[illegible]
[illegible] ad iiii gen[illegible]
[illegible]ture n. duo q. tot natural' e omis [illegible] qui [illegible]
P. t. Ro. vii. Refor. i no. l. ii [illegible] q [illegible] no. di
r c. Qz nob p

In omnibus re quesiui. Vidit enim beata virgo requie,
q ee bona. ge. xlix. i ideo quiuit et inuenit. ecc.
xxiiii. In ca[illegible] simil' req. [illegible] duplex req[illegible]
querenda. s. pectoris. et [illegible] [illegible] [illegible]
sabbati ex [illegible] de j. philipp. iiii. Pax dei q. [illegible]

Memini [illegible] Qui duxit nos de egipto [illegible] noui
utile [illegible] cur hoc fecistis h. uiam uiuendi mo/
strat. Jud. xvi. O [illegible] manne do. et [illegible] obsec
do. ut [illegible] que [illegible] ueniat. [illegible]
doceat nos qd debeam' face. et c. [illegible] au
doctrina h. surge uelo a pectis. [illegible] si
[illegible] surge a sup[illegible] calcia te ca. [illegible] v. i
scdm exemplu. [illegible] uel. v. iusticie preceptis.

opus boni . indicans se ipm h. ul a? sed simulatione
no querens uidi scior uel doctior. qm cu h luce
nichil e — puri? ii p pudiciciam carn castificat
p [illegible] pace spe tranquillat . p modestia
for[illegible] mantur mores du placet qs pta
tis [illegible] p obediam senioribz . p reuerentiam
omibz . p pntitudine boni opus . p intentione

[illegible] ficat eos qui odore bone pdicatois hnt. h obscu
ritate male actois. Alii sunt qui n bn pdicant n
bn uiuut. De quibz apo. xvi. 7 uidi de. o. d.
7 de. o. bestie. 7 de ore pseudo pphe. tres spc m
i mod ra. Rana garrula e. 7 sigt loqcitatem.
Tres rane. triplex e mala locutio. Maliciosa. men
dax. 7 ociosa. Maliciosa e. ut detractio. adulatio.

Scotus super Sententias.

in c. hi. homo lingsul. iij. vs Dn̄o. similis ē luci.
ce iue reddid toti m̄do formā ue fidei ⁊ bn̄ uiuēdi.

in ew. Ecce de ette. hy notant iij. iiij. qestiones
qui custodunt per. Sedo osolatū de adiutorio anglo⁊
ibi. ⁊ ecce angl's dō as. cu' iiij. infrustra tanguntur.

Scotus super Sententias

Samaritanus ille p̄ŷssim⁹ spoliatū vidēs hoiem ꝛ atrocit̄ sauciatū miseratōnis affectu cōpatiēs: medicinā attulit efficacē. q̄ curatis ip̄ius vulneribus ac plena reddita sanitate: in sui p̄ncipiū a q̊ descēdēs ab irl̄m deuiauerat: final̄r reducat̄. De ista sauci̇̄ sanatōe salubri ac deuij̄ reductōe finali tāq̄ꝫ de pedib⁹ sedētis sup soliū excelsū: mgr̄ i hoc ope finali determiat. vt sic ex p̄° ꝛ 2° claruit deū eē alpha. tā in se ens inter oia p̄mū: q̄ꝫ oiuꝫ alioꝝ origiale p̄n^m. sic ex 3° ꝛ 4° appareat ip̄m eē ꝛ o tā in se finē vltimū q̄ꝫ create sue p seip̄ꝫ i seip̄ꝫ fial̄r reductu^m hāc aūt reductōꝫ finalē p̄cedit curatō semiplena ꝛ plena comitat̄. Scdm hāc di. igit̄ pōt diuidi 4⁹ iste. dicen° q̄ꝫ mgr̄ p̄° agit de hois sauci̇̄ curatōne salubri. 2° de hois deuij̄ reductōe finali. curat̄ ei hō salubrit̄ in susceptōe deuota sacroꝝ veraciū. ꝛ reducit̄ final̄r in pceptōe iocūda p̄mioꝝ celestiū. Sacr̄a eni disponūt ꝛ p̄parāt. p̄mia vero pficiūt ꝛ ꝯsumāt. Vel pōt dici q̄ꝫ p̄° agit de curatōne semiplena seu dispositiua. ꝛ 2° de curatōe plēa seu pfectiua. ꝛ vtraq̄ꝫ diuisio redit in idē. Nā curatio semiplena fit p gr̄am sacroꝝ q̄ sūt medicie salubres. plena curatio seu finalis reductio fit p collatōeꝫ p̄mioꝝ q̄ sūt io cūde refectōes. In p̄ª igit̄ pte agit de sacr̄is p que curat̄ lāguidus a morbo culpe. In 2a de p̄mijs p q̄ liberat̄ a lāguore pene. Et icipit 2ª i p̄n° di. 43. Postremo ꝛc̄. Pria diuidit̄ in duas. p̄° nāq̄ꝫ detmiat de sacr̄o in gnāli 2° in spēali. 2ª in p̄n°. di. 2. Jā ad sacr̄a. Prima diuidit̄ in. 2. in p̄hemiū ꝛ tractatū. q̄ incipit ibi. Sacr̄ꝫ ē sacre ꝛc̄. Et illa in q̄tuor s̄m q̄tuor q̄ in p̄hemio p̄ponit ptractāda. p̄^m est q̄d sit sacr̄m. 2^m q̄re institutū. ibi. Triplici ex cā. 3^m in q̊ ꝯsistat. ibi. Duo aūt sūt ꝛc̄. 4^m de differētijs sacroꝝ. ibi. Jā vidē restat. Et ista in. 2. in p̄ncipalē ꝛ icidētalē. q̄ incipit ibi Fuit tm̄. Et iª incidētalis in tres. q̄ꝛ p̄mo agit d̄ sacr̄o p̄cipuo legis mosaice. 2° q̄d sibi correspōdebat in lege nāe ibi. Querit̄ aūt. 3° redit ad declarandū q̄daꝫ dubia de circūcisione. ibi. Hic dicendū est. De sacr̄o igit̄ in cōi h° p̄° tāq̄ꝫ notū occurrit ꝯsiderātib⁹ sacr̄a. s. q̄ꝫ sacr̄m spēaliter ad gr̄aꝫ ordinat̄. qd̄ vez gnāle si pticulari⁹ ꝛ clari⁹ ꝛ planius explicet̄: patebit veritas illoꝝ q̄ de sacr̄o i gnāli cōit̄ inq̄runt̄. Sed an ordo iste fuerit cause ad causatū. vel signi tm̄ ad significatum difficultas orit̄ p̄ncipal̄r ex duob⁹. q̊ruꝫ vnū est gnāle. s. de potētia create ad creādū gr̄am. 2^m ē spēale. s. p̄pria rō ꝛ excellētia sacr̄i ad scificādū aiaꝫ. Scdm h° igit̄ i hac p̄ª di. ubi de sacr̄o agit̄ in cōi. ꝛ p ꝯn̄s de ordie eius ad gr̄am p̄ncipal̄r est tractādū. Primo querit̄ i cōi an creatura possit h̄re aliquā actōꝫ respc̄u termini creatōis. Scdo de p̄pa rōe sacr̄i ꝛ ei⁹ instōe. Tertio ex istis si sacr̄ꝫ pōt h̄re respectu gr̄e creāde aliq̄ꝫ cālitatem.

Ad primū sic. p̄ceditur ꝛ arguit̄ q̄ꝫ creat̄a possit h̄re actōeꝫ respectu termini creatōnis. p̄mo q̄ꝛ Aug. sup Joh. omel̄. 80. ꝛ ponit̄ i cān̄. p̄ª. q. p̄ª. Detrahe. Que ē ista. v̄tus aque tāta. ut corp⁹ tangat ꝛ cor abluat. Sed nō abluit̄ cor i. aīa nisi p gratiā. g̊ aqua baptismalis effectiue se habet ad gratiaꝫ qua cor abluitur. Item. 83. q. q. 78. Artifices iō de nihilo non possūt aliquid fabricare: quia per corpus opantur. g̊ per opposi tum creatura spūalis potest aliq̄d de nihilo p̄ducere: q̄ꝛ nō opatur per corpus Et confirmatur. q̄ꝛ sicut actio transiens requirit passum i qd̄ agit. ita videtur q̄ꝫ actio imanens non requirit passum. ergo agens actione immanente potest agere ꝛ nō de aliquo passo. ꝛ ita creare. Jtē rōne sic. Affectus non adequās virtutē

agẽtis ſupiozis põt ab agente iferiozi ꝓ duci. Sed nullus effectꝰ inferioꝛ ſupma creata adeq̃t v̓tutẽ dei nec adeq̃tõne ſim plr̃. qȯ pz. nec ẽt in rõne effectus: qꝛ ad huc aliq̃d ſupius eo põt eẽ effectus dei ğ qȯlibet inferius ſupma creata põt ab aliq̃ agẽte 2° ꝓduci. aliqȯ aũt tale eſt qȯ nõ põt ꝓduci niſi p creatõz. ğ ⁊c̃. maioꝛ ꝓbat̃. qꝛ ſi effectꝰ in rõne effectꝰ nõ ade quat v̓tutẽ agẽtis. ğ agens ñ ſm totã po tentiã ſuã ꝓducit illum. ⁊ p ꝯñs minoꝛ potenᵃ ſufficẽt ad ꝓducendũ illũ. ¶ At ꝯfirmat̃. ⁊ ꝓbat̃ hec ꝯña i ꝓbatõne ma ioꝛis. qꝛ ſi ſm totã potentiã ꝓducẽt effe ctũ inferioꝛẽ. ğ ſupioꝛ effectꝰ nõ oñderet potentiã maioꝛẽ in cã ꝙ inferioꝛ. qꝛ infe rioꝛ oñdit totã ex q̃ non põt ꝓduci niſi ſm totã potẽtialitatẽ eiꝰ. ꝯñs ẽ falſum. nã ex effectu pfectioꝛe plus relucet po tẽtia cãe. ¶ Itẽ agens creatũ põt aliquid annihilare. ğ creare. ꝯña ꝓbat̃. qꝛ eq̃lis eſt diſtãtia a nihilo ad aliq̃d: ſic̃ ab aliq̃ ad nihil. ut pz p phm. 3. phi. Sadẽ eſt di ſtantia ab athen̄. ⁊c̃. ğ eq̃lis v̓tus põt ſu p hanc diſtantiã ⁊ illã. ꝓbatio añcedẽtl tũ qꝛ agens creatũ põt deſtruere formã nãlẽ totalr̃ ita ꝙ nihil eiꝰ remaneat. ta lis aũt deſtructio ẽ illiꝰ annihilatio: tũz qꝛ qȯ põt eſſe cã effectiua vniꝰ oppoſiti eo mõ q̃ cõuenit ſibi hr̃e cãm effectiuã: põt eẽ cã deſtructiua alteriꝰ oppoſiti. pz pp incõpoſſibilitatez oppoſitoꝝ. Sed aĩa põt eẽ cã infidelitatl deſperatõnis ⁊ alioꝝ pctõꝝ mortaliũ q̃ repugnant gr̃e ⁊ caritati. ⁊ h° cãu dico eo° q̃ iſtis ꝯuẽit hr̃e cãm. ſ. i deficiendo. pz eni ꝙ iſta pñt ineſſe aĩe ⁊ non a deo ut a cã: qꝛ deus ñ eſt cã peccati. ğ aĩa põt eſſe cã coꝛruptia fidei ſpei ⁊ caritatis ſiue gr̃e. hoꝝ autẽ oĩuz deſtructio ẽ annihilatio ſic̃ eoꝛum ꝓductio ẽ creatio. vlr̃ eni qȯ non põt ꝓ duci niſi creet̃: non deſtruit̃ niſi ãnihilet̃ ꝙ aũt fides ⁊ infidelitas opponit̃ ⁊ ſpes ⁊ deſperatio videt̃ manifeſtũ. Conſilr̃ ꝓbat̃ de gr̃a ſeu de caritate ⁊ de q̃libet pcc̃o mortali. qꝛ amicitia dei ⁊ inimici tia formalr̃ opponũt̃. pctõꝛ eſt formalr̃ inimicꝰ dei: hñs aũt gr̃az vl̃ caritatẽ eſt formalr̃ amicꝰ ğ ⁊c̃. ¶ Itẽ cã ſcd̃a plus põt in v̓tute cãe p̄me ꝙ in v̓tute ꝓpria aliodn̄ ñ dependẽt eẽntialr̃ i cãndo a cã p̄ᵃ. nec eẽt oꝛdo eẽntialis cãꝝ in cãndo qȯ ẽ incõueniẽs. Pz in qȯcunqꝫ ens ꝓ ducibile non p creatõz põt aliq̃ cã ſcd̃a i v̓tute ꝓpria. ğ in terminũ creatõnis põt in v̓tute cãe p̄ᵉ. Contra Aug. ſup geñ. li. 9. c. 21. Angeli nullã oĩno pñt creare nãm. Et ibidẽ. c. 22. Creare nãm tã nul lus angelꝰ põt: ꝙ nec creare ſeipm. Itẽ dañ. c. 18. Qui dicũt ãgelos eſſe creato res aliꝰ nãe ſunt oẽs filij pr̃is ſui diabo li. Itẽ Aug. 12. de ci. c. 24. loq̃ns ȯ ãgelis Tã nec eos dicimus creatoꝛes aĩaliũ: ꝙ nec agriculas frugũ. Itẽ. 3. trini. c. 6. Ita nõ poſſumꝰ dicẽ angelos creatoꝛes fuiſ ſe: ſic̃ nec poſſumꝰ dicẽ hoies eſſe ſegetũ creatoꝛes. Et. c. 16. Non ẽ creatoꝛ niſi q̃ p̄ncipalr̃ iſta format penes quez p̄miꝰ ſũt oĩuz q̃ ſũt mẽſure nũeri ⁊ pondera.

In iſta queſtione.

theologi cõir̃ tenent ptẽ negatiuã. ⁊ ad h° ponũt̃ rõnes ad pñs q̃tuoꝛ. p̄ᵃ ſumit̃ ex pte t̃mi creatõnis q̃ talis ẽ. Effectus vl̃ioꝛes opz in cãs vl̃ioꝛes reducẽ. Sed iter oẽs effectus vl̃iſſimꝰ eſt ipm eſſe. ğ ẽ ꝓprius effectꝰ cãe vl̃iſſime. vñ dr̃ in li. de cãis. ꝙ nec intelligentia nec aĩa rõna lis dat eſſe niſi i q̃ᵐ opat̃ opatõne diuina. Ex h° vlteriꝰ cũ ꝓducẽ eſſe abſolute nõ i q̃ᵐ h° vel illud ptineat ad rõnez crea tõnis. ğ ſeq̃t̃ ꝙ creatio eſt ꝓpa actio dei. Et addit̃ ꝙ nec creatio põt cõpetẽ crea ture miſterialr̃ l̃ iſtr̃alr̃. cuiꝰ rõ eſt. qꝛ cã inſtr̃alis nõ pticipat actõẽz cãe ſupioꝛis niſi p aliqȯ ſibi ꝓpuz opet̃ ad effectum ꝓpriũ p̄ncipalis agentis. Probatio. qꝛ ſi nihil agẽt ſm aliq̃d ſibi ꝓpriũ fruſtra adhibẽt̃ ad agenȯ. nec optẽt eſſe detmia ta iſtr̃a detmiatã actõum. qꝛ eq̃ poſſz p̄ncipale agẽs i actõem ſuã idifferent p qȯcunqꝫ inſtr̃m. ¶ Hoc declarat̃ p exᵐ

de securi q̄ p formā ſibi ꝓpriā diuidit ꝛ ſcidit ligna q̄ ē diſpō imediaᵃ ad formā ſcāni. quā itendit ṗncipale agēs. Sꝫ ſic nō pōt eē in creatōne. qꝛ creatio non eſt ex aliq̄ ꝑſuppoſito qḋ poſſit diſponi ꝑ actionē agētis inſtrālis. qꝛ eſſe abſolute qḋ eſt effectus ꝓpriꝰ dei creantis ꝑſupponit oibꝰ aliꝭ. ¶ 2ᵃ rō ṗncipalis ſumit ex diſtātia ṫmiorꝫ ꝛ ē talis. ſup diſtātiā infinitā ñ pōt niſi vtꝰ ifinita. ſꝫ iter ṫmi nos creatōnis a q̄ ꝛ ad quē puta nihil ꝛ ens ē diſtātia ifinita. ğ ꝛc̄. Probō maioris. qꝛ q̄to diſtātia ē maior: tāto trāſitꝰ ē difficilior ꝛ maiorē vtutē reqrit in agēte. qꝛ videmꝰ vlr q̄ q̄to potētia plus diſtat ab actu: tāto reqrit maior potētia i agēte ad reducēdū ad actū. Probō minoris. qꝛ oī diſtātia finita ɔtingit intelligē maiorē. Sꝫ nulla maior pōt itelligi q̄ illa q̄ ē iter nihil ꝛ ens. ¶ At ɔfirmat etiā hec minor. qꝛ iter q̄cūqꝫ ɔtradictoria eſt diſtātia eqlis. ğ ē eqlis diſtātia iter nihil ꝛ aliqḋ. ꝛ iter deū ꝛ nō deū. ſed iter deū ꝛ nō deū eſt diſtātia ifinita. ğ inter alia. ¶ Itē alr ɔfirmat minor. qꝛ eqlis ē diſtantia iter duo ɔ̄dictoria ꝛ iter oīa. ſed iter totū ens ꝛ purꝫ nihil ē ifinita diſtanᵃ eo mō q̄ poſſibile ē ſub ente creabili cōtineri ifinitas: intm̄ q̄ ſup illā ñ pōt niſi vtꝰ ifinita. ğ eqlis ē iter aiam ꝛ ñ aiam. ſiue iter qḋcūqꝫ creabile ꝛ eiꝰ negatōeꝫ. ¶ Ex iſto medio formaṫ rō ad ɔclōeꝫ alr ſic. Nō ē aliq̄ ꝓportio nulliꝰ potētie ad aliquā potētiā. ſic̄ nec ñ entis ad ens. ğ nec eſt aliq̄ ꝓportio diſtanᵉ q̄ ē iter potētiaꝫ ꝛ actū ad illā q̄ ē iṫ nullā potētiā ꝛ actū ğ ñ erit ꝓportio vtutis q̄ pōt ſup iſtā diſtātiā ad vtutē q̄ pōt ſup illā. ğ ē ifinita. qꝛ oī finito pōt finitū qḋlꝫ ꝓportōnari. ¶ 3ᵃ rō ſumit ex ordie cāꝝ agētiū ꝛ ē talꝰ Agēs iferꝰ ꝑſupponit in agēdo effectū ſupiorꝭ agētis. pꝫ iductiue. qꝛ ars ꝑſupponit effectū nāe circa quē agit. ꝛ nā aliqḋ potētiale. ſ. māꝫ q̄ ē effectꝰ ṗmi agētꝭ. Si hᵒ reqrit vlr ordo agētiū ꝛ ñ pōt eē aliqḋ agēs creatū q̄n ſubordineṫ deo in agēdo. ğ nec̄io i agēdo ꝑſuppoīt effectū dei. ꝛ p ɔ̄ñs ñ pōt agē nullo ꝑſuppoſito ğ nec creare. 4ᵃ rō ſumiṫ ex potētialitate agētis creati. ꝛ ē talis. Nullū agēs creatū ē purꝰ actꝰ ſiue purꝫ eē. ğ nec actō eiꝰ ē actꝰ purꝰ. ſꝫ aliqḋ pōlitatiꝭ hñs talꝰ aūt ñ ē ſine motu ꝛ mutatōe. ğ nllꝫ agēs creatū pt agē ſñ motu ꝛ mutatōe. ğ nec creare. qꝛ creare ē de nilō. morꝰ āt i ſb̄o eſt.

Sed iſte ratōes nō

videnṫ nec̄io ɔcludē. ṗᵃ nō. ɔſiſtit eni in his duabꝰ ꝓpōnibꝰ. eē ſimplr ē ꝓpriꝰ effectꝰ dei. ꝛ eē ſimplr ē ꝓpriꝰ ṫminꝰ creatōnis. ṗᵃ videṫ eē falſa. qꝛ a q̄cūqꝫ efficiente generaṫ ɔpoſitū ab eodē effectiue ē eē ɔpoſiti. ſed aliqḋ ɔpoſitum gnāṫ a cā aliq̄ creata. niſi tollaṫ oīs actio creature ğ ꝛc̄. Probō ma. tū qꝛ ſm ph̄m gnāᵒ eſt ad eē. tū p rōnem. qꝛ a q̄cūqꝫ gnāṫ ɔpoſitum per eius actōnem forma eſt i materia. formam autē eſſe in mā ē ɔpoſitū hr̄e eē. qꝛ ſi nō: aut ğ eē ſeqtur nālr ipm ɔpoſitū qḋ ē ṫminꝰ gnātōis. aut p̄cedet nālr. ſi p̄cedat. ğ p̄us ē eē ɔpoſiti q̄ ipm ɔpoſitū. qḋ nō eſt itelligibile: ſi ſequaṫ. ğ ſñ ɔ̄dictōe poſſet ɔpoſitū ꝓduci ab agēte abſqꝫ hᵒ q̄ deꝰ daret illi ɔpoſito ꝓducto eē. imo ſimplr poſſet deꝰ ñ dare eſſe illi ɔpoſito ꝓducto cum ñ agat extra ſe niſi ɔtingenṫ. Nec valet fingē. q̄ eē non ē a gnānte ɔpoſitū ꝛ tñ nec̄io ɔcomitaṫ ipm. qꝛ nō ɔcomitaṫ ut ṫminꝰ actōis generātꝭ p te. ſi ğ ut ṫminꝰ agētꝭ ṗmi ꝛ nō p̄cedēs ɔpoſitū. ğ ſequens. ꝛ ita ſine ɔ̄dictōe pōt ñ ſeq̄. ¶ Itē ꝓbōnes illiꝰ ꝓpōis iprobate nūc nō valet. nā rō ad hoc adducta peccat ſm equocatōꝫ. vel altera ṗmiſſaꝝ ē falſa. duplr eni pōt intelligi cā vlior. ſ. ſm vtutē ſeu pfectōꝫ. vl ſm p̄dicatōꝫ. ꝛ ſilr effectꝰ pōt dici vlior duplr. ſ. ṗtōe. ꝛ vtute ſeu pfectōe. vlius ṗtōe dī illud cuiꝰ rō dī de plibꝰ. vliꝰ aūt pfectōe cꝰ pfectio ē maior i ſe ꝛ pfectionū plium ɔtētiua. ſi ğ in maiori ſumaṫ vniformiṫ vlius ex pte cāe ꝛ effectus. ɔcedo ma. qꝛ

cõior effect⁹ põt reduci in cãm cõiorez ⁊ pfectior effect⁹ reqrit cãz pfectiorẽ si põt eẽ cã pfectior. Sed si accipiat̃ i maiori vtrobiq3 vl'i⁹ pfectõe. equoca° ẽ l' mior ẽ falsa. minor enim nõ est v̓a nisi de vniuersali fm p̄dicationem. patet non eni esse est perfectissimus effectus quia .qd̄ includit̃ in mult̃ nõ põt esse pfecti⁹ q̊cũq3 illoꝝ i q̊ icludit̃. seqt̃ g̊ ↄclo q' reducit̃ i cãz vl'issimã p̄dicatõe. Sz tc̃ vltra. De⁹ ẽ hi⁹. falsa ẽ. imo ẽ cã vl'issima pfectõne ens aũt ẽ cã vl'issima p̄dicatõe. ⁊ tũc nõ põt ↄcludi nisi q' eẽ ñ põt eẽ effc̃s nisi entis ⁊ h ↄcedo. Si g̊ sumat̃ vtrobiq3 vl'i⁹ i maiori ꝑ vl'iori fz pfectõez. ma. ẽ v̓a ⁊ mior falsa. vtz ex dcis. imo effect⁹ sic vl'issim⁹ ẽ nobilissimũ creabile. Si v̓o i maiori accipiat̃ difformit̃ rõ vl'is ex pte cãe ⁊ effc̃s puta ex pte effect⁹ ꝑ vl'iori p̄dicatione ⁊ ex pte cãe vl'i⁹ fz pfectõez. maior ẽ falsa. nã effc̃s vl'issim⁹ p̄dicatõe põt eẽ a cã ipfecta. q2 saluat̃ i pl'ib⁹ effectib⁹ ipfect̃. Alia pbõ q̄ adducit̃ p auctorẽ de cãis ↄcludit opp^m. nã ñ negat absolute ab itellig̃e^a dare eẽ alicui. imo mag̃ affirmat. q2 dic̃ q' ñ ↄpetit sibi dare eẽ nisi ing̃^m opat̃ opatõe dina. Si ẽt adduceret̃ ad ꝑpo^m illõ d cãis ꝑpõe. 4. p^a rerũ creataꝝ ẽ eẽ nõ ↄcludit q' eẽ sit p̄cise t̃mi⁹ creatõis. q2 fm aliq̃s ibi sumit̃ eẽ ꝑ p^a itellig̃e^a ꝑ xia deo. l' ibi accipit̃ creatõ extẽdẽ° ad p̓mã ꝑductõez fz rõez. ⁊ p̓mitas ent̃ sumit̃ fm distĩctõez rõnũ formaliũ i effcũ. ⁊ fm originẽ ñ fm pfectõez vt sit sensus q' eo mõ q̊ eẽ i effcũ distinguit̃ a pfectõib⁹ eẽntialib⁹ ip3 ẽ t̃min⁹ p^c ꝑductõis fm rõez. Hic dĩ ↄfirmã° illã rõez de cã ⁊ effcũ vl'iori. q' dz itelligi d effcũ vl'iori p p̄cõem. ⁊ h iq̃tũ hi⁹. nũq̃. n. effect⁹ vl'ior p̄dicatõe inquãtũ hi⁹ põt esse nisi a cã vl'iori fm pfectõez. lz. n. hõ possit eẽ ab hoie. nõ tñ iq̃tã hõ põt eẽ nisi a cã pfectiore tota sp̄e hois. g̊ a sili esse iq̃tũ hi⁹ nõ põt eẽ nisi a cã vl'iori fz pfectionẽ toto eẽ creabili. eẽ aũt ing̃^m hi⁹ ẽ t̃min⁹ creatõis. vñ p⁹ dictũ ẽ q' eẽ nõ iq̃tũ h° l' tl'e sz simpl'r ẽ t̃mi⁹ creatõis. Ista ↄfir° nõ vz. hãc. n. rõez poit doctor ille c⁹ est i illa. q. vtꝝ soli⁹ dei sit creare. suppono. n. q' nõ itẽdit querere vtꝝ solius dei sit creare oẽ creabile. q2 tc̃ ista qõ includeret an aliq̃d aliõ a deo possit creare seip̄z de q̊ null⁹ vnq̃ dubitare potuit fm Aug. p°. de tri. c. p°. g̊ intendit q̄rere aliq̃. q. dubitabilẽ. s. an aliq̃d aliõ a dõ possit creare saltẽ aliq̃d iferi⁹ se ⁊ sic itellecta qõe tz ptez negatiuã ꝑpt rõez istaz positã. Accipiat̃ ergo maior fz expõnẽ istã. effc̃s vl'issim⁹ p̄dicatõe ing̃^m hi⁹ ẽ a cã vl'i fm pfectõez eẽ ẽ hi⁹. seqt̃ ista ↄclo g̊ eẽ ing̃^m hi⁹. l' vt pl⁹ dec̃ eis ad ꝑpositũ g̊ eẽ creabile iq̃tũ hi⁹ nõ põt eẽ nisi a cã vl'iori fm pfectõez toto esse creabili. ex h° nõ sequit̃. g̊ nec eẽ hi⁹ creabil' põt eẽ nisi a cã tali. pz. n. q' in illa illatõe ẽ fallacia ↄñt̃. g̊ fm istã expõez p^c rõis l' qõ nl'la est. l' si sit dubitabilis ⁊ teneat̃ ps negatia ꝑpt rõez sic intellc̃ãz rõ erit sophistica fm ↄñs. Nõ si dicas ẽ ↄsiderare i isto ꝑducto eẽ hi⁹ ⁊ eẽ simpl'r. ⁊ 2° mõ ẽ effc̃s dei l' cãe vl'issime fz pfectõez. p° ãt mõ est effect⁹ cãe pticularis. Hoc ñ soluit. q2 eẽ simpl'r i isto ⁊ eẽ h⁹ nõ sic distiguit̃ q' ab alia cã possit eẽ eẽ hi⁹ q̄n ab eadẽ sit esse simpl'r qd̄ ẽ i isto. q2 siue sit distictio rõis in intellcũ l' q̃litercũq3 qd̄ dat isti eẽ h⁹ dat sibi eẽ simpl'r qd̄ ẽ i isto. Nõ etiã addit̃ de instr̃o. dico q' maiõ põt bñ l' male itelligi. ñ. n. dz intelligi q' instr̃m hẽat actõez ꝑpriã. sz q' p aliq̊d sibi ꝑpriũ agat. ⁊ ad h adduc̃ ꝑbões suas q̄ pñt ↄcedi. nec tñ p illõ ꝑpriũ agit nisi i v̓tute p̓ncipal' agẽt̃. q2 in q̃cũq3 actõne quã hẽt nõ i v̓tute p̓ncipalis agẽt̃ i illa nõ eẽt instr̃m sz p̓ncipale agẽs. accipit g̊ q' instr̃m agit dispositie. qd̄ si intelligat̃ vl'r falsũ ẽ. nã possi^e ẽ fm ip̄m alibi istĩz attingere effectũ p̓ncipal' agẽt̃. ⁊ pz i mlt̃is actib⁹ art̃ in quib⁹ artifex q̄ñq3 p instr̃m induc̃ t̃minũ p̓ncipalit̃ intẽtũ. sicut monetari⁹ p instr̃m induc̃ formã in monetã ⁊ sigillator i cerã. nec vnq̃ dz istr̃m

ad effectū p̄ncipalē disponere. nisi sit instrumentū i actōne q̄ disponit ad effem istū qd nō ē vl'r necessariū sʒ solū qñ sūt plēs actōes ordiate. q̄r vna ad aliā disponit. absolute aūt pōt eē instr̄m i p̄ncipali actōe lʒ nō ꝯcurrat i aliq̄ alia precedēte. Nō pōt ḡ maior sua hēre v̄itatē nisi sic intelligā q̄ instr̄m p̄ aliq̄d sibi ꝓpriū cāt dispōeʒ ad t̄minū p̄ncipalē qñ nō pōt v̄tute p̄ncipal' agēt' attingē ad illū t̄minū p̄ncipalē. ⁊ tc̄ oportēt supponere i miori q̄ creatura n̄ possit in v̄tute dei attigere terminū creatoris. q̄ minor nō ē ꝓbata nisi p̄ rōeʒ illā p̄oꝛē de eē. de q̄ iaʒ visū ē q̄ ipa nō ꝯcludit. ¶ Nec illō exm̄ de securi l' ꝓbatōes ille alie q̄ adducunt ad h̄ q̄ instr̄m hēat aliq̄d ꝓpriū p̄ qd agat ꝓbant vl'r q̄ instr̄m agat dispositiue. iō. n. p̄cise securis agit dispositiue ad archā q̄r ē instr̄m i incisione ligꝝ. q̄ icisio p̄cedit iductōeʒ forme. si āt artifex vteret̄ securi l' alio instr̄o in p̄ncipali actione n̄ oporteret q̄ instr̄m illō inq̄m ē istr̄m ad formā arche h̄ēt aliquā actōeʒ dispositiuā. ¶ Ex talib' ḡ exēplis vbi accipit q̄ instr̄m disponit ad t̄minū p̄ncipalē nō pōt inferri h̄ vl'r de instr̄o nisi fiat fallacia ꝯn̄t. sʒ nisi accipiat̄ vl'r n̄ pōt remoueri a creatura rō creatōis. nā ex maiori p̄ticl'ari in 2ª figura nihil sequit̄ ꝓpt̄ fallaciam ꝯn̄tis.

Ratio secūda p̄ncipalis n̄ vr̄ ꝯcludere. q̄r qñ extrema sūt imediata tantu p̄cise ē eoꝝ distā^a quantū ē extremū alteꝝ mai'. pʒ in s̄ l̄i. q̄r tāta ē distātia dei a creatura etiā supma possibili fore q̄tus ē de'. ⁊ iō si poneret̄ supma creatuā possibil' adhuc de' distaret ab illa i infinitū. q̄r est infinit'. ¶ Pʒ etiā p̄ exm̄ i opposito. in q̄ātitatib'. n. ē distā^a ꝓpt̄ aliqd mediū interiacēs. ⁊ iō s̄m q̄titatem spacij intiacent' ē distan^a illa q̄ta. ḡ per oppm̄ vbi nō ē mediū intiacēs distantia nō erit q̄ta nisi s̄m q̄titatē alteri' extremi. ¶ Hoc etiā pʒ rōe. q̄r nihil aliō ē distātia h̄ nisi excess' vni' sup alteꝝ qñ ās excedēs ē imediatū excesso q̄titas excessus erit s̄m q̄titatē excedent'. supposita ḡ maiore sequit̄ q̄ cū affirmatio aliq̄ ent' creabilis sit finita q̄ distā^a h' affirmatō nis ad negatōeʒ sit finita. pʒ etiā q̄ ista distan^a sit imediata. q̄r p̄ ph̄ʒ p̄° poster. ꝯdictio ē oppositio c' nō ē mediū s̄m se. ¶ Si fingas infinitatē ex p̄te nihili h̄ n̄l est. q̄r n̄l nō distat ab aliq̄ nisi deficiēdo nō pl' aūt deficit nihil ab ente q̄ ens illud ponat. h̄ etiā pʒ q̄r ꝯpando nihil ad nihil nulla ē distā^a. ¶ Sic ḡ mior 2^e rōis falsa ē intelligēdo distātiā ifinitā positiue h' ē in ifinitū excedentē oēʒ finitā distantiā. ⁊ sic oʒ intelligere distātiā ifinitā in maiore ad h̄ q̄ ipa sit v̄a. nō. n. pōt alit̄ ꝯcludi ifitas v̄tut' agēt' q̄ pōt sup illā distātiā. Preterea mior iprobat̄ sic q̄r i vna ꝯdictōne ē maiō ꝯdictio q̄ i alia. q̄r pl' distat deus a nō deo q̄ aīa a nō aīa. q̄r nulla v̄tus pōt facere d̄ nō deo deū nec econuerso. Aliqua aūt pōt facere de nō aīa aīaʒ. si aūt q̄libet esset infinita nulla posset esse maior. q̄r infinitū nō pōt excedi. ¶ Preterea illa virtus pōt super distantia que pōt super totū terminū ad quem illius distantie. quia termino ad quē posito destruitur termin' a quo p̄ terminū ad quē succedentē. Sed termi' ad quē creationis ē finitu s. ḡ nō pōt cōcludi ex hoc quin sup ip̄m possit v̄tus finita ḡ ⁊ super distantiā. ¶ Preterea. 5. ph. Generatio naturalis ē inī p̄uationē ⁊ formā. Sed priuatō includit negationem licet in subiecto. ⁊ per ꝯsequēs quā do transit̄ de priuatione ad formā transitur a negatione ad affirmationē. Sed patet q̄ illa generatio naturalis est per virtutem creatam. ergo illa distātia nō obstat. ¶ Qualiter ergo saluabitur dictum ꝯmune q̄ inter contradictoria est distantia infinita. Respondeo simpliciter falsum est accipiendo infinitum p̄ excedente simpliciter quantumcunq̄ finitum in infinitum. Sed alio modo

ĩfitū pōt accipi ꝓ ĩdeťmiato. ⁊ ſic vᵐ ē. nulla. n. diſtāᵃ ē ita ꝑua qui ſufficiat ad ꝯdictionē. quātūcūqꝫ. n. modicū recedat ab vno ꝯdictorioꝝ ſtati ē ſb altero. nec ē diſtantia aliq̄ tā magna etiā ſi poſſꝫ eē i ĩfinitū maioꝛ maxia q̄n ad illā ⁊ eiꝰ extrema ſe extēdat ꝯdictō. ⁊ iſto mō accipiēº ĩfinitū i maioꝛe mioꝛ ē falſa. ❡ Ad ꝓbationes ꝗ̃ mioꝛis. Ad ꝑmā cū dr̄ ꝙ nō ꝯtingit itelligere maioꝛē iſta dico ꝙ falſū ē poſitiue. veꝝ ē aūt ꝑmiſſiue h̄ ē dictū. ꝙ aliq̄ diſtantia poīt maioꝛē remotōem ꝙ̄ iſta. ⁊ vna ꝯdictio ꝙ̄ alia. ſꝫ iſta ꝑmittit quācūꝫ maximā. qꝛ in maxia ſaluať. Exᵐ. plꝰ ꝑfectōis ponit aſinuſ intēſiue ꝙ̄ alť. tñ alť plꝰ ꝑmittit ſiue ſaluari pōt i aliq̄ ꝑfectioꝛi ꝙ̄ ſit aſinus qꝛ i hoīe. ⁊ qꝺ ſic ē maxiᵐ. ſ. ꝑmiſſiue nō ē foꝛmaliť maxiᵐ. Ad aliā ꝓbationē ꝺ q̄buſcūqꝫ ꝯdictoꝛijs dico ꝙ lꝫ q̄cūqꝫ ꝯdictoꝛia ſint eq̄ icōpoſſibilia inť ſe ñ tñ eq̄ diſtātia. plꝰ. n. diſtat deꝰ a nō deo ꝙ̄ albū a ñ albo ſic ꝓceſſit ꝑᵃ ratō qꝛ extremū poſitiuū ē maiꝰ i ꝯpatione ad negatōeꝫ. Per idē pꝫ ad aliā ꝓbationē ꝙ totū ens creatū plꝰ excedit nihť ꝙ̄ aia excedit nō aiaꝫ ſic totū enſ creabile i ſe ē perfectiꝰ ꝙ̄ aia. tñ eq̄ incōpoſſibilis ē ñ aia cū aia ſic nihť cū toto ente. ſꝫ h̄ nō arguit ꝓpoſitū. Ad rōeꝫ iuxta h̄ factā ꝺ ĩpꝛopoꝛtōe nulliꝰ potētia ad aliquā potētiā ꝯcedo ꝙ diſtāᵃ nulliꝰ potētie ad actū ñ hꝫ ꝓpoꝛtōeꝫ aliquā ad illā q̄ eſt aliċꝰ potentie ad actū. ſꝫ h̄ eſt qꝛ vna ē diſtātia poſitiua inť extrema poſitia exñſ. alia aūt ñ ē poſitia qꝛ eiꝰ alterū extremū ē nihil. poſiti aūt ad ñ poſitiuū nl̄la ē ꝓpoꝛtō. ſic nec entl ad nihil Sꝫ ex iſta ĩpꝛopoꝛtōe ñ ſeq̄tur ꝙ v̄tus q̄ pōt ſuꝑ iſtā ſit ĩpꝛopoꝛtionať v̄tuti q̄ pōt ſuꝑ illā. qꝛ poſitm̄ ñ eſt ĩpꝛopoꝛtionabile alteri poſitio niſi ꝓpť ĩfinitatē i alťo. in alijs āt diſtātijs fuit ĩpꝛopoꝛtio ñ qꝛ fuerat ĩfinita i alťo. ſꝫ qꝛ altera nō hūit aliꝙ̄ quātitatē ꝑꝫ quā potuit ꝓpōtionari. Exᵐ bꝰ. pūcꝰ ē ĩpꝛopoꝛtōalis linee. qꝛ nō quātꝰ. ꝗ̊ virtꝰ q̄ pōt ſuꝑ h̄ ē ĩpꝛopoꝛtōata v̄tuti q̄ pōt ſuꝑ iᵃ nō ſeq̄ť nā v̄tus ⁊ v̄tꝰ nate ſūt hr̄e ꝙ̄titatē v̄tutiſ ⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝓpoꝛtōeꝫ ꝑꝫ v̄tutē niſi alťa ſit i finita. ex aᵃ aūt ꝑte ē defectꝰ ꝓpoꝛtōnis ꝓpť defectū ꝙ̄titatl i alio extremo.

Tertia ratio ꝑrici

paľ ñ ꝯcludit. qꝛ aut intell̄r i maioꝛi ꝙ agēs ſcd̄ariū ꝑ̄ſuppoit effectū ꝑmi agētis vt paſſū i qꝺ agat. ⁊ tc̄ petit ꝑnᵐ. ſ. ꝙ oē agēs aliꝺ a deo agit i paſſū ꝑ̄ſuppoſitū aut itelligit abſolute ꝙ. ſ. abſolute ꝑ̄ſupponat effectū ꝑmi agētl. qꝺ ꝯcedo. qꝛ. ſ. ꝑ̄ſuppoit ſe ipꝫ. ſic agē ꝑ̄ſupponit eē ⁊ ipꝫ ē effectꝰ ꝑmi agētl. ❡ Ad illā ĩtroductōeꝫ q̄ vr̄ ꝓbare mioꝛē ꝑm ꝑᵐ intellectū dico ꝙ ars ſi pōt in aliquā foꝛmā ñ tñ niſi i accn̄talē tm̄. accn̄tať aūt necio req̄rit ſbaꝫ ꝓ ſbo. nō ſeq̄ť ꝗ̃ ꝙ artifex qꝛ ē agēs ſboꝛdiatū req̄rat ľ ꝑ̄ſuppoāt effectū nature vt paſſū ſuū ſed qꝛ agit ad talē ťmiᵐ q̄ req̄rit ſbam in quā ſbaꝫ ꝓducēdā ñ pōt ars. Qꝛ āt h̄ ñ ſit ex oꝛdie agētiū pꝫ maifeſte. qꝛ nā i actōe ſua ꝑ̄ſuppoit effectū nāe vt paſſū. ſic in alťatōe ꝑ̄ſuppoit ſbaꝫ. ē ꝗ̊ cā cōiſ ex ꝑte nāe ⁊ artl i ꝑ̄ſupponēº ſbaꝫ. q̄ñ. ſ. agunt ad accn̄s qꝺ ñ pōt ꝓduci niſi i ſba. ſi āt aliq̄ ſba coꝛpea eēt imediate ꝓducta a deo abſqꝫ actōe nāe nihilominꝰ poſſet ars circa iſtꝺ paſſū agē ſi eēt capax ťmi artl. ac ſi effectꝰ nāe ꝑ̄ceſſiſſꝫ i eo. Silr̄ pꝫ ꝙ rō ex iſto oꝛdie agētiū ñ vꝫ. diſtinguēdo pl̄es oꝛdieſ agētiū. nā i oꝛdie agētiū nāliť pōt iueiri agēs māle qꝺ ē iferiꝰ ⁊ agēs imāle qꝺ ē ſupiꝰ. nō tñ ſeq̄ť ꝙ agēs māle ꝑ̄ſuppōat effc̄ꝫ agētl imāliſ creati. nec ſeq̄ť ſi māle ꝑ̄ſupponat effectuꝫ dei imediate i qꝺ agat. ꝗ̊ agēs imāle qꝺ eſt ſupius nihil ꝑ̄ſupponit.

Quarta ratio non

ꝯcludit. qꝛ illa poſſibilitas q̄ ē cōiſ creature ſiue itelligať obiectia reſpcū eē creature ſiue itelligať ſbiua ad recipiēduꝫ

sic̄ potētiale l' ad inherendū sic̄ forma l' act'. nō suffic̄ ad inferenđ ꝙ actio ei' sit cū motu l' mutatōe. sꝫ ꝙ actio illa si ē i manēs hꝫ possibilitatē illā pdcām vel vtrāqꝫ. si etiā ē trāsiēs eo mō q̊ ē in illo i qđ trāsit l' in tmio hꝫ possibilitatē alterā vl' vtrāqꝫ. nec ppt h tñ ē act' fluens vl' raptim trāsiēs sic mot' vl' mutatio.

Pro parte opposi-

ta qōis vr̄ eē op io. Auic. q̄ ꝯcedit creaturā posse creare. vt pꝫ. 9. met. c. 4. vbi ponit itelligētiaꝫ scđaꝫ eē cāꝫ pductiuā tertie ꝛ tertiā q̄rte ꝛ sic deiceps. alia āt intelligenª 2° l' 3° pducta creatura ē ꝛ pductio vtriusꝫ creatō ē eo mō q̊ ipe loq̄tur de creatōe ꝛ creatura. 6. met. put. s. creatio ē pductio đ nihl'o. i. p' nl' ñ ordine duratōis sꝫ nē. put ipe expoit ibiđ vl' de nihilo. i. ñ de aliq̄ ipi' pducti. s. p̄ suppoito. h mō poit ipe scđaꝫ itelligentiā pductā a deo ꝛ tertiā a 2ª nll'o p̄sup posito. ꝛ p' non esse ordis nē. lꝫ ñ duratōis. q2 ñ poit nouitatē. Rō p eo pōt tl'is colligi a cā oio vna ñ ē imediate effect' nisi vn'. pbō. q2 alr̄ nō erit rō q̄re etiā distictio i effectu. q̄re. n. istđ pductū ē aliud ab illo si cā oio ē vna h' ꝛ illius sꝫ p̄mū ē oio vnū i se. ḡ cū itelligenᶜ sint ples ñ erūt imediate ab vno. ḡ vna ē ab alia. ꝛ si Aristl. h ꝯcordaret cū ipo i istl duab' ppōnib'. s. intelligēª ē pducta. i ens ab alio lꝫ sine nouitate. ꝛ ñ pōt ab oio simplici imediate eē nisi vᵐ hīet cōcordare secū i ꝯclone. Pro hac ēt op. pōt sic argui. q2 p̄° meth. dic̄ phs. pfcm̄ ē vnūqđqꝫ cū pōt pducē sibi sil'e. Sꝫ itelligenᶜ sūt lōge pfectiores sb̄ijs corpalib'. ḡ cū corp' possit pducē corp' ml'to magꝭ itelligenª poit pducē itelligētiaꝫ Sed itelligēª ñ pōt pduci nisi creatōne cū nō hēat māꝫ ptē sui ḡ ꝛc̄.

Contra istā opi. ar-

guit sic. Participās aliquā nāꝫ ñ pduc̄ sibi sil'e s̄m illā nisi applicā° illā ad aliđ non. n. p̄t eē hō cā nāe hūane absolute q2 sic eēt cā sui. sꝫ ē cā ꝙ nā hūana sit in h hoie gnāto. ꝛ sic p̄suppoit māꝫ p quā ē h hō. qđcūqꝫ āt creatū pticipat nām eēndi. q2 sol' de' ē suū eē. ḡ nullū creatū p̄t pducē aliqđ ens nisi p̄intelligat aliq̄d actioni sue. p quod pductū sit h. tl'e aūt ñ p̄t intelligi in sb̄a imāli q2 ipa est h p formā suā p quā habet eē. ḡ sb̄a inmālis nō p̄t pducē aliā sb̄aꝫ imālē q̄ꝙ tū ad simpl'r eē ei'. Ista ratio aliq̄ improbata alibi p̄suppoit. vnū. s. ꝙ nō fit h hō nisi p mām. aliud ꝙ angel' p suaꝫ formā sit h. Sil'r qñ accipit i maiori. ꝙ pticipās aliq̄ꝙ nām non p̄t pducē ꝛc̄. aut h ē ideo q2 necesse ē illā nām pticipari a pducto. ꝛ ex h ꝙ pticipat ab eo oꝫ aliq̄d p̄supponi cui applicet. ꝛ tūc seq̄ēt ꝙ de' ñ posset creare āgelū. tū q2 angelus ille pticiparet eē. ꝛ per ꝯsequēs opteret p̄supponere aliq̄d cui applicaēᵗur eē. qđ est ꝯ rōeꝫ creationis. tū q2 vt declarat pbatio maioris p illud p̄suppositū opteret pductū eē h. sed p eoſ angelus non p̄t eē hic p aliq̄d suppositū q2 p formā suā est hic. Nō ḡ p̄t maiō esse vā ppter h ꝙ nā illa cōicanda pticipetur a pducto. Si vero dicat maior eē vā ppter h ꝙ agēs ꝯicās nām pticipat eā. h non p̄t eē rō. q2 in ipo agēte ñ p̄supponit aliq̄d ipi esse. tc̄. n. ipm producēs non posset creari. ḡ nec oꝫ in illo qđ assil'at pducēti s̄m eē aliqđ tl'e p̄supponi. Itē aut eē pticipat tāq̄ꝙ act' aliq̄ alius ab essentia posterior. aut tāq̄ꝙ idē ipi essentie siue p̄mus act' rei. si p̄° mō non pbat pductū nō posse creari. q2 ꝛ si esse p̄supponatur in q̊ recipiat. tamē eēntia nihil p̄supponit. ꝛ ita lꝫ pticipāſ esse nō creetur s̄m eē. nō pbatur quin posset creari s̄m eēntiā q̄ p̄supponitur si 2° mō minus hī ppositū q̄n esse possit creari. ꝛ ita a pticipāte ipm sicut ab alio quia in istis iferiorib' qđlꝫ indiuiduū pticipat nām spēi. ꝛ tñ illa nā pōt esse in vno singl'ari p̄m' tmin' pductōis

⁊ i aº sigl'ari p̄nᵐ ꝓducēdi. Si aūt ibi p̄ supponat mā hoc nō est ꝓpter nām illā ꝑticipatā, sed qꝛ forma illa q̄ ē ꝑs nature ꝑticipate est forma materialis.

Ista ergo ratione.

p̄missa sic arguo ꝯ̄ auic. ex. 3. ꝓpōib⁹ q̄ꝝ p̄ª ē. null⁹ act⁹ accn̄tal' necio reqrit i creāte sb̄az tāq̄ p̄or necio ip̄o t̄mio creationis. 2ª ē ista. Intellcō āgeli ē sibi accn̄tal' ex q̄b⁹ seq̄t q̄ itellcō n̄ necio reqrit i āgelo p̄cedēs sb̄az creandā. 3ª ꝓpō est ista. Ad q̄ōcūꝫ ꝓducendū extra āgelū necio reqrit itellcō āgeli tāq̄ p̄uia. ⁊ seq̄t p̄ncipale itētū. s. q̄ nulla sb̄a p̄t creari ab angelo. Pª ꝓpō ꝓbat. qꝛ ille act⁹ necio p̄u⁹ t̄mio creatōis aut reqrit tāq̄ act⁹ ꝓductiu⁹ t̄mi. aut tāq̄ formale p̄nᵐ ꝓductiuū t̄mi. Exᵐ p̄mi. calefactio resp̄cu caloris geniti i lig̊. Exᵐ scōi. calor i igne respectu calefactōnis ligni. n̄ reqrit p̄ºº. qꝛ act⁹ ꝓductiu⁹ alic⁹ ⁊ act⁹ formal' ꝓducti sūt i eoō. g̊ ad ꝓducēdū aliq̄d extra n̄ reqrit act⁹ imanēs agēti tāq̄ act⁹ ꝓductiu⁹ nec 2ºº. qꝛ act⁹ accn̄tal' n̄ pōt eē formale p̄nᵐ ꝓducēdi sb̄az. tū qꝛ accn̄s necio reqrit pōꝫ receptiuā i eēnº. oīs aūt forma reqrēs pōꝫ receptiuā i eēndo si ē actiua necio reqrit pōm passiuā i agēº. alioq̄n forma t̄minās actōꝫ eēt absolutior a mā q̄ forma p̄ncipiās actū. qō ē icōueniens qꝛ absolutio a mā ꝑfectionē arguit. sed formal' t̄min⁹ actōis n̄ p̄t eē ꝑfectior formali p̄nº agēdi. Tū qꝛ accn̄s ē iꝑfecti⁹ q̄ sb̄a. 7. met. nil' aūt ē formale p̄nᵐ ꝓducēdi aliq̄d ꝑfecti⁹ seip̄o. si ei vniuoce ꝓducat ē eq̄ ꝑfcꝫ. si equoce oꝫ q̄ sit ꝑfecti⁹ Sꝫ nūq̄ iꝑfecti⁹ ꝓducē p̄t ꝑfecti⁹ se. Nō n̄ ī det h̄ q̄ accn̄s i v̄tute sb̄e p̄t eē p̄nᵐ ꝓducēdi sb̄az tāq̄ istr̄ꝫ sb̄e. lꝫ n̄ possit i ꝓp̄a v̄tute. Exᵐ de calore q̄ ē istr̄ꝫ aie i gnāñº carnē. 2. ꝺ aia. Cōtra hº arguo sic. Oē istr̄ꝫ l' agēs i v̄tute alt̄i⁹ aut attingit effcꝫ p̄ncipalē l' dispoit ad p̄ncipalē terminū. Sꝫ i ꝓposito neutꝝ pōt dari. n̄ ei p̄t accidēs attigē effectū p̄ncipalē agētis vl' ꝓducētis creātis sb̄az. qꝛ si p̄ncipale agēs eēt agēs vniuocū: tūc n̄ necio reqrēt aliq̄d agēs mediū iter formā suā ⁊ effectū agēs aūt equocū ē ꝑfecti⁹ vniuoco. g̊ nō necio reqrit tale mediū. ⁊ ꝑ ꝯn̄s n̄ hꝫ instr̄m ꝑ qō attigat t̄minū. nec p̄t accn̄s eē tāq̄ dispō p̄uia. qꝛ nil' p̄supponit creatōi qō disponat. Cōfirmat istō. qꝛ ubi accidētia sūt istr̄a sb̄e gnānt n̄ attigūt t̄minū p̄ncipalē sꝫ tm̄ q̄ndā dispōeꝫ p̄uiā. ut pꝫ ꝺ q̄litatib⁹ alt̄atiuis eloꝝ q̄ nō attingunt formā sb̄alē. alioq̄n q̄litas eēt p̄nᵐ actiuū imediate in māꝫ receptiuā forme sb̄alis. qō ē icōueniēs cū n̄ possit recipi nisi i sb̄a ꝯposita i eēndo. nec g̊ p̄t agere accn̄s nisi i sb̄aꝫ ꝯpositā. ⁊ ita n̄ in māꝫ p̄mā l' purā. Per hº appꝫ ad illō qō dī 2. de aia. de calore. Calor ei dī istr̄m aie i gnāñº carnē aiatā ꝑ q̄to ē p̄nᵐ alt̄andi i alt̄atōe p̄uia ad gnātōꝫ. nō aūt qꝛ i istāti gnātōis attigat formā carnis tāq̄ t̄minū. sic nec attigit māꝫ sb̄alē carnis tāq̄ passū. Cōtra istā rōeꝫ istat ꝑ illud. 7. met. c. 5. Dom⁹ extra fit a domo i mēte. ⁊ tñ dom⁹ extra hꝫ v̄i⁹ eē dom⁹ q̄ dom⁹ i mēte. qꝛ dom⁹ i mēte hꝫ eē diminutuꝫ respectu dom⁹ extra. sic ens cognitū est diminutū ens respectu entis realis. g̊ imꝑfecti⁹. s. h̄ñs eē i ꝯg̊ne p̄t eē p̄nᵐ ꝓducendi ꝑfecti⁹. Et applicat istud exᵐ ad ꝓpositū sic. sic se hꝫ dom⁹ i mēte ad domuꝫ extra ita se hꝫ āgel⁹ cognit⁹ i ꝯg̊ne āgeli ad angelū extra. sꝫ ꝭm phm. a domo in mēte fit dom⁹ extra. g̊ ab āgelo cognito i itellectu alt̄i⁹ āgeli p̄t fieri āgel⁹ extra. n̄ g̊ accn̄talitas ꝯg̊nis āgelice ꝓhibꝫ sb̄e intellecte creatōꝫ. Ad p̄mū dico q̄ aliō ē loqui de v̄iori seu ꝑfectiori eē simpl'r. et de v̄iori seu ꝑfectiori eē h⁹. lapis ei i mēte diuina hꝫ eē simpl'r v̄i⁹ ⁊ ꝑfectiuꝫ q̄ lapis extra. qꝛ obᵐ ut cognitū dī hr̄e illō eē qō hꝫ ip̄a cog̊. vñ ꝭm Aug. sup illud. Jo. i. Qō fcm̄ ē i ip̄o vi. e. Res cognita ē i v̄bo vita creatrix. ⁊ hº iō qꝛ cog̊ ei⁹ ē real'r vita creatrix. qō eni de cognito dī obiectiue hº i ip̄a cog̊ne oꝫ iueniri real'r lapis tñ i itellectu diuino n̄ hꝫ v̄ius eē lapidis q̄ lapis extra. alioq̄n aliq̄d intriseci

realr deo eēt formalr ⁊ ꝓꝑe lapis. ¶Ad ꝓpoᵐ dom⁹ i itellectu artificis dī hēe il lud eē qđ formalr h3 ipa cog̃ dom⁹. S3 ipa cog̃ ē simplr ꝑfectioꝛ ꝙ̄ forma dom⁹ extra. q2 cog̃ ē q̄dā ꝑfectio nālis aīe. for ma aūt dom⁹ extra l̃ ñ ē real l̃ si ē mlto ē iꝑfectioꝛ ꝙ̄ illa cog̃. Sic g° p3 ad arᵐ. q2 dom⁹ extra dī fieri a domo in mēte. q2 fit a cog̃ne dom⁹ i mēte tāꝙ̄ a pn° for mali. ⁊ illa cog̃ dom⁹ ē simplr ꝑfectioꝛ domo extra. ipa ēt dom⁹ itra ꝑ ꝙ̄to ꝑ ticipat eē cog̃nis ꝑfectioꝛ ē seipa extra. Et cū dī ꝙ ē ens diminutū ⁊ dom⁹ extra ē ens reale. Dico ꝙ cog̃ ei⁹ ē ens reale ⁊ ꝑfecti⁹ ens ꝙ̄ dom⁹ extra. dom⁹ ēt i mē te pticipat nobili⁹ eē reale ꝙ̄ sit illud eē extra. Et sic itelligēdū ē illō Aug. 9. de tri. 8. s. ꝙ supi⁹ h3 nobili⁹ eē i se ꝙ̄ i itel lectu. ep° aūt iferi⁹ h3 nobili⁹ eē i itellcu ꝙ̄ i seipo. h° itelligēdū ē ō illo eē qđ for malr ē ipi⁹ cog̃nis ⁊ pticipatie ipi⁹ ꝯgni ti. veꝝ ē tñ ꝙ dom⁹ extra h3 verius esse dom⁹ ꝙ̄ dom⁹ i itellectu cuiuscūq3. s3 h° ē eē s3 qđ. i. eē tale limitatū. nobili⁹ aūt simplr eē h3 i itellcu maxie diuo. Ex h° p3 ad illud arᵐ a sili. nego ei illō sile. q2 si cog̃ dom⁹ sit nobilioꝛ domo extra. tñ cog̃ āgeli i alio angelo nō ē nobilioꝛ ipo angelo i se. q2 accñs ñ ē nobili⁹ sb̃a. Et si arguas ꝙ sit sile. q2 obᵐ vtrobiq3 simili mō se h3 ad suā cog̃nē. q2 natū est eē cā cog̃nis sue. ita. s. dom⁹ cog̃nis de se sicut āgel⁹ de se. cā aūt si ē equoca ꝑfectioꝛ est suo effcu. Silr dom⁹ ē mēsa itellectōis de ipa. sic āgel⁹ de ipo. mēsa aūt ē ꝑfec tioꝛ mēsato. q2 mēsatū depēdet a mēsa 5. met. ñ ep°. ¶R°. ꝙ dom⁹ ñ ē nata hēe rōe3 obi respectu sue cog̃nis ꝙ̄ᵐ ad istas ꝯdōnes cāre. s. noticiā l̃ mēsare. q2 intel lect⁹ q̄ mouet̃ ab ente l̃ q̄dditate i sēsibili b⁹ ñ mouet̃ ab artificiali ut artificiale ē q2 sic nō est ens nec h3 qđ. s3 tñ dom⁹ ē obᵐ ꝙ̄tū ad tertiā ꝯdōe3. s. tmiare actu3 ⁊ ista ꝯdō obi ñ ōndit maioꝛē ꝑfectō3 i ob° ꝙ̄ i actu. ¶Et si q̄ras. qđ ē obᵐ cāti uū ⁊ mēsatiuū cog̃nis dom⁹ l̃ ali⁹ arti ficiati. R°. ꝙ aliqđ ens nāle. l̃ aliq̄ entia nālia ex qb⁹ mouet̃ itellcus ad cognoscē dū ordinē l̃ figurā quā artificiale super addit nālib⁹. āgel⁹ aūt ē oī mō obᵐ intel lectōis de seipo itellcu ali⁹ āgeli. ⁊ iō pt dom⁹ eē a sua cog̃ne. ñ sic aūt āgel⁹ a sua ¶Ex h° p3 ꝙ istud argumentū nō valet obiectum cognitū habet esse diminutū obiectū aūt extra habet esse simpliciter ⁊ reale. g̃ illud intra nō pōt esse pncipiū ꝓducendi cognitū extra. tamē ista ratio bene cōcludit: si cognitio sit minus no bilis ꝙ̄ forma extra. g̃ cognoscens ꝑ illā cognitionē nō pt ꝓducē cognitū extra.

Secunda ꝓpō pncipal supi⁹ posita ōndit sic. q2 si. 2. di. 3. ꝓbat̃ ꝙ ñ repugnat intellectui āgeli distīcte itellre qđcūq3 intelligibile. ēt si intelligibilia pñt esse infinita ⁊ alte rius rōnis. ēt adeo dispata ꝙ nullū eo rū est pnᵐ cognoscēdi alteꝝ. nā istis po sitis ex pte itelligibilis nō inuenit̃ repug nātia ex pte itellect⁹ q̄n possit omia ista seu qđl3 istoꝝ distincte ⁊ ꝑfecte intellre. sed repugnātia ē ꝙ itellect⁹ angeli ꝑ vnū cū actū itellndi distincte intelligat illa sī eēnt infinita dispata mō ꝑdicto. g̃ nō re pugnat illi itellectui hēe intellectō3 aliā ⁊ aliā realr l3 repugnet sb̃e eē aliā ⁊ aliā realr. g̃ nō oē intellre possibile illi itelle ctui pōt eē idē illi sb̃e. g̃ ē accñs. ¶Assūp ta vident̃ plana ꝑter illud. s. ꝙ vnice itel lectioni finite repugnet ꝙ ipa possit esse distīcte ifitoꝝ obōꝝ dispatoꝝ. ¶Hāc ꝓ bo triplr. ꝑ° ex fītate itellōis in se. 2° ex fī tate itellect⁹ āgelici. 3° ex fītate eēntie āge li. Ex ꝑ° duplr. ꝑ° sic. itellre vnicū si eēt ifitoꝝ obōꝝ dispatoꝝ icludēt i se emi nēt ꝑfectōes ifinitaꝝ itellcōu3 q̄ nate sūt hēi respcu illoꝝ obōꝝ. ñ āt poss3 iᵃ emi nēt ꝯtinē i se nisi eēt ifitū itēsiue. qđ p3. q2 ubi ille itellcōes eēnt s3 ꝓꝑias rōes ibi eēt ifitas ꝑfcōis ali⁹ rōis ꝑꝑ obᵃ q̄ posita sī ifita dispaᵃ. g̃ ubi sī mō eminēt oꝛi ibi o3 ꝙ sit aliq̄ ifitas ñ extēsia. q2 illā tollit vnitas h⁹ i q̄ ꝯtiet̃. g̃ itēsiua. ¶2° sic. Nō intelligē finitū detmiat̃ ad certū itelligi bile l̃ ad aliq̄ certa itelligibilia ita ꝙ sibi

ex se repugnat q̄ sit alioꝝ ab illis vł ab i°. sꝫ isto itellr̄e si ponet̄ i āgelo respectu īfinitoꝝ itelligibiliū dispatoꝝ si eēnt n̄ sic determiaret. ḡ n̄ eēt finitū. ¶ 2° pbat̄ ex pte itellect⁹ āgeli sic. q̄ꝛ pōt eē vnū itellige i^a pn̄t sil' itelligi. sꝫ itellect⁹ finitus n̄ pt distincte sil' itellr̄e ifita obā dispata. qꝛ maioris v̄tut' ē distincte itellr̄e pla dispata sil' q̄ pauca. ḡ sil' itellr̄e distincte infita dispata ē v̄tut' itēsiue. ¶ 3° pbat̄ dupl'r ex pte obi siue rōis itelligēdi. p° sic. vna itellectio req̄rit vnā rōeꝫ itelligendi obiuā formalē ꝛ vnū ob^m p^m. qꝛ si pla sint ob^a p^a nūerabūt itell'ones ꝫ nūeꝝ illorū oboꝝ. sic mēsata nūerāt mēsis nūerat' pp depēdētiā actualē. ḡ ist⁹ itell'ois vnice optet dar̄ vnū ob^m ꝯgnitū ꝛ vnā rōeꝫ itell'ndi formalē. n̄ pt aūt eē aliq̄ a^a q̄ eēn^a āgeli itell'nt'. illa ei ut pꝫ i itell'oe sui ē p^m ob^m ꝛ p^a rō itell'ndi. ꝛ si nō sit sil'r i itell'oe c⁹cūqꝫ alī⁹ dabiš pla p^a ob^a ḡ oꝫ ꝯcedē pl'es itell'ōes. ł oꝫ ponē q̄ eēn^a ei⁹ sit p^m ob^m ꝛ formal' rō itell'ndi q̄ocūqꝫ qđ pt itelligi ab ipo. sꝫ ꝯn̄s ē falsū pp duo. p°. qꝛ aliqđ ens ifitū ē itelligibile ab isto itellectu. nullū āt fitū pt eē p^a rō itell'ndi ifitū ob^m pfecte. ¶ 2° qꝛ nil pt eē rō ꝯgnoscēdi pla alī⁹ rōis nisi eminent̄ ꝯtineat i se oia i^a ꝫ ꝯgnoscibilitatē. ꝛ p ꝯn̄s ꝫ entitatē. ḡ nl' pt eē p^m ꝯgnoscēdi ifita dispata si eēnt. nisi emineī i se ꝯtineat i^a. ḡ eēntia āgeli cū sit fita n̄ pōt eē rō ꝯgnoscēdi talia ifita oia. sic ḡ supposita tā fitate itell'cōis āgelice q̄ itellect⁹, eiusđ ꝛ eēntie. ꝛ h° ex di. 2. pmi. q. de vnitate di. seq̄r q̄ i āgelo pt eē aliđ ꝛ aliđ itellr̄e realr̄. ꝛ n̄ nisi vnica s̄ba. ḡ ei⁹ itellr̄e nō ē idē sue eēntie. ḡ ē accn̄s. ¶ 3^a ppō ē ꝯcessa ab auic. ut pꝫ ꝫ modū ponēdi ipi⁹ ibiđ 9. met. c. 2. ꝛ tn̄ hoc pōt declarari. qꝛ nā mē itellectual' nil' pducit nisi itell'ndo ꝛ volēdo. seu p actū itell'cōs ł volūtat'. vel alteꝝ ł vtrūqꝫ. n̄ curo. vn̄ ēt p^a diua nil' pduc̄ ad itra ł extra sine actu istaꝝ pōꝝ si ei nā ut ē poꝛ itellcu eēt p^m pducēdi psonā eēt i diuis aliq̄ p^a pducta poꝛ v̄bo. ꝛ sic q̄tuoꝛ. si ei poāt i āgelo aliq̄ pō 2^a executia. ꝛ a^a ab itellcu ꝛ voluntate h° n̄ ipedit ppo^m. qꝛ p illā nil pōt pduci nisi v̄tute itellect⁹ ꝛ volūtatis p eo q̄ oē p se agēs agit pp finē quā ꝯgnoscit. ł iq^m dirigit̄ a cognoscēte. ꝛ ita oē p^m p se actiuū qđ n̄ ē ꝯgniti^m vł dirigi i actoe sua a p° cognitio. saltē h° planū ē q̄ i^a 3^a pō si esset s̄bordiata i agendo intellectui ꝛ volūtati ꝛ sic n̄ possꝫ p ipaꝫ aliq̄đ pduci sine actu volūtat' ł itellect⁹. ꝛ stat rō. ¶ Ad istā tn̄ ppōeꝫ rn̄det̄ q̄ itellr̄e n̄ ē pfecti⁹ qꝛ pliū. nā itellectio collatia lapidis ad lignū n̄ ē pfectioꝛ cogne absoluta lapidis: ꝛ tn̄ itellectio illa ꝯpatiua lapidis icludit itell'oneꝫ pliū. qꝛ ꝯpatoꝝ. ¶ Hec rn̄sio supponit falsū. ex c⁹ iprobatōe pꝫ ppositū nr̄m. n̄ ei pōt itell'cs hr̄e itellectoꝫ ꝯpatiuā lapidis ad lignū nisi h̄eat rōes ꝯgnoscēdi vtrūqꝫ ob^m. itellectio aūt absoluta vni⁹ illoꝝ pt hr̄i p roꝫ ppaꝫ vni⁹ soli⁹ tm̄. ḡ itellectio ꝯpatia req̄rit necr̄io pfectoꝫ maioꝛē i formali p^e itell'ndi q̄ itellc̄io ei⁹ absoluta. effect⁹ aūt nō maioꝛē pfectionē req̄rit in causa nisi in effectu sit maioꝛ perfectio. salteꝫ in effectibus eiusdem rōnis. ḡ ꝛc̄.

¶ Ad rōes. p op. auic. ad p^mā illa ppō. a p° oio vno n̄ pn̄t eē imediate pla. fła ē si itell'at ō oio vno i re. suffic̄ ei i agēte p itellcꝫ et volūtatē distictio cognitoꝝ siue disticta cog pliū ad h° q̄ pla imediate pducant̄ ab ipo. ꝛ ita suffic̄ h̄ si i^a cog ē s̄ba ꝯgscētis. ꝛ p ꝯn̄s n̄ nūerata sic si n̄ ē s̄ba opāt' sꝫ accn̄s ꝛ nūerata. ¶ Ad. 2. roꝫ dđ q̄ ppō phi va ē i illiš ubi n̄ repugnat nē ꝯicari a sili i spē. sꝫ n̄ q̄ocūqꝫ pfcꝫ i spē possꝫ ꝯicare nāꝫ. qꝛ nec ipa nā ē ꝯicabilis extra ab aliq̄ sili i spē. ¶ At si arguas. saltē illa erūt pfcioꝛa q̄ pn̄t ꝯicare suā spēꝫ q̄ q̄ n̄ pn̄t R̄ꝫ°. q̄ imo in pposito ipfcioꝛa. qꝛ pp pfcioꝫ nē ē q̄ n̄ pt ꝯicari nisi ab agēte pfectissio. ꝛ mō ꝯicādi ꝯueniēti soli p° agēti. pfecti⁹ ē aūt hr̄e talē nām sic pfectā q̄ pp sui pfectoꝫ nō pōt pduci nisi ab ipso deo imediate. q̄ hr̄e nām possibilē ꝯicari a nā creata ppter sui impfectionem.

Ad questionē ergo q2 sit difficultas de creare instr̄alit̄ ⁊ p̄ncipalr̄. iō p̄° sciendū est ꝙ aliq̄d agē p̄ncipalr̄ pōt intelligi duplr̄. vno° excluden° oēm cām supiorē agentē ut sic agere p̄ncipalr̄ sit agē idependent̄ a cā supiore agēte. Alio° pōt intelligi agē p̄ncipalr̄ .i. p formā ꝓpriā ⁊ itrinsicā agēti lȝ in agēdo p eaȝ sit ordinata cāe supiori agenti Si ꝯtra cām p̄ncipalē p̄°° dictā distinguat̄ instr̄m: sic oīs cā s̄a pōt dici instr̄al̄ si aūt ꝯtra s̄m modū distinguat̄ instr̄m tūc illud pōt dici instr̄m ꝙ n̄ hȝ in se formā actiuā i suo ordie ēt dependendo in actōne sua ab alio supiore. sȝ tm̄ agit p actualē motōȝ alic⁹ alteri⁹ mouentꝪ. vt pȝ de instr̄is artificis. vt securi serra et hi⁹. q2 si instr̄ȝ ponat̄ ꝓprie actiuū ad aliquē t̄minū nec̄e est ip̄m hr̄e formā aliquā itrinsecā actiuā vl̄ in esse q̄eto ante oēm motōȝ alti⁹ agentꝪ. vel i fieri qn̄ totalit̄ mouet̄ a supiore agente. si eni neutro mō hēat formā actiuaȝ nullo° ꝓp̄e aget. cū eniȝ act⁹ p̄m⁹ sit p̄ncipiū actus scđi ꝙ nullū actū p̄m hȝ in se actiuuȝ in suo ordie i nullū actū 2m pōt in illo ordine. alioq̄n qđlȝ posset poni instr̄m respectu c⁹lȝ. ⁊ posset dici ꝙ de⁹ p muscaȝ ut p istr̄ȝ crearet angelū. qđ nihil est. si ei alicui nāe repugnat ꝙ sit p̄nm actiuuȝ aliq̄ꝝ actionū n̄ est possi̊ ꝙ p pōȝ q̄cūq̄ȝ sit p̄ncipiū illaꝝ. ⁊ si eni posset deus absolute creare frig⁹ nō tn̄ posset p calorē. ita ꝙ calor sit in aliq̄ ordine cā actiua respectu frigoris. l̄ in aliq̄ a° ex° ubi tal̄ eēt repugnantia ad agendū. Ex h° pȝ ꝙ istr̄m si ponat̄ ꝓp̄e agē ad effectū l̄ hȝ i se formā actiuā i eē q̄eto an̄ motōneȝ. sic̄ cā 2a. vel saltē i motōne actuali recipit formā actiuā q̄ agit i suo ordie agendi. ⁊ h° vel ad t̄minū p̄ncipalē vl̄ ad aliquā dispōeȝ p̄uiā ut sic vl̄r sit ista ꝓpō vera. oē istr̄ȝ qđ est ꝓp̄e actiuū vel agit ad aliq̄ꝙ dispōȝ p̄uiā t̄mino p̄ncipali. vl̄ p aliq̄ꝙ formā itrisecā attingit t̄minū p̄ncipalē. lȝ i v̄tute p̄ncipalis agentꝪ. ⁊ hoc siue illa forma intrīseca p̄cedit motōȝ siue tm̄ insit sibi duȝ actualr̄ mouet̄. Ad ꝓpositū pȝ ꝙ nihil aliud a deo pōt p̄ncipalr̄ agē i q̄cūq̄ȝ actōe sumendo p̄ncipalr̄ p̄°°. ⁊ hoc planū est s̄m theologos q̄ dicūt deū p̄ncipalr̄ agē i omni actōne Sed sumēdo 2°° triplex ē modus dicēdi. vn⁹ ꝙ ꝯcl̄o ista negatiua tenet̄ sola fide pp auct̄es scōꝝ. nec pōt rōne ꝓbari. n̄ eni pȝ euident̄ q̄re repugnat creat̄e ꝓducē aliquē effectuȝ totū ⁊ totalr̄ nullo ei⁹ p̄supposito. cū q̄lȝ effectus sit ip̄fecti or tali cā agente. ⁊ p ꝯn̄s possit ꝯtineri in ea eminent̄. ac p h° v̄tualr̄ ⁊ actiue. Hoc pȝ explicando cās effectus. nā illud qđ est p̄fectius forma est ēt p̄fectius mā. q2 forma est p̄fectior ꝙ mā. 7. met. g̊ si cā pōt hr̄e i v̄tute sua actiā formam n̄ videt̄ repugnare p̄fectōni ei⁹ ꝙ i v̄tute sua hēat māȝ. ⁊ sic tom effc̄ȝ. si ēt pl̄es angeli possit eē eiusdē spēi. ut dī i 2° li. nō appȝ q̄re angel⁹ n̄ pōt angelū ꝓducē sic̄ ignis ignē. nā vtrobiq̄ȝ ꝓductū habȝ ꝓportōȝ eandē ad p̄fectōȝ ꝓducētꝪ. Alio° ponit̄ ꝙ ꝯcl̄o negatia p̄t ōn̄di p rōeȝ. ⁊ h° vl̄r pe q̄lȝ creaa. q2 sic̄ cā mālis ⁊ formal̄ s̄ȝ tom gen⁹ suū nec̄io req̄runt seinuicē i cāndo rē i eē. nunq̄ꝙ ei forma ē cā formalis alic⁹. nisi mā insil̄ sit cā mālis ei⁹dē. sic totū gen⁹ efficientꝪ cāe qđ includit oē efficiens l̄itatū hȝ nec̄iā ꝯcōitātiā cū mā q̄ꝙm ad fieri rei. sic̄ enim forma ⁊ mā sūt cē i esse sic efficiēs ⁊ mā in fieri. i̇possibile ē g̊ aliqđ efficines l̄itatū agere ad effc̄m ꝓducendū nisi sil̄ ꝯcurrat mā q̄si p̄nm ex q̄ req̄situ i fieri in q̊ recipiat̄ forma q̄ ē t̄min⁹ formal̄ actōnis. ⁊ ex q̄ ut ex p̄te ꝯstituit ꝯpositū. qđ est p̄° ꝓductū. de⁹ aūt n̄ req̄rit i actōne sua māȝ cōcomitantē. q2 est s̄ totū gen⁹ cē efficiētis q2 ē agens illitatū. Nō ista lȝ dicat pp q̄d ꝯcl̄oiȝ. s. l̄itatōȝ efficientꝪ q̄ d̄t̄miat ipsū ad req̄rēđ māȝ i agendo. tn̄ istud pp q̄d n̄ ē mltū euidēti⁹ ꝯcl̄one. ut pȝ ituēti

Ideo. dici p̄t 3°°. ꝙ creat̄a n̄ pōt creare p̄ncipalr̄ mō p̄dc̄o .s. p formā itrisecā actiuā respc̄u t̄mi in

ſuo ordie agẽdi. ⁊ hᵒ ꝓbatꝰ ꝑ rõez. ſ; nõ cõez oi creaᵉ. ſ; ꝑ pl'es õ diuerſis creaturis ſpãles. ut ſit pᵃ ꝯᵒ iſta. Nulla nã mere itellectualꝭ creata põt creare ſbaz. hec fuit ꝓbata š i ꝓbãdo op. auic. qꝛ cꝰl; talis nãe itellecto ẽ accñs. ⁊ nilꝭ põt ꝓducẽ niſi ꝑ actũ itelligẽdi ⁊ volẽdi. q̃ nõ eſſet necio p̃uiꝰ ſi poſſ; creare ſbaz. nã it p̃nᵐ actiuũ ꝑfectũ i ſuppoſito ꝑfecto ⁊ ſbam t̃minãtẽ actõez ñ necio mediat aliqð accidẽs. ſecꝰ aũt ẽ õ deo cꝰ itellcõ ⁊ volitio ſũt eẽntia eiꝰ. ⁊ iõ ꝑ itellcõez ⁊ volitõez põt ſbaz ꝓducẽ. creaᵃ aũt ñ ſic. ¶ 2ᵃ ꝯᵒ ẽ Nulla forma mãliſ põt creari a creaᵃ. q̃ ꝓbatꝰ ſic. Forma q̃ creatꝰ p̃us nãlr ẽ a cã efficiẽte ꝙ mãz iformet. forma mãlis nõ põt eẽ ab aliq̃ creaᵃ p̃us nãlr ꝙ iformet mãz ſuã vel põle ſuũ. g̃ ⁊c̃. Probõ maioris. qꝛ ſi nõ p̃us nãlr. g̃ ñ accipit eſſe a cã niſi iᵃ actõe q̃ ſbm iformatꝰ. ſ; iᵃ iformatio ẽ mutatio ꝓpe dicta. ⁊ ita ñ creatio. ꝓbõ mioris. Nulla creaᵃ põt forme mãli dare eẽ abſolutũ i ſe. hᵒ ẽ abſq; hᵒ ꝙ iformet ſuũ põle. qꝛ ſi poſſet ſic dare eẽ poſſet ⁊ illõ ꝯſuare ut realr v̓tute creature manẽt i aliq̃ duratõe talꝭ forma ſine mã. formã aũt mãlẽ dico eẽ oẽm illã q̃ ex nã ſua necio iclinatꝰ nãlr ut ſit actuſ mãe. ſiue ſit ſbalis ſiue accñtalꝭ. ¶ 3ᵃ ꝯᵒ ẽ Nulla forma mãlis põt eẽ p̃nᵐ creandi aliq̃d. q̃ ꝓbatꝰ. qꝛ ſicẽ i eẽndo p̃ſupponit mãz i q̃ ſit. ita i agẽdo p̃ſupponit mãz i quã agat. alioq̃n t̃minꝰ actõis eiꝰ eẽt abſolutior a mã ꝙ ipa forma. Ex his cõcluditꝰ ꝓpoᵐ ſic. Nullꝰ ãgelꝰ p̃t ſbaz creare ex pᵃ. nec accñs aliqð ex 2ᵃ. qꝛ accñs a creatã creari ñ p̃t. g̃ ãgelꝰ ñ põt creare nec ſba mãlꝭ p̃t aliq̃d creare. qꝛ ñ p̃t agẽ niſi ꝑ formã ſuã accñtalẽ lꝭ ſbalẽ. ñ curo nã mã ⁊ ſi aliqð ens ſit tñ ita infimũ ẽ. ꝙ ñ ẽ p̃nᵐ alicꝰ actõnis ꝓductiẽ. Forma aũt mãlꝭ ñ p̃t aliq̃d creare. nec accñs aliqð põt eẽ p̃nᵐ creãdi aliq̃d ex 2ᵃ ꝯclõne g̃ ſba mãlꝭ nihil põt creare. g̃ nec imãlis nec mãlꝭ p̃t aliq̃d creare. nec accñs aliqð põt eẽ p̃nᵐ creãdi. ut dictũ ẽ ex 3ᵃ ¶ Põt ẽt ſpẽalr ꝓbari. qꝛ ſba mãlis ñ p̃t ꝓducẽ mãz ⁊ ꝑ ꝯñs nec totũ effectũ ꝓducere nullo p̃ſuppoſito. hᵒ ꝓbatꝰ ſic. qꝛ q̃ñ aliq̃ ſƀm totũ genꝰ ſuũ hñt aliquẽ ordinez ad iuicẽ qðl; vniꝰ h; ſilꝭez ordinẽ ad qðl; altiꝰ. exᵐ. ſi albedo ſƀ; totã ſpẽz ſit p̃or nigredie: ⁊ q̃l; q̃l;. ſ; q̃l; forma mãlꝭ ſƀm totũ genꝰ ſuũ ẽ poſterior origie tota mã ſua receptia. g̃ q̃l; talꝭ forma ẽ poſterior ad ꝙl; mãz. ſ; poſteriꝰ origie vel gnãtõe ñ ẽ p̃nᵐ ꝓducẽdi mõ illo p̃us. g̃ forma ſbalꝭ ñ p̃t creare mãz. ¶ Cõfirmatꝰ iſtud: qꝛ forma mãlis depẽd; i eẽndo a mã. g̃ i agẽdo ñ põt eẽ p̃nᵐ ꝓducẽdi aliq̃d eiꝰ dẽ rõnis cũ mã. vꝫ ei repugnãᵃ ꝙ i agẽdo ꝑ ſe depẽdeat ab aliq̃ eiꝰ dẽ rõis cũ termio quẽ ꝓducꝰ. ¶ Si iſtes de forma ſbali ⁊ q̃litate ꝯñte eã. ꝙ iᵃ q̃litas ſeq̃tꝰ formã ſbalẽ gnãntꝭ. ⁊ tñ aliq̃ᵒ ẽ cã forme ſbalꝭ ipiꝰ geniti l; g̃ forma ſbalꝭ ⁊ q̃litas ꝓpria ſƀ; genꝰ ſuũ hẽant ordinẽ. qꝛ forma ſbalꝭ ẽ p̃or. ñ tñ q̃l; q̃l;. imo tmᵒ i q̃cũq; eodez forma ſbalꝭ ẽ p̃or ſua q̃litate. l; i aᵒ ⁊ aᵒ p̃t q̃litas p̃cedẽ formã ſbalẽ. ¶ Et cõfirmatꝰ ꝑ illõ phi. 9. met. ⁊. 7: de põ. ⁊ actu vbi vult ꝙ actꝰ ſimplr p̃cedit põz tpe. ⁊ tñ i eodẽ põa p̃cedit actũ tpe. ¶ Rᵒ. ꝙ q̃l; ſba eiꝰ õ ſpẽi p̃cedit q̃litatẽ ꝙl; eoᵒ q̃ ſba ſƀ; totũ genꝰ ſuũ p̃cedit q̃litatẽ ſƀ; genus ſuũ. ſ. diffinitõe ꝯgñe ⁊ tpe. hᵒ ẽ ſeparabilitate ꝙᵐ i ſe ẽ. ⁊ ſic triplr ſba geniti p̃cedit q̃litatẽ gnãntꝭ. l; ñ tpe. i. tꝑali vlꝭ actuali duratõe extra cãm. nec ſic itelligit phs ut ſupponis. Et cũ dicis q̃litatẽ gnãntꝭ p̃cedẽ ſbaz geniti ut cã effectũ. falſũ ẽ. ſ; ſolũ hiᵒ q̃litas ẽ cã q̃litatꝭ diſponẽtꝭ ad formã ſbalẽ. ⁊ ꝓ tãto dꝛ q̃dãᵒ eẽ cã geniti. l; hᵒ ſit valde extẽſiue. auctas phi ñ ẽ ad ꝓpoᵐ. qꝛ actꝰ q̃ ẽ p̃or tpe oi põa ñ ẽ aliq̃s actꝰ mãlꝭ. ſ; ſimplr imãlꝭ. ut p; ibiõ i fine capli. Rõ aũt ꝓcedit õ illo actu q̃ poſterior ẽ ſƀ; genꝰ ſuũ totũ ipa põa receptiua. iõ ñ v;. Et itez iſtõ õ mã ⁊ ꝯclõ 2ᵃ maifeſta ſũt apð phos q̃ poſuerũt ordinẽ ſecũdaꝝ cãꝝ ſimplr neceſſariũ. ita ꝙ forma mãlꝭ ñ p̃t ab aliᵒ agẽte ꝓduci. niſi ꝯcurrẽte mã tãq̃ cã necia p̃ſuppoſita t̃mio ꝓductõis. ¶ Si q̃ras an ex dictꝭ

pt hũi ꝓpositũ ꝺ aĩa itellectiua. ¶ R° ꝺc̃ qꝺ phĩ senserit ꝺe ea an creet ꝉ ñ. tanget ꝺi. ꝺe resurrectõe. ſ ex ↄclõib° p̄ꝺictis oñꝺit ꝓpo^m ꝺ ipa. ñ ei pt creari ab āgelo. pȝ ex p^a. nec a q̄cũqȝ nā m̄e itellectuali creata. patȝ p iꝺē. nec ab aliq̄ corꝑali ſb̃a. ſiue p formā ſb̃alē ſiue p accñtaleȝ qꝛ ipa aĩa ē nobilioꝛ q̄cũqȝ forma ſb̃ali ꝉ accñtali. forma aũt ignobilioꝛ ñ ē p̄n^m actiuũ aꝺ ꝓꝺucēꝺũ nobilioꝛē. ſic pȝ ꝓpo^m. ſ. ꝙ nulla creata pōt p̄ncipalr̃ creare. ¶ Dico ēt ꝙ nec iſtr̃alr̃. ita ꝙ ſit inſtr̃m ꝓꝑe actiuũ. qꝺ ꝑ tāto ꝺico. qꝛ forte nō oē iſtr̃ ē ꝓꝑe actiuũ. ut ꝺicet iferi°. ñ eni pt eē actiuũ niſi vl̃ aꝺ ꝺiſpõ p̄mā vl̃ aꝺ ipm t̃minũ. i creatõne nil pōt p̄ceꝺē qꝺ ꝺiſponat. ñ pt aũt agē aꝺ t̃minũ niſi hēat formā actiuā i ſuo orꝺie. q̄ lȝ in v̄tute alteri° poſſit attigē totũ effectũ ⁊ totalr̃ tal aũt ñ ē aliq̄ v̄t° actia alic° creatẽ. vt ē ꝯ oñſũ. ¶ Intelligēꝺũ tñ ē ꝑ op. mḡri ꝺi. 5. ꝙ ſi forma accñtal creet ut pōit ꝺ grã ⁊ caritate bñ pōt aliqꝺ ſb̃ p̄ceꝺē qꝺ ꝺiſponat aꝺ illũ t̃minũ. ſic h̄ p̄ceꝺit aĩa. ⁊ lȝ i tali ſb̃o ñ poſſit eē aliq̄ ꝺiſpõ ſimplr̃ necitãs. tñ pōt eē ꝺiſpõ necitãs ſm qꝺ. ⁊ h° ē ex ꝺiua ꝺiſpõe. ⁊ ſic pt exponi mgr̃ ꝙ ꝺe° poſſȝ ꝺare talē ꝺiſpõe miſtro ut ipe aliq̄ ꝺiſpõe cāret i aĩa q̄ eēt necitas aꝺ grã. h° mõ ꝙ ꝺe° ꝺiſpoſuiſſet vlr̃ ſic ꝺiſpoſito ꝺare grã. ſic organizatio corporis ē ꝺiſpõ aꝺ aĩa itellectiuā necitãs ⁊ hec ptãs ē ſupioꝛ q̄ aliq̄ alia q̄ ſit iam ꝺata miſtro ecclĩe. nihil ei opat miſter i aĩa meꝺiate vel imeꝺiate aꝺ qꝺ ſimplr̃ neccio ↄferat grã. ſic i alia pte ꝺe aĩatone nec oȝ iponē mgr̃o ꝙ ſenſerit ꝺeũ poſſe ꝺare miſtro ut ageret aꝺ grã attigēꝺo iſtũ effectũ. qꝛ miſter ñ ē capax iſti° v̄tutis actie. qꝛ p grã ꝉ caritatē ē aĩa forma liẽ accepta ꝺeo acceptõe ſp̄ali tanq̄ ꝺigna vita etña. creata aũt ñ pt hĩe v̄tuteȝ actiuā ut faciat aliqꝺ ꝺignũ hi°. ꝉ ſit acceptũ ꝺeo. ¶ Hoc ēt pȝ. qꝛ finis ⁊ efficiens reſpiciũt ſe mutuo. ita ꝙ ſupi° agēs efficit pp finē ſupioꝛē. ḡ qꝺ imeꝺiate ꝺiſponit ꝉ orꝺinat aꝺ finē vltimũ imeꝺiate ē a p° efficiēte. hi° ē grã. ¶ Cõfirmat. qꝛ ſi poſſȝ eē ab aliq̄ agēte iferioꝛi viꝺeretur poſſe eē aꝺ aliquē finē inferioꝛeȝ. ¶ Seꝺ iſte rõnes ñ multũ cogũt. p^a nō. qꝛ creatura pt eē formal rõ talis acceptatõnis ut ↄceꝺit ꝺe caritate. q̄re ḡ ñ ita effectia rõ acceptatõis: nō viꝺet rõ. 2° ñ. qꝛ ⁊ ſi agēs p^m ñ agat niſi pp fine vltimũ. tñ ñ oȝ oē agēs iferi° i q̄cũqȝ actõne agē pp finē iferioꝛē vltio. angel° eni ſi elicit actũ beatificũ nō elicit pp finē iferioꝛē vltio. ita ergo poſſet gratiam imeꝺiate creari propter finem vltimum. ⁊ tamen ab agente inferioꝛi.

¶ Aꝺ argumēta p̄ncipalia.

aꝺ p̄mũ ꝺicet iferi° in ꝺi. iſta q. 5. Aꝺ 2^m ꝺicenꝺũ. ꝙ illa ē aliq̄ cã quā ponit Aug. ⁊ manifeſtioꝛ ſeꝺ nō p̄ciſa. Aꝺ ↄfirmatõ ꝺico. ꝙ actões imanētes hñt aliqꝺ paſſũ. qꝛ ipamet pō cui imanent ē potētia receptiua eoꝝ. ¶ Aꝺ rõe ꝺe aꝺeq̄tõe ꝺico ꝙ nō arguitur ꝺe eq̄litate effectus aꝺ cām. qꝛ ipoſſibile ē aliquē effectũ eē eq̄lē ꝺeo. ſeꝺ aꝺequās pōt itelligi ibi ꝑ ꝓportionē p̄ciſā. h° ē effect° habēs talem ꝓportionē aꝺ cām qualē nullus ali° pt habere. puta qꝛ ꝓximus poſſibilis ipſi cauſe. ſi ſic itelligat nō aꝺequans in maioꝛi nego eā. tm̃ eni valet ac ſi ꝺiceret effect° iferioꝛ p° poſſibili pōt ꝓꝺuci a ſupmo poſſibili. qꝺ iō neganꝺũ eſt. qꝛ aliq̄s inferioꝛ nō pōt totus ⁊ totaliter proꝺuci niſi a ſupmo ſimplr̃. ¶ Aꝺ ꝓbatõ maioꝛis ꝺico ꝙ non ſm totā potentia ſuā ꝓꝺucit. non enim opoꝛtet agēs ſm totā virtutē ſuaȝ proꝺucere q̄tum poſſet ſm illam proꝺucere quāꝺo eſt agēs libere nō neceſſitate nature. ¶ Et cũ vlterius ꝺicit tunc pfectioꝛ effectus nō manifeſtaret maioꝛem perfectionem cauſe. ¶ Conceꝺo ꝙ q̄cunqȝ effectus proꝺuctus totus ⁊ totaliter manifeſtat equalem potentia cauſe. ſeꝺ effectus perfectioꝛ eminētius manifeſtat. Ad x^m ſi ab coꝺē p̄n° ꝺeſcenꝺant multe concluſiões orꝺinate. tota veritas p̄ncipĳ cã ē veritatis

ꝯclᷓois cᷓlꝫ. ⁊ tñ vna illaꝝ est alr̄a verior ⁊ eminentius manifestat v̄itatē p̄ncipij.
¶ Ad aliud ꝺ annihilare. dico ꝙ soliꝰ dei est ānihilare. qꝛ ānihilare nō ē agē positiue. sꝫ ñ agē. i. nō ꝯſuare. soliꝰ aūt dei ē ꝯſuare totaꝫ creaturā ⁊ totalr̄ ⁊ breuit̄ sic q̄lꝫ creata reqͥrit secū cām ꝯcāntē in fieri. s. p̄nᵐ pōle: ita sup illud nō pōt destruēᵒ. sic nec ꝓducenᵒ. ⁊ p ꝯñs necr̄io aliq̄d relinq̄t. sic necr̄io p̄supponit. ¶ Dic aūt creatio ꝓprie dicta ē ꝓductio de nihilo. i. non de aliq̄ ꝙ sit ps p̄mi ꝓducti ⁊ receptiuuꝫ forme īducte. ita annihilatio ē destructio in nihil vtroqꝫ mō. Ad ꝓbōnē p̄mā de forma nāli. pꝫ di. i. scōi li. qꝛ lꝫ nulla ps forme maneat: manet tñ aliq̄d forme receptiuū. qꝺ fuit aliq̄d ꝯpositi. ¶ Ad illā ꝓbōnē ꝺ v̄tutibꝰ rn̄deo ꝙ nulla vtꝰ infusa pōt corrūpi in nobis p aliquē actū nr̄m q̄si p nām repugnantie. sꝫ solū p cām demeritoriā. aīa eni peccās demet̄ ꝙ gr̄a nō ꝯseruet̄ in ea. ⁊ sic in scōo īstati nāe pp tale demeritū q̄si p̄cedēs deꝰ ñ ꝯseruat gr̄am: ⁊ sic ānihilat̄. ¶ Ad ꝓbōnes illas de amicitia et inimicitia dico ꝙ p pctm̄ ñ est aliq̄s formalr̄ inimicꝰ sed tm̄mō ꝺmeritorie. Similit̄ ad illas ꝓbōnes ꝺ fide ⁊ spe dico ꝙ fides ⁊ spes īfuse nō corrūpūt̄ p actū īfidelitatis ⁊ desperatōnis nisi demeritorie. ⁊ si velis h̄re aliq̄d qꝺ corrūpat̄ p istos actꝰ tāꝙ repugnans formalr̄. dico ꝙ illud ñ est nisi fides ⁊ spes acq̄site ⁊ bñ possibile est p actꝰ nr̄os īduci aliq̄d repugnans formalr̄ illis habitibꝰ acq̄sitis. ¶ Ad vltimū cū dr̄ i v̄tute ⁊c̄. Ad intellectū hꝰ vbi ⁊ illoꝝ q̄ dicta sunt ꝺ instr̄o. itelligēdū est ꝙ nihil pōt agē i q̄cūqꝫ ordie agendi nisi ꝓpria v̄tute. sic eni dictū est s̄ ꝙ nisi h̄eat formā actiuā ⁊ intrinsecā non pōt oīo agē. ita ēt nisi h̄eat ꝓpaꝫ v̄tutē intrīsicā. qꝛ illa forma est v̄tꝰ. ꝙ si p̄us ñ hūit formā l̄ v̄tutē ⁊ nunc agit i aliq̄ ordie. oꝫ ꝙ nunc de nouo h̄eat formā ⁊ v̄tutē i illo ordie. eadē enim nā manēs absqꝫ oī mutatōne: nulloᵒ est nūc actiua nūc ñ actiua. sꝫ tñ agēs dependens ab alio dr̄ agē i v̄tute alr̄ꝰ: qꝛ v̄tus agētis depēdēt̄ ñ sufficit sine illa v̄tute a q̄ depēdet. magꝭ tñ dr̄ instr̄m agē in v̄tute alteriꝰ ꝙ cāᵃ. qꝛ plus dependet ab agēte supiori illꝺ qꝺ nō hꝫ formā actiuā in esse ꝯpleto. sꝫ tm̄ recipit in actuali motione ꝙ illud qꝺ hꝫ formā actiuā i esse ꝯpleto. ¶ Cām ēt scōam. i. q̄ hꝫ formā actiuā i eē ꝯpleto agē i v̄tute alr̄ꝰ nō ē recipe tūc aliq̄d ab illo alr̄o. sꝫ tm̄ h̄re ordinem inferiorē ad illꝺ alteꝝ agēs i suo ordine sil̄. ¶ Sꝫ instr̄ꝫ. i. recipiēs formā actiuā in motōne agē i v̄tute alr̄ꝰ ē ⁊c̄ actualē accipe formaꝫ ab eo p quā agit. ⁊ ex hoc pꝫ ꝙ cāe p̄ᵉ i cāꝫ scōam ꝓp̄e dictā qñ sil̄ agūt ñ ē īfluētia noua: q̄ sit creatio alicꝰ inherētis cāe 2ᵉ. sꝫ influētia ibi ē determiatus ordo istaꝝ cāꝝ i agendo effectū cōem. Instr̄m aūt qñ agit recipit īfluentiā ꝓprie ab eo cꝰ ē instr̄ꝫ. qꝛ motōꝫ actualē ⁊ in motōe formā p quā agit i suo ordine
¶ Ex istis pꝫ intellectꝰ maioris. bñ ei verū ē ꝙ cā 2ᵃ ⁊ instr̄m plus pōt i v̄tute alteriꝰ ꝙ ꝓp̄a supple sola p̄scindendo virtutē alteriꝰ. qꝛ vtꝰ eiꝰ ꝓp̄a est diminuta. ⁊ sbordiata alr̄ꝰ v̄tuti. ita ꝙ sine illa altera v̄tute agēte vtꝰ eiꝰ nō pōt i effectū. tñ non pōt i v̄tute alr̄ꝰ plusꝙ i ꝓp̄a v̄tute. i. aliq̄d ad qꝺ virtꝰ eiꝰ nulloᵒ se extendit i suo ordie cāndi. nc̄ aūt minor si accipiat v̄tutē ꝓpriā p̄scidendo v̄tutē cāe supioris falsa ē. in nihil eni pōt creata sine v̄tute dei p̄ncipal̄ agentis. iō ñ valet.

Utrum hec sit

Urō diffinitiua sacr̄i quaꝫ ponit mgr̄. sacr̄ꝫ est iuisibil̄ gr̄e visibil̄ forma. ꝙ ñ. vr̄. qꝛ diffinitio ñ est nisi eiꝰ qꝺ ē p se vnū. 7. met. ¶ Sacr̄m nō est p se vnū. qꝛ s̄m Aug. sup Jo. omel̄. 81. ⁊ ponit̄. i. q. i. detrahe. Accedit v̄buꝫ ad elm̄ ⁊ fit sacr̄m. sed v̄bū ⁊ elm̄ nō faciūt aliq̄d p se vnū. qꝛ vnū ē pmanens aliud successiuū. ¶ Scōo si est forma. aut ꝫ forma q̄ est alr̄a ps: aut forma exēplaris. ¶ Sꝫ ñ pᵒᵒ. pꝫ qꝛ sacr̄m ñ est pars gr̄e. nec 2ᵒᵒ. qꝛ exēplatū imitat̄ exēplar

⁊ ꝑticipat ipm̄. nõ sic aũt grã sacrm̄. 3° sic. Quia in q̃busdã sacris ñ est nisi verbũ tm̄ qδ ñ ẽ signũ visibi^c. ſʒ audi^c tm̄. ut ꝓbaẗ iferi⁹ i sacro pnie ⁊ m̃rimonij. ĝ male oĩ visibile. 4° sic. Uni⁹ rei tm̄ ẽ vna diffitio ꝑpa. Sacri aũt assignãtur alie diffinitõe). pʒ p mgrʒ in lr̃a ⁊ Hug. ⁊ p illud Aug. io. de tri. c. 5. Sacrm̄ est sacre rei signum. Contra. mgr̃ in lr̃a. et de conse. di. 2. sacrificium.

Hic primo uidendũ ẽ c⁹ possit eẽ diffitio ⁊ c⁹ ñ. 2° ex h° si sacri possit eẽ aliq̃ diffitio. 3° si h de q̃ q̃rit.

Quãtũ ad p^m nõndũ ẽ ꝙ c⁹cũqʒ siũ entis siue nõ entis qδ pt ꝯcipi ⁊ signari pt eẽ aliq̃ rõ nois. q̃. s. explicet explicite ⁊ disticte illud qδ nomẽ iportat iplicite ⁊ ꝯfuse. ⁊ q̃lʒ rõ talis põt dici diffõ extẽdẽdo nomẽ diffõis. ſʒ diffõ ꝑpe dicta ñ ẽ nisi oro ver̃ significãs. ꝑʒ phm. i. top. ⁊ iõ ñ ẽ q̃cũqʒ rõ nois. ſʒ rõ p quã disticte idicaẗ ver̃ qd ẽ eẽ rei. ñ ẽ ĝ ꝑpe ñ entis. ⁊ h° siue nõ ens accipiaẗ ꝑpe, p ipossibili qδ icludit ꝯdictõʒ. siue, p pura negatõe vel ꝑuatõe q2 ñ ens ñ hʒ qd ẽ. N^c ẽ rõ ei⁹ qδ ñ ẽ p se vnũ. ut pʒ ex. 7. met. c. 3. ut argutũ ẽ i oppo^m. itelligo aũt p se vnũ. s. ꝙ ẽ simplex vel ꝯpo^m qδ ẽ ex p se actu ⁊ p se põ. Nec ista vnitas ipedit ꝙ diffinitũ icludat aliq̃d tãq̃ ẽminũ per se depẽdentie sue. ut accñs icludit sbm̄. vel sic aliq̃d qδ sil̄ ẽ secũ nã. ut relatiuũ iclu dit correlatiuũ. ſʒ ꝓhibet ꝙ nil̄ includatur tãq̃ p se ps in ipo qδ nõ se hẽat ad aliud in eodẽ sic p se act⁹ ad p se põʒ vel ps eiusdẽ act⁹ l̄ eiusdẽ põ^c ad aliã ptem. Nec ẽ 3° entis rõis. qδ ẽ tm̄ ens diminutũ. q2 ꝑpe qd sic ⁊ ens ñ ꝯpetit nisi enti reali. pʒ. 5. ⁊. 6. met. nec itelligo hic ens rõnis qδ ẽ i itellcu obiectiue. q2 sic om̄e vl̄e ẽ i aĩa. nec illõ qδ ẽ tm̄ i itellcu sbiue q2 sic itentio ⁊ scia sũt in aĩa q̃ tñ sũt formẽ reales ⁊ in genẽ q̃litatl. ſʒ itelligo ens i aĩa tanq̃ 2° ꝯsideratũ ñ tãq̃ p° ꝯsideratũ. ad qδ ꝯsiderandũ mouet p° aĩa a re extra. ſʒ tãq̃ ens i p° ꝯsiderato iq̃^m ꝯsideratũ ⁊ tale ut i sũma sit dicẽ ñ est nisi relo rõnis. q2 nil̄ hʒ ꝑcise eẽ i ꝯsiderato ut ꝯsiderato. nisi ꝯpatio q̃ ꝯsideratũ ꝯpaẗ ad aliud p actũ ꝯsiderãtis. ens ĝ diminutũ ut h accipiẗ vl̄r ẽ ens rõis.

4°. ñ ẽ q̃d exp̄ssibile p diffõeʒ de q̃ ñ pt hri nisi ꝯcept⁹ simpl̄r simplex. q2 ꝑʒ phm. 8 met. c. 3. diffõ ẽ oro lõga. ⁊ oʒ ẽminũ eẽ oroẽʒ longã exp̄mẽtẽ q̃d ⁊ q̃le. disticte ei explicat qδ diffinitũ importat iplicite. ĝ oʒ ꝙ de diffinito possint pl̄es ꝯcept⁹ formari: q̃dditatiuus. s. ⁊ q̃litatiu⁹ p q̃s explicaẗ. 5° nõ ẽ singl̄aris. q2 nõ pt eẽ rõ oio exp̄mẽs q̃dditatẽ ei⁹ q̃ illa explicet aliud qδ nõ ꝑtinet ad qδ q̃d erat eẽ. ut pʒ. 2. li. q. de indiuiduatione. Ex his se q̃tur ꝙ diffinitio ꝑpꝛie dicta est enti positiui p se vni⁹ realis ꝯpositi real̄r vl̄ q̃ntum ad cõceptus vl̄is ⁊ solius talis.

De secundo principali

videndũ ẽ p ordinẽ an aliqδ istorũ. 5. excludat a sacro hr̃e diffõʒ ꝑpe dictã. ⁊ ꝑʒ h° iste. 2⁹ articul⁹ hʒ. 5. p^m ñ ipedit. qδ ordo p ꝯcl̄oes ordiatas ꝑma est ista. Possibile ẽ deũ aliquẽ effectũ iuisibilẽ creare ꝑtinẽtẽ ad salutẽ hois viatoris hãc ñ oʒ ꝓbare. q2 theologo ẽ manifesta ex oipotẽtia diuina. 2° dico ꝙ possi^c ẽ deũ iponẽ aliqδ signũ ad signãdũ istũ effectũ iuisibilẽ. h° pʒ. q2 nos possumus iponẽ signa ad signãdũ qδcũqʒ itelligibile a nobis. cũ aũt signũ diuidaẗ in rememoratiuũ qδ ẽ pti. ⁊ ꝑnosticũ qδ ẽ futuri. ⁊ demõstratiuũ qδ ẽ pñtis. possibile ẽ deũ istituere qδcũqʒ istoꝝ signũ ad signãdũ effectus suos. qδ ẽt ꝓbaẗ. q2 nos possum⁹ qδcũqʒ istoꝝ sigꝝ istituẽ ad signãdũ nr̃os effect⁹. sic ei istituta sũt a nobis iuramẽta ꝓmissiões ⁊ signa h⁹ obligatoria ad signãdũ nr̃ʒ effectũ futurũ. vl̄ assertoria ad signãdũ effectũ pteritũ l̄ pñtẽ. Ulteri⁹ suppono ꝙ possi^c est deũ determiare se ⁊ disponẽ ut coopeẗ ad aliqδ signũ ab eo istitutũ ad causandũ

effectũ signatũ nisi impediat indispõ ei⁹ cui adhibetur. pꝫ. qꝛ sicut eẽt possibile ĩ nobis ꝙ aliqͣs institueñs signũ effect⁹ sui disponeret se semꝑ cooꝑari hi⁹ sig. nisi ĩpediret ille cui adhiberet. puta si quis ĩstituat ꝓ signo pacis vl̕ beniuolentie tactũ manus l̕ eleuatõeꝫ digiti l̕ hi⁹. possꝫ institueñs tale sigᵐ determiare se ad semꝑ cooꝑandũ ad effectũ signatũ. nisi indispositio ei⁹ cui adhiberet sigᵐ ipediret. tale aũt signũ cui institueñs disponit regl̕ariter cooꝑari põt dici signũ verax vl̕ certũ ad distinctõem signi incerti vl̕ equoci. qȯ equalit̃ hꝫ secũ signatũ ꝯcomitãs vel oppositũ. ꝓprie tñ dr̃ signuꝫ efficax si adhibito sig̊ sequit̃ signatũ ordie nãe ⁊ ñ ecõuerso. qꝛ si sigᵐ sequeret̃ signatũ suũ ordine nature. ⁊ si posset esse signũ certũ si nũꝙ careret illo signato p̃ceden te nõ tñ esset efficax. qꝛ nullo mõ ei⁹ positio efficaciã hr̃et r̃spectu signati. sꝫ ecõuerso. Ultimo dico ꝙ est possibile deuꝫ ad signandũ effectũ p̃dictũ ⁊ mõ p̃dicto scꝫ certitudinaliter ⁊ efficacit̃ institueẽ signũ aliqȯ sensibile. hoc appet qꝛ ⁊ nos possumus aliqȯ signũ sensibile instituere ad signandũ effectũ nr̃m cũ illis ꝯdõnib⁹ predict̃ nec solũ potuit ĩstitui vnũ solũ signũ sensibile. sed etiã sẽsibile pl̕a sensibilia includẽs in se. ⁊ h° vl̕ eiusdem sensus l̕ diuersoꝝ sensuũ. sic. n. ad signãdũ p̃fectionẽ diuã q̃ est eẽnᵃ simplicissiã possum⁹ instituere istã orõeꝫ: de⁹ ẽ infinitus p̃fecte. q̃ ꝯstituit̃ ex mult̃ syllabis audibilib⁹ ita possum⁹ ĩstituere ꝙ aliq̃ audibilia ⁊ aliq̃ visibilia sil̕ signarẽt ꝯcepᵐ nr̃ꝫ. puta ꝙ actũ beniuolẽtie signarẽt aliq̃ v̓ba certa cũ aliq̊ actu man⁹ vl̕ oscl̕o.

Ex istis sequit̃ ista ꝯcl̕o. ꝙ ista rõ totalit̃ nõ est in se falsa eo mõ q̊ ph̃s loq̃t̃ ȯ orõne ĩ se falsa. 5. met. c. de falso. s. signũ sensibiᵉ gr̃aꝫ dei l̕ ei⁹ effectũ gratuitũ ex institutõe diũa efficacit̃ signãs: effectũ iꝙ ordinatũ ad salutẽ hois viatoris. pꝫ. n. ex p̃dict̃ ꝙ nulla ꝑticula isti⁹ orõnis repugnat alteri. nõ est aũt in se rõ falsa p̃ꝫ ph̃m ibi nisi partes int̃ se ꝯ̃dicãt. Ista g̊ ratio nõ ẽ pure nõ entis. puta puri ipossibilis. qꝛ nihil est puꝝ impossibile nisi c⁹ ratio est in se falsa. vt pꝫ p°. li. di. 2.

Patet etiã ꝙ ista rõ non ẽ pure negationis vl̕ p̃uationis. quia includit in se aliq̃ positiua. ꝙ si supponat̃ istã rõeꝫ esse h⁹ nois sacr̃m sequit̃ ꝙ sacr̃m nõ est puruꝫ nõ ens. neqꝫ sic̃ impossibile neqꝫ sic̃ negatio. ꝙ aũt ista rõ sit hui⁹ nois sacr̃m ꝓbari non põt sed oꝫ supponere ex vsu loquẽtiũ de sacr̃o. sic̃ oꝫ supponere signata vocabuloꝝ ex vsu. Uidendum ẽ ergo de 2ᵃ ꝯdõe. s. de per se vnitate vtꝝ impediat diffinitõem ꝓprie a sacr̃o l̕ ab habẽte huius rõem nomis. Qꝛ autem ens nõ vnũ per se nõ sit diffinibile põt intelligi duob⁹ modis. s. vl̕ ꝙ ꝯsistat ex entibus eiusdẽ generis vel alteri⁹ q̃ tamẽ non sũt nata ꝯstituere ꝑ se vnum. p̃mũ tꝫ nomẽ entis aggregati. vt cumulus vl̕ aceruus. 2ᵐ dicit̃ ꝓprie ens per accidens Pꝫ. 5. met. c. de ente ⁊ ȯ vno: neutꝝ aũt hoꝝ est ꝓprie diffinibile. p̃ᵐ non. pꝫ. 8. met. c. 10. nec 2ᵐ. vt pꝫ. 7. meth. c. 2. Et dicit̃ ꝙ sacr̃m ꝓprie nõ hꝫ vnitatẽ. ideo nõ ẽ diffinibile ꝓprie. icludit. n. m̃lta vt tãgit p̃ᵐ arᵐ ad oppositũ ex quib⁹ ñ põt fieri ꝑ se vnũ. Pꝫ ꝯ̃ hoc. Lꝫ. n. vnũ accidẽs eẽt in pl̕ibus s̃bis: nihilomin⁹ illȯ eẽt diffinibile ꝓprie. sic̃ aliud accñs qꝛ illa pl̕a non ꝑtinẽt ꝑ se ad rõem accñtis sꝫ tanꝙ additamẽta. In ista aũt ratione nomis p̃dicta pꝫ ꝙ illud quod dicit̃ sensibile ponit̃ respectu signi sicut additum g̊ quãtuncũqꝫ in illo nõ sit vnitas dũ tñ illa alia q̃ ꝑtinẽt ad rõem formalẽ nois nõ impediãt vnitatẽ ꝑ se: nõ ꝓpt̃ h° sacr̃m erit nõ diffinibile: ita ꝙ pl̕alitas de qua arguit̃ ẽ illoꝝ q̃ ꝯcurrũt in sensibili signante fũdamentũ illi⁹ rel̕onis formal̕ quã importat sacr̃m. Dico g̊ ꝙ cũ ĩ rõne p̃dicta formale intelligat̃ eẽ signum ⁊ etiã illa q̃ ꝑ se detminãt rõnẽ signi. cuiusmõi sũt ex instõe ⁊ efficacit̃. alia duo q̃ sũt ibi. s. sensibile ⁊ effectũ dei gratuitũ

sũt ibi vt additamenta. pᵐ vt sbm siue vt fundamẽtũ. 2ᵐ aũt vt correlatũ. pla litas aũt qcunqz vel sbi in se vl correlatiui ad correlatũ nõ phibet relonẽ esse diffinibilẽ simplr g nec excludit a sacro hre diffinitionẽ ppt nõ vnitatẽ. Ita eni est iste cceptus p se vnus apd intellectuz signũ ad placitũ efficax sicut est ccept pñitatis. r sicut pñitas possz diffiniri pprie nõ obstãte ñ vnitate p se sbi si pñitas esset in duobus sbis r illa ponerẽtur vt additamẽta poneret etiã correlatiuũ pñitatis. ita i pposito ¶ 3° dico q in rõe nomis pdicta includit aliqd qd dicit ens rationis. s. hoc qd est signuz ex institutõe. nam ista relato nõ csequitur fundamentũ ex nã rei. qr rsi in re sit aptitudo ad signandũ effectũ signatũ. tamẽ actualis signatio non cuenit sibi nisi p actum imponentis. restringẽdo g diffinitionem ad quid pprie dictũ extra aiam ista diffinitio nõ exprimit qd sacri. g non põt esse diffinitio eo modo q est rõ entis cpleti extra aiaz. sed eo modo q diffinitio exprimit vnum conceptum p se in intellectu siue ille cceptus sit rei extra siue rõis bene põt diffiniri. r hoc modo tm r nõ alit diffiniunt oẽs intentões logicales. non n. signãt quidditates extra aiaz sed tãtũmõ ccept in aia sed p se vnos r sic hre diffinitionẽ suffic ad sciam pro prie dictam. alioqn logica non eẽt scientia. in talibus diffinitionibus etiã inuenitur genus dña r ppriuz. eo modo q logicus loquitur de genere dña r pprio. quia inuenitur pdicatũ in qd r in quale essentiale r in qle accñtale cuertibile. r sic in rõne pdicta ponitur signũ vt genus ex instõe r efficax vt dña. sensibile vo vt fũdamentũ relonis. gra vo vl effectus dei gratuit vt correlatũ. ¶ De 4ª r 5. cditione non oz imorari. pz. n. q sacrm fm rõez nomis pdictã nõ hz ccepᵐ simplr siplicẽ. nec ccepᵐ singlez sz vlem.

Ex his predictis

patet 2ᵘˢ articulus q sacrm supposito q eius sit ratio nomis q supra posita ẽ potest simplr r p se diffiniri eo modo quo intentiones scõe sũt p se diffinibiles. r q absolute nihil repugnat qn absolute r verissime diffiniat. nisi quia ppriũ eius formale ẽ ens rationis. vel nisi qr includit aliqd qd est pcise ens rõis ¶ Ex isto articulo pz correlarie quõ se habet cognõ quid est r si est ordinate. in cognõe nãqz si est fm q pcedit cognem quid ẽ. nõ intelligitur de actuali exñtia. alioquin demõstratio c mediũ ẽ diffõ ñ posset hri d ñ exñte. c oppoᵐ vlt phs p° posterioz r 7. met. sz itellr si ẽ de ente cui ñ repugnat eẽ i effcũ. In pª cdõe istaz 5. applicãº ad ppoᵐ cñsũ ẽ d sacro si ẽ isto º. qr cñsum est sacramẽtũ esse tale cui nõ repugnat esse in effectu r hoc supposito iquirebatur in speciali qd esset. Appet etiam ordo cognis eius quod dr p nomẽ ad si est. quia in pma cditione istaruz 5 presupponit quid dr p nomen. r ex illa rõne psupposita cõcluditur si est. Et lz idem sit qd nomis r quid rei in hñtib quid rei. tamen pus cognoscitur aliqd esse quid nomis q quid rei. pmum eni cognoscit cognoscẽdo illud nomẽ esse itelligibile r significabile. 2ᵐ cognoscẽdo istd eẽ alic possibil eẽ in effectu. r ex rõne ei possibili cpeti r signari: põt cdudi aliqd posse sbesse illi cceptui r p cñs illã rõez exprimere vez quid est.

De tertio principa

li dico q eo mõ q põt eẽ diffinitio sacri vt pz ex 2° ar. h ẽ ei diffõ. s. sigᵐ sesiᶜ gratiã dei l effcz dei gratuitũ ex instõe dina efficacit sig nificãs ordiatũ ad salutẽ homĩs viator. r i h efficacit icludit tã certitudialit q pnostice. r hᵉ accipiẽº pnosticũ p sig ñ tm pori duratõe signato sz ẽt nã. hº pbat vlr i his q pñt hre diffões eaõ enim ẽ rõ expmẽs qd dr p nomẽ r vera diffinitio. nam fm phm. 4. meth. Ratio quam signat nomen est diffinitio.

Et hoc apparet p rōnez. qꝛ nomē impo
nit ad signādū eēntiā rei. ğ rō q̄ exp̄mit
q̄d dꝛ p nomen disticte ꝛ p ptes exp̄mit
distincte p ptes ꝯceptus eēntie rei. Ista
aūt rō q̄ posita ē. s. signū sensibile ꝛc̄. est
rō hꝰ nois sacr̄z. ut suppositū ē s̈ ex vsu
loquentiū ꝺ sacr̄o. ꝛ sacr̄z p̄t hr̄e diffōez
eo mō q̊ entia rōnis diffiniūt. ğ ista rō ē
eiꝰ diffinitio. sic ğ ꝓbat qꝛ ita ē. Qualr̄
aūt h° possit eē facilr̄ pꝫ. qꝛ ibi ponit ali
q̄d ptinēs ad genus relonis q̄ ē genus in
illo genē eo mō q̊ in relonibꝰ rōnis poni
tur genꝰ ꝛ spēs puta h° qꝺ est signū. ꝛ il
lud determinat p dr̄ias hꝰ generis. s. signi
q̄ sūt ex instōne ꝛ efficaciter. ꝛ ponūt ibi
duo addita. sicut vl̄r in diffinitōibus re
lationū ꝛ relatiuoꝝ. s. sbꝫ l' fundamētū
qꝺ intelligitur p hoc qꝺ est sensibile. al'
teꝝ etiā. s. correlatiuū qꝺ notat p h° qꝺ
est gr̄am vel effectum gratuitum.

Ex his patet solu

tio qōnis. dꝺ ē ei ꝙ illa rō de q̄ q̄rit si re
cte intelligat ꝛ p alia n̄ explicata supple
at ē ꝓp̄a rō diffinitia sacr̄i eo° q̊ sacr̄m ē
diffinibile. ē ei illa rō sic itellecta ꝛ sup'
pleta eadē cū rōne p̄dicta. ꝙ eni poitur
forma dꝫ itelligi ꝓ sig̊ sensibili eo° quo
imago hercul' di forma hercul'. ꝙ ibi ad
dit visibile dꝫ itelligi ꝓ sensibili in ꝯi et
ꝓ tāto dꝫ itelligi visibile poni ꝓ sensibi
li c'lꝫ sensus. qꝛ visus ē excellētior oi sen
su ꝛ pl̄iū dr̄aꝝ cogscitiuꝰ. ꝺꝫ phꝫ. i. met.
ponit ēt ibi visibile ꝓ sēsibili siue vno si
ue pl̄ibus. ꝛ h° pl̄ibꝰ ptinētibꝰ ad eundē
sensū vel aliū ꝛ aliū. Ponit aūt ibi gr̄a
inuisibis ꝓ effectu dei gratuito interiori
ordinato ad salutē hois viatoris. vtruꝫ
aūt gr̄a ibi sumat vl̄r ꝓ gr̄a iherēte aie
sbiue an gnālıꝰ ut exp̄ssi s̈. ut. s. significꝫ
effectū dei gratuitū ꝛc̄. In mā de eucha'
ristia patebit. qꝛ ibi res sacr̄i n̄ ē aliq̄ gr̄a
accn̄talis iherēs aie. suppleri aūt debēt
dr̄ie specificātes signū puta ex instōne ꝯ
signū signās nāl̄r ꝛ efficacit̄ ꝯtra signuꝫ
equocū ꝛ sig^m sequēs nāliter signatū.

Ad primum argū

mentū dico ꝙ lꝫ fūdamētū hꝰ relois pl̄a
icludat ex q̄bꝰ nō fit p se vnū. ut ꝓbat ꝺ
successiuo ꝛ pmanēte. tn̄ n̄ seq̄t q̄n sacr̄z
q̄^m ad suā formalē rōez sit p se vnū. Et
si arguit ꝯ h°. qꝛ relo nō ē p p se vna ni'
si hēat fundamentū vnū. R°. ꝙ si forte
h° eēt veꝝ ꝺ reloibꝰ realibꝰ ꝺ q̄bꝰ ē du'
biū. qꝛ forte i mult̄ trahētibꝰ vnā nauē
ē vna relo trahentiū ad vnū tractū. tn̄ i
reloibꝰ rōis ꝓpō ē maifeste falsa. qꝛ q̄tū
cūq̄ꝫ diuersa pn̄t ꝯcurrere in fūdamēto
vniꝰ relois rōis. n̄ eni oꝫ nisi ꝙ ml̄ta ibi
ꝯcipiant q̄si vnū i ordine ad aliqꝺ signa
tū. Hoc pꝫ. qꝛ hꝰ relois vniꝰ q̄ ē signare
mustū bonū. bn̄ pōt eē fundamētū totū
istꝺ. s. circulꝰ cooptus folijs hedere i cru
ce positis ꝛc̄. ita ēt multe orōnes ꝯtexte.
vl' vna rō ex mult̄ syllabis q̄ nihil vnū
p se faciūt sūt fūdamētū vniꝰ relonis hꝰ
q̄ est signare deo ineē aliq̄ q̄ sibi intrīsice
insūt cū tn̄ illud signatū sit vnū ꝛ idem
simplicissimū. Ad ar^m 2^m ꝛ 3^m pꝫ ex di
ctis in explicatōe diffinitōis mgr̄i. Ad
4^m pōt patē ex illis. qꝛ qꝺ vna diffinitō
nō exp̄mit alia exp̄mit. vt sic ex oibꝰ col
ligēdo qꝺ sparsim inuenitur in singulis
possit haberi vna diffinitio completa.
qualis est illa supra posita.

Habito ꝺ sacra

mēti q̄dditate. q̄ro de eiꝰ insti
tutōe. vtꝝ ꝓ tpe cꝰcūq̄ꝫ legis a deo date
debuerit institui aliqꝺ sacr̄m. ꝙ n̄. qꝛ n̄
legimꝰ ꝺ aliq̊ sacr̄o istituto a deo ꝓ tpe
legis nāe. sacr̄m aūt n̄ pōt institui nisi a
deo. ꝺm eiꝰ diffōez. ğ ꝛc̄. Confirmat per
Gre. mor. 4. li. ꝛ ponit de consec. di. 4.
Qꝺ apud nos valet aq̄ baptismi h° egit
apud veteres vl' ꝓ puulis sola fides. vel
ꝓ maioribꝰ v̊tus sacrificij. ğ n̄ fuit apud
eos sacr̄z. Sꝫ maior videt eē necitas pro
aliq̄ lege rō sacr̄i ꝯ morbū q̄ aliqꝺ aliꝺ
Itē deꝰ nō est cā. nec dat directe occasio
nē creādi homini. Sꝫ i sensibilibus esse

salutē ē directe occasio errandi. q₂.s. credendi aliqd numinis esse in talib⁹ sensibilibus. ₇ p ꝯñs idolatrandi. ꝫ deus nō instituit aliqđ sensibile ut in eo vel p illud esset salus querēda. ¶ Itē deus non imediate sed p ministrū aliquā legē dedit. p₃ de lege mosaica p totū. ꝫ silr ð lege euangelica videt ꝙ instituí potuit vł ordinari illud sacr̄m p aliū ministrum ₇ nō necio imediate a deo. ¶ Itē cū plēs leges fuerint a deo date. si cuiusl₃ tpe fuerit sacr̄m a deo īstitutū. ꝫ aliud ₇ aliud q₂ si sacr̄m legis pozis remāsisset tpe legis posterioris: nō fuiss₃ aliud institutū ꝓ lege posteriori. Sed ꝯñs est incōueniens. q₂ vox semel iposita ad significādū semp manet significatiua eiusdē. ꝫ multomagis signū semel a deo ipositū semper manet significatiuū eiusdē. Contra. ¶ Aug. ꝯ faustū. 19. In nullum nomē religionis coagulari pñt hoies nisi aliq₂ signorum velut sacramentorum visibilium consortio colligentur.

De institutione sacramentorum

Hic quatuor sunt

vidēda. Primo ꝙ sacr̄m aliqđ fuit institutū. 2° a quo. q₂ immediate a deo. 3°. an ꝓ tpe cuiuscunq₃ status vie post lapsū. 4° an aliud ₇ aliud ꝓ statu alterius ₇ alterius legis. De pmo dico ꝙ sacramentū debere institui nō pōt ꝓbari necio neq₃ a pori. q₂ deus extra se nihil agit necio. neq₃ a posteriori sic̄ a fine. q₂ absolute possibile esset effectū inuisibile₃ haberi sine tali signo. Sed ꝙ ꝯgruū fuerit sacr̄m institui, ꝓbatur rōne sili illi que posita est in ꝓcedēte qōe. in pmo ar° ꝓbāte possibilitatē sacramēti. Cōgruū eni est effectū inuisibilē causandū a deo ordinantē hoiem ad salutē signari p aliqđ signū sensibile ut viator ingrens cognitionē ex sensibilib⁹ effectū illū inuisibilē certius cognoscat. nec solū cōgruit esse signū h⁹ effectus quasi speculatiuū. p qđ.s. possit haberi ꝯceptus in intellcu de illo signato, ut hō signat nām huma nā. sed signū quasi practicū.s. qđ signat signatū eē vel fieri. nec adhuc signū practicū dubiū seu equocū vel incertu₃. q₂ ꝯsi p tale signū duceret hō in cognē fieri h⁹ effectus. nō tñ appetēt illud signū sibi adhiberi ꝓpter incertitudinē signi respectu fieri signati ꝫ talē effectū significari p signū practicū certū ₇ efficax fuit ꝯgruū. ut ₇ hō ex tali sig effectū ꝯgnoscat. ₇ i tali signo effectū ardent querat. nec tñ ꝯgruit signū illud eē certū certitudine demōstratiua. sed q̄si ut in plibus. Sicut eni in speculabilib⁹ aliqđ signū ē certū ₇ necessariū. aliqđ ut in plibus. ꝑ° posterio₂. sic posset signū practicū hīe certitudinē q̄si necessariā: si ipm vłr ₇ q̄si necio ꝯcomitet fieri effectus. vel certitudinē ut in plibus si ipm ꝯcomitaret effectus ut in plibus. nō fuit aūt cōgruum eē signū aliqđ certū sensibile ꝑ°°. q₂ cum illud signū sensibile ðbeat adhiberi ab hoie. sequeret ꝙ in ptāte hois eēt signū aliqđ ad qđ de⁹ vłr căret illū effectū iuisibilē. qđ auferret a suscipiēte debitā ꝑparationē. sufficēt eni sibi ꝙ q̄litercūq₃ indispositus illud signū susciperet. Congruit igit effectū talē iuisibilē significari per signū sensibile practicū certū certitudine ut in plibus. i. semp. nisi indispō suscipiētis ipediat. ₇ h⁹ signo nāliter precedēte fieri signati. ut sic susceptio signi sit q̄si dispō ad signatū. ¶ Has aūt oēs ꝯditiones ꝙ.s. sit practicū certū ut in plib⁹ ₇ ꝓcedēs nāliter fieri signati itelligo per hāc ꝯdōem efficax. tale autem signum nō pōt eē aliqđ sensibile significās nālr q₂ nullū sensibile habet efficaciam nālē ad effectū inuisibilē. ꝫ ꝯgruit ꝙ sit signū institutū siue ipositū. Hic ꝫ hī ꝭm totā rōem sacramēti ꝙ ꝯgruū fuit sacramētū institui ꝓpter cognem ₇ desiderium causandū in viatore respectu effectus inuisibilis. ₇ h est rō quam tangit mgr̄ in lr̄a.s. ꝓpter eruditionē. alias duas rōes tāgit. ꝓpter.s. exercitatō₃ ₇ humiliatō₃ quam expōnem tangit in lr̄a. ₇ iste tres

rationes ɔcludũt rõez institutionis sacri
ex pte cuiuscũqȝ psone puate. ¶ Est etiã
alia ratio que tãgit illã ɔgruitatẽ ex pte
totius ɔmunitatis. Cõgruũ est.n.omib⁹
viatoribus vni⁹ secte aliqbus signis ex-
terioribus cõicare ꝛ ɔuenire.p que etiaȝ
ab aliis alterius secte distinguaẗ. Nã ex
talibus signis noscit hõ qs est sue secte ꝛ
quis alteri⁹ h⁹ aũt expedit. quia q sciũt
se eiusdem secte iuuãt se mutuo ad obs-
uationẽ eius. ꝛ q sciũt se dissilis secte vi
tant se mutuo tãq mutuo se impedien-
tes. tale aũt signũ vnitiuum eoꝝ q sunt
eiusdem secte ꝛ diffinitiũ ab aliis expe-
dit esse practicum respectu alic⁹ effectus
inuisibilis ptinentis ad obseruatõez secte
¶ Sic ḡ pȝ q necitas ,pbari nõ põt. sȝ cõ-
gruitas ,pbaẗ p rõez. factũ aũt ,pbaẗ p
auctẽ vt tangeẗ in 4° ar. qꝛ auctes non
loquũtur de sacro in cõi sũpto sicut hic ad
huc tractatur. sȝ loquũtur in spãli de ta
li ꝛ tali sacro tlis vel talis legis.

De secundo dico q aliũ-
de signũ pra
cticuȝ hȝ q significet practice signatũ ꝛ
aliũde q sit certũ signũ. qḋ pȝ. qꝛ possi⁹
est qñqȝ aliquẽ nõ vacẽ vti illo signo. si-
gnationẽ.n.hȝ ex instõne sȝ q sit certuȝ
nõ hȝ nisi ex determiatõe alic⁹ cãe coop-
antis illi signo ad cãndũ significatũ. v.
grã. si ab aliquo legislatore instituatur
in policia sua ,p sig pacis tactus manus
vel hi⁹. ꝛ si ex ista impõne hȝ istud signũ
qḋ practice significet pacẽ: tñ si alius nõ
verax põt vti isto signo: istud signũ non
est certũ ex impõne legislatoris sȝ rema-
net equocũ. qñqȝ. s. veꝝ qñ hȝ ɔcomitãs
signatũ. qñqȝ falsũ: falsus.n. vtiẗ isto sig
siue signato sicut vteretur signo specula
tiuo beniuolentie sine signato. dicendo
ɔcedo tibi dilectionẽ meã hñs aliud scȝ
oppositũ in mente. ¶ Ad oppo^m sacrm
ꝛ practice significat effectũ practicũ cãri
in illo cui adhibetur. ꝛ sic signat q est si
gnũ certũ vt in plibus siue regulariẗ q̃-
tũ est ex pte ei⁹. ¶ Quãtũ ad signatõem
autem possibile esset q institueretur ab
aliqua creatura. quia sic posset homo i
ponere signũ speculatiuũ effect⁹ dei. vt
pȝ de ista oroe. deus causat grãm in aia
ita posset imponere signũ qḋ practice si
gnaret deũ inuisibiliẗ agere sȝ nõ posset
dare illi signo q eẽt regulariter certum
nullus.n. põt dare certitudinẽ alicui sig
practico nisi in cuius potestate est posse
cãre signatũ illius signi. solus aũt deus
põt se detmiare ad causandũ effectuȝ si-
bi ,ppriũ. ḡ solus deus põt dare certitu-
dinem signo practico sui effect⁹. sic ḡ pȝ.
q a deo solo põt institui sacrm quantũ
ad signũ certum. inquantũ aũt absolu-
te est signũ practicũ posset istitui ab ali-
quo alio. sȝ non congruit: qꝛ institutio
talis signi esset oio frustra. cũ ex impõe
nunq sine aliquo extrinseco posset hre
veritatẽ cũ nõ sit in potestate imponẽtis
nec vtẽtis. ¶ Nec ɔgruit q deus ɔmittat
inferiori se instituere sacrm inqñtũ certũ
signũ: ne deus eẽt approbator signi falsi
vel equiuoci. põt tñ sacrm inquãtũ sig^m
ꝛ inquã^m certũ ab alio a deo ,pmulgari
vt a pcone. sed ista ,pmulgatio nõ est in-
stitutio: sȝ psupponit instõem. ¶ Ex isto
pȝ an instrm ex instõne sua hẽat efficaci
am. si.n. intelligaẗ istitutio pcise impo-
sitio ad signandum practice. dico q nõ.
ꝛ patet ex dictis. si aũt intelligatur isti-
tutio determiatio quedam volũtatis ipi
us instituentis ad cooperandũ illi signo
que institutõ nõ est pcisa impositio: ad
signãdum practice. sȝ cuȝ hoc determia-
tio signi ad veritatẽ ꝛ ad certitudinem:
h⁹ mõ ex institutõe hȝ efficaciã h⁹ est q
signatũ ɔcomitetur istud signum. Et sic
in hoie eẽt alius actus realiẗ quo istitue
ret osculũ vt sit signũ recõciliatõnis. ꝛ
alius act⁹ q determiaret volũtatem ad
istud signatũ causandũ signo exhibito.
ita ẽ in deo alius actus rõis ad institueẽ-
dum signũ sensibile ad practice signãdũ
effectũ dei: ꝛ alius q determiat se realiẗ
ad coopandum tali signo regulariter. i.

semper quando indispositio suscipienti non impedit. isti tamen duo actus siml' ꝯcurrentes possūt dici vna sacramenti institutio completa inquantū est signū certū ꝛ distinctū a signo equiuoco. ꝙ si hoc ē de ratōne sacramenti vt videt ex illa particula efficax. sequit ꝙ de ratōne ꝓprie dicta ē ꝙ a solo deo possit istitui si autem non est de rōne eius: quia accidit signo vtrum signatum concomitet ipm vl non. saltem ipa ꝑfectio supaddita ratōni sacramēti que ē veritas vl cōformitas in signando ad rem signatam requirit ꝙ instituatur a deo. siue ꝙ deꝰ determinat se regulariter cooperari illi signo.

De tertio articulo

apparet ex pmo. Nam ꝓ quocunqꝫ statu in quo est morbus necessaria est medicina. ꝛ pro quocunqꝫ statu vie maxime post lapsum congruum est hominē manuduci ad inuisibilia per aliquod sēsibile. sꝫ in omni statu vie maxime post lapsum morbus est in natura. ergo pro omni illo congruum est aliquod institui sacramentum. In speciali autem an plura pro tempore eiusdem legis ꝛ que vel quot tangetur inferius. hic enim tātum queritur in generali de qñ sicut de alijs conditionibus pertinētibus ad institutionem. ¶ Ex hoc apparet ꝙ in statu patrie nullum construit sacramentū quia tunc non indiget homo sensibilibus vt cognoscat intelligibilia pertinentia ad salutem suam. neqꝫ tunc indiget excitari ad querendum pertinentia ad salutem. quia est perfecte consecutus salutem. ¶ Pro statu etiam innocentie nō fuit congruum institui sacramentum sicut post lapsum. quia ꝛ si tunc homo ñ potuit nisi ex sensibilibus cognoscere intelligibilia: tamen nullum sensibile fuit necessarium tanquā conferens ad salutem remouendo aliquod impedimētū salutis vt scꝫ posset dici ꝓprie medicina ¶ An vero matrimoniū quod certū est fuisse in statu innocentie fuerit sacramētum. de hoc inferius.

De quarto.

Primo oꝫ videre quō sacmentū possit distingui. ꝛ 2° ad ꝓpositū ¶ De pmo sciēdum ꝙ sacramētum vno modo distinguitur qñ vox i significationes i sacramētum ꝓprie ꝛ improprie dictum. Alio modo distinguitur qñ supiꝰ i inferiora. ꝛ hoc quidē tripliciter. cum enim sit sensibile signās aliquod vl pōt esse aliud ꝛ aliud sacramentum: qꝛ aliō ꝛ aliud sensibile vl aliud sacramentum quia aliam signatōem habēs: ꝛ hoc dupliciter. vl simplicit aliam respectu alteriꝰ ꝛ alteriꝰ signati: vl ꝭm quid seu imꝑfecte aliam respectu eiusdē variati ꝭm magis ꝛ minus. ¶ Ad ꝓpositū dico: ꝙ i quacūqꝫ lege pōt inueniri sacramētum distictum pmo modo. In qualibet. n. lege sicut fuit sacramētum ꝓprie dictum aliquod ex 3° ar°. sic fuit sacramētum iꝓprie dictū imo multa talia. puta a principio genuflexiones iclinationes ꝛ ꝓstrationes ad terram ꝛ huiusmōi. q̄ possūt generalit dici sacra signa ꝛ ita improꝑe sacramēta. hic etiam poterāt eē eadem ꝛ multa alia in lege moysi ꝛ euāgelij. ¶ Sꝫ loquēdo d sacramēto ꝓpe dicto: dico ꝙ debuit eē aliud ꝛ aliud i alia ꝛ alia lege. ꝛ hoc nō curādo ħ de alijs sacramētis. saltē hoc fuit ꝯgruū de eo qd̄ instituebatur vt medicina ꝯ morbum originalis peccati. debuit etiā eē aliud in ratōe signis ꝛ rōne sensibilis instituti ad signādum. ¶ Primū ꝓbat nō q̄dē ꝙ signatio eēt simplr alia ꝛ alia respcū alteriꝰ simplicit. nam exq̄ in qualibet lege fuit medicia ꝯ eundē morbū nō fuit simplr aliud qd̄ signabat p tale sacꝛ̄ i alia ꝛ alia lege sꝫ debuit significatio eē alia respcū alterius ꝭm minꝰ ꝛ magꝭ variati. ¶ Qd̄ ꝓbatur qꝛ in ꝓcessu generatōis hūane semp creuit noticia veritatis. vt pꝫ p Greg. sup Ezech. ꝙ ꝯgruum fuit in lege

posteriori signũ institutũ euidenti⁹ significare signatũ. lex aũt posterior sp fuit pfectior. qꝛ de⁹ ordinate agẽs pcedit ꝺ imꝑfecto ad pfectũ. lex aũt pfectior reqrit adiutoria pfectiora ad sui obseruatõem ꝑ lex posterior debuit hr̃e sacr̃m signãs pfectiorẽ gr̃az. sic ergo ꝯgruũ fuit i alia ꝛ alia lege esse signatõem aliã ꝛ aliã manifestiorẽ in posteriori ꝛ respectu signati posterioris. ¶Ex hoc sequit ꝙ docuit esse aliud ꝛ aliud sacr̃m quãtũ ad sensibile signãs. nã mag⁹ ꝯgruũ est ad signãdũ pfectiorẽ gr̃am ꝛ manifestius signãdum nouũ signũ imponi: ꝙ̃ antiquũ remanere. antiquũ. n. ex ꝑma impõe nullo mõ potuit aliud signare ꝙ̃ ꝑmo. ipm aũt ꝑmũ seu idẽ sensibile poni in 2ª lege ad aliud signandũ ꝙ̃ ꝑmo. vel alio mõ signandũ nõ erat ita ꝯgruũ sic aliud imponi. vt pꝫ etiã in signis practicis institutis a nobis qꝺ rõnabilius ẽ ad significãdũ pfectiorẽ effectũ nr̃m ꝛ manifestius imponere nouũ signũ ꝙ̃ antiquũ remanere aut aliꝺ prius impositum ꝺ nouo imponere.

Ad argumenta.

Ad ꝑmũ dico ꝙ deus nõ erat cã directe nec occasio idolatrãdi. nõ eni instituit illa sensibilia quasi in eis sit. vl̃ crederet aliqd numis ꝫ instituit illa tanꝙ̃ signa effect⁹ sui creãdi. ex qbus cognitio ꝛ directio viatoris possit hr̃i ad qrẽdã salutẽ ¶Ad 2ᵐ arᵐ inferius patebit. ¶Ad 3ᵐ dico ꝙ nullus alius a deo erat legislator nisi sic preco pnunciãs legẽ ꝛ ita potuit eẽ pnũciator sacroꝝ h⁹ legis ꝫ nõ istitutor. ¶Ad 4ᵐ pꝫ ex 4° arti. qꝛ aliud ꝛ aliꝺ fuit institutũ sacr̃m ꝓ tp̃e alteri⁹ ꝛ alteri⁹ leg. saltẽ de illo sacro p qꝺ fiebat ꝑncipal̃ distictõ legis a lege. qꝛ in illo debuerũt hoies eiusdem leg ꝛ inter se ꝯuenire ꝛ ab aliꝭ alterius legis distingui.

Utrum sit possibile aliquod sacr̃m quãtũcunqꝫ pfectũ hr̃e

causalitatẽ actiuam respcũ gr̃e conferẽde. ꝙ sic. Aug. sup Jo. home. 80. ꝛ. i. q. i. Detrahe. Que est vtus ista aq̃ vt corpus tãgat ꝛ cor abilitat. loqt̃ de aq̃ baptismali. ꝑ illa cor abluit. cor aũt. i. aia ñ abluit nisi p gr̃az vl̃ gr̃e cãm. ꝑ ꝛc̃. Jtez magr̃ ponit in lr̃a rõem sacr̃i ꝙ ẽ signuz gr̃e ita vt eius silitudinẽ gerat ꝛ cã existat. ꝛ p hoc assignat dr̃iam sacroꝝ noue legis ꝛ veteris. qꝛ illa veteris erãt tm̃ signa gr̃e. ista noue le. nõ sũt solũ signa ꝫ cause ꝑ eẽ cãm gr̃e ẽ ꝯditio ꝯpletiua i diffinitione sacr̃i pfecti. ¶Jtẽ in quadaz orõe petit eccl̃ia. Perficiat in nobiꝭ dñe tua sacr̃a que ꝯtinẽt. Ex hoc arguit dupliciť. ꝑmo qꝛ petit gr̃a ꝛ non petit iposꝭibile. ꝑ est possibile sacr̃a efficere gr̃am. ¶2° qꝛ inuit sacr̃a ꝯtinere qꝺ petit. s. gr̃az Non aũt obtinẽt eam formaliť. pꝫ. ꝑ vtualiť aut cãliť. ¶Contra. Ber. in sermone de cena dñi. Sicut inuestitur canonicus p liᵐ. abbas p baculũ. ep̃s p ãnulũ. sic diuisiones gr̃aꝝ diuerse sũt tradite a sacr̃is. pꝫ ꝙ illa de quibuꝭ exẽplificat sũt tm̃ signa ꝛ nõ cause. ¶Jtẽ Aug. 83. q. q. 53. Quedã sũt que de⁹ efficit p seipm sicut ẽ illuiare aiãs. ꝑ ꝛ sic cãt gr̃az. Jtez si sacr̃m eẽt causa gr̃e: aut vniuoca: aut equoca. nõ vniuoca. pꝫ qꝛ nõ põt eẽ gr̃a formalit̃ in sacro. nec equoca qꝛ cã equoca est simplr̃ pfectior suo causato. nobilius autem aliquid vel eminentius gratia non potest eẽ in re sensibili vt in subiecto eius.

Juxta hoc

querit vtruz possibile sit in aliq̃ sacro eẽ aliquã vtutẽ supnãlẽ. ꝙ sic. Per Aug. aucťe supradicta. Que ẽ ista vtus aque ꝛc̃. Jtem medicina ꝯtinet formaliť vtutẽ aliquã actiuã respcũ sanitatis. Sacr̃m ẽ medicina aie ꝛ hoc pfecta. ꝑ ꝛc̃ Jtẽ noua relatio nõ aduenit alicui sine nouo fũdamẽto pꝫ. qꝛ. 5. ph. ꝛ. 7. Non ẽ motus neqꝫ mutatio ad relationẽ nisi quia ad absolutũ. nunc aũt illud quod

ponitur signum sensibile in sacro habet relationē nouā ergo in illo ē aliqua forma absoluta noua. illam dico supnaturalē vtutē nouam. ¶ Ad oppositū. Si ponat talis vtus nō pōt poni ptinere ad aliqđ genus entis. omis aūt forma absoluta ptinet ad aliquod genus entis. ergo pbatio pme. qz discurrēdo p omia genera ñ posset ptinere nisi ad gen' qualitatis. Sed nec ad illud. pz discurrēdo p omēs spēs eius. non. n. est habitus vl dispō. nec naturalis potentia l' impotētia. nec passio vl passibilis qualitas. nec forma vl figura ergo zc. ¶ Preterea ad idem sacrm qñqz pcurrūt diuersa sensibilia vt infra patebit in multis sacris noue legis. Sed idē accidēs reale absolutum nō pōt eē in diuersis sbis. ergo non pōt esse aliqua vna vtus que sic sit forma absoluta realis i tali sacro. Unius aūt sacri est vna vtus zc ¶ Itē. omne accñs reale spūale ē simplr pfectius quocūqz accñte nāli. pbat. qz i illud non pōt cā naturalis. in istud pōt. z ista impotētia nō videt esse nisi ppter eminētiam effectus. si ergo in sacris eēt aliq virt' supernālis: illa eēt simplr nobilior omi qualitate naturali. ergo in vbis sacralibus alicuius sacri esset aliqđ accñs absolutum simplr pfectius omni pfectōe intellectualis creature quod est inconueniens.

In istis questionibus

ē vna opinio tenēs ptē affirmatiuā. Quantū ad pmā qōnē dic. qz oēs cogūt ponē sacra no. le. eē aliq mō cās gre. tuz ppt auctem sanctoz. s. Aug. adductaz ad pncipale z alioz. tū ppter pmune dictū qz sacra no. le. h° efficiūt qđ figurāt z bm istos sacra non pñt poni cā gratie sine qua non tm. quia cā sine qua nō q nihil potest facere ad effectū efficiendo vl disponēdo nihil cālitatis habz supra rem nisi sicut cā p accidēs. sacramētum aūt nō est causa gre per accidēs. tū quia nō poneret in eius diffinitione cū tn hic ponat magr in diffinitōe sacri. tū qz illud quod est p acciden) non pertinet ad artē in porphirio. Sancti aūt de sacris tractātes pcise vl precipue tractāt de cālitate eoz respectu gratie. pz. quia p hoc sacramēta no. le. z ve. distinguūt vt dr in lra. si aūt z hec z illa tm significarent grām. lz ista possent pfectius signare qz illa: tñ non esset distinctio in rōne cause z non cause. non. n. esset distinctio nisi per aliā z aliā rōnem signādi. qđ nullo modo tribuit rōnem cāndi z nō cāndi. ¶ Qualiter ergo sacrm sit cā gre ponit sic. qz efficiens distinguit duplr. vno mō ex pte effectus in dispositiuū qđ inducit effectū preuium z imperfectū qđ induc effectū pncipalē. alio mō ex parte efficientis in pncipale z instrale. Instrumētuz aūt duplicē hz actionem. vnā ex nā ppria. aliā put motū est a pncipali agēte. z qñ hz scdaz sil' hz z pmā z p scdaz attingit ad aliqd vltra illđ ad qđ attigit p pmā. al's nō esset instrz. z illđ ad qđ attingit p scdaz que ē eius iquātū motū ē vl instrumentū aliquando est termin' pncipalis agentis. aliquando est tm dispō ad illum terminum. ¶ Ad ppositum. aq per formam suam naturalem hz operationem ppriam. s. abluere vel madefacere corpus. Ulterius autē inquantū est instrumentū diuine mie habet effectuz vlteriorem. non quidē ad grāz tanqz eā attingat etiam in vtute pncipalis agentis. sed ad dispositionem puiam. que in qbusdam sacramētis est caracter. in quibusdam est aliquis ornatus aie pportōnatus caracteri. Hic ergo sacramentuz instrumentalr non agit ad gratiaz sed dispositiue. quia nec per actionem que est eius tanqz instrumentū attingit illaz sed dispositionem puiaz. z bm istos istđ est psonū dicto magistri in lra. qui dicit qz homo non querit salutem a sacramētis quasi ab eis. sed per ea a deo. hec. n. prepositio a denotat causam agentem. per vero notat causā instrumentalem.

Thomas ypse pionde illis que fuerunt vbi sup

Secundū illā op.

dicitur ad secundam questionem. q in sacramentis est aliqua virtus supernaturalis. que non tantum est ordo ad effectum. quia virtus semper nomiat principium agendi. principium autem actionis ut probatur. 5. phi. est aliqua forma absoluta. Qualis autem sit illa virtus ostenditur per distinctionem. nam virtus que est principium agendi semp pportionatur agenti. agens autem principale agit fm exigentiam sue forme. ideo virtus actiua in eo est forma habens cōpletum esse. Instrumentum autem agit ut motum ab alio. et ideo competit sibi virtus ut pportionata motui. mot⁹ autem est ens incompletum quasi ens medium inter potentiam et actum. 3. phi. et ideo virtus instrumenti inqtum est hi⁹ habet esse incompletum. non fixum in natura. sicut virtus immutandi visum est in aere inqtum est instrumentū motum a corpore. sed h⁹ entia imperfecta q̄ sunt in fieri solent intentiones communiter nominari. eo modo quo virtus in aere ad immutandū visum dicitur intētio coloris. virtus ergo spiritualis que ē in sacramento inqtum instrumentū est in eo quasi in fieri tanq̄ ens incompletum siue intentionale. Et si arguitur q in corpore non potest esse aliqua virtus supernaturalis. respondetur fm dicta. q licet nō posset ibi esse virtus supernaturalis fm esse completum. potest tamē ibi esse fm esse incompletum per modū intentionis. sicut exemplificatur in multis. Primo quidem quia sic sermo audibilis causa existens discipline. fm phm in principio de sensu et sen. continet q̄dammodo intentiones anime. cuius conceptiones quodammodo exprimuntur per sermonem. Secundo sic. Uirtus artis est quodāmodo in instrumento moto ab artifice. Tertio sic. In motu corporis celestis est quodammodo virtus substantie separate mouentis fm phos. Quarto sic. semen agit in virtute anie. ut dicitur. xi. de animalibus. et tangitur a Com. 7. met. c. xi.

Contra istam op.

Quantum ad illa que ponit ad primaꝫ questionem arguitur pmo sic. Creatura non potest agere instrumētaliter ad terminum creationis fm ipsum. et hoc ut dicit alibi maxime verum est de substātia corporea cuiusmodi est sacramentū. dispositio autem proxima ad gratiam qualem ponit est terminus creationis. minor probatur. quia illa dispositio est simpliciter forma supernaturalis. et quelibet talis eque non est educibilis de potentia naturali subiecti recipientis. eque etiam subiectum est in potentia obediētiali ad quācunqꝫ talem formam. Item ista dispositio respectu gratie cum fm ipsū sit necessitans respectu gratie quādo non est impedimentum in suscipiente sequitur q simul fiant in anima non indisposita ista dispositio et gratia. ista ergo dispositio fit in instanti sicut et gratia. Hoc etiam patet. quia non est successio in inductione alicuius forme nisi penes partes mobilis. vel penes partes ipsius forme. neutrum autem est hic. primum non. quia subiectum est indiuisibile. Scdm non. quia tunc gradus forme non possent esse nisi talis dispositio fieret continue maior et minor. sed possibile est in aliquo suscipiente sacramentum minimam dispositionem induci. sicut et minimam gratiaꝫ infundi. ad istā autem gratiam non requiritur nisi minima dispositio. non est ergo ibi successio penes grad⁹ fm quos dispositio successiue inducatur. Patet etiam tertio illa propositio. quia instrumentum nō agit nisi in virtute principalis agentis. ergo si instrumentū potest agere in tempore ad istam dispositionem: sequitur q deus aget in tempore vl successiue ad

Thomas pma pte summe q. xlv. articulo v. in solutione pncipali

eandem. conſequens videtur inconueni
ens. tum propter infinitatem potentie
agentis. tum propter ſummam capaci-
tatem ſuſcipientis non habentis contra
rium. ſic ergo ſupponatur ex iſtis trib⁹
propoſitionibus. ꝙ illa diſpoſitio pre-
uia ad gratiam quam ponunt induca-
tur vel induci poſſit in inſtāti. ſacramē-
ta autem non poſſunt habere actionem
ſuam in inſtanti. probatio. quia cōmu-
niter in ſacramentis requirūtur verba
multa. ut patebit inferius. illa autē non
poſſunt habere eſſe in inſtanti. ergo in
tempore. quare nec agere actōne ſua na
turali. ergo nec ſupernaturali. quia ſm
eos quando inſtrumentum habet actio
nem excedentem ſuam virtutem habet
etiam actionem propriam. Si autem
fingatur aliquam vnam ſyllabam toti⁹
orationis inſtrumentalē habere eſſe in
inſtāti quod ideo fictio eſt. quia forma
tio huius ſyllabe eſt cū motu locali ae-
ris ⁊ motus non eſt in inſtanti. Adhuc
non ſaluatur propoſitum. quia aut illa
eſſet prima ſyllaba. aut vltima. aut iter-
media quecūqꝫ ponatur. ex quo illa ha-
bet actionem ⁊ diſpoſitionem illaꝫ que
cauſatur in inſtanti ⁊ nulla alia. ſequi-
tur ꝙ illa ſola ſufficeret: ⁊ inter omnes
alias haberet rationeꝫ ſacramenti. quia
omnes alie preter illam nec inſtrumēta-
liter nec quocunqꝫ modo agunt diſpo-
ſitionem illam preuiam. quod eſt incō-
ueniens. quia in tali oratione ſacramen
tali nulla vna ſyllaba ponitur ſacramē
tum. ſed tota oratio. Q̄ ſi vltra fingas
vltimam ſyllabam eſſe inſtrumentum
completiue ⁊ habere actionem iſtā que
attribuitur ſacramento non in virtute
propria. ſed in virtute omnium precedē
tium. ſicut vltima gutta in virtute om-
nium precedentium cauat lapidem. 8.
phi. Hoc nihil eſt. nunquam enim in
talibus vltimum completiue cauſat ef-
fectum in virtute precedentium. niſi qꝛ
precedentia dereliquerunt aliquam diſ-
poſitionem preuiam ad illum terminū
hic auteꝫ ſyllabe p̄cedētes nullā diſpōeꝫ
talem relinquunt ante vltimam. g̊ ⁊c̄.

Item in aliquo ſacramento. ſ. euchari-
ſtie non videtur iſta cauſalitas eſſe poſ-
ſibilis. ⁊ hoc ſiue loquamur ȯ ſacramē-
to pleno. ſ. euchariſtia iam conſecrata.
vel de ipſa conſecratione ſacramentāli
que eſt via ad ſacramentum. nam p̄mo
modo loquendo ſpecies illa panis non
videtur eſſe cauſa inſtrumentalis attin-
gendo effectum. ſ. exiſtentiam realē cor-
poris chriſti hic. neqꝫ aliquam diſpoſi-
tionem ad illum effectū. De conſecra.
etiam patet. quia illa verba prolata nō
attingunt tranſubſtantiationem qui eſt
terminus principalis huius conſecrati-
onis. cum illa tranſubſtantiatio nō fiat
niſi virtute dei infinita. qȯ eque vel ma-
gis patet ꝙ̄ de creatiōe. neqꝫ attingit ali
quam diſpoſitionem preuiam ad illam
tranſubſtantiationem. quia aut illa di-
ſpoſitio eſſet in pane. aut in chriſti cor-
pore. neutro modo poteſt dari. non enī
in corpore. quia iam nō eſſet diſpoſitio
nec in pane. quia cum illa diſpoſitio cēt
neceſſitans ad tranſubſtantiationē eſſet
in eodem inſtanti cum tranſubſtantia-
tione. ⁊ tunc in illo inſtanti eſſet panis.
quia quando eſt diſpoſitio ad eius ſub-
iectum. ſimul ergo eſſet panis in eodem
inſtanti in quo eſt illa diſpoſitio ⁊ tran-
ſubſtantiatio. qȯ includit contradictio-
nem. Similiter pura fictio videtur eſſe
ꝙ per iſta verba hoc eſt corpus meum.
magis alteretur realiter panis. ꝙ̄ p alia
verba prolata. ſ. iſte panis eſt albus. et
hu⁹. cum ſonus non habeat virtutē ali-
quam ad cauſandum alterationem rea
lem in pane. Poſſet etiam argui ut p̊us
quia illa verba ſacramētalia habent eē
in tempore. ergo ⁊ actionem ſuam preci
ſe in tempore. illa autem diſpoſitio ad
euchariſtiam ſi fingatur non poteſt po
ni cauſari in tempore ꝓpter ſiſes ꝓpoſi
tiones que ſupra tacte ſūt in tertio ar°.

In ꝑposito etiā est rō spālis. qꝛ vba cō=secratōnis eucharistie nō p̄nt hr̄e actōez respectu trāsbatōnis seu dispōnis necie ad trāsbationē. qꝛ nō prius agunt circa passuz ꝙ tangāt ipm ƀm eos. ⁊ ƀz phm 7. phy. ꝺ simultate agētis ⁊ passi. nunc aūt in instanti ꝯplete ꝓlationis nōdum spēs illoꝝ verboꝝ tangūt spēm panis. qꝛ multiplicatio subiecti n̄ fuit nisi i tp̄e ƀm phm in de sensu ⁊ sen. obiectōne pe=nultima. ğ p tp̄s post instans vltimū cō=plete ꝓlationis verboꝝ nōdum trāsba=tio facta est nec dispō p̄uia ad ipaz. ğ pa=nis p totū illud tp̄s pmanet. qꝺ est ꝯtra cōez op. ꝺ eucha^a. ¶ 4° arguit ꝙ ista op. ponit pl̄alitatē sine necitate. qꝺ est ꝯtra doctrinā phoꝝ. pꝫ p̄° phy. de opi. Mel=lissi ⁊ eius cōmendatōne vltra Anax. ⁊ 3. de ania. ⁊. 7. phy. ꝙ natura nihil facit frustra. semꝑ enīz si sufficit paucitas ad saluandū apparentia est magis ponēda sed talē dispōez fieri in sacris oio videt superfluū. nec h⁹ pluralitatis videt eē ali=qua necitas ut patꝫ in euca^a. qꝛ purissi=ma fictio videt eē ponē ibi aliquā dispō=nem p̄cedentē. vel iter spēs panis q̄ sunt sacr̄m. ⁊ iter existentiā corpis xp̄i que ē res signata. ¶ In aliis etiā sacr̄is h° ꝓba=tur. nā in illis que n̄ imp̄mūt characterē nulla necitas videt ponēdi illā dispōem que di ab illis ornatus. imo h° videt eē ꝯtra cōem doctrinā theologoꝝ. In qui=buscūqꝫ eni sacr̄is imp̄mit dispō ad effe=ctū p̄ncipalē. si ꝓpter obicē in suscipien=te nō causat tūc effectus finalis cessante obice sufficit dispō ad illū effectum p̄nci=palem. apparet in sacr̄is imp̄mētib⁹ cha=racterē. q̄ ꝓpter hoc nō sunt iterabilia. sed in fide penitente cessante fictōe nihil est qꝺ sufficiat ad effectum vere peniten=tie. alioquin non oporteret talē ficte cō=fessum de eisdem peccatis iterum confi=teri alias ğ in tali sacr̄o nulla imp̄mitur dispositio q̄si necitans ad effectū sacr̄i.

Contra op. istam.

¶ Quantū ad scꝺam qōnem arguo sic p̄° Illa v̄tus supnaturalis si sit in sacramē=to. aut est ibi indiuisibiliter. i. aut tota ī toto ⁊ in qualibet p̄te. aut tota in toto. ⁊ pars in p̄te. nō p̄°. qꝛ inter oēs formas p̄ficientes materiā sola intellectiua poit talis. Nō 2°°. qꝛ tunc extenderet p accn̄s in sb̄o qꝺ est ꝯtra rōem v̄tutis spūalis. ¶ Itez in sacramētis cōiter requirunt ver=ba multa. ut patebit īferius. vel ğ ī qua=libet syllaba esset eadē v̄tus oino. vel in alia esset alia ⁊ alia v̄tus. Si p̄°° opterꝫ dicē ꝙ idē accn̄s migraret de sb̄o i sb̄m ⁊ maneret postꝙ sb̄m deficit. Si 2°°. se=queret ꝙ sacramentum ꝯsistens in tota orōne nō habēt aliquā v̄tutē vnā. ¶ At si dicas ꝙ habꝫ aliquā v̄tutē aggregatā ex multis v̄tutibus multaꝝ p̄tium. h° im=probat p ar^m 3^m ꝯtra op. ad qōem prece=dentē. nō eni eēt dare que istaꝝ v̄tutum eēt p̄n^m causandi illū effectū spūalem in aia. nec videt ꝓbabile ꝙ sacramentum vnū formaliter: cum h⁹ rō formalis sit ex rōne v̄tutis supnaturalis: hēat tot v̄=tutes supnaturales aggregatas. ¶ Item q̄=ro quādo ista v̄tus supnālis catur ī illo sensibili p̄tinēte ad sacramētū. aut ante applicatōnē ad actū siue vsū. aut in ipa applicatōe. si ante ğ causatio eius est pu=re miraculosa. qꝛ est per actū diuinū. ⁊ nō p aliquā dispōnez ꝑpetuā siue firma=tā cum ecclia. nam nō seqtur ad aliquid ꝓpter qꝺ possit dici quasi ꝯn̄s nālr sine miraculo. sic de aiatione. si vero causet in applicatōe ad vsum videt incōueniēs nullū eni instrumētū formalr ē iō aptū ad vsū qꝛ aliqs vtit eo ut istrumēto. pꝫ hoc inductiue ⁊ rōne. Naz idoneitas in=strumenti p̄cedit nāliter vsū instrumēti ut instrumentū est. nō eni qꝛ īmergo pu=erum siue vtor aliquo sensibili ad actū sacramēti iō recipit illā v̄tutē spūalē. nō est ğ dare qn̄ recipiat. Ultimo arguitur sic prius. ꝙ hic ponit pluralitas sine ne=cessitate. non eni patet aliq̄ necessitas ta=lis virtutis que fingit in sacramēto. neqꝫ

ꝼm rõem nãlẽ manifestũ est. neqꝫ ꝼm fidem. quia sicut sequẽti rõez nãlẽ nõ sũt ponenda plura nisi q̃ rõ naturalis ↄcludit. ita sequenti fidem nõ sũt ponenda plura ꝙ̃ ueritas fidei req̃rat. veritas aũt fidei nõ requirit ponere talẽ v̾tutẽ super nãlẽ in aq̃ uel in v̾bis. patebit inferi⁹. nec aliq̃ rõ cogit ad istã pl̃itatẽ ḡ ↄc. ¶ Exempla q̃ adducta sũt de v̾tute recepta in instr̃o nõ ↄcludũt. pᵐ de sẽsibili sermone accipit manifeste falsũ. nã sermo audibilis nõ hꝫ in se formalit̃ aliq̃ꝫ intẽtõem aĩe. quod ꝓbat̃. quia sermo nõ ipositus ad signandũ nullã talem formã hꝫ in se pꝫ h° oĩbus. p impõnẽ aũt ñ recipit aliquã absolutã formã nec rel̃onẽ nisi forte rõis. ¶ Hoc etiã ꝓbat̃ aliter. qꝛ eodeꝫ existente agente ṗncipali ⁊ instr̃o sufficiente seq̃tur eadẽ actio. Sed si latin⁹ ꝓferat v̾ba latina greco idẽ est agẽs ṗncipale ⁊ instr̃m. qđ esset si loqueret̃ alij latino tñ nõ seq̃tur eff̃cs. qꝛ null⁹ ↄceptus cãtus in greco audiẽte. ḡ ille sermo non erat instr̃m ex se ad causandum aĩe conceptum in audiẽte. Fallit ḡ exᵐ ꝓ tanto ꝙ sermo audibilis est signũ rememoratĩm respectu ↄceptus. ita ꝙ facta imutatõne sensus ab ipo sermõe ⁊ vlteri⁹ intellecta nã eius inq̃ꝫᵐ talis nã est intellect⁹ cogñscens ipm eẽ impositũ ad significãdũ talẽ nãm ex coll̃one ei⁹ ad illud aliud: itelligit illud aliud nõ ita ꝙ sermo p aliq̃ꝫ formã causet ↄceptũ de aliq̃ re sꝫ sermo est ṗuius ad ↄceptũ de re qui causat̃ per ꝓpriã spẽꝫ rei vl̃ fantasma in aĩa. qđ pꝫ qꝛ quantũcũqꝫ sermo ꝓferet̃ si audiens nõ hr̃et in se spẽꝫ rei ꝓlate nullus ↄceptus causaret̃ in eo de illa re. vñ p voces nõ intelligimus res nisi quaꝝ habemus spẽs. sed ꝙ actualiter eas ↄsiderem⁹. h° est ꝓpter coll̃onẽ signi ad signatũ. 2ᵐ exᵐ de instr̃o artificis nõ ↄcludit. valde eñi improbabile videt̃ ꝙ aliq̃ forma totiens causaret̃ in serra q̃tiens mouet̃ ab artifice ⁊ totiens desinat esse quotiẽs desinit actu moueri. 3ᵐ exᵐ de motu nõ cogit. quia quõcunqꝫ sb̃e causent̃ a celo saltẽ motus localis celi nõ põt eẽ formale ṗncipiũ ꝓducẽdi eas. Et similiter đ 4° exẽplo de gnãtõe aĩaliũ. q̃re. 2. li. di. 18.

Ad primam ergo

qõem ẽ alia opinio. q̃re in henr̃. q̃libet. 4. q. vltima. ¶ Cõtra istã opi. De⁹ nõ ẽ alit̃ ꝼm eẽntiã p̃ntiã ⁊ potẽtiaꝫ in sacr̃o ꝙ̃ in alio corpe. ḡ si ponat̃ alr̃ h° nõ est nisi ad aliquẽ effectũ causandũ. sꝫ ꝙ sic sit ibi nõ põt eẽ p aliquã cãlitatẽ sacr̃i. sacr̃m autem nullo mõ est causa deũ ꝺeterminãs ad causandũ effectũ sibi ꝓṗũ ḡ tm̃ est ibi h° mõ alit̃ ꝙ̃ in alio corpore ex determinatõe ꝓprie voluntat̃ q̃ disponit sic opari. hec ãt dispõ maĩfestã ecclesie dr̃ ꝓmissio vel pactio. ḡ nihil aliđ dicit ista opi. ꝙ̃ illud de opinione alia. s. de pactione.

Ad primam ergo

questionem dico ꝙ cũ necessitas eoꝝ q̃ sunt ad finẽ sumatur a fine ⁊ ꝼm oẽs loquentes de sacr̃is finis sacr̃i ẽ gr̃a. vl̃ aliquis effectus dei inuisibilis disponens hoiem ad salutẽ. ⁊ iste finis possit sufficient̃ haberi eo mõ quo hr̃ p sacr̃m absqꝫ hoc ꝙ dicat̃ sacr̃m hr̃e aliquã actõeꝫ ꝓprie dictã siue respectu gr̃e quã nõ potest attigere cum illa creet̃: siue respectu dispõnis supnaturalis ṗuie qꝛ illa etiaꝫ crearet̃ seq̃tur ꝙ non sit ponẽda talis actio cũ nec ista pl̃a sint nec̃ia nec manifeste ponibilia. ¶ Qualit̃ aũt cũ h° saluet̃ ꝙ sacr̃a sunt cã gr̃e nõ tm̃ p accidẽs. ⁊ ꝙ p sacr̃a habetur gr̃a sicut sancti loquũt̃ dico breuiter ꝙ oĩs dispõ necessitãs ad formã q̃ non est rõ receptiui põt dici qđammodo cã actia siue cã instrumental̃ respectu forme. ipm aũt sacramentũ siue susceptio sacr̃i est tl̃is dispõ ⁊ imediata non causãs aliã mediã int̃ se ⁊ gr̃aꝫ ḡ ipa põt dici q̃dammõ cã actia vl̃ instr̃alis respectu gr̃e. maior ꝓbatur p exẽpla ⁊ p rõeꝫ. ¶ Prĩᵐ exᵐ isti⁹ est qꝛ absolute

finis sacri est gra

Sacramenta sunt cause actiue dispositiue et instrumentales gre

ꝯcedit ꝙ merita sũt cã instr̃alis respectu p̃miȷ̃. ⁊ ꝙ ꝑ merita acq̃rit p̃miũ. tñ meritũ nõ cãt actiue p̃miũ in se. nec aliquã dispõez mediã. sed solũmõ ipmmet ẽ dispõ p̃uia ad p̃miũ. nõ tñ rõ receptiui.

¶ Aliud exm. mot⁹ aliq̃ mõ ponit cã respectu termini. ⁊ vere ⁊ ꝓp̃e ꝯcedit ꝙ ꝑ motũ acquirat termin⁹. ⁊ tñ mot⁹ nõ habꝫ actionẽ aliquã ad cãndũ ĩminũ. neqꝫ ẽt dispõꝫ itermediã. sꝫ ipemet ẽ dispõ ꝓxima ad terminũ. nõ tñ rõ receptiui. Itez maior eadẽ ꝓbat rõne. qd̃ ẽ cã p̃oris nõ pp hoc ẽ cã posterioris. nisi illud mediũ sit cã tertiȷ̃. ⁊ hoc aliq̃ mõ in eodẽ ordie cause. agẽs causãs dispõnem ꝓximã ad formã s̃ꝫ eos ꝯcedit eẽ aliq̃ mõ cã respectu forme. oꝫ g̊ ꝙ dispõ ꝓxia ad formaꝫ reducat ad genus cãe efficiẽtis respectu forme. Est q̊ modus iste. ꝙ susceptio sacr̃i est dispõ nec̃itans ad effectũ signatũ ꝑ sacr̃m nõ q̃dem ꝑ aliquã formã intrisecã ꝑ quã nec̃io caret terminũ. vł aliq̃ dispõez p̃uiã. sed tm̃ ꝑ assistẽtiã dei causantis illũ effectũ. nõ nec̃io absolute. sed nec̃itate respiciẽte põꝫ ordiatã. disposuit eni vlr. ⁊ de hoc ecclesiam certificauit ꝙ suscipiẽti tale sacr̃m ipe ꝯferret effc̃m signatũ. nec obstat ꝙ susceptio sacr̃i est aliq̃d circa corp⁹ ipius suscipiẽt. gr̃a ãt cãt i aĩa. qꝛ suffic̃ ꝙ dispõ ⁊ forma sint i eodẽ supposito. ⁊ maxie qñ dispõ nõ est dispõ ex ꝑte rei. sꝫ i ordie ad agẽs voluntarie cãns ĩminũ. ¶ Ad itellectũ h⁹ sciendũ ꝙ istr̃ꝫ cõissime acceptũ extẽdit qñqꝫ ad cãm scd̃aꝫ. ut tactũ ẽ i pª. q. ꝓp̃e aũt ut distinguit cõtra causam scd̃am. qñqꝫ vero accipit ꝓ eo qd̃ ẽ ꝑs ꝑ quã totum agit. ⁊ sic loq̃tur ph̃s vocãs. 2. de aĩa organa sensuũ ⁊ aliaꝝ potẽtiaꝝ istr̃a siue ꝑtes ꝑ quas totũ opat tales opatões. Alio° istr̃ꝫ dı̃ cã actiua ad dispõeꝫ p̃uiã ¶ 3°° dı̃ istr̃ꝫ sic̃ istr̃m in arte. ⁊ ab isto p̊ tractũ ẽ h° vocabulũ. De isto ãt dubiũ ẽ an sit actiuũ ꝓp̃e. ⁊ videt ꝓbabili⁹ ꝙ ñ. Serra eni ñ hꝫ i se nisi q̃titatẽ figurã ⁊ motũ localẽ. de q̃b⁹ oib⁹ pꝫ ꝙ nõ sunt forme actiue. ⁊ ꝓbat qꝛ alr̃ mathematicus ꝯsiderãdo q̃ᵐ figuratũ ñ abstrahẽt a motu. si aũt ponat ꝙ duricies sit qualitas actiua. h° nihil est. qꝛ si deus d̊ põ absoluta aliqd̊ q̃ᵐ molle ꝯseruaret i eadẽ q̃litate ⁊ figura mouẽdo ipm localr̃ eque diuidẽt aliqd̊ corp⁹ sic̃ mõ instr̃m duꝝ diuidit. g̊ duricies q̃ ẽ q̃litas nõ est formale p̃nᵐ agendi. apparet tñ eẽ ꝓ eo ꝙ ẽ q̃dã ipassibilitas resistẽs corrũpẽti. manẽte aũt q̃titate corpis ⁊ figura non mutato a° nec corrupto si localr̃ mouet oꝫ ꝙ expellat aliud ꝓportionatũ q̃titatis sue ⁊ figure qd̊ nõ optẽt si ei⁹ q̃titas nõ manẽt sꝫ cedẽt. sic̃ ẽ de molli. Probatur ẽt ꝓpoᵐ. qꝛ vbicũqꝫ ẽ formalis incõpassibilitas i creaª vnũ illoꝝ ñ expellit aliud actiue sꝫ tm̃ formalr̃. agẽs aũt inducẽs vnũ effectiue expellit aliud effectiue. corpa aũt vident hr̃e incõpassibilitatẽ respectu vbi eiusdẽ. sicut q̃litates ꝯ̃rie respectu eiusdẽ sbi. sic̃ g̊ idẽ agẽs effectie inducit calorẽ. ita frig⁹ expellit. nõ auteꝫ effectiue calor expellit frig⁹. sꝫ tm̃ formaliter. Ita in ꝓpo° de expulsione corpis ad vbi ꝑ aliud corp⁹. diuisio aũt ligni ꝑ serrã vel securi nõ ẽ nisi q̃dã expulsio ꝑtiũ ab vbi ad qd̊ mouet securis ab ipso artifice cedendo. ¶ Tenẽdo igit ꝙ instr̃a artificialia nõ sũt formalr̃ actiua sꝫ tm̃ sũt receptiua cuiusdã effect⁹ p̃oris ordiati ad effectũ vltimũ appet magis ꝓpoᵐ quõ sacr̃m põt dici instr̃m lꝫ ñ hẽat virtutẽ actiuã ꝓprie respectu termi. sed sit q̃dam effect⁹ p̃or ordinat⁹ ad gr̃am. ¶ Et si dicat nõ esse sile. qꝛ sacr̃m non suscipit illũ effectũ supiorẽ sic̃ securis recipit motionẽ h° nõ obstat. qꝛ sicut totũ illd̊ qd̊ recipit effectũ p̃orẽ põt dici instr̃m. ita ⁊ q̊dãmõ iste effectus p̃t dici instr̃m. vere eni põt dici ꝙ ꝑ motõꝫ serre lignũ diuidit. sacr̃m aũt siue susceptio sacr̃i ẽ effc̃s ille prior in ꝓposito. g̊ ⁊c̃.

Ad q̃õem

secundã pꝫ ꝑ ideꝫ ꝙ nec manifeste possibile nec nec̃ium ẽ ponẽ illã v̄tutẽ q

sit forma realis in sacro. vt q̄d eni totiēs generaret ⁊ corrumperet. nec p illā si po neret aliq̄d causaret in anīa. nec causare tur ipa regularit nisi ex pactōne diuina cū ecclīa. ⁊ sic sine tot supfluis in aqua ⁊ anīa intermedijs pōt saluari q̄ pactio diuina sit imediata respectu effectus cō ferendi recipiēti sacramēta. Si tamen fi at altercatio ꝓpter auctēs de isto voca bulo v̄tꝰ: p̄t dici q̄ v̄tꝰ vnoº ē vltiᵐ ō po tētia. 2º ce. ⁊ mū. vltimū āt potētie signi practici est q̄ significet efficacit hº est pre uie ⁊ cērtitudinalr. nā n̄ posset signo in q̄tū practicū ē cōpetere maior potentia tamē talis v̄tus pōt ꝓcedi esse in sacro. sed ista nō est aliqua forma absoluta. s; tm̄ relo cōformitatis ad signatū. Et siue ista ptineat ad eēntiā sacri. ⁊ tūc oporte ret q̄ sacrm̄ nō tm̄ includat rōnes signi cum suis differētijs. sed etiā aliq̄ rōnes ꝯformitatis ad signatū. que dī veritas i signo. ⁊ p; q̄ istaꝝ relōnum vna accidit alteri. ⁊ quasi posterior fundat in alia p̄ ordī. ꝯformitas eni in signo fundat ⁊ pos set esse signum sine ea. siue ista non pti neat ad rōnem sacri sed sit accn̄s conco mitans vt in plibus. saltem ista rō est il lud vltimū ō pō signi practici. ⁊ sic v̄tꝰ.

Ad primuz autem

dico q̄ aqua abluit cor. i. aiam nō q̄dez causādo dispō; mediā inter ipā; ⁊ grā; abluentē. sed abluit tanq̄ dispō ꝓxima ⁊ imediata ad grā; eo mō quo dī q̄ me ritū inducit beatitudinē. vl q̄ sectio siue alia hꝰ p̄paratio inducit sanitatē. si eni; causaret dispōnem ad grām ⁊ sic dicere tur abluere. adhuc oportēt illā dispōe; imediatius abluere. sicut argutū est s̄ ō ordie causaꝝ respectu tertij. Ad 2ᵐ di co q̄ mgr̄ in diffinitione sacri p hoc qd̄ addit: ⁊ causa existit. nl aliō itelligit nisi q̄ est signum efficax. per quod intendit q̄ sit practicum certum ⁊ veru; ⁊ p̄uiū naturaliter ad suū signatū. Per idez di co ad illud de distinctōne sacroꝝ no. le. ⁊ ve. nō eni distinguūt p illō qd̄ neutri illoꝝ potest cōuenire. s. actiue agē ad ali q̄d ipūale in anīa. sed ista no. le. gratia; causant tanq̄ signū efficax. illa autē ve. le. nō. loquēdo de sacramentis. i. de ceri monijs illius. De hoc patebit in sequēti qōne. Ad aliud dico. q̄ si motio ferre esset dispō ꝓxima ad inductionē alicuꝰ forme. ⁊ nō ex natura alicuius motōnis sed ex dispōne alicuius agētis simul co operanti: posset rōnabiliter peti ab illo agēte q̄ illa motio pficeret id qd̄ ꝑtinet hoc est dictū. q̄ sicut cōtinet illud tanq̄ dispō p̄uia: sic pficiat illud. hº ē ad ipā; imediate seq̄t illud. hº mō ē i ꝓposito.

Ad illa que addu

cuntur in prima op. patet ex istis. sacra mentum enim nō est tantū causa p acci dens. sicut nec ipe poneret ornatum vel characterem esse causā p accidens respe ctu gratie. imo sicut poneret illud causa tum a sacro esse p se dispōnem ad grām ita dico q̄ sacrm̄ vl eius susceptio est di spositio ꝓxima ad gratiam. ⁊ p hoc p; quomō ponitur in diffinitione eius. et quomō pertinet ad artem tractantium de sacramentis. si enim aliquis conside raret incisionē vel aliquid huiuismodi inquantū ordinat ad sanitatē humanā diffiniret ipam ⁊ differentiā assignaret p ipm ordinem. licet ipe ordo accideret nature rei in se. hoc mō sancti ⁊ docto res non curantes de baptismali ablutio ne q̄tum ad naturam in se. non magis q̄ de natura balneationis cuiuscunq; p se considerant illud inq̄tum ex instituti one diuina habet ordinem ad gratiam. ⁊ iō sic diffiniunt ⁊ dīas assignant.

Ad primum argu

mentū secunde. q. p; q̄ v̄tus illa est effi cacia signi respectu signati. que efficacia non est forma realis maxime absoluta. sed est v̄itas signi practici virtualr p̄ce dētis signatū Ad 2ᵐ si saitas n̄ posset

nisi ab agente volūtario induci. ꝛ ab ip
so instituereť aliqđ signū qđ essꝫ efficax
seu dispō necessitās ipm ad iducendum
sanitatē. illđ signū esset medicia vtuosa
nō tñ ꝑ aliquā formā absolutam q̄ essꝫ
pn^m sanandi. sed tñ ꝑ ordinē efficacez.
ad sanitatē. ¶ Ad 3^m pōt dici ꝙ quotiēs
sacr͞m ē nouū totiēs fūdamentū est no
uum. ꝛ tūc nō est ibi noua relō sine mu
tatione fūdamenti. sed illa mutatio nō
ē ad aliqđ absolutū in fūdamēto. sꝫ ad
esse fūdamēti. ¶ Vel aliť dici pōt ꝙ relō
rōnis pōt esse noua in aliq̄ absꝫ omi no
uitate absoluti in ipo. suffic. n. noua ꝯp
atio absoluti ad alterꝫ ꝑ actū intellect⁹.
h⁹ mō pōt deus dici dñs ꝺ nouo sine no
uo absoluto in ipo. vł magl ad ꝓpositū
pōt numus dici p̄ciū de nouo. esse. n. p̄
cium nō dicit nisi relōnē rōis. sic nec eē
ꝯmutatū ꝓ alio. eē. n. ꝯmutatū nō ma
gis dicit relōnē realem ꝙ eē datū. datū
aūt vt manifestū est cū dicat btudinez
obiecti ad voluntatē: nō dicit nisi rōnis
relationē in ipo dato. sic nec intellectuz
eē in obiecto intellecto.

Hic tamē ꝑs in hec ē
cidētalis h⁹ di. in q̄ magr̄ det
minat de circūcisione: circa
quā q̄riť vtrꝫ in circūcisione ex vi circū
cisionis ꝯferebať gr̄a. ꝙ nō. ꝓbatō. Ro.
4. Signaculū accepit circūcisionis. glo.
Pctā ibi solū dimitrebanť sꝫ gr̄a ad bñ
opandū adiutrix ñ p̄stabať. Itē Aug.
in psal. Ut qd deus repulisti i fi. Illa i
quit de sacris ve. le. tm̄ ꝓmittebāt ꝛ sig
nabāt. hec aūt dāt salutē. s. sacra no. le.
¶ Itē circūcisio non apiebat ianuā sic vłt
Beda sup illud. Lu. 2. Postq̄ ꝯsūmati
sūt dies octo. Habenti gr̄az pꝫ ianua re
gni. qꝛ eius ē heres. ꝭm aug. ꝺ tri. li. i. 5. c
19. Ipsa diuidit inť filios regni ꝛ pditō
nis. ¶ Itē ꝑ rōez sic. Sacr͞m nō cāt nisi
qđ signat. Circūcisio tm̄ signat ablōnez
ꝛ nō aliq̄ ꝑ positm̄ qꝛ nō ē ibi nisi abla
tio ptis a toto ꝭ ꝛc̄. ¶ Cōtra. aug. li. 2. de
nup. ꝛ ꝯcu. ꝛ poniť de ꝯse. di. 4. Ex quo
instituta est circūcisio i pplo dei ad pur
gationē h⁹ pcti veteris valebat magnis
ꝛ puis. sic bap⁹ valere cepit exq̄ institut⁹
est h⁹ nō eēt nisi ibi ꝯferret gr̄a ꝭ ꝛc̄.
¶ Itē Beda sup illud Lu. 2. Postq̄ ꝯsum
mati sūt dies octo. Idē salutifere curati
onis auxiliū circuncisio in lege agebat:
qđ baptism⁹ tp̄e gr̄e agere ꝯsueuit.

Hic supponenduz
est tanq̄ certū ꝙ ꝑ circūcisionē pctm̄ ori
ginale delebať qđ pꝫ ꝑ auctēs sctōꝝ. Et
ad hoc est rō ꝯgrua. quia deus nullo tē
pore reliquit genus humanū sine reme
dio necessario ad salutem: maxime illos
quib⁹ ipse legē dedit vt ꝑ eius obseruan
tiā ptingerēt ad salutē. Frustra eni fuis
set data talis lex sine tali remedio. ꝭ tp̄e
le. mosaice dedit aliquod tale remediū
obseruantib⁹ h⁹ le. Non pñt aūt atti
gere ad salutem sine deletōe originalis
culpe. quod supponiť ex. 2. li. ꝭ in illa le
ge instituit aliquod remediū ꝯ illaz cul
pam. istud ꝛ nō aliud videť esse ibi insti
tutum tanq̄ tale remediū ꝯ illā. iuxta
illud gñ. 17. Masculus c̄ caro ꝓpucij ꝛc̄.
¶ Et si obiciať ꝙ circuncisio sit ex p̄rib⁹
nō ex lege: quia data est Abrae circunci
sio ꝛ h⁹ ꝑ multos annos. s. 400. añ le.
mosaicam datā in monte synai. ¶ Hoc
nō obuiat q̄n sit remedium ꝯ originale
peccatum. ꝙ aūt deus voluit illud insti
tuere añ le. moysi arguit ꝙ nō sit reme
dium p̄cise h⁹ le. sed nec lex illud euacu
auit sꝫ ꝯfirmauit. ¶ Sꝫ inqrendū est an
ex isto supposito sequať necessario gr̄az
in circūcisione ꝯferri. ꝛ qꝛ dimissio cul
pe ꝛ collatio gr̄e siue ꝯiūctim siue sepa
tim non respiciūt nisi potentiā diuinaz
aliquid aūt diciť possibile deo dupliciť
scꝫ ꝭm potentiā absolutā vel ordinataz
¶ Ideo p⁹ videndū ē an possibile sit deo
de potētia absoluta delere culpā origia
lē sine infusione gr̄e. 2° an hoc sit sibi
possibile ꝭm potentiā ordinatam.

Quantū ad primuȝ videnť aliqui dicere ꝙ nō. ⁊ si rōnes cōcludūt: videndū est. pma est tal'. Nō pt de aīa pctm̄ deleri: nisi de immūda fiat mūda. Sȝ h nō pōt fieri nisi p aliquam mutationem factā in aīa. illa aūt mutatio erit necessario ad aliquaȝ formā positiuaȝ repugnantē culpe: ⁊ h absolutā. q2 ad relationem nō est motus nec mutatio. 5. phi. huiꝰ formaȝ absolutā repugnantem culpe in anīa dico grām. g ⁊c. 2ª rō talis est. In pctō difformitas opponiť grē ut priuatio habitui. Sed puatio non pt tolli a subiecto nisi p collationē habitus oppositi. g ⁊c. Et h est qd aug. arguit ꝙ culpa ⁊ grā opponunť sicut tenebra ⁊ lux in aere. 3ª rō Culpa non pōt deleri nisi non iputeť ad penā. Si autē deordinatio eius maneret necessario iputareť ad penā. q2 ipsa manens non pōt aliter ordinari ꝙ p penā inflictā. g culpa dimitti non pōt nisi deordinatio eius tollať. illa aūt non tollit nisi p grām. g ⁊c. 4º si culpa dimittiť diuina offensa remittiť g pctōr deo recōciliať. g per ꝯn̄s a deo acceptať. nullus autē a deo acceptať sine grā. g ⁊c. Et ꝯfirmať: q2 si nō ē inimicꝰ. g amicus

Contra istā conclusionem arguo pmo sic. Quecunq3 sibi inuicē repugnant circa idē mutuo se excludūt circa illō. g cui plura repugnant circa aliqō sōm illud pōt p qōlibet illorū excludi ab illo sōo. Sȝ culpe originali repugnat rectitudo in puris nālibus etiā sine grā. p3 de facto fm magr̄m ponentē hominē a deo sic ꝯditū. p3 etiam de possibili rōne. q2 si non posset nā fieri recta rectitudine nāli ⁊ sine grā: tunc grā esset nālis. licet non nature lapse. tn̄ nature in rectitudine propria institute. illud enī est nāle qō ꝯsequiť nām fm se. g sequiť ꝙ p solā rectitudinē nālem ⁊ sine grā pōt culpa expelli. Si dicatur ꝙ rectitudo absolute potuit esse i natura absq3 grā. tn̄ post culpā non pōt restitui nisi collata grā. Contra istud ⁊ simul ad ꝯclōnem pncipalē arguo sic. Forma nō h̄ns eē alteriꝰ rōnis in sbō non h3 insepabilitatē aliā a qcūq3. q2 enim ē talis forma ⁊ tale eē h̄ns. iō est sepabil' uel insepabilis a qcunq3. Sȝ forma nō h3 esse alteriꝰ rōnis in sbō ex h ꝙ eiꝰ oppositū pcessit in eo: ut p3 de frigore ⁊ calore circa aquā. g forma non h3 aliā insepabilitatē a qcūq3 p h ꝙ eius oppositu3 pcessit in sbō. Sȝ rectitudo nālis si nō pcessisset suu3 oppositū posset separi a grā p te. g ⁊c. Itē qualēcunq3 fm formā absolutā pōt deus hominē creare: talē ⁊ pcise pōt repare pꝰ culpā fm formaȝ absolutā. Sȝ in pura rectitudine nāli pōt homineȝ creare. g ⁊c. maior pbať quia culpa nō facit nām esse aliaȝ in se. g nec qn sit capax eiusdeȝ cuiꝰ fuit pus capax agēs aūt diuinū pt illi impmere qōcunq3 cuiꝰ ē capax. ⁊ h sine qcūq3 qō nō includiť in rōne illiꝰ impssi. ⁊ maxie si id inclusu3 sit posteriꝰ ipa forma impssa. Grā est huiꝰ respectu iustitie uel rectitudinis nālis. g ⁊c. Si insteť ꝯ maiorem fm Ier. ꝙ deus non pt de nō vgine facē uirginē. ⁊ tn̄ a pnº pōt creare uirgineȝ. Nº accepi i maiore qlēcunq3 fm formā absolutā. ⁊ sic nō ē instantia: q2 accipiendo qōcūq3 absolutū importatū p vginitatē. siue sit pfectio in mēte siue dispō in carne totu3 pt deꝰ repare. s3 ultra ista vginitas dicit negationē quandā actꝰ preteriti. ut. s. nunꝙ cecidisse mente uel carne in pctm̄ carnis. exq enī actus pterijt non pt deꝰ facere qn pterijt. vn̄ phus. 6 ethi. c. ij. cōmendat dictū Agatonis recte dicentl. h solo puať deus ingenita facere q fcā sunt. ⁊ rō ē. q2 nulla factio pōt esse nō entis de aliq non ente. q2 maxie extēdendo factionē qlibet ē uel entis de nō ente. uel nō entis de ente: sicut in annihilatōne uel entis de ente. pteritū aūt nō ē ens: ⁊ ipm nō pterijsse est aliud nō

ens. g̊ nō p̄t ex p̄terito fieri ꝙ nō sit p̄te-
ritū. ¶ Si obijciat. si deꝰ totum illud ab
solutū qȯ est in v̓ginitate pōt restituere
g̊ ⁊ aureolā reddē. nā aureola videt coꝛ
respondere alicui pfectioni absolute in
v̓ginitate pōt dici ꝙ aureola v̄ginis est
gaudiū accn̄tale de sua innocentia. i. de
nunq̄ꝫ cecidisse in illud pctm̄ ad qȯ cōit
nā ꝓna est maxie in adolescētia. ¶ Et si
obijcit ꝙ ista neᵒ nō est gaudij multū ex
cellentis uel spālis. ¶ Rᵒ sicut affirma
tio est fugibil' seu odibil': sic neᵒ amabil'.
Sic g̊ excellēs odibile ē fuisse lapsū i ta
le pctm̄: ita ex caritate amabile ⁊ decta
bile ē nūq̄ꝫ cecidisse. Et si g̊ gaudiū eēn
tiale ē de bono positiuo imo maxio: tn̄
nō ē incōueniēs ultra illud addi aliqȯ
gaudiū accn̄tale ȯ negatōe cui opponit
affirmaᵒ odibil'. multū eni addit ȯ gau
dio n̄ cecidisse i culpā ultra id qȯ aliqs
hʒ ȯ h ꝙ pꝰ culpā surrexit ad grāʒ. ¶ Co
cedo g̊ ꝯcl'ones ultimaꝝ rōnū ꝙ de po-
tētia absoluta posset deꝰ dimittē culpaʒ
oꝛiginalē nō ꝯferēdo grāʒ. ⁊ h maxie cū
grā n̄ oppōat formalit' pctō oꝛigiali nec
mō dimittat illȯ pctm̄ p coll'oʒ grē nisi
qꝛ grā icludit equalent' i acceptōe diuia
iustitiam oꝛiginalē q̄ formalit' opponit
peccato oꝛiginali.

Ad argumēta pro

op. p̄cedēte. ¶ Ad p̄mu3 cōcedo ꝙ pōt
fieri ȯ imūda mūda mūdicia opposita
si restituat iustitia oꝛigiualis quaʒ p̄uat
pctm̄ oꝛiginale. siue illud sit donū sup-
additū nature siue sit rectitudo nālis. i.
p̄scindens oēm defoꝛmitatē pcti. ¶ Ad
2ᵐ pʒ ꝙ falsa ē ꝓpō de oppōne istiꝰ cul-
pe ad grām. imo sic opponit culpa ista
iustitie oꝛiginali ⁊ nō grē nisi qꝛ ipsa in
acceptōe diuina equalet iustitie oꝛigina
li sed nullo mō opponit grē ut ꝓprie ⁊
p̄cise p̄uatio eius. ¶ Ad 3ᵐ dubiū ē utꝝ
possit nō iputari ad penā de oꝛdinatōe
eius vō ablata. sʒ h cōcesso opposita de
oꝛdinatio ista pōt auferri absq3 coll'one
grē. ¶ Ad 4m cōcedo ꝙ diuina offensa
placat ⁊ iste cui dimittit pctm̄ recōcilia
tur: sed nō seq̄t. g̊ ē acceptꝰ deo ista acce-
ptōe spāli q̄ est acceptꝰ p grām. hō eniʒ
in puris nālibꝰ ē placidus deo. nō tn̄ ac
ceptus spālit'. h ē dignꝰ uita etna. pax. n.
⁊ recōciliatio nō dicūt nisi deū nolle vi
dicare culpā istā. sʒ acceptare plus dicit
. s. istū oꝛdinare tanq̄ꝫ dignū vita etna.
¶ Hʒ etiā in nobis: possū eni alicui qui
offendit me placari ut nō sim sibi inimi
cus neq3 veliʒ vindicare cōmissū absq3
h ꝙ recipiā euʒ ad amiciciā spālem p̄m
quā oꝛdinet ad aliqȯ bonū spāle. ¶ Sʒ
adhuc restat dubiū utrū deꝰ de poten-
tia absoluta posset dimittere pctm̄ oꝛi-
ginale absq3 coll'one cuiuscūq3 positiui
repugnant' illi pctō: puta iustitie oꝛigia
lis uel alicuꝰ hmōi. Et vī ꝙ non p tres
rōnes p̄us factas de p̄uatōe ⁊ mutatiōe
⁊ deoꝛdinatōe. ⁊ spālit' p h ꝙ hō nō hn̄s
iustitiā oꝛiginalē necessario hʒ carētiaʒ
istiꝰ iustitie ⁊ etiā debitū hn̄di si ē ꝓpa-
gatꝰ ab adā. h ꝓbo: hō ē eni debitoꝛ hꝰ
iustitie: qꝛ accepit in adā debitū ab ipso
nālit' ꝓpagatꝰ. sʒ carētia hꝰ iusticie cū ȯ
bito hn̄di eā cōplet rōnē pcti illiꝰ oꝛigia
lis. g̊ simpl'r necīuʒ ē ꝓpagatū ab adam
hr̄e pctm̄ oꝛiginale si nō det oꝛiginal' iu
stitia in se uel i aliq̊ equalēti. ¶ Itē di. 17
p̄mi li. ꝓbatū ē caritatē eē in aīa p mu-
tationē illā q̄ fit in iustificatiōe pctōꝛis.
Si aūt pctōꝛ possit iustificari seu recon
ciliari deo sine mutatōe eiꝰ. illa mea nō
ꝯcluderēt. g̊ dn̄do ꝯn̄ter his q̄ dicta sūt
ibi nece ē ponē ꝙ pctōꝛ nō possit recōci-
liari deo sine mutatōe ad foꝛmaʒ abso-
lutā. ⁊ illa repugnabit termino a q̊. ⁊ p
ꝯn̄s erit grā sic p̄us ē argutū. ¶ Primuʒ
arᵐ req̄rit difficultatē tāgēdā iferiꝰ di.
14. an. s. pctm̄ possit deleri absq3 ꝓdu-
ctōe forme noue i aīa. ꝙ si poneret ꝙ sic
de oꝛigiali. sicut forte ibi dicet de actua
li. posset dici ad arᵐ. ꝙ nō oīs ꝓpagatꝰ
ab adā: qꝛ ꝓpagatus est debitoꝛ iustitie
oꝛiginal': sed cū h qꝛ deꝰ vult talē teneri

ad illã iustitiã. põt aũt nõ uelle istũ teneri ad illã iustitiã absq3 mutatõe aliq̃ positiua ꝛ absoluta in isto ut tanget ibi.

¶ Ad 2m iuxta h̃ ꝯñter põt dici ꝙ in iustificatione pctõꝛis ẽ vna mutatio ꝑuatiua. qꝛ de inimico fit nõ iimicus. ẽ etiã alia positiua q̃ de indigno uita eťna fit dign᷒ uita eťna. ꝛ de nõ potẽte meritorie agẽ fit potẽs agere meritoꝛie. l3 ex ꝑma mutatõne nõ possit ꝯcludi aliq̃ forma noua i iustificatõe: tñ ex 2a põt. ꝛ sic argutũ est ibi. di. 17. ꝑmi. nõ eni est nũc dignus de nouo uita eterna. neq3 nũc d̃ nouo põt meritoꝛie agẽ nisi formã aliq̃ nouã hẽat q̃ sit dignus ꝛ q̃ possit agẽ.

De potentia uero

oꝛdinata poniť ꝙ etiã de facto in circũcisione delet culpã oꝛiginalẽ sine infusione gr̃e ꝓpter auctes scõꝝ q̃ uidenť negare gr̃am a sacr̃is le. ve. ut deductũ ẽ opponendo. ¶ Aliĳ dicũt ꝙ ꝑncipaliť instituta fuit ꝓpter dimissionẽ oꝛiginal'. ex ꝯñti aũt ad gr̃a3 ꝯferẽdã. ꝛ ꝓ tãto dr̃ ñ ꝯferre gr̃am. qꝛ nõ ex ꝑncipali instõne. s3 cõcomitanť. ¶ Quo ad h̃ teneo ꝙ nõ est possibile de potẽtia oꝛdinata culpa3 oꝛigialẽ nec aliquã aliã moꝛtalẽ dimitti sine infusione gr̃e. qꝛ l3 absolute sine ꝑdictõe possit eẽ mediũ in spẽ hũana inter filiũ regni ꝛ filiũ ꝑditõis. s. hõ in puris nãlibus. tñ ꝼm le. sapie diue post lapsũ nullũ ẽ mediũ inť gratũ q̇ ẽ filius regni ꝛ pctõꝛẽ qui ẽ fili᷒ carceris. nec põt eẽ loquẽdo de potẽtia oꝛdinata. i. ꝯfoꝛmi legib᷒ a sapia ꝛ volũtate diua determinatꝭ. ꝛ iõ nullũ liberat nec sic liberaŕ põt a culpa nisi cui dat gr̃am. ¶ Addo etiã ꝯ. 2. op̃. ꝙ ꝑncipaliť intẽdit gr̃a i circũcisione: qd̃ ꝓbo. qꝛ agẽs ꝼm rectã rõnem ꝑncipalius intẽdit ꝑfectionẽ q̃ꝙ carentiã defect᷒ siue imꝑfectiõis. qꝛ nõ intendit illã carentiã nisi ꝓpť ꝑfectione3. deus g̊ in instituẽdo circũcisionẽ cũ sit agẽs ꝼm rectã rõnẽ. ꝑncipali᷒ intẽdit ꝑfectionẽ positiuã. puta gr̃am q̃ꝙ carẽtia3 imꝑfectõis. i. pcti oꝛiginalis. 3o ꝓpter ꝯfirmationẽ ꝑme op̃. ꝛ auctes scõꝝ. dico qliť sancti intelligũt sacr̃a ve. le. non ꝯtulisse gr̃am. sacr̃m eni ut dictũ ẽ ꝑus põt accipi impꝛoꝑe ꝛ ꝓpꝛie. ꝛ q̇dẽ i illa lege fuerũt mlťa dicta impꝛoꝑe sacr̃a. s. purgatões ab imũdicĳs ꝯctis ꝼ le. ut p3 in leuitꝭ. de purgatõe a tactu moꝛticinĳ ꝑ aquã expiatõis. ꝛ d̃ purgatiõe a lepꝛa ꝛ aliĳs hmõi. erant etiã ibi sacꝛa impꝛopꝛie dicta alia ab istis. tñ plus accedẽtia ad ꝑfectõe3 cuiusmõi erãt oblatões hostiaꝝ. h̃. n. ꝑtinebãt ad cultũ latrie ꝓ tẽpoꝛe in q̊ de᷒ uoluit sic coli. hec ꝛ illa. s. purgatões ꝛ sacrificia siue oblatiões dicebanť cerimonie ꝛ impꝛopꝛie sacr̃a. ꝛ d̃ istis ꝯcedo ꝙ nõ cãbãt gr̃a3 tã q̃ꝙ signa efficacia respectu gr̃e eo mõ q̊ expositu3 est i diffinitiõe sacr̃i. s3 tñ i illis ꝯferebať gr̃a ꝑ modũ meriti. l3 aliq̇ negare uidẽtur ꝙ in talib᷒ ex caritate factis ꝯferreť gr̃a. h̃ eni vĩ nimis duꝝ. s. ꝙ aliq̇s ex caritate ꝛ obediẽtia seruãs dei ꝑceptu3 ꝛ nõ mereať. h̃ etiã vĩ irrõnabiliter dictũ ꝙ deus alicui dederit ꝑceptũ nolẽs obꝼuantẽ ꝑceptũ mereri: quãtũcunq3 ex caritate ꝛ obediẽtia obseruaret. nũc aũt d̃ istis cerimonĳs tã purgatiõib᷒ q̃ꝙ oblatõibus ꝑcepta data erãt i illa lege. p3 in multis locis. ꝛ q̃ñq3 videť ex textu ꝙ sũt ꝑcepta necessaria ad salutẽ: puta q̇ ꝑterierit se lustrari de aq̃ ꝑdicta ꝑibiť aĩa illa de ꝑplo suo. q̃ cõminatio nunq̃ꝙ poniť nisi ad designãdã trãsgressionẽ pcti moꝛtalis. g̊ iudei ex caritate obseruãtes sacr̃a impꝛoꝑe dcã meruerũt gr̃a3 ul' augmẽtũ eius si eã iã hẽbant. s3 nõ ꝓpť h̃ illa erant ꝓpꝛie sacr̃a. sacr̃m. n. ex v̓tute opis opati ꝯfert gr̃am. ita ꝙ non req̇riť ibi bon᷒ mot᷒ interioꝛ q̇ mereať gr̃a3. s3 sufficit ꝙ suscipiẽs nõ ponat obicẽ. s3 in illis actib᷒ ñ ꝯferebať ex h̃ solo ꝙ offerẽs nõ ponẽt obicẽ. s3 tñ ꝯferebať ex v̓tute boni mot᷒ intioꝛis tã q̃ꝙ meriti. ¶ Sed ꝑter ista in illa lege erat circũcisio q̃ fuit ꝓpꝛe sacr̃3. vñ ꝛ mgr̃ ab illa vlĩ. aug. sr̃ ꝑs. 73

Excepit circũcisionẽ. h. n. p modũ sacri ꝯtulit grãm ex vtute opis opati. nõ tm̃ ex vtute opis opantis. s. ex motu interiori. ꝛ tñ si sint aliq̃ dcã scõꝝ grãm negãtiũ ab illis sacris loquendo nõ tm̃ de cerimonijs sed etiã de circũcisione. ¶ Sꝫo dupliciꝉ pñt itelligi. uel q2 paruã grãm cõtulit circũcisio respectu baptismi cuius rõ dicet. i. q. di. sequentis. uel q2 non ꝯtulit grãm ut dispõnẽ imediatã ad gloriã. q2 non apuit ianuã. sed h nõ fuit ex defectu eius: sed q2 fluxit tpe q̊ pctũ nõ fuit solutũ. uel 3o nõ ꝯtulit grãm. q2 nõ vlr cuicũq3 suscipiẽti. determiabat autẽ forte ex institutõe sua ad certũ gradum grẽ. ita q ultra illũ gradũ non posset. nec intendẽdo nec inducẽdo. ꝛ ita si tm̃ graduꝫ inueniret in suscipiẽte: nihil sibi cõferret. ꝛ iste ultimus modus apparet esse de intẽtõe magri. dicit eni. c. penul. q solũ pctã ibi dimittebanꝉ: nec grã ibi dabaꝉ: ꝛ sudbit statim: ut in batismo ꝛ mom stati exp̃mit. q2 quãtũcunq3 iustꝰ accedat ad baptismum uberiorẽ. i. recipit grãm. vñ baptismꝰ gñalr intẽdit gratiaꝫ iã habitã uel inuẽtã: s3 nõ ẽ ita i circũcisione. vnde Abrae iaꝫ iustificato signaculuꝫ tm̃ fuit. nihil. n. sibi interiꝰ cõtulit. q2 grã Abrae iã attigerat uel trãscenderat illũ gradũ ad quẽ determinata fuerat circuncisio. ꝛ intelligo nihil ei intus cõtulit p modũ sacri siue virtute opis opati. sed credo q ei ꝯtulerit p modum meriti siue vtute opis opantis. q2 credo q actus circũcidẽdi se ex obedientia dei ꝛ ex caritate pcedens ei fuit meritoriꝰ sicut ꝛ imolatio Isaac. ¶ Et si obiciꝉ q circũcisio nõ ẽ pprie sacrm: q2 nõ est certũ signũ. q2 nõ semp h3 collatõeꝫ grẽ cõcomitantẽ ex vi opis opati. ¶ Sꝫo. q satis certitudinaliꝉ significat uel grãm tũc in fieri si nõ sit obex: uel tũc inesse. sicut si btã vgo fuisset i cõceptõe filij i sũma plenitudine grẽ ad quã deus disposuit eaꝫ puenturã si postea fuisset baptizata nullã ibi grãm recepisset de nouo tñ baptismus nõ fuisset in signũ falsum uel incertũ. q2 grãm significaret: uel tũc fieri uel prius datã tunc inesse.

Ex ista pꝫ ad oẽs

auctes adductas arguendo ad pncipale uel eni loquunꝉ de sacris ve. le. iproprie dictis. s. de cerimonijs. uel si loquaꝉ de circũcisione q̃ fuit pprie sacrm negant eã grãm cõferre sm aliquẽ intellectũ p̃dictuꝫ. ¶ Ad 3m de aptione ianue dico q nõ fuit defectus circũcisionis q non apuit ianuã. sed q2 cucurrit tpe q̊ pctuꝫ non fuit solutũ. nã post solutũ pctũ potuit alicui apiri ianua q̊ non fuisset baptizatꝰ sed solũ circũcisus ꝛ i grã. baptizato uero defũcto ante passionẽ nõ patuisset ianua p tũc. ¶ Ad ultimuꝫ dico q baptismus quantuꝫ ad actũ exteriorem nõ significat nisi quandã deletõem imundicie corporaꝉ. ꝛ tñ nullus negat aliq̃d esse eius effectũ positiuuꝫ. Dico g̊ ad maiorẽꝫ q sacrm magis pprie significat illũ effectũ i aĩa ad quẽ cõferꝉ grã in sacro q̃ signet ipsam grãm. vnd grã exñte vna in aĩa. sacra tñ diuersa distinguũtur penes diuersa significata ppria q̃ sunt diuersi effectꝰ eiusdẽ grẽ: sicut diceꝉ post. effectus tñ grẽ taꝫ in circũcisione q̃ in baptismo ppriꝰ est ablutio anĩe a pctõ: licet cõcomiteꝉ aliꝰ. s. acceptatio ad uitam eternam.

Iuxta hoc

Quero utrum in tpe le. naꝉe fuit aliq̃d sacrm corñdens circũcisioni. videꝉ q nõ. de cõ. di. 4. q̃d apud. ꝛ est Greg. moraꝉ. 4. li. q̃d agit apud nos aqua baptismi h egit apud ueteres p paruulis sola fides uel p maiorib9 vtus sacrificij. non ergo sacrm. ¶ Itẽ sacrm nõ p̃t institui nisi immediate a deo. ptꝫ in. q. de sacri institutione. Sed nõ legiꝉ deũ tpe illꝰ legis salꝉ usq3 ad Abraã istituisse aliq̃d sacrm ¶ Contra. Aug. 19. ꝯ Faustũ In nullum nomen religionis pñt hoies coagulari

nisi aliquorũ signorum uelut sacramentorum visibiliũ cõsortio colligant.

Respondeo. nullo tp̃e dimisit de⁹ cultores suos sine remedio necessario ad salutẽ. sꝫ oĩ tp̃e post lapsũ fuit necĩa ad salutẽ deletio originał. ğ q̃cũqꝫ tp̃e aliqđ remediũ efficax erat ad h. ⁊ si potuit deleri in adult꜀ p motũ bonũ intrinsecũ. tñ in paruuł in q̃bus tal' mot⁹ fuit ipossibił nõ potuit deleri p actũ suũ ꝓpriũ ğ p actũ aliquẽ alioꝝ circa ipos uel ad ipsos relatũ. sꝫ nõ poťat eẽ certũ ꝙ act⁹ alteri⁹ relat⁹ ad paruulũ sufficeret sibi: nisi h eẽt institutũ a deo. null⁹ eni p̃t eẽ certus ꝙ p aliq̃d attingat ad salutẽ: nisi sit certus ꝙ de⁹ acceptauit illud tãq̃ sufficiẽs ad talẽ finẽ. Cũ ğ nõ solũ adultis cultorib⁹ suis ꝓuidit de⁹ de remedio necessario ad salutẽ. sed etiã paruuł eoꝝ: ⁊ h de remedio de q̃ parẽtes p̃nt esse certi ꝓ paruulis. seq̃ť ꝙ tp̃e illi⁹ le. nãe erat a deo institutũ aliqđ remediũ uel signũ certũ ⁊ efficax deletõis originał pcti. Et mag꜀ ꝓbabile ẽ ꝙ signũ sẽsibile q̃ aliqđ signũ itelligibile tm̃. qꝛ ꝓ toto statu nãe lapse ꝯgruũt hoĩ signa sensibilia respectu spũaliũ. ğ rõabile ẽ aliqđ sacr̃m sal'tẽ ꝯ originale fuisse in tp̃e le. nãe. si autẽ aliqđ aliud puta m̃rimoniũ uel aliqđ corrñdens alicui sacr̃o no. le. fuerit illo tp̃e de h inferi⁹ i tractatib⁹ đ illis sacris.

Ad primum argumẽtum dico ꝙ Gre. nõ intelligit solã fidẽ ꝓ solo hitu nec sõte tm̃ ꝓ actu iteriori sꝫ ꝓ actu exteriori sensibili ꝓtestante fidẽ. ille aũt act⁹ sufficienť potuit hr̃e rõnem sacri. ⁊ sic distinguit fides sola. i. fides solitaria sine sacris ꝯ fidẽ i sacrificio ꝓtestatã. ⁊ p̃mũ posuit ip̃e sufficẽ ꝓ paruuł. forte aũt ista protestatio fiebat i v̄bo aliq̃ iuocãdi deũ: uł offerẽdi paruulũ deo. 2^m aũt. s. fidẽ cũ sacrificijs ꝓ adult꜀ fuisse necessariã posuit. ¶Ad 2^m p̃ot dici vno mõ ꝙ potuit deus tale sacr̃m reuelasse alicui patrũ cũ q̃ tũc frequẽť loq̃bať sꝫ cui ⁊ q̃ñ scriptura nõ dicat q̃ ab Adã usqꝫ ad abraham fac꜀ succicte ptrãsit. ¶Uel p̃ot dici ꝙ exp̃sse hr̃ ex scripta ꝙ ꝓ tp̃e illo placuerũt deo sacrificia. qđ ñ eẽt nisi a deo fuissent instituta. imo reputarenť fatui ⁊ p̃sũptuosi si talia sine diuino p̃cepto uel inspiratõe fecissent. tũ geñ. 4. de oblatõe Abel ⁊ Chaĩ. tũ ex oblatõe Noe postq̃ exiuit de archa. geñ. 8. tũ ex oblatõne Melchisedech q̃ erat sacerdos excelsi dei. ut dĩ geñ. 14. tũ ex oblatõne abrae diuidenť vaccã. ğ. Et istud fuit rõnabile. qꝛ hoĩes tp̃is illi⁹ fuerũt ꝓni ad idolatriã. ut pꝫ ex tãta multitudine que tp̃e illo defluxit ad eã. Fuit ğ ꝯgruũ i remediũ ne ad istã ꝺfluerẽt ꝙ de⁹ suis cultorib⁹ instituẽt sacrificia sibi offerenda. Possibile aũt est ꝙ aliqđ determinatũ sacrificiũ foret sacr̃m. nõ ẽ eni ꝯ rõnem sacrificij ꝙ ip̃m uel oblatio ei⁹ sit sacr̃m ⁊ tũc sꝫ indistincte hr̃ de tali sacr̃o in diuersis locis scripture ꝙ sit institutum a a deo in le. na.

Di. 2.

Iam ad sacramẽta no. le. accedamus. In p̃ma di. egit magr̃ de sacr̃o legis mosaice ⁊ le. nãe. in hac 2ª di. incipit agẽ de sacr̃is noue le. ¶Hec ps diuidiť in. 2. ꝑtes. p̃mo nãqꝫ determiat đ eis ꝯiũctim. 2° de singuł scpatim. ibi. Nunc vero de baptismi. Prima hꝫ duas ptes s̃m ꝙ p̃mo determinat q̃ ⁊ q̃t sũt sacr̃a no. le. 2° de tp̃e institutionis ⁊ efficacia eorũdẽ. ibi: si võ q̃riť. ¶Circa hãc di. q̃ro utꝝ sacr̃a no. le. hẽant efficaciã a xp̃i passione ⁊ vĩ ꝙ nõ. qꝛ. 5. met. ⁊. 2. phy. dĩ ꝙ cã in actu ⁊ effect⁹ i actu simul sũt ⁊ nõ sũt. Sꝫ passio xp̃i nõ est in actu. ğ nec effectus aliq̃s i actu. ğ ⁊c. Itẽ aut ab illa tanq̃ p̄uisa futura aut ut exhibita. nõ p̃mo mõ. qꝛ tunc potuissẽt sacr̃a ve. le. habuisse efficaciã p eã. tp̃e eni illi⁹ le. illa passio fuit p̄uisa ⁊ p̄dicta. sꝫ p̃ñs est icõueniẽs. qꝛ s̃m scõs illa tm̃ p̄mittebãt

grãm. Nõ ut exhibita: qꝛ tũc baptiſm⁹ ⁊ eucharistia nõ haberẽt efficaciã ꝑ ea. erãt. n. instituta añ paſſionẽ xp̃i: ut patebit inferi⁹. ¶ Itẽ aut ab illa tanq̃ a cã p̃ncipali aut tanq̃ meritoria. nõ p̃mo mõ. qꝛ nihil põt eẽ cã p̃ncipalis sacri: nisi qđ põt esse cã p̃ncipal' effect⁹ significati ꝑ sacrm̃. Sꝫ h̃ nõ p̃t eẽ nisi sol⁹ de⁹ ĩmediate. Nõ 2ᵒᵒ. qꝛ respectu gr̃e nulla ẽ cã meritoria. si eni ẽ ex merit̃. iã nõ ex gr̃a. ro. 9. ¶ Itẽ si ab aliq̃ paſſione h̃ maxĩe fuiſſet a laterali vulnere. ꝑ illud Aug. 15. đ ci. c. 26. Loq̃t đ archa Noe. d. Qꝛ hostium in latẽ arche ꝓfecto illud ẽ vulnus qñ lat⁹ crucifixi ꝑforatũ ẽ lãcea. h̃ q̃ppe ad illũ uenĩẽtes ingrediũt. qꝛ inde sacr̃a manarũt q̃b⁹ credẽtes initiant̃. sed ab iᵒ vulnẽ nõ põt aliqđ sacrm̃ hr̃e efficaciã ğ ⁊c̃. ꝓbõ mi. qꝛ illud vuln⁹ fuit inflictũ corpori iã mortuo. ut pꝫ Jo. 19. Ad ieſũ aũt cũ veniſſent ⁊ vidiſſent iam mortuũ ⁊c̃. Sed corpus xp̃i post mortẽ nõ erat cã meritoria alicuius gr̃e. Cõtra. in lr̃a. ⁊ Aug. de ci. ubi prius.

Respondeo hic p̃ma conclusio sit hec q̃ legẽ euangelicã ꝯgruũ fuit sacr̃is ꝑfectiſſimis adornari. ꝓbõ. h̃ ẽ lex ꝑfectiſſima quã trinitas disposuit dare hoi pro statu vie. est eni ultima ſm̃ illud Mat. 26. Noui ⁊ eťni testi. i. post qđ nullũ aliud ẽ futuꝝ. in ꝓceſſu aũt ab impfcõ ad pfcm̃ posteriora sũt ꝑfectiora. istud etiã ẽ ꝓximũ ꝑfectiſſimo. s statui final' beatitudinis. ğ cõpetebat hoi ĩ statu illi⁹ legis ꝑfectiſſimis adiutoriis ad gr̃am preparĩ. cuiusmodi sunt ꝑfectiſſima sacr̃a. ğ ⁊c̃. Item ꝓbat̃ 2ᵒ sic. Perfectiſſima cã meritoria gr̃e quã trinitas disposuit dare gñi hũano erat xp̃s cõplẽs cursũ suũ in hac vita nobiscũ. cã aũt meritoria iuste inclinat deũ ad ꝯferendũ bonũ illi ꝓ q̃ tal' cã meret̃. cã etiã illa exhibita plus ĩpetrat q̃ p̃uiſa. ğ ꝑ paſſionẽ xp̃i exhibitã ⁊ ꝯfirmatiuã le. no. ꝯgruũ fuit maxima adiutoria ad gr̃am hoib⁹ cõferri ꝓ tp̃e illi⁹ le. obseruãde. ğ ⁊c̃. ¶ Cõclu⁰ ista exponit̃ ꝑfectiſſime ⁊ quãtũ ad intẽsionem ꝑfectõis: ⁊ quantũ ad extensionẽ p̃mũ qꝛ ꝑfectio sacr̃i ꝯsistit in ꝑfcẽ significãdo v̇e quãtũ ad cognitõẽ: ⁊ in gr̃am ꝑfectã cãndo. ğ sacr̃a no. le. debuerũt eẽ ꝑfectiſſima p̃mo mõ: qꝛ ẽ lex v̇itatis. 2ᵒ mõ qꝛ est lex gr̃e. vñ Jo. i. Gr̃a ⁊ v̇itas ꝑ ih̃m xp̃m fcã est. 2ᵐ. s. ꝑfectio maxima quantũ ad extẽsionẽ declarat̃. qꝛ sicut in uita nãli p̃mũ ẽ gñatio. deinde seq̃t̃ nutritio ⁊ corroboratio ⁊ sanitat̃ ꝑdite repatio. ⁊ h̃ q̃tuor ꝑtinẽt ad quãlibet ꝑsonã singularẽ. p̃ter h̃ autẽ requirit̃ aliqđ ꝑtinẽs ad cõitatẽ q̃ aliq̃s ꝯstituat̃ in gradu neceſſario ad aliquẽ actũ neceſſariũ cõitati. ⁊ ita sp̃ũalit̃ ad cõpletã ꝑfectõẽ extẽsiue oportꝫ eẽ adiutoriũ aliqđ pertinens ad gñationẽ sp̃ũalem. ⁊ 2ᵒ aliq̃d ꝑtinens ad nutritionẽ. 3ᵒ ꝑtinẽs ad roborationẽ. 4ᵒ ad repationẽ p⁹ lapsũ. Pret̃ hec aũt. 5ᵒ requirit̃ aliq̃d eẽ q̃ exiens finalit̃ p̃paret̃. quia vita ista sp̃ũalis q̃dã via ẽ ordinãs ut bñ viuẽs in ea de ipsa sine ĩpedimẽto trãseat ad aliã ꝓ q̃ p̃parat̃. Hec ğ. 5. req̃runt̃ tãq̃ adiutoria neceſſaria ꝑsone cuicũq; ꝓ se. Ad bonuꝫ aũt cõitatis obseruant̃ istã legẽ req̃rit̃ ⁊ multiplicatio carnal'. qꝛ ista p̃supponit̃ bono sp̃ũali. sicut nã gr̃e ⁊ multiplicatõ sp̃ũalis aliquoꝝ ĩ ista lege. sic ğ ꝯgruũ fuit septẽ adiutoria ꝯferri obſuatorib⁹ legis euãgelice in q̃bus eẽt ꝑfectio ñ tm̃ intẽsiua: sed etiã extẽsiua ⁊ sufficiens ad oĩa nec̃ia ꝓ obſuãtia hui⁹ leg̃. h̃ ãt sũt ut dicit magr̃ in lr̃a. baptiſm⁹ ꝑtinẽs ad gñatõẽ sp̃ũalẽ. eucharistia nec̃ia ad nutritionẽ. ꝯfirmatio ad roboratõẽ. pñia ad lapsi repationẽ. extrema vnctio ad finalem p̃parationẽ. matrimoniũ ad multiplicationẽ in esse nãe uel carnali. ⁊ ordo ad multiplicationẽ in eẽ gr̃e uel sp̃ũali.

Secunda cõclusio

sit hec. Oĩa instituta sũt a xp̃o ul' a deo ꝓ tp̃e istius legis: qđ breuit̃ oñdo h̃. qꝛ

de singulis in locis eoꝝ ꝓpꝛijs plenius apparebit. ¶De baptismo patꝫ. quia fu it institutus a xp̄o viuēte. quia discipu li baptizabāt: ut patet Jo. 3. ⁊ pꝛeceptū fuit ut publice p̄dicaret̃ Math. ult. Ite docete omēs gentes baptiçantes eos ⁊c̃. ¶De eucharistia patꝫ eius p̄dicatio diffu sa. Jo. 6. sed institutio in cena Math. 26. ¶De confirmatione patet institutio Jo. 20. Accipite spiritū sanctū ⁊c̃. uel in die penthecostes. actuū 2°. ¶De peniten tia dicit̃ q̄ est instituta Jacobi. 5. Confi temini alterutrū ⁊c̃. sed hoc nō videt̃ p babile ex ꝓcessu lr̄e: quia statim sequit̃. Oꝛate p inuicē ⁊c̃. manifestuꝫ est eni q̄ p illud sequens nō intendebat aliq̄d sa cramentū instituere nec ꝓmulgare. nec etiā erat apud Jacobū auctoꝛitas insti tuendi aliq̄d sacramentū. sicut post tan getur in ratione ponēda ad istā conclu sionē. ¶Melius ḡ ē ut dicat̃ institutū fuis se. Jo. 20. Accipite spiritū sanctū quoꝝ remiseritis pec. ⁊c̃. ⁊ pꝛomissuꝫ Math. 16. Tibi dabo claues re. ce. quodcunqꝫ liga. ⁊c̃. Ista enim potestas nō erat pꝛin cipaliter dimittēdi peccata q̄d est dei ꝓ pꝛiū. sed arbitrādi de dimissione pecca ti arbitrio appꝛobato a deo. sic aūt ar bitrari est in foꝛo penitentie soluere uel ligare. ¶De extrema vnctōe dicit̃ q̄ Ja cobi. 5. Infirmat̃ quis in uobis ⁊c̃. sed licet ibi pꝛomulgauerit illud sacramen tum est melius dicereq̄ fuerit institutū a xp̄o. Legimus eni Mat. 6. q̄ apl'i vn gebāt oleo multos infirmos ⁊ sanabāt constat q̄ h̄ non fecerunt nisi in virtute xp̄i qui instituerat illā vnctionē uirtuo sam. ¶De matrimonio apparet Mat. 19. Non legistis ait xp̄s. quia masculuꝫ ⁊ femi. fecit eos. supple deus. ⁊ dixit sup ple per os Ade. Quaobꝛē relinquet ho mo ⁊c̃. ubi xp̄s appꝛobat ⁊ ratificat id q̄d deus in statu innocentie per os Ade publicauit. ¶De oꝛdine Mat. 26. Hoc facite in meā cōmemoꝛationē. ⁊ Jo. 20. Quoꝛuꝫ remiseritis pctā. ⁊c̃. Hec enim duo pertinent ad oꝛdinē sacerdotalem .s. potestas respectu coꝛpoꝛis xp̄i veri. ⁊ potestas respectu coꝛpoꝛis xp̄i mystici. ut dicet̃ in materia de oꝛdine. ¶Q̄ aūtē hec omnia a solo deo fuerint instituta. patet per illud q̄d tactū est in generali ḋ de institutione sacr̄i. nulli eni competit signum instituere pꝛacticū nisi uel respe ctu alicuius actus sui ꝓpꝛij uel respectu alicuius qui subest sibi quantū ad illuꝫ actū. sacramentū aūt est signū pꝛacticū respectu effect' dei ꝓpꝛie. ⁊ deus nō pōt in actu sibi ꝓpꝛio alicui alij sbeē. ḡ ⁊c̃.

Ex his duabus cōclu sionibus pꝫ solutio q̄onis. exposito p° intelle ctu q̄onis. q̄ꝛ sacr̄m hr̄e efficaciā ē ip̄m hr̄e regularit̃ effectū significatū cōcomi tantē. ḡ ab illo hꝫ efficaciā a quo ē q̄ ef fectus ꝯcomitet̃. Q̄ aūt sic ꝯcomitet̃: p̄t esse ab aliq̄ dupliciť. uel tanq̄ a cā p̄nci pali p̄ncipaliť causante hui' cōcomitan tiam uel tanq̄ a cā meritoꝛia: q̄. s. meret̃ ut sit talis concomitantia. ¶Et fm̄ h̄ di co q̄ sacr̄a no. le. a solo deo h̄nt efficaci am tanq̄ a cā p̄ncipali. a xp̄o aūt patiē te siue a passione xp̄i h̄nt efficaciā tanq̄ a cā meritoꝛia. pꝛimū istoꝝ ꝓbat̃ ex 2ᵃ ꝯclusione p̄habita. solus. n. de' instituit h̄ sacr̄a. ⁊ efficacia sacr̄i non pōt esse ab alia cā iferioꝛe eā instituēte. h̄ etiā pꝫ sic. Sol' de' determiat se ad effectū, cāndū sibi ꝓpꝛiū. si. n. posset ab alio determia ri ad agendū: iā eēt cā 2ᵃ respectu ei'. effe ctus aūt significati p sacr̄a sūt ꝓpꝛij soli deo. ḡ sol' de' p̄t determiare se ad cānd̄ effect' sacroꝝ regl'r ꝯcomitātes sacr̄a. h̄ ē aūt sacr̄a hr̄e efficaciā. s. hr̄e effect' re gulariť ꝯcomitātes. ḡ a sola volūtate di na h̄nt determiate sacr̄a efficaciā tāq̄ a cā p̄ncipali. 2ᵐ pꝫ ex di. 19. 3. li. ⁊ quātū ad p̄ns bꝛeuiť ond̄ ť sic. hoī icō dei iimico p cl'pā disposuit de' ñ remittē illā cl'pā nꝫ aliq̄d adiuto^m dař ad talē r̃missionē siū ad ꝯsecutōꝫ btitudi: ñ p aliq̄d sibi obla tū q̄d grati' acceptaret q̄ offe^a i^a eēt sibi

displicens uel igrata. nihil aũt põt inue
niri grati⁹ trinitati q̃ sit tota culpa ⁊ of
fensa gñis hũani displicẽs uel ingrata:
nisi sit aliqḋ obsequiũ psone magꝭ dilcẽ
q̃ tota cõitas illa q̃ offendit p vl̃em of
fensam fuerat uel debebat eẽ cara si nõ
offendisset talẽ psonã sic dilectaȝ nõ po
tuit genus hũanũ ex se hr̃e. qꝛ totũ fuit
inimicũ de vna massa pditiõis. g̃ dispo
suit trinitas psonã sic dilectaȝ sibi dare
generi hũano ac ipsã ad h inclinare ut
ipsa offerret obsequiuȝ p toto illo gñe.
talis psona nõ ẽ nisi xp̃s cui nõ ad men
surã dedit de⁹ spm̃ caritatꝭ ⁊ gr̃e. Jo. 3.
⁊ tale obsequiũ ẽ illud in q̃ maxia appa
ret caritas qḋ ẽ offerre se usq; ad mortẽ
p iustitia. g̃ trinitas nulluȝ adiutoriũ p
tinẽs ad salutẽ ꝯtulit hoi viatori nisi in
v̄tute hui⁹ oblatõis xp̃i i cruce fcẽ ⁊ a p
sona dilectissima ⁊ ex maxia caritate: ⁊
p hoc passio illa fuit meritoria cã respe
ctu boni meritorij collati hoi viatori.

Hic sequitur

correlariuȝ quõ in collatõne taliũ remedioꝝ necessarioꝝ gñi
hũano ꝯcurrũt ⁊ misericordia ⁊ v̄itas.
maxie n. misericordie op⁹ ẽ hoi inimico
tãta remedia ꝯcedere. sȝ etiã maxie iusti
tie ẽ ppt̃ obsequiũ tã gratũ psone tã di
lecte tm̃ remediũ cõferre illis p q̃b⁹ illa
psona obtulit illud obsequiũ. Justũ. n.
est acceptare obsequiũ psone tã dilecte
p illo p q̃ offert obsequiũ. maxia etiaȝ
fuit misericordia in psona offerẽte sic se
offerre p inimicis trinitatis quã sũme
dilexit. sȝ etiã maxie iustitie tã in cõpa
tõe ad deũ q̃ ad hoieȝ lapsũ. qꝛ nõ uide
ret maxie diligẽ deũ ⁊ p̃ximũ nisi p tã
to bono cõi. s. btitudine homis ad quã
de⁹ p̃destinauerat eũ ⁊ disposuerat euȝ
nõ alit̃ puẽturũ q̃ p istud obseq̃ũ uellet
istud obsequiũ exhibẽ. ¶ Ex istis ptȝ ali
ud correlariũ qḋ suppositũ fuit in. q. de
circũcisione. qꝛ passio xp̃i cũ eẽt cã meri
toria respectu efficacie sacroꝝ ueterũ ⁊
etiã respectu gr̃e collate antiq̃s pr̃ibus.

tñ maiorẽ efficaciã hȝ respectu nr̃oꝝ sa
cr̃orũ ⁊ gr̃e nũc ꝯferẽde. qꝛ iuste obseq̃ũ
exhibitũ ad bonũ mai⁹ acceptat q̃ puĩ
sum. trinitas aũt nũc ꝯfert tanq̃ pp̃ter
passionẽ xp̃i exhibitã etiã a nobis credi
tã ut exhibitã. tũc aũt ꝯtulit ut ppt̃ eaȝ
a seipso p̃uisã ⁊ ab alijs fidelib⁹ p̃credi
tã ut exhibendã. ¶ Hinc etiã apparet q̃
re baptism⁹ apit ianuã. nõ at circũcisio
nõ q̃dẽ ex pte meritoria. qꝛ quantũcũq;
magna gr̃a collata fuisset i v̄tute passio
nis xp̃i p̃uise nõ ꝯferebat ut efficax ad fi
nẽ gr̃e. s. ad btitudinẽ nisi p̃us obsequiũ
illud eẽt solutũ. mĩma aũt si ꝯferret nũc
in v̄tute hui⁹ obseq̃ij iã soluti. cõferret
tñ ut sufficienter disponẽs ad btitudinẽ
¶ Ex^m in nobis maius bonuȝ ꝯferimus
ppter obsequiũ exhibitũ q̃ispatum.

Ad primũ argumẽ

tum dico q̃ ⁊si passio xp̃i nõ sit nũc in
effectu: est tñ in acceptiõe diuina. ⁊ h suffi
cit ut sit cã meritoria. pȝ. n. q̃ nos ꝯferi
mus multa ppt̃ aliqḋ bonũ nõ pñs i se
sȝ pñs i memoria nr̃a si sit p̃teritũ. uel i
op. si sit futuꝝ. ¶ Ad 2^m p̃t dici q̃ oĩa sa
cr̃a no. le. hñt a passiõe xp̃i ut exhibita
efficaciã. nõ q̃deȝ in actu exteriori sȝ in
teriori exhibitã. ab instãti eni ꝯceptiõis
xp̃s hũit meritũ passionis. ⁊ i illo int̃io
ri actu ꝯsistit p̃ncipalior rõ meriti. ⁊ iõ
q̃cq̃d istituit tp̃e uite sue potuit etiã hr̃e
tũc efficaciã a passione volita pfecte ab
ipso xp̃o: in q̃ volitõe erat p̃ncipalis ob
latio: ⁊ p̃ncipalis oblatio grata fcã deo
Nec p̃t dici q̃ sic passio illa accepta fuis
set añ incarnationẽ uel passionẽ. qꝛ ⁊ si
de⁹ eã p̃uidit: nõ tñ fuit oblata actu ite
riori neq; ext̃iori. ¶ Uel p̃t dici q̃ sacr̃a
no. le. viuẽte xp̃o oĩa minorẽ hũerũt ef
ficaciaȝ q̃ post ei⁹ passionẽ. ⁊ tñ nõ fuit
incõueniẽs q̃ institueret ipso uiuẽte. qꝛ
erãt instituta nõ ut p tũc sȝ ut p tp̃e p⁹
eius mortẽ habitura p̃ncipalẽ efficaciã
¶ Ad 3^m dico q̃ intellect⁹ apl̃i ẽ q̃ gr̃a ñ
hȝ cãȝ meritoriã de ꝯdigno i illo cui cõ

ferf. tñ pt hre cãm meritoriã de ɔgruo in eodẽ. ⁊ cãm meritoriã de cõdigno extrinsecã. maxĩe si illa cã meritoria extrĩseca gratuite sit data illi ꝑ q̃ est cã meritoria ut sit ei talis cã. ¶ Et si obicis. Gra data ꝑ tali cã ɔdigna nõ est grã. qꝛ aliq̃bus meritis ẽ debita. ⁊ si nõ meritis recipientis. ¶ Posset dici ꝙ ĩ vniuerſ opibus dei nõ fuit aliqͦd opꝰ mere grẽ: nisi sola incarnatio filij dei. ⁊ h̄ si ad illã nulla merita ṗcesserũt: qͦd utiqꝫ uerũ est in ordinatõe diuina de illa incarnatõe. qꝛ si tpe ɔceptõis ṗcesserũt aliqua merita Marie: tñ nõ erãt bona absolute respectu incarnatõis. sed forte accelerationis ut ipleret illa incarnatio ṗordinata. Vñ ꝗ ait Aug. 13. de tri. c. 19. In rebus ꝑ tpꝰ ortis ⁊c. ¶ Ad ultimũ dico ꝙ si illõ vulnus fuit inflictũ xp̄o post mortẽ ut narrat euangeliũ sacra nõ fluxerũt ab illo tanq̃ a cã meritoria. sed dicunt ſpãliter inde fluxisse ꝑpter quandaꝫ similitudinẽ expssiorẽ eorũ q̃ ibi fluxerũt ad sensibilia q̃ sunt in q̄busdã sacr̄is. sanguiſ. n. ſpãlius assimilat speciei sub q̃ est sãguis ⁊ eucaristia. ⁊ aq̃ ſpãlius assimilat materie baptismi q̃ sũt duo ṗncipalia sacr̄a ⁊ iste intellectꝰ pt h̄ri extra de cele. mis. in fi. ubi dr̄ ꝙ in illis duobꝰ. s. aqua ⁊ sãguine duo maxĩa sacr̄a redemptõis ⁊ regenerationis relucent.

Hanc de baptismi sacr̄o. hic agit magister de sacr̄is nouę le. de singuliſ sigillatim. ⁊ pͦ de baptismo qͦd est pmũ sacr̄m ⁊ ianua alioꝝ: q̃ in. 2. diuidit. pmo agit de q̄daꝫ ṗambulo ad uerũ baptismũ. s. de Joh. bapꝰ. Et 2ͦ de uero xp̄i baptismo in pnͦ. di. 3. ibi. post hoc videndũ est.

Circa istaꝫ partem quero utruꝫ baptizatꝰ baptismo Johis necessario tenebat baptizari bapꝰ xp̄i. videt ꝙ nõ. qꝛ magr̄ in lr̄a. c. ulti. dicit. Qui spẽ nõ posuerũt in baptismo Jo. ⁊ patrẽ ⁊ fi. ⁊. s. s. credebãt nõ sũt postea rebaptizandi. ¶ Itẽ in receptõe sacroꝛuꝫ qͦd dat nõ est iterandũ. sed si aliq̄d omittat caute ẽ supplendũ: extra de clico per saltũ ꝑmoto. c. vnico. ⁊ de sacr̄is nõ iterandis. c. i. ¶ Sꝫ in bapͦ Jo. dabat ablutio exterior. ꝗ si defuit interior illa fuit suppléda. sꝫ nõ exterior iteranda. ¶ Contra. de cõ. di. 3. aliud. ⁊ accipit ab Aug. sup Jo. om. s. f. Si q̄s baptizauit Jo. iterũ sũt baptizãdi. plane iterũ sꝫ nõ iterato bapͦ. q̄s eniꝫ iudas baptizauit ⁊ xp̄s q̄s baptizauit Jo. nõ ⁊c. Itẽ Aug. ꝺ baptismo ɔ donatistas. li. 5. Xp̄s tali bapͦ mũdat ecclesiã q̃ accepto alterũ nõ erat necessariũ. Jo. autẽ tali bapͦ ptingebat q̃ accepto esset baptismũ dñicũ necijꝫ.

Respondeo põt intelligi dupliciť Jo. baptizauisse. vno mõ ĩ forma baptismi xp̄i quã potuit scire a discipulis xp̄i uel ab alijs audientibꝰ eos baptizare. ⁊ tũc nõ diceret ꝑprie baptismꝰ Jo. sicut nũc nõ dr̄ baptismuſ petri uel pauli. Istũ. n. errorẽ rep̄hẽdit aplus. i. ad cor. ⁊ si isto mõ baptizaret Jo. planũ ẽ ꝙ taliſ nõ eẽt iterũ baptizãdus. Alio mõ pt intelligi Jo. baptizasse nõ ĩ forma baptismi xp̄i. sꝫ uel in aliq̃ alia forma ꝑpria. s. in noĩe vẽturi. uel absq̃ alia forma. ⁊ de sic baptizato satis videt manifestũ ꝙ erat baptizandus baptismo xp̄i. tũ ꝑpter ṗceptũ eius gñale obligãs oẽs qͦd ṗceptuꝫ nõ ipleuerat baptizatus a Jo. Istud aũt ṗceptũ gñale fuit rõnabile. qꝛ rõnabile fuit oẽs obligari ad h̄ ꝙ essent mẽbra ecclesie ⁊ ad suscipiendum signũ illud cõe oibus ingrediẽtibus ecclesiã. tũ qꝛ medicina prepatiua suscepta ɔgruuꝫ ẽ recipe medicinã curatiuã: dispõne etiã iducta ɔgruũ ẽ adhuc induci formã ṗncipalẽ. sed ille baptismꝰ Jo. erat sicut dispõ mera prepatiua ad baptismũ xp̄i ut ꝑ illã ablutionẽ facilꝰ inclinarent hoies ad suscipiendũ ablutõnẽ sibi salutarẽ: nec eẽt molestũ ipsis iã ad sĩle exercitatis. Et

Quod intelligi Johannes baptizavit baptismate

hāc rōnē inuit Jo. bapᵃ. Jo. i. Baptiço vos aq̄. supple tm̄. Medi⁹ āt vr̄m stetit quē uos nescitis. q̄ supple baptizat uos nō in aq̄ tm̄ s3 in sp̄u ꝛ vitate. Si dicat ꝙ magr̄ loqt̄ ō baptizatꝭ a Jo. ꝑmo mō utēte. s. forma xp̄i in baptizādo. h nō p̄t stare: q2 ifidelitas suscipientꝭ baptismū nō ē cā sufficiēs ꝙ oporteat eum alr̄ baptiçari. dū tn̄ assit intētio suscipiēdi illō qd̄ ꝓfert eccl̄ia. ꝛ si g̊ a Jo. baptiçat⁹ nō hūisset fidē trinitatꝭ. dū tn̄ intēderet recipe illū baptismu3 quē Jo. intendebat dare: q̄ sic intelligēdo poterat eē uer⁹ baptism⁹ xp̄i: nō erat iste postea baptizandus. cui⁹ oppositu3 dic̄ magr̄ de postea baptizandis.

Ad primum arᵐ dico ꝙ nō tenet magister. nec arᵐ qd̄ sumit ex actib⁹. 19. cōcludit. ue꜄ eni ē ꝙ nō hn̄tes fidē fuerūt baptiçādi bap° xp̄i. s3 nō seqt̄. g̊ hn̄tes fidē nō erāt postea baptizādi. iste modus arguēdi nō tenet nisi i cāis ꝑcis: qd̄ nō ē in ꝓposito. infidelitas. n. nō erat cā ꝑcisa rebaptiçatōis bap° xp̄i. imo magi. q2 ꝑus n̄ recepant gr̄a3 baptismi. ¶Ad 2ᵐ arᵐ dico ꝙ maior ē vera qn̄ aliqd̄ sacri baptismi ꝓfert. i bap° aūt Jo. nihil sacri baptismi ꝓferebat. ablutio eni exterior sine determinatꝭ vbis ꝛ determiata intētōe ꝓlatis oīo nihil ē sacri baptismi. sic q̄cunq3 alia balneatio. ¶Et si obijcias. ubi g̊ h3 vitatē illa maxia: ubi omissū ē aliqd̄. caute supplenō ē. ¶R° uel nō pōt hr̄e locū in sacro ve vno. q2 duob⁹ concurrentib⁹ ad istud sacr̄m: alterū sine altero nihil est sacri. q2 alteru3 sine altero nec significat gr̄am nec efficit. ꝛ tunc exponēda ē illa maxia de diuersis sacris ordinatis. cuiusmodi sūt ordinatio i diaconū s̄bdiaconū ꝛ hmōi. ꝛ de talib⁹ est ibi sermo. uel si possibile ē in aliq̄ sacro ve vno vnā partē eē sine alia. puta i eucharistia loquēdo ō sp̄eb⁹ panis ꝛ vini. ibi locū h3 illud qd̄ omissū ē: est supplēdū. s3 i ꝓposito nō. q2 ablutio Jo. nihil erat sacri baptismi. iō nō ualet. Di. 3.

Post hec videndu3 ē qd̄ sit baptism⁹. Sup̄. magr̄ egit de q̄dā ꝑambulo ad bapᵐ xp̄i h agit de sacro baptismi. ꝛ diuidit i duas: in ꝓhemiū ꝛ tractatū. q̄ incipit ibi. Baptismus dr̄ ꝑma diuidit in ptē ꝑncipalē ꝛ incidentalē q̄ incidētal' icipit c. 4 Principal' diuidit i tres ptes. ꝑmo agit ō ptib⁹ intrīsece ptinētib⁹ ad baptismū 2° de suscipiēte baptismū. 4. di. 3° de mistro di. 5. Post h sciendū ꝑma q̄ ptinet ad p̄ntē lectō3 diuidit i tres. p° agit ō q̄dditate baptismi siue q̄d sit baptism⁹. 2° de forma ei⁹. ibi. S3 q̄d ē illō vbū. 3° de instōe ei⁹. ibi. De institōe. Et i illa 3ᵃ pte inc̄ipit ō mā baptismi. ibi. Celebrat āt ꝛc̄

Circa istā di. tertia3 q̄rendu3 ē de q̄tuor. p° de baptismi diffinitōe. an illa ꝓpa sit ei⁹ quā ponit mag̊ster. Baptism⁹ ē tinctio. i. ablutio corporis exterior fcā s̄b forma vbo꜄ p̄scripta. 2° de forma baptismi. an h sit ꝑcisa forma ei⁹. Baptiço te i noie pa. ꝛ fi. ꝛ s. s. amē. 3° de mā. an sola aq̄ nālis pura sit mā ꝯueniēs baptismo. 4° de instōne vtrū institutio baptismi euacuet circūcisionem.

Ad primū arguit ꝙ non q2 pars nō ꝑdicat de suo toto Ablutō ē p̄s sacri baptismi. q2 s̄m aug. i. q. i. detrahe. Accedit vbū ad elm̄ ꝛ fit sacr̄m. Sacr̄m g̊ sicut nō est vba: ita nec ablutio ipsa. ¶Cōtra. Magr̄ i di. i. In solōne hui⁹ q̄ōnis pōt ꝓcedi sic sup̄ di. i. de diffinitōe sacri. Supponēdo eni ex usu loquētiū significatū nois baptismi . s. ꙩ baptismus significat qdd̄ā sp̄ale sacr̄m: ut si baptismus significat ablutō3 sicut apud iudeos erāt baptismata corporū ꝛ uaso꜄. i. ablutōes. tūc h qd̄ erit sacr̄m baptismi itelligēdo ibi ꝯstructō3 intrāsitiuā significat sacr̄m sp̄ale. ꝛ h tā

ſpecificãdo ſignificationẽ ⁊ effectũ ſigni ſicatũ. puta purificatõz aie a pctõ origi nali ꝙ ſpecificãdo fundamentũ talis ſi gnificatõis ⁊ relatõis. Ex h inquã ſup poſito apparet ꝗlr̃ baptiſm' põt haber̃ diffinitõez. Lũ. n. diffinibile oꝫ eẽ poſiti uũ p ſe vnũ ⁊ reale ⁊ cõe. ut habet̃. s̃. ba ptiſmus nõ ẽ pure nõ ens: ſicut impoſſi bile. ⁊ ꝓbat̃ eo mõ q̊. s̃. ỏ ſacr̃o. qꝛ rõ ei' nõ ẽ i ſe falſa. nulla eni ẽ repugnãtia qỏ cũqꝫ ſenſibile uel ꝗcũqꝫ ſenſibilia iſtitui a deo ad ſignificanỏ efficacit̃ ablutionẽ aie a pctõ. neqꝫ etiã ẽ purũ nõ ens ſic ne gatio uel ꝑuatio. pꝫ. ẽ etiã p ſe vnũ ꝗtũ ad illud qỏ ꝑncipalit̃ ſignificat. qỏ ẽ tal' relatio ſigni ad tale ſignificatũ. Nec hu ic obſtat qỏ ꝯnotat cõrelatiuũ ſuũ ⁊ fũ damentũ. qꝛ ſic relatio ꝗcũqꝫ connotat nec ꝙ i fũdamẽto ſũt multa ꝯnotata. qꝛ ut dictũ ẽ. s̃. vna relatio rõnis põt fũda ri in quãtũcũqꝫ diſtinctl in re. tal' tñ cõ notatio bñ ꝓhibet hr̃e diffinitõez ꝑ°. ni hil eni hꝫ diffinitõz ꝑ° niſi ſb̃a q̃ nõ dif finit̃ p aliqỏ additũ. neqꝫ ſicut correlati uũ addit̃ i diffinitõe correlatiui. neqꝫ ſic ſb̃m in diffinitõne accñtis. talia eni hñt diffinitionẽ ſꝫ nõ ꝑmo. pꝫ. 7. met. § illỏ ãt palã. Sola ꝯ 3ª ꝯditio. ſ. ꝙ oꝫ diffini bile eẽ ens reale excludit a ſacr̃o baptiſ mi ꝙ nõ hẽat oio pfcãz diffinitõz. hꝫ tñ eo mõ q̊ 2ᵉ intẽtões uel ꝗcũqꝫ relatõnes rõis diffiniũt̃ qỏ ſufficit quãtũ ad intel lectũ hñtẽ ſciaz p diffinitõz. eodẽ. n. mõ ẽ diffinitio ſic illa cui corrñdet q̊dditas ẽ in re. 2° ꝑncipalit̃ ẽ videnỏ an h ſit ei' diffinitio quã ponit magr̃. ubi nõnỏ eſt ꝙ duob' modiſ ꝑt de fũdamẽto relõniſ poni quã iportat baptiſm'. vno mõ ꝙ illa fũdet̃ i toto iſto. ſ. ablutõe ſil' ⁊ v̾bis tanꝙ i vno fũdamẽto ⁊ h ẽ bñ poſſibi le nõ obſtãte vnitate ei' cũ ſit relatio rõ nis. Alio mõ ꝙ ei' fundamentuꝫ ſit ſo la ablutio: ſola inquã. i. nihil aliud fun det. neqꝫ ut totũ fundamẽtũ: neqꝫ ut pſ fũdamẽti. ſꝫ nõ ſola. i. ipſa ſine ꝗbuſcũꝫ aliĩs. imo oꝫ eã hr̃e multa alia ꝯcomitã tia ad h ut fũdet. ſ. v̾ba ⁊ ꝙ ſit a tali mi ſtro ſic intendẽte. nec iſtud ẽ incõueniẽs ꝙ reſpect' tales ꝓcedãt i fundamẽto re lationẽ rõnis tanꝙ ꝓſuppoſiti illi rela tioni rõnis. Et ſic i iſta ablutõne ꝓcedit hitudo ad v̾ba ꝯcomitãtia ⁊ ad pſonaꝫ ſuſcipientẽ aliq̃lr̃ ꝯſentientẽ. ⁊ ſic i oib' relationib' talib' ꝓcedẽtibus i fũdamẽ to ſic relato p ipas poſſet poni relatõez ſignificatõis illi' quã iportat baptiſm'. fũdari. Si ꝑmũ iſtorũ poneret̃: tũc cuꝫ in diffinitione accñtis in cõcreto ponat̃ totũ ſuũ ſb̃m ⁊ nõ pars preciſe. ſic nec ipſum in cõcreto ꝓdicat̃ de pte ſui ſb̃i. ſed de toto: nõ eſſet baptiſm' ſiue ſacĩm baptiſmi ablutio. ſed ablutio ⁊ v̾ba ſil'. Sicut ecõuerſo ablutio nõ eſſet baptiſ mus. qꝛ ablutio ſola nõ eſt ſb̃m uel fun damentũ hui' relatõis: ſed ambo ſimul. ſ. ablutio ⁊ v̾ba. g̊ nec alterũ eorũ deno minat̃ p ſe ab alio. Si aũt 2ᵐ poneret̃ tũc ſicut ỏ ablutõe denoiatiue ꝓdicaret̃ diffinitio baptiſmi. lꝫ illa ablutio intel ligat̃ circũſtãtiata multis relatõib' tali bus ad h ut ſibi cõueniat illa relatio. ſic ⁊ eᵹ° in diffinitõe hui' relatõis in ꝯcre to accepte poſſet poni ablutio ſolũmõ in recto ⁊ oia alia i obliq̊ cũ ꝗbuſdã de terminatõib' ſignificãtib' illa determia re ſiue circũſtãtiare ipſã ablutõz. Iſto rum duorꝫ ꝑmũ videret̃ ueri'. qꝛ uerba nõ uident̃ eẽ ſimplr̃ necĩa niſi eẽnt ſignũ uel pars ſigni. ſi tñ diceret̃ ꝙ eẽnt q̃dam determinatio ipſius ablutõis q̃ ẽ ſignũ ⁊ ſufficit illỏ ponere ſignũ magl ꝙ duo qñ in vno põt inueniri rõ ſufficiens ſi gnificandi. ablutio aũt exterior ſatis ꝑt poni ſignificare ablutionẽ iteriorẽ. Hoc ponendo poſſet poni talis rõ baptiſmi: ꝙ baptiſmus eſt ablutio hois aliqualit̃ ꝯſentientis facta ab alio in aqua ſimul v̾ba certa cũ intentõe debita ꝓferẽte ſi gnificans efficacit̃ ex inſtitutõne diuina ablutionem anime a peccato. Qꝫ ſi te neat̃ alia via. ſ. ꝙ v̾ba ſũt parſ fundamẽ ti: tũc poſſet poni alia ratio baptiſmi ꝙ

diffinitio baptismi

Alia diffinitio baptismi

baptiſm⁹ ē ſacr̄m ablutōis aīe a pctō cō ſiſtēs ī ablutōe hoīs aliq̄lr ꝯſentientꝭ fcā in aq̄ ab alio abluēte. ⁊ in v̄bis certis ſil̄ ab eodē abluēte cū debita intētōe ꝓlatꝭ ¶ Qualiṫ aūt pticule poſite ī utraqꝫ rōe ſunt nec̄ie ad rōnē baptiſmi bn̄ patebit ſpālius de ſingulis ī q̄ōnib⁹ ſequētibus ¶ Nec ē dr̄ia inṫ iſtas rōnes q̄n eadē ꝭm utraq̄ꝫ ſint nec̄ia ad baptiſmū: ſed vna ponit ī diffinitōe ei⁹ ſolā ablutōꝫ ī recto alia ponit ablutōꝫ ⁊ v̄ba ex eq̄ ad ei⁹ rō nē ptinē. q̄ dr̄ia ꝯſurgit ex diuerſo opi nādi mō de fūdamēto hui⁹ relatōis an ſit ſola ablutio circūſtātiata an ſil̄ ablu tio ⁊ v̄ba. ¶ Soꝫ ḡ ſolo q̄ōnis. q2 magr̄ vī loq̄ ꝭm illā opinionē q̄ ablutio circūſtā tiata ſit baptiſm⁹. ⁊ ſic ponēdo tāgit ea q̄ ṗncipaliṫ ptinēt ad rōnē baptiſmi. licꝫ multa ꝯcomitātia debeāt intelligi q̄ ex ṗmit rō illa ablutio hoīs ⁊c̄. ¶ Ad arm̄ dr̄ q̄ ꝺ re artificiali bn̄ p̄dicaṫ mā̄ cū ſit tota ſb̄a artificiati. vn̄ archa n̄ tm̄ eſt li gnea ſꝫ lignū. ſacr̄m aūt q2 ē res rōis aſ ſimilaṫ artificiali. ¶ Soꝫ h̄ nihil eſt. q2 ps mā̄e nō p̄dicaṫ ꝺ artificiato. nō. n. dom⁹ ē lapides: ſꝫ ad eē dom⁹ req̄riṫ aliud cuꝫ lapidib⁹. q2 ut dcm̄ ē ṗus nihil poniṫ in ꝯcreto ī diffinitōe accn̄tis ꝯcreti niſi illꝺ de q̄ accn̄s p̄dicaṫ ī ꝯcreto. nullū aūt ac cidēs p̄dicaṫ ꝺ pte ſui ſb̄i. ¶ Doꝫ ḡ dicē ſu ſtinēdo diffinitōꝫ magr̄i q̄ ablutio nō ē ps fūdamēti relatōis quā icludit baptiſ mus ſꝫ ē totū fūdamentū lꝫ remotū inṫ q̄ꝺ ⁊ relatōꝫ ſigni mediāt q̄dā relatiōes rōnis ut dcm̄ ē. ¶ Si obijciaṫ q̄ neqꝫ ſic neqꝫ ſic pōt deſcribi. q2 formal̄r ipoꝛtat relatōꝫ rōnis. illa aūt nō eſt aliq̄d reale neqꝫ alia realia. ḡ ⁊c̄. ¶ R° ſic relatio rōis in ꝯcreto dr̄ de re extra queādmoꝺ h̄ eſt v̄a. hec vox hō ē nomē ul̄ ſignū nāe hu mane. ita eꝰ in diffinitōe tal̄ ꝯcreti pōt poni res extra ut additū tanq̄ fūdamē tū relatōis. ideo nō ualet. ſic de ṗmo.

AD ſecundum ṗncipale ſic ꝓcedit. Et hic ar guiṫ q̄ hec nō ſit forma baptiſmi. Ego baptizo te in nomine patris ⁊ filij ⁊ ſpi rit⁹ ſci. ṗmo q2 cuiuſcūqꝫ hn̄tis mām ⁊ formā: forma ei⁹ ē in mā. Sꝫ h̄ v̄ba non ſūt in aq̄ nec in ablutōe ut in ſb̄o. pꝫ. 2° q2 xp̄s Mat. ul. exṗmēs formā baptiſ mi nō exp̄ſſit iſtā. Sꝫ ab ipſo hr̄ forma ſacroꝝ q̄ iſtituit. ḡ ⁊c̄. 3° ſi iſta ē forma aut ut v̄a aut ut falſa. non ut falſa q2 ni hil falſitatꝭ ē ī ſacr̄is v̄itatꝭ. nō ut v̄a. q2 v̄itaſ ei⁹ ſeq̄ṫ oꝛdie nāe collatōeꝫ ſacr̄i ba ptiſmi. v̄itas. n. oꝛ̄onis ſeq̄ṫ eē ei⁹ q̄ꝺ ſi gnificaṫ p ipſā. iſta āt oꝛ̄o ſignificat col latōꝫ ſacr̄i baptiſmi. forma aūt eo q̄ eſt forma nō ē poſterioꝛ eo cui⁹ ē forma nā liṫ ſꝫ ṗoꝛ. 7°. met. Itē de partib⁹ iſti⁹ foꝛ me arguiṫ ṗmo ſic. Greci v̄e baptizāt ⁊ baptizati ab eis q̄n ueniūt ad noſ nō re baptizanṫ. nō aūt ꝭuāt nr̄am formā ſed hāc. baptizeṫ ꝭu⁹ xp̄i in noīe. p. ⁊. f. ⁊. ſ. ſ ¶ Itē ꝭm Priſcianū v̄bū ṗme pſone datꝭ ī tellig ē noīatiuū. ḡ ſufficēt dicē. Baptizo te abſqꝫ h̄ ꝓnoīe q̄ꝺ ē ego. ¶ Et ꝯfirmaṫ p illud: extra ꝺ baptiſ. ⁊ eius effe. Siq̄s ubi dicit glo. q̄ ꝓnomē nō ē de ſb̄a foꝛ me. q2 plenū ſenſū gn̄at h̄ uox baptiço ſine ꝓnoīe. ¶ Itē arguiṫ de ꝯſe. di. 4. ret tulerūt. ubi dr̄. Si q̄s dic̄ te baptizo. ⁊c̄. baptizat⁹ ē ex q̄ baptizare intēdit. Sꝫ ibi nō poniṫ ꝓnomē. ¶ Itē Ambroſ. de ꝯſe. di. 4. a q̄dā. Si ī noīe trinitatꝭ ul̄ ī noīe xp̄i baptizati ſūt nō dn̄t rebaptizari. q2 ſic apl̄i baptizabant: ut hr̄ actu. 2. ⁊ 19. ¶ Itē. 5. de tri. c. vij. Idē ē patrē eē ⁊ ge nitoꝛē eē. ḡ eque ualēt dicē. in noīe geni toꝛis ⁊ geniti ſic p̄ris ⁊ filij. ¶ Item Am bꝛo. de ſpiratōe. ſpi. ſ. c. 4. ⁊ poniṫ ī lr̄a. Si fide miſteriū t̄nitatꝭ teneṫ ⁊ vna tm̄ pª noīeṫ plenū ē ſacr̄m. Itē. 2. piherme. Noīa ⁊ v̄ba tr̄ſpoſita iꝺ ſignificāt. ḡ eq̄ ualēt ſi iſta v̄ba eēnt tr̄ſpoſita. ḡ iſta foꝛ ma nō eſt p̄ciſa. ¶ Cōtra. de baptiſmo ⁊ eius effectu. extra ſi q̄s. Si q̄s puerū ter in aq̄ merſerit in noīe pa. ⁊ fi. ⁊. ſ. ſ. amē ⁊ nō dixerit: ego baptizo te in noīe pa tris ⁊ fi. ⁊. ſ. ſ. amē. nō ē puer baptizat⁹.

[illegible]

Hic primo uidendu3 est si aliq̃ v̾ba pñt esse forma hui⁹ sacr̃i. ubi aduertendu3 est q̃ ꝓprie loquendo de forma ꝑut est altera ps cõpositi forma sacr̃i est ipsa relatio signi q̃ formaliter est tale sacr̃m. ⁊ mã est totũ fundamentũ ipsius relatio/nis. veruñtñ si i fundamẽto isto sint pl'a ex q̃bus aliq̃ mõ fit vnũ sacr̃m q̃ non oĩo equalit̾ se hñt s3 alterũ fit q̃si p̃uiu3 ⁊ determinabile. alteru3 q̃si posterius ⁊ determinatio p̃cedent. p̃mu3 põt dici q̃ si mã p quandã similitudine3 ad mãm ⁊ alteru3 forma. materie eni est p̃cedere ẜm origine3 ⁊ determinari. forme autẽ sed̃ ⁊ determinare. similiter illud qd̃ est p̃ncipalius ⁊ actualius põt dici forma respectu potentialioris. sil'r qd̃ ẽ sp̃ualius põt dici forma respectu eius qd̃ est minus sp̃uale. Ad ꝓpositu3 in fundamẽto relatõnis baptismi cõcurrũt ablutio ⁊ uerba siue tanq̃ ptes fundamenti ẜm vnã opinionẽ siue tanq̃ fundamentum ⁊ circũstantie fundamenti ẜm aliã. Si p̃mo mõ ps p̃ncipalior in significando sũt v̾ba. q2 ẜm Aug. 2. de doc. xp̃ia. c. i. b. uerba int̾ hoies obtinuerunt p̃ncipatu3 in significãdo. ⁊ similẽ sniam dicit. 15. de tri. Nũc ꝓpt̾ istã p̃ncipalitatẽ verba possent dici forma respectu alterius 2° mõ pat3 q̃ v̾ba sũt det̾miata respectu ablutõnis. ⁊ siue sic siue sic. pat3 q̃ v̾ba sũt mag' sp̃ualia ablutõne. Sic g̃ ẜm istas methaphoras p̃dictas pat3 q̃ ubi aliqd̃ signũ concurrit sensibile in fundamẽto alicuius sacr̃i ⁊ aliq̃ v̾ba siml'. uerba semp dicunt̾ forma. h̾ de primo

De secundo uiden

du3 est q̃ v̾ba sint forma isto mõ. ubi sciendũ est q̃ in sacris est aliq̃d necessariũ simpl'r. s. ex pte sacr̃i q̃. s. non exñte oĩo nõ ẽ sacr̃m. aliq̃d ẽ necessariu3 aliq̃lit̾ s. ex pte ministri sine q̃ minister dispensando sacr̃m nõ põt uitare pctm̃. Si q̃ratur de forma. 2° mõ necessaria h̾ ẽ de forma necessario obseruanda a mĩstro dico q̃ in rota ecclesia romana forma necessaria hec de q̃ q̃rit̾. ista eni3 est forma necessaria ministro de q̃ q̃rit q̃stio. s. ꝓposita. ⁊ h̾ loquendo de mĩstro cui competit ex officio baptizare. qs sit ille dicet̾. di. 5. nã istũ nõ põt ignorantia excusare. q2 tenet̾ scire illa q̃ sũt sui officij ad qd̃ deputat̾. Probatio: q2 q̃libet minister in eccl'ia romana tenet̾ necessario illã forma3 seruare quã talis eccl'ia ipo suit ministris. hui⁹ est ista d̾ qua q̃rit̾: ut pat3 extra in arguendo. s. ad oppositũ in illo. c. siq̃s. Si q̃ras d̾ forma necessaria ministro apud grecos dici põt q̃ quantũ ad aliq̃ v̾ba nõ p̃ncipalia in forma. s. illa q̃bus exp̃mit̾ suscipiens ⁊ act⁹ siue minister. eccl'ia greca q̃nq̃ nõ uoluit formã ista3 seruare cuius cãm tangit ap'lus. i. cor. i. d. Hoc autẽ dico q̃ vnusq̃sq̃ v̾rm dicit. ego q̃dem sũ Pauli ⁊c̃. Gloriabant̾ eni de ministris baptizantibus q̃si eis ascriberet̾ baptismus: ⁊ redarguit eos: ⁊ istam eorũ cõtentionẽ dicens. Diuisus est xp̃s: ⁊ ꝓpter h̾ ortũ fuit int̾ eos scisma ⁊ ordinatu3 fuit int̾ eos ad istud scisma tollendũ ne minister exp̃meret̾ in ꝓpria ꝑsona nec actus in indicatiuo mõ sed optatiuo. q2 tunc minister non significat̾ ẽẽ actor baptismi: sed tm̃ mĩster desiderans ⁊ orãs effectu3 baptismi ꝯferendũ a deo. ⁊ suscipiens etiã nõ exp̃meret̾ in 2ª persona. sed in 3ª q̃si nõ p̃cise recipet qd̃ recipit ab aliquo sermone sibi dirigente. veruñtñ melius potuisset suscipien̄s fuisse exp̄ssus q̃ p hoc seruus xp̃i. s. noie ꝓprio. nõ eni iam seruus xp̃i baptizat̾. sed baptizat̾ ut sit seruus xp̃i loq̃ẽdo de seruicio sp̃uali quo xp̃ianus est seruus xp̃i. De hac forma põt dici q̃ q̃diu tollerata fuit ab ecclesia romana licita fuit eis. ⁊ p tp̃e p q̃ instituta fuit rõnabilis fuit durante cã p̃dicta. sed cessante iã cã rõnabilit̾ potuit forma cõis fuisse eis ĩposita. uel ergo romana ecclesia ꝓhibuit illam formã quãtũ ad eos. ⁊ tũc peccãt seruãdo qd̃

expresse nõ inuenit in aliq̃ capitulo spã lem mentionẽ faciente de eis. uel si pmi sit siue pcessit licitũ vz eis illã formã cõ tinuarẽ. ⁊ si tali pmissione seu licẽtia stã te in cõcilijs suis pticularib⁹ ordinaue rũt int̃ se talẽ formã esse seruandã: vz ꝙ minister eoꝝ tenet eã seruare. sicut stãte ista pmissione ecclesie romane ꝙ alicu bi fiat trina imersio: alicubi vna in illa ecclesia q̃ determiauit trinã imersionez seruandã: sic faciendũ ẽ ⁊ ẽ de necessita te ministri pceptũ ⁊ moduz poris ecclie seruare. h̃ de forma necessaria ex parte ministri.

Tertio de forma necessaria ex pte sacri. ptz ꝙ ista nõ ẽ talis quãtũ ad oia vba. ex h̃ ꝙ dcm̃ ẽ ꝙ greci uere baptizabãt nõ tñ sb̃ eadẽ forma. Uñ aduertendũ est ꝙ i ista forma sũt aliq̃ vba pncipaliter ptinẽtia ad eã. aliq̃ aũt nõ pncipalit̃ ptinẽt. q2 ex pmũt ministrũ actũ ⁊ suscipientẽ. mini strũ enĩ nõ est simplicit̃ necessariuz aliq̃ vbo exp̃mi neqz pnoie cuiuscũqz psone q2 nõ ẽ in vbis xpi. Mat. ulti. Alia aũt duo. s. actũ ⁊ suscipientẽ necesse ẽ exp̃mi sz nõ determiate eodẽ mõ q̃ istis vbis ex pmunt. s. act⁹ vbo indicatiui modi ⁊ su scipiẽs pnoie secũde psone. sz põt actus exp̃mi vbo alteri⁹ modi ⁊ suscipiẽs ver bo alteri⁹ psone ut greci exp̃mũt. rõ au tẽ necessitatis ꝙ ista duo sic uel sic exp̃ merent sumit̃ ex illo. Mat. ulti. Bapti zantes eos ⁊c. ubi exp̃mit act⁹ ⁊ suscipi ens. De vbis aũt pncipalibus q̃ sũt: in noie p̃ris ⁊ fi. ⁊. s. s. an ista sint pcise pti nẽtia ad formã. videndũ ẽ ad cui⁹ intel lectũ aduertendũ ẽ ꝙ fm phm. 5. phi q̃ druplex ẽ mutatio. s. fm sb̃am. q̃litatẽ. quãtitatẽ. ⁊ ubi. sic fm ista vba pt fieri q̃druplex uariatio. s. fm sb̃am alia vba ponẽdo p istis uel aliud vbũ p isto. fm quantitatẽ apponẽdo uel subtrahẽdo. ⁊ si apponẽdo uel trãsponẽdo uel añpo nẽdo uel postponẽdo uel interponẽdo. Scdm q̃litatẽ. s. auferẽdo aliquã termi natõnẽ req̃sitã ad pgrã locutõz. Scdm ubi trãsponẽdo. Et de q̃cũqz istarũ ua riatõnũ: dico ꝙ si varias intẽdit uti ver bis q̃bus utit̃ tãq̃ forma ecclie pcisa nõ baptizat. q2 deficit sibi intẽtio utẽdi uer bis q̃bus utit̃ tãq̃ forma ecclie. intendit enĩ uti illis vbis aliqualit̃ variatl tanq̃ forma pcisa baptismi. Supposito g̃ ꝙ nõ deficiat intẽtio: q̃ram⁹ ex pte vboꝝ in se q̃ istaꝝ uariationũ põt stare cũ for ma ⁊ q̃ nõ. ⁊ h̃ de singulis per ordinẽ. De pma dico ꝙ põt intelligi duplicit̃. uel ꝙ aliud vbũ fm q̃d ponat̃ i loco ali cui⁹ vboꝝ illoꝝ. puta alia vox. tñ idez ⁊ sub eadẽ rõne significãs. uel aliud ver bũ simplicit̃. s. alia vox aliud significa tũ h̃ñs. ⁊ si 2⁰ mõ adhuc duplicit̃. q2 uel illud significatũ ẽ oio dispatũ a signifi cato uocis p q̃ ponit̃: ut si poneret̃ lapis loco hui⁹ q̃d ẽ p̃r. uel ẽ significatũ pue niens oio h̃ñs idẽ substractuz in re. ⁊ h̃ cõtingit duplicit̃. uel q2 exp̃mit distincte tres psonas sb̃ alijs rõnib⁹ significatas q̃ significant p h̃. p̃r ⁊ filius ⁊ sp̃us scũs ⁊ sic ẽ de istis noibus genitoris. geniti ⁊ spirati. ista enĩ significãt psonas sb̃ rõne pprietatũ. nõ aũt sb̃ rõne subsistentiũ ⁊ ypostasũ. uel ille psone significant impli cite. ⁊ h̃ uel tanq̃ in toto collectiuo quõ significat eas h̃ nomẽ scã trinitas. ul' im plicite ut in q̃dã importãte psonas per corr̃ñdentiã effect⁹ ad cãm. ⁊ sic impor tant p h̃ nomẽ xps. Hoc enĩ nomẽ signi ficat filiũ fm nãm humanã q̃ vnctus ẽ ⁊ dat intelligẽ p̃rez a q̃ vnct⁹ ẽ. ⁊ spm̃ sã ctũ q̃ vnct⁹ ẽ. sic g̃ hẽmus quãtũ ad istõ mẽbrũ nomẽ aliud tm̃ fm uocẽ. uel no mẽ aliud h̃ñs significatũ oio dispatũ. uel noia significãtia tres psonas nõ sub rõne psonarũ. ut genitor ⁊ genitus uel nomẽ significãs ista collectiue. ut trini tas uel nomẽ pnotãs psonas sicut effe ctus cãm. De istis q̃nqz. de pmo ptz ꝙ manet eadẽ forma. q2 in q̃lib3 lingua pt fieri baptism⁹. forte tñ nõ licet baptizan ti ex officio ⁊ solẽnit̃ uti vbis cuiuslibet

lingue:sicut nec in ꝯfectõne eucharistie
q2 ordinauit ecclesia romana ꝙ officia
ecclesiastica dicant̄ ⁊ sacr̄a ministrent̄ in
latino grãmatico. ⁊ h̄ rõnabilit̄. q2 istõ
distinctu⁹ p̄t scribi ⁊ ꝓferri. ¶ De oio im
ptinēte pȝ ꝙ oio forma ñ ſuat. ¶ De no
mib⁹ significãtib⁹ ꝓp̄etates ⁊ nõ p̄sonas
ut genitor ⁊c̄. dico ꝙ ñ ſuat i eis forma
q2 xp̄s uoluit p̄sonas uocari noib⁹ p̄so
narũ. ⁊ rõnabilit̄ ſm illud qð tactũ ē in
p̄° li. di. 22. ut sicut iudeis datũ erat ali
qð nomē significãs eẽntiã diuinã sb̄ ꝓ
pria rõne qð ipsi uocabãt nomē ð tetra
grãmaton. ita xp̄s dedit ecclesie noia si
gnificãtia p̄sonas sb̄ ꝓprijs rõib⁹ si etiã
nõ sic dederit. tñ bñ ꝓbabile ē i aliq̃ iuo
catõe nomē p̄sone hr̄e aliquã efficaciaȝ
quã nõ hȝ nomē ꝓp̄etatꝭ p̄sone. petēdo
eni aliqð donũ ab aliq̊ ꝓ amore Johis
citi⁹ ipetraret ꝙ si loco nois ꝓp̄ij ponēt
nomē significãs ꝓprietatē suppositi.

¶ De noie t̄nitatꝭ pȝ ꝙ xp̄s itellexit illas
p̄sonas explicãdas. in h̄ aũt noie t̄nitat
tm̄ iportant iplicite. ⁊ iõ qð dicit illð ca
pitulũ a q̊dã trinitas dȝ itelligi explici
te ꝓ trib⁹ p̄sonis. ¶ De 5°. s. de noie xp̄i
pȝ ꝙ aliqñ licitũ fuit baptiçare. actu. 2.
⁊ 9. ⁊ 10. ¶ Sȝ an mõ eẽt baptizat⁹ si sic
traderet: dubiũ ē. vĩ ꝙ sic: baptizãs pec
caret mortalit̄. imo oio nõ baptizaret.
p̄mũ ꝓbat̄: q2 legē supioris nullus iferi
or p̄t reuocar̄ nec simplr̄ nec ad tp̄s. lex
de baptizãdo in ista forma cõi. In noie
p̄ris ⁊ filij ⁊c̄. promulgata fuit a xp̄o.
Mat. ulti. ḡ eã ꝓ tp̄e ꝓ q̊ xp̄s nõ reuo
cauit null⁹ ali⁹ p̄t reuocare. sȝ lȝ dispēsa
uerit i illa lege ꝓ tp̄e p̄mitie ecc̄lie. q2 fu
it rõ dispēsãdi ut diuulgaret̄ nomē xp̄i
tñ illa rõe cessãte ñ dispēsauit. ḡ null⁹ in
ferior ꝓ tp̄e illo posteriori p̄t aliq̃lit̄ a le
ge illa absolui. ¶ Nõsilr̄ ꝓbat̄ 2m. q2 for
ma tradita cõit̄ semp manet forma nisi
p̄ forme institutorē ꝓ aliq̊ tp̄e fiat aliq̃
dispēsatio. Sȝ forma nõ fuit dispēsatie
tradita nisi ꝓ tp̄e ꝓ q̊ fuit dispēsãdi rõ
.s. i ecclesia p̄mitiua: ut nomē xp̄i diuul
garet̄. ḡ tp̄e illi⁹ dispēsatiõis cessante: for
ma illa sola manet q̃ fuit forma ex insti
tutõe. Quid ḡ: nõ audeo dicē ꝙ bapti
çat⁹ hodie i noie xp̄i eẽt baptizat⁹. sȝ nec
audeo dicē ꝙ nõ eẽt baptizat⁹. q2 nõ le
go ubi fuerit illa dispēsatõ reuocata. in
h̄ ḡ cãu reputo dubiũ an tal̄ sit baptiza
tus. ¶ Circa istũ aũt tale remediũ hñdũ
ē sic vl̄r in alijs dubijs adhibet̄. de q̊ ex
tra ð baptismo ⁊ ei⁹ effe. de q̊b⁹ dubiuȝ
ē an baptizati fuerit baptizent̄ v̄bis istis
p̄missis. si baptizat⁹ es nõ baptizo te. sȝ
si nõ es baptizat⁹ ego te baptizo in noie
p̄ris ⁊ filij ⁊c̄. At vl̄r i oib⁹ dubijs q̃tuȝ
ad mãȝ ⁊ formaȝ sũt tres maxie. p̄ma ē
ista. si possibilitas adest via tutissima ē
eligēda. 2a si nõ adest possibilitas via tu
tissime ꝓxima est tenēda. 3a ē ista. Ces
sante impossibilitate caute est supplen
dũ qð impossibilitas ꝓhibebat.

De secunda variatõe p̄n cipali .s. ſm̄

quantitatē: dico ꝙ si aliq̃d addat̄ repu
gnans v̄bis p̄ncipalib⁹ forme uel dimi
nuēs v̄ba illa nihil fit. q2 nõ seruat̄ for
ma. ver. gra. de p̄mo si dicat̄ in noie pa
tris maioris ⁊ filij minoris ⁊c̄. ver. gra.
de 2° si p̄mittat̄ uel disiũgat̄ uel interpo
nat̄ aliq̃ ꝯditio q̃ ñ existat. utpote si ego
sũ oipotēs. ego te ba. ⁊c̄. uel aliq̃ oio dis
iũctiua ꝯ rõneȝ forme. q2 disiũctiua nõ
ponit determinate alterã partē. ⁊ eodeȝ
mõ ð similib⁹. Silit̄ si anponit uel post
ponit̄ aliq̃d nõ repugnãs fit. si alit̄ nõ.
¶ De interpõne tñ esto ꝙ nõ sit alicuius
distrahētis uel repugnãtis ē spãle h̄ ꝙ si
interrũpat vnitatē debitã forme nõ ma
net forma. qñ aũt talis vnitas necessa
ria interrũpat̄: iudicat̄ ex alijs actib⁹ hu
manis. qñ eni ex cõi loq̃la ex interposi
tõe imptinentꝭ nõ iudicat̄ q̊n posset p̄or
ſmo ꝯtinuari. ꝯsilr̄ nec dȝ i ꝓposito iu
dicari. utpote si q̊s icip̄et orõnē ⁊ dicēt.
tacete uel recedite. nõ ꝓp̄i h̄ eẽt necessa
riũ incip̄e orõnē. sȝ nõ obstãte tali intru
ptione posset eandē ꝯtinuare ⁊ cõplere.

De ſubtractōe uero ſi ſubtrahat̄ aliqđ uerbū de nō pncipalib' dictū ē pus. Si aūt de pncipalib' aliqđ ſbtrahat̄ nihil fit. qꝛ qđlibet uerbū illorū eſt ꝑ ſe neceſſariū ad formā: ſꝫ ſi ſubtrahat̄ aliq̄ ſyllaba ꝑ ſyncopā nō ꝓpter h̄ deſtruit̄ forma. nō eni voluit deus oīo determiare hominē ad v̄ba in ſacr̄is ultra illū modū q̄ uerba ſufficiūt ad exp̄mendū conceptū. ſed cū ſyncopa bn̄ intelligit audiens conceptū loquentis. h̄ aūt magis cauendū eſt q̄ in alijs v̄bis ꝓpter reuerentiā ſacr̄i. nec tn̄ auderē dicere q̄ non uitans eā peccet mortalit̄: ſi nō uitat non ex cōtemptu: ſed ex quadaꝫ infirmitate uel inconſideratōne humana que nō p̄cauet omnibus: quantū poſſet.

De tertia variatione principali quantum ad q̄litatē. i. terminatōes q̄ ꝑtinēt ad ꝯgruitatē pꝫ ꝑ illud. c. de cō. di. 4. retulerūt. ubi papa rn̄det de ſacerdote q̄ baptizauit in noīe patria ꝛ filia ꝛ ſpū ſancta. q̄ ſi h̄ fecit ex impitia lingue latine nō intēdens inducere erroreꝫ: uere baptizauit. Nō intelligendū eſt qn̄ eſt talis incongruitas in fine dictiōis q̄ nō ꝓhibet qn̄ poſſit capi cōceptus ſignificat' ꝑ dictōꝫ Et quō h̄ ſit poſſibile bn̄ experiūt̄ aliq̄ audiētes q̄ſdā illitteratos qui loquūtur icōgrue: ꝛ tn̄ bn̄ cōcipiūt q̄d uolūt dicere etiā quantū ad ſingula uerba.

De quarta variatōne pncipali. ſ. ubi dico q̄ aliq̄ trāſpoſitio oīo uariat ſniam: ut ſi diceret̄. Ego pr̄is baptizo te in noīe filij ꝛc. aliq̄ aūt trāſpō ꝑmittit ut trāſpoſita teneāt q̄ſi eandē uirtutē in ipſa forma: ut ſi diceret̄. In noīe filij ꝛ pr̄is ꝛc. ꝛ pma trāſpoſitio impedit: qꝛ aufert cōceptū oīonis ut inſtituta ē. 2ª nō ipedit qꝛ ꝛ ſi ꝯgruū eſſet ſeruare ordinē ꝓferēdo pſonas q̄ eſt pſonaruꝫ ſm originē ꝛ neceſſariū ſit h̄ quantū ad miniſtrū. tn̄ nō uidet̄ oīo neceſſariuꝫ ex pte ſacr̄i. qꝛ pſone q̄cunq̄ꝫ ordine noīate ſūt vnū efficiēs pncipale i baptiſmo ꝛ ut ſic iuocāt.

Ad pmū argumentū pꝫ ex p° articulo q̄d ſit ꝓpe forma h̄. ꝛ qualiter uerba ſunt forma. ¶ Ad 2m pꝫ ex 2° articulo q̄ xp̄s exp̄ſſit uerba q̄ ſunt pncipalia in forma illa. ꝛ q̄ nō pncipalia. ſ. actū ꝛ ſuſcipientē: ſꝫ in ptāte eccleſie fuit determinare q̄b' v̄bis pme uł tertie pſone ꝛ indicatiui uł optatiui modi exp̄merent̄ ſuſcipiēs ꝛ actus. ꝛ eccleſia latina elegit exprimē ſuſcipientem in ſecūda pſona ꝛ actū indicatiue. ꝛ rōnalit̄ ut notaret miniſtrū uere cōferre ſacr̄m. Eccleſia aūt greca elegit alit̄ ꝛ rōnabilit̄ ꝓ tp̄e ut dictū eſt: ut auferret̄ ſciſma gloriantiū de baptizantib' miniſtris. ¶ Ad 3m pōt dici q̄ diuiſio nō ē ſufficiens. qꝛ bn̄ poſſibile ē q̄ v̄ba aliq̄ mā liter ſūpta ſint forma in aliq̄ ſacr̄o. imo potuit deus inſtituiſſe v̄ba nō ſignificatiua ꝓ forma. ¶ Alit̄ pōt dici q̄ oīo uera nō ꝓ tp̄e ꝓlatōis ſed ꝓ ultimo inſtāti cōplente ꝓlationē. ſicut dicet̄ iferi' in mā đ eucariſtia. ꝛ tūc cū arguit̄ ut uera ſequit̄ actū dei. verū eſt q̄ ꝯſequitur ipſam ablutionē ꝛ ipſa ablutio importat̄ ꝑ h̄ uerbū baptizo. ꝛ tūc nō erit ſenſus baptizo. i. ſacr̄m baptiſmi cōfero. ſꝫ baptizo h̄ eſt abluo. ¶ Ad 4m de gred pꝫ. ¶ Ad 5m de ꝓnoīe ego. verū ē q̄ nō eſt ſimplicit̄ đ neceſſitate forme. neq̄ꝫ exp̄ſſum neq̄ꝫ ut implicitū in v̄bo pme pſone. ſed quātū ad eccleſiā latinā adminus poſt tp̄s Alexādri neceſſe ē miſtro exprimē ego. ꝛ glo. illa. ſi q̄s. cū ꝓbatōe ſua rettulerūt pōt intelligi ꝓ tp̄e p̄cedēte illā conſtitutionē Alex. tertij. ſi quis. ¶ Ad illud de trinitate ꝛ xp̄o. pꝫ in dictis de pma uariatōe v̄borū. ¶ Ad illđ de genitoris ꝛc. dđ q̄ Aug. ibi intelligit q̄ idē eſt genitor ꝛ pr̄ quantū ad h̄ qđ ē dici ad alterū. ſiue iportare ꝓprietateꝫ eiuſdē pſone. ſed nō ſūt idē quantuꝫ ad pmū ꝯceptū ſignificatū utrobiq̄ꝫ. qꝛ pr̄ ſignificat pmo ꝛ ꝑ ſe ſuppoſitū in nā diuina. aliud autē ſignificat primo ꝛ ꝑ ſe

proprietatē. et nō est eadē vis nois pprij et pprietatis nois in inuocatōe fcā alic̄ psone ad aliquē effectū. ¶ Ad ultimū di co q ppō phi va ē absolute de noibus tráspositi: s3 nō seqt q pcept' toti' orōis ex talib' noib' sic et sic tráspositi sit idez forma aūt nō psistit tm̄ in significatōe i cōplexoꝝ: sed i significatōe toti' orōnis.

Ad tertiū pncipale sic pcedi tur. et arguit q non solū aq̄ na tural' pura sit pueniēs mā baptismi qz aqua artificial' h3 eadē accn̄tia cū aqua nāli. s. hūiditatē: frigiditatē: pspicuitatē et hu⁊'. S3 ex accn̄tib' cognoscit sb̄a. ex phemio pmi de aia. ¶ Itē mixtū ē gros sius aq̄ elari. aqua aūt artificial' ē subti lioꝛ ul' saltē n̄ grossioꝛ. g nō ē aliqd mix tū. g elm̄. et nō nisi aqua. g etc̄. ¶ Itē mis cibilia pn̄t separi a mixto. p° de gn̄atōe g aliqs pōt adhibē actm̄ passiuo ad fa ciendū talē sepationē. g aq̄ artificial' pōt eē aqua elemētari sepata a mixto. ¶ Cō firmat p illud exo. 7. de ranis. ubi ars demonū adhibuit actiuū passiuo ad p ducendū stati ex aqua fluuij ranas. g eq possibile ē e9° p artē adhiberi actm̄ pas siuo ut fiat sepatio elemēti a mixto. ma xime cu3 resolutio sit facilioꝛ q gn̄atio uel cōpositio. ¶ Itē quātū ad illā pticu' lā. pura aqua nālis ex 2° meth. est subti lioꝛ q usual'. et p3 p expientiā. qz p deco ctionē uel depuratōe3 sepat terra ab aq̄ usuali q residet i fūdo. ¶ Itē ex later xpi fluxit aqua in q institutus ē baptismus fm illud extra de celebratōe missaꝝ. in q̄dam. S3 illud qd ibi fluxit nō fuit aq̄ elemētaris s3 fleuma: qz in corpoꝛ mor' tuo nō stati est aliqs humoꝛ q sit aq̄ ele mētaris. nec p vulnerationē exiij aliqs humoꝛ nisi q tpe aptionis erat i corpoꝛ S3 tūc nō erat i corpore aq̄ pura. g etc̄. ¶ Cōtra. Jo. 3. Nisi qs renatus fuerit ex aq̄ et spū scō etc̄. Itē p Aristl. Sciāt ar' tifices alchimie spēs p artē pmutari nō posse. 4. meth. g nō pn̄t mixtū resolue' re in puram aquam.

Hic dicendum est pportionabilit' ad illō qd dcm̄ ē in pn° pcedenti q̄ōnis. mā eni pprie accipiēdo sicut illud i q est forma rei est totū illud qd ē ibi sensibile in q fūdat relatio signi qd ē formale i bap°. s3 sic i illo toto sensi bili aliqd ē pncipalius ut ultimate deter minās. et id dr formā: ita aliqd ē minus pncipale uel determiabile. et illō dr mā. sed tale pōt itelligi uel pximū ad signifi candū uel remotū. pximū est ipsa ablu tio visibil'. ipsa eni cū vbis tanq signu3 pximū significat effectū baptismi. et iō nō vrget nos illa dubitatio. de pma. q. i detrahe. ne forte asin' bibat sacrm̄. q ve est dubitatio asinina. qz illa ablutio nō durat nisi in fieri. et quātūcūq3 aq̄ poss3 bibi uel huc uel illuc tráffūdi: ipsa ablu tio nō. et intelligit ablutio h nō tm̄ sicu t aq̄ dr lauare corp' q̄si formalit'. sed sicut hō dr lauare corp' cū aqua q̄si ppe acti ue. Nā solus ptactus corpori ab aq̄ q est q̄si ablutō formal' nō ē instituta tanq si gnū ul' ps signi. s3 ipsa lotio effectiue fcā ab aliq abluēte. Nec o3 q sit ibi ablutō put distinguit ꝯ lotionē et icludit amo' tionē sordiū a corpore p ptactū aq̄. sed sufficit lotio in cōi dcā corporis ab aq̄. alio h agēte qd nihil aliud est nisi q o3 istū ptactū corporis ab aq̄ fieri ab alio cāte ptactū istū. et isto mō intelligēdo ablutionē et lotōe3. lotio est mā pxīa q̄si p se fundamentu3 uel ps fundamēti isti' significatōis. aq̄ aūt ē mā remota q applicat corpori i ista lotiōe. Et hui' p batio nō ē alia: nisi qz sic institutū ē: ut p3 Jo. 3. et Mat. 3. Quare aūt sit sic isti' tutū sūt apte pgruētie. qz aq̄ est frigida fluida: lucida: necia et cōis. et he oēs pro petates pueniūt illi humori in q o3 fieri baptism' q est ad repmendū estū pcupi scentie: ad flectendū rigorē inobedientie ad illustranō claritatē fidei: ad introdu cendū i viā salutis. et h est pcōe oībus sic

lex ista cuius hoc sacramentū est initia
tiuum cōmunis est omnibus ad salutē.

Quod autem in q̄stione ponit na-
turalis ad distinguendū aquā artificia-
lē. R̄o ꝙ aque ille q̄ cōit dicunt artificia
les sūt corpora q̄dā mixta ⁊ non dicunt
aque nisi equoce. qd̄ p3 p̄mo. q2 ita ē ex
q̄litatib9 ꝯṫibus totā spēm ꝙ vna q̄li-
tas silis nō ꝯcludit idētitatē sbe. sed vna
dissilis in tota spē cōcludit aliā eē sbam
Ille autē q̄ dicunt aq̄ artificiales h̄nt a
tota spē aliquā qualitatē dissimilē aq̄
elemētari. Hoc p3 2° ex mō ḡnationis
istarū. nā īpossibile ē toti nāe create ex
vno ḡnare aliud nisi seruādo determia
tū ꝓcessum p media determinata. tota
enī nā creata nō posset ex aceto generari
vinū statim. sed oportet redire ad māꝫ
p̄mā cōem eis q̄ est aqua q̄ attracta i sti
pite vitis tandē in vua ꝯuertit in vinū.
⁊ ista snia ponit a pho. 8. meth. ⁊ p3 ad
sensuꝫ ꝙ ita est. sed iste aq̄ artificiales ex
quocūq3 sint fiūt nō seruato ꝓcessu nāe
p media detmiata ordiata. iste etiā vni-
uersalit fiūt p actionē ignis decoquentis
⁊ resoluētis. ignis aūt nō vr̄ esse sufficiēs
in vtute actiua ad corrūpendū uel ꝯuer
tendū q̄cunq3 mixta in aquā elementa-
rem. ꝓpter qd̄ vl'r ꝯcedi pōt ꝙ aque ille
q̄ dicunt artificiales nō sūt conueniens
mā baptismi. q2 nō sunt i spē aq̄ el'aris.

Quod additur in q̄stione pura
est intelligendum ꝙ impuritas in aqua
pōt intelligi duobus modis. uel ꝓpter
mixtionē ẜm iuxta positionē: ut aqua
lutosa dr̄ impura uel ꝓpter mixtionem
alterantē a spē. sicut humor mixt9 dr̄ nō
esse aqua pura. ⁊ p̄ma q̄dem impuritas
nō ꝓhibet: dū tamē nō excludat ab aq̄
quin sit cōueniens ad lauandū uel ablu
endū. nec est alia ratio nisi quia sic insti
tutum est. vnde aqua imbibita farine i
pasta uel in spongia dū ibi est. uel imbi
bita in spisso luto. ⁊ sic de alijs si contin
gant carnē nō sunt cōueniēs mā baptis
mi tales aque. quia talis ꝯtactus nō est
lotio. sed tn̄ ꝯtactus aque fluide libere
cōiungentis se cuti uel sepantis int̄ cutē
⁊ aliud corp9. In 2° mō dico ꝙ aliq̄ im-
puritas pōt esse manēte aqua inter spe
ciem: sicut forte si incipiat inspissari ten
dendo ad ḡnationē elementi grossioris
ista nō ꝓhibet dū tamē sit fluida qd̄ p
tanto dico. quia in glacie niue ⁊ grandi
ne que tamē sunt imꝑfecta uel in uia ad
mixtionē dū talia sūt nō pōt in eis fieri
baptismus. q2 ibi non est lotio sicut nec
in duro. Si aūt p illā alterationē iā sit
extra speciē aq̄: oio nō est mā baptismi.
⁊ de q̄busdā alteratōib9 satis p3. q2 ꝯsti
tuūt alteratū extra speciē aq̄. puta d hu
morib9 nāliter resolutis p digestionē ut
saliua vrina ⁊ hui9. iuxta illud. exta de
baptismo ⁊ ei9 effec. Non ut apponere.
De alijs aūt non ē ita manifestū. puta
de decoctōib9 ⁊ admixtionib9 ẜm sensū
in q̄bus nō apparet euident ꝙ sit altera
spēs: ut p3 de brodio carniū ⁊ farinato
⁊ hui9. ⁊ ceruisia ⁊ medone. nō eui ma-
nifestū est ꝙ sit ibi aliqd̄ actiuū corrum
pens spēm aq̄. tn̄ h discutē nō ptinet ad
theologū determinantē māꝫ baptismi
inq̄ntū haberi pōt ex canone biblie.
neq3 ad canonistā determinantē ꝯditio
nes materie ꝓut determinant ab ordia
tione ecclesie: sed ptinet ad ph̄m nālem
cui9 ē inq̄rere q̄ alteratio trāsferat aquā
a specie sua ⁊ q̄ nō: ꝙ si de aliq̄b9 sit du-
biū ⁊ in talibus fuerit baptismus fact9
utendū est ibi illis tribus maximis posi
tis in solutōe p̄cedēti. q. d remedijs adhi
bēdis circa eos de q̄b9 ꝓbabilr dubitat.

Ad primū argumētū dico ꝙ aqua artificialis ⁊ si h̄eat ali
qua accn̄tia similia. tn̄ aliqd̄ uel aliqua
dissimilia habet a tota spē ex q̄bus seq̄
tur distinctio sbe. Ad 2m dndum ꝙ ⁊
si aliqua aqua artificialis uideat subti-
lior ꝙ elemētaris. q2 magis penetratiua

ista tñ subtilitas nõ ē subtilitas simpli- citatis sed uirtutis actiue. ⁊ h mõ vinuz est subtile uel subtilius aqua. subtilitas aũt cõueniens aq̃ elemẽtari ē subtilitas simplicitatis eo mõ q̊ elementũ ē simplicius mixto. ¶ Ad 3m cõcedo φ possibile eẽt angelũ bonũ uel malũ adhibere aliq̃ actiua mixto ut passo p q̃ resolueret ab eo aq̃ elemẽtaris. nõ eni negaui aquã artificialẽ eẽ aquã elemẽtarẽ. qꝛ ars ibi ꝯcurrit: qꝛ nõ ꝯcurrit ut ꝓducẽs terminũ sed ut adhibẽs actm̃ passiuo. sed dico φ nulla ars põt adhibere idẽ actiuũ puta ignẽ quãtũcũqꝫ diuersis mixtis ut passis. ita φ p illud agens fiat imediate resolutio in aquaꝫ. s. elementarẽ. qꝛ illõ idem agẽs nõ põt habere uirtutẽ ut sit sine formis inmediis mutãdi: neqꝫ etiã ita taliter diuersa in eundẽ terminũ corrũpendi. ¶ Ad 4m pꝫ ex dictis de impuritate p iuxta positioneꝫ. ¶ Ad 5m rñdet Innocenti⁹ ibi φ illa aqua q̃ fluxit d̃ latere saluatoris nõ fuit fleuma sed uera aqua. qd̃ ꝓbat ex v̄bis euãgeliste. Et q̃ uidit testimoniũ phibuit ueritati. ꝑfecto nõ aquã sed fleuma dixisset si nõ fuisset aqua sed fleuma. Probat etiã a posteriori p materiã sacri baptismi. nec in hoc inquit uerũ regeneratõis sacrm̃ fuisset dñsum. cũ p sacrm̃ baptismi nõ regenerent in fleumate sed in aq̃. ꝓbat etiam p aquã miscendã in sacro eucharistie. ꝓbat etiã quarto p figurã q̃ p̃cessit sup h in ueteri testõ. quãdo Moyses ꝑcussit silicẽ ⁊ ex ea nõ fleuma sed aqua manauit. ad ꝓbationẽ rñdet ibi φ uel illa aqua fuit ibi de nouo creata miraculose. uel de cõponẽtib⁹ resoluta. ¶ Sed qualitercũqꝫ dicat de aq̃ lateris xp̃i. qꝛ fluxit sicut sibi placuit. nõ propter h sacra ibi susceperunt efficaciam ut supra dictum est. sed propter quandam similitudinem perfectiorem ad baptismum ⁊ eucharistiam. certum est tamen φ baptismus non potest fieri nisi in aq̃ usuali. quia xp̃s homo instituit.

AD quartum principale sic ꝓcedit ⁊ arguit φ institutio baptismi nõ euacuauit circũcisionẽ. quia Math. 5. Non veni soluere legẽ sed adimplere. sed circũcisio erat precepta in lege. geñ. 17. g̊ xp̃s non euacuauit eã instituẽdo baptismum. ¶ Confirmat. quia ipse xp̃s in seipo eã suscepit. ¶ Itẽ Geñ. 17. Data fuit abrae circũcisio in fedus sempiternũ. g̊ ad semp permansurũ. alioquin nõ fuisset sempiternũ. ¶ Itẽ nullus inferior habet auctoritatem reuocãdi legẽ institutam a superiore. Sꝫ certũ est φ dñs instituit legem mosaicã ⁊ circũcisionẽ ⁊ nõ inuenit ubi eã reuocauerit etiaꝫ in nouo testõ: imo xp̃s toto t̃pe uite sue mortalis eã seruauit. etiã ante cenã comedendo agnũ paschalẽ. Discipuli aũt nõ hũerũt auctẽꝫ reuocãdi. g̊ ⁊c̃. ¶ Cõtra. Jo. 3. Nisi q̃s renat⁹ fuerit ex aq̃ ⁊c̃. g̊ baptism⁹ p⁹ sui institutõꝫ erat simplr̃ nec̃cius ad salutẽ. g̊ circũcisio ē euacuata. qꝛ nõ sil̃ ꝯcurrũt duo remedia nec̃ia ⁊ sufficiẽtia ꝯ idem. ¶ Itẽ Gal. 5. Si circũcidamini nihil xp̃s uobis ꝓdest. Ista qd̃ supponit bapm institutũ fuisse i le. no. qd̃ ueꝝ est ⁊ rõnabile verũ sicut pꝫ ex multi auctoritatib⁹ noui testi ⁊ xp̃i ⁊ aplõꝝ in q̃bus ꝓbat necessitas baptismi: qd̃ nõ eẽt nisi eẽt institutus i lege illa legitie. qñ tñ p̃° fuit institut⁹ dubiũ ē. nõ q̃dẽ qñ xp̃s baptizabat a Johe. qꝛ ille nõ fuit baptism⁹ xp̃i. i. in forma xp̃i sꝫ i for̃a Jo. tñ xp̃s dedicauit tc̃ aquã tãq̃ mãꝫ idoneã suo bap° ex cõtactu sue mũdissime carnis. qꝛ i legislatoꝫ ꝯfirmat⁹ ē us⁹ aq̃. i. ut misteriũ. Nec ẽt i illo v̄bo. Jo. 3. dcõ Nicodemo. Nisi q̃s ⁊c̃. qꝛ nõ ē visil̃e tã nec̃iũ sacrm̃ i ꝯclaui corã ꝑsona ꝑuata istitui q̃ nõ debuit eẽ p̃co istitutõis illi⁹. neqꝫ etiã differebat institui usqꝫ ad t̃ps ascẽsionis. Mat. ul. Nã discipuli xp̃i ante passionẽ baptizabãt baptismo xp̃i. Jo. 3. Dicũt discipuli Jo. ad ip̃m. Rabi cui testim phibuisti.

Ecce ipse baptizat ⁊ oēs ueniūt ad eū. ⁊ sequit̄. c. sequēti. a q̄ꝙ. Ihs nō baptizaret sȝ discipuli eius ꝯuincit̄. ꝗ tp̄s institutōnis fuisse añ illud tp̄s q̄ discipuli xp̄i baptizabāt. lȝ p̄cisa hora institutōis nō legat̄ in euāgelio. Istud aūt suppositū ē rōnabile. qꝛ sacr̄m p̄ncipale leg̃ euāgelice p qd̄. s. intrat̄ in ei⁹ obseruantiaȝ debuit eē nouū ⁊ ꝓpriū illi legi. ut p̄us dictū est in. q. de institutōe sacri i cōi. di. i. Debuit etiā istud sacr̄m eē euidēs i significatōe. qꝛ ista ē lex vitatis euacuās vmbrā. Et debuit eē copiosū in gr̄e collōne qꝛ h̄ est lex gr̄e. Jo. i. Gr̄a ⁊ vitas p ih̄m xp̄m fcā est. Debuit etiā eē facile. qꝛ iugū xp̄i suaue ē ⁊ onus ei⁹ leue. Mat. 7. Itē debuit eē cōe. qꝛ de⁹ ad legē Moysi elegit vnū pp̄lm tm̄. sed ad nouā legē totū mūdū. In omnē terraȝ exiuit ⁊c̄. hec q̄tuor inueniunt̄ i vno. s. in ablutiōe cū vbis. qꝛ h̄ euident̄ significat mūdationē aīe q̄ est effectus p̄ncipal' ⁊ dat gr̄am copiose. vn̄ i p̄s. dr̄ aq̄ refectōis. Sup aquā refectōnis educauit me. Est et facilis. qꝛ nullo mō p̄iculosa sicut fuit circuncisio ⁊ cōis omni sexui ⁊ etati.

Hoc ergo supposito tāq̄ vo ⁊ rōnabili. uidendū est p̄° vn̄ erat susceptio baptismi simplr̄ necc̄ia. 2° an ex eodē fuerit circūcisio euacuata.

¶ Quantū ad p̄mū dico ꝙ institutio precessit ꝓmulgatōnē: nō eni ꝓmulgat̄ lex nisi p̄mo sit determiata a legislatore a q̄ habeat firmitatē. ⁊ ista determiatio p̄t dici institutio: nisi etiā ab ipso sit reuelata alicui tāq̄ p̄coni solēni. ⁊ h̄ si p precone illū uoluerit ꝓmulgari. ¶ De hac istitutōe dico duo. p̄mo ꝙ ꝓp̄ eā n̄ erat necc̄iū simplr̄ baptizari. qd̄ p3 Jo. 15. Si nō venissem ⁊ locut⁹ eis nō fuissē pctm̄ nō h̄rent. Ex q̄ dicto accipio istā ꝓpōeȝ ꝙ nullus tenet̄ ad aliqd̄ p̄ceptū diuinū nisi p aliquē idoneū ⁊ auctenticū sibi ꝓmulget̄: ul' fama vīdica ⁊ testimonio bonoꝝ cui dȝ ql'. bȝ rōnabilit̄ credere. ⁊ h̄ intelligo de lege positiua q̄ nō est nō iter' in corde. nō ꝗ p solā istā instōnē p̄cedentem ꝓmulgatōȝ obligat̄ pp̄lus necio ad bap^m. ⁊ h̄ maxīe de isto p̄cepto. qꝛ erat tm̄mō positiuū. illud aūt positiuū qd̄ p̄cessit de circūcisione nō debuit stati dimitti: ex q̄ certū fuit ꝙ a deo fuerat institutū nisi etiā certitudo fieret illud 2^m fuisse datū a deo. h̄ aūt certitudo de 2° nō poterit h̄ri sine ꝓmulgatōe auctentica.

(Margin note: Nō ꝙ ꝓp̄ institutionē nō fuit necc̄ium simplr̄ baptizari)

2° dico ꝙ ꝓmulgatio hui⁹ sacri poterat poni duplex. vna p modū cōsiliȷ. alia p modū p̄cepti. h̄ aūt fuit ꝯgruū ꝙ p̄° promulgaret̄ p modū cōsiliȷ ꝓpter duo. p̄° qꝛ lex euāgelica q̄ est pfectissima nō debuit p̄cipitant̄ iponi. sed hoies p̄mo ad illā allici cadētē adh̄ sb̄ ꝯsilio ut postea exercitat̄ posset sub p̄cepto iponi. 2° qꝛ lex vet⁹ nō erat mala sicut est idolatria. ⁊ iō nō debuit subito repelli. in h̄ eni fuisset repulsa q̄si mala. sȝ debuit synagoga cuȝ honore sepeliri ut oñderet fuisse bona p tp̄e suo. Impō aūt baptismi p modū p̄cepti euacuatio fuit circūcisiōis saltē quātū ad necitatē. Debuit aūt aliq̄n seq̄ ꝓmulgatio p mod̄ p̄cepti. qꝛ alr̄ nūꝙ h̄ret lex ista firmitatē uel necitatē saltē quātū ad illud sacr̄m. Et notand̄ gn̄alit̄ ꝙ ꝓmulgatio fcā d̄ ꝯsilio diuino obligat ad nō ꝯtēnendū. q̄ eni ꝯsiliū ꝯtēnit: ꝯtemnit ꝯsulentē inquantū ꝯsulentem. ⁊ iō nolens seruare ꝯsiliū diuinuȝ euāgelicū q̄si ꝯtēnens illō tanq̄ irrōnabile ⁊ infructuosū peccat mortalit̄. vnd̄ uideāt mordētes pauptatē euāgelicā ne forte cū nolit seruare. qꝛ nō ē neciuȝ cōtēnant. qꝛ tales ꝯtēnentes uel paruipendentes ꝯtemnūt xp̄m q̄ hāc suasit obs'uari tāq̄ meritoriā ⁊ utilē ad uitā et̄nā ut h̄r in 6. li. de vbo. sig. Promulgatio aūt p modū p̄cepti obligat nō solū ad nō ꝯtēnendū sed etiā ad obseruandū si est affirmatiuū. uel cauendū si est negatiuū. ¶ Hoc aūt dixi de ꝯsilio ⁊ p̄cepto diuino. qꝛ sec⁹ est de hūano etiā loquēdo d̄ ꝯsilio seu p̄cepto hoīs supioris seu

prelati: licet enim tam cōsiliū q̄ p̄ceptū alicuius superioris contēnere. i. irrōnale & infructuosum iudicare. sed nō lꝫ dū est p̄latus ꝯtēnere nō obseruādo. qꝛ dr̄ Mat. 23. Sup cathedram Moysi sederūt &c̄. Istud de ꝯtēptu ꝯsilij uel p̄cepti supioris p̄bat. qꝛ nō tenent necessario habere falsā opinionē de suo superiore sed monitio eius uel p̄ceptū pōt in se eē irrōnabile & infructuosum & rōnabilit̄ & utiliter: tunc laborandū est ad eius reuocationē & ad correptionē uel amotionem talis p̄lati fatue p̄cipientis. ergo nō tenet subditus reputare p̄ceptū eius tāq̄ rōnabile & fructuosum. sed pōt oppositum reputare sicut est. & sic ꝯtēnere non approbando. Sic ergo patet q̄ p̄ma obligatio baptismi p modū cōsilij obligauit omēs ad nō ꝯtēnendū. 2ª aūt p modū p̄cepti obligauit omnes ad q̄s legitime venit ad suscipiendū.

De secundo

principali. s. an ex eodem fuerit circūcisio euacuata ex quo fuit susceptio baptismi simpliciter necessaria. dicit̄ q̄ tp̄s quo baptismus fuit sub consilio erat a prima publicatōne eius usqꝫ ad xp̄i passionē. & hoc nō euacuauit circūcisionē etiam quantū ad necessariuꝫ. illo enim tēpoꝛ necessariū erat iudeo circūcidere paruulū suū. quia nondū fuit illa lex reuocata sicut nec alia imposita A tēpore autēꝫ passionis usqꝫ ad tēpus publicationis euangelij fuit circūcisio licita: sed nec necessaria nec utilis. quia in xp̄i morte legalia sunt cōsummata. qd̄ probatur ex illo. Jo. 19. Morte iminente dixit Jh̄s consūmatum est. Et si queritur quid erat paruulo iudei in remedium contra originale a passione usqꝫ ad publicationeꝫ euangelij. dicit̄ q̄ non circūcisio sed fides parentū ut tempore le. na. Tertio uero tēpore post publicationem euangelij circūcisio fuit mortifera pro quo tempore loquit̄ Paulus ad Gal. Si circūcidimini &c̄. Contra p̄mum arguitur sic. Si vnum preceptuꝫ impositum totaliter reuocat aliud: consiliuꝫ seu monitio de vno facit aliud nō necessariū. quia cuius actus preceptum est alterius prohibitio: eius actus consiliū est licētia de nō obseruādo reliquuꝫ ergo si preceptū de baptismo erat p̄hibitio circūcisionis quantū ad fructū & ꝯsiliū de baptismo erat reddens circūcisioneꝫ non necessariā. Hoc cōfirmat̄. quia si ante passionē aliquis iudeus ad p̄dicationem xp̄i uel Petri paruulū suuꝫ baptiçasset & non circūcidisset: si paruulus fuisset mortuus: saluatus fuisset: qꝛ recepit gratiā in baptismo. a p̄ma enim institutione baptismus contulit gratiam. Et si dicit̄ q̄ uerū est q̄ paruulo suffecisset baptismus: sed pater peccasset nō circūcidendo. Contra. quia ante octauū diē potuit baptiçare puulū: & ex quo ille habuit iam remediū ꝯtra originale & hoc credidit pater. nā credidit baptismū efficacē ad hoc. tūc uidet̄ q̄ nō tenebatur necessario prouidere paruulo de alio remedio. Cōtra 2m qd̄ dicit̄ de tp̄e inter passionē xp̄i & p̄mulgationē euāgelij: arguit̄ sic. quia nullus alit̄ se habet nūc q̄ prius ad aliquā legē. nisi quia est sibi aliter p̄mulgata. Sed post passionem xp̄i anteq̄ ap̄li baptismū p̄dicarēt nō fuit baptismus aliter pp̄lo p̄mulgatus q̄ ante. ergo non aliter obligabatur aliquis post passionē ad baptismū q̄ ante nec per ꝯn̄s ad circūcisionē aliter se habuit. Itē ab eodē hūit circūcisio vim obligandi & medēdi seu curādi. pꝫ p Bedam sup illud. Jo. 3. & ponit̄ in l̄ra. di. i. Nisi quis renatus &c̄. Qui nūc p euangeliuꝫ suū clamat t̄ribilit̄ & salubrit̄ nisi quis renatus &c̄. Terribilit̄ dicit̄ p̄pter artaꝫ obligationē. salubriter p̄pter efficacem medelā. ille dudū clamabat per legem. masculus cuius caro prepucij circūcisa non fuerit peribit anima eius de populo suo. Sꝫ circūcisio habuit vim obligandi usqꝫ q̄ reuocaret. ergo per idem

habuit vim medendi usqꝫ ad illā reuoca
tionem. Sed per solā xpi mortē nō est
aliter reuocata ꝙ prius. ut patꝫ ex rōne
pcedente. quia nulla lex est aliter ꝓmul
gata ⁊c. Item post mortē xpi usqꝫ ad ꝓ
mulgatōnis tēpus iudei tenebant circū
cidere paruulos suos. quia nullo mō cō
stabat eis de reuocatōne circūcisionis.
nō aūt contulit eā paruulo nisi ut utilē
⁊ necessariā sibi ad salutē. quia tenebat
ponere spem in ea sicut ⁊ prius. ergo teneba
tur de necessitate habere falsā opinionē
de circūcisione. qd nihil est dictū. qr de
us nullū decipit nec obligat necessario
ad decipiendū. Itē nunꝙ fuit homo
relictus sine remedio certo ⁊ de quo nō
esset certus. quia erat remediū certum.
Sed in illo tēpore post passionē aū pu
blicationē nullū fuit aliud certū nouū
remediū datū eis quia nec publicatū. ergo
remansit idē qd prius: ⁊ eque certum re
mediū. ergo eque circūcisio remāsit sicut prius
Contra 3m qd dicit de tēpore post pub
licationē euangelij. apparet actu. 21. ca.
ubi legit de Paulo qui ascendit ihrlm:
⁊ ibi de cōsilio Jacobi ⁊ alioꝝ fratrum
post quartā synodū habitā in iherosoli
mis purificatus scdm legē ascendit tēplū
⁊ obtulit pro se sacrificiū: quis solenniter
ante iam ibi fuerat euāgeliū publicatū.
patet actu. 21. c. quia ibidē dixit Jacobus
Uide quot milia hominū in iudea cre
diderunt ⁊ omnes emulatores sūt legis
ergo stante tanta publicatione euāgelij ibi
⁊ in ipso Paulo ⁊ in iudeis cōuersis ap
probabat obseruatio legis. Et ipse Pau
lus ibidē inter tot xpianos opus legis im
pleuit. Quo aūt tēpore facta fuerit ista
Pauli purificatio ⁊ oblatō scdm legē cōij
ci pōt partim ex textu actuū: ⁊ partim
ex magistro historiarū. istud. n. fuit aū
captionē Pauli p septē dies sicut patet
actu. 21. di. Illa aūt captio fuit circa prin
cipiū regni Neronis. quia tertio anno
regni Neronis venit Romā scdm magi
strū historiarū. Nero aūt incepit regna
re circa uicesimū annū post xpi passio
nem. In tanto aūt tpe uidet euangeliū
satis publicatū fuisse ⁊ maxime i iudea
ubi tn̄ paulus obseruauit legalia.

Quantum ergo ad
istū articulū dico ꝙ in baptismo nō est
distinguere nisi duo tēpora. s. tpus quo
erat sub cōsilio: ⁊ tps quo erat sub pce
pto. ⁊ primū durauit a pncipio exquo
pdicabat euangeliū uel baptismus per
xpm uel p aplos usqꝫ ad pdicationē so
lennē ⁊ auctenticā eiusdē post ascēsionē
xpi: ita ꝙ primū tēpus nullā habet dif
ferentiā per mortē xpi nec post eā ex h
solo ꝙ aliter cucurrit post baptismū ꝙ
ante. 2m autē tēpus ut credo incepit in
die penth. in ihrlm: quia usqꝫ ad illum
diem apli nō pdicauerūt publice. iuxta
illud vbū xpi. Uos autē sedete in illa ci
uitate donec induamini virtute ex alto
Sed in die penth. misso spū sancto solē
niter pdicauerūt ⁊ apposite sūt illo die
circiter tria milia ⁊ baptiçati sūt. actu. 2
Inde aūt ad alias ciuitates scdm ordinē
cuilibet loco uel genti erat tpus. 2m qn̄
ibi publice ⁊ solēniter pdicabat lex euā
gelica. ita ꝙ tēpus nō incepit simul apd
quoscunqꝫ. sed de syon exibat lex ⁊ uer
bum dñi d ihrlm iuxta ꝓphetiā Isa. ⁊
quibusdā incepit tēpus. 2m ad mensem
post penth. ⁊ aliquibus ad ānū: aliquibus
ad decem annos. ⁊ sic deinceps sicut eis
pdicabat. Sed quantū ad circūcisionē
distinguo qtuor tēpora. pro primo erat
necessaria. pro secūdo utilis nō necessa
ria. pro tertio nec utilis nec necessaria.
tamē licita. pro quarto omnino illicita
⁊ mortifera. primū tēpus circūcisionis
pcessit utrūqꝫ tēpus baptismi. secundū
tēpus circūcisionis comitabat primum
tēpus baptismi. Nam sicut argutū fuit
prius exquo primo cōsulebat baptismus
non fuit circūcisio necessaria uolēti ba
ptiçari. sed tunc cucurrit utrūqꝫ sub dis
iunctione ut iudeus eligeret qdcunqꝫ uel

let. licuit enim ꝛ pꝛofuit sibi circūcidi si uoluit. nec eni fuit tunc reuocata quantum ad utile nec quantū ad licitū. licuit etiam sibi imo laudabile fuit baptiçari ꝛ hoc etiā satis congruum fuit ꝙ in tēpoꝛe intermedio inter duas leges quando non subito pꝛima tollit nec secunda imponit: illo inquā tēpoꝛe simul currāt ambe sub disiunctione. tertiū aūt tp̄us circūcisionis cucurrit cū secūdo tp̄e baptismi: ꝛ hoc quantū ad iudeos usqꝫ ad illud tēpus pauli de q̄ argutū est pꝛius. imo uerisimile est ꝙ bene ultra. quia tēpoꝛe purificationis pauli uidebant fratres in iherosolimis appꝛobare obſuātiā legis ꝛ de ea cōsulere paulo. sed quātum ad gentiles cōuersos ad fidē ſm tēpus baptismi ꝛ 4^m ꝛ circūcisionis simꝉ cōcurrerūt saltē post 14. annos a passione xp̄i uel circiter quādo. s. paulus ascēdit iherosolimā ad senioꝛes sup illa qōne cōsulens de qua habet actuū. c. 15. f. ubi pꝛimo allegat Petrus factū Coꝛnelij de quo habet actu. 10. ꝛ deinde Jacobus tanꝙ ep̄s in iherosolimis ꝓfert sententiā ſm magistrū histoꝛiaruꝫ dicens. Ego iudico nō inquietare eos qui ex gētibus conuertunt ad deuꝫ: ꝛ scribere ad eos ut abstineāt se a cōtamiationibꝰ ꝛc. ꝛ de illis q̄tuoꝛ duo. s. abstinere ab idolatris ꝛ foꝛnicatiōe sūt necessaria. Et iō specialiter eis scribēda. quia de illis gentes minus curabant duo alia. s. ꝙ abstineant a suffocato ꝛ a sanguine nō erant necessaria. sed bene congruebāt ut gētes cōuerse ab ipsis abstinerēt ne essent abhominabiles iudeis. sicut i societate bn̄ decet ꝙ homo abstineat a quibusdaꝫ q̄ sunt abbominabilia socijs. licet nō sint simpliciter illicita. g̃ 2^m tēpus baptismi a pꝛincipio sui totaliter fecit circūcisionem illicitam quantū ad gentes cōuersas. uel saltem post tēpus tertij concilij i iherosolimis de quo nūc tactū est: de q̄ senioꝛes decreuerunt legem non debere imponi gentibus cōuersis. 14. uel. 15. anno post passiōnē xp̄i. Sed quantuꝫ ad iudeos cōuersos 2^m tēpus baptismi nec a pncipio sui nec post conciliū illud tertium aplo͞ꝝ exclusit oīo circūcisionem tanꝙ illicitā nec alia legalia. sed multo post tp̄e licite ſuabant. Si obijcitur ꝙ Paulus restitit Petro in antiochia ut ipse scribit Gal. 2. Cū uenisset inquit Cephas in faciē ei restiti. quia repꝛehēsibilis erat ꝛ reddit causam. pꝛius enim ꝙ̃ uenissent quidam a Jacobo edebat. p. cum gentibus. Cum autē uenissent subtrahebat ꝛ segregabat se ab illis timens eos qui ex circūcisione uenerāt ꝛ simulationi eius cōsenserūt ceteri iudei. ꝛ sequitur ibidem repꝛehensio. Si tu iudeus cum sis gentiliter ꝛ nō iudaice uiuis quomodo gētes cogis iudaiçare. Istud autem non erat diu post illud tertium concilium in iherosolimis. ut patet ſm magistrū histoꝛiaꝝ. Naꝫ quarto Claudij anno uenit Petrus Romā: ꝛ in illa uia uersus Romā cum transiret antiochiam facta sunt ista. hoc autem erat satis cito post concilium supꝛadictum qō fuit decimoquarto anno uel decimoqnto post passionem xp̄i. ¶ Respondeo ꝙ de isto facto Petri si peccauerit uel non uidebatur cōtrouersia inter duos egregios apostolos. s. Petrum ꝛ Paulum. ꝛ postea inter duos doctoꝛes famosos. Aug. ꝛ Hiero. Salua reuerentia alioꝝ teneo cum Paulo ꝛ Augu°. licet enim apostoli in actibus uel uerbis que dixerunt ut homines potuerūt errare: tamē nullus apostolus uel pꝛopheta inquantum scriptoꝛ alicuꝰ partis scripture aliquo mō errauit. quia ſm Augu. in epistola ad Hieronimū: ꝛ ponit in canone di. 9. Si ad scripturas diuinas admissum fuerit aliqō mēdaciū quantūcūqꝫ paruū seu officiosū nihil remanet in ea solide ueritatis qua conuincat aduersarius. quicqd eniꝫ ꝯ ip̄m allegatū fuerit rn̄debit illud mendaciū esse dcm̄ iocose uel officiose: ut ē illud aliud qō cōcedit

ita esse dictū. vnde dicit ibidē Aug. his
solis libris uel viris qui canonici nomi
nant hanc didici ferre reuerentiā ꝙ nul
lum eorū in scribendo errasse firmissi-
me credā. Cū ergo Paulus ad Gal. que
est pars scripture canonice: h scribat. in
faciē eius restiti. quia reprehensibil' erat
ꝛ subdit. Cū autē uidissem ꝙ non recte
ambularet ad ueritatē euangelij: neces-
se est dicere ista uerba esse simpliciter ue
ra. uel totius scripture auctoritas aufer
retur ¶ Querendū est ergo qs sit intelle
ctus istorū uerborū ut uera sint. nō eni
pōt dici ꝙ tuuc reprehēsibilis erat. quia
seruabat tūc legē. Nam post illud factū
etiā Paulus circūcidit Thimotheum.
istud enim fuit factū cito post tertiū cō
ciliū Barnaba adhuc existente cū Pau
lo in antiochia post reuersionē eorū de
ihrlm. ut magister historiaꝝ narrat qn̄
.s. Petrus pergens romā transiuit ꝑ an
tiochiā. Paulus aūt circūcidit Thimo
theū post sepatōnē eius a Barnaba. qn̄
sumpto Syla ꝓfectus est ad uisitandū
fratres q̄bus prius p̄dicauerat ut patet
actu. 16. Post illud etiā tps bn̄ ad qua
tuor annos Paulus purificatus est ſm
legē ꝛ tota multitudo cōuersa in iudea
obseruabat legē. actu. 21. nec uidet ꝙ re-
prehēsibilis erat. quia sic obseruabat le
gem. s. in discernendo cibos. quia ꝛ hoc
nō magis fuit mortiferū q̄ꝫ alia legalia
.s. purificatio ꝛ hmōi. ¶ Uel g̊ dicet rep̄
hensibilis fuisse. qꝛ in illo actu obserua-
bat legē subtrahendo se a gentibus in ci
bo ꝛ potu ꝛ ꝙ hoc nō erat faciendū ui-
detur prius sibi fuisse dictū a deo. actu.
10. de Cornelio. uel qꝛ ꝑus nō obseruās
legē in hoc corā gētibus: postea uenien-
tibus iudeis etiā in h obseruabat. ¶ Et
utrūqꝫ istorū duoꝝ posset poni multi
pliciter. primū eni poterat dici rep̄hen-
sibile. qꝛ ad quācunqꝫ ecclesiā veneris:
illi te cōformes. ait Ambro. Aug. g̊ rep̄
hensibile fuit in ecclesia gentiū nō cōfor
mare se mō eoꝝ viuēdi. uel quia in hoc
dabat occasionē gētib' seruādi legē. uel
quia oñdens facto illud esse necessariū.
uel saltē necessariū ad hoc ut cōuersi ex
iudeis uellent cōicare cū eis: ꝛ sepe infe
riores facerēt aliqua difficilia ne exclu-
derent a cōione superiorū. Ad istū intel
lectū pōt referri illa reprehensio Pauli
Gentes cogis iudaiçare. Gal. 2. e. uel ostē
dendo eis exēplo necessariū simpliciter
fore eis seruare legē. uel fore necessariū
eis ut sint digni cōione iudeorū fideliū.
uel saltē laudabilius eis fore exēpla ma
iorū imitādo q̄ꝫ foret oppositū. ¶ 2m etiā
pōt intelligi: uel quia simulabat non re
putans hoc corde esse faciendū qd̄ fecit
in opere. ex ꝑmo eni facto qd̄ fecit in ab
sentia nuncioꝝ Jacobi. apparuit ꝙ nō
sensit fore abstinendū a gentibus cōuer
sis ad fidē. ꝛ in 2° facto oñdit ꝙ hoc eēt
faciendū. ꝛ ad istū intellectū pōt referri
illud uerbū Pauli. Simulatōi ei' ꝯsen
serūt ceteri. Gal. 2. d. ꝛc̄. ¶ Uel posset 2m
dici reprehēsibile. qꝛ nō utebat aucte p̄-
lati. cū eni esset supior illis nūcijs Jaco-
bi magis debebat ipse ueritatē ꝯstanter
tenere in ope ꝛ eos adducere ad rectitu
dinē suā q̄ꝫ ꝓpter timorē eorū flecti ad
illud qd̄ erat eis placitū uel magis acce
ptū. ꝛ talis remissio seu timiditas p̄lati
est ꝑ tpe reprehensibilis. ꝛ ad istū intel
lectū pōt referri qd̄ ait Paulus. Segre-
gabat se ab alijs timeus circūcisos. non
eni erat ibi uere timor. qꝛ simplicit' lici-
tū erat iudeis non seruare legē. ꝛ maxie
qn̄ erā inter gētes. ꝛ hoc debuit Petrus
exēplo suo oñdere nūcijs illis tanq̄ꝫ suis
inferioribus. ¶ De singulis istoꝝ q̄tuor
posset discuti qualit' uel quantū eēt rep̄
hensibile. ꝛ si possint v̄ba Pauli in scri
ptura saluari ibidē. c. 2. melius ē dicē ꝙ
qdcunqꝫ istorū ibi fuisset: fuisse veniale
q̄ꝫ mortale. ¶ Nec pōt excusari Petrus
ꝙ hoc facēt ꝓpter scandalū iudeoꝝ ui-
tandū. quia nō erat ibi materia scādali
ꝑfectis neqꝫ paruulis. sed tm̄ pharis eis
de q̄ scādalo nō eē curandū docet xp̄s.

Math.15. Cui cum dixissent discipuli. Scis quia audito hoc vbo pharisei scādalizati sunt. s. de comedendo absq3 lotione manuū. rñdit. qđ enim intrat i os nō coinquinat hominē ⁊c̄. quasi dicēt. nō curetis de illo scandalo. Sinite illos ceci sunt duces cecoꝝ. tale aūt scandalū fuisset hic. quia ex genere actus nullus debuit scandaliçari nisi male sentiēs de libertate euāgelica. nec p similē rationē de scandalo uitādo pōt excusari Paul' in circūcidendo Thymotheū uel purificando se. quia nullū illicituz est cōmittendū ꝓpter scandalū qđcunq3 uitanđ vnde extra de vboꝝ significationibus. vtilius scandalū nasci pmittit' q̄ ueritas relinquat'. admins hoc uerū est pro ueritate uite in p̄ceptis negatiuis semper ⁊ pro semp. ⁊ in affirmatiuis pro tp̄e pro q̄ sunt adimplēda. Breuit' ergo Paul' licite inter iudeos seruauit legalia etiaz multo tēpore post tertiū conciliū ⁊ hoc fuit licitū: dum tamē ipse nō poneret in eis spem: licet nō esset utile nec necessarium. Inter gētes autē gētibus se cōformauit. quia licuit sibi legē nō seruar' ꝓ illo secūdo tēpore baptismi. Petrus aūt in Iherosolima seruās legē nō peccauit quia licuit iudeo ⁊ inter iudeos legē seruare tunc. In antiochia autē inter gētiles conuersos non seruans legē nō peccauit. sed se conformās eis in cibis ⁊ potibus nō peccauit. sibi enim licuit nō seruare legē. peccauit autē postea segregans se ab eis in cibis ⁊ potibus ꝓpter aliquam quatuor rationū predictaruz ut uerba Pauli predicta saluētur. Et si queras quādo fuit circūcisio simplicit' illicita etiā iudeis conuersis. respondeo q̄ tempus illud nō habemus in scriptura aliqua. quia historica scriptura non perducit ecclesiam ultra quintuz annuz Neronis. s. non ultra tricesimū annum a passione xp̄i: ⁊ toto illo tēpore etiam iudei conuersi obseruabant legē: qđ eis licuit. nec credo q̄ hoc fuerit omissum usq3 ad euersionem Iherusalē siue ad dispersionē iudeoꝝ cū gētibus int' iudeos conuersos. tunc eni forte cōformabāt se gētib' int' q̄s dispersi: ⁊ sic paulatim cessauit etiā apud eos obſuatio. Uel pōt alit' dici q̄ deus p aplos uel successores eoꝝ determinato tp̄e simplicit' ꝓhibuit legalia ſuari. lʒ de hoc nō hēam' in scriptura. quia historia scripture non dat: uel durat usq3 ad illud tp̄s. istud aūt ē ꝓbabile. q2 eccl'ia nūc tenet q̄ heresis ē dicere legalia currere cū lege euāgelica. ut habet' extra de bap°. ⁊ eius effec. maiores. ubi dicit Inno. Absit ut in illam damnatā heresim incidam' que pperā affirmabat legē cū euangelio ⁊ circūcisionē cū baptismo seruandā. Non autē uidet' q̄ ecclesia h iudicaret heresim ex sola omissione iudeoꝝ quadā necessitate dispersionis seu hui' nō seruantiū legem. sed uidet' q̄ hoc fuit propt' aliquā reuocationē simpliciter factā a deo.

Ad argumenta

p op. pcedēte. Ad primū cū dicit' q̄ circūcisio non fuit ante mortem xp̄i reuocata. verū est tanq̄ inutilis ⁊ illicita. sed bene tanq̄ relaxata ut iam non esset necessaria. quia consiliū de alio remedio laxauit preceptum de priori. Exquo enim 2m fuit remedium simpliciter ⁊ cōsulebat: licuit. imo laudabiliter licuit nō uti remedio priori circa idem. Ad illud Jo.19. Consūmatum est. dico q̄ hoc intelligitur de his que scripta sunt de filio hominis. iuxta illud Lu.18. Ecce ascendimus Iherosolimam ⁊ consūmabuntur omnia q̄ scripta sunt per prophetas de filio hominis. Uel si illud referat' ad antiquā legem sic debet intelligi. consūmatū est in causa. nam mors xp̄i causa erat confirmationis legis euangelice. sed illa nō fuit confirmata tanq̄ necessaria ad obſuandum ante predicationem eius publicam quez non incepit in passione. sed in penth. tp̄e enim intermedio sederunt

in cenaculo nemini solenniter uel pub
lice predicantes.

Ad argumenta principalia.

¶ Ad primum dico ꝙ in lege erant mora
lia siue legalia: iudicialia ⁊ cerimõialia
⁊ quantum ad quodlibet istoꝛu; poteſt
intelligi uerbū xp̄i. Nõ veni ſoluere ⁊c̄
quia decalogus ſimpliciter manet. ſed
perfectius exponit̄ ꝙ̄ iudei intelligāt. ut
patet Mat. 5. Audiſtis quia dictu; eſt
antiquis: non occides. Ego aūt dico uo
biſ. quicūq; dixerit fratri ſuo racha ⁊c̄.
⁊ non mechaberis ⁊c̄. Ego aūt dico vo
bis. Quicunq; uiderit mulierē ad con
cupiſcendū eam ⁊c̄. Judicialia aūt ma
nent. non in ſe ſed in equipollenti quan
tum ad finem. Finis enim iudicialium
erat pacifica cohabitatio hominū. mo
res autem euāgelici plus ualent ad paci
ficam conuerſationē ꝙ̄ lex talionis. ma
gis enim ſeruatur pax ſi non pecutias
percucientē ꝙ̄ ſi oculus ꝓ oculo ⁊ dens
pꝛo dente reddat̄. vnde bꝛeuiter nullu;
iudiciale illius legis. quia illius legis li
gat nunc. licet tamen bene pꝛincipibus
nunc ſtatuere aliqua que erant in lege
Moyſi. ⁊ illa ligant auctoꝛitate pꝛinci
pis nunc ſtatuentis. non auctoꝛitate le.
ve. ſicut licet vni regi i regno ſuo ſtatue
re legem que eſt i alio regno. ſed illa nõ
ligat ibi. quia lex eſt alterius regni. ſ; qꝛ
inſtituta hic ab iſto rege. Cerimonialia
autem nõ manent in ſe ſed in ſuis ſigni
ficatis. qꝛ vmbꝛa tranſijt ⁊ ueritas ſuc
ceſſit. Omnes enim ille purificationes
ſignificabant purificationē a peccato. ⁊
ille oblationes figurabāt oblationē per
fectam xp̄i. ⁊actus quoſdā latrie: fidei:
ſpei: ⁊ caritatis in deum. ⁊ h̄ ſunt cõple
ta: hoſtia illa iam oblata ⁊ per eam pec
catis purgatis ⁊ mentibus in cultu; dei
directis. Dico ergo ꝙ non venit ſoluere
legem uel circūciſionem quantū ad fru
ctum ad quē erat inſtituta. imo perfecit
eā copioſius remediū ⁊ longe perfecti⁹
inſtituendo. ut dictum eſt in declarādo
ſuppoſitū iſtius qōnis. ¶ Ad confirma
tionem cū dicit xp̄us in ſe fuit circumci
ſus. R°. non opoꝛtuit legiſlatoꝛē ſtatim
circa natiuitatē ſuā legem ferre. Et ideo
in pꝛincipio ſui tēpoꝛis lex pꝛioꝛ adhuc
durauit. vnde ⁊ illa que fuerūt legis na
ture fuerūt obſeruāda circa Moyſem
uſq; ad tēpus dationis legis i monte ſy
nai. ita h̄: ⁊ eodē modo pōt dici de agni
paſchalis cõmeſtione in cena qꝛ in moꝛ
te xp̄i cauſalit̄ expirauit lex uetus. licet
non pꝛo tūc ſed pꝛo tēpoꝛe publicatōis
huiuſ cauſe ⁊ legis euangelice. Et ideo
uſq; ad moꝛtem potuit xp̄s licite illa ce
rimonialia ſeruare. ¶ Ad ſecundu; pōt
exponi fedus ſempiternū in ſe uel in eq̄
ualente. uel foꝛte magis ad intellectum
littere ꝙ erat fedus ſempiternum inter
deum ⁊ abꝛaam ⁊ ſpecialiter eius ſemē
quia nunꝙ̄ fuit aliquid aliud ſignum
ſpecialiter inter deum ⁊ illud genus. ⁊
tamē futurū erat aliquod ſignū federis
inter deū ⁊ totū genus humanū. ⁊ meli
us erat ſemini abꝛae tranſire in illud fe
dus cõmune ꝙ̄ remanere ſub ſigno fede
ris ſpecialis. quia melius eſt partē eſſe i
toto cui ſimpliciter bene ſit ꝙ̄ eē diſtin
ctam a ceteris partibus ut ſibi aliqualit̄
bene ſit ⁊ alijs male. ¶ Ad tertiū patet.
quia quantū ad gentiles cõuerſos pꝛece
ptum de circūciſione erat reuocatu; in
tertio cõcilio auctoꝛitate Petri ⁊ Jaco
bi. imo ſpūs ſancti. quia ait Jacobus.
Uiſum eſt nobis ⁊ ſpiritui ſancto. quā
tum aūt ad iudeos ſupponitur aliqn̄ re
uocata. licet tēpus reuocationis nõ fue
rit ſimpliciter explicitū in ſcriptura.

Di. 4.

Hic dicendum

eſt. Poſtꝙ̄ magr̄ egit de ba
ptiſmo quantū ad ei intrin
ſeca hic agit de ſuſcipiētibus baptiſmū
⁊ conſiſtit tota determinatio iſtius di.
in declarando quanda; diſtinctionem

trimembre de suscipientibus: que est q aliqui recipiunt sacramentū τ rem. aliqui sacramentū τ non rem. aliqui rem τ non sacramentū. τ diuiditur in tres. In prima hu⁹ diuisionem ponit. In 2ª eā exponit In tertia circa eam dubitationes mouet τ ponit. secunda ibi. Sacramentū τ rem. tertia ibi. Solet queri de illis. Prima pars manet indiuisa. Secunda diuidit in tres ſm tria membra que declarat. secundū membrū ibi. Si uero sine fide. tertiū ibi. Sunt τ alij Et utraqz istarū partiū habet duas. qz primo declarat veritatē. secūdo obijcit τ soluit. τ cōtradicta in declaratione secundi mēbri ponit duas obiectōnes prima est ex auctoritate Aug. ibi. Uidet tñ Aug. 2ª ex auctoritate aplī. ibi. Querit quō. Cōtra etiā dicta in declaratōe secūdi mēbri ponit duas dubitatōes. primā ibi. His aūt uidet. secunda ibi. Sed dicunt aliqui. ¶ Tertia pars pncipalis diuidit in duas ſm duas dubitatōes quas mouet. prima mouet circa tertiū membrum. τ ponitur ibi. Solet queri τc. 2ª mouet circa 2ᵐ membrū. Solet etiā queri. Primū mēbrū. s. suscipere rem τ sacramentū certum est q couenit paruul' Secundū. s. recipere sacramentū τ non rem. certum est q tantū cōuenit adultis tertiū membrū pōt cōpetere utrisqz. qz utriqz possūt habere baptismū sanguinis τ flaminis. Scōm hoc ḡ primo querendum est de paruulis. 2º de adultis. 3º simul de utrisqz. ¶ Quantuz ad paruulos tria quero. primo utrum paruuli sint baptiçandi. secundo utruz paruuli baptiçati recipiant effectum baptismi tertio utruz paruulus existens in utero matris possit baptiçari.

Ad primū arguit q nō. quia baptismus est remediū contra peccatum. Sed paruuli non habent peccatum. quia nec usum rationis uel uoluntatis τ scōm Augusti. de vera religione. Peccatum adeo est voluntarium q si nō sit voluntarium non est peccatū. ergo τc. Item Math. ulti. Qui non crediderit condemnabitur. Paruulus non potest credere. ergo per baptismum nō potest saluari. ergo frustra baptizatur.

Contra Aug. de fide ad Petrū Firmissime tene paruulos qui sine sacramento baptismi de h seculo transeūt eterno supplicio puniēdos. quia originale peccatuz in carnali conceptione contraxerunt.

Hic fuit error pelagij q parruuli non habent peccatū originale. de hoc τ eius improbatione tactum est libro secundo. di. 30. ¶ Tene ergo oppositū. quia cum scōm scripturam τ fidem paruuli trahant originale ad eius deletionez que necessaria est ad salutem sunt baptiçandi. quia tempore legis euangelice baptismus institutus ē in remedium contra illam culpam.

Error pelagii

¶ Ad primum argumentum illa auctoritas Augustini debet de actuali peccato intelligi. τ isto modo peccatuz originale fuit in primo parente voluntarium. non tamen oportet q quodcunqz peccatum sit voluntariū voluntate illi⁹ in quo est. ¶ Ad aliud patet q debet intelligi de adultis: per illud quod precedit. Qui crediderit τ baptiçatus fuerit ¶ Uel potest dici q qui non crediderit nec actu nec habitu condemnabitur. quia scōm apostolum. Hebreorū. xi. Sine fide impossibile est placere deo. credere enim oportet accedentem ad deū. Paruuli autem etsi non possunt habere actuz credendi. possunt tamen habere habitū: ut in sequēti. q. dicetur. ideo non ualet.

Ad secundum sic ꝑcedit ⁊ arguit ꝙ paruuli baptiçati non recipiũt effectuȝ baptismi. qꝛ talis effect⁹ ē grã. Paruuli nõ recipiũt grãm quia nõ infundit sine fide. qꝛ sine fide im possibile est placere deo: ut habet Hebꝛe. xi. Sȝ paruuli non recipiũt fidē: qđ pꝛobo. ꝑmo auctoꝛitate apostoli. Ro. io. Fides ex auditu. paruuli nõ pñt sic accipere fidē. 2° ꝓbo rõne. quia habẽs habitũ põt uti eo cũ uoluerit nõ impedit⁹. paruul⁹ baptiçatus cũ venerit ad usũ rõnis nõ pt uti habitu fidei. quia nõ põt exire in actuȝ credẽdi articulos fidei. At cõfirmat istõ qꝛ hñs habitũ se hȝ alit ad actũ ꝙ non hñs. aliq̃ eni mõ habit⁹ se hȝ ad actũ. ⁊ ẜm illuȝ modũ differt hñs a nõ hñte. sȝ paruulus baptizat⁹ nullo mõ alit se hȝ ad actũ credẽdi ꝙ si nõ fuisset baptizat⁹ qꝛ si baptizatus nutriat int infideles ⁊ ab eis doceat: similit acq̃escet erroꝛi eoꝝ sicut alius nõ baptiçat⁹. si etiã nõ baptiçatus nutrit int fideles ⁊ in lege eoꝝ doceat: similit acq̃escet illi legi sicut aliq̃s baptizatus. Si ğ nullo mõ alit se hȝ ad actũ credẽdi baptiçat⁹ ꝙ nõ baptiçatus nullo° hȝ habituȝ fidei. Si võ rñdeat ꝙ habit⁹ acq̃sit⁹ aliq̃ mõ se hȝ ad actuȝ. nõ sic aũt infusus. Cõtra h ⁊ ad cõfirmationē ꝑncipalis argumẽti. qꝛ si deus infũdẽt alicui habitũ geometrie ꝯcurrẽtibus sibi rõnib⁹ terminoꝝ geometria liũ posset ex illo habitu assentire vitatibus geometricis. ğ a sili in ꝓposito ex fide infusa si adesset posset hñs assentire occurrẽtib⁹ rõnibus terminoꝝ. ⁊ ita apꝑhensa rõne moꝛtui ⁊ resurrectõis posset aliq̃s assentire huic ueritati. moꝛtui resurgẽt. cui⁹ oppositũ expimur. Tandem ꝯfirmat propositũ. qꝛ cũ habitus det aliquã facilitatē ⁊ delectatõȝ in ope ex 2° ethi. Nullus aũt facili⁹ nec delectabili⁹ opat ꝯ habitũ suũ ꝙ ẜm eũ. Sed paruulus baptiçat⁹ postq̃ fuerit adult⁹ facilius dissentit a credibilib⁹ ꝙ cõsentiat ut expimur. ğ ⁊c. Itē ad pꝛincipale. Nullus recipit grãm a deo nisi aliq̃ mõ sibi ꝯiungat. nã actualit auerso ⁊ oĩno indisposito deus nõ dat grãm. ꝑma aũt ꝯiunctio ad deũ fit per fidē. ğ nõ habẽti illam non dat grã. Paruulus nõ hȝ eam ante baptismũ. ğ nõ datur ei in baptismo. Cõtra. Aug. in ench. A paruulo recenter nato usq̃ ad decrepitũ sicut nullus ꝓhibetur a baptismo: ita nullus est qui nõ moꝛiat peccato in baptismo. Sed nullus moꝛitur peccato nisi recipiat gratiam. ğ ⁊c.

Ad questionē dico

ꝙ sicut est creditũ paruulo ĩ baptismo oꝛiginale dimitti: ita ⁊ creditum est sibi gratiã infũdi. qꝛ ut dictũ est in qõne de circũcisione. Deus ꝓ statu nature lapse nulli remittit culpaȝ nisi cui dat grãm. nullũ enim liberat a perditiõe nisi queȝ oꝛdinat ad hoc ut sit filius regni. Ad primũ argumentũ. licet deus de potentia absoluta posset dare gatiaȝ sine fide ponẽdo ꝙ sint duo absoluta simpliciter distincta. tamē quia dei pfecta sunt opera. Deutro. 33. Et quando homineȝ sanat: totaliter sanat. Ideo concedit ꝙ nõ infundit grãm paruulo sine fide ⁊ sine spe. Ille aũt ꝓbatõnes que sunt contra hoc de fide locũ habent in tertio li°. di. 23. Pꝛobant enim nullã esse fidē infusã ⁊ ideo ibi habent solui: sicut ibi habet declarari: pꝛopter qđ ponenda est fides uel enim ponit hr̃e aliquã cãlitatem respectu actus. ⁊ tũc actus nõ posset eẽ tal sine ea qualis est ipsa posita. uel nullã. ⁊ tũc manifestũ est ꝙ ex actu nõ põt perpendi fides inesse. sed ⁊ si aliquã causalitatē habeat. adhuc hoc põt esse dupliciter. uel ꝑcisam. s. ꝙ nulli alij possit competere. uel nõ ꝑcisam. puta si talis causalitas possit cõpetere fidei acq̃site. ⁊ si ꝑmũ istoꝝ poneret posset foꝛte certitudinaliter fides cognosci inesse ꝑ hoc ꝙ ali

quis cognosceret talē cōditionē suo actui inesse q nō posset inesse sine fide infusa. Si 2m ponat simplr nō pt cognosci fidē infusā inesse ex actu neqz ex aliq̄ ɔditione ipsius act⁹. ꝛ tūc esset ondum ꝙ licet nihil sit in actu nec ptinēs ad actū in q̄ distinguat hñs fidē a nō hñte: ac p h nō posset esse notū ꝑm rōnem nālem fidez inesse. tñ h ē creditū. ꝛ sic posset dici generalir ꝙ nulla vtus supnālis pōt pbari iesse neqz ex actu aliq̄ neqz ex aliq̄ cōditione alic⁹ act⁹. sz nec forte in vlī pt pbari p rōnem nālem aliquā vtutē supnālem inesse. De istis amplius in 3° li. in mā de vtutibus dicet. Ad 2m pncipale di ꝙ paruul⁹ ɔiūgit deo p fidē parentū. Cōtra. pone parētes hereticos ul' infideles. dicit adhuc ꝙ p fidē ecclesie. Cōtra esto ꝙ in ecclesia militāte nullus esset fidelis: tñ intenderet facere qd xp̄s fecit. paruulus adhuc vere baptizaret ꝛ recipet grām. Dico g̃ ad argumentū ꝙ de facto nulli dat gr̃a nisi p aliquaz grām meritoriā q̄ mereat ɔiūctionē ei⁹ pmā cū deo. ꝛ h cā meritoria est xp̄s. sz pter istā nō oz dare aliā intrinsecaz in recipiente qua cōiungat deo anteq̄ recipiat grāz.

Ad tertium sic pcedit ꝛ arguit ꝙ paruulus i utero possit baptizari. qz donū dei pfect⁹ ē ꝙ pctm̄ ade. ut pz ro. 15. Paruul⁹ aūt i utero mr̄is pt infici peccato ade. g̃ pōt pfici dono dei. ꝛ sic recipe sacrm̄ pfectissimū. Itē paruul⁹ in utero pt liberari a seruitute tpali. pz ex manumissione mr̄is. g̃ ꝛc̄. pōt g̃ ibi baptizari. itē ro. xi. c. Si radix scā ꝛ rami mr̄ scā cōparat arbori ram⁹ aūt dicit ples i utero. g̃ ꝛc̄. Cōtra. Cor. pa. 15. Nō pus qd spūale: sed qd aiale. deinde qd spūale. g̃ pus oz nasci carnalir ꝙ spūalir renasci. Itē vult Isidorus. Qui natus ꝑm adā nō ē renasci p baptismū nō pt.

Dicitur ꝙ nō. qz paruulus in matris utero ɔiūctus est cāe sue corruptōis. tale aūt sic ɔiūctū nō pōt mūdari dū ɔiunctū est. Cōtra quia caro matris in paruulo nō est cā corruptionis nisi mediata. caro aūt ipa paruuli est cā imediata loquēdo de corruptione originali. statim eni cuz aima paruuli informat carnē eius inijcit illa corruptiōe. imediatius g̃ cāt corruptōez istā in puulo caro sua ꝙ caro mr̄is. Si g̃ stāte ɔiūctōe ad cāz corruptiōis nō pt purgari ex ea p te. sequit ꝙ paruul⁹ hñs carnē suā ppriā nunq̄ a pctō originali pōt purgari qd ē ɔ̄ fidē. Itē licet puulus i utero mr̄is sit ɔiūctus mr̄i localir: tñ est distinct⁹ ab ea psonalir. qz hz aliud corp⁹ ꝛ aliā aiam. Sz distinctio psonalis sufficit ad distinctōnē ꝑm peccatū uel iustitiā: ꝛ nō iustitiā. nā pctm̄ ꝛ iustitia insunt isti psone ꝑm ꝙ h. nō qz i tali uel tali loco. g̃ nō obstāte illa ɔiūctione locali pter distinctōez psonalē pt paruulus eē iustus licet mr̄ qlitcunqz hēat se ad iustitiā. Itē si nō posset cū ɔiunctione ista ad cām corruptōis stare gr̃a in paruulo. g̃ nō posset paruulus in utero hr̄e baptismū flamis ul' sanguis: qz utrūqz ē falsū. De flamine pz Iere. i. ꝛ dē Iohe baptista: luce. i. ꝛ de mr̄e xp̄i h tenet firmir ecclia. De 2° pz p h ꝙ si q̄s psequit matrē grauidā: eadē de cā psequit paruulū in utero ei⁹. g̃ si mr̄ occidit pro iustitia. similir ꝛ paruul⁹. si aūt paruul⁹ occideret extra uterū hr̄et baptismū sāguinis si p iustitia uel fide occideretur etiā nō baptizatus. g̃ eodē mō rōnabile est ꝙ deus nō ɔtemnet eū p simili cā in utero mr̄is passū. Et ex h pōt argui ɔ̄ op. qz si paruulus pōt hr̄e baptismū flaminis. g̃ pt hr̄e purgationē a pctō originali. Sed cōiunctus mr̄i que est cā corruptionis per te potest hr̄e baptismuz flaminis. g̃ ꝛc̄.

Ad questionē dico ꝙ uel puer ꝑm omnes partes est in utero matris. ul' ꝑm aliquā partē appares

extra uterū. Si pmo mō. dico q nō pt baptizari. nō propter rōnē priorē. q3 cō iūctus est cause corruptōis. s3 q3 baptismus ē lotio uel ablutio in aq̄. s3 paruulus sic i utero nō pt lauari. q3 nec sic immediate tangi ab aqua. ¶ Ex h sequitur correlariū q si paruul9 corio inuolueret ⁊ illud poneret in aq̄ ita q aq̄ nō tangeret corpus: nō eēt baptizatus. s3 si tāgeret aqua: bn̄. sed piectus d ponte nō. q3 h nō est ad uitā ordinatū uel lotionē s3 ad mortē. ¶ Si 2° mō sic aut apparet ps pncipalis: ut caput: ⁊ tūc pōt baptizari in illa pte: ⁊ in h etiā simplr baptizari. Nō ē enim uerisile q in die penth. quādo babtizati sūt tria milia. actuū. 2. q qlibet quantū ad totū corp9 suū lauaret aqua. sed pcise quantū ad faciē aspgendo uel quantū ad caput pfundendo. Et in isto casu si p9 puer nasceret nō oporteret ipm baptizare. Si aūt apparet pars min9 pncipalis. s. man9 uel pes illa ē baptizanda. q3 ibi est tota anima: licet nō omnis sensus sicut in capite. Et si h minus sufficeret ad hoc ut esset simpliciter baptizatus: si nasceret postea viuus eēt sub cōditōe baptizādus. ut docet extra de baptismo ⁊ eius effectu. De qbus credendū enim est q deus suppleret illud qd impotētia ipediret. tal. n. ⁊ si mortu9 nascit sepeliēdus ē in tra bn̄dcā rōe dcā.

Ad primū cōcedo

q deus p donū suū pōt iustificare paruulum nō natum. sicut fuit de Jeremia Jo. baptista. de virgine Maria. sed nō per istud sacramentū. q3 dum est in utero matris capax nō est hui9 sacramēti. ¶ Ad 2m dico q quantū ad seruitutē tēporalē filius dū est in utero nō est distinctus a matre. nō enim habet dominus dominiū in paruulo nisi quia in matre sed quantū ad seruitutē uel libertatem spūalem nō est simile. quia ista respicit distinctā psonā. paruulus aūt in utero est ita distinctus in psona a matre sicut extra uterū. ¶ Ad 3m ↄcedo q fruct9 inquantū est aliquid arboris sequit ↄditōnez arboris. tn̄ inquantū est aliqd in se pōt habere cōditōes oppositas arbori i se. pōt eni fructus eē mollis ⁊ arbor dura sic in pposito. q3 iustitia ⁊ iniustitia respicit psonam in se. nō ut cōiunctā ul' diuisā localiter respectu alterius psone ⁊ ideo iustitia pōt cōpetere proli: lic3 nō matri: ⁊ ecōuerso. Aliter pōt dici ad intentionē apl'i. sed h sufficit h.

Circa secundū

mēbrū diuisionis de recipiēte sacrm ⁊ nō rem sacri: qd pcise cōuenit adultis. quero duo. pmo utru3 adultus nō ↄsentiēs potest recipere effectu3 baptismi. 2° utrū adultus fictus recipiat effectū baptismi.

Ad primum

arguitur q non. Nullus dissentiens ↄtrahit mrīmoniu3 carnale. g nec spirituale. quia ibi nō minus sed magis requiritur consensus spiritualis. in baptismo autē contrahit quodda3 matrimoniu3 spirituale. quia anima desponsatur deo. g ⁊c. Item in baptismo fit qddam uotu3 abrenunciādi sathane ⁊ adherendi deo. Sed nullus inuitus ul' dissentiens uouet uel se obligat. g ⁊c. Item magis nocet baptizato malitia sui q ministri baptiçantis. Sed in baptizante requirit nō tm̄ cōsensus sed intētio baptiçandi. g multo magis requirit cōsensus baptiçati. ¶ Itē Ang. Sicut patrin9 respondet pro paruulo: ita adultus respōdet pro seipso. Sed si patrinus nō cōsentiat: paruulus pro quo respondet nō baptizat g ⁊c. videt enim cōferri baptism9 in virtute responsionis illius qua ad qstionem illā vis baptizari. respondet patrinus: volo. ⁊ subiūgit sacerdos. ⁊ ego te baptiço ⁊c. qd aūt fit sub conditione si conditio nō existat: nihil est. ¶ Contra extra de baptismo ⁊ eius effec. maiores

Qui terroribus atq₃ supplicijs violent attrahitur ne detrimentū incurrat baptismi suscipit sacramentū: talis sicut ꝛ is qui ficte ad baptismū accedit caracterem suscipit xpianitatis impressum. ꝛ ipse tanq̃ condition aliter uolēs lic₃ absolute nō uelit: cogendus est ad obseruationem fidei xpiane. ꝗ absolute non volens recipit sacr̄m baptismi.

Hic distinguo tā ex pte eius qui dicit adultus: q̃ ex parte eius qui dicit nō uolens. De pmo aut adultus non utit nunc ratione nec ē usus vnq̃ ut furiosus uel fatuus a natiuitate. aut non utit nūc ratione sed aliquādo est usus. aut tertio nunc utit actualiter ratione. De primo breuit dicendū est sic ō paruulo. nisi q̃ in hoc est differētia q̃ si speratur ipsum aliqñ curandū ꝛ usurū ratione: expectandū est tēpus illud ut cu₃ maiori reuerētia suscipiat sacramentu₃. Si aūt desperat de eo q̃ ad usū ratōnis nunq̃ attingat: statim cōferendu₃ ē sibi sacramentū. quia nulli deus excludit remediū ad salutem. De secundo. s. nūc non utente qui aliquando tamē usus ē ratione. dico q̃ supponitur nunc habitualiter consentiens uel dissentiens fm q̃ se habuit in sanitate ante istud impedimentu₃ imediate. s. si tunc actualiter consensit: iudicatur tūc habitualiter cōsentiens. si tunc actualiter dissensit: nūc iudicatur habitualiter dissentiens. Et dixi immediate ita q̃ inter actum illu₃ ꝛ istud impedimentum non interuenit motus uoluntatis oppositus. ꝛ sic vniuersaliter dico q̃ iste habitualiter se habens potest recipere sacramentum sicut patuit prius quando actu sic uel sic se habuit. qualiter autem actualiter se habens possit baptiçari: statim dicetur in 3. membro. Sed expedit ne talem baptizari: multa enim licent que non expediunt. Cor. prima. 6. c. Rꝰ si speret eum rediturum ad usum rationis magis expedit tempus expectare quo uteretur ratione. puta de dormiente tēpus vigilie expedit expectare. ꝛ de furioso tēpus lucidi interualli. Si autē non speretur. puta de eo qui incidit in perpetuu₃ impedimentum usus rationis: eu₃ expedit baptizare si tamē ē capax baptismi. quia alr̄s exponeret piculo damnatōnis. Qualiter autē sit capax statim dicet de utente ratione. De tertio membro. s. ō adulto utente ratione. distingno de eo q̃ ponitur in questione non consentiēs qō potest intelligi contrarie uel negatiue. negatiue tm̄ negat actualem consensum contrarie uero ponit actualem dissensum. ꝛ patet distinctio. quia non est idem non uelle ꝛ nolle. si autem accipiatur contrarie pro dissentiente actu. aut dissentit simpliciter aut scdm̄ quid. Et intelligo simpliciter. sicut est expositum in tertio li. q̃ ille qui ut fugiat aliquod incōmodum vult aliquid: simpliciter vult illud: sicut projciens merces i mari ut fugiat submersionem: simpliciter vult projcere merces. nam potentiam suā motiuā ad projciendū uolūtas mouet impando. ꝛ ipsa seipsam libere mouet. quia cogi non potest. simpliciter ꝗ uolens projcit. sed scdm̄ quid nolens ħ est sub cōditione nolēs. qꝛ nollet si posset alio mō saluar uitā: si iste sit utroq₃ mō dissentiēs: dico q̃ nō recipit sacr̄m. qꝛ deus p sapientē dicit puer. 3. Fili prebe mihi cor tuū. nolens aliquē oīo inuitum asscribi familie sue. suscipiens aūt baptismū asscribitur per ħ familie xpi. Nec oportet hic distinguere de reclamante siue protestante signo exteriori suū dissensū. ꝛ de nō reclamāte. qꝛ in rei ueritate si est dissensus: oīo idē ē. tn̄ quā tū ad iudiciū ecclesie iudicantis de manifestis ꝛ eū qui tacet presumentis ꝯsentire nō coget reclamās ad obseruantia₃ religiōis xpiane. coget aūt nō reclamās. Nec in ħ pōt argui ecclia q̃ isti nolēti tn̄ ñ reclamāti fiat iīuria. mīnꝰ. n. malū

est sibi ꝙ inuitus seruet legē xp̄ianaʒ ꝙ̄ ꝙ impune permittat̄ agere cōtra eaʒ. qꝛ minus malū est inuitū aliqua bona facere ⁊ mala fugere: ꝙ̄ libere ⁊ ipune mala agere ⁊ bona dimittere. ¶ Si aūt ꝯm quid dissentiāt sed simpliciter consentit ⁊ hoc non tm̄ in illā ablutionē tanꝙ̄ in quoddā balneū: sed in ablutionē eo mō quo illā intendit facere ecclesia: ille simpliciter recipit sacrm̄: qꝛ simplicit̄ est uolens. licet ꝯm q̄d nolēs: ⁊ de tali loquit̄ illud ꝯciliū toletanū. qđ allegat̄ extra đ baptismo ⁊ eius effectu. maiores. Qꝛ illi qui iā p̄dem ad xp̄ianitatē coacti sunt. quia iam cōstat sacramentis diuinis associatos oportet ut fidē quā necessitate susceperūt tenere cogant̄: ne nomen dn̄i blasphemet̄: ⁊ fides quā susceperūt contemptibilis habeat̄. ¶ Exemplū huius qualiter aliquis pōt cōsentire in illā ablutionē suscipiendā eo modo quo confert̄ ab ecclesia: ⁊ tn̄ nollet si posset euadere tormēta: quia nō credit eam aliq̄d ualere: potest haberi de eo qui non credit uerba incantatōnis posse habere aliquem effectū. tamē cōcedit incantāti ꝙ dicat illa uerba sup eū ea intētione qua solet ea dicere dicendo in corde suo. ualeāt quantū ualere poterūt. iste uere diceret̄ incantatus. ⁊ si talis incantatio super aliquē diceret̄ consecratio dyabolo ille eēt dyabolo ꝯsecratus. ¶ Patet aūt differētia istius mēbri ꝯm quid dissentientis a mēbro p̄cedenti: quia ille simpliciter dissentiens omnino nō recipit sacramentū. ⁊ ideo cessante dissensu esset simpliciter baptizandus. iste quia simpliciter consensit: licet ꝯm quid dissentiat est baptizatus. ⁊ cessante dissensu illo ꝯm quid non est iterum baptizandus. ¶ Si quis autem nō consentiat tantuʒ negatiue dico ꝙ recipit sacramentū si consensit virtualiter. quia noluit deus obligare hominem ad impossibile vel ꝯm statum huius uite nimis difficile. nunc autem nō distrahi nimis uidetur difficile homini ꝓ statu isto. quia scd̄m Augusti. 3. de libero arbi. Non est in uoluntate nostra quibus uisis tāgamur. ergo noluit deus saluteʒ hominis ponere in ista conditione si non distrahatur. nec ergo uoluit obligare eū ꝙ in suscipiēdo baptismū non distraheret. ⁊ ita est vniuersaliter in alijs sacramētis. sacerdos etiam in consecrando eucharistiaʒ non obligatur necessario. dico ad hoc ut nō sit distractus. vere enim conficit distractus. dum tamē prius in induendo se intenderet celebrare missam scd̄m morem ecclesie. ¶ Et si queras esto ꝙ non cōsentiens actualiter. tamen consentiens virtualiter eo modo quo positum est exēplum de sacerdote celebrāte recipiat baptismum. nunquid ⁊ ille qui solum cōsentit habitualiter recipit: distinctio autem istorum virtualiter ⁊ habitualiter patet. 2. li. di. 41. Et esto ꝙ sic. nūq̄d ille qui tantū negatiue non consentit. negatiue etiam non dissentit. quia nec actuʒ nec habitum oppositū habet. ¶ De primo posset dici ꝙ talis indicat̄ habitualiter consentiens. quia aliquādo habuit consensum actualem non interueniente dissensu: ⁊ talis licet utens rōne recipit sacramētū. quia nō uidet̄ ꝓpter aliquā cōditionē minus capax si utit̄ rōne ꝙ̄ si prius usus nō utat̄ nunc. sed in tali nō utente nūc prius tamē uso sufficeret habitualis consensus. g̊ ⁊ hic. ¶ De 2° licet difficile esset aliquē talem inuenire p̄cipue qui p̄us aliquādo cogitasset de baptismo. quia uel tunc placuisset sibi baptizari: uel nō placuisset. imo displicuisset. ⁊ scd̄m ultimū modū indicaret̄ talis habitualis consensus uel dissensus esse in posterū. tamē si quis eēt omnino nō consentiens nec dissentiens tam actualiter ꝙ̄ habitualiter. ⁊ tamen utens ratione nō esset capax baptismi. quia ex quo utitur ratione oportet ꝙ habeat deuotionem aliquā ad sacramentū. si debet sibi ualere: aliter enim uideret̄ ꝯtēnere.

Ad primum argu

mentum dico q̄ in bap° magis proprie est adoptio in filiuz q̄ mr̄imoniū: q2 p uul° non pōt dici ꝓprie ꝯtrahē mr̄imoniū: cū non vtat rōne: cuius vsus reqritur ad oēm ꝯtractū. i adoptōne aūt sufficit solus act° adoptantis. ⁊ si nullū habeat adoptatus. ¶ Ad 2m dico q̄ malitia pōt esse mi̅stri inquantū mister. s. in male ministrādo. vel q2 non bn̄ credit. vl̄ q2 nō intēdit ꝯferre sacr̄m. ⁊ hec malitia maxie non intēdendi ipedit sacr̄m cōferri magis q̄ malitia moris in suscipiente: ⁊ rō dicetur di. sequēti. Alia aūt pōt esse malitia mi̅stri non inquātū minister sed cōcomitans. puta q̄ ē in pc̄co mortali. ⁊ hoc non ipedit sacr̄m ꝯferri. p3 ḡ q̄ nō intētio mi̅stri impedit. s3 non quel3 alia malitia. non aūt seq̄t ex hoc. ḡ non intentio suscipiētis impedit. q2 in agente. 2° etiā requirit qō p se ptinet ad agēs. qō est intendē in agente p rōnē. intentio aūt non p se est suscipiētis inq̄tū h°. ¶ Ad 3m dōm q̄ si adultus baptizandus ex voto intendit renūciare dyabolo ⁊ pompis eius. tn̄ illud votū p̄cedēs nō est de nc̄citate sacri. sed pertinēs tn̄ ad eius solēnitatē. ¶ Ad aliud ꝯcedo q̄ ꝯsuetudo ecc̄ie bona q̄ nullū adultū baptizat nisi rn̄deat p seipso. ⁊ est ꝯsuetudo laudabilis ⁊ rōnabilis vt solum volēs ascribat familie xp̄i. sed l3 nō rn̄deret q2. s. non vteret rōne vt dormiēs posset sibi sacr̄m conferri. dum tn̄ esset habitualiter ꝯsentiēs. sed hoc vt dictu3 est prius non expedit facē: sed expectare tp̄s quo actualiter consentiat.

Ad secundum

Sic ꝓcedit. arguit q̄ adultus fict° recipiat gr̄am baptismi. quia Gal. 3. Quotq̄t in xp̄o baptizati estis: xp̄m induistis. Sed null° induit xp̄m nisi accipiendo gr̄az fiat ꝯformis xp̄o. ḡ ⁊c̄. Itē si fict° non recipit gr̄am cū non possit saluari sine gr̄a baptismali. ḡ recedēte fictiōe eēt al'as baptizand° ꝯn̄ia p3 a sili. q2 ficte penitens tenet ad penitendū de eisde3 pc̄cis. ꝯn̄s est inconueniēs. vt p3 auctib° sancto4 in lr̄a. ¶ Ite3 baptism° expellit pc̄tm non illud qō iam p̄us expulsum est. Qō enim expulsu3 est expelli non pōt. ḡ expellit peccatū qō tunc inest. ḡ nullū peccatū in ficto ipedit effectu3 baptismi. ꝯtra Aug. de peni. c. 2. ⁊ ponit in lr̄a. ¶ Ois q̄ iam sue volūtat̄ arbit̄ ꝯstitut° est cū accedit ad sacr̄m fideliū nisi peniteat eum veteris vite nouā nō pōt inchoare. ¶ Itē de bap° paruulo4 dicit Aug. Tunc valē incipit baptism° ad salutē cū illa fictio veraci ꝯfessione recesserit que corde in malitia ꝑseuerante pctō4 ablutionem non sinebat. ḡ illa fictio impediebat ablutionem in bap°. ⁊ p ꝯn̄s gr̄am.

Respondeo

Fictus dr̄ qui aliud pretendit exteri° aliud h3 interi°. pōt ḡ aliqs in suscipiendo bapm eē fict° dupl'r vno mō q̄ ondat se velle recipe illa3 ablutōe3 eo mō q̄ ecc̄ia intendit eā ꝯferre ⁊ tn̄ oppositum h3 in aīo. ⁊ ille nō recipit sacr̄m. vt p3 ex qōne p̄cedēte. q2 simpliciter est nolēs respectu ablutionis sacramentalis. l3 sit volens respectu ablutionis simplicī: ⁊ si talis postea recederet a fictione ess3 baptizādus. tn̄ ecc̄ia iudicaret eū cōsentire in ablutōe3 sacralem ⁊ cogēt eā ad obseruantiā fidei xp̄iane. q2 presumit partē meliorem q̄ndo signa magis p̄tendunt eā sicut ꝑsumit post mr̄imoniū de futuro cognoscentē illā qua3 affidauit cognoscē affectu maritali. ⁊ ideo cogit eū ad verū ꝯsensum mr̄imoniale3 in eam. ¶ Alio mō pōt aliquis esse fict° ondendo se esse dispositū ad recipiendū sacr̄m. ⁊ tn̄ non ē dispositus interi°. vel q2 non h3 rectā fide3 vel quia h3 aliqō peccatū mortale tunc in actu. vel p̄teritū de quo nullo mō atteritur vel ꝯterit. ⁊ isto secūdo mō coīter

loquunt sancti ꝛ doctores ꝺ ficte bapti
zato. dico ꝙ tunc qꝛ nolentez deꝰ nō iu
stificat. ſm illud aug. Qui creauit te ſi
ne te nō iuſtificat te ſine te. iſte ꝗ habet
actualiter obicē ꝯtra grām puta infide
litatē vel aliqꝺ pccm̄. qꝺ tunc actu vo
luntarie ꝯmittit vel quod ṗus ꝯmiſit: ꝛ
nullo mō ſibi diſplicet: nullo mō reci
pit grām. ſm aug. vbi ſupra. Ois ꝗ ſue
volūtati arbiter ꝯſtitutꝰ eſt ⁊c̄. ꝛ de iſto
intelligit illud ſap. pº. Spūs ſcūs diſci
plie effugiet fictū. At ſi obiͣ. ꝗ iſte tūc vr̄
eſſe ꝑplexus. qꝛ nō pꝫ ſibi via ſalutis cū
non poſſit iterū baptizari: qꝛ baptizatꝰ
eſt. ꝛ ſine grā baptiſmali ſaluari n̄ pōt.
¶ Rº rebaptizari non pōt. qꝛ deus inſti
tuit bapm̄ interabilē ne ꝑpter plenā re
miſſionē ꝗ fit ibi tam culpe ꝙ̄ pene da
retur occaſio ſepius delinquēdi. ſi bapꝰ
poſſet ſepius iterari. Qꝛ aūt in bapº fit
remiſſio oīs pene. Ambroꝰ. de cōſe. di.
4. ꝛ ſumit ꝺ glo. ſup illo verbo. Sine
pn̄ia ſunt dona dei. ro. xi. Grā inquit
dei in bapº nō requirit gemitū vl̄ plan
ctum vel aliqꝺ opus. ſed oīa gratis cō
donat. ꝛ magr̄. 4. di. c. antepe. tn̄ nulli
quotienſcūqꝫ labenti ꝑcluſit deꝰ viā ſa
lutis in hac vita. nō. n. ad maiorē miſe
rationē voluit ipſe quēcunqꝫ noſtrum
ad proximuz obligare: ꝙ̄ ipſe uoluerit
habere ad ſubditū. Petro aūt querēti
math. 18. quotiens debet dimittē fratri
peccāti in ipm: an ſepties. rn̄dit ſeptua
geſies ſepties. imo ſm aug. in omel. mil
leſies milleſies. ꝛ vl̄r quotienſcūqꝫ pec
cauerit ꝛ recognouerit: parcendū eſt ei.
Sic ꝗ deꝰ inſtituit aliqꝺ aliud remediū
quotienſcūqꝫ peccāti in via. ſ. ſacrm̄ pe
nitentie. ꝛ tunc dico ꝙ iſti patet via ſa
lutis p veram pniam de iſta fictione iu
xta ſecūdā auctem Aug. adductā. ¶ At
ſi obiͣ quō habebit iſte grām baptiſma
lem vel effectum aliquē baptiſmi. vno
mō pōt dici ꝙ illa fictio nō dimittit ni
ſi per verā pniam. ſed ea dimiſſa hꝫ ba
ptiſmus effectū ſuuz reſpectu oīm pec-
catoꝝ ꝑcedentiū baptiſmū que tn̄ non
erant cā fictionis in bapº. vbi grā. aliqs
ante bapm̄ ꝯmiſit ſeptē pcca mortalia.
ꝛ veniēs ad bapm̄ de ſex attritꝰ. 7m̄ aūt
actu placet: vel de eo nullo mō atterit:
illud ſeptimū ſolū eſt cā fictionis eius i
bapº. oꝫ ꝗ ꝙ vere peniteat de iſto ſepti
mo. ꝛ in ſe ꝛ inꝙm̄ fuit cā fictionis eius
in bapº. qꝺ pro tanto dico qꝛ forte pec-
cauit nouo peccato mortali faciēs irre
uerentiā ſacro baptiſmi recipiēdo illꝺ
cum tali fictiōe. ſed recedēte iſta fictiōe
que fuit impedimentū effectꝰ baptiſmi
deus ꝯfert grām baptiſmalē in remedi
um ꝯtra alia peccata ꝗ fuiſſent deleta i
bap niſi fictio occurriſſet. ꝛ iō de illis
alijs non oꝫ hr̄e nouā pniam. nec forte
nouā attritionē preter illā que habita
fuit an̄ bapm̄. ſꝫ ſolo impedimͣto amo-
to. ſicut deꝰ ſigno ſuo aſtitiſſet ad cau-
ſandū effectū eiꝰ vel dandū qn̄ ſuſcipie
batur niſi fuiſſet impedimentū in ſuſci
piente ita paratꝰ eſt ſemp poſt ſuſceptō
nem eiꝰ ſigni: aſſiſtē ei ꝗ ſuſcepit ad cau
ſandū effectū eius qn̄ ceſſat illud impe
dimentū. Nec oꝫ dicere caracterez in fi
cto aliqd operari ſed ſolū ꝙ deꝰ ex ea
dem pactione aſſiſtit etiā poſtea ei qui
ſuſcepit ad cāndū effectum ꝙ̄cito obex
tollit. ¶ Sed ꝯtra iſtud arguit. qꝛ p pe
nitentiā delet iſta fictio p te. nō aūt pōt
deleri vnū peccatū mortale quin deleā
tur oīa. qꝛ ſm Aug. Impium eſt a deo
dimidiaꝫ ſperare veniā. ergo per illam
pniam delent omnia alia peccata. non
ergo gratia baptiſmalis delet illa alia.
¶ Item nullum peccatum mortale qꝺ
ineſt poſt baptiſmuz poteſt deleri ſine
penitentia. quia illa eſt ſecunda tabula
poſt naufragiū ſecundū Hiero. Illa au
tem alia peccata que non ſunt cā fictio
nis inſunt poſt baptiſmum. ergo nō de
lentur niſi p penitentiam vel ſi fingas
illa deleri per baptiſmū quando tollit
impedimentū effectus baptiſmi. quare
non poteſt ita illa fictio que fuit cā im-

pedimenti tolli quando cessat impedi-
mentū per ipsum baptismum. ¶ Si di-
catur ad primum istorū ꝙ penitentia
quantū ē de se posset delere omnia pec
cata. tamen quādo preuenit ab aliqua
cā potentiore nō delet illa. sed ista cā ē
hic quantū ad alia sex peccata. s. gr̃a ba
ptismalis q̄ preuenit pniam vel effectū
eius. ¶ Hoc non videt̃ rõnabile. qꝛ ꝑus
naturalit̃ tollit̃ fictio q̄ꝫ p bapᵐ aliquid
causet. sed in illo priori oꝫ habē veram
pniam. qꝛ fictio nō tollit̃ sine vera pnia
s̄m aug. vera pnia plene recōciliat deo
quantū ad oia. g̊ baptismus non pōt ꝑ
uenire effectū pnie q̄ꝫᵐ ad aliq̄d delen
dum ibi. imo pnia preuenit q̄ꝫᵐ ad oia
¶ Posset g̊ alr̃ dici ꝙ pnia vera ꝑfecte
recōciliat deo. ⁊ p ꝯn̄s nullū peccatū re
linquit. sed tñ nō oē qd̄ infuit per se cu
rat: sed tm̄ illud qd̄ est obiectū pnie. de
quo. s. penitēs penitet. Q̄ñq3 aūt oꝫ oē
peccatū qd̄ delet̃ esse obiectū pnie. vt po
te si oia illa peccata sint cōmissa pꝰ ba
ptismū. q̄ñq3 aūt non oꝫ vt in ꝓposito
¶ Nō g̊ p v̓tutē pnie dimittunt̃ hic oia
peccata. sed in pnia dimittunt̃ partim
per pniam ꝑtim p aliā cām. ⁊ sic nō h̄r
ibi dimidia venia sed tota a deo. nō tñ
tota per pniam. qꝛ nō oportuit d̄ oibꝰ
que inerāt peccatis penitē. ⁊ s̄m hoc es
set dicendū ꝙ illa sex delent̃ ⁊ quantū
ad culpā ⁊ quantū ad penam. nec d̄ eis
oꝫ hr̃e ꝯtritionē nec ꝯfessionē nec satis
factionē: sed solū d̄ illo septimo qd̄ fuit
cā fictionis. ¶ Ad 2ᵐ pōt dici ꝙ oia pec
cata mortalia ⁊ si insunt post bapᵐ tñ
nullū eoꝝ fuit cā quin iā essent deleta.
illud autē 7ᵐ fuit cā q̄re nec ipsum nec
alia sūt deleta: ⁊ iō rõnabile ē ꝙ respcū
eiꝰ nō hēat baptismꝰ efficaciā: sed respe
ctu aliorū: qꝛ ip̄m formalr̃ ipediuit effe
ctū baptismi. alia non. Et tūc illa ꝓpo
sitio: pctm̄ mortale post baptismū non
delet̃ nisi p pniam. oꝫ intelligi de pecca
to ꝯmisso post bapᵐ. vel oino inherēte
sic. s. ꝙ de ipso nec fuerit ꝯtritio nec at
tritio in bapᵒ nec pꝰ bapᵐ. ¶ Aliter pōt
dici ꝙ qñ vere penitet d̄ fictiōe illa: gr̃a
infundit̃ sibi ꝑfectior q̄ꝫ esset illa q̄ ꝑci-
se virtute pnie infunderet̃. ita ꝙ illa inclu
dit in se ꝑfectōeꝫ gr̃e pnialis ⁊ baptisma
lis. ⁊ hoc mō bapꝰ hꝫ effectū. qꝛ gr̃a eq̄
ualens gr̃e baptismali dat̃ penitēti de fi
ctione simul cū illa quā meret̃ de peni-
tendo. ¶ Sed ꝯ hoc arguit̃. qꝛ tunc ille
h̄ret ꝯmodū de fictione sua maius q̄ꝫ si
tunc nō fuisset fictꝰ ⁊ post in peccatū ce
cidisset sil̃e illi fictioni. nā si cecidisset ⁊
mō penitēt non h̄ret mō gr̃am nisi tm̄
virtute pnie. tu aūt dicis illū qui tunc
fuit fictꝰ in bapᵒ hr̃e in penitēdo q̄si du
plicē gr̃am ¶ Hic pōt dici vno mō ꝙ nō
hꝫ ꝯmodū. sed magis detrim̄tū. qꝛ tp̄e
baptismi ⁊ sequēti vsq3 ad pniam ē fili
us gehēne ⁊ oia opera sua mōtua sunt
si aūt nō fuisset fictꝰ fuisset tunc ⁊ post
vsq3 ad lapsum filiꝰ regni: ⁊ opera eius
viua: quibꝰ meruisset augm̄tū ⁊ gr̃e ⁊
glorie. ¶ Alit̃ pōt dici ꝙ si non fuisset fi
ctus ⁊ postea lapsus ⁊ postea penitēt in
penitēdo reciperet tantā gr̃am quantaꝫ
nunc recipit penitēs d̄ fictione. qꝛ resur
gens per pniam a peccato mortali recu
perat totā gr̃am a qua cecidit: ⁊ aliquā
vltra p pniam. ⁊ h̄ vel in re vel in diui-
na acceptiōe. sed de hoc inferius in mā
de pnia. ¶ Tertio mō pōt dici ꝙ ille pe
nitens de fictiōe tm̄ recipit gr̃am virtu
te pnie. ⁊ ita non maiorē q̄ꝫ si nō fuisset
fictus in baptismo ⁊ post baptismū ca-
dens resurgeret p penitentiam. non est
eniꝫ verisimile ꝙ eque penitēti ⁊ de eq̄li
peccato vel minori nō det̃ equalis gra-
tia. Ille autem lapsus post baptismum
licet quantū ad aliquid grauius pecca
uerit q̄ꝫ fictus. tñ fictus quantū ad ali-
quid grauius peccauit. quia sacramēto
irreuerentiā fecit. ⁊ tunc illa verba que
dicuntur de effectu baptismi quē sorti-
tur penitēs de fictione intelligēda sunt
non ꝙ in penitentia illa recipiat gr̃am
aliquā virtute baptismi quia susceptō

eius mortua fuit. ⁊ mortuus reuiuiscē non pōt. sed absolut⁹ est a precepto de baptismo suscipiēdo. quia illud impleuit. Illa autē impletio nihil sibi valuit ad salutē añ istaȝ pniam. Recipit ḡ effectum baptismi qñ penitet. qꝛ ē filius regni ⁊ non obligat ad suscipiendū baptismuȝ ad hoc ut sit fili⁹ regni. qꝛ illud p̄ceptuȝ impleuit. ⁊ h° nō ꝙ actualit̄ peccans mortalit̄ i alio siue i illo actu pōt iplē p̄ceptū affirmatm̄ etiaȝ i illo actu.

Ad primum argu

mentū dico ꝙ omis baptizatus induit xp̄m ꝙ̄m ad hoc ꝙ xp̄i familie ascribit. sed nō induit xp̄m semp per caritatem vel grām. ⁊ primuȝ indumentū pōt dici coē oibus de familia. 2m est indumentum specialiter filioꝝ. ¶ Vel pōt dici ꝙ ille non est baptizat⁹ in xp̄o sed in xp̄i noie. qꝛ non in v̄tute xp̄i interius baptizantis. ¶ Ad 2m p3 ex dictis in corpore q̄ōnis. Ad 3m dico ꝙ baptismus expellit oē peccatū. nō qꝛ in eodē instanti insit grā ⁊ peccatum. sed grā baptismalis expellit oē peccatum qd̄ infuit vsq3 tunc. culpa autē que tunc inest actu vel que actu tunc cōmittit vel quia de illa nulla ꝯtritio inest non expellit. quia inuenit obicem ꝯtrarie voluntatis.

Circa tertium

membꝝ. d. qd̄ est de suscipientibus rē ⁊ non sacr̄m. quero vtrꝝ iam iustificati teneant ad susceptionē baptismi. ⁊ arguit ꝙ nō. qꝛ non legit de apl̄is nec de beata v̄gine ꝙ fuerunt baptizati. ¶ Iteȝ baptizatus bap° sanguinis non tenet ad bapm fluminis ḡ nec baptizatus bap° flaminis tenet ad illud. Consequentia p3 p̄se. qꝛ ista duo baptismata eque dicunt supplē baptismuȝ fluminis. añs est mm qꝛ talis euolat. ¶ Itē nullus tenet recipē sacr̄m frustra. qꝛ in operibus dei nihil ē frustra Sed bap⁹ receptus a iustificato frustra recipit cum habeat effectū qui est ablutio aīe a pcc̄o. Jam eni p̄us est ablutus ¶ Item nullus tenetur iniuriari sacramento. ¶ Sed ex h° fieret iniuria sacramento si iustificatus baptizaret. Iniuriam eniȝ est scr̄o facere ꝙm in se est ꝙ ipsum sit signū falsum. Sed talis suscipiens facit hoc. qꝛ caret tunc signato: qꝛ tunc non dat grām. ¶ Contra. Jo. 3. Nisi quis renatus fuerit ⁊c̄.

Respondeo

Dicendum ꝙ post baptismum ꝓmulgatū p modū p̄cepti q̄libet q̄litercūq3 iustificat⁹ qui non impleuit illud p̄ceptū cū quo deus nō dispensauit spāl̄r vt nō teneret ad illud tenet ad baptismuȝ affectu. ⁊ ꝓ loco ⁊ tpe effectu. si māet viator nobiscuȝ quousq3 pōt cōmode recipē in effectu. h⁹ rō fundamentalis est. qꝛ lex vl̄iter ꝓmulgata oēs obligat. vl̄r dico illaȝ ꝓmulgari in cui⁹ ꝓmulgatione non est aliq̄ acceptio psone siue cuiuscūq3 exceptio persone vel circūstantie. tale fuit p̄ceptū de baptismo suscipiēdo. ⁊ hoc rōabl̄r. qꝛ congruū fuit oēs de lege xp̄iana hēre vnū signū in q̄ ꝯuenirent int̄ se ⁊ distinguerent ab alijs. vt dictū est in q̄ōne de institutione sacr̄i in coi. ⁊ maxie illud signū p qd̄ ingrederent obſuantiā h⁹ legis. p eius eni susceptionē ascribunt illi legi. ⁊ dicunt de familia xp̄i. ¶ Posset etiaȝ alia rō assignari. qꝛ q̄l3 viator tenet esse mēbꝝ eccl̄ie militanl nō tm̄ in scia diuina. sed etiā ꝙm ad notitiaȝ aliorū mēbroꝝ quātū in se ē. qꝛ tenet cuȝ alijs mēbris coicare in his q̄ ptinēt ad obseruantiā legis. ⁊ eos non scandalizare. Si aūt nō accipet sacr̄m per quod fit mēbꝝ eccl̄ie ſm iudiciuȝ eccl̄ie non esset aptus ad coionē cuȝ alijs mēbris in multis actibus ptinētibus ad ecclesiam. scandalizaret etiā actiue alia membra que hērent occasionē iudicādi ip̄m contemnē coitatē. ¶ Ex hoc pōt formari tertia ratio. qꝛ qui pōt ex actu facili

magnā gr̃az acq̃rer̃: si negligat illū actū vı̃ gr̃az ꝯtēnere: vel saltē n̄ eā ita appci-ari q̄tū est appreciabilis. sed ille q̄ nō ē baptiçat᷒ q̄tūcunq3 aliter sit iustificat᷒ p actū facilē. s. p susceptoꝝ baptismi po test magnā gr̃az acq̃rere: q2 q̄tūcunq3 pfectio de lege cōi accedēti ad bapᵐ au get̃ gr̃a. ergo si negligat vı̃ ꝯtēnere gr̃az ⁊ dat alijs occasiōꝫ sic iudicandi.

Ad primum argu

mētū dicenō φ glo. quedā sup illō Jo. iz. Qui lot᷒ est ⁊c̃. videt̃ dicere φ apl̃i fuerūt baptiçati: qō ꝑbabile est. q2 xp̃s fecit eos sacerdotes ꝯferēs eis i cena po testatē ꝯficiēdi corp᷒ xp̃i. o. Quociēscū φ ⁊c̃. ⁊ ꝯferēs eis p᷒ resurrectōꝫ ptãtez absoluēdi Jo. 20. Quoꝝ remiserit̃ ⁊c̃. ꝯtulit eis etiā officiū baptiçādi solēnit̃ Mat. vlti. Eūtes baptiçate ⁊c̃. Ordo aūt sacerdotū supponit baptismū saltē de ꝯgruo. ex. ō presby. nō bapti. veniēs. ¶ Nec videt̃ necessitas φ xp̃s cū apl̃is in in h᷒ dispensauerit. q2 nulla videt̃ ratio dispēsandi nec aliq̄ necessitas vel vtili-tas ꝯsecuta. cū nec ipsi essent gratiores deo p h᷒ nō baptiçati. nec fuissent effica ciores doctores in ecclesia. imo vı̃ φ mi nus efficaces. q2 min᷒ valet mgr̃ moral̃ q̄ nō vult ope iplere qō docet ẜm greg. xp̃s etiā in seipso voluit bapᵐ suscipere saltē Joannis anteq̄ legē baptismi alijs imponeret. q2 act. p᷒ dr̃: Cepit iesus face re ⁊ docere. ¶ Consil̃r supponenō est de beata virgine nisi forte ipsa sit excepta ab illa lege ⁊ de ea fuisset rō dispēsandi q2 forte habuit in cōceptōe filij sui illaz plenitudinē gr̃e ad quā de᷒ disposuit eā puenire. ¶ Ad aliud dico φ baptiçatus baptismo sanguiꝭ si postea ē nobiscū vi atoꝛ: tenet̃ affectu ⁊ ꝑ loco ⁊ tpe recipe effectu sacr̃m. i. baptismū flumis. h᷒ aūt qō supponit̃ est bene possibile sicut de quibusdā legit̃: φ sūt facti bis ꝯfessores q2 sustinuerūt bis penas ꝑ fide: ꝑpter q̄s tñ nō sunt mortui. Si aūt baptism᷒

sanguinis sit ꝯplet᷒. q2 sic baptiçat᷒ mo ritur ⁊ nō remanet nobiscū viatoꝛ n̄ est obligat᷒ ad pceptū viatoꝝ. sacr̃a aūt n̄ hñt locū nisi ꝑ statu uie. vt tactū ē di. i. ¶ Ad aliud dico φ null᷒ recipit frustra baptismū q2 gr̃a ibi auget̃: nisi puene-rit ad terminū. ⁊ si forte ꝑus puenerit addit̃ ibi meritū obediēdo ꝑcepto diui no. nec etiā est frustra post plenitudinez gr̃e siquis eā haberet addere opa mer i toria. ¶ Ad aliud dico φ ille nō iniuria tur sacro: nec facit φ sit falsuz signū. q2 vel ibi ꝯfert̃ gr̃a aliqua ⁊ tūc est signuz practicū verū. vel nulla si iam ꝑus erat gr̃a pfecta: ⁊ tūc est signū verū practicū nō respectu eius qō ē gr̃a in fieri sed in esse. ¶ Si aūt obı̃ φ saltē nō h3 secū si-gnificatū. s. ablutōꝫ a peccato. dico φ il-la ablutio significat̃ vel tūc in fieri vel tanq̄ nūc infiat: vel tanq̄ infienda q̄tū est ex pte sacramēti. si. s. aliquid inesset a quo aīa esset abluenda.

Vltimo quero

vtrū oēs baptiçati recipiāt eq̄ liter effectū baptismi: videt̃ φ sic: q2 effect᷒ baptismi magis depēdet a ꝯferēte q̄ a suscipiēte. sic effect᷒ vl̃r ma-gis dependet a cā efficiēte q̄ a mã. appa ret etiā in ꝑposito: q2 in ministro req̃ri tur pfectioꝛ intentio q̄ in recipiēte. qō n̄ est nisi q2 ab eo magꝭ depēdet baptism᷒ q̄ a suscipiēte. Sed ministroꝝ inequa-litas nihil facit ad inequalitatē effect᷒ baptismi ꝰ multo magis nec inequali-tas suscipientiū ⁊ p ꝯñs nulla est cā in-equalitatis effect᷒ hu᷒. ¶ Contra. actus actiuoꝝ sunt in patiēte ⁊ disposito. 2ᵒ de anima. ergo in magis disposito pfe-ctius recipitur effectus. ergo ⁊c̃.

Respondeo

Aliq̄ distin-guūt de effe-ctu qui est res ⁊ sacramentuz qui dicit̃ caracter ⁊ de effectu qui est res tm̄. sed de primo effectu nondū habitus est ser mo. sed habebit̃ di. 6. de secundo ergo

Richardus de q[illegible] quarti articuli 3 q.

est qd. ꝛ dr ꝙ plures effect⁹ tales hꝫ baptism⁹ ordine tñ qdã. qꝛ cãre grãꝫ ꝛ remittẽ fomitẽ ꝛ hi⁹. pꝫ aũt ꝙ nõ in oib⁹ baptizatꝭ eq̃ remittit̃ fomes. ¶Sed istd nõ est veꝝ nisi intelligat̃ sane qꝛ fomes cũ sit in carne vel in ṽtute aliqua corpali p grãꝫ q̃ est in aia nõ põt formalit̃ diminui. qꝛ nõ est inter ipm ꝛ grãꝫ formalis repugnãtia cũ nõ sint nata fieri circa idem. sed dr̃ fomes diminui q̃tũ ad effectũ quẽ ꝯsueuit cãre in aia. s. pctm̃. ẜm eni ꝙ grã auget̃ fomes minorẽ hꝫ efficaciã inclinãdi ad pctm̃. ponit̃ aũt exẽplũ ꝯueniẽs de lapillo alligato alis aq̃le. qꝛ si cresceret ṽtus motiua aquile lꝫ nõ diminueret̃ grauitas capilli. qꝛ opposita nõ sũt nec in eodẽ. tñ grauitas lapilli diminuit̃ q̃tũ ad effectũ. q̃to eni maior est ṽtus in ala tanto lapill⁹ min⁹ impedit ascensum vel volatũ.

Sic ergo ponendo vnicũ effectũ baptismi. s. grãꝫ. Rñ ꝙ cũ ad effectũ baptismi. s. grãm ꝯcurrat cã pncipalis. s. deus. ꝛ cã meritoria. vt passio xpi. ꝛ ipse suscipiẽs bapᵐ. ex pte cui⁹ libꝫ istoꝝ possꝫ attẽdi eq̃litas ꝟ ieq̃litas. q̃tũ ad deũ determinantẽ se coopari isto signo p effectũ significatũ ꝛ in h⁹ instituentẽ istud signũ in rõne signi certi. vt dictũ est supra. aliq̃ mõ põt eẽ dr̃ia aliq̃ mõ nõ. aliquã eni grãꝫ disposuit reglariter ꝯferre cũ isto signo. ita ꝙ nulli minoreꝫ. ꝛ ista põt dici ꝯferri ṽtute baptismi. qꝛ ṽtute ṽitatis h⁹ signi. ꝛ sicut determinatio illa vlis q̃tũ ad istũ gradũ est vniformis. ita effect⁹ eq̃lis. ¶Verũtñ qꝛ deus pdestinauit diuersos electos ad diuersos grad⁹ glie. ꝛ h⁹ añ determiatõꝫ h⁹ signi ad tantã vel tantã grãꝫ ꝯferẽdã ꝛ ordinato ad maiorẽ gliaꝫ rõnabiliter põt cõferri maior grã possꝫ de⁹ in determinãdo ṽitateꝫ seu certitudinẽ h⁹ signi disponẽ ꝯferre alicui suscipiẽti pcise illã grãm q̃ req̃rit̃ ad certitudinẽ signi. ꝛ alicui maiorẽ queꝫ pdestinauit ad maiorẽ gliaꝫ. sed ille vlterior gradus ñ ꝯferret̃ ṽtute baptismi sed de spãli beniuolentia diuia. ꝑpter h⁹ dici põt ꝙ ex pte cause pncipalꝭ effect⁹ est reglr̃ eq̃lis simplr̃ qui⁹ dat̃ virtute baptismi. qꝛ supponit̃ ꝙ de lege cõi. pᵒ grã ñ dat̃ maior absq; oĩ differẽtia extra cãꝫ pncipalẽ. ¶De 2ᵒ põt dici ꝙ ista cã meritoria ꝓbat efficacius opari ad grãꝫ in vno q̃ i alio. vł qꝛ spãlius oblata ꝓ vno q̃ ad intentõꝫ offerẽtis q̃ ꝓ alio. vel q̃tũ ad executõꝫ ꝓ vno oblata in effectu ꝓ alio nõ. nisi in ꝓuisione diuia. pᵒ mõ xp̃s ponit̃ cõiter nosce oĩa q̃ de⁹ nouit scia visionis. ꝛ p ꝯñs nouit oẽs electos ꝛ ad quẽ gradũ glie fuerũt electi. potuit g̊ ꝓ pdestinato ad maiorẽ gliaꝫ pleni⁹ offerre passiõꝫ suã. ꝛ pcipue cũ se offerret ꝓ genẽ hũano ad h⁹ vt de eis ipleret diuia pdestinatio. ¶Scdo mõ passio xpi efficaci⁹ coopat̃ ꝓ nobis q̃ sum⁹ in lege euãgelica q̃ ꝓ patrib⁹ in lege moysi qꝛ obsequꝫ pstitũ ad mai⁹ bonũ retribuendũ magis acceptat̃ q̃ bñficiũ ꝓuisuꝫ. ꝛ illo 2ᵒ mõ ẽ inequalitas i suscipiẽtib⁹ grãꝫ p circũcisiõꝫ ꝛ bapᵐ ꝑpter inequalẽ applicatõꝫ cause meritorie ad istos. ꝛ forte etiã in baptizatis añ passiõꝫ ꝛ p⁹ passiõꝫ. Si aũt pᵒ mõ. s. ꝑpter spãlẽ oblatõꝫ in volũtate xpi sit inequalitas grẽ in aliq̃b⁹ nõ baptizatis. dubiũ ẽ de facto. sed possibilitas est ꝯñsa. ¶De 3ᵒ dico ꝙ vel baptizati sũt ꝑuuli vel adulti. ꝯpãdo ꝑuulũ ad ꝑuulũ cũ nullũ habeat motũ ꝓpriũ nullã hñt ineq̃litatẽ ad grãm ex pte sui recipiendã. põt tñ in pentib⁹ vni⁹ eẽ maior mot⁹ q̃ alteri⁹ ꝓ suo ꝑuulo. vel i aliquib⁹ alĳs mistrantib⁹ vł assistẽtib⁹ baptismo. ꝑpter quoꝝ merita de⁹ vni ꝑuulo põt ꝯferre maiorẽ grãꝫ q̃ alteri. sꝫ hoc nõ ṽtute baptismi sed meriti. ꝛ hᵒ mõ forte pentes beati Nicolai ozonib⁹ suis meruerũt sibi maiorẽ grãꝫ q̃ erat i eo etiã ꝑuulo pncipiũ tã mirabilis effect⁹ vt duob⁹ dieb⁹ in hebdomada vnica tm̃ lactatiõe ꝯtent⁹ manẽt. ꝛ q̃ ad h⁹

magis optandum est puerū baptizari a bono sacerdote ꝙ a malo. quia oꝛones sacerdotis boni quas multas facit añ ⁊ post baptismū magis exaudiunt ⁊ valent illi pro quo fiunt ꝙ oꝛones mali. ¶Si aūt baptizati sint adulti cum illi ꝑ motum ꝓprium possunt esse inequalr dispositi. ⁊ in sacro confert gratia ꝓm ꝓportionē dispositōis in suscipiente seqt inequalis effectus. ¶Et si compares ꝑuulum adulto. regulariter paruul' nullum meritū habet. adultus ꝗtumcūq3 tenuē habeat voluntatē. dū tamen cōsentiat recipere sacr̄m nec ponat obice3 aliqua3. videt habere meritū ꝓprium ⁊ ꝓ tanto magis dispositus est ꝙ puul' ergo ⁊c̄. ¶Sed esto ꝙ adultus toto tpe baptismi peccet venialiter. videt ergo esse indispositus quodāmō puulus aute3 nullā indispositō3 habet. ergo in illo casu puulus maiorē gratia3 recipiet. Rꝫ peccatū veniale non ꝓhibet grām infūdi. nec etiā actū meritoꝛiū simul habeŕ tamē qr anima plurib' actibus non potest simul eque pfecte esse intenta. actus bonus cū quo cōcurrit veniale est minus intensus. ⁊ ideo minus meritoꝛius ꝙ foret sine illo veniali. ¶Et ad propositum sequitur ꝙ adultus si non ponit obicem peccati moꝛtalis. ⁊ in susceptōe baptismi consentit. aliquem motu3 habet disponentem quo caret paruulus ñ obstante ꝙ ille habeat veniale peccatu3 simul. ¶Ad argumentum dico ꝙ baptismus plus dependet a ministro ad hoc vt sit sacramentū. quia i eo simpliciter requiritur intentio. non sic in suscipiente quia non potest vti ratione. sed quo ad hoc vt hic effectus maioꝛ vł minoꝛ recipiatur magis dependet a baptizato

Juxta ista pa

tent queda3 questiones sine argumētis. pꝛimo quid faciendū est de paruulo exposito. ¶Si. aut inueniuntur in eo certa signa ꝙ non est baptizatus sicut muliercule consueueŕt cum eo apponere sal sicut cu3 depoꝛtādis ad baptismum fit. ⁊ tunc absq3 aliqua hesitatione baptizand' est absolute. Aut non inueniuntur cum eo talia signa. ⁊ adhuc ꝙ non potest de eo haberi tale signum per viciniam nec per testimonium fidedigni ꝙ sit baptizatus baptizādus est. tamē tutius est vti illa foꝛma illius capituli. extra de baptismo ⁊ eius effectu. de quibus dubium. Et de isto casu loquitur leo de conse. di. 4. de quibus inquit nulla extāt indicia inter ꝓpinq̄s ⁊ vicinos q̄bus baptizati fuisse doceantur agendum est vt renascantur ne pereant. in quibus qd̄ non ostendiŧ gestum ratio non sinit vt videatur iteratum.

De paruulis in

deoꝛum ⁊ infidelium an sint inuitis parentibus baptizandi dicitur ꝙ non. quia aut redderentur parentibus ⁊ tunc baptiçatio eoꝛum esset in contumelia3 fidei chꝛistiane. quia p' nutrirent a parētib' in erroꝛe parentū. aut ñ redderent. ⁊ tunc fieret iniuria. qr dum sunt paruuli ius habent parentes in eis. ¶Sed hec ratio licet foꝛte concludat de quacunq3 persona pꝛiuata ꝙ nō posset paruulos a talibus auferre nec iuste baptizare. non videtur tamen concludere de pꝛincipe cui in regimine reipublice tales sunt subditi. Nam in paruulo deus habet maius ius dominiū ꝙ parentes. Uniuersaliter enim in potestatibus oꝛdinatis potestas inferioꝛ nō obligat in his que sunt contra superioꝛem. sicut docet Aug' de verbis domi. homel. 6. ⁊ ponitur ca. vltimo secundi libri. Si illud iubet potestas quod non debes facere hic sane contemne potestatem timendo potestate3 maioꝛem. ⁊ declarat in exemplo de curatoꝛe ⁊ procōsule. de procōsule ⁊ impatoꝛe. de impatoꝛe ⁊ deo. ꝫ siquis hꝫ regē rēpu. magis

debet quantū in se ē cogē vnumquēq₃ subdi dño superiori ꝙ inferiori. imo su periori ɔtēpto inferiori qn̄ inferior in tali dñio resistit supiori. Sicut ḡ impe rator debēt sniare aliquē obedire debē procōsuli ɔtēpto ꝑcepto curatoris. i. in ferioris ꝓconsule si ɔ̄diceret ꝓconsuli ita etiā si essent sub eodē dñia ordina ta. s. ꝙ aliqs esset seruus titij ꝛ titius pe tri magis debēt imperator cogē seruū seruire petro q₂ superior ē titio ꝙ titio si titius vellet vti seruo illo ɔtra dñiū petri. ḡ maxime d₃ princeps zelare pro dñio seruādo supmi dñi. s. dei. ꝛ ꝑ ɔ̄ns non solū licet. sed d₃ princeps auferre puulos a dñio pentū volentiū eos edu care ɔtra cultū dei qui est supmus ꝛ ho nestissimus dn̄s ꝛ d₃ eos applicare cul tui diuino Dico ḡ breuit ꝙ si pnceps hoc facēt cum cautela bona. s. ne pentes prius cognoscētes hoc futuꝝ occiderēt pueros suos. ꝛ ꝙ baptizatos facēt reli giose educari. bene fieret. imo qd̄ plus ē crederē religiose fieri si ipsi parētes co gerent minis ꝛ terrorib' ad suscipiendū bapm̄ ꝛ ad ɔseruandū postea susceptū. q₂ esto ꝙ ipsi non essent vere fideles in aīo tn̄ minus malū esset eis n̄ posse im pune legē suā illicitā seruare ꝙ posse eā libere seruare. Itē filij eoꝝ si bn̄ edu carent in 3ª ꝛ 4ª ꝓgenie essent vere fi deles. Et si dicas ꝙ ꝫm ꝓphiam Isa. quā recitat paulus. ro. Relique isrl ɔuer tent in fine. Et ideo iudeos nō d₃ cogē totalit ab bapm̄ suscipiendū ꝛ relinquē dum legē suā. R° nō dubito quin vā sit ꝓphia xpi quam recitat xps. Jo. 5. Ego veni in noīe pr̄is mei ꝛ n̄ accepistis me. si alius venerit in noīe meo illū su scipietis. ḡ ad min' ex ṽbo xpi erunt ꝑ uertendi. q₂ adherebūt illi pessimo an tixp̄o de q̄ est ꝫmo xpi ꝑdictus. Et si dicas ꝙ visa destructione antixp̄i illi q̄ sibi adheserāt ɔuertent. dico ꝙ ꝑ tam paucis ꝛ sic tarde ɔuertēdis nō oporte ret tot iudeos in tot ptibus mundi tan tis tpib' sustinē in lege sua ꝑsistere. q₂ fi nalis fruct' de eis ecclesie est ꝛ erit mo dicus. vn̄ sufficēt aliqs paucos in aliq̄ insula sequestratos ꝑmitti legē suā sua re. de qbus tandē illa ꝓphia Isa. imple ret. Istud aūt de parentibus infidelib' cogendis ꝑ minas ꝛ terrores videt pro bari. q₂ sic ɔmēdat illud ɔciliū toleta num. s. allegatū. d. Qui pridē ad xpia nitatē coacti sunt. sicut factū ē tpib' reli giosissimi pncipis Assebuci. ḡ in h ap probat eū tanꝙ pncipē religiosū. q₂ in fideles coegit ad fidē. Di. 5.

Post hoc sci

endū est sacr̄m baptismi ꝛc. Postꝙ mgr̄ egit d̄ ba ptizato in se ꝛ de suscipiēte. hic agit de ɔditōib' mistri. p° ḡ agit de ɔditiōibus ministri. 2° de mō mistrandi. ibi. h etiā sciendū est. pª in duas. p° de mistri pote state. 2° de ei' statu ꝛ gradu. 2° i pn° di. 6ᶜ. nunc qbus liceat baptizare. pª in du as. p° ōndit ꝙ illa ptās nō ē impedibil ꝑ malitiā mistri. 2° ad qd se extēdit. ibi hic qrit. pª in duas. p° ōndit ꝙ ita ē. 2° ōndit ꝓpt̄ qd ita est. ibi. q₂ ministrū.

Circa hanc di.

quintā querendū ē qualit ma litia mistrantl se h₃ ad impe dimentū vl nō impedimentū baptismi ꝛ circa hoc qro duo. pm̄ vtrū malitia ministri impediat ɔferri verū bapm̄. 2° vtrum recipiens baptismū scient a ma lo ministro mortaliter peccet.

Ad primū sic

procedit ꝛ arguit ꝙ sic. Am bro. in li. de initiandis rudib' ꝛ hr̄. i. q. i. nō sana. Bap' perfidi n̄ mū dat sed polluit. qd̄ ꝓbat auctē ps. In di luuio aquaꝝ ꝛc. di de malis. ꝓbat etiā per illud apl̄i ad ro. 14. Oē qd̄ nō est ex fide peccatū est. Itē. i. q. i. ꝛ est Aug. d̄ baptismo puuloꝝ. separati formā hīe

possunt. virtus in eis esse non pot. quē admodū sensus nō sequit membrū qn̄ amputat a corpore Itē ratione. Mēbrū aridū nō pot esse cā suffluendi vitam i aliud membrū. Minister malus est mēbrum aridū ecclesie. qr sine grā q̄ est vita ecclesie. g̃ rc. Item in aq̄ ad h' vt sit materia cōueniēs oz ut sit aliq̄ virtus supnatural. pbat p illud Ambro. de cōse. di. 4. p aquā. g̃ multo magis requirit aliq̄ sanctitas vel virtus supnaturalis in mistro vt baptizet. magis. n. dependet bap' a dspōne mistri cōuenien te q̄ ab aliq̄ vtute aque. g̃ rc. Itē aug. De vnico bap° post meᵐ. martyrē Cyprianū gl'iosuz qui apud hēticos vel scismaticos datū bapᵐ nolebat cognoscere rc. Ex hoc arguo sic. Errās circa aliquē articulū fidei si in illo errore moritur damnat. quia sine fide impossibile est placere deo. Hebre. xi. Cyprianus dixit a malo ministro saltem heretico vel scismatico nō posse dari verum bapᵃ. r in ista snia finaliter pdurauit. r tn̄ nō est damnat'. sed martyr glosus. g̃ ista snia nō est erronea. nec ɔ̄ aliquē articulū fidei. Sed veritas sacroꝝ ptinet ad illū articulū. Sanctā ecclīaz catholicam. r extra de here. r scis. ad abolēdā. Uniuersos qui de sacris ecclesiasticis aliter docē nō metuūt aut sentire q̄ sacrosancta romana ecclīa docet. vinclo perpetui anathematis innodam'. g̃ ista snia q̄ hēticus baptizat nō est vitas ptinens ad aliqd sacrm. Sed nihil est asserendū tanq̄ certū r necessariū ad sacrz qd nō est verū ptinēs necessario ad sacramentū. g̃ rc. Contra. Mgr in lrā. r adducit multas auctes r accipiuntur plēs ab Aug. sup Jo. homel. 5. Baptismus talis est qlis ille in cuius ptāte datur. non qlis mister'a quo dat. Idē ɔ̄ crescentī. Si n̄ est melior baptism' qui per meliorē dat. nullo mō malus ē qui per malū dat. qr idē dat. Et si ille auctoritates exponant ō malo ꝑm mores non de heretico r scismatico. tn̄ de his expsse dicit aug. ad orosiū. q. 59. Quā uis vnū sit bapᵃ hereticoꝝ qui in noie pr̄is r fi. r spūs. s. baptizāt r ecclesie catholice. tn̄ qui foris ecclīam baptizant non sumunt ad salutē. r sequit. Ecclīa eos nō rebaptizat. quia in nomine trinitatis baptizati sunt.

Ueritas questōis

pz ex auctibus mult q̄ q̄cunq̄ malitia minister sit malus siue heresis siue scismatis siue moꝝ salua vnitate ecclesie si intendit facē qd facit ecclesia r seruet modū ecclesie vere ɔfert bapᵐ. r talis bap' vere hz effectū in baptizato. n̄ obstante malitia ministri. nisi obstet malitia suscipiētis in h° q̄ recipit a tali ministro. de q̄ dicet in sequēti. q. Ueritas aūt isti' solonis nō hz nisi rōnem vnaz propter qd. s. qr ita placuit xp̄o instituere vt malitia mistri n̄ impediret sacrm nec ei' effectū. r q̄ sic instituit Aug. colligit ex illa aucte Johis baptiste. Sup quē videris spm̄ descēdentē hic est qui baptizat. que scribunt Jo. i. d. Q aūt ita fuerit bap' instituēdus sunt plēs rōnes ɔgrue. pᵃ q̄ rōnabile est deū assistere suo signo practico ad cāndū signatū ex determinatione voluntatl sue pcedē te oēm ɔditionē mistri. vt sic illa determinatō sua qua tribuit signo esse certū signū est ab ipso imediate diuino r pmo ita r assistentia ɔ̄nis illā determinatōēz ad cooperandū sit immediate ab ipso. 2ᵃ ɔgruentia sumit ex fine. qr si bap' n̄ posset ɔferri nisi a bono nō esset in magnū remediū viatoris. sed q̄si coiter in detrimentū. Cū. n. quasi nullus possit esse cert' de bonitate ppria. multo magis nec ō bonitate alteri'. g̃ si ex bonitate mistri dependēt bap'. n̄ q̄ posset aliquis esse cert' se uere recepisse bapᵐ. qd est inconueniens. Et si obijcias q̄ nec mō pot esse cert'. qr nescit dispositionē suam ppriā. hoc nō obstat. qr satis pot

nosse certitudinalr sicut requirit certi-
tudo ꝙ ipsemet intendit recipē bapᵐ.
⁊ hoc sufficit ex ꝑte eius. ¶ Si dicas ꝙ
nō pōt esse certus de intentiōe mistri. h
nō obstat. qꝛ ꝓbabilr p̄sumi pōt ꝙ mi
nistri talē actū exercētes intendāt facer̄
illud ad qḋ actus ſm se ordinat⁹ est. sꝫ
nō ita posset hr̄i certitudo ḋ bonitate
vel sanctitate mistri. ¶ Preterea ex ꝑte
suscipient̄ est ꝯgruētia. qꝛ oīno iniustū
est alterū ꝓ iniqtate alteri⁹ puniri qn̄ il
le alter nullo mō cōicat iniqtati illi⁹ ita
vt possit sibi imputari: sꝫ ille baptizād⁹
disponit se ad grāꝫ ꝙtū pōt. Si g̊ mali
tia mistri impediret. ille puniret ꝓpter
culpā alienā nullo mō sibi imputādā.

Ad primum ergo

dico ꝙ aut hēticus baptizat puuluꝫ in
forma ⁊ intentiōe ecclesie. ⁊ nihil obest
paruulo. nec ꝙᵐ ad sacr̄m nec quantuꝫ
ad effectū. Aut baptizat adultuꝫ. ⁊ ad-
huc ꝯfert sibi sacr̄m ⁊ effect⁹ eius. si in
adulto nō est aliqs malus motus. puta
assensus in heresim baptizant̄. vel intē
tio vt fiat discipulus eius. ⁊ ḋ tali intel
ligenda est auctoritas Ambro. ⁊ silr au
ctoritas Aug. ꝙ virtus illa sacri vita ē
g̊ ⁊ illa nō manet in mēbro p̄cioso. nō
tn̄ sequit̄ quin ꝑ sacr̄m eius possit esse
in suscipiēte. qḋ pꝫ ex rn̄sione statim se
quēte. vn̄ ad rōnē statim rn̄dendū est.
ꝙ in toto corpore humano uita vna est
oim partiū ⁊ participat ab eis ordine
quodā. qꝛ p° in corde. 2° in alijs ſm qḋ
ꝓpinquius se hn̄t ad illud p̄nᵐ vite. ⁊
ideo ibi ꝑ vnā partē n̄ pōt vita deriua
ri ad aliā nisi ista pars deriuās p̄us vi
uat eadē uita mō suo ꝑfecto. nō est sic
in corpore mystico qḋ est eccl̄ia. qꝛ n̄ est
in eis vna uita numero. nec oꝫ ꝙ illud
mēbꝝ qḋ ministerialit̄ dat vitaꝫ alteri
sit ꝓpinquius prin⁹ vite in ꝑticipando
vitā. sed tm̄ in gradu mistrandi. exem-
plum esset si vene in corpore nō uiuerēt
formalit̄. tn̄ essent media mistrādi vitā

ceteris ꝑtibus. ¶ Ad illud de sanctifica
tione i aqua negatū est. s̈. di. i. nec vide
tur multū ꝓbabile virtutē supnālēꝫ to
tiens generari ⁊ corrūpi. neqꝫ etiā ꝙ p⁹
generationē i aqua baptismali semper
permaneat ꝑmanēte aqua. ¶ Ad auctē
Ambro. quere. s̈. ¶ Ad aliud ḋ Cypria
no dico ꝙ aliq̄ sunt ita simplr de sub-
stantia fidei ꝙ oēs etiaꝫ simplices post
tēpus aliquātulū vsus rōis tenerēt ista
explicite credē. sicut sunt articuli de in
carnatione. vt xp̄s est nat⁹ ⁊ mortuus.
de quo sunt solēnitates sp̄āles in eccl̄ia
⁊ quos pōt ppl̄us ꝯcipē. qꝛ sunt de xp̄o
hoie. Alia sunt explicite reqsita de s̄bā
fidei obseruāda a maioribus eccl̄ie. vt-
pote ꝙ deus ē trinus. ⁊ hi⁹ ꝑtinētia spi-
ritualia ⁊ imaginabilia. ⁊ illa distin° p̄t
hr̄i ab Aug. 14. ḋ tri. c. i. Alia sunt que
nec necessario sunt explicite credēda ab
istis nec ab illis. qꝛ nō adhuc illoꝝ veri
tas est declarata ⁊ determinata ꝑ eccle-
siā. cuiusmodi sunt multe ꝯclusiōes ne
cessario incluse in articulis creditis. sed
anteꝙ sunt ꝑ ecclesiā declarate ⁊ expli-
cate nō oꝫ quēcunqꝫ eas credē. oꝫ tn̄ cir
ca eas sobrie opinari. vt. s. homo sit pa
ratus eas tenere ꝓ tēpore pro quo veri
tas fuerit declarata. hoc mō dico ꝙ ba
ptismū esse sacr̄m no. le. necessariuꝫ ad
salutē statim erat de veritate fidei xp̄ia
ne. qꝛ exp̄sse habitū est in euangelijs. sꝫ
ꝙ ab heretico poterat ꝯferri nō sic stati
expressum fuit. imo nec tēpore Cypria
ni declaratū. ꝓpter qḋ circa illā verita
tem baptismi declarandā multū labo-
rauit Aug⁹ in libris suis vt ḋ vnico ba
ptismo: ⁊ ꝯtra donatistas. vnde si Cy-
prianus ita sentit. s. apud hereticos nō
esse bapᵐ. ꝙ tn̄ ꝓmptus esset sentir̄ aio
circa hoc ꝙ eccl̄ia determinauit in nul-
lo errauit. nisi forte venialiter peccādo
qꝛ nimis asseruit illud ad qḋ nec auctē
nec rōnē cogentē habuit. rō enim sua n̄
valet. s. qḋ quis nō hꝫ non pōt dare. qꝛ
baptizās n̄ dat grām sed sacr̄m. ⁊ illud

habet in virtute. qz hz ordinē. ꝛ hͦ mō forte innuit Aug. eū peccasse venialiter cū subdit in aucte ꝑallegata. duz eos in quit detestaret̄ si q̄d purgandū erat pas sionis falce tolleret. ¶ At h mō pōt excu sari abbas Joachim. qz ꝛ si sniam erro neam dixit. sicut pz extra de sum. tri. ꝛ fi. ca. Q. tres ꝑsone nō sunt aliqua vna res que nō gnāt nec generat̄ nec spirat nec spirat̄. qz nō dz hoc ꝑtinaciter defē disse sed oēs libros suos reliquisse ſm iudicium ecclesie corrigendos.

AD secundum

sic ꝓcedit ꝛ arguit̄ ꝙ recipiēs bapͫ a malo scienter peccat mortalit̄. qz ſm Ambͫ. ō ini standis rudib᷒ q̄ faciūt ꝛ q̄b᷒ faciūt ni hil ꝓdest. sed ad iudm ē. Loq̄t de malis baptiçātib᷒ ꝛ recipiētib᷒ ab eis bapͫ.

¶ Preterea coopās alicui ad peccandū mortalit̄. peccat mortalit̄. qz ē ꝯ charita tē frnaz. Sed ille recipiēs bapͫ a mini stro malo coopat̄ sibi in actu baptiçādi in q̄ pcca mortalit̄ ḡ ꝛc̄. ¶ Preterea esto ꝙ minister vellet ꝓmittere maliciā symo nie in ꝯferēdo bapͫ. puta nollet bapti çare nisi ꝑ pecuniā. nō posset aliq̄s ab eo recipe nisi ꝓmittēt symoniā. qz si vē dēs est symoniac᷒. ꝛ emēs. ḡ saltē in illo casu recipiēs sic a malo peccat mortalit̄.

¶ Oppͫ de ꝯse. di. 4. Roman᷒. dr̄ in fine capli. Roman᷒ pōtifex nō attēdit hoiez q̄ baptiçat sed deū. ꝛ si pagan᷒ sit q̄ ba ptiçat. Preterea Aug. sup Jo. omel. 5. ꝛ. j. q. j. Si fuerit. non exhorreat co lumba ministerium maloꝝ.

Hic distinguitur

de malo. aut est ꝑcisus ab ecclesia tota liter vel ad tp̄s. vel nō ꝑcisus sz ꝓmissus De isti᷒ diuisiōis mēbris ꝑ ordinē vide am᷒. ¶ De pͦ sūt duo modi dicēdi oppo siti. vn᷒ ꝙ tenet̄ aliq̄s a tali recipe bapͫ si nō possit hr̄e aliū mistꝝ. qz bap᷒ est sacr̄m necessitat̄. ¶ Ali᷒ mod᷒ dicēdi est ꝙ tenet̄ nō recipe ab eo. ꝛ recipiēdo pec cat mortaliter. Hoc aūt sic declarat̄. qz baptiçād᷒ aut ē adult᷒ aut puulus. Si adult᷒ sufficit sibi baptism᷒ flamis. qn̄ nō pōt hr̄e bapͫ flumis. in ꝓposito nō hz ministꝝ. qz ꝓhibitū ē sibi cōicare cū illo ꝑciso. ꝛ maxie in actib᷒ sacr̄alib᷒. ḡ ille saluabit̄ n̄ recipiēdo ab eo bapͫ flu minis ꝑ bapͫ flamis. qz ē in casu i quo nō pōt hr̄e mnistrū. si aūt recipet ab eo bapͫ cōicaret sibi ꝯtra ꝓhibitōz ecclie in actib᷒ maxie ꝓhibitis. Si aūt bapti çād᷒ sit puul᷒. hn̄s puulū dz baptiçare eū. si nō pōt aliū magꝭ idoneū hr̄e ꝙ ꝑ cisuz. qz cū ꝑciso vt ꝑus dictū ē nō licz sibi cōicare pro puulo suo. Et si ponat̄ hn̄tez puulū eē mancū nec hr̄e in illa re gione aliquē nisi ꝑcisū dz dicē ꝓnter si nullo mō cōicanō ē cū ꝑciso i tali actu ꝙ nec tūc etiā dz puulū suū offerre ꝑci so baptizandū. ¶ Cōtra illud. qz ꝑceptū supioris pl᷒ obligat ꝙ ꝑceptū inferioris ex aucte Aug. ꝑallegata. De᷒ aūt ꝑci pit bapͫ suscipi. nec determiauit a q̄b᷒ tpe necessitatis. Ecclesia ꝓhibz cōicare cū illo quē ꝑscindit. ḡ magis obediēnō est ꝑcepto diuino ꝙ ecclesie in casu illo

¶ Preterea plus tenet̄ excōicat᷒ vitare aliū ꝙ ali᷒ vitare eū. qz istud ꝑceptū de vitādo excōicato nō imponit̄ alicui nisi ꝓpt̄ ip̄m. nec iponit̄ sibi nisi ꝓpt̄ se. Sz ꝑcisus vel excōicat᷒ in casu illo n̄ tenet̄ vitare aliū. imo tenet̄ nō vitare. si eniz talis ꝑcisus sciret puulū aliquē n̄ bapti zatū statiz moriturū tenet̄ necessario eū baptizare. ꝛ ita eū nō vitare in actu ba ptiçādi. hͦ ꝓbo. qz si inueniret eū expo sitū ꝑiculo vite corꝑalis ꝓpt̄ famē tene tur eū necessario iuuare ad saluanō vi tā corꝑalē. magꝭ aūt tenet̄ diligere vitā eius spūalem ꝙ corꝑalem. ḡ qn̄ puulus exposit᷒ est ꝑiculo vite spūalis tenet̄ ille sibi cōferre remediū necessariū ad vitā spūalē. ergo multo magis ali᷒ nō tenet̄ vitare eunō cōicando cū eo i tali actu.

¶ Et ꝑ hͦ appet ad rōez ꝓ 2ͦ mō dicēdi

q̄ ꝓcedit ex ꝑcepto ecclesie. illa eni ꝓhi-
bitio vl̄r intelligit qn̄ ꝑceptū maioꝝ n̄
obligat ad ꝯriū. preceptū aūt legis nāe
⁊ preceptū euangelicū mai⁹ est precepto
ecclesie tm̄. Ubi ḡ preceptū legis nāe ob
ligat sic ad saluandū vitā ꝓximi corpa
lem: ⁊ multo magis spūalē ⁊ preceptuȝ
diuinū de ꝯferendo ⁊ suscipiēdo bapti
smū: magis obediendū est precepto su-
perioris q̄ꝫ vitand⁹ est aliquis in actib⁹
istis ꝓpter preceptū ecclesie ipsuȝ vitan
tis. Null⁹ eni iudex i ecclesia vel legisla
tor interpretaret̄ preceptū suū esse ꝟuā-
dū i eo casu in q̄ vrgeret ꝯtra preceptū
legis nāe vel diuinū. ¶ Pōt ḡ q̄ꝫtū ad ar
ticulū istū teneri snīa media q̄ꝫtū ad ad
ultū. q̄ꝫ adulto lȝ recipe bapᵐ a preciso
si ali⁹ minister hr̄i nō pōt. ⁊ hoc videt̄
hr̄i ab Aug°. de bapᶜ ꝯtra donatistas li.
6. satis cito p⁹ ꝑncipiū pōt tradere sepa
tus sicut pōt hr̄e sepat⁹. sed vitiose tra-
dere. Ille aūt cui tradidit pōt salubrit̄
accipe si ipse nō sepat⁹ accipiat: sic pleri
q̄ꝫ accidit: vt catholico aīo ⁊ corpe ab
vnitate pacis nō alienato aliqua neces-
sitate mortis ingruētis ad aliquē here-
ticū venit ⁊ ab eo xp̄i baptismū sine oī
puersitate suscepit. ⁊ siue defuncti siue
liberati nequāq̄ꝫ apō eos remanerēt ad
quos nunq̄ꝫ corde trāsierāt. ¶ Pōt etiā
forte nō recipe. q2 baptism⁹ flamis sibi
sufficeret si ꝓpter reuerentiā ecclesie ta
lem vitet. pēsatis tn̄ oībus meli⁹ videt̄
q̄ꝫ a tali recipiat q̄ꝫ q̄ꝫ ō vita hac sine ba
ptismo decedat. ¶ Quantū aūt ad puu
lū si null⁹ possit hr̄i. nō ꝑcisus q̄ eū ba-
ptiçaret ⁊ imineat ꝑiculū q̄ꝫ n̄ possit ex-
pectari hr̄e ministꝝ idoneū. tenet̄ nccīo
ille offerre puulū suū ꝑciso. nimis eniȝ
duꝝ eēt dicē q̄ꝫ tenet̄ puulū suū ꝑpetuo
dānari ꝑmittē cū possit hr̄e aliquē q̄ eū
baptiçet. cū saluet̄ a q̄cūq̄ꝫ baptiçet̄. ēt si
pagan⁹ baptiçaret. ꝟm illō ō ꝯse. di. 4.
Romanus.

Quantū autem ad

2ᵐ mēbꝝ distinctōis. s. ō malo nō ꝑciso
ab eccl'ia. si ē occulte mal⁹. ita q̄ꝫ vita ei⁹
nō sit scādalosa ppl'o. satis ꝯcedit̄ q̄ꝫ pos
sit aliq̄s a tali. imo debeat recipe bapᵐ
si alias debeat. q2 ꝓpt pctm̄ qō nō ē no
toriū nō dȝ aliq̄s in actib⁹ notorijs vita
re ꝓximū. Si aūt ē publice vel notorie
mal⁹ vtpote publice fornicari⁹ aut hi⁹.
aut icūbit sibi ex officio dispēsare sacr̄ȝ
baptismi. vtpote q2 est sacerdos vel cu-
ratus parrochial'. aut nō incūbit. tn̄ cō
grueret rōe officij. vtpote q2 ē sacerdos
aliq̄s dat⁹ vel vocat⁹ in adiutoriū cura
ti. si p° mō nō peccat q̄ recipit baptiçmū
ꝓ se vel ꝓ puulo suo. q2 nō peccat q̄ a
malo debitū petit ⁊ accipit. Ille aūt cu
rat⁹ debitor ē ꝓrochie sue in sacr̄is istis
ministrādis. Si 2° mō si possit hr̄e aliū
cui incūbit ex officio baptiçare. aut eq̄
malū aut meliorē. si meliorē peccat qui
ab illo recipit. q2 n̄ incūbit sibi sacr̄a mi
nistrare. ⁊ si eq̄ malū dȝ recipe a suo.
¶ Sed si null⁹ ali⁹ possit hr̄i curat⁹ vel
sacerdos nisi eq̄ mal⁹ isti. possit tn̄ hr̄i
aliq̄s bon⁹ laic⁹. dubiū est q̄s cui sit ꝑfe
rend⁹ i isto actu. an bon⁹ laic⁹ sacerdoti
publice malo. an sacerdos mal⁹ bono
laico. ¶ Et breuiter quia officium mini
strādi sacr̄a in ecclesia ꝯpetit sacerdoti-
bus. vr̄ dicendū q̄ꝫ quo ad istū actū ma
gis eligend⁹ est mal⁹ sacerdos.

Ad pⁱmum argu

mētū exponēda ē auc̄tas Ambꝛ. sic ex-
posita est alia in questione precedenti.
Intendit enim de eo qui suscepit extra
ecclesiam. vt fiat discipul⁹ baptiçantis.
¶ Ad scōm dico q̄ꝫ ille q̄ petit baptismū
a malo sacerdote non cooperatur illi
directe ad peccatum mortale. petit eniȝ
ab eo actum debitum. ⁊ in hoc non de
linquit. quia nulli⁹ malicia excusat eū
a soluendo debitum quo tenetur alteri
Ille etiam actus petitus posset solui si-
ne pcc̄to si baptiçatur⁹ ꝯtereret. Un̄ q̄ꝫᵐ
est ex actu petentis petēs magis nccītas

ſacerdotē ad penitēdū ꝙ ad actū peccā
di. Si aūt ille nō peniteat nihil imputā
dum eſt ei q petit illū actū: q2 nō inꝙm
eſt pccm petit ſed inꝙm debitū eſt. Ad
3m dico ꝙ ſi ille nullo mō vellet bapti
zare niſi ꝓ actu baptizandi recipiat pre
ciū ⁊ ſic ſit ꝑfecte ſymoniacꝰ q2 vendēs
ſacrm: nullo mō recipiēdus eſt bapꝰ ab
eo. neqꝫ ꝑ adulto. q2 peccaret mortalit
⁊ nō obligat ad recipiēdū ſacrm. qn nō
pōt recipe ſine pcco mōtali. neqꝫ ꝓ par
uulo ſuo. Eſto etiā ꝙ nullus eſſet q vel
let baptizare in ꝓuincia. Et ſi arguas
tūc exponit paruulū ſuuꝫ piculo dāna
tionis. R°. baptizet ipſe ſi poſſit vtpo
te ſi nō eſt mancꝰ vel mutꝰ. vł ſi nō poſ
ſit inuenire aliquē in baptizādo paruu
lum ſuū niſi emēdo bapm: dꝫ dimittere
paruulū mori ſine bap°. q2 nō ſunt faci
enda mala vt inde veniāt bōa. ad Ro.
⁊ qlibet magis dꝫ diligē ſeipſum ꝙ ꝓxi
mū. ⁊ ꝑ ꝯñs magis inſeipſo vitare pec
catū mortale ꝙ in alio damnationē: tñ
ille caſus de difficili vel nunꝙ ꝯtingēt.
quin ſine ſymonia ꝯmittēda ex ꝑte bap
tizādi vł offerentis paruulū baptizandū
poſſit bap° hri. Si eni ille ſacerdos vel
let vendē aquā ſuam ⁊ nullo mō aliter
concedēt eam pōt ipſa emi. Eſto etiā ꝙ
ſit ꝯſecrata. ſed nullo mō habendo ocu
lum ad ꝯſecratōeꝫ. q2 tm̄ valēt quantū
nō ꝯſecrata. Sic eni lꝫ vendē calicē cō
ſecratū. nullo mō oculū hndo ad emen
dū vel vendēdū ꝯſecrationē. Si aūt ſa
cerdos nitat vendē actū baptizationis:
pōt ille q offert puulū emē: nō intēdēs
actū illū emē inꝙm eſt ſacrale ſed labo
rē ſacerdotis i illo actu. ſicut ꝯducūt ho
die ſacerdotes ad celebrandū miſſas nō
vt ipſi vendāt ⁊ alij emant actū celebra
tionis inꝙm eſt ſacrale. qđ abſit. ſed ipſi
vendunt laborē ⁊ alij emūt eum. q2 dꝫ
vnumquēqꝫ đ ſuo labore taliter quali
ter victitare ⁊ vitā acqrere.

IUxta hoc Queritur ſinē argumētis an aliqs dēat miſtrare
ſacrm baptiſmi qn ꝑſumit baptizatōeꝫ
vergē in piculū vite corpalis eiꝰ q ſuſci
pit. R°. aut talis ꝑſumptio eſt certa ⁊
ex ſignis certis. vtpote ſi qs ñ hñs aquā
quā poſſit attingē niſi đ ponte ꝓpellat
puerū in fluuiū uel in puteū. hic certū
eſt ꝙ ꝙm eſt ex rōne talis actus nata eſt
mors ſubſeq: q2 ſubmerſio. dico ꝙ qn
ſic ꝑſumit mors nullo mō dꝫ aliqs euꝫ
propellere aut ꝓijcere. q2 peccabit mor
taliter occidēdo. ⁊ qlꝫ tenet magis uita
re peccatū mortale in ſeipſo ꝙ querē ſa
lutē ꝓximi. q2 ordinata caritas magis
eſt ad ſeipm. Dr etiā ꝙ talis ſic ꝓiectꝰ
nō eſſet baptizatꝰ. q2 baptiſmꝰ eſt ablu
tio ordinata ad vitā illiꝰ abluti. non ſic
ordinat talis dimerſio. eſſet ḡ i tali caſu
aliqs pannꝰ dimittēdus in puteū vł flu
uium. ſi nō hr vas in q poſſet aq hauri
ri ⁊ de iſto pānno aq exprimēda q bap
tizet talis. Ꝙ ſi ꝑſūptio illa de morte
imminēti vel accelerāda ꝑꝑ bapm non
ſit certa ſed leuis ⁊ forte irrōnabilis. vt
pote ſi puulus uel adultꝰ eſt in articulo
mortis ꝯſtitutꝰ. Dico ꝙ hñs ꝯſciam de
acceleratōe mortis talis infirmi ꝑ bapti
zationē eiꝰ hꝫ ꝯſciam erroneaꝫ. q ſi nul
lus aliꝰ aſſit q baptizet facit eū ꝑplexū
nullus. n. ꝑplexus ē ex lege dīna. ſꝫ pōt
eſſe in aliq actu vel caſu ꝑplexꝰ ex erro
nea ꝯſcia. nā ſi ille decedat ſine bap° dā
nat. ḡ ille tenet de neceſſitate ſalutis ſi nł
lus alius aſſit baptizare iſtū ne damne
tur. magis. n. tenet diligē vitā eius eter
nam ꝙ uitā eiꝰ tpalē. Si ḡ peccaret nō
ſaluādo in caſu neceſſitatis uitā eius cor
poralē puta ꝑmittēdo eū ſubmergi no
lendo ei porrigē manū ad extrahendū
multo magis peccaret mortalr ꝑmittē
do iſtū dānari ꝓpter defectū baptiſmi.
Si etiaꝫ ille ſtante illa ꝯſcia erronea ꝙ
baptizando acceleret morteꝫ baptizet.
peccat etiā mortalit. q2 ꝯm ꝯſciam facit
homicidiū. Quid ḡ neceſſe ē ſi nullꝰ
aliꝰ aſſit q poſſit baptizare dimittē iſtā

conſciam. q2 in caſu illo nullū eſt aliud remediū vitandi peccatū mortale. Apparet etiā ſatl rōnabilr ꝙ illa ꝑſumptō eſt fatua ⁊ irrōnabilis. q2 nō multū noceret etiaʒ grauit infirmo parū aſpergi de aqua i capite. ⁊ ſi forte aqua frigida nocēt ſalteʒ tepida nō nocēt. q2 paruuli tenerrimi ꝑ remedio balneant̄ aqua tepida. Sed nunqd baptizās cū iſta cōſcia erronea ē irregular ſi poſt mors ſequat̄. R°. non ē irregular q2 nulla lex eccleſiaſtica quantū ad illud reddit irregularē niſi vere homicidā. iſte aūt ſm veritatē nō eſt homicida. tñ poſt mortē illius baptizati ſtante illa ꝯſcia tenet̄ ſe hīe tāꝙ irreglarē. q2 ſe hʒ tāꝙ hōicidā ſed ceſſāte vl' amota illa ꝯſcia nō oʒ diſpenſatōeʒ querē. q2 nūꝙ fuit vere irregularis. Et ſi q̄ras cui magis ſit cauēdum clerico vl' laico baptizare infirmū ꝯſtitutū in articulo mort. dico ꝙ neutri ē cauendū. q2 neuter tranſgredit̄ ꝓceptū diuinū de nō occidēdo. nec clericus penā aliquā repellentē ipm a clericatu incurrit. ſi tñ vterqȝ poneret̄ eq̄liter hīe ꝯſciam erroneaʒ ſimplr neut̄ poſſet baptizare. q2 ꝓceptū diuinū vtrūqȝ eque ligat. ⁊ ꝯ illud vterqȝ ſm ſuā ꝯſciam facit. cleric⁹ tñ ſm opinionē ſuā falſaʒ crederet ſe incurrē aliam penā vltra peccatum mortale. ⁊ ideo ipſe habʒ plura retractiua in caſu illo ꝙ laycus.

Di. 6.

Nuncqui bus liceat baptizar̄ addam⁹. poſtꝙ mgr̄ determinauit di. 5. de ꝑtāte miſtri. hic determinat d̄ ei⁹ ſtatu ⁊ gradu. De gradu in p°. c. de ſtatu i ſequenti. c. De illis vō qui ab hereticis Hic etiā ſciendū ē. hec eſt 3ª ps iſtius 6. di. que ſilr pōt ꝯtinuari dupl̄r cū precedētib⁹ ſicut ps ꝑncipalis ꝯ incidētalē ⁊ pōt diuidi vno mō vt diuidat̄ ꝯ totū precedēs de bap° a pn° di. 3ᵉ ſicut pars principaliſ ꝯ incidentalē. ⁊ ſic diuiſa eſt di. 3ª. Alio° vt diſtinguat̄ ꝯ ea que precedunt di. 5. ⁊ 6. vt dicat̄ ꝑus fuiſſe determinatū de ordine miſtri. 2° de ꝯditō ne miſtrandi. ſiue ſic ſiue ſic eadē ē ſnia

Iſta ps diuidit in duas ptes. Primo nanqȝ determinat de q̄buſdā ꝯcurrētibus in bap°. 2° de quibuſdā ꝑambulis ad miſtrationē baptiſmi. ſ. cathe^mo. ibi Porro cuncti. Prima ps hʒ. 6. In pri° nanqȝ tractat ipſe de unitate baptiſmi 2° de ſuſcipiente. ibi. Illud etiā ignorādum. tertio de forma ibi. Queri etiā ſolet. quarto de certitudine habēda circa ſuſcipientem. ibi. Preterea. quinto de intentione miniſtri. ibi. Solet etiaʒ queri. 6° de tempore baptizandi. ibi. Cognoſcendū etiam.

Circa iſtam di. querendū ē de q̄tuor. Primo de gradu miſtri. 2° de vnitate baptiſmi. 3° de intentiōe miſtri. 4° de iterabilitate baptiſmi. De p° q̄ro unā qōnē. vtrū ſolus ſacerdos poſſit baptizare. Et arguit̄ ꝙ ſic. Iſidorus de offic. li. 2. c. 25. Conſtat bap^m ſolis ſacerdotibus tradi. Preterea ſoli ſacerdoti conceſſum eſt dimittere peccata. Jo. 20. ⁊ Mat. 18. In baptiſmo autem peccata dimittuntur. ergo. ⁊c. Oppoſitū. de conſe. diſ. 4. Romanus. vbi dicitur ꝙ romanus pōtifex hominem non iudicat qui baptizat. ſed ſpirit⁹ ſanctus ſubminiſtrat gratiam baptiſmi. licȝ paganus ſit qui baptizat. multo magis vel eque quilibet xp̄ianus.

Reſpondeo. Cuȝ oporteat baptizanteʒ abluere baptizatū qd̄ eſt actiue facē corpus eius ꝯtingi ab aqua. ⁊ hoc vl' ꝑ motionē corpor ad aquā vtpote imergendo. vel ꝑ motioneʒ aque ad corpus eius. puta ꝑfundendo vel aſpergendo: neceſſaria req̄rit̄ in babtizāte vtus motiua q̄ pōt aliquo iſtoꝝ modoꝝ actiue abluere aliū. cū etiā oporteat miniſtrū

proferre v̄ba in q̄bus est forma: necesse est ipsum posse loqui. Cū etiā requirat intētio in ministro. vt dicet in 3° articulo: necesse est ipsū h̄re vsum rōis. Simpliciter ḡ nullū suppo^m nature intellectuale excludit a posse baptizare nisi ꝑpter aliquē illoꝝ trium defectuū. vel ꝑpter plures vel oēs sil'. Cū ḡ nō sacerdotes multi possint h̄re ⁊ habeāt hec tria sequit̄ q̄ simpl'r possint baptizare. Dixi aūt gnāliter suppositum nature intellectualis. q2 si bonus angelus baptizaret in corpore assumpto cū oibus p̄dictis cōditionib⁹: tunc supponendū esset verum esse eius bap^m. q2 nō fieret nisi de precepto dei: nec esset ille baptizatus ab angelo iterū rebaptizandus. sicut Michael ꝓhibuit epō dedicare eccl'iam suam in monte gargano asserens eā a se dedicatā fuisse. Si etiā malus angelus in corpore assumpto baptizet ⁊ constaret q̄ esset de p̄cepto dei: talis habēdus esset ꝓ baptizato. q2 oportet malū angelū etiā inuitū obedire deo. Sed nō esset sine certa reuelatione sup hoc h̄ita credendū q̄ malus angelus vere baptizaret. tū q2 de⁹ nō mistrat sacr̄a ꝑ exclusos final'r a salute. tū q2 si nō esset artatus de p̄cepto diuino ad oppo^m. supponendū est semp ipsum fraudulent' agē: nec ꝯplete facere ea que essent nc̄cia ad salutē baptizati ꝓpter inimicitiā quaꝫ h̄ꝫ ad salutē hoīm ex inuidia ꝓcedentē. Gnāliter etiā ꝯgruū est ab hoīe viatore ꝯferri bab^m ⁊ nō ab angelo aliq̄. tuꝫ q2 xp̄us qui instituit hō fuit. tum q2 in sacro est aliq̄d sensibile ⁊ aliq̄d sp̄uale. ⁊ ꝑ ꝯn̄s magis cōgruit mistro ⁊ vtenti sensu ⁊ intellectu: q̄ pure ⁊ intellectuali ⁊ tertio q2 ꝑ susceptionē baptismi ascribit aliquis vt sit membrū eccl'ie militātis. ḡ ꝯgruū est hoc fieri ꝑ aliquē in illa eccl'ia. Tandē dico q̄ lꝫ s̄m p̄dicta q̄dlibet suppo^m h̄ns tres p̄dictas ꝯditiōes possit baptizare etiā cū h° ꝯgruit soluꝫ hoiem viatorē baptizare. ꝯgruū t̄n est inter viatores solū sacerdotē baptizare ⁊ soli sacerdoti ꝯgruit ex officio. cuius est rō. q2 per bap^m recipit baptizat⁹ in collegiū eccl'ie militantis. receptio aūt alicuius in collegiū ꝑtinet ad p̄sidentē ⁊ h̄ntē auc̄tem in collegio. Et iō quāto aliq̄s habēt maiorem auc̄tem in eccl'ia tanto magis pertinēt ad eū recipe ⁊ introducē in ecclesiaꝫ. ⁊ ꝑ ꝯn̄s baptizare. vnde magis ꝯpeteret epo q̄ simplici sacerdoti si sufficē possent epi. sed ꝓpter paucitatē epoꝝ ⁊ pl'alitatē baptizandorum regularit' ꝯcedit oibus sacerdotib⁹. Per hoc apparet ad auc̄tem Isidori. Loquit' eni ḋ officio baptizādi. q2 illud est cōmissum sacerdoti. Ad rōnē dico q̄ solus sacerdos pōt dimittē pc̄ca per modum iudicis vel arbitri. quomō remittunt' in penitentia. sed in baptismo virtute sacramēti absq3 arbitrio vel iudicio remittuntur.

Circa secundū principale quero tria. P̄r° an vnitas baptismi necessario requirat q̄ ab uno ministro cōferatur. 2° an requirat simul esse absolutionem ⁊ ꝓlationē verboꝝ. 3° q2 vnum est in se indiuisuꝫ ⁊ ab alio diuisum an requirat baptizantem esse discretū personaliter a baptizato.

Ad primuꝫ arguitur q̄ nō. quia idem potest simul plures baptizare. ergo plures eundem. cōsequentia patet a simili. Antecedens probat'. tum quia simul potest ꝓfundere duos dicendo. Ego baptizo vos ⁊c̄. nec videtur ibi aliquid deesse quin vterq3 sit baptizatus. tum quia si esset monstruꝫ habēs duo capita poss̄t simul baptizare. ⁊ tamen probabile est ibi esse duas personas: quia duas habet partes principales. tum tertio per simile quia idem sacerdos pōt simul plures hostias ꝯsecrare

¶ Item qñ ad aliquẽ effectũ cõcurrunt plura eque possunt illa fieri a pluribus sicut ab vno apparet de domo. quia eque põt vnus lapis apponi ab vno ⁊ alius ab alio. ⁊ tandẽ cõplebit domus sicut si oẽs lapides vsqꝫ ad inductionẽ forme apponerent ab eodẽ. apparet etiam in alio exemplo vbi est maior vnitas effectus. eque enim põt nauis trahi vno tractu a pluribus sicut ab vno habente equalem v͛tutẽ illis. Sed in bap° concurrunt plura vt ablutio ⁊ ꝓlatio verboꝝ. g͛ eque põt conferri a duobus quoꝝ alter abluat ⁊ alter dicat verba sicut ab eodẽ abluente ⁊ loquẽte. ¶ Oppositũ. Minister ibi representat xp̄m qui est mediator dei ⁊ hominũ.

Respondeo Plures baptizare potest intelligi vel eundem suscipientem: vel plures suscipientes. ⁊ vtrũqꝫ adhuc subdistinguit. qꝛ si eundẽ vel uterqꝫ totum facit vel vn⁹ abluit ⁊ verba alius profert. puta vnus mut⁹ est ⁊ tm̄ abluit alter mancus est ⁊ verba profert. ¶ 2m etiaꝫ membꝝ subdistinguit: qꝛ si baptizant plures vl' manifeste distinctos vel immanifeste vt in monstro de quo dubitatur si est vna persona vel due. ¶ De his quatuor mẽbris ꝑ ordinẽ. De primo dico q̄ ille est baptizatus. qꝛ nõ est verisĩle q̄ vnus faciens annullet factuꝫ alterius. sed si tm̄ vnus eoꝝ faceret qd̄ facit factuꝫ esset. g͛ nihil minus qd̄ facit factuꝫ est alio sil'r faciente. ¶ Circa hoc duo sunt dubia. primũ qꝛ nõ põt idem esse a duabus causis totalib⁹. vnus aũt abluens ⁊ ꝓferens verba est cã totalis in baptizando. ⁊ hoc illa causalitate q̄ cõpetit mĩstro. g͛ non põt ideꝫ baptism⁹ esse ab alio qui sit idẽ causator in eodẽ ordine. maior ꝓbata ẽ al's ꝑ hanc ꝓpositiõeꝫ: qꝛ nihil cãt quo non exñte nihil minus est effect⁹. ¶ Preterea si agens ⁊ forma q̄ agit sunt aliud ⁊ aliud: ⁊ forma inducta erit alia h° accipit a ꝯmen. 5. phis. 2° ꝯmento. Sꝫ h° est aliud ⁊ aliud agens sicut mĩstro ꝯpetit agẽ. ⁊ alia ⁊ alia forma qua agit. qꝛ alia ⁊ alia intentio in isto ⁊ in illo. g͛ simpl'r alia baptizandi actio. Sꝫ cuilꝫ actiõi corñdet sua passio. g͛ sunt ibi plures baptizationes passiue. ⁊ per ꝯñs plures baptismi. ¶ Ad pm ꝯcedo illaꝫ maiorẽ de cã inducente formã effectiue. h aũt inducit formam deus nõ mĩster. Et si obijcias saltem formã baptismi vt est sacr̄m inducit mĩster. ⁊ sic sunt due cause ⁊ utraqꝫ totalis ¶ R° si vterqꝫ abluat: neuter in abluendo est cã totalis. ⁊ hoc siue ablutio fiat imergendo. tunc enĩ ambo mouent corpus immersi uno motu cãto a virtute motiua amboꝝ. Et lꝫ alter posset illũ motuꝫ cãre: tñ qñ sil' mouẽt neuter vtit̃ tota sua v͛tute motiua q̄ posset ea vti. sicut appꝫ qñ duo portant vnũ pondus qd̄ alt' sol⁹ posset portare. Si ue fiat ꝑfundẽdo vel aspergẽdo: lꝫ vtqꝫ madefaciat aq̄ a se ꝑfusa vel asꝑsa neuter tñ madefacit tota illa madefactiõe que est ꝑ asꝑsionem amboꝝ ¶ Sed adhuc vr̄ stare difficultas. qꝛ vterqꝫ est cã totalis respectu prolationis v͛boꝝ. ⁊ sic quantũ ad vnaꝫ partẽ effect⁹ exterioris qui ẽ sacr̄m erũt due cãe totales. ⁊ hoc est ĩpossibile ita de ꝑte effectus sicut de toto. ¶ R° difficile est quin alterius v͛ba suꝑfluant ita q̄ non sint ꝑ se ꝑs vnius sacr̄i. qꝛ ponere duo eiusdem rõnis esse partes vni⁹ qd̄ simpliciter esset ꝑfectuꝫ habendo alteruꝫ eoꝝ pro ꝑte: videt̃ superfluũ. que aũt suꝑfluant ⁊ cui⁹ ꝓferẽtis difficile est assignare. qꝛ qua rõe illa ⁊ illa. ⁊ ita vtraqꝫ uel neutra: qꝛ vterq̄ꝫ eque ꝯplete ⁊ consi'li intentione ꝓfert.

Rñsionẽ q̄re. ¶ Ad 2m arm de actione si ponat̃ in passo vl' in agẽte dubiũ est. si in passo ñ est pl'es realiter nisi passiones sint pl'es. nec passiones sunt plures qñ forma recepta in passo vna ẽ. ⁊ hoc tenendo neganda esset illa ꝓpositõ maior q̄ accipit̃ a ꝯmẽtatore. Si aũt actio

ponat in agēte siue absolutū siue respe
ctus ad passum. tunc pōt ꝯcedi maior.
sed tunc illa est falsa. diuersis actionib⁹
corrñdent diuerse passiones. Quocūqꝫ
ꝫ modo dicat de actione nō ponit plēs
esse passiuas baptizatiōes sed vnicam.
Et ex isto videt sequi correlariū ꝙ sa
cramentū baptismi magis ē baptizato
passiua ꝙ̄ actiua. qꝛ plificata baptizati
one actiua nō plificat passiua. nec bap⁹
qꝛ passiue est vna. Istud aūt illatū vide
tur ꝓbabile. qꝛ baptizat⁹ ꝓprie suscipit
sacr̄m. suscipit aūt ꝓprie ablutōez passi
uam ⁊ non actiuā nisi dicat idē realiter
De 2° mēbro di. dico ꝙ vtroqꝫ seorsū
aliq̄d faciēte ⁊ neutro totū sil' sic abluē
te ⁊ ꝓferēte v̄ba nihil fit. nec est alia rō
nisi institutio dei qui sicut voluit esse
vnū ṗncipale agens ita voluit hr̄e vnū
ministrū in collōne integra sacri. Hoc
etiā apparet accipiēdo istā formā q̄ nos
vtimur. nā ꝑ verba illa ꝓferēs ea signi
ficat se abluere. nō aūt oꝫ oīo esse falsa
que est forma sacroꝝ veroꝝ ꝯsilr etiaꝫ
oꝫ intelligi v̄bū grecoꝝ dicentiū bapti
zetur ⁊c̄. qꝛ nō est tm̄ depcatio sed etiaꝫ
q̄dā efficax optatio. vt sit sensus ꝑ actū
meū circa istū baptizet ille. De 3° mē
bro diuisiōis ꝯcedit. ꝙ idē plēs sil' asper
gens vel ꝓfundēs ⁊ sil' ꝓferens formaꝫ
in plali dicēdo. Ego baptizo vos bapti
zat sil' oēs. tm̄ peccat mortalit. qꝛ nō ser
uat formā impositā sibi ab ecclesia. nisi
forte esset tāta necessitas ꝙ immineret
mors oīm. ⁊ si singulos baptizaret sigil
latim aliq̄s eoꝝ foret mortu⁹ anteꝙ̄ ali
os baptizasset. Sed hic ē dubiū vtrū
tunc sit vnus bap⁹. videt ꝙ nō. qꝛ plēs
sunt baptizati ⁊ ꝑ ꝯn̄s plēs baptizatio
nes passiue. ⁊ ita plēs actiōes ⁊ plēs ba
ptismi. Sed oppo^m^ videt. qꝛ nō est ni
si vnica forma. nā v̄ba tm̄ sunt semel ꝓ
lata. Posset tm̄ magis concedi ꝙ sunt
p^l^es baptismi tenēdo illud qđ dictū est
ꝙ sacr̄m baptismi ē baptizatio passiua
Et tunc ad ar^m^ dō. ꝙ nō oꝫ ad plificati
onez alic⁹ oīa que sunt in illo plificari:
sed sufficit aliqđ eoꝝ plificari ad h° ꝙ
totū plificet. ⁊ illa etiā forma nō ē sim
pliciter vna. qꝛ ly vos includit in se sin
gulare plies geminatū. An aūt casus
necessitatis q̄ posit⁹ est de plibus statiꝫ
morituris excusaret ministrū vtentē il
la forma. Baptizo vos. a peccato mor
tali. dubiū est. videt tm̄ h° rōnabile. qꝛ
exquo in ptāte ecclie fuit determinare
istā formā ad illa v̄ba. baptizo te sicut
dictū est. s̄. di. 3. q. 2. nō videt ꝙ ipsa uo
luerit aliquē ita ṗcise ad illaꝫ formā ar
tare ꝙ ꝑ hoc alicui ṗcluderet via saluti
nunc aūt in casu ṗdicto alicui illoꝝ ṗ
cludit salus si nō posset aliq̄s sine pcc̄o
mortali vt ista forma. Baptizo vos. nā
si in q̄cūqꝫ casu esset pcc̄m mortale nul
lus deberet eos sic baptizare. nullus
enim debet salutem alterius prouocare
peccando in se mortaliter.

De quarto mem

bro distinctionis d° ꝙ si tp̄s hr̄i pōt ad
discernenduꝫ an mōstrū sit simplr vna
persona vel due. de h° oꝫ hr̄i diligēs in
quisitio anteꝙ̄ baptizet. pōt autē inq̄si
tio hr̄i vl' ex ꝑtib⁹ corꝑis. puta sint duo
capita vel due spine dorsi. vel principa
le iudiciū de cordib⁹. sed illud nō pōt eē
facilit euidēs dū viuit. sed nec signū de
duob⁹ capitib⁹ esset oīno certū. qꝛ pos
sibile esset aliquā cellulā i matrice esse
perforatā ꝑ totū ṗterꝙ̄ in ꝑ te supiori.
⁊ tūc ꝯcurrerēt ꝑtes semis cadētes in di
uersis incastraturis mr̄icis ꝓ tota ꝑte i
feriori ⁊ distinguerent in ꝑte sup̄ma ⁊
ibi formarent duo capita. cū tm̄ reliqua
materia nō sufficeret nisi ꝓ formatiōe
vni⁹ p^e^. Breuit euidentissimū signuꝫ
distinguēdi est ꝑ actū intellect⁹ ⁊ uolun
tatis. si. n. sunt due aīe nō est necessariū
vnā scire quicq̄d scit alia. ⁊ velle q̄cq̄d
vult alia. tm̄ raro vl' nūꝙ̄ accidit ꝙ sint
due aīe quin sint duo capita vel due ꝑ
tes ṗncipales capitis. lꝫ nō ex°. ⁊ siquo

mõ possit deprehẽdi diuersitas intellectuũ i itelligẽdo. puta ꝙ p aliqđ sigᵐ ꝯ phẽderet idẽ sciri ꝛ nesciri. uł posset deprehẽdi diuersitas uolũtatum. puta ꝙ eẽt ibi uelle ꝛ nolle de eodẽ absq3 dubitatõe tenẽdũ eẽt ꝙ eẽnt ibi due aie. ❡ Sz istud non põt iudicari nisi de monstro adulto. q̃le poitur fuisse in Frãcia hñs duo capita quoꝝ vnũ expressit nolle ꝯ eo de quo aliud expssit uelle. vnũ. n. voluit ꝯtinere ꝛ sobrie uiuere. ꝛ aliud lasciuire ꝛ epulari. et cũ vnũ p os suũ excederz reliquũ clamabat se grauari. ❡ De tali mõstro dico ꝙ si certitudo põt hñri ꝛ sint ptes de quibus pz ꝙ ptinẽt ad distictas personas sepatim pfundi debere ista ps ꝛ illa cũ iteratõe forme in singłari sup utrũq3. Si aũt certitudo hñri ñ possit baptisãdus ẽ saltẽ in illis ptibus q̃ pncipalit̃ ptinẽt ad unũ cũ forma in singulari. ꝛ 2° abluẽde sunt alie ptes q̃ ñ uidẽt pncipalit̃ ptinẽ ad illũ pmũ: ꝛ h cũ forma que fuãda ẽ i illis de qb' ẽ dubiũ q̃ poit̃ extra ꝯ bap°. ꝛ ei' effcũ. ꝯ qb'

Ad primũ argumẽ

tũ. añs nõ est ueꝝ loq̃ndo de vno bap°. nã si idẽ baptizat plẽs h° est plĩbus baptizarõibus passiuis. ꝛ ita sũt plẽs baptizatões. ❡ Et si intẽdat pbare maiorem loq̃ndo de vnico bap°. ❡ R°. ꝙ h nõ pbat pma pbõ de mltis sił aspf. ut pz i 3° mẽbro distinctõis. neq3 2ª pbõ de mõstris q2 si eẽnt due psõe i mõstro eẽnt sigillatim baptizãde. ł si sił baptizarẽt sb hac forma: ego babtizo uos q̃uis mister peccarz sine nccitate q̃ ñ possz de facili inueniri: tał. s. ꝙ ñ possz expectari singillata baptizatõ eoꝝ. eẽnt tñ duo baptismi sicut dictũ ẽ in 3° mbro distictõis. ❡ Ad ẽtiã pbatõez ꝯ eucha q̃uis sacerdos pferẽdo seł uerpa plẽs hostias ꝯsecret sił tñ sũt ibi plẽs ꝯsectões passiue. ꝛ ẽt posset ꝯcedi ꝙ eẽnt plures eucharistie. sicut plẽs hostie. silr plura uina ꝯsecta sicut plura uina. ❡ Ad 2ᵐ dico ꝙ in aliquo ꝯcurrũt pła quoꝝ q̃õlibz sine alio ẽ aliq̃d in se. ꝛ sic ẽ aliq̃d in se: ita põt pmanere ut sit aliq̃d toti'. sic ẽ in illo exẽ° ꝯ ptib' do'. h mõ ñ est i pposito. q2 nec vba sine ablutõe sũt aliq̃d baptismi. nec ablutio sine vbis. ❡ Et si dicas saltẽ illa ut sił exñtia sũt ad baptismũ. ꝛ sic pñt adhuc eẽ a diuers. h ueꝝ eẽt si ñ eẽt vnitas efficiẽtis req̃sita inq̃tũ illa ꝯstituũt vnũ signũ. ẽ aũt req̃sita ppt ordinatõez pncipał agẽtis ꝛ istituẽtis: istud ñ ẽ signũ efficax nisi totalit̃ mistret ab eodem

Ad secundũ sic

pcedit̃ ꝛ arguit̃ ꝙ nõ oporteat sił eẽ ablutõez ꝛ platõez vboꝝ q2 eucha ẽ unũ sacrz. ꝛ tñ ĩ vba ꝯsecrationis sup panẽ. ꝛ vba ꝯsecratõis sup vinũ ẽ magna iterpositõ. q2 ab illo loco. sili mõ. usq3 h ẽ ca. ❡ Oppoᵐ. Aug. sup Jo. ome. 8. ꝛ. i. q i. Detrahe. Accedit vbũ ad elm ꝛ fit sacrm. ❡ Ad istã. q. pz ꝙ req̃rit̃ siłtas. ꝛ pncipał rõ ẽ instõ xpi instituẽtis hec duo tãq̃ vnũ signũ ꝯpletũ ad signãdũ effcm. ita ꝙ neutꝝ eẽt sigᵐ sine alio. Sed quał siłtas. vna opio sup illud c. Detrahe. dic. ꝙ aqua p se ñ ẽ sacrm. sz qñ ꝯiũcta ẽ cũ vbo. s. i ultima platõe ipi' forme. ꝛ h ueꝝ ẽ dicit glosator fz eos itm ꝙ si in illo ĩstãti i q̊ forma t̃miat̃ ꝛ aq̃ fit sacrz puer ñ eẽt in aq̃. nõ eẽt baptizat'. non tñ seq̃t ꝙ asin' possit bibẽ sacrz qđ ar. tãgit ibi ꝯ Hãdulphũ dicẽtẽ. ꝙ aq̃ ẽ sacrm. sz iõ nõ seq̃t ꝯ illos q2 dicũt aq̃ eẽ sacrz tm in illo ultio istãti nec mirꝝ ẽ fm illũ si incipiat ꝛ desinat eẽ in eodẽ instãti. cũ hoc sit reperire in alijs casib' fm legẽ ꝛ ponit unũ casũ. ff de acceptilatõ. lege añpenłtia ꝛ rephẽdit illud exemplũ. sed ponit aliud de seruo dato uxori a uiro ut eum manumittat. nam in eodem instãti incipit ꝛ desinit hrẽ dñiũ. ff. de dona. inter vi. ꝛ vx. De aũt ultio. Aliud exᵐ põt poni ubi quis silr incipit ꝛ desinit eẽ debitor. ut. ff. ad uelley. debitrix. ❡ Ille bñ pñt eẽ obõnes

⁊ ſubtilitates bernardice. ⁊ q̄dem ſatis aſinine timēdo ne aſin⁹ bibat sacr̄m. qꝛ aq̄ neqꝫ an̄ ꝓlatōnem uerborum nec in prolatione nec in ultimo inſtanti neqꝫ breuit̄ unq̄ neqꝫ ſine v̄bis l̄ cū uerbis ē ſacr̄z. ſꝫ ipa ablutō in aqua. ⁊ ad bibēdū illā nō pōt venire aliq̄s aſinus. nec iſta ſil̄tas ultimi īſtātis ꝓlatōnis v̄borꝫ ⁊ ablutōis ē nccia. nā apl̄i baptizātes t̄a milia uno die act̄. 7. n̄ ſp cū ultia ſyll̄a forme aſpſerūt. ita ꝙ tūc aq̄ tetigerit baptizatū. ¶ M. ēt ipe adducit v̄tutē aliq̄ ee̅ i aq̄ i ultia iſtāti. ⁊ ſtati ōſinere nihil ē ꝓpe itelligēdo v̄ba qꝛ pmanēſ qn̄ deſinit ee̅ n̄ ē. qn̄ icipit ee̅ ē. hꝫ. n. pmū ſui ee̅ ⁊ n̄ ultimū. g° ſi ſil̄ icipiat ⁊ deſinat ſil̄ ē ⁊ n̄ ē. nec illud oꝫ ꝓpt̄ h ut n̄ remaneat v̄t⁹ i aq̄ p⁹ actū baptizādi. qꝛ nec aliq̄ uirtus ē in aqua qn̄ actu batizās utit̄ ea ſic tactū ē di. i. nec ille ꝯcordātie legis probāt idē incipe ſil̄ ⁊ deſinere. Sꝫ hn̄t ſuū itellectū qm̄ dn̄s alio° incipit hr̄e dn̄iū fui dati uxori q̄ ꝑus habuit ⁊ deſinit hr̄e eo mō q̊ ꝑus habuit. hūit. n. ꝑus imediate. ⁊ nūc hūit mediate qꝛ nūc ē fu⁹ uxoris. ¶ Dico g° ꝙ tal̄ ſil̄tas req̄rit̄ q̄lis requirit̄ in actib⁹ hūanis. noluit ei xp̄s noſ obligar̄ ad tā ſubtilē ſil̄tatem quā uix poſſꝫ hō pcipe ul̄ ſuare. iudicat̄ aūt ſimultas it̄ factū hominis ⁊ v̄bū qn̄ icipit vnū añq̄ totalit̄ finiat aliō. ⁊ h indifferent̄ ſiue iſtō ꝑus finierit q̄ aliō. uel eꝯ°. v̄bi. g. ſi q̄ſ dicat illā orōeꝫ: facias h ⁊ fricꝫ barbā. ſiue incipiat actū ſuū an̄ prelationeꝫ ſiue eꝯ°. dū tn̄ vnū n̄ finiat̄ ꝯplete an̄ iceptōeꝫ alterius dicet̄: ille ſiml̄ dixit h. ⁊ fecit hoc Ita dico ꝙ ſiue ſacerdoſ b⁹ imergat vna imerſione ubi moris terre eſt ter imergere. ⁊ poſtea icipiat uerba cū 2ᵃ imerſione ſiue ꝑus icipiat uerba dicere ⁊ dc̄o Ego te baptizo. imergat cū illis uerbis ſequentib⁹ eſt ſufficiens ſimultas. dum tn̄ prolatō nō finiat̄ an̄ inceptōneꝫ ablutionis. nec ablutō finiatur an̄ inceptionem prolatōis. ¶ Ad ar. ō eucha° ōō^m ꝙ n̄ ē talis vnitas int̄ ſpēs panis ⁊ vini q̄lis ē i ſacr̄o baptiſmi. ille. n. n̄ ſūt ptes tales q̄ꝛ neutra ſignat ſine alr̄a. uere. n. ſpēs panis ꝯtinꝫ corp⁹ xp̄i ēt ſine ꝯſecratōne ſanguinis. ſed hec uerba nihil ſūt baptiſmi ſine ablutōne. nec ecōuerſo.

Ad tertium ar

guit̄ ꝙ n̄ oꝫ baptizātē pſonalit̄ diſtigui a baptizato. qꝛ ſacerdoſ pōt ſibi ipi dar̄ eucaḣ^am ut pꝫ i miſſa. g° ſic pōt recipe ſacr̄z illō a ſeipo. ita ⁊ iſtud. ¶ Cōtra extra ō bap° ⁊ ei⁹ effcū debitū. Iſta. q. ſoluit̄ exp̄ſſe i 1°. c. debitū. ꝓ pte affirmatia. ad qō adducit̄ figura auc̄tas ⁊ rō ꝯgrua. figura ē qꝛ xp̄ſ ad h ſignāō n̄ a ſe ſꝫ a Io. baptizari voluit. Auc̄tas colligit̄ ex v̄bis dn̄i dicēt̄ apl̄is Ite baptiſare oēs gentes in noīe pa. ⁊c̄. ubi diſcipul⁹ exp̄mit in 2ᵃ pᵃ ⁊ baptizatos in 3ᵃ ¶ Rō que inuit̄ ibi ē iſta. qꝛ in bap° celebrat̄ illa ſpūalis generatō de q̄ ueritaſ ait Oportꝫ uoſ naſci ōnuo. Sic g° in carnali generatōne alius eſt qui gignit ⁊ alius qui gignitur. ita ⁊ in ſacramētali generatōe ali⁹ ee̅ dꝫ q̄ ſpūaliter generat ⁊ ali⁹ q̊ ſpūalit̄ gn̄atur. ¶ Ad ar. dico ꝙ ſuſceptō eucharistie n̄ ē ſacr̄z ſic tāget̄ i mā de euca^a. ſꝫ ē cōmeſtio ſeu pceptō ſacr̄al̄. bap⁹ aūt eſt ſacr̄m ¶ Et ſi arguas. ſacerdos ſaltē miniſtrat ſibi ſacr̄z euchariſtie. g° pari rōe pōt iſtud ¶ R° miſtrare illō ſacr̄m nō eſt ſacr̄m. qꝛ ſacr̄z illō nō ꝯſiſtit in vſu. ſed miſtrare ſacr̄m baptiſmi ē ipꝫ ſacramētū. ⁊ rō diuerſitatis ē. qꝛ ſacr̄m baptiſmi ꝯſiſtit in vſu ee̅naliter. eucha^a. n. ē quoddā pmanēs diſtinctū ab uſu ſacr̄i. q̄uis g° aliq̄s poſſꝫ ee̅ in uſu ſacr̄i pmanentis miſter ⁊ ſuſcipiens illū vſū. nō tn̄ pōt hoc in ſacr̄o quod ee̅nalit̄ ꝯſiſtit in uſu.

Circa tertium

principale q̄ro duo. ꝑ° vtꝝ in baptizāte req̄rat̄ itentio baptizandi. 2° an req̄rat̄ i eo actual̄ intētio baptizādi

Ad pᵐ arguit q nō. quia nō hñs fidē pōt baptizare. pz hᵒ de pagano. de ꝯse. di. 4. Romanᵘˢ. Sed nō hñs fidē nō hz intentiōez. qꝛ nullus vult fieri qd̄ ñ credit posse fieri. ¶ Preterea Aug. sup Jo. homel. 5. Nō timeo ebriosū in actu baptizādi. Sed pfecte ebriosus nō pōt hr̄e vsum rōnis. ḡ nec intentionez. ¶ Cōtra. mgr̄ in lr̄a. c. i. Solet etiā in hᵒ inqt sic in alijs sacr̄is sic forma ē seruāda ita intentio celebrādi est hn̄da. ¶ Ad istaz. q. coiter ꝯcedit q sic. ad qd̄ ponit talis cōgruitas. qñ ex aliqbᵘˢ duobᵘˢ fit vnū oz q hᵒ fiat p aliqd̄ ꝯiungēs illa. vbū ꝛ elementū ꝯcurrūt ad vnū bapᵐ. ḡ reqrit aliqd ꝯiungēs illa. hᵒ aūt ꝯiungēs ñ pt esse suscipiēs. qꝛ hz rōnez materie ꝛ susceptiui. ḡ oz q sit in mistro. sed tale nihil vr̄ uti intētio. qꝛ ipse mistrās p potentias exteriores: puta motiuā q̄ abluit ꝛ expssiuā q̄ pfert vba cāt illa vt distincta. ¶ Hec rō ñ vr̄ multū efficax. qꝛ in signo instituto ad placitū pn̄t mlta cōcurrere ad rōez vniᵘˢ signi ꝓpter actōez instituētis. lz nihil aliud sit a q̄ hēat vnitatē. pz de circulis ornatis folijs viridibus ꝛ alijs multis ad signandū mustū. ¶ Dico ḡ distinguēdo de intentione qᵐ ad obm̄ respcu cᵒ dr̄ intentio. q mister pōt dici intendē vel actū illū quē exercet. l finē ꝓpt quē est exercēdus. 2ᵒᵒ magis ꝓprie accipit intētio. vt pz p Aug. 9. de tri. ꝛ alibi frequent. vbi vult q intentio copulat intelligentiā cū pnte. hᵒ etiā mō accipit intētio. 2. phy. vbi agēs ex intentiōe qd̄ dr̄ agens a ꝓposito distinguit ꝯ agēs nāle. Dico ḡ q oz ministrū hr̄e intentionē pᵒᵒ. s. respectu actus quē exercet. cᵒ rō est. qꝛ intētio reqrit in q̄cunqz hoie agēte aliqd nō fortuite vl exercēte aliquē actū humanū proprie loquēdo d̄ actibᵘˢ humanis. qui. s. cānt p inteᵐ ꝛ voluntatē ab hoie. ille autez actᵘˢ quē mister oz exercē oz esse hūanᵘˢ in eo ꝛ nō casualis l fortuitᵘˢ. est. n. actᵘˢ ad quē deᵘˢ obligauit mistrū ex pte sui. ꝛ suscipientē ex pte sua. actᵘˢ aūt ad quē hō obligat oz esse humanᵘˢ ñ casualis l fortuitus. qꝛ sup fortuita nō cadit obligatio. ipsa etiā oblīᵒ est vt hō intendat illud ad qd̄ obligat. ¶ Si loqmur de intentiōe 2ᵒᵒ. s. respectu finis ꝓpt quē tal actus est exercēdus. dōᵐ q talis finis ē duplex. s. pncipalis ꝛ remotᵘˢ. vtpote q baptizatus fiat filiᵘˢ regni q̄lis fieri ñ pt si nō hēat gr̄am p quā ē dignᵘˢ vita. aliᵘˢ est ꝓximus ꝛ minus pncipalis. vt. s. baptizatus fiat xp̄ianus siue mēbꝝ ecclie militantis. ꝛ vtrūqz finē pōt aliqs intendere in vli vel in pticulari. ¶ Dico ḡ q intentio finis vltimi nullo mō reqrit i baptizāte. qꝛ paganᵘˢ nulloᵒ intendit ordinare istū quē baptizat ad uitā eternā reqrit tñ intentio respectu finis ꝓximi ꝛ hᵒ vl in perticulari vl in gnāli in pticulari vt si intēdat istū intrare legē xp̄ianoꝝ seruandā. in gnāli si intendit facere circa istū qd̄ xp̄iani solent facē circa suos. ¶ Nō aūt q̄re acqrit ista intentio respectu finis ꝓximi ꝛ ñ respectu finis vltimi: est ꝯgrua. qꝛ. s. deus uoluit istū actū exercitᵐ a mīstro esse hūanuz in eo ꝛ nō tm̄ vt ē talis actᵘˢ in nā. qꝛ in hoc ñ distinguēt a q̄cunqz alia balneatione cū alijs vbis. sed inqᵐ est actᵘˢ alicᵘˢ vt mistri exercētis signū dei. hn̄s aūt aliquē actū humanū intēdit finē illiᵘˢ actᵘˢ vt est sibi actᵘˢ humanus. ḡ mister intendit finē ꝓximū istius actᵘˢ vt est sibi impositus. sed finis ille vltimus. s. ordinare istū in vitā eternā: nō est finis hᵘˢ vt est actᵘˢ humanus ad quē finē oportcat actū istū ordinare vt sit sibi humanus. ¶ Hoc aūt rōnabile est vlr in vsu signi practici. si quis. n. legislator instituēt in sua poliᵃ tactū manus esse signū pra cti cum amiciᵉ nō intendēt q vtentes illo signo pcise hn̄ent actum humanū circa istud inquantū est tale q̄d māliter. sed inqᵐ est tale signū institutū. ꝛ si dispo suisset oē tale signū facere seruari: non faceret hoc seruari nisi hō exercēt actū

istũ ubi ē institut⁹ ad talē finē. ¶ Sed ꝯ istā obicit sic. Instr̃z ñ oꝫ ꝙ habeat acti onē ꝓpā q̃ꝛ i actōe ꝓpa ñ eēt instr̃z s; pn cipale agēs. nec mlto magis oꝫ ꝙ instr̃z hēat intētōeꝫ r̃spectu finis. s; suffic̃ ꝙ di rigat a ꝑncipali agēte intēdēte finē. mis ter ē instr̃m dei ꝗ ꝛc̃. Preterea ad sacr̃z ni hil ꝑ se requirit nisi ul̃ ps ul̃ res sacr̃i. s; intētio ñ ē ps nec aliq̃d sacr̃i. q̃ꝛ nō ē ali q̃d sensibile. nec ē res sacr̃i. q̃ ꝛes sacr̃i ē in suscipiēte sacr̃z. ¶ Ad p̄ᵐ dico ꝙ aliō ē loq̃ de cā 2ᵃ. ꝛ aliō ꝺ instr̃o ꝓpe ꝺcō. ꝺ q̃ distictōe tractatũ ē. s̈. di. 2. cā. n. 2ᵃ. hꝫ formā ꝓpā in eē q̃eto q̃ ē sibi rō agēdi i ordine suo ꝛ hoc respectu eiusdē effc̃us respcũ c⁹ agit cā ꝑncipal̃ in suo ordine. ita ꝙ ul̃r 2ᵃ cā ꝓpa accepta effc̃ꝫ ꝑncipa lis cāe ꝑ formā suā ꝓpā attigit i v̄tute tñ cāe ꝑncipal̃ agētis q̃ꝛ subordinat illi s; istr̃m ꝓpe si ponit actiᵐ ul̃ nō attigit effc̃ꝫ ꝑncipal̃ agētꝭ. s; tm̃ aliq̃ dispōeꝫ ꝑ uiā quō q̃litas altās ꝺꝛ instr̃z sb̃e ad ge nerād sb̃ā. h tñ ñ ē ꝙ sit istr̃z i actōe altā di imo respcũ altatōis ē pfc̃ꝫ ꝑnᵐ. intm̃ ꝙ si ꝑ se eēt ꝑ se possꝫ altare. s; solũ ꝓpt h ꝺꝛ instr̃m respcũ sb̃e. q̃ꝛ agit ad aliq̃ formā q̃ ē dispō ad sb̃am. vñ ad sb̃am dicēt magis agēs disponēs. ut didit ꝯ ꝑfi ciēs q̃ agēs instr̃ale diuisũ ꝯ ꝑncipale. l̃ si ponat istr̃z actᵐ ꝛ tñ attigēs t̃minũ ꝑn cipal̃ agētis. i h distiguit a cā 2ᵃ. q̃ꝛ ñ hꝫ i eē q̃eto formā q̃ sit ꝑnᵐ agēdi in suo or dine s; tm̃ i actuali motōe. ꝛ recipit eaꝫ dũ acualit̃ mouet. ꝛ de q̃cũq; illoꝝ triũ s. cā 2ᵃ ꝓpe dcā. ꝛ cā instr̃ali dispoitia ꝛ istr̃ali actia ꝑ formā receptam i actuali motōe. fᵐ ē ꝙ ñ hēat itētōnē ꝓpā eo mō q̊ agēs nāle hꝫ itētionē nālē q̃ꝛ q̃ōlibꝫ is toꝝ triũ hꝫ formā ꝓpā q̃ ē sibi ꝑnᵐ agē di in ordine suo. ꝛ ꝑ ꝯñs ꝓpā itētōnem q̃ꝛ formā actiuā nālē ꝯseq̃t intētio isto mō. ¶ 4ᵒᵒ possꝫ pōi instr̃z ꝛ ꝓpe actiuũ respcũ toti⁹ aliq̃ ps. cui. s. p̊ ꝯueit eē ꝑnᵐ opatōis ꝛ toti ñ nisi ꝑ ꝑtē ꝛ h° mō ph̃s uocat organa ꝑtes illas s̃m q̃s cōuenit toti opatō. ꝛ istō q̊dāmō hꝫ itētionē ꝓ

priā ꝛ q̊dāmō ñ. nā forma ei⁹ actia ꝛ est ei⁹ ꝛ ē toti⁹. s; ei⁹ ē p̊. toti⁹ āt ē ꝑ se s; nō p̊. ꝛ eodē mō de intētōe. ñ. n. ē h ordo v̄ tutis ad v̄tutē i eē q̃eto sic̃ i p° m̄bro. nec ordo effc̃s ad effc̃ꝫ sic̃ i 2°. nec uirtutꝭ i fi eri ad virtutē i eē q̃eto sic̃ i 3°. s; ē eadeꝫ vir̃t⁹ diuersimode tñ ꝑticipata i toto ꝛ i ꝑte ꝛ de isto mēbro possꝫ ꝯcedi ꝙ tale i str̃z ñ hꝫ aliā itētōnē a ꝑncipali agēte si cut nec aliā actōnē ꝓpe hꝫ ps quā totũ agēs ꝑ ꝑtē. s; aliō hꝫ eādē. exēᵐ ꝑmi sol ꝛ pr̃ respc̃u gnātōis filij. Exᵐ s̃cōi ignis ꝛ calor q̃ ē ꝺisponēs ad gnātōnē alteri⁹ ignis. Exᵐ tertij. color illuiat⁹ ꝛ spēs co loris in aere respc̃u mutatōis oculi ad spēꝫ ul̃ visionē coloris. Exēᵐ q̃rti orgaᵐ pōe nutritiue ꝛ totũ aial r̃spc̃u nutritōis ¶ Preter h q̃tuor cōi⁹ dici ꝯsueuit nomē in str̃i ꝺ q̃buisdā alijs. s. de instr̃is artificuꝫ a q̃b⁹ p̊ tractũ ē nom̃ istr̃i vt ꝺ securi ꝛ s̃ra. ꝛ hi⁹ de q̃b⁹ freq̃nt̃ ponũt exᵃ ista q̃ ut dictũ ē. s̈. ñ sũt ꝓpe actia neq; respc̃u ꝑncipal̃ effc̃s si agēs ꝑ talia attigit effc̃ꝫ ꝑncipalē sic̃ monetari⁹ ꝑ aliqꝺ instr̃z at tingit figurā ipmēdā monete q̃ ē r̃s ei⁹ ꝑncipal̃. nꝫ forme disponētis si agēs ꝑ ta lia agit ad dispōeꝫ ꝑuiā. sic̃ ꝑ securi agit ad disiōeꝫ ligni q̃ ē ꝑuia forme arche. s; tñ istr̃z istō dc̃m aliud a q̃tuor modis ꝑdc̃is ē motũ susceptiuũ effc̃s ꝑoris or dinati ad effc̃ꝫ posteriorē ita ꝙ receptiᵐ i eo hꝫ ordinē ad tiᵐ ꝑncipalē sic̃ effc̃s ꝓpiq̊r cāe ꝭad effc̃ꝫ remotiorē. ñ aũt hꝫ ordinē cālitatꝭ ꝓprie dc̃e. ꝛ de tali possꝫ ꝯcedi ꝙ istr̃z ñ hꝫ actōeꝫ ꝓpā nec i eē q̃e to nec in fieri ꝛ iō simpl̃r ñ ē actiuũ. ꝛ ꝑ ꝯñs nec hꝫ itētionē ut ꝯuenit agēti.

¶ Hꝫ ꝺ q̃m illa maior dꝫ itelligi ꝺ istrum̃ to q̃ꝛ l̃ ꝺ isto qꝺ. s. ñ ē actiuũ s; receptiᵐ effc̃s ꝑoris. l̃. 4ᵒᵒ ꝺ ꝑte respc̃u toti⁹ opā tis ꝑ ꝑtē ꝛ mior ē f̃la. ꝛ q̃ᵐ ad 4ᵐ modũ ꝛ ēt 5ᵐ. imo mist̃er ē cā 2ᵃ respc̃u abluti onis. ñ tm̃ ut ablutō ē. s; ut sacr̃al̃. ꝛ iō hꝫ ꝓpā itētōeꝫ cũ sit agēs ꝛ ñ nāle. illā. s q̃ ꝑtinꝫ ad ꝯg̊scētē. s; respc̃u ꝑncipal̃ effe c̃t⁹ bap. s. gr̃e pōt dici istr̃z respc̃u ꝺei eo

mō q̄ agēs dispoitiuū d2 istr̄z respc̄u pfi
ciētl i 2°°. ⁊ tl'e agēs ñ hz intētōez respc̄u
ti pncipal' agētl. sz respc̄u sui ꝓp2ȳ. ⁊ ita
ꝯcedo ꝙ nō ē ncc̄e baptizātē hr̄e intētio
nē respc̄u ultimi finis bap. sz respc̄u bap
ti. ¶ Ad 2ᵐ d° ꝙ ad baptismū ptinēt ali
qua tāq̄ itrinseca ⁊ aliq̄ ut extriseca. ⁊
ꝯcedo ꝙ nihil intrisece ptinet ad ipz ul'
ad fundamētū ei⁹ nisi sensibile. tñ sic cā
efficiēs req̄rit ncc̄io ad ipz ita illō qd ē
quasi pnᵐ agēdi tali cāe effciue. pnᵐ aūt
vltiaiᵐ dēminās agēs intellectuale ad
agendum ē intētō. q2 tale agēs p ipium
q̄ uolūtatis ē cā actia motia aliaꝝ pōꝝ
sbiacēt ipio uolūtatl. q̄n ḡ d2 ꝙ nihil p
tinet ad sacr̄z nisi sit aliq̄d sacr̄i l' res ei⁹
vū ē de eo qd ē intrisecū ipsi⁹ fūdamēti
l' signati ipi⁹ sacr̄i. sz intētio neut° mō ē
intrinsecū req̄rit tñ ex pte agētis.

Ad primum pncipale d° ꝙ ñ hn̄s fidē de
fine vlt° ñ itēdit ordinar̄ istū p bapᵐ ad
istū finē ultᵐ. credēs tñ eū posse p bap.
ascribi secte xp̄anoꝝ siue credat sectā il
lā valere siue ñ. pōt itēdere ascribē istū
illi secte ul' generali⁹ potest intendere fa
cere p actum istuz circa hūc qd xp̄iani
intēdūt facere circa tales. exᵐ possem ei
e° credens iudeos per circūcisionem di
stingui ab aliȷs itendere ascribere hūc
puulum secte iudeoruz ⁊ facere circa eū
qd iudei faciunt circa suos circūcisos ēt
si non crederem circūcisionem illam va
lere ad salutē h° etl mō aliqua verba q̄
bus vtuntur magi uel mage incantātes
posset aliquis bone fidei proferre circa
materiam illam circa quam aliȷ vtunt
intendens in generali facere illa ad illū
finem ad quem illi proferunt. ¶ Ad fm
dico ꝙ ebriosus est qui est assuetus ad
ebrietatem. ⁊ iste non sp est ebrius. q2 ñ
semper impeditus ab actu rōnis. veruz
ḡ dicit Aug⁹. Nō timeo ebriosū. i. assue
tū generalit̄ ad ebrietatē. q2 illa ꝯsuetu°
mala ñ ꝓhibz q̄n bap⁹ ab eo collat⁹ sit
bon⁹ ñ tñ q̄n ē ebri⁹. ⁊ h°o° pfcē q̄n tolīt
impedit̄ rō sz al's q̄n ē non ipedit⁹ potēs
rōne uti

AD secundū sic p cedit
⁊ arguit ꝙ req̄rit in baptizāte
iten° actual' q2 ab actu p° ñ ꝓcedit effc̄us
nisi mediāte actu 2° itentio hitualis ē sic
actus prim⁹ ḡ ab ea non procedit effc̄s
sine intentione actuali que teneat locū
actus secundi. ¶ Op. non minus suffic
in ministro ad merendum q̄ ad sacr̄m
conferendum. sed ad meritum non req̄
ritur intentio actualis. ḡ nec hic. maior
ꝓbatur. quia meritum non habet effec
tum nisi ex ꝓprio uoluntatis conatu ei⁹
qui meretur. sacr̄m autem habet effec
tum nō per motum uoluntatis in aliq̄
sz tm̄mō si nō poit obex. minor ꝓbat
q2 si requirēt actual' intētio ad merēdū
distract⁹ i ope incepto q̄tūcūq3 pfecto
⁊ q̄tacūq3 pfectōe nō mereret. q2 nō ha
beret intentionē actualē.

Distinguitur cōiter de itē tione actua
li ⁊ habituali q̄si ista sufficiet̄ intētōem
didāt. sz vr̄ ꝙ rōnabilit̄ possz apponi.
3ᵐ mēbꝝ ⁊ pōt dici intētio vtual' ¶ Ille
n. d2 actualit̄ intēdere qui hz actū illici
tū respc̄u ei⁹ qd intēdit. Ille aūt d2 ha
bitualit̄ itēdere q̄ hz hitū iclinātē ipz ad
talē actū. sz aliq̄s ē min⁹ pfecte itēdens
q̄ p°° ⁊ pfecti⁹ q̄ 2°° ḡ ē mediū int̄ ista
duo mēbra. Assūptū ꝓbat. q2 si aliq̄s i
tēdit in pn° misse celebrare missā si p⁹ᵃ
ē distract⁹: nō hz actualē itētōnē q̄n est
distract⁹ pz. q2 ñ itendit tūc illō i actu ḡ
nec vlt illō in actu. nec hz tm̄ intētionē
bitualē q2 t'lez hz dormiēs. hz ḡ se me°°
⁊ hāc ei⁹ dispōez d° intētionē vtualē. q2
s. vtute alicui⁹ intētōis p⁹ hite actualr:
fac oia q̄ fac ex iᵃ tāq̄ ex radice. ita ꝙ iᵃ
itē° actual' fuit pnᵐ ordiatū ad oēs istos
act⁹ ⁊ hz i se vtualit̄ intētōnē ꝓpa3 cui
libz istoꝝ actuū. sic intētio finis hz in se
vtualit̄ intētōnē ꝓpā cuiuscūq3 ordina
ti ad finē. ⁊ p tāto manēte itētōne c⁹cū

q̃ʒ ad finẽ oꝛdiati:manet iſta intẽtõ ac-
tual' p̃ᵃ v̓tualit̃ in oĩbus iſtis hᵒᵒ intẽdẽſ
ire ad ſcm iacobũ ex intẽtõne hꝰ finis oꝛ
dinat mlta aᵃ nccĩa ad illũ finẽ. exequẽſ
ãt illa oꝛdinata nõ ſp cogitat de ſcõ Ja
cobo nec ꝺ̃ reuerentia eiꝰ.oᵒ tñ ꝙ ſemp
meretur. qꝛ ul' hʒ intẽtõnẽ eoꝝ q̃ ſũt ad
finẽ illũ cꝰ ẽ iᵃ p̃ᵃ intẽtio l' hʒ actꝰ aliq̃s
ſeq̃ntes ex illis intẽtionibꝰ. lʒ cũ ill' acti-
bꝰ ꝯcurrãt aliq̃ actꝰ diſtrahẽtes ⁊ ab in
tẽtõe illa p̃ᵃ. ⁊ ab itẽtõibꝰ ꝓp̃ȷ̃s eoꝝ q̃
ſũt ad illũ finẽ. ſic declaratũ ẽ in. 2. li. d.
9. ⁊ in. 3. di. 15. ubi dc̃ʒ ẽ ꝙ foꝛte marty-
res in actu ſuſtinẽdi martiriũ nõ hũert̃
intẽtionẽ niſi iſtã v̓tualẽ. qꝛ imẽſitas pe
naꝝ abſoꝛbebat foꝛte vſũ rõnis. iſta tñ
ꝑpeſio penaꝝ erat quidã effc̃s deriuatuſ
ex intẽtione ꝑuãdi fidẽ dei ⁊ iõ dũ dura
bat paſſio: durabat ſp iſta intẽtio v̓tua
lit̃ ſic in effc̃u. ¶ Ad ꝓpoitũ dico ꝙ ſola
intẽtio hitual' nõ ſuffic̃ in baptizãte qꝛ
ꝓpt̃ iſtã ñ ꝺ̃ꝛ actꝰ eiꝰ lʒ ꝯfoꝛmiſ illi hitui
actꝰ hũanꝰ. nã ſi aliq̃s hẽat hitũ inclinã
teʒ ad deſideriũ ſanitat̃. ſi curat̃ nulloᵒ
intẽdens ſanitateʒ p aliquẽ actũ hũaᵐ
ſʒ caſualit̃ ul' foꝛtuite nõ magis q̃ ſi nõ
hũiſſʒ intẽtionẽ ad ſanitatẽ. g̊ ſola intẽ
tio hitual' nõ ſuffic̃ reſpc̃u finis actᵒ hu-
mani ut hũanꝰ ẽ. nec req̃rit̃ in baptizan
te ſp intẽtio actual'. qꝛ ñ obligauit deus
hoieʒ ad impoſſibile ul' nimis difficile.
tꝰ mõ i ẽ non diſtrahi. qꝛ ꝭm aug. 3. ꝺ̃ li.
arᵒ. ñ ẽ in ptãte nr̃a q̃n uiſis tangamur
nec etiã plꝰ obligauit miſtꝝ in iᵒ actu q̃
in exeq̃ndo actus alioꝝ ſacr̃oꝝ. in ꝯfici
endo aũt euchaᵒᵐ q̃ ẽ excellẽ uſſiᵐ ſacr̃ʒ
ñ obligauit hoieʒ ad ñ diſtrahi q̃n p̃ꝰ in
tenꝺens celebꝛare lʒ in ꝓferendo v̓ba ſa
cr̃alia diſtractꝰ ſit v̓e tñ ꝯfic̃. ¶ Ex hiſ cõ
cludo ꝙ ſuffic̃ in baptizãte intenᵒ v̓tual'
hᵒ eſt ꝙ alñ hũerit intentõeʒ actualem
ex q̃ deſcendit nũc v̓e actꝰ baptizãdi. ſiũ
in iſto actu habeat intentioem actua-
lem ul' aliq̃ ex ea deſcendentem: ſiue nõ
Intelligo aũt ꝙ deſcendit iſte actꝰ abſq̃ʒ
oi motu volũtat̃ ꝯ̃rio intueniente. Sic

ſi induens ſe ad miſſam intendens cele
bꝛare ꝭ vſũ rõe eccl'ie. ⁊ ex iſto ꝓcedat cõ
tie foꝛte ꝭm aliquẽ hitũ ꝺerelictũ i ſanᵃ
cũ magna v̓e diſtãctõe fac̃ ea q̃ nccr̃ia ſt̃
ad iſtũ actũ ſacr̃alẽ q̃ ẽ ꝯficẽ ¶ Si q̃rat̃
q̃uo põt aliq̃s effc̃s q̃ mõ ẽ reduci i illã
intẽtõeʒ p̃ma ſic̃ in caʒ. ſi nc̃ ñ eſt iᵃ itenᵒ
nʒ aliq̃ aᵃ ipãs iſtũ actũ ¶ Dr̃ ꝙ ẽ p q̃n
dã v̓tutẽ ipſiaʒ v̓tuti motĩe p uolũtatẽ
actualit̃ itẽdẽtẽ. ⁊ q̃diu manʒ illa v̓tus
ipſia iᵃ v̓tus motia mouet. ut ſi aliq̃s i
tẽdẽt ire ad aliquẽ locũ ⁊ pꝰ in via cogi
tet de alijs i illa actuali volitõne fiebat
actual' impſſio i potẽtiã motiuã. Et q̃
diu illa inpſſio manet mouet ad termi-
nũ volitũ. ⁊ ꝓcedit hõ. paulatim autẽ
minuit̃ illa impꝛeſſio. ⁊ tandem deficit
⁊ ceſſat hõ a motu. ⁊ tũc ꝺ̃ꝛ ab iſtis qꝺ̃
hõ ñ hʒ intẽtionẽ v̓tualẽ niſi dũ hʒ effe
ctũ impſſum a uolũtate actu intendẽte
in potentiam aliq̃ʒ inferioꝛẽ. ¶ Sʒ mirꝝ
vr̃ q̃uo uoluntas poſſit eẽ v̓tus factiua
cãns talẽ foꝛmam in iſta põa oꝛganica
mirꝝ eſt etiam ꝙ ſi cauſaret̃ ibi vñ pau-
latim deficeret. põt g̊ dici ꝙ i appetitu ſẽ
ſitio ſiue ſanᵃ ẽ aliq̃ diſpõ ꝭʒ quã mouʒ
ceſſãte actu volũtat̃ ipãt̃ eis. ¶ Ul' alit̃
ad ꝓpoitũ. ꝙ ſiue uolutas actu itẽdẽs
aliq̃d reliq̃t in potẽtijs inferioꝛibꝰ ſiue
nõ oꝛdinate tñ hʒ ſuas uolitõẽs reſpc̃u
finis ⁊ eoꝝ q̃ ſũt ad finẽ. ⁊ cũ ad aliq̃
iſtaꝝ ꝓuenerit: ⁊ actũ põe inferioꝛis cõ
rñdẽtis impaueri: põt ille actꝰ iferior
ipatꝰ manẽ ſʒ itẽᵒ nec p̃ᵃ nec 2ᵃ maneat
⁊ dũ manʒ iᶜ actꝰ volutate q̃ tũcũq̃ʒ ꝺiſ
ttacta ꝺ̃ꝛ manẽ itẽtõ v̓tual'. ¶ Ad p̃ᵐ arᵐ
ꝯceᵒ ꝙ aliq̃s actꝰ r̃q̃rit̃ ad hᵒ ꝙ effc̃s ſit.
⁊ iᶜ actꝰ p̃t dici q̊ ꝓducit̃ effc̃ꝰ extra ¶ Sʒ
ſi q̃ras aliquẽ actũ ꝭʒ quẽ fit opaᵒ ima
nẽs agẽti talẽ ñ oʒ ꝺar̃ tc manẽtẽ q̃n ef
fc̃s exterioꝛ elicit̃ ſic̃ maifeſtũ ẽ ꝙ mlti
effc̃us actu cãnt̃ q̃n actual' motõ cãe agẽ
tis p itellc̃m a q̃ ꝓducũt̃ ñ manʒ. ⁊ poſ
ſet poni exᵐ in naturalibꝰ qꝛ ꝓiecto lapi
de i aq̃ p̃mꝰ circulꝰ eſt cã ſecundi circuli
⁊ ſic ꝺ̃ icepſ nõ tñ ſp manʒ p̃ꝰ q̃diu ceteri

Ita ēt vlt̃r in motu ꝓiectoꝝ ꝑus cessat ꝑs motori ꝓpinquior q̃ remota.

Circa 3m principale q̄ro duo. p° de iteratōne bap. 2° de caractē ꝓpt̄ quē ponit̄ initerabil̄. Quantuz ad p̄im arguo ꝙ bap⁹ possit iterari. q̄ꝛ euchª p̄t iterari. ⁊ tñ ē sacr̃m excellētissimū. g̃ ⁊c̄. Oppom. de ꝯse. di. 4. rebaptizare hēticū. Qui h° scitat̄ signū ꝑcepit oīo pc̄ꝫ ē. catholicū v̄o imanissimū scel⁹ ē. Preterea iō. q. 15. ad Orosiū. Jō eccª eos ñ rebaptizat. loq̄t̄ de baptizat̄ ab hētic̄. q̄ꝛ i noīe t̄nitat̄ sūt baptizati. Ad. q. tenet̄ ab oīb⁹ ꝓ certo ꝙ ñ lꝫ iterare bapm. ⁊ etiaꝫ si iteret̄ de facto ꝙ nō hꝫ effectū. ⁊ hoc dicūt auc̄tes scōꝝ. ponunt̄ aūt aliq̄ rōnes ad h̄. vna q̄dē ē q̄ꝛ xp̄s sel̄ est mortu⁹ ⁊ bap⁹ virtutē hꝫ ex passiōe xp̄i. iuxta illud apl̄i. In morte ipsius baptizati sum⁹. Sed h̄ rō nō ꝯcludit. q̄ꝛ ⁊ pnia virtutē hꝫ a passione xp̄i. absolo aūt l̄ p̄ª gr̄a nō dat̄ inimico nisi ꝑ meritū mediatoris. ⁊ tñ pnia iterat̄. Alia rō ponit̄. q̄ꝛ in bap° imp̄mitur caracter qui ē indelebilis. Sꝫ ille ꝓbat ꝓpositū ꝑ imanifesti⁹. a p̄n°. n. ex q̊ bap⁹ fuit institutus fuit mm de eo ꝙ nō licuit eū iterari. Qꝛ aūt caracter imprimat̄ nō est notū ex p̄ª ei⁹ instōne. nec ex tota scriptura. neq3 etiā ex mult̄ auc̄tatibus scōꝝ. sicut tanget̄ statim in q̄ōnibus de caractere. Et h° vr̃. q̄ꝛ si fuisset multū de h° tractatū a scis mgr̃ sniaꝝ mentionē fecisset de ipso. nō inuenit̄ āt aliq̄ð v̄bū dixisse de caractere ꝭm istaꝫ sig°nē ꝭm quam vtimur eo. in toto. n. tractatu de bap° nō noiat caracterē nisi semel in. 3. c. isti⁹ di. in fi. di. dicēs. Qui ab hēticis baptizati sunt ꝑuato caractere xp̄i rebaptizādi nō sunt. ibi vocat̄ caracter xp̄i forma baptismi xp̄i. sic̄ satis appet ex auc̄te Aug. p̄missa. ex q̄ magr̃ infert istud dictū. Dico g̃ ꝙ rō initerabilitatis bap est instō diuina c⁹ ñ est aliqua cā p̄or nisi voluntas ei⁹. tñ ista institutio ē rōnabil̄. tū ex morbo ꝯ quez principalit̄ instituit̄. Istud remediū. n. p̄ncipalit̄ instituit̄ ꝯ originale pctm̃ qð nō ē nisi vnicū nec iterari p̄t. tū ex fine principali ad quē ē. hꝫ. n. plenā remissionē pene ⁊ culpe. si āt posset hō hr̄e frequen̄ talē remissiōeꝫ plenā ab vtroq3: eēt magnū incētiuū deliquēdi. Illð. n. qð est institutū in remediū relabentiuꝫ vtpote pnia ñ ē sine magna pena soluēda ꝓ pcō. tū 3° q̄ꝛ ꝑ istud sacr̃m cum sit p̄nm ⁊ ianua ꝑ quā intrat̄ i legē xp̄ianā ascribit̄ aliq̄s familie xp̄i ⁊ fit mēbꝝ ei⁹ ⁊ eccl̄ie militant̄. lꝫ āt aliq̄s ingressus i collegiū si offendat postq̄ ingressus fuerit possit recōciliari ⁊ collegio ⁊ capiti collegij. nō tñ frequēt̄ in collegiū itrat.

Ad arm. dico ꝙ illa ꝓlatio v̄boꝝ q̄b⁹ euchª ꝯsecrat̄ ñ ē sacr̃m. sed ē ꝯsec̄tio sacr̄alis ⁊ illud ñ lꝫ bis iterare sup eandē mām. ⁊ si 2° iteraret̄ nihil fieret. q̄ꝛ iam ꝑus factū ē. illa ēt ꝑceptio ñ ē sacr̃m. vt patebit inferi⁹. lꝫ g̊ eað ꝑª possꝫ frequēter cōicare siue recipe euchªm ñ tñ sup eādē māꝫ frequēt̄ pn̄t ꝓferri v̄ba ꝯsec̄tōnis euchᵉ. nec sic euchª itari. ꝙ ꝓp̄e aliq̄ mā h⁹ sacr̄i bis suscipiat formā ei⁹.

Juxta h° q̄ro q̄ sit pena iterantiū baptisma. R°. iterari p̄ōt bapª l̄ iterū ꝯferēdo l̄ iterū suscipiē° ⁊ siue sic siue sic. aut scient̄ aut ignorāt̄ ⁊ q̄dē si igr̄āt̄ de igr̄ātia p̄t distingui. igrantia iur̄ l̄ igrantia fc̄i. sꝫ ad ꝓpom ñ oꝫ ꝙ igrantia iur̄ in fc̄o illo siue i suscipiente siue i ꝯferēte excuset. aut. n. p̄t intelligi igrantia iur̄ diui ꝓhibēt̄ bapm iterari. ⁊ pꝫ ꝙ igr̄ātia tal̄ p̄cepti ñ excusat a pc̄o nec a pena infligenda a deo ꝓ pc̄o. aut intelligit̄ igrantia iuris canonici infligent̄ penā. ⁊ nec ista igrantia excusat q̄n pena illa incurrat̄. q̄ñ. n. super aliq̄ qð ē ex iure diuo illicitū addit pena canonica vt illud āpl̄i⁹ euitet̄: ñ ē necessariū ad h° ut incurrat̄ illa pena aliqua scia iur̄ canōici. sꝫ sufficit ꝙ teneat̄

Alexander de hales

ſcire p̄ceptū diuinū. ſ3 ſi illud trāſgrediať incurrit penā canonicā etiā ſi neſciat a iure cāonico penā eſſe inflictā. h. n. mō pcutiēs clericū cū faciat ꝯ p̄ceptū diuinū de charitate frña. ꝛ ſi neſciret excōicatiōnē latā a canone ſup tali fcō: tñ incurreret eā. ꝛ occidēſ hoīe3 l3 neſciret canonē puniētē hōicidā pena irregularitatꝭ tñ irregularis eſſet. ꝛ eadē ē rō in oibuſ iſtis. q2 talis dat operā rei illicite. de q̄ re d3 ſcire ꝙ ſit illicita. ꝛ ſi neſciat nllo° d3 illā exeq̄ q̊uiſq3 ꝯſulat pitoſ p q̊s poſſit ſcire illā eſſe illicitā. Sic g̊ ñ o3 diſtiguere i ꝓpoſito niſi de iťatōe ſcienť fca vel ig̊ranť loq̄ndo ð ſcia ł ig̊ranᵃ fci. h° eſt ut ſi ig̊reť iſtū fuiſſe baptizatū nunc iterū baptizari. dico tūc ꝙ ſi illo° ſciēť eſt iťatio tā ſuſcipiēs q̄ꝯ ꝯferēs ē irregularꝭ. ſic hř. ex. de apoſtatꝭ. ex lřaꝝ. Sed dřia ē ſi publice fiat ł in occulto q̄ꝯᵐ ad hoc ꝙ facilius diſpenſať in vna irregularitate q̄ꝯ i alia. q2 i una vt p̊uata forte p epm. i alia nō niſi p papā. p3 ibi. ꝛ intelligiť ſi ſit iteratio abſolute. ſi. n. ꝓpť aliq̄ð dubiū viſiłe nō truſatice vtať q̊s. circa aliū forma h9 capituli. de q̄bus ē dubiū nō ē irregularꝭ. ſi āt fiat iſta iteratio ig̊ranť. dī ꝙ ſuſcipiēs l3 ig̊ranť eſt irregularꝭ. ꝓbať p illud h ꝯſe. di. 4. qui bis. vbi dī. Qui bis ig̊ranter baptizati ſunt: nō indigēt ꝓ eo penitē niſi ꝙ ſm canones ordinari ñ pñt niſi magna neceſſitas cogat. p3 ꝙ illud. c. loq̄ť ð ignorantia fci. ſi. n. eſſet de ignorantia iuris opoztēt penitē. nec illud qð ſb̄diť. niſi magna neceſſitas tollit q̄n talis ſit irregularꝭ. illud. n. addiť ꝓpť hoc ꝙ in tali neceſſitate diſpēſandū eſſet cū eo. iſto° dicerēt canoniſte. Sed ñ vř eſſe maioris ponderꝭ ſm roē3 de baptizato q̄ꝯ baptizāte. q2 2° baptizās ig̊rans illū eē baptizatū prius: nō eſt irregularꝭ. nō. n. teneť q̄cūq3 ſacerdos facē ſtrictā inq̄ſitionē an vetula baptizauit puulū i domo nūc āt ñ magꝭ vř ille puniēd9 q̄ 2° baptizať ꝛ ig̊rāť q̄ꝯ q̄ 2' baptizat. imo min9 q2 ille vř querē ſalutē ſuā ne ſit in dubio. neq3 etiā auc͂ts h9. c. qui bis. videť ſatis certa. nullus. n. pōt infligē irregularitatē toti ecclie niſi caput totiuſ eccᵉ Illud aūt. c. ſic intitulať accipiť ex pnia li Theodori q̄ fuit epus canthuaᶜ. g̊ in quantū eſt h9 auctorꝭ nullū robur h3 infligēdi penā irregularitatꝭ. g̊ o3 diceť ꝙ q̄ðcunq3. c. incorporatū in corpe decretoꝝ a Gratiano cōfirmatū ſit a papa. vel multa. c. ibi poſita nō ligāt totā eccliā3. vñ aūt poſſit doceri ꝙ oia illa c. ibi ꝯpilata papa ꝯfirmat nō eſt mᵐ. nec etiā eo° quo ē mᵐ de oib9. c. poſitis in decretalib9. Ibi. n. in ꝓhe°. Greg. 9°. ſcribenſ doctorib9 in iure canonico mādat ꝙ ꝯtenti ſint in ſcolis ꝛ in iudicijs hac ꝯpilatione. Et Bonifa. 8°. in ꝓheᵒ ſexti li. mandat ꝙ de ꝯſtōibus editis a tp̄e Greg. 9. vſq3 ad tp̄s ſuū ille ſole habeant robur q̄ ibi inſerte ſunt. Et ſi dicas. l3 Theodorus nō potuerit cōdere ius. tñ innuit papā ꝯdidiſſe cū dicit ſ3 canones. R°. hic debēt glozator apponere q2 hec glo. eſt nec͂ia. ſ3 nulla poniť oñdendo vbi ſit canon ſup h° edituſ. ꝛ hic ſicut in multꝭ locis apparet inutiliſ occupatō gloſatoꝝ in iure canonico q̄ multiplicant ꝯcordantias ꝛ auc͂tes ad vnū uocabulū. ꝛ poſtea i fine nihil ad ꝓpoᵐ. ꝛ alibi vbi ē v̄bū maximi pōderis a q̊ dependet ſnia toti9 caplī: trāſeūt ſicco pede. ſic apparet de Bernardo in multꝭ decretalib9. vbi poniť illud v̄bū ſub interminatōe anathatꝭ. v̄. gr̄a de ſagittarijs diſputās an iſta v̄ba exp̄mant ſniam latā vł p eā fiat ꝯminatio ꝛ mittit ꝛ remittit. Poſſet g̊ dici q̄ꝯᵐ occurrit ꝙ ignorātia fci dūmō nō truſatica ſed ꝓbabilis ſit. totalř excuſat ꝯferēte3 a pena illa ꝛ ſuſcipientē. vlř. n. pena canonica ñ incurriť niſi a latore canonis inferať. vbi g̊ ñ inueniť ex ui v̄boꝝ inflicta: tūc ſimplř ē dōᵐ q3 nulla ē. nō. n. v̄ba ꝯſtōnū penaliū ſunt ampliāda ſed reſtringēda. iuxta illā maximā iuř.

QUantū ad ultimū ꝑncipale ꝺ caractē q̄ro tria. Pri° vtrꝫ in bap° imꝑmatur caracter. 2° quid sit. vtrꝫ sit aliqua forma absoluta. 3° in q̊ sit. an sit i esse aīe vł in potētia. ⁊ in q̄ potentia.

AD primuꝫ arguit ꝙ nō. q꞉ circūcisio nō impressit caractereꝫ. ğ nec bap°. ꝯn̄tia pꝫ. q꞉ circūcisioni successit bap°. in remediū ꝯ eundem morbū. ğ vtriq꞉ cōpetebat silis vel idē effc̄s. an̄s ꝓbat. q꞉ iste caracter circūcisionis fuisset eiusdem rōis cū caractē baptismali. ⁊ tunc seq̄ret ꝙ circūcisus nō fuisset baptizandus. q꞉ duo accn̄tia eiusdē spēi ł rōis n̄ pn̄t esse in eodē. ꝯn̄s ē falsuꝫ. sicut pꝫ. s̈. 3. di. q. 4. Preťa fides distinguit fidelem ab infideli. ⁊ charitas filiū perditionis a filio regni. fm Aug. 15. tri. 19. ⁊ ista sunt nobilissima in aīa. ⁊ tn̄ nō imprimunt aliquē caracterē distinctiuū ğ multo fortius nec bap°. ¶ Preťa caracť si imꝑmať nō est sb̄a. q꞉ aduenit p° esse ꝑfectū. nec est accn̄s ꝑ se ł ncc̄io inherēs q꞉ nō cāť ex ꝑncipijs sbi. ğ esset accn̄s ꝑ accn̄s. Sed oē tale ē seꝑabile ⁊ ꝯtingenter inest. ğ caracter eēt seꝑabilis ⁊ delebilis ab aīa. c° oppo^m^ tenēt oēs ponētes caracterē in aīa. ¶ Cōtra Dyo° de angelica ier. c. 3. ¶ Preterea Dam. li. 4. c. i. ¶ Preťea bap° est sacr̄m initerabile. ex precedēti. q. ğ imꝑmit aliquē effectū indelebilē. q꞉ si oēs ei° effcūs possent deleri ipsum posset iterari. sed nullū effectū indelebilē hꝫ nisi caracterē. ğ ⁊c̄.

HIc intelligendū ē ꝙ qō an est nihil manifestū ꝑsupponit nisi qō dī ꝑ nomen. sicut pꝫ ex qōne de diffinitiōe sacri in cōi. di. i. ¶ Pri° ğ supponeť significatuꝫ h° nois caracter. fm ꝙ h̄ est qō de eo. 2° inq̄reť de principali an aliq̄d tale sit in aīa ꝑ susceptiōeꝫ baptismi. ¶ De p° trāsferendo v̉bū ex v̉bo caracter sigāt idē qō figura. ⁊ sic accipitur ad Hebr. i. vbi nos hēm° figura sbe poniť caracter in greco. Et h° mō dicimus caracteres figuras q̄b° lr̄e scribūť ⁊ hoc mō dicim° caractēs in cantatiōibus ⁊ hi° q̄sdā figuras ꝓtractas. ⁊ hoc mō accipiť in apoc. caracter bestie. figura in fronte vel in manu q̄ sigāt ipsam pertinē ad familiā bestie. generali° aūt accipiť caracter. ꝓ signo ⁊ h° mō bap° pōt dici caracter. q꞉ signſt qōdā est. forma etiā v̉boꝝ in sacr̄o aliq̊ pōt dici caracter. sic mgr̄ loq̄ť de caractere di. ista vt dc̄m est. q. ꝑcedenti. ¶ Sꝫ his oībus premissis de caractē vt loq̄mur in ꝓposito. theologi ꝯcipiunt coiter ꝑ caracterē qōdā spūale imꝑssum a deo suscipienti sacr̄ꝫ nō iterabile. Ex i^a^ rōe nois sequunť aliq̄ ꝓprietates caracteris. quarum due sunt cōes sibi ⁊ cuilꝫ forme. s. ꝙ est forma assilatiua aliꝗ hn̄ti. ⁊ ꝙ est forma distinctia a n̄ hn̄te. ⁊ alie spāles quaꝝ vna ē ꝙ signū rememoratiuū sacramti suscepti. alia ꝙ ē signū ꝯformatiuum xp̄o c° sacr̄m suscipiť. ⁊ etiā obligatoriū ei eo mō q̊ suscipiēs sacr̄m obligať ꝑ eius susceptionē. ¶ Ex ista etiaꝫ ratione nois paťꝫ ꝙ caracter nō est gr̄a nec v̉tus aliq̄ infusa. puta fides. spes. caritas. q꞉ tales v̉tutes nō semꝑ imꝑmuntur suscipiēti sacr̄ꝫ nō iterabile. vtpote ficto suscipiēti ordinē ł ꝯfirmatiōeꝫ. caracter āt semꝑ imꝑmiť. h° etiā apꝑet ex quadā alia ꝯditiōe quā cōiter loquētes attribuūt caracteri. i. ꝙ est indelebilis. v̉tutes āt iste sť delebiles. vt pꝫ ꝺ peccāte mortalr̄ in q̊ nō remanēt ille v̉tutes.

SEcūdū principale est. an aliq̄d hn̄s istā rōem nois ⁊ alias ꝓprietates imꝑmať in aīam baptizatī. Et dī ꝙ nō. ⁊ mod° ponēdi est. sicut. n. in aliq̄bus ꝯfec̄tis q̄ in ꝯfec̄tione sua nō recipiūt sanctitatē formalē nihil reale iprimiť: ita est in ꝓposito. cum suscipiēs

sacrm̄ nō necīo recipiat scitatē formalē nulla sibi forma realis necīo imprimit siltudo ꝓbat. q2 alia scificata q̄ non recipiunt scitatē formalit nō distinguunt ab hoie q̄ᵐ ad istū actū qn̄ ex isto actu nō recipit scitatē. Assumptū āt de illis aliȷ̄s p3. tum in calice scificato. q2 nullā formam realez recipit. tum in eccl'ia dedicata vel aq̄ bn̄dicta. ⁊ vestib' sacerdotalib' ⁊ hi'. ¶ Ad istā ꝯclusionē arguit pᵒ sic. Sicut scd̄o rōnez nālē nō sunt pl'a ponēda quoꝝ necītas nō appet ex notis fm nālē rōez. ita de credit' n̄ sunt ponēda pl'a quoꝝ necitas nō appet fm fidē. Sed necitas talis forme impsse nō apparet etiā f3 ea q̄ sunt credita ō bapᵒ g̃ ⁊c. minor ꝓbat. q2 nec scriptura sacr̄ istō exp̄mit eē necessariuz i bapᵒ. nec sci explicite. nec seq̄t euidenr ex veritate baptismi credita. q2 tota vītas baptismi ꝯsistit in sacro visibili ⁊ effcū inuisibili. istū effectū inuisibilez coīt vbi Aug. specificat vocat grām. ¶ Hic rn̄det q̄ sci satis tradūt de caractē fm illū moduz q̄ loq̄mur ut adducrū ē de dyᵒ ⁊ Dam.

¶ Sed ille auctres vidēt tm̄ esse uocales ⁊ nō ad intentōez eoꝝ. sicut. n. p3 respiciendo trāslatōez ⁊ expōem v̄cellenr. c. 2. eccle. ierarᶜ. in 6ᵃ ptīc'a. c. 2. sunt ista v̄ba q̄ allegant. vbi dicit fm istā trāslatiōez. Ita sursū actū diuina btitudo a sui ipsius pticipatiōe recipit ⁊ de ꝓpo lūie sicut q̄dā sig̃ ipsi tradit diuinū faciēs ⁊ coicatorē in deo manentiū ⁊ seq̄t ibi scm̄ signū a ierarcha accedēti data sigātio. vbi adducūt aliq̄ de alia trāslatiōe verba talia. Aduenienti ad bapᵐ donat a summo sacerdote sacrū signaculū. Similiter illud de Dam. li. 4. c. i. adducit sic. q̄ per bapᵐ dat nobis regnātio ⁊ sigillū. p sigillū intelligit fm eos caracter Ibidem di. 3. c. 2. dicit Dama. Queād modū isrālei circūcisio. ⁊ seq̄t post illud est sigillū. ¶ Iste auctres nō adducūtur ad intentionē auctoꝝ. De pᵃ p3. q2 sicut ꝑtinet planū lr̄e ⁊ Vercellensis exponit in illa pte 6ᵃ. c. 2. determinat de q̄dā pambulo ad bapᵐ. q̄liter valet f3 ritū grecoꝝ. In p̄mitiua. n. eccl'ia baptizandus inducebat cui ierarcha manuz capiti imponēs signabat eū. pcipiēs sacerdotibus q̄ tam ipsum q̄ ei' susceptionē describāt. Istud fiebat longe an̄ baptizationez sicut apparet ex ꝓcessu lr̄e ibi. q2 de actu baptizādi determinat p' parte. i 7. sb̄ lr̄a. Unde ⁊ text' ille Dyonisȷ̄ fm trāslatōez v̄cellenr trūcate adducit. Premisso. n. de ꝓprio lumine. s. fidei. sic quodā signo ipsi tradito ⁊ cōmunicatorem in deo manentiū ⁊c. ¶ De istis sb̄dit. quoꝝ est sanctū signum a ierarcha accedēti data sigātio ⁊ sacerdotuz salutaris descripᵒ quoꝝ inq̄ redde singula singul'. s. illuiatiōis tradite scm̄ signū. a ierarcha data sigātio. s. impositio manuū in capite. ⁊ q̄ sit cōicator diuinoꝝ signū ē sacerdotū salutaris descriptio. qui. s. describūt eū ⁊ eius susceptōnē tanq̄ i coionē x̄pianoꝝ receptū. ista aūt ipositio manuū ⁊ descriptio fiebat longe ante baptizatiōez. g̃ nullo modo ista. hec dicta possunt intelligi de aliq̄ signo impresso in baptismo. ¶ Auctoritas Dam. valde inepte adducit. q2 pars vnius oīonis cōiungit cum pte alteri' pretermissa sn̄ia cōcipienda cum pte p̄cedēte. Iacet. n. in lr̄a in Dam. sic. Per bapᵐ primitiua sp̄s assumim'. ⁊ est ibi versus. ⁊ sequit ali' v̄sus. Et pn̄ᵐ alterius vite fit nobis regnātio. ⁊ tunc sequit statim sigilluz ⁊ custodia ⁊ illuiatio. g̃ nulloᵒ vult ipse dicere q̄ p bapᵐ fit nobis sigillū. sed q̄ p bapᵐ sumimus p̄mitiua sp̄s in pᵒ versu. ⁊ in alia clausula: q̄ regnātio est pn̄ᵐ vite ⁊ sigillum ⁊c. g̃ ex ista auctē n̄ pōt h̄ri nisi q̄ bap' siue regnātio sit sigillū. nō āt q̄ p bapᵐ fiat in nobis sigillū. ¶ Alia āt auctas Dam. nihil valet. Nā exp̄sse ibi loq̄t de cruce dicens. Ista nobis signū est data i fronte: queādmodū isrāeli circūci'. p ipam eniz fideles ab infidelib' distinguunt. ⁊

seq̃tur de eadē cruce. Ista scutū ē arma
ꝛ tropheū aduersus diabolū. i. sigilluz
nec nō approximat nobis uastator. nō
plꝰ dicē uult nisi ꝙ ipsū ē nobis sigillū
ꝯtra īimicū. qȯ ñ ē ad ꝓpoitū. Hoc ēt
ꝯfirmat. qꝛ augꝰ. q̇ tm̄ tractauit ex intē
tōe de bapº. utpote in 6. li. de bap. ꝯ do
natistas ꝛ i uno voluie de vnico bapº.
ꝛ pt̄ h multa sup Joh. ꝛ aliq̄ in aliq̇bus
c. de fide ad Petꝝ ñ tacuissꝫ ȯ caracter̄
si ipe fuissꝫ imediatꝰ ꝛ nccīꝰ effectꝰ bap.
Et si dicas ñ negat. Rº ad ꝓpoitū suffi
cit ꝙ ñ affirmet qꝛ tāte iuestigatōis sup
poit̄ ꝙ si caracter fuissꝫ ꝓxima res bap
tismi alicubi expssissꝫ. nūc aūt in bapº.
ñ distiguit nisi sacr̄m hº ē aliq̇d uisibile
extra ꝛ rē sacr̄i. s. grām nec ūꝙ fictū dic̄
recipe aliꝙ rē sacr̄i. sꝫ tm̄ sacr̄m. nec ūꝙ
īitabilitatē baptismi oñdit ipe ꝓpt̄ tlēz
caracterē ipsū. Cōsilr ēt de ꝯse. di. 4.
colligūt auctes scōꝝ de bapº. nec videt
visile ꝙ nullꝰ eoꝝ locutꝰ fuissꝫ de carac
tē: si fuisset effc̄s ita nccīꝰ bap. ꝛ qȯ vr̄
mlt̄ꝝ pōderis mgr̄ sētētiaꝝ nusꝙ de ca
ractere illo ꝫ istū intellcꝫ locutꝰ ē cū tñ
ipe diligēt auctes scōꝝ de matꝭs q̄s tra
ctat ꝯpilauerit. 2º p̄ncipalit̄ arguit sic.
ꝛ redit i eādē v̇tutē. s. ꝙ plalitas ñ ē po
nēda sine nccītate. Et arguit sic. Nihil
frustra ponēdū ē in opibꝰ dei ꝛ nē. qꝛ ȯꝰ
ꝛ nā nihil faciūt frustra. sꝫ caract̄ ꝫ istū
ītellcꝫ si ponat frustra poit̄. g̊ ꝛc̄. ꝓbatō
mi. pº ꝯpando ad effc̄m p̄ncipalē baptis
mi q̇ ē gr̄a. 2º ad effc̄s illos q̇ attribuūt
caracteri. s. assilare distiguere ꝛc̄. Quā
tū ad pᵐ arguit sic. Si req̇rit ut dispō
ad gr̄aꝫ. aut g̊ ex pte suscipiētis aut ex p
te agētis. nō ex pte suscipiētis. qꝛ aīa nō
hñs actuale pccꝫ ē sūme dispoita ad sus
cipiēdū gr̄am. nec ex pte agētis. qꝛ agēs
est infinite v̇tutl. Et si dicas ꝙ req̇rit
ut dispō pmanens ad effectum inducen
dum qñꝙ posterius tempore q̇ nō sta
tim inducitur utpote ad hoc ꝙ fictꝰ ba
ptizatꝰ postea recipiat effectū bap. Cō
tra hº arguit ut p̄us. aut ꝓ illo posteri
ori qñ recipit effectum ultimum baptis
mi caracter requiritur ut dispō ex par
te susceptiui. aut ex parte agentis ꝛ stat
ratio ut prius. Aaguitur ad hoc etiaꝫ
spāliter quia sine tali signo posset deus
assistere bapº uel baptizato ad causan
dum effectum baptismi recedente fictio
ne: sicut astitisset in ipo baptismo si pri
us non fuisset fictus. Et confirmatur
quia effectus baptismi non datur illi q̇
ponitur habere caracterem nisi uere pe
niteat. Sed per ueram penitentiam siñ
tali forma caracteris gratia daretur.
Quantum ad alios effectus qui attri
buuntur caracteri probatur ꝓpoitum
quia sine forma inherente posset bapti
zatus assimilari baptizato ꝛ distingui a
non baptizato. per hoc quod recipit ba
ptismum. sicut patet in multis alijs. qꝛ
professus in religione assimilatur alte
ri professo ꝛ distinguitur ab alio non
ꝓfesso. non per aliquam formam sibi i
herentē post professionē. sed quia talez
actum habuit in preterito. Eodē mo
do de 3º effectu. s. ꝙ ponitur signum cō
figuratiuum christo siue obligatiuum
potest enim aliquis esse obligatus ali
cui ꝛ ita configuratꝰ sibi quātū ad ob
ligation em configurādi sine omni for
ma inherēte. sicut ille qui fecit homagi
um alicui dñō pꝰ homagiū obligat sibi
ad fidelitatē s̄uādū ꝛ ita ad q̄dā figura
tōez. ꝛ ꝓfessus ex ꝓfessiōe tenet ꝯforma
ri seu ꝯfigurari p̄lato suo. ꝛ tñ nec faci
ēs homagiū nec ꝓfitēs recipit aliꝙ for
mā absolutā q̄ sit signū configurandi
De quarto effc̄u. s. ꝙ ponit̄ signū reme
moratiuū ipsius sacr̄i arguitur sic. quia
aut respectu sacramenti ponitur tale si
gnum rememoratiuum propter excellē
tiam sacramenti in se aut propt̄ aliquā
habitudinem ad alios qui ex signo ꝯg
noscant signatum. non primo modo.
qꝛ excellētiora sūt fides ꝛ caritas ꝙ sus
cepisse bapᵐ ꝛ tñ ista ñ hñt aliqȯ sigᵐ
rememoratiuū postꝙ ifuerūt. nec 2º mō

qꝛ aut in cōparatione ad deū vel ad ꝓ
ximum non ad deū. qꝛ deus sine omni
signo inexistente cognoscēt istū suscepis
se sacr̄m ⁊ fuisse baptizatū. nō ad pro
ximum. qꝛ vel ad beatū in glīa ad ma
iorem gloriā habentis tale signum. vel
damnatū in inferno ad maiorē ꝯfusio
nem nō habentis tale signū. neutrum ē
dare. qꝛ maior gloria est beato habuis
se actum charitatis ꝙ suscepisse bapᵐ
⁊ maior confusio est damnato cecidisse
a charitate ꝙ a susceptione baptismi. ⁊
tn̄ charitatis seu actus meritoꝝ nullū
ponit signum rememoratiuū in beato
nec i damnato. Specialiter āt arguit
de beatitudine. qꝛ si signum istud esset
in habente ad specialem excellentiā in
gloria. sequeret ꝙ solus sacerdos inter
oēs xp̄ianos posset hr̄e talem excellen
tiam in gloria. qꝛ solus sacerdos hȝ oēs
caracteres. sequeret ēt ꝙ xp̄s carēt ista
excellētia glīe. qꝛ ipse nō fuit baptizat⁹
bap° xp̄i. baptismus aūt Johis nō im
pressit caracterē. nec fuit sacerdos sacer
dotio vt ꝯfert in ordine sacerdotali. qꝛ
nō fuit ab aliquo ordinatus. pari rōne
nec ꝯfirmat⁹ ꝯfirmatione sacrali. sequi
tur etiā ꝙ sancti pf̄es ⁊ beata v̉go. quia
nō habuerūt istud signū non hn̄t illaȝ
excellentiā in glīa. Preterea 3° arguit
ex parte huius doni in se. qꝛ non videt
probabile ꝙ alicui q̄ nō tm̄ est in pcc̄o
mortali. sed in illo actu peccat mortali
ter deus ꝯferat donū suū. ⁊ h⁹ ꝓbatio
est. qꝛ dei pfecta sunt opera. Deut̄o. 32.
⁊ ideo nullū curat quē nō pfecte curat.
Impiū enim est a deo impfectā sperare
veniaȝ. nullū ğ donū suum dat alicui
actualiter tūc peccāti mortaliter. Sed
fictus in suscipiēdo bapᵐ peccat morta
liter. qꝛ facit irreuerentiā sacr̄o. ğ deus
ex virtute h⁹ actus in q̊ peccat mortali
ter nō dat sibi aliqđ donū sp̄ale. Iteȝ
omne donū dei datū hoi aut est gratū
faciens vel gratis datū. sic intelligendo
hoc qđ est gratū faciens vel actualit vl
dispositiue. qđ breuius dici pōt. ꝙ de⁹
nullū donū dat alicui nisi vl ꝓpter bo
num eius vl ꝓpter bonū ecclesie. Illud
nō est donū gratis datū. siue ꝓpter bo
num ecclesie. cuiusmodi donū est lin
guarum. ⁊ illa de q̄bus loquit apl's. 2°
ad corinth. 9. qꝛ istud nulli ualeret nisi
tm̄ hn̄ti. pȝ etiaȝ ꝙ nullus effect⁹ vtilis
eccl'ie sequit. sed nec donū gratū faciēs
qꝛ per istud donū psona nō ꝯstituit in
aliquo gradu acceptatiōis respectu dei
nec etiā tale donū ꝯfert sine gr̄a ⁊ cha
ritate. qꝛ deus perfecte sanat. Ultimo
arguit ex isto mō essendi qui ponit ca
racteris. qꝛ ponit indelebilis ⁊ hoc sic.
Nulla forma inest aie quā nō pōt deus
delere. qꝛ minus est delē ꝙ creare. vl sal
tem nō includit ꝯdictionē formā crea
tam in aia deleri ab aia. ğ si caracter sit
indelebilis nulla tal est forma in aia ba
ptizati. Scđm istā opinionē pȝ rn̄sio
ad duas auc̄tes adductas ad aliā partē
qōnis. qꝛ male adducunt ⁊ oio nō ſm
intentionē auctoꝝ sicut pȝ in p̄ma rōe
istius opiniōis. Ad rōnem ꝓ illa pte
de indelebilitate R°. ꝙ nō est sacr̄m ini
terabile ꝓpter hoc ꝙ imprimat effectū
indelebilē. sed ex ordinatiōe diuina. sic
dictū est in p̄cedēti qōne. Ista etiā rō
pōt duci ad oppoᵐ. magis. n. est sacr̄m
initerabile si nullā formaȝ imp̄mat. qꝛ
quantūcūq; imprimēt illā deleri possȝ
si aūt solū ponit initerabile qꝛ trāsit in
preteritū. tunc saluat simpl'r rō indele
bilis. qꝛ deus de potētia absoluta non
posset facere p̄teritū nō p̄terisse. Naȝ si
fugias ad formā imp̄ssam cū q̄libet sit
delebilis: nō hr̄ simpliciť initerabilitas
Sȝ si dicat actū p̄teritū esse signū. cū il
le act⁹ p̄teritus n̄ possit deleri. i. n̄ fuisse
seq̄t ꝙ ista sit rō simpl'r initerabilitatis.

Ad qōnem potest

dici al'r. ꝙ licȝ caracterem inesse aie nō
possit ꝓbari p rōnē nālē neq; in vli ꝙ
scilicȝ necesse sit dare talē formaȝ inesse

aie ꝑpter quid. nec etiã ꝑpter finẽ neqꝫ in ꝑticlari vt ꝑ expiẽtiã alic⁹ act⁹ seu ꝑ ↄditões actus manifestãtes talẽ formã inesse ipsi agẽti ꝑcipienti actũ suũ. sicut nec ꝓbari põt de grã vel charitate. de quo in 3° li. licꝫ etiã ex creditis manifeste. siue que ↄtinent in scriptura siue q̃ manifeste ꝑ scõs sunt elicita ex creditis nõ possit ꝓbari. qꝛ nõ apparet necessaria habitudo ei⁹ ad talia credita. tñ poni põt. qꝛ nõ repugnat ipsi aie talẽ formã hr̃e q̃lis describit charact. nec ꝑ ↄñs repugnat deo posse aie talẽ formã imp̃mere. Sed ne oio frustra ꝛ sine necessitate ponat oꝫ aliquã auc̃tez hr̃e cui imitatur qui ponit eã ꝛ tunc facile erit soluere q̃ obijciunt. inter auc̃tes aũt scõꝝ ſm istã significatiõez caracteris de q̃ loquimur nõ vident multe auc̃tes exp̃sse tñ aliq̃ allegant ex Aug°. de bap. ↄ donatistas. li. 6. 7. Satꝭ eluxit ouẽ que foris characterẽ dñicũ acceperat veniẽtez ad salutẽ ab errore corrigi. caracterẽ tñ in ea dñicũ agnoscet. qñqꝫ tñ quidẽ caracterẽ multi lupi lupis infigunt q̃ int⁹ vident. Ibidẽ etiã li. i. Sicut baptizat⁹ si ab vnitate recesserit sacr̃m baptismi nõ amittit sic ordinatus etsi recesserit sacr̃m dandi bap̃ᵐ nõ amittit. nulli. n. iniuria facienda est. In ista auc̃te pl̃ies noiat caracterẽ. sed apparet ꝙ nihil ad ꝓpositũ ſm significatõez caracterꝭ de q̃ loq̃mur. qꝛ dicit ꝙ lupi lupis infigunt caracterẽ. qd̃ magis saluat de sacr̃o baptismi ꝙ de aliq̃ effectu in aia. vñ vbiqꝫ in illa auc̃te põt caracter bñ ad intẽtõez eius accipi ꝓ effectu baptismi. sic dictũ est prius mgr̃m accipe caracterẽ in ista diffinitiõe ꝓ forma baptismi. Breuit sicut hr̃ extra de hẽticꝭ. ad abolendam. Sentiendũ est de sacr̃is ecclie sicut sentit romana eccl̃ia. Romana aũt eccl̃ia videt sentire caracterẽ imprimi in aia i bap°. sicut dicit Inno. tertius. extra de bap° ꝛ eius effectu. maiores. Qui ficte accedit ad bap̃ᵐ caracterẽ suscipit xp̃ianitatis imp̃ssum. Et ibidẽ in fine. Tũc caracterẽ sacr̃alis imp̃mit oꝑatio cum obicẽ voluntatꝭ ↄ̃rie nõ inuenit obsistẽtem. Et si p̃ᵃ auc̃ts posset exponi vocãdo caracterẽ xp̃ianitatꝭ ipsum bap̃ᵐ. tñ 2ᵃ que dicit ꝙ sacr̃alis oꝑatio imp̃mit caracterem videt expresse loqui de caractere tanq̃ de aliq̃ imp̃sso ipsi aie. sic loquimur in ꝓposito. Propt̃ ẽ solaꝫ auc̃tem ecclie ꝙᵐ occurrit ad pñs ẽ ponendũ caracterẽ imp̃mi. ad hoc aũt poni pñt tres ↄgruẽtie. p̃ᵃ talis. Congruũ est ad formã ꝑfectã poni ad aliquã dispositõez. grã aũt forma ẽ supnãlis ꝛ ꝑfecta. ẽ ↄgruit ad eã esse aliquã dispositionez ꝑuiam supnãlẽ. talis ẽ caracter. 2ᵃ ↄgruentia. qꝛ ↄgruit deũ ñ instituisse sacr̃a vana. saltẽ pro noua lege que perfecta est. ẽ ↄgruit ꝙ sacr̃a sua a nullo recipiãt vere quin aliquẽ effectũ habeant. sed nõ semꝑ hñt grãm sicut in ficto. ẽ aliquẽ aliũ. 3ᵃ ↄgruentia est. qꝛ ↄgruit receptũ in familiã xp̃i distingui a nõ recepto ꝑ aliq̃d intrinsecũ sibi. qꝛ lꝫ xp̃s posset distinguẽ sine tali intrinseco: tñ ꝑfectior ẽ distinctio ei⁹ ꝛ in se ꝛ i ↄparatiõe ad oẽm eccl̃iam militantẽ. s. ꝛ triũphantẽ si fiat ꝑ aliquaꝫ formã intrinsecã manentem: ꝙ si nõ sic fiat. tale aũt distinctiuũ ei⁹ qui suscepit sacr̃m q̃ intrat in familiã xp̃i ab eo qui nõ suscepit ꝛ imanens i suscepto ponit caracter. Istaꝝ ↄgruentiaꝝ 3ᵃ est magis rõnabilis. qꝛ est etiã spãlis de bap°. due alie talẽ hñt ꝓbabilitatem ꝙ si ponit caracter: tali mõ ponet qualẽ ille ↄgruentie tangunt. puta ſm p̃mã ponit dispõ ad grãm. Rõnabile est eni qñ ab eodẽ agẽte causant in eodẽ subiecto due forme ordinate: hoc est nõ ex equo quãtũ ad causationẽ nec eque ꝑfecte: ꝙ sit vna dispositio ad aliam. ꝛ hoc nõ ꝑfectior ad impfectiorẽ sed ↄ°. A deo aũt in bap° causant caracter ꝛ grã. ꝛ vtroqꝫ modo nõ ex equo. ẽ cũ caracter sit impfectior ↄgruũ est ip̃m esse dispositiuũ ad grãꝫ

que est pfectior. ¶ Sed tñ ista ꝯgruētia non ꝓbat ꝙ oꝫ talem formā ponē que sit dispositō. alioquin cum in quolibet sacr̃o ꝯferatur gr̃a in quolibet requireretur dispositio ṕuia. applicādo tñ rōnem illā specialiter ad baptismū habet maiorē euidentiā. qꝛ primū sacr̃m conferens gr̃am est baptismus. ⁊ per ꝯñs in ipso magis dꝫ cōferri dispositio ad gratiam q̃ꝫ in aliquo alio. qꝛ dispositio naturaliter ṕcedit formā ad quā ē. ⁊ ideo nō similit̃ oportet ꝙ imprimat̃ in alijs posteriorib' sacr̃is. ¶ Sed 2ª est nimis vniuersalis. qꝛ eque cōcludit de quolibet sacr̃o. qꝛ quodlibet institutuꝫ est sic ꝙ non sit vanū. ponē aūt in alijs sacr̃is quendā ornatū correspondentē caracteri omnino supfluum est. sicut tactū est supra di. i. ⁊ potest formari ratō ad oppositum de alijs sacramentis ꝙ ista rō nō cōcludit. ¶ Si. n. aliq̃s eque fict' pōt recipē aliqȯ sacr̃m sicut fict' recipit baptismū qȯ apparet ꝓbabile. qꝛ nō videtur maior necessitas determinare dispōneꝫ ad h° ꝙ absolute recipiat sacr̃m pnie q̃ꝫ ad hoc ꝙ absolute recipiat sacramentū baptismi. ⁊ recipiens sacr̃m penitentie nullū omnino effectū inuisibilem recipit. g̊ non necesse est ꝙ ꝓpter veritatē sacr̃i ꝙ baptizatus recipiat aliquem effectū inuisibilem. sic g̊ breuiter teneat̃ conclusio ꝓpter auctoritatē ecclesie prius adductam. ⁊ due congruentie. vna de susceptione in familiam xp̃i ⁊ alia de dispositione conferenda sunt probabiles. ¶ Ad argumenta alterius opinionis. ¶ Ad illud qȯ tangit̃ primo in modo ponēdi. dico ꝙ aª cōsecrata ñ recipiunt formā inherenteꝫ eis. qꝛ non sunt capacia. homo aūt capax est gr̃e ⁊ dispositiōis cuiusdā ad gr̃aꝫ. ⁊ ideo qñ propter impedimentū suum nō recipit gr̃am. recipit tñ istā dispositionē. ⁊ ista est caracter. ¶ Et si obꝫ in eo ꝙ hō nō recipit scitatē formaliter nō distinguitur ab alijs sanctificatis q̃ non pñt recipere sanctitateꝫ formalit̃. cuiusmōi sunt ista cōsecrata: calix ⁊ hu'. ¶ R° ꝙ hō in ista negatione. s. nō recipe scitateꝫ formalit̃ nō distinguit̃ ab illis. sed distinguit̃ in hoc ꝙ est capax nō solū scitatis formaliter. sed dispōnis ad eā. ista aūt nō. ⁊ si nō recipiat illud vltimū ꝓpt̃ impedimentum ex pte ei' tñ recipit dispōneꝫ ṕuiā. ¶ Ad illā rōnē primā de necessitate ponendi pl'a. rñdeo ꝙ etsi nō possit istud euident̃ necessario ꝓbari ex credit̃. tñ ponēdi necessitas est h. qꝛ eccl'ia ponit. ⁊ ꝯgruentie sunt q̃les ṕus adducte sunt nec valet arᵐ negatiuū. si nec Dio'. nec Dam. g̊ nullus. sufficit. n. auct̃s eccl'ie. qꝛ Aug. de morib' manicheoꝝ. Euangelio nō crederē nisi crederē eccl'ie. ¶ Ad aliā rōneꝫ que ꝓcedit ex me° eodē. s. ꝙ nihil ponēdū est frustra. R° ꝙ lꝫ de potentia absoluta posset deus cāre gr̃am que est ṗncipalis effect' baptismi. ⁊ etiam illos alios effect' ṗpos assignatos caracteri. s. assil'are ⁊c̃. sine tali forma absoluta que ponit̃ caracter. tñ de potentia ordinata tenet̃ ꝙ cāt illos effect' mediante ista forma. ⁊ ꝯgrue ꝓpter rōnes ṗdictas. ¶ Et tunc ad rōnē cū dicit̃ aut est dispō ex pte passi vel agent̃. R° non agētis q̃si sit quoddā agēs meᵐ inter ṗᵐ agens ⁊ passū. nō. n. pono caracterē hr̃e aliquā virtutē actiuā respectu gr̃e cāndē. sed deū assistē illi tāq̃ꝫ signo inuisibili ad casandū gr̃am quā signat recedēte impedimēto siue obice inherēte. Est g̊ dispositio ex pte susceptiui. qꝛ est forma ṗor sine qua ñ recipit̃ forma posterior: non quideꝫ q̃si sit ratio susceptiui respectu posterioris. sed ꝙ ṗus insit q̃ꝫ posterior nō simpl'r nec̃io sed necessario ꝯpando ad potētiā agēt̃ cānt̃ vtrāq̃ꝫ formā. ¶ At cū di vltra ꝙ possꝫ effect' baptismi hr̃i p verā pniaꝫ. dico ꝙ de pō ordinata ñ pt̃ ṡm istā opiniōeꝫ hr̃i pf̃ca inocētia sine tali forma intrise ca cui de' assistit ad talē innocētiā cāndā. ¶ Ad illa q̃ obiciūt̃ de alijs effc̃ibus

puta de distinctõe ꝛ assimilatõe. pꝫ ꝙ ꝛ
si absolute distinctio ꝛ assimilatio pos-
sent esse ꝑ actū trāseūtē in preteritū. tñ
ꝑfecti⁹ ꝛ magis ꝯgrue sūt ꝑ aliquā for-
mā derelictā p⁹ actū trāseuntē. ¶ Nõsilr
ad illud de obligatõe seu ꝯfiguratõe. qꝛ
si hõ recipiēs homagiū alteri⁹ vel ꝑlat⁹
recipiēs aliū ad ꝓfessiõꝫ posset aliquaꝫ
formā impmere obligato. magis h⁹ fa-
ceret ꝙ̄ ꝙ absolute ꝑ actuꝫ preteritū sibi
esset obligat⁹. de⁹ aūt põt talē formā cõ
figurantē hoc est oñdentē obligatõꝫ im
ꝑmere in aīa ¶ Qd̄ etiā addit de signo
rememoratiuo. dico ꝙ rememoratiuū
est nõ tm̄ ꝓpter illos respectu quoꝝ hꝫ
rõnem signi ducēs in rõeꝫ signati. sicut
arguit diuidēdo. sed hꝫ rõeꝫ signi reme-
moratiui ꝓpt̄ ipsuꝫ q̄ suscipit. ꝛ tñ si po
nat ꝓpter alios nõ tm̄ esset quoddā in
se rememoratiuū sacr̄i. sꝫ etiā essꝫ signū
ductiuū in illud sicut dignū dr̄ qd̄ facit
aliud in cognitõꝫ venire. põt etiā ꝯcedi
ꝙ in ꝯpatõe ad deū ꝛ ad ꝓximos siue
in beatitudine ad glīam siue in dānati-
one ad ꝯfusiõꝫ ¶ Et qd̄ obr̄ ꝙ de⁹ possꝫ
cognoscere duē suā sine signo nõ obstat
qꝛ etiā põt eā nosse cū signo. beati etiaꝫ
ꝛ dānati pñt istaꝫ nosse signatā quā nõ
noscerēt nõ signatā. quia in beatitudie
ad maiorē glīam. ꝛ in dānatiõe ad ma-
iorem ꝯfusionem. ¶ Et cū obr̄ de fide ꝛ
charitate siue de meritis dicet in rñsiõe
ad fm ar^m ꝑncipale. ¶ Sed illa q̄ obici-
unt ibi de xp̄o ꝛ matre ei⁹ ꝙ character
nõ est beato ad glīam. solui pñt. qꝛ sicut
in nā creata sunt alique ꝑfectões ñ sim-
plr. sed in tali nā. qꝛ sūt ꝑfectões supplē
tes impfectõꝫ. ita põt dici de isto ꝙ ē ꝑ-
fectio supplēs impfectionē. ꝛ ideo ñ ꝯpe
tit oīno ꝑfecto. neqꝫ etiā ꝯpetit illi ꝑso-
ne in qua est aliqua ꝑfectio maior sup-
plens impfectõꝫ ꝙ̄ sit ista. ¶ Ad tertiam
rõeꝫ ꝓ op. põt dici ꝙ deus peccāti mor
taliter in ipso actu quo peccat mortalir
ꝯfert aliqd̄ donū suū. qꝛ nõ vult sacr̄m
suū qd̄ vere ab eo suscipitur esse vanuꝫ
ꝛ ita vult ibi aliquē effectū causare. nõ
aūt vltimū. qꝛ indispositus est. ¶ Et cū
ꝓbas ꝙ ꝑfecte curat. cõcedo qñ curat.
sed tunc non curat. imo tantū disponit
istum siue preparat ad curationē. ꝛ con
cedo ꝙ ꝑfecte preparat. ꝛ istud est ratio
nabile. quia licet in actiõib⁹ beneplaciti
circa ꝑsonas priuatas forte non cõferat
dona sua ꝑtinentia ad salutem illi⁹ per
sone nisi perfecte sanando illam perso-
nam. In actibus tamē vniuersalib⁹ cõ-
comitantibus remedia sua vniuersalia
cuiusmodi sunt sacramēta. rationabile
est vt aliquos effectus vniuersales ordi
naret causare cum talibus remedijs. nõ
aūt vltimatos. qꝛ non omnes recipien-
tes illa remedia sunt ad hoc idonei.

¶ Per hoc apparet ad quartū. concedo
eni ꝙ est donū ꝑtinēs ad bonū suscipiē
tis. nõ aūt ecclesie. ꝛ cū dicis. tale nõ po
test conferri sine alijs donis ꝑficientib⁹
talem ꝑsonaꝫ. põt concedi in actionib⁹
specialibus circa ꝑsonas speciales ꝛ mõ
speciali. sed nõ de actõib⁹ generalib⁹ cõ
comitantib⁹ remedia generalia cõstitu-
ta ꝓ toto genere hūano. illas. n. regula
riter causat cū ipsis remedijs ne sint va
na. ¶ Ad quintū licet multipliciter dica
tur de indelebilitate characteris nec sit
multū vtile recitare. breuit̄ dico ꝙ nul-
la forma põt esse in aīa quā non possit
de⁹ de potētia absoluta delere sic poste-
rius a ꝑori qꝛ in h⁹ nulla põt inueniri
ꝯ̄dictio. sed character si ponat h⁹ mõ ē
indelebilis. nec põt deleri h⁹ mõ. qꝛ nec
virtute alic⁹ creature. pꝫ qꝛ est forma su
ꝑnaturalis. nec põt virtute diuina dele-
ri de potētia ei⁹ ordinata. qꝛ ordinauit
nullā formā supnālēꝫ delere nisi ꝓpter
aliqd̄ demeritū inherēs aīe. respectu āt
characteris delēdi nulla põt eē cā deme
ritoria. cū eni impmitur i actu peccādi
mortalr nihil põt demereri ipm tolli.

¶ hic nõ ꝯ̄ Tho. ꝙ ñ sit ponē vtutē aliq̄
supnālē i sacr̄o qꝛ illa nū̄q̄ possꝫ corrū
pi eod̄ mõ q̄ characterē idelebilē ponit.

Ad rationes prin

cipales. Ad pmã ꝯcedit iõ Tho. ꝙ circucisio nõ impressit caracterẽ. ⁊ tunc ꝯ͂ gũ arm in. q. i. de efficacia sacri respectu grẽ. ponit. n. ꝙ nõ hȝ efficaciaȝ respectu grẽ nisi qꝛ ẽ instrm respc̃u cuiusdaȝ dispositõis ad grãȝ. dico ǧ ꝙ ꝯcedi põt de circũcisione ꝙ ibi iþmebat caract aliqs sic in bapo. Ita. n. erat pa ianua salutis i lege mosayca sic baptism' i noua. Et cũ arguit ꝙ tũc circũcisus non eẽt baptizãd'. nego ꝯñiaȝ. Ad pbatõem pt ꝯcedi ꝙ caract ille eẽt eiusdeȝ rõis cũ caractere baptismal vl' alteri' ꝙ eiusdẽ vel ñ iþmebat caract p bapm susceptũ a circũciso. sic in sbm hñs aliquã formaȝ nõ iþmit iteꝝ tal' forma etiaȝ a cã q̃ al'as nata eẽt impmẽ talẽ formã. ⁊ ho iõ qꝛ sbm nõ ẽ in potẽtia. sȝ iã in actu ꝑm illã. l' si impmẽt i baptizato ali' eiusdẽ rõnis nihil icõueniẽs. saltem si caract ponat rel'o vt dictũ ẽ de rel'onib'. di. 8. li. 3. l' posset dici illũ caracterẽ circũcisionis differre ab illo baptismi sic ipfectũ a pfc̃o queȝ admoð grã h' differret a grã illi'. ⁊ tũc i susceptõe baptismi pus circũcisio nõ iþmeret nou' caract sed pm' pficeret.

Ad 2m dico ꝙ nõ oĩs pfectio in aĩa hȝ tale signũ remeõratiuũ ppetuũ. sȝ illa p quã constituit hñs eã in aliq̃ determiato gradu i ecc'ia. hi' non sũt ṽtutes qꝛ sũt cões oib' mẽbris i q̃cũqȝ gradu. sȝ sacra tã illð p qð itrat i ecc'ia q̃ alia vt ꝯfirmatõis ⁊ ordis, put dicet i seq. q.

Ad 3m pȝ ex sol'one 5e rõis p opione pcedẽte. nõ. n. ẽ caract idelebil' nisi ꝯpãdo ad põȝ creature ⁊ ad diuinã potentiã ordinatam.

Ad secundum

sic pcedit. ⁊ arguit ꝙ caract ñ sit forma absoluta. qꝛ ꝑm phȝ 2o eth. Tria sũt i aĩa. potẽa. passio ⁊ hit'. Caract nõ ẽ potẽa. pȝ. qꝛ nõ ẽ nãlit in ipa aĩa. nec ẽ passio: qꝛ ẽ forma p manẽs. nec hit' ẽ ꝑm quẽ hñs bñ vl' male põt opari. caract ñ ẽ pnm alic' opationis bõe l' male. nõ bone. qꝛ põt staẽ cuȝ pctõ mortali. ñ male. pȝ qꝛ ẽ donuȝ dei et effect' sacri. ǧ si illa diuisio phi sufficient euacuet formã absolutã in aĩa. sequit ppom.

Itẽ si eẽt forma absoluta nõ põt põi nisi de genere q̃litat. pȝ discurrẽdo p alia gnã. nõ. n. ẽ sba: qꝛ aduenit post eẽ ꝯpletũ sbe. nõ ẽ q̃titas pȝ qꝛ forma spũal' ⁊ incorpea. ⁊ sic discurrẽdo de aliĩs. q̃litas aũt poni nõ põt pbat discurrẽdo p spẽs q̃litat.

Preterea forma absoluta hȝ aliq̃ opatõeȝ ppaȝ caract aũt nõ hȝ aliq̃ opatõeȝ ppriaȝ. ǧ ⁊c̃.

Preterea. Forma absoluta accñtalis q̃cunqȝ ẽ delebil' ab io in q ẽ. qꝛ ab eodeȝ põt deleri de sbo a q iþmit i sbm saltẽ a deo: qꝛ ex q ẽ posteri' suo sbo nõ ẽ ꝯdictio ꝙ nõ isit. caract simpl'r ẽ idelebilis ǧ ⁊c̃.

Oppom. Caract ẽ dispõ ad grãȝ. grã aũt ẽ forma absoluta. ǧ ⁊ ista forma q̃ ẽ dispõ ad eã erit absoluta nã dispõ ppria vr̃ eẽ eiusð generis cuȝ forma ad quaȝ dispõit.

Preterea caract ẽ pnm assil'andi baptizatũ xp̃o l' alteri baptizato. Silitudo ãt vnitas fũdata in q̃litate. ǧ caracter est qualitas.

Hic dicitur

ꝙ caract est forma absoluta ad qð adducũt q̃tuor rõnes. pma tal' est. Mutatio nõ ẽ nisi ad formã absolutaȝ. ex. 5o. ph. Ad caractereȝ ẽ mutatio. pȝ i ficto baptizato q nihil nouũ accipit in bapo nisi caracterem. 2o sic. relatio nõ est fundamẽtũ relationis. qꝛ tũc eẽt pcessus in ifinitũ. Sed caract ẽ fũdamentuȝ multaꝝ rel'onum est. n. fũdamentuȝ sil'itudinis vt ẽ argutũ. ⁊ etiã fundamentuȝ ei' rel'onis q̃ importat signũ. qꝛ caract est signũ remeõratiuũ respectu sacri suscepti. Est etiaȝ fũdamentũ cõfigurationis siue obligationis ad xp̃m. 3o sic. Relatio non est ptãs aliq̃ neqȝ actiua neqȝ passiua. qꝛ neqȝ pnm agẽdi neqȝ paciẽdi. Caracter

aūt ē ptās aliq̄: vtpote caract bap̄ ē po tēᵃ passiua p quā hō fit capax alioꝝ sa croꝝ. ¶ Caract aūt ordis ē pō q̄dā actia ad mltos actos sacros ḡ rc. 4° sic. i q̄lȝ sacramēto cātur aliq̄ relo ad actionē l' passionē in aīa suscipiētis sacrm. ꝛ tn̄ nō in q̄libet imp̄mit caracter. ḡ caract nō ē talis relo. ḡ aliq̄ forma absoluta.

¶ Cōtra istud ꝛ p° ꝯ opinantē ex dicti eiꝰ qꝛ ꝯdicit sibi. Ipse.n. dicit hāc eē diffi nitionē caracteris. Caracter ē signū cōi onis fidei ꝛ sancte ordinatōis datuȝ a ierarcha: vel ꝙ est signū cōionis dino rum ꝛ sacre ordinatōnis fideliū. Quō cunqȝ sic vel sic diffiniat dicit ꝙ signuȝ ponit in diffinitōe caracteri vt genꝰ. ¶ Ex hoc arguit ꝙ caract nō pōt esse forma absoluta. qꝛ ad q̄dditatē forme absolu te nō pertinet eēntialit aliq̄s respectus qꝛ tūc illa quidditas eēt ad se ꝛ nō esset ad se: nec etiā pōt dici ꝙ relo ponat ibi tanq̄ genꝰ ꝛ nō sit vere genꝰ. qꝛ h° mō in diffinitōe accn̄tis ponit sbm. pȝ aūt ꝙ relo nō ē sbm absoluti nec etiā rō re ceptiua. ¶ Preterea sic nō sūt ponenda plura sine necessitate ita qn̄ aliq̄d poni tur p̄cise ꝓpt aliq̄d nō est illud ponēd pfectius q̄ req̄rat ad illud aliud: vel q̄ possit ex illo alio ꝯcludi. Nā illa pfectō vlterior q̄ poneret frustra poneret. sed ꝓpt illa oīa ꝓpt q̄ ponit caracter nō ē necesse ꝙ sit perfectō absoluta. Pn̄t.n. ista oīa et saluari sufficiēt si sit forma aliq̄ relatia ḡ supflue ꝛ sine cā ponit eē forma absoluta. ¶ Mior patebit soluēº rōis opi. p°.n. accipit maiorē falsā. ꝙ p bo duplr. p° p rōeȝ. 2° p auctem. p° sic. Respcūs n̄ pōt magi intrīsice aduenire fūdameº q̄ ꝙ necio seq̄t ip̄ȝ posito t'mi no qꝛ oīo nō pōt inesse fūdamēto circū scripto termio. qꝛ tūc nō eēt respectꝰ sȝ forma absoluta. ḡ si aliq̄s respectꝰ pōt extrīsecus aduenire fūdamēto: sequit ꝙ nō necessario seq̄tur fūdamētū etiā ter mio posito. ḡ ille respcūs pōt esse nouus oīo sine nouitate fūdamēti vl' t'mi. ḡ ad eius eē nouū pōt eē aliq̄ mutatio: qꝛ n̄ ē ad aliq̄d absolutū. qꝛ si dicas respectū aliquē aduenire extrīsecus sbiecto n̄ tn̄ fūdamēto h° nihil ē. qꝛ relones intrīse ce: vtpote silitudo q̄ ꝯsequit albedinē ꝛ hiꝰ. pn̄t extrīsecus aduenire sbo. qꝛ fun damentū de nouo adueit. ḡ si ille sūt in trīsece ꝛ alie extrīsece: erit dr̄ia eaꝝ in ꝯpatione ad fūdamētū. ¶ Pretea agēs nāle nō pōt agē de nouo nisi aliq̄d poa tur nouū vel i ip̄o vel i passo vel hitu° noua eoꝝ h° appet. qꝛ oībus istis vni formit se hn̄tibꝰ erit actio: cū tale agēs agat ex necessitate natuē. ḡ si aliq̄d agēs nāle hȝ aliquā actōeȝ nouā. l' erit aliq̄ forma absoluta an̄ istā actōeȝ nouā in agēte l' alia noua i passo. vl' hitu° noua agenti ad passū. Sȝ nec p̄ᵐ nec 2ᵐ est ne cessariū. pōt.n. ignis de nouo agē i ligᵐ absq̄ȝ h° ꝙ an̄ istā actōeȝ ignis recipiat nouā formā l' ligᵐ. qꝛ p̄ᵃ forma absolu ta quā recipit ligᵐ ē p istā actōeȝ. ḡ ē no ua hitu° ignis ad ligᵐ absȝ oī nouitate forme absolute. ¶ Hoc pȝ experimētali ter. qꝛ actiuo eodē mō se hn̄te fm potē tiā actiuā. ꝛ passiuo fȝ potētiā passiuā ꝓximā si fuerit aliq̄d ipedimētū int'po sitū int' ista nō agēt istud agēs i passū a̅ moto āt isto ipedimēto l' obstaclo aget ḡ est ibi noua hitudo agentis ad passū sine noua forma absoluta. ¶ Istud pro batur ex intētione phi. 5. phi. quia licȝ neget motū esse in ad aliquid prout ad genus ad aliq̄d pertinēt relones intrin secus aduenietes. nō negat cū motū vel mutatōem eē in ad aliq̄d extrinsecꝰ ad ueniēs immo ꝯcedit. ꝯcedit.n. in genere vbi esse motum ꝓprie. ꝛ tn̄ vbi non est nisi respectus quidam corporis circun scribētis ad locatū vel locati ad corpꝰ circunscribēs. ¶ 2ª rō etiam hȝ maioreȝ falsam. scȝ ꝙ relatio nō potest fundare relationeȝ. qꝛ fm Euclidem. 5. geoᶜ. in p̄n°. ꝓportoalitas ē silitu° duaꝝ ꝓpor tōnū. ḡ sup ꝓportōeȝ q̄ dic formalit re lationē l' sup vnitatē eiꝰ fūdat silitudo.

¶ Et si arguas similitudo ē vnitas in q̄li
tate ꝭm phm. 5. meth. ¶ R°. ⁊ si vno mō
q̄d appropriet generi sb̄e. ⁊ eodē modo
idē ⁊ diuersū q̄ consequit q̄d inq̄tū q̄d
fundat in sb̄a ⁊ eq̄le i vnitate quātitat
stricte accepte. simile i vnitate qualitat
tn̄ alio mō accipiendo in omi genere i
uenitur q̄d. accipiēdo rē illi⁹ generis p̄
cisissime. ⁊ inuenit q̄le accipiēdo formā
in isto genere in rōe forme. ⁊ inuenitur
q̄titas v̄tualit. ⁊ sic i oi genere iuenit iō
sile ⁊ eq̄le. hoc mō. n. pn̄t hn̄tes relones
vni⁹ spēi dici siles ꝭ3 vnitatē vni⁹ reloīs
sic hn̄tes vnā formā sbalē ꝭ3 spē3 pn̄t di
ci siles ꝭ3 sba3. ¶ Et qō adducit ō 2ª re
latōe q̄ fūdat i caractere. s. signi. R° si si
gnū ē ꝭ3 aug. ō doc. xpi. qō p̄t notitia3
quā igerit sēsib⁹ aliō fac in cogn̄ē venīē
qō ve3 ē nō solū ō sig° sēsibili accipiē°
sēsū stricte p sēsu corpali. s3 ve3 ē etiā ō
sēsu icorpali accipiē° sēsū gnālit p potē
tia ꝯgnitiua. tūc dico q̄ nihil ē ex c⁹ ꝯgni
tōe n̄ possit deueīri i cogn̄e alteri⁹ saltē
vt ex ꝯgnitōe posterioris i p⁹ q̄n illō po
steri⁹ pōt dici sig^m. ⁊ sic ꝯcedo q̄ sup re
latōe3 aliq̄ realē pōt fundari relo signi
ad aliq̄d p⁹. s3 tal relo nō tm̄ duci i ꝯgnē
sui: s3 etiā alteri⁹. ⁊ h mō si q̄s videt p̄r
nitatē i suo fūdamēto: poss3 eē signū re
mēoratiuū act⁹ gnātōis p̄teriti: ⁊ isto°
i ꝓposito. ⁊ maxie nō ē h icōueniēs: q2
ista relo signi nō ē nisi relo rōis loquen°
ō signo istituto ad placitū. c⁹moī ē cara
cter respcū suscepti sacri. ¶ Q. ō addit ibi
ō relone ꝯfiguratōis siue obligatōis. n̄
cogit: pōt. n. religiosus p votū religiōis
obligari ad seruāō religionē. ⁊ q̄ fec ho
magiū p actū faciēdi homagiū obliga
ri dn̄o suo. ⁊ vl̄r i talib⁹ p ꝓmissionē p̄
cedētē ⁊ tn̄ nō ē ibi aliq̄ forma absoluta
sup quā fundat ista obligatō nec forte
aliq̄ relo nisi rōis. ⁊ ita abūdant posset
saluari rō obligatōis si ponēt relo real
sic filiatio i filio poss3 eē relo alic⁹ hitu
dinis filij ad p̄re3. puta obligatōis ad di
lectōe3 nālē. ⁊ si possi^c eēt filiatōe3 solā
esse ¶ Et ad illā ꝓbatōe3 q̄ tūc eēt ꝓces
sus in ifinitū in relonib⁹. dico q̄ n̄ v3 ō
realib⁹ relonibus. q2 aliq̄ ē relo vltima
in q̄ nō pōt fūdari alia real. sic aliqō ē
accn̄s ita vltimū i entib⁹ q̄ nō pōt vlte
rius eē sb̄m alic⁹ accn̄tis. ⁊ iō nō sequit
si accn̄s pōt esse i accn̄te q̄ i accn̄tib⁹ est
ꝓcessus in ifinitū. ¶ De relonib⁹ tn̄ rōis
bn̄ ꝯcedo q̄ ibi pōt esse ꝓcessus i ifinitū
q2 q̄lib3 relo siue real siue rōis pōt vlte
rius fūdare aliā relonē rōis. ¶ 3ª etiā rō
nō v3 q2 l equocat relonē ō ptāte vl h3
vnā ꝓpōnē falsā. si. n. accipiat ptās sim
plicit ad aliquē actū q̄ sine iª ptāte sim
plicit nō posset hr̄i. sic ne° caracterē eē
ptāte3. nā baptizat⁹ i nullū actū simpl̄r
pōt in quē nō poss3 nō baptizat⁹. ⁊ h si
ue loquēdo de actu i quē pōt actie siue
de actu que3 q̄ōamō pōt ab alio recipē
ita. n. posset nō baptizat⁹ inūgi crismā
te sic baptizat⁹ ⁊ ita poss3 abluere sicut
baptizatus. ¶ Si aūt loq̄mur ō ptāte nō
simpl̄r s3 misteriali. h est p quā aliq̄s fit
ꝯueniens minister alic⁹ p̄ncipalis agent
⁊ sn̄ iª ptāte n̄ cēt ꝯueniēs mīster p̄ncipa
lis agēt tal ptās nō o3 q̄ sit forma abso
luta: immo suffic in multis q̄ sit tantū
modo relatio rationis. quod probatur
ꝭm eos. quia episcopatum non dicunt
esse ordinem vltra sacerdotium. ⁊ tam̄
episcopus habet potestatem talem mi
nisterialem quā non habet non episco
pus. est enim conueniens minister i ali
quo actu cui deus assistit vt in actu or
dinandi ⁊ non similiter assistēt si alter
non episcopus exequeretur similem ac
tum. ¶ Consimiliter constitutus iudex si
ferat sententiam: sententia tenet. prius
autem non tenuisset. quia sententia a n̄
suo iudice lata nulla ē ipso iure. nec ta
men ille iudex. nec ille ciues habet ali
quā formā absolutā realē. nec forte re
latiuā nisi tm̄ rōis quā p⁹ n̄ hēbat. Per
illa3. n. relonē rōnis q̄ ipe a principe in
stituit iudex: volūtas p̄cipis ratificat
snia3 ab eo latā ⁊ vlt eā obſuari. n̄ aūt

Thomas d[e] s[an]c[t]o ... [marginal note, partly illegible]

ratificat sententiã alterius non ꝯstituti iudicis: nec vl't illã obseruari. ⁊ ita iste ꝑ illã hitudinẽ ad voluntatẽ ṗncipis: hꝫ ptãtem ministerialẽ respectu princi pis vt pricipalis agentꝭ ad aliquẽ actũ ꝯuenient̃ exequẽdũ misterialit̃: quẽ si ne tali reľone nõ posset ꝯuenient̃ exeq̃ ⁊ multomagis posset reľo realis si ines set poni taľ ptãs ꝯuenient̃ exequẽdi mi nisterialit̃ aliquẽ actũ. pꝫ. n. ꝙ fili⁹: qꝛ filius põt hr̃e aliquaꝫ auctem exequen di aliquẽ actũ in domo pr̃is quẽ ñ põt nõ filius. ⁊ iteꝝ nepos hꝫ aliq̃ꝫ auctem exiquẽdi aliquẽ actũ lꝫ inferiorẽ quẽ ñ põt nõ nepos ⁊ infra. ⁊ ptãs ista sic vľ sic ꝑcipiendi vľ impandi nõ ẽ nisi cog natio vľ filiatio ¶ Sic etiã appet ad il las ptãtes de quib⁹ arguit̃ i spãli. nam ptãs ordinãdi ⁊ ꝯfirmandi si ẽ actia nõ est nisi ad ministrandũ ꝯueniẽt̃ in tali actu tali dño vt ipe ad actũ misterialẽ hui⁹ assistat opando pricipalit̃ eo mõ q̊ nõ assisteret sili ministerio exhibito ab alio. Caract̃ aũt baptismaľ si ponit̃ potẽtia passiua: non ponit̃ passiua: nec vt receptiua neqꝫ vt ratio recipiẽdi. ni hil. n. absolute põt recipe aĩa baptiza ti qȯ non possit recipere aĩa nõ bapti zati. Sed ẽ ptãs quedã relatia ḋꝯgruo ordinata a ṗncipali agẽte disponẽte a gere in passũ hñs talẽ formã: ⁊ ñ i aliȯ passũ. talis ãt forma relatia de ꝯgruo respectu alicui⁹ agentꝭ ṗncipaľ volũta rie. põt esse sola reľo sic aliq̃s disponit agere aliq̃d in aliquẽ. qꝛ filius: vľ qꝛ cõ sanguine⁹ nolẽs aliq̃d sĩle cãre in non hñte talẽ reľonẽ. ¶ 4ᵃ vero destruit pri mã: si. n. vľr in aliῗs sacr̃is cãret relatio noua ad actioneꝫ vľ passionẽ sacr̃i ⁊ ñ caracter. g̊ est ibi reľo noua sine absolu to aliquo nouo. nisi fingas i quolibet alio poni aliqȯ absolutũ corrñdens ca racteri: vtpote ornatũ quedã. sꝫ si ille ornatus ẽ forma supnãlis erit idelebiľ eo mõ q̊ caracter est indelebiľ. qꝛ nõ po terit hr̃e cãꝫ demeritoriã. ⁊ tũc vr̃ fictio

quare nõ possit dici caract̃ cum sit for ma ṗor ipo effectu ṗncipali sacr̃i ⁊ for ma indelebilis. q̃re etiã ille ornat⁹ non poterit hr̃e effectũ suuꝫ cessante fictõne in aliῗs sacr̃is sic ponit̃ caract̃ in sacr̃is impmentib⁹ caracterẽ. ¶ R° g̊ ꝙ rõ ni hil ꝓbat nisi ꝙ caract̃ nõ ẽ quecũqꝫ re latio ad actionẽ ľ passionem sacr̃i sic si esset forma absoluta nõ eẽt quecũqꝫ ab soluta: qꝛ in aliῗs sacr̃is ſm istos ipmit̃ aliq̃ forma absoluta sꝫ nõ caract̃. ¶ Et ꝓpt̃ h° põt dici ꝙ non in q̊lꝫ alio sacr̃o impmit̃ aliq̃ reľo manẽs post actũ. Ca racter aũt si est reľo manet post actum suscepti baptismi. imo sp ¶ Nõ obstan tibus: g̊ istis rõibus que nõ ꝯcludũt vt visũ ẽ põt dici caracterẽ esse tantũmõ quendã respectũ extrinsecum aduenien tem ipsi aĩe causatũ a deo imediate in susceptione sacr̃i initerabiľ. qꝛ sic ponẽ do saltẽ oẽs ꝯditiones saluantur q̃ cõi ter attribuuntur caracteri.

Sed restant duo

Dubia: p̊ᵐ de fũdamẽto ꝓximo illi⁹ reľo nis. aliud quõ pñt caractẽs diuersoꝝ sa cramẽtoꝝ distigui ab inuicẽ ¶ De p̊° vi deret̃ alicui ꝙ act⁹ susceptõis sacr̃i tran siẽs in ṗteritũ eẽt ꝓxiᵐ fũdamẽtũ ľ ꝓx ima rõ fũdandi istã reľonẽ. Sꝫ istȯ est falsũ spãlit̃ in ꝓpoito. qꝛ rõ fundãdi ⁊ relatõ sũt i eodẽ s̃bo ꝓximo. susceptio ãt sacr̃i ⁊ caract̃ lꝫ sint i eodẽ suppoito: ñ tñ i eoḋ s̃bo ꝓximo. qꝛ susceptõ baptismi infuit ſꝫ corp⁹. caract̃ ſꝫ aĩaꝫ. Istȯ etiã ẽ gnãlit̃ falsũ h̃ ⁊ i aliῗs ꝓpt̃ duo. p̊° qꝛ nõ ens nõ põt eẽ fũdamẽtũ ľ rõ fũdãdi aliquã reľonẽ realẽ. qꝛ nec t̃min⁹. ꝓpt̃ h̃. n. ponit̃ ꝯ̃dictio reľo rõis: qꝛ hꝫ fun damentũ ľ t̃minũ negatõm. act⁹ ãt trã siẽs i ṗteritũ postq̃ꝫ trãsijt. simpľr nõ ẽ g̊ postq̃ꝫ trãsit nulla reľo reaľ fũdat̃ sup eũ. Hoc 2° pꝫ. qꝛ ad t̃minũ imutabileꝫ sup fũdamẽtũ o° imutabile ñ ṗt fũdari reľo nisi simpľr imutabiľ. ⁊ ẽt nccio in herẽs fũdamẽ°. vñ si aliq̃ eẽnᵃ creatuẽ

esset simplr̄ imutabilis relō illi' ad deū eēt simplr̄ imutabilis. g̊ si caracter dicat aliquā relonem ad deū de q̊ pȝ q̄ ē imi-nus imutabilis. ⁊ fundat i actu ut p̄teri tus ē cū act' p̄terit' ut p̄terit' sit simplr̄ necius intm̄ q̄ de pō̄ absoluta dina non p̄t esse nō p̄teritus: seq̄tur q̄ ista relō re-alis eēt oio imutabilis. ēt loquēdo d̊ pō̄ dei absoluta. h° aūt videt inconueniēs q̄ aliq̄ sit relō realis alia a suo fūdamen to quā nō possit deus de pō̄ absoluta d̊ lere a fundamēto suo sicut posteri' a p̊o ri. ⁊ ille due pbōes vltime pbant p̄ni-tatē nō fundari sup gēuisse. ¶ Et si addu cas phm ꝯ hoc. 5 met. c. de ad aliquid. Pater dr̄ eo q̄ gnāt. ¶ R°. actus potuit eē cā in fieri ipius relatōis. ⁊ quid ē qn̄ fuit cā tūc relō infiebat. sed nō est cā i eē sicut nō manet manēte relatōe. fūdamē-tū aūt nō tm̄ ē cā in fieri relonis. sȝ in eē ¶ Quid ē g̊ fundamentū p̄nitatis. ¶ R°. fundamentū p̄rimū est ipa pō̄ geītiua. nō loquendo de respectu quē de se dicit pō̄. sȝ de isto absoluto qd̊ denoiat a re-spectu. Dico g̊ a silī in p̄posito. si caract ponat relō real' ei' fūdamētū p̄xm ē ipa nuda aia. siue eēntia siue pō̄. de hoc i se-quēti. q. q2 respectus extrīsecus aduenī-ens pōt fundari sup fundamētū ex cui' p̄ncipijs nullo° egrediat. nec fundamen-tū eius p̄rimū oȝ determiari ad im aliq̊ mō ex rōne sua p̄p̊a. q2 tūc nō eēt respe ctus extrinsec' aduenīēs. sed tm̄mō det-minat ad illū ab ipo agente. sic in p̄po° ¶ Ad 2m dubiū dico. q̄ sicut caracter si ponētur forma absoluta dicētur distin-gui caracteres seipis formal'r. ita si po-nant respectus illi lȝ ab extrinseco possit distingui extrīsece. tn̄ formal'r distinguū tur seipis. ¶ Sed si q̄ras quare g̊ sūt tātū tres caracteres. ¶ R°. q2 de hoc nō faciaȝ mentionē spālē in mā de ꝯfirmatōe vel ordie. iō dico q̄ h° p̄t patē p sile i polli-cijs istis mūdanis. null' eni hȝ determina tū gradū in familia regis q2 comedit vł bibit. nec q2 post offensā dn̄s reconciliat sibi. nec q2 multiplicat p̄sonas i ista pol-licia. nā isti actus cōes p̄nt eē oib' i q̊cū-q3 gradu. sȝ aliū gradū hȝ aliq̊s qn̄ reci-pitur in familiā dn̄i. aliū qn̄ vlteri' p̄fi cit ⁊ ꝯstituit. ut miles ad d̊fendēdū rem pub. aliū qn̄ ꝯstituit ut sup̄mus sb̄ dn̄o ad ꝯstituēdos alios in gradib' detmiatl in sua familia. utpote aliq̊s senescallus gnālis vł imediat' sb̄ dn̄o cui cōmissa ē auct̄as vlis ad recipiēdū aliq̊s i familiā dn̄i. ¶ Et iō si eēt nomē ipositū qd̊ signifi-caret gradū i familia vel dignitatē l' bal liuiā. nō diceret hīe gradū vł dignitatē aliq̊s. q2 accedēs ad mensā. vel q2 ꝯiuga tus. vel q2 rediēs ad grām post offensā. ¶ Sed diceret tm̄ hīe gradū q̄ de pplō eēt assumpt' i familiā dn̄i. ⁊ vlteriorē gra-dū q̄ in familia ꝯstitueret ad defendēdū domū vel dn̄m. ⁊ vlteriorē q̄ ꝯstitueret tāq̄ p̄positus ad recipiendū aliq̊s ad fa-miliā ⁊ istruendū iferiores. ¶ Sic in p̄po-sito tria sacr̄a. s. euchª ad nutritōȝ spūa lē. mr̄im ad p̄creatōȝ corpalem. pnia ad recōciliationē ānualē i nullo certo gra-du ꝯstituūt in ecclia. imo p̄nt eē cōes oi mēbro ecclie in q̊cūq3 gradu. ¶ Sȝ p̄mus gradus i ecclia ⁊ q̊d ē vlissimus ē recipi in familiā xp̄i. qd̊ fit i bap° ¶ 2' spālis i-militiā ad defēsionē fidei xp̄iane. qd̊ fit in ꝯfirmatōe. 3' ꝯstitui in p̄em ⁊ pasto-rē ad itroducēdū alios i eccliaȝ. ⁊ ad di-rigendū ⁊ ad instruendū eos. qd̊ fit i or-dine. ⁊ sicut i pollicia illa n̄ ꝯgruit illas tres dignitates iterari. s. recep'tōȝ i fami-liā. p̄motōȝ ad militiā. ⁊ p̄latōȝ ad do-ctrinā. bn̄ tn̄ iterari p̄nt nutritio ⁊ p̄cre atio ⁊ recōciliatio. ita in p̄posito tria sa cr̄a nō decȝ iterari. alia aūt iterant. ⁊ in non iterandis gradus initerabilis acq̊ri tur ⁊ caracter dr̄. in iterādis aūt nō.

Ad questionem po

test dici q̄ sic non pōt p̄bari aliquā for mā realē ipmi i susceptōe baptismi aliā a grā ⁊ vtutib': ⁊ hoc neq3 p rōnē nālē neq3 ēt p rōneȝ euidentē ex creditis ma-

nifestis. ita nõ põt ꝓbari caracterẽ si po nat forma real' eẽ formã absolutã realẽ vel respectiuã. qꝛ vtrũqꝫ saluari pt ꝙ sit s. forma respectiua sic iã oñsum ẽ. vel ꝙ sit forma real' absoluta. Si ponat ñ pt euidẽter iꝓbari. q̃dã ei sũt satis rõna bil'r ꝯcedenda de caractẽ si ponat eẽ. ut pote ꝙ ẽ forma spũalis ipssa a deo cui cũqꝫ suscipiẽti sacr̃z nõ iterabile. ⁊ ꝙ ex institõne diña efficacit' significat grãz illi' sacri. ⁊ ꝙ disponat ad eã sic declaratũ ẽ in. q. p̃cedẽte. qꝛ ẽ in eodẽ susceptio ⁊ ab eodẽ agẽte ⁊ forma ꝑor ⁊ ipfectior. et ꝙ sit idelibilis cũ nõ hẽat cãz demeritoriã corruptiuã. ⁊ ꝙ sit signũ mẽoratiuũ re spectu susceptõis sacri q̃ p̃terijt. ⁊ signũ ꝯfiguratiuũ. i. signãs obligatõz anie ad xp̃m. ꝙ etiã sit forma assil'atia alteri su scipiẽti sacr̃m. ⁊ ab alio distictiua q̃ nõ suscipit. h̃ oĩa q̃ vident rõnabil'r ꝯcedẽª de caractere si ponat forma realis abso luta pñt saluari. si ponat respect' real' ꝑ modũ p̃dictũ sic si ẽ forma absoluta rea lis. si aũt ponat respect' real' dictũ ẽ ꝑus qual'r ista saluabũt ⁊ q̃lis respect' sit. qꝛ extrĩsecus adueniẽs. Sꝫ si ponat forma absoluta nece ẽ dicẽ ꝙ ptineat ad genus q̃litatis. nec oꝫ declarare quõ omẽs iste ꝯditões sibi ꝯueniãt. qꝛ satis pꝫ. Sꝫ tũc ẽ dubiũ i q̃ spẽ q̃litatis dẽat poni. Dĩ ꝙ qꝛ ẽ q̃litas supnãlis nõ oꝫ ꝙ ponat i gnẽ q̃litatis. ſm phm. 10. met. Corruptibile ⁊ icorruptibile differũt plus q̃ ſm gen' nãle võ ⁊ supranãle differũt plus q̃ cor ruptibile ⁊ icorruptibile. qꝛ corruptibi le ⁊ icorruptibile ꝯtinent sub vno mem bro. s. sub nãli. g̃ multo magꝭ nãle ⁊ sup nãle pl' differũt q̃ ſm gen'. Cõtra. fides spes ⁊ caritas sũt supnãlia q̃dã. ⁊ tñ cõ cedunt eẽ ꝓprie in gnẽ q̃litatꝭ. Hoc ideꝫ pꝫ al'r. qꝛ nãlitas ⁊ supernãlitas nõ sunt ꝯdõnes nisi ꝑ ꝯꝑatõz ad agẽs. talis aũt ꝯꝑatio ñ variat aliq̃d q̃ᵐ ad eẽ in genẽ. qꝛ aliq̃d ponit i genẽ ſm suã ꝓpriã q̃d ditatẽ formalẽ circũscripta relatõne ad agens. nec vꝫ dictũ phi. 10. met. qꝛ loq̃ tur de genẽ phyco. sic ei nulla duo sunt eiusdẽ generis nisi sint transmutabilia adinuicẽ. sꝫ idẽ gen' logicũ bñ pt cõtinẽ multa q̃ nõ ptinẽt ad idẽ gen' phycum. pꝫ de sb̃a corporea ⁊ incorꝑea. ⁊ de q̃li tate corꝑali ⁊ spũali. Al'r dĩ ꝙ ſm ꝙ est ꝑnᵐ ꝯfigurãdi pt poni in q̃rta spẽ q̃lita tis. ſm aũt ꝙ ẽ ꝑnᵐ assil'andi: poni pt in 3ª. ⁊ ut est ptãs q̃dã in 2ª. ⁊ ut dispõ ad grãm: in ꝑª. que est dispõ. inq̃ᵐ võ imo bil'r ꝑmanẽs: in ꝑª. que ẽ hitus. Sed h' nõ vꝫ. qꝛ ⁊si possit hr̃e multas ꝓꝑetates ſꝫ quas assil'etur formis diuersaꝝ spẽꝝ q̃litatis tñ nõ põt eẽ in se tot q̃dditatẽs. Nõ eni ẽ in se nisi vna q̃dditas simpl'r. g̃ tm̃ erit i vna spẽ. Uerũtñ istõ possꝫ hr̃e aliquã ꝓbabilitatẽ de vna alia forma. qꝛ ſm veritatẽ illa diuisio q̃litatis in q̃ tuor spẽs nõ ẽ ꝓprie generis in spẽs. sed est tm̃ ſm quosdã modos diuersos con uenientes diuersis q̃litatib'. Et forte eidẽ q̃litati in se ſm eẽntiã possent ꝯpetẽ pl'es modi q̃ ponũt i diuersis q̃litatib'. Al'r dĩ. ꝙ est in quarta spẽ q̃litatis. qꝛ ẽ figu ra q̃dam spũalis. Sed h' nihil ẽ. qꝛ nil' collocat in genẽ ꝑ ꝓꝑetates methapho ricas. alioq̃n xp̃us eẽt vere in genẽ sb̃e i aniate. qꝛ dĩ petra. ⁊ eẽt in genẽ aĩalis ir rõnalis. qꝛ leo dĩ methaphorice. ⁊ in ge nere q̃litatis. qꝛ dĩ lux. Ego sũ lux mun di ⁊c̃. Sed ex methaphoricis colligẽda est ꝓꝑa ꝯditio rei in se. ⁊ ſm illã collo canda ẽ in genẽ ⁊ spẽ. sic eni posset spẽs ĩtelligibilis poni in quarta spẽ q̃litatis. qꝛ ꝯfigurat aĩam ipi obiecto cognito.

Rº g̃. ꝙ si ponat accñs absolutũ põt po ni in scõa spẽ q̃litatis. vel ẽt in ꝑª. nec al alteꝝ istoꝝ põt euident' iꝓbari. Si ei arguit' ꝙ nõ ẽ in scõa spẽ q̃ est põ. qꝛ est supnãlis. ⁊ ad illã spẽz scõam nõ ptinet nisi põ nãlis. Hoc nihil ẽ. qꝛ ⁊si phs nõ loq̃batur nisi de põ nãli exemplificãdo tñ põ supnãlis si est absoluta ⁊ accñtalis ⁊ spũalis bñ põt ptinẽ ad idẽ. g̃ itermeᵐˢ sb̃ q̃litate cũ põ nãli. sic ⁊ habitus super nãlis ponit' ptinẽ ad idẽ gen' intermeᵐ

cũ habitu nãli. Si ẽt ponaẗ in ꝑma ſpẽ ut hitus. q₂ de difficili mobilis. non põt ĩꝓbari. Si eni ꝯ hoc arguiẗ. q₂ eſt põ ſupnãlis. g̊ nõ hitus. ⁊ ꝯña ꝓbaẗ p ſiƚe. q₂ põ nãlis nõ ẽ hitus nãlis. ⁊ 2°. q₂ eſt diſpõ ad gr̃am. g̊ nõ eſt hitus. ⁊ 3°. quia oĩs hitus diſponit ad bene vel ad male agendũ. 2. eth. ſed caratter ñ. ⁊ 4°. q₂ oĩs hitus diſpõit ad faciƚr opandũ ex eodẽ ſcõo. caracter aũt nõ. Hec nõ ꝯcludunt

Primũ nõ. q₂ põt hitus ſupnãlis. i. forma ſupnãlis ȯ difficili mobilis eſſe ꝑnᵐ agẽdi vel reſiſtendi corruptiuo. ⁊ ſic hr̃e rõem potẽtie ſupnãlis. nec ſiƚe illud valet. q₂ hitus nãlis dicit quandã facilitationẽ inductã ſup põꝫ nãlem. q₂ põ nãƚ eſt q̃ nãƚr poſſumꝰ actus quos poſſumꝰ ſed põ põt eẽ aliq̃ ſupnãlis forma ſpũalis imobilis. ⁊ ꝓ tanto põt dici hitus. ⁊ tñ ẽ ꝑnᵐ quo poſſumus in talẽ actũ ſpiritualẽ vel ſupnãlẽ. 2ᵐ nõ cogit. q₂ bene ꝑt eẽ vnꝰ hitus diſpõ ad aliũ. ſicͣ ſm diſtinguẽtes habitũ ꝑncipij ab habitu cõcluſionis. hitus ꝑncipij diſponit ad habitũ ꝯcƚonis. nec ꝑ hoc eſt diſpõ ut diſtinguiẗ ꝯ habitũ in ꝑma ſpẽ. nã illa ẽ qualitas de facili mobilis ꝑ oppoᵐ ad hituꝫ.

3ᵐ de bene ⁊ male nõ ẽ neceſſariũ. q₂ aliq̃s põt eẽ actꝰ idifferẽs. ſicͣ ei ex frequenẗ bñ agere acq̃ritur hitus inclinãs ad bñ agendũ. ⁊ ex frequenẗ male agẽ inclinãs ad male agendũ. ſic ex frequenter agere abſolute acq̃riẗ habilitas ad agendũ tali actõne neq₃ cũ bonitate neq₃ cũ malitia. ſic nec actus gnãtiuus fuit talis. hoc p₃. põt eni aliq̃s frequẽter ꝯſiderãs geometriã hr̃e facilitatẽ magnã ad ꝯſiderãdũ ꝯcƚoeꝫ in illa ſcia. nec ẽ ibi hitus bonus vel malus ſicͣ nec actꝰ ex quo generabaẗ. ſic ⁊ in hitu ſupnãli põt eẽ. Et ſi dicas ꝙ hitus ſupnãlis nõ ẽ talis q₂ daẗ ad ꝑfectõeꝫ recipiẽtis. R°. hitus ſupnãlis põt eſſe diſponẽs ad actũ bonũ lꝫ nõ ſit eiꝰ ꝑnᵐ elicitiuũ ꝓxᵐ vel ſufficiẽs. ⁊ h° mõ fides ĩfuſa nõ ẽ ꝑnᵐ ſufficiẽs eliciendi actũ credẽdi. nec caritas ĩfuſa eliciendi actũ diligẽdi. ſed inclinãt ut ꝯcurrẽtibus alijs neccijs: actus bonꝰ eliciaẗ. ⁊ ita dico ꝙ aliq̃s hitus ſupnãlis põt remotius ⁊ imꝑfectius inclinare ad actuꝫ bonũ. ⁊ talis poniẗ caracter tanq̃ ꝑmo et remotiſſime diſponens ad bonos actus. Illud 4ᵐ de facilitate nihil valet. quia nõ eſt verum niſi de habitu acquiſito. habitus enim infuſus nõ dat facilitateꝫ ad actum. ut patet de nouiẗ ꝯuerſo: cui non eſt facile poſt conuerſionem actus bonos elicere. ſꝫ difficile quouſq₃ ex frequentia actuum bonorum acquirat aliquam virtutem acquiſitam.

Ad argumẽta ad

vtrãq₃ ꝑtem. Ad ꝑᵐ. ſi ponatur forma abſoluta põt poni vel potentia vel habitus ſm duas vias iam dictas. Ad 2ᵐ p₃ in qua ſpecie qualitatis poneret ⁊ q̃liter. Ad aliud q̃titas eſt forma abſoluta ⁊ tamẽ nõ ponitur actiua. oꝫ g̊ exponere ꝙ habeat opationẽ reſpectu eiꝰ cuius ſit ſufficiens ꝑnᵐ. vel qȯ aliquo mõ ſe hẽat ad opationem. ⁊ ſic ꝯcedo in ꝓpoſito ꝙ illa forma eſt diſpõ remota ad opationem. Ad 4ᵐ patet ex fine q̃õnis ꝑcedentis. Ad ꝑᵐ in oppoſitũ nõ eſt incõueniens aliquã reƚoneꝫ diſponere ad formã abſolutam loquendo de diſpoſitione nõ reſpectu agentis nãlis nec que ſit rõ receptiui. ſed de diſpoſitione ꝯueniente reſpectu agentis ſupnãlis. hoc eſt ꝑ quã hñs illã eſt ꝯueniẽter natũ pati a tali agente. q₂ ⁊ iſto mõ põt relatio eſſe diſpoſitio reſpectu cuiuſcũq₃ agẽtis voluntarij. ſicut aliquis voluntarie habet filium pro conuenienti obiecto ſiue paſſo alicuius actionis. aliũ aũt nõ ſine tali relatione habet ꝓ ꝯueniẽti paſſo. licet equalis ſit in oĩbus abſolutis filio. Ad aliud de ſiƚitudine p₃ q̃õ ſiƚitudo non tm̃ fundatur ſup qualitatẽ ut eſt genus diſtinctũ. ſed ut gnãliter ĩuenit in oĩbus formis rõ eiꝰ. h° ei mõ mẽtaƚr crucifixus põt dici ſiƚis xp̃o crucifixo corpaƚr.

Ad vltimũ sic ꝑceditur. ⁊ arguit ꝙ caractˀ nõ sit in eēn^a aīe vt in ꝑxio sꝺo. qꝛ dispõ ⁊ forma ad quã disponit hñt idē sꝺm ꝑxi^m. Caractˀ ē ꝑxia dispõ ad fidē. fides aũt ē in intellcũ. ¶ Contra ex eaꝺ ma. cũ hac mi. caractˀ ē ꝑxia dispositio ad grãz. Grã ē i eēn^a aīe sic vita. qꝛ eiusdē ē vita p^a ⁊ 2^a. g̊ caractˀ ē i eēn^a aīe sic grã ad quã dispoit q̃ ē vita spũal'

Hec est opinio ꝙ sicut grã est in eēn^a aīe. sic potētia ad grãz ē in potē^a aīe. Caractˀ aũt ē potētialis dispõ ꝑxia ad grãm g̊ in potē^a aīe ē vt in sꝺo ꝑxio sꝫ nõ ē in q̈libet potētia aīe. qꝛ tc̃ nõ esset vna forma. g̊ ē i vnica potētia. sꝫ magis rõabile ē ponere ꝙ i itellcũ. cˀ rõ ē. qꝛ caracter est ad ꝯfigurandũ trinitatē creatã trinitati increate. trinitas aũt creata siue imago ꝯsistit ꝑncipalit̃ i intellcũ. qꝛ ex eo sicut ex radice orit̃ volũtas. ¶ Contra. qꝛ dispõ ad formã nũq̃ ē in posteriori susceptiuo forme. pꝫ discurrēdo per singulas formas ⁊ dispões eaꝝ. sed caracter ē dispõ ad grãm vt ꝯcedis. ⁊ grã est in eēntia aīe p te. g̊ caracter nõ põt esse i aliq̊ susceptiuo posteriori ipa eēntia aīe sed p te potētia est posterior eēntia anie qꝛ est accñs eiˀ. ¶ Nec vꝫ rõ vel ꝯñtia q̃ dr̃ grã est in eēntia aīe. g̊ potētia l' dispõ ad grãm ē in potētia aīe. imo seq̇t̃ oppositũ. s. l' ꝙ ipmmet susceptiuũ grẽ sit susceptiuũ dispõis. vl' saltē dispõ illa ñ põt eē in aliq̊ posteriori illo in q̊ ē forma. hˀ etiã pꝫ i alijs. qꝛ hitus supnãlis nõ ē in hitu nãli. sꝫ in potētia nãli in q̃ est hitus nãlis. ⁊ h̃ ideo. qꝛ potētia natural' ē ꝑor vtroq̃ habitu. ¶ Itē ꝓbatio q̃ ꝓbatur grãm esse in eēn^a aīe imediate nõ ꝯcludit. qꝛ pfectio naturalis ꝑor inest alicui q̃ pfectio vl' potētia supnãlis. nã pfectõ naturalis ⁊ intriseca sequit̃ stati naturã sui pfectibilis. potentia aũt etsi sit accñs sꝫm eñ. tñ est pfectio intriseca ipius aīe. g̊ ꝑus naturalit̃ iest aīe ipa potētia q̃ grã ⁊ p ꝯñs posset hr̃e rõem sꝫi receptiui respectu grẽ. ¶ Nec ꝯcludit illud de vita. qꝛ vita spũalis p^o inest ipi aīe vt ē ꝯiungibilis deo. vñ sꝫm aug de ci. dei. ꝓpter hoc dr̃ vita aīe. qꝛ vita aīe nõ ē nisi i cõiunctione eius ad deũ vt ad obiectum. aīa aũt nõ ē ꝯiũgibilis deo in rõe obiecti nisi p potētiã. ¶ Quod postea de volũtate addit ꝙ ipa orit̃ ex intellectu. q̃ro aut intellectˀ hꝫ ad voluntatē tm̃ ꝑoritatē generatõis siue originis. ⁊ ex hˀ ñ ponitur pfectio in itellectu respcũ volũtatis sꝫ iperfectio. qꝛ vl'r ipfectiora ꝑcedũt pfectiora ordīe gnãtõnis. 9. met. Si aũt intelligas ꝙ intellcs sit ꝑor l' radix respectu volũtatꝭ tanq̃ eminēt̃ vl' v̇tualit̃ ꝯtinēs volũtatē hˀ improbat̃ ex dictꝭ. qꝛ ordinatũ ad alteꝝ vt pˀ origine nõ ꝯtinet ipm eminent̃ l' v̇tualit̃. actˀ aũt intellcs ordinat̃ eēntialit̃ ad actũ volũtatis. ⁊ si hoc neges de hˀ disputãdũ ē in materia de beatitudine inferius.

Dico ergo ad questionē suppone^o h̃ qꝺ declaratũ est. 2. li. di. 26. s. ꝺ grã ꝙ est idē cũ caritate. ⁊ per ꝯñs ē p^o in potē^a. s. i volũtate. ⁊ vlteriˀ tñ ista dispõ ad formã ē in eodē susceptiuo cũ forma. Caractˀ aũt si ponat̃ in cẽ ꝯueniēt̃ ponit̃ dispõ ad grãz sacrãlē. vt ostēsũ ē in solutõe ꝑcedentꝭ qõnis ꝺ caractere in p^a ꝯgruētia. g̊ ꝯgruũ ē ponere caracterē formalit̃ i volũtate. ¶ Et hˀ cõfirmat̃. qꝛ si caractˀ ē signũ vl' fũdamētũ obligatõis aīe ad deũ. rõnabile est ꝙ ponat̃ in illa potētia cˀ est p^o obligari l' eē rõem obligãdi. tl'is aũt ē volũtas. qꝛ ꝑci se p eiˀ actũ aliq̇s se obligat ꝑncipalit̃. i^a eni q̃ ꝯcurrũt ibi ex pte intellectˀ vl' alterius potentie in hoīe. nõ sũt nisi quedã ꝑambula ad firmũ velle qꝺ est rõnalit̃ ꝓponere vl' vouere. vl' quedã signa manifestã^a illꝺ esse firmũ. ¶ Ad ar^m in oppositũ patet ꝙ caracter nõ est dispõ ꝑxima ad fidē vt fides est. sed est dispõ ad

illā pfectionē que pncipaliter pformat
tota aiam deo. ꝛ h est grā que est eadē
cū caritate ꝛ in voluntate vt dictum est
¶ Ad rōnem alterius positionis dico. ꝙ
quāuis male pbetur ꝙ caracter sit i po
tentia anime. tamē pcedo hoc ppt aliō
antecedens quod accipit. s. ꝙ forma ad
quā disponit est in potētia ꝛ concedo ꝙ
in vna. ꝛ in illa que est pncipalior i ima
gine in cuius figuratione psistit pncipa
liter tota figuratio anime vel imaginis
ad trinitatem ¶ Ex dictis a pn°. di. 3°. vs
ꝙ huc potest colligi vna ratō baptismi
exprimēs omnia que sunt simplr neces
saria ad rōnem baptismi. qꝛ si ponam⁹
relatōem illam signi quā iportat baptis
mus fundari in illa ablutione vt in fun
damento totali hñte tñ habitudinē ad
verba ꝛ alia pcomitantia pōt talis rō
assignari ipsius baptismi ¶ Baptismus ē
ablutio homis viatoris aliqliter psenti
entis facta in aqua elari fluida ab alio
simul abluente ꝛ verba certa actū ꝛ sus
cipientem cū inuocatōe trinitatis desig
nantia pferente. tam in abluēdo ꝙ in p
ferendo intendēte facere quod xpus in
stituit faciendū. vel quod intēdit facere
ecclesia xpiana efficaciter signās ex insti
tutione dina ablutōē anime a peccato
¶ Particule h⁹ rōis patent sic. Absolu
tio. di. 3. q. 3. non dico pfusio nec aspsio
nec immersio. ꝛ hoc vl trina vl vnica.
quia quodlibet sufficit ad vitatē sacra
menti. Sed minister tenet seruare modū
ecclesie in qua baptizat. Homis. scḋm to^m
corpus vl ptem pncipalē vl quācūqꝫ in
casu necessitatis. vt patet di. 4. q. 2. Ali
qualiter consentientis. pꝫ ex eadē di. ꝛ. q.
forte nō sufficit scḋm cōem opinionē ha
bitualiter psentire sine vtuali consensu.
tñ illud ē dubiū. quia minor psensus suf
ficit ad susceptōē sacramēti ꝙ ad meri
tū. sed ad meritū sufficit virtualis con
sensus. similiter ꝙ nō vtens rōne sit sim
pliciter capax sacramēti non habēs ali
quam dispositionē. ꝛ tamē vtens ratōe
non habēs illam nullo mō sit capax. nō
videt pbabile. quia nulla dispositō vr
simpliciter necessario requisita vel non
requisita ppter vsum rōnis vl nō vsū.
Facta in aqua ꝛc. patet. di. 3. q. 3. p hoc
aūt ꝙ dicit elemētari. excludit quicunqꝫ
humor mixtus qui dr̄ equoce aqua. vt
aqua roseata. per hoc ꝙ dicitur fluida.
excluditur aqua congelata si manet aq̄
vl qualitercunqꝫ mixta per iuxtapositi
onem corpoꝝ grossorum ut non possit
abluere. Facta ab alio. patꝫ di. 6. ꝛ simi
liter illa que sequuntur ¶ Simul ablu
ente ꝛ pferente ꝛc. pꝫ. di. 3. q. 2. Q vltio
addit. hñte intentionē ꝛc. pꝫ di. 6. ¶ Et
sic hēm⁹ tā suscipientē ꝙ pdictōes neces
sarias i suscipiēte. qꝛ hoiem viatorē ali
qliter psentientē. hēm⁹ pferentē ꝛ pdōnes
necias ex pte eius. s. ꝙ sit abluēs ꝛ vba
pferēs ꝛ h⁹ sil ꝛ debite intēdēs. ¶ Hēm⁹
mām. qꝛ ē ablutio in aq̄ elemētari. Hē
mus formā. qꝛ vba certa expmen^a actū
ꝛ suscipiētē cū inuocatōe trinitatis. Hēm⁹
id qō ptiēt ad rōē formalē bap. s. qꝛ ex
instōne dina efficacit signās. Hēm⁹ corre
latiuū. qꝛ ablutōē aie a pctō. Si autē
ponat relatōē quā iportat bap⁹ nō fun
dari i ablutōe vt i fūdamē° totali. sꝫ in
ablutōe ꝛ vbis tanꝙ i vno fūdamēto in
stituto ad signādū effectū vnū. tūc pōt
poni rō bap talis pleta ¶ Bap⁹ ē sacrm
ablutōis aie a pctō psistēs i ablutōe hoīs
viatoris aliqlr psentiētis facta in aq̄ ele
mētari fluida cū platōe vboꝝ actū ꝛ sus
cipientē ꝛ mistrū cū inuocatōe trinitatis
designātiū ab alio sil abluēte. ꝛ vba ista
pferēte ꝛ intēdēte facere qō fac ecclesia
xpiana. ¶ Et tūc eadē ē ibi expō pticula
rum isti⁹ rōis q̄ fuit ꝛ prioris. nisi ꝙ i ista
ponitur p° illud qō ptinet ad formalē
rōem baptismi cū dr̄ sacrm. ꝛ correlm
ei⁹ cū dr̄ ablutōis. ꝛ postea illa q̄ ptinēt
ad fūdamen^m cū dr̄ psistēs ꝛc. nec ē dr̄ia
nisi qꝛ nō ponit totale fūdamentū isti⁹
rōnis vtroqꝫ mō idē. vtroqꝫ tñ mō id
pncipalit imptat. qꝛ siue p solā ablutōē

siue p̄ ambo. s. ablutõez ⁊ verba. sũt tñ ambo vnũ signũ integꝝ institutũ quiđ p̄ncipalit̃ ad signãdũ p̄ncipale signatuz istius signi. s. vt abluat̃ aĩa a pctõ. ⁊ hͦ a deo trino ⁊ vno in cui⁹ noĩe baptizamur. cui ē glĩa in secl'a seculoꝝ amen.

Di. 7.

Nunc de sacramẽto confirmatõnis.

Postq̃ magr̃ egit đ pͦ sacrõ. s. đ bapͦ. h̄ agit de 2ͦ s. de sacrõ ꝯfirmatõis. ⁊ diuidit̃ ĩ duas ptes. s. ĩ p̄hemiũ ⁊ tractatũ q̃ incipit ibi Forma. n. ⁊ ille tractat⁹ diuidit̃ ĩ q̃nqꝫ p̄tes. Primo nãqꝫ determiat đ forma sacrĩ. 2ͦ de mĩstro ibi. hͦ sacrm̃ ab aliĳs. 3ͦ de effcũ ibi. Uirt⁹ aũt. 4ͦ đ ꝯditõe q̃dã in suscipiẽte ⁊ ꝯferẽte ptinẽte ad reuerẽtiã sacrĩ. ibi. A ieiunis. 5ͦ ⁊ vltio đ inite rabilitate h⁹ sacrĩ. ibi. Nec dꝫ iterari.

Circa istam di.

possent multa q̃ri ꝓportõalit̃ illis q̃ q̃sita sũt de bapͦ. sꝫ premitto quãdã rõez sacrĩ h⁹ ex q̊ pꝫ solutõ multaꝝ. q. Et suppone⁹ q̃ relatõis q̃ ē formale in hͦ sacrõ fũdamen^m totale sit vnctio detmiata cũ ꝯdõnib⁹ multis aliĳs req̃sitis põt assignari rõ tl'is. Cõfirmatio seu sacrm̃ ꝯfirmatõis ē vnctõ hois viatoris aliq̃lit̃ ꝯsẽtiẽt vl' li. arͦ nũq̃ vsi facta ĩ frõte ĩ figura crucis cũ crismate sãctificato ⁊ hͦ a mĩstro idoneo sil' cũ intentõe debita iungẽte ⁊ v̉ba certa ꝓferẽte significãs efficacit̃ ex instõe diuina vnctionẽ aĩe p̄ gr̃az roborãtẽ ad ꝯfitẽdũ cũ ꝯstãª fidẽ xp̄i. Hic pꝫ q̃ sit h⁹ sacrĩ mã q2 cũ posset distingui đ mã sic distictũ ē de mã in bapͦ. di. 3. q. 3. mã ꝓria. i. illđ visibile qđ ꝯcurrit in fũdameͦ est vnctõ fcã in frõte ĩ figura cruci cũ crismate sãctificato. mã ãt remota ē crisma ꝯpositũ ex oleo oliue ⁊ balsamo ⁊ sãctificatum spãlit̃ ab ep̄o l' ab alio cui tal' sãctificatõ poterit ꝯmitti. Forma ē talis. Signo l' ꝯsigͦ te sigͦ cruci. ꝯfirmo te crismate salutis l' sanctificatõis ĩ noĩe pr̃is ⁊ filĳ ⁊ sp̄s s. amẽ. Suscipiẽs hõ viator aliq̃lit̃ cõsentiẽs qđ intelligẽdũ ē sic đ bapͦ. vt pꝫ di. 4. Sꝫ h̄ tm̃ suscipiẽs est ꝓm detmina tã ptẽ ꝓpter qđ additur in frõte. Minister est ep̄s l' alius cui ꝯmitti poterit. Jđ dr̃ in gn̄ali a ministro idoneo. Ex pte mĩstri requirit̃ sil'tas ĩ facien⁹ vtrũꝫ actũ s. vnctõis ⁊ ꝓlatõis forme ⁊ etiã debita intẽtio q̃ oĩa debẽt intelligi sic expositũ ē de mĩstro ĩ bapͦ. di. 6. q̃ addũt̃. significãs efficacit̃ ⁊c̃. dicũt illud qđ formale est in isto sacrõ. ⁊ qđ vltimo addit̃ vnctõez interiorẽ. signat correl'm illi⁹ rõis q̃ est formale ĩ isto sacrõ. Et si obr̃ pͦ ꝯ mãꝫ ⁊ formã sil'. q2 xp̄s ñ sic istituit. vt pꝫ. Jo. 20. qñ insufflauit ⁊ dedit discipulis sp̄m. s. ⁊ silr̃ act. 2. qñ misso sp̄u. s. ĩ liguis igneis ꝯfirmabãt̃. nec etiã apl'i tali forma vtebant̃ vl' mã. vt pꝫ in actibus sꝫ impõne manuũ. Si 2ͦ obicit̃ spãliter ꝯ mãꝫ. q2 nõ dꝫ eã cẽ crisma ꝯsecratũ. q2 nec ĩ baptismo necĩa ē aqua ꝯsecrata. suffic. n. q̃cunqꝫ aq̃. Si 3ͦ obr̃ q̃ sacerdos ꝯmunis põt istud sacrm̃ ꝯferre iuxta illud. đ conse. di. 5. puenit. ⁊ ponit̃ ĩ lr̃a. vbi Gregorio. Januario ep̄o scribit. Peruenit ad nos quosdã scandalizatos fuisse eo q̃ p̄sbyteros tãgere crismate eos q̊ baptizati sunt ꝓhibuim⁹. ⁊ sequit̃. Si oĩo đ hac re aliq̊ ꝯtristent̃ vbi ep̄i desunt vt p̄sb̃ri etiã in frõtibus baptizatos crismate tãgere debeãt ꝯcedimus. Ad p̄mũ istoꝝ dđ q̃ xp̄s nõ alligauit p̄otẽtiam suã sacmẽtis. ⁊ iđ ip̄e siue in terris siue p⁹ ascẽsionem in celo exñs. potuit ꝯfirmare apostolos sine tali mã ⁊ tali forma. cum apl'is etiã ĩ p̄mitiua eccl'ia potuit dispensare ⁊ maxime. q2 ĩ ꝯfirmatione ab eis collata erãt aliqua signa sensibilia puta cõiter descẽsus sp̄s scti sup ꝯfirmatos. ⁊ donũ linguaꝝ. sꝫ tñ cessantib⁹ talib⁹ miraculis mĩstri debuerũt hãc mãꝫ ⁊ hãc formã seruare. Supponit̃. n. institutum cẽ a deo. lꝫ tp̄s ⁊ modus h⁹ instõnis in

ſcriptura nō legat. forte qꝛ hiſtoriogra-
phi ſcripturā vſqꝫ ad tp̄s illud nō ꝓdux
erunt. nō .n. ꝓduxerūt vltra tp̄s aploꝝ
nec etiā vſꝫ ad plures ānos an̄ mortē eo
rū. toto aūt tp̄e aploꝝ forte manſit do-
nū linguaꝝ in ſacro ꝯfirmatōis. nec eſt
improbabile multa eē tradita auctētia
a xp̄o eccl̄ie p aplos que tñ in ſcriptura
nō legim᷒. vt dič dam. 4. li. c. 4. vbi lo-
quēs de adoratōe imaginū ait. Eſt autē
nō tradita iſta traditio quēadmodū oꝫ
ad orientē adorare crucē ⁊ altera plima
his ſilia. ¶ Ad 2ᵐ dō q̄ xp̄s ꝯtactu ſue
carnis mūdiſſime oēm aquā ꝯſecrauit
in vſū bap. iſmi. nō ſic aūt māꝫ illā ꝯfir
matōis. ⁊ ideo requirit h̄ ſpālis ſanctifi-
catio. qđ etiā eſt rōabile magis h̄ q̄ ibi.
qꝛ bap᷒ eſt ſacr̄m neceſſitatꝭ. ⁊ iō poteſt
a quocūqꝫ miſtro ꝯferri. ⁊ rōnabile ē q̄
in aqua nō ꝯſecrata. alioqn mā ꝯueniēſ
nō poſſit eē cōis ⁊ impediret ſalus mul-
toꝝ. ¶ Ad 3ᵐ ſūt q̄tuor mōi dicēdi. pm᷒
q̄ papa ꝯſenſit q̄ poſſent vngere i frōte
oleo ſꝫ nō criſmate. ſed h° eſt ꝯ textū lr̄e
ſicut pꝫ ibidē ¶ Itē h° ꝯceſſit eo q̄ ꝑ ei᷒
ſb̄tractione erat quidā ſcandalizati. ⁊ ſi
ꝯceſſiſſet illud fieri oleo ſolo oſtēdēſ q̄ſi
fieret criſmate. eēt ſil'atio ꝯ veritatē do-
ctrine ſič ſi ꝯcederet panē benedictum ꝓ
euch.ᵃ dari. ¶ 2᷒ modus dicēdi ē q̄ ꝓpter
ſcandalū vitandum ꝯceſſit illud ad tp̄s
vl̄ magis permiſit ſꝫ iſtud nihil ē. quia
vtilius ſcandalū naſci ꝑmittitur q̄ ve-
ritas relinquat. extra de reg. iurꝭ ¶ Item
in hac ꝯceſſione peccaſſꝫ Grego. morta-
liter ſi ꝯceſſiſſet de facto qđ nō potuiſſꝫ
de iure ⁊ nō p̄buiſſet ſacerdotib᷒ occaſi
onē peccādi mortalit. ſ. faciendi qđ non
licebat eis facere. ¶ Aliꝫ pn̄t eē duo mōi
dicēdi ꝓbabiles. vn᷒ q̄ in ꝑmitiua eccle
ſia nō erat dr̄ia inter ſacerdotes ⁊ ep̄os.
quod ꝓbat ꝑ duas auctoritates Hiero.
que ponunt in canone. di. 95. ꝑma illa-
rum eſt. c. Olim. ⁊ .c. ſequenti. ⁊ intitu-
latur Hieronymi ſup epl'am ad Tituꝫ
de olim inquit idē preſbyter qui ⁊ ep̄us

antequā diabolico inſtinctu ſciſmata in
religione fierent ⁊ diceretur in populis:
Ego ſum Pauli. ego aūt Appollo. ⁊ cō
muni p̄ſbyteroꝝ ꝯſilio eccleſie regeban
tur. poſtq̄ aūt vnuſquiſqꝫ eos quos ba
ptizauerat ſuos putabat non xp̄i. in to-
to orbe decretū eſt vt vn᷒ ď p̄ſb̄ris ſup-
poneret ⁊ ſciſmatum ſemina tolleret. ⁊
paꝝ poſt. Sicut p̄ſb̄ri ſciūt ſe ex ꝯſuetu
dine eccl̄ie ei qui ſibi ꝑpoſitus fuerit eē
ſb̄iectos. ita ep̄i nouerit ſe magis ex con
ſuetudine q̄ diſpenſatōis dn̄ice veritate
preſb̄ris eſſe maiores ⁊ i ꝯmuni debere
eccl̄iaꝫ regere. ¶ Idē ad Euādrū p̄ſb̄rm
⁊ ponitur di. 93. Legim᷒. Cū apl's p̄ſpi
cue doceat eoſdem eē ep̄os quoſ p̄ſb̄roſ
h° ꝓbat ibi ꝑ multas auctoritates ⁊ in-
fra. Alexandrie a Marco euāgeliſta vſ
qꝫ ad Dyonyſiū ep̄os p̄ſb̄ri eligebāt ſꝑ
ex ſe vnū. ⁊ i excellētiori gradu colloca-
bant quē ep̄m vocabāt. quō ſi exercit᷒
faciant imꝑatorem. diaconi aūt eligāt
vnū ex ſe quē induſtrie nouerūt. ⁊ archi
diaconū nūcupēt. qđ .n. facit excepta or
dinatione ep̄s quod preſb̄r nō facit. Rn̄
det glo. ibi: Intelligūtur ibi q̄ nō fiūt niſi
ab ep̄is. ſed hoc exponit q̄ nō fiunt lici-
te. Nā enim abſolute fiant ꝓbat per gl.
p̄cedentē. vbi diſputatur i quo fcā fuit
p̄latio aut in officio vl̄ in noīe. ⁊ in fine
dicit q̄ facta eſt p̄latio quo ad nomē. ⁊
quo ad aliquā miniſtrationē ⁊ quo ad
quedā ſacr̄a que mō ep̄is appropriātur
¶ Ex hoc dupliciter arguitur. p°. Si tūc
poſt apoſtolos facta eſt talis p̄latio epiſ
coporum ſuper p̄ſbyteros. ġ a ꝑncipio
eccleſie non fuit ita. ¶ Item ſi mō appro
priantur ġ prius a ꝑncipio nō fuerūt ꝓ
pria. ¶ Rn̄. ſi a principio fuit aliquis ac-
tus propriuſ epiſcopo. ſicut dicit Hiero
nymus p̄ter ꝯſecrationem quid pōt ep̄s
quod non poteſt preſbyter. glo. per con
ſecrationē intelligit alia. ſeqt q̄ a ꝑn° eāt
dr̄ia ep̄i ⁊ p̄ſb̄ri. ⁊ tañ ille auctoritates
nō ꝯcludūt oppoſitū. ſꝫ ſūt exponēde ſi
cut gl. expoīt. ſ. q̄ forte noīa erāt ſynoīa

⁊ administratio.i.gubernatio eccl'ie cōis
fuit.sed tn̄ nō dispēsatio q̄cunq₃ sacroꝝ
qd̄ ꝓbat̄ di.21. In nouo. In loco aploꝝ
surrexerūt epi.sed.72.discipuloꝝ vicez
gerūt p̄sb̄ri.g̃ a xp̄o fuit distinctio epi ⁊
simplicis p̄sb̄ri. Cōtra. Nōne Philipp⁹
fuit de.72.⁊ Stephan⁹ ⁊ ceteri diaconi
nō p̄sb̄ri.Itē ty.Ad hoc reliq̄ te crete ut
ordinares p̄sb̄ros.g̃ nō ep̄us hoc nō po
tuit. Hoc ēt ꝓbat̄ p.c.seq̄ns.95.di.qd̄
sup illud vbū̄ Pauli fundat̄. Noli negli
gere grām que data ē tibi p impositōez
manuū p̄sb̄ri. Qm̄ ait p̄sb̄ri epi noiant̄
ɓm ꝙ dictū ē ad ep̄m. Noli neglig̃e grāz
que data ē tibi ⁊c̄. Et alibi ad maiores
natu q̄ nos posuerūt ep̄os regē ecclesiā.
hec Hiero. Nō distiguit g̃ ep̄m a p̄sb̄ro.
q₂ nō dicit ꝙ ꝯfirmatio fuerit data per
ep̄m tm̄.sed loquit̄ de p̄sb̄ro .nec etiā in
actib⁹ legit̄ distinctio sacerdotū ab apo
stolis q̄ erāt epi. Ut si istud ē verū tunc
sacerdoti ex officio potuit ꝯpetē confir
mare sicut ⁊ ep̄o. q₂ ex p̄ma instōne nō
erat alius grad⁹ in eccl'ia.tn̄ pp necītatē
postea multiplicati sūt sacerdotes ⁊ re
stricta ē ptās ab eis q̄ᵐ ad aliq̄ q̄ reſua
ta sūt solis sacerdotib⁹ maiorib⁹.q̄ dicti
sūt epi. ⁊ talis act⁹ ēēt ꝯfirmare. Quod
si veꝝ est. Grego. bn̄ potuit sacerdotes
illos subiectos Januario ep̄o licentiare
ad ꝯfirmandū. q₂ in hoc nō ꝯcessit ptā
tem eis nō ꝯuenientē eis.s₃ reuocauit ꝓ
hibitōe₃ p̄us eis factā. Sed si ꝯtra hoc
obijcias.q₂ ɓm ista cū in p̄mitia eccl'ia n̄
legant̄ alij ꝯfirmasse ꝙ apl'i.si tūc q̄cūq₃
sacerdotes erāt epi vel eq̄les q̄ᵐ ad istuz
actū.g̃ solis ep̄is debet̄ ex officio. R°. ꝙ
vel nulli alij ab apl'is erāt sacerdotes.q₂
illi soli tūc potuerūt sufficē.ul' si alij erāt
detulerūt apl'is i isto actu pp manifesta
tionē sp̄ūs sancti euidentē q̄ fiebat i col
latōe istius sacri.ut cū maiori reuerētia
⁊ deuotōe suscipet̄ pp excellentiā mini
stroꝝ. C4⁹ modus dicendi est ꝙ si a p̄n°
nō licuit sacerdoti simplici.papa tamen
potuit quēlibet sacerdotē illi⁹ regiōis fa

cere ep̄m q̄tum ad istū actū.nō tn̄ cō̄fe
rendo sibi simpl'r gradū ep̄alem nec q̄ᵐ
ad alios actus.⁊ tūc q̄libet eoꝝ vere cō
firmauit tāq̄ ep̄us q̄tum ad istū actuz.
⁊ rō ꝯferendi istū gradū cuil₃ sacerdoti
q̄tū ad istū actū:poterat eē scandalū vi
tandū. Mā aūt remota.s.crisma h₃ sili
tudinē cū effectu h⁹ sacri. oleuz enim ni
torem h₃ ⁊ supeminet ceteris liq̄dis.⁊ ē
mā ꝓxima incēdij. Per p̄ᵐ significat ca
stitatē vel mundiciā. p alia duo signifi
cat caritatē. Et balsamū qd̄ hab₃ bonū
odorē significat bonā famā. iuxta illud
2.Coꝛ. Xp̄i bonus odor sum⁹ deo. Bal
samo etiā corpa mortuoꝝ ꝯdiūt ne pu
trefiant.iō significat incorruptionē. per
illam g̃ mām.s.crisma ꝯfectū ex oleo et
balsamo significat̄ ꝙ ꝯfirmat⁹ d₃ habē
mundiciam ⁊ caritatem ⁊ bonaz famā.
quia sine istis non est multum auctenti
ca confirmatio fidei christiane.

Circa istā di.

queri p̄nt aq̄ zenia. Pri
mo vtrū istud sacrm̄ sit ne
cessariū ad salutē. ꝙ sic.ð ꝯse.di.5. Oēs
fideles per manus impositionē ep̄orum
post baptismum sp̄ūm sanctum suscip̄e
debent.ut pleni christiani inueniantur.
Ex hoc habetur ꝓpositum. quia quil₃
tenet̄ esse plenus christianus. Cōtra. In
baptismo dat̄ gratia. g̃ p illam est filius
regni.⁊ ita sufficit ad salutē. R°. non est
simpl'r necessarium ad salutem.iuxta il
lud Mar.vltio. Qui crediderit ⁊ bap
tizatus fuerit saluus erit. ⁊ de conse di.
5. Spiritus.s. Ubi habet̄ ꝙ baptizatus
per solum baptismū saluatur. est tamē
necessarium adulto sic ꝙ non contēnat̄
sicut dicitur extra.de sen.exco.ubi dicit̄
in glo.ꝙ nō est plenus christianus q̄ cō
temnit. Ad arᵐ dico.ꝙ loq̄tur de adul
to qui debet suscipe.i. non cōtemnere et
ꝓ tpe ꝯgruo suscipere in effectu. iudica
retur enim cōtemptus si oīmoda opor
tunitate oblata non susciperetur.

Secũdo queri

tur vtrũ sit dignius bap°. q̃ sic vr̃ in lr̃a. Itẽ ꝺ ꝯfe. di. 5. Nouissimo. pꝫ q̃ pfert istud sacrm̃ bap°. Contra. Baptism⁹ delet culpã ⁊ penã sine pnia. h nõ g̃ ⁊c̃. R°. qñ aliq̃d includit vl' psuppoit aliud illa pñt ꝯpari vl' ẜm illõ qõ pcise ptiet ad vtrũ qꝫ. vl' ẜm illud qõ 2m poit psupposito p°. ⁊ q̃dẽ 2a ꝯpatio nõ ẽ p se: qꝛ sic vl'r 2m excedit pm sic duo bõa excedũt alterꝫ eoꝝ. sꝫ pa est p se: qꝛ ẽ ẜm pcisas rõnes ꝯpatoꝝ. ⁊ h mõ dico q̃ bap⁹ ẽ simplr̃ nobili⁹ sacrm̃ loquẽdo ꝺ nobilitate sacri penes finẽ pncipalẽ sacri. q̃ est collatõ gr̃e. nã maiorẽ gr̃am ⁊ ad pl'es effect⁹ simplr̃ nobiles ꝯfert bap⁹ q̃ ꝯfirmatio. Loquẽdo tñ ẜm aliã ꝯpatõez ꝯfirmatio multũ addit bap°. Põt ẽt dici ẜm q̃d ꝯfirmatio nobilior rõe ministri. qꝛ a nobiliori ministro ꝯfert. sꝫ nõ ẽ h° simplr̃ ꝓpt ei⁹ nobilitatẽ sꝫ ꝓpt baptismi maiorẽ necessitatẽ iste plib⁹ ministris ꝯcedit. ista nõ nisi ipãlib⁹ ex hoc vltimo de nobilitate ẜm q̃d pꝫ ad arm ad oppositum.

Tertio. q̃ritur.

vtrũ istõ sacrm̃ possit iterari. vr̃ q̃ sic: qꝛ morb⁹ ꝯ quẽ ẽ iterat. põt. n. aliq̃s post ꝯfirmatõem iterꝫ fieri pusilanim⁹. g̃ remediũ ꝯ illũ morbũ iterat. Cõtra. Magr̃ i lr̃a. ⁊ de ꝯse. di. 5. dictũ. R°. iterari nõ dꝫ ita q̃ sciẽter. qꝛ iterãs peccat mortalit' sꝫ nec põt iterari sic q̃ iteratũ hẽat ꝓpã efficatiã rõ pncipal' ẽ institutõ dĩna. ⁊ congruẽtia. qꝛ p istõ sacrm̃ instituit aliq̃s in dr̃miato gradu ecclie. i. i gradu bellatoris. ⁊ sacrm̃ istituẽs i gradu determinato nõ iteratur ⁊ iuxta h° adducit ꝯgruẽtia: qꝛ imp̃mit effectũ indelebilẽ scꝫ caracterẽ. Ad argumentũ. Morbus vt ꝯtra ipm est hec medicina non iteratur. licet aliter.

Ulterius que

rit q̃ sit pena iterãtiũ illud sacrm̃. R°. dicũt canõiste sic dcm̃ ẽ de iratõe baptismi. di. 6. qõ probãt p locũ a sili. p illõ. c. de ꝯse. di. 4. q̃bis. Sꝫ alit' dico q̃ vl'r nll'a pẽa caõica q̃ nõ ẽ iflicta a papa ꝯdẽte ius incurrit ipo iure nec ꝓpt argamẽa exponentiũ canones siue a sili siue a ꝯrio iesu ẽ aliq̃s tali pẽa astrict⁹: qꝛ pñt exponẽ ius ꝯditũ. nõ ãt ꝯdere nouũ p suas expões. Uñ Inno. q̃ tñ fuit papa cũ fecissꝫ magnũ op⁹ exponẽ° ius canõicũ cũ fuisset req̃sit⁹ ab aliis q̃le robur vellet illũ tractatũ hre: dixit q̃ nollꝫ ipꝫ eẽ autẽticũ sꝫ tm̃mõ mgr̃ale. Cũ g̃ nõ inueniat i iure canõico q̃ expsse pẽa irregularitat' i flicta p iteratõe ꝯfirmatõnis seq̃t q̃ nõ incurrat. ⁊ h maxe pꝫ: qꝛ ꝯstões pẽales sũt restrigẽde nõ ãpliãde. ⁊ si voluisset legislator penã talẽ iflixisse p iteratõe ꝯfirmatõis sic bap⁹. potuisset expssisse h sic ibi. Et ꝯfirmat ẽt p. c. illud ꝺ ꝯse. di. 5. dcm̃. vbi nll'a pẽa infligit epo iterꝫ ꝯfirmãti. sed nec suscipiẽti: nisi q̃ soli deo sb hitu regl'ri l' cl'icali ipm religiosissiẽ famulari decretũ ẽ. h ãt inuit nõ penã irregularitat' sꝫ mag' oppom. puta exercitiũ officij cl'ical'. nã i executõe ordinũ ⁊ pcipue i ꝯsectõe euche cl'icus deo suo religiosissime famulat: cui sit gl'ia in secl'a secl'oꝝ amẽ.

Di. 8.

Post sacramentuꝫ baptismi ⁊ confirmatõnes. ⁊c̃.

Postq̃ magr̃ egit ꝺ bap° q̃ regnãmur ⁊ ꝺ ꝯfirmatõe q̃ roboramur: h agit ꝺ sacro euche q̃ nutrimur ⁊ i bono ꝯsũmalit'. ⁊ diuidit i. ij. ptes. p° ꝯtinuat se ad pcedẽa. 2° detiat ꝺ eucha i se. ibi h qñ. pa i duas p° poit ꝯtinuatõez dicẽdoꝝ ad dcã. 2° ibi iugit ꝯtinuatõis rõez ꝯpã° eucham spãlit' ad bapm ibi. p bapm. ⁊ ia ps hꝫ duas. i pa ꝯpat eucham ad bapm ẜm excellẽtiã.

In 2ª ꝑm ꝯuenientiã ⁊ dr̃iaȝ ibi. Cuius figura. Conueniẽtia ē qꝛ vtrũqꝫ sacr̃m ꝑfiguratũ fuit i lege mosayca. sed dr̃ia ē ꝙ vtriusqꝫ fuit ꝓpria figura: ⁊ hãc cõuenientiã ⁊ dr̃iaȝ ponit pº ponẽdo utriusqꝫ sacr̃i ꝓpriã figurã i lege mosayca 2º ponẽdo vtriusqꝫ figurã ꝓpriã i sua cã. ibi. h̃ duo sacr̃a. ¶ Et seq̃tur illa ꝑs. h̃ etiã añ alia. in q̃ agit de euchª in se. ⁊ illa pars habet q̃tuoꝛ partes. pº agit de sacr̃o euchᵉ ⁊ perceptõe sacr̃i ¶ 2º de ꝯsecratõe seu ꝯuersione q̃ istud sacr̃m icipit esse. 3º de accñtibꝰ remanẽtibꝰ post ꝯsecrationẽ. 4º de misterio ꝯsecratõnis 2ª in pnº di. xiᵉ. Si aũt querit 3ª in pnº di. i2. si aũt querit de accñtibꝰ. 4ª i pnº di. i3. solet aũt q̃ri. pª diuidit in duas pº determiat de sacr̃o ⁊ suscep. õe eiꝰ veritatẽ. 2º excludit erroꝛes ꝯ illa ibi. h̃ v̓ba. pª in duas pº determinat de v̓itate sacr̃i. 2º de eius susceptõe in pnº di. 9ᵉ. ⁊ sic due res. pª in ꝓhemᵐ ⁊ tractatũ. ⁊ iõ ꝓhemᵐ ñ diuido ꝯ totũ tractatũ ð euchª sed tm̃ ꝯ tractatũ q̇ hꝛ in ista di. qꝛ hic nõ ꝓponunt nisi q̃tuoꝛ de q̇bus in ista di. determiat ibi. nũq̃ sacm̃. Tractatꝰ icipit ibi. Sacm̃ dñs istituit. ⁊ hꝫ duas partes. In pª agit de duobꝰ q̃ ꝓposuit s. de instõe ⁊ foꝛma. in 2ª de aliis duobꝰ s. de sacro ⁊ re. Nũq̇d ibi sacm̃. prima i duas. primo agit ð instõe v̓itatẽ. 2º excludit circa hº erroꝛẽ vel dubitationẽ. ibi. ꝯsideratõe dignũ. pª in duas. pº de instõe. 2º ð foꝛma. ibi. Foꝛma v̓o est.

Circa istã di.

octauã q̃rendũ ē pncipalit̃ ð tribꝰ. pº an euchª sit sacr̃ꝫ le. no. 2º de foꝛma an sit q̃ ponit̃ i cañone misse. 3º de instõne an hº sacm̃ cõueniẽt fuit institutũ post cenam.

Ad primum

sic ꝓcedit̃. ⁊ ar. ꝙ euchª ñ sit sacr̃mẽtũ. no. le. pº qꝛ sacm̃ no. le. ē sigᵐ gr̃e collate i eo. sꝫ euchª nõ est hiꝰ. qꝛ maẽt i altari pꝰ ꝯsecr̃tõez. ⁊ nulli ꝑ ipaȝ gr̃a dat̃. Itẽ sacr̃a no. le. efficiunt qð significãt. ñ sic euchª. qꝛ significat ł figurat v̓ũ coꝛpꝰ xp̄i ⁊ sãguinẽ ꝯtieri sb̓ ill' spẽbꝰ. sꝫ iᵉ spẽs h̃ ñ efficiũt. nã respcũ eiꝰ nõ põt aliq̃ v̓tus finita hr̃e cãlitatez. Itẽ sacr̃a no. le. hñt aliq̃ v̓ba q̃ sunt foꝛma. Nõ sic euchª. qꝛ v̓ba q̃ sunt foꝛma sacr̃i oꝫ esse sil' cũ sacr̃o. v̓ba ãt euchᵉ ñ sũt sil'. tũ qꝛ euchª mãet v̓bis ñ manẽtibꝰ. tũ qꝛ dũ v̓ba sũt i ꝓlatõe ñ ē euchª. sꝫ i fine ꝓlatõis. Itẽ dr̃. 4. met. qð ñ vnũ significat nihil significat. euchª ñ ē signũ vnũ seu sacr̃ꝫ. nec significat vᵐ sacr̃ꝫ g̊ ⁊c̃. ꝓbatõ mioꝛis. qꝛ alið signũ ē spẽs panis alið sigᵐ spẽs vini. ⁊ hñt aliud ⁊ aliud significatũ: qꝛ vniꝰ significatũ ꝓpriũ ē coꝛpꝰ xp̄i alteriꝰ aũt sãguis. Contra ð ꝯse. di. 2. in sacr̃oꝝ oblõnibꝰ loq̇t de euchª ⁊ ibidem nõ oꝫ in sacramẽto aliud offerre pꝛeter ⁊c̃.

Hic tria uidenda

sũt. pº sic ꝓcessũ ē i aliis sacr̃is ponẽª ē q̃dã rõ nois euchᵉ ⁊ supponẽª ē ex vsu loquẽᵐ. 2º iq̇rendð ē si illi rõi sbsit aliq̇d reale. ⁊ 3º si id qð sbest sit sacr̃m no. le. qð pncipalit̃ q̃rit. Rõ nois euchᵉ ꝑꝫ cõit̃ vtẽtes ł loquentes ð euchª põt eẽ talis. Euchª ē sacr̃ꝫ coꝛpis xp̄i ⁊ sãguis v̓acit̃ ꝯtẽri sb̓ spẽbꝰ pais ⁊ vini pꝰ ꝯsecr̃tõez factã a sacerdote sb̓ v̓bis certis cũ debita itẽtione ꝓlatis ex instõe diua v̓acit̃ signãs coꝛpꝰ xp̄i ⁊ sãguinẽ sb̓ eis realit̃ contieri. ¶ De 2º dico: ꝙ ista rõ nõ ē in se falsa qꝛ nulla ꝑs repugnat alteri. possiᵉ. n. est sine ꝯdictõe coꝛpis xp̄i ꝯtieri sb̓ spẽ panis ⁊ sãguinẽ sb̓ spẽ vini. qð supponat h̃. qꝛ di. io. declarabit̃. Possiᵉ ē etiã ista signa istituta eẽ a deo ad signandũ v̓aciter illa signata sb̓ eis ꝯtieri: qꝛ qð deꝰ põt facẽ põt ꝑ aliqð sensiᵉ signũ iꝑositũ signare. g̊ isti rõni sbest aliqð ens. hº est cui nõ repugnat eẽ. Alteriꝰ dico ꝙ sibi sbest aliqð ens i effectu. vt ꝓbari põt ꝑ auc̃tẽ ⁊ ꝯgruã rõez. Auc̃tas ē. Mat. 26

vbi xp̄s p⁹ cenā istō sacr̄m istituit vt sb̄ istis spēb⁹ vm corp⁹ ei⁹ ꝛ ver⁹ sāguis va-citer ꝯtient. ꝛ ñ tm̄ tc̄ qñ ipemet ꝯfec. sꝫ ꝙ postea h̄ sacr̄ꝫ a sacerdotib⁹ i eccl̄ia ꝯficet̄ ad qō dedit auc̄tē sb̄dēs ibi. dicit apl̄is h̄ facite i meā ꝯmēozatōēꝫ. ¶ Jdē hr̄ Luc. 22. ꝛ. i. coꝛ. xi. vbi apl̄s diffuse ō termiat de mō pceptōis ꝛ ꝯfec̄tōis h⁹ sa-cramēti. Panis iq̄t quē frāgim⁹ nos sa-cerdotes nōne pticipatō dn̄i ē. ꝛ ꝙ istō sacr̄ꝫ sit ppe° i eccl̄ia ibi ait. q̄ciēscūꝫ iq̄t panē hūc ꝯmedet̄ ꝛ calicē bibet̄ moꝛtē dn̄i ānūciabit̄ donec veniat. supple ad iudicāō. vñ vsqꝫ ad tūc durabit eccl̄ia militās ꝛ euchᵃ i ea. sic tenēt oēs sancti Q ꝫ h̄ sit ꝯgruū ꝓbat. qꝛ ꝯgruū ē xp̄ꝫ eē nobiscū i tali sig° sēsibili vt maḡ excitet̄ q̄lꝫ ad reuerētiā ꝛ deuotōēꝫ ad xp̄ꝫ. ꝛ h̄ pꝫ de facto. ꝙ quasi oīs deuotō i eccl̄ia ē i oꝛdie ad illō sacr̄ꝫ. ꝓpt h̄. n. cleric⁹ cū maioꝛi diligēᵃ psoluit offiᵐ diuū in oꝛ-dine ad missā. ꝓpt h̄ etiā ppl̄s deuoti⁹ audit missā ꝙ aliqō aliō offiᵐ eccl̄iasti-cū. ꝓpt h̄ ēt singl̄i cū maioꝛi diligēᵃ ꝯfi-tent̄ qñ itēdūt s̄ꝫ oꝛdiatōēꝫ eccl̄ie saltēꝫ sel̄ i āno cōicare. ¶ Cōgruū ēt fuit post gnātōēꝫ spūalē ꝯferri ēt nobis nutmēᵐ spūale ꝛ illō maḡ ꝯgrue nobis dat̄ sub silitu° nutmēti coꝛpal̄. nutmēᵐ āt coꝛp-ale p̄cipuū ꝯsistit i pāe ꝛ vino g̊ ꝛc̄. ¶ Cō-gruū ēt fuit ꝙ sigᵐ sēsi° sb̄ q̄ nobis deus voluit se dare hr̄et oꝛdinē ad v̊ba aliq̄ ab aliq̄ mīstro ꝓferēda. qꝛ al̄r nescire m⁹ qñ i tl̄i sig° eēt xp̄s ꝛ qñ ñ. ꝛ sic pieret reuerēᵃ debita ꝛ deuotō. ¶ Cōgruūꝫ ēt fuit ꝙ i ꝓlatōe illoꝝ v̊boꝝ mīster eēt in eccl̄ia excellēs. s. sacerdos p c⁹ actū mīste-rialē xp̄s sic icipiat eē nobiscū De 3° di-co ꝙ illō qō sb̄e rōi nois p⁹ poite ē sacr̄ꝫ qꝛ. s. ē sigᵐ v̊acit̄ repn̄tās ex instōe dina ꝛ lꝫ ñ grāꝫ actualē tn̄ effc̄ꝫ aliquē ei gra-tuitū. s. eē coꝛpis xp̄i sb̄ tl̄i spē. grā āt in diffinitōe sacr̄i ñ accipit̄ tm̄ ꝓ grā accn̄-tali sꝫ ꝓ effectu dei gratuito. ¶ De vnita-te h⁹ sacr̄i dico ꝙ bñ possi° esset plura sensibilia ꝯcurrē i fūdamēto vni⁹ sacr̄i simpl̄r vt s̄ dictū ē de ablutōe ꝛ v̊bis i fūdamē° relōnis bap̄. sꝫ ibi neutꝝ illoꝝ ē aliq̄d illi⁹ sacr̄i sine altero. h̄ āt ꝛ spēs pais ꝯtiet suum signatū sine spēb⁹ vini ꝛ eꝯ°. idō dico ꝙ coꝛp⁹ xp̄i pōt accipi stri-cte ꝓut icludit ptes aiatas aia xp̄i c⁹ mōi nō ē sāguis lꝫ sit i potēᵃ ꝓpiq̄ vt ꝯuerta-tur i carnē aiatā. ꝛ sic coꝛp⁹ ē aliō eēntia-lit̄ a sāguie. ꝛ i se ēt pōt esse aliō signa-tū ꝛ p ꝯn̄s pōt eē h⁹ ꝓpū sigᵐ. sic ē ꝛ ꝓ-pꝛia diffinitō. Aliō° coꝛp⁹ p̄t accipi vt oīa iᵃ icludit q̄ ptinēt ad totū coꝛp⁹ oꝛ-ganicū siue sint ptes aiate siue sint alia ñ foꝛmalit̄ aiata vt hūoꝛes ꝛ sp̄s ꝛ h̄ mō sāguis est aliq̄d coꝛpis. p̊° mō accipien° coꝛp⁹ lꝫ ipm ꝛ sāguis sint p̊° diuersa si-gnata: tn̄ constituūt vnum signatū to-tale qō ē coꝛp⁹ 2°°. ꝛ ita signū ꝓpū coꝛ-poꝛis p̊° mō ꝛ signū ꝓpꝛiū sāguis: pn̄t esse vnū signū vnitate itegritat̄. ñ aūt idiuisibilitat̄. ¶ Cōgruit aūt h̄ sacr̄ꝫ hr̄e talē vnitatē itegritat̄ ꝛ ñ idiuisibilitat̄ qꝛ ē ad ꝯpletā nutritōēꝫ aie q̄ significat ꝓ ꝯpletā nutritōēꝫ coꝛpis. Cōpleta aūt nutritio coꝛpis fit ex aliq̄ vno vnitate i-tegritat̄ ñ vnitate idiuisibilitat̄. s. ex a-limēto. ñ. n. nutrit sufficiēt̄ cib⁹ sine po-tu nec eꝯ°. ¶ Ex dict̄ pꝫ q̄druplex dīa ꝛ excellētia h⁹ sacr̄i ad aᵃ q̄ꝝ triplex est i significā°. Una ē qꝛ ē simpl̄r veracissi-mū i signando. alia. n. sacr̄a v̊acia sunt q̄tū ē ex se. tn̄ qñqꝫ nō hn̄t effectū suūꝫ signatum ꝓpt in dispōēꝫ suscipiēt̄ istō aūt nnūq̄ caret suo signato. ¶ 2ᵃ excel-lēᵃ ē qꝛ qō significat istō sacr̄ꝫ h̄ realit̄ cō-tiet. alia ñ. ¶ 3ᵃ excellēᵃ ē signati ꝓ istō alia. n. sacr̄a significat grāꝫ accn̄talē ihe-rētē suscipiēti. istō āt significat grāꝫ sb̄si-stētē. s. v̊ū coꝛp⁹ xp̄i ibi exn̄s. Ultia dīa ē i mō eēndi isti⁹ sacr̄i. qꝛ oīa aᵃ sacr̄a ꝯsi-stūt i vsu ꝛ i fieri. ita ꝙ idō ē sacr̄ꝫ ꝛ pcep° sacr̄i. sic bap⁹ ꝛ pceptō bap̄. n° ꝓmanet aliq̄d qō sit sacr̄ꝫ cessā° vsu tl̄i l̄ pceptōe sꝫ h̄ sacr̄ꝫ ē q̄ddā ꝓmanēs ēt añ vsū. ꝛ h̄ ꝯgrᵐ erat qꝛ xp̄s ꝓmanēt voluit eē nobi-scū g̊ i aliq̄ sig° l̄ sacr̄o ꝓmanē° vñ vsus

huius sacri non est sacm. vsus.n.ver-
borū sacramentaliū est quedā via ad
sacramentū. quia in termio ꝓlationis
verboꝝ incipit esse sacrm. sed vsus ꝛ
perceptio istius sacramēti est quedā di-
spositio sacralis seu via qua hoc sacrm
applicet mēbro ecclie. ꝛ bn̄ possibile est
in vtroqȝ vsu si digne fiat grām ꝯferre
vtēti. sȝ hº n̄ ē formale ꝛ pm significatū
euchᵉ. sȝ q̄ lā actᵘ sacrales in quibᵘ bn̄
pōt gra recipi si digne fiant. magis tn̄ i
pceptione q̄ȝ in cōsecratōne: qȝ actᵘ per
ceptionis significat nutritōeȝ spūaleȝ q̄
est per gratie collationem.

Ex his patȝ ad ar

gumēta ¶ Ad pm. qȝ euchª nō est pº sig-
num gre accn̄talis sȝ sbsistentis. ¶ Ad
2m vr ee bona difficultas ꝯtra illū qui
poit sacra hre actionē respcū significati
sȝ ꝯtra me nō ꝯcludit. dico .n. q̄ȝ hº mō
intelligit illa ꝓpō. sacrm efficit qd̄ figu
rat. i significat aliq̄d fieri illō p sacrȝ tā
q̄ȝ p signuȝ efficax fit. si aūt significat a
liq̄d esse illud p sacrm tanq̄ȝ p signum
verax est. Qualit āt accipiat ibi. p. dic-
tū ē in pma di. Et cū dr q̄ȝ nulla virtus
finita pōt agere ad esse corpis xpi ibi.
ꝯcedo ꝓprie loquēdo de actōne. pōt tn̄
aliq̄ virtus finita vel aliq̄d virtutis fi
nite esse dispō imediata ad eē corporis
xpi ibi. nō a se sed a deo assistente ibi. ꝛ
hº mō istituit istas spēs vt pᵘ ꝯsecratō
nem assistat eis ad hāc pn̄tiam corpis
xpi. ¶ Ad 3m pȝ quare istud sacrm non
hȝ aliq̄ verba ꝓ forma: qȝ tūc nō esset
sacrm pmanēs cū verba nō pn̄t eē nisi
in successione. tn̄ ipa ꝯsecratio sacramē
ti ꝯsistit in fieri. ꝛ ideo req̄rit aliquam
formā verboꝝ ¶ Sed illa nō est forma
sacri sed ꝯsecrationis sacri. ꝛ p tanto
illa pn̄t dici verba sacralia. quia ad sa
cramentū ptinētia. tanq̄ȝ forma ꝯsecra
tionis eius q̄ ꝯsecratio ē inceptio sacra
mentalis. sed nō dicuntur sic sacralia si
cut verba bap. illa.n. sūt sacralia: quia
forma sacri. ¶ Si aūt oino queras q̄ sit
forma hᵘ sacri. dico q̄ȝ ipe spēs visibi-
les sunt mā. i. primū fūdamentū rela
tionis significatōis ꝛ ipa significatio est
ibi formale sic in aliis sacris ¶ Et si que
ras q̄d est in hº fundamento tanq̄ȝ mā.
aliud tanq̄ȝ forma. ¶ Rº. q̄ȝ non est h̄ ali
ud tanq̄ȝ mā ꝛ aliud tanq̄ȝ forma sicut
est in aliis cuius rō est. qȝ istud est pma
nēs. ꝛ ideo nō pn̄t aliqua verba ad eiᵘ
essentiā ptinere. in q̄cunqȝ aūt sacro di-
stinguit mā ꝛ forma. signuȝ visibile dr
esse mā. verba vero forma. ¶ Ad 4m
dicit q̄ȝ h̄ ambo sūt vnū signū vniᵘ rei
vt corpis xpi ¶ Contra. Noia synoni
ma sūt alia ꝛ aª noia. sunt etiā plura si
gna nō obstante q̄ȝ ideȝ significēt: quia
ples sūt ibi voces imposite ad significā
dū. g̊ a sili cum h̄ sūt alie ꝛ alie spēs si-
gnificantes: erit aliud ꝛ aliud sacrm.
Dico g̊ alit q̄ȝ sicut dictū est in pede qō-
nis q̄ȝ sūt sacrm vnū vnitate integrita
tis nō diuisibilitatis. Ideo non ꝯcludit.

Ad secundum

Asic ꝓceditur ꝛ arguit q̄ȝ illa
nō est forma pcisa ꝯsecratō
nis euchᵉ q̄ ponit i canone misse. pº qȝ
hoc ꝓnomē hoc aut demonstrat sbam
panis. aut accidētia. ꝛ vtroqȝ modo est
ꝓpō falsa. aut demonstrat corpus xpi.
ꝛ tunc ꝓpō non est effectiua sic nec ista.
corpus meū est corpᵘ meum. nulla.n. ꝓ
positio ē effectiua vel opatiua q̄ vera es
set: nulla posita actione vel opatōne eq̄
sicut si opatio ponat talis ē ista. corpus
meū est corpus meum. ¶ Itē istud ꝓno-
men hoc demōstrat ꝓ instanti ꝓ q̄ pro
fertur vel ꝓ alio. si ꝓ illo nō est tūc cor-
pus xpi. g̊. tunc demonstrat panem vel
accn̄tia. Sȝ tūc ꝓpō illa est falsa: qȝ nec
panis nec accn̄tia sūt corpus xpi. Sed
oro falsa nō pōt esse forma in sacro ve
ritatis g̊ ꝛc. Item in forma sacri tradi
ta a xpo nō lȝ regularit aliq̄d iponere
regularit dico ꝓ intruptōe aliq̄ modice

casuali. de qua dictū ē in diffinitōe baptismi. sed hic regularit̃ iterponitur. hec ꝯiūctio. n. q̄ nō ē in forma tradita a xp̄o sicut p3 i euāgeliis. Itē si hoc ꝓnomē ego signat ꝑmam ꝑsonam ita meū possessionē. ḡ sicut dicēs ego de se loquitur ita dicēs meū designat illud a se possideri. ḡ sacerdos ꝓferēs meū. designat illō esse suū. s. sacerdotis. Item de forma cōsecratōis sanguis. arguit̃ ꝙ nō sit illa q̄ vtimur. quia illa n̄ iuenit̃ tradita a xp̄o q2 nullꝰ euāgelista ponit illa v̄ba. Itē eq̄ pauca v̄ba videt̃ sufficē ad ꝯsec̄tionē sāguis sic corpis. ḡ cū ꝯsideratō corpis ꝯsistat in q̄tuor verbis. ḡ ⁊ sāguis. ḡ alia supfluunt. Cōtra. extra d̄ cele. mis. Cū marthe. Et q̄ credimus ait. Innoꝰ 3ꝰ. ꝙ forma verboꝝ sicut i canone scribūtur ⁊ a xp̄o apl'i ⁊ ab ipsis eoꝝ acceperunt successores. ḡ ⁊c̄.

Respondeo. hic tria vidēda sūt. p° si eucharistie ē aliqua vna forma. 2° q̄. 3° quid signat. De p̄mo p3 ex solutōne q. ꝑcedētis. quia nulla verba sūt forma eucharistie nec d̄ essētia eiꝰ. s3 verba aliqua sūt forma ꝯsecratōis eucharistie. ⁊ sic intelligēdo. quia sic ꝓponitur in. q. q̄d sit forma ꝯsecratōis. Dico ꝙ sic istō sacr̄m est vnū vnitate integritatis nō idiuisibilitatis. q2 in se icludit duo signa ptialia. q2 p° signāt duo ꝓpria signata ⁊ pximā. s. corpus ⁊ sanguinē. ⁊ remota. s. cibationē ⁊ potū sp̄ualē: ita etiā ē vna cōsecratio vnitate itegritatis. ⁊ tn̄ due ꝯsec̄tiones ptiales. sicut. n. aliq̄ res ē vna: sic ē vna eius iceptio. ⁊ sicut plures: sic pl'es eiꝰ inceptiones. ⁊ sic ꝯsecrare pl'es sic eiꝰ inceptō ē plures. Est ergo ꝯsecratō pl'es ptiales ꝯsecrationes. tn̄ vna vnitate. itegritatis: ⁊ sic ē vna forma ꝯsecratōis vnitate itegritatis. s3 tn̄ ꝯtinēs in se pl'es formas ptiales. distinctio aūt formaꝝ illarum ptialiū p3. q2 vna ē efficax sine alia qd̄ manifestū ē. alioqui. n. fideles corpꝰ adorantes añ ꝯsecrationem sanguinis essent idolatre. quod falsū est.

De secundo dico.

quia verba ꝯsecrationis corporis sūt q̄tuor. s. istō ꝓnomē hoc. ⁊ verbū ē. ⁊ in apposito corpus meum. Coniūctio enī nō est de eēntia forme. sed f̄m vnū doctorem ponit̃ ad designandū ordinē cōsecrationis sacri ad vsum sacri. qd̄ patz ex verbis. Accipite hoc est. n. ⁊c̄. q. d. q2 talis ē ꝯsecratio ideo vtimini ꝯsecrato. sed alia rō potest assignari. s. ꝙ. n. ponit̃ ad ꝯtinuandū ne illa verba que sūt de forma ꝓferant̃ sine ꝑcedentibꝰ. Sed h̄ ē dubiū. vtr̄ ꝑtermissis verbis ꝑcedētibus p ista sola quatuor verba ꝯficer3 sacerdos. Dr̄ ꝙ sic. q2 ista sunt ꝑcisa forma. alia sūt ꝓpter reuerentiā vl' ꝓpter orōnem ꝑmittendā. Sed ꝯ istō arguit̃ q2 v̄ba sacralia ex vi verboꝝ dn̄t significare illud qd̄ efficitur ex vi sacri. S3 ex vi ꝯsecratōis huiꝰ efficit̃ ibi eē uerꝝ corpꝰ xp̄i. ḡ v̄ba sufficiētia ex vi ꝓpria dn̄t significare illud ibi ꝯtineri. Sed hec verba. hꝰ ē corpus meū ꝓlata sine ꝑcedentibꝰ hoc nō signāt absolute. q2 ly meū signat referri ad ꝑsonā ipiꝰ loquentis: q2 l3 minister possit intēdere ut loquat̃ in persona xp̄i. nō tn̄ ꝓpter hoc signatū illoꝝ v̄borum eēt ꝙ li meū demōstraret corpꝰ xp̄i s3 corpus loquentis. sicut si ego inciperez loqui in ꝑsona xp̄i: dicēdo sic. Mea doctrina est ista. s3 intenderē loq̄ in ꝑsona xp̄i: tn̄ ex vi uerboꝝ nō hr̄ ꝙ ista doctrina sit xp̄i sed illius q̄ loquit̃: sic angelus qn̄ loquebat̃ in ꝑsona dei. Ego sū deus abraam. ⁊ p ꝯn̄s non eēt ꝓpō f alsa f̄m sensū p quo fieret: tn̄ nō erat signātū ꝓpie huiꝰ orōnis ꝙ ly ego supponeret ꝓ ꝑsona dei. Hoc etiā ꝯfirmat p Ambr. de ꝯse. di. 2. Panis ē in altari. Sermo iquit xp̄i creaturā mutat: ⁊ sequit̃. Consecratio quibꝰ verbis fit attēdite que sūt verba. Accipite ⁊ edite ex hoc oēs. hoc ē corpus meū. vbi ip̄e videt̃ ꝯiūgere illa uerba ꝑcedētia. s. accipite tāq̄ uerba cō

Thomas in [illegible] dis. art. 1°. questiōe p̄a in p̄ncipio 2° argu.

Bodefridus [illegible] Iohannes de [illegible]

ſecrationis. ſed hoc nõ ẽ intelligendum tanq̃ ſint eſſentialiť ptinentia ad neceſſitatẽ ꝯſecratõis: ſed tanq̃ neceſſario p̃mittẽda ⁊ ñ ſolũ illa ſed alia plura p̃cedẽtia in canone. ex q̃bus ex vi ſermonis hr̃i poteſt ꝙ iſta. hoc ẽ corpus meum: dicũť in pſona xp̃i: vñ non ſine cã eccleſia ita cõnexit totum canonez miſſe. ꝙ ab illo loco ꝯmunicãtes. vſq₃ ad illũ locũ poſt conſecrationẽ. Supplices te rogamus omnipotẽs deus non ẽ aliqua oȯo q̃ nõ neceſſario ꝯnectať cũ p̃cedẽte. vľ p ꝯiunctionẽ copulatiuã ſicut hãc. ğ oblõm. ⁊ huiuſmõi. vľ p ꝓnomẽ infinitũ: vt quã oblationẽ tu deus. ⁊ qui p̃die q̃ patereť ⁊ poſt ꝯſecrationem. ſupra que ꝓpitio uel per relationẽ ut ibi. Simili mõ. De iſto articulo dicetur in generali ſiľ cum dubiis quid fuerit obſeruandum. ¶ De uerbis autem ꝯſecratõnis ſanguis ẽ dubium magis. q₂ quãtum ad duo. Pri^m^ eſt q₂ formã qua vtimur nullus euãgeliſtaꝝ recitat. ideo non videť ex euangelio certa. Greci etiã alia forma vtuntur ſ. Hic eſt ſanguis ⁊c̃. ⁊ per conſequens forma noſtra non ẽ p̃ciſa. ¶ R° non dubito q̃n forma nr̃a ſit certa ſm auctoritatem illam Innocẽtij. quia multa tradita ſũt eccleſie ab apoſtolis que tamen nõ ſic ſcripta ſũt in euãgelijs nec obſtat de euangeliſtis. quia intendebant narrare rem geſtam non aũt tradere formam ꝯſecrandi. ¶ Sȝ ⁊ de forma grecoꝝ ecclia nõ dicit eos non ꝯficere. vñ dicunt aliq̃ ꝙ forma eoꝝ ⁊ forma noſtra ⁊ quecũq₃ ſcripta i euãgelijs ſufficiens eſt ad cõſecrationem. tamẽ in eccleſia romana eſt ð neceſſitate miniſtri vti forma qua utimur. Secundũ dubiũ eſt an ad formã qua vtimur ptineãt omia verba a loco iſto. Simili modo vſq₃ ibi. vnde ⁊ memores. ¶ Et ꝯmuniter tenetur ꝙ iſta. H° facite in meã ꝯmemorationẽ non pertinent ad illã formã hoc modo quod ꝓbatur. quia non magis facit illud. Hoc facite ⁊c̃. ad ſanguinem q̃ ad corpus. precepit. n. chriſtus ita fieri conſecrationez corpis ſicut ſãguinis: ğ ſi illud ptinet ad ꝯſecrationẽ ſãguinis pari rõne ⁊ corporis. ⁊ p conſequẽs quando hoſtia leuať adhuc non eſt ibi corpus xp̃i. ⁊ ſic ẽ idolatria quod nõ ẽ dicendum. ¶ Hoc etiaȝ pȝ. quia preceptum de vſu ꝯſecrationis nõ eſt de forma ꝯſecrationis. hoc ẽ preceptũ huius vt v̾ba oſtendũt ğ ⁊c̃. Itez per iſta v̾ba ꝯtulit apoſtolis xp̃us poteſtatem ꝯſecrandi. h. n. ordinauit eos ſacerdotes. Collatio autem poteſtatis cõſecrandi nõ fit p v̾ba ptinentia ad ꝯſec̃tionem. quia verba conſecrationis materiam reſpiciunt que ꝯſecratur vel terminum in quẽ conſecratur. v̾ba autem poteſtatem ꝯferentia reſpiciunt poteſtatem quã ꝯferunt ⁊ illum cui conferť.

¶ Hoc ergo tanq̃ certo ſuppoſito nunq̃d omia v̾ba vſq₃ illic. Hoc facite. ſũt ð forma ꝯſecrationis ſanguinis: Diciť ꝙ ſic p̃mo de illis qui ꝓ vobis ⁊c̃. quia relm implicat añs ⁊ eſt pars vnius toti⁹ oȯonis. Siľr dicũt multo magis de illis noui ⁊ eterni teſtamenti. q₂ illud ẽ quedaȝ ſpecificatio eius qȯ precedit cũ diciť ſanguinis. Ad vnam aũt formã videnť pertinere omia que ptinẽt ad vnã oȯonem ğ tã illa noui ⁊c̃. de quibus certum eſt ꝙ pertinẽt ad vnã oȯonem q̃ illa. q̃ ꝓ vobis ⁊c̃. que ꝓpter implicatõnem ptinere ad eandẽ oȯonem videnť: oĩa ptinebunt ad formam ꝯſecratõis ſanguinis. ¶ Sȝ iſte rõnes nõ ꝯcludũt. q₂ poſſibile ẽ aliqua multa addi in oȯone ꝯſecratiua q̃bus non expreſſis tota ꝯſecratõ habereť ſicut xp̃us potuiſſet dixiſſe. h° eſt corp⁹ meũ aſſumptũ de v̾gine ⁊ ſuſpendendũ in cruce. ſicut dixit de ſanguine. q̃ ꝓ vobis fundeť. ⁊ tũc licet v̾ba illa fuiſſet dicenda ꝓpter deuotõem. non tñ fuiſſent ſimpľr neceſſaria ad formam. lȝ ad eandem oȯoem ptinerent. Multo minus etiam valet illa ꝓbatio de illo. q̃ ꝓ vobis. q̃ de illo noui ⁊ eterni. poſſet eni intelligi illa oȯo in ſenſu compoſitionis uľ

[illegible] q. 2. articulo 3°

diuisionis sic distinguit illud sophisma Omis hō qui est alius a forte currit. lz in sensu cōpositōnis iplicatio sit ps eius dem ořonis. ⁊ ita posset intelligi in ppo sito. ita ꝙ ante illud q̄ nō essz ořo pfecta vel p ly qui incipet ořo copulata pcedē ti sensu. s. diuisionis. ⁊ exponeret fz Pri scianū ly qui p ⁊ ille. Consilr p illud no ui testamēti. intellr cōiter fm sanctos cō firmatoꝛ in q̊ intellr iplicatio. sanguinis inq̄ q̄ ē ꝯfirmatoꝛ noui ⁊ eterni testi ⁊c.

De isto articl'o dico breuit ꝙ nō est nobis tradituꝫ oio certitudinalr an ad formā cōsecrati onis sanguis ptineant aliq̄ verba post il lud. sanguis mei. vel an aliquod illoꝝ se quentiū vsqꝫ illic. hoc facite ⁊c. Jō picu losum est hoc asserere de quo sufficiens auctas nō hr̄. Nō est aūt piculosū igno rare. qꝛ videt ignorātia inuincibilis. Ex hoc pꝫ improbatio cuiusdā dicti minus discreti. ꝙ nece est in q̊libet sacro scire p cise q̄ verba sūt de forma ad hoc ut ali quis cōferat sacrm̄. Istud eni manifeste falsū est nō solū in ppposito. sed ēt i bap tismo ⁊ pnia ⁊ sacro ordinis. forte enim nullus est q̄ sciat p certo nec eps nec or dinatus q̄ sint pcisa vba ordiatōis in sa cerdotē. ⁊ tn̄ nō est dicendū ꝙ null' ē or dinatus in sacerdotē in eccl'ia. Consimi liter diuersi vtunt diuersis vbis in cōfe rendo sacrm̄ pnie. nec ē certū de aliqb' verbis pcisis. q̄ sint illa. nō tamē dō est ꝙ nullus absoluat in eccl'ia. Quie ergo erit consiliū. Dico ꝙ sacerdos intendēs facere qđ facit ecclesia legēs distincte ver ba canonis a principio vsqꝫ ad finē ve re cōficit. nec est tutū alicui se reputare valde peritū de scia sua. ⁊ dicē volo vti pcise istis verbis p ꝯsecratōne sanguis. sed securioꝛ ē simplicitas. volo ista vba pferre sub ea intentōe sub qua xp̄us in stituit ea esse pferenda vt que ex xp̄i in stōne sūt de forma: dico ut de forma. ⁊ q̄ ad reuerentiā. ad reuerētiā. Sed qđ si ante oia verba plata ꝯtingeret mori sa cerdotē: nunqđ hn̄dus esset sanguis tan ꝙ ꝯsecratus. Dico hic sicut in quodā ca su supius pmisso. si quis sacerdos inci peret sic loqui. Hoc ē corpus meū nō p dicens verba pmissa totaliter ꝙ in oib' talibus nō est adorandū nisi sub ꝯditio ne si vere cōsecratū est. Et nūquid iterā da sunt verba. dico ꝙ nō absolute. Sꝫ nunqđ sub cōditione. dico ꝙ hic nō est talis necitas sicut in baptismo. qꝛ ibi qn̄ dubitat de baptizatōne dubitat de salu te. Jdeo n. ce est ibi qn̄qꝫ sub ꝯditōne ba ptizare. Sed hic si pbabilit dubitat in altero istoꝝ casuū an cōsecratio sit com pleta nullū piculum salutis imminet si nō iteret. nec absolute nec sub cōditōne. Quid ḡ est ne illa mā semp seruāda. di co ꝙ nō. qꝛ putrescēt. sed sacerdos post cōmunionē in sua missa pt illā materiā recipere sub intētione condonata tali si istud est consecratū recipio ut consecra tum. sed si nō: nō. sed ut tale de quo ē in certum: nec in hoc potest esse periculuꝫ quia ieiunus est ante perceptioneꝫ vini ablutionis. ⁊ si non est sanguis quod p cipit non tamen facit irreuerentiā cor pori ⁊ sanguini iam perceptis. qꝛ mox post sanguinem iam perceptum statim in altari percipimus puruꝫ vinum. De tertio articulo dicitur ꝙ sacerdos pro fert illa verba quasi materialiter. quia recitat ea sicut a christo dicta. ut patet p litteram precedentē in canone. christus autem quando illa dixit non transub stantiauit panem in corpus suuꝫ. quod probatur ex verbis illius canonis. quia ibi premittitur. benedixit. vnde dicitur ꝙ per illam benedictionem precedenteꝫ consecrauit. non per ista verba. Hoc est corpus meum. cui concordat Inno'. de officio misse. parte. 3. c. 6. ⁊ 14. Sed cō tra. Aut xp̄us ꝯfecit sine vbis. qđ nō est pbabile. aut cū verbis. ⁊ tūc aut cū istis aut cū aliȷs. nō cū aliȷs a pdictis. qꝛ non est pbabile ꝙ alia forma vtatur actoꝛ ⁊ ministri qbus cōmittit formā. si eisdem

remanet difficultas de signe illi⁹ oꝛonis vltimo ꝓlato a christo: Itē xp̄us mō si eēt viatoꝛ posset ꝓferre ista v̄ba ⁊ ꝯficē ⁊ remanēt eadē difficultas sic ꝑus. Alia est opio ꝙ sic nomē signat sine tꝑe. ⁊ iō p̄t supponē ꝓ supposito cuiuscūqꝫ tꝑis nec p̄t restringi a tꝑe ꝯsignato ꝑ verbuꝫ signās ꝯpositionē. q² illud ē instās ꝫ in tellectū vl' sensū ⁊ nihil ꝯtrahit ꝑ distās sic nec ꝯbit h hō cū dī hō ē albus. lꝫ cō trahat h. hō albus currit. ita ꝓnomen cū ponat loco noīs ꝓpꝛij ⁊ significet si ne tꝑe. p̄t signare seu demōstrare sine tē poꝛe. q² h° signat ⁊ demōstrat ꝓ oī tꝑe. ⁊ sic h° ꝓnomē hoc p̄t demōstrare sub disiunctōe. illud qd̄ nūc ꝯtinet sub illis spēbus vel ꝓximo ꝯtinebit. ut sit demō stratio ad intellectū ei⁹ qd̄ demōstratur in recto ⁊ ad sensū alicui⁹ qd̄ demōstrat in obliq̊. ⁊ illud in recto sit aliqd nūc p̄ sens vel qd̄ in ꝓximo erit pn̄s ad sensū sb̄ istis spēb⁹. ⁊ illa disiūctiua vera est. q² al tera ꝑs ē vera. ⁊ h° ad itellectū qn̄. s. assi stit v̄tus diuina i vltimo instāti ꝓlatōis opans ad illud qd̄ signat. Contra istud. lꝫ n̄ opteat ꝙ h° ꝓnomē hoc demōstret aliqd ꝓ detmiato tꝑe. tn̄ sic ip̄e arguit: significa° oꝛōis ꝯstituit ex significato ꝑ tiū. ⁊ ꝑtes signāt qn̄ ꝓferunt. Iō ꝫm eū ēt nece ē dicē ꝙ hoc ꝓnomē qn̄ ꝓfert il lud signat qd̄ tūc demōstrat. tūc aūt nō videt posse demōstrare aliqd qd̄ n̄ ē tūc ꝯtentū sb̄ illis spēb⁹. q² sic posset dici ꝙ h ignis ē aq̄ vel h° coꝛp⁹ ē aq̄ loquēdo d̄ igne stati ꝯuertēdo in aquā ⁊ faciendo talē demōstratōnē ad sensū i obliq̊ ⁊ ad itellectū i recto. ⁊ h° demōstrādo coꝛp⁹ qd̄ nūc est vel in ꝓximo erit. sꝫ n̄ vꝫ rō nale dicē de aere stati coꝛrūpendo ꝙ h° coꝛp⁹ ē ignis. hec enī simpl'r ē vera. hoc coꝛp⁹ ē aer. ⁊ de eodē nō dicunt sil' ignis ⁊ aer. Itē si tūc signāt ꝑtes oꝛonis qn̄ ꝓ ferunt. ⁊ ex signatꝭ eaꝝ hoc mō acceptis est signatū totius oꝛonis ꝫm qd̄ accepit oꝫ dicē ꝙ ly est. qn̄ ꝓfert ponat signatuꝫ suū ꝓ pn̄ti qd̄ signat. sb̄m aūt ꝓ illa ꝑte disiunctōis n̄ accipit ꝓ aliq̊ eodē tꝑe cū illo qd̄ iportat ꝑ copulā. g̊ tota signatio illi⁹ oꝛois n̄ refert ad aliqd idē vel ad in stans. Itē disiunctiua nō ponit alteraꝫ ꝑtē determiate. sꝫ ē ibi fallacia pn̄tis. g̊ si h° stat sic disiunctiue n̄ detmiate poit re spectu p̄dicati vnā ꝑtē. s. h° qd̄ in ꝓximo erit sb̄ istis spēb⁹. sic neqꝫ alterā. s. qd̄ nc̄ est sub istis spēbus. ⁊ nō efficit ꝑ istā oꝛo nem etiā ꝫm eos nisi ut ip̄a ē vera. g̊ per istā nō magis efficiet ꝙ illud qd̄ statim erit sub istis speciebus sit coꝛpus xp̄i: ꝙ illud quod nunc est sub istis.

Aliter ergo potest

dici. ⁊ sit ꝯclō p̄ma. ꝙ ꝯceptus q̊ causat ꝑ oꝛonem ꝓlatā nō hꝫ ꝑ eā nisi in vltio instanti ꝓlatōis oꝛonis. qd̄ ꝓbat. q² nō hꝫ ꝯceptus oīum ꝑtium oꝛonis an̄ illud instans. ꝯcept⁹ enī toti⁹ oꝛōnis nō habe tur sine ꝯceptib⁹ oīm ꝑtiū. hoc ꝯfirmat ꝑ sil'e. q² ꝯceptus foꝛmat⁹ ꝑ dictionē nō habet an̄ instās vltimū ꝓlatōis illi⁹ di ctionis. g̊ a sili de oꝛone. ⁊ rō silitudinis ē. q² sic ꝑtes dictōnis nō signāt ꝯceptuꝫ simplicē quē dictio signat. ita dictio nō signat ꝯceptū aliquē ꝯplexū quē signat tota oꝛo. Sed dr̄a est. q² ꝑs oꝛonis ali quē ꝯceptum simplicē signat. sꝫ ad ꝓpo sitū nō est ista dr̄a. q² vtrobiqꝫ totus cō ceptus nō hꝫ nisi in fine oīum dictiōum ꝓlataꝝ. Si obicit. g̊ oꝛo cāt ꝯceptū qn̄ nō est. q² qn̄ cōplete ꝓlata est oꝛo. nihil oꝛonis est: R°. pꝫ ꝙ ar^m nō cogit. q² idē posset argui de ꝯceptu iportato ꝑ dictio nē. iō dico ꝙ cū ꝯceptus fiat in instanti in intellectu post ꝓlationē oꝛiōs vl' dicti onis nō fit ꝑ illā. q² illa nō est. sic arguit sed in fine ꝓlatōis cuiuscūqꝫ dictionis ꝑ aliqd causatū in fantasia a dictōe duꝫ fuit in ꝓlatōe: intellect⁹ causat in se con ceptū aliquē dictōis vel ad ꝓpo^m mag⁹ per aliqua derelicta a singulis dictōib⁹ dum pꝛoferebantur: intellectus in vltio instanti per collationem suaꝫ causat in tellectum vel conceptum totius. Ideo

aūt dixi de ꝯceptu qui causat̄ ꝑ orōnem qꝛ secus pōt esse d̄ ꝯceptu illo signato ꝙ nō causat̄ ꝑ eam. vtpote ꝯceptus qui est apud loquentē quē.s. intēdit ꝑ orōnem exꝑmere. Et si arguit̄ ꝯtra istā ꝯclusiōez qꝛ signatū totius orōnis ꝯsistit ex signatis ꝑtium. ⁊ ꝑtes signāt qñ ꝓferunt̄. R° signatio illa nō est rō formalis causandi illū ꝯceptū in audiente. sed est quedam dispō ꝑambula ad quā collationē intellectus sequit̄ causatio totius ꝯceptus ex ꝯceptibus ꝑ ꝑtes cātis. ¶ 2ª ꝯclo est ista. ꝙ nō oꝫ in eodē instanti vel in eodē tp̄e causari ꝯceptū in audiēte ꝑ orōnez ꝓlatam ⁊ veritatē illi⁹ ꝯceptus intelligi siue vnionē extremoꝝ. nam si dicā. deus creauit mundū. ꝯceptus istius orōnis causatur in vltimo instanti. tñ veritas isti⁹ seu vnio illoꝝ extremoꝝ intellr̄ ꝓ ꝑ° instanti tp̄is. nō est ꝰ idē dicē in quo instāti concipiat̄ orō. ⁊ ꝓ quo. qꝛ cōcipit̄ i vltimo cōplete orōnis. ⁊ ꝯcipit̄ ꝓ illo ꝓ q̊ extrema denotant̄ vniri in itellectu siue extra in re. ¶ 3ª ꝯclusio est ista. ꝙ ꝓ illo instanti denotant̄ extrema vniri. ⁊ ꝑ cōsequēs ꝙ est veritas in orōne. qd̊ signat̄ ꝑ verbū copulans extrema. qꝛ nihil aliud est in ꝓpōne qd̊ significet tp̄s ad qd̊ oporteat ex intellectu ꝓpōnis vnionem extremoꝝ referri. ¶ 4ª ꝯclo est. Verbuꝫ cuiuscūqꝫ temporis pōt ꝯsignare tp̄s vł instans. pꝫ. alioquin nō posset exꝑmi cōceptus de vniōe extremoꝝ. p̄sentia: p̄terita ⁊ futura. Si vero nō posset ꝯsignare instans p̄teritū si verbū est p̄teritum p̄sens si est verbū p̄sens. futurū si est verbum futurū. nulla ꝓpō esset vera i qua exꝑmeret̄ vnio extremoꝝ que nō potest esse nisi in instanti. vtpote nec ista. anima fuit creata. nec ista aīa creat̄. nec ista: aīa creabit̄. essent vere. Si etiā nō posset cōsignare temp⁹ p̄sens si est verbū p̄sens. ⁊ temp⁹ p̄teritū si est verbū p̄teritū. ⁊ tp̄s futuꝝ si est verbū futurū. nulla ꝓpō eēt vera cuius extrema nō pn̄t vniri nisi ꝓ tempore. ⁊ tūc nec ista esset vera. celum mouebat̄. nec esset ista vera celū mouet̄ nec ista. celū mouebit̄. Juxta istā ꝯclonē dico ꝙ verbū ꝯsignare instans vel tp̄us ꝓprie dictū siue loquēdo de verbo pn̄ti siue p̄terito siue futuro ꝑtinet ad multiplicitatē tertij modi equocationis. ꝙ est ꝓm diuersa ꝯsignata dictōnis idē signātis. nō aūt copulatio extremoꝝ ꝓ instāti. vel ꝓ tp̄e sunt cause veritatis talis ꝓpositionis. qꝛ nullus modus est ꝙ includat̄ indifferent̄ in istis duobus. ⁊ ita oꝫ hr̄e vnū cōmune quādo sunt cause veritatis in ꝯsignatis sicut i signatis. ¶ 5ª cōclusio ꝓm vnū modū dicendi est ꝙ verbum si est p̄sens ⁊ consignat instans signat instans cōplete ꝓlatōnis totius orōnis. qꝛ ꝓ eodē tp̄e intellr̄ ipa vnio ⁊ cōceptus extremoꝝ seu totius orōnis. ⁊ totus ꝯceptus intellr̄ ꝓ vltimo instanti. si aūt est verbū p̄sens ⁊ ꝯsignat tp̄us: consignat tp̄us sue ꝓlatōis vel totū vel ꝑtē ⁊ ꝓm hoc si in vltimo instanti ꝓlatōnis verbi fieret generatio ignis: hec eēt vera ignis generat̄. hec aūt silr̄. celū mouetur vel ego curro. si in toto tp̄e ꝓlatōis isti⁹ vel in aliqua ꝑte saltē maiori vniuntur extrema. ⁊ ꝓm hoc ista nunꝙ̄ erit vera. ego bibo vel ego dormio. nec hi⁹. qꝛ nō pn̄t esse vere ut ꝯsignant instantiā. quia actus ille nō pōt esse in instanti nec ꝓ toto tp̄e ꝓlatōnis orōnis. nec ꝓ ꝑte illius vniunt̄ extrema. ⁊ iō ꝓpositio illa semꝑ falsa est. ¶ Scōm istā poneret̄ sexta ꝯclo. ꝙ in ꝓpositione de pn̄ti vbi verbū signat instans p̄sens: signata oīum ꝑtium orōnis debent itelligi ꝓ vltimo instanti hoc ꝓbatur ex p̄cedenti. qꝛ ꝓm phm̄ ꝑ° peryar. esse signat ꝯpositionē quā sine cōpositis nō est itelligere. ꝰ si copula copulasset ꝓ vltimo instanti ꝓ illo necesse ē intelligi signata oīum ꝑtium. ¶ Et ex h° ad ꝓpositū ē septima ꝯclo. ꝙ cū h° verbū est nō significet tempus sed instās. qꝛ vnio istoꝝ extremoꝝ ꝑª ē ꝑ v̄tutē infinitā. ⁊ ꝑ ꝯñs in instāti seqtur ꝙ oēs ꝑtes istius orōis ⁊ signata eaꝝ debēt itelligi

pro vltimo instanti orõnis. Ex hoc seq̄tur octaua ꝯclo. ꝙ hoc ꝓnomē hoc demõstrabit ꝑ vltimo instanti complete platõnis. ⁊ tunc dicet ꝙ demõstraret illud qḋ ꝑ illo instanti est sub illis spēbus vt sit demonstratio partim ad sensum: ꝑtim ad intellectum. ⁊ quo ad hoc oīno simplr̄ sicut dixit p̄or opinio. Sed illud qḋ demonstrat ad intellectū ⁊ in recto: nō demonstratur disiunctiue. sed determinate hoc qḋ nunc continet. ¶ 9ª ꝯclo est ꝙ in singularib⁹ est ordo ſm ordinez vliūm. ante eni qḋcunq; vniuersale p̄t intelligi descēdere in ꝓpriū singulare ꝙ ꝯtrabatur per dr̄am aliquam ad aliq̄d inferius tanq̄ ad speciez. ut sic habeam⁹ ordinē istoꝝ singulariū. hoc ens. hec sbstantia. hoc corpus. ⁊ sic deinceps vsq; ad sortem. hoc patet ꝑ Auic. p° ph. sue. qḋ p̄us videmus a remotis corp⁹ ꝙ animal. ⁊ animal ꝙ hominē ⁊c̄. qḋ nō ē intelligendū de vlī. q2 visus non videt vle sed de singulari vniuersalioris. ¶ Et tunc decima ꝯclo. ꝙ hic in ꝓposito demonstrat singulare entis ⁊ non per se singulare alicuius min⁹ vniuersalis ꝙ ens. Qḋ ꝓbatur p̄mo. quia rōnabiliter queritur de multis quid est hoc. non autem idez supponitur ⁊ queritur. igit nō supponitur per ly hoc. hoc lignum vel hic lapis quia illud queritur. nam responso isto dato. s. lignum vel lapis quietat animus querētis de illo singulari. ¶ De illo ergo singulari queritur hoc tantū ut est singulare entis. ⁊ queritur aliquid speciale sub ente. ⁊ quodcūq; speciale cōueniens est ad responsionē. ⁊ hec probatio stat i vnico verbo quod ponit. Exo. 16. d̄ manū. i. quid est hoc. ¶ Alia probatio ē quasi grammaticalis. quia adiectiuū in neutro genere substantiuatuz includit in se suum substantiuū ſm grāmaticos. non includit autem nisi hoc quod est aliq̄d vel ens. g̊ ⁊c̄. ¶ Undecima conclusio. ꝙ lz ly hoc ibi nō supponat per se nisi singulare entis. tamen illud intelligitur ꝑ singulari alicuius iferioris. ⁊ regularit̄ pro singulari quod est corpus xp̄i. quia non est ibi in instanti vltio pro quo facit demonstrationem ens in aliquo singulari nisi in hoc qḋ est corpus christi. ¶ Conclo duodecima est. ꝙ non ꝓpter hoc erit sēsus istius ꝓpositionis. corpus meuz est corpus meum. q2 alius est ꝑ se intellect⁹ antecedētis ⁊ ꝯn̄tis. licet sb̄m ꝯn̄tis supponat ꝑ sb̄o añcedentis. qḋ patet. q2 cōceptus ꝯn̄tis p̄ot esse certus ⁊ antecedentis dubius. nō est aūt idem certus ⁊ dubius. Hoc etiā patet ꝯuertendo ꝓpōem q2 alius intellectus ē. corpus meū ē hoc i. istud ens. ⁊ corpus meū ē corpus meū. ¶ 13ª ꝯclo ē. ꝙ ſm istū intellectū p̄ot ista orō esse effectiua siue cōuersiua. ⁊ q̄ p̄ncipalis faceret in instāti ꝑ quo enunciat illud qḋ ista orō tunc signat ip̄e p̄ncipaliter cōuerteret. naz facere p̄ncipalr̄ hoc ens eē corpus xp̄i ē realr̄ facē ꝯuersionē ꝑ quā corpus xp̄i accipit eē h. q2 eadez ē factio qua hoc ens fit corpus xp̄i ⁊ qua corpus xp̄i fit hoc ens. hoc ē fit ens qḋ ē sub istis spēbus. sed illa orō dr̄ eē conuersiua q̄ significatiē agit ꝑ illo instanti ꝑ quo ꝯuertēs agit realr̄. g̊ ista orō est simplicit effectiua. ¶ Ex istis. 13. ꝯclonib⁹ pz. qualr̄ ista orō est vera. q2 ſm istas totus eius itellect⁹ ⁊ ꝯplexionis terminoꝝ intelligit ꝑ vltimo instanti platōis. ⁊ pro illo demōstrat hoc illud qḋ tunc est sub istis accn̄tibus. verū est aūt ꝙ istud ē corpus xp̄i. ⁊ ꝙ nō ꝓpter hoc cōuertit ista ꝓpō. corpus meū ē corp⁹ meū. sz ista p̄t eē ꝯuersiua. lz illa nō. q2 illa denotat dici de singulari cōioris. s. de hoc ente qḋ est p̄dicatū. illa aūt denotat dici de seipso in speciali. ꝓpō aūt denotans de hoc ente aliq̄d p̄mo dici p̄ot eē effectiua. sic ⁊ ista que denotaret de lapide ꝙ ip̄m p̄° ē hoc ens. ¶ Has oēs ꝯcloes possū concedere p̄ter quintā. ⁊ alias inq̄ᵐ sequūtur ex ea. nam verbū qn̄ ꝓfert sicut tūc signat sic tūc ꝯsignat. ⁊ qn̄ signat p̄n̄s et nō addit aliqua determinatio ꝑ quā tēpus

ꝯsignatū referat ad aliud pn̄s: nō videt
ex vi sermonis ꝙ copulet ꝓ aliquo in-
stanti nisi ꝓ aliquo instanti prolatōnis
ipius verbi pn̄tis. nec illa probatio que
ibi ponit cogit. qꝛ ⁊ si intellect⁹ toti⁹ orō-
nis nō fiat p eam nisi in vltimo instanti
sicut expositū ē in pᵃ ꝯclone. tn̄ nō fit cō
ceptus vnionis extremoꝝ tm̄ ꝓ illo in-
stanti sicut pꝫ ex 2ᵃ ꝯclone. ¶ Hoc etiam
pꝫ. qꝛ in ꝓpōnibus de p̄terito ⁊ de futu
ro p̄t verbū copulare ꝓ quocūqꝫ instā-
ti p̄terito vel futuro q̄tūcunqꝫ distante
ab orōne. ⁊ tamen ibi intellectus totius
orōnis nō habet nisi in instanti cōplete
orōnis. sicut nec intellectus orōnis vl' ꝓ
positōnis de pn̄ti. nec vl'r intellect⁹ alicu
ius cōplexi. ¶ Per hoc etiā pōt destrui il-
lud quod sequit ad istā demōstratione
huius ꝓnomis hoc. Nam si illō deberꝫ
intelligi ꝓ tpe vel instanti ꝓ quo est cō-
positio. ⁊ cōpositio nō intell'r ꝓ vltimo
instanti ꝓlationis totius orōnis. sed ꝓ
instanti prolationis huius verbi est: seq
tur ꝙ demonstratio pro eodem itelligit
¶ Est aūt ⁊ alia difficultas contra p̄dicta
⁊ specialiter de illa demonstratōne. naꝫ
p̄nomen demōstratiuū quādo profert
signat quod demonstrat. g̊ signat illud
quod tunc est demōstrabile: sed tunc ni
hil est ibi demōstrabile ad sensū nisi ac-
cidentia. nec ad intellectuꝫ ut videt nisi
quod subest accidentib⁹. ¶ Potest ergo di-
ci aliquantulū aliter. ꝙ de virtute s̄mo
nis nō habet ꝙ cōceptus ꝓpositionis d̄
p̄terito siue vnio extremoꝝ intelligatuꝛ
p̄cise pro vltimo instanti totius orōnis
sed si intelligit pro instanti: magis debet
intelligi pro instanti cōplete prolatōnis
ipius verbi. ptes etiā quādo proferūtur
signant. ⁊ si natura signatōnis earū ē tal'
ꝙ non extendit se nisi ad aliqd qd̄ est p̄-
sens quādo signat: oportet illud signatū
esse p̄sens quādo ptes proferūt. verūtn̄
bene possibile est aliquē determinare se
ad exprimendū aliquē ꝯceptū cōplexuꝫ
ꝓ instanti. ⁊ ꝯceptus oīum ptium illius
ꝯceptus accipi ꝓ illo eodē instanti vltio
ꝓlationis. hoc eni modo disputātes de
termināt se ad ꝓferendū intellect⁹ suos
in suis responsionib⁹ ad idē instans. ali-
oquin nunq̄ r̄ndens pōt redargui quā-
tūcunqꝫ ꝓcederet ꝯtradictoria. Et siqui
dem alteri velit exp̄mere ꝯceptū suuꝫ p
orōnem de pn̄ti nō causabit in eo ꝯcep-
tum de virtute sermonis ꝓ vltimo in-
stanti prolatōis. sed pōt sibi exp̄mē aut
exponere ꝙ ꝓ illo instanti ꝓferat. ⁊ tūc
ex tali expositōne nō ex virtute s̄monis
ꝯciperet illā vnionē extremoꝝ pro illo
instanti. ¶ Sed si ipemet ꝓferens itendēt
p suā ꝓpōem aliqd causare. sicut etiam
posset intendere exp̄mere ꝯceptū suum
ꝓ vltimo instanti. ita posset intendē cā-
re illū effectū ꝓ illo instanti. si etiam ad
ꝓlationē orōis istius intēdentis aliquē
ꝯceptum ⁊ omnes eius ptes accipi ꝓ ali
quo instanti aliquis alius videns inten
tionē eius vellet aliqd causare. posset cā
re ꝓ vltimo instāti pro quo intēdit ille
omnia signare. ¶ Et hoc mō licet n̄ sit ma
nifestū de v̄tute s̄monis illud qd̄ dictū ē
p̄us in quita ꝯclone ⁊ ceteris sequētibus
de vltimo instanti ꝓlatōnis. tn̄ manife
stū est illa posse intelligi q̄tum ad inten
tionē exp̄mentis ⁊ in se. ⁊ inq̄tum ē mi-
nister dei. qui videns intentionē suā p̄t
illi orōni assistē ad agenduꝫ eo modo q̄
ipsa s̄m intentionē ꝓferentis significat.
¶ Sed sine illa via teneatur ꝙ de vi s̄mo-
nis tota oᵒ dꝫ referri ad vltimū instans
s̄monis vel ꝓlatōnis. siue ista ꝙ h n̄ sit
ex virtute s̄monis. sed ex determiatōne
ꝓferentis: ⁊ hᵒ n̄ tm̄ in se sed in ordie ad
p̄ncipale agēs assistēs ad agēdū. ⁊ si sal-
uet vno mō vl' alio ꝙ ista ꝓpō ē v̄a. i. s̄ꝫ
octauā ꝯcloēꝫ ⁊ ceteras q̄ sequunt a qb⁹
n̄ discordo remāet difficultas cōis vtri-
qꝫ mō quō ista ꝓpō ē v̄a ꝓ vltio instāti
nā s̄ꝫ vtrāqꝫ viā ⁊ si sit v̄a ꝓ vltio instāti
n̄ tn̄ p̄us nāl'r q̄ ꝯuersio sit ꝯpleta. quia
prius nāl'r oꝫ rē esse q̄ orō sit vera. in eo
eni ꝙ res est vel non est: est orō vera vel

falsa ex pdicamentis. No ergo ista vitas pce dit naturalit conuersionem. sz sequit: et p cõ sequẽs ista oio vt vera nõ ẽ cõuersiua. Propter hoc dico q tota illa disputatio in.iz. pclonibus et eaz pbatoib vl ipro bationibus subtilis est et logica de verita te h' ppõnis saluãda: sed theologo suffi cit q ista oio ut ẽ tale signũ sensibile in stitutum a deo est instrm dei ad cõsecrati onẽ illã que sequit i vltimo instanti. ita q deus assistit sibi tanq cuidã dispõni preuie efficaci vt ea cõpleta causet talem effectũ inuisibilẽ: nõ aũt ipa veritas pce dit vt talis dispõ actionem dei: qz est vt signũ sensibile in fieri. et p cõñs in tpe nõ intelligitur hñe suã ppriã veritatẽ. quã do etiã hz eam illa veritas sequit ordie nature actionẽ dei. Breuiter ergo diceret theologus q qlitercũqz logic' saluet istã ppõnem eẽ verã: saltẽ nõ est oio sacralis vt vera. sz ut tale signũ sensibile pcedẽs forte tpe et adminus nalñiter suam veri tatem sicut dispõ cõtinua in tempore p cedit vltimũ instans et cõditionẽ cuiuscũ qz in vltimo instãti. cã etiã precedit con ditionẽ causati. Et si queras tũc qual aut vt vera aut ut falsa ẽ ppõ cõuersiua. Dico q neqz sic neqz sic sed tm vt ẽ p positio neutra et prior naturalit: et forte tpe sua veritate. ista aũt poritas pbat sic: qz oẽ fundamentũ pus ẽ naturalit re latione sua accñtali. ppositio aũt seu cõ ceptus ẽ fundamentũ respectu veritatis q est relatõ accñtalis qz põt inẽẽ et nõ in esse. sic põt eẽ cõformis et difformis rei. sorte. n. sedẽte vã est oio que dicit sortez sedere: vt dr in pdicamentis. ergo por ẽ nalit cõceptus oionis vt i se talis q ut vtus. ad huc etiã por duratõe est ipa oio ut va riabilis et i fieri q cõcept' eius cãtus p eã eo mõ q temp' dr eẽ pus suo vltimo in stanti termiãte. Istõ etiã õ poritate nã li cõceptus ad veritatẽ pz manifeste in ad discente. pus. n. aliq cõ° nõ demonstrata cõcipit a discipulo et tũc quidẽ ut neutra et tñ totus p se eius cõcept' pcipit vl cõci pitur. 2° demõstratõe ad ipsã applicata pcipitur ut vã et istud pz euident. qz pos set deus instituisse aliquã oroez nõ signi ficatiuã ad cuius plationẽ a ministro ip se assisteret ad cãndũ effectũ in fine pla tionis. ergo qlitercunqz sit õ illa disputatõ ne logica qlis ista ppositio ẽ vera: hoc ẽ tenendũ p certo q ipa vt signũ vocale et in fieri. extra est signũ efficax respectu cõsecrationis qz dispõ preuia cui deus ex pacto assistit ad cãndũ effectũ efficacit i termio. siue ipa ppõ significet talẽ effec tũ qd vez ẽ in pposito et cõgruũ et h° nu de. s. nec ut vã nec ut falsa. s. inquãtũ est dispositio siue signat illud vt ppositio vera et hoc vl p tũc qñ est dispõ vl p i stanti illo p q cãbitur illud ad qd ẽ dis positio. et h° l prius naturalit q in illo i stanti causet ille effectus vl posteri' nali ter. Posset quidẽ h aliter distingui. s. q i vltimo istãti plationis pmo fm or dinem nature ẽ cõceptus ppõnis vt neu ter. 2° ad illũ sequit opatio dina causãs illud qd o° designat. 3° sequit vitas h' cõ ceptus. et sic nõ tm oio vt vocalit et cõti plata por ẽ veritate: sz etiã vt hñs suũ conceptũ ppriũ lz nõ ut vez. sz istõ ipli cat quedã ptinẽtia ad illã disputationẽ logicã õ ueritate ppõnis vl de cõceptu ppositõis p vltimo instãti et nihil neca riũ facit ad istã oioem ut est sacralis: qz ille cõceptus q ponit hri p istam i vltio i stanti nullo mõ est instrm dei ad illã ac tionez dei que ponit sequi in scdo instã ti nature. qz deus ad opationẽ suã non vtit aliq sacrali nisi sensibili. Sic ergo breuiter sufficiat mistro nõ disputãti tẽ p quo intelligit oio intẽdere pferre istã oionem eo mõ q xps instituit eã pferen dam. et sic hr intẽtio debita et instrm de bitũ. s. illa oio plata cui instro a tli agẽ te adhibito deus assistit ad cãndũ in ul timo instãti talẽ effectũ. Ex istis pz de intellectu forme cõsecrationis sup vinũ quia oio similis posset eẽ disputatio lo gica et certitudo theologica. Q aũt hic

Determinatio docto ris resolutoria

ponitur calix h° ideo fit: qz ꝯsecratꝰ sanguis ĩ ratione potus. liquor aũt nõ hz rationẽ potus nisi ut in vase. nihil autẽ tale ponit in rõne ul' ꝯsecratõne corpis. quia corpus ꝯficitur vt cibus. solidum aũt hz rõnem cibi: lz nõ sit ĩ uase.

Ad primum argu

mentũ pz. ꝙ ly hoc demõstrat singłare ent nõ panẽ nec accñtia. qz demonstrat ꝑ instanti ꝯplete ꝓlatõis orõnis. ꝛ h° l' ex vtute sermõis ẜm qntã ꝯclõnem. vel ex intẽtione ꝓferent ẜz aliã viã. nec ista ẽ eadem illi. corpus meũ ẽ corpꝰ meũ. sic pz ex ꝯclõne. iz^a. ꝛ hoc pz: qz ista ꝓposi tio posset eẽ ꝯuersiua h° est ignis. nõ tñ ista: ignis ẽ ignis. qz qd facit hoc ens eẽ ignem facit quãdam ꝯuersionẽ. nõ tam̃ sic de igne eẽ ignem ¶ Ad 2^m pz. ꝙ ly. n. ponitur ad faciendũ ꝯtinuatõez in illis verbis ne singła verba ibi possent quasi disiũcta statim ꝓferri. ¶ Ad 3^m ꝯcedo. ꝙ ly meũ oz ꝙ ex vtute sermonis denotetur referri ad ꝑsonam xp̄i hoc aũt nõ ẽ nisi fiat prius mentio de xp̄o. in cuiꝰ ꝑsona ꝓferunt hec uerba sicut si dicerem xp̄s dixit mea doctrina nõ ẽ mea. de ueritate istiꝰ ꝓpõnis signaretur ꝙ ly mea. refertur ad xp̄m. nõ aũt sic si qs nõ premissa locutõe de christo statim diceret mea doctrina ꝛc̄. ¶ Ad duo ar^a ꝯ formã ꝯsecratõis sanguis pz ĩ corpe qõnis.

Tertio q̃ritur.

Utrz hoc sacr̃m possit recipi a nõ ieiunis. vr̃ ꝙ sic: qz xp̄s post cenã discipulis suis prãsis dedit eucharistiam. ¶ Item. i. cor. xi. Si qs esurit domi mãducet. vbi vr̃ apl's innuere ꝙ anq̃ ꝯuenirent ad eccl'iam deberẽt famẽ extinguere in domibꝰ suis: ne ibi inmoderate de spẽbus illis sumerent vnõ redarguit eos ibidẽ dicens. Unus qdez esurit alter aũt ebrius est. ¶ Cõtra de cõse. di. 2. Siquidẽ. ꝛ sumitur ab augꝰ. ad ĩquisitiones Januarij. Placuit spiritui sancto ut in honorẽ tanti sacr̃i ꝑus ĩ os christiani dominicũ corpꝰ intraret ꝙ alij cibi. ideo mos ille vbiqz seruat̃.

Respondeo

Aliquis põt ꝑcipere hoc sacramentũ ꝛ nõ sacr̃aliter. aliqs sacr̃m ꝛ sacr̃aliter sed non spũaliter. aliqs ꝛ sacramentũ ꝛ sacr̃aliter ꝛ spũaliter. aliqs tm̃ spũaliter ꝛ nõ sacramẽtaliter ¶ Primo mõ recipit qcunqz recipit hostiã cõsecratam. quia ibi est vere sacr̃m. ꝛ tam̃ nõ recipit eam ut ꝯsecratã sz oĩo no discernens eam ab cõi cibo. Talis ẜm aplz i. cor. xi. Judiciũ sibi mãducat ꝛ bibit: nõ diiudicans corpus domini. i. nõ discernens a cõibus cibis. ꝛ hoc põt esse vl' ex infidelitate sicut paganus si dareẗ sibi ꝯmunio. vel ex ꝯtẽptu stãte etiam fidõ sicut ĩ malo xp̄iano ¶ 2° mõ recipit ille qui nõ tm̃ recipit sacr̃m: sz recipit illud vt sacr̃m credens ibi esse corpꝰ xp̄i. ꝛ se recipere cõionẽ corpis christi sic ĩ eccl'ia consueuit fieri talis ꝯmunio. sz si ẽ ĩ peccato mortali nõ ꝯtritus nõ recipit spũaliter quia nõ recipit effectũ spũalem ad quẽ ordinatur hꝰ susceptio: qui est anĩe nutritio spũalis ꝑ gr̃am datã a xp̄o. ¶ Sed 3° mõ recipit bonꝰ fidelis sine pctõ mortali ẜm possibilitatẽ suaz. qz diligẽter consciam examinauit. ꝛ talis vẽ nutritur ꝛ xp̄o cibo spũali vnitur ꝛ incorꝑatur ẜm aug. Crede ꝛ manducabis me nõ me ꝯuertẽs in te sed tu conuerteris in me. hoc enĩ interest inẗ cibũ corꝑalem ꝛ spũalẽ. quia cibus corꝑalis ꝯuertitur in nutriendũ. sed in nutritõe spũali cibatꝰ conuertitur in cibũ. ¶ 4° modo recipit spũaliter non sacr̃aliter. s. qñ bonus hõ est ẜm posse suũ bñ ꝛ deuote paratꝰ: tñ ꝓpter reuerentiã abstinet vl' ꝓpẗ aliquã infirmitatẽ. vl' forte quia non põt habẽ ministrũ cui conuenit illud aug. Crede ꝛ mãducasti ꝛ talis spũaliter nutrit̃. ¶ Ad ꝓpo^m dico. ꝙ p̄mis duobus modis sine tertio põt recipi a non ieiunis. Sed de tertio mõ. s. de posse nõ absolute sed

licite ꝛ vtiliter habet questio difficulta-
tem. Distinguo ꝙ de ieiunio nãe ꝛ eccl'ie
ieiunium eccl'ie nõ soluitur nisi p aliq̄
refectionem extraordinariã pter moreȝ
ecclesie. vñ p spērum sumptionē vl' me-
dicinalium vl' p potum saltē post pran-
dium nõ soluitur ieiuniũ eccl'ie. Sed ie-
iunium nature ē carentia cibi suscepti i
stomacho vl' in via ad stomachum ita
q intret stomachũ in illa die a pncipio
scȝ hui' diei a quo dicit aliqs ieiunus.
¶ Simili' distiguo de debere vl' licere. aut
intelligit regularit' vl' in casu aliquo pti-
culari. dico ꝙ q regulariter oȝ ad pcep-
tionem spũalem ꝛ sacramētalē suscipiē-
tem esse ieiunum simpl'r. i. ieiunio natu-
re: nec istius ē aliqua causa pncipal' nisi
institutio diuina quã vl' xpus discipulis
dedit vl' p ipsos pmulgauit: vl' eis insti-
tuendum reliquit. ꝛ quidē rõnalis ē in-
stitutio ppter reuerentiã sacri q minor
est reglariter in pranso q ieiuno. ꝛ etiaȝ
ut pmo qratur cibus spũalis q corpalis
¶ Si aũt intelligitur in casu. dico q ali-
quis põt esse casus in quo quasi genera-
liter licet accedere nõ ieiunum. vt in in-
firmitate graui qñ timet piculum mor-
tis iminent'. tũc. n. esset piculuȝ ne gare
infirmo licet pranso poscente sacrm cuȝ
sit viaticũ ꝛ ideo dandũ ē ei qui pficiscit
ex hoc mũdo vt p ipsũ ducat ad iminũ
¶ Alius casus spealis est. puta in aliq re-
gione celebratur cõiter i vino albo. mi-
ster parat calicē sacerdoti ꝛ ex aliq negli-
gētia p vino ponit aquã. sacerdos non
aduertēs sed supponēs mistrũ bñ fecisse
pcedit dicēdo uerba ꝛ alia faciēdo usqȝ
ad pceptionē. percipiens vero liquoreȝ
de calice auertit eē aquã. uidetur q ipe
non posset illo die pcipere sanguineȝ. si
oportet ieiunũ esse suscipientem. Dico
q in isto casu tenetur ꝯsecrare sanguinē
de nouo. ꝛ consecratũ percipere. qd p-
batur. quia quãdo sũt duo precepta or-
dinata: preceptũ superioris magis ligat
nũc aũt preceptum xpi ꝛ ecclesie ꝛ ex ip-
sa rõne sacri est q sacrm qñ pficitur pfi-
ciatur integrũ quoniam sacramentum
est in se quoddã integꝝ ex duob'. ꝙ ista
etiam integritate seruanda est districta
obligatio ecclesie de ꝯse. di. 2. Compim'
vt sacra integra pcipiãt: aut ab integris
arceant loquitur de sacerdotibus ꝯfici-
entibus ꝛ postea nõ cõmunicantibus ꝛ
subditur ratio: quia diuisio eiusdem sa-
cramēti sine grandi sacrilegio nõ potest
puenire. ꝙ quocunqȝ pcepto alie eccl'ie
posito ꝛ maxime quod non respicit ip-
sam ppriam ꝛ eentialē ratõnem sacra-
mēti necario tenetur semp omnis cele-
brans ad istã integritatē seruandam. ꝙ q̄
iam pcepit aquam simplicit' tenetur ad
illud complēdum qd pterimisit. s. ad cõ-
secrandum integre sacramētum. ꝛ tunc
vltra si tenet ꝯsecrare sanguinē tenet eũ-
dem consecratum sumē. vñ habetur de
ꝯse. di. 2. Relatum ē q hi qui sacrifican-
tes nõ edunt: rei sũt dñici sacramenti. ꝛ
sequitur q talis a cõmunione vno ãno
repulsum se nouerit. ꝙ omibus modis
tenendum est vt quotienscũqȝ sacerdos
corpus ꝛ sanguinē immolat: totiēs pce-
ptionis corpis ꝛ sanguinis pticipem se
prebeat. Iste ergo necario tenet ex insti-
tutione xpi ꝛ ppter integritatem sacra-
mēti cõficere sanguinē: ꝛ ex strictissimo
pcepto eccl'ie sub pena repulse vno ãno
tenetur ꝯsecratum pcipe. Et si obi'. Is-
te nõ ē ieiunus ꝙ peccat mortaliter. vl' ꝙ
non oȝ conficere ne pcipiat. vl' si oȝ eum
conficere ꝛ pficere oȝ q peccet ꝯ pceptũ
eccl'ie. ꝛ tunc ē pplexus quod non ē dicē-
dum de aliquo ex pceptis dei ꝛ eccl'ie.
¶ M°. eccl'ia non ita stricte pcepit suscipiē-
tem eē ieiunum phibēdo non ieiunum
suscipe: sic phibet diuisionē sacri. immo
ipsa diuisio phibet a christo ex pma in-
stitutõe sacri. nec etiam ita stricte phibȝ
non ieiunũ pcipe sic pcipit ꝯsecrantē p-
cipe. ꝙ ex vna parte hȝ iste pceptum xpi
ad sic ꝯsecrandum. ꝛ post ꝯsecrationem
strictissimũ pceptum eccl'ie d pcipiēdo

ex alia parte non habz nisi p̄ceptum ec-
clesie leue ꝯpatiue ᵭ ieiuno. nō. n. ibi po
nitur ꝙ suscipiēs nō ieiunus sit re⁹ dñi-
ci sacramēti. neqꝫ ꝙ ibi sit sacrilegiū. ne-
qꝫ repellitur a ꝯmunione ꝑ annum sic̄
hic. simplicit̄. n. eccl'ia nō intēdebat liga
re in isto casu ad ieiuᵐ. immo cum alia
duo p̄cepta tū virtute xp̄i tum virtute
eccl'ie fortius ꝛ magis obligēt: potius in-
tēdit in tali casu obligari ad illa. Non ē
ꝰ iste pplexus. quia seruando p̄ceptum
supioris ꝛ p̄ceptum strictius eccl'ie bene
facit ꝛ si non seruaret peccaret mortalit̄
¶ Omittendo autē aliud p̄ceptuꝫ minus
strictum nō peccat nouo peccato. quia i
isto casu nō tenetur seruare nec eccl'a vo
luit ligare ad hoc preceptū in hoc casu:
sꝫ magis ad oppositum. ¶ Pꝫ etiā mani
feste ꝙ ieiunium non ē conditio ita ne-
cessaria in sacerdote ꝑcipiēte. quia i die
parasceues ꝑticula posita in calice ꝑcipi
tur cum vino non consecrato. quia illo
die calix non consecratur. ꝛ visimile ē ꝙ
vinum citius descendat in ventrē ꝙ illa
particula que masticat̄. ꝰ ex consuetudi
ne eccl'ie sacerdos ibi ꝑcipit eucharistiā
non ieiunus. ¶ Et si obicitur ꝙ scandalū
erit si populus ꝑcipiat illum 2° conficē
sanguinem. ¶ Est vna rñsio ꝙ si scanda
lizetur ē scandalum phariseoꝝ. acceptū
scꝫ non datū. nam factum in se bonuꝫ ē
ꝛ necessariū. ꝛ quilibet dꝫ iudicare ꝙ est
bonum si certū nesciat supponēdo ꝙ sa
cerdos hꝫ bonam causam. quilibꝫ etiaꝫ
si sciret causam debēt approbare. vñ de
tali scandalo ait xp̄us ꝯtēnēdo Math.
16. ᵭ phariseis. Sinite ait eos ceci sunt
duces cecorum. omīs. n. plantatio quaꝫ
non plantam ꝛc̄. ¶ Alio modo pōt rñ-
deri ꝙ satis bñ cauere pōt a scandalo si
caute fiat. nam vadēs ad cornu altaris:
quasi ꝓ vino recipiēdo p⁹ ꝯmunionē in
fuso vino ꝛ aqua vl' iaꝫ remanēte aqua
quia non totā sumpsit l' aliqua ᵭ nouo
posita poterit redire ad mediū altaris.
ꝛ satis in breui tp̄e ab illo loco sili mo-
do postꝙ cenatum ē accipiēs hunc cali-
cē continuare poterit vsqꝫ ibi. hoc quo-
tiēs. vl' vsqꝫ ibi. Uñ ꝛ memores. ꝛ illis
v̄bis prolatis cum reuerētia debita susci
pere illud tanꝙ sanguinē verum. nec to
tū istū ꝑcipietur. nec tm̄ tēpus occupa-
bit ꝙ populus hēat etiam occasionē ac-
cepti scandali. ¶ Et si arguitur ꝯ illᵭ qᵭ
dictum ē de integritate sacri. quia sacer-
dos die parasceues non recipit sāguinē.
¶ R°. illa integritas reqritur in consecra
tione ita ꝙ nullus ꝯsecret corpus nisi cō
secret etiā sanguinē. non autē requiritur
in quacunqꝫ ꝑceptōne. quia laicus ꝑci-
pit bene corpus ꝛ non sanguinē. sed re-
quiritur in illa ꝑceptione que sequitur
ad consecrationem que habetur in illo
c. Relatum.

Ad argumentum

in oppositum bñ respondet Aug. in il-
lo. c. Liquido. Non quia p⁹ cibos dedit
dominus. s. eucharistiam discipulis. iō
pransi illud dñt accipere vt faciebāt qͦs
apostolos redarguit. supple. i. Cor. xi. ꝛ
r̄ndit cām quare xp̄us hoc fec̄. Naꝫ sal-
uator inquit quo vehemētius ꝯmēdarꝫ
misterij hui⁹ altitudinē. vltimum hoc
voluit infigē in cordibus discipulorum
quo aūt ordine deinceps sumētur apl'is
ꝑ quos eccl'ias dispositurus erat reſua-
uit docēdum. ¶ Per hoc pꝫ ad arᵐ 2ᵐ.
quia s̄m aug. apostolus rep̄hendit illos
qui pransi eucharistiam susceperunt. ¶ Et
iō illud verbum. Si quis esurit domi
manducet. non dꝫ intelligi domi anteꝙ
veniat ad eccl'iam sꝫ post recessum ab ec
clesia. ita ꝙ non satisfaciat fami sue de
eucharistia. sicut ait alter ebrius ē. sꝫ ex-
pectans quod sibi necessarium fuerit i
domo sua percipiat. Et ideo laudabilis
est consuetudo ecclesie latine que nulli
dispensat eucharistiam: nisi in modica
quantitate: que non posset suscipi ad
crapulam. ꝛ sufficit valde bene ad reue
rentiam debitam sacri.

Quod nõ hᵒ cõcedendum zc. De 4ᵒ de quo tangit mgr̃ in ista di. s. de re sacri magis ꝓpe ptinz ptractare in. 10. di. iõ ad p̃sens supsedeo custodiẽs in futurũ. s. in dicto loco. Di. 9.

Et sicut sunt due res. i ista di. nona tractat mgr̃ de pceptõe sacr̃i istius. Et p̃ma ps manet indiuisa in qua determiat veritatem. 2ᵃ pars que incipit ibi. Hec verba z alia. in qua. s. excludit errorẽ circa veritates determiatas. diuidit in duas. p̃ᵒ nanqꝫ excludit errorez circa istam pceptionẽ sacramẽti. 2ᵒ aliũ circa rem sacramẽti. z sic errores exclusi correspondent veritatibus p̃determinatis. 2ᵃ ps incipit in p̃nᵒ di. 10. ibi. Sunt tñ aliȷ̃.

Circa istã di. quero tm̃ vnã qõnem de pceptione sacramenti istius. vtrũ. s. existens in peccato mortali peccz mortaliter pcipiendo hoc sacramentuz. videt̃ ꝙ nõ. quia nullus peccat faciendo illud ad quod tenet̃. Sed aliquis qñqꝫ nõ obstante ꝙ sit in pc̃o mortali tenet̃ cõicare. ḡ zc. ꝓbatio minoris in duobᵒ casibus extra Omnis vtriusqꝫ sexus. d̃ pe. z remis. dicitur ꝙ omis christianus tenet̃ semel in anno cõicare. Item de cõsecra. di. 2. relatuz. dicit̃ ꝙ sacerdos q̃ cõsecrauit tenet̃ pcipere sacramentũ. z tamen possibile est ꝙ tunc sit in pc̃o mortali vel tpe intermedio incidat in pc̃m mortale. z tũc nõ tenet̃ cõfiteri. qꝛ tm̃ sel' in anno sufficit. Item nullus tenetur cõfiteri nisi semel in anno: ut patet extra. Omnis vtriusqꝫ sexus zc. ḡ p̃t exercere sibi actus cõuenientes. z si nõ pluries cõfiteat̃. ḡ sacerdos põt pluries celebrare q̃tcũcũqꝫ peccauerit sine iterata ꝯfessiõe nõ eni videt̃ quare dictũ p̃ceptũ nõ sibi sufficiat ad salutẽ in semel cõfitendo. sic z alteri christiano cum non videat̃ sp̃ali lege astrictus. Contra. i. Cor. xi. Qui mãducat z bibit indigne iudiciũ sibi manducat z bibit. Talis est hᵒ q̃ nõ sp̃ualiť ẽ mẽbrũ xp̃i z pcipit eucharistiã q̃ pceptio signat ip̃m sp̃ualiter incorpari xp̃o. Preterea Aug. sup Jo. omel. 26 loquẽs de malo sacerdote. tãte inquit rei sacramentum ad iudicium percipit.

Dicendum. ꝙ aliquis põt intelligi esse in pc̃o mortali tripl'r. p̃ᵒ in actu. qꝛ. s. tũc peccat mortal'r pc̃o interiori vel exteriori. 2ᵒ. qꝛ post peccatũ mortale p̃terituz de quo nõ recolit non penituit nec penitet. 3ᵒ qꝛ z si d̃ illo p̃terito penituit vl' penitet. nõ tamen cõfessus est nec absolutᵘˢ in ecclesia. De p̃mo dico ꝙ peccat mortaliter. quia simpl'r manducat indigne. De scd̃o dico. ꝙ si est negligẽtia affectata vel crassa ꝓpter quã non recolit peccatum nõ excusat̃ a peccato. lz minᵘˢ peccet q̃ p̃mᵘˢ. qd̃ pz. i. Cor. xi. Probet inq̃t seip̃m hõ zc. Tenet̃ eni se examiare s̃m diligẽtiã nr̃i fragilitati possibilẽ anteq̃ cõicet. Si aũt ñ sit negligẽtia crassa. puta qꝛ p̃cessit examinatio sufficiens z nullũ occurrit peccatuz de q̃ non fuerit vel sit cõtritus z confessus p̃us non peccat cõicando. licz forte aliquid lateat vl' traditum fuerit obliuioni. qd̃ ꝓbatur. tum quia post talẽ inquisitionẽ contritus z confessus si moreret̃ saluaret̃. nõ aũt requiritur maior examinatio ad cõicãdũ q̃ ad secure moriendũ. tum quia al's q̃libet se exponeret periculo cõmunicãdo. qꝛ dicit p̃s. Delicta q̃s itelligit. z Ecc̃. 9. Nescit homo vtrũ amore vel odio dignus sit. ḡ si opteret cõmunicantẽ esse in caritate: quilibet cõmunicãdo exponẽt se piculo nesciens an illo actu peccaret. 3ᵒ ꝓbatur. qꝛ tunc non esset sacramentum viatoris. qꝛ talis certitudo nõ cõuenit viatori. ꝓpter hoc dico ꝙ diligenti inq̃sitõe fc̃a s̃m possibilitatẽ nr̃e fragilitatis z p̃missa ꝯtritione z ꝯfessione q̃ᵐ

videt homi sufficere: si tūc cōicet non pec cat. imo si qua alia peccata lateant per istud sacrm̄ et remittunt. De 3° dico q̄ si occurrat oportunitas tenet pus confi teri q̄ cōicare. cuius rō est. quia non tm̄ deb3 recōciliari deo sed ecclie ad hoc q̄ digne recipiat sacrm̄ eccliastice vnitatis si aūt nō occurrat oportunitas ꝯfitendi si pōt sine scandalo vitare ne tūc cōicet tenet nō cōicare: sed expectare ꝯfessionez ꝑpter eandē rōnem que dicta ē nunc. si vero occurrit scādalū nisi statim cōicet vtpote si est idutus ꝛ postq̄ idutus ē oc currit sibi ꝯscia de peccato mortali de q̄ nō fuit cōfessus ꝛ non habet in ꝑmptu idoneū ꝯfessorē. tunc cū ꝯtritione ꝛ vo luntate ꝯfitendi tempore oportuno pt celebrare ut scādalū euitet. ꝛ silr̄ de alio cōicaturo q̄ nō celebrat. vtpote ꝯsuetu do est in aliq̄ religione vel ecclia ut oēs nō sacerdotes cōicent in sili casu. s. si tūc cū debet cōicare nō h3 idoneū ꝯfessorez pōt tūc ñ ꝯfessus cōicare. nec ē dd q̄ pec cat mortalr̄ vel trāsgredit p̄ceptū ut eui tet scandalū. q2 nullū p̄ceptum excludit istū ab isto actu in h° casu. q2 dilatio cō fessionis in actu q̄ nūc hī in affectu non excludit qn sit mēbrū ēt ecclie militantl habile ad actus in qb° mēbra cōicant ꝛ tenet vitare scādalū ꝑximi. De pc̄co ve niali nō o3 dubitare. q2 de illo nō ē neci tas pnie. verūtñ auctas q̄dā de eccliasti cis dog. 22. q̄ ponit in lr̄a. di. 22. vid3 facē mentionē de pc̄co veniali. ait eni. l3 quis pc̄co mordeat si peccādi decetero nō h3 voluntatē ꝛ satisffaciat lachrymis ꝛ orō nib° accedat secur°. ꝛ h° dico de illo quē mortalia pc̄ca nō grauāt. q̄ videt q̄ ñ pt alíqs secur° accedē nisi q̄ sit sine volūta te peccādi venialr̄. ꝛ de p̄teritis satisffece rit lachrymis ꝛ orōnib°. R°. pōt itelligi de mortali pc̄co nō qd iam inest neq3 p̄ terito sine oī pnia s3 iā ꝯfesso. si mordea tur. q2 nō ꝯplete satisfecit. ꝛ tūc itellr̄ de pc̄co mortali. ꝛ tūc qd ꝯsequit quē pc̄ca mortalia nō grauāt. supple in actu vl̄ p̄ terita sine penitentia sequente.

Ad primum argu mentū dico q̄ faciēs mō debito illd qd tenet nō peccat. ad mi. dico q̄ nullus te netur cōicare in pc̄co mortali. extra. e. c. Ois vtriusq3 sexus ꝛc̄. Ad p̄mā ꝓbōe3 dico q̄ sic tenet semel cōicare ita tenetur laborare ut sit extra pc̄m mortale per pniam. extra. e. c. Ad scd̄a3 dico q̄ sacer dos p̄usq̄ cōsecret tenet laborae ut sit ex tra pc̄m mortale. si aūt ꝯtingat q̄ post ꝯsecrationē añ tñ cōicationē occurrat si bi memoria pc̄ci mortalis olim ꝯmissi. de q̄ ñ p̄cessit pnia iterior vl̄ exterior te net tūc hr̄e pnia3 iteriorē añq̄ pcipiat. ꝛ differre pniam exteriorē donec occur rat oportunitas ꝯfitendi. Ad ar^m 2^m di co q̄ illud p̄ceptū de semel ꝯfitendo est mimū in q̄ pn̄t fideles recipe sacr̄3 pnie. sed in multis aliꝫ casibus spālib° tenen tur ad pnia3 exteriorē. ut grauet īfirmus de q̄ desperat. vel acceptās actū in q̄ ve risile est s̄m humanū iudiciū q̄ exponit se piculo mortl. sic i bello mortali. sic ēt spāli lege tenet sacerdos anteq̄ exerceat istū actū ad pniam exteriorē. Et si dicas qua lege dico q̄ illa lege apostoli q̄ poni tur. i. Cor. xi. Probet seipm homo ꝛc̄.

Di. decima.

Sunt quidā aliꝫ ꝛc̄. Hic icipit di. io. in q̄ mgr̄ excludit errorē q̄rū dā de re h° sacri. q̄. s. nega bāt verū corp° xp̄i in eucha^a ꝯtineri. H diuidit in tres. p̄° ponit errorē. 2° eius af firmationē. 3° ei° iprobatō3. 2^a ibi. Qui errādi occasione. 3ª ibi. Quo2 pfidia3. 2ª pōt diuidi. q2 p̄° ponit q̄tuor auctes p eis. 2° soluit illas auctes ibi. Qui ea dē rōe. 3° ꝯfirmat suā solutionē ibi. Ait eni Aug. ꝛ illa. 3ª pōt diuidi. q2 p̄° poit auctem. q̄ est ꝯ se. 2° pōderat quadā ptē q̄ vi facē dubiū ibi. dictū addit. 3° rñdet ad illud dubiū ibi. Attēdat diligēter.

Quia uero conclusio pncipalis huius di. ē q verū corpus xpi in eucha realiter continet. ꝛ hᵒ q̄dem qꝛ pᵃ est de eucha ordine doctrine. vnde ꝛ supposita fuit in pᵃ. q. di. 8ᵉ. ideo circa hāc conclusionē de tribus pncipalr querā. ¶ pᵒ de possibilitate exn̄tie corpis xpi in eucha. ¶ 2ᵒ de his que cōuenire pn̄t corpori christi in eucha exn̄ti. ¶ 3ᵒ de actōe q̄ cōuenire potest christo in eucha exn̄ti.

¶ Circa pmū quero tria. pᵒ vtrū possibile sit corpus xpi sub specie panis ꝛ vini realiter cōtineri. 2ᵒ vtrū possit simul eē in celo localiter ꝛ in altari sacramētalr. 3ᵒ vtrū possit eē sil̄ localr in celo ꝛ alibi.

Est ergo prima questio. vtrū possibile sit corpus xpi sub specie panis ꝛ vini realiter cōtineri videtur q nō quia sub specie panis non cōsecrati non cōtinet realiter corpus xpi. ḡ nō post cōsecrationē. añs est mᵐ. pbō ɔn̄tie. quia spēs illa nō se habet aliter in se post consecrationē q̄ ante. ꝛ si dicas q ante ē in subiecto. ꝛ post nō in subiecto. ¶ Accipio tunc q nō alr̄ se habet in habitudine ad corpus xpi post ɔsecrationē. qꝛ suū esse in subieto vel nō esse in subiecto nulloᵒ variat illā habitudinē. ipossibile est aūt aliq̄d esse vbi pus non fuit nisi vel illud mutet vel ipm in quo est de nouo. ḡ cuꝫ spēs panis non mutet in habitudine ad corpus xpi. ḡ necesse ē corpus xpi mutari in habitudie ad spēs. ad hoc q sit ibi de nouo. sed hoc ē falsū. qꝛ corpus xpi imutabilr manet in celo. pꝫ illud Aug. de conse. di. 2. Donec finiat seculū sursū est dn̄s. ¶ 2ᵒ sic. aut corpᵒ xpi sub illa spē est q̄tum aut nō q̄tum. nō pōt esse non q̄tum. qꝛ cuꝫ sit q̄tum in celo sic simul esset q̄tum ꝛ non q̄tum. nec pōt ibi eē q̄tum. qꝛ q̄titas non pt separi a modo q̄titatiuo sicut nec sbm a sua ꝑpria passione. qꝛ maxie ꝑpa passio q̄ti vi eē modus q̄titatiuᵒ. ḡ eēt ibi modo q̄titatiuo ꝛ hoc ē falsū. qꝛ hoc modo maius n̄ pt esse in minore. ¶ 3ᵒ sic. qꝛ aut in eucha est ps corporis xpi extra ptem. aut non si sic. ḡ nō essent omēs ptes simul sb eadem pte hostie ꝛ vlr eius ptes sūt extra seinuicē. sic̄ si q̄tuꝫ est sil̄ cū alio quanto ps videt esse cum parte. ꝛ totum cuꝫ toto. si aūt nō sit ibi pars extra ptem. ḡ nō est ibi q̄tum. ¶ Contra. Mat. 26. dic̄ xps Hoc est corpus meū. ꝛ Jo. 6. Caro mea vere est cibus. ꝛ auc̄tes multe Augᵒ. ꝛ Ambro. ponunt de consecra. di. 2. valō expresse. quarum aliquas adducit mgr̄ in lr̄a ꝛ inspiciant ibidem.

Hic duo sunt dclarāda sic̄ circa alia credibilia. pᵒ q̄d tenēdum est ꝛ pp quā auc̄tem. 2ᵒ declarādū est qualr̄ illud ē possibile qd credit. ¶ De pmo dico q corpus xpi eē ibi vere realr est simplr̄ de sba fidei eo mō q̄ veritas alicuius sacri ptinet ad articulos fidei. ista eniꝫ veritas a pnᵒ fuit expsse tradita ex quo euchᵃ fuit instituta. Fundamentū aūt auc̄tis est. Mat. 26. ꝛ Luc̄. 22: ubi in cena ait xps. Hoc ē corpᵒ meū. h est sanguis meus. Et si heretici vellēt ista exponere. d. q sint figuratie dicta. sic̄ illō qd ait Jo. 15. Ego sū vitꝭ vera. ꝛ illō. i. cor. 10. Petra aūt erat xps. Istud oino est ꝫ intentionē saluatoris. qd pꝫ ex Aug. 83. q̄onum. q. 62. Solet circūstantia scripturaꝝ illuminare sniam. vlr̄ eni intellecᵗᵘˢ verboꝝ xpi an loquat figuratiue an ne. colligi pōt ex pcedentibus vel ɔn̄tibᵒ ibidē. vel ex aliis scripture locis. vn̄ cuꝫ christus ait. Ego suꝫ vitis vera. sbiūxit ꝛ vos palmites. Constat aūt q discipuli nō erāt palmites nāles. sed tm̄ figurales. Sed cū dixit Luc̄. 22. Hoc est corpᵒ meū. subdit. qd ꝑ vobis tradet. Cū etiā dixisset. hic est calix sanguis mei. subdit qui pro vobis fundetur. hoc etiam manifeste pꝫ ex alio loco scripture. s. Jo. 6.

vbi est diffusa pdicatõ d isto sacro ¶ Et si dicas q videns aliqs abisse ppt pdicationẽ suã. d euch^a postea exposuit se. d. Sps ẽ q viuificat. caro ñ pdest qcq̃. vba q locut⁹ sũ vobis sps ⁊ vita sũt. ¶ Nõ ptracãs aug. d pse. di. 2. ¶ Preterea heres ait. Nõ h⁹ corp⁹ qd videtis mãducaturi estis nec sãguinẽ effudẽdũ. sacr̃z aliqd vobis pmdaui spũalit itẽ^m viuificauit vos ḡ ex vbis xpi ⁊ aug. vr̃ q nõ itellexit de corpe suo nisi figuratiue. ¶ Dico q magr̃ rñdet i lr̃a huic aucti ⁊ bn. q nec xps n^c aug. exponẽs vlt negaẽ vitatẽ corpis xpi sz q ñ ẽ in sacro corp⁹ xpi sic carnalr̃ sic ipi itellexerũt q abierũt ret^o. s. uisibilit i forma p pa. sz p opp^m ad istũ mod itelligẽdi ẽ ibi spũalit ⁊ itellcũalit. ⁊ h⁹ ẽ qd dic aug. ⁊ mgr̃ adduc. ⁊ ẽ d pse. di. 2. Ips sũ qde ⁊ nõ ips corp⁹ qd videbat mãducat ipm iuisibilit ñ ips visibilit. Isto et mõ d euch^a diffuse ptractat a Paulo. i cor. xi. Facti et oẽs postea catholici exponẽtes ista loca scpturaꝝ vba h⁹ scptu re dicũt eẽ itelligẽda de reali pñtia corpis xpi ñ figuratiue. vñ ẽ simplr̃ heresis ho^c sentire q non sit ibi realit uernz corpus christi. hoc de primo.

De secundo

Multa videt h ipossibilia iplicari. s. sequẽ^o pñ^a phoꝝ. vnũ ẽ q q̃^m sit sil cũ q̃to. l q sba corpis sit h sine q̃titate sua. 2^m q mai⁹ q̃tũ sit sil cũ miori. ul i loco eq̃li. 3^m ẽ q icipiat h eẽ corp⁹ xpi ⁊ tñ sine motu ⁊ mutatõe ppe dcã. qz ñ ponit deserẽ suũ ubi i celo. 4^m q idẽ q̃^m sit sil i diuers loci realit. Possibilitas ãt oĩuz istoꝝ ñ ẽ h declarãda. qz nimia eẽt plixitas. q. n. h ñ sit sba sine q̃titate sua dicetur in 2° ar^o isti⁹ di. q. i. ¶ Qualit ãt q̃tũ possit eẽ sil cũ q̃to magis euidẽs difficultas ẽ de quãtis hñtib⁹ modũ quãtitatm q̃ qñ alteꝝ l ãbo sũt sine mõ q̃titatio. Io ista difficltas tãget i mã de corpib⁹ gl'iosis i qõib⁹ d sbtilitate corpis. vlti^m ãt qd idẽ sil sit i diuersis locis declabit i qõib⁹ duab⁹ sequẽtibus. ¶ Restãt g p ista. q. duo declarãda. s. quõ sit possi^c corp⁹ xpi icipẽ eẽ sine sui mutatõe locali i altari. 2° quõ sit possi^c corp⁹ xpi eẽ q̃tũ sine mõ q̃titatio. ¶ De p^o dr̃ cõit q h⁹ ẽ ppt mutatõez alteri⁹ i ipz. puta ppt puersionẽ pais i corp⁹ xpi. ⁊ iõ non oz ipz corp⁹ i se mutari. suffic. n. q aliud mutet i ipz ad h⁹ q icipiat corp⁹ ibi pñtialit eẽ. sic. n. nãlit genitũ ẽ vbi fuit pus corruptũ: ⁊ ñ ppt aliq̃ loci mutatõez ppriam ipius geniti: ita videtur q illud in quod conuersum est aliquid per conuersionem sit vbi conuersum pus fuit ⁊ non p mutatõnem loci ppriam ipius termini ad quem conuersionis. sed solum termini a quo. ¶ Contra suppono ẽm eos q trãsbatio ẽ mutatõ sbal eo^o q pcedit eẽ mutatõ. Ex h⁹ seq̃t q hz p p se tmio ad quẽ sbaz. p nullã ãt mutatione hr̃ p se illõ qd ẽ posteri⁹ suo p se tmio sz hi⁹ pñtia ẽ posteri⁹ simplr̃ sba corpis xpi q sba tmiat. m^m ẽ. ñ. n. ẽ hi⁹ pñtia p oz eẽncialit. qz sba corpis põt eẽ sine hi⁹ pñtia nec sil nã. qz tc̃ nõ possz ista pñtia destrui nisi destrueret sba. qd fl^m ẽ. ¶ Nec rõ põt formari alio^o poñe p posteriori tate alietatẽ sic p nullã mutatõez p se hz illõ qd ẽ p se aliõ a p se termio. sz hi⁹ pñtia ẽ simplr̃ aliõ a sba q ẽ p se tmin⁹ trãsbationis ḡ ⁊c. maior pz. qz vn⁹ mutationis p se ẽ vnus p se termin⁹. ⁊ ita qcqd ẽ p se aliud ab illo termio licet sit p accidẽs idẽ cum eo nõ hr̃ se p illã mutatõez per ¶ Minor pz: qz hi⁹ pñtia nõ ẽ sba corpis xpi: qz hui⁹ sba fuit qñ pñtia nõ fuit ¶ 2° sic. Deus potest facẽ corpus suum presens cum pane manente substantia panis. ⁊ tunc non erit per aliquam mutationem que sit ad substantiam. vt per se terminum. ⁊ tamen per istam acquireretur presentia eiusdem rationis cum illa que nunc habetur. ergo oportet q per mutationẽ eiusdem ratõnis. ergo p aliam fieret q̃ per mutatioem substantialem. pbatio maioris. qz ad nouitatẽ posterioris nõ seq̃t nouitas prioris. pz.

Thomas [illegible] in solutione [illegible] argumenti

8. phy. vbi vlt phs q in celo pot ee motus fm ubi. lz no possit ibi ee aliq nouitas fm forma absoluta. c⁹ ro e. qz vbi e qda tmin⁹ extrisec⁹ adueniens τ n forma absoluta. ¶ Sz pntia ista posterior e sba panis sic re⁹ absoluto. τ maxie sba. g si ne mutatoe aliq circa sbaz panis pot ee noua pntia corpis ad pane. g opz dare aliq mutatione ad hu⁹ pntia que no sit sbalis. τ p pns in pposito p trasbatoez no hz ista pntia. qz termin⁹ eiusde ronis cuiusmoi e pntia n ppe τ p se e termin⁹ duaz mutationu distinctaz fm genus.

¶ Et si dicas pot ee pns cu sba panis sine mutatoe sbali. tn fit nuc pns p sbalem mutatoez panis i corp⁹ xpi. τ no p alia.

¶ Cotra. In corp⁹ xpi pus factu pns pani posset de⁹ puertere pane. no. n. e mag dictio h. q q mo puertat i corp⁹ no pus pns. g p tale puersione tuc facta i corp⁹ pns spei panis no fieret pns ibi. l' opterz dicere q fieret pns postq fuit pns. τ q eade pntia termiaret duas mutatoes dictas. ¶ 3° sic. Qo puertit in aliqd pexns magis acqrit pditoes ei⁹ q ep°. pz. si eni nutrimentu puertat in carne mag aiat aia carnis q caro informet forma eius. τ vlr acqrit pditones absolutas τ vbi τ alias respectiuas carnis mag q ep°. g ex sola puersione panis i corpus xpi pexns magis acqrit panis puersus pntia i celo q corp⁹ xpi pntia spei panis in altari.

¶ 4° sic. De⁹ posset puerte pane in corp⁹ xpi ut bns ee in celo. qz no e ibi maior pdictio q i puersione q nuc ponit. Sed tuc no hret corp⁹ xpi sb spe panis ex ipa puersioe. g nec nuc. ¶ 5° sic. Si panis qtus puerteret in corp⁹ xpi qtu ita q qtitas in quatitate τ sba i sbaz corpus xpi quatu n heret vbi circuscriptiue. quod fuit ipi⁹ panis circuscptiue. g ex puersione sbe i sbam. sba corpis xpi no hz ubi diffinitiue qo erat sba panis diffinitiue ans e m^m. qz no possz illud quatu. s. corpus xpi ee circuscptiue in loco panis cu sit mai⁹ pane. pntia pbat. qz sicut sba τ sba que sbsunt quatitati se hnt ad locu diffinitiue ita sba qta τ sba qta se hnt ad locu circuscriptiue. g qo puersio sbe in sbaz facit ad ee diffinitiue in loco. h° puersio sbe qte in sbaz qta faciet ad ee circuscptiue i loco. ¶ Quatu g ad istud ar^m n vr necessariu fingedu ee ad puersione pais in corp⁹ xpi. pcipue cu a pn° exq res h⁹ sacri fuit credita fuit sp credi tu q xpi corp⁹ no mutat o loco suo i celo vt sit h. τ tn no fuit i pn° ita maifeste creditum o ista conuersione ut dicetur. di. xi. ¶ Dico g ad hoc premittendo q dam scilicet q quando corpus mouetur de loco ad locum τ expellitur aliud corpus comuniter sut ibi qtuor mot⁹ l' mutationes. τ 8. tmini due. s. i corpe expellete. τ due i expelledo. na corp⁹ expelles mouet ab vbi suo ad puatoem ei⁹. τ illa mutatio q e int tminu a q positm τ tminu ad que puatm pot dici depdito pori vbi. ide et corp⁹ a care^a scdi ubi mouet ad illo vbi 2^m. τ ita a puatoe ut a tmio a quo ad vbi ut ad terminu ad que τ illa pot dici acquisitia vbi. Consilr sut due mutatoes τ qtuor termi circa corp⁹ qo expellit cu pmu corp⁹ intrat locu eius. Si aut moueret aliqo corp⁹ τ no expelleret alio corp⁹ o loco suo ia no eent ibi nisi due mutatoes τ abe in ipo cor^e motu. vna. s. depditiua poris ubi. τ a^a acqsitiua noui vbi. Si vo corp⁹ n recedes a priori vt fieret in nouo vbi ibi eet tm vna mutatio scz a priuatione noui vbi ad illud nouu ubi: τ h acqsitiua τ nulla ibi esset deperditiua. qz non esset a pori vbi ad eius caretia. qz prius vbi non deperditur ex ypotesi. lz illo corpus ponat in vbi nouo ¶ Sed si nulla istaz mutationum ponatur omnino non est intelligibile q corpus sit vbi non fuit prius nam impossibile est qualitercunqz aliquid esse hic realiter quod prius non fuit hic realiter. quin sit aliqua mutatio realis vel in isto vel in illo cui e pns realit. na nullo mo e trasit⁹ a pdictoris

ꝯdictoꝛiuꝫ quantū ad aliqͣ̄ ꝓdicatum reale qñ ſit aliq̄ mutatio realis: qꝛ ſi nihil mutatꝰ realiꝰ nō eſt rō q̄re hic ps ꝯdictōnis eſt magis vera nūc ꝙ̄ ꝑus: nec q̄re pꝛiꝰ alia magis vera ꝙ̄ iſta: ⁊ ſic taꝫ nūc ꝙ̄ pꝛiꝰ vel ābo ſī ſiľ vera: vel ambo ſiľ falſa. ¶ Ad ꝓpoſitū mutationē deꝑditiuaꝫ illiꝰ vbi de celo nullus ponit in coꝛpe xp̄i. ſm̄ auguſ. ſ. adductū. donec finiatꝰ ſeculū ſurſuꝫ eſt dñs: ⁊ hoc intelligendo niſi placēt ſibi ex aliq̄ gr̄a ſpāli localiꝰ deſcendē: qͦ̄ nō ponitꝰ fieri ꝓpꝰ v̓itatē eucharistie. ¶ Opꝫ tñ ponē ad ſaluanduꝫ realē p̄ntiā coꝛpis xp̄i h̄: ꝙ in ipſo ſit aliq̄ p̄ntia ad ſpēm panis q̄ pꝛiꝰ nō fuit: alioqñ nō magis eēt nunc p̄ns h̄ ꝙ̄ pꝛiꝰ: illa. n. mutatio q̄ eſt circa ſpēs .ſ. ꝙ pꝛiꝰ erant in ſb̄o: nūc āt nō ſunt in ſubiecto nihil facit ad hoc ꝙ coꝛpꝰ xp̄i de non p̄nte iſtis fiat realiꝰ p̄ns iſtis: vt ſupꝛa ꝓbatuꝫ eſt: qꝛ illa hꝫ alios t̓mios ꝑ ſe ab illa q̄ nō p̄ns fit p̄ns: g̊ necc̄e eſt ponē aliq̄ꝫ mutationē in coꝛpe xp̄i acq̄ſitiuaꝫ illiꝰ p̄ntie noue: q̄ tñ nō pōt dici ꝓp̄a mutatio localis ꝑꝑ duo: tuꝫ qꝛ eaꝫ nō ꝯcomitatꝰ aliq̄ deperditiua pꝛioꝛis vbi ſicut cōiter eſt in motu locali: quia ibi t̓minū poſitiū a q̊ ⁊ t̓minū poſitiuū ad quē cōcomitantꝰ due pꝛiuationes eo mō q̊ p̄hs dicit. 5. phi. ꝙ motus ē a ſb̄o in ſubm̄: tuꝫ ēt qꝛ hic ꝓpꝛie t̓minꝰ iſtius mutatōnis nō eſt vbi: qꝛ in t̓mino mutatōiſ hꝰ coꝛpis xp̄i nō hꝫ hic ꝓpꝛie vbi ſꝫ t̓minꝰ eſt q̄daꝫ p̄ntia ſimplex ip̄i ſpēi: vera tñ ⁊ realis: t̓minꝰ āt mutatōnis localis ꝓpꝛie accepte eſt ipſuꝫ vbi. ¶ Et ſi q̄ras ad qͦ̄ genꝰ ꝑtinet hec mutaͦ ⁊ terminꝰ iſtiꝰ mutatōnis: dico ſi angelus ponitꝰ de nouo p̄ns alicui coꝛpi dī quideꝫ eſſe in loco diffinitiue: eo mō q̊ ſibi pōt ꝯuenire eē in loco: ⁊ ſic dicitꝰ mutari licꝫ illa mutatio multuꝫ diſtet a v̓a mutatione ſm̄ vbi. ¶ Adhuc aūt q̄ꝫtuꝫ ad aliq̄s ꝯditiōes p̄ntia coꝛpis xp̄i ſpēi magis recedit a v̓a rōne vbi: qꝛ nullo mō ꝑ iſtaꝫ p̄ntiaꝫ det̓miatꝰ ſic ad vnū vbi ꝙ ſibi repugnet aliud. Sed angelus ꝑ vnuꝫ vbi det̓minatꝰ ad illud: vt ſibi repugnet aliud. ¶ Et ſi h̄eas ꝓ incōueniēti aliq̄ꝫ mutationē q̄lēcunqꝫ in coꝛpe xp̄i realiꝰ eē: dico ꝙ necc̄e eſt ponē ſaltē aliqueꝫ reſpectū extrinſecꝰ aduenientē q̄. ſ. nō neccīo ſequatꝰ fundamentū ⁊ t̓minū poſita in actu: qꝛ oīs reſpectꝰ ſic ꝯn̄s neccīo ē ītrinſecꝰ aduenīēs: vt oñſuꝫ eſt in. q. 2. de caractere ꝯ pꝛimā opiōnē: g̊ reſpectuſ pōt aduenire extrinſecuſ de nouo ſine alio q̊cūqꝫ nouo vel in fundamēto vel ī t̓mino. Sic g̊ nō eſt incōueniēs coꝛpꝰ xp̄i eē de nouo p̄ns alicui nō habēti nouā foꝛmā abſolutā nec nouuꝫ reſpcm̄ reſpcꝰ eiꝰ: vel ſi hꝫ hiꝰ nouū reſpcm̄ pari rōne ⁊ coꝛpꝰ xp̄i hēbit nouū reſpectuꝫ eiꝰ: qꝛ ſi ſpēs ſunt de nouo p̄ntes coꝛpi xp̄i: ⁊ coꝛpꝰ eſt de nouo p̄ns eis: etſi. n. cōtinentia nō ſit relō realis mutua: tñ p̄ntia eſt rlō mutua: nō erit tūc incōueniens dare in coꝛpe xp̄i talē mutationē ad reſpectū extrinſecꝰ aduenientē. ¶ Et ſi obijcias ad reſpcm̄ nō eſt mutatio: ſolutū eſt in. q. de caractere. ¶ Et ſi oīo arguas ille reſpectꝰ extrinſecꝰ aduenīēs qui dicitꝰ p̄ntia ſimplex ad qͦ̄ genꝰ ꝑtinet: pōt dici ꝙ magiſ ꝓpꝛie reducitꝰ ad genꝰ vbi inter oīa gn̄ā reſpectuū extrīſecꝰ aduenīētiū: qꝛ in plibꝰ cū illo reſpectu cōuenit: et ſi foꝛte nō ſit ꝓpꝛie in illo genere: ſeq̄tꝰ ꝙ io. gn̄ā nō ſufficienꝰ euacuarēt totū ens qͦ̄ non eſt incōueniens eo mō q̊ p̄hi loquūtꝰ de rōibꝰ eoꝛū: qꝛ nō repugnat ſub ente inuenire aliquē reſpcm̄: puta angli ad lapidē q̄ nō hꝫ aliquā rōꝫ reſpectꝰ in genere vt ipſi loquuntꝰ: nō tñ ſequitꝰ ex hoc plā gn̄ā eē ꝙ̄. io. ſed ꝙ rōes eoꝝ vel rō alicuiꝰ eoꝝ nō aſſignatꝰ ſub rōne cōi ſicut poſſet aſſignari.

De ſecūdo dicitur

ꝙ q̄ꝫtitas coꝛpoꝛis chꝛiſti nō eſt ſub ſpē panis niſi ꝯcomitantꝰ: qꝛ pꝛimꝰ t̓minus ꝯuerſiōis eſt ſubā coꝛpis xp̄i: ⁊ q̄cq̄d eſt ibi eſt ibi eo mō q̊ illa t̓miat ꝯuerſiōeꝫ.

henricus quodlibeto primo questione quinta Et Egidius quodlibeto primo q. iiij. Et quodl. 2o questione xvij

ꝰ ꝙtitas erit ibi ꝑ modū ꝓmi ꝭmini: pri
mus āt ꝭmin⁹ ꝗ est subā ñ habꝫ modū
ꝙtitatiuū seu ꝯmēsuratiū: ꝰ ꝙtitas exi
stēs ibi sub rōe ei⁹ vel sub mō ei⁹. i. subē
erit ibi mō nō ꝙtitatiuo. ¶ Cōtra: vnū
qōꝗ siue sit ꝓm⁹ ꝭmi⁹ trāsbatōis siue 2⁹
si tñ est ibi: hꝫ ꝓprietates suas ꝗ sibi ne
cessario ⁊ nāliter ꝯueniūt: qð ꝓbaꝭ exē
plo: qꝛ si de⁹ cāret subām ꝙtā vel nā ge
neret subām ⁊ ꝯcomiteꝭ ꝙtitas: vtriusꝫ
ꝓductiōis ꝭmin⁹ prim⁹ ē subā ⁊ ꝙtitas
ꝯcomitās: ⁊ tñ tā in gnāto ꝙ in creato
ꝙtitas hꝫ suū modū realē sicut hēret si
pᵒꝭminaret aliꝗ mutationē. ¶ Et hoc ꝓ
baꝭ ꝑ rōꝫ: qꝛ alia ⁊ alia hitudo ad agēs
nō variat nāꝫ rei: hoc est pᵃ vel 2ᵃ medi
ata vel imediata: dū tñ ꝓducaꝭ: qꝛ hitu
do ad aliud agēs nō variat nāꝫ rei acte
ꝭꝫ aug. 3ᵒ de tri. ꝰ nec carebit ꝙtitas suo
mō nāli ꝑꝑ hoc tm̄: qꝛ nō est prim⁹ ter
min⁹ transbatiōis: dū tam̄ sit ibi realiꝭ
siue pᵒ siue 2ᵒ ꝑ illā mutationē. ¶ 2ᵒ sic:
si ꝑ ꝯuersiōꝫ sit termin⁹ ad quē vbi fuit
pri⁹ termin⁹ a ꝗ: ꝰ modus eēndi h⁹ ⁊ illi⁹
erit silis: ille saltē ꝗ pōt eē cōis vtriꝗ.
sed panis ꝯuersus erat h ꝙtitatiue suo
mō. qꝛ sub ꝙtitate hñs ꝑtē extra ꝑtē. ꝰ
⁊ sba corꝑis xp̄i exñs h ex vi ꝯuersiōis
erit hic suo mō ꝙtitatiuo hñs. s. ꝑtem
sbe sub ꝑte ꝙtitatis: ⁊ tūc ꝙtitas e⁹ erit
hic ꝓꝑe dimēsiue. ¶ Alio mō dꝛ hic ꝙ
ꝑtes corꝑis xp̄i nō sīt extra se inuiceꝫ in
hostia: qð ꝓbaꝭ sic: qꝛ sicut poƚe est vtu
ti diuine facē ꝙ corp⁹ sit siƚ cū corꝑe: ita
ēt ⁊ ꝙ ꝑs vna corꝑis sit siƚ cū alia: pōt
ꝰ facē ꝑtē subītrare ꝑtē: ⁊ sic vltra sbin-
trabūt se inuicē vsꝗ ad mīmaꝫ ꝙtitatē
nālē vt sic saluet ꝟitas cuiuslꝫ ꝑtis: ⁊ tñ
nulla est extēsio ꝑtis extra ꝑtē: sic ꝟitas
vni⁹ corꝑis saluaꝭ nō obstāte ꝙ ꝑ subin
tratione in alio nō sit extra illud. ¶ Sꝫ
ꝯ istud nō est ꝓbabile: qꝛ tollit a corꝑe
xp̄i positionē in toto ⁊ oēꝫ figurā que
neccia forte est ad corp⁹ aiatū: si. n. ñ di-
stet caput a pede sꝫ totū sbītrat toᵐ vsꝫ
ad mīnā ꝑtē nālē: iā nō hēbit ordinē ꝑ
tiū i toto necessariū ad corpus anima-
tum nec figuram.

Dico ergo aliter ꝙ po
sitio ꝗ est dꝛia ꝙtitatꝭ nccīo inest ꝙto cō
tinuo ꝑmanēti: ⁊ istā oꝫ saluari in ꝓpo-
sito. s. ꝗ dicit ordinē ꝑtiū in toto. nō est
eni bñ intellgibile aliqð eē ꝙᵐ dimēsio-
natū ꝗn sit signare in toto ordinē hui⁹
partꝭ ad illā ꝭm ꝙtitatē vel pōneꝫ intia-
centē. positio āt ꝗ poniꝭ ꝓdicamentū a
ꝗbusdā ali⁹ addit: ꝓsupposito. n. ordie
ꝑtiū in toto positio dicit vltra hᵒ ordi-
nē ꝑtiū ad locū siue ad ꝑtes loci vel lo-
cantꝭ: hoc est dcñ ꝙ ꝑtes coextēdanꝭ ꝑ-
tib⁹ loci: sicut totū dꝛ pᵒ ꝯmensurari toti
loco in ꝗ hꝫ vbi: ita ꝙ positio ꝓdicamē
tū ꝓsupponit pōnē dꝛiam ꝙtitatꝭ: ⁊ spe
cificat vbi: ꝑ modū aūt ꝙtitatiuū siue
dimēsiuū ꝗcūꝗ mō noieꝭ nō intelligo
nisi pōnē dcāꝫ 2ᵒ. hāc āt hitudinē poƚe
est deū separe a ꝙto manēte ēt pōne pᵃ
nō solū ꝑ negatiōꝫ ꝭmini sic posset facē
aliqð corp⁹ ꝙᵐ extra vniuersū: ⁊ tūc nō
hꝛet istā scðam pōem: qꝛ nō hꝛet aliqð
ꝯtinēs c⁹ ꝑtib⁹ ꝑtes ꝯtēti ꝯmēsurarenꭲ: sꝫ
ēt posito ꝭmino cui. s. ꝑñti possꝫ fieri cō
mēsuraᵒ seu coextēsio alti⁹ corꝑis poƚe
eēt deū ꝯseruare ꝙᵐ ⁊ coexñtiaꝫ e⁹ ad ali
ud ꝙᵐ: ⁊ tñ sine ista coextēsione partiū
vni⁹ ad ꝑtes alteri⁹ quā dicit positio ista
de ꝗ loqmur. ¶ Qð ꝓbo pᵒ sic: quecūꝗ
nā ꝯtingenꭲ recipit qualꝫ formā alicui⁹
generis simplr̄ se hꝫ ꝯtingenꭲ ad toᵐ ge
n⁹. Intelligo. n. simplr̄ nō nccīo ex cā in
triseca: hec videꝭ satꝭ manifesta: qꝛ si eēt
vna nā ⁊ a cā intriseca deꭲminaret sibi
tale gen⁹ nccīo deꭲminaret sibi aliꝗ spēꝫ
illi⁹ generis: qꝛ vna nā nō hꝫ intrinsece
ad opposita disiuncta nccītatē ꝗn hēat
nccītatē ad aliqð vnū illoꝝ. ¶ Et ꝑ hoc
soluiꭲ instātia ꝗ posset fieri: qꝛ nūerus
est par vel impar nccīo: nec tñ nccīo al-
teꝝ illoꝝ: instaꭲ. n. de aliꝗ cōi respectu
passiōis disiūcte: sed qðlꝫ spālē nccīo se
hꝫ ad alteꝝ sicut ad gen⁹: nec ista istan-

tia ēt est ad ꝓpoᵐ: q̄ꝛ h̄ nō est aliq̄ꝺ sᷣm
q̄ꝺ ꝯtingent se hēat ad quācūq̄ꝫ formaꝫ
toti⁹ generis. ¶ Et si instes: q̄ꝛ sup̄ficies
nccīo est colorata: ꝛ tn̄ ꝯtigent se hꝫ ad
quēlꝫ colorē: nō est instātia: q̄ꝛ h̄ nō est
nccītas ad intra: nō .n. posset inueniri i
trinseca rō p̄ quā eēt ꝯdictio ex p̄te sup
ficiei si eēt sine colore: sicut ꝯtingentia ē
respectu cuiuscūq̄ꝫ coloris. ¶ Hac maio
re supposita addo minorē .s. ꝙ corp⁹ se
hꝫ ꝯtigent ad q̄cūq̄ꝫ pōem p̄tiū in toto
pꝫ: q̄ꝛ possum mouē corp⁹ meū a q̄cūq̄ꝫ
pōne ad aliā. ḡ corp⁹ hn̄s pōem p̄tiū in
toto n̄ simplr̄ se hꝫ nccīo ad pōem istaꝫ
q̄ est p̄dicamētū: nec ista coexistētia q̄ti
ad q̄ᵐ est simplr̄ nccīo rō illi⁹ pōis 2ᶠ: q̄ꝛ
ꝯtigit intelligē coexn̄tiā alicui⁹ ipsi toti
absq̄ꝫ h° ꝙ intelligat coexn̄tia vel coex
tēsio p̄tiū p̄tib⁹: h̄ .n. coexn̄tia ē alia ab
illa: ēt qn̄ se ꝯcomitāt: nec ista i rōe sua
formali icludit illā. ḡ absolute corp⁹ q̄ᵐ
hn̄s p̄imā pōnē possꝫ eē sine oi pōe extri
seca ꝛ itelligi q̄ᵐ coexn̄tiā hīe ad aliud
q̄ᵐ sine ista pōe. ¶ Et si q̄ras q̄d sit h° q̄ti
tatē ꝯ̄uari sine pōe extriseca: ꝺi° ꝙ n̄ ē ali
ud nisi absolutū ꝯ̄uari sine respc̄u ex
trisec⁹ aduenietē: sic ēt coexn̄tiā ꝯ̄ari si
ne pōne i° n̄ ē aliꝺ nisi vnā relonē extri
secā ꝯ̄uari sine alia rlone extriseca: sic
illa q̄ ē vbi p° ē toti⁹ circūscripti ad totū
circūscribēs: sed pō q̄ ꝺcā ē aliꝺ gen⁹ su
p̄addit respc̄ꝫ p̄tiū ad p̄tes: ꝛ ꝙ p̄ᵃ nccīo
hēat scꝺaꝫ n̄ ē nisi ꝙ iste respc̄s sit tal̄ ꝙ
icludat ꝺisibilitatē p̄tiū ꝛ p̄n̄tiā eaꝝ p̄ti
b⁹ locāt: sed coexn̄tia alicui⁹ toti⁹ toti vl̄
cuiꝫ p̄ti abstrahit ab ista pōne p̄p̄ quā
vbi nccīo hꝫ pōeꝫ. ḡ simplr̄ poīe ē illam
coexn̄tiā eē sine pōe. ¶ Et h° p̄t breuit̄ ꝺ
clarari sic: q̄ꝛ pō 2ᵃ suppōit vbi ꝓp̄e ꝺc̄ꝫ
ḡ si ꝺe⁹ pōt q̄ᵐ ꝯ̄uare sine vbi ꝓp̄e ꝺc̄o
pōt ꝛ sine pōe. ¶ Et si ꝺicas bn̄ pōt sine
vbi: sꝫ n̄ cū p̄n̄tia siue coexn̄ᵃ ad aliꝺ cor
p⁹: falsū ē: nā coexn̄ᵃ lꝫ sit q̄ti ad corp⁹:
n̄ tn̄ formalr̄ vbi. ¶ Et si obr̄ ꝙ q̄titas n̄
pōt pōi sine respc̄u isto quē ꝺic̄ modus
q̄titatiu⁹: q̄ꝛ n̄ p̄t eē q̄ᵐ ꝛ aliꝺ q̄ᵐ q̄n sit
ꝯm̄suratū illi. ¶ Dico ꝙ q̄titatē positā

ꝛ ꝺminū bn̄ seq̄t eq̄litas vl̄ ieq̄litas q̄ ꝺi
cit respc̄ꝫ itrisec⁹ aduenietē: sꝫ n̄ nccīo cō
seq̄t aliq̄s respc̄s extrisec⁹ aduenies: tal̄ ē
āt ꝯmēsura° vt h̄ loq̄mur vel magl̄ ꝓp̄e
coexn̄ᵃ. Nā si loq̄rl ꝺe ꝯmēsuratiōe ꝯ̄m
eq̄litatē vel ieq̄litatē. q̄ꝛ .s. h° sit mai⁹ vel
min⁹: istā ꝯcedo i ꝓposito: q̄ꝛ corp⁹ xp̄i ē
mai⁹ hostia: sꝫ n̄ istā ꝯmēsuratiōeꝫ q̄ ꝺi
ꝓp̄e coextē° q̄ ꝓp̄e ꝺic̄ siltatē p̄tl cū p̄te.
¶ Ex ꝺictl pꝫ solo ad rōes p̄ncipales: ad
p̄mā pꝫ ex p° ar°: q̄ꝛ ꝯcedo h̄ aliq̄ mutā
tiōꝫ n̄ tm̄ spēꝝ q̄ fiūt ꝺe sᷣo sine sᷣo: sꝫ
ēt aliā q̄ fiūt p̄n̄tes corp̄i xp̄i: ꝛ cū h° ꝯce
do nouā p̄n̄tiā corp̄is ad spēs: ꝛ ad istā
ē muta°: ꝛ q̄lis ē forma talis ꝺꝫ iudicari
muta°. ¶ Vl̄ si n̄ placet vti vocablo mu
tatōis: ꝺicat̄ ꝙ aliq̄s respc̄s extrisec⁹ ad
ueniēs nou⁹ ē sine oi mutatōe: nec muta
ri tūc erit ab a° in aliꝺ ire. sic ꝺic̄ Gre. in
mora. sꝫ q̄litcūq̄ꝫ se hīe alit̄ i se vel ad al
teꝝ .s. tm̄mō in se ꝛ ad se: vl̄ ad alteꝝ ex
relōe itrisec⁹ fundamēto aduenietē: sꝫ r̄la
tio n̄ ē muta° tūc q̄ꝛ ibi nihil nouū ad
uenit ex .7. p̄hi. ¶ Ad 2ᵐ ꝺico ꝙ modus
q̄titatiu⁹ n̄ ē passio q̄ti sic̄ risibile hoīs:
imo ē accn̄s p̄ accn̄s ei⁹ .s. respc̄s extrise
cus aduenies p̄tib⁹ q̄ti ad p̄tes alti⁹ q̄ti.
¶ Ad 3ᵐ ꝯcedo ꝙ p̄s ē extra p̄tē ꝓut li ex
tra respic̄ p̄ seip̄as p̄tes corp̄is ꝛ req̄rit
ad pōeꝫ q̄ ē ꝺr̄ia q̄titatl: sꝫ ꝓut extra p̄ti
net ad locū: sic p̄s n̄ extra p̄tē .i. nō ē ex
tra illū locū i q̄ ē aᵃ p̄s: nec ex h° seq̄t ꝙ
totū n̄ sit q̄ᵐ: q̄ꝛ totū q̄ᵐ hn̄s eodē mō
suas p̄tes extra se iuicē i toto p̄t hīe vni
cā p̄n̄tiā sui ꝛ oīuꝫ p̄tiū ad aliq̄ꝺ vnū ex
tra idisibile vl̄ q̄tūcūq̄ꝫ modicū ꝺisibl̄e
ita ꝙ ibi n̄ ē alia p̄n̄tia alij p̄ti ꝛ aᵃ alij.

AD scꝺm sic p̄cedit: videt̄ ꝙ n̄ possit eē idē corp⁹ localr̄ sil̄ in ꝺiuersis locis: p° sic. Idē nō pōt referri ad se oppositis relationib⁹: q̄ꝛ opposita relatiue includūt ꝯdictoria: sed si idē siml̄ esset in ꝺiuersis locis posset ꝺici inferi⁹ ꝛ superius seip̄o: ꝛ respectu alteri⁹ eiusdē: ꝛ similiter ꝺextruꝫ ꝛ sinistrum: ꝛ sic ꝺe alijs relationibus oppositis ꝯ̄m sitū

Itē ꝓpinquū ꝛ distās sīt rōnes ꝯrie sic sile ꝛ dissile. sed si idē eēt siľ in duob' locis posset eē siľ eidē ꝓpinquū ꝛ distās: qd̄ est ita incōueniēs sic ꝙ idē ꝫm eand̄ q̄litatē sit eidē sile ꝛ dissile. 3° sic: Idez tpale nō pōt eē siľ in diuersis tpib'. ergo nec idē locabile in diuersis locis. 4° qꝛ idē corp' posset siľ moueri ꝛ q̄escere: qꝛ in vno loco moueri ꝛ in alio q̄scē: ꝯn̄s est īpossibile: qꝛ sīt ꝑuatiue opposita. 5°: qꝛ idē corp' hūanū vt xp̄i possꝫ in in vno loco hr̄e opationē sensitiuā ī a° nō hr̄e: qꝛ in vno loco posset videri corpus sibi ꝓpinquū: ꝛ in alio n̄ posset idē vidē: qꝛ eēt distās improportionaliter. Cōtra: Ug. de sacris pte. 8. c. 2 dicit. Qui fec̄ vt vnū corp' eēt ī vno loco fec̄ qūo voluit: ꝛ si voluisset aliť possꝫ facē

Hic tenetur a mul

tis ꝯ° negatiua: sed diuersi diuersimode ꝓbant: vn' doctor arguit sic. qn̄ aliq̄d ꝙ^m est de potētia agent̄ indifferenť fieri posset ꝫm varios modos si idē eēt receptibile illi' ꝫm vnū modū possibile eēt fieri ꝫm quēlꝫ aliorꝝ modorꝝ: ex pte āt agent̄ cū sit infinite potētie est eq̄lis possibilitas vt vnū corp' fiat siľ in pl'ib' locis ꝫm quēcūqꝫ modū pl'alitat̄. sed impossibile est ꝙ deo agēte idē corpus sit vbiqꝫ ḡ simpliciť īpossibile est ꝙ idem corp' fiat siľ in diuersis loc̄: ꝓbō minoris: qꝛ posse eē vbiqꝫ siľ est ꝓpriuꝫ dei. Itē seq̄renť pl'a ꝯdictoria: qꝛ qn̄ ponit in vno loco aut hꝫ eandē formā quā ꝛ ꝛ in alio: aut nō: si sic ꝛ in vno ponatur gelu ꝛ in alio calor: seq̄ť ꝙ in vno hēbit frig' ꝛ in alio calorē. sil'r si in vno loco nō inueniret q̄d comedēt ibi esuriret: in alio autez inueniens cibū nō esuriret: ꝛ in vno loco icurreret ex aeris intēpie ī firmitatē: in a° ex tēpie sanitatē: ꝛ sic eēt sanū ꝛ nō sanū vel egꝛ: ꝛ in vno loco occidereť in alio nō. ḡ siľ moreret ꝛ nō moreret. Si āt teneat 2^m mēbꝝ eadez seq̄ūť: qꝛ saltē idē corp' hēbit ꝯria: sed ꝫꝫ p^m mēbꝝ vtrobiqꝫ hēbit ꝯriū ꝫꝫ aliō mēbꝝ aūt in vno loco hēbit ꝯriū vnū: ꝛ in alio aliud. Itē sicut locatū ꝯmensurať dimēsiōib' loci ꝫꝫ ꝙ^m ꝛ ꝯtinuū: sic ꝯmēsurať ꝫm vnū ꝛ pl'a. ḡ si idē locatū sit in diuersis locis: erit siľ vnū ꝛ plura. At si instet ꝯ scd̄az rōem: qꝛ ipsa videť eo mō ꝯcludē de corpe xp̄i in cruce ꝛ in pixide: qꝛ ibi vulneraret ꝛ ibi nō. Rn̄ det ꝙ qn̄ aliq̄d ꝯuenit alicui ꝫꝫ ꝙ natū est ei cōuenire simpl'r cōuenit sibi: vt si hō est crispus ꝫꝫ caput est crisp' simpl'r: lꝫ nō sit crisp' ꝫm aliā ptē. Uulnerari āt qd̄ includit diuisionē ꝯtinui ꝯpetit alicui vt hꝫ eē localiť tm̄: ꝛ iō si in vno loco sit localiť ꝛ in alio n̄ local'r. si vulnerať vbi est local'r simpl'r vulnerať: si n̄ vulnerať in alio n̄ ꝑꝑ hoc n̄ vulneraťť: sꝫ est falsa ꝫꝫ q̄d ꝛ simpliciť: sed si ponať idē corp' localiť: ꝛ ꝑ ꝯn̄s dimēsional'r in diuersis locis: q̄cq̄d natū est agē vel pati in vno loco ꝛ in alio: ḡ ꝛ tc̄ simpl'r hēbit opposita. Ali' doctor sic arguit. Termini locati ꝛ t̄mini loci sīt siľ: ḡ si locatū ē extra t̄minos sui loci ꝓpꝛ: est etiā extra t̄minos suos ꝓpos. Adducit ēt de angl'o ꝙ nō pōt siľ eē in diuersis loc̄ ḡ min' vnū corp' localiť in diuersis locis. Ali' sic arguit: res sicut ꝑ ꝓpriam nām est tm̄ in vna spē: sic ꝑ vnā dimēsionē est siľ tm̄ ī vno loco. Ali' sic arguit: si idē eēt siľ in diuersis locis aut vna mutatiōe aut duab': n̄ vna: qꝛ vna mutatio est tm̄ ad vnū t̄minū: nec duabus qꝛ aut eiusdē spēi: aut alteri': nō eiusdē qꝛ nō pōt siľ idē moueri duob' motib' eiusdē spēi. 3. phi. ꝛ. 5. meta. c. de eodez: nec duob' alteri' spēi: qꝛ t̄mini eēnt ꝯrij ꝛ sic mot' incōpossibiles. Itē cuiuslibꝫ mot' t̄mini sīt incōpossibiles. 5. phi. sed quecūqꝫ duo vbi possūt eē t̄mini eiusd̄ motus: qꝛ pōt corp' moueri ab vno vbi ad aliud: ḡ quecūqꝫ duo vbi sunt incōpossibilia circa idē corpus. Ego etiaꝫ appono rōnes alias prima est: agens naturale nō intendit per se corruptionem

termini a quo: sed tm̄ per accn̄s: q2 est incōpossibilis termino quē intendit in ducere: ḡ si vnū vbi sit cōpossibile alri vbi: agēs nāle nō corrūpet pᵐ vbi ad hᵒ ꝙ inducat 2ᵐ vbi. ḡ posset facē corp' in nouo vbi absqȝ hᵒ ꝙ remoueat illō aliud vbi qō hūit ꝑus. ¶ 2ᵒ sic: ipossibile ē eanō mā̄ȝ eē sil' sb̄ ouab' formis sb̄alib' sed si possibile sit idē corpus sil' eē in diuersis locis: sequit oppoᵐ illi'. ¶ Probō miōris: pᵃ est q2 ponat idē nutrimētum in duob' locis vel trib' ⁊ a diuersis aia'lib' in illis exn̄tib' comedat: nutritiua vtriusqȝ ꝯuertēt idē in sb̄am suā: ⁊ per ꝯn̄s eaō mā̄ nutrimēti illi' erit sil' sb̄ diuersis formis sb̄alib' ⁊ aiabit in brutis diuersis aiab' sensitiuis: ⁊ in homib' diuersis itellectiuis. ¶ 2ᵃ pbaᵒ eiusō miōris est: q2 posito ꝙ idē lignū sit in diuersis locis ⁊ in illis sint duo ignes agēt i illud lignū ⁊ corrūpēt: q2 n̄ pōt resistē vtuti agēti ⁊ inducerēt formā ignis: nō eanō cū agētia sint diuersa: ḡ aliā ⁊ aliā: ⁊ in eaō mā̄: cū mā̄ ligni corrupti fuerit eaō sic ⁊ lignū idē. ¶ Itē seq̄ret ꝙ q̄tūcūqȝ ꝑuulus ignis posset ꝯburere oīa ꝯbustiᵃ q2 si hēat hic ꝯbustibile ꝓportionatū ⁊ ibi aliud: ⁊ in 3ᵒ loco 3ᵐ: poterit h̄ agē in illud ⁊ ibi in illud: ⁊ sic sil' in infinitis locis: ⁊ sic q̄cūqȝ ꝯbustibilia possent sil' incēdi a q̄tūcūqȝ ꝑuo igne: sed q̄cunqȝ vt' pōt sil' in multa passa ꝑua pōt sil' in passuȝ magnū integratū ex illis ꝑuis: ḡ minim' ignis posset ꝯburere integratuȝ ex oib' ꝯbustibilib'. ¶ 4ᵒ sic: aial hn̄s h̄ ꝯueniēs nutrimentū nutrit: alibi vero nō hn̄s n̄ nutriret ibi: ⁊ sic sil' nutriret ⁊ nō nutriret. ¶ 5ᵒ sic: q2 si in duob' locis hīet ꝯueniens nutrimentū, ⁊ susciperet vtrobiqȝ: sequit ꝙ in duplū nutriretur vel ꝙ nutrimentū susceptū deperderet ⁊ nō ꝯuerteret in nutrimentū. ¶ Cōtra istā op. hic sufficit in generali: q2 qōlȝ tenendū est eē deo possibile qō nec ē ex ꞇminis maᵐ ipossibile: nec ei' ipossibilitas vel contradictio euidenter cōcludit.

Sic ē h̄: vt patebit soluēdo oēs rōes. s. positas. ¶ In spali āt arguit per q̄sdaȝ rōes quas ille doctor cui' rōes pᵒ recitate si ponit ⁊ nitit soluere. ¶ pᵃ est talis. n̄ min' incōueniens est duo corpa eē siml' q̄ꝙ idē corp' in duob' locis. sed deo ē possibile pᵐ. sicut pȝ de corpore gl'ioso ⁊ n̄ gl'ioso. ḡ ⁊ 2ᵐ. maior pȝ. q2 phi ƒȝ ꝑn̄tia sua oīo ponerent repugnātiā inter duo q̄ta respectu eiusdē vbi. sicut albi ⁊ nigri respectu eiusdē sb̄i. sicut pȝ. 4. phi. c. de va. q2 q̄ᵐ eo ꝙ q̄ᵐ expellit aliō eiusdē q̄titatis. nō q2 tale vel tale. ⁊ exēplificat de cubo. minor probat in resurrectione xp̄i de dote subtilitatis. ¶ Rn̄det ꝙ due dimensiones repugnant ꝑꝑ sitū localē. ⁊ illud tollit dos subtilitatis. sed illud qō est rō limitatōis ad vnū vbi. s. situs determiat' nō pōt tolli ꝑ aliqō donū vel dotē. q2 ēt corpus gl'iosum hȝ sitū determinatū q̄ oȝ ipm eē ita hic ꝙ n̄ alibi. lȝ nō hēat sitū localē q̄ resistat alteri corpori. ¶ Sed ꝯ istud arguit ex 3ᵃ rōe sua q̄ est de ꝯmensurari ƒm multuȝ ⁊ vnū. q2 ƒm illā ipossibilius ei it duo corpora eē sil' magis q̄ꝙ vnū corp' in duob' locis. q2 aut iō oȝ locatū multiplicari multitudine illa locoꝝ. q2 ꝯmensuratur loco aut ꝑꝑ aliq̄ꝙ rōȝ spālē. si ꝓpter pᵐ cū eque oporteat loca ꝯmēsurari locatis. sicut exᵒ. q2 ꝯmēsuratio talis ē respect' cōis. tūc sequit ꝙ ad multiplicationē locatoꝝ sequit multitudo locorū. ¶ Et ideo propositū. s. ꝙ eque est ipossibile duo corpora eē simul sicut idē in plurib'. Si vero ꝓpter aliquid aliud hoc nō pōt eē nisi posteritas natural' vel sil'tas loci respectu dimēsionis locate. Nā prius nāliter nō opȝ cōmultiplicari posteriori. sed posterius priori ⁊ siml' ei cū quo est simnl. sed si ista est rō. maᵐ est ꙗ dimensiones loci sunt posteriores dimēsionibus locati. ḡ magis oȝ dimēsiones loci multiplicari ad multitudinem dimensionū locati q̄ꝙ exᵒ. ¶ Probō mioris. tū q2 dimensiones locati sunt cause

dimẽsionũ loci. qꝛ locatũ facit lat̃a ꝯti-
nẽtis distare ⁊ sup̃ficiẽ ei⁹ eẽ in actu. tũ
qꝛ p⁹ est qđ põt eẽ sine a° ⁊ ñ eꝯ°. Dimẽ
siones at̃ corpis pñt eẽ sine dimẽsionib⁹
locanti. pꝫ de sup̃ficie p̃mi celi nõ at̃ eꝯ°
qꝛ nõ pñt distare sup̃ficies locanti absꝫ
distan⁹ꝑtiũ locati. pꝫ ẽt per aliud qꝛ in
motu locali q̊cũqꝫ manet eađ sup̃ficies
locati. sed nõ loci. imo cõiter mutat̃ su
perficies loci mutato locato. ⁊ si corpus
eq̃le succedit eq̃li. ⁊ silr̃ figurato adhuc
nõ manet sup̃ficies eađ p̃oris ꝯscribens
corp⁹ 2m. ¶ Et h̃ rõ põt sic formari. ñ tm̃
ꝯ eũ. sed ad ꝓbandũ ꝙ sil' põt eẽ corpus
in plib⁹ locis. duo corpa pñt sil' eẽ. g̊ idẽ
in duob⁹ locis sil'. añs ꝯcedit̃ ab oĩb⁹. ꝓ-
bõ ꝯñtie. qꝛ magis possibile ẽ cũ vnita
te p̃oris nãliter stare multitudinẽ poste
riorꝝ nãliter q̃ꝫ eꝯ°. dimẽsio at̃ locati p̃-
or est nãliter dimẽsiõe loci vt ꝓbatũ est
nũc. g̊ ⁊c̃. ¶ 2° sic: possibile est ꝙ de⁹ cõuer
tat q̃ntitatẽ in q̃ntitatẽ sicut ꝯuertit sƀaꝫ
in sƀam. h° posito cũ ꝼm eũ illud in qđ
aliq̊d ꝯuertit̃ sit vbi p̃⁹ fuit ꝯuersum. se-
quit̃ tũc ꝙ corp⁹ in qđ fit ꝯuersio est vbi
fuit p̃us illud qđ ꝯuertit̃. ⁊ nõ põt eẽ ꝼꝫ
suã q̃ntitatẽ in a° loco. ita ꝙ q̃ntitas sit ei
rõ eẽndi ibi sicut eẽt si eẽt ꝑ se t̃min⁹ con
uersiõis nisi sit ibi localr̃ ꝼm eos. g̊ illđ
corp⁹ erit localit̃ vbi p̃us fuit localr̃ con
uersuꝫ. ⁊ cũ hoc manet in suo loco ꝓp̃o
¶ Cõuersio at̃ nõ aufert t̃minũ in quẽ ẽ a
loco suo. g̊ sil' põt eẽ localr̃ in duob⁹ loci
¶ Rñdet ꝙ aut sƀa panis manet in tali
ꝯuersiõe. ⁊ tũc vel afficit̃ dimẽsionibus
corpis xp̃i. ⁊ nõ sequit̃ ꝙ corp⁹ xp̃i sit di
mẽsiue in duob⁹ locis. sꝫ tm̃ in vno. aut
nõ afficit̃ sƀa panis illis dimẽsiõib⁹ cor
poris xp̃i. ⁊ tũc corp⁹ xp̃i nõ est vbi est
sƀa panis nisi rõe sƀe panis. ⁊ ꝑ ꝯñs ñ
dimensiue. qꝛ ꝼm p̃hum. i. p̃hicorꝝ. sƀa
nullã hꝫ magnitudinẽ. ⁊ sic nõ erit ibi
localr̃. ⁊ ꝑ ꝯñs nõ erit localr̃ in duobus
locis. aut oĩo totũ ꝯuertit̃ in totũ. ⁊ sic
cũ nihil maneat rõe cui⁹ corpus christi
dicatur ibi eẽ. s. in loco ꝯuersi. sequitur

ꝙ nõ erit ibi. qꝛ nõ sacr̃aliter. cũ nulla
sit sensibilis sp̃es. nec nõ sacr̃aliter. q̊a
sic est tm̃ in celo. ¶ Et p̃terea cum corpus
xp̃i nõ eẽt ibi dimẽsionalr̃ nõ possꝫ im
plẽ locũ quẽ p̃us ipleuerãt dim̃siões pa
nis. ⁊ ita nõ manẽt illa capacitas. sꝫ in
instanti ꝯuersiõis ꝑtes aeris cõcurrerẽt
⁊ desinẽt eẽ loc⁹ qui p̃us erat. ⁊ sic ꝑ ipꝫ
nõ maneret ibi corpus alicui⁹ nec corp⁹
xp̃i. sicut nec mõ manet corrupti sp̃eb⁹
panis. g̊ si adhuc ibi maneret hoc ñ eẽt
nisi ꝑꝑ sƀam ꝑtiũ aeris q̃ imediate añ
ꝯuersionẽ istius t̃mini tãgebãt dimensi
ones panis. ⁊ sic semꝑ maneret ibi cor-
pus xp̃i. qꝛ semꝑ manẽ possent iste par
tes aeris. ¶ Cõtra. rõ nõ videt̃ solui. qꝛ
ꝯuertat̃ sƀa q̃nta eq̃lis corpi xp̃i i corp⁹
xp̃i q̃m. ⁊ stabit argm. qꝛ illud in qđ fit
ꝯuersio erit q̃ntitatiue in loco t̃mini cõ
uersi. ⁊ cũ hoc ẽt erit in loco ꝓp̃o vbi p̃⁹
¶ Nõ g̊ rñdet dđo põt dari hoc mẽbꝝ
qꝛ totũ oĩo ꝯuertit̃ in totũ. qꝛ t̃min⁹ cõ
uersionis sit vbi p̃⁹ fuit ꝯuersũ. negetur
ista ꝓpõ t̃min⁹ ꝯuersiõis est vbi pri⁹ fuit
ꝯuersũ ⁊ forte negaret eã nisi forte cum
ista additiõe si illud manet qđ fuit con
uerso rõ locãdi. ⁊ tũc arm istud nõ ꝯclu
dit ꝯ eũ. nec ẽt de aere equali cõuerso ꝯ
corpus xp̃i. nec curo insistẽ. qꝛ credo ꝙ
illa ꝓpositio cui innitit̃ rõ sit falsa. s. ꝙ
oporteat t̃minũ cõuersiõis eẽ vbi p̃fuit
cõuersuꝫ siue maneat illud qđ fuit con-
uerso rõ locãdi siue nõ. ¶ Posset dari
aliud mẽbꝝ diuisionis. s. ꝙ q̃ntitas aeri
cõuerteret̃ i q̃ntitatẽ corpis xp̃i sƀa aeri
remanẽte. ⁊ tũc posset inferri ꝙ corpus
xp̃i eẽt sub sua q̃ntitate ⁊ dimẽsione pꝫ.
⁊ ꝙ q̃ntitas ei⁹ sit vbi p̃fuit q̃ntitas aeris
cõuersi. g̊ corpus xp̃i erit ibi dimẽsiue.
⁊ cũ hoc erit in celo. ¶ Ar° g̊ aliter ꝑ ali
am rõꝫ ad hanc cõclusionẽ ⁊ si forte sit
ad hoiẽꝫ ar° sic: Ubicũqꝫ põt deus facẽ
sƀam nãlem nõ sub mõ suo nãli vl' sƀ
mõ sibi opposito. põt eã facere sub mõ
suo nãli seu cõuenienti sue nature. ꝓbõ
qꝛ in faciendo p̃m est duplex miraculuꝫ.

vnu vo tm est in faciendo 2m. Sed de' pot facere corpus xpi sacratu fm oes et facit de facto sacraliter. i. no sub modo suo nali sil in diuersis locis. g pot ide facere in eisde sub mo nali. s. localr et dimesiue. ¶ Nec valet dice q est hic p conuersione alteri' in ipm qr couersio alterius in istud no est isti formaliter ratio eendi hic. qd pz. qr trafeunte quersione manet tmin' couersionis hic. g sine aliqua odictione pot alicui oferri ee hic sine quersione aliqua alteri' in ipz. ¶ Si dicas q couersio ista vt prefita est causa isti' pntie. ¶ Contra. Deus de potentia absoluta no pot facere couersione pteritā no pterisse. et tunc de potetia absoluta no posset facere sic pns no ee sic psens. qd nihil est. ¶ Si dicas q spes derelicta post couersione est corpori xpi ro exndi h. et ita ad istud hic neccio reqritur quersio. ¶ Contra. Spes illa no est formalr in corpe xpi. g n est ro corpori xpi eendi formalr aliquale. et hoc loqndo generalr de aliquali p quocuqz qd formalr inest corpori xpi. sed corpus e formalr pns. g p aliquid aliud q p conuersione vel spem quersi. sicut dic Ug. qui totu tribuit potetie dei. licz doctor nitat soluere. ¶ Probat etia illa pa ppositio. qr possibile e nouitate ee circa aliquid posterius absqz nouitate circa prius g possibile e noua ee tale presentia absz oi nouitate circa forma sbalem que prior est oi tali respectu. ¶ 4°ar°sic. Angls pot ee siml diffinitiue in plurib' locis. g et corpus circuscriptiue. pntia videt satis manifesta. qr similis habitudo est in vtroqz. et per osequens similis determinatio ad locu sibi suo modo couenientē. vnde coiter negantes pns negant ans probo ancedentis. Deus pot couertere pane in angelu. vt probabitur dis. xj. et vbi prefuit couersum ibi est illud in qd couertitur. salte si ro locationis ipsius conuersi manet. ergo angelus est vbi fuit panis. sed no potest esse ibi presens qn sit in loco fm modu sibi conuenientez essendi in loco. et tamen manet in proprio loco in celo. g etc. ¶ Istarū quattuor rationu prima et tertia pondero. scda et quarta no procedunt nisi ex quodaz presupposito qd no credo esse veru. concluderet tamen cotra plures illa presupositione concedētes. ¶ Ad hoc est intētio hug. quē licet iste doctor nitatur exponere. tamen legenti hug. satis patet q totu qd pertinet ad istud diffinibile .s. esse simul in duobus locis idem corpus attribuit omnipotentie dei non autem alicui conuersioni alicuius in istuz terminum.

Dico ergo ad questionē

q est maxima mihi certissima q deo est possibile omne qd non includit euidenter contradictionez. et ad qd no sequitur necessario contradictio. hoc e huiusmodi. ergo possibile est do vt patebit soluendo rationes. Dico ergo q deo simpliciter est possibile idez corpus simul facere in diuersis locis localiter. hoc patet ex intellectu terminoz. ¶ Cuz enim dico idez corpus simul esse localit in diuersis locis. nihil dico super h°corpus nisi quendaz respectuz extrinsecus aduenientez fundatuz in vno quāto ad aliud quātum circuscribens. respectuz autē talē plurificari super idez fundamentu ad diuersos terminos no apparet cotra aliquid notuz fm rationē. qr respectus intrinsecus aduenientes de quibus minus videtur possunt plurificari fundamento eodez manēte ad diuersos terminos vt super eandez albedinē possūt due similitudines fundari ad duos terminos. vt probatuz est li. 3. di. 8. ¶ Assumptum. s. q vbi non dicit nisi respectuz extrinsecus aduenientez ad circunscribens satis patet ex dictis in precedē ti. q. At mirz est q sequentes roez tm sequunt imaginationē. q qr imagina°no sepat locuz a corpe nec ep°. nec percipit

vnū plificari sine alio: qđ iō dicat sim-
plr ipossibile vnū sine alio plificari. se
quēdo tñ imagiatōez nō appet aliud: sz
exclusa ista imaginatōe q̄ sp initēs sen-
sibus nō aliud apphēdit: ꝛ sequēdo rō
nez ex rōib⁹ termioꝝ nulla ē necessitas
ꝙ plificato vno plificet aliud: vt plifica
to posteriori nō ē necesse pri⁹ plificari.
ipa aūt vbi i sūt māifeste posteriora ip-
so quāto locato ꝛ accñtalit ꝛ ꝯtingent
aduenīētia. in multis etiā alijs vbi ma
ior ē ꝯnexio ſm rōez ꝓcedim⁹ vnū sine
altero plificari. vix eni ē aliq̄ alia habi
tudo accñtalior suo fūdamēto ꝙ sit vbi
nec aliqs mod⁹ eēndi in. nec aliqs mo-
dus ab. ꝛ sic de alijs multis habitudini
bus: ꝛ tñ i alijs hitudinib⁹ nō ita ꝓter-
ue asserit ipossibilitas plificatōis habi
tudinū circa idē fūdamētū. ❡At si istes
ꝙ veꝝ ē ꝙ plēs respect⁹ pñt fūdari i co
dē fūdamento qñ vn⁹ coꝝ nō adequat
totū fūdamētū. h āt vnū vbi adequat
totā rōem quāti inquātuz locabile ē.
❡Hoc videt sine rōne dictū: qz respectus
q̄ oritur ex natura fūdamēti magl vide
tur adeq̄ri fūdamēto ꝙ ille q̄ extrīsec⁹
aduenit ceteris parib⁹: sed ad duos ter
minos pñt eē i eodē fūdamēto duo ta-
les respect⁹ oriētes ex nā fūdamenti: vt
due eq̄litates ad duo quāta eq̄lia: ḡ sine
rōne fingit ꝙ h vn⁹ respect⁹ adeq̄t. ❡Cō
firmatur: qz nō magis adeq̄t quātitatē
sua pñtia ad locuz q̄m adequat sbam
sua pñtia sibi ꝯueniēs. sz sba ponit pos
se hre plēs pñtias etiā ꝑmo cū sit ꝑmus
ſmin⁹ multaꝝ ꝯuersionū i multis alta
rib⁹. ꝛ cū hoc tñ ē pñs i celo sb mō q̄ti
tatiuo ḡ. ❡Aliq̄ argumēta sūt vlia ꝛ sol-
uent eo mō q̄ ꝓcedūt i gnāli. mlta alia
sunt difficilia ſm imaginatōem q̄ ꝓce-
dūt i exēplis. s. adductis de calore ꝛ fri
gore. fame ꝛ saturitate. sanitate ꝛ egri-
tudine. morte ꝛ vita. ꝛ sic de alijs. ❡Ad
ꝓ istis soluēdis pono tres ꝓpositiones
quarum prima est. quecūqz sūt priora
essentialit ipo vbi vniformit insunt cor
pori quāuis hñti diuersa vbi. nec vari
abūtur variato ipo vbi. q̄ vero poste-
rius vel simul nā variabūtur ſm vari
etatem ipsi⁹ vbi. hoc patet. qz pri⁹ essē-
tialiter nō variatur ꝓpter variatōem
posterioris. sz posteri⁹ bene variat ad
varietatē prioris. q̄ etiam sūt sil nā cuz
aliq̄ variatur cū illo. ❡2ª propositō est
Sicut passū existēs i vno vbi reciperet
formaz a duobus agentibus sibi ibidē
approximatis sic ipm in duob⁹ locis ex
istens patietur ab eisdē sibi in illis duo
b⁹ vbi approximatis. ꝛ hoc intelligo
de passione q̄ est ad formam absolutā
hoc patet. qz ad h⁹ ꝙ patiens patiatur
ab agēte recipiēdo istā formā nō opor
tet nisi ꝙ sit in potētia passiua ꝛ agens
habeat formam actiuam. ꝛ sint debite
approximata siue i h⁹ vbi siue i illo sit
approximatio nihil differt quātum ad
actōem que est ad formā absolutam: sz
passo posito in duobus vbi ipm habet
eandem potentiam passiuaz ad formā
absolutam. ꝛ actiuum habet eandem
potētiam actiuaz. ꝛ eodē modo potest
approximari sibi vt ē in isto vbi sicut i
alio: ergo eodē modo paciet quantum
ad omnē formā absolutam a quocūqz
actiuo sibi approximato siue i isto vbi
siue in alio: sicut si tm̄ esset in vno vbi
ꝛ esset agens sibi approximatuz. ❡Ad
didi autem ſm formā absolutam. quia
non oportet ꝙ eadē patiatur loquendo
de respectis q̄ sunt simul nā cū vbi vel
posteriora: qz illa possunt variari sic ꝛ
vbi ex prima propositōne. verūtamen
ibi etiam posset cōcedi ista 2ª proposi-
tio vt patebit in respondendo ad instā
tias in speciali. ❡3ª propositio est. sicut
corpus in vno vbi existēs se haberet in
ratione actiui ad diuersa sibi approxia
ta in illo vbi: sic ipsum vt existens i du
obus vbi se habet ad eadem sibi in illis
vbi approximata. hoc patet ex proba-
tōne precedentis. ❡Ex hisad rōnes do
ctorum adductas ꝓ opinione negatiua

¶ Ad primaȝ dico ꝙ prima ꝓpositio pos
set ita intelligi ꝙ esset neganda. absolu
te enim potest deus in omnē visionem
⁊ ſm omnem modū visionis. nō tamē
in quocunqȝ oculo pōt causare quācū
qȝ: quia non quilibet oculus ē suscepti
uus. sed esto ꝙ loquatur de quacunqȝ
forma ad quā equaliter se habet poten
tia agentis de se ⁊ potentia receptiui ꝙ
per istam potentiam eque posset queli
bet causari in susceptiuo tūc vera est ꝓ
positio. quia tam ex rōne actiui ꝙ᷑ pas
siui esset equalis possibilitas. ¶ Sed non
adhuc sequitur de qualibet ⁊ de omni
bus simul. q2 ex pte dei ⁊ susceptiui acti
ui ⁊ passiui superficies est eque possibil
ad oēm colorem. nō tamen ad omnes
simul. ⁊ tūc oporteret ostendere ꝙ cor
pus ex parte sui est eque susceptiuū om
nium vbi ⁊ duorūȝ qd̄ negat ab aduer
sario. tamen ad rem cōcedo ꝙ ex parte
dei actiui ⁊ corporis vt susceptiui equa
lis ē possibilitas in corpore ad duo vbi
que sunt simpliciter distincta ⁊ ad q̄tcū
qȝ: ⁊ tunc ad omnia. ⁊ cum dicitur per
nullam virtutem post vnuȝ corpus ha
bere omnia vbi nec esse vbiqȝ. falsum ē
⁊ probo quia ipsi concedunt ꝙ corpus
christi posset vbiqȝ esse sacramētaliter
¶ Posset enim deus quodcunqȝ corpus
vniuersi conuertere i corpus christi sic
panē ⁊ ego dico ꝙ non est maior limi
tatō ad esse alicubi localiter ꝙ᷑ sacramē
taliter comparando ad potentiam dei.
¶ Quicquid enim potest fieri per causaȝ
secundam actiuam potest deus facere
immediate ipsum autē per sacramentū
velans corpus christi non est causa cor
pori essendi hic. nisi sicut causa effecti
ua 2ª. quia nō tanꝙ᷑ causa formalis vt
probatum est. ¶ Et ad probationem cū
dicitur ꝙ esse vbiqȝ est proprium dei.
dico ꝙ deus ex sua immensitate neces
sario est vbiqȝ. quia nullum potest esse
vbi in quo non sit ſm potentiam presē
tiam ⁊ essentiam. ⁊ sic impossibile ē ali
ud a deo esse vbiqȝ. sed non est inconuē
niens aliquid aliud a deo per eius po
tentiam esse in quocunqȝ vbi. nec per
hoc debet dici proprie esse vbiqȝ sicut
deus. quia non est imensuȝ. ¶ Ad illud
argumentum quod includit multa de
illis repugnantibus. patȝ ex tribus pro
positionibus. applico tamen sic. ¶ Esto
ꝙ huic corpori in isto loco approxima
tur vnuȝ agens scȝ ignis: ⁊ in loco alio
aliud agens scȝ aqua. dico ꝙ aut sunt
equalis virtutis in agendo: aut vnum
vincit alterum si sunt equalis virtutis
sicut approximata isti corpori habenti
vnum vbi vel vtrunqȝ impediret alte
rum ita ꝙ neutrum ageret vel agerent
ad quendam effectum medium in quo
passum nec perfecte assimilaretur vni
nec alteri sic eodem modo dico nunc
quando sunt approximata eidem cor
pori in diuersis locis. ¶ Si autem virtus
alterius vincat. vel simpliciter assimi
lat sibi passum. vel magis ꝙ᷑ alterum:
⁊ eodem modo dico si sint in diuersis
locis: quia non est maior difficultas h
ꝙ᷑ si ignis ⁊ aqua ponerentur simul: qd̄
tamen non negatur posse fieri a deo. ⁊
idem corpus approximatum igni ⁊ aq̄
habentibus idem vbi: quod non opor
teret ibi dicere ad vitandum contraria
in passo. hoc facilius vel eque facile vi
tare potest quicunqȝ in proposito. ¶ De
fame ⁊ saturitate dico ꝙ fames est ap
petitus calidi ⁊ sicci. iste autem appeti
tus vel est naturalis vel voluntarius. si
ue ergo sic siue sic dicit aliquid absolu
tum. illud ergo non variatur propter
varietatem vbi ex prima propositione
⁊ per consequens si hic satiaretur ⁊ ces
saret appetitus cibi cessaret etiam i eo
dem alibi. licet non ex cibo sumpto ibi
sicut statim dicetur de morte. ¶ Si aūt
dicas saturitatem esse repletōnem cor
poralem stomachi: tunc esset dubium
cum non recipiat hoc vt hic. vtrum vt
hic esset repletus isto modo. ⁊ dico ꝙ

non sicut nec corpus christi vt in pixide
fuisset vulneratū. quia ista repletio nō
dicit nisi presentiam alimenti contēti a
continente. s. stomacho vel ventre. et si
cut possibile est quod continentia istud cor
pus hic et ibi sint alia: ita possibile ē quod
continētia actiua istius corporis hic sit
alia a continentia eius in alio vbi. quia
hic nihil absolutū dicit sed respectū ex-
trinsecū ¶ De 3°. s. sanitate et infirmita
te tēperie et intēperie. dico quod vel itēperi
es aeris expellit tēperiē in comparatio
ne ad corpus animalis i quod agit aer
tempatus vel intemporatur. et tūc breuit
erit tale quale natum esset causare agēs
vincēs. licet forte ageret illud remissius
propter actionem cōtrarij impedientis
et resistentis. Si aūt sint equalia i agen
do passū tunc alterabitur in media pro-
portione eodem modo sicut si diceres
quod sana aura et infirma simul essent quod
concedis deum posse: et idem corpus eēt
approximatum isti aure et illi simul.
¶ 4m quod ē de morte et vita faciliter sol
uitur. quia vtrunque istorum est aliquid
absolutum priuatiuum vel positiuum
et per cōsequens nō variatur propter vari
ationem vbi. secundum primam propositōem
si ergo moritur hic moritur et ibi. sed tñ
non sequitur: vulneratur hic ergo vulne
ratur ibi: quia vulneratio dicit diuisio
nem continui vt hic ab aliquo hoc diui
dente. sed tamē est verū si hic habet vul
nus quod et alibi habet quia sic ē disconti
nuatio partium que si ibi ē in hoc cor-
pore et alibi in eodem. Ad 3m huius do
ctoris dico quod non oportet locatum cō-
mensurari dimēsionibus loci secundum vnū
et multū. ita quod ad multitudinem dimē-
sionum loci sequatur multitudo dimē
sionū locati. sicut nec ad plurificatōem po-
sterioris sequitur multitudo prioris. ma-
xime de respectu extriseco et fūdamēto
sicut tactū ē in arguēdo contra primā opi.
Ad rōem primā alterius doctoris dico quod
termini vnius possūt itelligi simul eē cū ter
minis alterius vel simultate pcisa et adeqta: vel
nec pcisa nec adeqta. Si primo itelligatur de
simultate dico quod maior ē vera et minor fal
sa. Si aūt intelligatur de simultate 2°. s. non
adeqta tūc maior ē falsa. quia non oportet
illud quod ē extra terminos vnius eē extra
terminos alterius. quia vltra si vnū excedit
aliud nō oportet quod illud quod ē simul ex-
cedenti sit simul excesso. vbi gratia. si aīa secundum
terminos suos qdditatiuos terminū. n.
quātitatiuū nō habet sit simul cū terminis di
giti. nō propter hoc seqtur quod quicqd ē ex-
tra terminos digiti sit extra terminos aīe.
¶ Ad illud de angelo dico quod concludit op
positū sic ostēsū est i. 4. rōne contra opinionē
pōt eni angelus suo mō. s. diffinitiue eē in
pluribus locis. s. per potentiā diuinā. ¶ Ad
aliud alterius doctoris dico quod illud simile
nō tenet. quia nā vna ē ratō formalis eēndi
in vna specie. sed dimēsio nō ē rō formalis
proxima eēndi in loco. sed tm rō fūdamē-
talis. illa tñ pōt eē vna licet respectus sint
diuersi. sicut albedo pōt eē vna licet similitu
dines diuerse sint. sed nō nisi per vnā simili-
tudinē constituitur formaliter in spē similis. si aūt
spēs similis nō possit plurificari i eodē nec si
militudo. ¶ Ad aliud alterius doctoris di
co quod si remanet in eodē vbi in quo prius
erat: pōt acqrere nouū vbi vnica muta
tōne et duabus mutatōibus. Et si qras: ille
mutatōes aut sūt eiusdē speciei aut nō.
detur vnū vel alterum nō curo. Et cū ar-
guis: due mutatōes eiusdē spēi nō sunt
simul i eodē. dico quod nō ē icōpossibilitas mu
tatōnū nisi ex icōpossibilitate termino
rum vel formarum secundum quas sūt. primo ergo oporteret
probare icōpossibilitatem duorum vbi: quod
nego. quare nō erit icōpossibilitas dua
rū huiusmōi mutatōnū ¶ Ad aliud eiusdē
doctoris cū dicit quod termini mutatōis sint
icōpossibiles. dico quod verum ē de primis ter
minis. nō aūt de terminis concomitātibus
Intelligo aūt quod primi termini cuiuslibet
mutatōis sunt priuatio et forma et econuer
so. concomitātes aūt qui iūgūtur terminis pre
dictis. vltra ergo cōcedo quod priuatio et forma

sũt icõpossibiles. sꝫ ꝯcomitãtia pñt esse ꝯpossibilia. vbi grã. in mutatõib⁹ sbali bus si ñ ponat̃ vnica forma i aiato. cor pus organicũ p̃cedit aiatõez q̃ est termi nus ad quẽ sꝫ nõ est p se termin⁹ a q̊ cor pus organicũ. sꝫ ipa iaiatio qꝛ mutatio est int̃ illã inaiatõez ⁊ aiationẽ. lꝫ aũt in aiatio ⁊ aiatio sint sil' incõpossibilia: nõ tñ corp⁹ organicũ ⁊ aiatio. Eodem mõ i corruptõe si manet eadẽ forma corpo ris q̃ pri⁹ fuit termin⁹ a q̊ p se. s. forma. cui⁹ p̃uatio succedit ille nõ manet. sꝫ ter min⁹ ꝯcomitãs istã p se terminũ a quo manet. Eodẽ mõ in augmẽtatõne si po natur tota quãtitas p̃existẽs manẽ ma net tot⁹ terminus a q̊ positiuus q̃ est cõ comitãs priuatõem q̃ est p se termin⁹ a quo ⁊ ecõuerso in diminutõne manet quãtitas positiua aliq̃ que pri⁹. sꝫ non idẽ p se termin⁹ a q̊. Silr̃ in alteratõne ꝫm intẽtõnem ⁊ remissionẽ: ⁊ eodẽ mõ dico de motu locali ꝙ nõ est ꝯdictio ꝙ mot⁹ acq̃sitiuus sit sine depditiuo. ⁊ tũc cũ termino ad quem nõ manet p se ter minus a q̊ qui est p̃uatio sed manet ille termin⁹ q̃ est q̃i p accñs. ⁊ quasi ꝯcomi tãs cõiter p se terminũ. ¶ Ad ppo^m po nat̃ hic eẽ tm̃ motus acq̃sitiu⁹ noui vbi sine motu depditiuo. ⁊ hmõi p se t̃mi nus a q̊ est priuatio vbi acq̃siti. illa aũt nõ manet cũ termino ad quẽ. sed h nul lus est terminus ꝯcomitãs p se terminũ a quo. quia talis nõ est nisi vbi sũt duo mot⁹ vel mutatões ꝯcomitantes. ⁊ per se termin⁹ vni⁹ ẽ per accñs termin⁹ alte rius. ¶ Ad rões p me appositas. ad pri mã dico ꝙ p illã posset probari ꝙ duo corpora nõ pñt eẽ simul. qꝛ agẽs natura le nõ intẽdit corp⁹ vnũ expellẽ nisi indu cat aliud corpus. si g̊ nõ eẽt repugnãtia duo corpa esse simul: tũc mouẽdo hoc corpus ad istud vbi nõ expellẽtur aliud corp⁹. ⁊ sic nã posset facere duo corpa simul. qꝛ ergo cõcludit manifestũ icõ ueniẽs. dico ꝙ aliq̃ sunt repugnãtia re spectu v̊tutis create ⁊ limitate sup q̊rũ

sil'tatẽ nõ põt creata virtus actiua. q̃ ta men nõ sũt simplr̃ incõpossibilia. Ex^m virginem parere ita ẽ nature create im possibile facere sicut duo corpora i eodẽ loco ⁊ vnũ corp⁹ in diuersis sup q̃ non põt virt⁹ creata sil'. que tñ nõ includũt ꝯdictõnem simplr̃ vt visum est. iõ sunt possibilia deo. ¶ Ad 2^m dico ꝙ põt ꝯce di ꝙ si illa materia corpis locati in duo b⁹ locis trãsmutat̃ a duob⁹ agentib⁹ ad duas formas nõ eẽt nouũ miraculũ. sꝫ tm̃ per antiquũ miraculũ eẽt propor ti onata ad recipiẽdũ actões illoꝝ agenti um. ¶ Dico tñ alit̃ ꝙ si idẽ ponat̃ esse in duob⁹ locis ñ sequitur ꝙ eadẽ materia duabus formis iformet̃ sil' similibus ne qꝫ eiusdẽ spẽi neqꝫ alteri⁹. Eodẽ quidẽ modo potest argui de hoc ⁊ de alio. si agẽtia ponãtur eiusdẽ spẽi vel alterius ¶ Ad ex^m de alimẽto dico ꝙ idem fieret de alimẽto sũpto a diuersis i diuersis vbi: qd̊ fieret si illi duo stomachi fierẽt in eodẽ loco ⁊ cibus ille eẽt i vtroqꝫ. tũc eni aut totalit̃ virtus vna vinceret aliã ⁊ totũ ꝯuerteret in suum corpus. vl' es sent virtutes equales ⁊ tũc equalit̃ ꝯuer terẽt de alimẽto hoc i suum corp⁹. ⁊ illa in suũ. vel eẽnt iequales: nõ tñ vna oĩo vinceret. ⁊ tũc fortior plus ꝯuerteret in suũ corp⁹. ⁊ alia debilior min⁹ conuer teret. eodẽ modo sicut hẽres dicere ibi de stomachis aialiũ sil' exñtibus ⁊ cibo recepto in vtroqꝫ: ita dicẽdo hic iuxta illã ꝓpositõnem scđaꝫ. s̃. positã. ¶ Per illud ad aliud de ignibus approximati vni ligno in diuersis vbi. etiam dico ꝙ haberes idẽ dicere si duo ignes p potẽ tiã dei eẽnt sil' ⁊ approxiati illi ligno. ¶ Et si q̃ras q̃d eẽt dõ: nõne tũc oporteret ꝙ lignũ ꝯuerteretur in ignẽ vel in quẽ ⁊ a quo. non enim magis ab vno q̃ ab alio. quia sunt equales. non in vnum: quia duo sunt agentia ⁊ corporalia. nõ aũt possunt eẽ due cause totales eiusdẽ effect⁹. ¶ Dico ꝙ vl' eũdem ignez gnãrẽt pfectiorem. ⁊ sic esset effect⁹ diuisibilis

ꝺm perfectionē si forma ſb̄alis pōt hr̄e
ptē ꝛ ptē. sicut diceret de calore. si vō ge
nerarēt eunđ effectū indiuiſibilē oīo ge
nerarēt tn̄ eo mō efficiēdi q̄ neut̄ illoꝝ
poſſet eē cā totaliſ effect⁹. qꝛ p⁹ ita breuē
alterationē q̄ nō ſufficēt ad ignitionem
ab alio iſtoꝝ p̄ciſe agēte. ꝛ tūc iſta ꝓpō
eſt v̄a. qꝛ due cauſe totales totalr̄ cauſā
tes nō p̄nt eē eiuſđ effect⁹. ¶ Ad aliđ di°
ꝙ aīal exn̄s in aliq̄ vbi ſine nutrimento
nutriret ibiđ. dū tn̄ idē al̄ ſuſcipet alim̄
tū ꝯueniēs in a° vbi. qꝛ etſi mot⁹ localis
nutrimēti ad ſtomachū nō ſit idē h̄ q̄
ibi. nec mirꝝ. qꝛ ex q̄ vbi eſt aliud ꝛ mo
t⁹ localis ad vbi p̄t eē ali⁹. tn̄ ꝯuerſio nu
trimēti in ſb̄am alēdi eſt eađ h̄ ꝛ ibi. qꝛ
illa ꝯuerſio eſt gn̄atio ptis ſb̄e iſtiuſ nu
triti ꝛ tota ſb̄a nutrita ꝛ q̄lꝫ ps p̊or eſt
ip̄o vbi. nec g̊ variabit ad variationē e⁹
.ſ. vbi. ¶ Et cum addit. si vtrobiqꝫ h̄ret
alimētū ſufficiēs duplo nutriret. di° ꝙ
vel vtrobiqꝫ ſuſcipet totū illud alimen
tū ꝛ p ꝯn̄s ſupfluerēt. qꝛ e⁹ medietaſ ſuf
ficēt ad nutritionē ei⁹. vel i vno loco ſu
ſcipet ptē ꝛ in a° aliā. ꝛ vtrobiqꝫ ſufficiē
ter nutriret. pꝫ ex p̄dictis. ¶ Ad illđ de
modico igne ꝙ ꝯburēt oīa ꝯbuſtibilia.
dico p ꝓpōem ſcđam qꝛ ponat̄ ignis in
vno loco. ꝛ multa ꝯbuſtibilia ſibi h̄nti
illud vbi tm̄ approximata. ꝙ dicerē tc̄
de igne reſp̄cu illoꝝ. ſic dico nūc. qꝛ vel
in aliqđ illoꝝ agēt p̄ciſe. vel ſi in qđlꝫ
eſto ꝙ oīa eēnt ſil̄. agēt tn̄ valde r̄miſſe
in ea. Eođ mō dico in ꝓpoſito. ꝙ actio
erit remiſſa in qđlꝫ iſtoꝝ reſpectu acti
onis quā h̄ret in vnū illoꝝ ſi in nullum
aliud agēt. Nec mirꝝ. qꝛ v̄tus nāl̄is mi
nor eſt in pl̄a q̄ꝫ in pauciora. ꝛ in ml̄ta
q̄ꝫ in vnū. ¶ Ad illud de diuerſa figura
tione. dico ꝙ lꝫ figura° videat̄ eē q̄litas.
tn̄ ꝯſeq̄t̄ ipꝫ vbi. ¶ Ad aliud de toto ꝛ p
te. dico ꝙ ps extra totū nihil h̄ꝫ qđ nō
h̄ꝫ in toto. illa. n. actualitas que attribu
itur parti extra totū ꝛ nō in toto non ē
niſi p̄ciſio. ¶ Sed ꝯ. qꝛ cōtinuitas ē for
ma abſoluta. ꝛ per ꝯn̄ſ prior eſt ip̄o vbi

g̊ nō pōt eē idē corp⁹ in loco iſto ꝯtinuū
ꝛ alibi nō ꝯtinuū. ꝛ p ꝯn̄s nec hic pars
ꝛ ibi non parſ. eo modo quo continua
tum alteri dr̄ pars. Reſponſionē q̄re.

Dico ad argum̄ta

p̄ncipalia. Ad p̄ᵐ dico ꝙ multi ꝯcedūt
r̄ōnes oppoſitas poſſe eē ſil̄ in eođ. di
cētes idē ꝛ ꝺm idē eē p̄nᵐ agēdi ꝛ patien
di. ſed ad ꝓpoᵐ nō oꝫ incidē in iſtā diffi
cultatē. nullus. n. negat q̄n r̄ōneſ op
poſite poſſint ineē eiđ ꝺm diuerſa fūda
mēta. vtpote. qꝛ ꝺm aliq̄d ſit mai⁹ ꝛ ꝺm
aliud min⁹. ꝛ h° vel reſp̄cu ſui vel altiuſ
vbi āt in toto corpe aliud ꝛ aliđ eſt po
ſteri⁹ ꝛ anteri⁹. ſupi⁹ ꝛ inferi⁹. vn̄ mediā
te illo vbi tanq̄ꝫ fundamēto a° ꝛ alio n̄
eſt incōueniēs corp⁹ h̄n̄s vbi ſupi⁹ ꝛ infe
ri⁹ eē ſupi⁹ ꝛ inferi⁹. nec mireris reſp̄cm
ſupioris ꝛ inferioris fundari in vbi. lꝫ
vbi ſit reſpect⁹. qꝛ pōt bn̄ vn⁹ reſpectus
fundari in a° reſp̄cu. vt tactū ē. s. ¶ Ad
aliud dico ꝙ r̄ōnes ꝯ̄rie in genē bn̄ p̄nt
ineē eiđ ꝺm diuerſa fundamēta. ſic̄ ideꝫ
pōt eē ſil̄e alicui ꝺꝫ albedinē ꝛ diſſil̄e ei
dē ꝺꝫ ſciam. ꝓpinquū āt ꝛ diſtās fūdāt
in corpe vbitato. qꝛ ip̄m vbi ei⁹ eſt ꝓpi
quū ꝛ diſtās. g̊ ſi aliud eſt vbi ꝓpinquū
ꝛ diſtās p̄nt eiđ corpi ꝯuenire ſic̄ ꝯueni
unt duob⁹ vbi q̄ ꝯueniunt illi corpori.
ꝛ ſi fundamēta ꝓpinq̄tatis ꝛ diſtantie.
¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ ſicut idē tpale nō pōt eē
ſil̄ ꝺm tp̄ſ. i. eadē tpalitate vt ita dicā in
diuerſis tpib⁹. ſic nec idē locale pōt eē ſi
mul ꝺm locū in duob⁹ locis. ſi āt accipi
as in āñcedēte ſil̄ ꝺꝫ tp̄s. ꝛ in ꝯn̄te ſilr̄ ſil̄
ꝺꝫ locū valꝫ ꝯn̄tia. vl̄ ꝓportio. qꝛ ita oꝫ
ſil̄tas tpis ꝯpari ad tps idē circa tpale.
ſicut ſimultas loci ad eundē locū circa
locale. Concedo ergo ꝙ vnica locatiōe
qđ eſt dicere eſſe ſimul ꝺm locuꝫ nō po
teſt eſſe ideꝫ locale ſimul in duobus lo
cis. ¶ Poteſt autē hic rō duci ad ptē op
poſitā lꝫ ſophiſtice ſic. idē locale ſil̄. i. in
eodē loco exn̄s p̄t eē i diuerſiſ tp̄ib⁹. g̊ ꝛ
ſil̄ tpe p̄t eē i diuerſis loci. ſoluant iſtud

sophisma ꝛ soluēt argumētū suū si forte
reputēt ꝙ hēant euidētiā. ¶ Ad aliō ꝙ
idē mouet sil' ꝛ qescēt: dico ſꝫ primā ꝓ
positionē illaꝝ triū ꝙ cū moueri vl' qe
scere ſm locū sit sil' cū vbi: vel posteri⁹
variat ad variationē vbi: ꝛ ita potit in
vno vbi qescē localr: ꝛ i alio vbi moue
ri: qꝛ qescē ħ localit nihil aliud ē ꝙ hr̄e
ꝯtinue idē vbi qȯ pri⁹: ꝛ ibi moueri ni
hil aliud est ꝙ hr̄e aliud ꝛ aliō vbi: sic
ēt est possibile ꝙ idē corp⁹ hēat ħ pma
nent vbi vnuꝫ: ꝛ aliud ibi: sic possibile
est ꝙ pmanent hēat ħ vnū vbi: ꝛ alibi
pl'a successiue. ¶ Eodē mō dō est de pti
b⁹ toti⁹ si fiant instātie: qꝛ possibille est:
ꝙ ħ oēs ptes toti⁹ qescāt i toto: ꝛ ibi ali
que moueant: vt man⁹ vel pes: qꝛ omia
ista ꝯsequūt vbi: puta hoc ꝛ illud. ¶ Et
si arguas: g̊ vt est in vno vbi posset mo
ueri ad seipm vt in alio vbi est: ꝛ ita ac
cedēt ad illud vbi in q̊ iā est: ꝛ tūc vl' ex
pellēt seipm de alio vbi ad qȯ accedit: ꝛ
tūc eēt icōpossibile sibipi ſm vbi: sic ali
ud corp⁹ vel nō expellēt: ꝛ tūc desineret
hr̄e illud vbi v̓tute ꝓpria accipiēs tm̄ il
lud vbi qescentis: vel facēt se vt hn̄s ali
ud vbi cū seipso: ꝛ ita q̄i duo corpa sil':
silr si eēt aiatū posset seipꝫ mouere pel
lēdo vel trahendo: ꝛ posset idē hō hn̄s
mille vbi facē choreas ꝛ maximū exer
citū in cāpo: ꝛ mlta alia q̄ vident mira
ꝛ iteꝝ loq̄ ꝛ tacē ꝛ disputare cū seipso.
¶ Dico ꝙ hec sit puerilia ꝛ imaginatiōꝫ
sensui initētē seqntia: si. n. q̄rat rō eoꝝ
de qb⁹ arguit nulla ē difficultas maior
ꝙ corp⁹ moueat ad illud vbi in q̊ qescit
ꝙ ad aliō vbi: et tūc cū ꝓuenerit ad illō
vbi: dico ꝙ idē corp⁹ expellet se de i° vbi
in q̊ qeuit: nisi forte illa v̓t⁹ agēs p quaꝫ
hūit aliud vbi desinat ꝯseruare ipꝫ vt
aliō vbitatū: ꝛ tūc nō hēbit nisi tm̄ vbi
qȯ hūit p⁹ qescēs: sed pri⁹ nō hēbat illō
vt t̉minū sui mot⁹: imo desinet scd̓ꝫ vbi
qȯ hēbat in motū: habere aūt qȯcūqꝫ
vbi siue vt i motu siue in t̉mio mot⁹ ni
hil facit ad variationē vel multitudieꝫ
absolutoꝝ q̄ sūt in re. ¶ Per hoc pꝫ de
chorea ꝛ bello ꝯfabulatiōe ꝛ disputati
one cū seipo: qꝛ si loq̄ dicat actū imagi
natiōis vel intellectus ille qdē vbiqꝫ est
idē vbicūqꝫ fuerit loqns. si āt nō ē nisi
formatio vocis p instr̄a nālia in aere p
cusso: ꝛ qdē ali⁹ erit aer ꝯtigu⁹ organis
vocalib⁹ in isto vbi: ꝛ ali⁹ in alio vbi ꝛ
esto ꝙ idē aer sit: moueri tm̄ potit ħ lo
calit aer ꝛ ibi nō: ꝛ sic in isto formabit
vox ꝛ illo nō: ꝛ ille loq̄t: ꝛ iste tacebit: ꝛ
iste tenebit tenorē ꝛ iste quintā: ꝛ ille at
trahet aerē extra aquā exn̄s: ꝛ idē exn̄s
in aq̄ nō potit attrahē: sed submergeret
hic ꝛ nō alibi vbi hꝫ aerē attractū refri
gerātē ipm. ¶ Ita ēt ꝯcedo ꝙ nūc i vno
vbi potit mouē corp⁹ suū vt est in alio
vbi pellēdo vel trahēdo: qꝛ pp idētita
tē corpis nō aufert rō mobilis nec moti
ui ab ipso. ¶ Et si arguit sic: si mouet g̊
nō quiescit: si quiescit: ergo nō mouet:
g̊ si sil' mouet ꝛ qescit: sil' mouet ꝛ n̄ mo
uet: sil' qescit ꝛ nō qescit. ¶ Rn̄° in respe
ctiuis opposit n̄ seq̄t absoluta affirma°
ꝛ nega°: sed tm̄ ſm qd sicut nō seq̄t: est
silis ꝛ dissilis: g̊ est silis ꝛ nō silis: nā an̄
cedētia v̓ificant si itelligant respectu di
uersoꝝ. si. n. est silis huic est silis: ꝛ si est
dissilis illi est dissilis sicut phs arguit in
p̄dicamēt .c. de q̄titate: ꝙ si aliqd ē ma
gnū ad hoc est magnū: ꝛ si puū ad illō
est puū: ꝛ ex hoc ifert ꝙ magnū ꝛ puuꝫ
nō sit ꝯ̄ria: qȯ n̄ tenēt nisi magnū ad h°
iferret magnū ꝛ puū ad h° iferret puū.
¶ Eodē hic qescē in h° vbi infert qescē: ꝛ
moueri in h° vbi infert moueri: tm̄ ille
affirmatiōes nō inferūt illas negatiōes
puta qescē nō moueri: moueri nō qescē
imo est fall'a ꝯn̄tis: qꝛ an̄s v̓ificat in re
spectu ad vnū t̉minū: ꝛ ꝯn̄s negatiuuꝫ
negat respectu cuiuscūqꝫ. ¶ Ad vltimū
arm̄ dico ꝙ ois act⁹ imanēs q̄ inessꝫ isti
corpi in hoc vbi iesset sibi in q̊cūqꝫ vbi
lꝫ nō infiēt sibi vt in isto vbi: ꝛ de h° di
cet in 2° ar° isti⁹ di. q. 2. sꝫ nūqd sanguis
vl' spūs vl' silia q̄ n̄ sit ȯ v̓itate nec hūane

eēnt eadͫ h̄ ⁊ ibi: ſolnet̄ vbi dc̄m ē nunc.

Ad tertiū ſic ꝓcedit̄: ⁊ arguit̄: ꝙ corp⁹ xp̄i n̄ pōt ſiml' eē in celo ⁊ i euchᵃ. p̄° p illud aug ⁊ po nit̄ de ꝯſe. di. 2. p̄ᵃ hereſiſ. Corp⁹ xp̄i ſur ſū ē: ⁊ i vno loco eē optet. 2° ſic: q2 for mal' rō eēndi i loco ē quātitas ſm phm 4. phoꝝ. c. de vacuo. Sz nō pōt aliq̄d pl'ificari nō pl'ificata ei⁹ formali rōne: g̊ quātitate corpis xp̄i exn̄te vna nō pōt ip̄z eē niſi i loco vno. 3° ſic: q̄cūq3 vni ⁊ eidē ſunt eadē ſūt int̄ ſe eadē: g̊ q̄cūq3 vni ⁊ eidē ſūt ſil' int̄ ſe ſūt ſimul: g̊ ſi cor p⁹ eēt h̄ ⁊ ibi: tūc illud qͦd eēt h̄ cū eo ⁊ illud qͦd alibi ē cū eo eēnt ſil'. ſz ꝯn̄s eſt falſū: q2 alteꝝ pōt eē rome: alteꝝ pari ſi⁹ g̊ ⁊c̄. 4° ſic: qͦd diſtat ab aliq̊ eſt ali ud ab eo: q2 nihil diſtat a ſeip̄o. ſed cor p⁹ xp̄i ſi eēt in euchᵃ diſtaret a ſeip̄o in celo: g̊ eēt aliud ⁊ aliud. ꝓbatō maioriſ q2 diſtātia icludit diſcontinuitatē. vni tas aūt quātitatis ꝯtinue ē ꝯtinuitas: g̊ diſtātia repugnat illi vnitati: ⁊ per ꝯn̄s ponit pl'alitatē. 5° ſic: q2 poſſet tūc ſil' moueri ⁊ q̄eſcē: q2 corp⁹ xp̄i i celo q̄e ſcēt. in euchᵃ aūt mouet̄ur ad motū eu chariſtie ſm illud phi. motis nobiſ mo uent̄ oia q̄ ſūt i nobis. Oppoſitū p3: q2 corp⁹ xp̄i eſt i celo. ſz illͦd aug. Donec finiat̄ ſcl'm ſurſū ē dn̄s: ⁊ ponit̄ de ꝯſe. di. 2. p̄ma hereſis: ⁊ ē vere i euchᵃ vt ta ctū eſt. i. q. hui⁹ di.

Cōcluſio ē certa cuilibet fide li: vt dn̄ſū ē. i. q. h⁹ di. ſz vn⁹ mod⁹ ponēdi ē tal'. ſ. ꝙ p ꝯuer ſionē alteri⁹ ī ip̄m pōt illud corp⁹ eē ali bi ꝙ i loco ſuo nāli: q2 vbi p̄fuit ꝯuēſū ibi ē illud i qͦd ꝯuerſū ē: nō local'r ſz ſa cr'alit̄: ⁊ h° mō. ſ. ſacr'alit̄ corp⁹ xp̄i pōt eē alibi ⁊ i plib⁹ locis nō aūt local'r nec dimēſiue: q2 ꝙ localit̄ eē icluderet ꝯdi ctōem: ſic poſite ſūt rōes eoꝝ i p̄cedēti q. ſacr'alit̄ aūt nō icludit ꝯdcōez: q2 ip̄z nō eſt ibi ſm leges loci: ſed tm̄ illud ſb̄ q̊ ē ſacr'alit̄. Sz ꝯtra h° argumēta ſūt aliq̄ i p̄cedēti. q. iprobādo iſtā ꝯcluſiōz cōez. Manifeſtū eni videt̄ ꝙ ꝯuerſio n̄ ē formal' rō corpi eēndi h̄: nec vt pn̄ſ: q2 ip̄a trāſeūte manet corp⁹ h̄: nec vt ē pre terita: q2 tūc nō poſſet de⁹ facē corpus ſuū nō eē h̄: ſic nec ꝯuerſionē p̄teritam nō eē p̄teritā: nec etiā illud qͦd vocat̄ ſa cramētū. ſ. ſpēs ſūt rō formal' corpi eēn di h̄: q2 nō ē formalit̄ in corpe xp̄i: nec p eas aliq̄d ineſt formalit̄ corpi xp̄i.

Ex h° arguit̄. De⁹ pōt facere i creatu ra aliq̄d ſine eo qͦd nō ē formal' rō eēn di: nec aliq̊ mō de eēntia ei⁹ ſz nec ꝯuer ſio nec ſacr'm ē formal' rō corpi eēndi h̄ nec aliq̊ mō de eēntia ei⁹: g̊ de⁹ pōt facē corp⁹ eē h̄ ſine vtroq3 iſtoꝝ. Itē nō ē maior repugnātia corp⁹ xp̄i eē ſil' cum ſb̄a panis ꝙ cū quātitate ei⁹: q2 nō ma giſ ſb̄a repugnat ſb̄ſtātie ꝙ ſb̄a q̄tita ti q̊ ad talē ſil'tatē. ſz corpe xp̄i exn̄te in celo pōt de⁹ facē idē corp⁹ ſimul cū quā titate panis ſm oēs: g̊ pōt facē idē ſiml' cū ſb̄a panis quāta: ⁊ p ꝯn̄s ſine ꝯuer ſione: h° quantū ad p̄mū duoꝝ tacta ſūt. Si etiā illa ſb̄a panis quanta po nat̄ ſacr'm adhuc ꝯtra eos: q2 ſic ſupra dn̄ſū eſt facili⁹ ē facē corp⁹ eē alicubi cū mō ſuo nāli ꝙ ſine: ſz cū ſb̄a panis quā ta pōt de⁹ facere corp⁹ ſuū mō ſacr'ali. i. nō nāli: g̊ ⁊ mō nāli. At ſi dicaſ ad pri mā rōez ꝙ relatō nō pōt fieri ſine ꝓpo termino: ſic nec ſine fūdamēto. ꝓpriuſ aūt termin⁹ iſti⁹ pn̄tie ē aliqͦd ſacr'm. i. aliqͦd ſēſibile replēs locū cū q̊ vel ſub q̊ corp⁹ xp̄i ē nō localit̄. Ctra. Nō ma gis ipoſſibile videt̄ corp⁹ xp̄i eē cū illo ꝙ cū iſto: g̊ nō magis repugnat eē cum ſb̄a panis ꝙ cū quātitate vt dictū eſt: ⁊ ſic de q̊cūq3 alio a ſe: ⁊ tunc vltra. Si pōt aūt eē alibi ꝙ vbi ē ſb̄ mō non nāli ſibi: g̊ ⁊ ſb̄ nāli h° ꝯtra 2m. Dico g̊ ꝙ ponēdo ꝯuerſionē in ꝓpoſito de q̄ dice tur di. xj. ⁊ ponēdo ꝙ h̄ ſit aliqͦd ſignū ſenſibile ꝯtinēs vere corp⁹ xp̄i h̄ pn̄s qͦd

sẽsibile dicat sacrm qd quidē vez ē .s. corp⁹ xpi de facto h est post ɔsecratõez vel ɔuersionē: ⁊ sb sacro nõ tñ sic quin posset eē nõ p ɔuersionē: nec sb sacro lo quendo de qcũq sensibili determinato nõ video: sic argutũ ē i. q. pcedēti. ¶ Et forte illi q negãt deũ posse facē corpus suũ i plib⁹ locis alit q p ɔuersionē sub sacro: negarēt etiã h⁹ nisi q fides dicit hoc. de mõ aũt isto eēndi. s. nõ quãtita tiue vel nõ dimẽsiue vel localr ñ video si põt fieri idē in plib⁹ locis nõ sub mõ nãli qn ēt possit fieri mõ nãli cũ in pri⁹ sint duo miracula: in 2⁰ tm̃ vnuz: vt. s. õnsum est. In p⁰ quiđ sr duo miracula: vnũ. s. in causãdo presentiã corporis h: ⁊ aliud i sepãdo ipm a suo modo nãli sic g põt modo naturali sic sb sacro.

Ad primuz in ɔriũ dico: q aug. sic itel ligit: oz. i. opportunũ ē. i. ɔgruũ est illõ corp⁹ hitare in illo regno ppato glorio sis: sed nõ oz. i. nõ simplr est nccĩu: põt eni aliqñ ēt localr xps nõ eē ibi mouen do se de illo loco: ⁊ multofortı⁹ põt esse alibi ⁊ sacralr ⁊ localr p diuinã actioz absolute absq deperditiõe ill⁹ vbi in ce lo: sicut mõ tenem⁹ illud corp⁹ pñs eē in euch^a nõ localr. ¶ Ad 2^m dico q formalr rõ põt intelligi duplr: p⁰ ppe p rõe for mali pxia 2⁰ p remota large sumendo rõz formalē p rõe fundamẽtali remota sic calor dr formalis rõ agẽdi: ⁊ albedo fundamẽtalr dr rõ formalis eēndi sile p tãto. s. q calor est pn^m q agens agit: ⁊ albedo silitudis: silitudo ãt ē rõ formalr ppinq silis: loqndo g de p⁰ rõe põt ɔce di q sine plificatiõe ei⁹ nõ plificat illud c⁹ est rõ formalr: sed de rõne formali 2° falsũ est: q idē põt eē pn^m agendi pxi^m respcũ multaz actionũ ⁊ idē fundamẽ tũ pximũ respcũ multaz relõnũ: qtĩ tas ãt nõ est formalis rõ eēndi in loco p^o: sed 2° q pximũ fundamẽtũ illius respect⁹: ⁊ ex h⁰ seqt ppo^m. s. q sup idez fundamẽtũ pñt fũdari ples respcs ma

xie extrisec⁹ aduenıẽtes. ¶ Ad 3^m dico q p^a ppõ falsa ē nisi itelligẽdo de vnifor mi vnitate ill⁹ rtij i se ⁊ illoz q ɔcludũt eē vnũ ex vnitate ill⁹: q al si ē minor vnitas ill⁹ rtij in se nõ pt ɔcludi maior vnitas alioz int se p vnitatē illoz i 3°. Eodē mõ de sil: q nisi illud 3^m cũ q a^a si sil sit limitatũ fm illã vnitatē fz quã ipsa si sil cũ illo 3°: ñ seqt siltas eoz int se: nec q pisi⁹ sil ē cũ eo erit sil cũ i^o q cũ eoð 3° ē rome: si illud 3^m sit illimitatũ: vñ ñ seqt: ego sũ sil cũ eınitate ⁊ aia an tixpi silr: g aia h ⁊ ego sil sum⁹: q eını tas ē imẽsa ⁊ illimitata q^m ad actualez pñtiã: ad ppo^m dico q illõ qd sil ē i du ob⁹ locis illimitatũ ē: lz nõ vtute ppia: sed vtute dei agẽti q^m ad vbi: ⁊ iõ q sũt sil cũ sic illimitato ñ oz q sint sil int se. ¶ Ad 4^m de discõtinuatione dico q ac cipiẽdo distantiã p distantia locali ma ior est falsa. ¶ Ad probationē dico q ali quid nõ est idē sibi: q cõtinuũ sibi: sed viore vnitate: q cõtinuitas est vnitas partis ad partē in toto: sed vnitas toti us ad seipsuz ē vera idẽtitas: dico ergo q etsi totũ vt distãs ñ ɔtinuetur sibiipi vt distãti: tam̃ in vtroq termino distã tie est vere idē habens eandē ɔtinuita tē partiũ in toto. ¶ Et cũ dr q vnitas totius ɔtinui est continuitas ei⁹: vez est vnitas vt est ex partibus: sed idẽtitas ei⁹ ad seipm non ē continuitas eiusdez totius ad seipsũ eo modo quo pars est cõtinua parti. ¶ Ad 5^m patebit in secũ do argumẽto istius di. q. 3.

Circa secundũ principale qro tria: Primo vtrũ corpori xpi naturaliter exñti ⁊ eidez sacralr existẽti necessario insint eedē ptes ⁊ ppetates. ¶ 2° vtz qli bet actio imanẽs q ē in xpo nãliter exi stẽti eadē insint sibi vt in euch^a sacrali ter exñti. ¶ 3° vtrũ corpi xpi vt i euch^a existenti possit inesse aliquis motus corporalis.

AD primū sic ꝑcedit̃ ꝛ arguit̃
ꝙ nō: p° qꝛ nihil pōt eē vbi p̓
nō fuit nisi aliq̃d ꝯuertat̃ in ip̄z: sed in
euch^a nihil ꝯuertit̃ i ꝓꝑetates corꝑis xp̄i
g̊ ibi nō ſt: ꝓbō maioris: qꝛ qḋ icipit eē
vbi p̓ nō fuit: h° est ꝑ aliq̄ꝫ mutatiōz: ſꝫ
nō est muta° in eo qḋ icipit ibi eē: qꝛ ma
net vbi p̓ fuit: g̊ ē in aliq̊ cui vel i c̓ vbi
icipit ip̄m eē p̄ns: h° nō ē nisi ꝑ ꝯuersiōz
mior pꝫ: qꝛ sola sb̄a h̄ ꝯuertit̃ in sb̄am:
g̊ ñ in passiōes. ¶ 2° sic: sanguis nō ē i eu
ch^a sacr̄alit̃ nisi p̓ ꝯsecratiōz vini. g̊ ñ ē
sb̄ hostia: tū̄ qꝛ alit̃ poneret̃ ibi frustra
ꝯtineri. s. sub sp̄ē vini: tū̄ qꝛ nihil icipit
eē simpl̄r postq̄ꝫ iā ē simpl̄r. g̊ nec icipit
eē sacr̄alit̃ postq̄ꝫ est sacr̄alit̃. sed sanguis
sacr̄alit̃ icipit eē sub sp̄ē vini: c̓ ꝯsecratō
seq̄t ꝯsecratiōz corꝑis. g̊ nō ē sb̄ sacr̄alit̃
sub sp̄ē panis: ꝛ tñ est ibi corp̓. g̊ vt est
sub hostia tm̄ nō hꝫ sanguinē quē hꝫ in
celo. ¶ 3° sic: quātitas ñ pōt eē sil̓ cū q̄ꝫti
tate: qꝛ est repugnātia formal̓ h̄ respc̄u
vbi sic ꝯrior respc̄u eiusḋ sb̄i q̄ nullo
mō p̄nt eē sil̓: qꝛ f̄m ph̄m. 4. meta. Ad
ꝯria sil̓ eē: seq̄t ꝯdictoria sil̓ eē va: g̊ q̄ꝫti
tas corꝑis xp̄i q̄ ē ꝓꝑetas ei̓ nō pōt eē i
eo vt est sub hostia. ¶ h° ēt pꝫ: qꝛ quāti
tas vñ q̄ꝫtitas nō pōt eē sil̓ cum q̄ꝫtitate
ꝯtinēte q̊n sit ibi local̄r: qꝛ posito fūda
mēto ꝛ t̄mino ꝓꝑo nc̄cio seq̄t relō me
dia. Fūdamentū ꝓꝑuꝫ circūscriptionis
passiue est q̄ꝫ^m: ꝓꝑ̓ t̄min̓ ei̓ ē ꝯtinēs: hic
āt nō est q̄ꝫtitas circūscriptiue pꝫ: g̊ nul
lo mō ē ibi. ¶ 5° sic: sic in opib̓ n^e nō oꝫ
poni pl̄alitas sine nec̄citate seq̄ndo rōꝫ
nālē^xta nec i credit̄l ē ponēda pl̄alitas
q̄ ñ seq̄t ꝑ nc̄cia deductiōz ex credit̄l: ſꝫ
tota v̄itas euch^e p̄t saluari ñ ponēdo h̄
nisi solā sb̄aꝫ corꝑis xp̄i: ꝓbō mior̄l: qꝛ
corp̓ p̄t eē sine aīa cū sit mā̄ susceptiua
e̓: ꝛ ita potentia ꝯdictionis ad animaꝫ
ꝛ ēt sine aīa hꝫ rōꝫ cibi sp̄ūalis. Itē pōt
eē sine ꝓꝑetatib̓: qꝛ pri̓ nālit̃ pōt esse si
ne posteriori: g̊ sine ꝯdictōne posset hic
fieri sola sub̄a corꝑis xp̄i nuda sub sp̄e
cieb̓ illis: sed sic eēt res sufficiens sacr̄i:
qꝛ signū̄ effect̓ vlti. s. nutritiōis sp̄ūalis
g̊ ꝛc̄. ¶ Cōtra Magr̄. di. xj. in fi. ꝛ ideꝫ
dic̄ Inno. de offō misse ꝑte. 3. ca. 10. Ta
le corp̓ dedit xp̄s discipul̓ suis q̄le hūit
g̊ eadē q̄litas infuit corꝑi xp̄i in euchari
stia q̄ infuit eidē in existentia naturali.

Hic duo sunt uidē

da. p° de supposito. 2° de quesito. Sup
ponit̃. n corp̓ xp̄i mō duplici eē: in celo
suo mō nāli: ꝛ i euch^a mō sacr̄ali: vtrū̄
qꝫ est satis manifestū̄. ꝑmū̄ ꝑ illud aug.
de ꝯse. di. 2. p^a heresis: donec inq̄t finiat̃
scl̄m: sursū̄ est dn̄s: 2^m ꝑ ea q̄ p̄dicta sūt
q. j. h̓ di. ¶ Sꝫ dubiū̄ est de corꝑe vt ē i
euch^a q̄ ſt illa q̄ ꝯtinet tanq̄ꝫ ꝑtes. ¶ Di
co ꝙ nō ꝯtinet aīaꝫ nec accn̄tia: hoc est
possibile accipiēdo corp̓ ꝓ p° ꝑfectibili
ipsi̓ aīe: qꝛ nō est ꝯdictio corꝑis illud eē
sine aīa ꝛ sine accn̄tib̓: hoc ēt ꝯgruū̄ ē
qꝛ sp̄ēs iste rep̄n̄tant alimētū̄: g̊ subām
ꝛ nō accn̄tia: hoc ēt fcm̄ est: qm̄ si in tri
duo euch^a ꝯsecrata fuisset: fuisset ibi v̄a
res eucharistie: ꝛ tñ nō fuisset ibi aīa: si
cut dicet̃ in fine h̓ solutiōis. Corp̓ ēt h°
mō nō ꝯtinet sanguinē: qꝛ sanguis nō ē
aīatus: ꝛ ꝑ ꝯn̄s nec aliq̄ ꝑs primi aīati:
possibile est ēt ex ꝑte sacr̄i: qꝛ alt̄ius essē
tialit̃ pōt eē aliud signū̄. corp̓ suppositū̄
dcō mō dīt eēntial̄r ab aīa ꝛ ab alijs vt
sanguie ꝛ hi̓: g̊ pōt h̄re aliud signū̄ ad
placitū̄. ¶ Et h° ꝓbat̃ a miori: qꝛ p̄t h̄re
nō idē signū̄ nāle: ſt. n. duo ꝯcept̓ istor
eēntial̄r distincti q̊ ꝯcept̓ ſt signa reruꝫ
nāliter: p° ꝑiarmenias: sanguis āt ē essē
tialit̃ aliud a corꝑe vt ē primū̄ ꝑfectibi
le ab aīa: g̊ ei̓ pōt nō eē idē signū̄ qḋ est
sanguis. ¶ hoc ēt ꝓbat̃ fcm̄: qꝛ possibile
fuit totū̄ sanguinē fuisse sepatū̄ a corꝑe
xp̄i in morte: ꝛ tñ si tūc fuisset euch^a cō
secrata fuisset res eadē q̄ ꝛ mō: possibile
est ēt ꝙ magna ꝑs sanguis sit effusa: ꝛ
tñ tota res eadē māsisset sub sp̄ē panis.
¶ Hoc g̊ tenendū̄ est ꝙ corp̓ xp̄i vt ē pri
mū̄ signatū̄ sp̄ēi panis ꝛ ꝯtētū̄ nō inclu

dit animã. nec accñtia nec sanguinem ¶ De q̃sito pᵒ vidẽdus est intellectꝰ qõis: nõ.n.q̃rit hic de necc̃itate extremi vniꝰ vel alteriꝰ in exñdo: neq̃ʒ de necc̃itate habẽdi ptes vel ꝓprietates absolute: sʒ q̃ritur d̃ necc̃itate ꝯcomitãtie vel ꝯñtie.s. an corpi xp̃i exñti mõ dcõ ĩsint aliq̃ ptes vel ꝓprietates vel necc̃io seq̃nt vel ꝯcomittent ꝙ eedẽ insint q̃ sibi ĩsunt existẽti mõ nãli: ꝛ hoc põt intelligi duplr̃: pᵒ vtꝝ p li necc̃io iportet necc̃itas simpliciter ꝛ absoluta: vel tm̃ ẜʒ q̃d.s.ꝙ ex positiõe añcedentĩ simplr̃ necc̃io seq̃t ꝯñs, vel ꝙ sequat ẜm q̃d siue ex suppõe: hoc est supposita exñtia subiecti cõtinentis. ¶ Primo ğ videndũ ẽ de necc̃itate simplicit̃: 2ᵒ de necc̃itate ẜʒ q̃d. ¶ De pᵒ sit pᵃ ꝯᵒ ꝙ nõ est simplr̃ necc̃itas ꝙ si sub mõ nãli hʒ ptes ꝛ ꝓprietates ꝙ hẽat easdeʒ sub mõ sacr̃ali: hoc breuit̃ appet: q꞉ pꝰ resurrectionẽ nõ erit euchᵃ: nec ẽt corpꝰ xp̃i hẽbit sub isto mõ ꝓprietates seu passiões ꝛ tñ tc̃ corpꝰ xp̃i sub mõ eẽndi nãli hẽbit ista. ¶ Scd̃o 2ᵃ ẖ est: ꝙ nõ ẽ simpliciter necessitas ꝯᵒ.s.ꝙ nõ seq̃t simpliciter necc̃io si corpꝰ hʒ istas ptes ꝛ ꝓprietates sub mõ sacr̃ali ꝙ pp hᵒ eas hẽat sub exñtia nãli. hᵒ pᵒ sic ꝓbat qñ exñtia aliq̃ est indifferẽs ad duos modos: sicut põt simplr̃ hr̃i sub vno mõ sic ꝛ sub alio: sʒ exñtia corpis xp̃i simplicit̃ seu realr̃ idifferẽs est ad istos duos modos.s. nãlem ꝛ sacr̃alẽ: ğ põt hr̃i sub isto mõ: lʒ ñ sub alio. ¶ Dicũt q̃dã ad hᵒ ꝙ pᵃ intelligitur qñ neuter modus depẽdet ab alio: sic ãt nõ est hic: q꞉ modus sacr̃alis depẽdet a mõ nãli: q꞉ ille est ꝑmꝰ modus eẽndi in sacr̃o. ¶ Cõtra: ꝛ ẽ ad ꝯclusionẽ pricipalẽ: exñtia sub mõ nãli nõ est de essentia exñtie sub mõ sacr̃ali: nec est eꝰ cã: ğ ista nõ depẽdet ab illa: pᵃ ps añcedentis pʒ: q꞉ res euchᵉ nõ hʒ ibi modũ exñdi nãlẽ .s. extẽsiuũ. hr̃et ãt si eẽt de eẽntia illius exñtie vel modo exñdi quẽ ibi hʒ. q꞉ oẽ hñs aliq̃d hʒ illud qd̃ ẽ de eẽntia eiꝰ. ꝓbõ 2ᵉ ptis añcedẽtĩ. q꞉ deꝰ ẽ cã imediata

istiꝰ exñtie.s. corpis xp̃i in sacr̃o. ğ corpꝰ sub nãli exñtia est cã existẽtie sacr̃alis. ¶ Itẽ ꝛ ẽ idẽ q̃si: euchᵃ nõ depẽdet ab eo qd̃ nec est sacr̃m nec res sacr̃i nec cã hꝰ. Sʒ exñtia mõ nãli ñ ẽ ibi sacr̃ʒ. pʒ. nec res sacr̃i. imo res sacr̃i ẽ exñᵃ sub aᵒ mõ dispato. nec ẽ cã hꝰ vel illiꝰ vt pʒ ex p̃dictis. ğ ꝛc̃. ¶ Itẽ ꝛ ẽ q̃si idẽ. Deꝰ põt sine q̃cũq̃ʒ cãto nõ itrinseco alicui illud cãre ex nã mõ nãli ñ ẽ intriseca euchᵉ. ğ ꝛc̃. ¶ Dices ꝙ maior est vᵃ de absolutĩ ñ d̃ respc̃u. q꞉ respc̃s sine fundamĩto ꝛ terio fieri nõ p̃t. euchᵃ ãt icludit respc̃m cꝰ terminꝰ est exñᵃ corporis mõ nãli. ¶ Cõtra Exñᵃ lʒ sit eadẽ ẜb duobꝰ modis.s. nãli ꝛ sacr̃ali tñ nõ ẽ t̃minꝰ relõnis q̃ includit ĩ euchᵃ ẜb mõ nãli. sed ẜb mõ dispato. ꝓbõ. Eo mõ ẽ res ꝯtẽta i euchᵃ q̃ mõ est ꝑᵐ signatũ hꝰ signi. ẖ ẽ.n. dr̃ia huiꝰ sacr̃i ad aᵃ. q꞉ realit̃ ꝯtinet suũ ꝑᵐ signatũ vt ẽ suũ signatũ ꝑᵐ. sed exñᵃ sub mõ nãli ñ ꝯtinet ẖ realr̃. imo ẜb mõ alio dispato. ğ ꝛc̃. ¶ Ex hac 2ᵃ ꝯclõne sequit̃ correlariũ ꝙ añ icarnationeʒ potuit ita vere euchᵃ fuisse sic̃ ꝛ nũc. ꝛ hᵒ tã q̃ᵐ ad significatiõʒ ꝙ q̃ᵐ ad rẽ signatã ꝛ ꝯtẽtã. ¶ 2ᵐ ẽ correlariũ: pꝰ icarnationẽ possʒ corpus xp̃i desinẽ eẽ ẜb mõ nãli ꝛ tñ euchᵃ remanẽ ꝛ q̃ᵐ ad v̓itatẽ signi ꝛ ꝯtẽti. Hoc pʒ. q꞉ si ad corpꝰ xp̃i realit̃ ꝯtineri in euchᵃ ñ necc̃io seq̃t corpꝰ illõ hr̃e exñᵃᵐ mõ nãli. ğ ꝑᵐ potuit fieri sine 2ᵒ. siue p̃cedẽdo siue remanẽdo pꝰ destructionẽ illiꝰ scdĩ. ¶ De p̃cessiõe ꝓbat spãlit̃ sic. Vbicũq̃ʒ res tpalis põt hr̃e verã exñtiã realẽ. ibi postq̃ ñ fuerit põt incipe eẽ. Sed corpꝰ xp̃i põt simplr̃ hr̃e exñtiã realẽ ẜb mõ exñtie sacr̃alis. ğ postq̃ ñ fuit ẖ p̃s simplr̃ eẽ. ğ nõ oʒ ad hᵒ ꝙ ẜb hᵒ mõ icipiat eẽ ꝙ sub aᵒ mõ icipiat ẽt eẽ. ¶ Et si dicas ꝙ qñ icipit ẖ oʒ ꝙ silr̃ alibi incipiat. q꞉ sic̃ ẽ iceptio simplr̃ ẽ eẽ rei i se. ꝙ si silr̃ icipiat in aᵒ nõ minꝰ oʒ ad hᵒ ꝙ sit inceptio simplr̃ ꝙ res incipiat eẽ i se. q꞉ eadẽ ẽ inceptio simplr̃ rei sic̃ est idẽ simplr̃ eꝰ eẽ. eẽ ãt simplr̃ istiꝰ rei in se ẽ ipiꝰ ẜb esse

nāli. ¶ Hec rñsio excludit p rōes factas ad scðaʒ ꝯclonē. qꝛ si eq̄ hʒ exñtiā realē sꝫ isto mō sic̄ sꝫ aᵒ ex pᵃ rōe. ⁊ illa ñ de pēdet ab aᵒ mō exñdi ex rōne 2ᵃ. seq̄t ꝙ pt hr̄e simplr̄ inceptionem sub isto mō sacr̄ali. absqꝫ hᵒ ꝙ hēat inceptionē sꝫ iᵒ ¶ Eoð mō pt argui ad correlariū de de sinē eē qꝛ vbicūqꝫ res tp̄alis hʒ verā exi stentiā dū ibi manet ñ oio desinit qūo cūqꝫ desinat sub aᵒ mō. ¶ Cōtra pᵐ corre lariū infero hᵒ iconueniēs. ḡ illð corpus posset icipe eē postq̄ fuit. Nā in icarna tiōe icepisset illð corp' eē. ⁊ tñ p' fuisset v̄e si euchᵃ fuissʒ v̄a. ¶ Cōtra 2ᵐ silr̄ arᵒ. qꝛ desinēdo eē sꝫ mō nāli desinēt eē. ⁊ tñ manēt si euchᵃ v̄e manēt. ⁊ tūc possʒ ēt desinē eē sꝫ euchᵃ ¶ Rᵒ ꝙ neutra cō seq̄ntia valet. qꝛ hñs eē simplr̄ si icipit sꝫ alio mō manēs ñ incipit nisi fm q̄d ⁊ simplr̄ manēs si desinit alicubi sꝫ aᵒᵒ nō desinit nisi fm q̄d. ¶ Ad rōʒ de icar nation d'ᵒ ꝙ possible eēt illð corp' fuisse formatū de sanguinib' v̄ginis. ⁊ hᵒ sub mō eēndi nāli nō obstāte ꝙ euchᵃ p̄cesis set v̄a. sed illa formaᵒ nō fuisset tūc icepᵒ corpis nisi fʒ q̄d. sic mō ꝯuersio pāis in corp' ñ ē icepᵒ corpis nisi fʒ q̄d ⁊ tota rō ē qꝛ qð sic icipit phʒ eē simplr̄. ¶ Silr̄ dᵒ ad 2ᵐ ꝙ desitio corpis sub mō nāli non eēt desitio nisi fm q̄d. si tñ manēt idem corp' hñs eanð exñtiā realē sꝫ mō sacr̄a li. ¶ Et si obijcias. fuit nūc icepᵒ corpis simplr̄ in ꝯceptiōe xp̄i. ḡ silr̄ fuisset ince ptio simplr̄ si in euchᵃ p̄cesisset. nā non fuisset min' vex eē corpis xp̄i sꝫ modo nāli tūc q̄ nūc. ⁊ p ꝯñs acq̄rēdo illð eē nō fuisset min' v̄a inceptio corpis accipi entis tale eē. ¶ Rᵒ inceptio simplr̄ req̄rit ñ tñ ꝙ sit acceptio eē simplr̄ eiᵒ qð dr̄ ici pere. sʒ ꝙ sit ad pᵐ eē eiᵒ. nūc āt fuit i in carnatione accepᵒ nō tñ eē simplr̄ cor poris sed ēt p̄mi eē. tūc āt fuisset incepᵒ eē simplr̄ sꝫ mō vno ñ tñ pᵒ. qꝛ p̄cesissʒ idē eē simplr̄ sꝫ alio mō. ⁊ iō tūc fuissʒ incepᵒ fm q̄d. mō āt simplr̄. ¶ Si v̄o ar guas de d̄sitiōe. qꝛ si desitio sꝫ mō nāli

ē desitio simplr̄. nā illa corrupᵒ ē corru ptio simplr̄. ⁊ hᵒ vbiqꝫ q̄re si ñ corrūpat h ḡ manet postq̄ corruptū est. ¶ Rᵒ nul la ꝯdictoria si de eoð ꝯcedēda pp disti ctionē istoꝝ mōꝝ eēndi vt dicet̄ stati. si ḡ loq̄ris de corruptiōe q̄ ē sepatio ptis a pte sic̄ corpis ab aia. vel forme corpeita tis a mā. si tal' corruptio ē exñtis sꝫ ta li mō est ēt eiusð sub q̄cūqꝫ mō. alioq̄n eað forma sil' informaret idē ⁊ nō ifor maret. ⁊ p ꝯñs nō posset corp' xp̄i sub mō nāli fieri inamiatū. nec ēt resolui in māʒ sepata forma corpeitatis q̄n fieret tale sub mō sacr̄ali. nec eꝯ'. sed si loqua mur de corruptiōe partiū totali. i. desi tiōe toti' exñtis sub isto mō ⁊ sub iᵒ mō bñ posset desinē eē vt h nō desinēdo eē ibi ⁊ eꝯᵒ. qꝛ totū pt desinē hr̄e vnū mo dū sue exñtie retinēdo sibi aliū moduʒ sꝫ q̄ꝝ mōꝝ vtroqꝫ v̄e tota iᵃ exñtia sal uat. ¶ Ex hᵒ seq̄t correlariū. s. ꝙ p corru ptionē quā nā possʒ facē in corpe xp̄i. s. sepando ptē a pte nc̄c̄e eēt sepationē fie ri ptiū h' rei eoð mō h ⁊ ibi. sʒ p illā de structionē quā possʒ de' de potētia ab soluta facē nō quið eē rei simplr̄ sed rei sub isto mō posset res iᵃ nō hr̄e istū mo dū eēndi. ⁊ tñ hr̄e illū. ¶ Et si obī ꝯ istð qꝛ illud qð nihil ē in se nihil ē in alio. ḡ si corp' xp̄i nō hr̄et in se exñtiā. i. sꝫ mō nāli nō possʒ hr̄e eā sub sacr̄o. ¶ Dico si intelligat̄ intimēdo vel p̄scidendo oēm modū eēndi in aliq̄. minor ē falsa. nam corp' xp̄i eq̄ vere hʒ eē suū reale sꝫ mō exñdi in alio sic̄ in se. si āt intelligat̄ i se ñ p̄scindēdo sed ponēdo ꝓpam exñtiaʒ h' realē. ꝯcedo maiorē. ⁊ tūc dico ꝙ si corp' ē tñ in euchᵃ. ñ seq̄t ꝙ ñ sit hᵒ mō in se. qꝛ ita vex eē hʒ isto mō in se i eu chᵃ vbi ē sub signo. sic̄ in celo vbi ē nō sꝫ signo. ¶ De 2ᵒ mēbro distinctiōis. s. ð necītate fm q̄d suppō. s. exñtia sꝫi ꝯñl ē hec ꝯᵒ. ꝙ nc̄c̄e ē isto mō easð ꝓpetates ⁊ ptes inēē corpi sꝫ isto mō eēndi ⁊ iᵒ. ꝓbō. qꝛ nullū absolutū d̄sinit eē in aliq̄ adueniēte sibi p̄cise nouo respc̄u extrin

seco. ꝓꝓetates ⁊ ꝑtes in corpe sunt ve
absoluta. sꝫ pn̄tia ista in euchꝰa ē tm̄ re
spectꝰ extrinsecꝰ adueniēs. g̊ ⁊c̄. ¶ Hic ēt
possꝫ argui ꝭm illa q̄ dicta sūt. q. 2. hꝰ di.
qꝛ absolutū n̄ variat ꝑꝑ variationē re
spectuū vbi vel sibi siīlium. g̊ nō variat
absolutū aliqd̄ in corpe xp̄i ꝑꝑ vbi i ce
lo: ⁊ ꝭꝫ istā pn̄tiā in euchꝰa q̄ assiīlat respe
ctui v̓tuali. ¶ Maior ꝑme rōis ꝓbat qꝛ
nō est formal' repugnātia talis respc̄us
ad vbi ꝑexn̄s. nec ēt v̓tualis eo mō quo
paꝰ ꝯ̄ria repugnat sb̄o. vt frigꝰ igni. qꝛ
oppoᵐ istiꝰ reꝰ nō oriť ex ꝑncipijs abso
luti. tūc. n. ille respectꝰ n̄ eēt ꝯtigent' ihe
rens. nec extrīsecꝰ adueniēs. ¶ 2° sic. quia
absolutū nāliť pꝰ inest cui inest q̄ respc̄ꝰ
fundatꝰ in illo absoluto. ⁊ maxie extrin
secꝰ ⁊ ꝯtingent' adueniens. g̊ in illo ꝑori
anq̄ itelligat corpꝰ hr̄e istū respc̄ꝫ nouū
in euchꝰa hēbat oia absoluta q̄ sūt in eo.
alioqn. n. seq̄ret ꝯ̄dictoria simplr̄ eē va
de eodē nā ista affirmaº ⁊ negaº nō pos
set dici ineē ꝭm diuersa. puta vbi ꝭꝫ hº
⁊ illud vel pn̄tiā hāc ⁊ illā. qꝛ sic affir
matio ista nō ē vara in eē ꝭꝫ vbi ita nec
negatio. exº ¶ Hic possꝫ plane sic argui
De eod̄ ꝭm idē nō sūt simplr̄ va ꝯ̄dicto
ria. ⁊ nō oꝫ addē ad idē qn̄ illud ꝑdica
tū ē absolutū. Corpꝰ si h nō hꝫ absolu
ta ⁊ ibi hꝫ. hoc ē idē ⁊ siľ ⁊ ꝭꝫ id̄. ¶ Due
ꝑme ꝯditiōes patēt. ꝓbō 3ᵉ. qꝛ nihil ali
ud est h ⁊ ibi nisi vbi ⁊ vbi. sed nec affir
matio absoluta nec negaº inest ꝭm vbi.
qd̄ pꝫ. qꝛ posito q̄ corpꝰ beati pōt loca
liter moueri h ⁊ ibi nō ꝑ tāto qꝛ ista in
sunt ꝭm vbi aliud ⁊ aliud. tūc est falsa
ꝯn̄tis arguēdo sic. nō mouet h g̊ nō mo
uet lꝫ teneat gr̄a maᵉ. ⁊ siľr si idē hēret
duas supficies ꝭm vnā posset eē albuꝫ
ꝭm aliā nigꝫ. ⁊ nō eēt ꝯ̄rietas nec ꝯ̄di
ctio. qꝛ n̄ iessent ꝭm idē. sꝫ de absoluta
affirmatiōe ⁊ eiꝰ negatiōe. si insint eideꝫ
in q̊ n̄ sit diīa nisi tm̄ respectuū. maᵐ est
q̄ ꝭm idē inerunt. qꝛ illi respectus n̄ po
terant eē rō ꝭm quaꝫ affirmatio vel ne
gatio inessꝫ. quia respectus est posterior
naturaliter absoluto.

Ad argumēta principalia.

Ad ꝑmū dōm q̄ q̄ teneret istā maiorē q̄ ni
hil posset eē alibi manēs in suo loco ꝑ
ori nisi ꝑ ꝯuersionē alrius in illū. nece
hr̄et glorē illā ꝓpōeꝫ de eo qd̄ pº incipit
eē alibi. ⁊ dicē q̄ ꝓꝓetates incipiūt eē h
ꝯcomitant'. nō āt pº. ¶ Sed ꝯ̄ hoc pº. qꝛ
saltē hī q̄ aliq̄d est h sine ꝯuersiōe alicꝰ
in ipm. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝯuersio siue ꝓꝓa muta
tio nō est ꝓꝓa rō formal' nec ꝑcisa ad es
sendū h. ¶ Et ꝑterea alia ē pn̄ᵃ aie h ⁊
corpis. qꝛ aliud ⁊ aliō fundamētū. g̊ ꝑ
ter illā pn̄tiā q̄ formalr̄ corpꝰ ē h oꝫ da
re aliā q̄ aia formalr̄ sit hic. ⁊ ista nō hr̄
ꝑ ꝯuersionē. g̊ maior est falsa. ¶ Rn̄º g̊ q̄
mihi nō est difficultas. qꝛ dicta maiorē
nō credo verā. vt dc̄m est. j. q. hꝰ di. nec
eni ꝯuersio ē rō talis pn̄tie. nec ꝓꝓa mu
tatio ad talē pn̄tiā. sed sola v̓tꝰ diuia ꝑ
mutationē aliā q̄ nō est ꝯuersio fac illō
qd̄ est alibi hr̄e istā pn̄tiā h. ⁊ hº ꝑt facē
ita de ꝑte corpis ⁊ ꝓꝓetatibꝰ sicut de to
to corpe. ¶ Ad 2ᵐ si tenet q̄ corpꝰ qd̄ est
ꝑᵐ signatū spēi panis nō ꝯtinet ꝑ se san
guinē tanq̄ aliq̄d eiꝰ iuxta illud qd̄ dc̄ꝫ
est. s. declarādo suppositū. tūc facilis ē
rn̄sio. qꝛ tm̄mō est sanguis ꝯcomitant'
sb̄ spē panis. ⁊ tūc nō est ibi bis ex vi sa
cramēti. nec tn̄ frustra ē ꝯcomitant' sub
spē panis. cū sit sub spē vini ex vi sacri.
qꝛ hoc est ad saluandū v̓itatē rei ꝯtente
q̄ vbicūqꝫ ponat sꝑ hꝫ eadeꝫ absoluta.
nec seq̄t q̄ incipit eē h postq̄ fuit hic. lo
quēdo de eod̄ mō eēndi. ꝑfuit. n. h ꝯco
mitant' ⁊ incipit hic eē ex vi ꝯsectionis.
¶ Si aūt teneat q̄ sanguis est per se pars
corporis vt corpus est primū signatuꝫ
spēi panis. tunc oꝫ dicere q̄ bis est hic
sanguis ex vi sacramēti. sed adhuc non
eodē modo qꝛ sub spē viniꝰ est per se ⁊
pº. qꝛ ꝑᵐ signatū eius. Sub spē vero pa
nis est per se. sed nō pº. imo aliq̄d primi
signati. nec tūc est frustra qꝛ ꝑ se est sub
spē pāis vt saluet v̓itas rei ꝯtēte pº: nec i
cipit eē postq̄ ē eod̄º eēndi. sꝫ icipit eē pº
postq̄ nō fuit pº. lꝫ per se hūerit ibi esse.

¶ Ad aliud arm dico ꝙ posit͡ extremis nõ oȝ relonẽ extrīsec᷒ adueīẽtẽ nccio se‑qui. In h° ei d īt a relatõe ꝓpe dcã seu respcu itrīsec᷒ adueniẽte. pñtialitas aũt ista ẽ respcs extrīsec᷒ adueniẽs. ¶ Ad ali‑ud lȝ absolute posset corp᷒ xp̄i poni eẽ si‑ne alijs puta sine aīa. ⁊ sine alijs. tñ po‑sita exñtia corpis alibi cũ istis ꝓpetati‑b᷒ ⁊ ꝑtib᷒. nõ pt h eẽ sine ill. ꝓpt ꝯdictõ‑nẽ de affirmatõe ⁊ negatõe absoluti sb duob᷒ respectib᷒. ¶ Ex ista solone appet qd ẽ in euch p° vt signatũ ⁊ ꝯtẽtũ. ⁊ qd ẽ ibi ñ p° sȝ ꝯcomitant: qꝛ illud sine q pm signatũ ñ hẽet eẽ mõ nāli. ⁊ ẽt posset di‑ci ꝙ nõ est ncc̄e posita exñtia corpis h ⁊ ibi. ꝙ illa q insũt corpi sb vna exñtia i‑sint sibi sb a. loquẽdo ẽt de formis ab‑solutis. nec tñ seqt ꝯdictio. s. ꝙ sit qm ⁊ nõ qm. imo ẽ qm h. sȝ nõ quãtitate q sit h. sȝ quãtitate q ẽ i celo. ¶ Pro h° ẽ rõ ta‑lis. quecũqȝ ꝯtigent ꝯiũgũtur int se ⁊ ei‑dẽ 3° pt vnũ illoꝝ ꝯuenire illi 3° absqȝ h° ꝙ aliud ꝯueniat eidẽ. sȝ pñtia sbe h ⁊ pñtia quãtitat͡ ei᷒ ꝯtigent ꝯiũgũt ⁊ int se ⁊ respectu tertij qd ẽ corp᷒ qm: ꝰ põt corp᷒ manẽ qm posita vna pñtia sine a. maior vi plana: qꝛ nõ ẽ rõ isepabilitat͡ coꝝ ex ꝑte coꝝ int se cũ ꝯtingent ꝯiũgã‑tur. nec ex ꝑte tertij: qꝛ ꝯtingẽter ꝯiũgũ‑tur illi 3°. minor ꝓbat pȝ. n. ꝙ pñtia sbe corpis ⁊ pñtia quãtitat͡ ei᷒ ẽ a ⁊ a: ⁊ neutra simplr icludit alterã qꝛ neutra ẽ de ꝑ se eẽntia alt᷒. nec ꝑ se cã ei᷒ ꝰ ꝯtigẽ‑ter ꝯiũgũt int se. Probo ẽt scdaȝ ꝑtẽ mi‑noris. s. ꝙ ꝯtigent se hñt ad h° 3m qd est corp᷒ eẽ quãtũ. qꝛ for absoluta p᷒ nālit ꝑficit suũ ꝑfectibile ꝙ hui᷒ ꝑfcibile vl ip‑sa forma hẽat respectũ extrīsec᷒ adueni‑entẽ: ⁊ istud eẽt euidenti᷒ si argueret de corpe ⁊ aīa nã ꝯiũctõ aīe ad corp᷒ req‑rit ad exñtiã sbe ꝯposite. Illa ãt sba cõ‑posita p᷒ ẽ nālit qcũqȝ respectu extrīse‑c᷒ adueīẽte. ꝰ sba ꝯposita vel quãta seu corp᷒ aīatũ nõ hȝ hãc pñtiã vel illã ⁊ h° ad aliqd extrīsecũ ab istis nisi ꝯtigent si‑bi adueniẽtẽ. ⁊ sic posteri᷒ nālit. ¶ Ex h° breuit posset sic argui. qd pt eẽ sine alijs qb᷒ ꝯiũctis q͡ꝝ ꝯiũctio ẽ ꝯtigẽs: pt eẽ si‑ne alio illoꝝ ꝑcise. ¶ Corp᷒ aīatũ vl sba quãta pt eẽ sine duab᷒ ill pñtijs. s. pñtia hui᷒ ꝑtis spẽi euch. ⁊ pñtia illi᷒ ꝑtis ⁊ ille due pñtie ꝯtigent ꝯiũgũtur: qꝛ neu‑tra ẽ ꝑ se cã alteri᷒ ꝰ ⁊ sba quãta vl cor‑p᷒ aīatũ pt esse cũ vna pñtia sine alia: ⁊ tũc nihil aliud eẽt nisi ꝙ quãtitas ifor‑maret suũ ꝑfectibile. sȝ nõ hẽet duplicẽ pñtiã sic hȝ suũ ꝑfectibile. ⁊ ita suũ ꝑfe‑ctibile ẽ qm vtrobiqȝ. sȝ nõ quãtitate p‑sẽte vtrobiqȝ. ¶ Contra. vbicũqȝ corpus ẽ quãtũ hȝ ibi illud qd ẽ formale pm eẽn‑di qm. sȝ nõ hȝ ibi illud nisi illud sit ibi pñs ꝰ ⁊c̄. ¶ Itẽ qle ẽ aliqd h tale eẽt cir‑cũscpto ꝑ possibile vl ipossibile oi alio eẽ. sȝ si circũscriberet qtitas sb esse nāli corp᷒ istud nõ eẽt qm: ꝰ ipm vt h nõ est qm. ¶ Itẽ res euch possȝ ibi vacit ꝯtine‑ri absqȝ h° ꝙ hẽet alicubi eẽ mõ nāli. pȝ ex p° ar° hui᷒ solõis. sȝ si nusq͡ꝫ alibi essȝ sola res h ꝯtẽta eẽt sba ꝰ ipa ñ ẽ qnta. ⁊ qlis tũc eẽt ꝑȝ formã absolutã tal ẽ nũc ꝰ ⁊c̄. ¶ Ad rõeȝ illã i ꝯriũ de ꝯtigẽti cõ‑iũctõe pñtiaꝝ int se ⁊ eidẽ 3° ꝯposito ex ꝑtib᷒ absolutis. Rñ° ⁊c̄.

Ad secundum

sic ꝓcedit. ⁊ arguit ꝙ ñ qcũqȝ actio imanẽs q inest xp̄o nālit existẽti i‑sit sibi sacr̄alit i euch exñti. qꝛ nec audi‑tio nec visio: ⁊ sic vlr de sẽsatõe. ꝓbat p̄mo. qꝛ obiectũ ñ ẽ sibi pñs i debita ꝓ‑portõe reqsita ad talẽ actũ loquẽdo de obiecto qd ẽ sibi pñs vt i celo. ¶ 2° qꝛ or‑ganũ nõ hȝ h modũ extẽsiuũ sb q ⁊ nõ alit ẽ receptiuũ sensatõis. ¶ 3° qꝛ int ocu‑lũ vt h. ⁊ obiectũ vt i celo ẽ obstaculuȝ ꝓhibẽs multiplicatõeȝ coloris vl luci ꝰ ⁊c̄. ¶ 4° qꝛ h ñ sẽtit ea q sũt h pn. ꝰ nec multo min᷒ aliqd aliud sẽsibile. Añs ꝓ‑bat. qꝛ organũ sensus nõ ẽ h sb mõ req‑sito ad sẽsatõeȝ. ¶ Cõtra qꝛ tũc sil eẽt vi‑dẽs ⁊ nõ vidẽs idẽ obiectũ. ⁊ eodẽ mõ ð alijs sẽsatõib᷒. ꝯñs ẽ flm: qꝛ ꝯdictoria

simplr inecēt eiō. Euidētia h° rōnis pȝ ex solone. q. pcedentis ar°2°. Itē opatio est pfec° potētie opatiue ⁊ in ipsa ꝯsistit btitudo ipsi° potētie. Ipsā ēt ꝯsequit̄ de lectatio ꝓportionata pfectiōi opatiōis patēt hec oia ex. io. ethi. g̃ si oculus xpi vt hic careret visiōe quā hȝ in celo. careret hic sua ꝓpa pfectione. ⁊ hic ē beatitudo ei° eo mō q̄ visus dī btificabilis. Careret ēt delectatiōe ꝑnte illā opatōȝ pfectā. ⁊ tūc sequeret̄ ꝙ oculus vt h eēt miser ⁊ cū dolore ⁊ tristitia. qꝛ qđ tollit delectationem est dolorosuȝ ⁊ triste. ⁊ tūc simplr eēt ꝯ appetitū nālem sensitiuum qđ haberet esse in euch^a.

Respōdeo. P° dī aliquid iesse xpo vt h qđ sibi iesset si nunq̄ alibi eēt nisi h. cōcomitāter āt dī aliq̄d sibi ineē hic qđ p° inest sibi vt alibi. ⁊ ex h° sibi iest vt hic pp idētitatē sbi ⁊ forme. ¶ Scōm hoc g̃ est p° ꝯ°. s. ꝙ xpo vt hic ꝯcomitāter iest ois opatio q̄ p° sibi inest vt in celo. 2^a ꝯ° est ꝙ nulla sensatio pōt p° ineē xpo vt in sacro. ¶ 3^a ꝙ opatio spūalis vt intellect° ⁊ voluntaris pōt p° inesse xpo vt in euch^a. ¶ Prima ꝯ° pbat̄ p° in vli p hoc ꝙ nullū absolutū desinit esse in aliq̄ pp nouū respectū extrinsec° aduenientem. opatio aūt est forma absoluta vt oñsū est in p°li. di. 3. g̃ pp p̄ntiā nouā q̄ est respectus nou° extrinsec° aduenieēs nō desinit illa opatio ineē suo sbo. Euidentia h° rōis pōt hri ex fine solonis pcedentis q. vbi ista diffusius pertractat̄. ¶ Dicūt q̄dā ad h° ꝙ maior ē vā ꝺ for^a simplr absoluta. op° āt ñ ē sic absoluta. qꝛ r̄qrit respcȝ po^e ad obiectū. ¶ Cōtra. Etiā a^e q̄titates vel q̄litates i suo fieri depēdēt ab approximatōe agentis. vt pȝ de calore ⁊ frigore ⁊ alijs q̄litatib° ad q̄s est alīatio ⁊ tñ i eē suo st simplr absolute. silr operatiōes in suo fieri nō reqrūt talē respectū. ⁊ hoc vbi insūt ꝯcomitāter ⁊ ñ p°. Apparet. n. ꝙ si corp° xpi in cruce fuit i frigidatū frig° ēt fiebat in corpe xpi vt in pixide ꝯcomitan^r sed nō p°. ⁊ ad illō fieri nō reqrebat̄ approxima° agentis ad passum ibi. g̃ a sili ista q̄litas cū sit in se absoluta lȝ in fieri reqrat p̄ntiā obiecti ad potētiā. hoc nō erit nisi vbi p° insit. pōt g̃ ꝯcomitanr̄ infieri sine tali respcū. ¶ Rn̄dēt ꝙ opatio magis includit respectū q̄ alie forme de q̄b° arguit̄. puta calor frig° ⁊ hi°. qꝛ ille tm̄ reqrunt respcȝ agentis ad passum. ⁊ hoc vbi insiunt p° sed p° suū fieri in eē ꝓpo nō reqrunt hi° respectū. sed opatio est in ꝯti° fieri. ⁊ iō reqrit ꝯtinuā approximationē po^e ad ob^m. Et ex hoc videt̄ ꝙ magis repugnet isti infieri vl' ineē sine tali respectu q̄ calori. ¶ Dico ꝙ lȝ sit in fieri ꝯtinue tñ nō sequit̄ q̄n ꝯcomitanr̄ possit inesse ⁊ cōtinue infieri sine obiecti p̄ntia vel approximatōe. sicut. n. calor pōt infieri corpi in euch^a sine approximatiōe agentis vt ibi. ita si eē caloris eēt infieri sēp posset causari calor in corpe in hostia ⁊ tñ sin̄ tali approximatiōe. Nō. n. magis reqrit ꝯtinu° respect° ad fieri ꝯtinuū q̄ ad fieri transiēs respect° ꝓtunc. ¶ Et si obijcias: ad opationē reqrit̄ respect° ad ob^m ñ tm̄ vt est cā infieri. sed cū hoc reqritur ob^m in rōe t̄minantis. sicut g̃ ipossibile ē opationē eē ⁊ nō t̄minari ad ob^m. sic ipossibile est ꝙ alicubi insit ⁊ vt ibi non t̄minet̄ ad ob^m p̄ns. ¶ Dico ꝙ nō oȝ ob^m in se eē p̄ns pp t̄minationē actus sed tm̄ pp cātionē. ita ꝙ q̄n est aliq̄ cā sufficiēs ipsius actus nō requirit p̄ntia obiecti ꝓpter t̄minationē. sicut pȝ de vidente creaturā in eēntia diuina. si eēntia est cā illius visiōis nō reqrit illud ob^m ad qđ t̄minat̄ hec visio p̄ns ꝓpa p̄ntialitate.

¶ 2° pbat̄ hec p^a ꝯ° in spāli. qꝛ ois intellectio inest christo ibi ⁊ hic. Sed si aia xpi intelligeret precise fm modū intelligendi aie viatoris nō hr̄et intellectionē intuitiuā istius obiecti sine sensatiōe cōcomitante eiusō. g̃ cū illaȝ intellectionē hr̄et hic ⁊ ibi sequit̄ ꝙ ēt sensationē req̄sitā ad ipsaȝ hr̄et hic sicut ibi. 3° pbat̄

ſic. q2 paſſio appetitus ſenſitiui vtpote dolo2 eaḋ infuiſſet hic ꝛ ibi. ḡ ſenſatio eaḋ. añs ꝓbaẗ. q2 mo2s ſecuta fuiſſet ħ ſicut ibi. ibi ãt ſeq̄baẗ ad dolorē imoderatū. ḡ ꝛ hic. ꝯñtia pᵃ ꝓbaẗ. q2 nō ē idez effect⁹ ſine eaḋ cā. ꝛ h° nō ponēdo miraculū. ꝛ loq̄ndo de cā nãli p̄ciſa. dolo2 ē effect⁹ ſenſatiōis vel obiecti nō niſi ſēſati. ḡ nō pōt eē idē dolo2 ſine ſenſatione eaḋ abſq3 miracalo. ⁋ Rñdēt q̄dā ꝙ actus imaginatiōis ſufficēt ad hoc in xp̄o .ſ. ad illū dolorē. ⁋ Cōtra hoc dī primo q2 rñſio deſtruit ſe. nō. n. poſſibile ē actū imaginatiōis ineē cui act⁹ ſm ſenſū nō p̄t ineſſe. q2 imaginatio eſt mot⁹ factus a ſenſu. 2. de aīa ⁋ 2° q2 imaginatio nō eſt cā doloris eiuſḋ ſm ſpēm c⁹ cā eſt ſenſatio exterio2. alioq̄n ſomniās dolēt dolore eiuſḋ ſpēi cū dolo2e vigilantis. ⁋ 2ᵃ ꝯ° p̄ncipalis ꝓbaẗ ſic. q2 o2ganū ſenſus nō eſt in co2pe xp̄i in euchª ſꝫ mō q° q̄ req̄riẗ ad hoc ꝙ imuteẗ ab obiecto. q2 oꝫ ꝙ tale hēat mom q̄ttitatiuū. ꝛ ſic ſit localr̄ in loco ad hoc vt patiaẗ a co2pe obiecto. ſilr̄ ei vt in euchª nō eſt obm approximatū. ita. n. eſt hic pñs cuicunq3 co2pi vt agēti. ac ſi nō eēt pñs. q2 ſic ħ ē ac ſi nuſq̄ eēt q̄m ad rōꝫ patiēdi a co2pe eē. n. co2p⁹ req̄rit paſſum approximatū ſibi localr̄. ſic ãt nō eſt hic co2p⁹ xp̄i localr̄. ſed ſolū ſpēs ē hic iſto mō. nec illḋ ē magis pñs hic alicui co2pi i rōe paſſi q̄ ſi angelus eēt hic. ḡ nulla ſenſa° pōt ſibi ineſſe p° vt in euchª exiſtit. ⁋ 3ᵃ ꝯ° .ſ. ꝙ oꝑatio intellect⁹ ꝛ voluntatl p° pōt ineē xp̄o vt in euchª. ꝓbaẗ ſic. q2 aīa xp̄i nc̄ beata intelligit ſicut angelus q̊ ad h° ꝙ nō depende t a ſenſib⁹ nec ex ſenſibilib⁹ in itelligēdo. ḡ ſicut angel⁹ alicubi exñs poſſet intuitiue intelligē obm ſibi ꝓpo2tionalr̄ pñs. ita aīa xp̄i ibiḋ exñs pōt illud obm intueri. ḡ aīa xp̄i vt hic pōt intuitiue intelligē illa intelligibilia q̄ ſt ſibi vt hic pñtia ſicut angelus poſſet. vtpote intuitiue vidē angelū hic pñtez ꝛ aīam ſacerdotis. hec aūt intuitio ineſt aīe xp̄i p° vt hic. q2 nō ineſt illi aīe p° vt in celo ſuppoſito ꝙ imoderata diſtãtia ipediat intellectionē intuitiuā creatam ſic. n. angelus exñs in celo intuitiue nō videt q̄cq̄d pñs hic videt ituitiue. ⁋ Ex h° ſeq̄t co22elariū ꝙ xp̄s ꝑ ſuū eē i euchª ñ tm̄ ñ p̄uaẗ aliq̄ oꝑone quā hꝫ vt in celo ſꝫ vt in euchª ē hꝫ aliq̄ oꝑōnē. p° quā ꝑ ꝯñs ꝯcomitanẗ hꝫ vt i celo. vtpote itellectiōꝫ ꝛ volitionē cuiuſcūq3 obiecti c⁹ angl̄s ħ pñs hēet. ꝛ ꝑ ꝯñs ñ ē ad ip fectionē ſuaꝫ ꝙ ſit in euchª. ſed ad ampliorem perfectionem.

Ex his ad argumēta

⁋ Ad p̄m dico ꝙ oīs ſenſa° eiuſḋ obiecti q̄ ineſt ſenſui xp̄i vt in celo. ineſt eidē in euchª ſicut ꝓbatū eſt in pᵃ ꝯcl̄one per tres vias. ⁋ Ad p̄mā ꝓbōnez in oppom dico ꝙ nō req̄riẗ obm in debita ꝓpo2tōne pñs ad actū ſentiendi niſi vbi obm ē aliq̊mō cā ſenſatiōis ꝛ hic vt p° inſiēde ⁋ Ad ſcḋam dico ꝙ o2ganū hoc vere ē q̄m hic ſicut in celo. ꝛ ꝑ ꝯñs p̄t recipere ſenſationē nō obſtante ꝙ ſenſatio ñ recipiẗ abſolute niſi q̄to hñte modū q̄ti ſed nō hꝫ hic modū q̄titatiuū. i. coextēſum q̄to cui eſt pñs nec replet locuꝫ. ꝛ iō vt hic nō pōt ſibi p° infieri ſenſa°. iſte enī modus q̄titatiu⁹ requiriẗ in o2gano ad hoc ꝙ p° ſibi infiat ſenſatio. ſed nō req̄riẗ ad h° ꝙ ꝯcomitanẗ ſibi infiat vel inſit. q2 nō eſt cā nec̄ia recipiēdi ſenſationē hi⁹ modus q̄titatiu⁹. ſed tm̄mō cōditio req̄ſita per ꝯꝑationē ad agens p° tranſmutās ⁋ Ad tertiā ꝓbationē dico ꝙ obſtaculū nō ē obſtaculū niſi ad ſenſationē p° infiendā vel infieri. ⁋ Ad 2m arm nego ꝯñtiā. nā añs ē veꝝ ex 2ª ꝯcluſione ſolutionis. ꝯñs ãt falſuꝫ ē ex pª cōclnſione. rō defect⁹ ꝯñtie pꝫ ex dictis. q2 ad ſentiendū illa q̄ ſt hic opo2teret ſenſationē p° fieri in oculo vt hic. nō. n. p̄t illa ſenſatio p° infieri oculo vt in celo. q2 illud ſenſibile nō eſt pñs oculo vt in celo. ſed ad h° ꝙ infiat ſenſatio cōcomi-

tani alic⁹ obiecti oculo vt hic sufficit ꝙ
illud sit ꝓportionalr̄ pn̄s oculo vt alibi
⁊ vt possit sibi vt ibi p° infieri. sic aūt ē
de obiectis que sentit sensus christi vt
in celo.

AD tertiū sic ꝓcedit ⁊ arguitur ꝙ corpi xp̄i vt in euch^a possit in-
eē mot⁹ corpalis. p° q̄ꝛ vnū ⁊ idē nō pōt
sil' eē ꝯtinuū ⁊ nō ꝯtinuū. q̄ꝛ ꝯtinuitas
p̄cedit vbi ⁊ ē absoluta for^a. ¶ Sed cor
pus xp̄i in cruce erat nō ꝯtinuū loq̄ndo
de diuisiōe facta p vulnera. g̊ ip̄z in pi-
xide erat nō ꝯtinuū. sed simplr̄ diuisuz
g̊ de ꝯtinuo fiebat nō ꝯtinuū. ⁊ per ꝯn̄s
mouebat̄ motu corpali. ¶ 2° sic. Nutri
tio ē ad sb̄am. g̊ nō pōt idē sil' nutriri ⁊
n̄ nutriri. Corp⁹ xp̄i nutriebat̄ in exn̄tia
nāli. g̊ nutritū fuisset in exn̄tia sacr̄ali.
Sed nutritio ē mutatio corpalis. g̊ ⁊c̄.
¶ 3° sic. Motis nobis mouētur oia q̄ in
nobis sūt. g̊ mota hostia mouet̄ corp⁹ xp̄i
in hostia. sed ille mot⁹ ē corpalis. q̄ꝛ ab
vno vbi ad aliō vbi. g̊ ⁊c̄. ¶ At ꝯfirmat̄
q̄ꝛ ip̄ossibile ē aliq̄d hr̄e aliō ⁊ aliō vbi
sine oi motu ⁊ mutatiōe. Corp⁹ xp̄i hꝫ
aliud ⁊ aliud vbi qn̄ hostia mouet̄ g̊ ⁊c̄
¶ 4° sic. sb̄m hn̄s dispōnes req̄sitas ad
susceptionē alic⁹ forme pōt illā recipere
Corp⁹ xp̄i hic hꝫ oēs dispōnes req̄sitas
ad receptionē caloris ⁊ frigoris. q̄ꝛ q̄cū
q̄ꝫ sūt rōes recipiēdi istas q̄litates in cor-
pore xp̄i nāliter exn̄te. ille eadē insūt cor
pori xp̄i vt hic. g̊ corp⁹ xp̄i vt hic p̄t re
cipe calorē ⁊ frig⁹. ⁊ p ꝯn̄s moueri mo-
tu alterationis ſm tertiā spēm q̄litatis.
¶ Cōtra. 5. phy. di. Oē qd̄ mouet̄ ē i lo
co. Corpus christi in sacramento non ē
in loco. ergo ⁊c̄.

Ad intellectū q̄ōnis pre-mitto disti
ctiones q̄sdā. p° de motu. Potest enim
intelligi stricte. non dico distinguendo
motū cōtra mutationez. sicut diuisibi-
le cōtra indiuisibile. sed accipiendo mo
tū indifferenter ad diuisibilez ⁊ indiui-
sibilez. stricte tamen accipitur ſm ꝙ est
ad illos terminos ad quos ponit ph̄us
proprie fieri mutationē. que sunt sb̄a.
quātitas. qualitas. ⁊ vbi. patet. 5. phy.
potest eni alio modo mag' extensiue ac
cipi. prout dicit quācūq̄ꝫ acceptionem
cuiuscūq̄ꝫ noue forme siue absolute si-
ue respectiue. ⁊ siue respectus pertinētis
ad vbi proprie vel per quandā silitudi
nē vel reductionē. cuiusmodi respectus
est presentialitas corporis christi hic sb̄
specie. vt tactū est in. j. q. huius di. ¶ Di
stinguo 2° ꝙ corpus christi potest intelli
gi moueri motu sic vl' sic sumpto p̄mo
vel cōcomitanter. ⁊ ratio mēbrorū hu-
ius diuisionis patet ex principio soluti
onis precedētis. ¶ 3° distinguo ex parte
agētis. q̄ꝛ corpus sic vel sic moueri tali
vl' tali motu potest intelligi vel a virtu
te creata vel imediate a deo. ſm hoc g̊
stabit solutio questionis in sex cōclusio
nibus. ¶ Prima est ista. Corpus christi
vt in euch^a non potest moueri pri° mo
tu vel mutatione proprie dicta a virtu
te creata. ¶ 2^a est ista. ꝙ potest p° moueri
motu ꝓprie dicto imediate a deo. 3^a ē
ista. ꝙ potest moueri ⁊ mouetur p° mo
tu extēsiue sumpto. ¶ 4^a est ista. ꝙ isto°
⁊ isto motu non mouet̄ nisi imediate a
deo. ¶ 5^a est. ꝙ pōt ꝯcomitāter moueri
⁊ mouet̄ oi motu ad formā absolutā q̊
mouet̄ p° vt in celo. ⁊ ab eodē agēte a q̊
ibi mouet̄. ¶ 6^a ⁊ vltima ē. ꝙ nō mouet̄
ꝯcomitanť motu locali q̊ mouet̄ p° vt
i celo. nec aliquo motu simili motui lo
cali. ¶ p^a ꝯclusio probat̄ sic. q̄ꝛ nulla vir-
tus creata agit circa corpus nō sibi pro
portiōaliter approximatū ſꝫ locū. cor-
pus christi est hic nō vt in loco. ⁊ p con
sequens nulli approximatū scd̄m locū
imo tantū illa species sub qua ē appro
ximatur cuicunq̄ꝫ agenti illa approxia
tione que pōt haberi ad istud vbi. ¶ Di
xit āt ois vt⁹ creata. q̄ꝛ etsi manifesti⁹ sit
de corpe q̄ de anglo. tn̄ angls si agat cir
ca corp⁹ realr̄ trāsmutādo illō realr̄ sibi

approxiat localit̃ vel saltē hꝫ localē exi
stētiā. qꝛ vt⁹ ei⁹ nō pōt eē ad aliquē mo
tū in corꝑe nisi ꝑsupposito vbi illi⁹ cor
poris. ¶ 2ª ꝯclusio ꝓbat̃ ꝑ quartā rōem
factā ad ꝑmā ꝑtē. qꝛ omnem dispositio
nem nccīam ad recipiēdū calorē hꝫ cor
p⁹ xp̄i vt h̄ quā hꝫ vt in celo ꝗ sibi vt h̄
non repugnat recipe calorē esto ꝑ possi
bile vel ipossibile qꝺ nusꝙ̄ alibi eēt. ⁊ ꝑ
ꝯn̄s cū virt⁹ diuina oēm formā posset i
primē passo cui⁹ passū ē receptiuū: seqꝛ
tur ꝙ de⁹ ꝑt corp⁹ suū vt h̄ trāsmutare
ꝑmo ad calorē. ¶ 3ª ꝯclusio pꝫ. qꝛ tene
m⁹ ꝙ post ꝯsecratōeꝫ vbicūqꝫ ē hostia
ibi vere ē corp⁹ xp̄i. ꝗ ꝓpt̄ pn̄tiā vnifor
mē corpis ad hostiā q̄ hostia hꝫ aliā ⁊
aliā pn̄tiā localē ꝑmo ad aliud ⁊ aliud
ꝯtinēs sequit̃ ꝙ corp⁹ xp̄i habeat aliaꝫ
⁊ aliā pn̄tiā ad aliud ⁊ aliud ꝯtinēs. hic
aūt alia ⁊ alia pn̄tia nō ē sine mutatōe
sic extēsiue sūpta. ⁊ isto mō inest primo
corpori vt h̄. qꝛ nullo mō corpus xp̄i vt
in celo hꝫ istā pn̄tiā imo neutrā. ¶ Et si
queras posset ne hr̄e aliā ⁊ aliā pn̄tiam
cū solo respectu ꝯtinētis spēm. lꝫ respe
ctu speciei nō habēt pn̄tiā ⁊ incipet ha
bere nouaꝫ pn̄tiā respectu alti⁹. ¶ Dico
ꝙ nō est simplr̄ necaiū illud corp⁹ eē ꝑ
sens spēi sed tm̄ ex ordinatōe diuina de
q̄ certificauit ecclīa. possꝫ ꝗ de⁹ de potē
tia absoluta facē corp⁹ suū nō eē presēs
spēi isto mō manēte spē: ⁊ facē ip̄m isto
modo pn̄s aeri circūstāti hostiā ⁊ etiaꝫ
successiue nūc vni ꝑti aeris: nūc alteri.
⁊ sic trāsferre corp⁹ de loco hostie vsqꝫ
ad quācūqꝫ ꝑtē vniuersi. ⁊ sꝑ sb̄ eodeꝫ
mō exn̄di nō localit̃ cū alio corꝑe replē
te locum. ¶ 4ª ꝯclo ꝓbat̃. qꝛ qꝺ nullo
mō hꝫ v̄tutē motiuā sup aliud qn̄ illō
ē ꝑ se non mouet illud ꝑ accn̄s quādo
ē cū alio cū q̄ non fac̄ vnū sic̄ actō ⁊ po
tētia. sed v̄tus creata oio nō pōt sup cor
pus xp̄i i se sb̄ isto modo exn̄di ad mo
uēdū ip̄m. ꝗ qn̄ est cū alio respectu cui⁹
nō ē sic̄ potentia nec sic̄ act⁹ sequit̃ ꝙ ea
dem v̄tus nō poterit corp⁹ illud mouē
re etiā ꝑ accn̄s. sic aūt ē cū hostia. qꝛ pꝫ
ꝙ spēs non ē forma ei⁹: nec ip̄m forma
spēi. ¶ Si maior ista neget̃: qꝛ graue exi
stēs i naui mouet̃ a mouēte nauē. licet
graue nō sit forma nauis: nec ecōuerso.
instātia nō ē ad ꝓpositum. qꝛ v̄t⁹ moti
ua illi⁹ posset sup graue ꝑ se: si graue ꝑ
se eēt. nō aūt addidi i maiori: q̄ruꝫ neu
trū ē actus alteri⁹. qꝛ ⁊ si aliq̄d qꝺ ē act⁹
alicui⁹ non posset ꝑ se moueri: ab aliq̄
tm̄ potest moueri ꝑ accn̄s ab eodē potē
te mouē totū cui⁹ ē illud accn̄s. ¶ Sꝫ vt
ꝯtra maiorē ois instātia tollat̃: accipia
tur maior qn̄ aliq̄ ꝯiūgūt̃ ꝑcise ꝑ actuꝫ
volūtatis ꝯtigent̃ se hn̄tis ad illā cōiun
ctōnē si vnū illoꝝ ſm se sit mobile oio
iproportionatum alicui mouēti. ⁊ reli
quū ꝓportionatum ip̄m non eadē mo
tōe ꝑt mouere vtrūqꝫ ꝯiūctoꝝ. pꝫ. qꝛ si
mouet vnū qꝺ ē sibi ꝓportionatū non
ꝓpt̄ hoc ꝑ accn̄s mouet reliquū. qꝛ reli
quū nō ē pn̄s isti moto: nec sic̄ act⁹ potē
tie nec ecōuerso nec simplr̄ ex aliq̄ ncīta
te nālī sic̄ graue est presens illi cui initit̃
⁊ ꝓpt̄ h⁹ simlr̄ mouet̃ cū illo. sꝫ tm̄mō
ē sibi pn̄s volūtate aliq̄ ꝯtigent̃ se hn̄te
ad illam ꝯiūctōneꝫ q̄ ꝑ ꝯn̄s pōt nō vel
ꝯiūctōem illā: stāte tn̄ motōe alteri⁹ il
loꝝ. ¶ Exm̄ isti⁹. si angel⁹ volūtarie facēt
se eē pn̄tem lapidi. si moueo lapidē nō
ꝓpt̄ hoc moueo angelū. qꝛ nec ē mobi
le ꝑ se a virtute mea. nec ꝑ accn̄s in pro
posito. qꝛ nec forma nec pars alicuius
mobil' ꝑ se a me. Si ꝗ angel⁹ eēt pn̄s la
pidi moto a me i termino mot⁹: h⁹ non
eēt ꝑ actū meū. sꝫ ꝑ actōem suā ꝓpriaꝫ
q̄ faceret se pn̄tem ibi. eodē modo in ꝓ
posito cū corp⁹ sit pn̄s spēi tm̄ ꝑ actuꝫ
volūtatis diuine. si facio spēm hr̄e no
uū vbi ꝑ illā motōem non ē ibi corpus
qꝛ nullo mō sb̄est pn̄tialitas illi⁹ corpis
neqꝫ noua neqꝫ antiq̄ volūtati mee. nec
etiā ꝑ accn̄s qꝛ non est forma. nec ꝑs il
lius qꝺ sb̄est mee motioni. ¶ Cōtra. qꝺ
mouet aliq̄d ꝑ se mouet ꝑ accn̄s qcq̄d
ē in illo: ꝗ virtus creata q̄ per se mouet

hostiā: p accñs mouet corp⁹ qđ p se est in hostia. ¶ 2° qꝛ aliť eēt nouū miraculū q̄tiēs sacerdos trāsferret hostiā: qꝛ illa trāslatio non possꝫ fieri manēte veritate euchᵉ sine spēali actōe diuia. ¶ Ad pmū dico ꝙ illa ꝓpositio pma falsa est nisi itelligaꝛ de illo qđ ē in moto vel sic act⁹ i potētia. vel sicut ps in toto. vł sic aliq̄d nc̄itate nāli ꝯiūctuꝫ: vt graue illi cui innitiꝛ. si eni tm̄ p actū volūtať cōsingēter ꝯiūgiꝛ h°: illi mouēs istud non ꝓpť h° mouebit illud: sed oportet ꝙ illa volūtas q̄ ē cā ꝯiūctōis sit etiā cā motionis illius qđ nulla nāli nc̄itate ꝯiūgiꝛ moto. sic ē in ꝓposito. ⁊ pꝫ exᵐ de angelo. non ei mouēs lapidē p se: ꝓpť h° mouet angelū p accñs vt dc̄m est. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ nō ē nouū miraculū: qꝛ deus ea volūtate qua istituit euchᵃᵐ i ecclia deꝛminauit facē corp⁹ xp̄i sp pñs spē post ꝯsecratōeꝫ: ⁊ iō spē manēte q̄litercunqꝫ trāsferaꝛ ꝙ deus faciat corp⁹ pñs alia p̄sentia loquēdo de pñtia respectu ꝯtinētis. sic spēs hꝫ aliā pñtiam ⁊ aliā vt p° ꝯtēta nō ē nouū miraculū: sꝫ antiq̄ deꝛminatio volūtatis diuine sic si angelus deꝛminasset p volūtatē ꝙ sp siľ eēt cuꝫ isto lapide: nō diceꝛ miraculū: qꝛ trāsfertur trāslato lapide. nō tm̄ trāsferēs lapidē p actōem suā trāsferret angelū: sed angel⁹ volūtate ꝓpa. ¶ 5ᵃ ꝯclo ꝓbaꝛ p illā ꝓbatōeꝫ q̄ posita ē de formis absolutis tā i pma. q. isti⁹ ar. ꝙ in. 3. qꝛ absolutū nō variaꝛ ꝓpť variatōem respectus extrinseci: nec desinit ineē ꝓpť nouū respectū extrisec⁹ aduenieteꝫ. ⁊ q̄ rōe de absoluto in eē: eadē rōe de absoluto in fieri. ¶ Hec etiā ꝯclo pt ꝓbari i spēali discurrēdo p mutatōes q̄ sunt ad formas absolutas. p° q̄dē de alteratōe. qꝛ si corp⁹ ē calidū in exñtia nāli ꝯcomitāter ē calidū in sacro s̄m ꝙ oēs ꝯcedunt ¶ Cōsiľr de augmēto ⁊ diminutōe. qꝛ si ps quātitatiua adueniret vel recedēt a corpe in exñtia nāli: ꝯsimiliť adueniret vel recederet in euchᵃ. qꝛ easdē partes hꝫ corp⁹ s̄b vno mō eēndi q̄s sub alio. ex pma. q. isti⁹ ar. ¶ Cōsiľr de nutritōne qꝛ nutritio ē aggregatio ptis toti nutriendo. nō aūt pōt eē aliq̄ ps aggregata h̄ q̄ non ē ibi. eodē mō in diminutōe que opponiꝛ nutritōi si aliq̄ pars depit corpori in exñtia nāli: ipa nō manꝫ ps eius dē i sacro nec ecōuerso ¶ Nec tm̄ dico ꝙ si corp⁹ corrūpetur in exñtia nāli ꝙ ꝓpter h° corrūpereꝛ i euchᵃ. ¶ Ubi sciēdū ꝙ corruptio ꝓprie dc̄a ē separatio forme a mā manēte postea s̄b ꝓuatōne forme. si aūt corrūpereꝛ in exñtia nāli non maneret i euchᵃ mā sine forma. h° declarato sic: qꝛ aīa pmo pficit suū pᵐ pfectibile. s. totū corp⁹ organicū. ptes autē non pfic̄ nisi qꝛ sūt aliq̄d pmi perfectibiľ. g̊ forma toti⁹ corporis organici cessante nihil est formatū ab aīa. ¶ Eodem mō vł̄r qñ aliq̄d ꝯpetit pmo toti: ⁊ pti non nisi qꝛ toti: destructo toto in ordie ad aliud ps nō hꝫ eūdē ordinē ad idem Nūc aūt pmū signatum euchᶜ ē corp⁹ ꝯpositū ex mā ⁊ forma: siue icludat sāguinē siue nō: non curo. de h° tactū est articulo isto. q. i. g̊ non manēte aliquo toto s̄b rōe pmi signati nihil ei⁹ remanet tāꝙ signatū ei⁹ p se. sꝫ sepata forma corpis a mā in exñtia nāli n̄ manet illō pmū signatū ei⁹ p se s̄b euchᵃ. qꝛ siľ mā hꝛet formā ⁊ nō hꝛet. g̊ s̄b illo signo nihil oīo manet isti⁹ signati. neqꝫ ei mā s̄b forma ꝓpť ꝯdictōem. neqꝫ mā sine forma omni qꝛ nō ꝯtineꝛ h̄ nisi qꝛ ps toti⁹ neqꝫ mā s̄b alia forma: qꝛ tūc siľ hꝛet ⁊ nō hꝛet illā aliā formam ¶ Cōtra. pus concessū ē in pma. q. isti⁹ articuli ꝙ posset manē res euchᶜ ⁊ si corp⁹ nusꝙ hꝛet exñtiā nālem. imo posito ꝙ corrūpereꝛ in exñtia nāli non seq̄ꝛ quin possit manere vere idē vt ē res euchᶜ ¶ Añ° ꝙ illa desitio corpis s̄b exñtia nāli pōt esse tota ⁊ totaľ q̄si esset annihilatio. ⁊ vere eēt annihilatio si corpus alicubi nō esset: tm̄ maneret totū idē h̄ s̄b alio mō exñdi. Sꝫ si nō sit corruptō illa ptialis

destructō. s. sepatio ptis a pte manēte ⁊ illa nō pōt esse ibi nō exñte sil' sepatōne vbicunq̧. nec sepatio illa pōt stare h cū hoc ꝙ aliqd corpis sit i sacro. q̄ nihil corpis ē in sacro nisi vt ē ps toti⁹. ps autē mālis sepata a parte formali nō ē ps toti⁹. nō ḡ sequit: si pōt desinere eē h nō desinēdo eē ibi. ḡ pōt corrūpi ibi ⁊ non corrūpi h. q̄ ꝓm nullā includit cōtradictōem. nō eni ponit nisi vnū respectum manē in absoluto alio nō manēte. 2m āt ponit ꝯtradictōem. s. eandez formā absolutā informare idez ⁊ nō informare. posita sola variatōe respectuū. ¶ Si āt dicas ꝙ vtrobiq̧ forma non informat mām. ¶ Cōtra. q̄ ꝯtra veritatē hui⁹ sacri ē ptem corpis ꝯtineri h nisi ꝑ⁹ ꝯtineatur totū corp⁹ ⁊ ita mā sine forma nullo mō ꝯtinebit h. nec ꝑ ꝯñs potit corrūpi vt h. lz totalit possit corrūpi vt h. q̄ nō ꝑt materia trāsmutari vt h a forma ad ꝑuatōez q̄ trāsmutatio ē corruptio: imo mām desinere hr̄e formaz ē desinē eē partē toti⁹. ⁊ ꝑ ꝯñs desinē eē vt hic. Ex ꝑmis duab⁹ ꝯclonib⁹ apparet quō corp⁹ xp̄i vt h posset ꝑ° moueri motu ꝓꝑe dicto ⁊ a quo. Ex 3a ⁊ 4a pz quō corp⁹ xp̄i vt h possit moueri ꝑmo. motu extēsiue sūpto ⁊ a q̊. Ex 5a ⁊ 6a apparet quō possit moueri ꝯcomitant ⁊ q̊ motu ⁊ a quo.

Ad rationes

Ad ꝑmā lz dicat ꝙ vulnerabat i cruce ⁊ nō in pixide. tñ rñdeo ꝙ vuln⁹ pōt accipi ꝓ ipa formali diuisione cōtinui partiū. vel ꝓ ipa vt iflicta a corpe vt ibi sbintrāte ⁊ diuidēte ptes corpis. si ꝑmo mō: ita diuisū fuisset corpus i pixide sic in cruce. q̄ sicut arguit cōtinuitas ⁊ nō ꝯtinuitas nō pñt saluari ꝓpt aliud ⁊ aliud vbi. Si accipiatur 2o verū est. ꝙ illa diuisio non infiebat corpori ꝑmo vt i pixide. Ista etiā diuisio partiū corpis in pixide fuisset ꝯpando ptes ad totū cui⁹ sūt ptes. nō āt ꝯperādo ad ꝯtinēs. q̄ ptes diuise nō habuissent vbi ⁊ vbi distātia sic hūerūt ptes diuise i cruce. ⁊ rō hui⁹ ē. q̄ ptes in cruce habuerūt extēsionē corpalē corrñdētem extēsioni ꝯtinētis. Et iō diuisioni earū in toto corrñdebat distictio in ptibus ꝯtinētis. nō sic aūt ptes i eucha. immo ptes ibi diuise ⁊ discōtinue vt i toto nō habuissēt ptes distinctas ꝯtinētis sibi corrñdentes. ¶ Per h° pōt solui vnū argumētū qđ fit ad 2m articulū. q̄ si liquor posset eē in duob⁹ locis. ḡ h in dolio clauso. ibi aūt i dolio pforato. ⁊ per ꝯñs h manēt ꝯtinuuz. ibi aūt flueret.

¶ Rñ° ꝙ ptes ꝯpando ad totū eodez mō haberēt ꝯtinuitatē h ⁊ ibi. sz ꝯpādo ad ꝯtinēs possent hr̄e ꝯtinuitatē ꝯtinentis corrñdentē h ⁊ nō ibi. ¶ Ad 2m de nutritōe pz ꝙ illa fuisset corpis exñtis vtrobiq̧: accipiēdo nutritōem ꝓ aggnātōe ptis sbe ipi toti nutrito. sz nō seqtur ex hoc mutatio corpalis: ꝑmo corpis vt h q̄ nō eēt ꝑ nutrimētū approximatū vt hic sed tm̄ eēt h ꝯcomitāter ꝓpt ꝯuersionē nutrimēti alibi approximati: ⁊ ꝓpter idēptitatē sbe h ⁊ ibi quā oz vbiq̧ hr̄e easdē partes. ¶ Ad 3m pz quō mouetur ꝑmo accipiēdo motū extēsiue ⁊ a q̊ ex 3a ⁊ 4a ꝯclone. ¶ Ad 4m ꝯcedo qđ ꝓbat. s. ꝙ absolute ꝑt h corp⁹ moueri primo motu corpali ꝓprie dicto. sz nō a q̊cūq̧ sz a deo imediate sic dcm̄ est i ꝯclusione 2a. Iō aūt nō ab alio agēte concomitāter etiā q̄ agēs creatum ad hoc ꝙ trāsmutet corp⁹ reqrit ipm localit approximatū. de⁹ autē pōt agere i corpus quātūcūq̧ nō localit exñs. q̄ potentia ei⁹ respicit passū absolute ꝭm ꝙ ipm est susceptiuū termini. nō aūt respicit ipm ꝑcise ꝭm ꝯditōes illas accñtales approximatōis ⁊ distātie local' q̄ sūt ncārie respectu agētis cuiuslibet nālis. ¶ Hic itelligēdū est ꝓ argu° de nutritōe ꝙ si corp⁹ non nutrit h nisi ꝯcomitant. q̄ alibi ꝑ°. ⁊ nutritō ē necria ad ꝯuatōez vite mōrl. ḡ nō ꝑt corp⁹ h ꝯtinuari i vita nisi q̄ ꝯtinuat alibi. ¶ Et ex h° seqtur ꝙ si

nusq̄ꝫ alibi eēt mō nāli vl' morerēt defici ēte nutmēto iā ecōuerso vl' ꝑpetuo ma nēt i vita mōꝛli sine susceptōe nutmēti. si ꝰ nusq̄ꝫ eēt localit' ſꝫ tm̄ sacrālit' ſp ma nēt ibi ſb eodē mō eēndi q̄ icepat ineē. nō ei mag' possꝫ mori vt ibi q̄ꝫ nutriri: ꝰ possibile eēt corp' ſb aliq̄ mō eēndi vi uē vita mōꝛli. ⁊ tm̄ imōꝛlit' sine etiā nut tōe ⁊ respiratōe ⁊ alijs q̄ ad vitā mōꝛlē cōiter req̄rūtur.

Circa tertium

ꝑncipale q̄ro tria. p^m de vtu te actiā nāli i euch^a. vtꝝ. s. xp̄s i euch^a exn̄s possit ꝑ aliquā nālē vtutē trāsmu tare aliq̄d aliud a se. ¶ 2° de actōe ei' vt obiecti i potētiā itellc̄iuā. vtꝝ aliq̄s itel lect' creat' possit nālit' vidē exn̄tiā xp̄i i euch^a. ¶ 3° de actōe ei' vt obiecti i sēsuꝫ. vtꝝ aliq̄s sēsus possit nālit' corp' xp̄i sē tire vt i eucharistia.

Ad primum ar

guit' q̄ꝫ sic. q꜡ ſm phm. 5. met. ⁊. 9. potētia actiā ē ꝑn^m trāsmutādi aliō iquātū aliud. ſꝫ xp̄s vt i euch^a hꝫ potē tiā actiuā. q꜡ oēm formā absolutā quā hꝫ i exn̄tia nāli. ꝰ vt i euch^a hꝫ ꝑn^m trās mutandi. sed habens principium trans mutādi ꝑ illud trāsmutare pt. ſꝫ posset fieri vis de gerūdiuo trāsmutādi hꝫ illa q̄ dc̄a sūt i p° li. di. 7. an fili' dei hꝫ potē tiā gnādi. ¶ 2° sic. hō viuēs vita mōꝛli ſp nutrit'. p° de gnātōne: ſꝫ corp' xp̄i i eu cha^a vixissꝫ vita mōꝛli dū xp̄s eēt mōꝛ lis. ꝰ ſp nutriret ⁊ nutmētū ꝯuerteret i ſbaꝫ ei'. ꝰ ſp agēt. ¶ 3° sic. hō viuēs vita mōꝛli ſp idiget respiratōe aeris ⁊ ispira tōe. pꝫ. q꜡ suffocatio siue i aq̄ siue i aere ſp fit ꝓpt' defectū hui': s. respirare vt dr̄ in libro de respiratōe. Corp' xp̄i vt p' viuit h̄ vita mōꝛli. ꝰ ꝯti^e h̄ inspirat ⁊ re spirat aerē. ſꝫ he st' actōes ꝰ ⁊c̄. ¶ 4° xp̄s vt i euch^a hꝫ eādē potētiā actiuā quaꝫ hꝫ vt i celo. nec ē ipedita vt ē h̄. ꝰ ſm illā potētiā pt xp̄s h̄ exire i actū ei'. ⁊ ꝑ ꝯn̄s moue corpus suū motu locali. Cōtra Dē agens phyce agēdo repetit'. 3. phy. Corp' xp̄i vt h̄ nō pt pati phyce ꝰ nec a gere. ¶ 2° sic. corp' agēs i aliud req̄rit de terminatā approxiatōeꝫ ſm locū ad ali ud corp'. Corp' xp̄i nō ē h̄ localit'. imo q̄ꝫ^m ad oēm habitudinē ad aliud corp' ē h̄ ac si nō eēt h̄. q꜡ nō replet h̄ locū.

Respondeo

Sic hō ē cō posit' ex aīa ⁊ corpe. ita hꝫ potētias q̄sdā mere spūa les q̄ ꝯueniūt aīe ꝑmo. tm̄ toti ꝑ se ꝑ ani mā vt sūt itellect' ⁊ volūtas. hꝫ etiā q̄s dā potētias corpeas. q̄. s. nō sūt aīe ꝑ se. ſꝫ toti' ꝯiūcti ex aīa ⁊ corpe. ex ꝑn° ō sē su ⁊ sēsato. ⁊ quidē illaꝝ q̄ sūt toti' ꝯiū cti: q̄dā magis corporee. q̄. s. ꝯsequūtur nām corpis sic mixti. Quedā sūt mag' approximātes ad nām aīe. s. q̄ ꝯsequūt' corp' aīatū inquātū tale. De his ꝰ potē tijs supponēdo aliq̄s hinc inde actiuas videndū est ꝑ ordinē. ¶ Et sit ꝑma ꝯclo q̄ꝫ xp̄s i euch^a nō pōt vti aliq̄ potētia a ctiua corporea siue illa sit mere corpo rea. puta ꝯn̄s nām corpis sic mixti. siue sit corporea. h̄ ē ꝯn̄s totū aīatū ꝑmo. h° ꝓbat'. q꜡ oīs potētia actiua corporea re quirit passum i qō agat approximatuꝫ sibi localit'. ista potētia vt ē h̄ nō est ali cubi localit'. ꝰ vt ē hic nō pt hr̄e passuꝫ sibi approximatū sicut req̄rit' ad actōeꝫ tal' pō^e. maioꝛ pꝫ. 7. phy. vbi ꝓbat' q̄ꝫ oꝫ agēs corpeū approxiatū eē passo medi ate vl' imediate. ¶ 2^a ꝯclo ē q̄ꝫ xp̄s in eu charistia pt vti q̄cūqꝫ potētia actiua spi rituali. hoc ꝓbatur ꝑ mediū oppositū. q꜡ illa nō req̄rit ad actōnem q̄ꝫ habeat eē localiter. quia etsi agēs per ꝑn^m spū ale sit in loco. non tamen req̄ritur q̄ꝫ sit ibi localiter ad hoc q̄ꝫ agat. ¶ Hanc aūt conclusionem in spāli explicando dico q̄ꝫ christ' i eucharistia potest habere ali quam actioneꝫ mere spuritualē tam ex ꝑte principij q̄ ex parte termini. ⁊ po test habere aliquam spiritualem ex ꝑte principij agēdi. corꝑalē tm̄ ex ꝑte t'mini.

¶ Pri^m illoꝝ pbo. qꝛ si eēt aliq̄s angel' pn̄s xp̄o in euch^a posset aīa xp̄i illū̄ angelū̄ illūiare ꝛ illi loq̄ locutiōe mētali. eo mō q̄ angelus exn̄s vbi xp̄s est possꝫ aliū̄ angelū̄ illumiare vel alij loq̄. nam ista illumia° ꝛ locutio n̄ reqrit nisi pn^m actiuū̄ sufficiēs in illuminānte ꝛ loq̄nte: ꝛ sc̄dm capax ex pte illūīnati siue cui fit locutio. ꝛ forte approximationē scꝫ vbi diffinitiuū̄ seu approximationē simplicē illuminātis ad illumiatū̄ vel loq̄ntis ei cui loq̄t. nec reqrit ibi localr̄ eē. sicut nec si vn' angelus loq̄ret alij. hec āt oia st in ꝓposito. q̄lit āt aīa xp̄i hēat pn^m illumināndi angelos ꝛ loq̄ndi eis ītellectu aliꝰ supponat ex. 3. li. di. i3 ¶ 2^m. s. ꝙ p̄t hr̄e actionē spūalē ex pte pncipij. tn̄ corporalē ex pte t̄mini declarat sic. qꝛ āgelus hꝫ potētiā motiuā scꝫ locū nō organicā. pꝫ. qꝛ nō p̄t hr̄e potētiaꝫ aliq̄ꝫ organicā. illa pōt eē pn^m mouēdi corp' scꝫ totū̄ nō scꝫm ptes quō corp' nr̄m mouet organice. Quelꝫ āt aīa intellectiua talem potētiā hꝫ. g° pōt eē pn^m mot'. ꝛ p ꝯn̄s i^a est mere spūalis ex pte pcipij. qꝛ nullo mō organica ꝛ tn̄ corpalis ex pte t̄mini qꝛ ei' t̄min' est mot' local' corpis ¶ Et si arguit ꝙ tūc aīa hoīs hꝫ duplicē potentiā actiuā motiuā scꝫ locū̄ respc̄u corpis hꝫ. n. vnā organicā ꝛ pter illā aliā n̄ organicā. hoc āt ponē videt supfluū̄. tum qꝛ videt eē rōis eiusō cū alīa. tū qꝛ alīa potētia nō pōt exire in actū̄ suū̄ p statu isto ma^m est. ¶ Rn̄°. sic aīa q̄ꝫ^m ad multa alia silis est angelo. ita ēt q̄ꝫ^m ad potētiā motiuā corpis nō organicā. nō. n. ē rō q̄re ista sc̄da nō hꝫ hi' pōm motiuā corporis. ꝛ vl'r nulli nature oꝫ negari ꝙ esset in ea pfectiōis nisi manifeste appeat ꝙ tale sibi repugnet. qꝛ scꝫm phm. 2. ō generatōe in fine. Dignificāda est nā sp scꝫ melius q̄ꝫ^m possibile est. ꝛ cū̄ arguis ꝙ essent einsō rōis. nego. Nā ista pō nō organica q̄ mouet totū̄ corp' sil' nō ordiate p ptes eo mō q̄ fit motio corpis aīal' in motu ꝓgressiuo. ista inq̄ꝫ ē alī' rōnis a v̄tute ꝓgressiua. qꝛ hꝫ istā actōeꝫ mouēdi totū̄ corp' imediate nō ptē p' partē. Ista aūt nō pōt mouē totū̄ nisi ordinate mouēdo ptes ꝛ partē p' partē. sic mō v̄tus ꝓgressiua p° mouet q̄sdā partes ꝛ p illas alias. deide totū̄ corp'. st g° alterius rōis sicut pꝫ ex ꝓprietatib' ꝛ actiōib' eaꝝ q̄ st alteri' rōis. ¶ Ad 2^m cū dicis ꝙ illa nūc est frustra qꝛ nullus ei' act' pōt hr̄i. Rn̄° ꝙ nūc gustū̄ ꝛ alios sensus ponim' ꝛ necios ad pfectionē nature hūane. ꝛ tn̄ nō oꝫ oēs istos eē in actu suo aliqn̄. sed pn̄t eē sine actu suo vt in beatis nec tn̄ st frustra. qꝛ ptinēt ad pfectionē nālē illius in q̄ st. si g° illi nō st ibi frustra q̄ꝝ tn̄ vsus est frustra ꝓ illo statu qui ē simpl'r stat' pfect' nature hūane. possibilis aūt est vsus illoꝝ p̄cise ꝓ isto statu i'nāli. multo magis illa po^a motiua non organica nō est frustra. lꝫ vsus eius nō possit mō hr̄i. c' tn̄ vsus erit perpe° in beatitudine. qꝛ nō tm̄ potit tūc beat' mouere corp' suū̄ ꝓgressiue. i. p° mouendo vnā partē. ꝛ per illā aliā. ꝛ sic totū. sed potit stati ꝛ imediate monē totū corp' scꝫm vbi sine tali ordie mot' partiū. de h° inferi' in mā de gl'ificatōe. hāc potētiaꝫ motiuā nō organicā suppono eē in aīa xp̄i. qꝛ ēt erit in aīa cuiuslꝫ beati nō tm̄ q̄ꝫ^m ad hitū̄. sed q̄ꝫ^m ad actū̄ vl' vsus possibilitatē. hanc ēt potit vti imediate mouēdo aliq̄d corpus scꝫm se totū̄ sic angl's posset mouē. hac ēt forte vsus est xp̄s i vita ista. vt qn̄ dilapsus est de manib' iudeoꝝ qui ducentes eū̄ ad montē sup quē erat ciuitas eoꝝ sita voluerunt precipitare. quando etiaꝫ elapsus est ō manibus parentū̄ ꝛ mansit in hierl'm. vt patet scꝫm orige. super illud Luce. Cū̄ factus esset iesus annoꝝ. i2. ergo anima christi in euch^a existens poterit vti ista potentia mouendo species illas vel hostiam. ꝛ forte sic aliquando mota est hostia a christo immediate. ¶ Et si queras. Nunquid pus mouit corp' suū̄ per istam potentiam motiuam q̄ꝫ hostiam

Rº. nō fuit ncc̄ariū sic̄ nec oꝫ anglm ꝑº mouē se localit̄ ad hº vt corpus sibi ap proximatū moueat localit̄.

Ad argumēta

Ad pm di co ꝙ ista descꝑtio de potētia actia. s. ꝙ ē pn m trāsmutādi ⁊c̄. oꝫ itelligi ꝙm ē ex pte sui. sꝫ multa ipedimēta pn̄t ꝓuenire vl' ex pte hn̄tis vl' ex pte obiecti vl' medij ꝓpt̄ q̄ nō p̄t hn̄s illā potētiā exire i actū. si vo pōderet illud gerūdiuū trāsmutādi fm illa q̄ dca sūt pº liº. di 7. de potentia ge nerādi. Rn̄º. oꝫ itelligi trāsmutādi ꝙtū est ex pte illi' potētie. sꝫ n̄ seqt̄ qui aliud possit ipedire actualē trāsmutatōem.

Ad 2m dico ꝙ corp' h nutrit̄ si nutrit̄ in exn̄tia nāli. sꝫ nō seqt̄. g° vt h agit. q̄a nutritō nō ē nisi aggnātio ptis ipi' sb̄e nutrite: ⁊ ista aggnātio p̄t eē ꝑ actōem v̄tutl nutritiue siue vt h siue vt alibi.

Ad 3m de ispiratōe dico ꝙ corp' xp̄i vt h n̄ respirat aerē nec ispirat. tūc ei opor tēt ponē aerē aliquē vt h siml' cū corpe xp̄i sb̄ hostia. sꝫ tn̄ corp' xp̄i vt h hꝫ pul monē refrigeratū sic̄ alibi i exn̄tia nāli qꝛ frig' cātū ꝑ aerē ibi attractū cātur h ꝯcomitāter lꝫ non pº. Ad 4m dico ꝙ potētia illa motiua xp̄i q̄ ē organica ⁊ corpal' lꝫ sit i corpe xp̄i vt h tn̄ nō p̄t eē pn m act' sui i corpe vt h: qꝛ reqrit ptem extra ptē nō tm̄ i toto sꝫ i ꝯpatōe ad lo cū ad hº vt ꝑ vnā ptē motā localit̄ mo ueat aliā. potētia aūt alia motiua n̄ or ganica p̄t in actū suū h sic in celo. ⁊ per ꝯn̄s fꝫ istā p̄t mouē corp' aliud sibi ap proxiatū sic̄ angel' posset. sꝫ tn̄ non pōt mouē corp' suū vt h. qꝛ vt sic illud cor pus nō sb̄ est alicui potētie motiue nisi diuine imediate vt dc̄m ē supra.

Ad scd̄m

sic ꝓcedit. ⁊ vi ꝙ nullus itellect' creat' nālit̄ possit vidē corp' xp̄i vt i euchª. pº qꝛ illa exn̄ tia ē supnāl'. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ē verꝫ supnāle. g° ē tm̄ supnālit̄ cognoscibile. non g° ab aliq̄ itellectu creato nālit̄. Hec ꝯn̄tia vltia ꝓbat: qꝛ factibile supnāle nō p̄t fieri ni si tm̄ supnālit̄ a cā supnāli g° a sili ꝯgno scibile supnāle nō p̄t cognosci ab aliq̄ i tellectu creato nālit̄. Itē cognitio fidei ē simpl'r eminētior oi cognitōe nāli. sed de exn̄tia corpis xp̄i i euchª ē fides vel cognitio fidei sic̄ de articul' aliјs fꝫ illū articulū. sc̄tā eccl'aꝫ catholicā g° ⁊c̄. ma ior ꝓbat. qꝛ al's nō eēt ncc̄e fidē eē ifusā simpl'r. qꝛ ad cognitōem illā posset nā attigē si nō eēt simpl'r eminentior oi co gnitōe nāli. 3º sic. si itellect' possꝫ nālit̄ cognoscē exn̄tiā corpis xp̄i i euchª. ma li angeli possēt eā cognoscē: qꝛ fm dio nysiū. 4. de di. no. remanēt i eis nālia i tegra. ꝯn̄s fłm ē. qꝛ inimici grē nō pn̄t cognoscē sacr̄m grē. Et hº ꝯfirmat̄ ꝑ il lud amb. sup illud luce. Missus ē qꝛ fꝫ eū malignū spm̄ latuit mysteriū icarna tōis. sꝫ eque posset ipe ꝑcipe illud sicut istud. qꝛ q̄ rōe istud eēt cognoscibile nā lit̄. ita ⁊ illud. Hº etiā ꝯfirmat̄ fm da masc. li. 4. c. 5. vbi loquēs de isto sacro ait. Nūc inqt spūs opatio hec q̄ sup na turā opat̄ q̄ nō p̄t cape nisi sola fides. ⁊ paulo post. Introgas q̄lit̄ panis sit cor p' xp̄i dico tibi. Spūssc̄t' sic supuenit ⁊ fac̄ q̄ sūt sup rōeꝫ ⁊ intellectū. Item null' itellect' creat' p̄t cognoscē futurū ꝯtigēs. istud aūt s. corp' xp̄i eē sb̄ euchª est eque idetminatū sic̄ futurꝝ ꝯtigēs. qꝛ depēdet mere a volūtate diuina ad hº ꝯtingent̄ se hn̄te g° ⁊c̄. Contra. aia xp̄i nouit nālit̄ se eē vbicunqꝫ ē. ⁊ ꝑ ꝯn̄s no uit se eē i eucharistia. ⁊ ita nālit̄ p̄t nos se exn̄tiā q̄ rōe sui ⁊ corpis ibi est. 2º sic exn̄tia nō est excellēti' cognoscibile ꝙ ex istēs cui' ē exn̄tia. sꝫ xp̄s est nālit̄ cogno scibil' ab itellectu creato g° ⁊ q̄cūqꝫ exn̄ tia ei'. ꝓbatō maioris. qꝛ nō pōt aliqs mod' improportōnalit̄ excedē illud cu ius ē mod'. Itē btūs nāliter videt in alio beato actū beatificū ⁊ tn̄ illa bea titudo nō ē min' supnālis ꝙ exn̄tia cor poris xp̄i i euchª. g° ⁊c̄. maior pꝫ. qꝛ ⁊ si nō videat btūs i v̄bo bti ali' btitudie

nec in se nec p aliquã spẽalẽ reuelatõez. p̃t tñ vidẽ aliũ eẽ btm̃ sic p̃t vidẽ aiam alteri⁹ bti vel angelũ vel eẽntiã alterius angeli. qꝛ nõ magis excellit itellectũ ei⁹ nãlẽ bti:udo angeli ꝙ̃ ipa aia.

Hic dicitur ꝙ ñ p̃t cognosci nãlit̃ ab intellectu viatoris qꝛ ẽ obm̃ fidei. p̃t tñ bñ cognosci a btõ ꝛ hᵒ actu btifico. qꝛ eoꝝ q̃ enigmatice cognoscunt̃ i via succedit i btitudine clara visio. ¶ Alii di. idẽ tñ i snia ꝙ̃m ad p̃m sꝫ ꝑpt aliã rõem qꝛ. s. lumẽ nãle nõ attigit ad cognitõez isti⁹ exñtie. q̃tũ ad 2m discordat. qꝛ di ꝙ nõ tm̃ p̃t vidẽ btũs i ṽbo illã exñtiã. sꝫ etiã in gnẽ ꝑpo ꝑpt hᵒ qꝛ q̃uis ille mod⁹ exñdi excedat facultatẽ lũis nãlis nõ tñ luminis gl̃ie. ꝛ iõ lꝫ null⁹ itellect⁹ creat⁹ relict⁹ suo lũi nãli possit vidẽ illũ moduꝫ exñdi. itellect⁹ tñ adiut⁹ lumine supnãli gl̃ie põt vidẽ vñ dic ꝙ q̃cũqꝫ itellectus btũs modũ exñtie corpis xp̄i sb̃ sacro ꝛ oia q̃ sũt fidei videt clare ñ tm̃ i ṽbo: sed etiam illa visione que dicitur eẽ in genere ꝑprio.

Rñ̃o ad qõnez pᵒ exponẽdo istos tres t̃minos: intellect⁹: vidẽ nãlit̃. Intellect⁹ eni creat⁹ vl̃ ẽ oino sepatus a mã sic angelic⁹. vel ẽ sibi siliſ i operatõe vt intellect⁹ aie sepate ꝛ itellectus aie ꝯiũcte corpi btõ q̃ sũt siles angel̃ in opatõe vt suppono h̃. ꝛ ꝑbat̃ infer⁹ vl̃ ẽ intellect⁹ creat⁹ ꝯiũct⁹ corpi corruptibili qd̃ aggrauat aiam. sap̃ 9. Ille nõ itelligit nisi imaginabilia vel illa q̃ relucẽt in fãtasmatibus ex. 3. de aia. ¶ Et p hoc ad v̄biũ nãliter nõ itelligit̃ ꝙ itellect⁹ ex sola sua nã possit illud obm̃ cognoscẽ. qꝛ ẽ ẽ sic tabula rasa q̃ nihil p̃t ex se sola cognoscẽ ex. 3. de aia. sed itelligit̃ illud cognoscẽ nãlit̃. qꝛ itellcs p̃t cognoscẽ ꝯcurrẽtib⁹ cauſ nãlib⁹. s. actiõ ꝛ passiõ. ¶ Uidere aũt iportat intellectõem intuitiuã vt distinguit̃ ꝯtra itellectõem abstractiuam. ꝛ quidẽ vt dc̃m ẽ alibi intellectio intuitiua ẽ cognitõ rei vt i se ẽ pñs. abstractiua põt eẽ ei⁹ ꝭm ꝙ relucet in aliq̃ silitudine q̃ põt ei⁹ exñtis ꝛ etiã nõ exñtis siue pñtis siue nõ. Nõ g̊ q̃rit̃ de itelligere nãlit̃ sꝫ de vidẽ. qꝛ de intelligere loquẽdo de itellectõe abstractiua mm̃ ẽ ꝙ nr̃ intellect⁹ p̃t itelligẽ corp⁹ xp̄i. Impossibile ẽ eni aliquã ꝯplexionẽ ꝯcipe cui⁹ extrema nõ ꝯcipiũtur. possibile ẽ aũt i tellectũ nr̃m ꝯcipe hãc ꝯplexionẽ corp⁹ christi ẽ in euchᵃ. alioqui nõ posset illã formare g̊ itellect⁹ nr̃ ꝛ istã cõplexionẽ ꝛ ei⁹ extrema p̃t cognoscẽ ꝛ intelligẽ aliqua itellectõe. ¶ Et si q̃ras quõ p̃t corp⁹ christi vel exñtia ei⁹ i euchᵃ itelligi a nobis abstractiue. ¶ Rñ̃o docet aug⁹. 8. de tri. c. 7. Quõ hẽm⁹ fidẽ de xp̄o cuꝫ tñ xp̄m nõ viderim⁹. hᵒ ẽ ꝭm ip̄m i q̃busdã intẽtõibus cõib⁹ acceptis a singularib⁹ sicut diffuse docꝫ ibi. qꝛ nihil infest ad fidẽ nr̃aꝫ vtrũ errem⁹ i q̃busdã ꝯclusionib⁹ singularib⁹ ꝯceptis de xp̄o. qꝛ fides nr̃a nõ respic̃ p se illas ꝯditõnes singulares ꝑp̄as sed aliquẽ hoieꝫ singularẽ cui⁹ noticia potuit nobis ifieri ex noticia cuiuscũqꝫ singularis hois. ita etiã exñtia corpis xp̄i h̃ potuit nobis ifieri ex alia exñtia vtpote alicui⁹ ꝯtẽti i ꝯtinẽte. seu signati i signo. vel tecti in tegẽte. ¶ De vidẽ aũt hᵒ ẽ de itellectõe intuitia hui⁹ exñtie mouet̃ questio. ¶ His rõib⁹ terminoꝝ suppositis Rñ̃o ad. q. ꝭꝫ mẽbra distĩctõis. ꝛ sit p̃ma ꝯᵒ ꝙ itellect⁹ nr̃ ꝑ statu vie nõ põt nãlit̃ vidẽ corp⁹ xp̄i vt ibi exñs. hᵒ ꝑbat̃ qꝛ itellect⁹ q̃ nõ intelligit nisi ex sensibilib⁹ eodẽ mõ intelligit sensibilib⁹ eodẽ mõ sibi pñtib⁹. Nr̃ intellect⁹ ꝑnũc ẽ hmõi. Sẽsibilia autẽ sũt sibi eodẽ mõ pñtia añꝙ̃ sit ibi corp⁹ xp̄i ꝛ postea g̊ ꝛc. Sꝫ añ nõ videt ituitiue corp⁹ xp̄i. qꝛ añ nõ ẽ ibi. g̊ nec post videt intuitiue. 2ᵃ ꝯclõ ẽ de itellectu nõ alligato sẽsibilib⁹ i itelligẽdo ꝛ sit ista. Ois tal̃ intellect⁹ siue angelic⁹ siue aie sepate siue hois bti nãlit̃ põt vidẽ exñtiã corpis xp̄i i euchᵃ. hᵒ ꝑbat̃ ꝙ itellectus se hñs ad intelligibilia sic ip̄a sũt i se intelligibilia p̄us itelligit illud qd̃ p̄r⁹ itelligible ẽ i se. ꝛ p ꝯñs illud qd̃ ẽ p̄r⁹ i se

ens. q2 vnũqđq3 sic se h3 ad eẽ ita ad vi
tatẽ. i. itelligibilitatẽ ƒm se. 2. met. Intel
ect⁹ aũt tal' respicit totu3 ens ⁊ qđcũq3
ƒm ordinẽ sue itelligibilitatis. ſb̃a aũt ẽ
ꝓor sic i entitate sic i cognoscibilitate q́
cũq3 mõ accñtali ipi⁹ ſb̃e ğ tal' intellect⁹
ꝓus itelligit ipam ſb̃a3 ꝙ quẽcũq3 mo
dũ ei⁹. ⁊ ꝑ ꝯñs null⁹ mod⁹ ſb̃ q̃ ẽ ſb̃a pt
pedire itellectõem ſb̃e a tali itellectu.
ꝓreuiť sic arguiť. Mod⁹ accñtal' ꝑ se ob
iecti ñ ipedit cognitõe3 illi⁹ obiecti. ista
ꝯñª in euchª ẽ mod⁹ accñtal' ſb̃e corpis
xpi ğ nõ ipedit illã ſb̃am cognosci ab i
tellectu cui⁹ ipa ẽ ꝑ se obiectũ. ¶ Est ãt ꝑ
se obiectũ isti⁹ itellect⁹ abstracti q̃ nõ de
pẽdet i intelligendo a sẽsibilib⁹. ¶ Si di
cas ꝙ ista ꝯcludũt ꝙ tal' ſb̃a corpis xpi
posset cognosci a tali itellectu sed nõ in
tuitiue videri q2 illa exñtia est supnatu
ralis ⁊ ꝑ ꝯñs iproportõnal' cuilib3 intel
lectui creato vt nãliť cogſcẽti. ¶ Contra
hº ⁊ ꝑmo ꝯtra ꝯclõnẽ. deinde ꝯtra rõ
nẽ. ¶ Cõtra ꝑmũ dupl'r. ꝑmo q2 vt⁹ potẽs
cognoscẽ obiectũ dũ ẽ pñs ituitiue põt
cognoscẽ ei⁹ absẽtiã dum ẽ absẽs. p3. 2.
de aia. q2 ꝑ visũ cognoscim⁹ nõ tm̃ lucẽ
s3 tenebrã itellcẽs abstract⁹ tal' põt cogno
scere pñtiã panis qñ est pñs. q2 nõ ẽ ob
iectũ supnãle ğ põt cognoscẽ absẽtiã ei⁹
qñ ẽ absẽs. ⁊ q̃ rõne põt cognoscẽ istam
absẽtiã ſb̃e panis: põt cognoscẽ pñtiam
ſb̃e corpis xpi. q2 corp⁹ illud in se ẽ ob
iectũ. ꝓportionatũ etiã itellectui tali vt
intuenti. ğ mod⁹ accñtialis ipi⁹ corpis ñ
ipedit qui sit obiectũ intuibile eidẽ itel
lectui. ¶ 2º sic. Totũ ens creatũ ẽ obiectũ
ꝓportõnatũ tali intellectui : ꝙᵐ ad co
gnitõe3 tã abstractiuã ꝙ intuitiuã. Nõ
eni differt intuitiua ab abstractiua nisi
ꝓpẽ pñtiã obiecti aliã ⁊ aliam. q̃cq̃d ğ
põt esse obiectũ ꝓportionatũ intellcui
in hac pñtia ⁊ in illa. ¶ Si ğ qđcũq3 ens
põt abstractiue cognosci a tali intellcu
qñ ẽ sibi pñs vno modo. sequiť ꝙ põt i
tuitiue intelligi ab eodem quando est si
bi perfecte pñs in ꝓpa exñtia actuali.
¶ Cõtra rõ3 ẽt isti⁹ rñsiõis de supnãli ar
guo sic. q2 nãle ⁊ supnãle nõ distinguũt
nãm alicui⁹ in se. sed tm̃ in ꝯpatione ad
agẽs. iõ. n. dĩ aliq̃d supnãle q2 a supnãli
agẽte. nãle v̊o q2 a nãli agẽte. sed hitu
do ad agẽs aliud ⁊ aliud nõ nccĩo ꝯclu
dit aliq̃d eẽ aliud ⁊ aliud in se ƥ3 augu.
3. de tri. c. 9. ğ nõ nccĩo ꝯcludit illud eẽ
aliud ⁊ aliud in rõe intelligibil'. ¶ Hoc
ẽt p3. q2 iꝑfectũ ens posset esse supnãle.
⁊ nãle aliqđ posset eẽ ꝑfecti⁹ eo. sic omis
ſb̃a est simpl'r ꝑfectior oi accñte. 7. me
ta. ⁊ tñ alicui ſb̃e q̃ est ens nãle põt iesse
aliqđ accñs supnãle. ¶ Hoc ẽt p3. q2 vir
tutes theologice vt charitas ⁊ hi⁹ sũt in
determiata spẽ q̃litatis. ⁊ ƒm multos an
gelos h3 nãliť ꝑnª cogſcẽdi oẽs spẽs en
tiũ. ğ h3 nãliť ꝑnª cogſcẽdi istas v̊tutes.
l3 sint entia supnãlia. ¶ 3ª ꝯº est ꝙ intelle
ct⁹ beat⁹ nullo mõ ꝑ actũ btĩficũ videt
corp⁹ xpi in euchª. hoc ꝓbať. q2 beat⁹ ñ
distiguiť a nõ beato nisi vidẽdo obᵐ be
atificũ vt est obᵐ beatificũ. ⁊ ea q̃ inclu
dunť in ipo vt est tale obᵐ. s3 corp⁹ xpi
eẽ in euchª nõ est tale obcm vt p3. nec i
clusu3 in obcõ btĩfico p3. q2 eq̃ eẽntial'r
ꝑtiet ad obᵐ bñficũ icludẽ i rõe obiecti
vnã rẽ v'l v̊itatẽ vni⁹ sacri sic alti⁹. sic eq̃
ꝑtinet ad v̊itatẽ fidei credẽ v̊itatẽ vnius
artucl'i sic alti⁹. s3 nulloº ꝑtinet ad obᵐ
btĩficũ icludẽ istđ ſb̃ rõe dñsi. s. grã3 cõ
ferri ꝑuulo i bapº. v'l ꝯfitẽti i ꝯfessiõe. ⁊
ista eq̃ v̊aciť icludũť i sacris istl sic corp⁹
xpi i euchª. ğ nulloº obᵐ btĩficũ vt est
oᵐ tale icludit corp⁹ xpi vt visũ i euchª
¶ Addo iuxta hº ꝙ ml'to mi⁹ reqriť ad
btĩtudinẽ ꝙ btũs videat exñtiã corpis
xpi i gnẽ ꝓpo. q2 ml'to mi⁹ ad btĩtudi
nẽ reqriť tal' ꝑfcĩo visiõis ꝙ visiõis i v̊bo

Ad argumẽta. ¶ Ad ꝑᵐ si arguis
vniformiť ẽ ens supnãle. ğ
cognoscibile supnãle ita ꝙ supnãlitas i
añcedẽte ⁊ ꝯñte ꝛferať ad idẽ. ꝯcedo ꝯñ
tiã. q2 i ꝯñte refert supnãlitas ad entita
tẽ sic i añcedẽte. s3 tc̃ ñ seq̃ť. ğ tm̃ supnã
liť pt cogſci istđ. nõ. n. seq̃t nisi supnãle
refert ad cogſcibilitatẽ. si ãt i telligas in
ꝯñte cũ dicitur cognoscibile supernãle:

supnāle referri ad cogscibilitatē. nego
ɔñtiā: ē ens supnāle. g̊ cogscibile supnāle
q2 in añcedēte li supnāle dicit hitudiez
ad cām suā a q̄ pōt accipe eē. lz āt ñ pos
sit accipe eē nisi a cā supnāli ⁊ ñē cogsci
bile nālit. q2 q̄tūcūqȝ aliqd supnālit po
nat i esse postq̄ tñ positū ē in eē ē qōdā
ens nāle ⁊ ꝑportionatū potētie nāliter
cogscentis vel cognitiue. ¶ Per hᵒ pȝ ad il
lā ꝓbationē adductā: factibile supnāle
ñ ē nālit factibile. g̊ cogscibile supnāle ñ
ē nālit cogscibile. q2 si supnāle vbiqȝ ꝑ
se deīminet illud cui addit ꝑt ɔcedi ɔñs
sicūt et añs. ⁊ tūc mio2 erit falsa. q̄ ista. s.
exñª sit cogscibile supnāle. Si āt supnā
le ñ deīminet ꝑ se illud cui addit. sz qō
dā aliud iplicitū vtpote ens. ɔña ñ va
let. q2 i añcedēte ꝑ se deīmiat ipȝ sb rōe
factibil. ⁊ iō repugnat ei hᵒ qō ē fieri nā
lit. in ɔñte vo nō deīmiat cogscibile sed
fieri. ⁊ iō nō repugnat ei cogsci nāliter.
¶ Ad 2ᵐ diᵒ q̄ h. ꝓpō ē falsa. s. qōcūqȝ co
gnitū ꝑ fidē excellit qōcunqȝ cogscibile
nālit loqndo de cogscibili ab intellectu
abstracto. va est tñ loqndo de cogscibi
li nālit ab intellectu nr̄o ꝑ statu vie. ¶ Et
iō nobis nccīa ē fides. ñ āt illi itellectui
abstracto. rō hᵘ negatiōis sat pȝ. q2 an
geli ituitiue poīunt nālit cogscē xp̄ȝ pa
ti ⁊ mori. sic poīant nāliter cogscē ipm
viuē vita hūana. nos aūt de illa morte
hēmᵘ cognitionē fidei. Illa āt cognitio
intuitiua multo ꝑfectio2 ē nr̄a enigma
tica ⁊ de eod sbo. ita diᵒ de exñª corpis
xp̄i in euchª. ¶ Ad 3ᵐ de malis angelis
diᵒ q̄ si absolute ꝑmittat qcūqȝ angelus
malᵘ vti sua potētia cognitiua nāli pōt
itelligē qōcūqȝ itelligibile causatū. ⁊ ꝑ
ɔñs possȝ itelligē cogitatiōes cordiū. ⁊
mysteria gr̄e. ex q̄ posita st in effectu. sz
sic dicit magr̄. li. 2. di. 7. mlta pñt ex nā
sua q̄ ñ ꝑmittūt eis. ⁊ ita supponit q̄ ñ
ꝑmittit angelo malo vidē secretuȝ cor
dis. ⁊ hᵒᵒ ⁊ ñ alio posset vidē corpᵘ xp̄i i
euchª. sic g̊ supponit q̄ nō ꝑmittūt vi
dere mystia gr̄e. ⁊ sic exponēda ē auctas
Ambrosij de mysterio icarnatiōis ñ ab
solute qn dlȝ anglˢ malus possȝ vidē vl
cogscē itegritatē marie tā i mēte q̄ i car
ne eq̄ sicut ꝑt cogscē tactū digiti ad digiᵐ
vel aliā itellectiōȝ nālē alicᵘ itellectᵘ. sz ñ
fuit ꝑmissᵘ ꝑp certas cās ne ipediret re
dēptio nr̄a. si. n. cogouisset nūq̄ dñȝ glie
crucifixissent. i. nūq̄ me redimi eiᵘ mo2
te ꝓcurasset. ¶ Ad ɔfirmationē d dam.
dᵒ q̄ loqt d nobis ꝑ statu isto. q̄uis vnᵘ
docto2 dicat eū loq tā d angelo q̄ d no
bis. sz hᵒ ñ ꝑt eē loquēdo de nāli potenª
itellectᵘ angelici. vt ꝓbatū ē in 2ª ɔclone
solonis. sz tm̄ de potēª angeli vt ꝑmissi
⁊ hᵒ de malo anglo. ¶ Ad 4ᵐ diᵒ q̄ ɔtin
gēs dū ē ɔtigēs. s. dū ē in cā sua ñ ꝑt scri
bi ab itellectu creato. sz q̄tūcūqȝ aliqd
ɔtigent sit i cā sua. postq̄ tñ ɔtigent po
situ ē i eē. sic iā hȝ deīmiatā entitatē ita
iā ꝑt hr̄e deīmiatā cogscibilitatē. ⁊ hᵒ i
qcūqȝ itellcu respiciēte totū ens. lz g̊ ali
qs itellcs ñ possit scire q̄ i ista hostia cō
tinebit corpᵘ xp̄i. tñ exq̄ istd fcm ē bñ ꝑt
itellectᵘ nāliter ituerī corpᵘ ibi existens.

Ad argumēta ꝑ opione.

Ad illud d fide rñsum ē. ad ꝓbōnez āt q2 tūc hitᵘ fi
dei ñ eēt nccīᵘ. diᵒ q̄ nobis ē nccīᵘ. q2 in
tellectᵘ nr̄ itelligēs ex sensibilibᵘ nihil ꝑt
hr̄e vñ deīmiate assētiat tali vitati. ⁊ iō
reqrit hitᵘ iclinās ad assētiēdū. sz alᵘ in
tellectᵘ respiciēs totū ens ⁊ ꝑ ɔñs istud
ens ituitiue bñ ꝑt hr̄e assēsū de hᵒ ex rō
nibᵘ extremo2 visis ituitiue. ⁊ iō sibi ñ
ē nccīa fides. ¶ Et cū addit q̄ fidei succe
dit visio. dico q̄ hᵒ est ve2 de ꝑncipali
obiecto fidei qō ē deᵘ trinᵘ ⁊ vnᵘ sed ñ d
oibᵘ alijs respectu q2 ē fides. alioquin
opo2tet beatū vidē in vbo gr̄am fuisse
collatā i bapᵒ pñia ⁊ ɔfirmatiōe. vidēt
et sp i vbo icarnatōȝ vbi natiuitatē pas
siōȝ ⁊c. q̄ ñ st nccīa vt videāt i vbo nec i
se ad hᵒ q̄ aliqs sit btūs. hᵒ et mō nō oȝ
de isto sacro mag q̄ de alijs sacris vl d
alijs credibilibᵘ vitatē sp vidē i vbo ad
hᵒ vt aliqs intellectᵘ simplr sit beatus.

Ad tertiuz sic pcedi tur ꝛ ar
guitur ꝙ exñtia corpis xpi in
euchᵃ possit videri oculo cor
porali. pᵒ q꜡ btūs vidēdo istas spēs nō
deciperet. q꜡ deceptio repugnat btitudi
ni. sed si nō vidēt corp꜠ xpi posset deci
pi credendo ibi esse sb̃am panis. g̊ ꝛc.
Saltez posset dubitare an ibi esset sb̃a
panis si non vidēt corp꜠ xpi. dubitatio
videt repugnare statui btitudinis. sic i
pfectio pfectōi. ¶ 2ᵒ q꜡ lux si esset puncta
lis vr̃ vl̃ esset visibilis. g̊ corp꜠ xpi vt h̃ ē
visibile. ꝯña pȝ. q꜡ nō est h̃ sub rōne mi
nus visibilis ꝙ forma punctalis. añs p
bat. q꜡ illa lux se diffūdēt spice. ꝛ ita vi
deret spice. tū q꜡ reflexio fit a solo pun
cto corporl reflectētis. ꝛ tñ illud vr̃ a q̊
fit reflexio. ¶ Cōtra. quicq̃d videt vr̃ sb̃
pyramide c꜠ basis ē in re uisa ꝛ con꜠ in
oculo. g̊ corp꜠ xpi vr̃ sb̃ tali pyramide.
sed nō est ibi dare basim pyramidis. q꜡
illa esset sil̃ cū base pyramidis. sb̃ q̃ vr̃
hostia. naȝ vbiq꜡ est corp꜠ cū hostia. ꝛ
tunc corp꜠ xpi ꝛ hostia sil̃ viderēt sub
eq̃li anglo corrñti. sed q̃ vident sub eo
dē anglo vident eq̃lia. g̊ corp꜠ xpi vr̃ eq̃
le spēi. seq̃ret ēt ꝙ corp꜠ xpi videt vt ro
tūdū. q꜡ basis sb̃ q̃ vr̃ spēs est rotūda.

Hic dicitur ꝙ distigui pt ō ocl̃o gl̃ioso
ꝛ nō gl̃ioso. ¶ Itē de videre nālr ꝛ gl̃iose
vel miraculose. neuter aūt visus pt vi
dere nālr corpus xpi in euchᵃ. ꝛ ponit
vna rō q꜡ ñ pōt ibi esse ꝯtact꜠ sine quo
nō ē actio nāl in corpib꜠. Rō āt q̃re ibi
nō pt eē ꝯtact꜠ ē q꜡ corp꜠ xpi ñ respicit
ibi spēs rōe q̃titatl. Quātitas āt sola ē
rō ꝯtact꜠. ¶ Alia rō ē q꜡ color respic̃ q̃n
titatē p p se sb̃o. corp꜠ āt xpi ñ hȝ ordi
nē ad locū rōe q̃titatl. g̊ nec rōe coloris
g̊ ñ pt imutare meᵐ imutatōe aliq̃ vir
tute colorl. ꝛ ita nec ad visiōez. ¶ Ponit
alia rō. q꜡ spēs ñ pt h̃ deriuari ab obcō
p mediū. q꜡ obᵐ nō ē in loco. deriuatio
āt tal̃ req̃rit ad visiōez. ¶ Addit ēt ꝙ nec
lumē gl̃ie q̃le ponit in corpe l̃ ocl̃o gl̃io
so pt attingē rē ñ existentē alicui ut i lo
co. g̊ nec istud corp꜠. cū istud vt h̃ ñ sit
alicui. ¶ 3ᵒ addit ꝙ nec p miraculū pōt
aliq̃s ocl̃s eleuari ad cog̊scēdū istud. q꜡
nō pt eleuari ad cog̊scēdū exñtia sb̃e se
pate. corp꜠ āt xpi vt h̃ hȝ modū exñtie
sb̃e sepate. g̊ ꝛc. ¶ Cōtra pᵐ. angls nūꝙ
est pñs localit nisi diffinitie. mouet tñ
localr corp꜠ sibi ꝓportionalit pñs. ꝛ si
hñet vtutē altandi ipm altaret corp꜠ vt
ibi pñs. g̊ ñ req̃rit ex pte mouētl exñtia
corpal̃ ad hᵒ ꝙ altet organū ad sensatō
nē. ¶ Itē corp꜠ xpi ñ ē pñs spēi alicui ad
min꜠ nisi mimo sensibli. q꜡ nulli idiuisi
bili est pñs ibi. mimū āt sensibile pt pci
pi a sensu pfcissimo ſm Aristl. in fi. de
sensu ꝛ sensato i dubitatiōe. g̊ istud po
terit pcipi a visu pfcissimo nō obstāte
suo modo existendi h̃. ¶ Contra aliud
nō est simile de substātia separata ꝛ de
isto corpe q꜡ istud corpus ē quantū co
loratū ꝛ figuratū. non sic autē substan
tia separata. ¶ Argumentū primū. s. ō
contactu nō cōcludit. quia cōtactus vt
dicit habitudinez corpis ad corpus ex
trinsecū ñ videt necessario req̃ri ad ali
quaȝ actionem absolutā cuiusmodi est
imutatio sensus. q꜡ actio absoluta vi
detur posse precedere quēcunq꜡ talē re
spectū extrinsecus adueniētē. g̊ licȝ cor
pus vt hic nō cōtingat excludēdo talez
respectū extrinsecus aduenientē ad cor
pus aliud: nō sequit quin possit altera
re qd̊ ē imutare ad formā absolutā sen
sationis. ¶ Ad secundā rōnez nō sequit
nisi ꝙ color ñ hȝ ordinē ad locū eo mō
quo quātitas que ē subiectuȝ ei꜠ nō hȝ
ordinē ad locū. hoc aūt nō est nisi quia
nō est extensio ꝓportōnalis extensioni
quantitatis illius corporis. g̊ inferas ꝙ
color nō coextendit extēsioni quāti cō
tinentis. qd̊ ꝯcedo. sed si inferas. g̊ non
pōt alterare meᵐ. nihil ad. h. ¶ Ad 3ᵐ.
de deriuari per meᵐ improbatuȝ ē per
primā rñsionez. q꜡ angelus bñ pōt hic

aliquē effectum ordinate deriuatum in passo ſm partes passi licȝ ipe angelus ut agēs ñ hȝ alicubi eē localr̄. Qđ addit de luīe glorie nō est euidēs quō ꝓpt nō existentiā corpis ut in loco non possit attingi in rōe obci ab hñte tale lumen. ¶ Qđ addit de miraculo nō ꝓbat. qꝛ ex istētia huius corporis lȝ quo ad aliqđ silis sit exñtie angeli. nō tñ q̊ ad sensibile ꝛ visibile. qꝛ āgel' caret illis ꝑmis q̄ reqrunt in aliq̊ obcō ad actū sensatōis s. ꝙtitate ꝛ q̄litatibus sensibilibus. ista aūt substātia hȝ ꝙtitatē ꝛ qualitates sēsibiles. lȝ modus aliqs eis auferat oporteret g̊ ꝓbare ꝙ tal' mod' eēt simplr̄ necessarius ad h° ꝙ eēt sensatio istoꝝ.

Ad qōnem ergo

dico ꝙ deus de potentia absoluta possȝ causare i oculo gloso l' ñ glo° visionē isti' corporis lȝ istō corp' nusꝙ eēt nisi in eucharistia h° ꝓbat. qꝛ visio ē forma absoluta. ex ꝑmo li. di. 3. g̊ sine ꝯdictōne pōt fieri sine respcū pñtialitatis ad o^m ul' q̊cūqȝ tali respcū. 2° d° ꝙ nulla visio ēt sic cāsata posset eē corporis ut h ꝑ°. qꝛ h includēt corp' ut h ul' eē cāȝ ꝑ° visionis uel eē ꝓ ꝑū et ꝑ^m tminū visiois. Sȝ corp' ut hic neqȝ pt cāre ꝑ° nȝ tminare ꝑ°. qꝛ tā cātō ꝙ tminatō tal' requirit in obcō ꝑ° cānte l' tmināte dispōeȝ debitā. ꝛ h° ſm locuȝ vtpote approximatōȝ ꝛ distātiā debitā sȝ corp' istud ut h nō pt debite approximari organo uel distare debite quia nō est in loco ut hic nec miraculuȝ hoc iuuat quia corpus ut hic absolute nō est visibile nec ut cātm̄ visionis nec ut tminatiuū. miraculum aūt non est ad illō quod includit cōtradictōnem.

Ad argumenta

Ad primū dico ꝙ sensus ēt noster nō decipitur circa eucharistiā. ꝙ. n. ꝑcipit per se h° est ibi. s. ꝙtitas figura. color. ꝛ hi'. nec ē possibile mō ꝙ circa eucha^am decipiat visus nr̄. sed tantuȝ inte' arguens ex his que sensus apprehendit ꝙ ibi est substantia panis h° aūt ar^m ē sophisticū lȝ. n. eueniat ut in plib'. nō tñ necio. Dico g̊. ꝙ sensus beati ꝑcipet hoc qđ et sensus noster scilicet accidētia nec iste aliquo mō deciperetur sicut nec nr̄. immo minus ꝙ nr̄. sȝ nec intellcūs beati sic sophistice argueret ex actu sensus sicut nr̄ arguit. ¶ Ad illō đ dubitatōe dico ꝙ btūs dimissus naturali cognitioni sue non sciret ꝑ actum sensus h eē corpus xpi. sed tm̄ ꝑ intellectum intuitiue uidens illō corp' sicut dictum est de cognitione intuitiua. q. precedente. ¶ Ad 2^m dico ꝙ lumē pūctale non multiplicaret se ad organum corporale ita quod esset visibile ſȝ cōeȝ opinionē q̄ dicit ꝙ non est possibile indiuisibile moueri. ex 6. phicoruȝ. sed h discussum ē in. 2. li. di. 2. de motu angeli. ꝛ cum probas qđ sperice se mltiplicaret. negandum esset secundum istam viam. immo prius oporteret qđ ipsuȝ haberet in se diuisibilitatem quātitatiuaȝ ꝙ ageret inquantum passum. ¶ Ad aliud de reflexione luminis a puncto non cogit. quia in illa reflexione ꝑmū agēs non est illa lux punctualis q̄ tāgit corp' a q̊ fit inflexio si tñ pūctal' esset ibi. sed est ipȝ primum obiectum a quo multiplicatur illa lux. Idem. n. agit in visiōe recta. reflexa ꝛ facta. vñ pūctus tāgēs superficiem speculi non multiplicat radium reflexum. sed primum luminosum quod usqȝ ad speculum multiplicat lumen suum. illud etiam inmediate in ratione cause multiplicat radium reflexum ꝛ ratio est quia agens naturale ex q̊ agit secundum ultimum sue potentie qñ impeditur agere secunduȝ illam lineam que est maxime ꝯueniēs actioni naturali. puta rectam que est breuissima agit ſm eā ſm quā potest. s. ſȝ lineam reflexā ꝛ h ē rō q̄re nō uidet in speculo imago ipa corpis mltiplicata usȝ ad specl'ȝ. sȝ ipȝ corp' c' ē imago. ¶ Di. xi.

SI autē queri tur. d̃. mgr̃ deťmiauit ỽitatē ỏ eucha^a q̃^m ad sacr̃z et rē sacramenti ⁊ usum eiuſ. hic deťm ita de ꝯsectōe sacr̃ali. q̃ ē q̃i inceptio sacrĩ. ⁊ diuidit i duas ptes. p̃°. n. deťiat ỏ ip̃a ꝯsectōe q̃^m ad actum ꝯsectōis. 2° q̃^m ad mãz. ibi. Sub a^a aũt sp̃ē. p̃^a i duas. p̃° deťiat ỽitatē. 2° excludit errorē circa h° ibi. Quidā āt. 2ª pars i. 3. p̃° deťiat ỏ mã p̃cedēte ⁊ ꝯcomitāte ꝯsectōez i cōi. s. q̃re ē sp̃ēſ alia ⁊ alia ab ip̃a sp̃ē rei ꝯtē te. 2° de ipsa i sp̃ali q̃^m ad duplicē sp̃ēz ꝯcurrētē ibi. Sz q2 sb̃ duplici. 3° ỏ q̃dā sp̃ē apponenda alij. sp̃ēi p̃ncipali ibi aq̃

CIrca di. istā vndecimā q̃rēdũ ē p̃ncipalit ỏ duob⁹. p̃° ỏ ꝯuersatōne seu trāsb̃atōe. 2° ỏ mã apta trāsb̃atōi l' cōuersiōi. Circa p̃^m p̃° q̃rēdũ ē ỏ possibilitate. 2° ỏ actualitate. De possibilitate q̃ro duo. p̃° vtrũ sit possibilis trāsb̃atio 2° vtꝝ sit possibile q̃lz ens ꝯuerti i q̃ỏcũz

AD primum ar° q̃ n̄ q̃a trāsb̃atō idē ē qỏ mutatō sb̃e in sb̃az: Sz talis mutatio n̄ ē nisi gnātō l' corruptio. p̃z ph̃z. 5. phoꝝ. Sz nec ista nec illa ē trāsb̃atio. ğ nec ē possibil' trāsb̃atio. 2°. q2 in oi mutatōe aliq̃ỏ sb̃m cōe manz. ex illa diffinitōe mutatōiſ. 6. phicoꝝ. Mutari ē alr̃ se h̃re nc̃ q̃ p̃uſ. ⁊ p̃z discurrendo p oēs sp̃ēs mutatōis. 5. phoꝝ. Sz i trāsb̃atōe nihil cōe manet. ğ nec ē aliq̃ trāsb̃atiō. q2 nō p̃ōt cē aliq̃d aliỏ q̃ mutatō q2 n̄ ē aliq̃d p̃manēs nec ēt successiuũ. aliud a motu ⁊ mutatōe. q2 successiua n̄ sũt nisi mot⁹ ⁊ mota tio tp̃s ⁊ h̃i⁹. ğ ⁊c̃. 3° q2 si i oi mutatōe ťi sũt i cōpossibil'es. Sz ťi trāsubstātōis n̄ sũt icōpossibiles. q2 p̃n̄t cē sĩl'. ğ trāsubstātiatō n̄ ē mutatio. ⁊ tc̃ ut p̃⁹ nihil aliud p̃ōt poni. ğ ⁊c̃. Cōtra. Am. ỏ sacris. ⁊ h̃ēt ỏ ꝯs. di. 2. Re ỽa mirabl'e. Nō mi⁹ ē dare q̃ mutar̃ nouas nās reb⁹. ex q̃ ꝯcludit q̃ cũ deus possit dare nouas nās reb⁹ q̃ p̃⁹ nō erāt potuit ⁊ mutare nām i nāz ⁊ per ꝯsequens transubstantiare.

HIc secũdũ p̃cessũ superius habituz de sacramentis primo uidenda est ratō nominis. 2° an illi rationi possit aliquid subesse. 3° quid sit illud in speciali. utpote ad qỏ genuſ p̃tineat l' cui⁹ sp̃ēi in genere rōnem possit habere. De p̃° dico q̃ hec est ꝯueniens rō hui⁹ nōis transb̃atio q̃ ē trāsitio tōl' sb̃tie in substātiaz. p̃° expono istud vocabl'z totaliſ. totũ. n. uno mō dr̃ integrũ ex p̃tib⁹. alio mō p̃ qualibet p̃te cathegramatice. ⁊ sincathegrama^c. s̃m hoc dupl'r p̃ōt esse trāsitio toti⁹ in totũ. uno mō accipiēdo p̃ toto iteğ ex p̃tib⁹. s. q̃ uni toti ex p̃tib⁹ succedat aliq̃ỏ totũ ex p̃tibus. Et hoc mō dic̃ Arist. p̃° ỏ generatōne. q̃ generatio ē trāsmutatio toti⁹ in totũ. q2 illud totũ ex p̃tib⁹ qỏ fuit ỽe totũ. s. p̃ se unuz nō manz. sz aliud totũ succedit n̄ tñ q̃lz p̃s succedit. q2 mã manz cōis s̃m ipsuz Et per opositũ in altatōe nō trāsit totũ in totũ q2 qỏlz totũ p̃ se unũ qỏ p̃cessit alteratione manz in t̃io alteratōis. sz tm̃ trāsit totũ unũ s̃m q̃d siue p accñs in totũ aliud p accñs. ut lignũ calidũ i lignũ frigidũ quoꝝ neutruz ē totũ p̃p̃e loq̃ndo. sz tantũ p accñs totuz. sicut p accñs unum. quodcunq3 autem totum quod s. est per se unum ⁊ per consequens est ỏ genere substantie manet idē sub utroq3 termino transmutatōnis huius. s. alterationis. Per hoc patet quod ista auctoritas nihil fac̃. ꝯ pōnē ỏ pluralitate formarum. quia quantumcunq3 ponatur prima forma manere secundum rei veritatem in generato ⁊ corrupto. tamen non manet totum idem etiam isto modo loquendo de toto quia totum simpliciter precedens corruptionem includebat formam ultimam specificatā. illud autem non manet in termino generationis sed tantum pars eius. ergo bēne dictũ est i diffinitōe trāsb̃atōiſ eā

Describit Transsubstantiationem

distinguēdo ꝯ transmutationē nō ꝙ est
trāsitio totius in totum. qꝛ ibi possꝫ eē
equiuocatō de ly totius. sꝫ ꝙ ē totalis
trāsitio. ¶ De 2° qȯ addit in hac rōe no
minis. i. sbe in sbam dico ꝙ ponit ibi
sba distinguendo contra accn̄s. manife
stū est enim ꝙ transitio accn̄tis in accn̄s
magis dicēt trāsaccn̄tatio ꝙ̄ trāsbatio
¶ Sed ꝙ dicitur sbe i sbam ītelligendū ē
ḃm phꝫ. i. phicoꝝ. ꝙ dupliciť dꝛ aliq̄d
feri ex aliquo. s. ex sbo manēte lˀ ex ter
mino corrupto. alr̄. n. ignis generatur
ex materia ignis aliter ex aere siue nō
igne ḃm ipm ibi. Trāsitio ğ illa ptialis
sbe in sbam pōt eē uel subcī a termino
in terminū trāseūtis. uel totius termini
transeūtis in terminū oppositū. ¶ Sed
in ꝓposito cum dꝛ trāsitio total' exclu
ditur ṗmus intellectus qꝛ nihil cōe trā
sit ibi a termio in terminuꝫ. tūc. n. non
eēt trāsitio totalis sed ptialis ğ est h tm̄
trāsitō sbe i sbaꝫ. sic ṫmini tōliter dsinē
tis eē i ṫminū sic in sbaꝫ tōliť icipiētē eē.

De secundo articu

lo ṗmo dico ꝙ possibile ē huic ratōni
nois aliquid subesse ¶ 2° ꝙ illud nō est
possibile alicui uirtuti actiue nisi diuie
inmediate. ¶ Primū ꝓbať. ꝗcquid pōt
eē totaliter nouū nō repugnat sibi suc
cedere alii qȯ pōt totaliter desinere esse
Sed aliqua sba pōt totaliter eē noua
sicut expositum est prius totaliter. hoc
est nō tm̄ ḃm se totā ꝯpoitā ex ptibus.
sꝫ ēt ḃm qȯ ibet eius. ꝛ alia pōt eodem
mō desinē eē. g° h° pōt totaliter succeḋ
re illi totaliter desinenti. ꝛ p ꝯn̄s h° pōt
ꝯuerti totaliter in illam. ꝛ ita trāsbari
Assūpta patēt qꝛ nec totalis iceptō sbe
nec tōl' desitō includit ꝯdcōeꝫ nec p ꝯn̄s
inceptio hˀ ad tōlem desitionē illius. q̄
trāsitō includit trāsbationē. g° vā ē pª
ꝯ°. s. ꝙ possibil' ē trāsbatio. ¶ 2ᵐ probať
s. ꝙ soli deo istō sit possibile. qꝛ in cuius
potēria actia ē utrūqꝫ extremū ꝛ q̄tum
ad totū eē ꝛ q̄tū ad totū n̄ eē. ꝛ h° ṗcise
in eius virtute actia est trāsitio extremi
in extremū ꝛ ṗcise eiu). nūc aūt eē tōlis
sbe ꝛ nō esse eiˀ sbsūt vtuti actiue diui
ne ꝛ soli illi. qꝛ q̄lꝫ aª req̄rit sbm in qȯ
agat. ğ trāsitio totalis sbe in sbā sbest
illi vtuti ꝛ soli illi maior ꝛ etiā tota
rō ꝯfirmať p sile de trāsitiōe ptiali cuiˀ
n. vtuti actie sbest eē ꝛ non eē pciale vt
usqꝫ extremi: eius uirtuti sbest transitō
ptialis extremi in extremū. pꝫ de gene
ratōe ꝛ corru ptione. uirtus. n. potens
sup nō esse forme ṗcedentis ꝛ eē forme
ꝯn̄ti)manente illa pte compositi cōi. s.
materia potest super generationem hu
ius ex illo que est trāsitio ptialis vnius
ptialis in aliud. g° a sili vtus potens su
p esse ꝛ nō eē vtiusqꝫ extremi tōliť pōt
sup trāsitionē tōlē extmi in extremum.

Quantum

ad tertium articu
lum dicit disting
uendo de mutatione sbiue sumpta et
obiectie. tansbatio non est mutatio sbi
ua sed obiectiua. ¶ Pro distinctōe hac
pōt poni ꝓbabilita) . qꝛ aliquid potest
generari sbiue aliquid obiectiue. sicut
ꝓbatū est. i. li. di. 5. in. q. de ṗncipio ma
teriali generatōnis filii. ꝛ pari rōe pōt
gnātio distingui ut supta sbiue ul' obcī
ue ꝛ p ꝯn̄s mutatio ¶ Cōtra h° ṗmo. qꝛ
distictō nō ꝯcordat cū pho. qꝛ ex 6. phi
sicoruꝫ. mutatō est qua aliquid potest
aliter se habere nūc ꝙ̄ prius. hec rō nō
ꝯuenit nisi sbo tm̄ nō tio qꝛ terminˀ nō
se hꝫ nūc aliť ꝙ̄ prius. qꝛ si est terminus
ad quē nc̄ ṗ° ē ꝛ ita n̄ se hūit ṗˀ alr̄ ꝙ̄ nc̄
si est tiˀa q̄ nc̄ n̄ ē ꝛ p ꝯn̄s n̄ se aliť hꝫ nc̄
ꝙ̄ ṗus. g° nihil mutať nisi sbiue. ¶ Una
rn̄° ē ꝙ phˀ negauit aliq̄d ꝓduci nisi de
sbo. ꝛ iō mutatō apȯ eū req̄rebat subcꝫ
sꝫ nos poimˀ aliā mutationē possibilē
ꝛ ita possumˀ alij attribuere rōꝫ muta
tōi sꝫ n̄ lā de q̄ loquiť p hs. Alia rn̄° ē
qꝛ si arguiť de illo aliť ꝙ̄ accipit in diffi
tōe. qꝛ illȯ requirit entitatē ꝓ tanto qꝛ
aliȯ ē dr̄a entis. sicut idē io. met. hoc n̄
ꝯcludit. qꝛ nūc exn̄s sub priuatōe ꝛ ṗus

sub forma dr̃ alr̃ se hr̃e. ⁊ tñ est sub pri
uatione nõ est talit̃ seu entiter se hr̃e. q̃z
priuatio nõ est aliq̃ entitas. g̃ ex eo qđ
addit aliter nõ põt ɔcludi ꝙ sit entitas
cois vtriusq̃ꝫ termini ¶ Cõtra p̃mã rñ
sionẽ. Aliud ẽ negare pħm in rõe nois
aliud in ponẽdo uel nõ ponẽdo exñtia
rei sigãte. multa .n. nõ posuit que tñ si
posuisset dixisset ɔñter nobiscũ de rõe
ɔueniẽte eis. sed vlt̃ vbi posuit aliquã
rõnẽ ꝓpriã alic⁹ dixisset illud nõ ɔue
nire nisi ei in q̃ illa propria rõ saluaret
quõcũq̃ꝫ dixisset ꝺ exñtia vl̃ nõ exñtia
illoꝝ q̃bus illa rõ applicaret. Nunc ãt
ħ rõ nois ꝯm pħm mutatio ẽ ⁊c̃. q̃ po
sita est nõ ɔuenit nisi vbi manet aliqđ
sbm. g̃ lꝫ supponẽt nobiscũ transbatio
nem possibilẽ: tñ cuꝫ sibi repugnet ista
rõ negaret eaꝫ esse mutatõeꝫ ¶ 2ª rñsio
nõ ualet. q̃z ñ arguit ab eo qđ in descri
ptione mutatõis ponit alit̃. veꝝ est .n.
ꝙ aliter ibi accipit generalit̃ ad entitatẽ
positiuã ꝯrioꝝ vel p̃uationis ⁊ forme.
sed alit̃ arguitur ex eo ꝙ dr̃ se hr̃e. Naꝫ
istud includit aliq̃d cõe manẽ ⁊ ei qđ ẽ
aliter se hr̃e nũc. ⁊ alr̃ se hr̃e prius. q̃z se
hr̃e alit̃ affirmat equalr̃ ex p̃te vtriusq̃ꝫ
¶ Itẽ ista distinctio non ɔcordat dictis
sanctoꝝ. q̃z ꝯm Greg. 5. moꝝ. mutare
est ex aliq̃ in aliud ire. h⁰ nõ ɔuenit nisi
sbo mutatõis ¶ Posset etiã argui ɔ di
ctã rñsionẽ p rõnẽ. q̃z si obiectiue dr̃ ali
quid mutari. h⁰ est q̃z obᵐ distinguen
do ɔ sbm mutat. Sed termin⁹ ad quẽ
ħ nõ mutat. g̃ nõ põt ista trãsbatio di
ci mutatio obiectiue ¶ Si dicat ꝙ obie
ctiue sumit hic gnãlit̃ ꝓ termino siue a
quo siue ad queꝫ. ⁊ in creatione v̇ificat
mutatio obc̃iua ꝓ termino ad quẽ. hic
aũt ꝓ termino a q̃. ⁊ ꝓbat. q̃z verũ est
dicẽ ꝙ panis ɔuersus est in corpus xp̃i
g̃ panis mutatus ẽ. q̃z nõ eodẽ mõ se hꝫ
quo p̃us. ¶ Hoc improbatũ est ptractã
do rõnẽ pħi. q̃z neut̃ termin⁹ se hꝫ nũc
aliter ꝙ prius. termin⁹ .n. a quo nõ ma
net. ⁊ sic nõ se hꝫ alit̃. q̃z se hr̃e aliter in
cludit entitatẽ se hñtis aliter. ⁊ tũc põt
dici ꝙ nõ sequit̃. panis ẽ ɔuersus in cor
pus. g̃ est mutat⁹. q̃z añs nõ denotat nisi
trãsitũ termini a q̃ ad terminũ ad quẽ
ɔñs aũt denotat transitũ alic⁹ sbi cois
vtriq̃ꝫ termĩo ¶ Et si adhuc obiciat cor
ruptũ est mutatũ ⁊ nõ sbiue. q̃z nõ ma
net. g̃ obiectiue ¶ Dico ꝙ illud qđ ɔue
nit p̃ti p se dr̃ de toto p accñs. 5. phis.
in p̃n. ⁊. 7. mã corrupti ẽ p se mutata a
forma ad p̃uationẽ. Et iõ ħ totũ p̃t dicẽ
p accñs mutatũ. sed ñ sic est in ꝓposito
q̃z nulla ps transbati p se mutat ¶ Ad
illã g̃ psuasionẽ adductã ꝓ opinione ꝺ
gnãri subiectiẽ ⁊ obiectiẽ. dico ꝙ illud
põt duci ad oppoᵐ. nõ .n. distinguit ge
neratio in subiectiuã ⁊ obiectiuã lꝫ ali
quid dicat gnãri subiectiue l̃ obiectiue
g̃ pari rõe nec mutatio distinguet sic vl̃
sic. Et si dicas si gnãri sic distinguit g̃ ⁊
mutari ⁊ p̃terea quõ p̃t generari sic di
stingui ⁊ ñ generatio. Ad p̃ᵐ dico ꝙ ge
neratio nõ est inferius ad mutatõeꝫ ni
si vt ɔuenit sbo gnãtionis. vt aũt ɔpa
rat ad terminũ hꝫ rõnẽ ꝓductõis. vt di
ctum est li. i. di. 5. q. p̃dc̃a. ¶ Ad 2ᵐ dico
ꝙ ab eodeꝫ abstracto p̃ñt iponi multa
denoiatiue l̃ ideꝫ equoce. q̃z illa forma
põt hr̃e aliã ⁊ aliã hitudinẽ ad diuersa
⁊ p diuersa ɔcreta. l̃ idẽ equoce acceptũ
põt sigãre illã formã vt hñtẽ talẽ l̃ talẽ
hitudinẽ. ¶ Exᵐ pꝫ de sano. q̃z sanitate
exñte vna forma q̃ põt aliam hitudinẽ
hr̃e ad signũ. aliã ad cãm. aliã ad sbm
h⁰ ɔcretũ sanũ iponit ad sigãndũ istaꝫ
formaꝫ sub hac ⁊ illa hitudine. ⁊ iõ est
equocũ. ⁊ posset imponi simplr̃ diuer
sa ɔcreta. puta sanũ sanificatiuũ ⁊c̃. ita
in ꝓposito gnãtione exñte eadeꝫ ꝯm se
põt ipsa hr̃e diuersas hitudines ad sbm
cui inest ⁊ ad terminũ ad queꝫ est. ⁊ ꝯm
hoc põt ɔcretũ impositũ ab ipsa equo
ce accipi vt denotat informatõeꝫ huius
⁊ illius. ⁊ sic aliq̃d dr̃ equoce gnãri licꝫ
gnãtio ꝯm se ñ sic distinguat sed tñ di
cat alio mõ accipi vt est hui⁹ ⁊ illius.

Dico ergo ꝓprie loquē-do ꝙ transſbatio nō est mutatio. nec circa hᵒ oꝫ laborare ad inq̄rendū gen⁹ trāſbationis qꝛ mutatio ⁊ ſi dēt intelligē ſbm qᵭ mutat ⁊ formā ſm quā mutat ⁊ hitudinē ſbi ad formā. tñ vltra istā hitudinē formalit̃ importat ſucceſſiōeꝫ imediatā informationis ad nō informatōeꝫ. ⁊ eɔ°. ¶ Dic̄ ḡ i bapᵒ dr̄ aliq̄d mãle vt ablutio. ⁊ aliq̄d formale. ſ. v̄ba. lꝫ ambo ſint mãlia ſimpl'r reſpc̄u ei⁹ qᵭ ē ſimpl'r formale: vt est ſigātio. tñ hoc dr̄ eo ꝙ v̄ba ſūt aliq̄ mō formalia reſpc̄u ablutōis. ſic i ꝓpoſito tā ſbm ꝙ ti⁹ est mãle i mutatōne. ſꝫ illoꝝ duoꝝ formali⁹ est ti⁹ ꝙ ſbꝫ ideo dr̄ formali⁹ etiā iportari ⁊ vius ꝙ ille reſpect⁹ ſucceſſiōis. qꝛ est aliq̄d verius in ſe: qꝛ forma abſoluta. vl' ad min⁹ ens poſitiuū. ille autē ordo poſteritatis vl' ſucceſſiōis nō ē niſi reſpect⁹ ſm q̄d. Nō hr̄et ḡ gen⁹ transſbatōis ſi eēt mutatio niſi ꝙᵐ ad illō formale qᵭ addit vltra terminū reſpectus. ſ. q̄ est ordo imediatus alic⁹ ad aliud p̄cedēs. ¶ Si āt oino velis extendē mutatiōeꝫ vt dicat de transſbatiōe. pōt dici ꝙ ſic̄ ſm phm. 5. phiſ. triplex est mutatio. ſ. a nō ſbo in ſbm. a ſbo i ſbm. ⁊ a ſbo in ñ ſbꝫ. ⁊ accipit ibi ſbm ꝓ ente poſitio. ⁊ ñ ſbm ꝓ p̄uatiōe ei⁹. ſic p̄t v̄ſio extēdēdo ad mutatōeꝫ ſupnãlē diſtigui. vt illa q̄ ē a ſbo in ñ ſbm dicat ānihilatio. q̄ āt a ñ ſbo in ſbm creatio. q̄ v̄o a ſbo i ſbm trāſbatio. ¶ Sꝫ p hᵒ q̄ſi nihil hr̄ de gnē remoto trāſmutatiōis. qᵭ. ſ. ē gen⁹ v̄ſionis niſi ꝙ vtrūqꝫ formalit̃ ē inferi⁹ ad relatiōeꝫ quandā ordinis ſiue ſucceſſionis.

Ad argumenta. Ad p̄ᵐ pꝫ ex iſto vltio arti⁹. Ad 2ᵐ per idē. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ verū ē i mutatione ꝓprie dc̄a. qꝛ ſuccedit i eodē ſuſceptiuo oppoſituꝫ p⁹ oppᵐ. Aſt n. ibi trāſitio p̄tialis. ſ. forme in oppᵐ eodeꝫ ſbo manēte. ⁊ iō ibi t̄mini illi p̄mi ſūt i ɔpoſſibiles. ſꝫ nō est iſta rō in ꝓpoſito hic. n. ſuffic̄ ꝙ eē h⁹ termini ⁊ illi⁹ ſint diſpata lꝫ ſil' ſe poſſint ɔpati in entitate qꝛ ad nihil idē informādū ɔpāt c̄ca qᵭ ſibi ſuccedāt. Uel poſſet ɔcedi ꝙ eſſent ſimpl'r incōpoſſibiles circa idē nūero. lꝫ nō ſint incōpoſſibiles i eēndo abſolute ſic̄ ſil' ſunt in entitate albū ⁊ nigrū. ⁊ q̄dē ſunt vere ɔ̄ria ſm ſpēs in q̄bus ſunt. nec tñ ſil' ſunt in aliq̄ eodē ſuſceptiuo.

AD ſecundum ſic ꝓcedit ⁊ arguit ꝙ qᵭlꝫ poſſit ɔuerti in qᵭlꝫ. pᵒ ꝙ creatura in deitatē. qꝛ nō repugnat pſone diuine terminare aliquā actiōeꝫ realē. vt pꝫ in incarnatiōe c⁹ ti⁹ erat v̄bū. ḡ a ſili in ꝓpoſito. ¶ 2ᵒ ſic nō repugnat nature dine terminare illā actionē q̄ nō req̄rit in termino mutabilitatē. poſſibilitatē. nec finitatē. Sꝫ trāſbatio est hi⁹. qꝛ nō req̄rit terminū ſuuꝫ mutari. nec p ɔñs poſſibilitatē aliquā in termino. nec requirit termino ſuo aliq̄d addi. ⁊ p ɔñs nec finitatē nec oppoſitōeꝫ vel ɔponibilitatē. ḡ ⁊c̄. maior etiā ɔfirmat. qꝛ nō repugnat nature diuine terminare intellectionē ⁊ volitionē ꝓ tanto ꝙ ille actiones nō req̄runt mutationē nec poſſibilitatē nec limitatiōeꝫ in termino vel obiecto. ¶ Pretea ꝙ q̄libet creatura poſſit cōuerti in quālibet ꝓbat. qꝛ nulla creatura pōt magis ɔuerti in vnā ꝙ in aliā ꝓpter ɔuenientiā termini a q̄ ad terminum ad quē. qꝛ in iſta ɔuerſione nulla req̄rit ɔueniētia alic⁹ ſbi cōis manentis ḡ quantūcūqꝫ aliq̄ creatura ñ ɔueniat cū alia nō minus est ɔuertibilis in ipſā ¶ Oppᵐ pᵒ ꝙ nihil poſſit ɔuerti in nāꝫ diuinā. qꝛ tunc nā dina poſſet ɔuerti i aliud. qꝛ termini iſtius mutationis p̄nt mutuo eſſe termini. tūc etiā nā diuina poſſet incipē eſſe alicui vbi p̄us nō fuit vel eo mō quo nō fuit. qᵭ videt incōueniens. ¶ Item Aug. 7. ſup geñ. ad lr̄am c. 4. ⁊ Boetius li. de duabus naturis ⁊ vna pſona xp̄i. c. 7. Nullo mō pōt cor-

pus ꝯuerti in spiritū. nec eꝯ°. ¶ Item ꝙ nō q̄libet creatura in quālibet. q꞉ tunc posset ꝯuerti q̄titas panis in q̄titatē corporis xp̄i. ⁊ p̄ ꝯñs corp⁹ xp̄i quantū esset vbi pri⁹ panis fuit. ꝯñs ip̄ossibile est: q꞉ tūc corp⁹ maius esset i loco minori. ¶ Itē tūc absolutū posset ꝯuerti in respectū. ⁊ p̄ ꝯñs respect⁹ posset p̄ se esse sine fūdamēto ⁊ sine t̄i°. sic̄ ⁊ absolutū cōuersū i ip̄m. ꝯñs ē ip̄ossibile manifeste. q꞉ ꝯtradictio ē respectū esse sine fundamento ⁊ termino.

Hec questio

Ut pȝ ex argumentis: cōtinet duos articulos. s. de ꝯuersione deitatis in creaturā: ⁊ creature i creaturā. ¶ De p° dico ꝙ nō. ⁊ rō tacta est in p̄cedente. q. arti°. 2. q꞉ nihil pōt ꝯuerti nec vt t̄i° a q̄. nec vt t̄i⁹ ad quē. nisi c⁹ esse ⁊ nō esse totalit̄ subest v̄tuti ꝯuertentis. nihil aūt intrinsecū deo s̄best potentie diuine. q꞉ illa potentia nō respicit ꝓ obiecto nisi possibile. sed quicq̄d est deo intrinsecū est necesse esse. ¶ De 2° dico ꝙ quodlibet pōt cōuerti in q̄libet ꝓpter eandē rōnem. q꞉ vtrūq꞉ extremū i creaturis subest potētie diuine ⁊ quantū ad totale esse. ⁊ quantū ad totale nō esse.

Ad argumēta

Ad p̄m dico ꝙ verbum esse incarnatū nō dic̄ v̄bū esse terminū alic⁹ actionis de genere actionis ⁊ cum dr̄ ꝙ incarnatō terminat̄ ad personā filij. dico ꝙ vnio illa loquendo de vnione q̄ importat relationē in nā humana importat v̄buȝ ꝓ termino. q꞉ in nā humana est respect⁹ realis ad v̄bū ⁊ eꝯ° nō nisi rōis. Sed t̄i⁹ actionis de genere actiōis est aliq̄d qō accipit esse per illā actionē. hec aūt est vnio illa realis nature humane ad v̄bū. ¶ Et si arguit̄. filius dei est incarnat⁹. ḡ est s̄bm l̄ t̄i⁹ illius actiōis. q꞉ incarnari siḡat passionē quā oportet ponere in s̄bo vel in termino. ¶ Et p̄terea cuilibet actiōi r̄ndet ꝓpria passio. tres ꝑsone incarnabāt actōne ꝓprie dicta. ḡ qō r̄ndet illi est passio proprie dicta. h° aūt est incarnatuȝ esse ḡ ⁊c̄. ¶ Ad primā dico ꝙ incarnatū esse est vnitum esse carni in vnitate ꝑsone. ⁊ hoc s̄m qō vnitum esse dicit relatōeȝ non realem: sed rōnis tm̄. ¶ Ad 2m dico ꝙ actioni trinitatis correspōdet aliqua passio realis. sȝ illius ob^m est natura humana. ⁊ terminus est aliquid in natura humana. s. vnio formalis nature illius ad verbū. ita ꝙ vnio trinitatis siue magis vnitio que est actio trinitatis est ad vnioneȝ formalem nature humane ad verbū. que vnio est realit̄ in natura humana. ¶ Et cum dicit̄ ꝙ incarnatū esse dicit passionē sic incarnare actionē. dico ꝙ etsi incarnari vel incarnatū grāmatice importat passionē ꝓpt̄ moduȝ siḡndi. nō tamē realiter in illo de quo dicit̄. sed tm̄ in alio qō ꝯnotat illi vniri ⁊ illud aliud dicit̄ esse s̄bm passiōis importate realiter p̄ incarnari. que. s. correspōdet illi actiōi quā importat incarnare. ¶ Ad 2m dico ꝙ cōtra imutabilitatem necessitatē ⁊ infinitatē cuiuscūq꞉ est ꝙ possit esse terminus alicui⁹ actōis proprie dicte de genere actiōis. ⁊ cū dicitur de actiōibus intelligendi ⁊ volendi. dico ꝙ hoc nō est ad ꝓpositū. q꞉ sic̄ dictū est in. li. i. di. 3. iste dicunt̄ actiōes quia operationes. Nam p̄ actiones de genere actionis aliq̄s termin⁹ accipit esse simplicit̄ si ꝓducit̄ vel aliquo mō esse. per intellectionē aūt ob^m intellectū nullo modo accipit esse. imo p̄supponit̄ diuino ipsi intellectiōi. ⁊ hoc iō q꞉ iste operationes que dicunt̄ actiones sunt vltimi termini. non aūt grā alioꝝ terminoꝝ. ¶ Sed adhuc restat dubiuȝ an actio de genere actiōis req̄rat terminū mutari. d° ꝙ nō v̄r facile quō actio de gnē actōnis possit poni p̄ quā t̄i⁹ nō accipit esse imo sic̄ ponit̄ talis actio i diuinis p̄ generationē actiōeȝ fili⁹ dei accipit esse. si tñ actōeȝ sic dictā possit aliq̄d t̄minare ⁊ tñ nullo° accipe esse dicet̄ in seq̄nte. q.

Ad argumenta in

oppo^{m}. p^{m} ↄcedo. ¶ Ad 2^{m} d^{o} ꝙ etsi pa-
nis ↄuerteret in q̃titatẽ corpis xp̃i. ñ tñ
ꝓpter hoc corp^{9} esset h̄ vel eius q̃titas
ex vi ↄuersiõis. sic̃ tactũ est ṗus. i. q. di.
io. ⁊ ad ꝓbõez illã. s̃. tractatã sed nõ so
lutã. s. ꝙ genitũ est vbi corruptũ fuit.
Dico ꝙ iõ ibi ẽ qꝛ mã manet cois q̃ in
gñatione ñ mouet localit̃. ⁊ p ↄñs ibi re
cipit formã vbi est ⁊ ex h^{o} genitũ ex ipa
⁊ forma est vbi p̃fuit corruptũ. ¶ Cõtra
mã nõ est rõ essendi in loco localit̃ sed
quãtitas. nõ ãt manet eadẽ q̃titas i ge-
nerato ⁊ corrupto nisi ut mã. g̃ ipsa nõ
est rõ q̃re genitũ est vbi p̃fuit corruptũ
¶ Dico ꝙ mã ṡm se h3 esse in loco diffi
nitiue. sic̃ quecũq3 sb̃a limitata. ipsa ãt
ut sub q̃titate h3 esse in loco circũscri-
ptiue. qꝛ g̃ manet diffinitie vbi ṗus fuit
sb̃a. iõ ibi recipit formã. ⁊ iõ sb̃a genita
ibi est vbi p̃fuit sb̃a corrupta. ⁊ vbi dif
finitiue est sb̃a ibi circũscriptie est ipsa
met vt q̃ta. ⁊ iõ sequit̃ ꝙ genitũ vt hñs
quatitatẽ ibi ẽ circũscriptie vbi fuit cor
ruptũ circũscriptiue. Nõ tñ intelligẽdũ
est ꝙ aliqñ fuerit alicui sb̃a hic l' ibi dif
finitiue ⁊ nõ circũscriptie. qꝛ nunq̃ fuit
sine q̃ntitate que erat rõ circũscribẽdi.
sed tñ nõ ponẽdo aliquã quãtitatẽ ma
nere eandẽ. qͦd credo eẽ verũ. nõ o3 po-
nere aliq̃d idez circũscriptie manẽs esse
rõem essendi in eodez loco in genito ⁊
corrupto. sed sufficit mã remanẽs in lo
co diffinitiue vbi fuit corruptũ. ¶ Pos-
set etiã dici ꝙ vbi agẽs inuenit passum
ibi informat ipsum. sed agẽs in gñãndo
nõ trãsmutat localr̃. g̃ informat ibi pas
sum. ⁊ vbi passũ informat̃ ibi est ↄposi
tũ ex passo ⁊ forma inducta. g̃ ⁊c̃. ¶ Cõ
cesso tñ ṡm coẽm opi. ꝙ ibi possit esse
terminus ↄuersionis vbi p̃fuit ↄuersu3
dico ꝙ d3 intelligi vbi nõ p̃cise sed vel
sic l' ṡm partẽ. ⁊ sic vbi p̃fuit panis pos
set esse corp^{9} xp̃i vt quantũ uel p̃cise ul'
sic̃ in pte sui. ita ꝙ ps esset ibi. ⁊ ps esset
in vbi circũstante. esto etiã ꝙ tener et il
lud ṗn^{m} aliquoꝝ ꝙ termin^{9} ↄuersiõis
est vbi p̃fuit ↄuersũ. nõ tñ erit ibi loca-
liter. ⁊ sic posset ↄcedi ꝙ si q̃titas esset
prim^{9} termin^{9} ↄuersiõis esset vbi p̃fuit
sb̃a panis. non tñ esset localit̃. ⁊ hoc est
ar^{m} ↄ̃ aliã viã que ponit ꝓpt̃ hoc q̃ti-
tatẽ xp̃i nõ esse h̄ localit̃. qꝛ est 2^{9} termi
nus ⁊ nõ ṗmus. qꝛ esto ꝙ esset ṗmus ad
huc ñ esset ibi localit̃ necio. Ita. n. pos-
set iste modus separi a p^{o} termino ↄuer
sionis sicut a 2°. ¶ Ad 3^{m} dr̃ ꝙ Aug^{9}. ⁊
Boetius loquũt in ↄpatione ad poten
tiam creatã. Sed h^{o} nihil est qꝛ nulla
virtus creata põt qͦcunq3 corp^{9} ↄuer-
tere i qͦcunq3. ¶ Ideo dico alit̃ ꝙ quot
sunt rões repugnãtie tot sunt rões im-
possibilitatꝭ. ⁊ aliq̃ illaꝝ amota est aliq̃
possibilitas q̃ ṗus nõ fuit. nõ q̃dẽ possi
bilitas simplr̃. sed ex pte illi^{9}. v̇. gr̃a. vi-
sus. nõ põt recipẽ intellectiõez. tũ qꝛ in
tellectio inextẽsa est ⁊ visus extẽsus. tũ
qꝛ visus est cog̃scens tm̃ aliq̃d sub rõe
singularis. intellect^{9} aũt intelligit nõ p̃
cise sub rõne singularꝭ. tolle vnã ipossi-
bilitatẽ. vtpote si esset po^{a} q̃ posset hre
ob^{m} sub rõne vl̃is. ⁊ cum remanẽt alia
rõ impossibilitatꝭ simplr̃ esset impossi-
bile hoc sicut illud. ⁊ tñ diceret hoc pos
sibile respectu illi^{9} nõ simplr̃. sed qꝛ i^{a}
rõ impossibilitatꝭ ibi nõ est rõ impossi-
bilitatis hic. ¶ Ad ꝓpo^{m} dẽ corpus h3
quandã nõ repugnantiã vt ↄuertat̃ in
corpus. puta qꝛ h3 mãm quãtitatẽ. ⁊ si
miles rões ↄcurrẽtes ad ↄuertibilitatẽ
Dis spũs h3 oppositas rões istis. g̃ lic3
sit impossibile simplr̃ corp^{9} celeste ↄuer
ti in el̃are isto^{o} quo impossibile ẽ spũs
ↄuerti in ignẽ. qꝛ respectu agẽtis cuius-
cunq3 creati vtrũq3 est impossibile. re-
spectu tñ agẽtis increati sicut vnũ ẽ pos
sibile ⁊ aliud. tñ istud dr̃ possibile ⁊ ali
ud ipossibile. qꝛ h̄ est aliq̃ rõ impossibi
litatꝭ q̃ nõ est ibi. ¶ Ad 4^{m} dico ꝙ abso
lutũ possit ↄuerti in respectm̃ ⁊ ↄ^{o}. s3
nõ seq̃t vltra ꝙ respc̃us esset sine funda

mēto ⁊ termīo. q₂ termin⁹ p ꝯuersionē accipet esse eo° ꝙ pōt hīe esse. respectus aūt nō pōt hīe esse sine fundamīto ⁊ ter mino. Nec sequit si termin⁹ a ꝙ pfuit si ne istis. g terminus ad quez pōt esse sine istis. sicut nec in alijs vbi termin⁹ vnus reqrit aliq̄ ad sui esse q̄ nō reqrit ali⁹. di co g ꝙ si in respectm̄ ꝯuertēt absolutuz ille respect⁹ requirēt fundamītū ⁊ termi nū. ⁊ hīet ea l antiq̄ q̄ pcesserūt ꝯuersio nē l noua. Exm in alijs. Nō sequit lapis pōt ꝯuerti in sciam ⁊ eꝯ° lapis nō infor mat aliquē intellēm. g nec scia. qȯcūq₃ .n. i aliqȯ ꝯuertat sp ti⁹ hēbit suū ꝓpū modū exn̄di sic̄ ti⁹ a quo ꝯuersiōis ha buit an̄ ꝯuersiōez suū ꝓpū mom exn̄di.

Circa secundū

principale q̄ro duo. p° vtꝝ pa nis ꝯuertatur in corp⁹ xp̄i in euchª. 2° an panis i ista ꝯuersiōe anni hilet. ¶ Ad pm arguo ꝙ n̄. Aug. 3. ȯ tri. 7. Xp̄i corp⁹ dicim⁹ ꝙ ex fructib⁹ terre acceptū sumim⁹. Sz nō ē aliq̄d acceptū ex fructib⁹ terre nisi panis l vinū. g nō trāsbat. 2° Dam. li. 4. c. 6. Queādmo dū in baptismate q₂ ꝯsuetudo ē hoib⁹ aq̄ lauari ⁊ oleo vngi cōiugauit oleo ⁊ aq̄ grām sp̄s sci ⁊ fecit ip̄m lauacruz re generatiōis. sic q₂ ꝯsuetudo ē hoib⁹ pa nē comedē ⁊ vinū ⁊ aquā bibere: ꝯiuga uit ipsis suiipsi⁹ deitatē ⁊ fecit ipsa cor pus ⁊ saguinē ipsi⁹. vt p ꝯsueta ⁊ fm na turā in his q̄ sup nām sunt fiam⁹. vult dicē ꝙ sic̄ in bap⁹ abluimur in aq̄ ⁊ h° iō ꝯstitutū ē q₂ ꝯsuetudo hoib⁹ ē laua ri in aq̄. ita in euchª pascimur ⁊ pota mur pane ⁊ vino. q₂ ista sunt ꝯsuet⁹ po tus ⁊ cib⁹ hūan⁹. g sic̄ in bap° est v̇e aq̄ eiusdē rōis cū coi aq̄ q̄ abluimur. ita in euchª v̇e est panis ⁊ vinū cū coi cibo ⁊ potu hūano. ¶ 3° sic. Aug. in glo. sup il lud. i. coz. 10. Un⁹ panis ⁊c̄. Sic vn⁹ pa nis ex mult granis ⁊ corp⁹ xp̄i ex mul tis mēbris ita eccl'ia ex mult psonis. g euchª ꝓpt istā silitudinē sigāt cōp⁹ xp̄i verū ⁊ corp⁹ xp̄i misticū. sed ex multis granis n̄ colligit aliq̄d sic sigātiuū nisi panis. g ille manet in eucª ¶ 4° sic. In oi mutatōe positia ti⁹ ad quē accipit eē Sz corp⁹ xp̄i n̄ accipit esse p istaz actio nē. q₂ tūc frequent accipet esse. nec etiā aliqȯ esse accipit. q₂ tūc frequent augēt ex frequētatione euchᵉ. g corp⁹ xp̄i nō ē h ti⁹ alic⁹ mutatōis seu actionis positie ¶ 5° sic. Si panis ꝯuerteret in corp⁹ xp̄i oporteret esse aliquē tim pm isti⁹ muta tionis. illȯ in ꝓposito nō p̄t esse deitas ex pcedenti. q. nec aia intellc̄iua. q₂ illa fm oēs n̄ est h nisi ꝯcomitant. nec p̄t eē aliqȯ accn̄s l accn̄tia. q₂ tc̄ nō esset trā sbatio sz transaccn̄°. nō restat g nisi mā sola. sed ꝯuersio in mām solā nō ē trā sbatio. magis. n. diceret resolō in mām ꝙ trāsbatio. ⁊ hoc p₃. q₂ fm oēs forma panis ꝯuertit in formā aliquā. sic̄ mā i mām. ⁊ ista forma n̄ p̄t aliq̄ inueniri q̄ terminet. vt p₃ ex diuisiōe ppōsita. g ⁊c̄ ¶ Si dicas ꝙ est aliq̄ forma sbalis alia ab intellectiua i quā ꝯuertit forma pa nis. ¶ Cōtra h° vni⁹ rei nō ē nisi vnū eē g nō ē nisi vna forma. ¶ Opp m. Ambr. de sacr̄is. ⁊ ponit de ꝯse. di. 2. panis ē in altari. vbi accessit ꝯsec̄tio ȯ pane fit cor pus xp̄i. Idē ⁊ ponit ibidē. Re vera mi rabile. Sermo q̄ potuit facē q̄ n̄ erāt n̄ pōt mutare ea q̄ sunt i. id qȯ nō erāt. q. diceret: sic. ¶ Preterea Eusebi⁹. ⁊ ponit ibi dē. Quia corp⁹. Sacerdos inuisibil vi sibiles creaturas in sbām corpis ⁊ san guinis sui secreta ptāte ꝯmutat. ⁊ ad h° hn̄t ples auc̄tes. de ꝯse. di. 2. in diuersis locis. ⁊ magr̄ ad ducit aliq̄s in ista di. ⁊ aliquas in di. pcedente.

Hic duo uidenda

sunt sicut circa alia credita. p° q̄d tenen dum. 2° quō illud potit declarari. ¶ De pri° sicut recitat Inno. de officio misse. parte. 2. c. 26. circa hoc erāt tres opinio nes. vna ꝙ panis manet ⁊ tn̄ cū ipso v̇e est corpus xp̄i. Alia ꝙ panis nō manet

⁊ tñ nõ ꝯuertit̃ sed desinti esse vel ꝑ an
nihilationẽ uel ꝑ resoĺonẽ in mãm vel
per corruptionez in aliud. ¶ 3ª ꝙ panis
transſbat̃ in corp⁹ ⁊ vinũ in sauguinez.
quelibꝫ aũt istoꝝ voluit istud cõe salua
re: ꝙ ibi vere est corpus xp̃i. q̃ꝛ istud ne
gare est plane ꝯ̃ fidez. vt pꝫ di. 3. in. q. i.
Expresse. n. a p̃n° instõnis euchᵉ fuit de
veritate fidei ꝙ v̾e ibi ⁊ realit̃ corp⁹ xp̃i
continet̃. ¶ Pro p̃ª op̃. arguit̃ p° sic. Sic
in nãlibus nõ sunt pl̃a ponẽda q̃ꝫ rõ nã
lis necio cõuincit. i. phis̃. ⁊ in pl̃ibus lo
cis ſm ph̃m. qꝛ pl̃alitas est sup̃flua. ita
in credibilib⁹ nõ sunt ponẽda pl̃a q̃ꝫ cõ
uinci possit ex v̾itate creditoꝝ. Sꝫ veri
tas euchaᵉ saluari põt sine ista trãſbã-
tione. g̊ ⁊c̃. minor ꝓbat̃. ꝙ ad v̾itatẽ eu
charistie req̃rit̃ signũ ⁊ signatũ realiter
ꝯtentũ. ſb̃a panis cũ suis accñtib⁹ eque
põt esse signũ sic̃ sola accñtia imo mag̃
qꝛ ſb̃a panis sub sp̃eb⁹ magis ẽ nutrim̃
tũ q̃ꝫ accñtia. g̊ magis rep̃ntat corp⁹ xp̃i
in rõne nutrimẽti sp̃ũalis. Res etiã cõ-
tenta. s. verũ corp⁹ xp̃i eque põt saluari
cũ ſb̃a panis sic̃ cũ accñtibus. qꝛ nõ ma
gis repugnat ſb̃e esse sil̃ cũ ſb̃a q̃ꝫ cum
quãtitate illi⁹ ſb̃e. ¶ Et ꝯfirmat̃ hec rõ.
qꝛ ponẽda sunt pauciora miracula q̃ꝫᵐ
possibile ẽ. sed ponẽdo panẽ manẽ cuꝫ
suis accñtib⁹ ⁊ corpus xp̃i ibi esse vere
pauciora ponunt̃ miracula q̃ꝫ ponendo
panẽ ibi nõ esse. Nã tũc nõ poneret̃ ali
q̃d accñs sine ſb̃o. ¶ 2° sic. ⁊ q̃si in idẽ re
dit. In creditis nobis ſm intellectũ v̾ꝫ
traditis: nõ videt̃ ille modus determi-
nandus q̃ est difficilior ad intelligendũ
⁊ ad quẽ pl̃a vident̃ seq̃ incõueniẽtia. sꝫ
istud corpus xp̃i esse in euchª est q̊ddã
verũ v̾l̃r traditũ nobis. iste aũt intelle-
ctus ꝙ nõ sit ibi ſb̃a panis videt̃ diffici
lior ad sustinendũ ⁊ ad ipsum sequunt̃
pl̃a incõueniẽtia q̃ꝫ ponẽdo ibi eẽ ſb̃aꝫ
panis. g̊ ⁊c̃. maior ꝓbat̃. qꝛ ex quo fides
nobis data est vt sit via ad salutez: ita
debet determinari ⁊ teneri ab eccl̃ia sic̃
magis est idonea ad salutẽ. Sed ponen
do intellectũ aliquem talẽ supra modũ
difficilẽ ⁊ ad quẽ manifeste vident̃ seq̃
incõueniẽtia est occasio auertẽdi omẽs
ph̃os imo fere oẽs sequẽtes rõez nãlem
a fide vel saltẽ impediẽdi eos ne ꝯuertã
tur ad fidez si dicat̃ eis talia pertinẽ ad
fidem nostrã. imo videt̃ ꝙ ph̃s h̃ret ꝓ
maiori incõueniente vel q̊cunq̃ꝫ seq̃ẽs
nãlem rõnem ea que ponunt̃ h̾ negãdo
ſb̃am panis q̃ꝫ h̃ret de oibus articulis
quos hẽm⁹ de incarnatione. ⁊ mirũ vi
det̃ q̃re in uno articulo q̃ nõ est p̃ncipa-
lis articulus fidei debeat tal̃ intellect⁹
asseri ꝓpt̃ quez fides pateat cõtemptui
oim sequentiũ rõnẽ. 3° sic. Nihil est te
nendum tanq̃ꝫ de ſb̃a fidei nisi q̃d põt
exp̃sse h̃ri de scriptura vel exp̃sse decla
ratũ est ꝑ ecclesiã: vel euident̃ seq̃t̃ ex ali
quo plane ꝯtẽto in scriptura vel plane
determinato ab eccl̃ia. Ista maior vi-
det̃ sufficiens. qꝛ pro nullo alio h̃ret q̊s
cãm exponendi se morti. ⁊ pro oi eo q̃d
est de ſb̃a fidei laudabilit̃ exponeret q̊s
se morti. ⁊ etiã ꝙ nullo istoꝝ modorũ
habet̃ certũ firmit̃ credere v̾r leuitatis.
qꝛ nõ est auctas sufficiẽs nec rõ si nullũ
istoꝝ inueniat̃. nũc aũt nõ videt̃ exp̃sse
haberi nõ esse ibi ſb̃am panis. Nã. Jo.
6. vbi multũ p̃dicat̃ v̾itas euchᵉ planũ
est. vbi xp̃s dic̃. Ego sum panis viuus
qui mãducauerit ex hoc pane ⁊c̃. Et i.
coꝛ̃. dicit Paulus. Panis quẽ frãgim⁹
nõne coicatio corporis xp̃i est? nec inue
nitur vbi eccl̃ia istam veritatẽ determi
net solenniter. nec etiã qualit̃ istud pos
sit ab aliquo manifesto credito euiden
ter inferri. g̊. ⁊c̃. ¶ Si dicas sicut dic̃ vn⁹
doctor ꝙ Math. 26. dõo. hoc est corp⁹
meum: exp̃sse insinuat panẽ non mane
re. qꝛ tunc esset ꝓpositio falsa. ¶ Hoc ñ
cogit. qꝛ dato ꝙ ſb̃a panis manẽt non
demõstrat̃ ſb̃a panis sed ꝯtentũ sub pa
ne. sicut modo nõ demonstrant̃ accña.
qꝛ tunc esset ꝓpositio falsã. sed est sen-
sus. hoc ens ꝯtentũ sub isto signo sensi
bili est corpus meũ. ¶ Itẽ in sacris veri

tat'is nulla dz eē falsitaſ. Sed accn̄a iſta ſigāt nāliter ſbas q̄s affecerūt. ⁊ ſi nō ſit ibi coꝛꝑ ſba: ſigātio iſta nālis erit falſa. hoc ē incōueniēs. ¶ Si dicas ꝙ ſignificant coꝛp' xp̄i ⁊ ſanguinē. ⁊ iſta ſigātio eſt vera. ¶ Cōtra. Nālis ſigātio non mutaſ ꝓpt ſigātionē ex inſtōne ad placitū. g̊ iſta accn̄tia nāliter ſigāt eadē q̄ pꝛius ſigāuerūt. g̊ ex iſta ꝑte in ſigātiōe nāli erit falſitas niſi ſignata ſubſint ſignis. Sꝫ poſito ꝙ illa ſigāta ſubſint veritas habeſ in ſigātōe nāli accn̄tiū. poſſet etiā v̇itaſ hr̄i in ſigātione ad placitū qꝛ in illis ſbis poſſēt ꝯtineri illa que ſignificant ad placitū ex inſtōne. ⁊ ſic haberet oimoda v̇itas in vtraqꝫ ſigātiōe. Sed ſm aliā viā falſitas eſt in ſigātiōe nāli. g̊ magis congruit alia via q̄ꝫ iſta. ¶ Pꝛo opinione 2ª pōt argui ꝑ rōnes ſimiles aliq̄bus p̄dictaꝝ. qꝛ tres ꝑme ſatis videnſ poſſe adduci pꝛo iſta. tum qꝛ pl'a miracula ponunſ ponēdo tranſbatione q̄ꝫ negādo. tum qꝛ iſta tranſbatio eſt ita difficilis ad intelligendū. ⁊ ita vr̄ repugnare rōni naturali. qꝛ oi ſequēti rōnē nālem videſ irrōnabiliter poſita. ⁊ per ꝯn̄s plus auertere a veritate fidei q̄ꝫ abſolute ponere panē non manere ꝑ annihilationē vel ꝑ aliquā aliā viam. ¶ 3° quia iſta tranſbatio nō uideſ magis pꝛobari ex ſcriptura q̄ꝫ panē nō manē. imo minus. ¶ Cōtra iſtas opiniones arguit quidā doctoꝛ. contra pꝛimā ſic. ꝙ ipſa eſt incōueniens ⁊ impoſſibilis ⁊ heretica. ꝑ^m pꝛobaſ ex tribus. ꝑ° qꝛ tollit reuerentiā debitā xp̄o vt ꝯtineſ in hoſtia. Sibi enī in euchª debeſ cultus latrie. ſed ſi ibi maneret ſba panis nō deberet talis cultus exhiberi ꝓpter idolatriam adoꝛādo creaturā. ¶ 2° diciſ incōueniens. qꝛ tollit ſignem huius ſacri. debet. n. illud ꝑ° ſigāre coꝛpuſ vt pꝛimū ſignatum. ſed ſi ibi manēt ſba panis ipa hr̄et rōnē ꝑmi ſigāti. ¶ 3° qꝛ tollit debitus vſus ſacri. qꝛ ſi manēt vere ſba panis eſt vere cibus coꝛpoꝛaliſ. huius aūt ſacramenti vſus eſt ꝙ ſit cib' ſpiritual'. ¶ 2^m vero. ſ. ꝙ hec poſitio ſit impoſſibiliſ arguit ꝑ idem mediū tam ꝯtra ꝑmā opinionē q̄ꝫ ꝯtra ſecundā. qꝛ nihil pōt incipere eſſe vbi pꝛius nō fuit niſi ꝑ ſui mutationē vel alteri' in ipſuꝫ. ¶ Sed coꝛpus xp̄i nō mutaſ ꝑ hoc ꝙ euchª conficitur. qꝛ manet in celo ſicut ꝑus. g̊ ſi nihil ꝯuertaſ in ipſuꝫ nō eſt magis realiſ in altari q̄ꝫ pꝛius fuit. h° eſt impoſſibile. ¶ 3^m. ſ. ꝙ ſit heretica pꝛobat ſic. quia eſt ꝯtra verbuꝫ xp̄i inſtituentis ſacr̄m. Math. 26. Hoc ē coꝛpus meum. nō dicit hic eſt. ſed hoc eſt. ſi autē ſba panis manet vel annihilaſ ⁊ non ꝯuertēſ verius diceret. hic eſt coꝛpus q̄ꝫ hoc ē coꝛpus. ¶ Contra opinionē ſecundā arguitur ſpecialiſ contra hoc ꝙ ponit reſolutionēꝫ in materiā panis ꝑiacentē. quia vel fieret in materiā nudā. ⁊ hoc eſt impoſſibile. quia tunc eſſet materia ſine foꝛma. ⁊ ſic actuſ materie erit ⁊ nō erit vel fieret in materiā ſub aliqua alia foꝛma. ſed hoc eſt incōueniens. qꝛ vl' illud coꝛpus aliud nouū cuius eſt illa materia eſſet ſimul cum ſp̄ebus ⁊ coꝛpe xp̄i. vel mutareſ d̄ loco illo. ⁊ vtrūqꝫ eſt inconueniēſ. ꝑ^m quia impoſſibile eſt duo cōpoꝛa eſſe ſil'. 2^m quia ille mot' localis illius poſſet ꝑcipi ꝑ expulſionē coꝛporiſ alteri' circūſtantis. ¶ Quicq̄d ſit d̄ opinionib' iſte rōes nō videnſ eas efficaciſ iꝑꝛobare. ꝑª nō valet. qꝛ mō n̄ eſt idolatria qui adoꝛat xp̄m in euchª. ⁊ tn̄ nō pōt negari quin ſit ibi creatura aliq̄. ſ. ſp̄ēs ille. ſꝫ nō eſt adoꝛandū ſenſibile cōtinens ſed xp̄s ꝯtentus. Et eodē mō tūc diceſ xp̄m ꝯtineri ſub pane q̄ꝫto ⁊ q̄li. ⁊ ita n̄ panē adoꝛari ſꝫ xp̄m ꝯtentū in pane vt in ſig̊. ¶ Et ſi obijcias ſaltē ſimplices q̄ nō ſic diſtinguūt eēnt idolatre d° ꝙ ita pōt nūc argui ꝯ te. qꝛ ſimpliceſ nō diſtinguūt accn̄tia illa a coꝛpe xp̄i. in oibus āt talib' eſt vna rn̄ſio. qꝛ ſimplices adoꝛant in fide eccl'ie. ⁊ h° ſufficit eis ad ſalutē. Maioꝛes autē diſtincte

adorāt ꝯtentū nō signū ꝯtinens. ⁊ h° si ue signū ꝯtinēs sit accn̄s tm̄. siue sb̃a pa nis cū accn̄te. ¶ Ad 2^{m} dico ꝙ est ad op positū. quia si esset h̄ sb̃a panis illa du plex sigātio esset v̇a. s. nāl' q̄ accn̄a signi- ficāt sb̃am panis. ⁊ illa q̄ ē ex instōne di uina. q̄ sensibile sigāt corpꝰ xp̄i. sed nūc nō p̄t saluari nisi p̄cise altera v̇a. ¶ Nec pōt dici ꝙ cesset sigātio nāl' ꝓpt aliā ꝙ̄ est ex instōne. q2 si sic tūc n̄ ducēnt accn̄ tia illa nālr ꝙ̄^{m} est ȯ se ad dep̄hendēdū sb̃am panis. s3 totalit̄ cessaret in eis ista sigātio vl' rep̄n̄tatio q̄ tn̄ p̄us infuit eis ⁊ tunc aliq̄° imutassent alr̄ inte^{m} ante ꝯse. ꝙ̄ pꝰ. h° nihil ē. ¶ R° g̊ ꝙ p̄^{m} sigātu3 ex instōne d3 esse corpꝰ xp̄i ⁊ ita est siue maneat sb̃a panis siue n̄. sed p̄^{m} sigātū accn̄tiū qȯ. s. nālr sigānt semp̄ est sb̃a i^{a} quā p̄° affecerūt vel nata essent afficere q2 illa sigātio nālis n̄ mutat. ¶ Ad 3^{m} n̄ valet. q2 mō me^{m} est ꝙ ille spēs nutriūt s̄m aplm̄. i. cor̄. xi. Unꝰ q̄de3 esurit. aliꝰ v̇o ebriꝰ est. ⁊ h̄ ex p̄ceptiōe spēꝝ sacr̄ali um. ⁊ tn̄ nō negat h̄ esse cibū aīe. tn̄ dat ipsū ꝯtētū sub nutrimēto corpali. ⁊ ita si ponēt panis manē esset ibi nutrimen tū corpale. ⁊ tn̄ ꝯtentū sub illo esset tm̄ nutrimentū aīe. Aliud aūt de impossi bilitate satis solutū est di. io. q. i. q2 inci pit h̄ esse nō sine oī mutatiōe extēdēdo mutationē ad illā p̄n̄tiā simplicē. ¶ Ali ud de h° l' hoc nihil ē ad. b. veꝝ est. n. ꝙ hoc ē corpꝰ meū ⁊ h̄ est corpꝰ meu3. sed nō hoc accn̄s sed ꝯtētū sub accn̄te. eodē mō si esset panis nō hoc qȯ ē sb̃a panis esset corpꝰ. sed h° qȯ est ꝯtentū sub pa- ne ē corpus. maluit aūt saluator vti h° vocabulo hoc ꝙ̄ hic. q2 magis exp̄mit veritas. l3 vtrūq3 dc̄m esset verū. ¶ Ad aliud ꝯ̄ secūdā opi. posset rn̄deri ponē- do ānihilatōe3 panis totalit̄. vl' si pona tur resolutō vsq3 ad mā3 ex q̄ fuit. ar^{m} nō cogit. posset. n. dici ꝙ ⁊ in mām nu- dā ⁊ in mām sb̃ alia forma. ⁊ posset di- ci ꝙ in manentē vbi p̄us erat. vel motā inde localit̄. ¶ Et qn̄ arguit ꝯ̄ p̄^{m} q2 tūc

mā esset sine forma. ⁊ sic in actu ⁊ n̄ in actu eq̄uocatiꝫ ē de actu. q2 vno° actus est dr̄ia entis opposita potentie ꝓut di- uidit̄ oē ens qȯ est. s. in actu l' in potētia Alio° actus dicit hitudinē illā quā di- cit forma ad informale ⁊ ad totū cuius est. ⁊ eodē mō eq̄uocat̄ de potētia. q2 vt opponit̄ actui p̄° dicit ens diminutu3 cui. s. nō repugnat esse extra cām sua3. ens aūt in actu oppo^{m} isti potētie ē ens ꝯpletū in suo esse extra cā3 suā qȯcūq3 sit illud. Alio° po^{a} dicit p̄n^{m} receptiuū actus 3°° dicti. sicut mā dr̄ po^{a} ⁊ forma actus. hec distinctio plane p3 p̄ p̄hm. 9. meth. in p̄n°. ⁊ etiā mēbra distinctiōis ꝓbari p̄n̄t p̄ dc̄a p̄hi in multis locis lo- quentis de actu ⁊ potentia. nūc sic nūc sic. sicut i. 7. meth. c. pe. ⁊. 8. met. c. vlt. Ex actu ⁊ potētia per se fit vnū. n̄ intel ligit̄ de istis vt opposita sunt. q2 sic nō sunt sil'. alio°. 9. met. c. 5. est aūt actꝰ exi stere rem nō ita sicut dicimus de poten tia. Et post explanādo istam descriptio nem manifestat in multꝭ oppositis. vt vigilans ac dormiens. ⁊ videns ⁊ clau- dens oculū. ⁊ elaboratū ⁊ illaboratu3. hiꝰ inquit dicere est alteri parti actꝰ de terminatus. alteri autē potētiale. ¶ Ad ꝓpositū ergo materia sine forma est in actu p̄mo modo ⁊ nō in potētia qȯ ꝓ- batur p̄ ipsūmet doc. Ecce verba sua. Materia ipsa accepit a deo hoc impfe ctum esse qȯ habet. s. in potētia. ⁊ n̄cce est ipsum h° ponē. q2 mām ꝯcedit a deo cāri. sed anteꝙ̄ cāret̄ erat in potētia p̄°° alit̄ cāret̄ qȯ impossibile est creari. g̊ pꝰ creationē fuit in potētia nō isto° sed 2° mō. q2 fuit receptiuū actus 2°° dicti. sed tunc ē ig̃ratia elenchi cū dr̄ est i actu p̄°° ⁊ non in actu 2°°. g̊ est in actu ⁊ non in actu. Eodē mō est eq̄uocatio ȯ potētia hincinde. ¶ Si etiā daret̄ 2^{m}. s. ꝙ mate- ria recipēt alia3 formā ⁊ manēt sil' cum corp̄e xp̄i nō posset improbari q̄n ess3 deo possibile. q2 nō includit ꝯ̄dictiōe3. si. n. corpꝰ xp̄i etiā quātū pōt esse sil' cū

quātitate panis ꝛ plus repugnat ꝙᵐ quāto
quātū ad sīlitatem ꝙ sḃa substātie .ꝛ per
ꝯñs plus ꝙ substātie cuicūqꝫ. Sic eniꝫ
arguit phs.4 phicoꝝ.c.de vacuo ꝙ si
duo corpa possēt eē siľ ꝛ q̄dlibꝫ sequiť
ꝙ nō ē ipossibile aliquā substātiam cō
positā ex illa mā ꝛ noua forma manere
siľ cū corpore xpi ❡Si iteꝝ dareť ꝙ ex
pellitur nō tñ sic ꝙ manifeste appareat
expulsio aeris.nec hoc pōt ꝓbari ipo
sibile deo.qꝛ nullā includit cōtradictio
nem

Quantum ergo ad

istum articulum quid.s.sit tenendū. Rº
ꝙ cō muniter teneť ꝙ nec panis manet
contra primam op.nec annichilatur uľ
resoluitur in materiam primam. sꝫ cō
uertitur in corpus xpi.ꝛ ad hoc mltuꝫ
expresse videtur loqui Ambro.cuius.ii
auctes.s.adducte sunt ꝛ plures hñtur
de ꝯse.di.5.ꝛ ponūt a mgr̄o di.10.ꝛ ō
ista.❡Pricipaliter aūt uideť moneř ꝙ ō
sacris tenēdū est sicut tꝫ scā rōna ecclia
sicut hēť extra ō hereticis. Ad abolēdā
Nūc aūt ipa tenet panē trāssubstātiari
in corpus.ꝛ vinū in sanguinē sicut ma
nifeste hēť extra de sum.tri.ꝛ fide ca.fir
miter credimꝰ.§.vna vō ubi dr.Ipe ihs
xps sacerdos ē ꝛ sacrificiū. cꝰ corpus ꝛ
sanguis in sacr̄o altaris sub spēbꝰ panis
ꝛ vini ueraciť continetur .ꝛ seqť statiꝫ
Trāsubstātiatis pane in corpus ꝛ vino
in sanguinē ptāte diuina.❡Ad hº etiaꝫ
est vna ꝯgruētia qꝛ ecclia orat. Fiat cō
mixtio ꝛ consecratō corporis ꝛ sanguis
dñi nr̄i Jhu xpi ꝛc̄. Alia est congruen
tia.qꝛ non ieiunus non potest congrue
celebrare.sed pcepta euchaª adhuc pt
sacerdos iterum celebraŕ.sicut habetur
extra de celebra.mis.Cōsuluisti excepº
inquit die natiuitať dñi nisi tñ necessi
tas supueniat sufficit sacerdoti seľ i die
missaꝫ celebrare.ꝛ ex hoc innuit qō in
die nať.dñi ꝛ qñ ncčitas ingruit lꝫ plu
res missas celebrare in die

Ad argumēta pro

pma op.ꝛ 2ª.ad pᵐ.ꝓcedo ꝙ ēt i credi
tis nō sūt pla ponēda sine nccitate.nec
pla miracla ꝙ opꝫ.sꝫ cū dr in miori vi
tas euchaᵉ possꝫ saluari manēte pane ľ
sine transsubstātiatōe dico ꝙ bñ fuissꝫ
deo possibile instituisse ꝙ corpus xpi
uere eēt presens substātia panis manen
te uľ cū accñtibus pane annichilato .ꝛ
tc̄ fuissꝫ ibi veritas euchᵉ.qꝛ ꝛ sigᵐ ue
rum ꝛ signatū ueꝝ.sꝫ h nō ē mō tota
veritas euchᵉ.ñ.n.sic instituit ut dicūt
auctes adducte.❡Et cū diciť ꝙ ad ueri
tatē euchᵉ nihil requiritur nisi ueꝝ sig
nū ꝛ ueꝝ signatū❡Rº.veꝝ est eo mō q̄
sigᵐ ē istitutū ꝛ q̄ sibi.dꝫ corrñdē signa
tū ꝙ ñ ē nc̄ pcise ꝙ corpꝰ sit cū aliq.s.cū
pane ľ cū accñtibꝰ pais idisticte.sꝫ istitu
tū ē nc̄ ꝙ signaᵐ sit tm̄ sḃ acc̄ntibꝰ ut sḃ
sꝰ Ad2ᵐ dico ꝙ ñ ē aliqs articulꝰ artā
dus ad intellc̄m difficilē nisi ille intelle
ctus sit verus .sed si verus ē ꝛ ꝓbatur
euidēter eē ueꝝ .oꝫ fm illum intellectū
tenere articulū qñ inquiriť in spāli. qa
nullꝰ alꝰ intellc̄s spālis verus est.sic āt
supponiť de intellc̄u hꝰ articuli ex auc
tibus allegatis.❡Et tunc ad 3ᵐ vbi stat
vis.dic dū ꝙ ecclia declarauit istū itel
lectū eē de ueritate fidei in illo symbu
lo edito sub Inno.3º.in concilio latera
nen. Firmiter credimus.ꝛc̄.sicut allega
tū est supius ubi explicite poiť ueritas
aliqꝝ credendoꝝ magis explicite ꝙ ha
bebať in symbulo aploꝝ.uel Athana
sij.uel niceno .ꝛ breuiter q̄cquid ibi
dicitur eē credēdum tenēdū est esse de
substātia fidei ꝛ hoc pꝰ istā declaratio
nē solēnem factā ab ecclia.Et si queras
quare uoluit ecclia eligere istū intellc̄m
ita dificilē huius articuli cū verba scp
ture possent saluari fm intellectum fa
cilē ꝛ veriorē fm apparentiā.❡De hoc
articulo dico ꝙ eo spū expoite sūt scrp
ture quo condite.Et ita supponenduꝫ
est ꝙ ecclia catholica eo spū exposuit.

quo tradita est nobis fides. spũ. s. vitatꝭ edocta. ⁊ ideo hunc intellectũ elegit. qꝛ verus ẽ. Non. n. in ptãte eccl'ie fuit facẽ istud v̾bũ vel nõ verũ. sed dei instituentis. sed intellectũ a deo traditũ ecclesia explicauit directa in hoc vt credit spũ veritatꝭ ❡ Ad 4.^m posset dici ꝙ accñtia non semꝑ sigãnt s'bam esse in actu quã affecerũt. sed aptitudinalit̃. vl' si modo sigãnt in actu non est ibi falsitas in sig^o vtest signum institutũ ad placitũ. qꝛ vt sic hꝫ sigãtũ ad qd̾ institutum est.

De secũdo articu

lo ꝓ̇ncipali sunt duo declarãda. p^o quõ panis trans'bat vel possit fieri trans'batio in corpus xp̄i ꝑexñs. 2° quid possit esse formale in termino ad quẽ ꝯuersionis. hec. n. duo tangebant in argumẽtꝭ ad primã partẽ. ❡ De p^o sciendũ ꝙ siue ad trans'bationẽ vnius ad aliud nõ requirat nisi ꝙ vterqꝫ terminus sit s'ba. ⁊ sit plene in obediẽtia agẽtis quantũ ad totale esse ⁊ ꝙ̃^m ad totale non esse. siue ſm aliquos plus requirat. s. mutua cõuertibilitas ſm naturã ꝓpt. s. ꝓ̇n^m potentiale transmutabile a forma vnius ad formã alteri⁹. licꝫ nõ vnica trãsmutatione. sed ꝑ multas. ⁊ hoc ab agente naturali. vtrũqꝫ istoꝝ saluat in ꝓposito. qꝛ tam panis ꝙ̃ corpus xp̄i totalr̃ ẽ in potestate dei ꝙ̃^m ad totale esse ⁊ totale nõ esse. habent etiã materiã eiusdẽ rõnis ꝓpter quam quantũ est ex parte vtriusqꝫ posset fieri transit⁹ ꝑ naturaꝫ ab uno in aliud. licꝫ per multa me^a. ❡ Lꝫ etiã ꝯsiderando corpus illud inquãtuꝫ nunc imortale ⁊ impassibile nõ posset illud ꝑ naturaꝫ ꝯuerti in panẽ. sed hoc non est qꝛ careat materia receptiua forme panis. sed qꝛ mã eius inseparabilit̃ cõtinet a forma sua. s. aĩa impassibili.

❡ Hoc etiã posset declarari de ꝑtib⁹ vtriusqꝫ termini. de⁹. n. in potestate sua hꝫ q̃ mãm ꝙ̃ formã vtriusqꝫ termini. ⁊ per ꝯñs põt mãm ꝯuertere in mãm ⁊ formã in formã. ⁊ ita totũ in totũ ⁊ totaliter. hoc aũt nõ põt nãle agens. qꝛ in potestate ei⁹ nõ est mã sed supponitur actioni sue ex prima. q. hui⁹ q̃rti. ⁊ ista rõ ꝓcedit ſm illã viã que tacta ẽ in. q. precedẽte. non aũt supponẽdo ꝙ ꝯuersio req̃rat susceptiuũ ꝯmune vtriqꝫ termino. ❡ Sed de mõ possibilitatꝭ istius cõuersionis ponit sic. Mã vt est q̇d est oĩo indistincta p^o de gñatione. g̊ agẽs presupponẽdo eam vt q̇d respicit illaꝫ vt oĩo indistinctã. Deus est hi⁹. qꝛ nõ agit ꝑ motũ. ⁊ hoc ideo qꝛ nõ est instrumentũ sed cã p^a. g̊ agit in mãm vt oĩo indistinctã. g̊ sicut põt formã destructã eandẽ numero reducẽ in suã mãm propriam. qꝛ non agit ꝑ motũ qui ꝓhibet idẽ numero redire. ita põt eãdẽ formã inducere in quancũqꝫ mãm. ad eandeꝫ aũt formã numero sequit eadẽ mã numero. g̊ põt facere ꝙ quecunqꝫ mã fiat quecũqꝫ mã. ⁊ sic põt facẽ ꝙ forma corporis ponat in mã panis. ⁊ per hoc illa materia fiat ista ⁊ forma forma. ⁊ totũ istud diffuse declarat. ❡ Sed cõtra primam ꝓpositionẽ quã accipit. s. mã vt est quid est oĩo indistincta arguit sic. quia aut intelligit indistincta ſꝫ numerum. s. ꝙ quecũqꝫ vt est q̇d est oĩo eadem cuicunqꝫ. vel intelligit indistincta ſm rõnem. hoc est vt ẽ quid est vni⁹ rationis. ❡ Si p^o mõ iste intellectus est oĩo impossibilis. qꝛ ꝯ̃ phꝫ ⁊ ꝯ̃ rõnẽ nãlem ⁊ ꝯ̃ illud qd̾ intendit declarare ꝯ̃ phm. qꝛ ex intentiõe loquẽs. 12. meth. c. 2. de per se ꝓ̇ncipiis dicit ꝙ sicut principiata sunt alia sic eoꝝ ꝑ se ꝓ̇ncipia. ⁊ hoc ſm genus ⁊ spẽm ⁊ numerũ. ⁊ ad ꝓpositũ exp̄sse dic hoꝝ que sunt in eadẽ specie diuersa. supple sunt ꝓ̇n^a. nõ spẽ. sed qꝛ singulariũ alia est tua mã ⁊ mouens ⁊ spẽs ⁊ mea. rõe aũt vl'i eadẽ. g̊ ex intentione vult ꝙ mã mea ⁊ tua vt est per se prin^m meũ ⁊ tuũ est alia numero. est ãt per se prin^m vt quid est. qꝛ pars substãtie non põt esse aliquid nisi vt s'ba ⁊ vt

Egidius in theore matibus.

quid ¶ Hoc etiā pz ex ꝓcessu phī inue-
stigando mām. pº phis. ꝛ pº de gnātiōe
ꝛ 2º. dicit eam esse eandez subiectā toti
transmutationi ꝛ vtriqꝫ termino. ¶ Sic
ḡ est eadē in genito ꝛ corrupto quō nō
est eadē in duobus sil' genitis. qꝛ tūc ge-
neratio ꝛ corruptio nō magis ꝯcludēnt
mām vnā ꝙ simul exñtia diuersoꝝ. ḡ
mā vt q̄d si est eadē in aere corrupto ꝛ
in igne genito ex ipso: ipsa vt q̄d est nō
sic ē eadē in aere ꝛ igne sil' exñtib'. ¶ Et
pōt rō ꝯfirmari. qꝛ si posset eē eadē sil'
sub forma aeris ꝛ ignis nō reqreret trās
mutatio corrūpens p̄cedens ad hoc ꝙ
mā fieret sub alia forma. ¶ Contra hoc
etiā est rō manifesta. qꝛ mā est prior or
dine nature ꝙ ipsa forma recepta. quia
materia est fundamentuz oīm. iuxta il-
lud. 2. meth. in antiq̄ translatiōe in fun
damento nature nihil ē distinctuz. p̄us
aūt vt est prius essentialiť nō variať ꝓ-
pter variationē posterioris. si ḡ mā vt
est q̄d est oīno eadē in se nulloº pōt esse
alia ꝓpter aliam formā receptā. ḡ ipsa
oīno eadē recipiet formas ꝯtrarias sbā
les vel saltem incōpossibiles. vt aeris ꝛ
ignis. ꝛ tunc sequereť ꝙ gnāns possꝫ ge
nerare nihil corrūpēdo. posset etiā mā
simul esse eadē sub forma hoīs ꝛ asini.
ꝛ sic nlle due forme sbales repugnarēt
insimul pficiendo mām. Est etiā ille in
tellectus falsus ad propositū suū qꝛ de-
ducit ꝙ pōt formā corpis ponē deus in
materia panis. Si aūt ista mā est eadē
cum mā corpis ñ pōt poni in ea forma
corpis. qꝛ iam hꝫ eam. eadem. n. nume
ro sibi vtpote mā corpis nō pōt poni i
ea forma corpis. qꝛ iam hꝫ illā formaz
ḡ ꝛ ista hꝫ. ꝛ si hꝫ nō pōt sibi imp̄mi. qꝛ
tunc sil' hr̄et ꝛ nō hr̄et. ¶ Si aūt intelli-
gat ꝙ mā sit indistincta hoc est eiusdez
rōnis. ꝛ sic deducat ꝙ deus pōt formā
eandē numero imp̄mē illi materie que
inest isti. ꝯñtia nō valet. qꝛ eadē forma
numero ñ pōt sil' informare duas mās
quarū vtraqꝫ erit sufficiēs receptiuū ꝛ
totale ei'. nā ꝛ ista vnitas rōis stat cum
distinctōe numerali h' materie ab illa.
Esto etiā ꝙ dareť sibi ꝯñs ñ seqť ꝙ ista
mā fiat illa mā. qꝛ p̄us non variať ꝓpť
nouitatē posterioris. mā ḡ illa nō fit aª
ꝙ p̄us fuerit. qꝛ recepit aliā formā quā
p̄us nō habuit. ¶ Hoc etiaz ꝓbať. qꝛ si
fieret alia. ḡ ista forma ñ posset sibi im
primi. qꝛ forma illa nō pōt imp̄mi illi
materie q̄ iam hꝫ eā. vt sic arguať ꝑ eo
dem instanti. si mā panis recipit formā
corpis. ḡ fit in illo instanti mā corpis. ḡ
in illo instāti non pōt recipe formā cor
poris. qꝛ mā corpis nō pōt tunc recipeř
formā corpis qꝛ eā p̄habꝫ. ¶ Itē ista im
pressio forme corpis in mām panis nō
esset transbatio sed gnātio. illa. n. mā
p̄us fuit sub p̄uatiōe forme corpis. ꝛ nc̄
hꝫ formā illā. Nec ꝑ hº etiā ꝓbať quō
forma panis transeat in formā corpis.
¶ Preterea etiā ista ꝓpositio ꝙ solus de'
respicit mām vt ē quid. videť esse falsa.
agens. n. sub ea rōne respicit passuz sub
qua inducit in eo terminuz actiōis. sed
agēs creatū pōt inducē formā sbalē in
mām ꝑ gnātionez. ꝛ illa inducit in ma
teriā vt est q̄d. qꝛ sic est per se receptiua
forme sbalis. ḡ agēs nāle attingit mām
vt est q̄d. ꝛ ex hº sequeť si ista ꝓpō esset
vera ꝙ eā respiciēs vt q̄d pōt eandē for
mā in māz quācūqꝫ iprimē. ꝛ tc̄ si agēs
supnāle trāsbare pt seqreť ēt ꝙ agēs cā
tū hº posset. qđ ē manifeste falsum. Itē
illa ꝓpō q̄ ꝓbat ꝙ de' nō agit ꝑ motū
ꝛ oē aliud agit ꝑ motū. qꝛ oē aliud ē in
strm̄ dei. ꝛ deus ē pª cā. ñ ꝯcludit. imo
magis pōt duci ad oppoᵐ. qꝛ si instrm̄
inqᵐ instrm̄ ē nō oꝫ agē ꝑ motū nisi qꝛ
ipsum ē mouens motū. ḡ oportet illud
cuius est instrumētum poterit agē per
motū in ipsum instrumentū.

Quātū ergo ad istuz arti-
culū dico ꝙ
possibiltas conuersionis panis absolu-
ta in corpus xp̄i est ex plena obediētia
vtriusqꝫ termini respectu v̄tutis diuine

¶ Sed est dubiũ ſpãle hic ,ppter termi-
num ad quẽ ꝑexiſtentẽ. qꝛ non videt̃ ꝙ
inꝑexiſtens ꝛ ſm eſſe priſtinũ manens
poſſit aliquid ↄuerti. ¶ Hic dici põt ꝙ
eſt impoſſibile tranſſbationẽ partialeꝫ
eſſe inꝑexiſtens. qꝛ illa eſt mutatio per
quã potentiale recipit actuꝫ quo prius
caruit. ꝛ ꝑ ↄſequẽs ↄpoſitum ex illo po
tentiali ꝛ illo actu nouũ eſt. quia ſucce-
dit priuationi illius actus. ¶ Sed oppo-
ſitum eſt in tranſitiõe totali. quia ibi ñ
eſt mutatio vt dictũ eſt prius. ꝛ ideo nõ
oportet terminũ illius tranſſbationis ſe
qui priuationẽ ſeu negationẽ oppoſitã
ſuo eſſe. ¶ Sed iſtud nõ ſufficit: quia lꝫ
nõ oporteat terminũ iſtius tranſſbatio
nis eſſe nouum ,ppter rationẽ mutatio
nis ſicut bene deducit̃: tamẽ videtur ꝙ
oportet ipſum eſſe nouũ. quia ẽ termi-
nus noue actionis. nihil eniꝫ eſt termi-
nus actionis ,pprie. ſ. de genere actiõis
quin per illã actionẽ accipiat eſſe. ꝛ hꝰ
ſaltem ſm illud ſm qõ eſt formalis ter
minus actionis illius. vnde etiaꝫ filius
dei qui eſt terminꝰ actiue generationis
patris per illaꝫ generationẽ accipit eſſe
ꝛ ꝑſonã eſſe ꝛ deum eſſe. alioquin ſi
nullũ eſſe accipit per illã non videt̃ eſſe
intelligibile quomodo ſit ibi aliq̃d ter-
minans generationẽ que eſt actio ḋ ge-
nere actionis. qõ pro tanto dico ad ex-
cludendũ generatiões que dicunt̃ equi
uoce actiones illarũ quidẽ terminũ nõ
oportet accipere eſſe. quia nõ ſunt acti
ones de genere actionis. ſed ſunt termi-
ni vt dictũ ẽ di. 3. ꝑmi li. ¶ Si dicas ve-
rum eſſe de termino actionis poſitiue.
tranſſbatio autẽ non ẽ niſi actio deſtru
ctiua termini a quo. ꝛ in hoc magis eſt
non actio. ¶ Hoc nõ videt̃ ,pbabile. qꝛ
ipſa eſt inter terminos poſitiuos ita ꝙ
nec ẽ creatio nec deſtructio tantũ. ¶ Po
teſt dici ꝙ tranſubſtãtiatio hoc ſtante
ꝙ ſit inter terminos poſitiuos que ſunt
ſubſtantie poteſt poni duobꝰ modis in
telligi. vno modo ꝙ ſit ad ſubſtãtiã vt
per ipſaꝫ accipientẽ eſſe. Alioꝰ vt ſit ad
ſbam vt ꝑ ipſaꝫ accipientẽ eſſe h̃. Priª
põt dici ,pductiua ſui termini ad queꝫ
2ª adductiua. qꝛ per ipſam adducit̃ ter
minus vt ſit h̃. ꝛ ſub aliĩs verbis poteſt
eſſe vel ad entitateꝫ ſui termini. vel ad
preſentialitatẽ eius alicubi. tranſubſtã-
tiatio primo modo põt eſſe ad ſubſtan
tiam que ꝑfuit. ſed nõ uidet̃ poſſe poni
in ſubſtantiã manentẽ ſm eſſe ſuũ anti
quum. ſed 2º modo bene põt eſſe tranſ
ſubſtãtiatio inꝑexiſtens. quia põt fieri
de nouo ꝑſens hic. vbi fuit terminus a
quo. manens tamẽ vbi erat prius. ¶ Et
ſi obicit̃ ꝙ iſta 2ª nõ eſt trãſubſtãtiatio
quia terminus eius nõ eſt ſubſtãtia vt
ſubſtãtia. ſed ẽ iſta ꝑſentia que accidit
ſubſtãtie. ſola enim illa acquirit̃ ꝑ iſtaꝫ
actionẽ. ¶ Et ꝓterea tunc erit terminus
ad quẽ per tranſubſtãtiationeꝫ alicubi
vbi prius nõ fuit. cuius oppoſitũ ,pba
tum eſt in di. 10. q. 1. ¶ Et preterea quot
eſſent h̃ preſentia tot eſſent ꝑſentialita
tes. ꝛ per ↄſequens tot ↄuerſiones. mul
ta aũt ſunt in xp̃o quoꝝ quodlibet eſt
hic pñs. g̃ ſunt multe ↄuerſiones. ¶ Ad
primũ poteſt dici ꝙ ſubſtãtia eſt termi
nus ipſius tranſubſtãtiatiõis 2º modo
dicte. quia ipſa ſubſtãtia ſuccedit ſub-
ſtantie. non tamẽ habet eſſe ſubſtãtiale
nouũ. ſed tantũ preſentiã nouaꝫ. ¶ Ad
ſecundũ dico ꝙ tranſubſtãtiatio ꝑmo
modo dicta nõ facit terminũ ad quem
eſſe vbi nõ ꝑfuit. ꝛ ita debet intelligi cõ
cluſio ,pbata di. 10. ſed trãſubſtãtiatio
ſecũdo mõ dicta includit mutationem
quandã ad ſimplicem ꝑſentiã circa ter
minũ ad quẽ ꝛ rõne iſtius bene põt ter
minus ad quẽ eſſe per illã vbi nõ ꝑfuit
¶ Ad 3ᵐ poteſt dici ꝙ nõ eſt ibi niſi uni
cum ꝑmo ꝑſens. ſ. illud qõ eſt ꝑncipiũ
ſigãtũ huiꝰ ſigni. Alia autẽ ꝑſentia vel
ſunt ptes ipſius vel ↄcomitantia ipſuꝫ
cõuerſio. g̃ eſt vnica. qꝛ vnius ſubſtãtie
panis ꝑus pñtis iſtis ſpeciebus in vnũ
corpus vt pñs eiſdeꝫ. ¶ Pro iſta via vi

detur esse rō ista. qꝛ eo mō terminꝰ ꝑoꝛ
ꝯuertit in terminū posterioꝛē. quō ter-
minus posterioꝛ succedit termino ꝑoꝛi
sed terminus posterioꝛ nō succedit ſm
esse simplr. sed ſm esse hic ꝑsens pani
ꝑexn̄ti. ḡ nec panis ꝯuertit nec trāsit in
coꝛpus xp̄i nisi ſm esse hic pn̄s pani ꝑ-
exn̄ti. Si dicas ꝙ absolute esse coꝛpori
succedit ipsi eē panis. qꝛ coꝛpus manet
ſm suū esse simplicit̄ pane desinēte esse
¶ Cōtra hoc n̄ est succedē sic terminū t̄
mino. qꝛ sic sol potest dici succedē cui-
cunqꝫ coꝛrupto inferiꝰ. qꝛ manet ī suo
esse illo desinēte esse ¶ Scōm hanc viā
pōt teneri ꝙ termini istius transitꝰ sunt
incōpossibiles eo mō quo termināt. qꝛ
sic nō sunt sil̄. lꝫ ō potētia absoluta dei
possint esse sil̄. sicut lꝫ deus possit facē
aerē sil̄ cum igne de potētia absoluta ⁊
foꝛte ex eadē mā. tm̄ vt aer succedit igni
sic incōpossibiles in sil̄ essendo ¶ Cōtra
hoc vr̄ ꝙ n̄ sit tm̄ vna mutatio in ꝯpo
sito. qꝛ ꝑ illā qua coꝛpꝰ vt hic succedit
pani vt hic nō desinit panis esse nisi vt
hic. ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō desinit esse simplr. ḡ oꝫ
dare aliam mutationē ꝑ quā panis de
sinat esse simplicit̄. Rn̄sionē quere.

De secūdo articu

lo dico ꝙ sicut ī ꝯuerso sunt duo. s. mā
⁊ foꝛma. ita in termino ad quē ꝯuersio
nis. ponit̄. n. h ꝯpositū ꝑꝰ ꝯuerti in ꝯpo
sitū. ⁊ ita in vtroqꝫ termino aliq̄d esse
foꝛmale ⁊ aliq̄d māle. ¶ Quid sit ḡ foꝛ-
male in termino ad quē. dr̄ ꝙ in nā hu
mana xp̄i nihil est nisi mā ꝑa ⁊ aīa in-
tellectiua. ⁊ ꝑ hoc sunt q̄tuoꝛ rōnes fū
damentales. ꝑa est h. Vniꝰ entis ē vnū
esse. vnū esse est ab vna foꝛma. ḡ vnius
entis est vna foꝛma ¶ Hoc ꝯfirmat̄ per
illud phi. 7. met. c. de vnitate diffinitō
nis. vbi vult ꝙ genꝰ nihil est ꝑter eas q̄
sunt generis spēs. ⁊ ibidem finalis dr̄ia
sb̄a erit rei ⁊ diffinitio. ⁊ ibidē nō ē oꝛ-
do in sb̄a. quō. n. oꝫ intelligē hoc ꝑus:
illud vō posterius. Ex q̄bus oībus acci

pitur ꝙ vnitas diffinitiōis est ꝑ hoc ꝙ
genus nihil est ꝑter ea quoꝝ est. ⁊ dr̄ia
que hꝫ rōnē foꝛmalis dicit totaꝫ sb̄am
rei. ḡ nō est ibi alia ⁊ alia foꝛma. qꝛ tūc
si a ꝑma acciperet̄ genus ⁊ a 2a dr̄ia: ge
nus esset aliq̄d pꝛeter spēs saltē ſm esse
quidditatiuū. nec esset dr̄ia vltima to-
ta sb̄a diffiniti. Esset etiaꝫ oꝛdo in sb̄a
rei ſm oꝛdinē foꝛmaꝝ. ¶ Ibidēꝫ etiā vi
detur dicer̄ phs ꝙ dr̄ia posterioꝛ inclu-
dit pꝛioꝛē. nā fixio pedis est q̄dā pedali
tas. sed non includeret si ab alia ⁊ alia
foꝛma sumer̄t. Hec rō sumpta est ex uni
tate ꝑ se ¶ 2a rō ex dr̄ia foꝛme accn̄tal̄.
ad foꝛmā sb̄aleꝫ sumit̄. foꝛma. n. sb̄alis
dat esse simplicit̄. accn̄talis aūt ſm q̄d.
Ex hac sequit̄ alia dr̄ia ꝙ foꝛma accn̄-
talis aduenit enti simplicit̄. sb̄alis autē
enti tm̄ in potentia. 3a dr̄ia est ꝙ sb̄e est
gnātio simplr. qꝛ de potētia simplr ad
esse simplr. accn̄tis aūt ſm q̄d. sed si foꝛ
ma sb̄alis posset sequi aliā foꝛmaꝫ sb̄a
lem in eodē iste ꝯr̄ie nō saluarent̄. naꝫ
illa 2a nō daret esse simplicit̄. qꝛ adueni
ret enti in actu. ⁊ esset gnātio ſm q̄d. ⁊
vltimū mediū. s. ō generatiōe pondera
tur specialit̄. qꝛ ſm phm. 5. phis. gene-
rō nō est motus ꝓpter duo media q̄ ibi
tangit. ꝑm est. qō mouet̄ ē. qō generat̄ n̄
est. 2m mediū ē. qō mouet̄ est in loco. ⁊
loquit̄ vtrobiqꝫ accipiēdo qō gnāt̄ pro
subiecto gnātiōis. ḡ illud simplr nō est
nec hꝫ foꝛmā ꝑ quā ꝑt esse in loco ¶ Sꝫ
si poneret̄ foꝛma ꝑoꝛ saltē ꝑ istā sb̄m es
set simplr ⁊ posset esse in loco. ḡ ⁊c̄. 3a
rō sumit̄ ex ꝑdicatiōe. qꝛ qn̄ a diuersis
foꝛmis accipit̄ ꝑdicatio. vel ē ꝑdicatio
per accn̄s vtpote si foꝛme non sunt ꝑ se
oꝛdinate. vt hō ē albus. vl̄ si foꝛme sint
per se oꝛdinate ē ꝑdicatio ꝑ se 2oo. vt su
perficiatū est albū. ḡ si genus accipit̄ ex
vna foꝛma ⁊ spēs accipit̄ ab alia. qō oꝫ
dicere ponendo plures foꝛmas in hoīe
sequit̄ ꝙ pꝛedicatio alicuius generis de
hoīe nō erit ꝑdicatio per se ꝑmo ¶ 4a
ratio pōt fieri ⁊ plus valet oībus ꝑcedē

tibus. Plĩtas nõ est ponenda sine neces-
sitate ex ꝑmo phiſ. Sed nõ est necessa-
rium ponere illas plures formas. qꝛ ꝑ-
fectior ↄtinet in se imꝑfectiorẽ virtuali-
ter. sicut tetragonũ trigonum. ex 2° de
aĩa. ergo supfluum est ponẽ illã aliã distin-
ctam ab ista ꝑfectione cõtinente illam.
¶ Innitentes istis rõibus ⁊ ↄclusionẽ ip-
sarum tenẽtes ad ꝓpositũ eas applicant.
dicit.n. vno° ꝙ ꝑmus termin⁹ ↄuersio-
nis istius est cõpositũ ex mã ⁊ aĩa intel-
lectiua. nõ vt intellectiua nec ut consti-
tuit ↄpositum qd est hõ. sed vt dat esse
corporeũ ⁊ constituit ↄpositũ qd ẽ cor-
pus. ipsa.n. eadem aĩa ⁊ ↄstituit in esse
hoĩs ⁊ aĩalis ⁊ corpis ⁊ sbe. ⁊ hoc sine
distinctione reali forme ⁊ forme ⁊ ꝓpt
ↄtinentiã virtualez forme ꝑfectioris. ⁊
sicut põt aliqd ꝑ° agere ꝑ aĩam ut dat
esse corporeũ. lz nõ agat eandẽ actionẽ
per aĩaz vt dat esse intellectiuũ: ita põt
terminare actionẽ sub tali ratiõe lz nõ
sb tali. ¶ Cõtra istud. si hostia ↄsecrata
a xp̃o in cena ĩ pixide fuisset triduo ser-
uata ꝑmansisset ibi eadẽ res ꝑ° ↄtenta.
illud autez in qd ꝑ° fiebat ↄuersio nec
fuit mã prima nec accñtia nec ↄpositũ
ex mã ⁊ accñte. ergo ↄpositũ aliqd ex mã
⁊ forma sbali. illud ergo ꝑmansisset in tri-
duo. sed tunc nõ erat ↄpositũ ex mã ⁊
aĩa intellectiua. qꝛ xp̃s vere fuit mortu-
us in cruce. ⁊ ita aĩa intellectiua vere
fuit sepata. sed non põt esse sil' sepata ⁊
vnita eidẽ corpori. ex di. io ¶ Itẽ termi-
nus istius ↄuersionis oz ꝙ sit reale vt
reale qꝛ ↄuersio est realis. Sed aĩa in-
tellectiua vt dat eẽ corporeũ distinguẽ-
do ↄ esse intellectiuũ etiã ꝟm aliqs isto-
rum nõ est aliqd reale. sed tm̃ quid ab-
stractũ per actũ intellectus. sicut cõe est
aliqd ꝑter singularia siue inferiora ꝟm
eos. ergo ista ↄuersio non põt esse in aĩam
sub tali rõne vt in ꝑ se terminũ ↄuersio-
nis. ¶ Alius tenens ↄclusionẽ candẽ di-
cit ꝙ mã habens modũ quantitatiuũ
est illud ↄpositũ in quo fit ↄuersio pa-
nis. quãtitas.n. derelinquit in mã mo-
dũ extensiuũ ꝑtiũ qui modus ñ est ali-
quod accñs ipsi m^{e}. ⁊ tñ mã sub illo°
est ↄpositũ in tm̃ etiã vt possit dici cor-
pus. vt ipse declarat. Ideo autez negat
quantitatẽ in ꝑ se termino ↄuersionis:
qꝛ tunc nõ esset transbatio si reqreret
in ꝑ se termino suo aliqd accñs. ⁊ tunc
etiã esset ibi quãtitas ꝑ°: qd ipsi negãt
⁊ alij coiter. ¶ Cõtra qro aut modus il-
le quãtitatiuus est idẽ m^{e} ꝑcise sumpte
aut nõ. si sic: ⁊ ↄuersio fit in mãm sub
isto mõ. ergo fit ↄuersio toti⁹ panis ĩ mãm
ꝑcise acceptã. ⁊ ꝑ ↄñs nõ est mã ↄuersa
in mãz ⁊ forma in formã qd ipse negat
Si nõ. ergo vel ille modus qᷓtitatiuus ni-
hil est. ⁊ tunc ↄuersio fit in nihil. qꝛ for-
malis termin⁹ ↄuersionis ẽ purũ nihil
vel cõuersio fit ꝑcise in ipsam mãm. ⁊
tunc multiplicant vba sine fructu. aut
aliqd aliud a mã. ⁊ tũc vl' forma sbalis
vel accñtalis. Si sbalis ⁊ nõ aĩa intelle-
ctiua habet ꝓpo^{m} ꝙ ẽ alia forma sba-
lis in corꝑe xp̃i. Si accñtalis sequit il-
lud incõueniẽs qd credit vitare. s. ꝙ in
per se termino istius ↄuersionis reqrat
aliqd accñs. ¶ Itẽ nihil cãtũ a posterio-
ri nãliter põt esse idẽ priori naturaliter
modus iste ꝑ te cãt ⁊ derelinquit a quã-
titate que ẽ posterior nãlit sba m^{e}. ergo nõ
põt esse idez sbe materie. maior ꝓbat.
qꝛ si est idẽ realit priori nõ depẽdet rea-
liter ab eo. sed posteri⁹ dependet realit
a priori. ꝑus nõ depẽdet realit a poste-
riori. ergo nec istud qd ẽ idẽ sibi. ¶ Adhuc
maior istius pz. qꝛ ↄdictio est aliqd esse
⁊ nõ esse aliqd qd ẽ idẽ sibi. sed si istud
nõ dependẽt ab aliq ⁊ illud qd est idez
sibi dependẽt. posset illud esse sine illo.
¶ Preterea aut illud corp⁹ qd ponis ꝑ-
mum terminũ ↄuersionis est corp⁹ ma-
thematicũ vel nãle. nõ.n. distinxit phs
corpus in pľa. Si mathematicũ. ergo inclu-
dit actu quantitatez. ergo habet qd vitas.
Si naturale. ergo est ꝑ formã substantialẽ
naturalem vel per qualitatez. si primo

modo habet ꝓpositū. qꝛ illa forma nō est aīa intellectiua. si 2ᵒᵒ ꝛ q̄litas nālis p̄supponit q̄ttitatē. adhuc h̄r ꝓpoᵐ. qꝛ p̄mus terminus ꝯuersionis includet māām cū quātitate ꝛ q̄litate. ꝛ ita erit n̄ tm̄ ens p̄ accn̄s. sed dr̄ ens p̄ accn̄s. ¶ Itē nō sunt efficaciora v̄ba sup̄ sanguinem q̄ꝫ sup̄ corpus. sed dicendo hic est calix sanguinis. nō pōt fingi terminꝰ ꝯuersionis esse sola mā̄ sub mō q̄ttitatiuo. qꝛ illud non est sanguis. Sanguis. n. dicit aliquā s̄bam que generat a nutrimēto assumpto. ꝛ est ꝓximū ꝯuertendū in carnē. non aūt generaret nec ꝯuerteret nisi haberet ꝓpriā formā s̄balē. ¶ Preterea cum dr̄. h̄ est corpus. nō ponit aliquid distrahēs a v̄itate carnis ꝛ ossis ꝛ hmꝰ. sed potius vt includit oēs partes eius qō est priᵒ aīale. sed si diceret h̄ est caro vel os videret fictio ponere terminum ꝯuersionis esse tm̄ māām sub mō quantitatiuo. ḡ multo magis in ꝓposito accipiendo corpus vt est qōdā includens oīa ista. sicut hic accipitur. ¶ Si ḡ neuter modꝰ tenēs ꝯclusionē negatiuā hanc ꝙ in corpe xp̄i non est alia forma s̄balis q̄ꝫ intellectiua saluat sufficienter veritatē euchᵉ. sed nec saluat sufficient vnitatē rei ꝯtente in euchᵃ. s. vnitatem corporis xp̄i. qꝛ sicut in ex̄ntia nāli ita ꝛ in euchᵃ erat idē corpus ꝛ mortuū ꝛ viuū. quod ꝓbat per multas auctoritates quaꝝ vna est Ambr. ꝛ ponit de cōsecra. di. 2. Oīa quecūqꝫ. loquēs de eucharistia. quō efficit corpus xp̄i. idē inquiens sane corpus qō de virgine sumptum est qō passū est ꝛ sepultū: qō resurrexit ꝛ in celū ascendit. ¶ Item dicit Leo papa in sermone de ascēsione dn̄i Non dubia fide sed certissima scia tenemus eam naturā in p̄ris ꝯsessuram throno: que iacuerat i sepulchro. ¶ Idē habet ab Aug. in sermone de ascensione qui incipit. Oīa carissimi. Itē Aug. de fide ad Petꝝ. ¶ Idē homo in vtero matris ꝛ pepēdit in cruce ꝛ iacuit in sepulchro ꝛ resurrexit. sed nō pōt intelligi hic ista idētitas nisi rōne partis que est corpus. ¶ Hoc etiā vult Dam. li. 3. c. 30. Nullā inquit partiū nature deposuit. ¶ Item Gregꝰ. super illud Joh. p̄ᵒ. Manifestabat ꝛc̄. Qō moriendo in sepulchro posuit: surgēdo super angelos leuauit. ¶ Hoc etiam habet ab Augᵒ. ad Felicianū. ꝛ habet li. 3. di. 21. Illam carnem in sepulchro nō deseruit quā in vtero formauit. ¶ Hoc etiam confirmatur p̄ Innocentiū. extra de celebratione missaꝝ. In quadā. De latere saluatoris fluxit sanguis ꝛ aqua. in q̄bus instituta sunt duo p̄ncipalia sacramenta: baptismus ꝛ eucharistia. ḡ euchᵃ vt ibi innuit. ꝛ habet ſigātionē illius sanguinis fusi de latere. ꝛ habet efficaciā virtute illius sanguinis. sed nō sigāt sanguinem nisi qui est pars corpis. nec habet efficaciā nisi i virtute effusi sanguinis de corpore xp̄i. ḡ illud corpus de q̄ fusus fuit sanguis ille fuit corpus xp̄i. Sed de corpore mortuo fusus fuit. qꝛ Joh. 19. dr̄ ꝙ eo iam mortuo vnus militum latus eius aperuit. Cum viderēt inquit Jhm iam mortuū. ḡ illud corpꝰ iam mortuū fuit idē cum corpe xp̄i viuentis. ¶ Item Hierōꝰ. sup̄ illud Josue 2. Cum subleuabis de corruptiōe. dicit Illud ipsū corpus ꝛ eandē carnē resurgere que humo cōdita fuerat. ¶ Alij cōcedētes ꝯclusionē ad quā adducte sunt iste auc̄tes dicunt ꝙ q̄tuor rōnes adducte ꝓ ꝯclusione negatiua ꝯcludūt de q̄libet qō producit ab vno ꝛ eodē agente. non aūt ꝯcludūt de hoīe. quia ꝓducitur a duobꝰ agentibus ꝛ duabꝰ mutationibꝰ. corpꝰ. n. ꝓducit a ꝓpagāte. aīa aūt a creante. 16. de aialibus dr̄. Solus intellectꝰ est ab extra. ¶ Et iste due ꝯclusiones. s. p̄ᵃ ꝙ ille rōes ꝯcludāt ibi. ꝛ nō ꝯcludant hic. q̄ est 2ᵃ. ꝓbant p̄ᵃ sic. Oē qō est iō est qꝛ vnū numero est. Boeꝰ. li. de unitate ꝛ vno. ḡ ad quālibet vnā rem naturalē est vna mutatio numero

Sed mutatõ distinguit̃ specie numero ⁊ genere per formaȝ terminantẽ. ex. 5. phiſ. g̊ vnius mutationis qua ꝓducit̃ vna res naturalis est vna forma nume ro terminãs. Si dicat̃ ꝙ in generatiõe vnius entis sunt multe gñationes ptia les. ⁊ ille sunt ad diuersas formas tanq̃ ad ꝓprios terminos. Contra aut iste plures forme educunt̃ de vna potentia materie aut de diuersis. nõ de vna. qꝛ ſm ꝯmentatorẽ. 12. met. numer⁹ poten tiaruȝ in mã est ſm numerꝝ spẽꝝ. ⁊ ita ille due forme q̃bus esset vna potentia essent eiuſdẽ ſpẽi. ſed tales duas est im possibile simul esse in eodẽ. Et preterea tunc ille pficeret mãm ſm eandẽ poten tiam. ⁊ tunc duo actus essent unius po tentie. qȯ videt̃ esse cõtra phm. 3. phiſ. vbi vult ꝙ potẽtie distinguantur sicut actus. qꝛ si posse sanari ⁊ posse egrota ri essent idẽ. sanare ⁊ egrotar̃ essent idẽ Nec põt dici ꝙ ille forme educant̃ ȯ di uersis potẽtijs materie. qꝛ cũ ille poten tie inessent mᵉ sine ordine nature sequẽ tur ꝙ ⁊ forme ille sine ordine essent pfi cientes mãȝ istã. qȯ est impossibile. tũc etiaȝ sequeret̃ ꝙ mã vt est termin⁹ a q̊ generatiõis plẽs mutatiões includent essent ens p accñs. qꝛ hñs plẽs potentias sed de ente p accñs nõ generat̃ nisi ens per accñs. g̊ generatũ non esset vnũ nisi per accñs. Itẽ oẽs ille rõnes ꝯcludunt ex p se rõne forme ſbalis. ipsa. n. per se ꝯstituit ens in actu simplr̃. Et si rñde atur per ꝯpletum ⁊ incõpletũ. hoc im probatur. qꝛ non esset via distinguẽdi formam ſbalem ab accñtali. quantũ cunq̧ enim esset forma talis vel talis posset euadi dicendo illam que est sub stantialis esse accñtalem ⁊ ecõuerso. p cõpletum ⁊ incompletũ. Ex hoc põt formari ratio sic. Illa positio est irrõ nalis que excludit distinctioneȝ ſbe ab accñte. hec est hi⁹. quia per istaȝ nõ põt ꝯcludi aliquã esse formaȝ accñtalẽ per hoc ꝙ aduenit enti in actu. qꝛ per te il lud fuit in actu incõpleto. ⁊ ita dicã si forma accidentalis aduenit ⁊ preexñs sit in actu incõpleto. 2ᵃ cõclusio. s. ꝙ in hoie non ꝯcludãt sed qȯ opositũ sit ibi verũ ꝓbat̃ sic. Oẽ per se agẽs hȝ ali quem ꝓpriũ terminũ sue actionis. ⁊ p ꝯñs vbi sunt diuersa agentia ⁊ diuerse actiones non põt esse forma eadẽ per se terminãs. Et hoc confirmat̃ p phm. 5. phiſ. vbi vult ꝙ non põt eadẽ sanitas redire ꝓpter diuersitatem actionis ad hanc ⁊ ad istã sanitatẽ. sed agẽs increa tum p se agit ad generationeȝ hois. qꝛ infundit aĩam intellectiuã. ⁊ agẽs crea tum p se agit ad eius generationẽ alte rando corrũpendo trãsmutando. alio quin nõ magis esset bos pater bouis q̃ asinus. nisi qꝛ per actionẽ bouis de seie bouis generat̃ bos. ⁊ ita ĩ hoie. Et cõ firmatur rõ. qꝛ si ideȝ est p se terminus vtriusq̧ agẽtis aut idẽ ꝯpositũ aut ea dem forma. Si p̊ᵐ det̃. g̊ hõ est creat⁹. qꝛ est p se termin⁹ creatiõis. si forma: g̊ non est p se a ꝓpagante. qꝛ p se ẽ termi nus creationis. vtrũq̧ ẽ inconueniens. Addit iste iuxta p̊mã rõneȝ suã ꝙ ad duas formas eductas de potẽtia mate rie sunt potẽtie distincte. Sed ad duas formas quaꝝ altera educit̃ de potẽtia materie altera cãt̃ ñ sunt due habitua litates vel poᵉ. ⁊ iõ magis est vna gene ratio ad duas formas 2ᵒᵒ q̃ p̊ᵒᵒ. Ad dit etiã ꝙ illa forma que põt dare esse materie nãlit̃ seorsum sine altera nata est ꝯstituere suppᵐ. ⁊ iõ oĩs forma sup ueniens illi est accñs. sed forma non na ta dare p se esse sine alia ñ est nata ꝯsti tuere suppoᵐ nisi miraculose. ⁊ ad pro positũ forma mixtiõis nõ est nata pfi cere nisi dum aĩa intellectiua pficit. ⁊ ideo nata est separi a mã qñ aĩa desinit informare. ⁊ ideo miraculũ ẽ ꝙ forma mixtionis manet in mã siue intellectĩa nec aĩa adueniẽs illi est accñs. qꝛ illa p̊ ma nõ est nata ꝯstituere suppᵐ nisi mi raculose. Addit etiã ꝙ eadẽ mã est ꝓ

Et hoc intell. dr̃ est de potentiis primis et aliis de potentiis respectiuis et nõ de illo absoluto super quo fundat potentia respectiua

prium pfectibile ipsius mixtionis ⁊ aie intellectiue nō aūt forma ꝑoꝛ.s.mixtio nis ꝯstituit ꝓpriū receptiuū aie.tūc.n. aīa adueniret enti in actu. ⁊ tūc nō essꝫ forma sbalis. ¶ Addit 4° ꝙ itellectiua ꝯtinet in se vegetatiuā ⁊ sensitiuā. Illa aūt forma mixtionis ꝯtinet v̄tualiť oēs formas que pn̄t esse seorsū in aliJs formis corporeis. Jō aūt intellectiua n̄ cō tinet istā formā mixtiōis. qꝛ inpmixta est ⁊ inextensa. ⁊ iō ꝯtinet illas que pn̄t tali mō hr̄e esse. forma aūt mixtiōis cō tinet oēs alias extēsas vel extensibiles ⁊ iō ille due sufficiūt in hoie. ¶ Contra ꝯclusionē arguiť ex isto 4° ⁊ ultimo ad dito sic. Uegetatiua in planta ꝯtinet in se formā corporeitatis ⁊ sensitiua i boue ꝯtinet vegetatiuā ⁊ corpeitatē. alio quin oportēt in illis ponē ples formas qō ipse negat. tunc accipio istā ꝓpositionē. quicqd ꝯtinet pfecte ⁊ formaliť alīquā formā ꝯtinētē formaliť aliā formā ꝯtinet etiā illā aliā. sed intellectiua ꝯtinet pfecte ⁊ formaliť vegetatiuā ⁊ sensitiuā p te. ⁊ nō sub rōne destruēte rōnē vegetatiue ⁊ sensitiue. sed sub rōe pfcio re ꝙ ille forme habeant sine intellectia ǧ itellectia ꝯtinet pfecte istā formā quā sensitiua ⁊ vegetatiua ꝯtinet. sine rōne ǧ vř dictuꝫ ꝙ sensitiua in bruto ꝯtinet formā corporeitatis ⁊ vegetatiua i planta. ⁊ tñ ꝙ sensitia ⁊ vegetatia vt ꝯtente in intellectia ⁊ mō pfectiori nō ꝯtineāt eandē formaꝫ. ¶ Si dicas ꝯtinent in intellectiua mō inextēso. iō nō ꝯtinet formaꝫ corporeitatis que ē extēsibilis ¶ Cōtra. aut sensitiue ⁊ vegetatiue mod᷒ inextensibilis repugnat. aut mod᷒ extensibilis. aut nec sic nec sic. si p°° ǧ nō continēt in intellectia. si 2°° ǧ nō ꝯtinēt formaꝫ corporeitatis. Si vō def 3ᵐ mēbꝛū s. ꝙ neqꝫ sic neqꝫ sic. tūc indifferēt poterint ꝯtinē formaꝫ corporeitatis ut sunt i se. vel ut ꝯtente in intellectia. tūc.n. continēt corporeitatē ꝓpť ordinē pfectiōis forme ad formā. non aūt ꝓpter modū

exn̄di talē ł talē. sed ordo pfectiōis semper est idē. ¶ Itē manifestius vř exclusa fide ꝙ possit ꝯcludi i aliJs viuis forma mixtionis differre ab aia ꝙ̄ in hoie de aia intellectiua. ⁊ h° ꝓbať. qꝛ n̄ pōt esse regulariť ideꝫ effect᷒ a qbuscūqꝫ ⁊ q̄tūcunqꝫ diuersis agētib᷒. sed a quocūqꝫ ⁊ qualiťcunqꝫ corrūpať corpus viuū: dūm tñ nō statim resoluať in elā. semp ꝓducit cadauer idē ⁊ eiusdē rōnis p; ad sensum. sed idē nō pōt esse ti᷒ ꝓpus actōis hui᷒ ⁊ illius agētis. ǧ nō est nouū ꝓductū per actiōeꝫ corruptiuā ipsi᷒ aiati. sꝫ est derelictū. ¶ Apparet in spāli si bos per cultellū submersionē ł interfectiōeꝫ vel aliJs modis corrūpať. semp derelinquiť idē cadauer ⁊ eiusdē rōis. corrūpētia aūt hec ⁊ illa nō sunt nata inducere eandē formā. ⁊ hoc statiꝫ absqꝫ oi alteratiōe p̄uia. imo si debēt eadē talis forma induci ⁊ ab eodeꝫ agente adhuc vř vniformis alteratio necessaria p̄uia. sꝫ hic quantūcūqꝫ difformis alteratio p̄cedat ⁊ ab alio ⁊ alio agēte: semp seqť idē ti᷒. ¶ Cōtra 2ᵐ additū. s. de forma pficiente nāliter seorsum sumpta arguiť sic. Oē agēs qō pōt sufficienť in actionē suā sine actione alteri᷒ ⁊ in ťminū actōnis pōt informare passuꝫ illa forma sine actione alteri᷒. sed agēs nāle pōt cuꝫ coi influentia sine spāli actione diuina in actionē suā ⁊ in ťiuꝫ actiōis q̄ est forma mixtionis. qō.n. tunc in eodē instāti de᷒ creat aiam hoc n̄ est ꝑus nāliť ꝙ̄ ꝓpagans inducat formā mixtiōis. imo est posteri᷒ nāliť sicut forma ad quā est dispositio seqť disposi tiōeꝫ. Nec necio simplr deus creat aiam imo mere contingenť. ǧ agēs illud pōt informare suū passum p istā formaꝫ mixtionis absqꝫ actiōe dei. ⁊ p ꝯn̄s nulla ꝯdictio est respectu agētis creati. qꝛ forma mixtiōis informet absqꝫ aia intellectiua. nō ǧ est miraculū. ¶ Cōtra 3ᵐ additū ꝺ primo perfectibili aie intellectie arguiť dupliciter. p° sic. ꝓpriuꝫ pfectibile ab agente

sufficiente pōt ꝑfici ꝓpria ꝑfectione cir
cunscripto q̊cunq₃ agēte alio ⁊ ꝑfectio
ne alia. maxime ab agente nō depēden
te in agēdo ab actiōe alic⁹ alteri⁹ agent
g̊ si mā̃ p̊ᵃ sit p̊ᵐ ⁊ ꝓpriū ꝑfectibile aīe i
tellectiue poterit a deo agēte qui i agen
do nō dependet ab aliq̊ creato mā̃ in
formari aīa intellectiā absq₃ actiōe agē
tis creati ⁊ termino ei⁹. ⁊ ita sine oī for
ma mixtionis posset imediate intellecti
ua ꝑficere mām̃ p̊mā̃. hoc vr̃ incōueni
ens. q₂ tale ꝯpositū nō videret esse hō:
cū nō hr̄et illud qd̊ est de essentia hoīs
necesset nō hō. q₂ hr̄et illud qd̊ forma
liter hō est hō. 2° sic. ex duobus actib⁹
quoꝝ vnus nō est potētia respectu alte
rius nō pōt fieri ꝑ se vnū. 7. met. c. pe. ⁊
8. c. vlti. q₂ ibi vterq₃ illoꝝ actuū₃ ma
net actus simplr̄ respectu alterius. ⁊ ex
duobus actib⁹ in se ⁊ inter se nō fit ꝑ se
vnū. sed per te forma mixti ⁊ aīa intel
lectiua sunt duo actus ⁊ neuter potētia
lis respectu alteri⁹ sic q̄ neuter est rō re
cipiendi alterū. g̊ nō fit ꝑ se vnū ex eis
¶ Si dicas imo. q₂ eadē mā̃ recipit ea.
hoc nihil ad. b. q₂ per se vnitas alicui⁹
entis est ex actu nō ex potētia: ex caplis
p̄allegatis ¶ Cōtra rōnez istius opiniōis
inquantū ꝯcordat cum p̄cedente opini
one ꝯtra illā diuisionē aut vna mutati
one aut plurib⁹. arguit̃ sic. Aut sufficit
adunitatē ꝯpositi geniti q̄ due sint mu
tationes ordinate ad duas formas ordi
natas. vel requirit̃ tm̄ esse vna mutatō
¶ Si 2°° tunc a q̊buscūq₃ agētibus sint
plures mutatiōes l₃ ordinate: tn̄ genitū
non erit vnu₃. ⁊ tunc hō ꝫm opinionē
istā nō erit vnus. ¶ Si aūt primū suffic̄
tunc lic₃ ille plures mutationes sint ab
vno agēte: nō minus ꝓductum poterit
esse vnum q̄̄ si ille mutatiōes sint a di
uersis agentibus. imo ceteris parib⁹ vr̃
q̄ magis sufficiat vnū agens q̄̄ plā agē
tia. ¶ Rn̄det̃ ad hoc q̄ due mutationes
ad quas est vna potētia mᵉ sufficiūt ad
hoc vt ꝓductū sit unū. nō aūt vbi sunt
potētie diuerse mᵉ. sed ꝫm p̊ᵐ additum
ad formas eductas de potētia mᵉ sunt
diuerse poᵉ. ad formā aūt eductā ⁊ ali
am nō eductā eadē est poᵃ hanc autē ⁊
alia₃ respiciūt duo agentia. ⁊ ideo due
mutatiōes a talibus duob⁹ agentibus
subordinatis sufficiūt ad ꝓducendū cō
positū. nō aūt ille due alie. ¶ Cōtra aut
poᵉ numerant̃ ad numerationē forme.
⁊ tunc sequit̃ vtrobiq₃ esse duas poten
tias sicut sunt due forme siue ab eode₃
siue a diuersis agētib⁹ sint inducte. aut
numerat̃ potētiali nō respectu forme s₃
respectu agētis. ⁊ sequit̃ magis numera
tio potētie qn̄ sunt diuersa agētia q̄̄ qn̄
est vnū agēs. ¶ Dicis. numerant̃ ꝫm nu
merū formaꝝ absolute que recipiūt in
ipso ꝯposito que educunt̃ de poᵃ illius
tales aūt sunt ille que terminā̃t actiōes
agentis naturalis. sed illa que terminat
actionē creātis non ē talis. ⁊ ideo ꝓpt̄
illā non numerat̃. ¶ Contra accidit mᵉ
q̄ forma ꝑficiens ipsam educat̃ de poᵃ
eius vel non educat̃. si. n. esset possibile
aliquā forma₃ esse in mā̃ ⁊ tn̄ nō educi
de potentia eius: ipsa ita ꝑfecte ꝑficeret
mām̃ sicut si educeret̃ de poᵃ eius. g̊ mā̃
eodē modo se habet in rōne ꝑfectibilis
ad formā eductā ⁊ non eductā. ⁊ ꝑ ꝯn̄s
eodē modo respectu hui⁹ vel illius nu
merabit̃ vel non numerabit̃ poᵃ mat̃ie
¶ Scdm̄ hoc ad p̊mā̃ rationē ꝓ 2ᵃ opi
nione posset rn̄deri. posset enim dari
vtrūq₃ mēbꝝ. ⁊ p̊° quide₃ q̄ vna ē mu
tatio qua ꝓducit̃ vnu₃ ens naturale. ⁊
hoc loquēdo de mutatōe vltima. ⁊ tūc
ꝯcedo ꝯclusionē q̄ tm̄ est una forma ve
rum est ꝑ se terminās illā mutationem
tn̄ plures sunt mutatiōes ꝑtiales termi
nate ad plures formas partiales p̄cedē
tes vel ordine durationis. si ponat̃ vna
forma prius tēpore induci q̄̄ alia. vl̄ or
dine nature. si ponam⁹ omnes illas sil̄
tempore induci. nisi q̄ sicut dictū est in
questionib⁹. 9. meth. ad vltimā formā
non esset ꝓprie mutatio. ¶ Exᵐ hui⁹ si
ponant̃ partes organice differre ꝫm for
mas sb̄ales, tunc enim p̄cedit generatō

e ma ad ed homis requiritur corpus phi cum et sic oz ponere aliam formam q̄ con stituit corpus orga nicum

vnius nõ solũ nã sed etiã tempore gene
rationem alterius partis. ⁊ etiã genera
tionẽ illam que est simpliciť generatio
totius. qua .s. inducit forma totalis pre
suppositis iam formis omniũ partium
sed sic ponẽdo vnam vel plures diceres
aut est vna potẽtia vel plures in mã re
spectu istaꝝ pluriũ formarũ ordinata
rum. posset dari hoc vł illud. ¶Et si de
tur ꝙ vna potentia ad duas improba
tiones. cõtra hoc rñdeo ad pmã cum di
citur vna potentia spẽ est ad vnam for
mam spẽ. verũ est eiusdem ordinis. ⁊ ad
duas auctes phi. Rº intelligunt non de
poª receptiua ⁊ actu recepto. sed de po
tentia ⁊ actu vt sunt differẽtie opposite
entis vt apparet d posse sanari ⁊ posse
egrotare. de quibus exẽplificat. qꝛ nõ est
verum de potentia subiecti. qꝛ idem cor
pus ⁊ eadẽ potentia receptiua põt poni
in corpore respectu duorum contrarioꝝ
licz actus non sint idem. Ista aũt distin
ctio poe sic ⁊ sic patet ex. q. ista artiº. i.
Si detur etiã ꝙ sunt due potẽtie respe
ctu huius ⁊ illiꝰ forme. ad duas impro
bationes illius membri potest faciliꝰ re
sponderi. Cum enim primo dicit ꝙ ille
due potẽtie insunt sine ordine illi mate
rie põt negari. imo essentialius ⁊ imedi
atius inest materie ordo ad vnã formã
ꝙ ad aliã. sicut i sbo respectu passionũ
diuersaꝝ põt esse poª por respectu vni
us ⁊ posterior respectu alteriꝰ. ¶Si aũt
ꝯcederet ꝙ poe sunt ex equo non sequit
actus sunt ex equo. põt. n. esse ordo po
tentiaꝝ quantũ ad terminos lz non sit
ordo eaꝝ quãtũ ad fundamentũ. sic pz
in multis aliis vbi duo respectꝰ sine or
dine insunt vni fundamẽto. ⁊ tñ termi
ni illoꝝ respectuũ hñt ordinẽ inter se ⁊
in ꝯparatiõe ad fundamentũ. ¶Alia p
batio de ente p accidens nõ habet appa
rentiam. si enim de igne possit genera
ri aer ⁊ aqua nõ ꝓpter hoc sequitur ꝙ
ignis in ratione termini a quo sit ens p
accidens. quia ista potẽtialitas ⁊ illa nõ
ꝯstituunt per se terminũ a quo. ita etiã
ex parte sbi si habeat potẽtiã aliã ⁊ ali
am nõ sequit si ille potẽtie inter se acci
dunt. g habens illas est ens p accñs. ¶2ª
rõ pncipalis que ꝓcedit ex rõne forme
sbalis ⁊ vnitate rei nõ ꝯcludit. qꝛ distin
guo de dare esse simpliciť. quia ₰m phs
pº de generatiõe. vbi arguit ꝙ ex nõ en
te simpliciť nõ põt aliquid fieri. ¶Rº ad
argumentũ distinguit nõ ens simpliciť
quia aut ꝓut simpliciť accipit pro vni
uersaliter. ⁊ tunc nõ ens simpliciter est
purũ nihil. ⁊ sic ex nõ ente simpliciť nõ
potest aliquid fieri. ⁊ isti nõ enti oppo
situm est quodcũqz ens quãtumcunqz
minimũ habeat de entitate. ¶Alio mõ
accipit ens simpliciter prout distinguit
contra ens ₰m quid. ⁊ tunc ens simpli
citer est sba. ens ₰m quid est accidẽs. ⁊
patz quid est nõ ens simpliciter opposi
tum isti. ¶Sic dico in ꝓposito ꝙ forma
sbalis dat esse simpliciť. nõ quidem esse
primũ quod .s. imediate sequit nõ esse
simpliciter. sz dat esse simpliciter vt di
stinguitur cõtra esse ₰m quid. ¶Primũ
patz qꝛ si accidens primo aduenires ma
terie ⁊ si daret sibi primum esse formale
nõ tamẽ daret sibi esse simpliciť sed ₰m
quid. quia nõ est actꝰ nisi ₰m quid. nul
la etiam forma sbalis materialis ẽ que
det esse simpliciť materie. ⁊ hoc si teneť
esse simpliciť. i. omne recedens a nõ esse
sicut ꝓbatũ est in ista solutione artiº. i.
qꝛ ₰m aduersarios mã habz esse simpli
citer istoº etiã sine oi forma. non g sola
forma sbalis dat esse simpliciť. i. vliter
nec etiã simplr. i. primũ. ¶Sed accipiẽ
do esse simplr 2ºº ꝓut diuidit ꝯ 2m qd.
dico ꝙ sicut ens diuidit in pus ⁊ poste
rius. vel primũ ⁊ 2m. ⁊ pus ꝯtinet sub se
sbam. ⁊ posteriꝰ accñs. ita simpliciť in
isto intellectu equalet ei qd est pm nãliť
⁊ ₰m quid equalet ei qd est posteriꝰ nã
liter. ⁊ isto mõ oẽ accidens dat esse ₰m
quid. dico g qꝛ forma sbalis siue adue
niat alicui iam habenti esse siue nõ: dat

esse simplr hoc 2° sed nõ p^o. sicut forma accñtalis cuicũq3 adueniat dat esse nõ simplr sed ẜm qd. ¶ Et si q̃ras vnde põt ꝓbari ꝙ hec forma dat esse simplr illa nõ. si de rõne neutrius ẽ dare illud esse qd imediate recedit a nõ esse. ¶ Rñ^o aut tu queris de re in se. aut in cõpatione ad cognitionẽ nr̃am. si in se nulla cã est q̃re ista dat esse simplr. ⁊ illa ẜm qd nisi q2 hec ẽ forma sbalis ⁊ illa accñtalis. Sicut. n. nulla est cã quare calidu3 calefacit: q2 imediata est. ⁊ int cãm imediatã ⁊ effectũ nõ est alia cã m^e. ita i genere esse formalis h̃ est imediata calor cõstituit calidũ ⁊ aĩa hoĩem. ⁊ ẽ imediatõ forme ad actũ formalẽ. ¶ Si aute3 queras in cõpatione ad cognitionẽ nostrã: de qua vr̃ ꝓcedere ar^m. q̃si ista opinio destrueret oẽm distinctioẽ3 int formã sbalẽ ⁊ accñtale3 quo ad nos. ¶ Rñ^o phi distinxerũt int formã sbalẽ ⁊ accñtalẽ a posteriori vtpote per ista media hr̃e contrariũ ⁊ nõ hr̃e. recipe magis ⁊ minus ⁊ nõ recipe. ẜm eã posse esse notum ⁊ nõ esse. ⁊ hm̃. sed ad rem breuit dico vnũ esse mediũ p qd manifestꝰ distinguit q̃^m ad cognẽ nr̃a3 q̃ forma adueniens enti in actu sit sbalis ⁊ que accidentalis. Quãdiu. n. ꝓcedit in sbalibus semp posterior est pfectior pozibꝰ. qñ aũt venit ad accñtales seq̃ns est impfectior vltima p̃exñte. que aũt sit pfectior h^o nobis innotescere nõ põt nisi a posteriori. ⁊ illud ẽ rõabile ⁊ in se ⁊ in nobis. in se q̃dẽ q2 in eodẽ genere ñ aduenit forma forme nisi vt pfectiꝰ cõstituat in illo gnẽ. in alio aũt quicq̃d aduenit. s. vt accñs impfectius ẽ quacũq3 p̃supposita forma sbali. p3 g^o rñsio ad formã argumẽti. q2 ista opio ñ destruit distinctionẽ int formã sbalẽ ⁊ accñtalẽ nec in se. ista. n. est imediata. q2 h̃ est h̃. ⁊ illa illa. Nec q̃^m ad cognitioẽ3 nr̃am p media illa p que possumꝰ cogscere distinctionẽ istã sicut a posteriori. nec mirum si distinguẽdo hanc formã ab illa ẜm intellectũ nr̃m o3 vti posterioribus hac forma ⁊ illa. q2 nec alio^o cogscimꝰ q̃si in aliq̃ formas sbales nisi a posterioribus. ¶ Rñ^o quã facit ad aliud mẽbꝝ. s. ꝙ ille q̃tuor rõnes nõ concludunt de hoĩe ꝓ nobis facit. tñ inq̃^m cõclusionẽ negat de aliĩs aĩatis põt rñderi ꝙ respectu cuiuscũq3 aĩati põt poni ꝙ habeat duo agentia vel. q. duo. quelibet. n. forma vite ẽ excellẽtior simplr q̃cunq3 forma mixtionis. ⁊ ita qdcũq3 inducens forma3 vite o3 esse pfectius seipso vel alio vt p̃cise inducit formã mixtioĩs ⁊ ita l3 ab eodẽ generet corpꝰ mixtũ i plãta vl bruto ⁊ inducat aĩa: tñ ibi idẽ est quasi duo agẽtia. q2 hñs in se rõnẽ pfectioris ⁊ impfectioris agentis.

Ad rationes ergo

pro p̃ma opione. ¶ Ad p̃mã cõcedo primam ꝓpoẽm ꝙ vnius entis vnũ ẽ esse sed 2^a ꝙ vnũ esse req̃rit tm̃ vnã formã. negãda est: accipiẽdo esse vniformit in maiori ⁊ minori. sicut. n. ens ⁊ vnũ diuidit in simplex ⁊ cõpositum. ita esse ⁊ vnũ esse distinguit in esse tale ⁊ tale. g^o esse p se vnũ ñ determinat sibi esse simplex p̃cise. sicut nec aliqd diuisu3 determinat sibi p̃cise alterũ diuidentiũ. isto mõ totius ꝯpositi ẽ vnũ esse: ⁊ tñ includit multa esse ptialia. sicut totũ ẽ vnũ ens ⁊ tñ mltas entitates ptiales h3. Nescio. n. istam fictionẽ ꝙ esse est q̃d supueniẽs essentie nõ ꝯpositũ. Si essentia est cõposita. hoc mõ esse totiꝰ cõpositi includit esse oĩm partiũ ⁊ includit multa esse partialia multaꝝ ptiũ vl formarum sic totũ ens ex mult formis includit illas actualitates ptiales. ¶ Si tñ oĩno fiat vis in v̊bo concedo ꝙ formale esse totius cõpositi ẽ principalit p unã formã. ⁊ illa forma ẽ qua totũ cõpositum ⁊ hoc ens. ista aũt est vltima adueniens oĩbus p̃cedentibꝰ. ⁊ hoc mõ totũ cõpositũ diuidit in duas ptes essentiales. in actũ ꝓp̃ũ. s. vltimã formã qua ẽ

illud quod est. ⁊ ꝓpriaꝫ potentiã illius actus que includit mãm pmã cũ oibus formis pcedentibus. Et isto mõ ꝯcedo ꝙ esse illud totale est cõpletiue ab vna forma que dat toti illud qḋ ẽ. sed ex hᵒ nõ sequit̃ ꝙ in toto includat̃ pcise vna forma l' quin in toto includant̃ ples formе nõ taꝗ̃ specifice cõstituẽtes illud cõpositũ sed tanꝗ̃ quedã inclusa in potẽtiali istius cõpositi. Exᵐ hᵒ est in cõposito ex ptibus integralibᵒ. quãto.n.aĩa tum ẽ pfectius tanto reqrit plura organa.⁊ pbabile ẽ ꝙ distincta spẽ per formas sb̃ales ⁊ tñ ipsuꝫ ẽ verius vnũ. verius inquã.i.pfectius sed nõ vertᵒ vnũ i.diuisibilius.in ꝯpositis.n.freqũẽtius inuenit̃ cũ maiori ꝯpõne vior vnitas ⁊ entitas ꝙ̃ in ptibus cuꝫ minori ꝯpõne.

¶ Ad cõfirmationẽ illã adductã de. 7. meth.c.de diffinitõe.capitulũ illud nõ videt̃ bene exponi: sicut patꝫ in expõne quã edidi sup illud.c. auctes auteꝫ ille truncate sunt. ⁊ nihil ad.b.pᵃ qḋẽ trũcata est.qꝛ sequit̃.ḡ genus ñ est pter eas que sunt generl spẽs. aut si est quidẽ vt mã est. ⁊ 2ᵃ ps distinctiõis est v̇a.vñ ad illud 2ᵐ mẽbꝝ subdit exᵐ. vox qḋeꝫ vt genus est. Ast ḡ intentio phi ꝙ illud qḋ importat̃ p genus ẽ nihil nisi possibile respectu specieꝝ. ⁊ eodeꝫ mõ illud qḋ sequit̃ ꝙ finalis differẽtia erit terminᵒ ⁊ diffinitio nulloᵒ põt intelligi ꝙ tota rõ qddditatiua sit i vltima dr̃ia. tũc.n. oino genus supflueret in diffinitiõe.qꝛ sola vltima dr̃ia totã essentiã rei exprimeret. sed oꝫ intelligi ꝙ cõpletiue ẽ tota sb̃a rei. sicut a forma vltima ẽ cõpletiue tota essentia hñtl formã. Eodẽ.n. mõ assigãt ipse hic vnitatẽ diffinitiõis quo dixit se pmisisse i analeticl. ⁊ quõ in.8.met.c.penlt. assigãt vnitatem rei. qꝛ sicut ibi dicit ꝙ ex duobᵒ ꝯstituit̃ cõpositũ reale.qꝛ hoc actus illud potẽtia it̃ hic dicit ꝙ ex duobus cõceptibᵒ cõceptibus cõponit̃ vnus cõceptus qddditatiuus seu diffinitiuus. qꝛ iste cõceptᵒ est potẽtialis ⁊ ille actualis. ⁊ sicut ibi actus est pncipalior ꝙ̃ potẽtia. ⁊ p ꝯñs principalior rõ vnitatl sicut ⁊ entitatis ita ⁊ hic.qꝛ cõceptus vltime dr̃ie est cõceptus actualior ⁊ pncipalior rõ vnitatis diffinitõis.

¶ Q. addit ibi ꝙ in sb̃ijs nõ est ordo nihil est ad ꝓpositũ.añ.n. imediate voluit ꝙ si est nugatio addendo p orẽ dr̃iam posteriori: ꝙ pari rõne erit nugatio eᵒ. nõ.n.est ordo talis in sb̃ijs: hoc est in his que ptinẽt ad rõeꝫ sb̃alem alicuius siue diffinitiuã: ꝙ aliᵒ ⁊ alius ordo faciat vel tollat nugatõeꝫ

¶ Q. addit ꝙ dr̃ia inferior includit superiorẽ.hoc ẽ manifeste falsum. qꝛ tũc impossibile esset p genus ꝓximũ ⁊ differentiã ꝓximã diffinire. qꝛ ideꝫ bis dicetur.s.illa differẽtia superior per se inclusa taꝫ in rõe differentie inferioris ꝙ̃ in rõne generis ꝓximi.vnde ponendo rões generis ⁊ dr̃ie loco noim mãifeste appareret nugatio.⁊ hec est intẽtio phi ibideꝫ quõ debeat nugatio cognosci in diffinitione ponẽdo.s.rõneꝫ p noibus nec etiaꝫ posset diffinitio dari p genus remotũ ⁊ ples differẽtias.qꝛ eadẽ dr̃ia proxima illius generis diuisiua remoti plies diceret̃ in illis multis differentijs additis generi. Cõsequens est plane cõtra phm ibidẽ qui dicit nihil aliud est in diffiniõe ꝙ̃ primũ dictũ genus ⁊ differentie. Alia v̇o genera sunt primuꝫ ⁊ cum hoc cõprehense dr̃ie. ⁊ exẽplificat statim vt animal alatũ vel animal bibes non alatũ. Similiter autẽ ⁊ si plura dicant̃ oino nõ differt p plura aut per pauciora dici. vult dicer̃ ꝙ nihil aliud est diffinitio ꝙ̃ pᵐ genus cũ multis differentijs ⁊ ꝓximũ genus ⁊ vna differẽtia.qꝛ ꝓximum genus nihil est nisi genus remotũ cum multis differentijs inclusis.⁊ quilibet modus diffiniendi includeret nugationẽ si dr̃ia inferior p se includeret superioreꝫ.

¶ Q. ḡ addit ibi. ꝙ hoc ipse velit dicere cum dicit fixio pedis ẽ quedã pedalitas. hoc nõ est ad

ꝓpositū. intelligit.n.ibi nō de ꝑdicatione per se p°° qualis intelligit per ista abstracta. ¶ Sed ꝙ inferior debet per se diuidere superiorē inquantū huiusmodi. Et hanc diuisionē per se innuit per ista abstracta ¶ Et ꝙ sic intelligat patꝫ ex precedētibus istius.§.in pn. dicit eni ꝙ oportet diuidere differentie dr̄iam. ⁊ subdit quomodo intelligit nō dicendo habentis pedes aliud alatū aliud non alatum. sed aliud habēs fixos pedes aliud non fixos pedes. he nanqꝫ sunt differentie pedū. Et sequit illud qꝺ allegatur. naꝫ fixio pedis est quedā pedalitas hoc est dictu fixio pedis ꝑ se particulat pedalitatē. ⁊ ideo ꝑ se diuidit habēs pedes. Non sic aūt alatum ¶ Ex toto ğ illo capitulo si ꝯuenienter per totū exponeretur sicut alibi expositū est neqꝫ habetur ꝙ genus nihil est ꝑ se in diffinitōne ꝑter rōneꝫ dr̄ie. neqꝫ ꝙ dr̄ia vltima sit diffinitio tota vel indicās totā sbaꝫ rei. neqꝫ ꝙ nō est per se ordo in his que importanꝫ ꝑ se ꝑ dr̄ias ordinatas neqꝫ ꝙ nferior dr̄ia per se includat superioreꝫ. nec breuiter aliq̄d ꝓ vnitate forme imo vere saluat totuꝫ illud.c. ponendo rōnem quidditatiuā ꝯpositā ex ꝯceptu potentiali ⁊ actuali. ⁊ actualē esse principaliorē cām vnitatis. sicut de ente cōposito dicendū esset quantū ad vnitatem. ⁊ ipse dicit in.8.li°.c.vlt ¶ Ad 2ᵐ rn̄sum est. qꝛ equiuocat de li simpliciṫ. ⁊ quidē ꝓ ꝑmo dare esse nec oī nec soli forme sbali ꝯuenit dare esse simplr̄ q̄n si ꝑmo adueniret quātitas materie posset dare sibi esse formale ꝑmū licꝫ nō ꝑmum recedens a nō esse. Et forma aliq̄ sbalis pōt aduenire 2° ⁊ 3°. sꝫ distinguēdo esse simpliciṫ cōtra ſm quid. sicut ꝑmum nāliter ꝯtra 2ᵐ nāliter. sic oīs forma sbalis dat esse simpliciṫ. ⁊ accn̄talis nō simpliciṫ sed ſm q̄d. non ğ queras si p° vel 2° adueniat ista forma alicui. sed qn̄cunqꝫ adueniat talē actū nata est tribuere qualis forma est. ¶ Sed due ꝓbationes adducte de.5.phiṡ. de gn̄atione ⁊ motu videreṫ habere difficultatē specialem ¶ Ad primā dico ꝙ nō esse accipiendo pro sbo generationis accipit ibi priuatiue. ⁊ est sensus. qꝺ generaṫ.i. qꝺ subijciṫ generationi caret esse simpliciṫ quod aūt moueṫ hoc est vt subijciṫ motui nō caret esse aliq̊ simpliciṫ. ¶ Et si arguas. ğ nullā formā substantialē habꝫ que dat esse simpliciṫ. nō sequiṫ. sed est fallacia ꝯn̄tis. pōt.n. hr̄e aliqꝺ esse simpliciter isto mō per vnā formam sbalē ⁊ tamen carere esse simpliciṫ. quod nata ē alia forma sbalis dare ¶ Aliud argumentū de esse in loco req̄rit vt videṫ aliam difficultatē. tn̄ de motu locali ⁊ alterationis pōt faciliter rn̄deri per idē ꝙ omne mobile alteratione vel latione per aliquā formam ꝑsuppositā illi motui est in loco. qꝛ quātitas ꝑcedit necessario vtrūqꝫ istoꝝ motuū ¶ Qꝛ autez generatur hoc est subijciṫ generatiōi neqꝫ per illud per qꝺ subijciṫ generatōi neqꝫ per formā aliā quā habet per generationem ꝑ se est in loco. qꝛ ⁊ si sbm gnātōnis actu esset habēs forma substantialē ⁊ etiā habens quantitatē aliquā que ē ratio locādi. tn̄ non habet quantitateꝫ vt est subiectū generatiōis. qꝛ quātitas non est rō recipiēdi terminū istius mutationis. ⁊ ita vl̄iter subiectū generationis vt est per se subiectū nō includit aliquid qꝺ sit per se ratio essendi in loco. qꝛ non est nisi tantū substantia licꝫ eaꝫ cōcomitetur quātitas. sed illa non est ꝑ se aliq̄d eius inquantū subijcitur generatiōi. ¶ Sed si queras quomodo illud quod moueṫ motu augmentationis est in loco. ¶ Licꝫ ista dubitatio non sit necessaria ad ꝓpositum tamē respondeo ꝙ ſm aliquos quātitas vel quantū presupponiṫ in motu augmentatiōis ⁊ diminutionis. terminus aūt quantitatis talis vel talis terminat motū hunc ⁊ illum. ¶ Sed cōtra hoc. Nulla quātitas manet i toto motu ⁊ sub vtroqꝫ termi

no. subiectũ aũt manet idez. ergo quantũ non est subiectũ istius motus. ¶ Et pte-rea ista terminatio cuius generis est p se species. si generis quantitatis quantitas est. si non. motus ille non erit per se ad quantitatez. ¶ Dico ergo q sicut subiectuz alterabile lz in tota alteratiõe sit sub q̃litate. tñ nõ est ppzie dicenduz q quale sit subiectũ alteratiõis. qz illa qualitas accidit illi qȯ est subiectũ alterationis. ita augmẽtabile lz semper dum augmẽtatur sit quantuz. tñ exquo variat fm quantitatẽ sicut alterabile fm qualitatem quantitas nõ est ratio nec p se conditio subiecti augmẽtationis. ¶ Quid ergo est subiectũ augmẽtationis. Dico q sicut subiectũ p se alteratiõis est ens in actu fm formas priores q̃litate. nõ tñ ens in actu fm qualitatez. ita p se subiectũ augmentatiõis est aliq̃d ens i actu fm aliquã formã priorẽ quantitate non autẽ per se est ens in actu fm quantitatẽ forma aũt prior non est nisi substãtialis. ergo per se subiectũ augmẽtationis et dimi-nutiõis nõ est nisi substãtia tm̃. ¶ Quo modo ergo subiectũ qȯ ibi mouetur est in loco. ¶ R° vniuersaliter cuiuscunqz motus subiectũ est in loco vel per formã prius acquisitaz immobili qȯ mouet tali motu. vel per ipsam formaz fm quam mobile fluit vel mouet. et primũ mem-brum verũ est ȯ alterato et lato. 2m mẽ-brum verũ est de augmentato et dimi-nuto sed quod subijcit generationi neutro modo est in loco. Nec eniz psuppo-nitur isti mutatiõi in subiecto aliq̃d qȯ sit rõ locandi. nec illud fm qȯ subiectũ fluit est rõ locandi. ¶ Ad 3m de pdicatõne dico q prima facie non videt nisi q predicatũ acceptum a forma posteriori non dicat per se de eo qȯ accipit a for-ma priori. sicut hoc nõ est p se hõ est albus vel supficies est colorata. et per hoc non põt plus haberi nisi q hoc non est per se aial est hõ. ¶ Et si obijcias q etiã nec ex°. hoc. n. non est p se coloratuz est superficiatũ. R° quod pcise accipitur a forma prior et qȯ pcise accipit a forma posteriore sic se habẽt q neutrũ per se includit in altero. ideo nõ est predicatõ per se: sicut nec ex°. ponendo aũt genus accipi a forma priore et dr̃iam a forma posteriore cõcludendũ est q nec genus per se predicabit de differentia. nec ecõ-uerso. quod cõcedo. sed nõ sequit q ge-nus non pdicet per se de specie. qz species et si importat differentiã vltimã tanq principalẽ in rõne sua. non tamẽ preci-se importat illud sed cum hoc rõnez generis tanq de per se pceptu eius. ¶ Et si vlterius obijcias q nec ista ẽ per se. sup-ficiatum coloratũ est supficiatũ. vbi tñ nõ accipit precise intellectus poris et posterioris vt distinguũt ptra se. sed vt intellectus posterioris includit pus cõpa-rando ad intellectũ prioris fm se. ¶ R° hic si verũ est hoc ideo est qz fbm istud supficiatum coloratũ nõ habet pceptũ vnum p se. et quod in se nõ ẽ per se vnũ non videt esse alicui persone vnum nõ sic autem ex alia parte. quia conceptus prioris et posterioris faciunt cõceptum per se vnum. ¶ Et si queras quare ma-gis hic q ibi. ¶ Rñdeo sic querere quare ex actu et potentia fit vnum nulla est questio ex. 8. meth. c. vltimo. Nam nulla est ratio nisi quia hoc est per se actus. et illud per se potentia. ita querit ex isto actu et ista potẽtia fit per se vnũ siue in rebus siue in cõceptibus non est alia causa nisi quia hoc est potẽtiale respectu huius. et illud actuale. et huius vl-terius nulla est ratio nisi quia hoc est hoc. et illud est illud. et eodem modo de vno p accidens. quia hoc ẽ hoc et illud est illud. ideo hoc est actus per accidẽs et illud potentia per accidens. et ideo ex hoc et illo fit vnũ p accidẽs. imediatior eniz est ista. calor pstituat caliduz et humanitas hoiez. et per pñs calor ens per accidens pstituit. et humanitas ens per se. q ista caliduz calefacit et tũ secunda

est immediata cuius querere me^m est
indisciplinati. 4. meth. ¶ Ad 4^m dico
q habet euidentiã bonã cõtra secundã
opinionẽ improbatã. frustra eni pone
retur corporeitas alia ab intellectiua si
ipsa includat vegetatiuã ⁊ sensitiuaȝ. ⁊
sensitiua ⁊ vegetatia includãt corporei
tatẽ. sed ẽm aliã viã est facilis rñsio. hic
eni est necessitas ponẽdi pl'a ⁊ que. illa
certe q̃ est rõ vl'r distinguẽdi hoc ab il
lo. s. ꝯdictõ q̃ est imediata rõ distinguẽ
di pl'a sub ente. vtpote si hoc ⁊ illud re
cipiãt ꝯdictiões in essendo. q2 si h^o est ⁊
illud nõ est. nõ sunt idẽ ens in essendo
sic in ꝓposito forma aĩe nõ manẽte cor
pus manet. ⁊ iõ vl'r in q̃libet aiato nece
est ponere illã formaȝ q̃ corpus ẽ corp'

De pluralitate forma[rum] … quod eam necesse est ponere

aliã ab illa q̃ est aiatũ. nõ loq̃r de illa q̃
corpus hoc ẽ indiuiduũ corporl qõ est
genus. Nã qõcunqȝ indiuiduũ sua for
ma tali est corp^o: ut corp' est gen'. ⁊ est
hñs corporeitatẽ. sed loq̃r de corpoĩ vt
est altera ps cõpositi. p hoc. n. nõ est in
diuiduũ nec spẽs in gnẽ corpis nec i ge
nere sb'e. qõ est supius. sed tm̃mõ p re
ductiões. vñ corp' qõ est altera ps ma
nens q̃deȝ inesse suo ꝓpo sine aia hȝ p
ꝯñs formã q̃ est corp^o isto mõ. ⁊ nõ hȝ
aiaȝ. ⁊ ita illa forma necio ẽ alia ab aia
sed nõ est aliqõ indiuiduũ sub gnẽ cor
poris nisi tm̃ p reductiões vt ps. sic nec
aia sepata est p se inferi' ad sbaȝ: sȝ tm̃
p reductiões. ¶ Cõtra h^o dispõ necia vl'
necitas ñ manet absqȝ illo ad qõ dispo
nit necio. sed forma mixtionis ẽ dispõ
necia ad aiam. g ⁊c. ¶ Et cõfirmat speci
aliter in ꝓposito. q2 intellectiua cuȝ sit
immortalis ñ necio sepat a mã nisi q2
aliq̃ forma sbalis quã req̃rit vt dispo
sitioȝ necessariã sepat. ipsa. n. ẽm se nõ
hȝ in mã aliq̃d sibi repugnãs. sȝ illa ne
cessario req̃sita nõ põt poni nisi forma
mixtionis. g intellectia sine illa nõ põt
esse. nec sepat illa stante. ¶ R^o alique q̃
litates cõsecunt formã mixtiõis ⁊ in ali
quo gradu sũt necie ad h' ut intellecti

ua maneat. q2 quicq̃d est necessariũ ad
dispões ẽ etiã neciũ ad formã ad quam
disponit. sed bñ pñt q̃litates esse necie
simpl'r ad intellectiuã vt informantẽ: ⁊
hoc in gradu pfectiori q necio req̃rant
ad formã mixti. possibile. n. ẽ formã p
fectiorẽ req̃rere illud qõ impfectior re
quirit. ⁊ nõ tm̃ ẽm gradũ eq̃leȝ: sed ẽm
gradũ pfectiorẽ. corruptl g illis dispõni
bus i gradu illo in q̃ necio req̃runt ad
intellectiuã nõ manet intellectiua. ⁊ tñ
illa alia forma dispon ẽs ad eã põt ma
nere. q2 nõ sunt corrupte ẽm gradũ ne
cessariũ ad illã formã. sed illa alia etiã
nõ manet in esse pfecto ⁊ q̃eto. q2 q̃li
tates ꝯñtes eã sunt corrupte ẽm gradũ
ẽm quẽ cõsequũt eã in esse pfecto ⁊ q̃e
to. ⁊ iõ nullũ corpus aiabile hȝ s mpl'r
esse pfectũ ⁊ q̃etũ recedente aia. imo sta
tim est in cõtinua tẽdentia ad resolõnẽ
sui in el'a. ¶ Ad formã g argumẽti dico
q illa forma nõ est dispõ necia l' necessi
tans ad intellectiuaȝ. ⁊ lȝ statim sequat
eã intellectiua in gnãtione hoc nõ ẽ ꝓ
pter necessitatẽ inter eas. sed q2 agẽs su
perius hȝ passum ꝓportionatũ ꝯposi
tũ q2 ex mã ⁊ forma mixtiõis. ⁊ qñ hȝ
passũ ꝓportionatũ ꝯpositũ stati indu
cit i illud illã formã c' ẽ capax. ¶ Et qõ
ẽt addit in ꝯfirmatiõe q aia intellectia
nõ hȝ in mã repugnantiã. dico q nulla
est forma sbalis repugnãs mãȝ quin il
lam cõsequãt: vl' ipsa req̃rat q̃litates cõ
sequentes ⁊ in certo gradu in q̃ si non
maneãt nec forma illa informabit ma
teriã. lȝ g intellectiua nõ habeat ꝓpriã
repugnantiã ad aliquã formã nãlẽ tñ
informãdo mãm req̃rit q̃litates aliq̃s
⁊ in gradu aliq̃ pfecto in q̃ si nõ mane
ant ipsa nõ informabit mãm. ille autẽ
sunt q̃litates consequentes formã prio
rem sed nõ necessario requisite ad esse
forme prioris in tanto gradu in quãto
requirũt ad esse intellectie in mã. Istud
pȝ in exẽplo. q2 ad aiatões ab intellecti
ua req̃rit cor ⁊ epar determinate calida:

cerebrū determinate frigidū. et sic d sin gulis ptibus organicis. tali aūt disrōne cessante pōt adhuc manere qlitas aliq que stat cuz forma mixti. lz nō illa que requirit ad esse et operationē intellectie in mā. ¶ Quantuz g ad istud dubiū 2m huius secūdi articuli. dico q corp' xpi per se includit mām et ad min' formaz vnā mixti priorē intellectiua. et p istam formā est in actu ptiali et pximū recep' tiuum aie intellectiue. lz non sit p illaz in genere corporis vt corp' est gen' nisi per reductionez. et in istud cōpositū qd tñ per se est ps hois fit p se cōuersio pa nis. qr totius in totū et partiū in ptes. et per ɔñs hec forma est formalis termin' ɔuersionis siue forma termini ɔuersio nis. hec aūt manet eadez siue aia vniat illi siue nō vniat. qr h prior est nāliter saltē in formando ipsa aia. et in triduo mansit aia non manēte ibi. et in triduo fuisset eadem res h' sacri si sacrm tunc māsisset. qr in illo triduo forma corpo reitatis nō fuit sepata a mā sua in xpo et per ɔñs nec sepata a mā sua vt in eu' charistia. Sicut eni idem numero fuit res ista fm se in exñtia nāliter ita etiā idē ɔpositū numero qd est termin' ɔuersi onis pmus māsisset semp in euchā nec valet in ista identitate saluāda fugē ad identitatē materie seu ypostasis. qr cō' traria possunt inesse eidez idētitate m' qñ succedunt sibiinuicē. et si etiā verbū assumpsisset lapidem fuisset lapis idez nature humane idētitate ypostasis.

Ad argumenta.

Ad pmuz sicut panis diceret collectus ex granis. ita spēs remanētes dicunt collecte. quia sunt aliqd ipsius collecti. et ita exponit Aug'. ¶ Ad 2m ñ intelligit q vescamur ibi pane remanēte sicut ɔsueuimus vti sed eo q quantū ad vsum actū eundez hz quē hz panis. Ille aūt spēs eodē mō nutriunt quo illa quorz spēs sunt. dz g intelligi sua silitudo quo ad hoc q ali' quibus eodē mō se hñtibus q ad vsuz meriti sicut panis et vinū vtimur se pa scimur in euchā. sic vtimur aq in bap° sed nō q ad hoc q sicut remanet aq ita ibi maneat sba panis. expsse. n. vult op positū in eodē. c. statiz post. ipse panis et vinū transit ait in corp' et sanguinez dei. Si aūt modū inqras sufficiat tibi audire qm p spm scm fit. et paulopost. Panis et vinū et aq et p inuocationez et sup aduentū spūs sci supnāliter trāsba tur in corpus xpi et sanguinē. ¶ Ad 3m dico q species panis et vini ita repñtāt corpus xpi verū et mysticū sicut panis qr ita ostendūt in se multa grana quā' tum ad illud fm qd grana hñt rōnem sensibilitatis. s. rōne accñtiū. ¶ Ad ali' ud patet ex 2° arti° solutiōis qōnis. hic enim est trāsmutatio nō q termin' acci pit esse simplicit. sed qua accipit esse h. ¶ Ad vltimū pz q pmus termin' istius cōuersionis nec est mā sola nec mā sub quātitate. qr tunc nō esset trāsbatio. sz transquātitatio. nec mā sub modo. nec ɔpositū ex mā et aia intellectiua. sz ɔpo situ ex mā et forma qdā pore intellecti' ua que māsit eadē realiter cū xpo viuo et in corpe mortuo et q mansit tanq for male rei pmo ɔtēte sub euchā semp ex quo fuit euchā instituta. iō nō valet.

Ad secunduz

sic pcedit et arguit q panis in cōuersione in corpus xpi an' nihilet. qr qd precessit et nihil eius ma net annihilat. panis prefuit et nihil ei' manet. quia nec materia nec forma. to' tum enim totalit transit. materia. s. in materiā et forma in formā. g et c. ¶ 2° sic Quod nihil est in se vel in alio et pfuit aliquid annihilat. panis post cōuersio nem nihil est in se. nihil est etiaz in xpi corpore. qr tunc corpus xpi augeret per conuersionē panis in ipsum. Illud eni fit maius in quo est aliud et aliud quā' tum manens. g. 3° sic. In transitione

partiali forma annihilaṫ. qꝛ nihil eius manet ad minus nõ distinguiṫ ista corruptio partis ab annihilatõe nisi quia forma prior manet in potẽtia materie sed in ꝓposito forma panis nõ manet in potentia susceptiui sui. põt etiam ꝓbari ꝙ ibi forma a qua est trãsitus annihiletur. quia nõ manet in actu. patꝫ nec in potentia subiecti. ꝓbatio: nã potest potentiã naturalẽ reduceṙ ad actũ ⁊ per ꝯñs si ista forma destructa remaneret eadem numero in potentia materie posset ꝑ agens nãle in actuꝫ reduci. qȯ est cõtra pħm. 5. phiṡ. ⁊. 2. de generatione in fine. ¶ Si dicas ipsaꝫ nõ eandem numero sed eandẽ in specie manẽ in potentia subiecti hoc nõ ꝓhibet annihilatiõeꝫ. quia ⁊ si ista esset annihilata adhuc posset alia numero educi de potentia materie. ¶ Iteꝫ annihilatio ⁊ creatio sunt opposita. sicut generatõ ⁊ corruptio. qꝛ sicut dr̃. 5. phiṡ. idem est terminus a quo generatiõis ⁊ termin⁹ ad quẽ corruptionis. ⁊ eꝯ°. ita ideꝫ est terminus ad quẽ annihilationis: ⁊ terminus a quo creatiõis. ⁊ eꝯ°. sed qñ tota sƀa ⁊ totalis est termin⁹ ad quẽ productionis ꝓductio eius est creatio. ġ qñ ipsa tota ⁊ totaliter est termin⁹ a quo destructionis illa destructio est annihilatio. sed in ꝓposito ipsa tota ⁊ totaliter est termin⁹ a quo ꝯuersionis. ġ ⁊c̃.

¶ Opp^m dicunt auctes adducte in. q. p̃cedente. arti°. i. dicunt. n. panẽ cõuerti in corpus xp̃i. ġ non annihilaṫ. ¶ Et h° arguiṫ rõe. qꝛ creatio ⁊ ãnihilatio sunt opposita. Sed si corpus ꝯuerteret̃ i panem iteꝝ illa reductio panis non esset creatio qꝛ non esset simpliciṫ de nihilo vt de termino a quo. ġ pari rõne ꝯuersio panis in corpus nõ est annihilatio. Itẽ isti⁹ ãnihilatõis nõ posset eẽ cã nisi deus. Sꝫ deus nõ põt esse cã nõ essendi res. ſm qȯ ꝓbat Aug. 83. q. q. 20. ⁊. 21.

Hic dicitur ꝙ panis nõ annihilaṫ ⁊ ex h° inferṫ ꝙ post ꝯuersionẽ panis nõ est nihil. ⁊ per ꝯñs est aliq̇d nõ aũt illud qȯ p̄fuit. qꝛ illud ꝯuersum ẽ. nec q̇cq̄ aliud a termino in quẽ ꝯuersus est. ġ post ꝯuersionẽ est aliq̇d vt illud in qȯ ꝯuersus est. vnde qȯ p̄fuit panis ẽ corp⁹ xp̃i aut si ista negeṫ necesse est dare ꝙ aliq̇tas corpis sit eius qȯ fuit panis. ⁊ siſr esse corpis sit eius. alioq̇n panis p⁹ cõuersionem nullo° posset dici aliq̇d. sed oportẽt dicẽ ꝙ oino esset annihilatus.

¶ Hec ġ opinio duo dicit. ⁊ ꝙ panis ñ annihilaṫ. ⁊ ꝙ p⁹ ꝯuersionẽ nõ ẽ nihil: sed aliquo° aliq̇d. ⁊ 2^m deducit ex p̄mo. ¶ Contra illud 2^m arguo q̃druplr̃. sic. pri° terminus mutatiõis inq̄^m ẽ terminus includit nõ esse alteri⁹ termini. hoc ꝓbaṫ qꝛ inq̄^m ẽ termin⁹ hꝫ aliquã incõpossibilitatẽ ad aliũ terminũ. ġ vt est termin⁹ nõ includit aliq̇tatẽ alteri⁹ termini. nec alterũ terminũ eẽ aliquo° aliq̇d. qꝛ ꝯ̄dictio est ꝙ vt includit non esse ei⁹ includat aliq̇tatẽ eiusdẽ. ¶ 2° qꝛ corpus xp̃i nullo alio° se hꝫ in se post ꝯuersioneꝫ q̄ ante. ġ nec aliq̇d alio° hꝫ esse in ipso. Sed panis nõ ꝯuersus nullo modo hꝫ aliq̇tatẽ suã in corpore xp̃i nec aliq̇tatẽ corporis xp̃i. ġ nec post cõuersione. ꝓbatõ p̃ͤ ꝯñtie. esse ſm q̇d in aliq̇ est ꝓpter esse eius simpliciṫ. qꝛ eni aliq̇d in se est tale. ideo sic vel sic hꝫ aliquid in se vel esse in alio. ġ nõ est dr̃ia i mõ essendi al̃ic⁹ in aliquo nisi ꝓpṫ differentiã eius in se. ¶ Iteꝫ cui⁹ est aliq̇tas illud ea formaliṫ est aliq̇d. si ġ aliq̇tas corporis sit nũc eius qȯ fuit sƀa panis. ġ illud qȯ fuit sƀa panis est nũc formaliter aliq̇d illa aliq̇tate. quero quid aliquid. nõ panis. qꝛ panis nõ ẽ. ⁊ p̄terea cõtradictio videṫ ꝙ aliq̇tate corpis sit formaliṫ aliq̇d illud qȯ est panis. nec ista aliq̇tate est illud qȯ fuit panis corpus. qꝛ qȯ fuit sƀa panis simpliciṫ desinit esse. corpus simpliciṫ manet in eodẽ esse. nec põt dici ꝙ ista aliq̇tate ẽ aliq̇d aliud nisi panis vel corp⁹. ¶ Iteꝫ aliq̇d

henricus quolibeto q[...] questione [...] quolibeto [...] questio quarta quolibeto [...] questione decima

ꝛ res ꝯuertunt ſm Auic. i. meth. ſue. cꝰ ḡ eſt aliq̄ aliq̄tas illud formalit̄ eſt res. ꝛ p ꝯñs ſequeret̄ ꝙ illud qȯ fuit panis nūc eſſet res. res aũt ſm iſtũ doctorē dr̄ dupliciť. vnoº ꝑ re opinabili vt res dr̄ a reor reris. alioº res rata. put dr̄ a rati tudine. hac ḡ aliq̄tate hº qȯ fuit panis vel erit res pºº. ꝛ tunc ſeq̄t ꝙ nō magis ſit res q̄ chymera. q2 chymera eſt res iſtoº ſm eũ. ꝛ tunc optime ſtat cu3 tali aliq̄tate ānihilatō panis. ſic ſi aliq̄d cō uerteret̄ in chymerā ve eſſet ānihilatũ ſi res 2ºº tunc vt pus. aut res q̄dditate panis. ꝛ tūc panis nō eſt q̄dditatiue cō uerſus. aut res q̄dditate corpis. ꝛ hº eſt impoſſibile ꝑpt q̄dditatiuā diſtinctio nē eius qȯ fuit panis ꝛ corpis. ¶ Alioº dr̄ ꝙ panis nō ānihilat̄. q2 pꝰ ꝯuerſio nē in corpꝰ manet in illo in poª. q2 cor pus xp̄i ꝛ panis hñt ſbm cōe vt mām. ꝛ iō ſba panis pōt redire p corporl cō uerſionē in ipſũ. ꝛ illa reditio nō eſſet creatio. ḡ nec iſta ꝯuerſio ē annihilatio ꝛ hº ꝑpt cōem ſbam vel cōe ſbm in cꝰ poª eſt vtrq3 terminꝰ ¶ Cōtra. Nō poſ ſet panis annihilari ex iſto dicto manē te aliq̄ alio corpe. q2 ſi aliqȯ aliud cor pus ſaltem corruptibile manet. manet mā eiuſdē rōis. in cꝰ poª p ꝯñs manet panis. ſicut mō dr̄ manē in mā corpis xp̄i. ḡ nō poſſet ānihilari panis niſi to ta ſba corporea ānihilet̄. ¶ Itē ſi panis annihilaret̄ ꝛ corpꝰ xp̄i eſſet ibi pñſ: eo dē mō panis eſſet in poª mᶜ corpis xp̄i q̄ nūc ē. ḡ ꝑpter hº ꝙ nūc manet in poª in mā corpis xp̄i nō o3 negari ānihila tus. ¶ Itē ſbm cōe vtriq3 termino nō ē neceſſariũ niſi ad trāſmutatōe3 ꝑpe di ctā. excludēdo. n. ſbm ꝛ accipiēdo pciſe duos tīos alicꝰ trāſmutatōis magis re quirit̄ in eis oppoſitō q̄ aliq̄d idē cōe. imo idē cōe tn̄ aliq̄bꝰ ꝓhibet ipſa eſſe per ſe terminos alicꝰ tranſitus. vt p3 in his que ſunt eiuſdē ſpeciei. ḡ cu3 in iſto tranſitu nō ſit ꝑprie mutatio nec ſbm manēs. ſed tm̄ ſunt duo t̄mini tranſitꝰ nihil cōe p ſe dabit. vl' aufert aliquā rō nē ab iſto trāſitu. ḡ ſi ille trāſitꝰ eēt āni hilatio excluſo q̄cūq3 cō :erit ꝛ mō.

Ad q̄ōnē Dico ꝙ in propoſi to nihil panis ma net pꝰ ꝯuerſionē. 2º ꝙ panis ñ ānihilat̄ vel qȯ ē faciliꝰ ꝙ panis iſta ꝯuerſiōe ñ ānihilat̄. ¶ Pri^m ſupponat̄ ꝓbatũ ex rō nibus ꝯ pmā3 opinionē. ¶ 2^m ꝓbat̄ ſic. tiꝰ ad quē trāſitꝰ ipſiꝰ panis ñ eſt purũ nihil. ḡ panis nō ānihilat̄. ꝯñtia ꝓbat̄ q2 tiꝰ ad quē anihilatōis eſt puꝛ nihil ꝛ hoc ꝓbat̄ a ſili. ſic tiꝰ a q̄ creatōis eſt puꝛ nihil. ita tiꝰ ad quē ānihliatōiſ o3 eē purũ nihil. Añs ꝓbat̄. q2 tiꝰ ad quē quē iſtiuſ trāſitus ē corpꝰ xp̄i. q2 ꝛ ſi ne gatio panis ꝯcomitet̄ tiu3 ad quē: ñ tm̄ tiꝰ iſte eſt oīo nihil. ¶ Cōtra iſtud. q2 ꝛ ſi deſitionē panis ꝯcomitet̄ poſitō corpiſ xp̄i hic. tn̄ illa deſitio panis ſm ꝑpriā rōnē vt diſtinguit̄ ab illa poſitione vr̄ eſſe ānihilatio. q2 tiꝰ ad quē eiꝰ eſt nihi leitas panis ¶ Cōfirmat̄ p ſile. q2 corru ptio nō eſt mō ānihilatio nō ꝑpt hº ſo lũ. q2 gnātio ꝯcomitat̄ eā. q2 ſi ꝑpt h ꝛ ꝑpt tiu3 gnātionis pciſe nō eſſet ānihi latio: eſſet mutatio poſitiua ipſa corru ptio ꝑpter tiu3 poſitiuũ mutatiōiſ. qȯ falſum ē. nūc ḡ corruptio ſm ꝑpriā rō nem vt diſtinguit̄ eſſentialit̄ a gnātiōe ꝯcomitante nō eſt ānihilatio. q2 aliq̄d corrupti manet. ſ. mā. ꝛ ex hº ſeq̄t̄ ꝙ ne gatio ad quā ē: eſt negatio in apto nato ḡ priuatio. ḡ p oppᵐ in ꝑpoſito cu3 ni hil termini a q̄ maneat nec negatio eē paniſ ſit puatio. q2 nō in apto nato ſed purũ nō eſſe. ſequit̄ ꝙ iſta panis deſtru ctio ſm ꝑpriam rationē ſui ſit annihi latio. ¶ Et hoc confirmatur ſecūdo. q2 per ſe ratio alicuiꝰ nō variat̄ ex aliquo cōcurrente p accidens cum eo. Sed p accidens eſt ꝙ cum iſta deſtructiōe pa nis concurrit poſitio corporis chriſti hic. ꝓbatio. poſſet enim primm̄ ſepara ri a ſecūdo ergo ꝑpter iſtam poſitionē corporis xp̄i hic non variatur rō iſtiuſ

destructiōis. sed ipsa si sola esset sine positione ista esset annihilatio panis. ergo ⁊ modo ¶ Hic diceret᷑ vno° ꝙ transsbatō est mutatio ꝑcise inter terminos positiuos. ita ꝙ nō erit dare duos terminos priuatiuos ad duas mutatiōes sicut in generatione ⁊ corruptiōe. sed sicut ſm phm. 5. phis. aliqua mutatio est a sbo in subiectū. que .s. habet ꝓ utroq3 ꝑ se termino aliqd positiuū. ita ista trāsbatio h3 duos terminos ꝑcise. ⁊ vtrunq3 positiuū. ⁊ ita nō est hic ꝯsiderare illaz destructionē quasi sit vna mutatio ꝑ se formaliter distincta genere ab ista inceptione corporis xpi hic. sed tm̄modo ē vnus transit⁹ huius positiui in illō positiuū ¶ Contra istud m^m est ꝙ panē nō esse nō est formalit᷑ corpus xpi esse hic. nec ecˀ°. q2 posset panis nō esse corpore nō posito h. ⁊ ecˀ°. silr nō esse corpis xpi hic ⁊ esse panē nō sunt formalit᷑ idem. sed oppositi termini. ergo possumus hr̄e duos transit⁹ quidditatiue distinctos. quoꝝ vterq3 h3 suos ꝓprios terminos ⁊ tunc stat tota difficultas tacta de gnātione vt distinguit᷑ a corruptiōe ⁊ de ꝑ se formali distinctiōe huius destructionis vt distinguit᷑ a positione corpis xpi ¶ Hic pōt dici sustinēdo istā conclusionem .s. ꝙ panis nō annihilat᷑ simplicit᷑. q2 terminus annihilatiōis ē purū nihil hoc est ꝙ nihil termini a quo manet in termino ad quē. nec negatio in aliquo apto nato que dr̄ priuatio terminat eā ⁊ opposite ꝯditiones istis ꝯditionibus sunt in corruptione vt corruptio ē. nec 3° ꝙ negatio in aliquo positiuo despato terminat eam. sed simplicit᷑ negatio extra gen⁹ .s. extra oē positiuū siue sbm qō dicat᷑ priuatū ſm illam negationez siue disperatū qō includat illā negationem. Et istud requiri pōt ostendi. nam nō solum materia aeris corrupti manet ⁊ habet ꝑuationē forme prioris. sed negatio forme aeris saluat᷑ in forma ignis que de nouo inducitur. ⁊ negatio illa vt est in forma ignis nō est ibi vt in subiecto apto nato sed sic est tm̄ in mā cōi sed est ibi ut in aliquo desperato. ⁊ licz circūscribatur negatio illa vt in materia cōmuni que mō terminat corruptōnem ⁊ ꝓpter quā corruptio mō nō est annihilatio. si tn̄ determinaret aliquā desitionez negatio ista vt in dispato: adhuc nō annihilaret᷑ aer ¶ Ad ꝓpositū ⁊ si hic non sint ille due rōnes de qbus patet ꝙ ꝓpter eas cōruptio nō est annihilatio .s. q2 aliquid corrupti manet. ⁊ quia negatio terminans eam manet in apto nato. est tn̄ ibi tertia ratio .s. ꝙ negatio terminās est in aliq positiuo subiecto licet disperato ¶ Per hoc ad ratōnem pōt dici ꝙ illa desitio panis ſm se etiam vt est ad nō esse panis non extra genus. sed vt in corpore nō est annihilatio vt patet. ¶ Tunc ad illud exempluz de corruptione: verum enim est ꝙ non negatur corruptionē esse annihilatōez precise ꝓpter generationē ꝯcomitantē. sed ꝓpter duas causas quarum vna includit aliā .s. que est subiectuz cōmune. ⁊ ideo negatio terminans est priuatio. Sed si posset sine vtraq3 istaꝝ stare tertia ꝙ negatio terminaret vt in aliquo positiuo dispato: adhuc nō esset illa trāsitio annihilatio. ⁊ talis ponit᷑ ista conuersio ¶ Sed tertiū magis cogit .s. de ꝑ se ⁊ per accidens. inuenit᷑ enim hic transitus per se ab esse panis ad nō esse eius ⁊ alius a non ꝑsentia corporis xpi hic ad presentiā ipsius hic. Et tunc sicut argutum fuit si secūda non cōcomitaret᷑ primā prima esset annihilatio. ergo ⁊ mō formaliter est annihilatio. q2 ratio ei⁹ non variatur ꝓpter illud qō per accn̄s cōcomitat᷑. ¶ Item si panis annihilaret᷑ ⁊ corpus xpi poneret᷑ hic ꝑsens: omni eodē modo se haberet taz panis q̄ corpus quantū ad oēm ꝯditionē tam esse q̄ nō esse sicut mō se h3. sed qō oī eodē modo se habet sicut si esset annihilatū est annihilatū. ergo p^a ꝓpositio manifesta

est: qꝛ si esset annihilat⁹ nec mã nec forma ei⁹ manẽt eadez eodẽ mõ nec nũc. si aũt corp⁹ esset tunc pñs sub accñtibus. ita ꝛ nunc. ¶ Itẽ ꝛ est directe ꝯ rñsionẽ vltimo dictã ad illud de corruptiõe. qꝛ termin⁹ vt ti⁹ actiõis noue nouus ẽ. negatio ḡ esse panis vt ti⁹ desitõnis panis noua est. sed ut in corpore xp̃i nõ est noua. nã illo° quo dispatũ includit negatiõnẽ dispati ante desitiões panis corp⁹ xp̃i nõ fuit panis. ¶ Si dicas verũ est ñ panis vt in corpoꝛ nõ est negatio noua sicut nec dispatio noua corpori ad panem. sed nõ esse panis ẽ nouũ. ¶ Cõtra ex hoc sequit̃ ꝙ nõ esse panis est ti⁹. qꝛ vt negatio ista est in corpe est ꝑ rõez dispationis ẟm rñsionẽ illã. Si ḡ nõ eẽ panis terminat vt nouuz: nõ tiat vt in corpore ꝑ rõnẽ dispationis. ¶ Itẽ qñ sil̃ ꝯcurrunt mutatiões diuersoꝝ generũ: negatio nõ est ꝑ se ti⁹ vnius vt includit̃ in tio alteri⁹. ¶ Ex͡m si sil̃ sit gñatio ꝛ loci mutatio: negatio tians corruptionez ꝯcomitantẽ gñationẽ nõ terminat eam per se vt saluat̃ in vbi. ꝛ ꝓbat illud per rõnẽ. qꝛ vbi negatio termini a quo mutationis ꝑ se saluat̃ in termino ad quẽ alterius: oportet illas mutatiões eẽ eiusdem generi. qꝛ ad terminũ ad quẽ ꝛ a q̃ ꝯpositos. Sed in ꝓposito corpus xp̃i nõ includit nõ esse panis. pꝫ. qꝛ dispatõ illa corpis ad panẽ fuit manẽte vtroqꝫ extremo. nõ includit ḡ illã negationem nõ esse panis vt ħ. sed ille ti⁹ vt hic bñ pertinet ad genus ſbe. ḡ negatio illa nõ per se terminat destructões vt saluat̃ in corpore vt ħ. ¶ Istarũ rõnũ aliqͤ pñt euadi. 2° sic negãdo istã ꝓpositionẽ. qḋ omni eodẽ mõ se hꝫ ẟm esse ꝛ nõ esse si ut si esset annihilatũ illud ẽ annihilatum opoꝛtẽt addere in ſbo istud. ꝛ oio dẽ succedit sibi. ¶ Ꝙ aũt ista additio sit necia satis apparet. qꝛ anteꝙ res creat̃ est ita nihil sicut si ꝑus fuisset creata ꝛ post annihilata: ꝛ tñ anteꝙ creet̃ nõ est annihilata. ꝛ q̃re hoc. qꝛ nõ succedit nihileitas ei⁹ esse suo. Ita dico ꝙ si panis esset annihilatus nõ manẽt mã nec forma sicut nec mõ. sed tñ nunc aliqd succedit ipsi totali esse panis qḋ non succederet. qꝛ nunc succedit negatio in gene͛ s. in aliquo positiuo dispato. tunc vero succedẽt negatio simplicit̃ extra genus. ¶ Ad 3ᵐ põt dici ꝙ negatio vt includit̃ in dispato ñ est incõpossibilis sue affirmatõni in rõe coi entis. alioqn dispata nõ possent sil̃ esse entia. sed negatio ꝯdicens repugnat sue affirmatiõi etiã in toto ambitu entis. Si ḡ negatio panis disparata ꝑfuit in corpore. nõ tñ negatio ꝯdictoria esse eius. nũc aũt post ꝯuersionez illa ne° ꝯdictoria est in corpe ꝯpi. ꝛ sic est noua. qꝛ sequit̃ affirmatõez sibi ꝯdicentẽ. ¶ Cõtra hoc nõ videt̃ aliquo mõ ista ne° ꝯdictoria esse i corpore magis ꝙ prius. ꝛ ita vt noua ẽ ꝛ terminat desitionẽ panis nõ terminat vt in corpore. ¶ Negatio etiã ꝯdictoria est purũ nihil. ꝛ ita purũ nihil dr̃ de aliq̃ positiuo sicut si de chymera dicit̃. ḡ si illa negatio t͛minat desitiões sequit̃ ꝙ illa desitio erit puꝛ nihil. ¶ Si dicat̃ ad pᵐ ꝙ nõ esse panis vt ꝯdicit esse panis. aliter est in corpe xp̃i ꝙ ꝑus. qꝛ in corpore xp̃i vt hic includit̃ illud nõ esse ꝯdictoriũ. In corpore aũt absolute nõ includit̃ nisi negatõ dispata. ¶ Hoc improbat̃ per quartã rõnẽ. qꝛ termin⁹ posterioꝛ nõ ẽ rõ noue incõpossibilitati ad aliqd ꝑus nãliter. ḡ vt hic non est aliq̃ rõ noue incõpossibilitatis corpis ad esse panis. ḡ oportet dicere ꝙ ista negatio nõ sit noua. ꝛ tunc nõ terminat desitionẽ. vel si est noua ꝛ nõ in corpe vt hic. qꝛ illa ꝑsentia nõ est rõ ẟm quã inest talis incõpossibilitas nullo mod illa negatio terminabit vt in corpe desitionem panis. ¶ Põt ergo teneri 3ᵐ. s. 2ᵐ membꝛ disiunctõis posite supra. ꝙ ꝛ si destructio panis sit annihilatio absolute panis: sicut probat illa rõ de per accñs. ꝙ qꝛ necesse est dicere ꝙ ipsi esse panis simplici

ter succedit nō esse panis simpliciter. ⁊ ista successio oppositi ad oppoᵐ p accidens ꝯiungit cuȝ successione corpis xp̄i h ad non p̄ntiā hic: ista hēbit suos p se terminos alios a p se t̄is illi⁹. nō ḡ per se t̄i⁹ istius t̄iabit p se vel p̄cise vt ꝯiungit p accn̄s p se termino alteri⁹ ¶ Dico etiam ꝙ hac ꝯuersiōe panis nō annihilat. q̄ sicut dictū est in solutiōe p̄cedente. transsbatio quedā est q̄ termin⁹ accipit simpl'r esse. quedaȝ aūt q̄ accipit hic esse. de pᵃ qua t̄i⁹ vnus accipit simpl'r esse ⁊ ali⁹ simpl'r nō esse forte posset saluari ꝙ destructō termini a q̄ nō est simpliciter annihilatio. q̄ ibi per se t̄i⁹ ad quē ipsius inceptiōis esset opposit⁹ termino a q̄ desitionis. sicut ē de termino a quo ⁊ ad quē gn̄ationis ⁊ corruptionis. ⁊ ita posset ibi negatio termini a q̄ vt in termino ad quē terminare desitōnem. sed in ꝓposito vbi tm̄ est transitō adductiua. t̄i⁹ ad quē p se mutatōis positiue nō opponit t̄io a quo mutatiōis priuatiue. ⁊ ita nō pōt esse rō ꝯcludēdi negationē ei⁹ ¶ Posset ḡ dici ꝙ ꝯuersio ista est sic sb̄e in sbam n̄ ꝙᵐ ad esse sb̄e simpl'r. sed ꝙᵐ ad hoc esse vt sicut corpus vt h succedit pani vt h. ita panis vt hic ꝯuertit in corpus vt hic. ⁊ ille mutationes lȝ sint in sbas: tm̄ vt int̄ subiecta nō ut inter t̄ios. termini. n. sunt tm̄mō p̄ntialitas ⁊ n̄ p̄ntialitas que p̄nt reduci ad gen⁹ vbi. vt dictū est di. io. q. i. sic ḡ mutatione positiua nō acq̄rit simpl'r esse corpori sed tm̄ esse hic: ita mutatōe depditiua corrn̄dente quā includit conuersio ista inq̄ᵐ ista ꝯuersio ē trāsbatō trāslatiua: nō aūt ꝓductiua ista inquā nō depdit panis esse simpl'r: sed hic esse ⁊ pȝ satis pulchra corrn̄dentia. q̄ sicut corpus hȝ nouā p̄ntiā nō depdendo antiquā ⁊ mutatiōeȝ acq̄sitiuā sine depditiua. vt dictū est di. io. q. i. ita etiam panis hȝ depditiuā sine acq̄sitiua. q̄ desinit esse hic. ⁊ nō acq̄rit aliā p̄ntiā alibi. q̄ ḡ nō depdit sic nec acq̄rit per hāc cōuersionē vt est translatiua vbi tm̄ esse hic ⁊ nō esse hic sequit ꝙ p hāc ꝯuersionem vt h est nō depdit esse sbale. ⁊ per ꝯn̄s nō ānihilat. imo n̄ destruit panis hac ꝯuersione. q̄ tn̄ panis nō manet in esse sbali ⁊ hac ꝯuersione n̄ destruit vt dictuȝ est. oȝ ꝙ desinit esse alia desitiōe que est a simpl'r esse eius ad simpl'r non esse ei⁹. illud āt nō esse ei⁹ lȝ q̄si ꝯcomitetur p̄ntiā corpis vt hic: n̄ tn̄ vt t̄iuȝ eiusdem generi. ⁊ p ꝯn̄s si ista destructio p̄ se ꝯsiderata sit ānihilatō: tn̄ nullo° ista ꝯuersio est ānihilatio. ¶ Exᵐ h⁹. Si panis destrueret ⁊ crearet angel⁹ de nouo ⁊ fieret p̄ns sp̄ei panis. ꝯuersio panis i angelū esset panis vt hic in angelū hi p̄ntē. ⁊ p istā ꝯuersionē angelus nō acq̄reret nisi illā p̄ntiā. ꝯcomitaret tn̄ illa p̄ntiā nouā nouū esse qd̄ t̄iat creationi ꝓpriā. ¶ Per istū modū dicēdi appare que trāsbatio p̄t eē inp̄exn̄s ⁊ q̄ nō. que pōt eē manēte t̄io a quo ⁊ q̄ nō. trāsitio. n. que ē a t̄io in t̄iuȝ f̄m eē simpl t̄ioꝶ ⁊ non eē: nō pōt esse alic⁹ ꝯuersi. tn̄ manētis nec in t̄iuȝ p̄exn̄tē. sed trāsbatio q̄ est trāsit⁹ sb̄e in sbaȝ ꝙᵐ ad esse: pōt esse ⁊ termini a q̄ manent si desinat h esse: non tn̄ simpl'r desinat esse succedat sibi aliud vt h. Pōt etiaȝ esse t̄iuȝ p̄exn̄teȝ si incipiat h eē absq̄ h° incipiat eē. Pōt etiā eē ꝙ t̄i⁹ a q̄ destruitur. sed nō hac ꝯuersione. Et p̄t eē ꝙ t ad quē incipiat eē ⁊ n̄ hac ꝯuersiōe. si exemplificatū ē de angelo creato.

Ad argumenta

Ad mū teneat pᵐ mēbꝝ disiunctiue posite i pcipio solonis neganda est illa maior. enim addē nihil eius manet ⁊ sil'r nih succedit vt p se t̄i⁹ ¶ Ad 2ᵐ per ideȝ. ⁊ nihil sit in se nec in alio. tn̄ suo esse n succedit oio nihil. ¶ Ad 3ᵐ negandū formā in corruptōne ānihilari. ⁊ ad bationē. quia nō manet nisi in potēt materie. dico ꝙ ipsa manēte in potēt materie est cōpositi alterā partē man

per se. et sic etiam manet forma p accñs cuius aũt aliquid siue p se siue p accñs manet nõ ãnihilat. ¶ Et cũ dicis q pos set idẽ numero redire p agens nãle. nõ sequitur. qz potentia illa in q̃ manet for ma dz intelligi pñm potẽtiale. nõ aũt re spectus. corrupta. n. forma nõ amplius manet respectus potẽtie ad formã. qz ñ est respectus po ad oio preteritũ. sicut nec ad oino impossibile. sed ipsum pñ cipiũ potentiale manet. et in hoc totuz manet p se fm aliquid eius. et forma q̃ erat aliqd totius manet p accñs fm ali quid sui. ¶ Uel posset breuit dici q et si ni hil forme corrupti maneat. tñ negatio succedẽs sibi est negatio in apto nato. et et ideo priuatio. et illa nõ est nata fiare annihilatiõez. ¶ Et cũ applicat ad ppo situm. et si reqrit q maneat ad hoc q di catur nõ annihilari. et forma panis nõ sic manet. qz mã eius trãsit in mãm. di co q ppter multas rões vt dictũ est p us corruptio nõ dicit annihilatio. et lz ille due sufficiat. i. sbm manẽ et negatio nem terminantẽ esse puationẽ. tñ si ne gatio terminãs esset quecũqz negatio i genere. puta in aliquo disparato positio: adhuc trãsitu ad ipsam nõ esset ãnihi latio. ¶ Ad 4m põt dici q nõ omis pro ductio totius sbe est creatio. sed que ẽ a termino a quo vt a pure nihil. et ita h per oppom si teneat 2m mẽbz hoc disiun ctiue posite in solutiõe qonis. sed nõ cõ cludit q hac cõuersione panis annihi let. sed tñ q eius annihilatio zcomita tur istã zuersionẽ. ¶ Ad rõnẽ in oppom Ambro loqtur de zuersione tioz nõ fm simplr esse sed fm qd esse. ¶ Ad ali ud de creatõe pz ex solõne vltimi argu menti ad pmã ptẽ. ¶ Ad Aug. Rñ. deus nulla actione positiua annihilat rẽ. sed sicut positiue agẽdo rem conseruat: ita annihilare est desinere creaturã zserua re. et hoc potest deus.

Ultimo q̃ritur sine argumentis quibus ppositionibus possit hec conuersio vere exprimi. Re spondeo nõ potest vere signari per ver bum essendi nec fiendi. neqz etiã p hoc verbũ posse vel possibile. et hoc fm nullã dĩam tpis. nec. n. panis fuit corpus nec est nec erit. et ecõ corpus nõ fuit nec est nec erit panis. et rõ oim istoz est. qz cẽ notat vnionẽ extremoz essentialez vel accñtalẽ p illo tpe qd zsignat. sed p nl la dĩa tpis hñt h extrema vnionẽ essẽ tialẽ nec accñtalez. sed p oi instanti vel dispatioñe. puta qñ extrema sunt entia positiua vel maiorẽ repugnantiã. s. en tis ad nõ ens p illo instãti p quo vnũ est et aliud nõ est. ¶ 2o dico q panis nec fit nec factus est nec fiet corpus xpi nec ecõ et rõ istoz est qz fieri qñ pdicat 2m adia cens pdicat fieri simpliciter eius de quo dr. et sic non zjungit aliqd oppom ipsi sbo. sicut panis fiebat qñ coquebat. et sic corpus fiebat qñ i vtero vginis forma bat. sed nihil ad. h. sed qñ fieri pdicat 3m adiacens tunc denotat sbm fieri fm formã pdicati. sed panis p nã dĩa tpis fit fm formã pdicati. s. corpis nec ecõ. et pz illud in sili p oppom. Ideo. n. h est vera. hõ fit albus. qz hic hõ fit sub for ma albedinis. et p oppom hec impossibi lis hõ fit asinus. et hoc loqẽdo stricte õ virtute sermonis. sic videt esse in ppo sito. ¶ 3o dico q panis nõ potest nec po tuit nec poterit esse corpus xpi. nec ecõ uerso. et ratio omniũ istorum est. quia illa de possibili est falsa. cuius illa de in esse est impossibilis. quelibet enim de possibili potest exponi in aliquaz de in esse possibilem licz forte falsaz. sed que libet de inesse correspondens cuilibet istarum de possibili est impossibilis ex prima conclusione iam pbata. ¶ Qua liter ergo dico q nullo istorum modo rum accipiendo vtrunqz extremum in recto oportet alterum de altero predi cari. ¶ Si ergo vera debet esse predica tio. oportet alterum eorum in obliquo

accipe denotādo ordinē extremi ad ex-
tremū. ⁊ hoc pōt esse dupl'r. vel cū hac
prepositōe ex l' de. addēdo ad tīuz a quo
sicut dicit phs. 2. met. c. 5. q ex mane fit
meridies. ⁊ nō ecꝯ. ⁊ hoc mō pōt ꝯcedi
q ex pane ul' de pane fit corpꝰ xpi. alioꝰ
addēdo tio ad quē hanc ꝑpoēm in. que
denotat ipsū esse tium ad quē. hoc mō
panis trāsit in corpꝰ xpi. ⁊ oēs alie locu
tiones de vtute ꝟmonis ad aliquā istaꝝ
reducunt. sed 2ª est magis ꝓpa. qꝛ non
denotat aliqd cōe manē. sic aliquoꝰ de
notat ista ꝑpō ex. ꝟm modū ꝓpriū acci
piendi ex. non. n. ex opposito fit oppᵐ:
nisi qꝛ ex ꝟbo coi vtriqꝫ. ꝟm phꝫ. i. phisꝰ
pꝰ de gnatōe. ⁊. xi. met. Nulla aūt ꝓpō
cū mutatione accepta vel moueri etiaꝫ
accipiēdo vnū tīuz in obliq ⁊ alterū in
recto va est. vtpote panis mutat in cor
pus. qꝛ nō est hic mutatio. vt dictū ē in
i. q. istius di. trāsire aūt seu verti abstra
hit a rōe mutatiōis. qꝛ ponunt hītudi-
nem termini ad terminū nō importan
do subiectū cōmune manere.

Circa secundā partē istius di. querendū ē de mā ꝯueniente isti ꝯuersioni ⁊ duo hic querunt. pꝰ vtꝝ solus panis triticeus cū aqua elari coagulatꝰ sit ꝯueniens mā couersionis in corpus xpi. 2ᵒ vtꝝ solū vinū expssum de vua sit cōueniens mā ꝯuersionis in sanguinē.

Ad primā questionē pꝫ ꝺ ꝯse. di. 2. c. i. ⁊. c. non oꝫ. ⁊. c. sequenti. Rō ꝑncipalis est. quia xps taleꝫ mām ꝯsecradā instituit ⁊ in signū institutionis tali mā ꝯsecrāda vsus ē. De etiā panis triticeꝰ ⁊ nō alius hꝫ de ꝯse. di. 2. in sacro. Et hꝰ ꝯgruētia accipit ex illo vbo. Jo. 12. Nisi granū frumēti ⁊c. vbi xps se grano frumenti ꝯpat. vnde Aug. ibi. Cum sint multa grana frugū nulli se ꝯparat nisi illi. vnde mos cepit ecclesie de hoc solo grano cōfici corpus
dn̄i. De hac etiā farina triticea aqua elari coagulata oꝫ panis formari. quia ita supponit panē illum fuisse formatū quo vsus est xps cōsecrando. nec sufficit pasta sed panis. qꝛ sic institutū est. ⁊ ad oia est ꝯgruentia. qꝛ cum sacrm illō sit signū nutrimēti spūalis. in illis congrue instituit que sunt signa ꝑncipalis nutritiōis corporalis. ꝑncipale aūt nutrimentū quantū ad cibū est panis triticeus. Sed hic est dubiū pᵒ de amido an ex ipso possit formari panis ꝯsecrabilis. 2ᵒ de farina triticea pasta ꝯfecta. nō cocta possit ꝯfici. 3ᵒ an panis azimꝰ vel fermentatus vel vterqꝫ. Quantū ad pᵐ videret pma facie q talis panis esset ꝯsecrabilis. tū qꝛ ille vsualit' reputat panis triticeꝰ. ⁊ xps instituit sacrm in pane triticeo vsuali. tuꝫ qꝛ ille depurationes que fiunt circa amidū ꝑparādum nō vident alterare a spē farine triticee. nō. n. fiunt ibi nisi decolationes ⁊ purgatōes ⁊ hꝰ. hec aūt nō vident alterare medullaꝫ tritici a spē sua. Sed si credat exptis in rebꝰ de qlitatibꝰ ꝯtibus eas que innotescūt ex opationibꝰ per qs qlitates cognoscimꝰ ⁊ distinguimus ꝟbas. alit'. n. nō cognoscimꝰ distinctionem ignis ab aq nisi p ea que innotescunt nobis ex opatōibꝰ. ⁊ ꝟm medicos quelibet spēs hꝫ qlitatē ⁊ opatiōeꝫ a tota spē que nō ꝯpetit sibi per talē mixtionē. sed ꝯsequit formā ꝓpriam talis spēi. ⁊ hꝰ qualitas ⁊ opatio alia est in tota spē in amido ⁊ alia i pane triticeo sicut apparet cernētibus eas ⁊ assignātibus ꝓprietates taleꝰ ⁊ tales qtū ad effectus. ex quo videt q amidū sit totaliter alterius spēi a pane triticeo. Et cōfirmat istud. non. n. per aliud ꝓbamus acetū ⁊ agrestaꝫ differre spē a vino. ⁊ p ꝯns nō esse mām ꝯsecratiōis quātū ad vinū nisi qᵐ ad qlitates ⁊ operatiōes. qꝛ. s. acetū est a tota spē frigidū. vinum aūt a tota specie calidū. Hic breuit' pt dici q cuꝫ certū sit farinā tritici purga-

tam ſm coēm purgatiōez eo mō. ſ. quo piſtores ſolent eam purgare eſſe mām ꝯuenientē ad faciendū panē ꝯſecrabilē ⁊ dubiū ſit an amidū ſit hi⁹ mā ⁊ pars negatiua multū ſit ꝓbabilior: nō ſine peccato aliqs ſe exponit tali dubio. maxime ille qui ꝑparat hoſtias ꝯſecrādaſ qꝛ ſibi ſimplr eſt certū ꝙ de tali mā preparat. vtēs forte pōt magis excuſari ō peccato. qꝛ ſupponit talē mām eſſe bn̄ preparatā. ſed ſi in vitate nō eſt iſta mā ꝯſecrabilis in ꝯſecrando nihil facit. nec tn̄ eſt idolatria nec occaſio idolatrie populo. qꝛ quantū in ſe eſt ſupponit māz eſſe idoneā. ⁊ a ſe ⁊ ab alijs adorandaz ¶ Quo ad 2^m dubiuz bene ꝓbabile ē ꝙ paſta ⁊ panis nō differūt ſpē. qꝛ per decoctionē paſte in furno vel alio° ab igne nō fit niſi exalatō humoris aquei cō mixti cum partib⁹ farine. ⁊ hec mixtio eſt ꝑ iux appoſitōez. talis aūt ſeꝑatio nō mutat ſpēm. qꝛ nec etiā mixtio ¶ Nec tn̄ de paſta pōt ꝯfici: qꝛ noluit xp̄us in ſacris ſuis iſtā ſubtilē diſputationē de drīa ſpecifica imponē nobis. ſed ꝙ panem triticeū vſualē hēmus coīt ꝓ mā ꝯſecrationiſ. vt ſic ſm Dam. li. 4. c. 9. illud qd̄ coiter ꝯſueuit eſſe nutrimentū corporale ipſum vel ſīle eſſet nobis ſacramentū inſtitutū ſpūale. ¶ Et ſi arguas. panis fit paſta ꝑ modicā ꝯpreſſionē in digitis. quare nec p⁹ talē ꝯpreſſionez a digitis videt mā ꝯſecrāda ſic an̄ decoctionē. ¶ R° hoc ꝓbat ꝙ nō differt ſpē panis a paſta. ſed non ꝓbat ꝙ paſta ſit mā ꝯſecrabilis. ¶ Et ſi q̄ras de pane tali recenti ⁊ reducto in paſtā an ſit ꝯſecrabilis. ¶ R^a ꝙ ſic. qꝛ quantūcunqꝫ remittat in illo ꝯſueta duricia q̄ ꝯſueuit eſſe in pane cocto: tn̄ exquo ſemel coct⁹ eſt ⁊ panis fuit niſi manifeſte recedat a rōe panis vſualis n̄ recedit a rōe panis ꝯſecrabiliſ. ¶ 3^m dubiū includit maiorē difficultatē. greci. n. dicunt ꝙ necē ē ꝯficere in fermēto. ⁊ iō negant latinos ꝯficere. ⁊ an̄s nitunt ꝓbare ꝑ euangelia dicūt. n. ꝙ xp̄s paſſus ē luna. 14. vt implereſ figura legis de agno paſcali qui imolabaſ luna. 14^a. ⁊ hoc futuꝝ xp̄us ꝑnoſcens ꝑuenit comedē agnū paſcalē ante lunā. 14. dicūt aūt tunc inī iudeoſ panē fermentatū eſſe in vſu. nō. n. erat eis interdictus panis fermētatus ante 14. diez menſis ꝑmi ad veſperā. ex hoc ꝯcludunt xp̄m tūc vſum fuiſſe fermēto ⁊ ꝑ ꝯn̄ſ ipſum ꝯfeciſſe i fermēto ¶ Pro iſta opinione adducūt alia de euangeliſtiſ. vt illud Jo 18. c. ꝙ nō introierāt iudei in ꝑtoriū vt nō ꝯtaminarēt ſed mā ducarent paſca. paſca aūt accipit ibi ꝓ agno paſcali qui debebat comedi. 14. luna. ḡ. 14. luna tradiderūt xp̄m Pilato. ¶ Itē Joh. 12. legit ꝙ ante diē feſtū paſce. ⁊ ſequit totū illud ō cena ⁊ inſtōne euch^e. ḡ an̄ diem illū in quo imolabat agnus paſcalis. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ante lunaz 14. ¶ Itē Mat. 26. dr̄ quō iudei cogitauerunt occidere xp̄m. d. nō in die feſto. ille āt dies feſtus ꝑncipalis erat luna. 15. iuxta illud numeri. 26. 14. die menſis ꝑmi paſca erit. ⁊. 15. die ſollēnitas. ſupple ꝑncipalis. ḡ de illo intelligit in Jo. cū dr̄. Ante diē feſtū. ⁊c̄ ¶ Sed in ꝓpoſito an̄s eſt falſū ꝙ ꝯn̄s. p^a. n. ꝯn̄tia nulla eſt. nec 2^a eſt necīa ¶ Nō. n. paſſus fuerit luna. 15. ⁊ ꝑ ꝯn̄s fecit cenā luna. 14. ꝓbaſ expſſe ꝑ illud. Math. 26. Prima die azimoꝝ queſierūt diſcipuli vbi vis paremus tibi comedē paſca. Et Mat. 14. Prima aūt die azimoꝝ qn̄ paſca imolabant. Quo uis eam⁹ ⁊ parem⁹ vt mādu cemus paſca. Et Luce. 22. Uenit dies azimoꝝ in q̄ neceſſe erat comederē paſca. ⁊ miſit dn̄s Petrū ⁊ Johem dicens. euntes parate nobis vt manducemus paſca. ¶ Ex iſtis pꝫ ꝙ die azimoꝝ prima. ſ. 14. luna comedit agnū paſcalem. ⁊ h° iuxta illud numeri. 28. quod allegatū eſt ſtati. ⁊. 15 die erat ſolēnitaſ hoc ē ꝑmus eſt dies integer ſolēnis ſolēnitatis paſce. ⁊ illa die paſſus ē xp̄s ¶ Et ſic illa hora q̄ comedi debuit agnus pa

scalis ꝯm legem.s.14. die mensis primi comederunt discipuli verum agnum. ¶ Ad ꝓbationes eorum quas adducunt ꝑ antecedente patet per vnā distinctionē positā ab Innocentio de officio misse. parte.3.c.4. ꝙ pasca quinqꝫ modis accipitur. vno modo ꝓ solennitate diei azimoꝝ que erat luna.15. alio mō pro die in cuius vespere comedebat agnus que erat luna.14. ¶ 3° pro hora imolationis agni que erat pars diei.14e. ¶ 4° pro agno qui comedebat vel imolabat 5° modo ꝓ panibus azimis. ¶ Ad propositum sufficit primū membrū distinctionis pro soluenda auctoritate pma de Jo.18. ⁊ similit pro secunda auctoritate. ¶ Hoc g° simplicit tenendū est ꝙ de necessitate panis ꝯsecrabilis nō est neqꝫ ꝙ sit azimus. neqꝫ ꝙ sit fermentatus. qꝛ ꝯm Ans.in li.suo de azimo ⁊ fermētato.nō differunt substantialit azimus ⁊ fermentatū. ⁊ idō nō negamus vere cōficere grecos: qd̓ etiam patet. qꝛ tempore Leonis pape fuit ꝯstitutum ꝙ cōficeret in fermēto. sed fuit ad tempus ad extinguendam heresim ebyonitaꝝ: qui dixerunt ꝙ necessarium erat xpianos iudaizare. ⁊ per ꝯsequens pasca suum in azimo conficere: sicut fecerunt iudei. ⁊ ad extinctionē huius heresis fuit ordinatū consecrare in fermēto. ¶ Sed post heresi illa extincta redijt ecclesia occidentalis ad primaꝫ consuetudinē que cōformis est institutioni xpi ⁊ ꝓmulgationi facte per eius vicariū Petrum. ¶ Sed ō necessitate ministri ad minus i. ecclesia latina est hodie ꝯficere in azimo. sicut dictum est supra ista di. de materia ꝯueniente.q.2. ¶ Et forte etiā grauiter peccant greci qui nō se cōformant ecclesie Petri. maxime cum hic habeat fundamentuꝫ solidū ꝙ sic xp̄s instituit istud sacramentū celebrandū. ad minus licꝫ non necessario quin aliter fieri posset. tamen sic magis ꝯgrue celebrat.

Ad secundam

Ad secundam questionē dico ꝙ vinū artificiale siue quodcūqꝫ aliud vinum qd̓ nō est vinū vitis vtpote vinū pomoꝝ ⁊ hi°.nō est vinum nisi ꝯm qd ⁊ equiuoce. vnde nulluꝫ tale est aptum ꝯsecrationi in sanguinē. ¶ Principalis ratio ē. qꝛ sic xp̄s instituit bona ꝯgruētia. quia 2a pars pncipalis nutritiōis.i. potus principalit cōsistit in vino vt in potu principali. ⁊ de hoc habet de ꝯse. di.2. vinum etiā. illud dꝫ esse expressuꝫ de vua. ¶ Quādiu enim liquor ē in vua tm̄ habet magis rōnē ꝯmestibilis q̄ potabilis. Jllud aūt sacrm ꝓ 2a parte sui essentialit continet sanguinē. ⁊ ꝓ signo aliqd̓ quod est ꝑ se potus. ⁊ hoc habet de cōse.di.2. Didicimus. ⁊.c. sequēti. ꝙ de impsso botro: hoc est de vuaꝝ granis populus coicaret valde esset ꝯfusū. sed si necesse fuerit botrus in calicez cōprimat. ¶ Huic aūt vino apponē aquā nō est simplicit necessariū de necessitate sacri. qꝛ etiā qn̄ apposita est nō ꝯuertitur in sanguinē nisi prius sit ꝯuersa i vinū. ⁊ ita modica est apponēda. ⁊ ita tempestiue ꝙ ante ꝯsecratiōeꝫ possit cōuersa fuisse in vinū. greci etiā nō apponunt aquam vt dicit Innocētius de officio misse.parte.3.c.4.vel.5. est tn̄ de necessitate ministri ꝓpter preceptū ecclesie. ⁊ etiam xp̄us vinū cum quo fuit aq̄ mixta ꝯsecrauit. iuxta illud Dam. li.4.c.5. Xp̄us calicem ex vino ⁊ aqua tradidit discipulis suis.d. Bibite ex h° omnes. hic est enim sanguis meus ⁊c. ¶ Congruentia appositionis aque in vinum est propter mysteriū. vt significet populus vniri xp̄o. iuxta illud de ꝯse. di.2. Omne. Cum in calice aqua vino miscetur populus xp̄o vnitur.i. copulandus significatur per fidem ⁊ dignaꝫ sacramenti perceptionē.

Nota questionē de accidente et inherētia accidentis p ter[?]

SI aūt q̄ritur.

In ista di. determinat mgr de his que remanēt post cō secratione eucharistie. ⁊ diuidit in duo primo.n. determinat de esse illoꝝ accn̄tium que remanēt ibi sine subiecto. 2° de quadā transmutatōe facta circa illa accidentia.s. fractiōe hostie in partes. ibi. Solet etiam queri. ⁊ iuxta illud in cidenter determinat de sigatione illarū partiū in quas frāgit hostia.ibi. Quid aūt partes ille figurant. Sequitur illa pars. Post h° queritur que potest po ni incidentalis.in ista di. vl' p̄ncipaliter diuisa ꝯtra totā p̄cedentē partē. In ista enim determinat de euch^a sub rōe sacrificij.postq̄ determinauit prius de ea sub rōne sacri. ⁊ ista h₃ principalem ⁊ incidentalē que diuidit in duas qua rum p^a pars est de instōne h' sacri ⁊ sa crificij. ibi. Ut institutū est. 2^a de perce ptione. ibi. Si aūt requirat.

CIrca istam di.

querendū est p̄ncipalit' de ac cidentib' remanētib' sine sb̄o ⁊ ibi tria. primo de esse istoꝝ accn̄tiū. 2° de actionibus eoꝝ. 3° de transmuta tione circa ipsa. Circa primū querun tur duo. pmo an in euch^a sit aliqd̄ acci dens sine subiecto. 2° an quodcunq̄ accidens remanens sit sine sb̄o.

AD primum ar

guit q̄ nō. q: sicut sb̄e ꝯuenit esse per se: sic accn̄ti esse i alio h° p̄bat. q: ens diuidit i ens p se ⁊ i ens i alio. ⁊ p^m mēbꝝ ꝯuenit sb̄e. ⁊ 2^m accn̄ ti. Sed impossibile est eē sb̄am ⁊ n̄ esse per se siue esse in alio. q: qd̄ vere ē nul li accidit. p' phic. ḡ impossibile est eē ac cidens. ⁊ eē per se vel nō eē in alio. 2° sic. Posterius eēntialiter nō pōt eē sine priori essentialiter. 5. meth. c. de priori. Sed accidēs est posteri' eēntialiter sub stantia. ex. 7. met. q: substātia est p̄n^m oīm entiū cognitiōe ⁊ tp̄e. ḡ impossibi le est accn̄s eē sine substātia c' est accn̄s 3° sic. Impossibile est diffinitū eē sine diffinitiōe. ⁊ per ꝯn̄s sine q̄cunq₃ diffi niente ipsum. sed substātia diffinit acci dens ex. 7. met. c. 3. ḡ ⁊c̄. Si dicas ma ior ē vera de diffiniēte ptinente ad q̄d ditatē diffiniti. non aūt de illo qd̄ diffi nit vt additū. sic aūt substātia diffinit accidens. Cōtra. Impossibile est ⁊ in cōpossibile relatiuū eē sine correlatiuo tunc eni relatiuū non eēt relatiuū. ⁊ tn̄ correlatiuū diffinit relatiuū nō vt ali quid de q̄dditate eius. sed vt additum ḡ maior ē vera de diffin ēte vt additū. Hoc etiā ꝯfirmat. q: si ad diffinitiōe₃ alicuius creature ptineret ipse de' non pertineret nisi vt additū. ⁊ ꝯtradictio eēt q̄ diffinitū eēt sine isto addito. nūc aūt s̄m p̄hos substātia est cā simpl'r ne cessaria accn̄tis sicut deus creature. ⁊ p pter istā nec̄itate₃ cādi cadit in diffini tione accn̄tis sicut tale additū.s. simpl'r nec̄iū. ḡ ⁊c̄. Itē in p̄dicamn̄tis albū ⁊ al bedo idē sigāt. q: albū sola₃ q̄litatē si gnificat. ḡ eode₃ mō q̄titas ⁊ quantū. Sed impossibile est eē quantū nisi sit aliqd̄ subiectū cui quantitas ꝯueniat. ḡ est impossibile quātitatē esse sine sub iecto. Confirmat. quia quādo aliqua sunt oīno eade₃ vnū nō potest esse sine alio. hi' sunt quātitas ⁊ quantū. Op positum dicitur in littera. ⁊ auctes san ctorum que adducte sunt. di. p̄cedente. Item p rationem. Accidentia panis manent. patet ad sensum. ⁊ nō afficiūt corpus xp̄i. quia illud nō est quantum hac quantitate. sed multo magis nec fi guratū hac figura. Sed figura corpo ris humani nec est coloratum hoc co lore. sed colore ꝯueniēte corpori huma no. nec afficiunt aerē. q: aer nō ē capax istoꝝ accn̄tiū cū ista sint accidētia cor poris mixti ⁊ repugnantia elto. nec affi ciunt sb̄am panis. quia illa nō manet.

vt patet ex p̄dictis. ḡ sunt sine sb̄o.

Hic dicitur q̄ cum vnius ↄpositi sit tm̄ vnum esse illud esse ex ↄp̄ti ⁊ p accn̄s ē cuiuslibet accn̄tis illi⁹ totius. ⁊ p ↄn̄s si separet̄ accn̄s a sb̄o deus dat sibi nouū esse. q2 nō pōt nūc h̄re esse totius cui p⁹ accidebat. Contra hoc. vnūq̄dq3 q̄d est extra cām suam ⁊ intellectū sicut h3 entitatē ꝓpriā ita ⁊ ꝓpriū esse. ḡ si accidens h3 ꝓpriā entitatē essentialē extra sbm ⁊ intellectū h3 ⁊ ꝓpriu3 esse. ⁊ ita nō est formalit̄ per esse subiecti. p̄ª ꝓpositio supponit̄ hic tanq̄ plana alibi. n. declarat̄ de esse ⁊ essentia. Ite3 forma esse in mā de necessitate arguit ↄpositū esse. ita q̄ impossibile est ponere p̄mu3 sine 2º. sed p aliquā transmutationē naturalē forma est in mā. vt per alterationem uel augmētatione3. ḡ per illā ⁊ ab eodē agente ↄpositū ex sb̄o ⁊ accn̄te h3 esse formale illius accn̄tis. sed nō h3 eē formaliter illius subiecti. q2 illud p̄fuit ante mutationē. ḡ ⁊c̄. Ite3 si accn̄s qn̄ sepatur h3 nouū esse o3 ibi ponere aliquā transmutatiōe3 a carentia illi⁹ esse ad istud esse. sed hoc est impossibile p̄º q2 nō pōt poni que sit ista mutatio. nō enim ē gn̄ātio. q2 accn̄s nō est sbm generationis. nec est augmētatio nec alteratio. q2 non acq̄rit̄ quantitas nec q̄litas per istā mutationē. q2 tunc vel q̄litas esset sbm augmentatiōis vel alteratiōis cuius esse acquirit̄. vl' esset q̄litas ⁊ quātitas. ⁊ sic de isto posset argui in infinitum. Itē esse illud nouū q2 nō est formaliter esse diuinū aut est ꝓprie sba vl' accidens vel neutꝝ. si in genere sb̄e erit independens. ⁊ p ↄn̄s nō erit formalit̄ esse alicuius accn̄tis. q2 nullū accidens pōt esse formalit̄ indepēdens vel per se esse. Si in genere accn̄tis quōcunq3 per reductionē erit eque depēdens cu3 forma cuius est. ⁊ per ↄn̄s per illud eē formaliter non erit illud cuius ē ens independens. Aliter dicit̄ q̄ qn̄ accidens separat̄ a sb̄o deus dat sibi quandā virtutem supnaturalē per quā virtutē potest per se esse. l3 sine ea nō posset. Contra istud 2ᵐ arguit̄ sicut cōtra p̄cedens: ad minu3 quantū ad duo vltima argumenta. q2 ista virtus aduen̄ies ē terminus alicuius mutationis. quero cuius. Ista etiā ptinebit ad aliq̄d genus. quero ad quod. ⁊ arguit̄ vt prius. Ite3 l3 aliq̄ virtus supnaturalis det̄ alicui. tn̄ postq̄ inest nāle est habenti eam h̄re vl' posse h̄re illud ad quod est illa virtus. sicut cecus lic3 supnaturalit̄ illumineť: tn̄ illuminatus nāliter videt. ḡ lic3 esset miraculū in primo instanti ↄseruatōis istoꝝ accidentiū sine sb̄o: q2 tunc ↄfert̄ accidenti ista virtus: tn̄ postea per ista3 virtutē erit naturalit̄ sine sb̄o. Item impossibile est sbam accipe aliquā virtutem p quam dependat ad aliq̄d vt sibi inherens. ḡ impossibile est accn̄s recipere virtutē p quam sit per se ens absolutu3 ab omni inherentia ad aliud. p̄batur ↄn̄tia. q2 ista per se esse ⁊ inherere eque appropriant̄ istis. s. substātie ⁊ accidenti. hoc huic ⁊ illud illi.

Ad questionem R̄º q̄ h⁹ vocabulum accidēs potest accipi ꝓ per se sigāto eius. vel pro eo quod denoiat̄ ab isto per se sigāto. ista distinctio est vl'is in oibus cōcretis. Ulterius accipiendo pro illo q̄d denoiat̄ a sigāto istius nois accn̄s pōt accipi vel ꝓ absoluto vel ꝓ respectiuo siue respectu accn̄tali. ſm h⁹ ḡ habent tria mēbra. s. de accn̄te quātū ad p se rōnē quā importat accn̄s. 2ᵐ de eo q̄d denoiatiue dicit̄ accn̄s ⁊ est absolutum. 3ᵐ membrū d̄ eo quod denoiatiue dicit̄ accidens. ⁊ est respectiuum. Preterea hoc predicatu3 esse in subiecto vl' nō esse in subiecto pōt accipi ſm aptitudinem vel ſm actualitatē. Dic ergo prima ↄclusio. q̄ loquēdo de per se sigāto accidentis: contradictio est ipsum intelligere nō esse in subiecto. ⁊ h⁹

intelligendo vniformiter in subiecto et predicato. s. si in actu actu. si aptitudine aptitudine. ¶ 2a conclusio quod loquendo de eo quod denominatur a per se accidentis significato. et est per se respectus contradictio est quod sit sine subiecto et hoc actu ita. s. quod non actu inhereat subiecto extendendo subiectum ad fundamentum quod potest dici proximum subiectum respectus. ¶ 3a conclusio est quod illud quod denominatur a per se significato accidentis et est, quid absolutum potest esse et non inesse subiecto actualiter sed necessario inest aptitudinaliter. ¶ Prima conclusio probatur. quia per se significatum huius nominis accidens est quidam respectus ad illud cui accidit. et forte idem respectus quem importat hec dictio inherens ad illud cui inheret. et idem significatum est accidentis et accidentie vt ita loquar et inherentis et inherentie. Sicut ergo impossibile est accidentia esse et non sit inherentia si actu actu: si aptitudine aptitudine: ita aliquid esse accidens loquendo de per se significato et primo huius nominis quin sit inherens proportionaliter. hoc est si actu actu si aptitudine aptitudine. ¶ Et si queras ad quod genus pertinet illud quod per se significat hoc quod est accidens vel inherens. ¶ Respondeo ad genus aliquod respectus extrinsecus aduenientis. patet enim quod dicit respectum. quia non potest intelligi ratio eius ad se. Non autem dicit respectum intrinsecus aduenientem. quia non necessario ponitur tem positione extremorum. quia sicut patebit in vltima conclusione fundamentum eius et terminus possunt manere sine isto respectu. ¶ Si queras ad quod genus. Vide si forte ad genus passionis. vt sic passio dicatur non tantum respectum passi ad agens. sed ad formam. vel si forte ad genus actionis. vt sicut actio dicatur non tantum respectum agentis ad patiens: sed forme informantis ad illud quod informatur. sed vtroque modo erit respectus extrinsecus adueniens. ¶ Et si obiicias quod illud quod est determinati generis non potest competere pluribus generibus accidens autem vel inherens quantum ad per se rationem nominis conuenit omnibus nouem generibus. ergo etc. ¶ Respondeo bene potest quod est determinati generis denominare plura genera. forte creatum dicit aliquid per se pertinens ad genus relationis. et tamen forte denominat quolibet aliud a deo. et solum illud aliud a deo est proprie in genere. ergo potest iste respectus pertinere per se ad vnum genus. et tamen denominatiue dici de relationibus vel respectibus nouem generum. ¶ Sed si contra hoc obiicias per simplicium super predicamenta quod esse in. non constituit aliquod speciale genus quia vnum esse in. est omnium nouem generum. ¶ Respondeo vel esse in. accipitur denominatiue. et sic circuit omnia genera accidentium. sicut hoc quod est inherere vel accidere. vel accipitur pro ipsa habitudine per se significata per esse in. et hoc modo non accipitur aliquod genus ab esse in. quia est species determinata in vno genere. Si autem intelligat quod esse in. quantum ad per se rationem quam importat non pertineat ad aliquod genus determinatum sed per se ad plura genera: negandus est. non. n. est tante auctoritatis quod propter dictum eius debeat concedi oppositum eius quod ratio concludit. ratio autem conuincit quod ille conceptus quem importat in. potest quidditatiue contineri in aliquo genere. licet denominatiue dicatur de formis que sunt in multis generibus. non. n. dicitur quidditatiue de albedine et linea. tunc. n. albedo et linea non dicerentur ad se. quia illud quod essentialiter includit respectum non est ad se. secundum Aug. 7. de tri. c. 2. ¶ 2a conclusio probatur quia respectus est essentialiter habitudo inter duo extrema. et ideo sic tollere terminum ad quem est respectus: est tollere vel destruere respectum ita tollere illud cuius est respectus est tollere respectum et destruere ratione respectus non ergo quia accidens respectiuum est accidens ideo requirit subiectum vel fundamentum. sed quia respectus est respectus ideo requirit cuius sit et ad quod sit etiam in diuinis. ¶ Si arguatur contra istam conclusionem quod videtur contradicere precedenti. quia secundum conclusionem precedentem ratio quam significat accidere vel inherere est respectus extrinsecus adueniens. ergo non potest competere alicui respectui denominatiue. quia respectus non est subiectum respectus nec fundamentum

sic.n.esset ꝑcessus in infinitū.ꝰ ꝑ̄nitas vel siłitudo nō pōt inherere vel accidere.q̄ꝛ inherere seu denoiari ab inherentia requirit ꝙ denoiatuꝫ sit sb̄m ⁊ fundamentū inherentie.¶ .ᵒ ꝙ vnuſ respectus bene pōt fundari in alio vt posterius in priori.sic.s̄.tactū est in quadā.q. de caractere ⁊ ꝓbatū de ꝓportiōe ⁊ ꝓportiōabilitate. ⁊ ita dico ꝙ sicut albedo pōt denoiari ab inherentia siue ab eo qȯ pōt accidere.ita pōt paꝛ̄nitas denoiari. ⁊ siłis est denoiatio quo ad hoc vtrobiq̄ꝫ.s. ꝙ ꝑ̄dicatū dicit respectū extrinsecus aduenienteꝫ ipsi sb̄o.¶ Si sic arguas. ꝰ ipsemet respectꝰ inherētie denoiabit a seipso.hoc soluet in sequente ꝯc̄lone.¶ 3ᵃ ꝯc̄lo ꝓbat.q̄ꝛ accn̄s absolutū.vn̄ absolutū nō reqrit t̄iuꝫ nec t̄ios. q̄ꝛ tunc nō esset absolutū. Si reqrit sb̄ꝫ opoꝛtet ꝙ hoc sit ꝓpt aliā dependentiā ad ipsum essentialē.sꝫ nulla ē dependētia simpl̄r nec̄ia alicuiꝰ absoluti ad aliquid qȯ n̄ est de essentia eius sed tm̄ cā extrinseca nisi ad cām extrinsecā simpliciter primā.s. ad deū.sb̄m aūt nō est de essentia accn̄tis. q̄ꝛ tunc hō albus nō esset ens ꝑ accn̄s.qȯ est ꝯtra phꝫ.5.met. c.de ente.⁊.c.de vno.⁊.7.met.c.vlt.q̄ꝛ addendo alicui illud qȯ est de essentia eius nō hr̄ ens ꝑ accn̄s.ꝑ̄cipue si illud i se sit ens ꝑ se. Accn̄s aūt ſm se est ens ꝑ se ſm phm̄.5.met.c.ȯ ente.vnde ⁊ ꝑ se est in genere.nec sb̄m est causa extrinseca simpl̄r prima.q̄ꝛ deus nō est sb̄m accidentis. ꝰ depēdentia accn̄tis absoluti ad sb̄m non est simpl̄r nec̄ia.voco simpliciter nec̄iū cuius oppoᵐ includit cōtradictionē.maior ꝓbat.q̄ꝛ cālitatē cuiuscunq̄ꝫ cāe extrīsece respc̄u cuiuscūq̄ꝫ causati ꝑfecte supplere pōt ꝑᵃ cā. q̄ꝛ hꝫ in se oēm talē cālitatē eminentius q̄ 2ᵃ cā.¶ Si dicas sb̄m esse cām mālē respectu accn̄tiſ. ⁊ deue nō pōt supplere vicē cause mālis sicut nec formalis. ¶ Cōtra ſm phm̄.8.met.accn̄tia non hn̄t mām ex qua sed in qua.vel si hn̄t ex qua illȯ nō est sb̄m.q̄ꝛ sb̄m cū accn̄te facit ens ꝑ accn̄s vt dictū est. ꝑ se aūt intrinsecū essentie accn̄tis siue mā siue forma nō cōstituit ens ꝑ accn̄ſ.q̄ꝛ accn̄s vt totū qȯdam est: est ex oībus ꝑtinētibus ad essētiam eius.¶ Ex ista rōe pꝫ quare phi dicerent ꝙ accn̄s nō pōt esse sine sb̄o. nō quidē q̄ꝛ ponerēt sb̄m de essentia accn̄tis.imo ex eis cōstituit ens ꝑ accn̄s. nec q̄ꝛ de essentia accn̄tis absoluti ponerēt inherentiā vel respectū quēcūq̄ꝫ ad sb̄ꝫ q̄ꝛ ꝯ̄dictio est ꝙ in ꝑ se rōne absoluti includat aliq̄s respectus. q̄ꝛ tunc esset absolutū ⁊ nō absolutū.sed tm̄mō q̄ꝛ ponerent ordineꝫ cāꝝ simpl̄r nec̄iū. ita ꝙ prima cā nō pōt cāre cātū cāe 2ᵉ sine 2ᵃ cā.subiectū aūt hꝫ aliquā cālitatem respectu accn̄tis loquendo de ordine nāli causaꝝ.⁊ ideo sine ista cā in ordine sue cālitatis posita:negarēt accn̄s esse. ⁊ ꝓ tanto dicit.i.phiſ.ꝙ intellectꝰ querens segregationē passionū a subiectꝭ erit q̄rens impossibilia. sed nō est impossibile q̄ꝛ includat aliq̄d repugnās prime rōni seu q̄dditati accn̄tis absoluti.nā tali impossibili posito nulla pōt seruari regula disputatiōis. maxime quantū ad illa ꝯn̄tia quoꝝ opposita includunt in antecedēte. pꝫ.n.ꝙ tunc tali impossibili posito statim ꝯcedēda sunt ꝯ̄dictoria ⁊ ita in ꝓposito includit maximū incōueniens.s.redargutiōis ad qȯ duci pōt rn̄dens.nunc aūt phs.4.phiſ.c.de vacuo.querit istā qōnē si esset spaciū in q̊ tm̄ esset coloꝛ aut sonus:vtrū illud essꝫ vacuū. ⁊ rn̄det determinate ad alteraꝫ partē.q̄ꝛ si esset receptiuū corporꝭ esset vacuū.si aūt ex ꝑ̇mo intellectu eiuſ qȯ est colorē esse includeretur ipsuꝫ esse in subiecto: cuꝫ subiectū eius nō posset eē nisi corpus; ex ꝑ̇mo tunc intellectu positi hēet corpus ibi esse ⁊ corpus ibi nō esse.⁊ ita illa ypothesi posita rn̄dendū esset statim ꝙ spaciū eēt vacuū ⁊ n̄ vacuum. Istud dictū ꝓ tanto adducit vt videat phm̄ illā ꝯ̄dictionē nolle esse in

prima rõne q̃dditatiue accñtis. sic̃ nec posu'͛t eẽ in subiecto eẽ de prima q̃ddi tatiua rõne albedinis. sed tñ est illa im possibilitas apud eum ꝓpter necitatẽ quã ponit in ordine causaꝝ. ¶ Cõtra istã ꝯclusionẽ arguit ṗ° sic. si albedo in heret subiecto vt tu ꝯcedis. ista inherẽ tia aut est de eẽntia albedinis. ⁊ habeo ꝓpo^m^ ꝙ ꝯ̄dictio est: ⁊ ṗ^a^ ꝯ̄dictio subie ctum eẽ sine ꝑdicato. aut non est. ⁊ hoc videt͛ incõueniens. tum ꝓpt͛ auctem. tũ ꝓpter rõnẽ. ꝓpter auctem phi. 7. met. in ṗn°. accñtia inquit siue alia a sb̃a di cunt͛ entia eo ꝙ taliter entis. g̊ formalis rõ entitatis in accñte est inherere taliter enti. i. substãtie. ⁊ paulopost. Nihil ip sorum ẜm se aptũ natũ nec possibile se parari a substãtia. multa etiaꝫ sunt ad hoc ibidẽ. ¶ Cõfirmat͛ ꝑ phm. 4. met. vbi dicit ꝙ ens dr̃ de substãtia ⁊ accñti bus sicut sanũ de sanitate in aiali ⁊ vri na. sed nihil formal'r de vrina sanũ dic̃ nisi habitudinẽ signi ad sanũ dictuꝫ de aiali. g̊ nec ens dictũ de accñte aliq̃d di cit nisi habitudineꝫ includẽs ad sb̃am. Silr̃ in. 7. c. 3. videt͛ dicere ꝙ queẽadmo dum aliq̃ꝺ nõ scibile est scibile eq̃uoce ⁊ medicabile eq̃uoce opus ⁊ vas. ita ⁊ ista q̃ntitas ⁊ q̃litas dicunt͛ entia. ¶ Nõ ad ꝓbandũ eẽ illud incõueniẽs est ista. inherentia si nõ est de eẽntia albedinis erit aliud. ⁊ inerit ipsi albedini. q᷒ albe do dicit͛ inherens formalit͛ illa inheren tia. ¶ Quero g̊ de inherentia qua inhe ret inherẽtia albedini. aut ipsa est eadẽ albedini vel ipsi inherẽtie. ⁊ pari rõne fuit standuꝫ in ṗmo. vel illa inherentia inherẽtie est alia a suo fundamento. ⁊ erit ꝓcessus in infinitũ. ¶ Preterea con tra istã ꝯclonem est aliud dubiũ. q᷒ ad minus relo accñtis ad subiectũ videtur eẽ eadẽ illi accñti. Probatio. q᷒ li. 2. di. l. dictũ est ꝙ relo cuiuscũqꝫ creature ad deũ in rõne triplicis cãe est eadẽ funda mento. sed respect᷒ accñtis ad sb̃m nõ videtur minus idẽ accidenti q̃ ille. qꝺ

probat͛. q᷒ substantia creata nõ diffinit͛ per ipsam essentiã diuinaꝫ additam in sua diffinitiõe. q᷒ tunc nihil posset ha bere diffinitionẽ in suo genere. cũ deus sit extra genus. ⁊ tñ accidens ꝓpt͛ suuꝫ respectũ ad subiectũ necessario diffinit͛ per respectũ ad subiectũ. ex. 7. met. c. 3. g̊ ille respectus eius ad subiectũ nõ mi nus est idẽ sibi q̃ respect᷒ substãtie crea te ad deũ. ¶ Item 3^m^ dubiũ est. q᷒ saltẽ si respect᷒ albedinis ad subiectũ sit ali᷒ ab albedine videt͛ esse posterior albedi ne. q᷒ albedo nõ req̃rit subiectũ nisi ꝓ pter istũ respectũ quẽ hꝫ ad ipsum. sed si ille respectus ẽ posterior albedine põt albedo manẽ isto respectu circũscripto g̊ põt nõ dependere ad subiectũ. Et ista rõ põt euidenti᷒ deduci de accñte vt in tellecto q̃ vt in exñtia. hoc mõ si albe do est prior illo respectu. igit͛ põt ꝯplete cõcipi sine illo respectu. ⁊ per ꝯñs ꝯple te diffiniri sicut prius sine posteriori. sꝫ non req̃rit subiectũ nisi ꝓpt͛ istũ respe ctum quẽ hꝫ ad subiectũ. g̊ põt cõplete diffiniri sine subiecto ꝯ̄ phm vbi ṗus. ¶ Item 4^m^ dubiũ est. q᷒ si inherẽtia est aliud ab albedine ⁊ posterius ea salteꝫ videt͛ ꝓpria passio eius. q᷒ nihil videt͛ imediatius inherere albedini q̃ habitu do ad subiectuꝫ. sed subiectũ ꝑ se esse si ne ꝓpria passione includit ꝯ̄dictionem alioq̃n nulla ꝯclusio eẽt simpl'r scibilis. q᷒ quecũqꝫ talis ꝑdicat passionẽ de sb̃o ⁊ ꝑ te nulla talis esset simpl'r necia. nec per ꝯñs simplicit͛ scibilis. ¶ Ad ista. ad primũ nullo mõ ꝯcedendũ est inheren tiã esse de essentia albedinis. ⁊ questio mota de hoc ab aliq̃bus videt͛ esse tru fatica ⁊ sine intellectu. etsi. n. aliquã eui dentiã h̃ret querere an illa relo sit eadẽ albedini: nõ tñ ꝓpter hoc an sit de eẽn tia eius. q᷒ nihil est de essentia alicuius nisi qꝺ ꝑtinet intrinsice ad quidditateꝫ eius. respectus aũt aliq̃s lꝫ sit idem fun damẽto sicut dictũ est de respectu crea ture ad deũ vbi. s. nõ tñ est ꝺ q̃dditate

Conclusio negativa

eius. qꝛ tunc nulla essentia creature eēt
absoluta. ¶ Dico ğ negatiuā ꝙ inheren
tia qua albedo inheret subiecto suo nō
est de eēntia albedinis. cū arguit̄ per au
ctoꝛitatē Ari. dico ꝙ nunꝙ hoc sensit
ꝙ foꝛma que p se est in genere absoluto
essentialit̄ includat respectū aliquē. Rō
aūt inherētie non pōt intelligi quin in-
telligat̄ rō respectus. nisi non intelligas
quid dr̄ p nomē. ¶ Auct̄as ğ pᵃ adducit̄
ex equocatōe illi⁹ vocabuli eo ꝙ. nō. n.
semp eo ꝙ. est nota cause foꝛmalis illi⁹
qō p̄cedit. nam cū. 5. met. c. de in eo ꝙ.
quotiēs dr̄ cā totiens dr̄ inquantū siue
in eo ꝙ. talia pn̄t esse nota cuiuscunqꝫ
cāe illius qō p̄cedit. ⁊ ita cum substātia
sit aliq̄ cā accn̄tis lꝫ nō de eēntia eius: ac
cidens ē ens eo ꝙ est talit̄ entis. designā
do illā cālitatē i substātia. sed nō ꝓpter
hoc foꝛmale eē i entitate albedinis erit
esse alteri⁹ entis. sicut vl̄r cātū a q̄cunqꝫ
cā in quocūqꝫ genere cāe est illud qō ē.
qꝛ est talit̄ entis. i. talis cāe in tali gn̄ē ⁊
oꝛdine cāndi. nec tn̄ ista hitudo ad quā
cunqꝫ cām est foꝛmale vl̄ eēntiale in cā-
to. qꝛ tunc nullū cātū esset foꝛmalit̄ ab
solutū. ¶ Aliqui etiā istū textū ꝑuertūt
accipientes q̄si esset textus Ari. accn̄tia
nō sunt entia nisi qꝛ taliter entis. quaꝫ
ꝓpositionē nec phs dicit nec est ibi. nec
sequit̄ ex ꝓpōne phi. Nam eo ꝙ. sic in
antecedēte pōt denotare quācūqꝫ cām
illius qō p̄cedit. ita pōt denotare quā-
cūqꝫ cām illius qō p̄cedit talē cām non
tn̄ p̄cisam. ⁊ p ꝯn̄s nō denotat talē p̄ci-
sioneꝫ ¶ Sed esto ꝙ in antecedēte deno
taret̄ cā p̄cisa sic in ꝯn̄te. neutra tn̄ ꝓpō
facit ad ꝓpoᵐ ꝙ illa hitudo īpoꝛtata
p entis sit foꝛmale ineē albedinis ¶ Su-
mit̄ aūt ibi talit̄ entis ꝓ substātia de q̄
p̄cessit s̄mo. vel totalit̄ entis s̄m aliā lit
teram. ita ꝙ totaliter nō dicat ibi tota-
litatē vl̄itatis. qꝛ tunc accn̄s esset entis
vniuersalissime accepti. ⁊ ita nō eēt ens
sed totalit̄ totalitate p̄fectiōis. ⁊ sic sb̄a
est totalit̄ ens. ¶ Alia auct̄as neqꝫ aptū

natū neqꝫ possibile. ⁊ alia que dicūtur
ibi. patet quō phs intelligit pꝛopter ne
cessarium oꝛdinē causati ad cām pꝛoxi
mā. sed non habet̄ ex hoc ꝙ habitudo
ad causam ꝓximā sit de essentia causa-
ti. ¶ Auctoꝛitas illa de 4° methaphis.
⁊ similis de. 7. de non scibili ⁊ scibili:
pōt adduci s̄m sup̄ficiē verboꝝ ꝙ acci
dens nullā hēt entitatē foꝛmalē sic sa-
nitas in vrina nihil hꝫ de rōne foꝛmali
sanitatis. ⁊ si ad hoc adducit̄ nō est nisi
ignoꝛantia vocabuloꝝ. pꝫ. n. ꝙ accn̄tia
sunt p̄nᵃ agēdi ⁊ p̄nᵃ cogscendi substan
tiā. ex p° de aia. ⁊ p se obiecta sensuū. sꝫ
trufa est dicere aliq̄d eē p̄nᵐ agendi vel
actione reali in mām l̄ actione intentio
nali i. sensū vel intellectū ⁊ n̄ hēe aliquā
entitatē foꝛmalē. Ita. n. dicēm⁹ chyme
ram agē vel sentiri. trufa est etiaꝫ aliq̄d
esse p se passionē entis nisi ipsuꝫ hēat p
se aliquā entitatē l̄ eē tīuꝫ alic⁹ mot⁹ vel
mutatōis nisi hēat aliquā entitatē. sb̄e
aūt oēs si q̄s hēant passiones sunt accn̄
tia. si q̄s etiā motus ē augmentatōis al
terationis ⁊ vbi est ad accidēs vt ad ter
minum ¶ Est ergo intellectus phi in il-
lis exemplis non ꝙ currat sup quatuoꝛ
pedes. quia s̄m Dam. c. 72. Quod in
omnibus ē simile idem vtiqꝫ erit ⁊ nō
exemplū. ⁊ ideo p̄mittit nō necesse om
nino ⁊ indeficienter assignari exempla
necesse est enim in exemplis ⁊ simile cō
siderare ⁊ dissimile. ita dico ꝙ ad hoc
faciunt illa exempla phi. ꝙ sicut oꝛdo
essentialis est medicine ad animal in eo
quod est dici sanū. ita habitudo essen-
tialis est inter accidens ⁊ substātiam in
habendo entitatem. sed nō ꝙ ille oꝛdo
essentialis ad sb̄m sit de eēntia albedis.
que hꝫ illuꝫ oꝛdinē: sic rō signi est essen
tialiter sanuꝫ vt dr̄ de vrina. ⁊ rō dissi-
militudinis in h° est. qꝛ in vrina nō est
aliq̄ foꝛma absoluta a q̄ dicat̄ sana. licꝫ
sit ibi aliqō absolutū sup qō fundat̄ rō
signi: vtpote talis coloꝛ vel talis dige-
stio. ⁊ alia que apparent ibi. sed ipse

ordo ad sanitatē est quo formalit̄ dicit̄ vrina sana. ⁊ ideo dio equoce quantū ad nomē impositū ab illo ꝯceptu quo aial dicit̄ sanū. quia lʒ sanitas sit eadē que est in aiali formalit̄ ⁊ que sigātur per vrinā: tn̄ sanū impositū ad denotādum hn̄s sanitatē formalit̄: ⁊ hn̄s eam vt signū est pure equocū. sʒ ex alia pte ens nō est pure equocū vt dictū est al's. ⁊ in vtroqʒ extremo est aliq̄d absolutū propter qd̄ formalit̄ vtrūqʒ dr̄ ens. licʒ sup vnuʒ absolutū fundet̄ ordo ad aliud. ¶ Ad rōneʒ illā dico ꝙ inherētia inheret albedini. alioquin albedo nō essʒ formaliter inherēs illa inherētia. ⁊ cuʒ queris de illa inherētia qua inherētia albedinis inheret albedini. dico ꝙ illa est eadeʒ inherētie albedinis. ⁊ tn̄ ibi ē status. Rō hui⁹ pʒ li. 2. di. i. q. 5. qꝛ illa relatio est idē fundamēto sine qua fundamentū esse includit ꝯtradictiōeʒ. hi⁹ est ista inherētia inherētie. qꝛ ꝯ̄dictio ē inherentiā albedinis ad supficiem esse actu ⁊ nō inherere actu vel nō hr̄e inherentiā. sil'r impossibile est ⁊ ꝯ̄dictio ē in aptitudine quin ⁊ habeat in aptitudine. sed ꝑpter rōneʒ oppositā nulla inherentia forme absolute ē sibi eadē. qꝛ nō est simplicit̄ repugnātia illā formaʒ simpl'r esse ⁊ nō inesse ¶ Et p istud patʒ ad 2ᵐ dubiū. dico .n. ꝙ inherētia albedinis nō est eadē albedini. ⁊ cū ꝓbat̄ p relōnē creature ad deū. dico ꝙ nō est simile ꝑpt̄ maiorē positā ṗus ad istā cōclusioneʒ tertiā ¶ Nulla .n. relo ad cām extrinsecā est idētica cāto nisi illa que ē ad cām ṗmā. ꝑpter hoc ꝙ ṗma cā pōt q̄ocunqʒ cātū cāre sine q̄cūqʒ alia cā extrinseca. ¶ Et cum arguit̄ de diffinitiōe illud magis ꝓbaret accn̄s nō debet̄ diffiniri p sbam. qꝛ lapis p deum nō diffinitur. Cū tn̄ deus sit cā talis sine q̄ impossibile ⁊ ꝯtradictio est esse lapidē uel equū. nō aūt sic sbm respectu accn̄tis. ¶ Sed rn̄deo. idētitas respect⁹ ad fundamentū vel non idētitas nō est rō quare terminus respect⁹ cadat in diffinitione fundamenti vt additū ¶ Quid g̊ aliud. ¶ R° ꝙ nec depēdentia essentialis ⁊ necessaria est cā ꝙ termin⁹ depēdentie addat̄ in diffinitiōe fundamēti depēdenti tunc .n. deus magis poneret̄ in diffinitione cuiuscūqʒ creati q̄ sba in diffinitōe accn̄tis. sed cā est. qꝛ nl'a forma pōt hr̄e ꝯceptū pfectū quidditatiuū nisi cointelligat̄ illud c⁹ est forma. diffinitio aūt exprimit ꝯceptū pfectū diffiniti. ⁊ iō quātumcūqʒ essentialia forme exṗmeret̄ sine illo c⁹ est q̄uis q̄dditas ei⁹ indicaret̄ nō esset ꝯcept⁹ pfectus q̄etās intellectū ⁊ ideo nec diffinitiuu). Sed causatū q̄d est in se quoddaʒ ꝯpositū subsistēs si cōcipiat̄ in se intellectus ibi q̄escit n̄ requirens aliud cointelligē ¶ Et si obijcias g̊ par est necessitas formā sbaleʒ diffiniri per udituʒ ⁊ accn̄s ¶ R° vtrobiqʒ ē necessitas. pʒ p phm diffinientē aiam. 2. d̊ aia. vbi statim ponit corp⁹ q̄d est pfectibile ipsius vel totū ꝯpositū c⁹ ipsa ē ps nec aliq̄d ponit ptinens ad essentiā aie. sed tm̄mō hoc q̄d est actus q̄d sigāt respectū aie ad illud c⁹ est forma. n̄ tn̄ est sil'is additio hic ⁊ ibi. qꝛ in diffinitione forme sbalis addit̄ aliq̄d q̄d facit per se vnuʒ cum ipsa. vel c⁹ ipsa est p se pars. q̄d dico ꝑpt̄ modū diuersū dicēdi formam diffiniri. vel p mām vel p totuʒ. sed in diffinitiōe forme accn̄talis addit̄ aliq̄d cum quo nō facit p se vnū nec c⁹ est pars p se. ¶ Ad 3ᵐ dubiū dico ꝙ ille respectus inherentie ē posterior albedine. sicut vl'r respectus fundatus in aliq̄ est posterior fundamento ¶ Et cū dicis g̊ albedo nō necessario req̄rit terminū respectus. nego ꝯn̄tiā. bene .n. pōt depēdere aliq̄d a termino respect⁹ ⁊ tn̄ non dependere a respectu. si respectus est posterior eo. ita enim sba lapidis nō depēdet a respectu lapidis ad deum. sed magis eꝯ°. si essent diuersa. ⁊ tn̄ lapis depēdet essentialit̄ a deo qui ē terminus respectus. ¶ Ad illam ꝑpositionē non re

Quomodo accidens differt per subiectum dicit hic doctor

Respectus inherentie albedinis est posterior albedine.

quirit terminū nisi propt̄ illū respectū ¶ R° propter vt ꝑntem necessario nām fundamenti. sed nō vt propi requisituȝ ad naturā fundamēti tanꝗ prius ipso. ⁊ ꝙ sic est ꝓpter: nō oȝ ꝙ in eodē ordi ne requirat̄ in quo requirit̄ termin⁹ re spectus. ¶ Per hoc ad sequēs ibidē qđ tangit adhuc de diffinitione accn̄tis. cō cedo. n. ꝙ albedo intelligi pōt quantuȝ ad qđlibet quod p se p̄°° includit̄ in rō ne albedinis omnino nihil intelligēdo de illo respectu. ⁊ cuȝ dicit̄ ꝙ posset dif finiri per essentialia ꝯcessum est ꝙ bene posset assignari aliq̄ rō per essentialia indicās totam essentiā eius. sed illa nō esset diffinitio. q2 nō esset exp̄ssiua pfe cti conceptus. semp. n. intellect⁹ hn̄s il lum ꝯceptum dependet ad aliqđ aliud termināś dependentiā illius ꝯcept⁹ ¶ Et cum arguis. si respect⁹ ille n̄ necessario ꝯcomitet̄. ꝙ nec termin⁹ respect⁹ requi ritur ad intellectionē alibi. nego ꝯntiā loquēdo de intellectu ꝯpleto ⁊ cōceptu quietante intellectū. ad illū. n. requirit̄ cointelligi terminū non tn̄ respectū ad terminū. ⁊ istud vltimū declarat totaȝ conclusionē ⁊ rn̄sionē ad tria argumē ta p̄cedentia. est eniȝ inherētia respect⁹ quidā. ¶ Ad 4m dubiuȝ dico. ꝙ ista in herentia nō est per se passio albedinis. sed est accn̄s p accn̄s. est. n. respect⁹ qui dam extrinsecus aduenięs. ⁊ hoc ad mi nus cuicūqȝ accidēti absoluto. q2 dicit̄ actualē vnionē illius absoluti ad aliud absolutū. oīs aūt vnio absoluti ad ab solutū est respect⁹ extrinsecus aduenięs oīs aūt tal̄ respect⁹ ē illi cui inest accn̄s accn̄s p accn̄s. sicut satis declaratuȝ est s̄. in quadā. q. de caractere. q2 nō necio ꝯsequit̄ illud etiā posito termino. tunc eni esset intrinsecus aduenięs nō. n. pōt aliqs respect⁹ magis intrinsecus adue nire ꝗ ꝙ necio cōsequat̄ fundamentuȝ posito termino. si. n. solum fundamen tum positū sine termino cōsequeret̄ nō esset respectus ¶ Illa aūt ꝓpositio ꝙ. s.

omnis vnio absolutoꝝ est respectus ex trinsecus aduenięs. ꝓbat̄. q2 neutrū ex rōe sui nec ambo sil̄ sunt necia cā talis vnionis. pōt. n. deus sine ꝯtradictione facere vtrūqȝ sepatiȝ: ⁊ sepatim ꝯserua re sine alio. p eo ꝙ neutrū illoꝝ respe ctu alterius pōt esse sine. cā extrinseca ⁊ nō prima. ita ꝙ illud de respectu extrin seco declarat quō albedo pōt esse sine inherētia sicut. s. fundamētū sine re pe ctu extrinsecus aduenięte. vel q2 termi nus r̄ nō est sicut in ꝓposito. vel q2 si sit sepatus est. sed illud de respectu ex trinseco tandē reducit̄ ad rōnē adductā supra ad ꝓbationeȝ tertie ꝯclonis. s. ad hanc ꝓpositionē. deus pōt qđcunqȝ ab solutū facere sine eo qđ nō ē de essentia eius. q2 non depēdet ab illo nisi vt a cā extrinseca nō p̄ma. ⁊ oīs talis depēden tia est ꝯtingens. ¶ Ad illā ꝙ ꝓbationeȝ de passione ꝙ imediate inest possȝ dici ꝙ si albedo hȝ aliquā ꝓpriā passioneȝ illa imediatius inheret sibi ꝗ inherētia illa. illa. n. necio inest albedini. ⁊ hoc si ue ꝯiuncte sbō siue sepate. Inherentia aūt tm̄ ꝯtingent̄ inest ⁊ nō ex nā albedi nis: sed a cā extrinseca. nō. n. facit albe do se inherere. sed agens. vl̄r. n. forma nō gn̄at effectiue. sed ꝯpositū. ⁊ sicut in ꝯposito p se vno. ita in ꝯposito p accn̄s Quō aūt facit albedinē inherere sbō fa cit ꝯpositū p accn̄s. s. sbm albuȝ ¶ Et si arguas ꝙ pari rōne nec reliq̄ pars. s. po tential̄ facit totū. ⁊ ita sbm nō erit p̄n̄m effectiuū vniendi sibi aliqđ accn̄s. Hoc nō est ad ꝓpositum. Soluit̄ tn̄ q2 sbm bene pōt virtualiter includē formaȝ. ⁊ ita totum ex se ⁊ forma nō sic aūt acci dens. q2 non includit virtualit̄ seipsum nec sbm nec per ꝯn̄s totū ex his. sequit̄ etiā naturaliter ipsum agēs cum sit ter minus formalis. nō sic aūt sbm ¶ Pos set alio mō dici ꝙ lȝ inherētia insit ime diate albedini ⁊ alijs absolutis. non tn̄ sequit̄ ꝙ magis sit per se passio. nisi pro betur illud fundamentū aliquoꝝ ꝙ ac

cidens variabile nō pōt inesse alicui ni si mediante accidente inuariabili. super qō fundant magnā harengā de potentijs aie. Sed vnde ꝓbent querant. alia exempla adducūt. sed oporteret videre aliquā rōnem ꝯiunctionis extremorū si enim aliquid eiusdē ratiōis possit eē accidens inseparabile in vno ⁊ separabile in alio: erit debile fundamētum. ⁊ istud nō negatur de calore in igne ⁊ in ligno.

Ad argumēta principalia.

Ad primū dico accipiendo per se esse ⁊ esse i alio vniformit. s. ꝓut per se esse negat aptitudinē ad inherendū ⁊ esse in alio affirmat illā aptitudinem sic ista duo ꝓportionalr conueniunt. primū substantie ⁊ 2m accidenti. ⁊ tunc nō plus sequit nisi ꝙ accn̄s non possit esse ens per se cui repugnet inherere. sic nec substātia pōt esse cui cōueniat aptitudo inherēdi. ⁊ si velis accipe vtrūqꝫ actualiter. s. actualiter esse per se ⁊ actualiter esse in alio. dico ꝙ vt sic non diuidunt nec sunt ꝓpria istis diuidentibus s. substantie ⁊ accidenti. nec mirū. q2 ex parte illius per se p̄mus intellect9 infert secundū. Repugnātia enim ad inesse infert nō inesse. Sed ex alia parte nō sic. sed est fallacia ꝯn̄tis. est aptum inesse. g̊ inest. ¶ Et si queras de ista aptitudine inherendi vel inaptitudine q̄d sit ⁊ qualiter se habeat ad albedinē. an simul insit sibi. an per inherentiam ⁊ sic in infinitum. ¶ Si etiam queras de quantitate vel etiam albedine per se existente an habeat oppositū modū essendi illi quē habet quando est in alio. ¶ Et videt ꝙ sic. quia per se ⁊ in alio quomodocūqꝫ accipiat sunt opposita inter se. ¶ Sed oppositū videt. q2 idē esse est vt dictū est prius ⁊ per ꝯn̄s idem modus ipsius esse. ¶ Si 3° querat an istud accn̄s ex sua aptitudine posset actualit inesse si fieret substantia in actu que esset nata informari eo. ¶ Ad primū aptitudo nihil aliud absolutū ē a natura illius cuius est aptitudo. ꝙ non aliud absolutum p3. sed nec aliud. vt respectus aliqs realis actualis. nihil. n. dicit nisi ꝙ nature cōgrueret tale quid. ideo aūt cōpetit isti nature seu n̄ repugnat. quia hec natura est hec natura. ¶ Ad 2m dico ꝙ modi essendi possunt intelligi vel ꝙ variant ipsum esse. vel ꝙ ponāt aliquam diuersitatē posteriorem ipso esse. p̄mo modo sicut est idem eē accidentis in pane ⁊ sine pane: ita idē modus. 2° modo variat. q2 esse illud in pane sc̄dm cuiusdam respect9 realis ad panē. qn̄ aūt est per se priuat illo respectu. ⁊ per hoc p3 ꝙ dicunt diuersum modū circa esse ponendo respectum ad aliud ⁊ priuādo. ¶ Ad 3m p3 ex illo 4° dubio prius solu to. quia accn̄s non pōt se vnire effectiue subiecto. vnde si deus reduceret substātiam panis ⁊ nihil aliud faceret: remaneret accidēs sine subiecto: sicut modo nec vniretur substātie panis tanꝙ forma per virtutem illius accidentis dico effectiue. ¶ Et si arguas miraculū est ꝙ non inest. g̊ cessante impedimento inherenti. s. non existētia subiecti cessabit miraculum ⁊ totaliter inerit. ¶ R̄ndeo aliquid positum in esse miraculose permanet in illo esse quousqꝫ ab aliquo agente transmutetur. ¶ Ad secundū dico ꝙ prius ⁊ posterius possunt intelligi vel actualiter vel f̄m aptitudinem si accipias vniformiter cōcedo ꝙ posterius naturaliter nō potest esse sine priori. sed si accipias ꝙ posterius f̄m aptitudinem nō potest esse sine priori actualiter. quod enim est prius aptitudinalit si non sit non est prius: si etiam sit ⁊ tollatur dependentia posterioris ad ipsū per aliquid aliud prius vtroqꝫ: nec sic est actu prius. ⁊ hoc modo est in ꝓposito. vnde dico ꝙ istud accidens non est actualiter posterius ad substantiā panis. sed tantū aptū natū esse posterius

ad illud tanq̄ ad aptitudinaliter p̄us. ¶ Et si arguas. nullum respectū spālez posterioris habet ad deum quem p̄us non habuit. ḡ nō magis suppletur per actionez diuinam illa prioritas panis nunc q̄ prius ⁊ istud posset esse obiectō contra tertiā conclusionē principalem ⁊ contra ꝓbationem eius quō cā p̄ma extrinseca possit supplere cālitatē cuius cunq̄ alteriꝰ cāe extrinsece cū nō possit hr̄e in se p̄oritatē cāe 2ᵉ. nec p ꝯn̄s videtur ✝iare posterioritatē in cāto correspōdētem ꝓprie illi priorati ¶ R° vnica p̄oritas illuminata pōt ✝iare posterius simpliciẗ. ¶ Cōtra. Nō alr̄ ✝iat nūc q̄ prius sed nō ✝iauit totaliẗ prius. ¶ R° aliqui respectꝰ erāt p̄us in posteriori qḋ ē fundamentū qui mō nō sunt. ⁊ hoc ē possibile. q2 erāt extrinsecus aduenientes isti fundamēto. illi ḡ respectꝰ p̄us erant ✝iati ⁊ mō nō sunt ✝iati. ꝯcedo. q2 nec sunt sed vnicꝰ respectus q̄ fuit p̄us terminatus ad simplr̄ p̄ᵐ est mō ✝iatus. ⁊ ✝iatio illius vniꝰ sufficit ad esse fundamēti talis respectus. ¶ Cōtra. ḡ illis alijs dependentijs nō dependebat p̄us fundamentū essentialiẗ. q2 sine terminis illaꝝ dependentiaꝝ p̄mus respectꝰ eius ad simpliciẗ p̄mū sufficiebat ad esse fundamēti totaliẗ. Qḋ aūt h3 quicq̄d req̄riẗ ad sui esse in p̄ori signo in 2° signo nō depēdet ad aliq̄d essentialiẗ. ¶ R° ista deductio bene vr̄ tangē ordinē causaꝝ secundaꝝ ⁊ necessitatē illiꝰ ordinis. ꝓpter quē ordinē dictū ē p̄hm negare possibilitatez in ꝓposito. vl̄ si ille ordo nō est necessariū est difficile vidē quō cā secunda est causa effectus cum illud nō sit cā sine q̄ ab alio p̄us naturaliẗ cātū h3 totaliter esse. de hoc quere li. 2. di. 1. q. 1. ⁊ di. 37.

¶ Ad tertiū de diffinitiōe rn̄sum est respondendo ad dubia mota ꝯ secundaz ꝯclusionē ¶ Restat tn̄ ibi vnū verbum qḋ ꝓbaẗ. q2 illud qḋ cadit in diffinitione necessario req̄riẗ ad esse eius. sic correlatiuū ad esse correlatiui. ¶ R° hoc iō est. q2 istud est relatiuū. nec ē alia ratio quare necessario req̄rit terminū. nō. n. quia accidens. imo si esset relatio ⁊ nō accidens sicut relatio in diuinis: adhuc requireret terminuz. Sed illud diffinitum de quo loquimur est absolutū. iō nō requirit additum sicut respectꝰ terminū. sed sicut causam aliquā extrinsecam. ⁊ quelibet talis nō necessario req̄ritur preter primā. ¶ Ad quartū dico. q̄ album pōt intelligi dupliciẗ. vno mō vt importat formā talem sub tali mō significandi. ⁊ hoc per se significat. vn̄ s̄m p̄hm in p̄dicamentis. album solaz qualitatē significat. quod verum est tn̄ sub alio modo significandi q̄ albedo. alio aūt modo vt coiter accipimus per album ⁊ huiusmodi ꝯcreta totū ꝯpositum ex subiecto ⁊ forma. Si p̄mo modo argumentū habet maiorē euidentiam. Nam de secūdo modo patet q̄ nō oportet si albedo est q̄ albū sit. Sed ꝯ primo mō dico q̄ de virtute sermonis nec oporteret tunc ꝯcedere q̄ si albedo est q̄ album sit. q2 ⁊ si forma sit que apta nata est inherē subiecto: nō oportet q̄ ipsa sit sub tali modo essendi. s. sub actuali inherentia ad s̄bm. albū aūt significat ipsam sub tali rōe actualiẗ inherenti. ¶ Et si obijcias q̄ nomen tam adiectiuū q̄ substantiuū abstrahit a tēpore. ḡ album nō significat actualē inherentiā forme ad s̄bm. q2 tunc ꝯsignaret tempus p̄sens. ¶ R°. tunc cōcedereẗ q̄ sicut albedo est ita ⁊ albuz est. nec sequereẗ. ḡ aliquid tanq̄ s̄bm est albū. q2 nec in antecedēte hoc poniẗ neq̄ per signatū. nec per modū sigāndi: istud facilius cōcedereẗ de quantitate. sicut eniz conceditur hic quantitatem esse. ita ⁊ quantū esse. nec tamen cōcedit hic aliquam s̄bam perfici quantitate.

AD secundum sic ꝓcediẗ ⁊ arguiẗ q̄ i euchᵃ qḋcūq̄ accn̄s sit sin̄ s̄bo. p° sic

¶ Qðlibet accñs ē ibi sine sbā. ḡ sine sbo
añs pꝫ ex pcedēte. q. pbatō ꝯñtie. pᵒ sic
7. met. sba est pᵐ oīm rōe. qō pbat. qꝛ
nece est in cuiuscūqꝫ rōe sbe rōe: esse. n̄
aūt cadit sba i rōe cuiuscūqꝫ nisi vt ad
ditū. alioqn illud nō esset ens p se in cᵒ
rōe cadit. qō est ꝯ Arl. 5. met. c. de ente
nō aūt cadit vt additū nisi vt sbꝫ. ¶ Hᵒ
ꝯfirmat. qꝛ qñ accñtia sunt in sba: sba
terminat depēdentiā cuiuscūqꝫ accñtis
sed nō fiat nisi vt sbm. ḡ ꝛc. Itē nullū
accñs est sbꝫ alicᵒ accñtl in euchᵃ. ḡ qð-
libet ē ibi sine sbo. ꝯñtia pꝫ qꝛ nō est ibi
sba. Añs pbo. pᵒ qꝛ p phm. 4. met. ac
cidens inquit non accidit accñti nisi qꝛ
ambo accidūt eidē sbo. nihil. n. hoc illi
magis q̄ illud accidit huic ¶ 2ᵒ rōe. tuꝫ
qꝛ sic sbe cōuenit p se esse ita accñti in-
herere. ḡ sic repugnat sbe inherē: ita ac
cidenti p se esse l' substare. tū qꝛ qō fiat
dependētiā aliquā nō depēdet depēden
tia eiusdē rōis. sed oē accñs depēdet de
pendētia ad sbꝫ. ḡ nᵐ dētiat hanc depē
dentiā. ¶ Itē aliqō accñs est ibi sine sbo
ḡ pt esse. añs pꝫ qꝛ accñs qō pᵒ natū est
inesse sbe nō hꝫ ibi sbm. qꝛ nō ē sba ibi
ꝯñtia pbat. tū qꝛ qðlibet accñs eq̄ eēn-
tialit depēdet a sbo. tū qꝛ in depēdētijs
neccījs l' essentialibᵒ est magis necia de
pendētia ad pᵐ. pꝫ in causis. qꝛ depēdē
tia ad pmā cām ē simplr necia. ḡ magi
est necia depēdentia ad sbam q̄ ad qð-
cunqꝫ accñs. Si ḡ aliqō pt esse accñs si
ne depēdentia ad sbam. ꝛ qðlꝫ porit eē
sine depēdentia ad qðlꝫ sbm ¶ Itē. 4ᵒ.
magis vr repugnat accñti relatiuo seu
respectiui esse sine sbo q̄ cuicūqꝫ alteri.
sed istud pt esse sine sbo. ḡ qðcunqꝫ ali-
ud. pbō minoris. qꝛ si repugnaret aut
ḡ vnde accñs aut vnde relo. nō vnde ac
cidens. qꝛ tunc repugnaret cuilꝫ accñti.
nec vñ relo. qꝛ tūc repugnaret reloni di
uine. qō falsū est. qꝛ n̄ est in sbo. ꝛ pba
tur. qꝛ illa ē infinita ꝛ infinitū ē p se ens
¶ Pꝛiᵃ ppō pbat. qꝛ illa est essentia di
uina. ꝛ ita infinita. 2ᵃ pbat. qꝛ ꝯditiōes
simplr pfecte entis fm qō ens ꝯueniūt
eidē. ita q̄ vna aliā infert: sicut necītas
infert actualitatē ꝛ infinitas necītatē. ꝛ
sic de alijs. ḡ illud qō hꝫ infinitatē hꝫ ēt
p se esse q̄ est ꝯditio nobilis i ente ¶ Op
positū vr p se mᵐ. qꝛ tunc oportēt dice
re q̄ in euchᵃ qlibet motus possibilis
ibi esset sine mobili. seqret etiā aliud q̄
respectᵒ esset ibi sine fūdamto. est. n. ibi
eqlitas hᵒ q̄titatis ad aliā q̄titatē tan-
tam est ibi silitudo istᵒ qlitatis ad aliā
qlitatē eiusdē spēi. ꝛ ē circūscriptio pas-
siua siue locatio hᵒ dimensiōis ꝯtente a
ꝯtinente. nec eqlitas p te est in q̄titate.
nec silitudo in albedine nec circūscriptō
in q̄titate. ꝛ p ꝯñs iste relones essent ꝛ
nō in aliq̄ fundamto ¶ Si ꝯñs nō statiꝫ
apparet incōueniēs. pbat in cōueniens
p hoc. qꝛ nihil dr formalit tale nisi per
aliquā formā sibi inherentē formalit.
hec quātitas dicit formaliter eqlis. ꝛ h
qualitas silis. ꝛ h dimensio locata. ḡ il-
lud a q̄ denoiat sbm inest sbo vt forᵃ.

Hic sunt due opi

niones extreme. vna q̄ ponit solā quāti
tatē in euchᵃ esse ꝛ posse esse sine sbo.
pro q̄ facit q̄tuoꝛ rōes. pᵃ est ista. Sola
quātitas indiuiduat p se ꝛ oīa alia acci
dentia p q̄titatē. ḡ si aliqō accñs esset ꝛ
nō in q̄titate esset hᵒ ꝛ n̄ esset hoc ¶ Itē
si esset albedo sepata a q̄titate esset sen
sibilis ꝛ nō sensibilis. q̄ aūt sensibilis p
bo. qꝛ esset p se de 3ᵃ spē qlitatis. Qꝫ āt
insensibilis pbat. qꝛ nō quantū nō pōt
sentiri. ꝛ hoc si neget pbat qꝛ fm phm
de sensu ꝛ sensato. si sensibile diuideret
in infinitū vtus sensitia diuideret in infi
nitū. hec ꝯñtia n̄ valet nisi fm diminu
tiōeꝫ sensibilis oporteret crescere vtutē
sensitiuā. ḡ si impꝛoportōnalr est aliqō
sensibile minᵒ: sensus crescēt impꝛopor-
tionalr. sed sensibile indiuisibile est mi-
nus impꝛopoꝛtōalr vt ita loquar quo-
cunqꝫ sensibili quanto. ḡ vtus sensitiua
aliq̄ poterit esse impꝛopoꝛtōalr maioꝛ

Egidius in theore. xxxvi. et xxxvii. et xxxviii. et xxxix. theoremate

quacūq3 alia. ꝯñs est falsum. g̊ ꝛc̄. ¶ Itē si albedo esset sine quātitate esset q̄litas spiritualis. q2 indiuisibilis. ꝛ esset qualitas corporalis. quia in tertia specie q̄litatis. ꝛ ita spiritualis ꝛ nō spiritualis. ¶ Item 4° sic. Si albedo est sine quātitate. ꝛ per ꝯñs spūalis nō esset repugnātia quin inesset spiritui. ꝛ sic spūs poss3 esse albus. ¶ Rationes iste non probāt. prima nō. quia nullū ens est singulare formaliter per aliq̄d alterius generis sic̄ enim in qualibet genere est inuenire supremū in coordinatiōe illius generis: ꝛ oīa media genera ꝛ spēs: ita est inuenir̄ aliqd̄ infimum p se in illa coordinatōe de quo oīa predicāt̄ ꝛ ipsum nō de alio. Qualitas g̊ etiā qn̄ est in quātitate nō est h̄ per quantitatē formalit̄. g̊ si est cā est cā extrinseca singularitatis ipsi⁹ qualitatis ꝛ q̄litas pōt esse singularis sine cā ista extrinseca. de h° amplius habet̄ li. 2°. di. 3. in qōibus de indiuiduatione.
¶ 2ª rō de sensibili ꝛ insensibili nō ꝯcludit. sensibile. n. pōt dici qd̄ vel est in potentia remota vt sentiat̄. vel qd̄ est i potentia ꝓpinqua. In poª remota ē quicquid h3 formā sufficientē nō tn̄ sub mō ꝯuenienti sub quo o3 eam hr̄i ad h° q̄ sentiat̄. in potētia ꝓpinqua est qd̄ h3 eā vt statim cessante impedimēto possit sequi act⁹. Ista distinctio declarata est p° li. di. 7. de poª generādi ꝛ ꝓbata p auctoritatē phi. 5. ꝛ. 9. met. Patet etia3 p Ans. de libero ar. c. 4. vbi vult q̄ nullam potentia3 habem⁹ in nobis q̄ sola sufficiat ad actū. sicut exēplificat de visu qui non sufficit ad actu videndi sine obiecto ꝛ medio illuīato ꝛc̄. hoc mō albedo sepata esset sensibil̄ accipiēdo sensibile in poª remota. q2 esset forma q̄ s̄m se esset motiua sensus l3 nō sub illo mō essendi. ꝛ ꝓpter hoc nō esset sensibile potētia ꝓpinqua. nec ꝓpt̄ hoc est aliqua ꝯdictio. sicut nec esset si arguere3 d̄ diuisibili ꝛ idiuisibili. illa. n. albedo esset diuisibilis poª remota. q2 posset eē in q̄to. ꝛ tunc esset in poª ꝓpinqua ad diuidendu3. sed nō esset diuisibilis poª ꝓpinqua quādiu esset sine q̄titate. ¶ Et cū arguis. si esset sensibil̄. g̊ sensus ille i proportōalr̄ excedēt oēm aliū sensum. ¶ R°. ꝯñtia valēt si esset sensibile alicui sensui in poª ꝓpinq̄. tunc. n. ille sensus esset ꝓfectior oi alio sensu s̄m illā ꝓportionē s̄m qua3 istud sensibile deficēt ab aliis sensibilib⁹. Sed l3 ꝯcedā q̄ sit sensibile poª remota: nullo tn̄ mō est sensibile alicui sensui in poª ꝓpinq̄. ꝛ iō nō o3 aliquē sensum posse ipsa3 sentire sub isto° essendi. nec p ꝯñs excedē iproportionalr̄ alios sensus. hoc. n. tm̄ sequeret̄ si esset sensibile in poª ꝓpinqua. q2 sic arguit ibi phs d̄ obiecto sensibili. ¶ Ad 3m dico q̄ esset simplr̄ q̄litas corporalis q2 determinata simplr̄ ꝓficē corp⁹. s̄m quid aūt incorporea. q2 nō actu ens in corpore. sic̄ sb̄a corporea. lic3 esset sine quātitate adhuc esset corporea. q2 esset apta nata eē sub quātitate. angelus aūt nō sic. est etiā indiuisibilis actu. diuisibilis aūt poª remota l̄ aptitudine vt dictum est. ¶ Ad 4m nō h3 apparentiā. q2 sic̄ lapis nō pōt eē sapiens. q2 nullo° h3 rōnē receptiui respectu sapie. sic angel⁹ nō pōt eē albus. q2 nullo° susceptiu⁹ est forme h⁹ siue ista forma ponēt̄ diuisibilis siue nō: Nunc q̄dē est duplex rō q̄re nō pōt esse alb⁹. vna est extensio in ipsa forma ꝛ iextēsio angeli. alia rō. q2 h̄ forma est h̄ forma ꝛ angelus ē angel⁹ ꝛ 2ª rō essential̄ rō impossibilitatis. pª nō. g̊ ablata ē possibilitas. nulla ē ꝯñtia. Cōtra opionē etiā istā ꝓmā q̄m ad ꝯclusionem eius p° arguit sic. Depēdentia ad p̄m est essentialior q̄ ad aliqd̄ posteri⁹ loquēdo d̄ absolutis depēdentibus ꝛ terminantib⁹ depēdentias. q̄litas ē forma absoluta sic̄ q̄titas. g̊ essentiali⁹ dependet q̄litas a sb̄a q̄ a quātitate. Si g̊ pt̄ esse q̄litas sine dependentia actuali ad sb̄am poterit eē sine depēdentia actuali ad quantitatē. ¶ Item absoluto ꝛ ꝓfe

ctiori non magis repugnat per se esse ꝙ absoluto ⁊ imperfectiori. qlitas ē forma absoluta etiā ſm eos. ⁊ pfectior ꝙ quātitas. ergo ⁊c. ¶ Probatio minoris ꝙ ad secundā partē p° q2 qualitas est p se pn^m agendi actionē realē. p3. ⁊ ipsi ɔcedunt quātitas non. q2 nulla actio realis vt h loquimur ɔuenit q̄titati. ¶ 2° q2 ſm ordinē sbarū attendit ordo qlitatū. sbis eni nobilioribus corrñdēt qlitates nobiliores. nō aūt sic corrñdet ordo q̄titatum. nō. n. semp nobilior sba est maior quantitate. maxima. n. corpa in genere corruptibiliū sunt elta. ⁊ tn̄ sunt impfectissima. illud aūt vr̄ pfectius qd pportionalr corrñdet in sua pfectiōe pfectiori. ¶ 3° q2 per qlitates sbe pfecte ɔsecunt fines suos. vel. n. act° btificus est qlitas de quo tactū est p° li. di. 3. vel si nō saltē ſm coēm opionē ad btitudinē reqrunt aliquę formę supnāles vl aliq forma q est qlitas. q̄titas aūt nullo° est sbe pn^m attingendi finē suū. ¶ 4° q2 quantitas sequit ɔpositū rōne m°. qlitas aūt rōne forme. forma aūt est simpliciter pfectior m̄i. 7. met. c. 2. ⁊ istud vltimū forte est rō pmi secūdi ⁊ tertij medij. ppt h°. n. ordo qlitatū corrñdet ſm pfectōes ordini sbarū ſm pfectiōes. ⁊ ppter hoc qualitas est pn^m actionis realis. ⁊ etiā ipsi sbe pn^m attingendi finē suū. ¶ 5° q2 qd magis ɔuenit cum pfectiōe simpliciter est simplr pfectius. qlitas aūt vtpote sapientia magis ɔuenit cū pfectione simplicit ⁊ sūr intelligē ⁊ velle ꝙ aliq quātitas. vel q2 vna est rō formalis sapie diuine ⁊ sapie create q est qlitas. ſm vnā opionē tactā p° li. di. 5. vel si nō saltem quantū ad oēz ppinqtatē. in analogia maior est propinqtas sapie create ad sapientiā diuinā ꝙ alic° q̄titatis ad deū vel aliqd eius. vñ sicut possibile est pfectionē simplicit eē in cre^a. s. cū limitatione qlitas q est sapia est pfectio simplr hñtis eā. nulla āt q̄titas est pfectio simplicit nec etiā sic possibile est creaturā hrē pfectionē simplr. ¶ Cōtra istā rōnē instat sic. q2 qd ē ppinquis pfectiori ē simplicit pfecti°. q̄titas ē simplr ppinquior sbe ꝙ qlitas. sba āt est pfectissimū entium. ergo q̄titas ē pfectior qlitate. R°. si i p° pfecto ɔcurrūt sil multe pfcōnes qlitercūqȝ multe nō curo mō aliqd forte pōt eē sibi ppinquis ſm vnā pfcōnē ⁊ n̄ ſm aliā. vtpote de° ē simplr nece eē. ⁊ h necitas ē in ipso pfecto simplr. Quāto ergo aliqd ē mag necciū tāto ppinqus deo ⁊ sic celū ē deo ppinqus qcunqȝ corruptibili. pter h° āt deus ē nā intellectual simplr pfecta. huic ſ3 hoc mag appropinquat creatura mere itellectual l3 finita cuiusmōi est nā angelica. p° hanc nā intellect° nr̄i l3 nō mere intellectual ⁊ finita. p° hāc nā sensitiua q magis appropinqt intellectuali ꝙ non sensitiua. In hoc ergo ordine ppinqus ē deo musca ꝙ celū. posset ergo inferri ex p° ordine ꝙ celū est ppinqus deo. ⁊ p ɔñs pfecti° musca. ¶ Ex 2° aūt ordine ꝙ musca ē pfcior celo ⁊ ita opposita. ¶ Dico ergo ꝙ qñcunqȝ in p° ɔcurrūt pfciones qlitcunqȝ distincte l dispate illud ē simplr pfecti° qd ē sibi ppinqus ſm illud qd h3 rōne pfectioris. sic ſm phm 3° topic. nō sequit simeā eē meliorē equo l3 sit silior hoi. q2 nō ē hoi silior in ɔditōib° nobilioribus simplr. ɔditio āt nobilior simplr i p° est intellectualitas ꝙ necitas essendi eo° intelligēdo mag q est ibi distinctio Et iō hō ē simplr nobilior celo. nec mireris talē ordinē diuersū assignari ad p^m ſm dr̄sas pfcōnes. q2 qlibet pfcio pt eē pn^m vni° ierarchie nālis. vl ſm phos vni° cathene aureę. ⁊ ita ſm dr̄sas pfectiones simplr in p° pticipatas ordinate a dr̄sis pn̄t attēdi diuerse cathene aureę. ¶ Ad ppo^m dico ꝙ in sba vt est p^m entiū est duplex ordo prioritatis. vnus in substādo aliis. quod includit recipere alia ⁊ pfici ab eis. alius actualitatis intensiue. ⁊ secūda perfectio est simplicit maior ꝙ prima. quia prima conuenit potentiali vel saltem requirit illud cui conuenit esse potentiale. ¶ Quantitas

autē propinquior est sb̄e ꝑm primā rōnem. q̄ꝛ imediatior ꝑm rōnē receptiui. Qualitas autē ꝑm aliā. ipsa. n. est p̄n^m agendi. nō sic quantitas. ⁊ ꝑm h' appet minor actualitas ei⁹. ¶ 2^a opio ē in alio extremo. s. ꝙ nullū accn̄s p̄t eē sb̄m alicuius accn̄tis. ⁊ p ꝯn̄s in euch^a qōcūqꝫ accn̄s ē sine sb̄o. ꝓ ista opione sunt rōes facte ṗus ad p̄ncipale ad p̄mā partē qōnis. ¶ Cōtra istā p^o sic. Illud ē ꝑ se sb̄m alic⁹ accn̄tis de q̊ aliqd̊ accn̄s p̄dicat̄ ꝑ se 2^{oo}. Sed de aliq̊ accn̄te p̄dicat̄ aliqd̊ accn̄s ꝑ se 2^{oo}. vt ꝓpria passio ei⁹. g̊ ⁊c̄. ¶ Probatio maioris. Illud de q̊ p̄dicat̄ accidens ꝑ se 2^{oo} cadit in diffinitiōe accn̄tis vt additū. ⁊ nō nisi additū vt sb̄m. q̄ꝛ nullā aliā dependentiā h̄ꝫ diffinitū ad tale diffiniēs. minor pꝫ. q̄ꝛ vl'r oēs passiones demōstrate in tota scia mathe^a demōstrant̄ de accn̄tib⁹ ⁊ ꝑ se 2^{oo} dicūt̄ de eis. Pꝫ incipiēdo a p̊^a ꝯclusione arismetrice vel geo^e vsqꝫ in finē. in tm̄ ꝙ quelibet scibilis passio eque sciret̄ d̊ eo de q̊ scit̄ si nulla esset sb̄a corporea ī vniuerso. nō. n. minus triangulus h̄ret tres angulos ⁊c̄. ⁊ si in nulla sb̄a esset triangularitas nec min⁹ possent tres linee eē latera trianguli eq̊lateri ⁊ si nulla esset sb̄a subiecta eis. ¶ Itē ꝓ hoc est Auic. 2. meth. c. i. vbi manifeste vult ꝙ aliqd̊ accn̄s est sb̄m alteri⁹ accn̄tis. ⁊ exēplificat sicut motus est sb̄m velocitatis ⁊ tarditatis. ¶ Et hoc 3° apparet in ꝓposito per illā rōnē factā ad oppo^m. q̄ꝛ manifestum est hic esse multas relatiōes q̊bus aliqua referunt̄. vt eq̊litatē silitudinem circūscriptionē passiuā. non aūt p̄nt ille relationes poni ⁊ nō in subiecto q̄ꝛ n̄ p̄nt absoluta referri istis relationib⁹ nisi ille relatiōes essent formalit̄ in eis.

Ad qōnē ergo

R^o. mediando inter opiones p̄dictas distingue de sb̄o. ꝓut accipit̄ vltimate terminātē illā dependentiā alteri⁹ actus ꝑ accn̄s. aut ꝓ quocūqꝫ terminātē illā dependētiā ꝓximo ⁊ si nō vltimate. hoc est ꝓ q̊cūqꝫ cui aliq̊s act⁹ posset inesse ꝑ accn̄s tanꝙ forma ei⁹ nō faciens vnū ꝑ se cum sb̄o. Primo⁹ planū est ꝙ nihil pōt esse sb̄m accn̄tis nisi sb̄a. ¶ 2^{oo} dico ꝙ possibile est aliqd̊ accn̄s esse sb̄m accn̄tis. sicut probant illa que tacta sunt ꝯ̄ secundā opionem. ⁊ possibile ē accn̄s qōcunqꝫ absolutū esse sine sb̄o vtroqꝫ mō. sicut probant illa que adducta sunt ꝯ̄ p̄maꝫ opinionē. sed accn̄s respectiuū nō est possibile esse sine sb̄o 2°. q̄ꝛ nō est possibile ꝙ sit ti⁹ inter duo quin sit alic⁹ ⁊ ad aliquid. ⁊ hoc nō ex rōe accn̄tis sed ex rōe respect⁹. nō pōt aūt esse respect⁹ alicui⁹ ad aliq̊d nisi insit illi c⁹ est respectus. ⁊ ita si est accn̄tis inerit sibi tanꝙ accn̄s. ⁊ sic pꝫ de possibili ꝙ accn̄s possit esse sine subiecto. ⁊ hoc subiecto sic l' sic sumpto. ¶ Sed de facto q̊d. R^o accn̄s respectiuū est hic in subiecto 2^{oo} loquēdo de subiecto. q̄ꝛ illius est h̄itudo ad t̄minū. Sed d̊ absolutis diuersimode opinātes de quātitate rn̄dent diuersimode. Qui eni dicūt q̄̄titatē esse aliā essentiā absolutā ab essentia sb̄e corporee ⁊ q̄litatis. sic dicit̄ cois opinio. dicerēt q̄̄titatē hic esse sine subiecto. sed nō q̄litatē. imo ꝙ q̄litas est in q̄̄titate. ⁊ ꝓ hoc ē ista ꝓbabilitas. q̄ꝛ q̄litas hic ē extensa. pꝫ ad sensum. nō est āt extensa essentialit̄ sine extensiōe que sit intrinseca q̄litati ꝑm istā opinionē: sed tm̄ ꝑ accn̄s. Sed oē extensum ꝑ accn̄s vel recipit extensionē in se qua extendit̄ ꝑ accn̄s. l' recipit in extensione l' extenso. q̄litas aūt nō recipit in se extensionē ꝑm istā opioēꝫ. g̊ est tm̄ extensa ꝑ accn̄s. q̄ꝛ recipit in extenso. ⁊ h^o ꝯcordat cū illo p̄dicamento ⁊c. c. de quātitate quāta est supficies tanta ē albedo ¶ Qui aūt dicerēt q̄̄titatē sb̄e corporee n̄ esse aliud ab essentia tal' sb̄e ⁊ q̄̄titatē coloris nō esse aliud a colore: dicerēt q̄litatē hic nō esse in q̄̄titate. imo magis q̄̄titatē q̊ apparet esse q̄̄titatē q̄litatis. sꝫ de ista altcatione h̄r li. 2. de 12. q.

Ad argumenta ꝑncipalia. Ad pᵐ ꝯcedo ꝙ q̇lібet accñs caret ibi sb̃o aliq̇ accipiẽdo sb̃m pᵒᵒ. s. vltimate ꝑminãs dependẽtiã accñtis: nec pl' ꝓbat illa rõ sũpta ex 7. met. Jõ eni in diffinitõe oĩm accñtiũ ponit̃ sb̃a: q2 nulli' põt hr̃i ꝯcept' ꝑfect' q̇etãs itellectũ sine additõe sb̃e. s3 nõ ꝓpt̃ h' sb̃a ẽ imediatũ additũ in diffinitõne cuiuscũq3 accñtis: imo in diffinitõe alic' ẽ imediatũ tãq̃ ꝓximũ receptiuũ. Jn diffinitõe vͦo alteri' ẽ additũ vt mediatũ receptiuũ mediate determinãs ei' dependẽtiã: ꝛ imediate dependẽtiã alicui' alteri' ad qͦd illud dependet. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ accñs põt esse sb̃m accñtis 2ᵒᵒ accipiẽdo sb̃m l3 nõ pᵒᵒ. ¶ Ad auctẽ. 4. met. põt dici tripl'r: ꝑmo ꝙ li q2 nõ sit nõ cãe: s3 ꝯcomitãtie: vt sit sensus: non eni accidit accñs accñti nisi q2 i. qñ ambo accidũt alteri. h' eni erat necessariũ apud pħm q̇ nõ reputabat accidens sine sb̃o posse supportare aliud accñs: vt dc̃m ẽ in. q. p̃cedẽte. ¶ 2ᵒ põt dici ꝙ loq̇tur de accñtib' dispatis sic ꝑtẽdit exᵐ suũ ibi: Dicit eni albũ ꝛ musicũ. 3ᵒ põt dici ꝙ illud nõ ẽ dictũ tãq̃ verũ ꝙ accñs nõ accidat accñti: s3 ẽ dictũ tãq̃ qͦdã seq̃ẽs ex hypostasi quã itẽdit ibi iprobare. Arguit ei sic: si ꝯdictoria sũt simul vͣ: ğ oĩs ꝑdicatio ẽ ꝑ accñs: ꝛ ꝑ ꝯñs necesse ẽ ꝑdicatõe3 i infinitũ ire: sed i infinitis nõ ẽ ordo. 2. met. q2 vbi ñ est aliqͦd pᵐ nõ ẽ aliqͦd habitũ: ğ nullu3 accñs hẽbit ordinẽ ꝑ se ad aliud accñs: ꝛ ꝑ ꝯñs nõ magis accidet hoc accñs illi ꝙ ecõuerso. ꝛ huic mõ exponẽdi consonat lr̃a. Nõ ei ait: accñs nõ accidit accñti nisi q2 ambo eidẽ. sed accñs nõ accñti accidet nisi q2 ꝛc̃. ꝑ qͦd innuit se illa3 ꝓpositõem asserere nõ tanq̃ verã sed ex ꝑoꝛib' inferre. ꝛ h' mõ exponẽdo magis ꝑt ex illa auc̃te oppositũ ꝯcludi q̃ ꝓpositũ. erit eni ꝑm istã expositõem illud illatũ tanq̃ icõueniẽs. nõ affirmatũ tanq̃ verũ. Cũ ꝓbat̃ ꝑ rõne3 de ꝑ se eẽ ꝛ in alio eẽ. p3 rñsio ex q̃stione p̃cedẽte. q̇a eo mõ q̇ ista sũt ꝓꝑa sb̃e ꝛ accñti ita nõ ꝑt ꝯpetẽ accñti ꝑ se esse nec substare: sic nec sb̃e põt ꝯpetere iherere. h' aũt ẽ accipiẽdo sb̃stare sic ꝯpetit vltio ꝑminãti dependẽtiã inherẽtis. Et cũ ꝓbat̃ vltio ꝑ rõem dependẽtie ꝙ non ꝑt terminare dependẽtiam eiusdẽ rõis ꝯcedi ꝑt oĩno eiusdẽ rõnis. q2 alia independẽntia req̇rit̃ in terminãte vltimo q̃ independẽtia ꝓhib3 dependẽntiã oĩno illi siĺem q̃ est ad ipm. sed dependẽntia q̃ ẽ aliq̇ mõ eiusdẽ rõis nõ repugnat ꝑminanti dependẽtiã. sicut oĩs creatura dependet ad deũ. ꝛ h' in rõne cause effectiue. ꝛ tñ vna creatura dependet ad aliam sicut ad tale3 causã. sed nõ vt ad cãm oĩno ꝑmã effectiuã q̄lis ẽ dependẽntia ad ꝑmũ. sic in ꝓposito oĩa accñtia dependẽt ad sb̃a3 vt sb̃m ꝑmo accipiẽdo sb̃m. ꝛ ꝑ ꝯñs nullũ accidens põt terminare dependẽtiã eoꝝ tanq̃ vltimate terminãs quõ ꝑtinet ad sb̃a3 ꝑminare. ¶ Ad 3ᵐ ꝯcedo ꝯñtiam de possibili loquendo de q̇cũq3 accñte absoluto.

¶ Si arguas de accñte respectiuo ꝑ h' ꝙ dependẽntia ad ꝑmũ est eẽntialioꝛ q̃ dependẽntia ad aliq̇d posteri'. ¶ Rᵒ dependẽntia relatõis ad fũdamẽtũ est eẽntialissima. ita ꝙ sine ea nõ ꝑt eẽ rõ relatõis. si ğ sb̃a nõ ꝑt eẽ fũdamẽtũ alicui' relationis s3 tm̃ accidẽs necesse ẽ illã relatõem eẽntiali' dependẽre ad accidẽs. qͦd põt eẽ fũdamẽtũ hui' q̃ ad sb̃am. s3 h' nõ. q2 relatio ẽ accñs s3 q2 relatio ẽ relatio: vt dictum ẽ in solutõe p̃cedẽti. ¶ Ad 4ᵐ dico ꝙ nullo mõ relatio accñtal' ꝑt eẽ sine sb̃o accipiẽdo sb̃m 2ᵒᵒ quõ fũdamẽtu3 relatõis accñtal' ẽ sb̃m ei'. ¶ Ad ꝓbationẽ aũt ꝑ diuisionẽ aut inq̃ᵐ relatõ aut inquãtũ accñs dico ꝙ diuisio nõ ẽ sufficiẽs. Est eni dare mediũ. s. inquãtũ relatio accñtalis. illa eni relatio q̃ formalit̃ ꝯstituit suppositũ ꝑ se nõ est in aliq̇ sb̃o q2 suppositũ ꝑ se ens nõ h3 formale inherẽs ꝓꝑie loquẽdo de iherente. q̄lib3 aũt relatio accñtalis est nõ constituens

ſuppoſitũ. ꝛ ꝑ ꝯñs cũ ſola illa q̄ conſti tuit ſuppoſitũ ſit nõ inherẽs: iſta erit in herẽs. ꝛ pꝫ i alijs. mlta ei ſt ſpãlia q̄b⁹ a/ liq̄ repugnãt nõ tñ repugnãt ꝑ nãꝫ vni⁹ cõis repti i eis. nec ꝑ nãm alteri⁹. ſed ꝑ naturã propꝛiã q̄ includit ambo iſta cõ iuncta. vt ſi diceres. hõi repugnat irriſi bilitas. aut ḡ inquãtũ itellectuale. aut i quãtũ al' ꝛ ſi inquãtũ intellectuale repu gnaret ꝛ angelo. ſi iquantũ al': repugna ret boui. dico ꝙ neqꝫ ſic: neqꝫ ſic. ſꝫ iquã tũ hõ ẽ aial rõnale: ſic in ꝓpoſito iquã tũ relatio ẽ accñtal' repugnat ſibi nõ eẽ i ſbo accipiẽdo ſbm 2ᵒᵒ. ¶ Poſſꝫ alr di/ ci ꝙ relatõni vñ relatio repugnat nõ ẽ in ſbo aliq̄ extẽdẽdo illud ad fũdamen tũ. nec eni relatio diuina ẽ ita ꝑ ſe ſic eſ/ ſentia diuina eſt ꝑ ſe. ſ. ſimplr ad ſe ens nullo mõ indigẽs ad ſui eẽ alio q̄cũqꝫ nec ẽ ita ꝑ ſe ens ſic ſuppoſitũ ẽ ꝑ ſe ens ſꝫ ipa ꝭm rõem formalẽ neccio ẽ in fun damẽto vt i preſuppoſito. ꝛ neccio eſt in ſuppoſito vt vel i pſuppoſito vl' vt for malit ꝑ ipm ꝯſtituto. ¶ Q etiã ꝓbat re lationẽ eẽ ꝑ ſe. q2 ifinita. ꝛ ſi ꝯñtia poſſꝫ ꝯcedi. tñ añs videt negãdũ. nulla eni ꝑ fectõe formalit infinita caret aliq̄ perſo na diuina. q2 tũc nõ eẽt ſimplr perfecta ſed q̄libet caret aliq̄ relatõne originis. ḡ nulla relatio ẽ formalit infinita. ꝛ h⁹ pꝫ ex rõne pfectõis ſimplr. q2 ꝭm anſ. mo nol. 15. eſt illud ꝙ in quolibet meli⁹ eſt ipm q̄ nõ ipꝫ. nõ aũt põt relatio eẽ ſim plicit nobilior ſuo oppoſito. q2 relatia ſũt ſil' nã. qñ ḡ arguit. eẽntia diuina ẽ in finita pñitas vel relatõ diuina ẽ cẽntia ḡ pñitas eſt infinita. ẽ figura dictõnis. ſic arguẽdo ſic. deitas itelligit. pñitas ẽ deitas. ḡ pñitas itelligit. ꝛ rõ hui⁹ tacta eſt freq̄ter in pmo li. q2 i abſtractl bñ põt eẽ p̄dicatio idẽptica. vbi aũt predi/ catũ eſt adiectm̃ non põt eẽ vera niſi ſit formal'. ſi ḡ maior vera ẽ formaliter vel idẽtice nõ curo. ꝛ minor ẽ tñmõ vera p̄dicatõe idẽtica: iferẽdo ꝯcluſiõeꝫ q̄ nõ põt eẽ vera niſi formali p̄dicatõe: vt po te q2 p̄dicatũ ẽ aliq̄d adiectiuuꝫ. in illa illatõe intpretor idẽticã p̄dicatõem mi/ noris eẽ formalẽ. q2 nõ poſſet inferri cõ cluſio iſta niſi tal' fuiſſet p̄dicatio in mi nori. Et i iſta intpretatõe q̄ fit inferẽdo ꝯcluſionẽ ẽ ꝯmutatio. ſicut iferẽs ex pre miſſis. ſor. ẽ hõ ꝛ plato ẽ hõ. ḡ ſor. ẽ pla to. intpretat fuiſſe hoiem h⁹ aliq̄d i pre miſſis. q2 alit nõ poſſet iferre ꝯcluſionẽ ex p̄miſſis. ꝛ iõ q̄le quid cõmutat in h⁹ aliquid. ſic in ꝓpoſito eẽntia ẽ finita. ẽ p̄dicatio formal'. pñitas ẽ eẽntia. ẽ p̄di/ catio tm̃ idẽtica. ſi inferat pñitas ẽ infi nita. nõ põt eẽ predicatio niſi formal' ꝛ illa nõ ſequitur niſi intpretãdo p̄dicati onẽ in minori q̄ fuit tm̃ idẽtica eẽ fõrlẽ ꝛ ꝑ ꝯñs nõ ſequit niſi ꝯmutando p̄dica tõem idẽticam i formalẽ.

Circa ſecũdum

articulũ quero vtꝝ accñtia i euch⁹ poſſint hẽe quãcũqꝫ actõem quã poterat hẽe i ſbo. arguo ꝙ non duplici via pmo ꝙ nullã oino. 2ᵒ ꝙ nõ eãdem. ¶ Ad pmã cõcluſionẽ ſic: deſtructo p̄o/ ri eẽntialit deſtruit poſteri⁹. Prius eẽn/ tialit ẽ eſſe q̄ agere. eẽ accñtis ẽ inherere ḡ deſtructo ineſſe accñtis deſtruit oẽ a/ gere ipi⁹. ¶ Et ꝯfirmat. q2 ineſſe ꝯueni t accñti tanq̄ ꝓpria paſſio ei⁹. agere aũt i obiectũ ꝯuenit ſibi ꝯtigent ſic accñs per accñs. ¶ Itẽ agere ꝑ ſe ẽ ſuppoſiti vt ex pmo met. hĩ. Accñs aũt nõ p̄t eẽ ſuppo ſitũ. ḡ ꝛc. ¶ Cõfirmat rõ ꝭm boeciuꝫ de ebdomadib⁹. d. In oibus citra deũ dif/ ferũt q̄ eſt ꝛ q̄d eſt. Forma ḡ q̄ nata ẽ eẽ q̄ reſpectu actõis nõ p̄t eẽ agens. ḡ p̄ciſe ſuppoſitũ q̄d natũ eſt hẽe illã formam q̄ eſt q̄ p̄t eẽ agẽs. ¶ Cõfirmat etiã ꝑ exᵐ q2 eni aia ẽ q̄ hõ ẽ hõ: iõ aia nõ p̄t eẽ a/ gẽs. ¶ Cõfirmat tãdẽ ſpãlit in ꝓpoſito: q2. ſ. hec forma quãtitas ſeparata non vĩ forma nãl'. quãtitas eni ſepata vĩ pu re mathematica. ſꝫ ꝭm pbm. 3. met. in mathematicl nõ ẽ finis nec mot⁹ nec bo nũ. ¶ Ad 2ᵃᵐ ꝯclõnẽ. ſ. ꝙ non ois actio

possit eis ↄpetere q̄ pri⁹. arguit sic. p° de
gnatōe dic phs ꝙ oꝫ agēs ⁊ patiēs cōi'
care i mā̄. sꝫ sb̄a h̄ns ista accn̄tia cōica'
bat i mā̄ cū aliq̄ cū q̄ nō cōicāt ista accn̄
tia sepata in mā̄. g̊ ⁊c̄. ¶ Iteꝫ. 7. met. ar
guit ↄ̄ ideas plonicas. ꝙ idea nō possit
eē p̄n^m gnāndi ↄpositū: qꝛ est fōꝛ tm̄. sic
ↄmētatoꝛ ptractat ibi rōeꝫ phi. ⁊ valde
male. g̊ a sili i ꝓposito. formē iste n̄ p̄nt
eē p̄n^m ꝓducēdi ↄpositū. poterāt aūt eē
p̄n^m qn̄ erāt i sb̄a sic accn̄tia sūt p̄n^a ꝓ'
ducēdi sb̄aꝫ. g̊ ⁊c̄. ¶ Item ad p̄ncipale. si
accn̄tia sepata possint hr̄e oēm actōem
sine sb̄o quā p⁹ poterāt hr̄e i sb̄o. g̊ spēs
itelligibiles sepate ab itellc̄u ⁊ charitas
a volūtate sepata poter̄t i easdē actōes
i q̄s poterāt qn̄ pri⁹ erāt i sb̄o. ↄn̄s ē fl̄m
qꝛ tūc spēs itelligibil̄ sepata possꝫ itelli'
gē. ⁊ charitas sepata posset dilig̃e: ⁊ ita
vtrūqꝫ istoꝝ possꝫ eē btm̄ vl̄ simplr̄ vl̄
q̄^m ad aliq̄ p̄tē btitudinis. qd̄ ē ipossibi
le. qꝛ nec btitudo tō nec ps ei⁹ p̄t ↄpetē
alicui nisi nature itellc̄uali. ¶ Oppositū
ꝙ i aliquā eādē possint. qꝛ accn̄tia sepa
ta sīt sēsibilia pꝫ ad sēsū. p̄nt ēt alterare
passa sibi approxiata. pꝫ de modica aq̄
apposita spēb⁹ vini. g̊ i aliq̄ actōeꝫ p̄nt
i quā pri⁹. ¶ Maioꝛ auteꝫ i oēm ꝓbat. qꝛ fōꝛ
manēs eadē in eē hꝫ eādē v̄tutē. ⁊ p ↄn̄s
p̄t eē p̄n^m eiusdē actōis. accn̄s sepatum
manet f̄m se idē qd̄ pri⁹. g̊ ⁊c̄.

Dicē opinio ꝙ i actōibus nālib⁹ formē sb̄ales n̄ sīt imediatū p̄n^m agēdi vl̄ p̄n^m
primū actiuū. sꝫ agūt mediātib⁹ q̄lita'
tib⁹ actiuis ⁊ passiuis tanq̄ ꝓpis istr̄is
vt dī 2. de aia ꝙ. s. caloꝛ nāl̄ ē q̄ aia agit
¶ Et iō q̄litates nō agūt i v̄tute ꝓpa: sꝫ in
v̄tute forme sb̄al̄. vn̄ actō eaꝝ n̄ tm̄ t̄mi
nat ad formā accn̄talē sꝫ sb̄alē. ⁊ ꝓpt h°
gnā° ē t̄min⁹ alteratōis. hi⁹ aūt v̄tutē in
str̄alē recipiūt eoip̄o ꝙ a p̄ncipijs eēnti'
alib⁹ sb̄e cānt. vn̄ sic remota sb̄a idē eē
f̄m spēm remanēte accn̄tib⁹ v̄tute diuia
ita ēt remanet eis eadē v̄t⁹ q̄ p⁹. ⁊ iō sic
an̄ poterāt in eādē ad formā sb̄alē: ita ⁊
nūc. ¶ Et si arguat ↄ̄ h° qꝛ nihil agit vl
tra spēm suā. ¶ Rn̄dent ꝙ ꝓpa v̄tute ni
hil agit vltra suā spēm. v̄tute āt alti⁹ c⁹
ē instr̄m p̄t agē vltra suā spēm. sic serra
agit ad formā scāni. ¶ Cōtra illō q̄ro qd̄
intelligit p h° ꝙ dī i v̄tute sb̄e. qꝛ siue i'
telligat absolutū siue respectiuū q̄ro in
q̄ est illud. si absolutū qd̄ ē sb̄a vl̄ aliqd̄
qd̄ ē in sb̄a: cū sb̄a panis nō sit simplr̄:
seq̄tur ꝙ p nihil siue nō ens accn̄s gnā'
bit vel v̄tute nihili. si itelligat absolutū
qd̄ ē accn̄s vel aliqd̄ i accn̄te nihil ē ibi
nobili⁹ accn̄te ⁊ p ↄn̄s nō magis pōt in
v̄tute tal̄ in aliqd̄ pfecti⁹ q̄ i v̄tute ꝓpa
si itelligat habitudinē accn̄tis ad sb̄am
vt ad cāꝫ p̄oꝛē cū ad nihil nō sit aliq̄ hi
tudo ⁊ panis nō sit aliqd̄ ens. seq̄t ꝙ p
h° ꝙ ē in v̄tute nō ponit aliqd̄ positiuū
⁊ ita idē qd̄ pri⁹. ¶ Ex his v̄bis vī ꝙ po'
nat v̄tutē illā eē aliqd̄ in accn̄te. dic̄ eni
ꝙ cātur ista v̄t⁹ instr̄al̄ i accn̄tib⁹ vl̄ ꝙ ip
sā recipiūt eo ꝙ cānt a p̄ncipijs eēntiali
b⁹ sb̄e. ⁊ tūc pꝫ manifeste cū nihil i accn̄
te sit nobili⁹ eo: nō p̄t accn̄s p h° ꝙ dī. i.
p hāc v̄tutē in aliqd̄ pfecti⁹ q̄ possit ex
se sed itellect⁹ istoꝝ v̄boꝝ v̄tute tal̄ cāe
vbi dicta v̄ba locū h̄nt: vī eē iste. s. ꝙ di
cit habitudinē cāe iferioris ad cāꝫ sup̄i
orē seu pfectiorē ↄcurrētē i cāndo: sic. ḡ
dēm ē: ꝙ iflūētia quā recipit agēs iferi⁹
a sup̄iore nō ē aliq̄ fōꝛ tūc cāta. sꝫ est tm̄
ordo deīmiat⁹ cāꝝ i sil̄ agendo. ¶ Itē qd̄
n̄ ē nullā rōꝫ cāe hꝫ respc̄u gēiti qn̄ gnāt
pꝫ. 2. phy. ⁊. 5. met. c. de cā. qꝛ cā in actu
⁊ effect⁹ i actu sil̄ sūt ⁊ n̄ sīt. pꝫ ēt rōne. qꝛ
n̄ ēs qn̄ nō ē nihil cāt i q̄cūqꝫ ordie cāe
sb̄a aūt nō ē quā istud accn̄s affecit ⁊ c⁹
erat accn̄s. g̊ illa sb̄a nullā rōem cāe hꝫ
ꝓpinq̄ vl̄ remote respc̄u effect⁹ cāti ab
accn̄te. ⁊ p ↄn̄s accn̄s nō cāt aliqd̄ i v̄tu
te ei⁹ tanq̄ in v̄tute cāe sup̄ioris. ¶ Itē ni
hil ē cā instr̄alis illi⁹ ad qd̄ sua v̄t⁹ acti'
ua sola sufficit ꝓducendū. pꝫ si accipiat
instr̄m stricte. sicut serra ⁊ securis dicū
tur instr̄a mouētia mota. tale ei istr̄m n̄
hꝫ de se formā sufficientē ad ꝓducēduꝫ

effectū. sed tm̄ p motionē pncipal' agēt pducit qḋ pducit. Si ēt instrm̄ accipit ſʒ alios modos. s̄. positos. ſ. put cā iferioꝛ dr̄ instrʒ vel foꝛa quā hꝰ cā recipit p motioʒ agēt ſupioꝛis q̄ foꝛa agit adhuc nullū istoꝝ instroꝝ p foꝛmā ſuā pōt in effectū reſpc̄u cꝰ eſt instrm̄. ſed nece ē ꝙ ad illū effectū ꝯcurrat ſil' ꝯcāns illud cꝰ eſt instrm̄. Nūc āt accn̄s p foꝛmā ſuam pciſe ſine oī actiōe ſb̄e in qḋcūqʒ agat agit. ğ nullo° agit in v̄tute ſb̄e vel vt instrumētū eiꝰ ad aliquē effectū. ¶ Itē hoc pōt argui p pncipia istoꝝ ꝯ. instro qḋ ē mouēs motū. qꝛ accn̄s i ꝓpoſito n̄ ē motū a ſb̄a cū ipa n̄ ſit. ğ accn̄s n̄ ē eꝰ instrʒ

Triplex competit actio accidentibus

Dico ergo ad qōem ꝙ poſſet poni triplex actio ꝯuenire accn̄tibꝰ. ſ. vna reſpc̄u ſb̄e gn̄ande. ꝛ due reſpc̄u accn̄tiū cāndoꝝ. vna reſpectu ſenſatiōis. alia real' in paſſum realit' hn̄s ꝯriū. ¶ pa nullo° pōt cōpetere accn̄ti ſepato. neqʒ instraliter vt iā ꝓbatū ē. ꝛ hoc accipiēdo instrm̄ pro q̄cūqʒ cā ſiue attingēte terminū principalis agētis. ſiue pro cā 2a ꝓpe dicta. ſiue p pte p quā totū agit. ſiue ꝓ recipiēte tūc foꝛmā actiuā q̄ agit. ſiue recipiente tūc motionē ſolā tanq̄ effectū puiuʒ effectui pncipali. q̄ modi accipiēdi instrʒ patēt. s̄. q. j. hꝰ quarti. In oībꝰ. n. iſtis requirit ꝙ illud cꝰ ē instrm̄ ꝯcurrat cāns ī ſuo oꝛdīe cāndi. ꝛ qḋ nō ē nihil cauſat in q̄cūqʒ oꝛdine cāndi. ¶ Sed pter iſtos modos instrm̄ dr̄ cā puia diſpoſitiua ad terminū. lʒ hēat actionē illā diſpoſitiuā in ꝓpa v̄tute. ꝛ iſto mō bn̄ ē poſſibile accn̄s eē instrm̄ ſb̄e. qꝛ pōt cāre actionē dſpoſitiuā ad terminū ſb̄e agētis ſed nec iſto mō pōt accn̄s eē instrm̄ ſb̄e in ꝓpoſito. qꝛ ſb̄a q̄ nō eſt nullū t̄minū inducit nec inducē pōt in fine alt̄atiōis facte p illa accn̄tia. ¶ Ex hoc pʒ ſolutio ad illā ꝯductionē ꝓ illa opinione. Auctoꝛitas. n. ſc̄di de aīa nō plus ꝯcludit. niſi ꝙ caloꝛ eſt instrm̄ aīe hoc mō vltio qꝛ. ſ. digerit ꝛ alterat nutrimētuʒ vt in termīo illiꝰ alt̄atiōis poſſit ex ipſa generari ſb̄a. vn̄ ſt ibi due actiōes ꝛ duo pncipia agēdi. qꝛ reſpectu alt̄atiōis preuie pnm agēdi ē caloꝛ. reſpectu āt foꝛme carnis inducēde pnm ē aīa vel foꝛa carnis. ꝛ pm agens dr̄ instrm̄ reſpectu ſc̄di nō ꝓpꝛie ſuboꝛdinatiōe v̄tutis ad v̄tutē. ſed effectꝰ ad effectū. vn̄ magis ꝓpe diceret agēs diſpoſitiuū q̄ instrale. ¶ Et quādo vltra dr̄ in ꝯductōe illa ꝙ accn̄tia agūt in v̄tute ſb̄e. h° nō ſequit niſi qꝛ ſt instra nō ſt āt instra ſb̄e nō entis. q̄re ex hoc ſequit oppo. ¶ Et qn̄ vltra infert ex h° ꝙ actio accn̄tiū nō ſolū terminat ad foꝛmā accn̄talē. ſed ad ſb̄alēʒ. hoc reputo falſuʒ niſi ſicut ad t̄minū remotū. q̄ nullo mō attingit p actiōʒ foꝛme accn̄talis ſed ad quē oꝛdinat t̄minꝰ qui attingit p actionē accn̄tis. ¶ Et cū ꝓbat ꝙ accn̄s attingit terminū actiōis. qꝛ attingit paſſū in qḋ foꝛma inducit. ſb̄a āt nō pōt attigē māʒ tanq̄ paſſuʒ in qḋ agat. qꝛ non ſepatur a paſſionibꝰ v̄tute agētis nālis. vt dr̄ de gn̄atione. ¶ Dico ꝙ hec ꝯn̄tia n̄ valet. niſi in v̄tute iſtius ꝓpoſitionis ſb̄ intellecte. ꝙ oē instrm̄ attingit t̄minum pncipalis agētis que falſa eſt in ꝓpoſito ¶ Et cū videt ꝓbari p hoc qḋ ſb̄dit. ꝙ generatio ē terminꝰ alterationis. iſtud pōt duci ad oppom. nō eſt. n. intrinſecus terminꝰ alterationis. ſed extrinſecus ꝛ alterius generis. ꝛ hʒ ꝓpꝛiū terminū poꝛeʒ ſm genꝰ ꝓpo termīo alterationis. ¶ Qḋ āt hʒ cālitatē ꝓpꝛiā ꝛ adequatā reſpc̄u poſterioꝛis eēntialr. non ſequit ꝙ hēat cālitatē q̄ attingat pus eēntialiter. imo ſequit oppom. ſ. ꝙ nō hēat cālitatē q̄ attingat pus eēntialr. ğ eoꝰ mō q̄ gn̄atio ē terminꝰ alt̄atiōis. ſequit ꝙ pnm alt̄ationis nō attingat terminū gn̄ationis niſi mediate. qꝛ attingit qḋdā oꝛdinatū ad ipm. ¶ Sic pʒ iſta ꝯ°. ꝛ ſit pa q̄m ad ſolutionē iſtiꝰ qōnis. ſ. ꝙ accn̄s ſepatū nullo mō pōt eē pnm actōis ad ſb̄am. ꝛ hoc instrale v̄tute ſb̄e que nō eſt. ꝛ iuxta h° ēt declaratū ē ꝙ nec accidēs ꝯiunctū pōt

Con F

eē p se attigens sb̄am nec t̄minū. q2 au/ctoritates adducte de 2° de aīa ꝛ hm̄oi nō accipiūt instr̄m nisi ꝑ agēte disposi/tiuo. ¶ Et si ꝯ h° arguit ꝙ aliq̄ forma i/mediate attigit t̄minū gn̄atōis. sȝ fōr sb̄stātial' nō. q2 nō ē p̄ricipiū agēdi imedia/te sȝ mediate. ¶ Cōcedo p̄mā ꝑpositōem sȝ 2ª falsa ē. q2 nihil ē instr̄m alicui⁹ cāe nisi supioris cāe i gnē cāe efficientis. ḡ si accn̄s ꝯiūctū p eo sē instr̄m sb̄e sb̄a erit supi⁹ agēs. sȝ supi⁹ agēs pri⁹ nālit̄ agit. ꝛ si ē nālit̄ agēs agit q̄cq̄d vel quātū pōt ḡ sb̄a in illo priori nec i eodē tn̄ instāti tp̄is in q̄ agit vt supius agēs. ꝛ accn̄s a/git vt instr̄m ei⁹ sb̄a ꝑducet t̄minū quē poterit ꝑducē. sȝ p̄t ꝑducē totā sb̄am. q2 pfectio sb̄e ꝑducte nō excedit pfectō nē sb̄e agent̄. ḡ in 2° instāti nē accn̄s a/gens nō ꝑducit sb̄am. vel eadē bis ꝑdu/cet. ¶ Itē oīs potētia mere passiua ē ꝯdi/ctōis. 6. metaphy. sb̄m aūt nō ē in potē/tia ꝯdictōis ad ꝓpriā passionē. ḡ hȝ ali/quā causalitatē respectu ei⁹ aliā a cālita/te materie. nō nisi cāe efficiētis. q2 non formal̄. pȝ. de fine aūt nō ē s̄mo h̄. ꝛ vī ꝙ oȝ eos istud ꝯcedē s̄m dc̄a sua. dicūt eni potētias fluere ab eēntia aīe. ꝛ h̄ di/cūt ꝙ accn̄s hȝ v̄tutē istrumētalē. q2 cā/tur a p̄ncipijs eēntialib⁹ sb̄e. ista nō p̄n̄t itelligi tm̄mō passiue ꝑ sb̄o receptiuo. ¶ Itē si accn̄s ꝑducit ꝛ p aliq̄ð p̄ncipiū ꝑductiuū imediatū p te qð est accn̄s n̄ loquēdo de infinitate accn̄tali i gn̄ābili/b⁹ ꝛ gn̄ātis i eadē spē de qua loquūtur phi. q̄ro ordinē eēntialē in istis accn̄tib⁹ Ubicūq3 eni ē ordo accn̄tal' i gn̄ābilib⁹ oȝ dare extra totū illū ordinē aliquam cām eēntialit̄ pfectiorē. ḡ respectu accn̄/tiū singulariū i spē caloris da mihi cāȝ ꝑximā eēntialit̄ ordinatā ad totā istaȝ spēm. ꝛ eodē mō arguā de indiuiduis il/lius spēi. ꝛ nō ē ꝓcedē in infinitū i ordi/ne eēntiali. ḡ stabit ad aliquā spēȝ accn̄/tis q̄ erit causata. ꝛ nō ab alio accn̄te sȝ imediate a sb̄a. ꝛ p ꝯn̄s sb̄a hēbit rōem principij actiui imediate respectu accn̄/tis. ¶ H° ꝯfirmat̄ p phm̄. 7. metaphy. c. 9. in fine vbi dicit: ꝙ ꝓpriuȝ sb̄e ex his accipē est. q2 necesse ē preexistē aliquaȝ alterā sb̄aȝ actu exn̄tē q̄ facit vt sit aīal si sit aīal. q̄le vero ꝛ quātū nō necessari/um nisi ptāte solū. Uult ḡ ꝙ ad hoc ꝙ sb̄a fiat est nece aliā sb̄am p̄existē que ꝑ/ducat. Sȝ ad h° ꝙ q̄tū ꝛ quale ꝑducat nō oȝ aliqð quantū vel q̄le p̄existē nisi potētia tm̄. ḡ aliq̄d qð nō est actu quan/tū nec q̄le pōt eē p̄ricipium ꝑductiuuȝ imediatū quāti ꝛ q̄lis. Itē. 4. methau. dī. Singulū ē id qð ē dū p̄t in ꝓpriam operatōem. ꝛ sil'e hī a dam. c. 60. ¶ Et licet iste auctoritates hēant instātiaȝ de entib⁹ ipfectis. tn̄ vī valde icōueniēs ꝙ ens pfectissi^m s̄m gen⁹ int̄ creata careat actōe. ita ꝙ forma ei⁹ non possit eē p̄nci/piū imediatū ꝛ ꝑximū ꝑductiuū alic⁹ actōis. ¶ Et hoc arguit s̄m vnū p̄ncipiū istoꝝ. q2 iª fōr ē p̄ricipiū agēdi i q̄ gn̄āns ꝛ genitū assil'ant̄. sȝ gn̄ātū p̄ricipl'r assil'a/tur gn̄ānti in forma sb̄ali. s̄m q̄d aūt si/bi assil'atur i accn̄tib⁹. ¶ Nec pōt euadi dicēdo ꝙ ista ꝯcludūt formā sb̄alē esse p̄ncipiū agēdi sed remotuȝ. tā respectu sb̄e ꝙ respectu accn̄tis de q̄b⁹ ꝓcedunt rōes. ¶ H° nō sufficit. q2 nullus negat in deo eē aliquā formā q̄ sit p̄ncipiū ꝑxi^m agēdi. nō ꝙ sine cāis int̄medijs agat. sȝ ꝙ in suo ordine cāndi p nihil mediū vl/tra formā suā agit. ita esto i ꝓposito qð tn̄ improbatū ē ꝙ accn̄s hēat quādam actōem ad sb̄am posteriorē actōe sb̄e. sb̄a tn̄ p suā ꝓpriā formā erit p̄ncipiuȝ actōis sibi ꝓprie i suo ordīe agendi. ¶ 2ª ꝯcl'o isti⁹ q̄stōis ē ꝙ accn̄s nō p̄t eē p̄rici/piū effectiuū gn̄āndi sb̄am p̄ncipaliter. hāc ꝓbo oē agens nāle vel ē vniuocuȝ ꝛ ita eque pfectū ꝑducto. vel equocuȝ. ꝛ ita pfecti⁹. accn̄s est oīno ipfecti⁹ sb̄a. ḡ ꝛc̄. Dī ad h° ꝙ aliqð agēs equiuocū pōt eē ignobili⁹ suo effectu sicut albedo respectu itellectōis albedinis. ꝛ sic ꝯmē/tator recitat de galieno sup illud. 7. me/taphy. ð illa virtute quā vocat diuinā

que ē formatiua fet⁹. ⁊ tñ nō est simplr
nobilior fetu formato si ē accñs. ⁊ silis
difficultas pt eē de q̄cunq̄ viuo genito
p putrefactōem: qd̄ ē nobilius celo a q̄
gnātur. ¶ Cōtra h⁰. lʒ ista ꝓpositio sim-
plicit̄ imperfecti⁹ s̄m spēm vel gen⁹ non
pt eē totale pn^m actiuū respectu pfecto-
ris sit mihi eque nota sic aliq̄ in phia:
quā negata nescirem ꝓbare aliquē or-
dinē entiū. imo nec q̄ pmū ens eēt pfe-
ctissimuʒ. imo posset ꝓteruiēdo dici q̄
totū vniuersū ⁊ qd̄libet i eo factuʒ est a
musca. Si eni arguas q̄ musca ē ita im
pfecta. ⁊ tu idē dicis q̄ iperfecti⁹ pōt ꝓ-
ducē pfecti⁹. habito h⁰ nulla ē rō q̄re ñ
sic iperfecti⁹ possit ꝓducē aliud sic pfe-
ctius. nec ista ꝓteruia posita pt ꝓbari
q̄ pma cā sit pfectissima excellens oia a
lia i creatōne. nec etiā h⁰ addito q̄ sit cā
equoca. imo cū h⁰ posset stare s̄m ꝓter
uiā istā q̄ eēt impfectissima vel iperfe-
ctior causatis. ¶ Tamē ꝓbo dcām ꝓpo
sitōem aliq̄lit̄. pmo sic. cā vniuoca hēt
effectū vniuocū p t̄mino adeq̄to sue po
tētie. sʒ p. te cā equoca total' ē ipfectior
cā vniuoca. ḡ impossibile ē cām illā eq̄
uocā eē cām tōlem respectu ipi⁹ effectus
⁊ sic de⁹ nō posset facē effectū cuiuscun
q̄ȝ creature qd̄ ē absurdū. Pʒ ꝯñtia. q̄r
effect⁹ adeq̄tus potētie pfectiori nullo⁰
pt eē a potētia iperfectiori ¶ 2⁰ sic. vbi-
cūq̄ȝ ad ꝓductōeʒ eiusdē effect⁹ ꝯcurrūt
cā vniuoca ⁊ equoca. equoca ē simplr
pfectior. pʒ p phm. 12. metaphy. ꝓpt h⁰
eni optet totū ordinē accñtalē reducere
in aliquā spēm eēntialit̄ supiorē in cau
sando. q̄r difformitas vniformis oʒ q̄
reducat̄ in cām vniformē. ⁊ iō oib⁹ gnā
bilib⁹ ⁊ coeruptibilib⁹ optet eē aliquaʒ
cām supiorē q̄ sit cā vniformitatis i cō
tinuatōe gnātōis ⁊ corruptōis. ex h⁰ ha
beo istā ꝓpositōem q̄ vbi ad idē ꝯcur
rūt cā vniuoca ⁊ equoca. equoca ē per-
fectior. sʒ q̄ nō possit sine vniuoca h⁰ ē
aliq̄lis perfectōis in ipa equoca. pʒ. de
us eni pōt sine causa vniuoca. sʒ sol nō
pōt in aial pfectū. lʒ posset in iperfectuʒ
ḡ q̄cūq̄ȝ equoca sola sine vniuoca pōt i
effectū. ipa ē simplr pfectior q̄ illa equi
uoca q̄ posset ꝯcurrē cū vniuoca ad idē
causādū. ⁊ p ꝯñs equoca total' hēt du-
plicē p̄eminētiā cālitatis sup effectum.
vnā quā hʒ vlr equoca ꝯcurrēs cū vni
uoca. Et aliā que hēt illā pfectōeʒ quā
vniuoca addēt in causādo. q̄ carēt mlt-
te cāe equoce. lʒ longe pfectiores vniuo
cis. ¶ 3⁰ sic. si forma cause equoce daret
esse formaliter alicui nō posset dare eē
simplr pfecti⁹ seipa. ḡ si impfecti⁹ q̄ for
lit̄ det alicui eē nō pōt ei dare pfecti⁹ se
ipsa. sed dās effectiue eē alicui dat ei eē
modo iperfectiori q̄ dando sibi forma
liter. Nō eni est possibile q̄ aliq̄s mod⁹
dādi aliqd̄ eē sit ita pfectus sic dandi il
lud eē formalit̄. sic nec eēntia diuina pt
alicui dare esse a se in q̄cūq̄ȝ gnē cāe pfe
ctius q̄ sit eē qd̄ ipa dat formalit̄ ¶ 4⁰
sic. si creatū sit simplr pfecti⁹. lʒ sit sim-
plex: tñ s̄m itellectū pōt diuidi in duo.
s. in illud in q̄ equat̄ cause ⁊ in illud in
quo excedit cām. pmū dicat̄ a. 2^m b. ille
effect⁹ s̄m a p̄cise est effect⁹ adeq̄tus cāe
sue. q̄r simplr eque pfectū ens sit cā ḡ b
vel erit a seipo vel nullo q̄r ab a vt ab
ipa cā nō pōt eē. nā vltra effectū adeq̄
tū cāe. nō pōt eē sil' aliq̄d excellenti⁹ ab-
ipsa. ⁊ h rō pōt accipi ab Auicē. 6. me-
taphy. sue. ¶ Dico ḡ q̄ ꝓpt nullas instā
tias pticulares neganda ē ista ꝓpositō
vniuersal' q̄ nō est ex terminis. q̄ totale
cāns nō pōt eē impfecti⁹ cāto suo loquē
do de cā effectiua ⁊ q̄ totale cāns equo
cū ē perfecti⁹. q̄r nō eque pfectū. spēs ei
se hñt vt numeri ¶ Illa aūt instātia de
albedine ⁊ ei⁹ intellectōe nihil vʒ. vt pʒ
li. p⁰ di. 3. nisi q̄ p illud argumētū ꝓbat̄
q̄ albedo nō ē causa total' intellectōnis
sʒ tñ ptialis. vñ bñ possibile est effectū
excellē talē cām i pfectōne. q̄r reliquam
pfectōem hie pōt ex cā reliq̄ ptiali. ⁊ ita
a duobus sil' pfectōr est q̄ ab altera illa
rū sicut dcm̄ ē ibi. ¶ 2ª instātia ⁊ 3ª que
vadūt ad eductōem vel inductōem aie
in viuētib⁹, ⁊ h⁰ siue a ꝓpagante siue i

putrefactis. vbi. q. eādē reputo difficul
tatē. hēt solui li. 2. di. 3. ⁊ esto ꝙ nō ap
pareret ꝙ aliq̄ cā creata posset inueniri
nobilioꝛ aīa q̄ terminat talē gnātōem.
pri⁹ eēt ꝯcedendū ꝙ ipa imediate eēt a
deo q̄ ista ꝓpositio iā ꝓbata negaret.
3ª ꝯclusio sit de illis duab⁹ actōib⁹ in sē
sū ⁊ itellectū q̊ ad intētōnalē ⁊ in ꝯriuȝ
quo ad realē. ⁊ sit h° accn̄s sepatū saltē
eo mō q̊ qualitas tertie spēi ē hic sepa
ta. s. sine sba pōt eē prinm vtriusq̄ actō
nis eo mō q̊ pri⁹ ⁊ h° quātū est ex se. q̄
re hoc addit patebit in solutōe dubita
tōnū sequētiū. hāc pꝛobo sic. Cuiuscun
q̄ actōnis aliq̄ foꝛma ē totale pnm acti
uum: illa si eēt p se sb mō ꝯuenienti ad
agendū posset eē principiū eiusdē actio
nis. sed q̄litas ē pricipiū ⁊ totale ⁊ foꝛle
vtriusq̄ actōis p̄dicte. Qn̄ aūt est sepa
rata a sba ē tn̄ in quātitate siue hn̄s ex
tensionē sicut hȝ: manet sb modo cōue
niēti ad agēdū. qui ē mod⁹ extēsiuus. g̊
⁊c̄. Maioꝛ pȝ. qꝛ tōli pn° posito ⁊ sb rō
ne sb qua natū est eē pncipiū pōt prici
piare illud cui⁹ ponit pnm. Minoꝛ ꝓba
tur vno mō sic qꝛ nihil aufertur isti foꝛ
me p hoc ꝙ p se ē nisi sbm. Illud aūt n̄
facit cū ipsa nisi vnum p accn̄s. sed p se
pnm agēdi i vno oꝛdine est per se vnū. g̊
ablatio illi⁹ sbi nihil aufert de p se pn°
agēdi. ¶ Sȝ istud nō pꝛobat nisi ꝙ sbm
nō hȝ p se rōem pncipij in eodē oꝛdine
cū accn̄te. Sed nō obstat quī possit esse
p se pricipiū agēdi eiusdē actōis in alio
tn̄ oꝛdine. vt pȝ de causis oꝛdinatis. nec
vnitas istoꝝ p accn̄s impedit vnitateȝ
oꝛdinis. Iō ꝓbat illa minoꝛ alr sic. Il
la foꝛma ē pricipiuȝ actōnis que est ta
le pncipiū assilandi sibi passū nō tm̄ re
aliter vt in actōe reali q̄ est in cōtrariū
Sȝ in actōe intētōnali q̄ est in sensū. de
pma pȝ. qꝛ ē min⁹ foꝛmal simplr ē silis
foꝛme accn̄tali. g̊ illa pt eē pncipiū agen
di q̊. de 2ª ꝓbat. qꝛ similitudo in sensu
deficit quātū ad aliq̄d a silitudine rea
li in passo. g̊ quātū ē ex pte hui⁹ foꝛme
vt agentis pōt ita bn̄ eē totale pnm hui⁹
actōis sicut illius. si aūt in illa sensatōe
sit aliq̄ pfectio vlterioꝛ h° nō est inquā
tū est a q̄litate sensibili. sȝ inquantū ē a
potētia sēsitiua. ¶ Cōtra istas ꝯclusiōes
sūt aliq̄ dubia. Primo ꝯ tertiaȝ ē istud
dubiū. nō eni apparet ꝙ sit alia actio q̄
litatis in sensum ⁊ ꝯriū. pmo qꝛ q̄litas
nō agit p electōem. g̊ quātū ē de se vni
foꝛmit agit. quātū g̊ est ex se idē imittit
in quodcūq̄ passū. ⁊ p ꝯn̄s nō ē alia ⁊
alia actio quātū ē ex pte agētis. ¶ 2° q̄a
vbi ē idē pricipiū actiuū ē eadem actio
⁊ h° ꝓbat p ꝯmētatoꝛē. 3. celi ⁊ mūdi.
cōm°. 72. si vna nā ⁊ actio. sȝ idē est hic
pnm foꝛmale agēdi ⁊ ꝓximū tā in sensu
q̄ in ꝯriū. g̊ eadē actio. Aliud dubiū est
ꝙ ista cōclusio vltima vī ꝯtradicē dua
bus p̄cedētib⁹. ꝓbo sic. qꝛ si accn̄tia se
pata possint i oēm gradū actōis i queȝ
poterāt ꝯiūcta: g̊ possint in coꝛruptōne
foꝛme sbalis illi⁹ passi in quē agūt. Sȝ
coꝛruptō illa nō pōt eē in nihil vtute il
loꝝ. qꝛ creatura nō pōt annihilare. nec
i accn̄tia sepata. qꝛ creatura nō pōt fa
cē accn̄tia aliq̄ eē p se. g̊ i sbam aliquā ē
hi⁹ coꝛrup°. ⁊ sic si ꝯ° 3ª va sit ꝙ ista pn̄t
eē sufficiēs pnm alterādi sic p⁹ seq̄t ꝙ pn̄t
eē pnm gnāndi sbaȝ sufficiēs ꝯ pam ⁊ 2am
ꝯem. ¶ Ad pm q̄d sit actō ⁊ i q̊ sit dicet. q.
i. di. seq̄nt. sȝ posito h breuit ꝙ credo eē
veꝝ ꝙ actō dic r̄spectū quēdā extrisec⁹
aduēiētē siue sit i agēte siue i passo. ⁊ re
spectū mutuo coꝛn̄dentē respectui pas
sionis. cū passiōes i diuīs passis sint alti⁹
⁊ diuerse rōis. sic ⁊ foꝛe recepte i eis. seq̄t
ꝙ actōes erūt sic alie. ¶ Hic ꝯfirmat spā
lit i ꝓposito qꝛ passū receptiuū foꝛe sȝ
eē reale nō ē receptiuū eiusdē sm eē itē
tōale. 2. de aīa. oȝ ei receptm̄ soni eē ab
sonū. saltē reglarit receptm̄ foꝛme isto°
n̄ ē receptm̄ foꝛe a° mō. maxie i receptis
mālib⁹ g̊ oꝛganū ⁊ sbȝ ꝯriū n̄ st̄ receptia
foꝛe sȝ idē eē qꝛ vnū recipit intōalr alis
realr ⁊ p ꝯn̄s cū agēs agat in passū sm
potentiam receptiuam eius. secȝ illud
secundi de anima ¶ Actus actiuoꝛum
sūt in agēte bene disposito. sequitur ꝙ

agēs nō agat in hoc passuz ⁊ illud actō ne eiusdē rōnis. ¶ Et tūc ad instantiā de agēte ex electiōe. Rñ° φ agēs ex electiōe pōt diuersimode agē nō tm̄ diuersitate quadā disperatiōis sed ꝯdictionis. sicut pōt nō tm̄ hoc agē ⁊ illud. sed hoc agē ⁊ illud nō agē. agēs āt nāle qd̄ est illimitatū simplr̄ vel aliqualr̄. ſm pfectionez actiuā pt̄ ad disperata agē. sed nō ad cōtradictoria. qꝛ qōlz illoꝝ agit in mā dispositā. ⁊ h° neciō. ¶ Nō ḡ sequit̄ nō agit ſm electionē. ḡ nō diuersas formas i diuersis passis. sed sequit̄. ḡ nō indifferent̄ agit vel nō agit ex se formā illā quā pt̄ agē in tali passo. Ex^m de sole. ⁊ tactū est p° li. 2. ⁊. 7. qui lz hēat indeťminationez quandā ad disparata cāndā in diuersis passis. nō est tn̄ indeťminatus ꝯdictorie ad agendū. imo neciō agit in qōlz passiuum qcq̄d pt̄ in illud agē. ¶ Ad 2^m dōz φ eiusdē pncipij actiui pn̄t eē multe actiones formalr̄ distīcte dū tn̄ illud nō sit limitatū in sua vtute actiua ad vnā actionē sicut est vnica for^a. ⁊ sic oēs auctoritates ꝯmētatoris ⁊ cuiuscūqꝫ alterius debet exponi de for^a vnica in vtute sic ē vnica in eē nature. ¶ Ad aliud dubiū ꝯ alias duas ꝯclusiones. R° vno mō breuiter posset dici φ q̄litas est pn̄^m actiōis in passū hn̄s ꝯriū. ⁊ hoc ſm quēlz gradū ħz quē pri°. ⁊ hoc φ^m est ex pte q̄litatis actiue. sed pp ſbm in q̄ est ꝯriuz qd̄ deťminat sibi aliquē gradū magis φ aliū. possibile est φ nō possit in oēz gradū ꝯrij inq̄^m ꝯriū est in tali ſbo eodē q̄ pri° potuit. ⁊ ista rn̄sio declarabit̄ ex sequētib°. ¶ Alio mō pōt dici φ ⁊si possit in oēm gradū alťationis in quē potuit ꝯiūcta nō sequit̄ φ possit in corruptionē ſbe. Rō h° ē ista. qꝛ gn̄atio nō pt̄ a corruptiōe separari ꝯpando ad agens nāle. h° mō itelligēdo qn̄ qcq̄d cātū corrūpit simplr̄ in fine corruptionis aliq̄d relinq̄t: qꝛ nō anihilat. Nec pōt creatura corrūpe in accn̄s p se exn̄s. qꝛ nō pōt cāre accn̄s sic existens. ergo si corrūpat corrūpet in ſbam. ⁊ p ꝯn̄s si nō habz vtutē corrūpendi in ſbaz. oīo nō corrūpet. sed accn̄s sepatū nō hꝫ vtutē corrūpēdi in ſbam. qꝛ nec pducēdi ſbaz vt pbatū est. s. ¶ Cotra hoc p°. qꝛ qualitas que pōt in oēm graduz alťationis puie ad gn̄ationē pōt in gradū incōpossibilē forme ſbāli rei corrūpende. ⁊ ita in corruptionē. Primū probat̄. qꝛ si nō pōt inducē aliquē gradū incōpossibilē for^e ſbāli corrūpende. ḡ cū q̄cūqꝫ gradu iducibili ab ipso pōt stare forma ſbālis corrūpēdi. ⁊ ita p nullā alterationē pt̄ corrūpendū corrūpi. ¶ Rn̄° nunq̄ pōt alterās inducē gradū incōpossibilē altābili pbat̄ ex rōe terminoꝝ. qꝛ nō pt̄ mouēs inducē gradū incōpossibilē suo mobili c° pbō est. qꝛ mobile manet in toto motu. ḡ sub oī gradu p motū inducto. sed nihil manet sub aliq̄ sibi incōpossibili. ḡ ⁊c̄. Qn̄ āt infers. tūc nunq̄ alterās p alterationē ſbm corrūpet alťatū. ꝯcedo ⁊ pbo hoc p aliā rōm a pori. qꝛ p° nālit̄ nō corrūpit̄ p aliq̄d posteri° nālit̄. qcq̄d est inductū ab alterāte vt alterās est posteri° nāliter forma ſbāli rei alterabilis. ḡ p nihil tale inductū ab alterāte corrūpit̄ ſba alterabilis. ¶ Dico ḡ φ nulla ſba corrūpi pōt nisi a ſba. sicut nec oppo^m ſbe corrūpende pōt induci nisi a ſba vt supius est pbatū. a quali āt ꝯrio n̄ corrūpit̄ ſba nisi dispositiue. qꝛ ad illā alterationē sequet̄ gn̄atio nisi aliq̄d ipediat. ¶ Sed ꝯ. qꝛ tūc sequeret̄ φ accidē^a ignis si eēt maxia. vtpote tāte q̄titatis sic spera ignis. ⁊ tn̄ sepata a ſba nō possēt corrūpere guttā aq̄. qd̄ videt̄ iprobabile. ¶ Ad aliud. qꝛ si accn̄^a alterātia pn̄t in quēlz gradū alteratiōis sicut pri°. ḡ i vltimū. ⁊ p ꝯn̄s cū ille vltim° corrupt° imediate disponat ad corruptionē ſbe vel isto corrupto imediate ꝯcomitet̄ corruptio ſbe. sequit̄ φ ſba corrūperet̄. ¶ Ad p^m ꝯcedo. φ si tota ſba ignis in spa sua destrueret̄ ⁊ manerēt ibi oīa accn̄^a. gutta aque ibi posita nunq̄ destruet̄ ab ill̄.

ꝛ rõnes prius posite hoc cõcludunt. qꝛ nõ possent aliquã aliã sbam gnãre. nec corruptio istius põt eẽ nisi in sbam. qꝛ nõ est in nihil nec in mãm nec in accñs. maxime virtute agentis nãlis. qꝛ nõ potest nã aliqd ãnihilare. nec in mãm primã resoluẽ nec accñs facere sine sbiecto ¶ Ne tñ nimis absurdũ dicat hic ꝛ contra sensuz dico ꝙ si accñs aliq̃ actiua essent sine sbo. sba quãta ꝛ q̃lis approxiata corrũperet. sed nõ ab eis. imo ab agẽte vli cato. s. celo. ad qð est fuga nãliuz. precipue cuz forᵃ hic inducẽda sit iperfecta. que totaliter est in virtute actiua celi. ꝛ p ꝯñs nullo particulari agente ipedięte imo magis disponẽte põt forᵃ illa a celo induci. sicut inducit q̃sdã formas imperfectas in mãs corruptibiliuz. ꝛ si eẽt aliq̃ forᵃ ad quã inducendã celũ nõ sufficẽt. oportẽt fugẽ ad pmã cãm simplicit. qꝛ hic inducẽt illã formã ad quã agens nãle disponit. nec hoc est fugẽ ad miraculuz. qꝛ regulariter oẽm impõm creature totius deus supplet. vt pꝫ i aiatione corporis organici. vbi nõ ponitur miraculũ. ita hic tota nã creata nõ sufficẽt ad gnãtionẽ istã nec ad corruptiõꝫ ꝛ iõ nã disponẽte ad eã vltimata dispositione deus regulariter supplẽt impotẽtiã nature ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ nullus ẽ gradus in alteratione ad quẽ necẽo seq̃tur corruptio forme sbalis alterabilis. sed ille qui est proximus in vno alterabili nõ est proximus in alio alterabili loq̃ndo de respectu corrũpẽtis vel gnãntis intrinseci ipsi alterãti. Esto. n. ꝙ gradus aliquis. q. proximus illi qui est incõpossibilis forme a qua induceret in aquã ab aliquo agente. stati sequeret corrupᵒ ipsius aque si in illo agente eẽt forᵃ per quã posset corrũpere aquã. si ãt non sit in illo forᵃ corruptiua aque nõ corrũperet forᵃ aque ab illo agente. sed forte ab aliquo agente vli inducente istã formã ad quã mã est disposita. Sic hic si ab accñtibꝰ sepatis alteraret aq̃ ad graduz qui alias eẽt proximus corruptiõi sic ẽ dare ibi pximũ. ꝛ dico sicut. qꝛ in diuisibilibꝰ nihil indiuisibile est pximũ indiuisibili. tunc quið statim sequeretur ab ipo alterãte corruptio aque. sed non nisi ab extrinseco. ¶ Sed adhuc cõtra hᵒ arguit. qꝛ quãdo aliq̃ q̃litas est in sbo potest esse pncipiũ agendi ad aliquid icõpossibile forme sbali. g̃ ꝛ hic. qꝛ dictũ est prius ꝙ oẽm alterationẽ quã potest accñs in sbo [...]care. potest ꝛ sine sbo. ¶ Itẽ 2ᵒ. quilꝫ gradꝰ alterationis ẽ eiusð rõnis. g̃ qð potest hr̃e actionẽ corruptiuã vnius illud eiusð rõnis si perfectius est potest hr̃e prinᵐ actionis corruptiue vlterioris gradus. ꝛ sic de quolꝫ. sꝫ possibile ẽ q̃litatẽ sepatã corrũpere aliquẽ gradũ q̃litatis sbe sicut cõcedis. g̃ si ista q̃litas sepata sit pfectior potest corrũpere quẽcũqꝫ gradũ illius q̃litatis. sꝫ corruptio quocũqꝫ gradu q̃litatis nõ manet sba por. qꝛ nõ manet sine q̃litate nãli. g̃ ꝛc. ¶ Itẽ 3ᵒ agens nãle posset corrũpere q̃litates in euchᵃ. ꝛ p ꝯñs possꝫ inducẽ gradũ aliquẽ incompossibilẽ illis formis ſm spẽm ꝛ tñ nõ põt ibi inducẽ formã sbalẽ. qꝛ nõ est ibi sbm g̃ pari ratione q̃litates sepate pñt inducere i passum gradũ incõpossibilẽ q̃litati lꝫ non possint inducẽ formã sbalẽ aliquã ꝯcomitãtem q̃litatẽ oppositã. ¶ Ad pᵐ dico ꝙ q̃litas actiua aliq̃ in sba exñs non potest eẽ per se principiũ actĩn respectu alicuius q̃litatis repugnãtis sbe corrũpende. sed tm̃ potest eẽ principiũ cãndi q̃litatẽ in tali gradu ad quẽ sequat corruptio sbe hñtis illã q̃litatem. sed ibi sequetur istũ gradum q̃litatis corruptio sbe. hic ãt non. qꝛ ibi est qðdam agens cõiunctum isti accidenti. qð potest corrũpere sbam hanc ꝛ aliã generare. hic non ¶ Ad istud g̃ non sequetur corrupᵒ ab isto agẽte. sed forte ab aliquo agente vli vt dcm̃ est. ¶ Ad 2ᵐ dico. ꝙ licꝫ gradus iste ꝛ iste sint eiusð rõnis in se. non tñ incõparatione ad qðcũqꝫ agens. qꝛ

agens qd pōt sbam corrūpere pōt corrūpere vltimū gradū q̄litatis ꝯñtis eā. ꝛ solū illud agēs ꝛ aliud agens bñ pōt corrūpere aliqs gradus nō illi neccios. ¶ Uel aliter pōt dici ꝛ planiꝰ. ꝙ gradus pñt eē eiꝰ rōnis vel in se tm̄. vel in se ꝛ i ꝯpatione ad sbm. si pᵒ mō falsa est iᵃ ꝓpositio q̄ dicit ꝙ agēs eiusd rōis potest corrūpere illa q̄ st eiusd rōis. si. n. nō st eiusd rōnis in ꝯparatiōe ad sbȝ vtpote qꝛ sbm determinat sibi alterū illorūȝ. nō āt neccio determinat sibi alios. bñ pt aliqd agēs corrūpere in tali sbo vnum gradū vel plēs. nō tñ illū vltimū quem sbm sibi deteriat. qꝛ ille nō corrūpit nisi ad corruptionē sbe. ¶ Et si arguas sic sicut sba neccio requirit illū gradū q̄litatis ꝯñtis. ita ille gradus repugnat ꝯ̄rio agēti. ḡ sicut dicit ꝙ manebit q̄ꝙdiu sba manet. ita sequit ꝙ nō maneat pp ꝯ̄riū actm̄. ¶ Et p̄terea qd est posteriꝰ gnātiōe est priꝰ corruptione. sed ista q̄litas ƀȝ gradū neccīū sbe est posterior gnātione sba ḡ erit prior in corruptiōe. ḡ priꝰ nālit corrūpet q̄ꝙ sba. sed nō nisi ab alterante vt alterās est. ḡ ꝛc̄. ¶ Ad p̄ᵐ dico si aliqd agens est ita potēs ad destruendū istuȝ gradū sicut sba ad ꝯseruandū. argumētū hrēt euidentiā. sed dico sbaȝ hre maiorē v̓tutē ad resistēdū ꝯ̄rio corruptiuo illius gradus q̄ꝙ illud ꝯ̄riū hēat v̓tutem actiuā ad corrūpendū. ꝛ rō hꝰ est qꝛ conparādo actiuū ad actm̄ simplr̄ pfectius ƀm entitatē est simplr̄ pfectꝰ ƀm v̓tutez. sba hȝ v̓tutē actiuā respectu q̄litatis cōsequētis eā. ꝛ q̄litas ꝯ̄ria hȝ v̓tutez actiuā ad corrūpendū ipsā. simplr̄ āt sba ē pfectior q̄litate ꝯ̄ria. ḡ v̓tus sbe simplr̄ est maior in resistēdo q̄ꝙ v̓tus q̄litatis ꝯ̄rie in corrūpendo. ¶ Et hec est bona ꝓbabilitas ꝙ sba est cā actiua respcū q̄litatis ꝯñtis ipsam. qꝛ alias nō resisteret ꝯ̄rio corrūpenti suā q̄litatē nec illa q̄litas posset resistē. qꝛ de se est quid iperfectiꝰ q̄ꝙ ꝯ̄riū corrūpens. si ponat ꝙ illud ꝯ̄riū sit simplr̄ intensius in sua specie q̄ꝙ istud in sua. ¶ Ad 2ᵐ dico. ꝙ illa ꝓpositio nō est vera nisi de his que st ordinata in generatione. ꝛ corruptione ptinēte ad idē genꝰ cuiusmodi st forme ordinate ƀm ponētes plures formas. ibi. n. forma vlior sicut priꝰ aduenit materie. ita posterius discedit. Sed de sbo ꝛ ꝓpria q̄litate ꝯñte ƀm illū gradū ƀm quē ē necessariū sbe. falsum est. imo ista q̄litas ꝛ posterius inducit ꝛ posteriꝰ corrūpitur. ¶ Et si queras a. q̄ inducit huiusmodi q̄litas a gnānte vt gnāns est. vel ab alterāte vt alterās ꝛ ꝯsili. a quo corrūpitur vel a corrūpente sbam vt corrūpens est vel ab alterāte vt est inducēs q̄litatē oppositā in genito. ¶ Rᵒ effectusᶠ ꝓximꝰ cause equiuoce ƀm spēm in quolȝ idiuiduo cātur ab aliquo indiuiduo cause equoce. rō est. qꝛ indiuidua eiusd spēi non necessario requirūt aliā ꝛ aliā cām specie. possibile. n. est eand nām specificā i isto ꝓduci a cā eiusdem rōnis a q̄ potest ꝓduci eadem nā in alio indiuiduo. qꝛ ad eundē terminū formaliter sufficit idem pncipiū formale inductiuū. illd āt hoc ꝛ hoc qd hȝ illū eund terminū formalē nō requirit neccio ꝓductiuū alterius rationis. ¶ Ex hac ꝓpositione de cā equiuoca ꝛ effectu ꝓximo probata cōcludo ꝙ q̄litas necessario ꝯñs aliquā sbam ƀȝ speciē in quocūqȝ cātur a tali sba. qꝛ pᵃ q̄litas cātur tātum a sba ḡ ꝛ quelȝ pōt. Et per ꝯñs cū cā equiuoca sit virtualior q̄ꝙ vniuoca. ꝛ si cā vniuoca posset inducere istū effectū. tñ cā equiuoca p̄ueniret. sicut dicit aris. de magna flāma ꝛ parua li. de respiratiōe. nō ḡ indicit ista q̄litas geniti ab aliquo alterāte vt alterās est. hoc est nō est pnᵐ formale inducendi illā q̄litatē q̄litas. ¶ Et si arguas. tūc ista alrātio p̄uia non hȝ terminum. ¶ Nō est incōueniēs de t̄mino p se eiusd generis. qꝛ hȝ terminū extrisecū formā sbalē geniti. ¶ Et si q̄ras an illa q̄litas geniti inducat a sba gnānte. ¶ Dico ꝙ etsi posset induci ab illa. tñ ꝓbabilius est ꝙ

inducat ab ipsa sba genita. q2 agētia ha bētia eandē vtutē τ equalē lʒ possent in idē passum eandē formā inducē. tamen agens q̄to hʒ patiēs sibi imediati' con iunctū tāto ceteris parib' efficaci' τ im mediati' agit. Si āt ipmmet est suscepti uū imini actionis sue vt in pposito ipʒ est passū sibi imediati' piunctū. τ p pn̄s ibi nō pueniet generās sbam genitā. q2 nō est pri' fm pfectionē ipso. sed tm̄ ou ratiōe. genitū āt est equale pfectione τ i mediatius ipsi passo. τ hoc pōt bn̄ sal uare q̄modo tales forme equoce induci biles inducunt in q̄cunq3 a seipso. lʒ ta le agēs equiuocū diceret posse inducere formā illā in aliud passū. sicut volūtas vna nō pōt inducē volitionē suā in ali am voluntatē. bn̄ tn̄ in seipsā. ¶ Ex his pʒ a q̄ corrūpitur q̄litas precedēs. q2 ab illo a quo inducit ppa q̄litas ipsius ge niti. illud āt inducēs est ipsūmet genitū vt dictū est. ¶ Uel pōt dici meli' q̄ cor rūpit ab illo qd̄ corrūpit sbm ei'. h° āt est generās sbam contrariā. τ tunc q̄li tas ista corrupti nō corrūpitur nisi per accn̄s. q̄litas tn̄ geniti inducta que ha bet aliquē gradū qui simpliciter fuit in cōpossibilis sbe corrūpende ipsa indu cit per se actionē sbe genite. lʒ nō p mu tationē. q2 sbm nō prefuit carens ea.

¶ Hec āt que dicta sunt nō solū sunt ve ra de q̄litate sepata a sba. sed ēt exn̄te i sba. q2 ibi sba vt qualis nō corrumpit sbam nec inducit q̄litatem in gradu in cōpossibili sbe corrūpende. sed vt subā p se corrūpit subām τ per accn̄s q̄litatē eius. vt sbā generat sbām. τ vltim' gra dus propinquus substātie generande q̄ primus est incōpossibilis substātie cor rūpende est ab ipo genito. Unde mani feste pʒ falsitas istius propositionis. oīs sba iō corrūpitur q2 inducit aliqs gra dus incōpossibilis sue proprie q̄litati. i mo nunq̄ gradus incōpossibilis est ni si in aliqua sba iā genita. Alioquin in cōpossibilia essent simul nec aliqs gra dus inductus vel inducibilis ab alterā te vt alterās est potest corrūpere sbam q2 nullū posterius fm genus potest esse principiū corrūpendi prius fm genus. ¶ Ex hoc pʒ ad instantiā que potest fie ri de aqua que non posset corrumpere ignē. q2 simpliciter ignis hʒ perfectiorē virtutē actiuā. ¶ Rn̄deo. non est vl'r ve rū q̄ iperfectius non potest corrūpere p fectius. loquendo de specie ad speciem. sed iperfectius actm̄ fm genus non pōt corrūpere perfectius ens fm genus. q2 n̄ potest inducere nisi iperfectius fm gen' τ istud iperfectius nō potest esse succe dens corruptioni perfectoris fm genus Non eni potest accidēs esse proprie suc cedens corruptioni sbe. q2 si illud soluʒ succederet sba vt sba esset. q. ānihilata sed imperfectius eiusd̄ generis non est ita. q2 imperfectius in hoc qd̄ potest in ducere aliquid simile sibi. potest indu cere aliquid qd̄ potest succedere ipsi cor rupto eiusd̄ generis. ¶ Potest etiā dici q̄ inter perfectū τ imperfectū eiusdē ge neris est formalis repugnātia. propter quā vnuʒ potest aliud corrūpere. sed in ter perfectū vnius generis τ imperfectū alterius generis non est nisi tātuʒ repu gnantia virtualis. sicut prius repugnat opposito posterioris. τ posterius oppo sito prioris. posterius autē fm genus n̄ potest per se nisi in oppositū sui generis τ iō nō in corruptionē prioris fʒ genus cui nō opponit nisi indirecte. ¶ Ad 3m concedo q̄ spēs separate possunt corrū pi ab agente creato vt dicetur in articu lo sequenti. τ etiaʒ qualiter ibi substan tia generetur τ non generetur. ¶ Sed si formetur ratio hoc modo. positis acci dentibus separatis vtpote calore ignis in quantitate possʒ corrumpi a substā tia alterante. vel ab alio quali separato contrario. vel magis actiuo. vtpote a quanto frigido separato non soluʒ per fectissimus gradus illius caloris. sed eti am vltimus. sed non est maioris vtut[is]

vel magis actiua ista frigiditas separa-
ta per hoc ꝙ calor est separatus q̃ si ca
lor esset in substantia. ergo si calor esset
in substantia ignis adhuc posset fri-
gus separatum corrumpere vltimum
gradum substantie ignis. ⁊ tunc stat to
tum argumentum principale. quia il
le non potest corrumpi nisi ignis corrū
patur. nec corrūpi nisi aliq̃ sb̃a generet
⁊ ita frigus sepatū possȝ gñare aliquaȝ
sb̃am. ¶ Rñdeo. ꝙ ponēdo caliditatem
ignis ⁊ frig⁹ aque i quātitatib⁹ separatꝭ
si frigiditas simplr̃ vincēt ſm̃ intēsionē
in spē sua calorē in spē sua: ꝯcedo ꝙ q̄li
bet gradus etiā vltim⁹ illi⁹ caloris pos
set corrūpi ab illo frigore. sed nō sequi
tur ꝙ silr̃ possit vltim⁹ gradus caloris
corrūpi qñ calor ē in igne. ⁊ rō ē hic. q̄ꝛ
quātitas q̄ subicit̃ calori sepato nō det̃
minat sibi necessario gradū aliqueȝ ca
loris nō magis isimū ꝙ sūmū. nō hēt
eni aliquā vtutē actiuā vel necessitateȝ
respectu cuiuscūqȝ grad⁹ ibi. ⁊ iō qō p̄t
corrūpere in tali sb̃o vnū gradū p̄t cor
rūpere aliū ⁊ quēlibet. vñ h̄ grad⁹ sunt
eiusdē rōis in se ⁊ i ꝯparādo ipsi sb̃o .i.
eq̄lis ē detminatio vl̃ indetminatio sb̃i
ad quēcūqȝ gradū. ⁊ ecōuerso. ¶ Sȝ non
sic qñ calor ē in igne. supremū ei gradū
nō sibi necessario detminat. sȝ ꝯtingent̃
est i igne. ⁊ iō si ille grad⁹ nō p̄t resistere
frigori corrūpenti nec sb̃m resistet. q̄ꝛ ñ
necessario req̄rit illū gradū. sȝ infimuȝ
gradū sibi detminat necessario. ⁊ iō licȝ
ille gradus isim⁹ nō possit resistē. tñ sb̃a
ignis q̄ est maioris virtutis p̄t resisterē
ꝯ̄rio corrūpenti. plus ei p̄t sb̃a ignis ad
ꝯseruandū illū effectū. ꝙ frig⁹ ad corrū
pendū. ꝯseruabit g̃ ille grad⁹ ꝙdiu ignis
ē in suo eē manēs. Et iō nisi sit aliquid
corrūpēs ignē in se nō corrūpet̃ ille gra
dus. ¶ Qñ g̃ dr̃ ꝙ nō ē frig⁹ maioris vtu
tis nec magis actiuū p h⁰ ꝙ calor ē sine
sb̃a q̄ si eēt cū sb̃a. ¶ ꝯcedo ꝙ nō ē in se
magis actiuū. sȝ in h⁰ ꝯ̄riū magis pōt a
gere q̄ꝛ h⁰ ꝯ̄riū sepatū caret cā ꝯseruā
te suū eē. ꝯiūctū aūt hȝ cām ꝯseruantē
suū eē. Et ista rñsio ē vlr̃ de causis ꝯtra
rijs formalit̃. vel vtualit̃ cōcurrētib⁹ cir
ca idē passū. nō eni ē vna magis actiua
simplr̃. vel min⁹ q̄ꝛ alia concurrit circa
idē passū. sȝ tñ vna ē min⁹ actiua i illud
q̄ꝛ alia ꝯcurrit. q̄ꝛ illa ipedit.

Ad principales rōnes.

Ad p̄mū dico ꝙ ista ꝑpositio destructo prio
ri destruit posteri⁹ vera ē de simplr̃ pri
ori. a q̄ .s. depēdet posteri⁹. ñ aūt de isto
qō ꝑliq̄ mō ē pri⁹ a q̄ tñ posteri⁹ nō de
pendet eēntialit̃. sic ē in effectib⁹ ordina
tis. ꝑpinq̄or cāe dr̃ prior remotiore. ⁊
tñ possibile eēt aliqñ cām exire i effectū
2ᵐ. lȝ ipediret a p̄mo ¶ Alit̃ pōt dici ꝙ
illa ꝑpositio vera ē nisi aliq̄d aliud pri⁹
p̄ore ⁊ posteriore suppleat vicē illi⁹ pri
oris. sic ē de deo ⁊ sb̃o respectu accñtis
hic. ¶ Sȝ p̄ma rñsio ē dubia q̄mō effe-
ctus posterior posset eē sine effectu prio
ri eiusdē cāe. qñ int̃ effect⁹ ē ordo eēntia
lis. dictū ē eni sepe i p̄mo libro. ꝙ cā na
ta hr̄e effect⁹ ordinatos nō est i potētia
ꝑpinq̄ ad effectū remotōrē ꝑducēdum
nisi ꝑpinq̄ori iā ꝑducto. ⁊ p hoc non
p̄t sp̄us .s. spirari nisi a p̄re ⁊ filio silr̃. ac
p h⁹ nō p̄t creatura creari nisi silr̃ a tri
bus ꝑsonis diuinis. ⁊ alia multa ibi.
¶ 2ᵃ etiā rō nō valet h̄. q̄ꝛ etsi de⁹ suppleat
vicē .i. cālitatē sb̃i respectu accñtis ꝯser
uādo accidens sine subiecto. non tamē
supplet vicem ipsius inherentie ad sub
iectum. de qua arguitur ꝙ illa est prior
actōne in extrinsecum. nisi dicas ꝙ pro
tanto supplet vicem ipsius inherentie
ad subiectum de qua arguitur. quia cō
seruat ibi eē. ¶ Sȝ ad formaȝ potest di
ci negando minorem. quia in esse acci-
dentis non est essentialiter prius ꝙ age
re in extrinsecum loquendo de inesse a
licui substantie. quia vtrunqȝ conuenit
contingenter accidenti. ⁊ posterius eti-
am ꝯtingent̃ prehabet pri⁹. necessario
quidem ⁊ eēntialiter actio ꝑsuppōit eē

ipsius forme actiue. sed q inee cocomi-
tet illud ee. sed no est neciu nec necio p-
exactu ad agere. qn tamen vterq respe
ctus couenit eide forme absolute. s. inee
& agere in extrinsecu. lz vterq sit extrin
secus aduenies tamen primus no ita se
habet contingenter ad fundamentu si
cut scdus. q2 si super fundamentu stan-
te ordine causaru naturaliu habet pri^m
respectu. non sic scdm. & possunt plura
impedire ne scdus respectus insit q ne
primus. q2 contrariu impediens potest
auferre isti forme ne agat. sed ne insit ni
hil pot auferre nisi deus. Est ergo mior
falsa q inesse est prius q agere eentiali-
ter. sed tantu ee est eentialiter prius. in-
esse aute est coiter prius cosiderando or
dine causaru naturalium. ¶ Et tunc ad
confirmatione de imediatione dico q
no omne imediatius alicui necio psup-
ponitur omni mediatori. vtpote si illd
imediatius no est causa aliquo respcu
mediati. neq causa actiua neq recepti
ua neq effectus simpliciter necio propi
quior eidez cause. & sic est in proposito.
inesse. n. habet imediatione hanc q sta-
tim ex causis naturalibus consequitur
fundamentu. ita statiz q per nulla cau-
sam naturale impeditur. non sic agere.
sed tamen nec inesse est ro elicitiua nec
receptiua. nec effectus simpliciter necio
prior q agere. ¶ Et si dicas inesse est pro
pria passio. agere accides per accides. pz
responsio prima. q. huius di. inesse enim
non est propria passio sed accides cotin
genter inherens. lz vt in pluribus. acci-
dens aute vt in pluribus no necio pre-
cedit accns in paucioribus. vel ad vtrz-
libet. ¶ Ad 2^m principale dico q ista p-
positio: actio est tantu suppositi. no ha
betur a pho. j. meta. sed ibi habetur q
actio est circa singularia. & pro tanto p-
fert experimentu arti in agendo. vel ex
pertu artifici. sed vnde locus e circa sin
gulare. vt obiectu. ergo e solius suppo
siti vt agetis. Si g accipitur ista ppositi-
tio: actio est suppositi. sumutur aliude
q a pho. salte hic. actio tn est suppositi
vt vltimate denoiati ab actioe. sed non
vt soli' denoiati ab ipsa. Hanc rnsione
itellige potes ex. 5. di. j. li. vbi hz q mo
ab eode abstracto: & maxime dicete re-
spectu pnt accipi plura denoiatiua de-
noiantia psa ad q cadit illa for^a & fz or
dine. sicut ab h^o abstracto potetialitas
accipit hoc concretu. primu qd est po.
& di de calore. & vlterius hoc concretuz
qd est potes. & di de igne hnte calore.
Eode mo pot accipi ab actioe vnu con
cretu qd denoiaret pn^m formale agendi
& illud d calore diceret vtputa calor ca
lificat. i. est q hns agit. sic calor est po^a
calefactiua. nec tn e potetialitas nec po
tens. sed no accipit ab actioe coiter nisi
denoiatiuu denominans vltimu deno
minabile. ad qd terminatur tota depe-
detia illius forme. & concedo q quatu-
cuq forme denomient ab actioe cu ista
forma nata sit esse in supposito. posset
vlteriori denoiatioe suppositu denomi
nari ab actioe. ¶ Sed diceres salte hac
denoiatione vsitata q aliquid di agere
forma no denoiat ab actioe. & ita ppo-
situ. ¶ R^o. forma hns ronem forme no
sic denomiat. i. forma informas. q2 tuc
est alteri ro q ipsum denominat hac de
noiatione. denominari tn potest alia d
nominatione vt predictu est. & si ipsa n
dependet vlterius ad aliquid denomia
tum. denominatio eius erit vltima. & si
illa ppositio solius suppositi est agere
breuiter exponit vel alicuius hntis mo
du suppositi. In h^o at q dico hic modu
suppositi, nihil positiuu intelligo vltra
eentia forme. sz tm negatione informa-
di aliqd qd p ista forma agat. ¶ Ad co-
firmatione p boetiu pot dici q sic ipse
loquit ibi de q est & qd e: qlz catuz bz
ista aliq mo distincta. eo mo q nullum
tm e puru ee. de q in p^o li. sed non opor-
tet q in quolibz creato q agit & qd agit
sint distincta. si. n. aia e eentia simplex

τ idē realr̄ sue potētie n̄ est aliō qō agit actiōe intellectiua τ q̄ agit. τ ita hic istō est qōdaʒ ens τ accn̄s simplex nec infor mans aliud. ¶ Ex^m adductū de aīa τ ho mine nō p̄bat nisi de q̄ τ qō in eēndo τ hoc accipiēdo q̄ partiale nō q̄ totale. qō dico qꝛ hō vt q̄ totali hūanitate ē hō. sed p aīam est hō vt q̄ partiali. τ hoc ē qō aliq̄n ꝯsueuit dici de forma totius τ forma partis. forma āt totius est q̄d/ditas rei includēs vtrāqꝫ ptē eēntialeʒ. τ illa nō est aliud realr̄ ab ipso. ꝙ si forte sit aliud tm̄ est aliud in mō intelligendi τ tm̄ isto mō p̄nt differre. qō τ q̄ respe ctu actiōis qn̄ q̄ est q̄ totale. qō sp ē ad/min^9 qn̄ ip̄m q̄ nulli aliȷ̄ inest. τ forte ēt qn̄ aliȷ̄ inest. qꝛ tūc fb̄m nullā cālitatem hꝫ p̄p̄am respectu actionis. Sed tn̄ tūc denoiat̄ ab illa actione denoīatione re mota. qꝛ denoiat̄ a p̄n^o q̄ illius actionis. ¶ Ad illud qō adducit̄ de 3° meta. de mathematicis. ꝙ in mathematicis nō est actio vel agēs nec bonū dico ꝙ q̄ti/tas in euclid^o nō est pure quid mathema ticū. mathematicū. n. ita abstrahit a q̄/titatib^9 nālib^9 sicut a for^a fb̄ali. Ita eniʒ vel magis abstrahit mathematic^9 a nā/li sicut a metha. Concedo g̊ ꝙ si quāti/tas eēt sola ipsa nō eēt agendi p̄n^m tali actione de q̄ loq̄mur hic. Sed qualitas ista nālis que est hic in q̄titate bn̄ pōt hr̄e actū vtualē respectu passi. ¶ Et si q̄/ras q̄titas sepata sine q̄litate eēt ne acti ua in sensuꝫ. videt̄ ꝙ sic. qꝛ est p se sensi/bile 2° de aīa. τ iterū in intellectū posset agere. qꝛ est per se intelligibile. n̄ āt pos/set agere in intellectū nr̄m nisi pri^9 i sen/sum. g̊ τc. ¶ Oppo^m vr̄ qꝛ nō est sensibi le p°. illud āt qō est tm̄ sensibile p se nō p° nō pōt agē sine illo qō est p° sensibile. ¶ Pōt dici ꝙ nō sentiret̄ qꝛ vel nullā ac tionē hꝫ in sensu fm̄ aliq̄s imprimēdo spēm p̄p̄am. sed sola sensibilia propria hoc faciūt. sensibilia vero cōia sol̄ faci/unt admodū imutandi ip̄m sensū. vl̄ si cū sensibili p̄p̄o causet p̄p̄am spēm cōe sensibile. alioq̄n quō p̄p̄e sentiretur. nō tn̄ pōt istā causare sine sensibili proprio ꝯcomitante. non quidē quin istud sit p̄/us ꝙ qualitas sensibilis p°. τ ita fm̄ se possibile separari ab illa. sed non prius in agendo in sensuꝫ. τ sic inq̄^m hr̄ nō est sepabile a sensibili p̄p̄io. τ forte ratō est qꝛ sensus est primo pō receptiua sui proprij obiecti. τ iō a nullo alio pōt re/cipere aliū actū nisi prius naturalit̄ sit in isto actu. ¶ Ad p^m arg^m patet ex his. ¶ Ad 2^m dico ꝙ posset mouere intellcm̄ si sibi eēt p̄portionatū vel p̄portionalr̄ presens. sed nō esset sic intellectui nr̄o. qꝛ sibi nō pōt fieri p̄ns nisi per spēm q̄ nō pōt causari in intellectu nisi pri^9 spēs obiecti fuerit in sensu. ¶ Ad 3^m principa le dico ꝙ ista p̄positio primi de ge. agēs τ patiens oꝫ cōicare in mā exponi pōt de cōicatione aptitudinali vel actuali. ista aūt accn̄tia sepata ēt nata si cōicare cū passo in materia sui subiecti. ¶ Vel aliter ꝙ non est vera nisi de agente vni/uoco. Nā deus vel celū nō cōicant i ma teria cū istis inferioribus. ¶ Sed hoc n̄ soluit. qꝛ huius. accidentia agunt i sua contraria actione vniuoca. ergo p° solu tio melior est. qꝛ exquo hec forma est eiusdē rōnis cū forma terminante. seq̄t ꝙ sicut forma terminans est in materia ita ista nata est eē in materia. sed nō oꝫ ipsam actu esse in materia sicut illa est. qꝛ agere est forme maxime per se entis. sed recipi vel produci nō est forme nisi i aliquo susceptiuo. ¶ Ad 4^m d. 7. meta. posset adduci p̄ me. qꝛ ꝯcedo ꝙ quali/tas non pōt esse prin^m generandi fb̄am ꝯpositam. sed in alio adducitur contra me. qꝛ nec qualitas est p̄ncipiū generā/di ꝯpositū quale. nec etiā forma fb̄alis si per se eēt. eēt pricipiū generādi fb̄am ꝯpositā. qō tamē hēres negare sicut τ negas de qualitate τ composito quali. ¶ Dico g̊ p° ad auctoritatē aris. ꝙ inten tio sua est ꝙ idea. Plōnis nō pōt eē p̄n/cipiū generādi fb̄am ꝯpositā. qꝛ nulla

¶ Si qualitas sep̄arat[ur] sine quantitate et videt doctor ꝙ non

sba oio imālis pōt generare sbam ꝯpo sitā nisi mediante corpe. ¶ Sed vnde est hec ꝓpositio vera apud phm. ¶ Dico ꝙ ex hº ꝙ ponit ordinē causaꝝ in vniuerso eē simpliciter nec͞cium. ⁊ vidit sbas separatas ſʒ positionē suā mouere celos vt ꝑ talē motū ꝓducant aliq̄ in istis inferioribꝰ. nō āt sic mouerent si possent imediate ꝓducē ista. qꝛ tūc ille ordo cāruʒ nō eēt nec͞cius. qꝺ sibi eēt inconueniens. nec ꝑ hoc opʒ iponē sibi truffas aliquorū ꝙ sba sepata n̄ possit causare aliq̄d hic inferius ꝑꝑ aliq̄ iperfectionē vel tale aliquid vel tale in sba sepata. vel ꝑꝑ iproportionē simplicis ad cōpositū. sed tantū ꝑꝑ istū ordinē causarū. cōcessit ei ꝙ sba simplex creat celū motū qꝺ ē cōpositū per accn̄s. ⁊ q̄re nō ita cōpositūʒ per se cū ipm agens nō magis hēat conuenientiā cū ꝯposito per accn̄s nec toto nec partibꝰ q̄ꝫ cū cōposito per se. sed nō cōicamus cū pho in ista propositōe ordo causarū naturaliū est simpliciter necessariꝯ. ipse etiā diceret ꝙ accn̄s simplex non posset producere sbm quale. n̄ quia negaret accn̄s simplex quādo ē in sbo esse totā rationē agendi. ⁊ ita si posset per se eē posset per se agere. ſʒ qꝛ negaret illud posse per se esse ꝑꝑ necessitatē ordinis causarū apud eū. ¶ Sʒ qꝺ dī ibi ꝙ forma sbalis si per se eēt ſʒ auctoritatē hanc phi non posset eē prinᵐ generandi sbam cōpositā. Hoc quideʒ hʒ dubiū. si. n. sicut qualitas est totale prinᵐ alterandi. ita forma sbalis generantis sit totale prinᵐ generandi. consequens est dicere ꝙ forma sbalis per se ens potest sbam generare. nisi forte qꝛ non eēt sub modo conuenieēti ad agendū. nihil. n. habet modū conuenienteʒ ad agendū in materiā quantā nisi ipm sit quantū loquēdo de agente vniuoco sed de hoc an forma sbalis sola eēt principiū generandi vel qꝺ plus est an ꝑma sba sola. require. s̄. sub primo vacat.

¶ Ad 5ᵐ argᵐ principale si species intelligibilis poneretur totale prinᵐ intellectionis hēet aliquā apparentiā ꝙ separata posset eē principiū. ⁊ de charitate respectu dilectionis. sed nec hoc nec illud posui totale principiū. sed partiale ⁊ minus principale. principiū autē minus principale nunq̄ꝫ potest agere nisi ꝑncipaliori prius nāliter agente. ⁊ hoc loquēdo de ꝑoritate ex parte agentis. n̄ vt actio vel terminꝰ recipitur in passo. qꝛ sic simul nā terminat actio agentiuʒ ordinatoꝝ in passo ad formā. ¶ Sed nunq̄ꝫ cōtra aliquos tenētes illud ans̄ cōcludit hec rō. ¶ Dico ꝙ spēs intelligibilis quātūcūqꝫ sepata vel ꝯiūcta nūq̄ꝫ intelligit. nihil. n. dī intelligere nisi i hº ꝙ hʒ intellectionē talē formaliter sibi inherentē. ⁊ sic adducenda est propositio tertij de anima intelligere est pati. qꝛ intelligere est habere intellectionē. species autē intelligibilis a nulloꝰ ponitur eē ꝑncipiū receptm̄ intellectōis. vnde magis cōcluderet hoc argᵐ ꝙ species separata posset intelligere cōtra ponentē ꝙ ē rō formalis recipiendi intellectionē q̄ꝫ contra ponentē. ꝙ est totale ꝑnᵐ actm̄ intellectiōis. ¶ Sed adhuc deducet ꝙ salteʒ spēs intelligibilis separata posset causare actiue intellectionē. qꝺ videtur incōueniens. ¶ Rn̄deo hoc nō sequitur nisi habeat passum approximatū receptm̄ intellectiōis. sed si tale hēat ꝯn̄r eēt ꝯcedendū. qꝛ causaret intellectionē in illo. ⁊ quo ad hoc ē vna difficultas cōis nobis ⁊ illis. qꝛ quācūqꝫ cālitatem tribuimus spēi vel partialē actiuā. vt. s̄. dixi. tm̄ rōem presentantis obiectū istā perfectionē eoꝺ modo hēet si essʒ separata sicut si cōiuncta. videtur g̊ si sepata eēt ꝑn̄s intellectui nō per inherentiā. ſʒ ꝑꝑ simplicē presentiā posset eoꝺ modo sufficere ad cāndum intellectionē in intellectu sicut qn̄ inheret. ⁊ hoc cōcedo. qꝛ dixi. s̄. ꝙ intellectꝰ nihil ꝑfectōis ꝑtinētꝭ ad ipsum recipit a spē informante. sed tm̄modo oportet spēm vt aliā cām ꝑti

alē effect⁹ ꝯcurrē cū itellectu. ſꝫ ꝙ aliqñ cā partial' alteri coīnhereat h⁹ ē oīo acidētale. qꝛ eque pfecte poſſet cauſare effectū ſine inhere ꝓpi ordinē eēntialem .ſ. ſbordinatōis vtutis actiue ad vtutem actiuā. cui accidit ordo ſbi ꝛ accñtiſ. At ita breuit dico ꝙ charitas ī pticula imediate cābit itellectionē intuitiuā ſui in intellectu. ꝛ tñ nō erit pñs itellectui iherēdo ſed volūtati. ꝛ tñ iſta pñtia ſufficit ad hoc ꝙ ipa vt cauſa ptialis cōcurrat cū alia cā. ¶Iſtud ḡ argumētum qd̄ frequenter fit. q. ſit pōderis ꝯtra nullā opinionē ꝯcludit niſi ꝯ ponētē ſpēm eē totale pn^m itellectōis actiuū. ꝛ cū hoc ꝓpinquū ꝛ ꝓpriū receptiuū eiuſdē ꝛ idē poſſe mouē ſe. ſed ꝯtra ponētem ǭliter cūqꝫ de actiuitate ſpēi non ꝯcludit niſi ꝙ ſepata poſſit ſimpl'r agē ſicut ꝯiūcta ſi tñ habeat paſſū ꝓportōnatū pñs. eodē mō de charitate reſpectu dilectōis.

Circa tertium

pncipale pmo quero de trāſmutatōe poſſibili manēte euch^a. ¶2° de trāſmutatōe cū qua non manet euch^a.

¶De pmo q̄ro an oīs trāſmutatio q̄ pōt cāri ab agente creato circa accñtia ī euchariſtia manēte: neceſſario reqrat eandē quātitatē manētē. ꝙ ſic. qꝛ tā motus ꝙ mutatio neceſſario reqrit ſbm ꝛ preſupponit. pꝫ ex diffinitōe mot⁹. 3. phy. mot⁹ ē act⁹ entis ī potētia. ꝛ eſt act⁹ mobilis inquātū mobile. pꝫ etiā ex diffinitōe mutatōis. 6. phy. mutari eſt aliter ſe habere nūc ꝙ prius. ſꝫ trāſmutatō q̄ pōt cauſari ab agēte creato. vel ē mot⁹ vel mutatio. ḡ neceſſario pſupponit ſbiectum: ꝛ hoc manens idem ſb vtroqꝫ ūmio ꝛ h⁹ ē de rōe ſbi. ſꝫ h nihil manet idē ſb vtroqꝫ ūmio niſi quātitas manet eadē. qꝛ nō manēte pori eodē nō manet poſterius idem. i illis etiā mutationibus h poſſibilib⁹ non poſſet inueniri ſbiectū aliqd̄ niſi quātitas. ¶Itē. 7. metaphy. c. 7. probat phs ꝙ generans nō generat niſi ꝯpoſitum. ꝛ exponit i fine capl'i ꝙ nō ſolū de ſba oſtēdit ratio nō fieri ſēpm. ſed de omibus ſimiliter p̄dicamētis cōmunis eſt rō. vt quātitate ꝛ qualitate ꝛ aliȷs cathegoriȷs. fit eni velut enca ſpera. ſed non ſpera nec res. ſimiliter i aliȷs cathegoriȷs. nō eni fit q̄le ſꝫ quale lignū. nec quātum ſed quātum lignū aut aīal. ſꝫ non pōt eē h ꝯpoſituꝫ gnātum p accñs aliud niſi quātitas ſit ps illi⁹ compoſiti. illā aūt oportet fuiſſe eandeꝫ i traſmutatōe. qꝛ ſm phm ibi oportet ſp p̄exiſtere mām q̄ trāſmutat ad formā vt fiat ꝯpoſitum. ¶Itē agens nāle non pt in euchariſtia cauſare augmentum nec diminutōem. qꝛ hec non conueniūt niſi aīatꝭ quib⁹ ꝛ nutritio cōuenit 2° de aīa. ſed ſpecies in euch^a non ſūt aīate. ḡ non poſſunt augeri nec minui. ſed non ē aliquis motus ad quātitatē aliā ꝛ aliam nec augmentū ꝛ diminutio: vt pꝫ. 5. phy. vbi in gnē quātitatꝭ ponuntur iſta ſicut alteratio in genere qualitatis. ¶Ꝯtra. ſpēs ille pñt a ſacerdote frāgi. pꝫ ad ſenſum. ꝛ p ꝯñs ſoluit continuitas. continuitas aūt ē vnitas continui ḡ ſoluit eius vnitas. ḡ non manet i illa trāſmutatōe eadem quātitas que prius. ¶Itē circa h⁹mōi ſpecies pt eſſe ꝯdēſatio ꝛ rarefactio ab agente creato. i raro aūt maior eſt quātitas. in dēſo minor.

Hic eſt una opinio

q̄ dicit ꝙ nō ſolū poſſibile ē h quantitatē nō manē eādē ſꝫ ꝙ ē oīo a^a ꝛ alia quātitas i rarefactōe ꝛ ꝯdēſatōe ſpēꝝ ita. ſ. oīo ꝙ nihil prioris remanet i poſteriori nec ps aliq̄ poſterioris p̄fuit in priori ¶Et ex hac concluſione ꝯcedit ad ꝓpoſitū aliā. ſ. ꝙ h ē mot⁹ ſine ſbo etiam ab agēte creato vt ſatis pꝫ ad ſēſū. qꝛ ignis pt rareface iſtas ſpēs ſicꝰ ſi eēt i ſbo. addit tñ quātū ad hāc ſcdaꝫ ꝯclōnē ꝙ illō ꝑ ꝙ fit pmo ꝛ pſe trāſmutatō nō ē oīo ſine ſbo qꝛ hi⁹ trāſmu°fit ſꝫ raꝫ ꝛ dēſū

Goff. quol. p^mo

Ista ãt variatio fit ẜm calidũ ⁊ frigidũ ⁊ ad huiusmõi trãsmutatiõez sequit̃ cõtractio vł extẽsio: ⁊ sic q̃i ꝑ accñs fit: et ex ↄñti trãsmutatio ẜm q̃titatẽ: ⁊ ẜʒ hᵒ qꝛ illð ẜʒ qð ꝑᵒ ⁊ ꝑ se fit h̄ trãsmuᵒ hec mutatio nõ ẽ sine sb̃o: põt dici ꝙ h̄ motus nõ ẽ oĩno sine mobili. Et q̃i nõ sufficiat h̄ rñsio sb̃dit: qꝛ tñ illud qð h̄ põit ꝓ sb̃o eiꝰ ẜm qð ꝑ se fit trãsmutatio ẽt trãsmutat̃ ⁊ sue trãsmutatiõi nõ p̃t sb̃z assignari: iõ rõe eiꝰ dĩ motꝰ esse sine mobili in ꝓpoᵒ. ¶ Pro ꝑᵃ ↄclõne arguit̃ sic ťminos motꝰ oportet eẽ incõpossibiles pʒ. 5. phiſ. g̊ nihil vniꝰ ťmini manet in alio: sic incõpossibile nõ est in suo incõpossibili. si ẽt poneret̃ h̄ ꝙ q̃titas aliq̃ h̄ manẽt eadẽ: sʒ ťmini mutatõis eẽnt maius ⁊ minꝰ in ipsa q̃titate. hoc iꝓbat ipe: qꝛ sb̃m motꝰ ⁊ ťminos oʒ realit̃ differre: sʒ q̃titas illa ⁊ maiꝰ ⁊ minꝰ in q̃ntitate ñ dĩnt realit̃. nõ. n. põt dici ꝙ fiat variatio ẜm maiꝰ ⁊ minꝰ q̄n fiat variatio ẜm eẽntiaʒ q̃titatis: cũ maiꝰ ⁊ minꝰ ñ sit nisi ipm̃ q̃ntũ eẽntialit̃. hoc mõ arguit ipe ꝙ nõ põt albedo manẽ eadẽ in trãsmutatõe ⁊ variari in maiꝰ ⁊ minꝰ.

¶ Et stat v̊tus huiꝰ rõis in h̄ ꝙ sb̃m realit̃ distinguit̃ ab vtroq; ťmino: et ĩ hoc spẽalit̃ ꝙ sb̃m manet sb̃ vtroq; ťmino: neut̃ aũt ťminꝰ cũ alio cũ sint oppositi.

¶ Itẽ 2ᵒ arguo ꝓ ista ↄõne sic. q̃libet ps rarioꝛis ẽ rarioꝛ: g̊ q̃libet ps rarioꝛis ẽ maioꝛ ẜm q̃titatẽ. g̊ q̃libet ẽ q̃nta noua q̃ntitate. ¶ Si dicas nõ sequit̃ oĩno noua sed noua tñ ẜm ꝑtem. ¶ Cõtra: accipio illud qð est sb̃m istiꝰ ꝑtis q̃titatis q̃ noua ẽ. illud ẽ rariꝰ ꝙ̃ fuit ꝑ̇us. g̊ ⁊ maioꝛi q̃titate q̃tũ. pʒ ex ꝑᵃ ꝓpõne: qꝛ q̃libet ps raritatis ẽ rarioꝛ: g̊ maioꝛ: ⁊ per ↄñs q̃titas illa noua cuiꝰ põit̃ sb̃m maioꝛ erit q̃titate antiq̃: et tñ nõ oĩno alia ab illa. g̊ eodẽ mõ tota q̃titas totiꝰ rari erit maioꝛ tota quãtitate densi: ⁊ tñ nõ oĩno noua. ¶ Hic breuit̃ sic arguit̃: q̃ntitas illa q̃ p̄fuit si manet: q̃ro in q̊ subiecto. nõ nisi in eodẽ in q̊ prius: qꝛ accidens nõ migrat. g̊ illud qð ꝑ̇us fuit q̃ntum hac q̃titate modo erit q̃ntuʒ eadẽ g̊ nõ põt esse q̃ntum nec ẜm se totũ nec ẜm ꝑtem alia noua q̃ntitate: nisi idẽ sit simul quantũ duabꝰ quãtitatibus: qð est impossibile: vel nisi in rarefactõe sit adgeneratio nouaꝝ ꝑtium sb̃e sub noua q̃titate: ⁊ ista adgnãtio ꝑtiũ quãtarum ad q̃titates ꝑ̄existentes sit rarefactio: sed hoc nihil ẽ: qꝛ tũc nõ q̃libet rarioꝛis ps esset rarioꝛ formalit̃. Illa eniʒ ps antiq̃ nõ esset rarioꝛ formalit̃ ꝑ hoc ꝙ sibi cõtinuaret̃ ps alia noua. ¶ Pro 2ᵃ ↄclusiõe sic arguit ipe sic põt elici ex v̊bis suis. sicut v̊tute diuina accidẽs hʒ esse in facto esse ⁊ quieto esse sine sb̃o: ita ⁊ in fieri ⁊ in motu põt hr̃e esse sine sb̃o. ¶ Alia rõ: qꝛ sicut v̊tute diuina hʒ esse sine sb̃o: sic ⁊ hẽt oĩa eadẽ v̊tute: vt. s. oĩa q̃ sibi ↄuenire p̃nt in sb̃o sibi ↄueniant sine sb̃o. sicut g̊ extẽsio posset variari ẜm maiꝰ ⁊ minus in sb̃a: ⁊ ẜm hoc ꝑticipatiue diceret̃ illa sb̃a maiõ et minoꝛ. ita etiã cũ extensio ipa maneat sine sb̃o poterit huiusmõi trãsmutatio fieri in illa. ¶ 3ᵒ qꝛ lʒ motꝰ nõ sit ẜm cõpletã rõnem sb̃i ẜm cursum nãe ↄueniẽtem: nisi sit aliq̃d vnũ alr̃ se hñs ẜm aliquã formã nũc ꝙ̃ prius: tñ ad essentiaʒ motꝰ ꝑ̇ncipalit̃ ꝑtinet ipe fluxꝰ foꝛᵉ vel ipa forma ẜm eẽ in fieri. hec ãt bñ inueniri põt lʒ nullũ sb̃m alit̃ se hẽat ẜm eã g̊ ⁊ eẽntia motꝰ. ¶ Cõtra hãc scðam conclusionẽ innuit tres rões. ꝑᵃ talis est: q̃titas maioꝛ nõ ẽ educta de poᵃ mãe q̃a nõ hẽt sb̃m. tale aũt ens dĩ creari: ⁊ ita in tali trãsmutatõe nõ est fieri maiꝰ nisi ꝑ creationeʒ. ¶ 2ᵒ qꝛ sub speciebꝰ panis tãdiu manet coꝛpꝰ xp̄i q̃diu manẽt ibi accidẽtia q̃ affecerũt sb̃am panis sʒ ꝑ te q̃titas est oĩno noua vel alia ꝙ̃ prius. g̊ nõ manet ibi coꝛpꝰ xp̄i qð tñ nõ ponit̃. ¶ 3ᵒ sic: esse successiuoꝝ ↄsistit in successione partiũ ẜm ꝑ̇us et posteriꝰ. nõ aũt põt esse ꝑ̇us et posteriꝰ in motu nisi aliquid sit qð variat̃ ẜm ꝑ̇us ⁊ posterius:

Argumenta contra hanc opinionem doctor

g̊ ⁊c. ¶ At rn̄det ad ista ꝙ qꝛ in ista trā̄s mutatōe nō sic est aliud ⁊ aliud ꝙ qn̄qꝫ habeat esse interruptū: neqꝫ sic ꝙ ſm se sit corruptū neqꝫ regeneratū aliud simi le: neqꝫ ꝙ vnū sit alteri contrariū: sed ē vnius rōnis ſm formā ⁊ speciē ⁊ in esse ꝯtinuo ⁊ sine interruptiōe. Jō nō impe dit quin possit h̄ poni rō motus: ⁊ hoc posset applicari ad p̊m. qꝛ. s. iō nō est cre atio: qꝛ nō est ꝓductio alicuiꝰ noui ſm esse interruptū: sed tm̄ esse alicuiꝰ ſꝫ for mā ⁊ spēm ſm quoddā fieri successiuū ꝯseruatū. ¶ Tn̄ ad pmū dicit ꝙ sicut in poͣ ſbi erat vt ab agēte creato post mi norem ꝗtitatē introduceret maior sine creatōe: ita in ꝗtitate sepata manet hic vis vt post minorē fiat ab agēte natura li maior ⁊ sine creatiōe: ita ꝙ terminus a quo est minor quātitas ſm graduꝫ a quo incipit motus. t̄minus aūt ad quē est maior ſm aliū gradum ad queꝫ stat transmutatio. Motus aūt est fluxꝰ q̄n titatis indet̄minate inter istos termios certos habēs esse inter illos ſm gradus q̄i infinitos. sed si fieret aliqua alia quā titas sic ꝙ nō haberet habitudinem ad q̄ntitatem ꝑexistentem. ita ꝓprie creare tur. In isto verbo vltimo videt̄ stare re spōsio sua ꝙ. s. ideo nō est creatio quia quātitas noua que inducit̄ habet talem habitudinē ad q̄ntitatem ꝑexistentē ꝙ succedit sibi sine interruptiōe ꝑ fluxum ſm gradus in forma quātitatis q̄si infi nitos. ¶ Ad 2m rn̄det ꝙ nō desinit ibi eē corpus christi ꝓpter quācunqꝫ variati onem illarū specierū: sed solū ꝓpt̄ taleꝫ que nō posset eē nisi mutata ſba panis vel vini si ibi esset: ⁊ iō ꝗdiu manēt spe cies ſm esse nō interruptū sub tali rare factione vel extēsione: ⁊ sic de alĳs. ꝙ si panis ibi eēt posset illis affici tādiu ma net ibi corpꝰ xp̄i. ¶ Ad t̄tiū dicit ꝙ i mo tu q̄ est ad quātitatem siue sit ꝑ se vtpo te ſm augmētatiōem: siue sit ſm rarefa ctionē vt in ꝓposito: nō est ibi accipe ꝑ se ⁊ pmo ordinē aliquarū ꝑtiū nisi ſm

ꝗtitatē: et sic poterūt sepate in tali hēre ordinē in fieri ⁊ successione: qꝛ potit ꝑs ꝯtinue succedere ꝑti: ita nō in ſbo sicut in ſbo. ¶ Quātū ad istā opi. de pͣ ꝯclōe nō oportet multū curare nisi ꝓpt̄ scḋaꝫ tota. n. vis istiꝰ qōnis est cū in q̄busdaꝫ transmutatiōibus hic apparētibꝰ vtpo te loci mutatōe ⁊ hiꝰ possimꝰ manifeste inuenire ſbm aliqḋ idē manens sub ter minis: ⁊ hoc ad minꝰ ſm cōem opi. po nendo h̄ solā q̄ntitatē sine ſbo. sed trā̄s mutatiōis cuiꝰ t̄mini sunt ꝗtitas ⁊ ꝗti tas nō sit facile inuenire ſbm. g̊ nō pōt eē h̄ transmutatio a ꝗtitate in ꝗtitatē. ¶ Hec difficultas ē cōis siue tota ꝗtitas succedēs sit noua siue ꝑs eiꝰ: qꝛ si detur q̄ntuncūqꝫ modica ꝑs noua trāsmuta tiōis ad illā queram ſbm. nō oportet g̊ ꝗtū ad ꝓpositū de ſbo trāsmutationis ſm ꝗtitatē hic apparētis magis impro bare illā que pōit totā quātitatē nouā: ꝗ qualibet aliā q̄ ponit ad minꝰ aliquā ꝑtem ꝗtitatis nouā: qḋ oportet oēs po nere: alioq̄n nō esset nūc maior ꝗ prius ¶ Prima tn̄ ꝯclusio illiꝰ vꝫ falsa: cuiꝰ rō est: qꝛ nō manēte ſbo eoḋ nō manet ali qḋ accn̄s eiusdē. sed ꝑ te quantitas vini nō manet eadem qn̄ rarefactū est. g̊ nul lum accn̄s manet ibi idē: qꝛ ſm ꝯmunē opinionē quodlibet accn̄s est ibi in ꝗti tate vel mediate vel immediate: ⁊ ꝑ ꝯse quens nō manet idē sapor nūo: nec idē color ⁊ huiusmōi. ¶ Et si dicat̄ ꝙ est ar gumentū rusticoꝝ fugē ad sensuꝫ: quia rō debet iudicare de eodē ⁊ de diuerso. ¶ Rn̄deo ꝙ ſm Aris. 8. physi. Fatuū e q̄rere ibi rōnem vbi habemꝰ aliq̄d certi us rōne. Mirū etiā videt̄ si sensus non pōt iudicare de numero suoꝝ sensibili um ꝓprioꝝ: cū numerus ſm phūm. ĳ. de anima sit ꝑ se sensibile: tn̄ istud non pondero: qꝛ vt alibi dixi: nullus sensus iudicat de radĳs solis vtrū sint idē vel alĳ ꝯtinue in medio: cum tn̄ illud cuius est numerꝰ vel vnitas hic sit ꝓpriū sen sibile. ¶ Hoc ergo omisso arguo sic: nō

est possibile q̄ quãtuncũq3 diuersa agē
tia regularit̄ inducãt eandē formã post
corruptiōem eiusdē corrupti. sed a quo
cunq3 rarefiãt hu᷒ species siue ab igne si
ue a sole inducit̄ regularit̄ talis sapor et
talis color. ¶ Si ponas illa accidētia eē
noua planius arguit̄ sic. ab igne pōt ra
refieri species illa vini. ab igne aũt non
pñt induci oēs ille qualitates que ibi
apparēt: tum q2 si cōtinet nō tñ quãtũ-
cunq3 diuersa accidētia ꝫm gen᷒ vel spe
ciem: tum q2 ignis nō ꝯtinet in se virtu
aliter qualitates mixti. sed si vinũ cōse
cratum hic fuit dulce ⁊ ibi amarũ post
rarefactionē remanet in illis speciebus
amaritudo: ⁊ in istis dulcedo: ⁊ sic de q̄
buscũq3 speciebꝫ saporis ⁊ quibuscũq3
coloribus: puta si cōsecratur vinũ albũ
vl' rubeum. ergo solus ignis rarefaciēs
nō inducit oēs istas qualitates: ḡ nō
sunt noue: ḡ nec subiectu3 illud. s. quãti
tas sine quo ista nō pñt manere eadem
est nouũ. ¶ Scđo arguit̄ cōtra istã opi.
ex dictis opinãtis. dicit. n. substantiam
esse indiuiduã formaliter p quantitatē
ḡ hic panis formalit̄ est hic panis p hãc
quantitatē. ergo corrupta hac q̄ntitate
nō manet amplius hic panis: sed alius
panis singularis: ergo in q̄cunq3 rarefa
ctione tota substãtia prior corrũpit̄ ⁊ no
ua generat̄: qđ videt̄ satis improbabile
⁊ cōtra ratōem: q2 q̄ talis alteratio sta
tim necessario requirat nouã substãtiã
est dicere q̄ nō possit esse variatio circa
posteri᷒ quin sit circa prius nec quomō-
cunq3 posterius: sed qđ nec est propria
passio nec ꝯsequēs necessario illud prius
qđ videt̄ incōueniens manifestũ. ¶ Rō
nes ad istã ꝯclusionem nō ꝯcludunt. p°
ꝺ incōpossibilitate t̃minoꝝ motus seu
mutatōis soluit̄ per hoc: q2 minor ꝓpo
sitio vera est de p̄mis terminis qui sũt
semp priuatio ⁊ forma: sed nō est vera
vlr de t̃minis concomitantib᷒ illos t̃mi
nos vt supra dictũ est in op. de formis
di. xj. q. vlti^a arti. vj. ¶ Et si arguis hic:
magis ⁊ min᷒ sunt ⁊ incōpossibilia. Rñ
deo: verũ est vt vltimate vel cōplete in
formantes illud subiectũ: sed nō vt mi
nus ē aliquid maioris. alioquin oportz
dicē propter istã rōnem q̄ tota q̄ntitas
aucti eēt noua: qđ nō est ꝓbabile quin
ptes carnis ꝫm speciē que manēt eede3
sunt quãte eadem quãtitate qua prius:
tñ aliqua partiũ quãtitatis que aduene
runt noua est. ¶ Cũ ipse post deducit q̄
q̄ntitas nō mouetur a maiori ad min᷒:
ꝯcedo. ⁊ sic de qualitate: quia quãtitas
⁊ magis vel min᷒ in quãtitate nō loquē
do de respectu que3 importat mai᷒: sed
de absoluto qđ supponit tanq̄ p̄ximũ
fundamētu3 nō sunt essentialiter distin
cta: nec eo mō quo oportz subiectũ mo
tus distingui a t̃mino. ¶ Et iđ simpliciter
illa3 rōem ꝯcedo q̄ nō transmutat̄ aliq̄
forma alicui᷒ generis ad magis ⁊ min᷒
intra genus. sed tota forma q̄ est maior
siue in q̄ntitate siue in qualitate vbi nō
dicit ens p accidens est termin᷒ a quo:
⁊ tota forma q̄ est minor est t̃minus ad
quem vel ecōuerso: ⁊ tñ in illa tota for
ma que ē maior potuit esse illa res que
est minor sicut aliquid ei᷒. ¶ Ad scđam
rñsionem quero nisi forte illa ꝓpositio
p̄ma sit falsa. s. quelibet ps rarioris ē ra
rior: nisi loquendo de ptibus ꝫm speciē
nō ꝫm materiam: quomō est illa ꝓposi
tio vera p̄mo de gene. quelibet pars au
cti ē aucta: ⁊ tũc oporteret dicere q2 ra-
refactio nō est ad aliquã qualitate3 vni
formem in toto alterato: ⁊ in qualibet
pte eius: sed sic rarefaciens de aliquib᷒
ptibus substantie rarefactibilis generat
aliq̄ corpa subtiliora q̄ sit illud corpus
rarefactibile: ⁊ ita q2 nō possunt esse si-
mul cũ alijs ptibus adhuc remanētib᷒
in specie sua: nã duo corpa nō possunt
esse simul: ideo ille ptes expellunt alias
de loco suo: ⁊ p cōsequens totũ corpus
occupat locũ maiorem: ⁊ sic rarius esse
nihil est aliud q̄ habere plura corpora
subtiliora ꝯmixta ꝫm iuxtapositōe3 cũ

ꝑtibus suis ꝓpriȷ̃s: ita breuit̃ ꝙ rari⁹ est
qꝺ habet corpa aliqua pmixta subtilio
ra hoc mõ cũ partib⁹ suiȷ adhuc manẽ
tibus in ꝓpria forma. Nec mirũ ꝙ ali-
que ptes pñt prius ꝯuerti in corp⁹ subti
lius q̃ alie: qꝛ alique sunt ꝓpinquiores
agenti ⁊ citius recipiunt actõem eius q̃
alie. ¶ Cõtra: aliq̃ statim in ꝑncipio alte
rationis corrumpent: ⁊ sic noua genera
bunt. ⁊ iterũ vbiqꝫ est subiectũ illud al
teratuꝫ vniforme. hoc sensus dic. ¶ Ad
primũ istoꝝ dico ꝙ nõ statim ẽ corpus
rarius: qꝛ raritas maior nõ accipit nisi
ex occupatõe maioris loci. nõ est auteꝫ
maior occupatio anteq̃ fit calefactio in
aliquo gradu maiori notabili. ¶ Ad se
cundũ dico ꝙ nec sensus discernit in ae
re spũs seu vapores ab aere: ⁊ tñ spirit⁹
vel vapores in aere nõ sunt eiusdẽ speci
ei cũ aere. ¶ Quantũ ad scꝺam ꝯclusio
nem isti⁹ opinionis vbi est pondus fun
damentale isti⁹ qõnis: qꝛ vt dictũ est pri
us in ea est difficultas ꝯtra vtrãqꝫ opi.
.s. ⁊ ponentẽ totã quantitatẽ nouam: et
ponentẽ eã nouã ꝺm ptem ¶ Arguo con
tra ꝑdictam ꝯclusioneꝫ que cõcedit mo
tũ ab agente creato ⁊ sine subiecto mo
bili reducendo rõnes quas ipe adducit
cõtra ⁊ nitit soluere: ꝑmo primã de cre
atiõe sic. qꝺ ꝺm se totũ ⁊ totaliter ꝓdu
citur de nõ esse ad esse vel creat vel saltẽ
requirit v̇tutem equalẽ virtuti creatiue
sed hec q̃ntitas noua tota ⁊ totaliter ꝓ
ducit ad esse p te: ergo ⁊c̃. Maior ꝓbat
ꝑmo: qꝛ si totaliter ꝓducitur post nihil
patet ꝙ est creatio: si aũt post aliquid ⁊
tñ totaliter hoc nõ potest esse nisi p to-
talem ꝯuersionẽ illius in istud. vl̃ si fin
gas aliũ moduꝫ saltẽ ille transit⁹ requi
rit equalẽ virtutẽ actiuã sic̃ totalis con
uersio in hoc. sed econuerso totalis illa
nõ potest esse nisi a v̇tute equali virtuti
creatiue. ¶ Scꝺo ⁊ est ꝯfirmatio ꝑceden
tis: quia. a. qꝛ succedit. b. nõ est alterius
rõnis ꝺm aliquid intrinsecũ sibi ꝓpter
hoc ꝙ succedit illi. Hoc ꝓbatur primo:

Argumentum contra conclusionem ... in qua ponit motum fieri ab agente creato sine mobili subiecto

quia qñ succedẽs est tũc nõ est illud cui
succedit: ergo ꝓpter illud nõ variatur
succedẽs in se. ¶ Scꝺo quia ordo poste-
rioris ad hoc vel hoc nõ videt̃ variare
fundamẽtũ ordinis in se. sed si nulli suc
cederet ⁊ habẽt totale esse suũ post non
esse crearet̃: nec posset ꝓduci quomodo
cũqꝫ sit totũ ⁊ totaliter nisi a virtute in
finita. ergo lꝫ nũc succedat cuicũqꝫ alte
ri: si tñ totum ⁊ totalit̃ ꝓducatur cum
sit ṫminus in se om̃ino ideꝫ: sequit̃ ꝙ re
quiret virtutem ꝓductiuã equalem.
¶ Si dicas ꝙ quia succedit isti nõ videt̃
requiri tãta virtus ꝓductiua quãta re-
quireretur si succederet tm̃ nihilo vl̃ ne
gatiõi. ¶ Hoc nõ videt̃: quia ṫminus ad
quem nõ requirit aliam v̇irtutẽ ꝓducti
uam nisi ꝓpter aliam ꝑfectiõem in ipo
termino ꝓducendo: ergo si totus ⁊ tota
liter ꝓducatur post aliquid vel nõ post
aliquid: requirit̃ equalis virtus. ¶ Qꝺ
cõfirmatur: quia habẽs in virtute sua
actiua aliquem terminũ totuꝫ ⁊ totali
ter põt illũ in esse ponere quãdo nõ im
peditur. sed p hoc quod nõ habet posi
tiuum qꝺ totaliter transmutet̃ de eẽ ad
esse nõ impeditur: quia fatuũ est dicere
illud corrũpendũ esse expedimentũ agẽ
tis: ergo etsi nõ habeat aliquid tale de-
struendum põt totuꝫ ⁊ totaliter effectũ
ponere in esse: ⁊ ita post nihil: ⁊ per ꝯse
quens creare. ¶ Cõfirmatur ista ratio:
quia si quãtitas ista succederꝫ suo ꝯtra
rio vel opposito cõcederes eam creari.
sed ita negatio eius includitur in quãti
tate ꝑexistente sicut cõcluderetur in cõ-
trario si ꝑcederet. nam quodlibet incõ-
possibile simpliciter includit negatõem
sui incõpossibilis: ⁊ nullo mõ affirma
tionem eius nisi ratione subiecti cõmu
nis. ista quãtitas ꝑcedens nõ magis hẽt
sꝺm ꝯmune cuꝫ quantitate succedẽte q̃
ꝯtrariũ cum cõtrario. ergo eque sequi
tur modo ista quantitas negationem
sui esse sicut si ꝑcessisset suũ oppositũ.
¶ Cõtra duo tacta in rñsione ad istã rõ

nem.p^m est ƺ illa vi remanēte in accñte
Contra qȯ arguo sic: nihil positiuū re
manet in accñte sepato qȯ nō fuit in eo
vt ꝯiuncto. sed in cōiuncto nō fuit aliq̄
vis q̄ de ipo posset ꝓduci aliq̄s t̄min⁹:
sed tm̄ ꝙ ipm poterat esse ali⁹ termin⁹:
⁊ poterat ꝓduci de po^a sbi. g̊ in ipo se
parato nō est aliq̄ vis p quā possit hr̄e
respectu alteratōis nisi tm̄ rōem t̄mini
p̄ri^a ꝓpō. s. ꝙ nihil positiuū remanet
in accñte sepato ē ꝓbata. s. di. ista. q. p^a
¶ Aliud addit in rn̄siōe ꝙ si q̄ntitas ista
nō hēret habitudinē ad q̄ntitatē priorez
vel p̄existentē tūc ꝓprie crearet̄. Addo
minorē. s; illa habitudo ad p̄existentē
nō ꝓhibet creatōem isti⁹. g̊ ista creatur
ꝓbō mi. h̓ habitudo nō est nisi q̄dā suc
cessio immediata eē isti⁹ ad esse illi⁹. sed
successio talis nō ꝓhibet succedēs crea
ri. ¶ Et pōt ꝓbari p exemplū: q2 nō est
h̓ magis imediata successio q̄ eē anime
ad organiçatōem corpis: ⁊ tn̄ nō negat̄
aiam creari in corpe organico. g̊ nec h̓.
rō ibi est: q2 aia accipit esse totalit̄ post
nō esse sui: ⁊ eadez rō est in ꝓposito: q2
hec q̄ntitas accipit totale esse post nō eē
sui. Utrū aūt cū illo nō esse p̄cesserit ali
quid positiuū vel nihil: vel p̄cesserit cō
trariū: vel sile nihil ad. h. q2 ibi idē sūt
p̄mi t̄mini q̄ creatōis ¶ Deduco scdām
rōem: vbi ꝯcedit ꝙ tādiu manet corp⁹
xp̄i q̄diu manēt accidētia q̄ nata essent
afficē panē si manēt nō precise q̄diu hu
iusmodi accñtia manēt eadē nūo. ¶ Cō
tra hoc: q2 ista q̄ntitas q̄ succedit q̄ntita
ti p̄existenti nō magis est eadē quātitati
p̄existēti q̄ quecūq3 alia in vna alia ho
stia nō sacrata: imo min⁹ est eadē: quia
ista ē incōpossibilis illi in essendo: n̄ sic
illa. g̊ nō magis erit corpus xp̄i sub ista
noua q̄ntitate: q2 prefuit sub illa alia: q̄
erit sub q̄cunq3 alia q̄ntitate q̄. s. ē eque
eadē illi p̄existenti. ¶ Et si fugias ad suc
cessionē h⁹ quātitatis ad illā: arguo sic
Sub nulla q̄ntitate est corpus xp̄i nisi p
ꝯuersionē ⁊ ꝯsecratōez. sed p ꝯuersionē
⁊ ꝯsecrationē nō accipit eē nisi sub ista
q̄ntitate ⁊ illa est oīno alia sicut q̄ntitas
alteri⁹ hostie nō ꝯsecrate. g̊ p illaz ꝯuer
sionem ⁊ ꝯsecratōem nō est sub illa q̄n
titate. g̊ mō nullo. ¶ Posset etiā argui p
illud qȯ adductū est ꝯtra p̄mā ꝯclone
p dicta opinātis: q2 nō diuti⁹ manet cor
pus xp̄i sub specie panis q̄ nat⁹ esset h̓
manē panis q̄ ꝯuersus ē. sed sb̄ alia q̄n
titate nō manēt h̓ panis q̄ ꝯuersus est si
panis ē hic p q̄ntitatē. g̊ ⁊c. ¶ Cōtra t̄tiā
rōem suā q̄ ꝯcordat cū tertia rōne quā
adducit ꝓ se q̊ ad istā ꝯclusionē. s. ꝙ nō
ē de essentia mot⁹ ꝙ s̄m cuz aliqȯ sbm
alit̄ se hēat nō arguo: q2 ꝯōnez in se cre
do verā esse. sed ad ꝓpositū q2 ꝓpt̄ hoc
cōcedit ipm motū posse eē ab agēte cre
ato sine sbō. arguo sic: agens creatū nō
pōt causare accñs sine sbō in esse q̇eto:
g̊ a sili vel a maiori nō pōt cāre accñs i
fluxu sine sbō ¶ Per istud rn̄deo ad rō
nes illas q̄s adducit ꝓ ꝯōne 2^a: q2 p^a rō
bn̄ ꝓbat ꝙ de⁹ pōt facē formā in fluxu
vel in fieri sine sbō: sic pōt facē eā in eē
q̇eto sine sbō. sed nō sequit̄ ꝙ agēs crea
tum pōt facē formaz in fluxu sine sbō:
imo oppositū: q2 nō pōt facē formā q̇e
tam sine sbō causans āt motū effectiue
cāt formā in fluxu. ¶ 2^a rō. s. ꝙ dat deus
accñti sepato vt oīa possint sibi ꝯuenir̄
q̄ pn̄t ei ꝯuenire in sbō: ꝯcludit oppo^m
Nā in sbō nō posset sibi ꝯueire nisi tm̄
ꝙ eēt t̄min⁹ mot⁹. g̊ nullo° pōt sibi aliud
cōuenire extra sbm: ⁊ sic oz dare aliqȯ
aliud sbm mot⁹: q2 s̄m ipm sbm est ali
ud a t̄mino mot⁹ ¶ 3^a rō sua. s. ꝙ nō est
de eēntia motus ꝙ aliqȯ sbm fluat s̄m
ipm bn̄ ꝓbat ꝙ de⁹ pōt facē motū sine
sbō: sed nō de agēte creato: q2 nō pōt se
parare quodcunq3 ab illo qȯ nō est de
eēntia sua: imo sequit̄ oppositū s̄m suā
rn̄sionem ad p̄mā rōem: q2 nō pōt ma
gis separe a sbō formā in fluxu q̄ in q̇e
to esse. s; nō pōt actiue esse cā forme in
esse quieto sine subiecto: ergo nec in flu
xu. ¶ Cōtra illud qȯ ipse addit ad expo

nendũ secundã ꝯclusionem.s.ꝙ motus qui ẽ hic ꝑ se ẜm qualitatem nõ est sine subiecto:ꝫ illud qȯ ꝯcomitaṫ terminuꝫ ꝑ se huiꝰ motꝰ.s.quãtitas sit sine sbͦo.

¶ Contra hoc sic. Tota raritas est ꝑmus ẗminus formalis motꝰ rarefactiõis. illius aũt subiectũ est totũ quantũ.ergo illud ꝑsupponitur naturaliṫ isti ẗmino.g̊ nõ potest tantuꝫ ꝑ accidens acquiri per hoc ꝙ tãta qualitas acquiriṫ: qꝛ prius nãliter ⁊ presuppositũ alteri nõ solũ acquiriṫ ꝑ hoc ꝙ acquiriṫ posteriꝰ naturaliter: immo ꝑus ꝑsuppoiṫ iam acquisitum.

Ad questionem ergo respõdeo

ꝙ in eucharistia manente potest intelligi quadrupliciṫ mutatio. vna ẜm vbi.alia ẜm qualitateꝫ quã nõ ꝯcomitaṫ aliq̃ variatio ẜm q̃titateꝫ. 3ª ẜm q̃litatẽ quã cõcomitaṫ variatio ẜm q̃ntitatẽ.q̃rta ẜm q̃ntitatẽ ꝑͦ ¶ De ꝑma mutatõe manifestũ est quõ req̃rit eanȯ q̃titatẽ manẽtẽ.sicut.n.vbi in esse q̃eto necessario ẽ in q̃to vt in sbͦo:ita vbi fluens necẽario ẽ in eodẽ ⁊ req̃rit ideꝫ q̃ntũ manẽs sub eodẽ ẗmino ¶ De 2ª etiã est manifestũ ꝙ ibi eaȯ q̃titas manet.⁊ ita pȯt ẜm cõem opi.eẽ sbͦm illiꝰ alteratõis vt sic q̃litas fluẽs hẽat idẽ ꝑ sbͦo qȯ poniṫ q̃litas manẽs hr̃e: ⁊ talis in genẽ est vel ẜm figurã aliã ⁊ aliã vel ẜm q̃litatẽ ẗtie spẽi ẜm magꝭ ⁊ minꝰ:q̃ variatio ẜm magꝭ ⁊ minꝰ nõ corrũpit accñtia euchͤ ẜm ꝙ sunt necẽaria eucha͛.qꝛ de variatione corruptiua diceṫ in seq̃ntibꝰ ¶ Sed ꝺ corruptõe alia ⁊ alia videreṫ ꝙ corrũperet q̃titatẽ ẜm illȯ Auic.7.metaph. sue ꝙ dimensio alia ⁊ alia req̃rit aliã et aliã q̃titatẽ.sed hoc vr̃ esse ꝯ sensuꝫ.q̄a nimis durũ esset dicẽ ꝙ q̃tiens figuraṫ aq̃ aliṫ ⁊ aliṫ in alio ⁊ alio vase totiens hr̃et nouã q̃titatẽ simplr̃ manẽtibus ꝑtibꝰ eisdẽ in se ⁊ in toto. figura g̊ nõ diċ vltra q̃titatẽ nisi relatõem ꝑtiũ ad seinvicẽ vel ẗminoꝝ includentiuꝫ ꝑtes. hec

ãt relͦo mutari pȯt ꝑtibꝰ manẽtibꝰ eisdẽ ⁊ in se ⁊ i toto ¶ De q̃litate etiã ẗtie spẽi vbi tñ in toto motu manet eaȯ spẽs satis ẽ manifestũ ꝙ q̃titas manet eadẽ.

Sꝫ de 3ª trãsmutatiõe q̃ est ẜm rarũ et dẽsum ⁊ de q̃rta vr̃ dubiũ.breuiṫ g̊ vt ꝑdictũ ẽ ad ꝑpositũ opinio cõis:imo oĩs dicẽs ꝙ aliq̃ q̃ntitas ẽ noua.s.rarior patiṫ eandẽ difficultatẽ quã ⁊ illa q̃ ponit totã q̃titatẽ eẽ nouã. nisi teneaṫ ibi via tacta ꝙ rarefactio ẽ quedã iuxtapositio corpoꝝ subtilioꝝ inṫ ꝑtes corpis grossioris.ẜm aũt istã euadereṫ difficultas nisi quõ ħ possit gnãri ab igne vl̃ sole corpus subtiliꝰ vino. ⁊ de hoc cẽt dicendũ sic diceṫ in seq̃nti.q. ¶ Sed cẽt alia difficultas.qꝛ q̃cito rarefierẽt ille spẽs statiꝫ cẽt ibi alia sbͣa noua. ⁊ ꝑ ꝯñs nõ vbiq̃ corpꝰ xp̃i. Mirꝝ etiã vr̃ ꝙ nulla sbͣa manens eaȯ oĩo possit trãsmutari a raro in dẽsum nec ecõuerso ¶ Sꝫ q̇d tenẽdo opi. cõem ꝙ ibi sit q̃ntitas sine sbͦo vel tota noua vel ñ noua ñ curo:poteritne hoc eẽ ab agẽte creato ¶ Videṫ ꝙ nõ.ꝑͦ qꝛ qȯ immediate ꝯseruaṫ a deo nõ pȯt corrũpi ab agẽte creato. talia sũt hiꝰ accidentia sepata. ⁊ iõ nõ pñt corrũpi effectiue a creaª.cuiꝰ rõ est:qꝛ nulla cã creata pȯt hr̃e v̾tutẽ actiuã ꝑeminenteꝫ v̾tuti cause ꝯseruãtis ista in isto eẽ.sed q̃ntitas ħ hẽt esse supnãle vel imediate a cã supnãli ꝯseruãte.g̊ ⁊c̃. ¶ Itẽ quãtitas in sbͦo nõ corrũpiṫ ꝑ ꝯriũ: qꝛ nec hẽt ꝯriũ g̊ nõ nisi ꝑ defectũ sbi vl̃ alicuiꝰ necessario ꝯñtis ad ipam.sed nõ pȯt ħ corrũpi ꝑ defectũ sbi qꝛ est ħ sine sbͦo.nec 2ͦ mõ qꝛ nullũ aliud accñs qȯ sibi inest necessario cõsequiṫ ipam. ¶ Si g̊ q̃ras a q̃ cã induciṫ quãtitas noua. ¶ Rñdeo:a solo deo imediate.nec tñ nouo miraculo:qꝛ ea volũtate q̃ disponit eucharistiaꝫ esse in eccl̃ia disposuit ꝙ circa illas spẽs pñte actiuo nãli cãret talẽ trãsmutatiõem qualẽ in substãtijs cõuersis cãret agens nãle:⁊ hoc ne meritũ fidei euacuareṫ si viderem ͦ spẽs intrãsmutabiles. ¶ hec

via nō pōt improbari p sensū. qꝛ saluat
oia q̄ apparēt sensui. nec p rōez qꝛ si ar
guas ꝙ aufert agēti nālī suā ꝓpriā acti
onē. ¶Rn̄o nō aufert eaꝫ q̄ pōt sibi ꝯpetē
s. vt trāsmutet sḃm pn̄s a forma in for
mā. sed negat sibi illā q̄ nō pōt sibi ꝯpe
tere. s. trāsmutaꝛ ꝛ nō aliqḋ sḃm ¶Alr
di tenēdo in isto mēbro opinionēꝫ cōeꝫ
s. ꝙ in rarefactiōe q̄ntitas sit noua nō
tota sed ps in eodē sḃo: ꝙ in q̄titate vt
in sḃo ē mot⁹ rarefactōis p quē p accn̄s
est aliqs gradus q̄ntitatis nou⁹. sed tn̄ si
ne sḃo. nec ē nouū miraculū. qꝛ q̄si ad-
gnātur illa noua ps q̄ntitati p̄existenti.
nec ē nouū miraculū adgnātuꝫ q̄titati
sepate hēre silēm modū in eēndo vel se
parationē. sic exēplificat de ptib⁹ carnis
gnātis ex nutrimēto in xp̄o. ¶Eodē. n. mi
raculo q̄ vbū assumpsit humanā nām
assumunt ad vnitateꝫ psonalē ptes car
nis gnāte de nutrimēto. ita hic eodē mi
raculo q̄ facta ē quātitas sepata factū ē
vt quicq̄d est ps eiusdeꝫ q̄titatis sit silr
sepatū. ¶Cōtra hoc p°: qꝛ posset isti q̄ti
tati apponi alia q̄titas. sicut si vinū nō
ꝯsecratū apponeret speciebꝰ ꝯsecratis. ꝛ
q̄ntitas apposita nō est sine sḃo sic illa
cui apponit. ¶Nec rō nec illa silitudo ē
ad ꝓpositū. qꝛ ille ptes gnāte de nutri
mēto fuerūt ptes vel fiūt alicui⁹ totius
assumpti a vbo. ¶Sꝫ iste ptes q̄titatis n̄
fuerūt vel nō sunt ptes alicui⁹ totius p°
hn̄tis sepatum esse. qꝛ lꝫ ps accipiat sile
eē toti sine nouo miraculo. tn̄ ps nō ac
cipit sile alteri pti sine nouo miraculo.
ꝛ qꝛ tota raritas ē p se t̄min⁹ illi⁹ altera
tiōis tota illa hꝫ p ꝓprio sḃo totaꝫ q̄ti
tatē sicut ps ptem. g̊ tota ista p̄supponit
q̄titatem istā maiorē. g̊ ꝛ p pn̄s illa q̄ti
tas ē prius nālr maior q̄ ista raritas in
ducta. ¶Breuiter g̊ q̄tū ad istū articulū
vel oportet tenē opi. scḋaꝫ ꝙ q̄titas nul
lo mō est alia actione agentis creati. vel
oportet dicē ꝙ agēs creatū possit agere
sine passo in qḋ agat. Sed p^m apparet
improbabile. 2^m pōt declarari aliq̄liter
.s. ꝙ agens creatū nō req̄rat passuꝫ nec
aliqḋ supplens vicē passi. Et p° arguit
cōtra istud 2^m. qꝛ vi3 destruere fundamē
ta phī nālis p̄mo physi. p̄mo de gene. et
alibi sepe. qꝛ n̄ oportet aliqḋ ideꝫ subeē
t̄mino transmutatōis. videt etiā illa de
struere q̄ apparēt ad sensum. nam agēs
qḋ habet in vtute sua actiua ꝯplete ter
minuꝫ pōt ponere illū inesse si nō impe
diatur. g̊ agēs creatū posset ponē termi
num inesse sine q̄cūqꝫ passo. ꝛ sic posset
facere accn̄s sine sḃo ꝛ formā sḃalē sine
mā. qḋ pꝫ manifeste ꝯ sensum. vn̄ agēs
creatū ꝓpt duo req̄rit passum. s. ꝓpt se
qꝛ passū ē ꝯcausa cū agēte creato. qꝛ hꝫ
vtutē limitatā in agēdo ꝛ iō req̄rit cām
aliā. s. mālē ꝯcurrentē in fieri. ꝓpt effe
ctum etiā qḋ est ꝯpositū ex mā tanq̄ p
te p̄exn̄te ꝛ forma tanq̄ pte aduenīete.
g̊ nō poneret agēs creatū agē oīno sine
mā vel in se vel in eq̄litate. ¶Sꝫ diceret
ꝙ p^m supplet vicē sḃi in ꝯpatōe ad agēs
creatū. qḋ ꝓbaꝛ: qꝛ sic pōt supplere vicē
sḃi q̄tuꝫ ad esse quietū respc̄u accn̄tis.
ita pōt vicē sḃi supplere respc̄u agentis
q̄tū ad fieri effect⁹. ꝓbō: magis vi3 req̄ri
cā ad effectū q̄ ad aliā cām ad ꝯcausan
dū. sḃm aūt respc̄u accn̄tis hꝫ rōem cāe
sed respectu agētis ꝛ causantis accidēs
habet rōnem cōcause tm̄. g̊ ꝛc̄. ¶Asset g̊
modus iste hui⁹ ꝯclusionis ꝙ agēs cau-
satū nō agit sine sḃo vel in se vel in aliq̄
supplente vicē sḃi. Et in ꝓposito licꝫ nō
sit sḃm in se: deus tn̄ supplet vicē sḃi. i.
cāitatem extrinsecā q̄ ꝯpeteret sḃe si ad
esset. ꝛ hoc inq̄tū illa cā extrinseca req̄
ritur cū agente creato vt ꝯcausa. At h°
est possibile sic possibile ē ꝙ de⁹ supple
at viceꝫ illi⁹ cause respectu effect⁹ creati.
nō enim magis depēdet causa a cōcau
sa q̄ effectus causatus ab vtraqꝫ causa.
¶Sed contra hoc iterum arguit. quia
causalitas subiecti est receptio forme.
sed impossibile est deū in se quomodo-
cunqꝫ habere rōnem receptiui forme.
¶Itē agens causatū si req̄rit passum ut

Agens creatū ꝓpt duo req̄rit passū

ꝯcausam ⁊ hoc in rõe recipiẽtis formã. g̊ nõ põt agere sine tali passo sine nouo miraculo: ⁊ ita erit nouuꝫ miraculũ qḋ agat posito aliq̃ tali qḋ suppleat vicem sbi. sed in actõe miraculosa agẽs creatũ nõ agit totũ ex se. g̊ oportet redire in h° ꝙ illa actio nõ sit ab agẽte creato. ¶ De q̃rta trãsmutatione q̃ est in q̃titate ꝑm se facili⁹ est. hic.n. nõ est aliq̃ possibilis ꝑm augmentũ ⁊ diminutiõeꝫ: q² nõ sũt species animate. sed ẽ hic possibilis ꝑm appositõem ⁊ ablationẽ. põt.n. ista sup ficies diuidi in ꝑtes. et põt hic aliqḋ ap poni quantũ. ¶ De diuisione dico ꝙ nõ est ꝓprie mutatio aliq̃ eiusdẽ sbi. ſꝫ tñ est reductio ꝑtiũ in actu q̃ prius erãt in potẽtia in toto: hoc est indistincte. redu ctio inquã ad actum distinctũ. q² prius erãt in toto ꝯtinuate. ⁊ ita q̊dãmo vnũ ⁊ postea extra totũ discontinuate. ¶ Si tñ querat sbm hic in mutatõe tali q̃li. R̃ndeo: ipe ꝑtes manẽtes ꝑm eandẽ en titatem positiuã lꝫ nõ cum illa ꝑcisione quaꝫ intelligim⁹ dicẽtes ꝑtem ee̅ in actu pñt poni sbm. q² ꝑm eandẽ entitatẽ po sitiuã erãt in toto ⁊ postea extra totuꝫ. sed in toto habuerũt ꝯtinuationẽ que ꝓ hibuit illã actualitatẽ includentẽ ꝑcisi onem. extra totũ aũt hñt eã ita ꝙ ꝑtes trãsmutanť a forma ad ꝓuationẽ: et ita nõ est hic gñãtio: sed q̃si corruptio sine gñãtiõe: q² illa entitas q̃ nũc est vtiusqꝫ ꝑtis positiua totaliť ꝓfuit: lꝫ nõ ꝓfuerit sub illa ꝑcisione. s. nõ cuꝫ alio sicut nũc est. illa ãt entitas totius q̃ ꝓfuit nõ ma net nũc. patet g̊ quõ ista trãsmutatio ñ requirit q̃ntitatẽ eandẽ manentẽ. loq̃n do de idemptitate q̃ est cõtinuitas. ſꝫ tñ req̃rit idemptitatẽ loquẽdo de q̊cunqꝫ positiuo h̃ ⁊ ibi: lꝫ aliť se hñte. ¶ De ap positõe dico ꝙ possibile ẽ aliqḋ quãtũ isti apponi ⁊ ei ꝯtinuari. ⁊ h° nullo sbo manẽte eodẽ nisi forte istis ꝑtib⁹ ꝯtinua tis vt ꝑdictũ est in diuisione: et sic q̃nti tas erit eadẽ nõ idẽptitate cõtinuitatis sed eadẽ idẽptitate positiua q̃ ꝑcedit cõ tinuitatẽ que. s. est in hac ⁊ siliť in illa: si ue ꝯtinuenť siue discõtinuenť. ¶ Et h̃ dif ficultas cõis ẽ cuicũqꝫ vnioni siue diui sioni. si.n. vel diuisio vľ vnio ẽ trãsmu tatio ⁊ q̃ris ei⁹ sbm nihil cõe manet ni si entitates ꝑtiũ diuersarũ vel vnitarũ. Et illa entitas q̃ñ est vnio facta hẽt ali q̃d q̃ caret q̃ñ est diuisio. s. habitudineꝫ vnitorꝫ vľ ꝯtinuationẽ eorꝫ loq̃ndo de q̃ntis. ⁊ ita illa trãsmutatio vľr in diui sione est ꝓuatiua. in cõtinuatõe v̇o posi tiua. ¶ Et si arguis. si aliqḋ quantũ ap ponit isti ⁊ fiat isti speciei cõtinuũ. g̊ est idẽ termin⁹ amborꝫ. aut g̊ ille ťminus ẽ in sbo aut sine sbo. ¶ R̃nsionem quere. ¶ Posset etiã dici lꝫ minus ꝓbabiliť ꝙ fractio seu diuisio ꝑtiũ quãtitatis nõ ẽ nisi quidã mot⁹ localis ⁊ ẽ subiectiẽ in ipis latiſ: ⁊ tũc oportẽt dicẽ ecõuerso ꝙ ꝯtinuatio nõ est nisi quedaꝫ latio: q² la tio nõ facit ꝯtinuitatẽ: sed cõtiguitateꝫ.

Ad argumenta principalia.

Ad primũ dico ꝙ nõ est ꝺ essentia mo tus ꝙ sit talis vel taliſ entis. nec mutati onis ꝙ sit alicui⁹ aliť se hñtis. sic nec de essentia albedinis ꝙ sit alicui⁹ hñtis al bedinẽ. sed sicut forma aliq̃ in esse q̊eto essentialiť est in se. talis lꝫ nulli⁹ sit vt in formabilis. ita mot⁹ essentialiť ẽ actuali tas q̃daꝫ potẽtionalis vt ita dicã. ⁊ mu tatio ẽ quedã aliť habitio lꝫ nullius de nõiati ab h° vel ab illa. ¶ Ad 2m dico ꝙ sic phs ꝯcessit necessariũ ee̅ sbm in mu tatione vel motu qḋ sbm ꝑexistẽt ťmi no formali ⁊ eẽt ꝑs totalis ťmini. ita di xit ꝯpositũ esse totalẽ ťminũ hui⁹ ꝓdu ctionis. sed apud nos añcedẽs nõ est oi no necessariũ. ¶ Ad 3m pꝫ ꝙ aliq̃ trãsmu tatio alia q̃ ꝑm augmentũ vel diminu tionẽ põt esse circa q̃titatẽ vt diuisio et ꝯtinuatio: ⁊ hoc ꝑm se. Rarefactio ãt ⁊ ꝯdensatio ꝑm accñs. ⁊ p ꝯñs lꝫ ipe spẽs nõ pñt augeri nec minui ꝓprie loq̃ndo tñ pñt a q̃ntitate minore ad q̃ntitatem maiorẽ trãsmutari ⁊ ecõuerso.

De transmutatõne corruptiua. q̃ro vtruꝫ possibile sit circa euchaᵃᵐ fieri transmutatõeꝫ corruptiuã illoꝝ accñtiũ. vĩ ꝙ ñ forma est simplex inuariabili eẽnᵃ ↄsistẽs. li. 6. pñcipioꝝ. ¶ Itẽ Boe. li. de tri. forma simplex sbm esse non potest. Itẽ mã est q̃ res potest esse ⁊ nõ esse 7. mathaph. ex his oib⁹ hĩ ꝙ simplex admin⁹ forma non põt corrũpi. ſꝫ accñs sepatũ in eucharistia est forma simplex isto mõ. ergo ⁊c̃. ¶ Itẽ si corrumpet aut in sbam aut in aliud accñs aut in nihil nõ in nihil. q2 tunc creatura ãnihilaret nõ in accñs. q2 tunc creatura cãret accidens sine sbo. nec in sbam. quia ex accñte nõ põt fieri substãtia. ℊ ⁊c̃. ¶ Cõtra. illa accñtia pñt frãgi teri ⁊ digeri. ⁊ patꝫ ad sensũ. ⁊ pbat ex quadã glo. i. cori. 12 Nutrimentũ aũt ↄuertit in substãtiam rei nutriende. ergo ⁊c̃.

Hic dicitur ꝙ esse subsistẽs qd manẽtibus accñtibus ↄuenit est cõforme illi forᵉ quã pus sba panis habuit. ⁊ iõ eẽ in quo dimensiões subsistũt tollit eisdẽ passionibus quib⁹ tollet sba panis existẽte ibi. ⁊ ppter h eodẽ mõ corrũpunt accña remanẽtia sicut pus poterãt corrumpi. pus aũt poterãt corrũpi duplr vno mõ manẽte sba panis. alio mõ per corruptionẽ sbe q̃ ↄuenit ex trãsmutatione accñtiũ. q2 sic gnãtio ẽ termin⁹ alterationis ita ⁊ corruptio. ⁊ ex pte etiã ꝙtitatꝭ. q2 cũ vnaqueqꝫ res hẽat ꝙtitateꝫ determinatã intm̃ poterit fieri diuisio ꝙ spẽs nõ remanebit. In h ℊ sacro aliq̃ trãsmutatiõe fcã adhuc manet illud eẽ dimensiuũ sbe p̃cedẽti ↄforme. Aliqñ tollit eẽ p̃dcm̃ ⁊ tũc desinit esse sacrm̃. Et silr ex pte ꝙtitatis. q2 si fiat diuisio in ptes tãte ꝙtitatꝭ ꝙ sufficiat ad spẽm panis vel vini. ⁊ si sint alie dimẽsiones q2 ptes ↄtinui q̃ erãt in poᵃ fiũt in actu tñ eẽ ↄforme sbe p̃exñti manet. si aũt ꝙtitas ptiũ ad hoc nõ sufficiat. eẽ vtrũqꝫ desinit esse. s. dimẽsio ⁊ esse p̃dcm̃. ⁊ iõ tũc corpus xp̃i desinit ibi esse. In quid aũt fiat ista corruptio qñ ẽ põlis tanget in. q. sequẽti. ¶ Contra ↄclonẽ pñcipalẽ q̃ dicit ꝙ eod mõ põt tolli dimẽsio ista si c̃ sba. q2 hꝫ esse ↄforme sbe panis arᵒ sic. nõ põt intelligi ista ↄformitas i aliq̃ positiuo nouo. q2 lꝫ tale aduenit ipi accidẽti p hoc ꝙ ẽ sine sbo. sed illud qd ei aduenit ↄforme ẽ tm̃ in ista negatõe nõ inherere actu. ſꝫ ↄformitas in ista actõe non sufficit ad hoc ut vniformit tollat q: ideo tollit eẽ sbe q2 est passũ pportõnatũ agẽti nãli. s. hñs ptẽ põlem ⁊ actualẽ quaꝝ põlis põt eẽ sine actuali. istud aũt hñs tm̃ ↄformitatẽ in negatõe non hꝫ aliq̃s tales ptes. ℊ ⁊c̃. ¶ Itẽ sba ↄposita necessario sibi determiat q̃litatẽ aliq̃ ppriã. ⁊ maxime fm euꝫ q̃ ponit ꝙ sba corrũpit ad corruptionẽ q̃litatꝭ. qd non esset nisi necessario determinaret sibi illã q̃litatẽ. ſꝫ ꝙtitas nõ necio sibi determiat aliquã q̃litatẽ ita. n. ẽ indifferẽs ad ↄriã sicut ad istã. ⁊ ad vnũ gradũ ei⁹ sicut ad aliũ. q2 ex pñcipijs ꝙtitatis nulla qualitas nec vllus grad⁹ egredit q̃litatꝭ. ℊ ⁊c̃.

Dico ergo ad questionẽ ꝙ accña eucharistie pñt corrũpi ⁊ hoc quidẽ de q̃litatib⁹ quaꝝ trãsmutatio non req̃rit illã quantitatẽ satꝭ est manifestũ fꝫ ↄmunẽ opi. q2 ille possũt poni hĩe sbm ↄmune manẽs. s. ꝙtitateꝫ ſꝫ fm aliã opi. que ponit ꝙtitatẽ sbe nõ differre a substãtia nec ꝙtitatẽ albedis ab albedine. ⁊ p ↄñs nullã eẽ hic ꝙtitatẽ magis sepatã a sbo ꝙ sbam cuius est ꝙtitas non est eque facile saluare corruptionẽ q̃litatis. tũc eniꝫ oꝫ ponere ꝙ cũ pari ratione huelibet q̃litas sit sine subiecto sicut ⁊ vna. quecunqꝫ trãsmutaretur trãsmutaret sine subiecto. ⁊ tũc redit istud ad difficultatem tactam in. q. p̃cedente quomõ eucharistia corrũpit

d corruptionē q̄titatis. ⁊ quō q̄titas il
la possit esse noua. ¶ Tamē ad ꝯclōnez
in cōi pōt sic argui ṽtus agentis n̄ dimi
nuit p hoc ꝙ accn̄s est sine sb̄o. ſ3 si acci
dēs eēt in sb̄o posset corrūpi ab agente
nāli. g̊ ⁊ mō. ¶ Hec rō nō ꝯcludit. q2 nō
sufficit sola ṽtus equal' agent' nālis. sed
o3 ꝙ hēat passū sibi ꝓportionatū ad h̄
ꝙ agat sic pus. Rn̄deo q̄diu manet q̄n-
titas satis facile ē s̄m cōem opi. saluare
passū respectu agētis nālis. ⁊ hoc bene
possibile est respcū q̄litatū ꝯriaꝝ. q2 n̄
oīs alteratio inter ꝯria req̄rit q̄titatem
mutari. ⁊ tn̄ in tali alteratōe ad q̄litatē
cū q̄ nō posset stare spēs panis desinit eē
eucharistia. q2 deus instituit nō ꝯserua
re eucharistiā hoc ē accn̄a sine sb̄o in q̊
bus sit corpus christi nisi q̄diu manent
ibi q̄litates nate pficere sb̄as iā ꝯuersas
ergo simpl'r saluat eucharistiā posse de-
sinē eē actōe agent' nālis. nec ibi ē aliq̊d
miraculū nouū. q2 eadē volūtate antiq̄
qua deus voluit eucharistiā esse i eccl'a
voluit etiā illā nō manere nisi q̄diu q̄li
tates apte nate pficere sb̄as iā cōuersas
manēt. ¶ De corruptōe aūt eucha^e p cor
ruptōem q̄ntitatis a q̊ agēte possit fieri
tactū est in q̄stione p̄cedēti. An aūt i de
sitiōe eucha^e p ꝯuersionē uel trāsmutati
onē in q̄ntitatē nouā oporteat sb̄am re
dire. dicet in. q. sequenti.

Ad rationes

Ad primā dico ꝙ au-
ctor ille loquit de illis sex pncipiis de q̊
bus determiat. illa aūt sūt forme respe-
ctiue extrinsec⁹ aduenietes. vn̄ h̄ auctor
nō arguit de formis absolutis. ¶ Ad 2^m
pōt dici ꝙ Boe. loquit de forma que ē
pura forma. i. purus act⁹ sicut applicat
ibi de deo. Et verꝝ est ꝙ forma que nō ē
nata pficere aliq̊d pōle nō est nata reci-
pe accn̄s. ⁊ ita est de eēntia diuina. nisi
forte fiat instātia de essentia angelica et
intellectōe. ſ3 de hac in. q. de simplicita
te angeli an hēat mām. ¶ Ad phm. vij.
metaph. planū est ꝙ nō ꝯcederet aliq̄d
posse corrūpi nisi hr̄et pōm distinctam
ab actu sicut ptē a pte. ſ3 hoc ponēt q̄a
ponit ordinē caꝝ simpl'r necessariū. uel
q2 poneret simpl'r nihil posse corrumpi
nisi cuius ps manet post corruptōez. sic
ponit nihil ꝓprie posse gnāri nisi cuius
ps fuit an̄ gnātōem. ſ3 nec in ordine cau
saꝝ nec in ista ptis sepatōe a toto ꝯcor-
damus cū ipso ¶ Ad rōnem dico ꝙ q̄li-
tas non corrumpit in nihil sed in quali
tatē aliā ꝯriā. uel alterius gradus in ea
dē spē. nec sequit ꝙ agēs nāle faciat ac-
cidēs sine subiecto. q2 q̄litas noua hab3
idē sb̄m qd̊ ⁊ pōr qualitas hūit. vel sal
tē q̄tū est de se hr̄e poss3. si aūt loquar
de corruptiōe q̄titat' cui nō pōt assigna
ri aliq̊d aliud pus sb̄m. illa nō corrūpit
actōe nālis agent' sine sb̄o uel p̄exn̄te de
quo dcm̄ est in. q. p̄cedēti. uel de nouo
creato de quo dr̄ in. q. sequēti.

Ultimo que-

ro vtrū in aliqua transmu
tatōe fcā circa eucharistiaz
necesse sit sb̄am aliquā actōe diuia redi
re. vr̄ ꝙ nō. q2 q̄ntitas sepata h3 modū
sb̄e in agēdo g̊ ⁊ in fiēdo ⁊ patiēdo. g̊ q̄c
q̄d pōt gnāri de sb̄a si ibi esset pōtit ge-
nerari de q̄ntitate sepata. nō ergo o3 sb̄
stātiā redire. ¶ Itez agēs nāle ⁊ approxi
matū passo nāliter trāsmutat. g̊ nō req̄
rit miraculū ad hoc ut trāsmutet. ſ3 sb̄
stātia nō pōt redire nisi p nouū miracu
lū. g̊ nulla trāsmutatio possibilis ibi re
q̄rit sb̄am redire. ¶ Itez agens nāle nō i
peditū necessario agit. ergo nō depēdet
in agēdo ab aliq̄ actōe q̄ sit imediate uo
luntatis diuine. q2 uolūtas diuia nulli⁹
actionis ad extra est pnci^m nisi ꝯtingeni
necessariū aūt nō pōt dependē a ꝯtingē
ti. g̊ in ista actōe nō req̄rit aliq̄d qd̄ cau
set a uolūtate diuia imediate. ¶ Itez au
gus. vij. de ci. c. 30. sic de⁹ res q̄s cōdidit
administrat ut eas ꝓprios motus ager̄
sinat. g̊ sinit agens nāle agē motū suum
nālem. ⁊ p ꝯn̄s trāsmutare eucharistiaz

sine oi miraculo. g̊ ⁊ sine sb̃a redeunte. ¶ Cõtra iste spẽs pñt nutrire ut dič que dã glo. i. Corin. xi. Alius quidẽ esurit. a lius vo ebrius ẽ. g̊ pñt trãsmutari i sub stantiã alẽdi. ergo ex eis põt gnãri sb̃a. sȝ hͦ nõ põt fieri nisi sb̃a redeat. qꝛ ex ñ sb̃a nõ fit sb̃a. ¶ Itẽ pȝ ad sẽsũ ꝙ hostia ꝯsecrata põt corrũpi in ignẽ uł in aiatũ gnãtũ p putrefactõem. sič corrũpet si es set ibi panis. ⁊ tunc ut prius substantia generari nõ potest nisi substãtia redeat ergo ⁊č.

Hec est una opinio

Inno. de officio misse pte 3ª. c. de fracti one. dicit ꝙ sb̃a panis redit. qͦ põt sic ꝓbari. qꝛ xp̃s est in eucharistia ut nutri mentũ spũale. ⁊ tãdiu ꝙ̃diu spẽs sũt ut ꝯueniẽs nutrimentũ corꝑale. g̊ desinẽti bus spẽbus hꝛe rõnem ꝯueniend nutri menti utpote qñ si eẽnt in sb̃a panis et vini ille sb̃e essent incõueniẽtes ad nutri mentũ corꝑaliter. tũc rõnabilit̃ desinit ibi esse corpus xp̃i ut nutrimentũ spũa le. deficiente aũt eucharistia redit sb̃a. Nec oȝ hic ponere nouũ miraculũ ad hoc ꝙ corpus xp̃i desinat ibi eẽ qñ spẽs nõ eẽnt nate afficẽ sb̃as ꝯuersas. qꝛ ita deus instituit eucharistiã nõ manẽ nisi manẽtibꝰ spẽbꝰ ꝯuenientibꝰ. Nec est no uũ miraculũ ꝙ. s. desinẽte corꝑe xp̃i ibi esse redeat subã. qꝛ deus ordinauit nun ꝙ̃ accñia esse sine sb̃o nisi in eucharistia ¶ Contra hoc posset argui sic. q̃ro qñ re dit substãtia panis. aut hoc ẽ in ultimo instãti qñ gnãtur ibi noua sb̃a. ⁊ tũc se quit̃ ꝙ simul sit ibi panis ⁊ non panis. qñ. n. generat̃ aliud panis corrũpit̃ ⁊ ꝑ te tũc panis est ibi ꝓmo. ⁊ hoc est incon ueniẽs. aut añ illud ultimũ instãs. ⁊ tũc videnť sequi duo incõueniẽtia. ꝓmũ est ꝙ ñ tãdiu manet eucharistia ꝙ̃diu ma net ibi spẽs nõ corrupte. uel ꝙ sił mane bit euchaª ⁊ erit ibi sb̃a panis cũ corꝑe xp̃i ¶ 2ᵐ incõueniẽs ẽ. qꝛ agẽs qͦ põt in ꝑtẽ motꝰ põt in totũ motũ ⁊ in ẽminuȝ qñ nõ magis repugnat vna ꝑs motꝰ ipi susceptiuo ꝙ̃ alia. hoc appet ex dictis su pra in. q. p̃cedẽti. sȝ nõ magis repugnat illis spẽbus vna ꝑs alteratõis ꝙ̃ alia ꝙ̃ diu spẽs ille nõ corrũpunť simpłr sȝ alte ranť. g̊ agẽs potẽs in ꝓmã ꝑtẽ alteratõis põt ⁊ in quãlibet. ergo dũ manet illa al teratio nõ necesse est sb̃am redire. ¶ Sȝ ad istud arᵐ ꝓbabilꝰ eẽt dare 2ᵐ mem brũ. ⁊ tũc ꝓmũ qͦ infert forte nõ eẽt in cõueniẽs opinãti. diceret. n. ꝙ nõ mãet euchaª ꝙ̃diu manẽt spẽs ille q̃litcũqȝ se hñtes. sȝ ꝙ̃diu manent ut ꝯueniẽtes nu trimẽto. pñt aũt sic alterari ut nõ ꝯuẽi ant nutrimẽto añꝙ̃ totalit̃ corrũpanť. sicut posset panis nõ esse ꝯueniẽs nutri mentũ añꝙ̃ corrũperet̃ sapor ⁊ aª accñia ⁊ tũc difficile esset inuẽire certũ graduȝ alteratõis uł putrefactõis vsqȝ ad queȝ p̃cise manẽt euchaª ¶ Ad 2ᵐ dicẽt ꝙ ꝑꝑ totã illã alteratõeȝ q̃ p̃cedit corruptiõeȝ spẽꝝ. ⁊ ꝑ ꝯñs corruptõem euchaͤ nõ oȝ sb̃aȝ redire. sȝ oȝ eã redire ꝓpter gnãtio nẽ q̃ sequit̃ illã alteratõnem ⁊ ꝯcomita bit̃ corruptõem spẽꝝ. nõ aũt põt redire tũc qñ erit corruptio. qꝛ tunc sił eẽt ⁊ ñ eẽt. ¶ Sȝ ista rñͦ ñ assignat sufficientẽ re ditõem sb̃e panis. eq̃. n. posset agẽs nãle agẽ vsqȝ ad ultiᵐ instãs si nõ rediret ꝑ te g̊ nõ dič sufficient̃. ¶ Est alia opi. q̃ põit mãm redire. exponit̃ tñ ꝙ nõ põt intelli gi de mã ꝓus ãnihilata. qꝛ qͦ in nihil ẽ redactũ ñ põt iteꝝ idẽ nũero redire. nec etiã de mã ꝓus ꝯuersa in corpꝰ xp̃i. hoc ꝑt itelligi qꝛ illud ñ possȝ r̃dire nisi cor pꝰ xp̃i uł mã xp̃i ecõuerso ꝯuerteretur i mãm panis. sič nec panis ꝯuersus possȝ redir̃ nisi corpꝰ xp̃i ꝯuerteret̃ i panẽ. Sȝ oȝ istã opi. itelligi si dẽat ꝓbabilr̃ sustie ri ꝙ deꝰ nouã mãȝ cẽat. nec oȝ tũc ponẽ nouũ miraculũ. qꝛ hͦ ẽ ex antiq̃ miracu lo ne fides ꝑdat merituȝ. ⁊ ꝑ ꝯñs ut oĩs trãsmutaͦ possit h fieri ab agẽte nãli. q̃ posset fieri si accñia eẽnt in sb̃a. nec tũc simpłr sb̃a mãe corꝑee i ꝯuersiõe minu eret. nec in ꝓncipio creata ꝑ istiꝰ r̃ditõeȝ

augeret. qꝛ q̄tū fuit de mā ꝯuersū i corpus xpi tm̄ redit h̄ vel creat. ¶ Contra hāc opi. arguo sic. q̄ro. n. qñ redit mā. aut in vltimo instātiꝛ qñ gnātur ibi noua substātia. aut añ ultimū instāſ. Non añ ꝓpter duo. tū qꝛ manēte eucha^a eēt sb̄a ibi mere alia a mā corpis xpi qꝺ ñ tenet cōis schola. tuꝫ qꝛ illa mā eēt sine forma qꝺ est simplr ipossibile ꝑm istuꝫ saltē nō est possibile sine nouo miraculo. sꝫ non sūt ponēda pla miracula sine necessitate. Si v̄o in instāti gnātiōis redit mā. frustra poniꝛ redire ad hoc ut agens nāle genēt ex ea. qꝛ nō gnāt nisi de materia q̄ta ꝑꝫ istū maxime. Silr non potest gnāre nisi cū illa gnātōe ꝯcomitetur corruptio. ꝛ spālr ꝑm istū. sꝫ tūc ñ corrūpet aliquā sb̄aꝫ. qꝛ illa mā non redit sub forma sb̄ali corrūpenda. qꝛ tūc sil' h̄zet eā ꝛ nō h̄zet. ¶ Modus etiā quo dicit iste doctor opi. istā necessario esse tenēdā. s. ꝙ non redeat nec mā ānihilata nec ꝯuersa. sꝫ tm̄mō possibile est eam redire. qꝛ alia noua creat. nō vī ꝓbabil' qꝛ mā ānihilata redire pōt ꝛ mā ꝯuersa. ¶ Primū ꝓbat. qꝛ nihil sequēs annihilationē māe ē eiusdē rōnis cū nihilo ꝑcedēte creatōem māe. sic t̄min^9 ānihilatōis ad quē. ꝛ creatōis a quo sūt idē vel eiusdē rōnis. sic in gnātōe ꝛ corruptōne ergo ē eadē distātia māe ad nihil sequēs ānihilatōem eius. ꝛ ad nihil ꝑcedēs creatōem eius. g̊ eadē pō pōt sup hāc distātiā ꝛ illā. q̄ ergo pōt creare pōt ꝛ ānihilatā reparē. ¶ Itē mā ānihilata non est magis nihil ꝙ añ creatōem. nō ergo magis includit ꝯdictōem ꝙ ꝑus. g̊ sicut prius potuit oīpo^a illud ꝓducē qꝺ sic erat nihil ita ꝛ nūc pōt. ¶ 2^m. s. de mā ꝯuersa ꝓbat qꝛ corp^9 xpi nō aliꝛ se hꝫ ꝑ hoc ꝙ panis ꝯuertiꝛ in ip̄m. g̊ ecōuerso posset panis ꝯuersus redire eo mō quo cōuersus ē in ip̄m absq̄ h̄ ꝙ corp^9 xpi aliꝛ se h̄zet in se. qꝛ sicut h̄ñdo in se istā entitatē post ꝯuersionē non aliꝛ se hꝫ positie. ita in nō h̄ñdo. puta si rediret panis nō aliter se h̄zet ꝑuatiue. ¶ 3ª opi. est. ꝙ sicꝫ ꝯmentator dicit. i. physic. Et de sb̄a orbis in mā gnābiliū ꝛ corruptibiliū oꝫ intelligere dimēsiones inīmiatas añ aduētū forme sb̄alis alias nō posset intelligi diuisio māe ut i diuersis ꝑtib^9 māe sint diuerse forme sb̄ales. h^9i aūt dimēsiōes post forme sb̄alis aduētū accipiūt eē terminatū ꝛ ꝯpletū. q̄cq̄d aūt intellr i mā añ formā sb̄alē hoc manet idē nūero i gnāto ꝛ corrupto. qꝛ remoto posteriori oꝫ remanē ꝑus. Sic ergo mediātib^9 his dimēsionib^9 incōpletis mā panis recipe ret formā eius qꝺ ex pane generaret. ꝛ h̄ pane nō ꝯuerso. Ita cū nūc sit datuꝫ dimensiōib^9 ut subsistāt ꝛ habeāt eē ꝯforme eē ꝑoris sb̄e ita daꝛ eis ꝙ possint sb̄ esse for^e sb̄ali. qꝛ de nā sua nō h̄ñt ꝙ sb̄ sint tm̄ accñtali sꝫ a forma sb̄ali h̄ñt h^9 ꝛ tūc uel ex ꝯñti adueniet mā ꝓpter cōcomitātiā nālē for^e ad mām. uel ipsi dimēsiōi v̄tute diuia dabiꝛ nā māe ꝑꝑ ꝓpinq̄tatē ad ipsā ut sic illud genitum sit ꝯpositū ex mā ꝛ for^a. ¶ Addiꝛ huic opi. ꝙ si ex talib^9 dimēsiōib^9 gnāret v̄mis ꝑ^9 ꝛ post ex ꝑtibus nutrientib^9 gnāret sb̄a. mā nutrimēti erit tandē mā illius sb̄e. ¶ Cōtra istā opi. arguo sic. for^a determinata ad aliqꝺ receptm̄ nullo^o pōt aliud ꝑficē sic nec albedo angelū. nec sap^a lapidē. sꝫ for^a sb̄al' deīmiat ad mām sb̄aleꝫ ut ad ꝓpriū susceptiuū. g̊ nullo^o pōt ꝑficere dimēsionē de genē q̄titatꝭ q̄ non est mā sb̄al'. ¶ Itē for^a ō genē ꝑori nō pōt ꝑficē suscept^m de genē posteriori. g̊ nec forma sb̄al' dimēsionē. añs ꝓbat. qꝛ act^9 ꝑ supponit pōm. ꝛ h^o loquēdo de ordine origis. act^9 aūt generꝭ ꝑorꝭ nec origie nec ꝑfectōe aliq̄d ꝑsupponit de genē posteriori. ¶ Itē t̄tio. ꝛ vī māifesti^9. qꝛ for^a sb̄alis est talis actus q̄ est nat^9 ꝯstituere per se vnū cū suo ꝑfectibili ꝑ se. sꝫ nō pōt cōstituē vnum ꝑ se de genere q̄titatꝭ. g̊ ꝛc. ¶ Itē illud quod est essential' ratō terminādi dependētiā alteri^9 nō pōt ad illud depēdere. forma sb̄alis est h^9i respectu

Theo. prima pte summe que stione lxxvi articulo primo

q̄titatē .ergo ꝛc. ¶ Itē quō de pō dimēsiōis pōt deduci for^a s̄bāl' cū ex nā rei nō sit i illa tanq̄ in ꝓprio pōli. ¶ Sic vī iprobata p^a ps opionis i gnāli. s. q̄ dimēsio n̄ p̄t hr̄e vicē mā̄e respcū forme s̄bāl' sȝ q̄ntū ad gnātōez ex illa dimēsiōe iprobatē in spāli. p^o sic. Ignis genit' ex illa dimēsione ꝛ for^a s̄bāli. ignis nō eēt vniformiter nec vniuoce ignis cū alio igne gnāto ex forma s̄bāli ꝛ mā ignis. ꝛ tūc ignis n̄ vniuoce ageret ꝯburēdo hostiā sic ꝯburēdo lignū. ¶ Itē nō solū in vno seq̄t absurditas q̄ erit ignis mathematic' ex q̄titate ꝛ forma s̄bāli. sȝ erit tal' ꝓcessus i gnābilib' ꝛ corruptibilib' vsq; ad finez mūdi. nā ex illo igne h̄nte dimēsionē ꝓ mā dcō mathēatico gnābit aq̄ h̄ns idē ꝓ mā qō h̄uit corruptū ꝓ mā. ꝛ ex illa aq̄ aer. ꝛ sic vsq; ad finē mūdi. vel i infinitū s̄m phōs. ¶ Qō ille ali' doctor addit de mō siue mā nutrimēti aduēientis nō saluat ꝓpo^m. posito. n. q̄ genitū nō sit nutbile sic ignis nihil valet. ¶ Itē esto q̄ sacerdos esset nutrit' de istis spēb' ꝛ pone sic possibile ē q̄ p magnū tp̄s q̊usq; multe ptes mā̄e fluxisset ꝛ nouegenite fuissent. seq̄t q̄ ille ptes nō ita erūt v̇e ptes carnis ꝛ ex ptib' eēntialib' carnis cōstitute sic alie ptes q̄ nō eēnt gēite ex spēb'. ꝛ sic possibile eēt ponē casuȝ q̄ puer nutrit' ex spēb' vsq; in finē vite sue n̄ resurgeret nisi hō ꝯposit' ex dimēsione ꝛ for^a s̄bāli vna ul' plib'. ¶ 4^a opio ē q̄ i trās̄bātōe ipsis accn̄tib' cōicat p creatōnē possibilitas trāsmutabil' nō tm̄ i forma sȝ et in infinitū graduȝ actualitatis q̄ est mā. ergo accn̄a resoluunt postea i māȝ ex p̄dcā possibilitate eis ānexa ꝯuersa i actualitatē grad' infimi nāli' fcām. Et ita h̄ opi. ꝯcordat cū 2^a. s. q̄ mā redit. sȝ nō imediate a deo. sȝ p actiōem agentis nāl'. ¶ Cōtra h̄. q2 hoc puȝ possibile s̄m ip̄m est termin' creatōis. ergo ē aliq̄d extra cām suā. vl' extra p̄mā cām hȝ entitatē positiuā mā inferiorē. sȝ h̄ ē falsū. q2 dic aug'. li. ꝯfectionū. Fecisti dn̄e duo. vnū ꝓpe te angelicā nām. aliud ꝓpe nihil. s. mām p̄mā. ergo de fcō nihil ē inferi' mā p^a sȝ forte possibile sit aliq̄d inferi' creari a deo q̄cq̄d sit de h̄ non hȝ hic bn̄ locū disputa^o de h̄. ¶ Ad ꝓpo^m arguo sic. mā n̄ ꝓducit p gnātōem cū sit fūdamentū p̄suppo^m gnātōi. ergo agēs nāle nō pōt illud puȝ pōle admixtū spēb' ꝯuertē in materiā p̄mā uel in compositū. ita q̄ actione illa ꝓducat mām p̄mā vel ꝓpriam isti ꝯposito. ¶ Itē esto q̄ tale ꝯposito poneret in spēbus eucharistie ꝛ q̄ possibile esset de illa actione naturalis agentis ꝓducere materiā ul' ꝯpositū adhuc frustra ponēt. quia agens ill' nō potest agere nisi inquantū actu quod non esset h̄.

Respondet doctor ad questionem.

Dico ergo ad questionez q̄ transmutationū possibilium circa eucharistiam quedaȝ stant cū eucharistia manente. quedam nō. omnes p̄me non requirunt substantiā redire quācunq;. nec actione diuina. nec actōne agentis naturalis. nec in illis de facto est materia vel redit. ¶ Secundarū autem quedam non requirūt substantiā redire. tamē redit actōne diuina. ita q̄ sūt quatuor cōclusiones. ¶ Prima ꝓbatur. omne agēs potens in transmutationē aliquā pōt i terminū illius si habet susceptiuū non magis repugnans termino q̄ motui. sȝ in transmutatōibus in quib' manet eucharistia agens naturale potest in totū motū. ꝛ susceptiuū non plus repugnat termino q̄ motui. ergo ꝛc. Minor patet quia susceptiuuȝ nō potest hic poni nisi quātitas. quātitati autem nō magis repugnat vn' gradus qualitatis ad quē potest esse transmutatō q̄ alius gradus imperfectior s̄m quē ꝛ alios sibi similes potest esse motus alteratōnis. ¶ Nam quantitas s̄m rationē sui determinat sibi aliquē gradum qualitatis. sic patȝ p̄ma ꝯclusio. s. q̄ manente eucharistia n̄ est necessariū redire substantiā. ¶ Et per idē pōt ꝓbari tertia ꝯclo. s. q̄ trāsmuta^o

coꝛruptiua eucharistie. dū tñ ibi mane-
at eadē q̄titas q̄ sit s̄bm trāsmutatiōis
nō necessario req̄rit s̄bam redire. ¶ 2ª cō
clusio ꝓbat. q2 dū manet eucharistia ñ
est ibi s̄ba nisi s̄ba coꝛpis xp̄i. accñtia ēt
manēt tūc sine s̄bo. s3 neutrū istoꝝ ess3
veꝝ si alia s̄ba rediret. ergo manēte eu-
chaª nulla s̄ba de fcō redit. ¶ 4ª ꝯclō est
dissilis 2e q̄ est siue p alteratiōem siue p
motū i q̄titate coꝛrūpat eucharistia re
dit de fcō s̄ba. ⁊ h̄ est s̄ba ꝯposita cui ta
lia accñtia ꝯuenirēt quā etiā afficiūt. et
hoc in instāti coꝛruptōnis ⁊ imediate a
deo. ¶ Pꝛiª ps h9 ꝓbat. q2 de9 statuit il-
las spēs manētes eē sine s̄bo in euchari
stia p̄cise ⁊ nō alibi. ergo statuit ꝙ cessā
te eucharistia nō sūt spēs sine s̄bo. ⁊ per
ꝯn̄s in ipso instāti coꝛruptōis fit ibi ali-
q̄ s̄ba. ¶ 2ª ps ꝓbat. q2 si aliq̄ substantia
redit. nō alia q̄ꝫ illa q̄ pōt illis accñtibus
nouis affici. q2 alia s̄ba nō esset capax.
¶ 3ª ps ꝓbat. s. ꝙ nō redit imediate nisi
a deo. q2 nullū aliud agēs h3 v̄tutē acti
uā ad hoc sufficientē. Nō ergo redit s̄b
stantia ꝯposita du3 accñtia euchaᵉ ma-
nent. ut dicit p̄ma opi. nec ut dicit s̄cda
opi. redit mā siue p repatōem seu reso
lutionē seu creationē q2 hoc esset oio su
pfluū cū p mām sola3 nō posset magis
saluari actio aliq̄ agentis nālis. nec ut di
cit 3ª dimēsio est susceptiuū foꝛme s̄bal
nec ut dicit q̄rta. possibilitas illa est ali
q̄d nec in aliq̄d ꝯuertibile. ¶ Que autē
trāsmutatio possit fieri manēte euchaª
p3. q2 quel3 alteratio p qua3 nō inducit
aliq̄d incōpossibile pani si manēt. ⁊ trās
mutatio s̄m q̄titatē uel p se ut fractio
⁊ diuisio. q2 ptes panis hōgenee nate es
sent manē sub illis ptib9 q̄titatis diuise.
uel s̄m q̄titatē ꝯcomitant ut ē in rarefa
ctōe uel ꝯdēsatiōe. dū tñ nō inducat q̄n
titas repugnās s̄be panis iā ꝯuerse si es
set. ¶ Per oppoᵐ aūt trāsmutatio coꝛ-
ruptia s̄m q̄litatē s3 illū gradū s̄m quē
nō posset stare cū pane si manēt. ⁊ h̄ lic3
q̄titas oio maneat eadē. tal aūt nō pōt
fieri manēte euchª. uel saltē ñ fit d̄ fcō.
vñ si possibile eēt ꝙ coloꝛ inducēt i spē-
bus ꝯsecratis s̄m gradū repugnantē pa
ni si adesset ⁊ tñ q̄titas oio eadē q̄ p̄us
maneret coꝛrūpet euchaª. q2 euchaª nō
ꝯsistit in sola q̄titate s3 in aliis accñtib9
necessario ꝯn̄tib9 s̄bas ꝯuersas. Et p cō
sequēs in inductōe illius caloꝛis icōpos
sibil rediret s̄ba de fcō ut ꝓbatū ē q̄rta
ꝯclone. s3 h̄ nō eēt necessariū ꝓpter actō
nē agentis nālis ut dicit tertia ꝯclō. hʒet
n. agēs nāle q̄titatē ꝓ s̄bo in quā poss3
inducē illū caloꝛē. ut ꝓbat ꝓbatio pꝛie
⁊ tertie ꝯclonis. ⁊ tūc esset ibi q̄tu3 cali
dum caloꝛe igneo. ⁊ tñ nō esset ignis.

Ad argumēta.

Ad p̄mū dico ꝙ quantitas sepata nō h3 ali
quē modū positiuū s̄be s3 tm̄ negatiuū
istū. s. nō inesse actu subiecto. s3 iste mo
dus negatiuus nō sufficit ad hoc ut pos
sit esse subiectū magis q̄ꝫ p̄us. imo cui9
potuit p̄us esse imediatū s̄bm eius p̄ci-
se pōt esse nūc. pōt tñ ꝯcedi illud arᵐ ꝙ
alicuius trāsmutatōis pōt q̄titas eē s̄b
iectū s3 nō transmutatiōis ad s̄bam. q̄a
ibi req̄rit ꝙ s̄bm sit p̄ncipiū s̄be ꝯposite
ut mā. ¶ Ad 2ᵐ ꝯcedo ꝙ non req̄rit no
uū miraculū ad actōe3 agentis nāl q̄ꝫdiu
agens illud h3 passū. s3 q̄n non h3 passū
nō pōt agere nisi p miraculum det sibi
passū. s3 sicut a natura dari non potest
ita passū req̄situ ad generationē nō est
hic nec pōt esse uel fieri p agens nāle de
aliq̄ qd̄ sit hic. ⁊ iō o3 ad hoc ꝙ agens
naturale possit agere hac actione. ꝙ p
miraculū respondeat sibi passū ꝓpoꝛti
onatu3. nec tñ dico ꝙ q̄n redit de facto
s̄m quartam conclusionē ꝙ agens natu
rale ibi generet. sed solus deus creat ibi
substantiam composita3 p̄mo. sed si vl-
terioꝛ debeat sequi generatio alicuius d̄
illa substantia potest agens naturale ibi
agere ad foꝛmā substantialē. quia hab3
passū sibi ꝯueniens. ¶ Per idē p3 ad 3ᵐ
quia necessario agit quantum potest a-

gere. non autem potest ibi agere ad for/mam substantialē nisi sit ibi aliud rece/ptibile a quantitate. ideo necessario re/quiritur actō diuina. ¶ Et si queras an agat agens naturale ad hoc ꝙ substan/tia illa rediens actione diuina sit quan/ta uel qualis illa qualitate quam indu/cit in quantitatē. ¶ Posset dici ꝙ sic. q̄a cum posterius natura agat q̄ deus i re/ducēdo substantiā. ⁊ in illo posteriori habꝫ passū receptiuū illius termini for/malis in quē potest. ⁊ ꝑ ↄ̄ñs potest illō passū afficere illo t̄mino formali. ¶ Uel potest dici oppositū. s. ꝙ nō. quia nō p̄t agēs creatū informare subiectū aliq̄ ac/cidente nisi p̄us hūerit aliq̄d repugnās qō tollit ꝑ actionē agentis hꝰ. ¶ Sꝫ hᵒ non est necessariū. quia si hic nō p̄cedit ordine durationis ↄtrarium uel p̄uatio. non ꝓpter hoc tollit actio agētis natu/ralis. quia bene potest agens naturale hr̄e effectū sibi coequeuū ⁊ in seipso. ut de ꝓpria passione ↄsequente sc̄dm uel in alio. utpote si sil' causarent sol ⁊ aer sil' fieret aer lucidus a sole. ⁊ tn̄ nō p̄cessis/set i aere oppositū luminis. ¶ Ad quar/tum signanter dicit augꝰ. ꝓprios motꝰ i. qui sunt v̓tute ꝓpria eorum. sed talis non est nisi qui habet subiectuꝫ cōueni/ens cuiusmodi non est quātitas ad su/sceptōnē forme substantial'. ⁊ ideo post solam q̄titatem nō potest substantia ꝓ/duci nisi actione diuina.

Di. 13ª.

Solet queri

Hec est ultima ps in q̄ magister determiat de cā efficiente ↄsecratōis euchaᵉ. ⁊ diuidit in duas. in p̄ncipalem in q̄ determinat hāc ↄclōnē. ꝙ a q̊cunq; sacerdote bono uel malo indifferent p̄t ↄfici euchᵃ. ⁊ incidētalē q̄ tangit de p̄ce/ptiōe sacri hꝰ: 2ª ibi Illud etiā sane. ⁊ se/quit epylogus respcū istius tractatꝰ to/tius. ibi De hoc celesti mysterio. ⁊ ꝑs in/cidentalis ibi. Quis sit dicēdus hereti/cus q̄ incipit ibi Ne aūt ignores.

Circa hāc di.

quero duo. Prio vtrū sola actione diuina pos/sit confici corpus chri/sti. Secūdo vtrum quicunq; sacerdos ꝓferens verba consecratōis cum inten/tione determinata ⁊ circa materiaꝫ cō/uenientem posset conficere eucharistiā

Ad primuꝫ

sic ꝓceditur. ⁊ arguit ꝙ non. in. 6. p̄ncipijs di/citur ꝙ omnis actio in motu firmatur. diuina actio nō funda/tur in motu. ergo deus non causat ali/quid per actionē suam. ergo nec hic. ¶ Itē ibidē. ꝓpriū est actiōi ex se inferre passionē. sꝫ h̄ nulla passio infert ergo h̄ nō est actio. Minor ꝓbatur q2 illa pas/sio fieret in instāti ↄuersiōis sicut ⁊ actō in illo aūt instāti nō manet panis. ergo tūc nō est passio in pane. sꝫ nec tūc ē pas/sio in corpore christi q2 corpus christi tūc per istā actionē nō mutat. ¶ Iteꝫ ꝙ nō sola actione diuina. p̄mo sic. agens naturale pōt ↄuertere totū in totū. q2 p̄/mo de ge. dī ꝙ generatio est ↄuersio to/tiꝰ in totū. g̊ agēs nāle pōt in totā istā cō/uersionē. q2 nō vꝫ sibi ipossibil' nisi q2 ē totius i totū. ¶ Itē nā pōt formar̄ corpꝰ xp̄i in eē nāli. g̊ pōt illud formare h̄ f̄m eē qō hꝫ in euchᵃ. ꝓbō an̄cedent'. Nā formauit corpꝰ ex sanguinibꝰ v̓ginis ꝓ/batio ↄn̄tie. Idē esse ē corpis xp̄i in ute/ro v̓ginis ⁊ in euchaᵃ. sꝫ sup idē esse ut t̄minū pōt eadē v̓tus g̊ ⁊c̄. ¶ Et si dicas ꝙ ē ideꝫ esse. tn̄ sub alio ⁊ alio mō. ⁊ ꝙ lꝫ sup p̄mū modū possit nā nō tn̄ super 2ᵐ. ¶ Contra. esse fuit ꝑ se terminꝰ istiꝰ acti/onis. nō autē ille modus ergo eodē esse manente per se manet idē terminꝰ. ⁊ ꝑ ↄ̄ñs in illud posset eadem v̓tus. ¶ Nec potest dici ꝙ ꝓhibet ꝓpter modum. q2

modus nõ repugnat ei cuius est modus ergo iste modus nõ repugnat illi eẽ. ergo qd põt in illud esse ꝺm se nõ impedit ꝑ quẽcunqꝫ modũ eiꝰ qn possit in ipsuꝫ ¶ Et ꝯfirmat iterũ. qꝛ magis est posse i esse ꝙ i quẽcunqꝫ modũ eiꝰ ¶ Preterea vltimo. sacerdos hꝫ aliquã actiõem respectu ꝯsecratõis. ergo ñ sola actõe dei ꝑficit eucharistia. añs ꝓbat. nõ. n. reqri tur intẽtio aliq̃ in aliquo respectu alicu ius effectꝰ ad quẽ ipm nullo mõ est cã agens. ſꝫ intẽtio sacerdotis reqrit. ergo ⁊c̃.

¶ Contra. ꝑma. q. ꝑma. inꝰ catholicã. et sumit ab aug. li. de corꝑe dñi. mysteriũ corꝑis ⁊ sanguinis dñi ꝑficit ṽtute. s. s. ⁊ sequit sic xp̃s ẽ q̃ baptizat ita ipse ẽ q̃ ꝑ spm̃ suũ hãc suã efficacẽ carnẽ ⁊ trãsfundit in sanguinẽ. ¶ Itẽ Greg. i. q. ꝑma Multi seculariũ. viꝰ ideõqꝫ spũs. s. i rota eccl'ia inuisibilit mysteria corꝑis xp̃i ⁊ oꝑando scificat. ⁊ sanctificãdo benedicit. Et iste due auctoritates ponũtur hic in littera.

Ad solutionem hu

ius. q. tria sunt vidẽda. Primũ an actione diuina possit h sacm̃ ꝯfici. s. eucharistia ⁊ hoc tangũt pᵃ duo arᵃ ¶ 2° an actõe agentis creati ut pncipalis agẽtis. et hoc tangũt duo sequẽtia arᵃ. 3° an actiõe alicuius creati ut instr̃alit agentis ⁊ h tangit vltᵐ arᵐ ¶ De pmo vi manifestũ ꝙ sic loquẽdo de actõe cõiter sicut deus di hr̃e actõem circa creaturas qñ aliqd nouũ imediate facit in eis nisi ꝙ nõ est eq̃ facile videre quõ sit h actio positiua sicut in creatõe. qꝛ non est aliqd positiuũ absolutũ accipiẽs simplr eẽ. ſꝫ ꝺ h tactũ est di. xi. ¶ Magis ergo ꝓꝑie stringẽdo actõem ꝯ relatõem hꝫ hꝰ mõi articulus difficultatẽ. ⁊ di ꝙ h mõ actioneꝫ actiõe diuina põt fieri ⁊ fit hꝰi ꝯuersio qd ꝓbat sic. nõ minoris ṽtutis uel actõnis est aliqd ꝯuertere in ꝑexñs ꝙ in nõ ꝑexñs. ſꝫ si ꝯuerteret a deo panis in nõ ꝑexñs esset ibi simplr actio diuina q̃ illud non ꝑexñs ꝓduceret. qꝛ ꝓduci non posset nisi aliq̃ actione non relatione. ergo ⁊ nũc ẽ actio ¶ Itẽ creatio ẽ ṽa actio ſꝫ non minꝰ posset ẽminus istius ꝯuersionis accipe eẽ ꝙ terminꝰ creationis. s. si hec ꝯuersio fieret in non ꝑexñs qd totalit accipet eẽ ꝑ ꝯuersionẽ istã. ergo ⁊c̃. Maior licet videat plana. tñ ꝓbat accipiẽdo actionẽ stricte ut dcm̃ est. qꝛ si creatio eẽt tm̃ talis. ergo creare esset tantũ referri. ſꝫ cũ creare sit deũ velle rẽ eẽ. tc velle diuinũ esset tm̃ relo vel referri. qd vi incõueniẽs ¶ Itẽ deꝰ hꝫ actõem ꝓꝑe dcãm ad intra. ergo eq̃ uel magis ꝓꝑie dcãm ad extra. ⁊ sic in ꝓposito. ꝓbatõ antecedentis. qꝛ si gnãtio non esset actio ꝓꝑie dcã ut ꝯ relonẽ distinguit. seqret ꝙ gnãtio essꝫ tm̃ relo. ⁊ tũc gnãre ⁊ dic̃e esset tm̃ referri qd ẽ incõueniẽs ¶ Itẽ de actõe ꝓꝑie dcã ad intra arguit. correlatiuũ nõ est cã sui correlatiui. qꝛ sunt sil' nã. ſꝫ ꝓducẽ est cã uel pncipiũ ꝓducti. ⁊ ꝯstat ꝙ formalit ꝑ ꝓductionẽ. ergo ꝓductio illa nõ est sola relo ad ꝓductũ. qa tũc esset oio sil' cũ ipo. ⁊ non prior nec rõ cãe. ¶ Vltᵒ arguit ⁊ ẽ rõ cois ad actõem ad extra de q̃ sũt pᵃ duo arᵃ. ⁊ ad actõnẽ ad intra de q̃ sunt duo alia. ⁊ arguit sic. 5. methaph. c. de aliqd. Relo secũdi modi fũdat sup actionẽ ⁊ passionẽ. sed relo nõ fũdat sup relonẽ. g actio nõ est tm̃ relo. ¶ Si arg. ꝯ hanc opi. qꝛ ꝺm boetiũ li. de tri. ⁊ vi sumi ab aug. 5. de tri. c. 10. ⁊ cõiter vi accipi a doctoribꝰ. in diuis nõ manẽt nisi duo gnã. s. sb̃a ⁊ relo ergo non actio ut distinguit ꝯ relonem ¶ Dicet ꝙ sb relone ꝯp̃hendit actio ꝓꝑe dcã. qꝛ respectũ dicit aliquẽ. ſꝫ nõ ꝓꝑie relonẽ. ¶ Et hoc vi posse ꝯfirmari per augꝰ. 5. de tri. c. 2. ⁊ ubi excludit a deo singula p̃dicamẽta ⁊ tñ vi ꝯcedere ꝙ ipse sit ꝓꝑie faciẽs ꝙtũ ad p̃dicamentuꝫ actionis. sed sine mutatione. ¶ Ad huiꝰ difficultatis intellectum ut actio distinguitur contra relatõnem an conueniat deo ad intra uel ad extra generaliter. ⁊

⁊ ex hoc specialit̃ in ꝓposito oportet vi
dere rõem actõis ꝫm ꝙ ponit̃ distingui
a relatõe. actio.n.nõ põt poni aliq̃d ab
ſolutũ ꝫm ꝙ ponit̃ gen⁹ vnũ illoꝝ.x.di
ſtinctũ. ꝓbatio: q꞉ iã eſſet noua forma.
⁊ tũc ſequerent̃ duo incõueniẽtia. vnuꝫ
gñale ꝙ ad actõem eſſet actio ⁊ ſic in in
finitũ. ⁊ eſt rõ Ariſ.v.phy. q̃ probat ꝙ
ad actõem nõ põt eſſe mot⁹. Qualit̃ at̃
hoc ſequat̃ pꝫ q꞉ ad formã abſolutã no
uam põt eſſe aliq̃ actio. q꞉ illa forma ñ
eſt a ſe nec a nihilo. g̊ eſt ab aliq̊ agẽte.
¶ Scõm incõueniens ſpẽale.ſ. diuidẽdo
in q̊ poneret̃ ſi eſt in agente. g̊ oĩe agẽs
añ mutaretur ꝫm formã abſolutam q̃
paſſum mutaret̃ ab ipſo. q꞉ paſſum nõ
mutat̃ ab ipo niſi iam habẽte actõem.
agens aũt ad hoc ꝙ habeat iſtã actõem
cuꝫ ſit forma abſoluta noua oportet ꝙ
mutet̃ ad ipaꝫ. ¶ Rñdetur ꝙ nõ q꞉ mot⁹
eſt act⁹ etiã in potẽa paſſiua. actiuũ aũt
anteq̃ agat ẽ in potẽtia actiua. ⁊ iõ exi
tus ei⁹ de hac potẽtia ad actũ nõ eſt mo
tus nec mutatio. ¶ Cõtra: ſi actio eſt for
ma abſoluta ⁊ noua in agẽte neceſſe eſt
ꝙ habeat aliq̃d ſuſceptiuuꝫ. q꞉ nõ eſt ꝑ
ſe ſubſiſtẽs. tũc.n. nihil diceret̃ formalit̃
agẽs ꝑ ipam. ſicut nec aliquid dr̃ forma
liter q̃tum ꝑ q̃ntitatẽ ſeꝑatam. ſuſcepti
uum aũt hꝫ aliquã potentiã ſuſceptiuã
vel paſſiuã reſpectu ſuſceptibilis. g̊ acti
uum añ actiõem erit in poa paſſiua ad
actõem. Et q̃d hꝫ potẽtiã paſſiuã qñq꞉
ſub ꝑuatione qñq꞉ ſub forma mutat̃ ꝓ
prie. g̊ ſequit̃ ꝓpoſitũ ꝙ agẽs ꝓprie mu
tetur. ¶ Qd̃ adducit̃ ibi ꝙ actio eſt act⁹
potẽtie actiue: verũ quidẽ eſt ſimplicit̃.
ſed difficile ẽ hoc ſaluare ꝫm iſtã hypo
theſim.ſ. ſupponẽdo ꝙ actio ſit q̃d ab
ſolutũ in agente. nõ.n. põt eſſe potentie
actiue vt ſuſceptiue. q꞉ hoc eſt ꝯ rõnem
potẽtie ſuſceptiue vel paſſiue. nec põt eẽ
eius vt elicitiue. ꝓbo. q꞉ nõ vt ab ipſa
q̃d eſt ꝓprie eſſe ei⁹ vt actiue. q꞉ tũc acti
uum ꝑ formã abſolutã priorẽ actiue ſe
trãſmutaret ad iſtã actiõem. ⁊ tũc eſſet
q̃d adhuc vlterior q̊ aliquid trãſmuta
ret ipm ad illã priorẽ actõem: ⁊ ſic in in
finitũ. ſed tenẽdo iſtã hypotheſiꝫ opor
tet dicẽ ꝙ actio lꝫ ſit potẽtie actiue qua
liter oportet: tñ eſt act⁹ alicuius potẽtie
paſſiue. q꞉ hoc eſt vl̃r veruꝫ de oĩ for
ma que nõ ẽ ſeꝑata ab oĩ ſuſceptiuo.
¶ Si etiaꝫ dicat̃ ꝯ hanc hypotheſim ꝙ
ſit in patiẽte: ſequit̃ etiã incõueniens.ſ.
ꝙ nõ põt aliq̃d paſſum pati ꝫm formã
de gnẽ quãtitatis vel q̃litatis q̃n ſimul
duratõe ⁊ forte ꝑus nã patiatur ꝫm for
mã abſolutã alteri⁹ generis.ſ. ꝫm actio
neꝫ q̃ ponit̃ in ipa forma abſoluta alia
a q̃litate ⁊ q̃ntitate. ꝯñs videt̃ incõueni
ens maxime d̃ forma ꝑore ⁊ poſteriore
ꝙ nõ poſſit ſbm pati ꝫm formã abſolu
tam ꝑorem: niſi patiat̃ ꝫm formã poſte
riorem q̃ nõ eſt ꝓpria paſſio ꝑoris. pa
tet: q꞉ albedo põt manẽ in ſbo poſt acti
onẽ tranſeuntẽ. ſic g̊ ꝓbata eſt hec nega
tiua ꝙ actio vt ponit̃ gen⁹ diſtinctuꝫ cõ
tra alia nouẽ nõ eſt forma abſoluta no
ua neq꞉ in agẽte neq꞉ in patiente. ¶ Nec
põt poni forma abſoluta ſed nõ noua:
imo coeua illi in q̊ eſt ꝓpt̃ duo vt ꝑus.
ꝑm eſt vl̃e q꞉ tũc actõ eſſet ⁊ nõ circa ali
q̃d paſſum. q̃d vr̃ eſſe ꝯ rõnem actiõis.
q꞉ ꝫm auctorẽ ſex ꝑnci. Actio req̃rit nõ
ſolũ q̃d agat ſed in q̃d agat. ¶ Videt̃ eti
am hoc ꝓbari rõne. q꞉ nõ vniformiter
ẽ actio qñ nihil agit̃ ⁊ qñ aliq̃d agitur.
q꞉ ſi qñ nihil agit̃ agens eque agit ſicut
qñ aliq̃d agit̃. g̊ nõ eſt maior rõ quare il
lud poſtea ſit q̃ modo. non.n. aliq̃d fit
niſi q꞉ agẽs agit. ⁊ per te nũc ita agit ſicͤ
poſtea qñ res accipit eſſe. vñ breuit̃ non
põt intelligi rõem actõis q̃ ponit cã ita
abſolutã ꝙ ſimplicit̃ nullũ reſpectũ ha
beat ad ꝓductũ vel paſſum: immo nec
actio in diuinis ẽ quin ſemꝑ ꝑ eã aliq̃d
vel aliquis accipiat eſſe. nec deus ſemꝑ
git actõe ad extra eque añ mũdũ ſicut
in creatõe mũdi. ¶ 2° diuidendo vt ꝑus
q꞉ ſi ponat̃ forma abſoluta vt coeua il
li in q̊ eſt ⁊ cuꝫ hoc in agẽte: ſequitur ꝙ

nunq̄ aliq̄ actio incipit vel desinit eē ni
si qñ forma actiua ad illā actōnem inci
pit vl' desinit. ⁊ tūc q̄diu calidū est cali
dū manet calefactio. ⁊ p ɔ̄ñs qñ calidū
impeditur a ɔ̄rio eque agit sicut qñ nō
impedit. ⁊ qñ termin⁹ actiōis ē induct⁹
in passum semp post eque manet actio
sicut ad inducendū terminū. ponē autē
actiōem formā absolutā ⁊ in passo coe
uam sibi ē oio irrōnabile. q2 destructo
agēte adhuc esset actio eadē in passo. si
mul etiā pateret idē passū a ɔ̄rijs actio
nibus si pōt successiue a ɔ̄rijs agētibus
pati. ¶Ex his sequit̄ q̄ si actō est genus
distinctuz ipm vt sic p se nō dicit nisi re
spectuz. ¶Alteri⁹: si oēs respect⁹ habeāt
vnā rōnem cōem q̄dditatiuā respectus
nō poneret̄ nisi vnū genus respectiuū ⁊
ita nō nisi q̄ttuor p̄dicamēta. Si ḡ debz
saluari illa famosa diuisio p̄dicamētoꝝ
q2 ḿ auic. iij. metaph. cogimur obser
uare illā diuisionē p̄dicamētoꝝ famosā
q̄ dicunt̄ eē .x. gn̄alissima. cogimur inq̄
ppt̄ phoꝝ antiquā auctēm cui nō debz
facile cōtradici. necesse ē dicē q̄ respect⁹
hēat sufficiētes rōnes formales. sufficiē
tes inq̄ ad distinctiōem generū. hec aūt
differētia sufficiēs ad istud q̄ pbabilius
colligit̄ ex dictis auctoꝝ ē respect⁹ extn
secus ⁊ intrinsec⁹ adueniēs. vt ille dicat̄
intrinsec⁹ adueniēs q̄ necessario ɔ̄sequi
tur ambo extrema in actu posita. vl' qō
idē est necessario ɔ̄sequit̄ suū fundamē
tum t̄mino nō excluso: vel posito extn
secus q̄ nō cōsequit̄ necessario extrema
etiā ambo simul in actu posita. Et tūc
illa sex p̄ncipia de quib⁹ agit actor p tā
to nō sunt spēs relatōis. q2 relō dicit re
spectū intrinsec⁹ aduenientē. illa aūt di
cunt respect⁹ extrinsec⁹ aduenietes. actō
ḡ erit respect⁹ extrinsec⁹ adueniēs. ¶Sz
cui⁹ vi⁹ q̄ passo: q2 .iij. phisi. vult phs: q2
actio ⁊ passio fundant̄ in motu. motus
aūt ē in passo: ⁊ q̄ nō distinguit̄ forma
liter nisi p esse ab hoc ⁊ in hoc. ¶Sz cō
trariū vi: q2 in eodē est respect⁹ ⁊ fūda
mentū. rō fundamēti vt videt̄ hoc ostē
dit. sed potētia actiua q̄ est fundamētū
actōis est in agēte. ḡ. ¶Itē in eodem nō
sunt respect⁹ oppositi saltē vt ibidē: nec
vl' necessario simul. passio vel respect⁹
passionis vl' est in passo. non ḡ necessa
rio in eodē est respect⁹ opposit⁹. ¶Item
in q̄cunq3 ē forma aliq̄ illud ē simplicit̄
tale ḿ formā illā. oino .n. irrōnabile
videt̄ q̄ forma sit in aliq̄ ⁊ nō cōstituat
ipm informatū ḿ ipam. ḡ si actio est
formalit̄ in passo passum erit formali
agens. ¶Dicet̄ ergo q̄ actio ē respect⁹ ex
trinsecus adueniēs ⁊ in agēte vt in sup
posito: in forma aūt q̄ di potentia acti
ua vt in fundamēto p̄ximo. Similiter
passio dicit respectū oppositū correspō
dentem isti. ⁊ in passo vt in supposito
⁊ in po^a passiua vt in fundamento p̄
mo. ¶Alteri⁹ in spēali agens creatū hēt
respectū ad t̄minū primū siue totalē q̄
di pductum ⁊ ad t̄minū qui di forma
educta vel inducta: ⁊ ad sbm illius for
me qō est passum vel trāsmutatū. ¶Q
aūt isti respect⁹ sunt alij ⁊ alij pbatur
q2 sunt ad alios t̄minos. pbatur etiā p
aliud. q2 respect⁹ correspondētes econ
so sunt oino alij ⁊ alij. respectus .n. pdu
cti ad pducens ē sicut depēdentis ad il
lud ad qō dependet: ⁊ hoc simplicit̄ ḿ
suū esse sicut simplicit̄ accipit esse. respe
ctus aūt trāsmutabilis ad trāsmutāte
nō est simplicit̄ depēdentis ḿ esse. trās
mutabile .n. ḿ suū esse simplicit̄ cōcur
rit cū agente vt ɔcausa: nec accipit sim
plicit̄ esse ab ipo: sed tm̄ accipit esse ḿ
formā que inducit̄. Respectus etiā pdu
cti ⁊ inducti p3 q̄ sunt alij ⁊ si vterq3 si
depēdentis a pducente. q2 illud p^o depē
det qō p̄mo accipit esse ⁊ hoc ē pducti
illud scđario vel p accidēs dependet q
scđario accipit esse: ⁊ hoc ē eductuz vel
inductū. ¶Istoꝝ triuz respectuū ex p
agētis duo p̄mi nō sunt extrinsec⁹ adue
nientes. q2 vel agēs nō hēt relōnem rea
lem ad pductū vel inductū: sicut est d

Respectus extrinsecus aduenientes et intrinsecus aduenientes

varro libro 2° dist. q. v. Et in quarto materia de eucharistia q. vi ⁊ ... secundum argumentum

deo ꝓducente creaturã vel aliq̃d in cre aturis: vel si hẽt necessario ꝯsequit̃ fun damentũ posito t̃mino. hoc est manife stius de respcũ ꝯñte in ꝓducto vel edu cto ꝙ.s. nõ est extrinsec⁹ adueniẽs. q꞉ ne cessario sequit̃ fundamentũ posito t̃mi no. Ille autẽ respect⁹ qui ẽ ad passum ẽ extrinsec⁹ adueniẽs: q꞉ bene possibile ẽ actiuũ ⁊ passiuũ esse ⁊ etiã approxima ta ⁊ tñ nõ hr̃e istũ respectũ: ꝙ agens sit illud a quo trãsmutat̃: nec illud ab ipo trãsmutet̃. vtpote si ẽ aliqͦd impediens actõem. g̃ actio cũ sit respect⁹ extrinsec⁹ adueniens vt ṗus est deductũ: erit habi tudo agẽtis ad passuꝫ trãsmutatũ. ¶Et hoc ꝯfirmat̃ p phm. v. metaph. qui dif finit potentiã actiuã esse ṗnci^m trãsmu tandi aliud inq̃tũ aliud. Sicut aũt põ actiua est ṗnci^m trãsmutandi: ita actio q̃ est act⁹ po^e actiue erit trãsmutatio al terius. i. passi inq̃ntum alterũ est. Duo aũt aliĳ respectus. s. ꝓductiõis vel indu ctionis seu eductõis: ⁊ hoc siue actiue si ue passiue ptinebũt ad genus relõnis ꝓ prie dicte: q꞉ sunt intrinsec⁹ adueniẽtes. ¶Ex dictis pꝫ equocatio multiplex hu ius nõis actio. vno. n. mõ dr̃ de opatõe ꝓut intellectio vel volitio dr̃ opatio: ⁊ tñ in rei v̇itate est q̃litas vt declaratũ ẽ li. j. di. iĳ. Alio mõ actio dicit p se habi tudineꝫ vel respectũ. Et q̃ñqꝫ accipit h⁰ nomẽ actio ꝓ respectu ꝓducẽtis ad ꝓ ductum: sicut dicit̃ pr̃ esse cã agens filĳ Q̃ñqꝫ aũt ꝓ respectu inducentis ad in ductũ vel educẽtis ad eductũ. vt calidũ dr̃ cã agens caloris in ligno. Q̃ñqꝫ etiã accipit̃ hoc nomẽ actio ꝓ re acta: inclu dendo tñ istũ respectũ queꝫ exṗmit h̃ ꝙ est ab alio sicut in. iĳ. phisi. Aliq̃ñ etiã ꝓ respectu trãsmutãtis ad trãsmutatũ iuxta illã descriptõem li. 6. ṗnci. Actio est ſm quaꝫ in illud qͦd subĳcit agẽ dici mur. ¶Actio ſm ṗmã significatiõem ẽ forma absoluta ⁊ in genẽ qualitatis: vt dictũ est. ſm scḋam ⁊ t̃tiã est respect⁹ ex trinsec⁹ adueniẽs: ⁊ sic ꝓprie in genẽ re

lationis. ſm quartã ṗcise est gen⁹ distin ctum: vt ṗus est ꝓbatũ p Aris. v. meta phy. ⁊ p distinctiõem respectuũ qui nõ ptinẽt ad gen⁹ relõnis a relõnib⁹ prop̃e dictis que sunt in genẽ relõnis. ⁊ pꝫ per descriptõem nũc adductã. ¶Scḋm q̃n tam significatiõem si tñ sit significatio hui⁹ nõis sicut cõiter exponit̃ ibi phus pꝫ ꝙ actio q̃tum ad illud ꝯnotatũ per tinet ad aliqͦd gen⁹ absolutuꝫ ſm quod passum transmutat̃: vtpote q̃titatẽ vel q̃litatẽ ⁊ hmõi. ⁊ sic dic̃ ibi phs de acti one ꝙ ẽ opus ⁊ finis hui⁹. s. actiui. opus aũt ⁊ finis hui⁹ est ipa forma absoluta in passo lꝫ vt fluens loq̃ndo de agẽte p motũ. vñ premittit ibi ꝙ mot⁹ est actus ⁊ actiui ⁊ passiui. actiui vt ab ipo. pas siui vt in ipo. Ille aũt motus ſm ꝯmẽ. realit̃ est forma fluens. dr̃ ergo actio ibi ipm actũ siue opus vel finis agentis: in q̃tum ẽ ab ipo agẽte. ¶Et q꞉ ista duo. s. res acta ⁊ esse ab. nihil vnũ p se cõstitu unt: si nomẽ actõnis in ista q̃nta signifi catione significet ꝯceptũ p se vnũ nõ si gnificabit ambo sed alterꝫ. Et rõnabile ẽ ꝙ ṗncipalit̃ formali⁹ significet ⁊ cõuo cet illud qͦd est mãle: vt in aliĳs nõibus importantib⁹ talia diuersa: ⁊ tũc nõ oꝫ q̃rere ad qͦd genus ptineat rõne cõuoca ti. q꞉ põt ptinere ad tot genã ad q̃t for ma cãta in passo ab agẽte. sed ille respe ctus ab alio q̃ formalit̃ importat̃ p no men actõis in hac q̃nta significatiõe ad huc vr̃ equoce intelligi vel. s. vt ab: vt a ꝓducente seu inducẽte. vel ab vt a trãs mutante: ⁊ ſm primũ intellectuꝫ ptinet ad gen⁹ relõnis. sicut ⁊ ipa ꝓductio vl̃ inductio passiua: vt ṗus est dc̃m. ſm in tellectũ vltimũ ptinet ad gen⁹ passiõis: sicut ⁊ trãsmutatio passiua. ¶Et si obĳ cias ꝙ hoc impugnat Aris. in. iĳ. phisi. q̃ vult ꝙ formale in actiõe ſm ꝙ distin guit̃ a passione sit esse ab alio. g̃ illud ñ dicit respectũ de gnẽ passiõis. ¶Rñdeo Aris. nõ loquit̃ ibi de actõe ſm ꝙ est ge nus distinctũ ꝯ passionem: sed de actõe

ꝭm aliā significatōem noīs istā.s. actū ꝛ nō vt ꝑductū sed vt inductū.cū.n.ꝑmisissꝫ ꝺ actu actiui ꝛ actu passiui. hec .n.actio est.s.act⁹ actiui.illud āt passio act⁹ passiui. ꝓbādo ꝑmā subdit. op⁹ āt ꝛ finis act⁹ hu⁹est:illi⁹ aūt passio.accipit ḡ ibi actōem ꝓ ope ꝛ fine agentis.illud aūt ē forma acta in passo:q̄ vt fluēs est mot⁹. ¶Ex hoc pꝫ solutio ad quādā obiectionē ꝑus factā ex illa lr̄a.ↄcedēs.n. Aris.ibi actōem esse in passo ꝛ nō in agēte:q₂ tūc agēs moueret loquit̄ de actione ꝭm hāc q̄ntā significatōem. nō aūt ꝭm ꝙ actio est gen⁹ distinctū ↄ passionē illo.n.mō accipiēdo actōeꝫ actione formalit̄ aliq̄d est agēs. sic relōne ē relatū. ꝛ sic nec̄e ē illud q̊ esse intrinsecū illi qꝺ dr̄ esse tale ꝑ ipm̄.sicut silitudinem esse in sili. ¶Aliṫ pōt dici ꝙ ab hoc pōt accipi equoce.vno mō vt ē relo opposita ei qꝺ est a q̊ aliud: ꝛ tūc dꝫ intelligi aliq̄d ꝑcedens qꝺ specificat̄ ꝑ ab hoc.vtpote q̊ ab hoc vl̄ qꝺ ab hoc.ꝛ hoc mō ab h⁰ nō ꝑtinet ad gen⁹ actiōis: sed magis respectus opposit⁹.s. a q̊ aliud. Alio mō ab hoc accipit̄ nō vt determinat aliq̄d ꝑcedens:ꝛ tūc idē est cū isto respectu a q̊ ꝛ hoc mō ↄcedi pōt ꝑtinere ad gen⁹ actionis.sed isto modo nō est mot⁹ qui ē in passo nisi tm̄mō terminatiue.ꝛ hoc sufficit ad saluandū v̓ba Arist.ibidē. vult .n.ꝙ actio ꝛ passio sūt idē sicut via ab athenis ad thebas ꝛ ecōuerso.nō intelligo ꝙ intelligat̄ ibi una via ꝓ ipa magnitudine sup quā fit mot⁹. sed ꝓ ipso motu hinc illuc et ecōuerso : vt pꝫ ꝑ aliud exēplū qꝺ posuit de distātia hinc illuc: ꝛ illinc huc sup idē spaciū.vbi vult ꝙ illa sint eadē materialit̄ ꝓpter identitatē spacij:sed alia formalit̄.ita hic motus ē illud ꝑ qꝺ dr̄ agens ꝑ respectuꝫ ab hoc: intelligendo ꝑ ab hoc respectuꝫ a q̊.¶In mobili fundat̄ ecōuerso respect⁹ ad agēs At isti duo respect⁹ habēt aliquid idem materialit̄ vt motū.sed formaliter sunt alij ꝛ in alijs subiectis. ꝑmisit.n. ibi in ꝑncipio illi⁹ ꝑtis de actōe ꝙ oportet inesse actū vtriusqꝫ.s. motio ꝛ mobili.mobile.n.est in ipo posse. mouēs aūt in operari.ḡ illum actū mouētis quē ponit opari vult inesse mouēti. ¶Et si obijcias qꝺ in fine capl'i dicit ꝙ cui insūt hec .s.actio ꝛ passio supple motus est. ¶Pōt dici ꝙ alia lr̄a hꝫ mot⁹ inest. vel ista lr̄a pōt sic exponi. nō cui insunt vt s̄bo vel fundamēto. q₂ nec passio de genē passionis inest motui vt fundamento.q₂ respectus fundat⁹ sup motū ad agens est intrinsec⁹ adueniens:cū mot⁹ sit forma ipa inducta vel educta.sed cui insunt h̄ alterū t̄minatiue.s.actio:ꝛ alterū quasi subiectiue:q₂ ↄcomitant̄ in eodē s̄bo vt passio.q₂ tn̄ varie vr̄ ibi loqui de actōe ꝛ passione nō pōt facilit̄ hr̄i certa intentio ei⁹ nisi exponendo totū illud c.q̄rat̄ ḡ ibi q₂ h̄ esset nimis ꝓlixū. ¶Ad ꝓpositum in spēali dico ꝙ siq̄ ad diuina trāsferunt̄ genera qꝺ est expositū in ꝑmo li. di.viij.nō transfert̄ aliq̄ actio de genere actōis.ꝛ hoc ad intra vt sic q̄tū ad oia intrinseca simplicit̄ sit illa ꝓpositio v̓a .s.ꝙ tm̄ sunt ibi duo genā.s.relo ꝛ s̄ba. Neqꝫ etiā ↄuenit deo aliq̄ actio de genē actōis respc̄u cuiuscūqꝫ totalit̄ ꝓducti: cuius.s.nō ꝑcessit aliqua ꝑs potētialis. Et ꝓbō cōis tā de ꝓductiōe ad intra q̄ꝫ de ꝓductōe totali ad extra. cuiusmōi ē creatio ista est:q₂ vbi ē totalis ꝓductio nō de aliq̊ passo seu potentionali ibi deficit illud qꝺ requirit̄ ad actōem ꝓprie dictā que semꝑ ē in passiuꝫ ꝭm phm̄.v. metaph.ꝛ auct.vj.ꝑn.sed nec pr̄ ꝓducit filiū de aliq̊ potētiali vel q̄si potentiali: vt ostensum ē ꝑ⁰ li.di.v. nec creat de aliq̊ passo transmutato. ¶Alia cōis ꝓbō est. q₂ actiōi corr̄ndet passio ꝓprie dicta q̄ .s.est respect⁹ extrinsec⁹ adueniens sicut ꝛ ipa actio. In diuinis aūt ad intra nullus pōt esse respect⁹ extrinsec⁹ aduenies q₂ quilibet summe necessario orit̄ ex natura fundamenti.nec ibi nec in creatiōe pōt esse passio extrinsec⁹ aduenies:q₂ q̄

libet summe necãrio oꝛit̃ ex nã fundam̃ti. nec ibi nec in creatõne põt esse passio extrinsec⁹ adueniens: qꝛ ꝓductũ siue extra siue intra summe necãrio refert̃ ad ꝓducentẽ. de intra nõ est dubiũ: sed de creatura ꝓbo. qꝛ impossibile ẽ aliquaꝫ relõem magis intrinsece creature inesse q̃ꝫ illã que ẽ ad creatoꝛẽ: inm̃ ꝙ illa est idẽ realit̃ fundam̃to vt õñsuꝫ ẽ li. ij. di. .j. Est tñ tã ad intra q̃ꝫ ad extra in totali ꝓductõe actio aliq̃ diuina: accipiẽdo actõem nõ ꝓ aliq̃ de gñe actõis: sed pro aliq̃ coꝛrñdente illi actõi de gñe actõis sicut in ꝓducto nõ est passio de genere passionis: sed passio equoce dicta coꝛrespõdens actõi de genẽ actõis. Et ista equocatio nõis actõis dicta est ṗus cuius silis põt coꝛrñdere in gñe passionis. vñ ꝓductio actiua vl' actio in diuinis ẽ tm̃ actio relõ realis tñ. silr ꝓductio passio. ad extra aũt ꝓductio actio est relõ rõis ⁊ ecõuerso ꝓductio passiua relõ est realis: sicut dictũ est. j. li. di. xxx. ¶ Sꝫ in ꝓposito de ista ꝯuersione nunq̃d ponenda est ibi actio diuina? Dico ꝙ sic: accipiendo actõem ꝓ relõne rationis: sed de actõe coꝛrñdente actõi de genere actõis magis ẽ dubiũ. si. n. intantũ ꝯuertatur sba in sbam ita ꝙ nihil sit transbatum ibi: nõ põt ibi saluari passio ꝓpꝛie dc̃a: nec ꝑ ꝯñs actio. sed si ponat̃ ẽm aliã viam quã supꝛa posui ꝙ h̃ ꝯuersio ẽ sbe panis vt hic: in coꝛp⁹ xp̃i vt hic. ⁊ sic sit ibi coꝛpus xp̃i passum recipiẽs pñtiam nouaꝫ. tũc põt dici ꝙ h̃ est ꝓpꝛie passio in coꝛpe: ⁊ ita actio coꝛrñdens ꝓpoꝛtionalis actõi de genẽ actõis. nec ista repugnat deo. põt. n. deus trãsmutare aliqȯ passum sicut nã põt. ⁊ ista trãsmutatio passiua ẽ passio ꝓpꝛie: ⁊ actiua ẽ actio coꝛrñdens generi actiõis nõ tm̃ relõ. et tũc opoꝛtet dicẽ ꝙ gen⁹ actiõis aliq̃ mõ ẽm p̃dicatõnem ꝓpoꝛtionalẽ possit ad deũ transferri: sed nõ ad intra. ¶ Haruꝫ duarũ sniarum ṗᵃ vĩ difficilioꝛ: immo nõ vĩ bñ intelligibile quõ si. aliq̃ noua actio realis sine t̃mino: et ad min⁹ aliq̃ realis relõ noua siue foꝛma absoluta. h̃ aũt excepta destructõe panis cui⁹ termi nus ad quẽ est nõ esse panis ꝓut ẽ aliq̃ ṽsio positiua nõ hꝫ t̃minũ foꝛmã absolutã ẽm oẽs in coꝛpe xp̃i. relõem realeꝫ g̊ nouã ad min⁹ opoꝛtet ponẽ ibi: ⁊ hoc ad agẽs. nec vĩ ꝙ illa possit eẽ noua nisi aliq̃d realit̃ sit nouuꝫ in illo coꝛpe: ꝓpter qȯ magis nũc dicat̃ t̃minare actio onem realem dei q̃ꝫ pꝛius.

Ad argumẽta ꝯtra istũ articulũ

¶ Ad ṗᵐ cum dĩ: relõne nihil ꝓducitur: ꝓductõe aliq̃d ꝓducit̃. hec rõ nõ debꝫ aliquẽ intelligentẽ mouẽ. ꝓductõ. n. diuina q̃ ꝓducit aliq̃d ad extra nõ est absolutũ in eo ẽm oms. qꝛ ẽm nihil absolutũ in se respicit creaturaꝫ. g̊ necesse est oẽs dicẽ illã ꝓductõem q̃ dĩ deus ꝓducens esse respectuꝫ. sed q̃d magis incõueniens ẽ dicẽ ꝙ relõne ꝓducat q̃ꝫ ꝙ respectu ꝓducat. q̃cquid. n. vĩ esse ꝯ istud: relatione ꝓducit opoꝛteret ꝙ acciperet ex aliq̃ medio cõi omi respectui pꝛout foꝛma absoluta in genẽ põt se hr̃e ad ꝓductionẽ eo mõ q̊ nullus reus põt. ¶ 2ᵒ manifestũ est ꝙ ꝓductũ magis foꝛmaliter ꝓducit̃ ꝓductiõe passiua sui q̃ꝫ ꝓductione actiua agẽtis. sed illa ꝓductio passiua nõ est passio de genẽ passionis. qꝛ ñ est extrinsecus adueniẽs: sed maxime intrinsec⁹ oꝛit̃ ex fundam̃to. g̊ est relõ pꝛopꝛie dicta. g̊ causatũ ꝓducit̃ ꝓductione foꝛmalit̃ relõne ꝓpꝛie dicta. ¶ Dico g̊ ad arᵐ. qꝛ vtraqꝫ pꝛemissa est amphiboᵃ. põt. n. ablatiuus ꝯstrui in rõne foꝛmal' p̃ncipij ꝓximi vel remoti. ⁊ ista multiplicitas vl'r accidit qñ aliqȯ abstractuꝫ ꝯstruit̃ in ablatiuo cũ aliq̃ ꝯcreto denominãte respectũ. hec. n. ẽ vera: sile ẽ sile silitudine. intelligẽdo ablatm̃ cõstrui in rõe foꝛme ꝓximo denominãtis. Et hec est ṽa: simile ẽ sile q̃litate intelligẽdo ablatiuũ ꝯstrui in rõe p̃ncipij foꝛmalis remoti. Et hec ẽ vera: calidũ caloꝛe calefa

cit: ⁊ hoc calidū calefactōe calefacit: sed
i alio et i alio sensu. ¶Ad ꝓpoᵐ: si vtro
biq; ꝯstruat ablatiuus in ratiōe forme
ꝓxime denominātis: minor ꝓpositio ē
vera ⁊ maior falsa: qr ꝓductio illa qua
formalit̄ ꝓducit est relō: ⁊ ita est silis ex
opposit͠. sicut iste nullus hō currit: sor
tes currit. ⁊ nec mirū si infert ꝯclusionē
impossibilē: immo incōpossibilē ꝭm ar
tem scōi prioꝝ. accipiēdo aūt maiorem
negatiuā ꝓut ablatiuus ꝯstruit in rōne
ṗncipij formalis remoti: ⁊ minorē affir
matiuā ꝓut ablatiu⁹ ꝯstruit in rōne for
me ꝓximo denominātis. sic vtraq; ē ve
ra. sed tūc inferēdo ꝙ ꝓductio nō est re
latio: fit figura dictōis mutādo rōnem
ṗncipij formalis ꝓximi in rōne ṗncipij
formal̄ remoti: vel ecōuerso. vel vt ma
gis logice dicat̄: ꝯmutando absolutū in
respectiuū. naȝ ṗnciᵐ remotū respcu cu
iuscūq; denōiati relōne ē absolutuȝ. ṗn
cipiū āt ꝓximuȝ ē respect⁹. ⁊ forte possȝ
h̄ poni figᵃ dictōis ꝭm pᵐ modū ex sili
t̄minatōe. nec vsq;quaq; alibi ita euidē
ter sicut in talib⁹ ꝑalogismis. hoc. n. est
ꝓpi silem t̄minationē casualē que ostē
dit silem ꝯstructōem casuū: ⁊ in hoc de
cipit ꝭm amphiboᵃᵐ. q̄ꝛtuȝ ad ṗmissas
apparet ꝙ possit inferri ac si in eodē ca'
su silr̄ t̄minata silem sniam significarēt
in ṗmissis. ¶Ad 2ᵐ: nō est incōueniens
ꝯcedē creatōem dei esse relōnem rōnis:
cū nec̄e sit dicere creatōem creaᵗ nō esse
passionē de genē passionis sed relōnem
ꝓprie dictā. ¶At cū infert: g̊ deuȝ velle
creaturā esse est referri. nō sequit̄. creat̄
. n. significat relatōeȝ passiōis: ⁊ ꝯnotat
actū essentialē diuinū intrinsecū nō tm̄
absolute sed vt trāsit sup obiectū extra
deū aūt velle creaturā esse ṗncipalit̄ di
cit actū diuinū: lȝ ꝯnotet trāsitū ei⁹ sup
obiectū. mō nō sequit̄ qđ ṗncipalit̄ dic̄:
relōnem ē relō. g̊ illud qđ q̄si fundamē'
talit̄ cōnotat relōnem ē relō. vñ in forᵃ
arguēdi est figura dictōis: qr mutat̄ ad
aliqđ in ad se: sic si argueret̄ sic: silem eē
ē referri. g̊ albū esse ē referri nihil valet
¶Ad tertiū: si hec ē v̊a: gnātio ē relatio
vt oñsum ē di. xxvij. ṗmi li. ⁊ vlr̄ in ab
stractis tenet ꝯñia ad ꝯcreta: lȝ nō q̄nq;
ecōuerso. nullū erit incōueniens imo ne
cessariū ꝙ gnāre erit referri. Sȝ si vis fi
at in v̊bis ⁊ habeat̄ ꝓ incōueniēti ꝙ ge
nerare vl̄ dicē sit ṗcise referri. dico ꝙ in
fert⁹ nō est ṗcise supius: qr ē supius cuȝ
aliq̄ dr̄ia addita. sic hō non est tm̄ aial:
sed simul rōnale. ita dico ꝙ gnāre dicit
relōnem sed talē. s. ꝓductiuā ꝑ nām: et
dicē relōnem ꝑ intellectū. ⁊ iō gnāre nō
est tm̄ referri: sed referri relōne originis
fundata supra nām fe[illegible] ⁊ dicē refer
ri relōne originis fundata sup intellcm
[illegible] ¶Ad q̄rtū cū dr̄ ꝙ relatiuū nō est cā
sui correlatiui. istud arᵐ est ꝯ oēm opi.
nisi forte ponentē ꝑsonas absolutas. si
. n. oēs catholici ꝯcedunt ibi originē: cō
cedunt etiā ibi ṗncipatōem ꝑsone ad ꝑ
sonā. vel oportet dicē ꝙ relatiuū sit ṗn
cipiū sui correlatiui. vel oportet dicē ꝙ
pᵃ ꝑsona ṗncipiās sit absoluta a relōne
ad scōaȝ. ¶Est g̊ rñsio quā dixi. j. li. di.
q. ꝙ lȝ relatiua sint simul nā ꝓut simul
tas dicit nō posse esse sine inuicē: tñ cuȝ
h̄ stat ṗoritas originis q̄ nihil aliud dic̄
nisi a q̊ est aliud ¶Contra hoc: aliq̄ pñt
hr̄e ordinem in intellectu que tñ nō pñt
hr̄e ordinē extra intellectū. g̊ que nullū
ordinē hr̄e pñt in intellectu oīno nulluȝ
ordinem hr̄e pñt. sed relatiua sunt siml̄
in intellectu. g̊ ⁊c̄. ¶Itē qđ est simul vt ē
simul nō est ṗus sed ṗus origine vt ē pri
us origine est simul cū posteriore vt e t
posteri⁹. qr sic sunt ꝑ se relatiua. g̊ prius
origine nō est ṗus. Et idē arᵐ posset fie
ri de ṗori ⁊ posteriori nā ¶Ad pᵐ dico
ꝙ esse siml̄ in intellectu pōt intelligi du
pliciter. vel ꝙ illa simultas detminet a'
ctum intelligēdi vt transit sup obiecta:
vel ꝙ detminet ipsa obiecta q̄ intelligū
tur. vel alit̄ ⁊ redit in ideȝ: simultas pōt
dicere modū obiectoꝝ vt intelligunt̄ si
ue vt comꝑantur ad actū intelligēdi: vl̄

modū ipoȝ ꝭm se. primo mō maioꝛ est
falsa. s. que sunt simul in intellectu nul
lum oꝛdinē habent. quia quātuncunqȝ
illa opoꝛteat cointelligi non ꝓpter hoc
tollit aliquid qđ cōuenit eis ꝭm se. ⁊ so
lum hoc mō est minoꝛ vā. ¶ Contra: vt
sub ꝓpꝛijs rōnibus intelligunt habēt si
multatē omnimodā in intellectu. ğ nul
lum oꝛdinē. ¶ Rn̄deo. ꝓpꝛie rōnes coȝ
habēt quendā oꝛdinem: ⁊ tn̄ ipe vt ha
bentes oꝛdinē hn̄t etiā simultatem. s. p
compatōem ad actū intelligendi. ¶ Ad
2m. propō illa maioꝛ que sunt simul vt
sunt simul nō hn̄t oꝛdinem: vera ē si ut
dicat silitudinem: ⁊ in mō simultatis: et
cū hoc in mō oꝛdinis ⁊ in mō inherēdi
ipsi9 simultatis ⁊ oꝛdinis intelligo sic ꝙ
sicut accipit modus simltatis ꝭm nām
⁊ ꝭm originē: ita accipiat ꝓpoꝛtionalit
idem modus ꝓoꝛitatis ⁊ posterioꝛitatis
cū hoc etiaȝ ꝙ sicut simultas p̄dicat de
istis: ita oꝛdo neget de eis. s. ꝙ si accipit
ibi simultas vt denōiatiue inherēs eis.
⁊ p hoc nō neget oꝛdo inesse eis p se p°
mō: sȝ neget eis inesse denōiatiue: ⁊ tūc
illa minoꝛ nō hēt vitatē nisi de hoc mō
simul nā: ⁊ de mō inherēdi accn̄tali seu
dnōiatiuo. ⁊ ꝯcludo vniformit ꝙ nō sit
oꝛdinata tali oꝛdine: ⁊ hoc vt denōiata
a tali oꝛdine. sed ex hoc nō sequit quin
sint oꝛdinata p se ꝓmo mō. vn̄ ⁊ h̄ ē vā
ꝓus vt ꝓus ꝓus ē posterioꝛe. intelligēdo
de p̄dicatōe p se p° mō. ⁊ hec ꝓus vt pꝛi
us ē sil cū posterioꝛe. intelligēdo de p̄di
catōe p se 2° mō. nec in talib9 intētiōib9
gnālib9 ē incōueniēs vnū oppom p̄dica
ri essentialit de aliq: ⁊ reliquū oppom ꝯ
eod denōiatiuo intelligendo oppom qđ
ꝭm sui ꝯceptus rōem eēt oppom. sed nō
saluat oīno oppōnis rō vbi ē diffoꝛmis
modus p̄dicatiōis. ¶ Ad xm hui9: potētia
ē poa p se p° mō: ⁊ poa ē in actu actuali
tate sibi coꝛn̄dente. qꝛ poa qn̄ est extra
suā cām nō est in poa ad suū esse. magis
pȝ idē in intētionib9. qꝛ hec ē vā singula
re ē singulare p se p° mō: ⁊ hoc singula
re ē vle p̄dicatōe denōiatiua. ⁊ in intēti
onib9 grāmaticis masculinū ē masculi
num. hec ē vā p se p° mō. hec āt mascu
linū est neutrū vā ē denōiatiue vl deno
minatiā p̄dicatiōe. ¶ Ad q̄ntū ꝓncipale
ꝯ. v. metaph. phi pōt dici vno° sic: ꝙ nl
la relo scdi modi fundat sup actōem et
passionē vt dcm ē li. j. di. xxvij. sed tātū
sup potentiā actiuā ⁊ passiuā. qꝛ ille re
latiōes q̄ vident fundari sup actiōem et
passionē nō insunt qn̄ actio ⁊ passio ē:
insunt etiā qn̄ actio ⁊ passio nō sunt. h°
patet. qn̄. n. aliqs in creaturis gnāt tūc
nō est pr: lȝ postea qn̄ ꝓles foꝛmata ē: si
cut illa ꝓles incipit esse fili9: ita incipit
q̄ genuit eē pr. tn̄ tūc nō est aliq ei9 actō.
posset. n. tūc vel nō esse vel nō oīno agē
aliq actōe noua p̄ter illā pꝛimā. relatio
aūt nō pōt esse nisi dū est fundamtū: et
si sit fundamtū ꝯpletū: ⁊ hoc ex vtraqȝ
pte siml erit ⁊ relo. actōes ğ ille pn̄t hr̄e
se tm̄ ad relones sicut p̄uie dispōnes ad
tales relones. ¶ Saluat ğ dictuȝ phi ibi
ꝙ relones de 2° mō dicunt ꝭm potētiaȝ
actiuā ⁊ passiuā vt ꝭȝ fundamta ⁊ acti
ones potētiaruȝ vt ꝭm dispōnes p̄uias
ad illas relones. ¶ Alio° pōt dici ꝙ phs
loquit ibi de actiōe ꝭm scdaȝ significati
oneȝ nōis ꝓut impoꝛtat hitudinē ꝓdu
cētis ad ꝓductū. ⁊ actio ꝭm hāc signifi
cationē p se dic aliqd de gnē relonis: vt
dictū est. s. Et tūc illud ꝭm pōm actiuā
⁊ passiuā dȝ expōi vt ꝓus. s. vt ꝭm fūda
mētū. illud āt qđ sequit ⁊ actiōes potē
tiarū dȝ intelligi ꝭm actōes foꝛmalit sic
ꝭm silitudinē est sile. ⁊ ad istū intellcm
aliqd illi9 lre māifeste ꝯsonat. ait. n. sic
pr filij pr. hic qdē fecit: illud āt passum
ē. fecit hoc ē ꝓduxit: passuȝ ē. i. ꝓductū
¶ Et si obijcias ꝙ exēplificat calefactm
ad calefactibile: ⁊ iterū calefaciens ad il
lud qđ calefit: ⁊ secās ad illđ qđ secat tā
ꝙ agena. ¶ Rx°. expōit quō intelligit illa
vba statiȝ. d. ꝭm tpa iā dn̄r ad aliqd: vt
qđ fec ad factū ⁊ facturuȝ ad faciendū. h̄
. n. semp agēs ē ꝓducēs ⁊ actū ē ꝓductū

ꝛ ita dȝ intelligi calefactiuū ꝑ ꝓductio totiꝰ calidi. eo mō quo in. 7. dicit totuȝ ꝯpositū gnāri. ꝛ hoc in gnātionibꝰ ꝑ accidens sic in gnātione sƀe. ꝛ calefactibile accipit ꝓ toto illo possibili ꝓduci: nō aūt ꝑ passiuo vt ē possibile trāsmutari ꝛ ita calefaciēs ꝑ ꝓducente totū calidū ꝛ illud qd̓ calefit ꝓ toto ꝯposito terminante ꝓductōem. nō aūt ꝓ sƀo trāsmutato ad calorēȝ. ꝛ ita de illo qd̓ secat ad secās. 3° mō pōt dici ꝙ phs nō tm̄ ponit ibi spēs reľonis sed etiaȝ modos ſm q̊s aliq̄ dicunt ad aliq̄d sicut ꝛ in. c. qualitatis nō tm̄ ponit spēs q̄litatis sed modos. vn̄ dicit: q̄le dī vno mō dr̄ia sƀe: n̄ tn̄ dr̄ia sƀalis ꝑtinet ꝑ se ad genus q̄litatis. ita hic in 2° mō relatiuoꝝ pn̄t poni illa ſm q̄ aliquid dī ad aliud. nō vt ſm reľonem formalit̄. sed vt ſm respectum aliquē extrinsecꝰ aduenientē hn̄tem silitudinem cū illo mō. ꝛ tunc exponat lr̄a actiua ꝛ passiua ſm potentiā actiuā et passiuā dicunt ad aliq̄d vt ſm fundam̄ta relationū ꝓp̄e dictarū. qd̓ sequit̄. Et actōes potentiarū. exponat si de actiōibus de genē actōis ꝙ ſm eas formaľr dicunt actiua ad passiua: ꝛ ecōuerso. non q̄dem ſm reľones ꝓprie de gnē reľonis sed ſm quosdā respectꝰ ꝑtinentes ad 2^m^ modū relatiuorū: lȝ nō ad genꝰ reľonis hn̄tes tn̄ modū silem q̄busdā spēbus relatiōis: vt sic ista ꝑtineāt ad vnū modū relatiuoꝝ: nō aūt ad aliquaȝ spēm reľonis. Cōtra ea q̄ dicta sunt de actōe dei ad intra et actiōe totali ad extra arguo p̊ sic: Cuiꝰ est poᵃ eiꝰ est actꝰ. de som. et vig. in p̄ncı°. sed in deo est v̇e poᵃ actiua g̊ ei v̇e ꝯuenit agē. Itē dū creaᵃ est semper refert ad deū. sed nō semꝑ refert ad deū ꝑ creatōem passionē. qꝛ creatio passio nō est nisi in instāti p̄mo qn̄ creat: sicut nec creatio actio dei ē nisi tūc. g̊ aliq̄ reľone alia q̄ ista creatōe refert. g̊ lȝ illa alia q̄ necessario semp refert nō sit ō genere passionis. tn̄ illa creatio passio pōt esse de gnē passionis. qꝛ cōtingent abest a creatura post p̄mū instans. Itē creatio vī esse ꝓductio realis dei ad creaturam. sed dei ad creaturā nō est reľo realis. g̊ creatio nō est reľo. Ad p̊^m^ dico: sicut hoc nomē actio equocat vt supra dictū est: ita hoc nomē poᵃ actiua. non solū. n. dicit̄ de potētia transmutatiua: sed etiā de potentia ꝓductiua. ꝛ quidē deus hēt potentiā actiuā vtroqȝ mō. et sic pōt ꝯuenire sibi actio vtroqȝ mō. sȝ sic vna actio nō erit alia. Ad 2^m^ videtur posse duci ad oppositū. qꝛ si creatō passio nō semꝑ manet: tn̄ semꝑ manȝ illa habitudo quā creatura hēt ad deuȝ vt ad cām efficientē dū creatura manȝ. g̊ illa habitudo nō est creatio passio de genē passionis. Rn̄deo ergo ꝙ creatureꝰ ad deū vt ad cām efficientē nō est nisi vna reľo ꝛ coeua fundamēto: imo cadeȝ fundam̄to: vt pȝ. ij. li. di. j. ꝛ illa pōt dici creatio passiua: vľ si hoc nomē creatio importat nouitateȝ siue ordinē ad nō esse p̄cedens: tūc oportet vti alio nomine nō importāte nouitatē. qꝛ illa nouitas nō est coeua nec relationi ad deū nec fundam̄to. ꝛ de hoc ē dēm. ij. li. ubi supra. Ad t̄tiā rn̄sum est. j. li. di. xxx. quō deus realit̄ est dn̄s: ꝛ tn̄ nō relatiōe reali dn̄i. De 2° articulo vī ꝙ ista ꝯuersio possit cōpetere alicui creato vt agēti p̄ncipali. cuiꝰ est rō: qꝛ actio ꝯpetēs deo per p̄ncipiū agēdi nō formaliter infinitum potest cōpetere creature: quia sibi nō repugnat actio cuius p̄ncipiū sufficiens est aliqd̓ finitum vel nō infinitum. sed deus ꝓducit creaturam ꝑ volūtatē q̄ nō est formalit̄ infinita. ergo ꝛc̄. ꝓbatio minoris: si. n. volūtas dei eēt formaliter infinita: includeret formalit̄ omnē ꝑfectiōeȝ intrinsecā deo. qꝛ infinito nulla pōt fieri additio ꝛ tunc vo. esset pelagus infinite sƀe. quod nō est verū. quia hoc est ꝓpriū ipi essentie ſm dam̄. c. ix. qui ē misit me ꝛc̄. totuȝ enim in se comp̄hendēs habȝ esse velut sƀe quoddā infinitū pelagꝰ ꝛ interminatū: ꝛ ideo p̄ʼ

mittit ibi qȯ videt eē p̄ncipalius nomi
num que de deo dicunt qui est. Cōfir
matur. quia uoluntas non includit for
maliter in se relationes. sine illis autem
non habetur totalis pfectio diuina in
trinseca. ergo nec infinitas. Item agēs
naturale pōt istas spēs alterare. ⁊ tandē
ex eis substantiā generare. ut patet i mi
xtione aque multe ad spēs vini ⁊ nutri
tione ⁊ alijs generatōibus que fiunt ex
istis spēbus. ergo potest vtus creata con
uertere totaliter istas in aliquā substan
tiaȝ prius nō existentē. ⁊ p ꝯsequens to
taliter ꝯuertere in substantiaȝ p̄existen
tem: quia non maior requiritur virtus
hic ꝙ ibi. Dico tñ ꝙ creatura non pōt
in istam conuersionem ut agens princi
pale. Ratio quia in eā non potest nisi a
gens cuius virtuti actiue totaliter subē
esse ⁊ non esse vtriusqȝ extremi. patȝ ex
solutione p̄me ⁊ scōe. q. xi. di. Sed nul
lum creatum est huiusmodi: quia qȯli
bet p̄supponit aliquā partem ipsius ter
mini a quo ⁊ ad quem ut ostensum est
p̄ma qōne huius quarti. Ad illud qȯ
dicitur de uolūtate. dico ꝙ maior est p
babilis. s. ꝙ p̄ncipium agendi finitū uel
nō infinitū nō repugnat creature. ⁊ ita
nec actio in quā pōt p se sufficienter ta
le p̄ncipiuȝ. Et ex hoc sequitur ꝙ uolū
tas ut est p̄ncipiū creatur sit formaliter
infinita. Nego ergo minorez. s. ꝙ nō sit
infinita. rō tacta est p̄mo li°. di. io^a. Ap
paret hoc breuiter quia deus est simplr
beatus in operatōibus intellectus ⁊ vo
luntatis sue. Non est autem simpliciter
beatus in essentia ut est infinita nisi eaȝ
comp̄hendat. ⁊ sicut intellectus comp
hendit vidēdo. ita volūtas suo modo
oportet ꝙ comprehendat amando ad
hoc ꝙ sit perfecte beata. ⁊ p consequēs
vtraqȝ potentia ⁊ vterqȝ actus vtriusqȝ
potentie circa essentiam diuinam ut p
fecte se beatificat erit infinitum. Ad p
bationem ergo illius minoris dico ꝙ i
diuinis potest itelligi quasi infinitas ex

tēsiua si intelligeret q̄si infinita mltitu°
perfectionum. alio modo infinitas in
tensiua aliuius pfectōis simpliciter: ita
ꝙ illa pfectio ſm ppriā rationē suaȝ sit
sine limite ⁊ termio. ⁊ hoc 2° modo ad
huc aliquid pōt hr̄e infinitatem nō tm̄
formalē sed etiā fundamentalē. aliquid
aūt formalē intensiuā lȝ nō fundamēta
lē. Dico ergo ꝙ nihil vnius rōnis for
malis est infinitū p̄mo mō. immo forte
nec absolute i deo est talis infinitas. for
te. n. sicut psone sunt finite loquēdo de
ista finitate ⁊ infinitate. ita ⁊ pfectiones
simplr sunt finite numero seu sua mul
titudine. ⁊ relatōes ⁊ notōes. et hec ⁊ il
la simul iūcta. sed infinitas intēsiua for
malis ⁊ fundamētal simul ē in essentia
diuina ut essentia ē. Et p tāto a Dam̄.
vocat pelagus. formalis aūt tm̄ nō fun
damentalis est in q̄libȝ alia pfectōe sim
plicit. quelibet eni hȝ suā pfectionē for
malē ab infinitate essentie tanꝙ a radi
ce ⁊ fundamēto. Infinitas aūt neqȝ for
malis neqȝ fundamētalis ē in relatōib᷒
quibuscūqȝ in diuinis ut ostensū est in
p̄mo li°. di. qr patri melius est nō hr̄e fi
liatōem ꝙ habere. pfectio aūt simplicit
est illud qȯ melius est qȯlibet hr̄e ꝙ n̄
habere. apparet tūc respōsio ꝙ lȝ uolū
tas sit formalit infinita. tñ non inducit
in se formalit oēs pfectōnes intrinsecas
qr nec essentia nec aliqd aliud includit
sic eas oēs. sȝ nec includit fundamenta
liter omnes. sed sola essentia sic includit
oēs. iō dicitur pelagus. volūtas tñ per
identitatē includit quālibet pfectionez
simplr ⁊ quālibet relatōem. Cōfirma
tio illa de relatōibus parū valet. quia
quōcūqȝ nō includerent ille adhuc pos
set rō infinitatis saluari. isto mō intelli
gēdo ꝙ ille nihil addūt ppter qȯ sit in
finitas. si. n. eis circūscriptis nō hr̄ i ali
quo infinitas ⁊ ille addite non sunt for
maliter infinite ⁊ finitū uel nō infinitū
addit alicui finito nō facit infinitū seqt
ppositū. Dico ergo ꝙ lȝ uolūtas non

includat formaliter relatões tñ põt esse formaliter infinita. ¶ Et si obijcias non includit totaliter pfectõem diuinã. ¶ Dico etsi nõ totalit̃ extẽsiue tñ totalit̃ intẽsiue ꝭm vnã pfectõem formalit̃. sꝫ oẽs alias pfectões ꝛ relatões nõ formalit̃ sed idemptice. Et de istis sepe dcm̃ est p° li. di. 8. ꝛ di. ¶ Ad 2ᵐ pꝫ ex p̃cedẽti di. ex. 4 vltimis ꝯclonib⁹. ex quaꝝ p̃ma pꝫ quõ istis accñtib⁹ ꝯuenit agere. ex tribus aliis quõ eis ꝯueniat pati ꝛ corrũpi. ¶ Breuit̃ ergo negãdum ẽ ab agẽte creato posse istas ꝯuerti in sb̃ã aliquã totalit̃ nouã. neqꝫ i mixtiõe nꝫ i mutatiõe seu quacũqꝫ istaꝝ sp̃erũ corruptõe. ut pꝫ ibi. sed aliñ noua sb̃a succedit eis corruptis. sed non actione agentis creati sed dei immediate reducentis.

De tertio articulo

videret̃ ꝙ hec ꝯuersio ꝯpeter̃ posset creature ut agenti instr̃aliter. p° qꝛ accidẽs põt eẽ instr̃aliter agẽs ad gñatiõem sb̃e ergo a sili in ꝓposito. ¶ Añs ꝓbat̃ prio sic: qñ aliq̃ sunt essentialit̃ ordiata plus distat tertiuꝫ a p̃mo q̃ 2ᵐ: sed in creatura sunt eẽntialit̃ ordinata eẽntia: esse et potentia. ḡ plus distat po^a ab eẽ q̃ esse. sꝫ eẽ differt realiter ab eẽntia. ḡ ꝛ p ꝯñs nulla for^a sb̃alis põt eẽ imediatũ p̃nci^m agẽdi. ¶ 2° ꝓbat̃ idẽ añs. Qñcunqꝫ sunt duo actus quoꝝ neuter includit alium nõ reducunt in idẽ p̃n^m: ut hꝫ a pħo 2°. de aĩa q̃ vult ꝙ potẽtie distinguant̃ p actus sicut act⁹ p obiecta. sed pficere mãꝫ ꝛ abstrahere a mã sunt duo act⁹ in aĩa ꝛ nõ includẽtes se. qȯ ꝓbat̃ qꝛ vtꝙ põt eẽ sine alio: p̃mus sine 2°: ut in puero et dormiẽte. 2⁹ etiã sine p̃mo in aĩa sepata sꝫ act⁹ p̃or. s. dare eẽ mãe ꝯpetit essen^c ut ꝓximo p̃n° formali. ḡ ille alius act⁹ nõ ꝯueniet eẽntie. ꝛ tũc a sili de alijs sb̃alibus formis r̃spcũ actionũ q̃ videnť ei cõpetẽ. ¶ Si obijcit̃ ꝯ ista. p° qꝛ qȯcũqꝫ absolutũ p̃t separi a q̃cũqꝫ absoluto: qꝛ ñ appet ꝯdictio in h° ḡ si intellect⁹ sit absolutũ q̃d aliȯ ab aĩa p̃t ab ea separi. ꝛ ita sepatus poterit intelligere ꝛ beatificari qȯ videt̃ incõueniẽs. 2° qꝛ sb̃a siue quidditas sb̃e ẽ obiectuꝫ motiuũ intellect⁹. ẽ ḡ p̃n^m imediatũ opandi in intellectum.

¶ Ad p̃mũ dicũt negãdo p̃mã ꝓpõnem ponẽdo exẽplũ de sb̃o ꝛ passione. ¶ Ad 2ᵐ ꝙ illa actio est intẽtional̃ nõ realis. ¶ Cõtra p̃mũ: qꝛ sic hꝫ ꝓpositũ: qꝛ si sb̃iectũ nõ p̃t separi a passione h° est ꝓpter aliquã necessitatẽ in sb̃o respcũ passiõis hec aũt necessitas reducit̃ ad aliquã cãlitatẽ. nõ cãe mãlis cũ illa sit ꝯdictõis. ḡ cãe efficientis: ꝛ sic sb̃a erit cã efficiẽs alicuius passiõis nisi ꝓcedit̃ in infinitũ dãdo passionẽ añ passionẽ. ¶ 2° hꝫ ꝓpositũ qꝛ instantia posita ꝯ maiorẽ confirmat̃ maiorẽ: qꝛ oẽm cãlitatem cãe extrinsece põt deus supplere. ista cãlitas sb̃iecti respcũ passiõis ꝓpter quam est necessitas erit cãlitas cãe extrinsece. ḡ ꝛc̃. ¶ Nõ ãt ꝯfirmãt istã r̃nsionẽ p hoc ꝙ in diffinitõe passionis cadit sb̃m nihil valet. q̃a sic nullũ accñs posset a sb̃o separi. nam ꝭm pħm ibi in. vij. metaphy. in rõe cuiuscũqꝫ accñtis nece est rõnẽ sb̃e eẽ. ¶ Hec etiã instãtia de sb̃o ꝛ passione alit̃ iprobat̃: qꝛ sequeret̃ ꝙ sb̃a panis nõ possꝫ eẽ sine q̃titate nec ecõuerso. q̃cq̃d eni p se ꝛ p° inest supiori p se lꝫ nõ p̃mo inest inferiori. exẽplũ de triãgulo. et Jsoch. de eo qȯ ẽ hie. 3. sꝫ ꝯtinuũ eẽ p se ꝛ p° inest sb̃e corporee. ḡ p se lꝫ nõ p̃mo inẽ pani. ꝛ p ꝯñs nõ potit panis manẽ sine ꝯtinuitate eadẽ. nec ꝯtinuitas eadẽ sine pane qꝛ accñs nõ migrat a sb̃o in sb̃m. ꝛ ita nõ posset q̃titas in euch^a manẽ sine sb̃a panis: qȯ ipsi negãt ꝛ cõis schola. ¶ Cõtra ꝯclonem isti⁹ opi. s. ꝙ forma sb̃alis nõ põt ꝭm eos eẽ p̃ncipiũ imediatũ agẽdi. argutũ ẽ supra di. 2^a. q. ꝛ hoc nũc sufficiat breuiter replicare: quia illud ẽ p̃ncipium agendi in quo ꝓducens assilat̃ sibi passum. uel melius non assimilat̃ ibi ꝓductum in forma pfectiori forma ꝓducentis. assimilat̃ aũt sibi ꝓductum

in forma sbali. ergo rc. 2° sic. qr instru
mētū fm ec s nō agit nisi ut mouēs mo
tū. g imediate mouet a pncipali agente
ad hoc ut moueat. r p ꝯsequēs ad h° ut
agat ut instrm sbe imediate mouebitur
a sba. ¶ Sed hoc nō valet fz ea q mihi
vident vera de ordine cāꝝ: qr nō credo
semp cām scdam que vocat qnqz istrm
recipe motōem spālem a cā pma. sz tm
hre subordinatōem aliquā forme sue a-
ctiue ad formā actiuā alterius. p quam
subordinatōem cā pore exnte in actum
in suo ordine cāndi: 2ª nata ē exigere in
actū in suo ordine cāndi. r sic 2ª dr mo
uēs motū nō qr recipiat motionē a pri
ma p quā moueat. sz qr in motōe sua d
pēdet ab alia pus nāliter actu mouente
Rndeo ad scdam instantiā. s. de qddita
te sbe mouēte intellectū nō valet. qr etsi
sba ibi hēat eē intentōale: tn ipsa intelle
ctio est forma realis. g respectu ei⁹ oz da
re aliqd pncipiū actm reale: r ut reale.
Neqz valet fugere ad fātasma. qr scdm
eos essentia angeli mouet intellectū an
geli ad ppriā intellectionē angeli. r ibi
nullū pōt fingi fantasma. ¶ Ad argumē
ta p ista instātia q est de cālitate instrā-
li accidētis respectu sbe. Ad pmaz dico
de illo ordie: eēntie esse: r potētie: quod
simpliciter falsū ē: q eē sit aliud ab eēn-
tia. r hoc pbatū est p dcā eoꝝ. qr incō
possibile est genitū ut genitū p se haber
esse. genitū aūt ut genitū siue pm⁹ tmin⁹
gnātionis ē p se vnū. Esto etiā q essz ta
lis ordo quē fingūt eē r potētie. dico q
potentia pcederet ipm esse. qr in qcūqz
instanti nature uel duratōis essentia hz
pfecta: in eodē hz pfectū pncipiū operā
di opatōes ꝯuenietes potentie. r p ꝯns
pfecta potētia r ita si eē sit aliud a poª:
potētia pcedet ipm eē. ¶ Ad 2m dico q
maior ppositio est vliter falsa de actu
pmo r scdo: qr sic pbaret q nihil ē pn
cipiū actm in creaturis. nā formā oz da
re actū ipsi qd informat. r si est actm oz
q respiciat illud in qd causat actū scdz.

ista āt sūt dispata. qr sine ꝯdictiōe vnū
pōt separi ab alio. ¶ Rndeo ergo q illa
maior nec est vā de actibus ordinatis p
mo r 2° sed vlr falsa. qr forma dās actū
2m dat etiā actū pmū r econuerso. r sic
applicat ad ppositū de aiare r intellige
re. r iō ad ppositū nihil ualet illa ma-
ior. sicut aūt est vera de actibus scdis di
spatis et pncipio actio limitato sicut oz
intelligi phus 2° de aia. ubi adducit. ni
hil est ad ppositū. qr aiare r intelligere
nō sūt tales duo actus. ¶ Alia instantia
pncipalis ad istū tertiū articulū ē talis
possibile est creaturā in vtute dei causa
re aliquā cognitōez ppriā de deo. ergo
multo magis possibile est accns in vtu
te sbe cāre sbam. ans pbat. qr possibile
est aliquā cognitiōem ppriā hre de deo
r nō nisi p creaturā. qr nihil aliud mo
uet intellectū viatoris. Rn° est duplex.
pma qr cognitio dei est accns. r p ꝯns n
excedit totū genus accntis mouētis intel
lectū. eodē mō si loqmur de cognitōne
sbe create r accnte. possibile ē g accidēs
cāre cognitōnem sbe create uel increate
absqz hoc q causet aliqd nobili⁹ pfectō
ne sua ppria. sz nō sic si cāret sbam. qa
qlibet est simplr pfectior quocūqz accn
te. ¶ Alia rnsio r quasi redit in idez: qa
obiectū in cognitōe hz esse diminutum
r p ꝯns sba ut cognita uel de⁹ ut cogni
tus hz esse diminutū in cognoscēdo. sb
stātia aūt ut in se hz eē simplr r pfectuz
licet g accns posset eē pncim pducēdi sb
stantiā in eē diminuto. i. in eē cognito.
ul creatura deū in tali esse diminuto. i.
in eē cognito. ergo arguēdo a sili nō seq
tur q accns possit eē pncim pducēdi sub
stantiā in eē simplr quocunqz. nec ut in
strm nec ut agēs pncipal. ¶ Quātū ergo
ad istū artim sic pus dcm est instrm pōt
multiplicit intelligi. sz ad ppositū agēs
dispositiuū dr instrm. Et sic mister hns
actōem ppriā humanā puiam actioni
diuine tanq dispōnez necessariam non
simplr sed ex ordinatōe dei paciscentis

cũ ecclesia qđ ad talē actũ ministri faci
et talē actũ sibi ꝓpriũ: est instr̃m dei in
ista ↄuersione. ⁊ ista rñsio est vlis in oi
bus sacris in quibus mister requiritur
qꝛ ipse minister ē agēs q̊ddã dispositm̃.
actõ ãt sua ē actio instr̃al' respcu actõis
ꝑncipalis agentis eo mõ aliq̃lit q̊ ſectio
ē ad formã scãni. qꝛ ad illã sequit regl'a
rit illa forma ex ordine agẽtis ꝑncipalis
¶ Sic in ꝓposito ꝓlatio uerborũ posset
dici actio instr̃alis respectu cõuersionis
seu ↄfectõis corpis christi. qꝛ ad illaꝫ ꝓ
latõem sequit regularit ista ↄuersio vel
ↄfectio. Et sic actõe alicuius creatur ut
agentis instr̃aliter ↄficit corp' xp̃i. nõ q̊'
dē ut attingent termĩnũ sicut aliq̃ istr̃a
hñt actõem instr̃alē attingẽtē t̃minũ ut
dcm̃ est. Sꝫ eo modo q̊ agēs preuiũ di'
cit ager instr̃alit ad formã ꝑncipalē quã
non attingit. ⁊ actio eius dr̄ instrumen
talis quia dispositiua ⁊ preuia.

Ad ratiões princi

pales ꝑmas duas ↄcedo qꝛ ꝓbant ꝙ in
ista ↄuersione actio diuina nõ sit actio
de genere actõis. nisi teneat illa opi. dcã
supra. ꝙ succedit corpus pani ut h̄. Et si
istud teneat tunc ad illas rõnes. Ad pri
mã sic. ꝙ cũ dr̄ actio in motu firmat vl'
fundat. ibi accipit motus indifferent ad
motũ ꝓprie dcm̃ ⁊ mutatiõem. Et idif
ferent sbiectiue uel fundamẽtalit uel cõ
comitant. ⁊ ↄcedo ꝙ ista actõ fundatur
in mutatõe corpis xp̃i succedẽte sic suo
nõ esse hic. ¶ Ad 2m ↄcedo ꝙ h̄ ē passio
tenẽdo illã viã. illa aũt est in corpe. qđ
fit de nõ p̃nte h̄ ꝑsens hic. Ad tertiam
rõnem pꝫ supra di. xi. quõ gñatio ē con
uersio toti' in totũ. sꝫ nõ totalis cõuer'
sio q̃lis est ista. ¶ Ad q̃rtuꝫ nõ sequit nã
põt eē ꝑncipiũ istius eē sub vno mõ cõ'
ueniẽte sibi. ergo sub modo non conue
nieute sibi. sꝫ repugnãte sibi q̃tũ ē ex ꝑ
te sui. ¶ Et cũ dr̄ ꝙ idē est eē. ex h° sequit
ꝙ idē posset eē ꝑncipiũ ipsius eē qđ ↄce
do sꝫ nõ sequit. ergo ipsius eē sub h° mõ
põt eē ꝑnci^m qđ est ꝑncipiũ eius sb̃ mõ
illo ¶ Et qñ ꝓbat: qꝛ modus ipsius esse
nõ repugnat ipsi esse. dico ꝙ repugnat
in ↄpatõe ad taleꝫ cãm ita. s. ꝙ cã ñ põt
cãre esse illud sub isto mõ. lꝫ possit cãre
esse absolute uel sub alio mõ. ¶ Et quã'
do additur ultimo ꝙ modus nõ excedit
in perfectione illud cuius est modus. di
co ꝙ aliquid impfectũ põt esse. ⁊ tamē
imperfectio sibi derelicta põt non subes
se causalitati illius cui subest illud qđ ē
pfectius sub alio mõ ↄueniente. ¶ Ad ul
timũ dico ꝙ actio instr̃alis agẽtis accipi
endo instr̃ale agēs ꝓ dispositiuo hñ re'
quirit intentõem ꝓpriam in illo agente
siue sit nãle. ut in calore alterante bene
est intentio ꝓpria. lꝫ sit agēs instr̃ale re'
spectu ignis gñãdi hoc est dispositiuũ
ad illud. siue agens ꝑ intellectũ. qꝛ ibi in
str̃m requirit determinatã actioneꝫ hu
manã que ordinat ad actionē ꝑncipalis
agenti. ⁊ talis vniuersaliter est actus mi
nistri in dispensatione sacramentorum

Ad secundum

sic ꝓceditur. arguo ꝙ non
quilibet sacerdos põt con'
ficere eucharistiaꝫ per illud. i. q. i. Mul
ti seculariũ. ubi adducit illđ Malach.
2°. Maledicã benedictiõibus uestris. et
exponit vno°. maledicam q̊cq̊d a vobis
bñdr. ⁊ fit illa ↄminatõ mal' sacerdotib'
ergo quicquid ab eis benedicitur a deo
maledicitur. ⁊ ꝑ ↄsequēs nihil simplicit
ꝑ mysteriũ eorum benedicit. ¶ Item ibi
dem. i. q. i. sic opponit: suspẽso uel depo
sito sacerdote nulla ei reliquit potestas
ergo ⁊c̃. ¶ Item virtus misse in sacram̃
to eucharistie ꝑncipaliter consistit. ergo
si malus sacerdos põt conficere sicut bo
nus: eque ualeret missa mali sicut boni
⁊ econuerso. ¶ Item laicus potest sume
re eucharistiã. sed sumptio est finis ↄse
cratõnis. ⁊ ꝑ cõsequens est simplicit me
lius ⁊ nobili'. g̊ eq̃ uel magis p̃t laic' ↄfi
cere. ñ g̊ solus sacerdos. ¶ Item beatus

Laurētius sanguinē dispēsauit. ut pꝫ ex
ṽbis eius ad Sixtuꝫ ꝯmisisti ⁊c̄. ⁊ hᵒ ꝓ
bat̄ p illud de ꝯse. di. i. Diacões. Diaco
nus eucharistiā corpis xp̄i si necitas co
git iussus eroget. Lōtᵃ. i. q. i. ꝙ q̇dē. nᵃ
cā ondit̄ cur ille q̇ bapm nō p̄t amittere
ius amittē posset baptizādi. ḡ a sili qui
ordinē sacerdotalem amittē nō pōt nec
ius ꝯficiēdi amittē pōt. ſꝫ nullus sacer
dos pōt amittē ptātē sacerdotalē. qꝛ ca
ract̄ ē indelibil̄. ḡ ⁊c̄. ¶ Itē ibidō. §. de eis.
sacroꝝ scitatē in puersis hoib' siue q̇ in
tus sūt siue q̇ foris ꝯstat impollutā atqꝫ
inuiolabilē pmanē. ḡ q̇cunqꝫ sacerdos
q̄tūcunqꝫ malus pōt hr̄e scitatē sacroꝝ
eandē cū bono. ¶ Q: etiā solus sacerdos
possit tā ꝯsecrare ꝙ dispēsare. ꝓbat̄ sic
p illud de ꝯse. di. 2. Diacões. nō oꝫ dia
cones panē dare. i. corp' dn̄i f̄m glo.

Ad questionem di

co ꝙ ꝯficē eucharistiā ut p̄ncipal̄ cā nul
li pōt ꝯpetē nisi soli deo pꝫ ex. q. p̄ceden
te. ſꝫ ut cā instr̄alis. uel ut magis ꝓprie
dicā ut minister pōt ꝯpetere alicui hoi
qꝛ sic de' ordinauit. ꝙ in q̇buscūqꝫ sac̄
mentis mister possit eē hō. sic ḡ loquēᵒ
de ꝯficiente ministrū posse ꝯficē pōt in
telligi dupl̄r. vnoᵒ absolute ita. s. ꝙ si at
tētet facē facit qō intendit. alioᵒ de pos
se ordinate facē. ⁊ hec distictio gn̄al̄ est
in oib' sacr̄is. qꝛ plus reqrit ordiate mi
nistrari in eis ꝙ simpl̄r mistrare. ¶ Lo
quendo de posse simpl̄r nihil reqrit̄ ul
tra materiā debitā de q̇ dcm̄ est in fine
di. xi. nisi minister debit' ad quē requi
runt̄ tres ꝯditōes. s. ꝙ sit sacerdos. ꝙ pos
sit ꝓferre ṽba ꝯsecratōis. ⁊ ꝙ possit hr̄e
intētōem debitā faciēdi. s. qō intēdit ec
clesia facē. 2ᵃ ꝯditio ⁊ 3ᵃ sūt cōes h̄ ⁊ in
ministrāre alia sacr̄a. ꝓpter defectū 2ᵉ n̄
pōt mut' ꝯficere. ꝓpter defectū 3ᵉ carēs
vsu rōnis nō pōt ꝯficē. Et eodeꝫ mō de
baptizādo ⁊ ꝯferēdo q̄cunqꝫ alia sacr̄a.
ſꝫ p̄ma ꝯditio est h̄ ꝓpria. s. ꝙ solus sa
cerdos pōt ⁊ q̇libet p̄t cui p̄nt ꝯpetē ille

due ꝯditōes. s. ꝓlatō ⁊ intētio. Q: solus
ꝓbat̄ p illud extra de sum. trini. ⁊ fi. ca.
vbi dr̄. Hoc sacr̄m nemo pōt ꝯficē nisi
sacerdos q̇ rite fuerit ordinat' f̄ꝫ claues
eccl̄ie. ¶ Sꝫ vn̄ accipit eccl̄ia fundamen
tū istius sn̄ie. Rn̄ᵒ ex illo ṽbo. io. Mat.
26. Et q̇tiēscūqꝫ feceritis ⁊c̄. vbi loquit̄
apl̄is. uel admin' nō nisi discipul̄ q̇bus
in eccl̄a adminus nō succedūt nisi sacer
dotes. Habet̄ idē etiā ex illa sn̄ia Pauli
iᵃ. ad corin. c. io. Panis quē frāgim' nō
ne cōicatio corpis dn̄i est: quē frāgimus
nos inq̇t. s. apl̄i ⁊ discipuli eius. si. n. q̇li
bet fidelis posset ꝯficē nō oporteret ali
um aliis frāgere. ſꝫ q̇lꝫ posset de suo sa
crificio cōicare. ¶ 2ᵃ ps. s. ꝙ ois sacerdos
potēs ꝓferre ṽba cū intētōe possit ꝯficē
patet p auc̄tes adductas ad oppositū.
Nec obstat si instet̄ de degradato q̇a fit
nō sacerdos. si. n. hᵒ verū est nō ē instan
tia ista de aliq̇ sacerdote. dr̄ tn̄ nō eē ve
rū. qꝛ caracterē nō pōt aliq̇s degradans
delē. nec ꝯcedit̄ ꝙ siq̇s pōt aliq̇d misteri
alit̄ ipmē. ꝙ sic possit misterialit̄ auferr̄
qꝛ deus nō sic eū instituit ministrū in a
motōe sicut in coll̄one. ⁊ tunc illa regl̄a
Facilius ē ōstruere ꝙ ꝯstruere nō ꝯcedi
tur de misterialit̄ agēte in sacr̄is. ꝓ q̇ ad
duci pōt illud pauli 2ᵃ. corin. c. io. Non
dedit nobis de' potestatem in destructi
onē sed in edificatōem. ¶ Si etiā obiicit̄
de degradato ꝙ nō maneat sacerdos qꝛ
spoliat̄ p̄uilegio clericali ⁊ tradit̄ curie
seculari. Rn̄ᵒ. nō ē essentiale ordini hr̄e
illud p̄uilegiū ꝯcomitās. qō satis psuade
tur. quia illud p̄uilegium videt̄ ꝯcessuꝫ
ab impatoꝛ Lonstātino. ordo n̄. Aliqn̄
etiā sacerdos erat sine tali p̄uilegio. s. an̄
ꝯcessionē. hoc tn̄ posset esse vnum bro
chardicū iuristis. qꝛ illud p̄uilegiū cōsi
stit in hoc ꝙ nō possit iudicari in causa
sanguinis nisi a iudice ecclesiastico vel
q. in causa sanguinis. Sꝫ si papa exuit
aliquē priuilegio eccl̄iastico ꝯmēdās eū
curie seculari. iudex secularis ē minister
uel executoꝛ iudicis eccl̄iastici. nullus aūt

alius a iudice eccl'iastico pōt eū ꝯmittē iudici seculari. ğ nō est possibile ꝙ ꝯmittat sibi nisi sicut mīstro iudicis eccl'iastici ⁊ p ꝯn̄s nō spoliat ꝑuilegio. q₂ dum manet ꝑuilegiū pōt aliq̄s secularis i eū eē minister iudicis eccl'astici. ¶ Si obījcitur ð heretico ⁊ scismatico ꝙ nō ꝯficiat. q₂ sacerdos nō offert in ꝑsona ꝓpria sʒ in ꝑsona eccl'e cuius ē mīster. hic aūt ē ꝑcisus ab ea. ⁊ huic rōni vĩ magr̄ inniti in lr̄a. ꝓbat aūs ꝑ hoc ꝙ dicit sacerdos offerim⁹ tibi ⁊c. nō dic offero. Rn̄° ꝙ oblatio nō ꝑtinet ad rōeʒ ꝯsecratōis. nec necessario r̄q̄rit ꝙ offerat. offert. n. hostia nō ꝯsecrata. ⁊ tūc ē sacrificiū nō sacm̄entū. sicut euch^a ꝯsecrata ꝯseruata in pixide est sacr̄m. lʒ nō ut ibi sit sacrificiū nisi aptitudinalr̄. ¶ Esto etiā ꝙ veꝝ sit ꝙ oʒ quēlibet ꝯficientē ꝯficere in fide eccl'e bene pōt nō solū scismatic⁹ sʒ etiā hereticus qð plus ē. pone ꝙ sit hereticus pōt circa eucharistiā hr̄e intentōeʒ eccl'e i cōficiēdo. ⁊ hoc intētōeʒ in vl'i. intendēdo s. facere qð christus istitut facienð. ⁊ qð ecclia facit lʒ nō intēdat in spāli. q₂ credit eucharistiā nihil valere sicut di. 2. ꝑ oꝝ. Couenit scire oēm mulā eē sterilem ⁊ dubitare de hac. ⁊ de ista intētiōe vl'i dcm̄ est sat' di. 5^a. in mā de baptismo.

¶ Restat ergo vidē 2^m mēbrū. s. de posse ordinate ꝯficere. ⁊ ad hoc multa cōcurrūt que tn̄ oīa pn̄t reduci ad. 3. loquēdo ð ill' q̄ nō req̄runt ad simpl'r posse. q₂ vł ista req̄runt ex ꝑte ministri: uel loci: uel temporis. ¶ At ꝑm hoc tres sūt articuli. ꝑmo videndū ē de req̄sitis ex ꝑte mīstri ad hoc ut ordinate possit ꝯficere supposito ꝙ hēat mām ꝯuēientē ⁊ possit v̄ba ꝓferre cū intētōe debita supaddita hi⁹ ex ꝑte ministri sunt in duplici dr̄ia. que dā sūt amotōes impedimētoꝝ. ⁊ q̄daʒ appōnes ꝯuenientiū seu idoneoꝝ. ¶ De ꝑmo ipedimēto ei⁹ qð ē ordinate ꝯficere sūt vel culpa tm̄. vel pene tm̄. vel nec pena nec culpa. De ipedimēto culpe quō s. exn̄s in pctō mortali nō pōt ordinate ꝯficere dcm̄ est di. 9^a. De impedimento ꝙ nec culpa nec pena. s. cū q̄s nō est ieiunus ieiunio nāe dcm̄ est ibidē. ¶ Restat ergo h ꝑcise videre de ipedimēto qð est pena. nulla aūt talis pena ē nālis siue in corpe siue i aīa. q₂ talis pena n̄ simpl'r impedit. sʒ tm̄ pena canonica uel nālis inquantū sup eaʒ fundat pena canonica. Pena aūt canonica ut breuit dicā ē aliq̄ ꝓhibitio act⁹ exercēdi uel gradus recipiēdi q̄ alias ꝯpeteret non ꝓhibito. hi⁹ aūt pene multe sūt nō fundate sup aliq̄ penā uel defectū nālē. ut degradatio: irregularitas: excōicatio maior: suspēsio ab executōe eoꝝ que sūt ordinis: symonia: infamia: ⁊ quędā alia hi⁹ ad ista reducibilia: ut sub infamia pōt ꝯtineri eē publicū peccatorē qð ꝯtinet ml'ta. s. publicū fornicariū: publicū vsurarium: ⁊ hi⁹. ¶ Alique aūt pene canonice fundantur sup defectus nāles. nō. n. uoluit ecc^a quascūq₃ ꝑsonas defectuosas mīstrare in altari: ⁊ merito q₂ in ve. l. leui. 21. ponit. lex hōi q̄ habuerit maculā ꝙ nō offerret deo suo panē nec accedat ad ministeriū eius. Isti aūt defectus sunt in q̄b⁹ eēt scādalū pusilloꝝ si talit̄ defectuosus in nālibus mīstraret. ⁊ rōnabilit̄ q₂ q̄cq̄d sine peccato mortali pōt dimitti vitanduʒ ē si ex exercitio eius oriat̄ scādalū pusilloꝝ: tale scādalū oriret̄ si notabiliter defectuosi in naturalibus ut mutilati: ul' horribili infirmitate ifirmi ut lepra ⁊ huiusmōi ministrent in altari. Iō ecclesia rōnaliter talibus defectib⁹ nālibus adiūxit penas canonicas. s. ꝓhibitiones mīstrādi ꝓpter reuerentiā sacri. ⁊ ad vitandū scādalū pusilloꝝ. ⁊ iste ꝓhibitōes patēt in canone di. 25. ⁊ extra de corpe viciatis. Requiritur ergo i ordiate conficiēte ablatō oium hoꝝ impedimentoꝝ. quia habēs quodcunq₃ istoꝝ si conficit facit contra ꝓhibitionē ecclesie: ⁊ per ꝯsequēs nō ordinate. ¶ 2^m req̄situm ex parte ministri est appositio cōuenientiū. s. ornamentoꝝ ut hr̄ de cōse.

di. i. Vestimēta. dī ibi ꝙ vestimēta eccᵉ quibus deo ministrat debēt esse sacrata ⁊ honesta quibus in aliꝭ vsibꝰ nō debēt vti ꝙ̄ in ecclesiasticis ⁊ deo dignis offiᶜ ciꝭs. ¶ Que aūt sunt hec indumēta. Jn no. de offi. misse. pte. i. c. io. Sūt inquit sex indumēta cōia epis ⁊ p̄sbyteris. s. amictus: alba: cingulū: stola: manipulus ⁊ planeta. in q̄busdā tñ locis ꝯsuetudo obtinuit ꝙ nō oꝫ cingulū bn̄dici. ⁊ sic ñ apparet qn liceat vti cingulo nō benedicto. ¶ De his oībus ex pte ministri siue in pmo mēbro ð reqsitis ad simpliciter posse: siue in isto 2ᵒ membro de requisitis ex parte ministri ad ordinate posse: si querit que pena ministri attēptantis. ¶ Rn̄deo si est mutus nō pōt attētare loqui. si nō vtit ratione non pōt attētare habere intentōnem debitam. si non est sacerdos ⁊ attētat facere ut sacerdos nō solū peccat mortalit ⁊ nihil facit sed irregularis est: ut habetur extra ð clerico nō ordinato ministrāte. c. i. ⁊. 2. ⁊ vliter quicunqꝫ exequēs uel attētans actuꝫ alicuius ordinis quem nō habet irregularis est. patet hoc in illo tiᵒ in diuersis capitulis. ¶ Pena autē ministrātis in quocunqꝫ impedimēto canonico videtur esse irregularitas: ut patet extra de clerico excōmunicato uel deposito in diuersis capitulis. ⁊ hoc maxime si ministrans sciat talem penā sibi inflictā. ¶ Sed hic potest distingui de ignorātia iuris ul' facti. Jgnorātia iuris nō excusat: quia tenetur ille qui se exponit ad tantū actuꝫ scire iura f̄m que potest exercere tantū ⁊ talem actum. ⁊ ideo talis ignorantia iuris nō excusat. sed forte magis aggrauat. Jgnorātia autēꝫ facti excusat ut habetur in eodem titulo. ibi Apostolici. ⁊ hᵒ nisi fama veridica ⁊ publica sibi manifestet ꝙ sit tali pena impeditus. quod probatur per illud capituluꝫ eodem titulo. illud dicimꝰ cum et nisi per famaꝫ de sententia contra eum lata constaret peccare non credidit si diuina officia quantūcunqꝫ solenniter celebrauit. subditur ibi: Quia in dubiꝭs via tutior ē eligenda si delata in eum sententia dubitaret: debuerat tamen potius abstinē ꝙ̄ sacramenta ecclesiastica pertractare. Et in fine subditur: Cū eo misericordiam facientes venam quam canō his q̄ post excōmunicatōnem diuina presumpserunt celebrare infligit: non duximus infligendam. Ex hoc patet ꝙ misericorditer relaxat dubitanti penam quaꝫ incurrit ex canone qui celebrauit diuina postquā innotuit sibi per famam de excōmunicatōne in eum lata. ¶ Jnter ista tamen impedimenta nō includitur minor excōmunicatio quo ad hoc ꝙ pena irregularitatꝭ sequatur. quia etsi peccet grauiter in excōmunicatōne minori celebrans nullius tamen irregularitatis notam incurrit: ut habetur eodem caᵒ ¶ Uerum de symoniaco ⁊ peccatore notorio dubiū est. sed primum videtur solui per illud de tri. dis. 33. Mare. vbi inter non promouēdos nominatur ille q̄ per emptōnem ad imitatōneꝫ simonis magi pecuniam obtulit. ⁊. q. i. ꝓpterea Greg. eos omnino simōiacos damnat ac deponendos auctoritate apostolica censetur. ⁊ de hoc dicitur extra ð simonia in textu ⁊ in glosa. ergo iste videtur simpliciter inhabilis propter penaꝫ canonicā ad exercenð actū ordinis. sic oīo est deiciēdus a clero f̄m auctēm adductam. ¶ De peccatore publico seu notorio certū est ꝙ ante penitentiam peccat mortaliter ꝯficiēdo: nō tm̄ qꝛ ē in pctō mortali sꝫ qꝛ scādalizat. Sꝫ ē ne irregularis: Forte nō inuenit h pena in canōe sibi inflicta. lꝫ. n. ꝓhibeat di. 33. Nullus ꝙ nullus audiat missā p̄sbyteri quē indubitanter scit ꝯcubinā habere. ⁊ ex hᵒ videatur ꝙ sibi ꝓhibetur celebrare. q̄a magis astringitur ad cauenduꝫ ꝙ̄ audiens ut nō audiat. ⁊ p consequens si celebrat ꝯtra p̄ceptum ecclesie facit. tñ ista ꝯñā non est necessaria in penis. qꝛ pene

nō sūt ampliāde. ꝛ qn̄qꝫ ꝓhibet cōica°
cū istud in aliquo actu ut corrigat. n̄ tn̄
infligit isti pena irregularitatꝭ si exerce-
at istū actum. ¶ Idem posset dici de pu-
blico vsurario etiā manēte in pctō vsur.
¶ De infami aūt q̄ tn̄ penituit ō pctō sꝫ
nōdū est restitutus in integrū si celebrā
do fiat irregularꝭ nō est dicenō ꝙ sic ni
si inueniat in iure canonico. De celebrā
te aūt sine illis ornamētis vl̄ omibus ul̄
aliquib⁹ uel nō ꝯsecratis nō inuenitur i
canone pena irregularitatꝭ inflicta. bre-
uiter ex q̄ ista ē pena iuris positiui quā
do nō infligit non incurrit. Nulla ğ ꝯdi
tio ex pte ministri req̄sita ꝛ nō obserua
ta facit incurrere irregularitatē nisi de-
fect⁹ sacerdotij vel alia pena simplr̄ pro
hibēs ꝛ remouēs ab exercitō sacerdotij
ꝛ p ꝯn̄s sacerdos nō ꝓhibitus p talem
penā ꝯficiendo nō incurrit irregularita
teꝫ. nec ergo ꝓpter pctm̄ nisi sit tale cui
ānexa sit ꝓhibitio canonica. Nec ꝓpter
nō ieiuniū. nec ꝓpter carentiā ornamē
toꝝ debitoꝝ. nec breuit ꝓpter quecūqꝫ
alia sub p̄dictis nō ꝯtēta nō incurrit ir-
regularitas.

Sequitur 2ᵐ p̄ncipale. s. de
requisitis ex par-
te loci ubi possumus distinguere locuꝫ
in locū ꝓprie dcm̄. ꝛ in vas q̄ est locus
mobilis ꝺm Aris. 4. physi. Ex pte loci
ꝓprie dicti req̄rit amotio impedimenti
s. ꝙ locus nō sit interdict⁹. ꝛ requiritur
appositio ꝯueniētis dispōnis. s. ꝙ sit sci
ficat⁹. p̄ᵐ est simplr̄ necessarium. qꝛ cele
brās in loco int̄dicto facit ꝯtra ꝓhibitō
nē ecclesie. ꝛ p ꝯn̄s nō ordinate. 2ᵐ ē ne
cessarium nisi casus necitatis occurrat.
ut ꝓbat p illud de ꝯse di. i. sicut non in
alijs ꝗ dn̄o ꝯsecratis locꝭ. i. tabernacul̄
a pōtificalibus delibutis missas cātare
ac celebrare lꝫ. Idē pꝫ. c. seq̄nti ubi dicit
¶ Nullus p̄sbr̄ missas celebrare p̄sumat
nisi in sacratis ab ep̄o locꝭ q̄ sui pticeps
de cetero uoluerit eē sacerdotij. sꝫ exce-
ptio illa de casu necessitatis pꝫ ibidē. cō
cedimus. casus aūt illi sūt isti. ut si eccl̄e
in patria sūt destructe. uel siquis in via
penitus nō poterit accedē ad aliquā ec-
clesiā ꝯsecratā. qȯ regularit veꝝ ē ō na
uigantib⁹ ꝛ ceteris hi⁹. nō. n. videt veri
sil̄e ꝙ obseruationē illius p̄cepti decalo
gi. sanctifica sabbatū. qȯ preceptū eccl̄a
interp̄tata est in hoc qȯ ē audire missā
die dn̄ico. de ꝯse. di. 2. missas. voluerit
eccl̄ia impedire p aliqȯ p̄ceptū minoris
obligatōis ut p talē uel talē locū requi
ri ad hoc ut missa audiat. cū nō debeat
quis restringi ab obseruatōe magis ne
cessarij p artatōem ad minus necessari
um. ¶ Que aūt uel ubi sint loca ꝯsecra
ta. dico ꝙ regularit eccl̄ie parrochiales
ꝛ alie solēnes collegiate: oratoria q̄ dicū
tur capelle: nō pn̄t hr̄i q̄ sint ꝯsecrate ni
si de licētia ep̄i. ut hr̄ de ꝯse. distin. i. vni
cuiqꝫ fideliū lꝫ hr̄e oratoriū ꝛ ibi orare
missas aūt ibi celebrare nō lꝫ nisi in ca
sibus supradictis. oratoriū tn̄ sacrū fa-
cere non licet nisi auc̄te ep̄i. de ꝯse. di. i.
Nemo. ¶ Istius etiā loci requirit orna-
tus. s. lumē. ut dicit extra de celebratiōe
missa. c. ultimo. de eo q̄ sine igne scifica
bat ꝛ aqua. ꝛ sequit Mādamus ꝙ offi
cio ꝛ beneficio ip̄m p̄ues ꝑpetuo. ¶ De
loco mobili siue uase distiguo ꝙ uas re
motū ē altare qȯ debet esse lapideū. de
ꝯse. di. i. Altaria si nō sūt lapidea chris
matis vnctiōe nō ꝯsecrant. vasa ꝓpinq̄
sunt calix ꝛ patena q̄ debēt esse ō auro
uel argēto. uel ubi pauptas cogit admi
nus de stāno. sicut hr̄ de ꝯse. di. i. Calix
Calix dn̄i cū patena si nō ex auro ex ar
gēto fiat. siquis aūt tam paup est salteꝫ
ut stāneū calicē hēat. de ere aūt aut au
ricalcho nō fiat. quia ob vini v̇tutē eru
ginē uel rubiginē piter ꝛ vomituꝫ ꝓuo
cat. Nullus aūt in ligneo uel vitreo pre
sumat missas celebrare. de vitreo autē
rōnale est ꝓpter eius fragilitatē ne san
guis dn̄i piculo exponat. de ligneo pro
pter imbibitiōeꝫ hūoris. Ista vasa om
nia debēt esse ꝯsecrata. De altari hētur

de conse. di. i. Ecclesie concedimꝰ. ⁊ duo bus caplis sequẽtibus. Siue aũt sit fixꝰ sicut est cõiter in ecclesijs. siue portabile nõ est magna differẽtia. qꝛ in altari por tabili siue ĩ alio fixo ꝯuenit missas cele brare. ut habet extra de ꝑuilegijs ⁊ exces sibus ꝑuilegioꝝ. In his que ad cultum cum fratribus minoribus ⁊ ꝑdicatoribꝰ duximus indulgendũ: ut ubicunqꝫ fue rint sine ꝓchialis ꝑiudicio valeant cũ altari viatico celebrare. q̃dã nimis stul te interꝑtando nr̃am indulgentiã nitun tur asserere ꝙ ea ꝑdicti fratres ꝑter pla toꝝ assensum facere hoc non possunt. ⁊ paulo post. cum aũt nihil eis ꝯferret in dulgẽtia memorata sine qua idẽ ꝑlatis annuentibꝰ licẽt eisdẽ. mãdamus ꝙ iter ꝑtatione hꝰ reprobata dum tñ ab alijs que iuri ꝓchiali prorsus ꝯueniũt ab stineant datã eis licentiã celebrandi etiã aucte nr̃a nõ differant publicare. ita ꝙ ꝑdicti fratres ex indulgẽtia nr̃a gr̃am vi deant consecuti. ait Inno. tertiꝰ. Si obi citur ex hoc caplo ꝙ non licet vti altari viatico. nisi ex ꝑuil. Rñdeo veꝝ est ꝙtũ ad vsum eius indifferent in q̃cunqꝫ loco consecrato vel nõ ꝯsecrato. sed ꝙtuz ad vsum eius in loco cõsecrato videt satis esse ius cõe. qꝛ añ dedicationẽ altaris in ecclesijs q̃buscunqꝫ cõiter celebratur cũ altari paruo. Hoc etiã altare siue fixuz siue mobile ⁊ portabile oꝫ esse nõ enor miter fractum. extra de ꝯsecra. eccle. Al tare. vbi dĩ ꝙ si lapis bñdictꝰ fuerit imi nutus debet iteꝝ benedici. ⁊. c. ꝙ in du bijs. Calicẽ etiã ⁊ patenã oꝫ eẽ cõsecratã ut hẽtur extra vbi s̃. Hec ẽt vasa oꝫ esse ornata. altare q̃dem tobalijs duabus. vbi est mos ecclie ꝯsecratis. Et qȯ magis ꝑcisum ẽ corporali de syndone munda. Et oportet ꝙ illȯ corpale cooperiat ad minꝰ locũ calicis ⁊ hostie que debẽt col locari sup altare cõsecratũ siue totũ im mobile ⁊ consecratũ sit siue sup mobile vbi requirit vsus eiꝰ. Si querit que pẽa sit celebrantibꝰ sine istis ꝯditõnibus que dicte sunt ex ꝑte loci ⁊ vasis. Rñdeo. in nullo ꝑmissoꝝ incurrit irregularitas ni si in duobus casibꝰ. primus si scient cele brat in loco interdicto a iudice. alius si celebrat in calice nõ idoneo. Circa ꝑmũ sciendũ ꝙ locus põt esse iterdictꝰ a iudi ce vel a iure. a iure q̃dem si est pollutus sanguine vel semine. extra de cõse. eccle. c. vlti. si ecclia. ⁊ in talibus si notoriũ est peccatũ est celebrare. nõ tñ incurrit irre gularitas. qꝛ nõ est a iure iflicta exꝑsse Si aũt ꝑuatũ est nec peccatũ est: qꝛ nec reconciliatione indiget. extra de adulte. significasti. Si aũt interdictũ sit a iudi ce latum cõtra locũ. celebrans ibidẽ sciẽ ter dicit incurrere irregularitatẽ. qȯ ꝓ bat p vnũ caplm. extra de excessi. prela. Tãta. Sed vtrũqꝫ capitulũ bene posset exponi. tamẽ neutrũ est iure expositiuũ neqꝫ etiã iuris positiui respõsiuũ. ut ap pareat talem sic celebrantẽ irregularem esse simpliciter. qȯ pꝫ exponendo verba illa que ponderant de priuatõne benefi cioꝝ ⁊ hꝰ. In scdo casu. s. de defectu cali cis idonei dubiũ est an ꝓpter illud irre gularitas incurrat. qꝛ pena illa depositi onis que habet extra de cele. missa. infli gitur ꝓpter multa. s. qꝛ nõ vtebat calice debito nec aqua nec igne. Et ita dubiuz est si ꝓpter qȯcunqꝫ istoꝝ sepatiꝫ dẽat infligi depõ. qꝛ ibi omnia ꝯcurrebant.

Tertiũ principale.

scꝫ ex ꝑte tpis. breuiter teneas ꝙ a princi pio diei vsqꝫ ad nonam missa cõgrue ce lebratur nõ computãdo ꝑncipium diei ab ascensu solis super orizontẽ nostrum sed ab illa hora ex qua radij solares il luminãt emisperiũ nr̃m qȯ dicit prinᵐ aurore. ⁊ incipit ꝭm auctores in li. ȯ cre pusculis quãdo sol ẽ sub orizõte ad. 10. ⁊. 8. gradus. quoꝝ ascensus nõ continet spacium vltra hore equalis ⁊ quintam vnius hore. ⁊ ille terminꝰ celebrandi tũc ⁊ nõ ante ꝓbatur ȯ conse. di. ꝑᵃ. Nocte sancta natiuitatis missas celebrẽt ꝑsbri

⁊ infra eadē di. §. ꝺ ieiunijs. In sabbato
sancto circa noctis initiū missarū solen
nia sunt celebranda. ⁊ rō est. q2 illa pars
diei artificialis que est post nonā sabba
ti sancti cōputat cū nocte pcedente diē
dn̄icam. vnde in benedicōne cerei dicit.
qui hanc sacratissimā noctē. termin' āt
celebratōnis. s. hora nona colligit ex cō
suetudine ecclesiarū. ⁊ ille termin' maxi
me attingit in diebus ieiuniorū qn̄ regu
lariter in ecclesijs collegiatis ꝯsueuit cir
ca horā nonā missa de ieiunio celebrari
Istam aūt circūstantiā tpis cōcomitat
quoddā necessariū ad faciendū tractū
tpis in celebratione misse ordinata qua
cunq3 hora diei artificialis fiat. s. legē in
troitū orōnes ⁊ eplas sicut in missalib'
ſm vsum ecclesie romane notat. sine q̄
bus pmissis nullus ordinate cōficit. nec
forte absolute quis cōficere posset. vt s
tactū est di. 5. nisi pmitteret ad min' 1ª
verba p que signaret se pferre verba cō
secrationis in psona xpi nō in psona sa
cerdotis. Ultimū est q celebrantē o3 ha
bere aliquē respondentē in psona totius
ecclesie: ut denotet eē mediator iter deū
⁊ ecclesiam offerens sacrificiū deo pro
ecclesia que sibi assistit in offerendo.

Ad argumenta. ad
pmū potest exponi illa glo. illius verbi
malachie q̄cquid a nobis benedicit sup
ple inquantū mali estis. quia mali inq̄n
tum huiusmōi adulādo benedicūt ma
lis q̄bus deus veraciter maledicit. sed in
eucharistia sacerdos nō benedicit inq̄tū
malus. sed inq̄tum habet in benedicen
do ⁊ consecrando intentionē ecclie. Ad
2m cum dicit nulla ei relinquit potestas
verum est de potestate ad ordinate exe
quendū. nō autē de potestate ad simpli
citer exequendū. Ad 3m. si oblatio sacra
menti inq̄tum oblatio sacramēti habe
at efficaciā p illo pro quo offert necesse
est cōcedē q oblatio facta a malo equa
lem habeat efficaciā sicut illa que est fa
cta a bono. Sed si multa alia cōcurren
tia in missa per modū orationis multū
faciant ad efficaciā misse. quod videtur
pbabile. quia deuotio in vna alia ora
tione nō multo minus distat apud deū
a deuotōne in quibusdā pertinentibus
ad missā. ⁊ deuotio acceptatur ſm me
rita illius cuius est deuotio. sequitur q
missa melioris erit melior. ⁊ tamē sacra
mentū vtrobiq3 ē quale. Si queras q̄d
simpliciter tenendū. Respondeo. nullū
bonū recōpensat deus ſm iusticiā distri
butiuā nisi pter aliqd meritū cui cor
respondet illud bonū. Istud meritū qd
dicit esse in cebratōne misse ut missa est
nō potest esse meritū abstractū sic ydea
Platonis. ergo oportet q sit realiter ali
quod meritū. vel ergo totius ecclesie vl
alicuius membri. nō est aūt totius eccle
sie nisi quia alicui' ptis. non est aūt ptis
male ⁊ mortue i toto sicut eēt ptis viue.
i. existentis ⁊ opantis in charitate. ergo
in missa nō est tantū meritū cuiuscūq3
quādo est mali sicut quādo est boni. ⁊ p
ꝯsequēs deus ſm iusticiā retributiuā n̄
habet alicui in ecclesia nec etiā toti eccle
sie recompēsare tantū bonū p ista sicut
p illa. Ad 4m dico. q sumē est mag' ne
cessariū q ꝯficere. ⁊ magis necessariū l3
sit in se aliquando nobilius. plurib' tn̄
cōpetit q min' nobile qd est minoris no
bilitatis. ⁊ rō ē maior siue cōmunior ne
cessitas. ita est hic. q2 xps expsse docuit
se velle sumi eucharistiā a quolibet xpi
ano. Jo. 6. Nisi manducaueritis carnē
filij homis. ⁊ ibi loq̄tur oībus. sed cōse
cratione seu dispositōem noluit ita esse
cōmunē. q2 nō fuit ita necessariū ut ess3
cōis. pn̄t eni pauciores dispēsare q susci
pere. Ad 5m dico q Laurētius dispensa
uit sanguinē xpi. ut p3 in legēda. qd bn̄
est congruū. q2 sanguis nō dispēsatur ni
si in calice. tactus autē calicis cōceditur
diacono. sed corp' nō dispensat nisi spēs
panis tangat. Ideo sequēs auctoritas ꝺ
dispensatōne corpis a diacono videtur

difficilioꝛ. Ad quã dici pōt ꝙ simplr̄ in casu necessitatis concedit diacono dispē sare corpus xpī. vt dicit auctoꝛitas allegata. sed nō seqtur ex hoc ꝙ possit conficere. qꝛ minus est dispensare ꝙ̄ cōficere. Nullo aūt modo laico ꝯficere nec etiã dispēsare ꝯuenit. ꝫ illud de. cō. di. 2ª. ꝯuenit. vbi dicit ꝙ qdam pſbri intm̄ pui pendūt diuina misteria vt laico corpus dn̄i tradant ad deferendū infirmis. ⁊ sequitur. interdicit synodus ne talis temeraria pſumptō amplius fiat. Rō ꝯgrua est. qꝛ sicut ab aĩa mediāte corde deriuant vtutes aīe ad cetera mēbra. ⁊ ĩ corde est pncipalis sedes vite. 16. de aialib⁹. ⁊ etiã in qlibet politia actus pncipales ptinētes ad illã politiã. ptinēt ad aliquã psonã pncipalē in illa politia. ita rōnale est istū actum ꝯficiendi ⁊ dispensandi eucharistiã residē apud illū qui est pncipalis in hierarchia ecclīastica. h⁹ aūt est sacerdos. g̊ ⁊c. Confirmat hoc qꝛ nō minoris reuerētie vel auctis est posse super corpus xpi verꝫ ꝙ̄ sup corp⁹ xpi misticū 2m aūt soli sacerdoti ꝯuenit eque. g̊ vel magis pp reuerentiã corpis xpi veri soli sacerdoti cōueniet auctas respectu ipsius cōficiendi ⁊ regularit dispensandi. nō eni pōt in ecclesia nimis digna psona nec nimis dign⁹ gradus inueniri ad consecrationē vel dispensationē istius sacramenti in quo veraciter ⁊ realiter cōtinetur ille qui est sanct⁹ sanctoꝝ cui sit gloria in secula seculoꝝ. Amen.

Di. decimaquarta.

Post hoc de

penitētia. Postꝙ̄ mgr̄ determinauit de sacramēto baptismi. ⁊ confirmatōis ⁊ eucharistie. hic determiat de sacramēto penitētie. qd̄ est cōmune sacramentū tamen post baptismū. quia scda tabula post naufragiū est penitētia. fm hiero.

Circa istã di. quero pmo. vtrū penitētia necessario requirat ad deletionē peccati moꝛtalis post baptismū cōmissi. videt ꝙ nō. quia cessante actu interioꝛi ⁊ exterioꝛi cessat esse peccatū. g̊ statim sine penitentia deletur. añcedens pꝫ. qꝛ peccatū nō est nisi deoꝛdinatio in actu exterioꝛi vel interioꝛi. 2º sic. hō offensus pōt remittē offensã absqꝫ hoc ꝙ offēdēs peniteat. g̊ multo magis de⁹ qui est sūme misericoꝛs. sed remissa offēsa remittit peccatū. g̊ ⁊c. hec duo argumēta pbant ꝙ nō requirit penitētia ad istaꝫ deletionē.

Item ꝙ nō valeat ad illã deletionē pbatur pº sic. Aug. in omel. sup illō Mat. 5. Estote misericoꝛdes. loquēs de damnatis dicit. Erit ⁊ tūc penitētia sꝫ tamē infructuosa. qd̄ pbat per illud dictū de dãnatis Sap. 5. Penitentiã agentes ⁊c. Si dicas ꝙ ꝙ̄diu hō est in vita ista valꝫ penitētia ad deletionē peccati. sꝫ n̄ post. Contra hoc est auctoꝛitas hiero. de penitenti. di. 3. ⁊ ponit in littera. Nihil iude pfuit egisse penitentiã per quã scelus emendare non potuit. Item opoꝛꝫ illō per quod delet peccatū moꝛtale esse maius bonū ꝙ̄ peccatum illud sit malum vel eque bonum. sed penitētia est min⁹ bonum ꝙ̄ peccatum moꝛtale sit maluꝫ. g̊ ⁊c. maioꝛ patet. quia non recompēsat malū nisi p bonū equale illi quod tollit minoꝛ pbatur. quia penitētia est bonū finitū. peccatū aūt moꝛtale ē malū infinitum. qd̄ pꝫ p illud Ansel. Cur de⁹ hō. li. 2º. c. 5. tm malū est peccatū quant⁹ est qui offendit. vel in quē cōmittit. sed ille est infinitus. quia tibi soli peccaui. g̊ ⁊c. Hec duo argumēta pbant ꝙ penitētia nō valeat ad deletionē peccati moꝛtalis

Oppositum probatur similibus vijs. quantum ad pimam viam sic. Saluatoꝛ ait Luc. 13. a. Nisi penitentiam egeritis omnes simul peribitis. Item hiero. secunda epistola ad Demetriadeꝫ. ⁊ ponitur in littera 2ª post naufragium. ⁊c. Prima tabula comparatur naui integre: qua fracta naufragus periclitatur: nisi alicui tabule adhereat. hec dicitur

2ª tabula. ergo a simili cadens in peccatum mortale ⁊ in hoc passus naufragiū spūale piclitatur nisi adhereat pnīe. ¶ Item quantū ad scdā3 ꝯclusionē arguitur sic Math. 3. dicitur. Agite penitentiā ⁊c. ergo v3. ¶ Itē Ezech. 18. Si ipius egerit penitentiam. sequit. oium iniquitatum eius nō recordabor. vita viuet ergo ⁊c.

Hic sunt tria uidēda.

Primo quid manet in peccatore trāseunte actu a quo dicitur peccator quia si nihil tale manet non o3 querere quid delendum sit: immo omino eēnt similes qui nihil ꝯmisit ⁊ qui cessauit tñ ab actu peccandi interiori ⁊ exteriori ¶ 2° ꝙ illud deletur ⁊ ad hoc requirit aliq̄ punitio ¶ 3° ꝙ non q̄cunq3 sed punitio penitētialis. ⁊ in hoc p3 solutio q̄ōnis.

¶ De primo sciendum. ꝙ sicē ē duplex iusticia hitualis .s. grā ⁊ caritas ⁊ actualis sc3 rectitudo nata ineē actui elicito. ⁊ ꝑma p3. 2ª declaratur. q2 actus natus est elici ꝯformiter sue regule. ⁊ in ista ꝯformitate ꝯsistit rectitudo eius. Item cum opposita eq̄ multipliciter dicant erit duplex iniusticia hitualis .s. priuatio grē i eo cui debet inesse. ⁊ actualis .s. priuatio istius rectitudinis in actu cui debēt ineē. Post aūt actum intrinsecū ⁊ extrinsecū transeuntē manet q̄dam iniusticia hitualis. Sed non ab illa sola dicitur quis peccator. alioqui qui ꝯmisisset duo milia peccata mortalia. ⁊ qui vnum eēt eq̄ peccator intēsiue ⁊ extēsiue. quia ⁊ tota gratia quantū ad intēsionē. ⁊ sola ipsa quantū ad extensionem ꝑuatur tam in eo qui ꝯmisit vnū q̄ʒ in eo qui duo milia. ⁊ ideo non dicet vnus minus peccator post actū transeuntē q̄ʒ ali⁹. ¶ Assūptum ꝓbatur. q2 i quolibet peccato mortali ita ꝑuatur grā ꝙ nihil eius manet. ⁊ ꝑ ꝯsequēs ꝑ nullum succedens pōt fieri intēsior. neq3 extensior. loquēdo de ꝑuatōe ista hituali q2 ñ priuat nisi vnū hitū sicut nō ē natus nisi vnic⁹ ineē. ⁊ h rō silis est rōi Ans. d ꝯceptu v̄ginali: ꝙ peccatū origiale nō ē natū inesse mag̃ i vno q̄ʒ i alio. q2 in q̊ est iiusticia nō pōt ab eo ꝑuari iusticia. d q̊ dictū est li. 2°. di. 7. q. Iniusticia aūt actual' manē nō pōt cessante actu. q2 illi⁹ sbm ꝓxīm est act⁹ in aīa sic ⁊ rectitudis sibi opposite. nō eni aīa pōt eē imediatū sbm illi⁹ rectitudis s3 tm̄ actus in aīa. adhuc tñ nō manēte actu nō man3 illa rectitudo nec ei⁹ obliq̄tas. ¶ Dicit ergo ꝙ manet i aīa q̄ peccauit reat⁹ culpe q̄ est q̄dā obligatio ad pena3 debitā illi culpe. Illa aūt obligatō est q̄dā relō real' ñ fūdata sup actū clpe s3 sup ipa3 essen^am aīe nō tñ nisi culpa ꝑuia actuali. sic est dictū sepe s quō sup actōnem fundat relō ¶ S3 ꝯ hoc arguit dupliciter. ꝑ° ꝙ nulla relō realis fūdata super actū culpe manet in aīa ¶ 2° q2 si maneret nō ab illa diceret aīa peccatrix.

Primū ꝓbatur. q2 relō realis intrīsec⁹ adueniēs sequit necessario positōem extremo⁊. hec aūt nō sequit. p3 q2 aīa eadem manēte ⁊ deo seu pena eodē mō se hñte. nō ꝓpter hoc aīa eodē mō ē obligata ad penā. q2 nō añ peccatū. ¶ Q2 si sit relō extrīsecus adueniēs necesse ē sibi dare causā ꝑ quā adueniat extremis ia3 positis sic d vbi ⁊ ceteris. nō. n. pōt eē respect⁹ real' nō sequēs extrema posita q̄n sibi vt t̄mio rñdeat aliq̄ actio realis. sed isti⁹ obligatōis nō pōt dari actio realis nec agēs reale. nō. n. aīa q2 peccādo non habuit nisi vnicā actōem deordīatā q̄ fuit ad illud velle ꝑuatū circūstātijs debitis ⁊ ita nō ad istū respectū ut ad t̄minum. nec pōt ista obligatio dici t̄minus actōis dīne imediatus. q2 nulla aīa dicit peccatrix ꝑcise ab illo qd ē termin⁹ actōnis dīne 2m ꝓbatur ꝑ illud vltim. q2 si cēt i aīa talis obligatio ñ posset fingi in esse nisi a deo imediate. ⁊ ita ꝑ ista3 formaliter ñ esset aīa peccatrix cū de⁹ nō sit cā peccati ꝑ se s3 solū ꝑmissiue ¶ Istā difficultatem tāgit mgr̄ di. 18. c. vltio. ⁊ vr̄ soluere ꝑ h° polluta ē aīa inq̄t quousq3

peniteat. sicut erat duz in ea erat praua volūtas. ⁊ explicat de eo q̄ tetigit morticiniū. cessante eni tactus est imundus sicut prius. ⁊ subdit: ita polluta remanet aīa sicut fuit in ipo actu peccati. q2 ita ē longe a deo p dissimilitudinē. ipa g̊ dissimilitudo que inest anie ex peccato. ⁊ ē elongatio aie a deo macula intelligitur Cōtra istud stat deductio prior. q2 macula ista vel elongatio vel dissilitudo quōcunqȝ nominet nō pōt eē tm̄mō carētia hitus grē. q2 illa totalr inest pmo peccato. nec carentia rectitudis in actu. q2 ista nō est nata manere nisi manēte macula in actu. Item macula summi odij. a. et amor summus ipius. a. repugnāt. g̊ p vnū auferf aliud. ⁊ p ɔñs macula odij. a. possit auferri p imoderatū amorē ipius. a.

Dico ergo quantū ad istū articulū: q̄ nihil reale absolutuȝ vel relatiuū est in aliq̄ cessante omi actu peccati a q̄ ille dicat peccator. ⁊ hoc vel grauiter vel multiplr peccator. sicut aliqs dicit post actū transeūtē. Quia si dicatur aliq̄d derelictū ab actu manere. illud nō est formalr peccatū. q2 pt stare in iustificato sicut hitus vitiosus. vl dispō ad illum manet iniustificato hito patȝ q2 in pn° pnus est ad sequendū illā iclinationē hitus vitiosi. sed pugnādo contra eam bene meret ⁊ acquirit sibi habitum incontrariū. vñ magni peccatores nō statim qñ sunt iustificati habēt illaȝ pacē quā hñt pfecti ⁊ exercitati in virtutibus. Quicūqȝ etiā hitus vel dispō vitiosa derelinqueret ex actib' desinēt esse post fluxū tpis nisi firmaret p frequētes actus. sicut vlr omis dispō ad habitum desinit esse cessantib' actib' pficientibus habitū. Sed illud a quo peccator dicit peccator post actū nō desinit esse p q̄tūcunqȝ tpus lȝ act' siles nō adiciant. semper eni in infinitū est peccator postq̄ cōmisit. nō est g̊ ibi aliq̄d absolutū vel relatiuū positiuū vel pūatiuū a quo dicatur peccator a tpe cessatōis act' vsqȝ ad pniam. sed tm̄mō quedā relō rōnis inq̄tum est obiectū intellect' vel volūtatī dei. q2 postq̄ cōmisit dei voluntas ordinat ipm ad penā correspondentē peccato. ⁊ tūc itellect' pūidet ⁊ p omi tpe donec pena debita sit soluta. Istud pbat p Aug. sup illud ps. Beati quoȝ remisse sunt ⁊c. videre inq̄t peccata dei est ad penam iputare. auertē aūt faciē a peccatis hoc est ea ad penā nō reseruare. ita g̊ dicit peccata ab eo tecta nō ut deus tūc ñ videat. sed vt nolit aiaduertē. i. punire. g̊ ipm remanere in reatu post actū trāseuntē nihil aliud est nisi ipm a dei voluntate ordinari ad penā condignā illi peccato. obiectū aūt itellect' vel volūtatis vt intellectū vel volitū nō hȝ nisi relōeȝ rōnis. g̊ ⁊c. Cōfirmat p sile. q2 esto q̄ deus in multiplicatōe meritoȝ nō intēdat hitum charitatis vt possibile ē si merita sint remissa. vl etiā si eēnt intensa. tamē iste q̄ pla merita habuit transeuntib' interioribus ⁊ exteriorib' est magis meritus q̄ alius. qd nihil aliud ē nisi q2 ordinat ad maiorē glīaȝ. p qd nō hī aliqd reale positiuum vel pūatiuū absolutū vel relatiuū intrinsecū isti. sed tm̄ relō rōnis inq̄tum ut est obiectū volūtatis diuine ordinat ad multiplicē glīaȝ. ibi eni in acceptatione diuina ordināt ista merita. vel ille p merita ad taleȝ vel talē glīaȝ. sicut g̊ ista acceptatio pp̄ter merita transeuntia nihil est realis nisi actus voluntatis diuine. ⁊ in isto tm̄ relō rōnis sic in obiecto volito. ita ex alia parte pp̄ter peccata transeuntia nihil est aliud obiectio istius nisi reprobatio vel repulsio in voluntate diuina. ⁊ in peccatore relō rōnis vt abiecti vel reprobati ad talē vel taleȝ penā ordiati. Hoc tādē pȝ in grosso sili. q2 si quis offendat magnū principē tali offensa cui corrñdeat pena magna: cessāte illo actu nihil est in ipo qd prius ñ fuit pp̄ter qd modo dicat inimic'. ⁊ nō prius sed tm̄ in voluntate dñi offensi est actus

transiēs sup ipm. ⁊ p hoc in ipo ē relo rōnis ut in obiecto volito vel ordinato ad talē penā. Ex isto sequitur correlariū. qꝫ nihil aliud est post actū peccati cessāte offensa macula ⁊ reat⁹ nisi ista relo rōnis. s. ordinatio ad penā vt est disconueniens ipi anie dr̄ eius macula. sic per oppositum pulchritudo. vt aūt est obligatio formalr̄ ad illā penā dr̄ reat⁹. ⁊ ut ē actus volūtatis diuine in q̄ est tota ista realitas p quē actū ordiat ad talē penaꝫ dr̄ offensa. nihil eni aliud est offendi vel irasci in deo qꝫ velle vindicare ista pena ⁊ licet deus dicat figuratiue irat⁹ vel offensus. tn̄ accipiēdo istā rōnem irasci p velle vindicare exclusa passione concomitante istius velle deus formalr̄ ē iratus vel offensus. qꝛ formaliter est volēs vindicare peccatū cōmissū ꝯ legē suā.

De secundo articulo

dico qꝫ istud qd̄ dictum est remanere post actū in peccatore pōt deleri. ⁊ qn̄qꝫ deletur. iuxta illud symboli. Remissionē peccatoꝝ. ⁊ deus est remissiu⁹ peccatoꝝ. ⁊ qn̄qꝫ remittēs peccata. ⁊ hoc probatur sic. qꝛ aliqn̄ predestinatus labitur in peccatū mortale. pꝫ d̄ Dauid. Petro. ⁊ Paulo: ⁊ quasi innumeris. nō autem potest beatificari ad qd̄ pncipalit̄ ordiatur p pdestinationē nisi deleto peccato. accipiendo peccatū mō predicto. qꝛ nullus beatificat remanēs obligatus ad penam soluendā. qꝛ vel sil̄ soluēdā cū glia qd̄ est ipossibile. qꝛ ad minus ƒm dispōnem diuinā gloria illa ⁊ pena q̄cunqꝫ repugnat. vel post glorificatōnē soluendā qd̄ silr̄ est impossibile. qꝛ deus disposuit illā gliam in quocūqꝫ finalē esse. ita qꝫ n̄ sequet aliqua pena q̄ oportet ante glorificationē remitti vel deleri istā obligatōnem ad penam quādoqꝫ sustinendam. ¶ 2° dico qꝫ non remittit sine pena vl̄ equalente in acceptatōne diuina. qꝛ p qd̄cunqꝫ peccatū offendit de⁹ sicut scriptura satis clamat. offensa āt ei⁹ vel ira vt dictū est: est eius velle vindicare: vel aliqd sufficiens ad placandū exigere. g̊ posito quocūqꝫ peccato deus vult vindicare de peccante ¶ Sed velle vindicare est velle punire. g̊ post peccatū cōmissuꝫ ad eius deletionē requirit aliq̄ punitio vel equiualēs in acceptatōne diuina. Et licꝫ culpa que tollitur tollatur realit̄ per penam. sicut obligatio ad aliquid tollitur p solutionē illius. ⁊ licet quādoqꝫ tollatur p aliud a pena equiualens in acceptione diuina. tamē regularit̄ p penaꝫ ordinatur ⁊ si nō tollat. ⁊ hoc est qd̄ dicit cōmuniter. ⁊ accipit a Boecio. qꝫ pena ē ordinatiua culpe: ita qꝫ non potest relinqui in vniuerso aliqua culpa cui nō correspōdeat pena ordinatiua. Et simplicit̄ melius est peccatorē nō correctū eē i pena qꝫ sine pena. quia in pmo est aliquid boni. s. correspondētia iusta pene ad culpam. sed in. 2. esset tm̄ malitie. s. culpa ⁊ ipunita. Nec tn̄ intelligo qꝫ hic simplicit̄ necītas cui⁹ oppositum includit contradictionē. qꝛ ex q̄ nō est idē essentialit̄ deū remittē culpā. ⁊ punire eā vt patebit ex illa. q. di. 16. de expulsione culpe ⁊ infusione gr̄e. videt qꝫ deus posset vnū separare ab altero. sed de pō ordinata ista ē via vniuersalit̄ pcfixa a lege diuina ordinandi. s. peccatum per penam tanq̄ p proprium correspondens.

De tertio articulo

pmo videndū ē de re. 2° de noie. De re ē ista pclusio. qꝫ ad deletionē peccati regulariter reqritur pena vel punitio voluntaria. hoc pbatur. qꝛ p aliquā punitōeꝫ delet peccatū. ut dictū est in 2° articulo. ⁊ p aliquā nō deletur. vt pꝫ de punitōe damnatoꝝ. ⁊ de illa pena que statim sequit culpam. iuxta illud Aug li. confes. Iussisti dn̄e. ⁊ ita est vt pena sit sibi qsqꝫ peccator. Non est aūt ita pbabil̄ dr̄a iter punitōeꝫ q̄ delet pcc̄m ⁊ q̄ n̄ delet sic de volūtario ⁊ n̄ volūtario. tū qꝛ punitio damnatoꝝ lōge maior ē ⁊ intensiue

ꝛ extẽſiue ꝙ punitio viatoꝛis c⁹ peccatū
deleť ꝑ punitionē. ꝛ ꝑ ꝯñs mai⁹ ꝛ min⁹
in intenſione ꝛ extenſione nõ facit dr̃iaꝫ
iter punitionē delentē peccatū ꝛ ñ delen
tē. tū qꝛ ita videm⁹ in offenſis hũanis ꝙ
pena vel diſplicẽtia volũtaria placat of
fenſū. nõ aũt oio iuolũtaria ꝛ cum mur
mure ſuppoꝛtata vel ſuſcepta. ğ rõnale
ē ſi ꝑ aliquā penā dẽat deleri offenſa. ꝛ
ꝑ aliquā nõ. ꝛ dr̃ia quo ad hoc ñ ſit ita
pꝛobabilis ꝑ aliq̃d ſicut ꝑ voluntariū ꝛ
inuoluntariū ꝙ pena volũtaria regula
riter req̃ratur ad deletionē pcc̃i. Et tũc
ſeq̃t coꝛrelariū q̃uo duplr̃ oꝛdinať cul
pa ꝑ penā. culpa enĩ manēs oꝛdinať per
penā cõcomitantē: ſed inuoluntariā. cul
pa enĩ oꝛdinata ꝑ penā voluntariā dele
tur ꝑ eā. Sed ſi q̃ras q̃uo aliq̃ pena poſ
ſit eſſe volũtaria: cū de rõne pene ſit eē
inuoluntariū. qꝛ ſicut null⁹ peccat in eo
qð nõ vult. ita nec puniť in eo qð vult.
Hec difficultas ꝓlixioꝛē req̃rit declara
tionē. vbi intelligendū eſt ꝙ inuolunta
riū ſimplr̃ eſt illud ꝯ quod volũtas ſim
pliciť remurmurat. ꝛ ꝑ ꝯñs ꝑ op^m volũ
tariū ꝑt intelligi triplr̃. vno mõ ꝯtra qð
nõ oio volũtas remurmurat: ſed paciẽť
ſuſtinet. 2° qð volũta^e acceptat. 3° qð
volũtarie cãt. ꝛ h° duplr̃. ſ. vel vt cã ꝓxi
ma ꝑtialis. ꝛ nõ intẽdens iſtū effectū. vł
vt cã remota ꝑncipalis ꝛ intẽdēs effectū
ꝛ ſic habenť q̃tuoꝛ mẽbꝛa. Et pꝫ hec di
ſtinctio. qꝛ in ꝑmis duob⁹ modis triſti^a
eſt obm̃ tm̃° volitõis. In 3° ē effcs tm̃ et
ñ obm̃. In 4° ob^m ꝛ ẽt effect⁹ niſi aliq̃d
ipediat. hec mẽbꝛa ſtati declarabunť. pꝫ
ẽt oꝛdo. qꝛ 2^m addit ſuꝑ ꝑ^m q̃tū ad rõeꝫ
volũtarij. ꝛ 3^m ſuꝑ 2^m. ꝛ 4^m ſuꝑ 3^m. Pe
na ẽt põt intelligi vel qðcũqꝫ incommo
dū ſiue diſcõueniēs. ꝛ illud põt eē i hoie
in ꝑte ſenſitiua. vł in coꝛꝑe ꝯiũcto actui
aie ſenſitiue. vel põt eē ꝑmū diſcõueniēs
qð eſt triſticia que eſt ex ꝑte intellectiua
q̃ ꝓpꝛie ꝛ ꝑmo eſt pena. ð q̃ dicit Aug⁹.
de ci. li. 14. c. 15. ꝙ triſtitia eſt diſſenſio
animi ab his reb⁹ q̃ nobis nolẽtib⁹ acci
derũt. Suppoſito ğ ð penis exterioꝛib⁹
tanq̃ de manifeſtis q̃uo pñt eſſe volun
tarie quocunqꝫ iſtoꝝ q̃tuoꝛ modoꝝ vo
luntarij. De pena iſta ꝑ^a. ſ. triſticia ſpeci
ali videamus. pꝫ ꝙ ipa põt eſſe volun
taria ꝑ°°. ſ. ꝫꝫ q̃d. i. pacienť tollerata. qꝛ
malū incõmodū dū tm̃ nõ ſit ꝯ rectā rõ
nem põt nõ tm̃ abſolute paciẽter ſed oꝛ
dinate patienť ſuſtineri. põt ẽt iſtud ac
ceptari in oꝛdine ad aliquē finē ut dicit
Aug. li. de pnia. Peccatoꝛ de pcc̃o dole
at. ꝛ de doloꝛe gaudeat. Sed 3^m. ſ. q̃uo
volũtas cãt doloꝛē vel triſticiā volũta
rie ut cã ꝑtialis ē difficilius. Ad qð dico
ꝙ triſtitia i aliq̃ volũtate cãri nãlr̃ ñ ꝑt
niſi a duab⁹ cãis ꝯcurrẽtib⁹. ſ. ex actuali
nolitõne alicui⁹ exiſtentie ꝛ actuali apꝓ
henſione illius exñtie iuxta deſcriptõeꝫ
triſticie ꝑmiſſā ab Aug°. q̃cquid ğ ē cã
nolitõnis eſt cã ꝑtialis ipius triſticie. lꝫ
nõ intẽdat ꝑ nolitionē cãre triſticiā. nec
oꝫ intẽdere. iſte aũt due cãe q̃ñcunqꝫ cõ
currũt q̃tum eſt ex ſe cauſãt triſticiā ſic
effectū nãliter cõſequentē. Ex iſto 3° de
clarať 4^m. qꝛ ex quo triſticia ſequiť ut ef
fectus nãlis nolitõꝫ actualē alic⁹ ꝛ ꝯſide
rationeꝫ actualē illius noliti. lꝫ iſte due
cauſe multiplr̃ poſſint concurrere. qꝛ ex
tot cauſis ex quot ꝑt eē talis ꝯſideratio
actualis in intellectu. ꝛ talis actualis no
litio in voluntate. tñ nihil vnū ꝑt eē cã
triſtitie loquendo de nãli cauſatiõe niſi
poſſit eſſe cã ꝯcurſus iſtoꝝ duoꝝ q̃ ſũt
cãe ꝓxime nãlr̃ neceſſarie. hi⁹ aũt cauſa
cõis põt eſſe volũtas ut imperans actū
ꝯſideratõnis. ꝛ actū nolitõnis eiuſdem
obiecti. ꝛ hoc in oꝛdine ad illū finē intẽ
tum vt ſequať triſticia puniēs. ğ volun
tas ꝑcipiens intellectui ꝯſiderare aliq̃d
vt actu exñs ꝛ voluntati nolle illud vt
actu exiſtens cauſat triſticiā tanq̃ vna cã
etiam intendēs iſtū effectū. ꝛ hoc nõ vt
ꝓxima. qꝛ non poteſt eſſe vna cauſa ſuf
ficiens ꝓxia. ſꝫ cãt triſticiā vt vna cã re
mota. quia cauſa eſt pꝛoximarum cãꝝ
reſpectu triſticie ꝛ applicationis earum

Sic ergo patz quō pma pena .s. tristitia pōt eē sūme voluntaria. ⁊ ē a voluntate cāta: non tm̄ sicut a causa ptiali sic vniuersaliter cātur a volūtate volēte illud quod euenit. sȝ sicut a cā totali remota tm̄ applicāte .s. cās ptiales pximas hui⁹ effect⁹. ⁊ h⁹ in ordine ad talē effectū cāndum. ¶ Tūc ad argumentū illud ois pena ē inuolūtaria. verum ē fm̄ se compādo ad voluntatē sequentē affectionē cōmodi. tamē pōt eē volūtaria voluntate aīcedente scȝ volūtarie applicatōe cāꝝ ad quas sequit̄. pōt etiā eē volūtaria volūtate iusta acceptāte. ⁊ hoc volūtate sequēte affectionē iusticie. qꝛ sic acceperit qcquid hȝ ordinē ad p se volendū iuste. ista aūt tristicia pōt eē ad aliquid per se iuste volendum.

De secūda conclusione

sione hui⁹ articuli .s. de vocabulo penitētie. dico ꝙ sicut i punitione ista volūtaria ꝯuenit multa ꝯsiderare. Primo q̄dē velle punire qō ē velle impatiuū seu efficax ꝯiungens cās pximas ipius punitōnis passiue. Et 2° nolle peccasse l' displicere quod ē cā ptialis pxima pene. lȝ nō intendat penā illam. Et 3° velle acceptare punitionē illam passiuā iā inflictam. 4° patient̄ ferre punitionē. Et hec q̄tuō sic breuiter explicant̄ vindicare ꝯmissuȝ Detestari ꝯmissum. Acceptare penaȝ inflictam. Pacient̄ ferre penā inflictā. His q̄tuor corn̄dent alia q̄tuor ex pte termi volitōis. in quib⁹ ē idem mâle scȝ puniri. formalia aūt q̄tuor supaddita scȝ volitum a volūtate cānte. a volūtate detestante. a volūtate acceptāte. ⁊ a volūtate patient̄ ferente. Pȝ aūt ꝙ nō ē p se idē volitio aliqua p̄dicta ⁊ ipa punitō passiua. ⁊ ita nomē qō p se signat volitōeȝ ⁊ ꝯnotat punitionē nō significabit vniuoce punitionē ꝯnotādo volitionē. ⁊ p ꝯñs si aliq̄ dictio significet p se punitōeȝ volitā ⁊ pene volitionē hoc erit equoce Itꝫ si significat istā q̄druplicē volitionem hoc erit equoce. ¶ Istis g̃ octo posset imponi aliqō idē nomē equoce. ¶ Sȝ faciendo vim in h⁹ noie penitere ⁊ sequendo auctoritatē ⁊ vsū loquentiū ð h⁹ nomine. cū penitere sit penā tenē fm ethimologiā nois: tenere penā ipoꝛtȝ actōeȝ respectu pene non tm̄ passionē ipius vt inherentis pprie vr̄ significatū hui⁹ vocabuli ꝯsistere in q̄tuor pmis. ¶ Et sic fit q̄druplex diffinicio vl' descptio ei⁹ qō ē penitere. ¶ Prima ē ista penitere ē vindicare peccatū a se ꝯmissum. ⁊ pȝ quō est ibi tenere penam. qꝛ applicare sibiipi penam ē teneri eam ⁊ istud pōt intelligi siue applicet vl' infligat penā in effectu vl' affectu. qꝛ vindicās nō minus vīdicat ⁊ si nūq̄ȝ pena nō sequat̄ ppi defectū alicuius cāe 2ᵉ. dum tm̄ ipe eq intendat penam infligē. ¶ 2ᵃ descptio ē. penitere ē detestari vl' odire peccatū a se ꝯmissum vl' displicentiā hr̄e ð hoc peccato a se ꝯmisso. ⁊ pȝ quō ē ibi penā tenere qꝛ in cā pxima ptiali. Et istud pōt intelligi de nolle vl' detestari vl' displicentiā hr̄e de hoc peccato sub ppria rōne vl' in generali simul ð quocunq̄ȝ peccato a se cōmisso. ⁊ iteꝝ de displicētia formali vl' v̄tuali. ¶ Et ē displicentia virtualis quicūq̄ȝ act⁹ voluntatis v̄tualiter includēs illā displicētiam sicut quodāmō causa includit effectum. licet effectus in se non causetur. sic cū omis nolitio oriatur ex aliqua volitione ois displicentia seu nolitio peccati lȝ formaliter non insit: pōt virtualiter i esse in aliq̄ volitione ad quā nata ē consequi talis displicentia. ¶ 3ᵃ descptio penitere ē penam inflictam p peccato suo commisso gratāt̄ acceptare: ⁊ pȝ quō h̄ ē penam tenere sicut obiectū tenere p actum voluntatis. ⁊ istud pōt intelligi de acceptare formalit̄ vl' virtualit̄ sed aliq̄ alia acceptatōe in qua ista includitur v̄tualiter sic volitio entl ad finē includit̄ in volitione finis. ¶ 4ᵃ descptio ē: penitē est penam sibi p peccato suo inflictā patienter sufferre. ⁊ pȝ quō hic ē penam te-

nere. quia non abicere remurmurando vñ ⁊ cõiter in hoc sensu sustinere. i. sub actione agentis insligentis se illi confor mando tenẽ. Omis punitio voluntaria ꝯtinetur sub aliquo q̃tuor modoꝝ pñie sed ad deletionem cuiuslibet peccati mõ talis actualis post baptismũ ꝯmissi req̃ ritur aliqua punitio volũtaria. g̃ ad ei⁹ deletionẽ requirit pñia dicta aliquo il loꝝ q̃tuor modorum.

Ex his ad solutio

nem qõnis arguit breuiter sic. Ad dele tionẽ culpe mortalis p⁹ baptismum cõ misse requirit punitio volũtaria vl' vo luntas punitionis: sed neutꝝ istoꝝ põt esse sine pñia g̃ ⁊c. Prima ꝑpõ ẽ ꝓbata in 2° articulo ⁊ in ꝑncipio istius tertij ar ticuli. 2ª pꝫ ex 2ª pte istius articuli. Ex ista rõne patẽ põt quomõ conclu⁹ in qua stat solutio qõnis debeat intelligi. s. ꝙ pñia requirit ad deletionẽ peccati ⁊c. nõ .n. intelligit nisi de penitẽtia actuali. i. actu puniendi qui ẽ peni tenẽtia vt ita loquar actualis. Nec de illo actu intelli gitur nisi indistincte accipiẽdo ad qõcũ ꝗ q̃tuor ꝑdictoꝝ. An aũt oꝫ istũ actuꝫ eẽ rectum seu v̓tuosum vl' nõ: ⁊ etiã for maliter vl' nõ. de hoc in sequẽti qõne. Intelligit etiã ꝯclusio õ reqri nõ sim' plicit necãrio c⁹ oppositũ includit ꝯdic' tionem. quia posset deus remittẽ sine oĩ actu illius cui remittit. Sed nec õ requi ri necessario supposito actu hois cui re' mittit. posset .n. deus remitẽ p aliqueꝫ motũ feruentẽ dilectionis i deũ absqꝫ q̃ cunqꝫ q̃tuor ꝑdictorũ actuũ sub ꝓpria rõne. vtpote in actu feruoris ad marty' riũ statim sustinendũ. vbi forte nõ esset cogitatio de aliquo peccato mortali p⁹ ꝯmisso. nec p ꝯsequẽs aliqõ penitẽ ꝑdi ctum ⁊ h⁹ formalit: lꝫ virtualiter in illo motu eẽt penitẽ ₰m 2ªm significationeꝫ ⁊ istud ꝓbat: qꝛ nullus excludit a regno celoꝝ qꝛ facit illõ qõ simplicit ẽ necãriũ sꝫ ẽ possibile aliquẽ vsqꝫ ad instãs .a. ex' istentem in peccato mortali ab instanti a .necessitari a toto corde insistendum circa actus detrahentes a cogitatõne de peccato ꝯmisso. vtpote statim exposito martyrio artissimo. ⁊ pp hoc dictum ẽ in ꝯclusione ꝙ requiritur ad hoc vt pec catum mortale regulariter deleatur. qꝛ dicit regulariter fieri qõ fit ₰m reglas õ terminatas a sapia diuina. quaꝝ hec ẽ vna ꝙ peccatũ ꝯmissum nõ deleat sine displicentia de peccato ꝯmisso: que ap paret multũ rõnalis: quia sicut pecca' tum auertit a fine ⁊ conuertit ad creatu ram ita rõnale ẽ ꝙ nõ deleat nisi p mo' tũ oppositum auertentẽ a peccato siue a creatura. vt circa illam fuit peccatum ⁊ conuertentẽ ad deum. Ad hoc autem ꝙ ẽ displicere de peccato ꝯmisso possũt reduci alia tria membra eius quod ẽ pu nire. Speciales aũt conditiones qualit actus penitendi vl' puniendi requiratur ad peccati deletionem: an vt dispõ ꝑuia an vt ꝯcomitãs ptẽbit i' ꝓxima qõe.

Ad argumenta.

Ad primum pꝫ ex ꝑmo articulo. Ad 2m non ꝓbat nisi de potentia absoluta dei: ⁊ hoc concessum ẽ in scõo articulo ꝑncipali. Sed si arguas ꝙ de potentia ordinata põt remittere sine pena sicut ⁊ homo iratus. R°. remissio eius si ẽ ꝑ mutationem voluntatis eius. quia vo' luntas eius ⁊ in se ⁊ in actu volendi taꝫ absoluta ꝗ inquãtũ transit sup obiectũ ꝑmanet vniformis. ⁊ p ꝯñs si in eterni' tate vult aliquẽ puniendum esse ꝓ aliq̃ tpe vult illum semp pũiendũ ꝓ illo tpe nisi aliquid in creatura mutet. nõ sic au tem de voluntate homis irati que mu' tat quantũ ad actum volẽdi ⁊ nolendi. Ad 3m de penitẽtia damnatorum di' co vt prius dictum ẽ ibi. quia vere non penitent. quia nec penã tenent cum non sit ibi voluntarium: sed remurmuratio. Sed de hoc quod dicitur õ iuda. respõ deo ꝙ non quicunqꝫ actus penitẽdi suf'

ficit ad deletionem peccati vt patebit ex sequenti qone: sed oz q sit actus ordinatus et maxime ex circunstantia finis que pma est inter circunstantias actus moralis. Judas autem non penituit cum ista circunstantia. i. ex dilectione dei. ¶ Ad vltimum patebit aliqualiter ex qstione sequenti quis actus penitendi vel puniendi est dispositio pria ad deletionem peccati. et quis formaliter requisitus in quo delet peccatum. et ille scds e tm bonum quantu malum e peccatu. quia malum peccati consistit in auersione a fine. g et bonu reductiuu consistit in couersione ad finem. Ita autem pfecte conuertit in deum actus conuersionis sicut auertit actus peccati. sicut aute non est in 2° actu realiter bonitas intensiue infinita. ita nec in actu peccati malitia intesiue finita: quia no est maior malicia q bonum quod priuat. no priuat aut bonum ab actu nisi qd natu esset inee actui. actui aut cum sit quid finitum no e natu inee bonum nisi finitum. e g pcise ifinitas et malitia in peccato: et bonitas in actu opposito pter infinitatem ipsius obiecti a q peccatum auertit et ad quod actus bon conuertit. et hoc non e nisi infinitas pticipata vel magis fm dici in ipso actu pp ter ifinitate reale et simplr i ipo obiecto

Secudo quero vtrum actus penitendi reqsitus ad deletione peccati mortalis sit actus alicuius virtutis. q no qr passionibus non ledamur. 2° eth. actus autem vtutis laudabilis est ex eode. 2° penitere autem e passio quedaz. sicut et ipsa punitio qua includit. ¶ Item actus virtutis est volutarius: quia electiu ex 2. eth. sed penitetia e inuolutaria. nihil eni e penale nisi quod est contra voluntatem. et tuc vt prius. ¶ Item virtutes fuissent in statu innocetie et remanebut in patria quia natura remanebit pfecta. et fuisset tunc pfecta cuius nature sunt ille virtutes. sz nec inocetia: nec in pria pot esse penitetia. quia nec aliquod malum de quo habeatur punitio voluntaria. g et c. ¶ Item si penitere eet actus virtut n eet alterius potetie q voluntatis. pz inductiue sed no e aliquod velle: quia respectu mali. nec nolle: nisi hoc quod est nolle peccasse: sed iste no e actus virtut quia nec electiu: na electio no e respcu i possibilis. pteritum autem no fuisse est impossibile deo. ex. 6. eth. hoc solo priuatur deus ingenita facere que facta sut ¶ Item aut e actus virtutis acquisite. aut infuse. no pmo modo. qr acquisita pot manere cum peccato mortali. et act eius actus autem penitentie virtutis n: quia delet mortale. Nec infuse. patet p inductionem de fide. spe. et caritate. et etiaz p pbatoem communez. quia quelibz virtus infusa et actus eius habet immediate deum p obiecto no sic ille actus. sed peccatu g et c. ¶ Opp p mgrm i lra. pz.

In ista questione primo oportet videre quomodo punire possit ee actus virtutis. et hoc fm quem libz istoz quatuor modorum qui positi sut in solutione pcedete articulo 3°. et cuius virtutis. 2° an aliquis istoz actuum requirat vt actus virtutis: et io distincte tractandu est i vtroqz articulo d quatuor. quia ex solutoe pcedente non habetur quin quodcuqz istoz sufficiat. ¶ Primus articulus istoz duoz habet conclusioes quatuor. iuxta scz qtuor rones penitetie prius tactas de pnia: sz pmam significatoem. pma pclusio e hec. penitere pot esse actus virtutis: quia potest ee actus pformis recte roni. hoc probat. quia fm recta roez qlibet legislator vidicat transgressionem legis. vn et philosophus i fine. io. eth. post doctrina de vitijs et virtutibus statim introduxit legem positiuam taqua vltrice vitiorum et pmiatrice virtutu. patet i fine. io. eth. Sed si legislator recta roe vidicat mini

ster recta ratõe exequit᷑. quia vniuersali
ter rectitudo i actu submistrationis ē ex
ꝯformitate eius ad agēs cui submistrat
ḡ fm rectam rõem pōt aliquis vt mister
legislatoris vindicare peccatū ꝯmissuȝ ꝯ
legem. ⁊ hoc i illū in quē ē sibi ꝯmissuȝ
vindicare. quia alias nō ē submistrans
ſȝ vnicuiqȝ ꝯmissum ē eē ministrum dei
ferentis legē suam i seipm ꝓ peccatis q̄
ꝯmisit penitere aūt pmo modo dicit sic
vindicare in seipm. tenē.n. quādo ñ ad
ditur datiuus exꝑmēs cui teneatur sig
nificat ꝙ sibiipi tenēti teneatur. hoc pȝ
ex cōmuni sermone. Ideo deꝰ lȝ puniat
peccatorē nō dicit᷑ penitere. quia nō sibi
ſȝ alteri penam infligit. Sed sibiipi infli
gens dicit᷑ penitere. i. sibi penā applican
do tenere. Quātum ḡ ad hāc ꝯclusio
nem nō dico ꝙ penitere pmo modo ſꝑ
sit actus virtutis. i. elicitus a virtute. ſȝ
virtutis. i. natus elici a virtute: vl' gene
rare virtutē. quia ꝯformis recte rōi. ⁊ i
hoc ē bonitas moralis actus humani.
accidit tamē q̄tum ad ꝑ se rōem bonita
tis moralis: ꝙ sit a virtute gnāta. vl' vir
tutē generās vt dictū ē li. 3. Cͣ ꝯclusio
est cuius vtutis sit ille actus penitere fm
pmā significationē huiꝰ vocabuli peni
tere. Ad cuius declarationem sciēdum
ꝙ penitere requirit ꝑcognitōem distin
ctam eius de quo penitet fm istū intel
lectum vbi dico ꝙ ista se habēt ꝑ ordiēȝ
iperare cāꝝ ꝓximaꝝ ꝑtialiū tristicie cō
iūctionem ⁊ ipse cause ꝑtiales cōiuncte
que sūt effectus ꝓximus illiꝰ imperij. ⁊
vltra seq̄tur effectus remotus hꝰ impij.
ipsa sȝ tristicia: postea pōt sequi cōpla
cētiam tristicie que ē actus volūtatis ha
bēs tristiciā ꝓ obiecto ⁊ tādem gaudiū
de tristicia fm illō Aug. Peccator ō pec
cato doleat: ⁊ de dolore gaudeat. Patȝ
distictio illoꝝ. pmi q̄dem. s. impij a cāis
ꝓximis tristicie sicut cāe ꝑncipalis ⁊ re
mote a cā scdaria ⁊ ꝓpiqua. scdi a 3°. si
cut cāe ab effectu: ⁊ actionis a passione.
tertij a 4°. sic obi ab actōe. quarti a. 5°.
sicut obi a passione appbensiua de illo
obō. Dico ḡ ꝙ oium istoꝝ. 5. nihil est
vindicare ꝑ se nisi pmū scȝ ipm velle ip
atiuū. ꝓbat᷑: qꝛ in vidicante iferiori ⁊ su
periori vl' saltē in quocūqȝ vidicāte im
mediate idē peccatū sb eadē rōe ⁊ sb eis
dem circūstātijs vindicādi pōt eē actus
vindicādi eiusdē rōis ſȝ in vindicāte i se
ipm ⁊ i aliuȝ fm rectā rōem hicinde nō
pōt eē aliquid vniforme ꝑter pᵐ istoꝝ.
ḡ ⁊c. Hoc posset ꝓbari a posteriori: qꝛ
ille actōes ꝑtinētes ad 2ᵐ possūt eē a cau
sis quātūcūqȝ ideterminatis ſȝ iuste vin
dicare nō. Sed istud ñ curo. qꝛ vr̄ de
claratio ꝙ arguēdo statim ex pōribꝰ ob
detur. Sufficiat ḡ h habē ꝙ possi᷎ est i
uenire aliquē actū porē cāis ꝓximis tri
sticie ⁊ ꝑiūgentē illas cās sic declaratuȝ
ē articulo vltio solutōis ꝑcedētis. ⁊ per
ꝯsequēs ille actus ꝑcedit tristiciam: ac ꝑ
hoc ꝯplacentiā ⁊ multo magis gaudiū
de tristicia. illū pᵐ actū possibileȝ voco
vindicare siue penā inflig̃ ꝓ ꝯmisso: ⁊
ꝑ ꝯñs habemꝰ distinctā rōeȝ eius qd est
penitere fm pmā significationē nois.
Hoc supposito sit hec ꝯclō. penitē ē actꝰ
specialis vtutis. ꝓbat᷑. quia ille actus na
tus ē habere spāle obiectū ⁊ spēales cir
cunstātias ordinatas obm: peccatū vin
dicabile. circūstantias que ꝯueniunt ac
tui vt recte tēdenti in tale obiectū. s. finē
modū ⁊ hꝰ. Vlterius in spēali sit hec
ꝯclusio: penitere nō ē actus alicuius vir
tutis intellectualis. pȝ statim quia ē actꝰ
appetitus vt appetitus. quia impare in
tellectui vt consideret ⁊ volūtati vt de
testetur. vt dictū ē in ꝑcedenti solutōne.
hoc imperare non ꝯuenit nisi appetitui
vl' voluntati. neqȝ. n. aliqua vis sensitia
pōt imperare intellectui ⁊ voluntati: ⁊
coniungere eos in actibus suis. neqȝ in
tellectus sibi ⁊ voluntati: sed sola volū
tas sibi ⁊ intellectui. iuxta illud Augu.
de trini. Voluntas copulat parentem
cum ꝓle. hoc quantū ad intellectū. quā
tū ad voluntatē: voluntas impat sibi.

Hec etiam conclusio iterum pz. qꝛ v̄tus intellectualis dicit verũ esse vel nõ verũ esse siue in speculãdis siue in agẽdis. hec aũt inclinat ad sic agendũ. nõ aũt ad dictandũ sic eẽ agẽdum. Est g̊ actus ñ virtutis itellectualis sed appetitiue. Sequitur alia ꝯclusio. ꝙ nõ est appetitiue virtutis ordinãtis ad seip̄m cuiusmõi sunt tꝑantia ⁊ fortitudo. g̊ v̄tutis ordinantis ad alterꝫ cuiusmodi est iusticia. hoc ar^m tenet supponẽdo illã famosã virtutũ appetitiuaꝫ distinctõez. ꝙ ad duo gnã oĩa reducant̄. Aña ꝓbat̄. quia actũ istũ vindicandi põt aliq̄s eodẽ mõ ꝭm rõnez rectam exercere in alterũ sicut in seipsum: si etiã exerceat in seip̄m nõ exercet in se nisi inquantũ sibi cõmittit̄ a legislatore in istũ reum vindicare. sed accidit ꝙ iste cui cõmittit̄ vt mistro iudicis sit iste re⁹ qꝛ eodẽ mõ exercet ꝭm rectã rõnem ministri in reũ si esset oĩo alius in ꝑsona. g̊ ista virtus cuius natus est esse iste actus cõtinet̄ sub iusticia ꝓut in gnãli dicit̄ iusticia omis virtus ordinatiua ad alterũ vel quasi ad alterꝫ. Nec obstat ꝙ ille in actu isto ordinat̄ ad seip̄m. qꝛ non ad se nisi ut alterũ. ut. s. minister iudicis ĩ reũ contra legem in quẽ cõmissa est sibi auctoritas a iudice. Ulterior inquisitio s̄b iusticia continet̄ amicitia: loquendo de iusticia in cõmuni. quia amicitia est virtus ad alterum. 8. ⁊. 9. ethy. Nunquid actus iste penitendi vel pũiendi est actus amicitie. videt̄ ꝙ sic: quia amicitia ẽ actus recõciliandi amico: talis est iste. Itẽ amicitie est corrigere amicũ ut sit dign⁹ amari. illo q̇d repugnat honeste amicitie excluso istud vĩdicare est corrigẽ amicum vt fiat digne amabilis. g̊ ⁊c̃. Probatio minoris. qꝛ si tantũ punit vt vindicet̄ vel vt vindicãs facietur crudelitas est. g̊ non est ꝭm rectam rõnem vindicta nisi vt ille in quẽ vindicat̄ corrigat̄. sed hec est amicitia. g̊ ⁊c̃. Confirmat̄ ꝑ p̄hm 2° rheto. c. 12. vbi vult ꝙ differt correptõ a punitõne stricte accepta in hoc ꝙ correptio fit correpti grã. vt. s. emendet̄. punitio autem fit puniẽtis gratia ut saciet̄ 2^m videt̄ eẽ oĩo crudelitas. ⁊ hoc tam in ministro ꝙ̄ in iudice. quia ꝓpter eundẽ finẽ debet minister exequi ꝓpter quem fert iudex sniam. quia finis eius debꝫ eẽ finis mouẽtis ip̄m. ⁊ per ꝯsequens q̇d ẽ crudelitatis in vno ⁊ in alio. R° vindicare etiam quando est actus ordinatus nõ est actus amicitie ad illũ in quẽ vindicat̄. quia vindicta proprie respicit correspondentiam pene ad culpam ꝭm legem. licet non cõcomitetur correptio ipsius puniti. vnde ⁊ quandoq̧ iusta vindicta fit exterminando reũ. ⁊ patet ꝙ ñ corripiendo. nec tamen crudelitatis est ut ꝓcedit 2ª obõ. qꝛ finis istius ꝓximus est conseruatio legis ⁊ vlterior finis ille qui est finis legis. finis autẽ legis posite ab hoĩe legẽ ferente nõ est ipse legislator vel bonũ eius sꝫ bonũ cõe. ꝓpter illũ g̊ finẽ est lex ⁊ obseruatio eius. ⁊ ita rõnabilior est vindicta inꝙ̄^m est ad istũ finez ꝙ̄ si eẽt ad bonũ ꝓ̇uatum ꝑsone punite. In ꝓposito autẽ posset dici similiter: ꝙ lex diuina est ꝓpter bonuꝫ cõe hominũ quibus data ẽ ⁊ punitio cuiuscũq̧ contra legẽ peccantis. ⁊ hoc ꝭm legẽ est ꝓpꝉ obseruationẽ legis. ⁊ vlterius ꝓpter bonum cõmune illoꝝ quibus data est lex tandẽ vero ꝓpter ip̄m legislatorẽ ⁊ h° ideo hic. nõ aũt in lege posita ab homĩe qꝛ hic bonũ legislatoris est simpl̄r meli⁹ bono cõitatis. nõ autem ibi. actus autẽ amicitie que imperaret aliquã punitõez amati vt amati non imperaret illam nisi ꝑ̄cise ꝓpter correctionẽ amati. ⁊ licet illa eẽt via corrigendi. tamen si alia eẽt via facilius corrigendi amicitia ut amicitia magis imperaret illã aliam viam. Per hoc pꝫ ad instantiã ꝓ̇mam. qꝛ si ꝑ penitentiã reconciliat̄ quis deo. tñ deus non vindicat principaliter de illo ut reconciliet ipsum sibi vocando reconciliatõez reductõꝫ in amicitiã ꝓ̇stinã. sꝫ ut recõciliat⁹ immũis a pẽa debita hẽat soluta

Conclusio tercia

Vtrum actus penitendi vel puniendi est actus amicitie et augmentum per se

iam pena illa quā vindicās requirit sol-
ui p se ,pter correspondētiā p̄missā ad
culpā ſm legem. Consilr ad 3m. Dico eni
q vindicare nō est p̄ncipalr ,pter corre
ctionē puniti. lʒ quādoqʒ illa correctio
sequat̄. sed est p se vt ordinet̄ culpa p pe-
nam. ⁊ ut obseruet̄ lex punitiua in quēʒ
transgressū est. Et cum dr̄ hoc esse cru-
delitatis. pʒ q non. qꝛ vlterior finis ē bo
num cōe. sed crudele esset si staret in fine
alio q̄ cōmuni vl q̄ in fine vltimo. Ad
ↄfirmatōēʒ de 2° rheto. dico q corrigēs
corrigit gr̄a correpti. sed vindicās n̄ gr̄a
correpti p se. nec gr̄a suiipius. sed gr̄a le-
gis ⁊ vlteri' gr̄a boni cōis. ⁊ tūc gr̄a sui
si est ipe finis legis ut est in ,pposito. Est
ergo iste actus iusticie punitiue q̄ distin-
guit̄ cōtra iusticiā cōmutatiuā. ⁊ etiā ↄ
amiciciā. Et forte iste actus est nobilior
inter oēs actus iusticie in cōi accepto ac-
tu p̄miatōnis. qꝛ ille est ,pprius legisla-
tori ⁊ nulli alij conueniēs nisi ex cōmis-
sione a iudice. q. vice eius. Alij aūt act'
cōmutationis amicitie ⁊ h' p̄nt ↄuenire
regularit̄ q̄buscunqʒ ꝑsonis. Actus aūt
qui excellentiori ꝑsone ē ,pprius ceteris
paribus est excellētior. Sed adhuc act'
p̄miandi excellentior est. qꝛ cum ista ex-
cellentia cōi vtrobiqʒ. s. q soli principi
cōuenit. p̄miare hʒ vtrūqʒ extremū no-
bilius. ⁊. s. meritum pro quo fit ⁊ p̄miū
qd̄ confert. ⁊ ꝑsonā meritā cui cōfertur.
que excellūt penā culpā ⁊ ꝑsonā reā cui
pena infligit̄. Alia ↄclo est ista. q ille
actus est actus voluntatis. cuius ē impe
rare intellectui ⁊ voluntati. ⁊ hoc impe
rio ꝑtinente ad irascibilē vel potentiam
aliquā habentē in se aliqd̄ sile v̄tuti ira
scibili. sicut eni irascibilis insensitia suo
modo vindicat: ita ⁊ illa potētia q̄ impe
rat vindictā in ꝑte intellectiua hʒ q̄ddā
sile irascibili. nūc aūt nō ↄuenit in parte
intellectiua hoc imperare nisi volūtati.
Ex hoc posset esse dubiū de habitudie
istius v̄tutis ad charitatē. Ex quo enim
ista p actū suū imperat actū charitatis:
videt̄ esse supior charitate. Sed oppo-m
est manifestū qꝛ p se obiectū charitatis
est deus sub rōne obiectiua nobilissima
,pprijū aūt obiectū istius est malū vindi
cabile seu reus in quē est vindicandum.
Et ex hoc pʒ. q pn̄ia nō tm̄ nō est virtus
theologica ut p̄us argutum est. sed nec
virtus simplr̄ nobilissima īter illas que
sunt circa obiectū causatū. Ad illam er-
go instantiā de vsu virtutis dico q vo-
luntas ſm diuersos habit' pōt vti seipsa
q. circularit̄ hoc modo ex dilectōne dei
in se que est actus charitatis potest ipe-
rare actū voluntatis vindicatiuū pecca
ti. Et ecōuerso ex actu imperatiuo vin-
dicandi potest imperari actū dilectōnis
dei in se ad quē sequat̄ nolitio vel displi
centia de aliq̄ peccato cōmisso. ⁊ sic tri-
sticia de illo peccato. ǧ charitas pōt vti
actu penitētie. ⁊ etiā actu cuiuscūqʒ vir
tutis in voluntate vel in intellectu. ⁊ pe
nitētia etiā pōt vti charitate. ⁊ quacūqʒ
v̄tute in intellectu ⁊ voluntate que pōt
esse p̄ncipiū ↄsideratōnis ⁊ nolitōis ob-
iecti de quo vult causare tristiciā. Dico
ǧ q illa ē supior simplr̄ cui magis ex ob
iecto cōuenit imperare. sed charitati ex
obiecto. s. fine vltimo magis ↄuenit vti
quacunqʒ alia virtute q̄ ecōuerso. sicut
semp in actibus ⁊ ꝑtātibus ordiatis ha
bens finē supiorem regulariter vtit̄ infe
rioribus oībus. Sic apparet de p° actu
penitēdi siue de p̄ma significatōe h' vo-
cabuli peitere qd̄ sit. qꝛ velle impatiuū.
⁊ cuius effectus. qꝛ tristicie. ⁊ p que. q. p
instrumenta. qꝛ p cās ,pximas tristicie.
s. ↄsiderationē actualē ⁊ nolitionē actu-
alem alicuius obiecti. Et circa qd̄ obie-
ctum. qꝛ circa peccatū cōmissū. ⁊ a quo
qꝛ a mistro h̄nte cōmissionē puniendi a
legislatore. Et ,pter quē finē. qꝛ ,pter
obseruationē legis. ⁊ vlterius ,pter bo
num cōe. ac p hoc q ille pōt esse act' vir
tutis spāl. qꝛ cuiusdā spāl iusticie. Et c'
sbi. qꝛ volūtatis. ⁊ quā cōpationē hēat
ad alias v̄tutes theologicas ⁊ acquisitas

De 2ª significatiõe h⁹ vocabuli penitere
s. de eo qȯ ē detestari peccatū ꝯmissum
vł displicentiā hīe de ꝯmisso. Dico ꝙ is
te pōt esse actus v̇tutis. ꝓbaꝛ vt p̃us: qꝛ
pōt eē actus electiu⁹ ꝯcoꝛs rõni recte. rõ
eni recta sicut dictat ꝯplacēdum eē i bo
no honesto. ita dictat displicendū eē in
malo inhonesto ¶ Et ex hoc patet secū
da conclusio: scilicet cuius virtutis po
test etiā esse actus: quia nullius specia
lis sed cuiuscunq̨ appetitiue. quecunq̨
eni virtus inclinat ad ꝯplacenȯ i bono
hoēsto incliāt ēt ad detestāȯ ⁊ ad displi
cendum ȯ malo inhonesto opposito ut
pote castitas de aliq̊ inoꝛdiato ꝯtra ca
stitatē inclinat ad displicentiā: ⁊ humili
tas de actu ioꝛdinato supbie ⁊ sic ȯ cete
ris. quelibet. tamē inclinās ad talē displi
centiā est v̇t⁹ appetitia: qꝛ nił ē p̃nᵐ odiē
di sic nec amādi nisi v̇t⁹ appetitia. Et ex
h° pꝫ ꝙ male poit ȯtestatō pcti act⁹ p̃nie
v̇tutis: loquēdo de p̃nia v̇tute p̃mo mō
vt ē spēs iusticie: qꝛ iste actus ē multum
generalioꝛ q̄ꝙ possit eē ille qui ē ꝓpꝛi⁹ ac
tus p̃nie iusticie elicit⁹ ab ea. ¶ De 3° qȯ
ē gratanter acceptare penā inflictam ꝓ
peccato commisso. dico ꝙ etiam iste ac
tus potest esse virtutis quia concoꝛs re
cte rationi ¶ Et secundo ꝙ potest esse mł
tarum virtutum: quarum tamen que
libet sit appetitiua. quia quicquid po
test esse pꝛincipium acceptandi aliquod
obiectum potest esse pꝛincipium accep
tandi aliud in oꝛdine ad ipsum. p diuer
sas autem virtutes potest acceptari ali
ud ⁊ aliud obiectum in oꝛdine ad quod
possit pena inflicta pꝛo peccato accep
tari. ¶ Nam si ex caritate amatur deus
ex caritate potest acceptari pena inquā
tum reductiua est ad dei amiciciam. Si
autem ex virtute spei desideratur deus
vt bonum mihi: ex virtute spei acccep
tatur pena vt oꝛdinans ad istȯ p̃mium
attingibile. Si ex v̇tute timoꝛis cauetur
amissio vite eterne: ex ipa pōt acceptari
pena vt excludens illam amissionē. si ex
amicicia honesta ad seip̃m diligit quis
sibi mūdiciā ⁊ innocentiā: ex illa pōt ac
ceptare penā q̄ soluit reatū qui infuit.
De q̄rto. s. pacient̄ ferre penā inflictā: pꝫ
ꝙ pōt eē act⁹ v̇tutꝭ ⁊ spēał v̇tutꝭ qꝛ patie.

De secundo prin

cipali. s. an penitere vt actus v̇tutis req̄
ratur ad deletionē peccati. dico ꝙ nō vt
actus vnius determinate v̇tutis. ⁊ 2° ꝙ
non vt actus cuiuscūq̨ virtutis tał vel
talis indifferenter. ⁊ 3° si vt act⁹ simpłr
ꝑfecte circūstantionatus nūquid vt foꝛ
matus vł sufficit vt infoꝛmis. ¶ Primū
pꝫ ex dictis. quia penitere ƒm quēcūq̨
q̄tuoꝛ signationū pꝛedictaꝝ sufficit. vt
ꝓbaꝛ auctoꝛitate Ezech. 18. ⁊. 33. Qua
cunq̨ hoꝛa igemuerit peccatoꝛ ⁊c̄. Ac
tus aūt pꝛimus ⁊ alij̄ non necessario sūt
alicui⁹ eiusdem determinate virtutꝭ. sed
p̃mus iusticie. vltim⁹ pacientie. duo int̄
medij̄ cuiuscūq̨ virtutꝭ appetitiue. 2ᵐ
ꝓbo: quia actus eque ꝑfectus ƒm oēs
circūstantias moꝛales eque est acceptus
a deo ad peccati deletionem. sꝫ sine v̇tu
te genita potest hīi actus cq̄ ꝑfectus ƒm
omēs circūstantias morales sicut virtu
te iam genita. quia ƒm ꝑfectū dictamē
intellectus de aliquo agibili pōt eē ꝑfe
cta electio circunstātionata oībus circū
stantijs q̄ sit p̃ma generatiua v̇tutis. ⁊ ꝑ
ꝯn̄s actū rectū ꝑfecte circūstantionatuꝫ
qui requirit ad deletōem peccati non oꝫ
esse virtutis vt a v̇tute iam inexn̄te: sed
pōt eē virtutis vt ē p̃mo generatiu⁹ v̇tu
tis. ¶ De 3° dico ꝙ actū aliquē humanū
req̄ri ad deletionē peccati pōt dupłr i
telligi: vł vt dispōem pꝛeuiā vł vt cōco
mitātē. p̃mo modo sufficit actus infoꝛ
mis. imo sp ē infoꝛmis: qꝛ dispositio ꝑ
uia ad peccati deletōeꝫ ē semp sine gr̄a ⁊
caritate. a c⁹ solius inherētia ⁊ inclina
tione ad actū dr̄ actus foꝛmatus. 2° mō
dico ꝙ req̄ritur actus foꝛmatus. Nam
in illo instāti in quo deleꝛ peccatū cari
tas inest. ⁊ ꝑ ꝯn̄s si actus requirit vt cō

comitãs requirit vt formatus. ¶ Ad hꝰ
intellectū sciendū ꝙ peccator in peccatı
existens eo modo quo dictū ē in prece-
denti q̄ōne arᵒ pmo. peccatū manere pꝰ
actum pōt ex naturalibus cū ꝯmuni in-
fluentia ꝯsiderare peccatū ꝯmissū vt of
fensiuum dei ⁊ vt contra legē diuinā ⁊
vt auersiuū a deo. ⁊ vt impeditm̄ pmꝫ
⁊ vt inductiuū supplicꝫ. ⁊ sub multı ta-
libus rōnibus ⁊ pōt volūtas ipsum sub
aliq̄ illaꝝ rationū: vel sub multis illud
peccatū sic cōsideratum detestari. ⁊ ille
motus pōt ꝯtinuari ⁊ intēdi ante infusi
onem grē. pōt etiā ista detestatio esse to-
taliter circūstantōnata circūstantꝫs mo
ralibus debitis. non ē. n. verisimile ꝙ ne
cesse sit ꝓpter peccatum istud remanēs
actū quecūqꝫ circa peccatū cōmissū esse
defectiuū in aliqua circūstantia morali
Iste aūt motus dicit attritio. ⁊ ē dispo-
sitio siue meritū de ꝯgruo ad deletōem
peccati mortalis que sequit in vltimo i
stanti alicuius temporis in q̊ tempore is
ta attritio durauit. nec ē certū si deus ta
lem attritionem volebat eē dispositōē
ad iustificationem nisi sit ꝑfecte mora-
liter circūstantionata saltē si est aliqua
circūstantia inordinate circūstātionata
non est dispositio ad iusticiam: qꝛ tūc ē
actualiter defendens. Sed si est tm̄mo-
do carens aliq̄ circunstātia debita ex in
consideratione intellectus vl̄ omissione
volūtatis quantū ad illam circūstantiā
tūc dubium est si disponat sufficient ad
iusticiam. Sed si ē attritio ꝑfecte circū-
stantionata in genere moris vr̄ omino
dispō sufficiens ad iusticiam in tinino
illius attritionis acquirendā ꝯtermino
in quā quē deus ꝑfixit debere eē termi-
num illius motus attritōnis quem vs-
qꝫ tunc vult continuari. vl̄. n. oportꝫ di
cere ꝙ iustificetur peccator sine omi dis-
positione sufficiente de congruo ex pre
cius. ⁊ ꝑ ꝯsequens difficile est saluare ꝙ
apud deum non sit acceptatio ꝑsonaꝝ
vt dictū ē li. 2ᵒ. di. 6. q. 2. vl̄ nulla potest
esse sufficientior dispositō ad istā iustifi
cationem ꝙ̄ ista attritio ꝑfecte circūstā-
tionata in genere moris. ⁊ tūc in vltimo
instāti vl̄ aliquo vsqꝫ ad quod deus de-
termiauit attritionē debē durare ad hᵒ
vt sit meritum de congruo ad iustifica-
tionem infunditur gratia: ⁊ tūc simplr̄
deletur peccatum. At si manet idē motꝰ
contra peccatum ineē nature ⁊ moris
qui prius idem motus qui prius fuit at
tritio in illo instanti fit contritio. qꝛ ī il-
lo instanti fit concomitans grē. ⁊ ita ac-
tus formatus: quia habens secū carita-
tem que est forma actus vt hic loq̄mur
Ibi tamē oportꝫ distinguere signa natu
re inter actum: vt ē talis in eē nature ⁊
moris ⁊ caritatē ⁊ actū vt est formatus
quia in pmo signo nature ē ibi actus ta
lis. in 2ᵒ caritas. in 3ᵒ actus formatus a
caritate iam inclinante ⁊ inherēte. ⁊ sic
attritio fit contritio sine omni mutatō
ne reali ipsius actus. ¶ Contra. g̊ non ꝑ
contritionem deletur culpa. quia non ē
contritio nisi in 3ᵒ signo nature. ⁊ in 2ᵒ
deletur neqꝫ etiam ꝑ contritionē vt per
meritum. quia sequitur illam deletionē
¶ Potest ergo dici ꝙ deus disponit per
attritionem in aliquo tempore tanꝙ̄ ꝑ
aliquod meritum de congruo in aliq̊ in
stanti dare gratiam. ⁊ ꝑ illa attritione
vt pro merito iustificat. sicut est meritū
iustificationis. At lꝫ non continuaretur
idem actus circa peccatum in genere na
ture ⁊ moris: qui prius adhuc tn̄ illo i-
stanti infunderetur gratia. quia iam ꝑ̄-
cessit meritum sufficiens de congruo.
¶ Esto enim ꝙ in vltimo instanti intellec
tus ⁊ voluntas cessent a preterito actu
conuertendo se ad aliquem alium actū
impertinentē quare non iustificabitur
iste in vltimo instanti sicut alius habēs
in illo instanti actum quem prius habu
it. ille enim qui in illo instanti habet ac-
tum per actum huius vt in illo instauti
non iustificatur sed per actuꝫ vt ꝑ̄cessit
in tp̄e. ⁊ hᵒ modo habuit alius actū illū

Et ẜm hoc diceret ꝙ nō oꝫ ad deletōem peccati ꝯtinuari aliquē actū pñie ⁊ neqꝫ formatū neqꝫ informē. ſꝫ tm̄modo i tpe p̄cedere vſqꝫ ad inſtās actū pñie iformē

¶ Sed q̄d ſi i illo iſtāti ponat obicē. ſic eni pōt tūc hr̄e actū iptinētem ita opᵐ.

¶ Diceretur ꝙ nō pōt ponē obicē. qꝛ iaꝫ meruit vt in illo inſtāti detur ſibi grā.

¶ Sꝫ hoc nihil ē quia ⁊ſi poſſit q̄s i inſtā ti p̄miatōis pꝰ meritum d̄ ꝯdigno ponē obicē vt in inſtāti mortis nō pōt q̄s demereri. tūc. n. merito ſuo dꝫ reddi ipeccabilitas. Tñ quia meruit d̄ ꝯgruo ponere obicē in illo iſtāti i q̄ reciperet terminū meriti de ꝯgruo ſi nō eſſet obex. ⁊ ſicut i termio meriti de ꝯgruo pōt nō hr̄e illud qd̄ meruit qꝛ ponit obicē. ita ē viſimile ꝙ niſi ꝯtinuet i illo inſtāti actum ſilem i genere moris ñ hēbit illud ad qd̄ talis actus diſponit meritorie de congruo: ⁊ iō p̄ma via vr̄ ratōabilior. ſ. ꝙ ꝑ actū pñie iformeꝫ. ſꝫ plene ꝉ ſemiplene circūſtātionatū i genere moris delet peccatū vt ꝑ diſpoſitōeꝫ p̄uiā ⁊ meritū de ꝯgruo ꝑ actum aūt pñie qui ē formatus: ⁊ dī ꝯtritio delet vt ꝑ actū ꝯcomitātem.

¶ Et cū arguit. ꝯtritio vt ꝯtritio ſequit deletōeꝫ. ℞ᵒ actus qui ē ꝯtritio i eodem inſtāti tp̄is p̄cedit nā deletōem. licꝫ vt ꝯtritio hᵒ ē vt formatus ſequat deletionē ordie nature. ⁊ ſic debet ꝯcedi i ſēſu diuiſionis ꝙ ꝑ actuꝫ qui ē ꝯtritio delet peccatū: vt ꝑ diſpōeꝫ oio ꝓximā nec ē iconueniēs immo ꝯueniēs diſpoſitōeꝫ ꝓximā ſimul eē cum forma ad quā diſponit.

¶ Si querat de illiſ q̄tuor actibuſ p̄dictis ꝯparādo inť ſe q̄s eoꝝ ſit ſimpľr diſpoſitio magis ꝯueniēs ad deletōem peccati ¶ ℞ᵒ. quāto ex plr̄ibus v̄tutibus ⁊ ꝑfectioribus actus elicit tāto ē melior actus. g̊ p̄muſ ſi eliciat a ſola iuſticia mediate vľ imediate. ⁊ 2ᵒ actus vľ 3ᵒ eliciat ab alia v̄tute ꝑfectiore. vtpote a caritate pꝫ ꝙ 2ᵒ vľ 3ᵒ erit excellētior p̄mo. eodem mō ē intelligēdum de 4ᵒ. ille. n. ē ſimpľr imꝑfectiſſimus. ⁊ qꝛ minus hꝫ de ratōe voluntarij. ⁊ quia a minus ꝑfecta virtute. Sꝫ ſi iuſticia imperās actum i p̄mo modo moueat ad ſuum imperiū ex actu caritatis ſicut dictū ē ſupra poſſibile eſſe. tūc actus p̄mus hꝫ duplicē bonitatē. ⁊ ex iuſticia ꝓxima imperāte ⁊ ex caritate remote imperāte actū illū. Sil'r ſi iuſticia impet i p̄mo modo vſū caritatꝭ vt eē ꝓxime reſpectu triſticie iherende actus ille caritatis eo ē ꝑfectior: qꝛ a duabus v̄tutibus ꝙ ſi ab vna tm̄.

¶ Si aūt querit quis iſtoꝝ actuuꝫ ē efficacior reſpectu triſticie iherēde ¶ ℞ᵒ. duo vltimi ſupponūt triſticiam iā inherētē. Duoꝝ aūt alioꝝ pōt eē mutua excellētia inducēdo triſticiam. qñqꝫ. n. ex caritate ſiue ex ꝯtemplatōe dei ſtatim ieſt quaſi q̄daꝫ deteſtatio peccati ⁊ ſequit triſtitia maxima nullo adhuc poſito actu iuſticie reſpectu illius triſticie. quādoqꝫ autem pᵒ ineſt actus iuſticie ⁊ itenſus in ſe. ⁊ tam̄ cauſe ꝓxime. ſ. intellectus i ꝯſiderādo ⁊ volūtas i deteſtando nō efficacit mouētur ex illo imperio iuſticie. forte qꝛ carēt hītibus q̄ eſſēt p̄ncipia ꝑfectōiſ in actibꝰ ſuis. Et lꝫ iſti moueant quādoqꝫ nō ſeq̄tur triſticia. qd̄ ⁊ſi poſſet eē ꝓpť multaſ cauſas. ꝓpť hoc ē quādoqꝫ. quia ſicut itellectus ꝯformat pti ſenſitie in nobis ē ita ⁊ appetitꝰ itellectiuus appetitui ſenſitiuo ꝙtū ad facilit ꝯdelectari ⁊ triſtari Cuius g̊ appetitꝰ ſenſitiuus nō ē natꝰ triſtari vľ dolere eius volūtas nō faciliter triſtat.

¶ Ex hoc ſequit ꝙ aliq̄s hꝫ maximum actū pñie p̄mo modo ⁊ tm̄ nulluꝫ effectū vľ modicū. ⁊ aliq̄ ſine oi actu penitētie p̄mo mō hn̄t maximū effectum eiuſdem rōis cum illo q̄ natus ē eſſe effectus pñie. Et ꝙ ille effectus ſit maior vľ minor. bn̄ ē aliqua excellentia in ordine ad deletionem peccati

¶ Sꝫ ſimpľr maior ē excellentia excellētia actus ad actū ad quos actus ſequitur hinc inde triſticia: quia plus delet meritorie peccatum actus cauſatiuus triſticie quam ipſa triſticia.

Ad primũ argumẽ

tũ p̄ncipale dico q̄ ꝛ si tristicia sit passio nõ iperare eã est actus. ꝛ sic dictuꝫ ẽ p̄us tristicia non est actus virtutis penitẽtie etiã quomodocũqꝫ accipiendo penitentiam. sed penitẽtie v̄tutis p̄mo modo accepte tristicia est effectus remot⁹. effectus autem ꝑximus cause imediate ipius tristicie. Ad 2ᵐ dictũ est in p̄cedẽti. q. quõ tristicia potest esse voluntaria ꝯm effectionem iusticie. ꝛ esto q̄ pena esset inuoluntaria non sequitur quin actus elicit⁹ a voluntate sit voluntarius. Ad 3ᵐ potest dici dupliciť. vno modo ex quo virtus est in nobis supplementũ defect⁹ nãis in nobis. vnde nõ ponunť v̄tutes morales a q̄busdam in angelis nec in statu innocentie fuissent tales in natura quales nunc. nec ergo tunc fuisset necessitas habendi virtutes omẽs quas ꝛ nunc. et hoc specialiter de virtutibus que nõ habent bonum pro obiecto sed maluꝫ vt penitentia. quia in statu illo non fuisset illud malum sicut forte nec tunc fuisset patientia. quia nec materia patientie. Aliter dici potest q̄ penitentia est habitus inclinans ad faciliter vindicandum in se reum. ꝛ q̄ in se: hoc ẽ materiale. q̄ꝛ formalis ratio virtutis esset eadem si cõmitteret sibi vindicare in alium reum. Beatus autem ꝛ innocens possunt hẽre habitum prompte vindicandi in aliuꝫ reum. ergo ꝛ in se. si tamen reatus ineẽt ꝛ sic potest concedi q̄ in statu innocẽtie ꝛ in beatitudine manet ista virtus. nec mirum cum in deo maneat iusticia vindicatiua. licet non in seipsum. quia non potest esse reus. ¶ Ad vltimum dico. q̄ non est tholica: imo circa obiectum causatum. ꝛ cum arguitur q̄ non potest eẽ informis, nego. imo ex multis actib⁹ vindicandi in se iuste reũ potest acquiri habitus qui maneat cum peccato mortali ꝛ posset acquiri ante deletioneꝫ peccati mortalis, nisi forte: quia deus iustificat ante q̄ possint haberi actus sufficientes ad generationem penitentie. Et cum ꝓbatur primo q̄ delet peccatum. ergo nõ stat cum eo. ¶ R⁹ q̄ virtus nõ delet etiã meritorie. sed actus qui natus est esse actus virtutis. siue sit a virtute elicitus siue nõ. sed virtutis generatiuus. ꝛ tamẽ h⁹ bene potest stare: imo necessario stat q̄ sit informis. ꝛ p̄ ꝯñs habitus suus si inest erit informis. Et si arguitur cõtra hoc per auctoritates quoꝝ vna est Augu. de penitentia. sine charitate in nobis esse non potest vera penitentia. ꝛ aᵃ Augu. de vera ꝛ falsa penitentia. Nõ sit op⁹ dei fructifera penitentia inspirare eam potest quandocunqꝫ vult sua misericordia. ꝛ ibidẽ de vera ꝛ falsa penitentia. q̄ sine amore dei consequatur quis veniã habet hoc pro inconuenienti. Et eodeꝫ modo q̄ vera penitentia sit sine amore dei. Iste auctoritates omnes vnam habent responsionem. quia penitentia siue actus siue virtus non est vera quantuꝫ ad finem penitentie attingendũ sine charitate. ꝛ hoc est quod dicit secunda auctoritas de penitentia fructuosa. penitentia enim absolute potest innasci ex naturalibus hominis. sed non fructifera. h⁹ est ferens fructum. immo vt fructuosa ẽ in vltimo instãti. Sed illa tertia q̄ sine amore dei nullus consequitur veniam: potest ibi accipi venia non tantum pro pnia sed ꝓ fine pnie. ꝛ ita cõiter dicim⁹ q̄ p̄ pniaꝫ acq̄rit venia. ꝛ illa venia ẽ q̄ñ q̄s p̄ grãꝫ acceptať ad amicitiã diuinã.

Tertio quero

Vtrũ pnia v̄tus sit tm̃ vni⁹ pene iflictia. q̄ sic arguiť q̄ꝛ infligit penã ut ordiatiuã culpe. vni⁹ aũt culpe ẽ vna pẽa ordinatia. sic vni⁹ deordinatõis ẽ vna ordiatio. g̃ ꝛc̃. Itẽ pnia ẽ q̄dã iusticia ut dictũ ẽ i. q. p̄cedẽti. Iusticia aũt reddit equale pro equali. vni ãt culpe p̄t eẽ vna pena equalis corrñdens. g̃ ꝛc̃. Item vnius virtutis est vn⁹ act⁹ et

vnum obiectum. ğ pñie que ē vna vtus est vnus actus. s. infligere penam. ⁊ vnū obiectū. s. pena inflicta. ¶ Contra Joelis 3. Scindite corda vr̃a ⁊c̃. Et Jaco. i. Cō fitemini alterutruz pctā vr̃a. ⁊ Math. 3. Facite dignos fructus pñie. ¶ Ex his oībus auctoritatibus arguit sic. ſm Augus. vera pñia ad baptismi innocentiaz nititur reducere sed nō r̃ducit nisi p ista tria. ¶ Vel melius sic. pñia ē iusticia punitiua ſm legē diuinam. s; ſz legē dei oz plures penas infligere vt pbat istis auctoritatibus ğ ⁊c̃. ¶ Item Aug. de vera ⁊ falsa pñia. ⁊ ponitur decre. di. 16. auctoritas valde plixa de multis que reqrūt in vero penitente. ⁊ subditur isti sūt digni fru tus penitentie.

Hic dicitur. ꝙ cuicunq; vtuti in appetitu correspondet aliqua regula in intellectu siue alia alq̃ siue eadem pluribus. ō hoc in 3°. 3. di. q. 2. Si penitentia ſm ꝙ est virtus ⁊ quedam pticularis iusticia: ex solutione pcedente hz actum pprium penitere ſm pmā illaꝝ q̃tuor significationum pus positarum. ğ oportet querē regulam illius virtuti in intellectu. ⁊ ſz illam sequetur actus inflictiuus vnius pene vl̃ plurium. Regula autem eius dz esse duplex. quedā naturalit̃ cognoscibilis. vt. s. ꝙ de peccato est displicendū. ⁊ ista esset notitia intellectui angelico si fuisset angelus viator post pmum peccatū ꝯmissum. ⁊ p ꝯsequēs potuisset hr̃e aliquid in voluntate correspondenter iclinans illi regule ad actum vindicādi vel displicendi. ⁊ ista penitētia sicut ⁊ regl̃a eius posset esse in omni statu vniformis quia si non deficeret cognitio naturalis conueniens nãe humane poss; p q̃cūq; statu deuenire i cognitōem istius regle. ⁊ p ꝯsequēs eq̃ hr̃e in volūtate aliquid inclinās pportionabilier isti regule.

¶ Alia regl̃a respiciēs peccatū detestandū tm̃modo ē nō ex reuelatione. s. ꝙ peccatum ē detestandū inquantū ē dei offensiuum vl̃ ingr̃tū auersiuū a deo. l̃ impeditiuū acquisitionis btitudinis. vl̃ inquātū inductiuū finalis mi̇ſie. ⁊ ſb istis rōibus corrñdet huic regule aliq̃ iusticia i voluntate alia qȯ sicut aª est eius regl̃a

¶ Ad ppoᵐ. pñia pmo mō ē tm̃ vni⁹ pene inflictia. sic eius regl̃a tm̃ oñdit vnaz penā infligendā. s. displicētiā ad quā sequit̃ tristicia q̃ ē vnica ⁊ pma pena. ¶ 2ª est inflictiua cuiuscunq; c⁹ sua regl̃a ē dictatiua. regula autez sua. s. notiª hita ex dina scriptura dictat plures penas eē infligendas. quas lator illius legi c⁹ penitens est minister voluit infligi ad hoc vt sufficiēter placaretur. ⁊ tales sūt multe. vt colligitur ex scriptura. ¶ Dicit̃ ğ ad qōnem. ꝙ pñia pmo modo vt hñs regulam naturalit̃ notā tm̃ ē vni⁹ pene inflictiua. ⁊ ex hoc tristicie ꝯñtis pñiam: sed pñia 2° modo. s. vt hñs regl̃am ex sacra scriptura acceptā ē pluriū penaꝝ inflictiua tot. s. quot legislator ibidem reuelauit sibi velle sufficere p culpa totaliter expianda. ¶ Sed ex dictis instatur ꝙ penitentia 2° mō nō sit vtus acq̃sita. q2 ad cui⁹ cognitionē requirit aliq̃d supnãle illud nō est vtus acq̃sita. s; penitētia 2ᵒᵒ est hi⁹. q2 noticia q̃ est eius nã nō ē nãlis cū sit tm̃ possibilis hr̃i ex reuelatōe ğ ⁊c̃. ¶ R°. in oībus doctrinis ordiatis tā speculatiuis q̃ practicis ⁊ hoc tā actiuis q̃ factiuis supior aliq̃d nouit eo mō quo illud nō pōt eē notum inferiori. p; pmo meth. pmo eth. ⁊ p exempla manifesta. quia in speculatiuis supior nouit ppter quid sed inferior tm̃ quia in practicis aut actiuis supior nouit finē supiorem sub ppria rōne ⁊ illū intendit. Inferior aūt nō. s; tm̃ ppriū finē. Consilr i artib⁹ loquēdo de finibus artiū ſbordinatoꝝ.

¶ Ad ppositū vtutes supremas speculatiuas nō p̄sumim⁹ naturalit̃ nosse. s; tā tū ex reuelatione: vt deū eē triinū. ⁊ vniuersalit̃ quascunq; vitates imediatas ō deo. ō hoc li° p°. qōe pª plogi. Consilit̃ in practicis nō possum⁹ scire deum sub

ꝓpria ratõe eē finē creature intellectua-
lis nisi ꝑ renelationē. ¶ Consiliter si possz
inueniri aliqua res ita excellēs cui⁹ finis
ꝓprius nõ eēt naturalit̃ ꝯgnoscibil'. opte
ret de fine eius hr̃e cognitionē ꝑ reuela-
tionē. In v̓tutibus aũt aliq̃ sũt possibles
nãe humane ordinabiles ad finē sb̃ rõe
supiori q̃ cognitio hui⁹ status se exten-
dat. vtpote q̃ oia sũt dimittenda ꝓpter
xp̃m. primo in oibus licitis obediēdũ
⁊ hĩ⁹. In talibus ḡ regulas directias oz
eē cognitas ex reuelatione. ⁊ tales sunt
vniuersalit̃ omēs rl'e virtutũ euãgelicaꝝ
vt pauptatis. castitatis ⁊ hĩ⁹. q̃ pncipia
vl' ꝯclusiones practice quib⁹ innitũt iste
virtutes vt reglis nõ possũt naturaliter
eē nota. nec ꝓpter hoc ille minus sũt v̓-
tutes immo excellētiores v̓tutes. tum q̃
illa v̓a sunt excellentiora: vera ꝓ quãto
ad ea nõ attingit lumē naturale viatoꝝ
tum quia illa v̓a sunt certiora q̃ multa
alia ad q̃ attingit lumen nãle viatoris.
quia v̓a ab illa veritate que nec fallere
põt nec falli. vnde habēti fidem q̃ deus
inspirauit totã sacram scp̃turaz ⁊ q̃ ip̃e
est v̓itas infallibilis certius dz eē quicq̃d
ab ip̃o in scp̃tura ē reuelatum q̃ illõ ad
qõ q̃cunqz intellect⁹ põt nãli lumie atti-
gere. ¶ Nec ex hoc q̃ regula istius v̓tutis
ē tm̃ ex reuelatione vel fide nota sequit̃
istam v̓tutem appetitiuã nõ esse mora-
lem. q̃ ſm phm. 2° eth. virtus moralis
dr̃ ex hoc q̃ est ex more vl' ex ꝯsuetudie
gnãbilis. quacũqz aũt noticia siue ex lu
mine nãli habita. siue ex fide põt ſm il-
lam appetitus inclinari ⁊ ex frequēti ac
tione gnãre in se habitum sic inclinantē
q̃ erit habitus electiuus. quia appetitiu⁹
⁊ ſm rectam rõem lz nõ nãlem sed aliã
rectiorem. Et hoc modo pauptas. hũi-
litas. castitas. ⁊ hĩ⁹ sũt v̓tutes morales.
quia ſm ꝑfectam ⁊ rectã rõem lz nõ pu
re nãlem ex more. i. frequent̃ sic eligere
gnãntur. ¶ Sic supposita ista regula no
ta ex euãgelio pñiam agite. põt volũtas
ex frequenti elicere actum conformē isti
regule generare in se habitũ inclinantez
ad ꝯsimiles actus ⁊ ille vere erit virtus
quia recte rõni imo rectissime ꝯsonus. ⁊
tamē moralis: quia ex more ⁊ ꝯsuetudi-
ne generatus. ¶ Circa ista dubitat̃ pmo.
quomodo rõne nãli põt eē notũ pecca-
tum aliquod sb̃ rõne peccati in actibus
humanis. ¶ 2° quomodo possit eē notũ
peccatũ esse dei offēsiuũ. ¶ 3° quomodo
põt eē notum peccatũ eē a deo auersiuũ
¶ 4° quomodo põt eē notũ peccatũ esse
impeditm̃ eterne beatitudinis. ¶ 5° quo
modo põt esse notũ peccatũ esse disposi
tiuũ tanq̃ demeritum ad penã finalem
omia hec dubia initunt̃ huic q̃ nullum
istoꝝ videt̃ rõne naturali cognoscibile.
¶ R° quõcunqz sit naturalit̃ cognoscibi-
le peccatũ eē detestandũ ⁊ puniendũ sb̃
propria ratõne põt hr̃e pro regula pe-
nitentiã pmo mõ dictam. s. vt ꝯgnosci-
bile naturalit̃: sz vt cognoscibile supnãli
ter sic hz ꝓ regula pñiam 2° mõ dictam

Ad primum princi

pale argm̃ põt dici q̃ pena ordinãs pec-
catũ ſz se põt eē vna vni⁹ sz ordinãs i or
dine ad illũ quē offendit culpa mltiplex
ē ſm volũtatē illi⁹ in ꝯpatione ad quez
ordiat̃ pz i actib⁹ hũanis: vbi pēa satisfa
ctoria alicui offenso tãta ⁊ tã multiplex
ē quãta ⁊ quotuplex sufficit offenso pro
emēda. pñia aũt tanq̃ pena sb̃ordinata
iusticie iudicis ē virtus inflictiua pene
corrñdentis volũtati ip̃ius offēsi. ⁊ illa
ē multiplex loquendo de pñia 2° mõ. vt
pz ex scp̃tura. vbi iusticia iudicis pncipa
lis in vindicãdo culpã exprimitur.
¶ Ad 2m dõ ꝑ idez q̃ equale ex natura rei
posset reddi ⁊ tñ non eēt sufficient̃ puni
ens. quia ista punitio respicit punitum
in cõparatione ad illum ad c⁹ acceptati
onem fit ista punitio. ¶ Et si arguas. ḡ
crudelis est si punitio in se sufficiēs non
sit sibi sufficiens. R°. quere. ¶ Ad 3m pa-
tet in solutione precedente. quia actus
penitentie virtutis est iperare. ⁊ h° tanq̃

de primo actus castionis pene que sunt respectu tristicie consideratio et nolitio alicuius obiecti. Ipsa autem tristicia sequens est effectus remotus. et ista potest bene multiplicari stante actu vno ipsius penitentie virtutis quia per vnum actum vindicandi siue imperandi punitionem potest quis imparare omnes punitiones respondentes secundum iusticiam huic culpe.

Quarto querit

ro vtrum per sacramentum penitentie deleatur culpa. videtur quod non quia dicit ps. Dixi confitebor iniusticiam meam domino. vbi Cassiodorus. Magna pietas dei quod ad solam promissionem peccatum dimittit. votum enim pro operatione iudicat. Et aug. ibidem nondum pronunciat sed promittit se pronunciaturum et deus dimittit sed sine pronunciatione non est penitentie sacramentum ¶ Item Aug. super illud Joh. 12. de suscitatione Lazari. nemo potest confiteri nisi suscitans. probat tripliciter ¶ Primo per suscitationem Lazari qui prius suscitatus est quam de monumento eductus. 2° per illud ecclesiastici. 17. A mortuo velit qui non est perit confessio. Tertio per illud psal. Nunquid medici suscitabunt et confitebuntur tibi. ¶ Item si per sacramentum penitentie dimittitur peccatum cum sacerdos ministret sacramentum. ergo sacerdos dimitteret peccatum. consequens est falsum per illud Hierony. sup Math. 16. Tibi dabo claues. etc. hunc inquit locum non intelligentes quidam aliquid sumunt de superbia phariseorum vt damnare innoxios vel soluere putent noxios cum apud deum cum sententia sacerdotum sed illorum vita queratur et hic probatione inuenit videns. In leuitico se ostendere sacerdotibus iubetur leprosi si quos illi non faciunt leprosos vel mundos. sed discernunt qui mundi vel immundi sunt. ita hic. ¶ Contra Math. 16. Quorum remiseritis etc. Item Joh. 20. Quorum remiseritis peccata remittuntur eis etc.

Hic sunt tria viden

da. Primo ratio huius nominis sacramentum penitentie. 2° quod illi rationi nominis aliquid subest. 3° solutio questionis ¶ De primo pono hanc rationem nominis. penitentia est absolutio hominis penitentis facta certis verbis cum debita intentione prolatis a sacerdote iurisdictionem habente ex institutione diuina efficaciter significantibus absolutionem anime a peccato.

Quo ad secundum

ostendo primo quod possibile est huic positioni nominis aliquid subesse. 2° quod congruit aliquid subesse. Et 3° quod aliquid subest. ¶ Primum ostenditur per hoc quod possibile est deo animam absoluere a peccato. iuxta illud symboli. remissionem peccatorum et per consequens possibile est instituere aliquod signum illius absolutionis et hoc signum efficax vt prius expositum est efficax in materia de sacramentis in vniuersali. et pari ratione verba quecunque a quocunque ministro prolata. et tunc patet tota possibilitas illius rationis. ¶ Congruitas probatur quantum ad singulas particulas. primo quia congruum est aliquod esse signum sensibile istius absolutionis a peccato propter easdem rationes propter quas dictum est di. prima de congruitati sacramenti in communi. Et propter easdem congruum est illud esse signum institutum a deo quia et magis mouebit et ducet intellectum in certitudinem: et magis inclinabit affectum ad promptitudinem suscipiendi illud signum ¶ Congruit etiam in proposito istud signum absolutionis interioris institui in verbis significantibus absolutionem vt signum repräsentet signatum. Et hoc est quod dictum est in ratione quod penitentia est absolutio. i. quedam sententia diffinitiua absoluens reum. non tamen sententia iudicis principalis sed iudicis secundarii vel commissarii. potest enim quis ex commissione cognoscere in causa. et ita ex commissione sententiare vel pro condemnatione rei si indignus est vel pro eius absolutione si dignus sit. ¶ Congruit etiam quod ista absolutio exterior fiat a sacerdote. quia congruit extrema per medium reduci in extremum et ita in hierarchia ecclesiastica extremos s. peccatores reduci in deum per hierarchiam

idest sacerdotem. sicut ē in ecclesia triū-
phante ¶ Congruit etiam ꝙ a iurisdicti
one habente. quia sentētia a nō suo iu-
dice lata nulla ē ¶ Ex hoc sequit correl-
arium ꝙ doctrina de sacro penitentie
subalternat doctrine de iudicijs ⁊ etiam
doctrine de sententijs. ꝑ quāto .n. est i ec-
clesia duplex forus. s. publicus ⁊ priuatus
ꝑ tanto ē duplex iudiciū. ⁊ quātum ad
aliquas regulas iusticie oꝫ esse ꝯuenien-
tiam hic ⁊ ibi. sicut vtraqꝫ diffinitō hic
⁊ ibi ē actus iusticie. Et ꝑ tanto pōt sacra-
mentum pn̄ie dici sacr̄m iudiciale vl̄ iu-
dicium sacramētale. Et ex hoc ꝙ sacra-
e est firmius. quia ratōnabilius ꝙ aliqd
iudicium publicum. Et ex hoc patet rō
quare nō ē necesse esse ita p̄cisa verba in
isto sacro sic in baptismo vl̄ eucharistia
quia sufficit ꝙ exp̄matur actus sentētie
absoluētis sicut ⁊ in iudicio publico nō
oꝫ eē limitata v̄ba. ait .n. vnus ð Theo-
doro martyre. Jubeo ignibus tardi. alr̄
ð Cypriano sācto. gladio animaduerti
placet. Communiter tn̄ ista v̄ba sūt apta
Ego te absoluo quecūqꝫ alia p̄mittant
vl̄ consequant ſm diuersam ꝯsuetudinē
in diuersis ecclījs ¶ Cōgruit etiam ꝙ re-
quiratur intētio debita vt s̄ expositum
i alijs sacris ¶ Cōgruit etiā ex parte sus-
cepti ꝙ sit penitēs. i. habēs aliquā displi-
cētiam ð peccato ꝯmisso. h° .n. videmus
etiā i iudicib' tp̄alib' ꝙ ꝓteruū s̄n̄ialiter
ꝯdemnāt. penitētē v̄o suo mō absoluūt
i. tanꝙ nō reū vl̄ nō puniendū s̄n̄iant.
¶ 3° dico ꝙ hoc factum ē cuius fūdamen-
tum accipit ex auctoritatibus adductis
ad oppo^m. Et ꝙ a sacerdote solo possit
dispēsari. hētur extra ð summa tri. ⁊ fi-
de catho. Firmiter. Et ꝯgruū ē vt idem
hēat potestatē sup corpus xp̄i verū ⁊ mi-
sticum. ¶ Et ex hoc sequit correlariū ꝙ
nihil ꝑtinēs ad sacramētum pn̄ie pōt a
layco dispēsari sicut nec ꝯfectio euchari-
stie. ⁊ iō ꝯfessio que ē dispositō p̄uia ad
sacrꝫ pn̄ie vt dicet postea facta layco ni-
hil valꝫ v̄tute opis opati. Et adhuc du-
bium ē an sit in detrimētū salutꝭ. qꝛ illa
reuelatō nō pōt esse ꝯfessionalis.

Quantū ad tertiuꝫ

articulum videt eē opinio mgr̄i. di. 18.
c. 6. Jn soluēdis culpis inqt ⁊ retinēdis
ita opatur sacerdos euāgelicus: ⁊ iudi-
cat sicut olim legalis i illis qui erāt con-
taminati lepra que peccatum significat
⁊ ꝓbatur ꝑ illud Hiero. quod iā adduc-
tum ē ¶ Sed istō videt nimis derogare
sacro pn̄ie. Nam ſm hoc ꝑ sacr̄m pn̄ie
nūquā deleret peccatum sꝫ necesse eēt p̄-
us deleri ꝑ ꝯtritōem ad hoc ꝙ digne su-
sciperet sacr̄m pn̄ie. qꝛ nullus digne on̄-
ditur mūdus a peccato nisi p̄us sit imu-
nis ab eo. Et sequeret vlterius inconue-
niens ꝙ nūꝙ sacr̄m pn̄ie posset eē 2^a ta-
bula. quia nūꝙ liberaret naufragium a
ꝑiculo sb̄mersionis ¶ Dicit g̊ ꝙ ita deus
requirit dispositōem de ꝯgruo ad h° vt
peccatori ꝯferat gratiam ⁊ hoc n̄ ꝙ alli-
get potētiam suam sacramētis. qui tam̄
sine dispositōe illa p̄uia ⁊ ꝯgrua q̄ suffi-
ceret ꝯferat ꝑ sacramētum gratiam. ⁊ h̄
ē maioris misericordie. s. duplicē viam
instituere ꝑ quā iustificetur peccator ꝙ
ip̄m ad vnam viam artare. sicut g̊ adul-
tus p̄mā gr̄am delētem origiale pōt ha-
bere duplici via. l̄ ex bono motu dispo-
nēte ad illam de ꝯgruo. vl̄ ex susceptōe
baptismi ita ⁊ in ꝓposito: hoc declātur
sic. quia ad p̄mam susceptionē gr̄e reqri-
tur aliquis motus meritorius ð ꝯgruo
¶ Ad 2^am autē nō requiritur nisi volūta-
ria susceptio baptismi ⁊ sine fictōe. hoc
ē cum intētione suscipiendi quod ꝯfert
ecclīa. ⁊ sine actu l̄ volūtate peccati mor-
talis ita ꝙ i p̄mo requiritur aliqd opus
intrīsecum aliq̊ modo acceptum tāquā
meritum ð ꝯgruo. Jn scðo solum requi-
ritur opus exterius cum amotōe interi-
oris impedimēti: nō solum g̊ attritus ꝑ
aliquod tempus vsqꝫ ad certum instās
in vltimo instanti recipit gratiam delē-
tem peccatum tanꝙ ꝑ virtutem meriti

de ꝯgruo vt declaratū ē i solutōe p̄cedē-
te. Sed nō habēs talē actum qui suffici
at ad meritum ƌ ꝯgruo. sed tm̄ habens
volūtatē suscipiēdi sacramētum ecclie ⁊
sine obice peccati mortal' actualiter sibi
facto vl' i volūtate inherētis recipit non
ex merito sed ex pacto diuino effectum
istius sacramēti vt sic parum attrit' etiā
attritōe que nō habet ratōez meriti ad
remissionem peccati volēs tamē recipē
sacramētum pn̄ie sicut dispensatur i ec-
clesia ⁊ sine obice i volūtate peccati mō
talis i actu in vltimo instāti illius ꝓlati
onis verborum i quo. s. ē vis sacramēti
istius recipiat effectum sacramēti scz gra
tiam pn̄ialem nō quidē ex merito. quia
dispositio interior n̄ erit sufficiens ꝑ mo
dum meriti sz ex pacto dei assistētis sac-
mēto suo ad effectū illuz ad quē istituit
sacramētum alioqui n̄ apparēt quō sa-
cramētum pn̄ie essz scd̄a tabula si nūꝙ
ꝑ ipsum vt sacramētum ē possz recupe-
rari 2ᵃ gratia amissa sz tātum ꝑ attritō
nem tanꝙ ꝑ p̄mam dispositōem ⁊ ꝑ cō-
tritōem tanꝙ ꝑ dispositōez completiaz
¶ Si q̄ras an pn̄ia sit sacramētum. ¶ Rº
vis fit i vocabulo si pn̄ia accipiatur vt
in duabus q̄stionibus p̄cedētibus scz ꝓ
actuali pena tenētia ƀm quamcūqꝫ illa-
rum significationum: vl' etiam ꝓ habi-
tuali tenētia que ē virtus quedā spēalis
cuius actus ē tenētia actualis ƀm p̄maz
significationē nō ē pn̄ia sacramentum.
quia nō ē signum sensibile. sz istis mōis
posset dici sacramētum pn̄ie intelligen-
do ꝯstructionē transitiuam. nō aūt itrā
sitiuam sicut hic creatura salis: nisi hic
equiuocetur nomē penitētie.

Ad primum argu

mētum ꝯcedo iuxta illas auctoritates.
ꝑs. Augu. ⁊ Cassiodori. ꝙ frequēter di-
mittitur peccatum ꝑ aliquē motū attri
tionis tanꝙ ꝑ meritū de ꝯgruo an̄ sus-
ceptionē sacramēti pn̄ie sicut in adulto
frequēter dimittitur originale an̄ suscep
tionē baptismi. nec tamē sequitur ꝙ per
sacramētū nō dimittatur. q2 si illa alia
dimissio qn̄qꝫ nō assit: ista nō deficit ⁊
illa minus requirit scz intētionē suscipi-
endi baptismuz siue sacr̄m pn̄ie sine ob-
ice cōtra effectum eius. ¶ Ad 2ᵐ dico: ꝙ
duplex est ꝯfessio laudis ⁊ fraudis. ꝯfes-
sione laudis nullus digne ꝯfitetur nisi p̄
us suscitatus. quia ƀm Hieronyᵐ in illa
epl'a. Cogitis me. nō ē speciosa laus i ore
peccatoris. Sed ꝯfessio fraudis accepta
ē deo i ore peccatoris. hoc ē eius qui ad-
huc ē peccator eo modo quo expositū ē
in p̄ma q̄stione istius di. peccatum ma-
nere post actum dum tamē nō sit pecca
tor i voto seu actu iteriore vl' exteriore.
¶ Concedo ḡ ꝙ an̄ perceptionē dignā pe-
nitētie oportz suscitari vl' simplicit̄ ⁊ tūc
ꝑ pn̄ie sacramētum nō deletur peccatū
sed gratia que infuit augetur: vl' suscita
ri secundū quid scz vt habeat aliqualez
displicētiam de peccatis: ⁊ propositum
cauēdi decetero ⁊ velit suscipere sacr̄m
pn̄ie in quo attritio fit ꝯtritio. ⁊ tūc sus-
citatur simplicit̄ ꝑ sacramētū. Et quidē
ē necessariū: vt dicetur di. 17. sicut etiaz
dictū ē supra ꝙ iustificato ꝑ baptismuz
flaminis necessarius ē baptismus flumi
nis. ¶ Cū obicitur ƌ Lazaro qui p̄us fu
it suscitatus ꝙ̄ solutus a vinculis. Rn̄deo
reus obligatur debito pene eterne q̊ vin
culo soluto obligandus ē ad penā tp̄alē
p̄us aūt suscitatur ꝙ̄ obligatio p̄ma mu
tetur in 2ᵃᵐ. vl' quod verius ē p̄us susci-
tatur ꝙ̄ soluatur a 2ᵃ obligatione. ⁊ hº
modo ad sacerdotes ꝑtinet soluere nō
simplicit̄ sed ꝓ parte pene quā possūt re
laxare virtute clauium: ƌ qua inferius
dicetur. ⁊ sic Lazarus viuificatus a xp̄o
i. peccator a morte culpe ꝑ gratiā resus-
citatus ⁊ solutus a carcere sepulchri. i.
peccator solutus a debito pene iferni re-
linquitur discipulis soluendus ab iusti-
tis. i. a penis tp̄alibus in quas cōmutat̄
pena eterna quas penas tp̄ales potest sa
cerdos relaxare vl' intēdere claue n̄ errā-

te. ¶ Ad vltimū ꝯcedo q̄ sacerdos ita di mittit peccatū in penitētia sicut in baptismo. ⁊ ita absoluit sicut baptizat. quia vtrobiq̄ʒ simpliciṭ veꝝ ē q̄ mistrat sacramentū. effectū aūt sacri ministerialiṭ cāt quia aliquod causat ad quod ꝭm dispositionē seu pactionē dei regulariṭ sequiṭ effectus sacramēti ¶ Ad illud hierony. Rñ. affirmatiua illa vera ē scʒ q̄ sicut sacerdos legalis ostēdebat leprosos mundatos: sic sacerdos euāgelicus ostendit peccatores iustificatos sʒ negatiua scʒ q̄ nō aliṭ sacerdos euangelicus se habeat ad leprosos spūaliter q̄ sacerdos legaliṭ ad leprosos corporaliṭ scʒ p̄cise ostēdendo mundiciam hincinde: falsa ē. Et ratio ē: quia nō dedit deus in veteri le. aliquam cerimoniā vł purificationem cui ministrate a ministro idoneo assistat regulariṭ ad mundandū leprā corporalē dedit aūt in lege no. aliquod sacramētū cui ex pacto regulariṭ assistit ad mūdādū spiritualiter nisi impediat obex cōtrarie voluntatis.

Di. 15ᵃ

ET sicut predictis auctoritatibus ⁊c. Circa istā di. quero vtꝝ cuilibet peccato actuali mortali correspondeat satisfactio ꝓpa. videtur q̄ non. quia tunc posset satisfieri d̄ vno non satisfaciēdo d̄ alio. Jlla enī propria vni posset solui sine propria alteri. sed consequens est falsum. quia satisfaciens de vno reconciliaretur ad amicitiam pristinam. ⁊ non satisfaciens de alio remaneret inimicus. simul ergo esset amicus ⁊ inimicus quod esset impossibile. ¶ Jtem tunc posset satisfactio fieri de vno remanente alio peccato: q̄ illud quod ē propriū isti posset solui lʒ remaneret voluntas alteriꝰ peccati ¶ Jtem si cuilibet ꝓpria. ḡ vni debetur oratio tm̄ alteri ieiuniū: alteri elymosina. ꝯsequēs ē falsū. quia tunc nō posset ꝓ quocunq̄ʒ peccato indifferenter imponi quodlibet istoꝝ. ⁊ tunc in aliquo casu nulla possʒ iponi satisfactio ꝓ peccato. quia possibile ē pauperē peccare illo peccato cui correspōdeat elymosina ⁊ nō posset facere eam. consimiliṭ tunc nunq̄ iponerentur omnia talia simul pro vno peccato. ¶ Itē ꝭm magistrū di. 20. ⁊ sumit ab Augustino. q̄ñq̄ʒ tanta est contritio q̄ totaʒ penā delet. ḡ contritio pōt esse ꝯmunis satisfactio sufficiens ꝓ quocunq̄ʒ. requiritur etiā ꝓ quocunq̄ʒ: quia sine illa nō deletur aliquod peccatū ¶ Cōtra satisfactio ꝓ culpa ē solutio pene. quia satisfactio ē redditio eius quod ē reddenduʒ ꝭm iusticiā. sed ꝭm iusticiā pena ordiat culpam. sed determinate culpe corñdʒ ꝓpria pena sicut deordinationis ordiatiua ḡ ⁊c. ¶ Jtem apoc. 18. dicitur de illa babylone quātū glorificauit se ⁊ in delitijs fuit. tm̄ date ei tormentum ⁊ luctū. Et iuxta mensuram delicti erit ⁊ plagarum modus.

Respondeo. satisfactio vno modo accipitur generaliter. Alio modo stricte ⁊ proprie ¶ De prima sunt quinq̄ʒ videnda. Primo que ratio nominis. Secundo an sit homini possibilis satisfactio isto modo pro culpa. Tertio in quibus ꝯsistit ¶ Et ex hoc quarto ad q̄ōem an cuilibet peccato ꝓpria corñdeat pēa Quito iuxta difficultatē tactā i tribus ꝑmis argumētis an vna possit ab alia separari. ¶ De primo sciendum q̄ satisfactionis generaliṭ sūpte. hec est ratio. satisfactio ē redditio volūtaria equiualenti alias indebiti ¶ Primū scʒ redditio patet quia non est absoluta datio. Nā hoc quod est satis dicit commensurationeʒ ad aliquid precedens correspondentem ¶ Q: dicitur voluntaria patet. quia si esset inuolūtaria non esset satisfactio sed satispassio. ⁊ hoc mō ille a quo exigitur in iferno pena debita culpe ꝯmisse satis patiṭ ⁊ nō satisfacit ¶ Q: etiam sit equi

Satisfactio dupliciter accipitur

valentis patet. qz hoc importat illa par
ticula satis. hoc etiam requirit iusticia
reddens satisfactõnem ꝓ illo cui corrñ
det. ¶ 4m. s. al's indebiti. pz qz si esset al's
debitũ nõ satisfaceret ꝓ isto. Nam non
esset corrñdens isti ſm iusticiã sed alij. ⁊
ista rõ satisfactõnis cõmunis est ad con
tractus ⁊ obligatõnes quascũqꝫ. hoc. n.
modo recipiẽs beneficiũ potest benefici
ãti bene facere. ⁊ hoc mõ dilectus diligẽ
ti recompensando dilectionẽ equalẽ. et
ita tam in actibus liberalibꝰ voluntatis
q̃ in actibus qdãmodo necessarijs. s.
cõtractibus vbi est quedã obligatio q̃si
necessitans ad reddenduz potest inueni
ri ista rõ consilr cum culpa faciat delin
quentem debitorem ei in quem peccat.
potest ibi ista ratio satisfactionis inueni
ri. ut. s. reddat sibi equiualẽs. ⁊ al's inde
bitum. q̃tum sibi abstulit ꝑ peccatum.

Anselmus libro primo et 2° Cur deus homo est ꝑ hõ homini satisfacere deo pro peccato suo.

De secũdo dicitur

ꝙ nõ est possibile homini satisfacere de
peccato deo quẽ offendit. Primo. quia
ꝑ peccatũ auferꝰ honor deo debitus. ni
hil aũt equalens honori eius põt a no
bis sibi reddi. ¶ 2°. qz peccatũ mortale est
infinitũ malũ. tantũ eni malũ est q̃tus
ille in quẽ peccaꝰ. nihil aũt a nobis põt
sibi reddi nisi bonũ finitũ. ꝗ nõ equalẽs
ꝗ ⁊c. ¶ Item ex alio medio. s. al's indebi
to arguiꝰ sic. qz q̃cquid possumꝰ deo im
pendẽ obsequũ ⁊ honoris totũ debituz
est rõne creatõnis gubernatõnis ⁊ redẽ
ptionis. ꝗ nihil possumus sibi ipendere
qd sit indebitũ sibi etiã ab innocente. et
ꝑ cõsequens al's debitũ q̃ pro peccato.
¶ Quid ergo. Diciꝰ ꝙ in virtute passiõis
xp̄i potest peccator satisfacẽ. qz illa pas
sio intantũ acceptaꝰ a deo trino vt vir
tute eius accepteꝰ satisfactio illa que ſm
se accepta nõ posset esse satisfactio. ¶ Sed
si illa opinio intelligat de potentia abso
luta diuina ꝙ non possit actũ aliquẽ ac
ceptare penitẽtis tanꝙ satisfactionẽ istã
ꝓ peccato nisi inquantũ coniungiꝰ me
rito passionis xp̄i. ¶ Improbatur primo
quia possibile fuit filiũ dei non fuisse in
carnatũ. nec ꝑ ꝯsequens passum. ⁊ cum
hoc possibile fuisset deũ ꝑduxisse ꝑde
stinatum ad beatitudinẽ. ⁊ iuste. non tñ
excludendo misericordiã. ꝗ possibile fu
isset tunc penitentẽ sibi satisfecisse. qz nõ
põt iuste peccatorẽ sine satisfactione be
atificare. ¶ Confirmaꝰ istud ꝑ Augm. 13.
tri. c. 4°. Fuit q̃dem ⁊ alius modus nr̃e
redemptionis possibilis. s. q̃ ꝑ incarna
tionẽ ⁊ passionẽ. sed nullus nr̃e miserie
sanande cõuenientior. ꝗ lapsus videtur
posse sanari alia via q̃ ꝑ incarnationez
⁊ passionẽ xp̄i. Item passio xp̄i non de
let culpam nr̃az nisi ut causa meritoria.
⁊ ꝑ ꝯsequens vt causa 2a que non est de
essentia rei. imo reduciꝰ ad genus cause
efficientis. Sed q̃cquid põt deus ꝑ cãm
efficientẽ potest imediate. ꝗ sine illa pos
set iuste ⁊ ordinate remittere culpã. ¶ Si
dicaꝰ ad ista duo ꝙ deus possz sine xp̄o
mediare culpã deleuisse viatoris. et ita
ꝑduxisse eum ad beatitudinẽ ſm ꝑmũ
arm. ⁊ immediate iustificasse. ſm 2m arm
tamẽ nõ per viam satisfactõnis. qz non
fuisset aliquid equiualens redditũ tunc.
Nũc aũt ẽ totũ equalens per passionez
xp̄i cũ ista tamẽ tali q̃li satisfactõe istꝰ.
¶ Contra. satisfactio est redditio equiua
lentis ꝓ equiualẽte. sed quantũ malum
fuit peccatũ auertẽs a deo tantũ bonuz
est cõuersio ad deũ ex charitate. q̃tum
etiam bonuz natũ fuit inesse actui meo
tantũ bonũ ⁊ non plus abstulit peccatũ
meũ. ⁊ tantũ bonũ põt ineẽ actui meo.
sic ꝗ per illũ oĩno equiualens redditur.
Si dicas actus meus nõ fit equiualens
in bono illi malo in displicẽtia nisi actꝰ
iste eliciat ex gr̃a. sed ꝑma gr̃a nõ dareꝰ
peccatori nisi ex passione xp̄i. ¶ Cõtra hꝰ.
qz de potẽtia absoluta bene posset dari
prima gr̃a sine merito passionis xp̄i. qd
ꝓbatur. qz sũma gr̃a data creature da
ta est anime xp̄i. ⁊ sine omi merito. nul
lo eni modo passio eius nec exhibita nc

puisa erat meritū respectu grē sibi confe
rende. imo pus puidebatur grām habi
turus ꝙ eius passio acceptanda. Item
passio xpi fuit bonū finitū etiaʒ accepta
fm totā rōnem meriti in ea. qr non erat
bonū increatū. nec per cōsequens accep
tatur a deo infinite ex parte obiecti. qr
non fuit deus beatus volendo illā passi
onē sicut amādo suā eēntiaʒ. si ḡ infini
tas in peccato phiberet satisfactōeʒ pos
sibilē etiā phibēt eā posita passiōe xpi.

Quātum ad istum

ergo articulū potest dici ꝙ deus de po
tentia absoluta posset dedisse peccatori
post attritionē tanꝙ post dispositioneʒ
congruā ꝛ meritū de congruo gratiam
per quā motus eius fieret contritō. ꝛ sic
per satisfactionē deleuisse peccatū. quia
per actum illum reddentē deo equalens
illi bono quod abstulit peccatū. Posset
etiam ille actus eē als indebitus. quia lʒ
deꝰ posset velle nos obligare sibi vt qc
quid sumus ꝛ possumus teneamur deo
tamen ex maxima misericordia sua con
siderans nostraʒ fragilitatē ꝛ difficulta
tem ad bonum noluit nos regulariṫ ob
obligare nisi ad decalogū. ꝛ ita potuissʒ
tunc ordinasse obligare hominē ad de
calogum. s. xpo non incarnato. posset ḡ
tunc homo aliqua opera superogatōis
exercere que als sibi eēnt indebita. ꝛ tūc
saluareṫ tota ratio satisfactionis. De po
tentia tamē ordinata deus nō disposuit
alicui peccatori dare pmā grām nisi in
virtute meriti illius qui erat sine pecca
to. s. xpi. quia sicut tactū est supra nō di
sposuit sibi recōciliare inimicū nisi per
obsequium magis gratum ꝙ offensa eꝰ
erat sibi displicens. ꝛ tale obsequiū eius
est passio xpi vel meritum eius. ꝛ sicut
non disposuit dare gratiā peccatori sine
passione sine qua gratia nulla potest eē
satisfactio oino. quia nec equiualens ali
quo modo nec simpliciter nec in diuina
acceptione. ideo multo magis de poten
tia ordinata ñ est possibile satisfieri deo
de pcco nisi in virtute passionis xpi.

De tertio dico ꝙ

satisfactio in isto intellectu magis consi
stit in actibus penalibus vel passionibꝰ
voluntarijs ꝙ in alijs actibus bonis nō
penalibus. licet quandoqꝫ posset per ali
quē actū bonū nō penalē satisfieri. quia
bene potest deus actū magnū charitatis
acceptare p punitione debita vni culpe
licet eni nō sit ppria punitio. est tñ maiꝰ
bonū. ꝛ magis deo reddens honoreʒ ꝙ
illa que eēt ppria illius punitio. Sed re
gulariṫ sicut culpa ordinaṫ p penā ꝛ nō
per aliqd aliud magis bonū ꝙ sit culpa
ita satisfactio isto modo dicta consistit
in actionibus vel passionibus hñtibus
rōnem pene. Et hoc est qd dicit Aug. d
vera ꝛ falsa pnia. ꝛ poniṫ di. 16. c. i. Sūt
digni fructus virtutū qui nō sufficiunt
penitētibus. penitētia eni grauiores fru
ctus postulat vt dolore ꝛ gemitibꝰ mor
tuus impetret vitā. Isti aūt actus pena
les vel passiones volūtarie in genere re
ducunṫ ad actū interiorē displicentie vl
passionē tristitie. ꝛ ad actū exteriorē cō
fitendi pprium peccatū. qd est valde pe
nale. vel passionē concomitantē. s. vere
cundiā. ꝛ ad actum simplr exteriorē vel
passionē. s. macerando carnē. ꝛ omis ta
lis maceratio dicit̄ ptineri vel reduci ad
ieiuniū. vel eleuando mentē in deū. ꝛ hꝰ
fit per orationē. vel sua temporalia ero
gando: quod fit per elꝫnam.

Ex hoc patet de

quarto articulo. s. solutōne questionis.
siue eni intelligaṫ satisfactio ppria. i. de
terminata fm speciem. siue ppria. i. de
terminata fm numerū. nō necessario cor
respondet ppria satisfactio cuicūqꝫ pec
cato. qr ꝛ eadem satisfactio fm speciem
ꝛ eadē fm numerū potest corrñdē huic
peccato ꝛ illi. Quod fm spēm pꝫ. qr cō
tritio potest corrñdere huic ꝛ illi. ꝛ illa

est eadē ꝼm spēm maxime si obiecta sūt eadem ꝼm spēm. Qđ ꝼm numeꝝ patet. quia contritio ō pluribus simul in generali potest vna corrñdere pluribus illis sed tunc oportet ad hoc ꝙ sit satisfactio totalis nō diminuta ꝙ aliquid eius sufficiat ꝓ vno peccato. ⁊ aliqđ ꝓ alio. aliquid inquā ⁊ aliqđ nō de ptibus realib' in actu. Sed de gradibus intensionis ꝙ in longe minori sufficēt ꝓ vno. ⁊ in gradu quē supaddit vltra sufficēt pro alio. Possunt etiā plures satisfactōnes vel totales vel ptiales correspōdere vni peccato ¶ Totales qđem qꝛ nō est peccatuꝫ ꝙ nō possit remitti p solam contritionem ⁊ tūc illa sola est totalis satisfactio. Pōt etiā idē remitti p contritionē remissaꝫ ⁊ alias penas supplentes imperfectionem contritōis ¶ Cōtritio aūt intensa ex vna parte ⁊ ipamet remissa cum alijs penis ex alia parte differunt etiā spē. licet sint equiualentes in acceptōne diuina. Breuiter ḡ ñ corrñdet cuicūqꝫ peccato ꝓpa satisfactio. q̄.s. nulli alij corrñdeat. nec aliqua alia isti corrñdeat. sꝫ cuilibꝫ correspondet satisfactio ꝓ tunc ꝓpria licet alia posset esse ꝓpria. Intelligo ꝓ tūc ꝓpria vel vt in se distincta. vel vt aliquid virtualiter inclusū in satisfactione.

Satisfactio prima nō correspondet cuilibet peccato

De quito articulo

dico ꝙ satisfactio isto modo accipiendo que tamē totalis est ⁊ non diminuta reconciliat satisfacientē ipsi quē offendit. quia vel implacabilis est offensus. qđ ē cōtra misericordiā. vel si placabilis p nihil magis ꝙ per satisfactionē isto modo dictā. Impossibile est aūt aliquē deo recōciliari. ⁊ tamē remanere in aliquo peccato. vnde Aug'. de vera ⁊ falsa penitētia. Scio dñm inimicū omni criminoso. ergo q̄ crimē reseruat de alio recipiet veniam sine amore dei consequeret veniā sine quo nemo vnꝗ̄ inuenit grām. hostis eni est dum offendit perseuerāter. et quedam impietas infidelitatis est ab eo qui iusticia est dimidiā sperare veniam Sequitur ergo ꝙ ipossibile est satisfacē deo de vno peccato remanēte actualit̄ i penitente de alio peccato mortali ¶ Sed si intelligat sepatio h' satisfactōis ab illa ita ꝙ dum actu reddit hō deo p contritionē vel satisfactionē quācunqꝫ ō h' peccato ⁊ sufficientē ꝓ hoc peccato non actu reddit satisfactionē sufficientē pro alio peccato. dico ꝙ separi potest satisfactio ꝓpria huic a satisfactōne ꝓpria illi ⁊ hoc q̄tum ad effectum licet nō q̄tum ad affectum saltem in habitu. patet eni quo ad effectum. quia sicut non est nece intellectū simul cōsistere hoc peccatum ⁊ illud. ⁊ ita nō est nece volūtatē simul penitere de hoc ⁊ illo. et hoc accipiendo penitere ꝓ quocūqꝫ illoꝝ q̄tuor signato rū positoꝝ di. precedēti. q. i. Sed tamē dum considerat vnum ⁊ penitet de illo saltem habitualit̄ satisfacit de alio. hoc est animo ꝓmptus est si cogitaret aliud ad satisfaciendum de eo.

De secundo princi

pali. s. satisfactione stricte sumpta ꝓportionabiliter dictis. q̄tuor sunt videnda. Primo ratio nominis sicut prius. 2m ō possibilitate non habet hic difficultatē. Ideo erit hic secundū qđ fuit tertiū prius s. in quibus consistit illa satisfactio ¶ Et ex hoc tertio solutio questionis si cuilibet peccato respondet ꝓpria satisfactio. ¶ Quarto si in vna ꝓpria satisfactio ē separabilis ab alia. De pmo dico ꝙ satisfactio est operatio exterior laboriosa vl' penalis voluntarie assumpta ad puniēdum peccatum cōmissuꝫ a se. ⁊ hoc ad placandum diuinā offensam. vel est passio seu pena volūtarie tollerata in ordine predicto. Isto modo accipitur satisfactio multo strictius ⁊ particulari' ꝙ satisfactio primo modo. quia illa potuit consistere in actu penalis passionis voluntarie interiori vel exteriori ¶ Scđm patet. quia ut opus exterius vel passio

distinguitur contra actum vel passionē interiorem mentis. et contra actum oris vel passionē concomitantē non cōsistit satisfactio nisi in illis trib⁹ operibus difficilibus. s. ieiunio oratiōe et elemosyna. de quibus dictum est tertio ar° precedēti. vel in passionibus voluntarijs cōcomitantibus ista tria opera difficilima. ¶ Ex hoc dico de tertio articulo quod peccatis in genere distinctis in tria mēbra. s. in peccatum carnis. in peccatum concupiscentie oculorum. et superbiam vite. p° Jo. i. c. 5. corrñdent de congruo proprie satisfactiones in genere. s. peccato carnis ieiunium vel vniuersaliter quecunque maceratio carnis magis ordinata ad reprimendū tale peccatū carnis. et sub isto comprehendo vigilias. peregrinatōnes. asperitates vestium nuditatem. vel discalciationem. imo generalr quecunque laborē fatigantem. ¶ Peccato autem superbie et ceteris spūalibus magis appropriate corrñdet oratio. que et humiliat spiritū deo et roborat contra peccata spūalia. ¶ Peccatis autem circa temporalia vt auaricie vel cupiditati cuicunque vt rapine. furti vel ablatōis iniuste magis appropriate correspondet erogatio elemosynarum. ¶ Et ratio istorum est propter maiorē correspondētiam pene ad culpā. quia per que peccat quis per hoc et punietur. ¶ Sic dictum est de correspondētia ista in generali. et de congruo ¶ Sed de necessario vel cōgruo in casib⁹ specialibus nō sic. Nam alicui potest nō competē vnū istorum operū penaliū. qui tamē peccauit peccato cui de congruo correspondet talis pena vel satisfactio. vt pauperi qui furatus est nō competit dare elemosynas. et sic in alijs casib⁹. et tūc si contritio non sufficiat nō debet peccatum omnino manere inultum. ¶ Et possibile est ergo et congruū pro tūc imponere pro satisfactione propria huic peccato aliquid quod tamē non est sibi propriū secundum vniuersalē correspondentiā de congruo et hic requiritur discretio sacerdotis vt nō imponat alicui penam nimis sibi disconuenientē. sed aliā que magis sibi cōuenit et quā forte melius adimplebit vt pote paup. nec elemosynas pōt dare. nec orare. sed oportet eū cōtinue laborare pro victu suo necessario. nec ieiunare. quia tūc nō sufficeret ad laborē necessariū pro victu necessario cōtinue acquirendo. ¶ Quia quod ipse labor cōtinuus est sibi ieiuniū continuū. quia continua maceratio carnis tamen mō inducēdus est vt illū laborē subeat in remissionē peccatorum intendēs illum ad hunc finē referre saltē quousque occurrat sibi oportunitus soluendi aliquā aliam satisfactionē. et aliqua alia possūt ei ita temperate et diminute imponi vt sint sibi possibilia. ¶ Consilr diues qui lapsus est ad peccatū carnis si est adeo delicat⁹ quod non velit ieiunare. nec aliā maceratōnem notabilē subire. vel presumitur quod si sibi imponeretur cito abijceret: et sic peccaret nouo peccato. inducendus est ad orationem et elemosynā: et illud sibi imponendū quod libentius recipit: et quod creditur perseuerantius adimplere. ¶ Vel si omnino nullā penitentiam velit recipe a sacerdote impositā. dicit tamen se hēre displicentiā de peccato commisso: et firmū propositū non recidiuādi. absoluēdus est et nō est remittēdus ne cadat in desperationē. et nunciāda est sibi pena que esset pro peccatis faciēda et iponenda. et quod eā in se vel in equalenti absque impositōe studeat adimplē alioquin soluet ad plenū in purgatorio. hec mia satis consonat illi prophetie de xpo quā Matth. 3. c. recitat. Arūdinē quassatā non confriget. et lignū fumigans nō extinguet. Arūdo quassata est peccator quassatus temptatōib⁹ et peccatis lignū fumigās est lignū nimis humidū ex peccatis. tamē aliquid habens de igne charitatis. hic extinguitur si per duriciā sacerdotis ad nimis difficile obligetur. sed non extinguitur si predicatur sibi quod oportet eum hic vel alibi penā soluē. et quod studeat hic tantam penam soluere quanta peccatis debetur. ne alibi acrior exigatur.

nō hic de prima laborantium quotidie pro victu

nō ista bene

De quarto dicitur

ꝙ ⁊ si satisfactio exterior pro vno pecca-
to possit separi a satisfactōe pro alio: vt
quādo orat tūc n̄ dat elimosinam. tamē
nō pōt satisfactio exteriō fieri ō vno ita
ꝙ remaneat iste in alio peccato. ⁊ ꝓbat
quia placaret deum: ⁊ tamē eēt inimic⁹
eius. ⁊ quo ad hoc oportet satisfactōnes
eē ꝯiūctas saltem in voluntate adminus
habitualiter. lꝫ nō in effectu nec ī volun-
tate tūc actualiter ¶ Sed ista sentētia vi-
detur nimis dura cōtra peccatores ⁊ oc-
casio maioris obstinationis. si enim iste
hodie vere penitens ⁊ humiliter recipi-
ens satisfactionem esto ieiuniū triū die-
rum cras recidiuat in peccatum morta-
le. ⁊ ō illo non penitēs scōo die ieiunat:
quia sibi fuit impositum si dicas ꝙ illō
ieiunium 2ᵉ diei nō ē aliqua satisfactio
exterior: magis occasio ē inducēdi istuꝫ
iam lapsum vt 3° die nō ieiunet. ⁊ ꝑ cō-
quens ad nouum peccatum mōtale: qꝛ
trāsgrediendo istam penam iniunctam
a sacerdote ⁊ receptam videtur esse pec-
catum mortale cum sit transgressio pre-
cepti eccl'ie ⁊ vicariȷ̄ dei in illo actu.

¶ Ex isto pōt formari talis ratio. si post la-
psum ⁊ ante penitentiam nouam nō ex-
equatur quis satisfactionē p̄stinam sibi
impositam peccat mortaliter nouo pec-
cato. ergo si exequatur bn̄ facit. quia ac-
tum obedientie facit sed nō facit actum
obedientie nisi inquātum illud ē sibi im-
positum tanꝙ̄ pars satisfactionis ¶ Di-
co ergo sine p̄iudicio: ꝙ qui semel vere
penitet ⁊ recipit satisfactionem vl' peni-
tentiam ꝯdignam sibi impositam ab ec-
clesia claue nō errante: quātūcunqꝫ po-
stea recidiuet nūquā tenebitur nisi ad il-
lam vnicam satisfactionē adimplendaꝫ
¶ Et si eam impleat in caritate melius est
quia nō tātum soluit penam sꝫ meretur
¶ Sed si adimpleat eam volūtarie extra
caritatem soluit quidem penam: sed nō
meretur grām. Si aūt ipsa ab eo extra
caritatē exigitur soluit̄ pena: lꝫ ip̄e non
soluat. Et in p̄mo ē satisfactio simplicit̄
quia reconcilians ⁊ placās. In 2° ē quiō
satisfactio quia voluntaria redditio ⁊c̄.
sed nec recōlians nec placās. In 3° autē
ē satisfactio vltra quam nō exigetur pe-
na vlterior ¶ Ex 2° membro sequitur ꝙ
si magnam partē satisfactionis sibi im-
posite expleuit ī peccato mortali ⁊ post
iterum penitet ō peccato nouo. nō ē sibi
iterato pn̄ia imponēda pro peccato de
quo satisfecit lꝫ extra caritatem. sed tm̄
de nouis peccatis que fuerūt causa qua-
re illa satisfactio fuit mortua. ¶ Et si ar-
guas mortua ē g° nō est satisfactio. nō se-
quitur nisi ꝙ nō ē satisfactio placās nec
recōcilians in amicitiam. ¶ Et si dicitur
g° nō satisfactō nō sequitur. quia sufficit
deo ꝙ quis voluntarie soluat penam ō-
bitam ad punitionem peccati cōmissi.
quia etiaꝫ quod minus appet sufficit sa-
tispassio. Patet in actibus humanis. si
enim alicui offense in regem correspon-
deat p̄cise s'm legem abscisio manus. Si
isti etiam inuito absciditur manus satis
patitur ⁊ intātum sufficit regi ꝙ s'm le-
gem ⁊ iusticiam nō debet ab eo penam
vlteriorem exigere ⁊ tn̄ nō recipit eum ī
grām vl' amicitiam. multomagis g° pos-
set sufficē ꝓ punitōe culpe si aliquis sibi
penaꝫ debitam infligerꝫ. lꝫ nō in gratia
vl' amicitia ip̄ius iudicis offensi ¶ Ex 3°
mēbro pōt dici ꝙ t'lis si ꝓp̄ nouū pctm̄
ī qō recidiuat dānaret anꝙ̄ ꝯplessꝫ totā
penā sibi impositā pūiret ī iferno tp̄alit̄
pēa corrn̄dēte illi q̄ nō fuit hic soluta. ⁊
illa soluta p⁹ tp̄s aliqō n̄ puniret āplius
illa pēa. sic̄ ⁊ ō veniali. qꝛ moriēs ī pctō
veniali sil' cum mortali n̄ puniret eīnal'r
ꝓ veniali vt dicet̄ iferius. ⁊ eodē mō ī ꝓ-
posito. Ex q°. n. s'm plenā iusticiam pūiti-
uam scl' imposita ē pēa tp̄alis isti ꝓ pctō
ō quo v'e penituit: nūquā isti ꝓ illo dele-
bitur nisi pēa tp̄alis ⁊ illa soluta nulla.

Ad argumenta.

ad duo pma patet ex. 5°. arti° pmi mem
bri. ⁊ 4° secũdi. ¶ Ad 3m pz ex 3° articlo
secundi membri. ¶ Ad 4m pz ex 4° arti
culo pmi mẽbri. ¶ Sed si arguas. ꝯtritõ
põt delere quodcunqȝ peccatũ. g̊ ꝑ nul
lo corrñdet aliqua alia ꝓpria satisfactõ
nõ sequitur. ł tũ quia contritio includit
aliquã satisfactionẽ in voto saltẽ. vt di
cetur di. 17. ⁊ lȝ qñqȝ contritio sit tã in
tensa ꝙ sufficiat ꝑ tota pena vł satisfaci
at. tamẽ p̃ceptũ de aliqua pena infligen
da nõ ẽ irratõale. quia regularit̃ ꝯtritio
non ẽ nisi satisfactio ꝑcialis ⁊ p̃cepta ge
neralia dantur ꝓpter remediũ genera
le. ⁊ ₰m illas ꝯditiones que inueniuntur
in hominibus vt in plibus. ¶ Ad pmũ in
oppom ꝯcedo ꝙ aliqua pena corrñdeat
equalit̃ isti culpe vł pena disticta in se vł
ps v̓tualiter ꝯtenta in alia pena. ⁊ ita est
satisfactio ꝓpria isti vł actualis vł v̓tua
lis. ⁊ sic ꝓpria ꝙ nulla alia nũc corrñdet
loquẽdo de satisfactõe totali lȝ alia pos
set corrñdere. ista etiã nũc non corrñdȝ
alıȝ culpe licet posset alıȝ corrñdere.

¶ Ad auctorł. apo. dico ꝙ loquit̃ de pena
damnatorꝝ. pz ex littera. cecidit: cecidit
illa babylon ⁊c. ⁊ ibi verꝝ ẽ ꝙ p̃cise val
de ⁊ ꝓprie ꝯmensurat̃ pena culpe sȝ nec
tanta p̃cisio nec ꝯmensuratio ẽ in pena
pñiali nec requiritur.

SEcundo que

ro. Utrꝝ q̃cunqȝ iniuste ab
stulit vł detinet rẽ alienam
teneatur illam restituere ita ꝙ nõ possit
vere penitere absqȝ tali restitutõe. ꝙ nõ
arguitur. restitutio nihil ẽ penitẽtie. g̊ si
ne ea pñia põt esse vera. añs ꝓbat̃. quia
nõ est ꝯtritio nec ꝯfessio manifestum est
nec satisfactio. qꝛ illa ẽ redditio alic᷒ ałs
indebiti ex p̃cedenti qõe. sed ista reditio
ẽ alias debiti. qꝛ si non peccasset ⁊ habe
ret rem alienã teneret̃ illã restituẽ g̊ ⁊c.

¶ Item posset hoc ꝓbari ꝑ ꝑtes satisfacti
onis sꝫ quarꝝ nulla tenet̃ restitutõ. ¶ Itł
nullus tenetur ad impossibile qꝛ qui di
cit deum p̃cepisse impossibile anathẽa
sit ₰m Jero. sȝ qñqȝ impossibile ẽ aliem
restituere illi cuius ẽ vt qñ nescit cuius
sit qd põt ꝯtingere siue quia nescit d illo
a quo habuit vbi sit. nec de aliquo sibi
ꝓpinquo cui vice eius restituat. siue in
alio casu: vt si inueniat alienuȝ ⁊ nescit
cuius sit. ¶ Itẽ nullus tenet̃ ad restitutõ
nem sibi magis damnosã q̃ sit vtilis ei
cui fit restitutio. sed qñqȝ vtpote si ille
cui ẽ restitutio facienda degat in remotł
nec põt sibi restitui. nisi maiores sumpt᷒
ponant̃ in mittẽdo sibi q̃ sit illud totuȝ
quod restituendũ est. g̊ in illo casu nõ te
netur. ¶ Item p° eth. dr̃ ꝙ bonũ ꝯmune
diuinius ẽ ⁊ preferendũ bono ꝑticulari
sed possibile ẽ restitutõeȝ faciendã petro
esse damnosa paulo restituenti. ⁊ i hoc
magis damnosa reipublice quia scilicet
paul᷒ ẽ magł necari᷒ reipublice q̃ petr᷒ g̊
in illo casu nõ tenet̃ restituere. ¶ Item q̊
libet tenetur magis diligẽ se q̃ ꝓximuȝ:
₰m illud Cantł. Ordinauit in me carita
tem: g̊ qñ restitutio ẽ sibiipsi damnosa
vt si ẽ in extrema necessitate tenet̃ magł
illud sibi retinere q̃ ex dilectione alteri᷒
alıȝ restituere. ¶ Item restitutio facienda
ẽ in fauorem illius cui fit g̊ nõ est facien
da qñ cederet in damnũ eius nec etiã qñ
cederet in dãnũ reipublice. sȝ gladi᷒ red
dit᷒ furioso eẽt i ei᷒ cui restituit̃ damnũ
quia male vteret̃ eo ⁊ in damnũ reipub
lice. quia ledẽt pacẽ ciuitatis g̊ ⁊c. ¶ At cõ
similiter põt argui. qñcũqȝ restitutõ hȝ
vł damnũ annexum illi cui fit vł dãnũ
reipublice annexum. ¶ Iteȝ adultera cõ
cipiens filiũ ex adulterio filius putatiu᷒
mariti defraudat verꝝ heredẽ heredita
te. ⁊ tñ nõ tenet̃ mulier sibi hereditatem
restituere. g̊ ⁊c. Minor ꝓbat̃. quia non
posset illud sine sui diffamatõe ad quaȝ
nullus tenetur: imo ad eius oppom. ⁊ se
queret̃ maius malũ. s. vxoricidiũ si ma
ritus sciret crimẽ. ¶ Contra Aug. i epła
ad macedom. ⁊ ponitur in lr̃a. q̃diu res
ꝓpter quam peccatum est nõ redditur

si reddi põt nõ agit penitentia. sed fingit 7.9.q.10. non dimittitur peccatũ nisi restituatur ablatum. Item Exo.7. vbi pcipit reddi iniuste ablata. 7 addi pena.

Hic sũt tria videnda. Primo vnde rex dñia sint distincta 7 hꝰ dicat meũ 7 illud tuũ. qꝛ istud ē fũdamentũ oĩs iniusticie in ɔtando rem alienã 7 p ɔñs oĩs iusticie in restituẽdo eã. 2º quõ dñia pmo distincta iuste trãsferunt. 3º ex hoc patebit que sit iniusta rerum occupatio alienaꝝ seu alterius dñificatio in re tpali. 4º quõ talis ad restitutionẽ teneat. De pmo sit hec pª conclusio. ꝙ lege nature vel diuina nõ sunt reꝝ distincta dñia p statu inocentie. immo tũc oĩa cõĩa. pbatur p illud decretorũ di.8.c.pº. Jure nature sunt oĩa cõĩa oĩbus. 7 ad hꝰ adducit Augꝰ. sup Jo.c.2. quo iure dicentẽ. quo iure defẽdis villas ecclie diuino an hũano. vñ qsqꝫ possidet qd possidet nõne hũana volũtate. nam iure dino deo est terra 7 plenitudo eius. Jure g humano di hec domꝰ mea est. hec villa mea est. hic seruꝰ meus est. Item ibidẽ. tolle iura impatoris qs audet dicere. hec villa mea ē. 7 post ibidẽ. Per iura regia possident possessiões. et 12.q.1. dulcissimis. Cõĩs vsus oĩum que sũt in hoc mũdo oĩbus eẽ debuit. Ratõ ad hoc duplex. pma qꝛ vsus reꝝ ẽm rectam rõnem ita dꝫ ɔpetẽ hominibus sicut cõgruit ad ɔgruã 7 pacificã ɔuersatõeꝫ 7 necessariã sustentationẽ. In statu aũt innocẽtie cõĩs vsus sine distinctõe dñiorum ad vtrũqꝫ istoꝝ plus valuit ꝙ distinctio dñioꝝ. quia nullus tũc occupasset qd fuisset aliũ necessariũ. nec oportẽt illud ab ipo p violentiã extorqri. sed qlibet hoc qd pmo occurrisset necessariũ occupasset ad necessariũ vsũ. Sic etiaꝫ magis fuisset sufficiẽtia ad sustentatõeꝫ ꝙ si alicui pcluderet vsus alicuius p appropriationẽ illꝰ factã alteri. 2ª ɔclo est ꝙ istud pceptũ legis nãe de hñdo omia cõĩa reuocatũ est post lapsũ. 7 rõnabilr pꝑter eadẽ duo. Primo qꝛ cõitas oĩuꝫ reꝝ esset cõtra pacificã ɔuersationẽ cuꝫ malus 7 cupidꝰ occuparet vltra ea que eẽnt sibi necessaria. Et hoc etiã inferẽdo violentiã aliis q vellent secũ eisdẽ cõibꝰ ad necessitatẽ vti. sicut legit d Nebroth ꝙ erat robustus venator corã dño. i. hominũ oppressor. Item esset ɔtra necessariam sustentationẽ pꝑter illud. qꝛ fortiores bellatores puarẽt alios necessariis. Et iõ policia Ari. 2º. politi. ꝙ n̄ sint oĩa cõĩa. multo melior est ꝙ poliª Socratꝭ. quẽ repꝛhendit de oĩbus cõibus ẽm illũ statũ quẽ phs inuenit in hoĩbus. 3ª cõclusio ꝙ reuocato isto pcepto legis nãe de hñdo oĩa cõĩa. 7 p ɔñs ɔcessa licẽtia appropriandi 7 distinguẽdi cõĩa non fiebat actualis distinctio p legẽ nature nec p diuinã. p diuinã nõ. vt pbatur p illd Aug. supꝰ adductũ. Quo iure 7c. Per legem nature nõ. vt videtur pbabile. qꝛ nõ apparet ꝙ illa determinet ad opposita. ipa aũt determinauit in nã humana hoc ꝙ oĩa essent cõĩa. nisi dicat ꝙ illa positio institute de reꝝ diuisione. Fere bestie. qd nullius est occupãti cõceditur sit de lege nãe. Et licet quasi statim post nãlem apprehensionẽ de hoc ꝙ ē res eẽ diuidendas occurrãt illa tanꝙ pbabilꝭ 7 manifesta. tamẽ rõnabilius est dicere ꝙ ipa non sit d lege nature sed positiua. Ex hoc sequit ꝙ aliqua lege positiua fiebat pma distinctio dñiorũ. g vt videã an illa distinctio sit iusta oportꝫ videre quõ lex positiua talis sit lex iusta. Sit g ɔclusio 4ª ꝙ lex positiua iuste requirit in legislatore prudentiã 7 auctoritatem: Prudentiã. vt ẽm rectã rõnem practicã dictet qd faciẽdũ p cõitate. Auctoritatẽ. quia di lex a ligando. sed nõ queciiqꝫ snia prudentis ligat cõmunitatẽ nec aliquẽ si nulli psideat. Quõ aũt prudẽtia poterit haberi ad cogitãdũ leges iustas satis patꝫ. Quõ aũt auctoritas iusta habetur que cum hoc requirit ad legem iu

stam ¶ Sequit 5ª cõclusio. q est duplex
pncipatus vl auctoritas. s. paterna et po
litica. et politica duplex. s. in vna psona
vel in cõmunitate. Prima. s. paterna iu
sta est ex lege nature qua omẽs filij tenẽ
tur parẽtibus obedire. nec ista p legẽ ali
quã mosaycã vel euangelicã est reuoca
ta. sz magis ɔfirmata. ¶ Auctoritas vero
politica que est supra extraneos siue in
vna psona resideat siue i cõmunitate pt
eẽ iusta ex cõmuni cõsensu et electõe ipi'
cõmunitatis. Et pma auctoritas respicit
descensum naturalẽ quanq̃ nõ cohabi
tantes ciuiliter. 2ª respicit cohabitantes
q̃tũcunq; nulla cõsanguinitate vel pro
pinquitate ɔiunctos. vtpote si ad ciuita
tem aliquam edificandã vel habitandã
occurrerẽt extranei aliq̃ videntes se nõ
posse bene regi sine aliqua auctoritate:
poterant concordit consentire vt vl vni
persone vel cõmunitati cõmitterent illã
cõmunitatem. Et vni: vel pro se tantuz
et successor eligeret sicut ipse. vel pro se et
tota sua posteritate. et ista auctoritas po
litica ut patet iusta est. quia iuste potest
quis se submittere vni psone vel cõmu
nitati in his que non sunt contra legem
dei in q̃bus melius potest dirigi p illuz
cui se submittit q̃ per seipsum. ergo ha
bemus complete quomõ poterat condi
lex positiua iusta. quia ab habente pru
dentiã in se vel in consiliarijs suis. et cuz
hoc habente auctoritatem iustã aliquo
dictorum modorum in ista conclusione
¶ Ex his est 6ª conclusio. q pma distin
ctio dominiorum potuit eẽ iusta a lege po
sitiua iusta siue lata a patre siue pncipe
siue cõmunitate iuste regnante vel regẽ
te. Et hoc mõ pbabile est factum fuisse
Nam vel post diluuium Noe filijs suis
distinxit terras quas singuli occuparẽt
pro se vel filijs suis et posteris. vel ipi de
cõmuni concordia inter se diuiserunt. si
cut legitur Geñ. 12. b. õ Abraaz et Loth.
quia Abraam dedit electionez ipi loth
quam partem vellet eligere. et ipse reliq̃
acciperet. vel lex aliqua promulgata est
a patre vl ab aliquo electo ab eis in pn
cipem. vel a communitate: cui ipsamet
communitas commisit istam auctorita
tem. que inquam lex fuit vel potuit esse
q res tunc non occupata essz primo oc
cupantis. et tunc postea diuiserunt se su
per faciem orbis terrarum. et vnus occu
pauit vnam plagam et alius aliam.

De secundo articu

lo dico q translatio rerum potest eẽ vel
quãtũ ad dominiũ vt si res a dominio
vnius transeat ad dominiuz alterius.
vel quantum ad vsum siue ius vtendi:
manente tamen domio apud eundez. et
iusticia vel iniusticia in translatõe vsus
difformes habet regulas iuste translati
oni dominij. Hec ergo translatio domi
nij potest fieri vl auctoritate publica vl
pncipis vel auctoritate legis. vel aucto
ritate puata ipsius domini immediate
possidentis. ¶ De pma trãslatione sit hec
conclusio pma in isto articulo. transla
tio dominij auctoritate legis iuste: iusta
est. pbatur. quia si lex iusta potuit iuste
determinare prima dominia. et non mi
nor est auctoritas legis vel principis qõ
habeo hic pro eodem post diuisionẽ do
miniorum q̃ ante. ergo pper eandẽ cãm
et eundem finem potest iuste transferri.
dominiũ postquaz fuerat alicui appro
priatum. ¶ Ex hoc dico q prescriptio in
immobilibus et vsucapio in mobilibus
est iusta trãslatio. Probatur primo au
ctoritate. extra de prescriptionibus vigi
lanti. glo. super illud aliena ¶ Probatur
etiam per rationem dupliciter. ¶ Primo
sic. iuste potest illud statui a legislatore
quod est necessarium ad pacificam con
uersationem subditorum. sed dominiũ
rei neglecte sicut negligitur in prescripti
tione et vsucapione transferri in occupã
tem est necessarium ad pacificam con
uersationem ciuium. quia si non trans
ferretur dominium in illũ occupantẽ sz

remaneret apud p̄mū post q̄tūcūq3 tp̄s eēnt lites īmortales. nā post q̄tūcūq3 tē pus ille qui neglexit vel heres eius repe teret illā rē neglectā ab alio vel alijs q̄n tocunq3 tp̄e occupatā. ⁊ eēnt tales lites q̄ ipossibile esset eas descindē. q2 nec p̄ bationē sufficiētem hr̄e. Et ex talib⁹ liti bus ppetuis eēnt cōtentōnes ⁊ forsitan odia inter litigātes. ⁊ sic tota pax reipu. pturbata. ¶ 2ª rō est. q2 legislator potest iuste p legē punire transgredientē cuius transgressio vergit in detrimētū reipu. etiā si pena corpali. g̊ multomagis pecu niaria. ⁊ hoc applicando eā fisco. g̊ pari rōne pōt eū punire pena tali applicādo illud in quo punit̄ alicui q̄ in hoc est mi nister legis. s3 negligēs rem suā tāto tp̄e trāsgredit̄. ita q̄ ei⁹ trāsgressio ē in detri mentū reipu. q2 ipedimētū pacis. g̊ iuste pōt lex sicut rē illā neglectā applicare fi sco ita ad maiorē pacē trāsferre illā in illū q̄ tanto tp̄e occupauit tāq̄ in mini strū legis. Et ex hoc p3 q̄uo d3 itelligi il la p̄sumptio iuris ⁊ de iure ꝯtra quā n̄ admittit̄ pbō. q̄. s. sic negligēs rē suā ha buit eam p derelicta. Etsi n. hoc nō sit verū i re. tn̄ legislator punit istū ac si ha buisset eā p derelicta. q2 in aliquo assi mulat̄ habēti p derelicta. ⁊ illud i quo assimulat̄ derelinquēti iuste req̄rit sile3 penā. Istud etiā apparet pbabile p hoc q̄ si q̄libet posset suū dn̄ium transferre in aliū tota cōitas pōt cuiuslib3 de cōi tate transferre dn̄ium in quēlibet. q2 in facto cōitatis suppono includi ꝯsensum cuiuslibet. g̊ illa cōitas habēs istū cōsen sum q̄si iam oblatū in h° q̄ q̄l3 ꝯsensit i leges iustas ꝯdendas a cōitate vl' p̄ncipe p̄t p legē iustā cuiuslib3 dn̄iu3 trāsferri i quēlibet. ¶ 2° p̄t fieri translatio p actū p sone priuate imediate hn̄tis dn̄ium rei. Hoc aūt pōt eē vel p actū mere liberalē vel p actū fm q̄d liberalē. Prim⁹ est q̄n trāsferens nullā expectat redditōz. 2⁹ est q̄n p eo qō transfert expectat aliq̄d sibi reddi. De p° sit hec ꝯclo q̄ ē 2ª h⁹ articuli

Dn̄s alicui⁹ rei nō phibit⁹ a lege seu su periore a cui⁹ volūtate depēdeat in dan do vel trāsferendo vel donādo p̄t dona re rē suā alij volēti recipe. Hoc pbat̄. q2 exq̄ p actū volūtatis sue fuit dn̄s. g̊ pro volūtate p̄t cessare esse dn̄s. ⁊ alius vult recipe. g̊ pōt incipe esse dn̄s. ⁊ n̄ phibet aliqua cā supior istū desinē ⁊ illū incipe esse dn̄m. g̊ p donatōz istā fit vere ⁊ iu ste translatio dn̄ij. Ex h° p3 q̄d req̄ritur 2. ad iustā donatōz. q2 liberalis translatio ex pte donantis. ⁊ voluntas recipiendi ex pte illius cui fit donatō ⁊ libertas ex pte ambo2 h⁹ donādi ⁊ illi⁹ recipiendi hoc ē q̄ nulla lege supiore phibeat̄ iste l' ille nec p actū alteri⁹ a quo depēdeant in ista translatōe. Et pp defectū sc̄di nō p̄t q̄s donare pecuniā fratri minori. q2 ille n̄ vult eē dn̄s ppter d̄fectū tertij. n̄ p̄t mo nach⁹ dare sine licētia abbati. nec filiusfa. sine volūtate parētis. nec ēt cleric⁹ in aliq̄ casu sine volūtate vel saltē ꝯ volun tatē pape. vt habet̄ extra de censi. roma na. ad cui⁹ capl'i obseruatōnem penā po suit. Greg⁹. 10. cui⁹ capl'm ē hodie in. 6. li. decre. Exigit. q̄. s. visitantes a visitati nulla recipiāt munuscula. ⁊ si receperit teneant̄ duplū restituere. vel n̄ absoluāt̄ a maledictōne qua ip̄o facto currūt. vt dicit Juli⁹ 4⁹. in nouis ꝯstōibus. Huic aūt corrn̄det in translatōe vsus liberal' accomodatio. ⁊ h3 siles leges ad hoc q̄ sit iusta. q2 requirit in accomodāte libe ram volūtatē. ⁊ in recipiēte q̄ velit reci pe rē accōmodatā ad vsū. ⁊ q̄ nō sit ali qua volūtas legis vel p̄ncipis obsistens illi accōmodationi. Alia trāslatio vl' ac cōmodatio nō est mere liberalis. s3 vbi transferēs expectat aliq̄d equalens ei qō transfert dr̄ pprie ꝯtract⁹. q2 ibi sil' tra hunt̄ voluntates ptiū. trahit̄ eni iste ad transferendū in illū a cōmodo qō expe ctat ab illo. vel qō expectat transferēdū in se. Hi⁹ ꝯtractus in q̄bus dn̄ia transfe runt̄ q̄dam sunt rei vtilis p re vtili ime diate sicut vini pro blado. ⁊ hi⁹. ⁊ dicit

rei transmutatio do vt des vl' do si des. Quidã rei vtilis ꝓ nũmismate vl' econ uerso. qꝛ.n. difficile erat res vsuales im̃ mediate ꝯmutare. Jdeo inuentũ ẽ medi um ꝑ quod talis ꝯmutatio faciliꝰ fieret quod vocatꝰ nũmisma ꝛ dicitꝰ ꝯmutatõ nũmismatꝭ ꝓ re vtili emptio: ecõuerso vero venditio. Quidã 3° nũmismatꝭ ꝓ nũmismate. ꝛ dicitꝰ mutui datio. ꝛ mu tui acceptio. Sũt ꝙ tres ꝯtractus in qui bus transfertur dñium quibꝰ corꝛespõ dent aliꝗ ꝯtractus in qbus transfertꝰ vsus vel ius vtẽdi retento dñio. Nã rez per mutationi corꝛespõdet mutua vl' ꝑmu tua accõmodatio. emptõni corꝛespõdet ꝯductio. ꝛ venditioni locatio. mutuatõ ni nõ corꝛñdet aliqd ꝓprie in translatõ ne vsus rei. ¶ De pͥma trãslatione. s. rez ꝑmutatione sit hec ꝯclusio que ẽ 3ᵃ hꝰ articuli. ꝙ dñi rez iuste eas ꝑmutant si sine fraude seruẽt equalitatẽ valoris in cõmutatis ſm rectã rõnem. Intelligen do hic ꝯditiones pͥus expositas ad dõa tionem iustã requisitas explicantꝰ etiam alie que sũt ꝓprie ad iustã ꝑmutationẽ.

¶ Quod pͥmo additur sine fraude exclu dit fraudẽ in sbã. quãtitate ꝛ q̃litate. Jn sbã. vt nõ ꝯmutetꝰ auricalcũ ꝓ auro. nec aqua pro vino. Jn quãtitate. vt siue q̃ti tas mẽsuretur ꝑ pondus siue ꝑ aliã mẽ surã. s. virgã vel hꝰ quãtũ ad longitudi nem. vl' mensurã aliã corꝑalẽ: vt scz mo diũ. sextariũ vl' hꝰ. siue in liqdis siue in aridis iustũ pondus ꝛ vlr iusta mẽsura seruetur. Consilr de q̃litate: ꝙ nõ ꝯmu tetur vinũ corꝛuptũ: qđ accipitꝰ ab alio ꝯmutãte tanq̃ vinũ puz. ꝛ hec oia pro bantꝰ extra de iniurijs ꝛ damno dato si culpam. Qui occasionẽ dãni dat dãnũ videtur dedisse. sed defraudãs illũ in sb̃ stãtia qui putat ꝑmutãdo accipere aliã sbam vl' qualitatẽ. vl' in quãtitate q̃ pu tat accipere aliud quãtũ dat occasionez dãni. quia ille nõ ꝑmutaret nisi crederz aliã sbam quãtitatẽ ꝛ q̃litatẽ recipere. ꝙ videtur nõ tm̃ de li° elenchoz. sꝫ ꝑsum ptione iuris: ꝛ ſm veritatẽ dãnũ dedisse:

Sequitꝰ in illa regła ꝙ eq̃litas valoris ẽ seruãda. hoc ꝓbatꝰ ꝑ Aug. 13. tri. c. 3°. vili velle emere ꝛ caro velle vendẽre ve ra vitiũ ẽ. ꝛ hoc intelligẽdo de re vili ꝛ cara quãtũ ad vsũ. qꝛ frequentꝰ res q̃ in se est nobilior inesse nãli minus ẽ vtilis vsui hominũ ꝛ ꝑ hoc minꝰ ꝑciosa. sicut ſm Augm de ciui. li. xi°. c. 16°. Melior ẽ in domo panis ꝙ mustũ tñ oẽ vinũ no bilius sit simplr nõ vino inẽẽ nãe. ¶ Et ꝓ pter hoc additꝰ ſm rectã rõnẽ attẽdentẽ scz nãz rei in ꝯꝑatione ad vsũ humanũ ꝓpꝰ quẽ fit ꝯmutatio ista. Jsta aũt eq̃li tas ſm rectã rõnẽ non ꝯsistit i indiuisibi li: sicut dicit quidã doctor motꝰ ex hoc qꝛ iusticia hꝫ tm̃ mediũ rei sꝫ cetere vtu tes mediũ rõnis. hoc.n. falsũ ẽ vt decla ratur li°. 3°. di. 34. q. i. Jmmo i isto me dio qđ iusticia ꝯmoditatiua respicit est magna latitudo. ꝛ intra illã latitudinez nõ attingẽdo indiuisibilẽ punctũ equa lentie rei ꝛ rei. qꝛ quo ad hoc impossibi le esset ꝯmutantẽ attingere ꝛ in quocun q̃ gradu citra extrema fiat iuste fit.

Que aũt sit ista latitudo ꝛ ad quãtũ se extendat qñq̃ ex lege positiua qñq̃ ex cõ suetudine innotescit. lex.n. rescindit con tractũ vbi contrahens decipitꝰ vltra me dietatẽ iusti precij. tamẽ infra illud si ex alio appareret iniusticia dꝫ restitutõ fie ri corꝛespondens. ¶ Qñq̃ aũt relinquitꝰ ipsis ꝯmutantibus vt pẽsata mutua ne cessitate reputãt sibi mutuo dare equi ualens hincinde ꝛ accipere. duz est.n. i ter homĩes eẽ contractus in qbus ꝯtra hentes non intendãt aliquid de illa indi uisibili iusticia remittere sibi mutuo. vt ꝓ tanto oẽm contractũ cõcomitetꝰ aliq̃ donatio. ꝛ si iste ẽ modꝰ ꝯcomitãtiũ q̃si fundatꝰ sup illud legis nãe hꝰ facias aliꝗ quod tibi vis fieri. satis ꝓbabile ẽ ꝙ qñ sunt mutuo ꝯtenti mutuo volũt sibi re mittere si ſm aliqd deficiũt ab illa iusti cia requisita. ¶ Consilis conclusio oino est de iusta venditõne ꝛ emptõne. qꝛ ibi

ita oportet ex vna parte considerare nu
misma sicut h rē pmutatā. ¶ Addo ꝙ in
istis vtrisq; ꝯtcibus lʒ pmutātē vl' vēdē
tem pensare dānū suuz: nō aūt ꝯmoduz
ipsius emētis siue cum quo pmutat. h°
dico incarius vendēdo vel pmutando.
Et intelligo sic. ¶ Si quis multū indiget
re sua ⁊ p magnā instantiā inducat ab
alio vt vendat vel pmutet ꝑ re alia cuz
possit se preseruare indēnem ⁊ ex vendi
tione vel pmutatione ista multū dam
nificatur pōt carius vendere ꝙ̄ si alias
sine tali damnificatione vēderet vl' per
mutaret. Sed si emens magnum ꝯmo
dum ꝯsequatur ex illa re sibi vendita vl'
pmutata non pōt carius vendi vl' pmu
tari. Nam ꝑpter maius ꝯmodum eius
quod sequitur: nec res mea est in se p̄cio
sior nec mihi melior. Et ideo non dʒ mi
hi maius p̄cium apportare. Secus aūt
ē quādo damnificor: quia tūc mihi ē p̄
ciosior licet non in se. ¶ Cū istis ꝯtractib⁹
vt dictū est conueniūt mutua accōmo
datio ꝯductio ⁊ locatio. Et consilr quā
tū ad positas iam ꝯditiones ē seruanda
iusticia considerādo ibi ad vsuz: sicut h
ad dominiū. ¶ De vltimo ꝯtractu. s. de
mutuidatione sit hec ꝯclusio. 4ª istius
articuli Ad iuste ꝯtrahendā mutuū oʒ
seruare eq̄litatē simplicit' i numero ⁊ pō
dere exceptis quibusdam casibus de q̄
bus dicetur in fine. rō huius a quodam
assignatur talis. quia vsus pecunie est ei
us consumptio: g̃ concedens eā mutuo
p consequēs ꝯsumit eā. ¶ Cōtra hoc ob
ijcitur p illud extra de significationibus
vboꝝ. Exijt qui seminat. ⁊ ē hodie in. 6
li. ꝙ quarundā reꝝ vsus ꝑpetuo separa
tur a dominio. ¶ Potest g̃ talis rō assig
nari. quia in mutuo datōne transfertur
dominiū. hoc. n. sonat vocabulum. mu
tuo do tibi meū. g̃ qui concedit mutuo
nō manet dominus peccunie mutuate.
⁊ p consequēs si pro illa pecunia recipi
at aliquid vltra sortem ꝑ non suo reci
pit siue vendit nō suum. ¶ Alia ratio est
esto ꝙ pecunia maneret sua: tamen illa
pecunia nō habet ex natura sua aliquē
fructū sicut habent aliqua alia ex se ger
minantia. sed tm̄ peruenit aliquis fruc
tus ex industria alterius scʒ vtentis. in
dustria autem huius nō ē eius qui con
cedit pecuniā ergo ille volens recipe fru
ctum de pecunia vult habere fructum:
de industria aliena quā tn̄ nō dedit ille
alius sibi ex hoc ꝙ accepit mutuum ab
alio. Et hec ē ratio quare p oppositum
fructus lignoꝝ germinantiū computat
in sortem. ¶ Excipiuntur in ista mutua
tione duo casus in genere. q̄n̄q;. n. lʒ acci
pere vltra capitale ex pacto: q̄n̄q; autez
non ex pacto. ¶ Primū triplicit' vl' rōne
pene ꝯuētionalis dū tn̄ non fiat in frau
dem vsuraꝝ. v. gra. Ego indigeo pecūia
mea ad mercandum. concedo tn̄ tibi ad
certū diē adijciens penā ꝯditionalem ꝙ
nisi tali die soluas. quia multū damni
ficabor solues postea tm̄ vltra hec pena
adiecta licita ē: quia lʒ me seruare indē
nem sic premouēdo illū cū quo ꝯtraho
¶ Signū aūt q̄n non est infraudē vsuraꝝ
manifestū ē istud quādo mercator ma
gis vellet pecuniā sibi solui die p̄fixo ꝙ̄
in crastino cū pena adiecta sibi. Et p op
positū ē in fraudem q̄n vult diē transiri
potius ꝙ̄ pecuniā ipso die solui. ¶ 2m est
rōne interesse. debitor. n. ex cuius nō so
lutione creditor notabilit' damnificatur
tenet de iusticia satisfacere creditori d' in
teresse. Et lʒ ille creditor nō posset hr̄e ꝯ
eū actionē in foro exteriori. vtpote quia
nō sūt pacta vl' iuramēta tn̄ in foro con
scie debitor tenet vltra sortē ad interesse
¶ 3ª ꝯditio ē q̄n vtrūq;. s. capitale ⁊ illōd
supfluū ponit sb incerto. qd ꝑbat extra
d' vsuris nauigāti. §. rōne. arguēdo p lo
cum a sili. quia sicut hic incertitudo ex
cusat ita ibi. ¶ Sine pacto etiā lʒ. Solus
eni aīm⁹ sine omi pacto vbali vl' alio sig
equiualēti oñdente debitori ꝙ mutuās
nō mutaret sine spe lucri nō fac illū reci
pientē vltra sortē vl' sine pacto hic alie⁹

⁊ ideo nec teneri ad restitutionē ¶ Intel
ligendum etiā q̄ pecunia hȝ aliquē vsū
vtilē ex ꝓpria nā. vtpote ad videndum
ornandū vl' oñdendū possibilitatē tā q̄
diuitē ⁊ ad illum finē pōt locari sicꝫ equ'
vl' aliud locale: ⁊ ꝓ vsu isto retēto dñio
pecuniam recipi. ⁊ tūc ex toto ē ꝯtract'
locationis vl' ꝯductionis. nō aūt mutu-
atio seu mutui datio: ⁊ deberet ideȝ pō-
dus restitui nisi forte sufficiat locati eq̄-
le in pondere ⁊ valore ¶ He regule ṗdi
cte ostendūt quid iustū ⁊ quid iniustuȝ
in commutabilibus stati factis. i. quan-
do vterqꝫ ꝯmutans stati dat vl' recipit il
lud ꝓ quo ꝯmutat ¶ Sed quando com
mutans nō statim recipit illud ꝓ quo cō
mutat. sed differt hi' receptio querit' q̄d
iuris. ¶ Respondeo preter regulas predi
ctas ptinentes ad iustum vl' iniustuȝ in
singulis contractibus pro pñti: addo h̄
istas duas. Prima est q̄ commutās nō
cōmutet vel vendat tempus. quia tem-
pus non ē suum. Scd̄a q̄ non ponat se
in tuto delucrādo. ⁊ illum cum quo cō-
mutat de damno. intelligo in tuto sem-
p vl' vt in pluribus. ¶ Ex istis regulis pa
tent multi casus in speciali. v̄. gra. Dica-
tur festum natiuitatis domini. a. ⁊ festū
sancti Joh. bap b. iste commutās tradit
alij rem suam in. a. aut ergo tunc eam
erat venditurus aut non. sed in. b. si sic
vel determinat nunc precium secunduȝ
quod currit tempus pro. a. ⁊ tunc facit
misericordiam. quia supplet indigentiā
proximi antequā teneatur illam supple
re. quando scȝ expectat solutionem hu-
ius vsqꝫ in. b. Aut determinat precium
maius q̄ sit iustum pro. a. ⁊ tunc ē vsu-
rarius. quia vendit tempus contra pri-
mam regulam. quod probatur extra de
vsuris Consuluit ¶ Si aūt non eēt mo-
do venditurus sed alias quando videre
tur q̄ ſm cursum temporis plus posset
lucrari. Aut ergo nunc ponit certum ṗ
cium aut non. sed dimittit certificatōeȝ
precij pendentem ex aliquo futuro. Si
ṗmo modo si ponit ṗciuȝ ſm quod res
nūc valet nō est dubium quin faciat mi
sericordiam magnam. Si vō maius q̄
nūc valet tñ nō ita immoderatū ṗcium
qui tempore solutionis verisiliter qñqꝫ
plus qñqꝫ minus valeat res vendita rōe
dubij excusatur. quia ꝯtra nullam regu
lam supra dictā facit. quod ꝓbatur per
illud capitulū nauiganti. §. ratione.
¶ Et si obicitur contra hoc p illud ibidē.
In tua. Rñ. ibi continetur monitio vni
uersalis nō ṗceptum necessarium ¶ Si
aūt determinationē precij ex valore fu-
turo illius rei pendere reliquat. aut ḡ ꝓ
tempore determinato illius solutionis.
vl' alio in quo nō ꝯsuenit regularit' res
plus valere q̄ quādo dat rem suā: ⁊ tūc
misericordiam facit. vtpote concedo ti-
bi istud ꝓ tanto precio ꝓ quāto valebit
in. b. vel aliquo tempore citra. b. cuȝ tñ
illa res consueuit communit' carior esse
in. b. q̄ in aliquo tempore precedente.
Si autem velit precium determinari ꝓ
tempore indeterminato hoc modo po-
nat vt se in tuto lucri. vt in pluribus ⁊
alium in damno. vtpote volo q̄ tantū
soluas mihi pro isto quantū valebit in
quocunqꝫ tempore vsqꝫ ad. b. quando
carius vendet' vsura est. qr ponit se vel
ptem suā quo ad lucrū: vt in plibus in
tuto ⁊ illū cum quo ꝯtrahit ad damnū
⁊ tunc hȝ ꝓ se illud quod euenit vt i pli
bus. ⁊ contra se illud quod euenit vt in
pautioribus. Est etiaȝ ibi alia iniusticia
quia aliquo die determinato oporteret
eum exponere rē suam venditioni. ⁊ nō
in tp̄e pticulari vago. ⁊ in illo continge-
ret q̄ minus care vēderetur q̄ in die ca-
rissimo inter. a. ⁊. b. ⁊ p ꝯsequens in tali
pacto facit se certū d̄ lucro vltra q̄ hūa
na industria ptingere posset ¶ He ḡ re-
gule dicte sūt d̄ iusto ⁊ iiusto i vēditōne
⁊ ꝯmutatōe q̄cūqꝫ ꝓ nūc l' futuro. ⁊ h̄ lo
quēdo d̄ ꝯmutatōe iconomica q̄ est qñ
ꝯmutās intēdit rem accipē ꝓ q̄ ꝯmutat
vt nō merce' ea sed vt ea vtatur.

Sequitur de cōmu

tione negociatiua vbi commutans intendit mercari de re quā acquirit. quia emit non vt vtatur sed vt vendat. ⁊ hoc carius. ⁊ hec negociatiua dicitur pecuniaria vel lucratia. ¶ De hac vltra regulas predictas quid iustum ⁊ quid iniustum addo duo. Primū est ꝙ talis cōmutatō sit vtilis reipublice. 2ᵐ est ꝙ talis iuxta diligentiā suā ⁊ prudentiā ⁊ ꝑicula accipiat in cōmutatōne ꝓcium corrñdens. ¶ Prima cōditio exponit qr reipu. ē vtile hēre ↄseruatores reꝝ venaliū vt ꝓmpte possint inueniri ab indigētib' volentib' illas emē. In vlteriori etiā gradu vtile ē reipu. habere afferentes res necessarias quibus illa patria non habundat et tamen vsus earum ibi est vtilis ⁊ necessarius. ¶ Ex hoc sequitur ꝙ mercator q̄ affert rem de patria vbi habundat ad patriā vbi deficit. vel qui illam emptā cōseruat vt prompte inueniatur venalis a volenti eam emere habet actū vtilē reipu. h quo ad expositionē ꝑme conditionis. ¶ Sequit 2ᵃ. quia vnūquēq₃ in opere honesto reipu. seruientē oportet de suo labore viuere. honesto dixi ꝓpter meretrices ⁊ histriones inhoneste viuentes. sed afferens iste vel conseruās honeste ⁊ vtiliter seruit reipu. ergo oportet eū de suo labore viuere nec hoc solum. sed vnusq̄sq₃ potest industriā suā ⁊ solicitudinem iuste vendere. industria illi' transferentis res de patria ad patriā requirit magna vt consideret quib' que pr̄ia habundat ⁊ indigeat. ergo potest iuste vltra sustentationē necessariā ꝓ se ⁊ familia sua ad istam necessitatē deputata recipe preciū correspondens industrie sue ⁊ vltra hoc 3ᵒ aliquid corrñdēs ꝑiculis suis. ¶ Ex quo enim in periculo suo transfert si est translator vel custodit si est custos ꝓpter h' ꝑiculum potest secure aliquid accipe correspondens ⁊ maxime si quandoq₃ sine culpa sua in tali seruitio cōitatis damnificatus est. vtpote mercator transferens quādoq₃ amisit nauē onustā maximis bonis. ⁊ alius quādoq₃ ex incendio casuali amittit ꝓciosissīa que custodit ꝓ repu. ¶ Hec omīa confirmantur. quia quantū deberet alicui ministro reipu. legislator iustus ⁊ bon' retribuere: tantū potest ipse si non assit legislator de repu. non extorquendo recipere. sed si esset bonus legislator in pr̄ia indigente deberet locare ꝓ precio mag' h'. mercatores qui res necessarias afferrent ⁊ qui eas allatas seruarent. ⁊ ñ tantum eis ⁊ familie sustentationē necessariā inuenire. sed etiā industriā peritiā et pericula omnia locare. ergo etiam hoc possunt ipsi in vendendo. ¶ Ex istis duabus conditionibus requisitis in negociatiua iusta patet quomō aliqui sunt vituperabiliter negociatores. vt. s. illi qui nec transferunt nec ↄseruant nec eoꝝ industria melioratur res venalis. nec certificatur aliquis alius simplex de valore rei emende. sed modo emit vt statim sine omnibus istis conditōnibus vēdat iste esset exterminādus a republica ⁊ exulandas. ⁊ vocantur tales gallice regatiers. quia ꝓhibent immediatam commutationē volentium emere vel cōmutare iconomice. ⁊ per consequens faciūt quodlibet venale vel vsuale carius emēti q̄ꝫ deberet esse. ⁊ vilius vendenti. ⁊ sic damnificant vtranq₃ partem.

De tertio articulo

satis patet ex predictis. quia rectum est iudex sui ⁊ obliqui ꝑmo de anima. ⁊ iō ex iusticia determinata in ꝓcedenti articulo in translatōibus dominij vel vsus rerum apparet in iusticia que accidit in talibus. quod breuiter potest exponi discurrendo. Nam in donatione non ē iusticia si donans nō mere liberaliter donat. vel contra volūtatē alicuius a quo dependet in donando donat sicut patet in illo casu de quo allegatū est ibi. extra

de censibus exigit. li. 6. Non autē mere liberaliter donat simul deceptus vl' quasi necessitate tractus donat. q2 ignorantia & aliqualis coactio excludūt voluntarium simpliciť ex 3° eth. ¶ Et ex hoc sequitur φ deceptus de eo cui donat quātum ad illam rōnem ppter quaz donat non simpliciter donat. ¶ Et ideo si alicui tanφ ppinquo donet qui tamē nō est ppinquus nō simpliciť donat. ¶ Cōsimiliť si alicui vt egeno qui nō est egenus. & iō videāt illi trutani sc3 qui diuites existentes recipiunt tamē tāquā egētes elymosinas: ne iniuste omia hui9 recipiāt: quia nō est dante volūtarium ppter ɔditōes ignorātiam quā respicit in donādo. ¶ Cōsimiliter si attractus vt in vsuris dādis nō est mere donatio liberalis. ¶ Cōsimiliť dicendum est de accommodāte. licet ibi nō sit defectus equalis ppter equale iustum. quia translatio vsus ad tempus ñ requiritur tantam liberalitatem quātā trāslatio dominij. ¶ In permutatione ē iniusticia ex eisdem causis sc3 ex decepti oue & inuolūtario & phibitione supioris cui commutās subest in commutando. & ex hoc pōt dici iusta commutatio q̄ne fit i ludis alearum & hi9. iuxta illud ff. de aleatoribus. l. vltima. & extra d vi. & hone. cleri. Clerici. sup illud officia.

¶ In glo. tamē ista lex nō ligat nisi illos q̄ viuēdo politice subsunt legi imperiali q̄ forte nulli sūt hodie. quia vbi precipue illa lex locum habere cōsueuit mūicipalia p̄iudicant impialibus. vt p3 i Italia

¶ Iniusticie i emptione & venditōe tacte sūt prius tāgendo d iusticia in eis. Et iuxta hoc de locatōe & ɔductione & solutione iniusticia precipua ē vsura cuius vituperatio habetur extra de vsuris. Super eo. Usure crimē vtraq3 pagina detestatur. Q2 vetus p3 per Eze. Ad vsuraz nō accōmodabis &c. φ noua. Lu 6. Date mutuum: nihil inde sperātes. ¶ Et si arguitur ɔtra hoc φ lic3 vnicuiq3 i ɔtractibus se seruare indemnē vt dictum est prius φ vendēs pōt carius vēdere attendens damnū suum i vendēdo. maxime si iudicatur ab illo cui vēdit. ergo eodē modo si iducatur ab alio q̄s vt sibi mutuet l3 sibi se seruare indemnē quod nō pōt nisi accipiēdo aliquid vltra sortem. & hoc ex pacto alias ē icertum. ¶ Similiter dans vsuram volūtarie dat: quia nl'lus cogit eum ad hoc s3 volūtate sua accipit pecuniam & reddit vltra sortem. & sic pōt dominium transferre i aliuz. ¶ Si aūt transfert dominiū ğ alius sc3 vsurarius nō habet alienum. ¶ Ad primū rñdeo: si nō vult damnificari pecuniā sibi necessariam reseruet. quia nullus eū necessitat ad faciendam misericordiā pximo. sed si vult misericordiam facē necessitatur ex lege diuina vt ñ faciat eam viciatam. ¶ Ad 2m & si transferat dominiū tamē recipiens tenetur restituere sicut i mutui datōe trāsfertur. & tamē debitor tenetur tādem restituere creditori. ¶ Cōsimilter p3 de iniusticijs in ɔmutatōib9 vbi fit dilatio recipiendi. ¶ Est. n. iniusticia vēdendo tempus vl' ponēdo se i certo de lucrando vl' simpliciť vl' vt i pluribus. ¶ Cōsimiliť i negociatiua est iniusticia si officit reipub. actus eius. vl' si imoderate recipit a repub. vltra idustriaz diligētiam solicitudinē & picula. ¶ Item pter iniusticias istas partiales i istis contractibus vl' ɔmutatōibus ē vna generalis. quādo aliquis vsurpat rē alienā domino simpliciť iuito. & hoc tam domio pximo φ remote sc3 legislatore qui nō vult. imo phibet illam rē occupari iuito domio nisi in casibus pscriptionis & vsucapionis. In istis aūt nō ē translatio dominij sc3 in furto. rapina & hui9. l3 sit violēta occupatio rei cuius ē dominus. & ista iniusticia ē manifestior quacunq3 alia. vbi ppř solam defectuosam ɔditionē ē iniusticia i trāslatione vl' ɔmutatōe vt ē in casibus supra dictis.

De quarto sunt

5. videnda. Primo ppter quā rōem sit restitutō facienda. 2° quis tenet restituere. 3° quid. 4° cui. 5° quādo. De primo dico q sicut auferre alienū ē peccatum mortale ꝯ preceptū diuinū negatiuū. ¶ Nō furtū facies. ita ⁊ tenere alienū. ⁊ iō sicut necessariū ē seruare precepta negatiua. ita necessariū ē nō tenere alienum dn̄o inuito. ⁊ per ꝯsequēs vl' actu statiz reddere vl' saltē velle reddere cum fuerit oportunitas: vnde nō ē restitutō facienda necessario vt pars quedā satisfactionis neq3 generalit' accipiēdo satisfactōe3 neq3 spēaliter. generalit'. n. accepta reddit p peccato equiualēs ei in quē peccatur. nō sic ista restitutio. quia absq3 omi redditione p peccato posset reddi pprio qō suū ē. sicut in mutuis redditur credi tori absq3 oi satisfactōe ptinēte ad recōciliationē peccatoris. ¶ Consimilit' non ē satisfactio spēalis que ē 3a pars pn̄ie. qr de ꝯgruo requiritur r̄stitutō in re vl' in voto ante oēm partē pn̄ie sicut cessatio volūtate vl' facto a peccato. Sed satisfactio que ē 3a pars pn̄ie n̄ requiritur an̄ alias duas ptes pn̄ie: immo sequit' contritionē ⁊ ꝯfessionē vt iniūcta a sacerdote. restitutio aūt nō iniūgitur a sacerdote s3 a lege diuina: ⁊ ē simile in alijs peccatis si quis teneret fornicariam vl' magis adulteram restituere eam viro suo nō ē nisi cessare a peccato vl' a transgressione huius p̄cepti. ¶ Nō mechaberis. ⁊ istud precedit oēm partem pn̄ie accepte At ideo sicut tenens adulteram nō ē capax penitētie sed irrisor. ⁊ si talis veniat ad penitentiam addit peccatum peccato ita detinens alienum ⁊ volūtate ⁊ facto dum talis est non ē capax alicuius ptis penitentie. ¶ De scd̄o ponuntur duo versus. s. ō quis. Quilibet insolidū: red dat prius iniuriato. Jussio ꝯsilium: consensus palpo recursus. Participans mutus nō obstans nō manifestans. Quoꝝ stat sententia in hac maxima. Quicūq3 abstulit vl' detinet alienū tenetur restituere. ¶ Auferre autem potest vt causa superior scilicet precipiendo vel vt proxima immediate auferendo. vel vt causa coadiuuans: vt socius in auferendo vl' vt inducens si consulit vel fauet vel adulatur tali consilio. fauore. vel adulatione propter quam fit ablatio ⁊ sine qua non fieret. ¶ Consimiliter de detinente qui immediate detinet positiue vl' p̄uatiue siue interpretatiue. vt sc3 quia n̄ facit restitui cum ei ex officio hoc ꝯpeteret vl' auxilium vl' fauorē prebendo. vt si tacet requisitus in iudicio. vbi posset sententialit' restitui res domino suo. ⁊ tamē dicendo veritatē nō iminet ei picu^m status vl' psone. vnde breuiter omis obligatio ad restitutionē reducit' ad auferre vl' detinere. ⁊ hoc vel ut cā p̄ncipalis vel pxima vl' coadiuuās vl' inducēs vl' non impediēs quādo eius esset ad bonū reipublice. ⁊ sine periculo psone impedire. ⁊ hec omia ex quo reducunt' ad cōsensum efficacē veꝝ vl' interpretatiuum pbantur p illō. i. q. i. Notum sit. vbi dicitur q facientē ⁊ consentientē par pena ꝯstringit. ⁊ hoc accipitur ex dicto Pauli. Ro. 2. d. Nō solum qui talia agūt sed qui ꝯsentiūt facientibus. Istoꝝ oium q̄libet tenetur ad restitutionē insolidum. sed vno restituēte omēs alij liberantur a debito in ꝯpatione ad illum dānificatū tamē alij tenent' pro rata portionis que eos ꝯtingit illi qui p omibus satisfecit. ¶ De 3°. s. quid. dico q nō solu3 tenetur quis ad restituendū rem ablatā vl' vsu3 rei. sed etiā ad interesse ⁊ fructū ꝯceptū de re si res erat fructifera. sed nō fructū qui puenit ex industria eius qui vtitur illa re. Ex quo sequitur q lucru3 acquisitum ex pecunia fenebri nō tenetur fenerator reddere. Alioquin ille qui reciperet posset esse iuste vsurarius. quia reciperet fructum de sua pecunia prouenientem per industriam alterius ē facere vsuram. ⁊ hoc ē forte quod magis posset homines inducere ad vsuram. quia

de vsuris lucrantes illud quod lucrãtur non tenentur restituere. immo illud suũ est: quia p suam industriam acquisitũ erat alienũ aũt restituendum est. ¶ De 4°. s. cui. dico ꝙ damnificato. si tamẽ sit possibile. possibile inq̃ ut si nouit eum: ⁊ si habeat eũ p̃ntem vl' habere pot: vt sibi mittatur sine maiori incõmodo q̃ illud quod mittendũ est esset vtile ei cui mittitur. ⁊ intelligo de ipso vel aliquib' eius ꝓpinquis si mortuus ẽ vel si absẽs est: quia p̃sumitur lege nature ꝙ ille magis velit restitutionem fieri suis ꝓpinq̃s ⁊ ideo in duobus casib' nec illi nec suis vtpote si cui nescitur vel scito cui tamẽ mortuo nesciũtur ꝓpinq̃. In alio si maiores sumptus essẽt ponendi in mittẽdo q̃ illud valeat illi cui mittitur. ⁊ in istis si queras cui. dico ꝙ paupibus vice illi' quia cui nõ potest tempaliter reddi redditur spũaliter. redditio spũalis fit maxime reddendo paupibus ꝓ illo. ¶ Si q̃ras p manus cuius debet reddi pauperibus. Respõdeo. nõ inueni quis necessario determinatus sit mediator in distribuendo ista paupibus. ¶ Dicit vnus doctor ꝙ confessor vl' aliquis ð cuius fidelitate credat. ¶ Videtur mihi ꝙ per se ipsum ꝯsilio tamen alicuius boni viri potest illõ distribuere paupib'. quia tali mediatori posset dare vt restitueret ð cui' fidelitate p̃sumeret: ⁊ tamen iste sibiipsi applicaret vl' aliis vsibus q̃ deberet. vnde vbi lex diuina vl' ecc̃liastica nõ ligat personam: sequenda ẽ ratio naturalis. illa autem dictat magis ꝙ p̃sona que tenetur restituat paupibus per seipsam q̃ p aliam. l3 non excludendo consiliũ alterius boni viri sed includẽdo. ¶ De. 5°. s. quando. dico ꝙ nõ licet aliquo alio tempore detinere alienum inuito domino. i. nolente ⁊ secundum rectam ratõnem nolle debente. Et p consequens regulariter restitutõ ẽ statim facienda. sicut statim cessandum ẽ ab actu cuiuscũq3 peccati mortalis. nõ tantum exteriori sed interiori. ¶ Sed in casibus quandoq3 lic3 differre restitutionem exteriore3 posita tamen iam interiori: scilicet voluntate restituendi cum occurrerent circumstantie oportune. ¶ Illi autem casus vniuersaliter continentur sub hac maxima: licet detinere rem aliena3 quando ille cuius est debet velle eam rationabiliter detineri sed in quibusdam casibus hoc debet velle aliquis etiam ratõnabiliter scilicet rem suam detineri ab alio de facto posita iam restituendi voluntate cum circumstantiis oportunis. ergo debet enim velle quilibet restitutione3 sibi nõ fieri: tunc quãdo est in preiudicium cõmunitatis. vel ipsius recipientis restitutionem. quia debet velle bonum suum ⁊ bonum commune. ⁊ ita dilationem aliqualem illius restitutionis boni vtilis vt seruetur maius bonum. ¶ Deb3 etiam velle non fieri restitutionen: tunc quando esset in diffamationem restituentis. quia debet magis velle famam ꝓximi q̃ illud modicum commodum suum statim. ¶ Consimiliter debet magis velle ꝙ vitetur magnum incommodu3 proximi restituentis q̃ modicum incommodum suum vel nullum in illa modica dilatione restituentis. ¶ Ex his sequitur ꝙ quando esset restitutio damnosa reipublice vel ei cui fit vel diffamatiua restituentis vel nimis notabiliter damnosa non tenetur ad statim restituendũ sed sufficit ꝙ statim ex affectu restituat cessantibus inconuenientibus hincinde ¶ Et si obicitur. restituere est actus precepti negatiui. quia non tenere alienum ad obseruationem autem precepti negatiui tenetur quilibet semper ⁊ pro semp ¶ Respondeo. tenere alienum iniuste. id est inuito domino est semper prohibitũ ⁊ ideo semper ⁊ pro semper oportet nõ tenere isto mõ. sed qñ aliquis h3 volũtatẽ restituendi ꝓ tẽpore oportũo ex tũc t3

domino volente ꝛ si non actu elicito tamen actu debito. quia dominus debet velle ꝙ qui suum habet teneat quousqꝫ possit reddē oportune. ¶ Quod si dicas dominꝰ hic est inuitus. quia non vult ꝙ ꝑ ꝗtūcunqꝫ tempus teneat suū ¶ Respondeo ꝙ domino male ꝛ inordinate volēte stati rehabē suū ꝛ ꝑ ꝯn̄s iordiate volēte ꝓximum suum illud tenere: nō est tenens iniustus. quia etiam depositum ꝺ cuius reddit͂oe est lex strictissima potest teneri licite domino inuito volūtate inordinata. Et ad istam ꝑticulam quādo possunt reduci etiam multi aliȷ̈ casus a predictis. vnus specialis est qui etiaꝫ potest reduci ad particulam quis. s. quando ablatio fuit occulta. tunc nō tenetur ablator se prodere nec per ꝯsequens per seipsum restituere sed per aliam ꝑsonaꝫ secretam ꝛ fidelem. ꝛ expedit ꝙ per confessorem. quia sibi est crimen detectum in confessione ꝛ de eius fidelitate ꝙ restituat fidei sue cōmissum: satis debet credi. ¶ Potest ergo hic differri restitutio q̊usqꝫ volūtas talis ꝑsone ꝛ oportunitas habeat̃. ¶ Alius etiā est casus quādo quis nō potest reddere. qui etiā posset reduci ad quis. quando enim est impotens ꝓ tunc nō tenet̃. tenetur tamē post cum ꝑuenerit ad pinguiorem fortunā. sicut ꝓbatur extra de solut͂onibus. Odardus. Sicut etiam in glo. notat̃ ꝙ illa actio n̄ expirat per inopiā debitoris. sꝫ sopitur. vnde illud. inanis est actio quaꝫ inopia debitoris excludit. Sed ius agendi manet sic̄ obligatio in debitorē licꝫ sopita.

Ad argumēta.

Ad primum patet in ꝑ̇ma particula articuli vltimi ꝓpter quam rōnem quia non tenetur ad restitutionē vt ad satisfactionem ꝓprie dictā que est tertia pars penitentie. Sed tenet̃ ad eam vt ad cessat͂oēꝫ a peccato. ꝛ hoc actu ꝛ effectu cum circūstantiȷ̈s debitis vel opportunis. ¶ Ad 2m ꝛ 3m patet ex dictis in ꝓ̊ articulo. quia nesciens tenet̃ reddere pauperibus. Sꝫ quod adducit̃ ibi de nescientia domini rei inuente. dico ꝙ res inuenta debꝫ tradi alicui persone publice custodienda ꝛ in locis publicis ꝓclamari. vt sic dominus q̄ amisit possit ad eam pertingere. Sed si post talem clamationē nullus appareat dominus faciendū est sicut de restitutione vaga. ¶ Ad aliud patet ꝙ non ē maior sumptus ponēdus in missione ꝗ valeat illud quod mittit̃. sed expectanda est ꝑ̄sentia ꝑsone si quādoqꝫ credat̃ haberi. Si tamē non credat̃ haberi nec nūcius interueniat sine nimiȷ̈s sumptibꝰ tradēdum est parētibus. qui si non adsint dādum est pauperibus. vniuersalit̃ enim dando elynaꝫ pauperibus ꝓ aliquo datur ei bonū spūale. ꝛ in hoc sit sibi restitutio possibilis quādo n̄ potest sibi reddi bonū temporale. ¶ Ad aliud si ꝑsona ꝑ̇occupans rem alienā sit multū necessaria reipublice. ꝛ esset in necessitate arta. ꝛ illa alia ꝑsona cui debet̃ silr argm haberet aliquā euidentiā. sed de hoc dicet̃ statim in responsione ad sequēs arm. sꝫ si illud iniuste detentū a ꝑsona multum necessaria reipu. non sit sibi necessariuꝫ simpliciter sed tantū ad saluandū statū suū solennem. dico ꝙ non licet alicui statum solennē tenere de bonis alienis. nec tantū valet reipu. istius status solennis quē tenet ꝑ non restitutionē ꝗtum valꝫ fidelitas eius ꝛ iusticia communis. ¶ Ad aliud aut detinens est in extrema necessitate. ꝛ ille cuius est res nō. sed habꝫ aliquā citra extremā necessitatē. ꝛ tunc dicendū ꝙ ista res sit istius detinētis iure poli quo in extreme necessitatis articulo ad ꝓuidendum sustentationi nature via omibus extrema necessitate detētis est concessa. extra de verbo. signi. Exiȷ̈t qui seminat. ꝛ est hodie in. 6. decre. Si autem ambo detinens. s. ꝛ cuius res detinetur sunt ī extrema necessitate. si ꝑ̇us deuenit dominus ad illā extremā necessitatem debet reddi domino duplici iu-

re.tũ quia ꝑus suũ. tũ quia iam ex ista
necessitate factũ est suũ. si vero ꝑus de‐
uenit detinẽs factũ esse suũ. ⁊ tunc dño
post deuenienti ad istã necessitatẽ nõ de
bet reddi quia cessauit dominiũ eius in
re isto. ⁊ factũ est alterius iure poli. Si
aũt ambo simul deueniãt. dico ꝙ debet
reddi dño. quia nunquã cecidit a domi
nio. Et si arguas ꝙ magis debet q̃libet
se diligere ꝙ̃ ꝓximũ. ⁊ per cõsequẽs ma
gis vitam suã corporalẽ ꝙ̃ vitã ꝓximi.
⁊ per ꝯsequẽs istã rem simpl'r necessariã
sibi magis retinere ꝙ̃ dare ꝓximo. R°.
magis debet diligere vitã suã ordiãte ut
est diligibilis ad vitã eternã. ⁊ ita magis
conseruationẽ iustam vite sue ꝙ̃ conser‐
uationẽ iustã vite ꝓximi. sed nõ magis
conseruationẽ iniustã vite sue ꝙ̃ conser‐
uationẽ iustam vite ꝓximi. Sic eni ma
gis debet latro sustinẽ suspendiũ ꝙ̃ occi
dere suspendentẽ vt euadat. cuius rõ est
quia dilectio vite corporalis iniuste cu‐
stodite nõ est dilectio ordinata. quia nõ
est ad dilectionẽ anime nec dei. Isti° aũt
detinẽtis in casu vltimo custoditio vite
de re aliena est iniusta. ⁊ cuz hoc est etiã
homicida. quia iniuste occidit alium q̃
subtrahit sibi necessariũ quod sibi debe
tur. Sed nunq̃d si post extremã necessi‐
tatem deueniat detentor in p° vel 2° ca‐
su ad pinguiorẽ fortunã tunc tenet̃ resti‐
tuere. videt̃ ꝙ sic. quia illa .. est de possi‐
bilitate vt allegatum est supra de soluti
onibus. Odardus. Contra res illa facta
est istius detinentis per hoc ꝙ fuit in ex‐
trema necessitate. ⁊ per consequẽs desijt
esse domini ꝑmi. g° non est sibi reddẽda.
Posset dici ꝙ res talis necessaria simpli
citer non posset esse nisi aliquid ꝑtinens
ad victum ⁊ tunc consumeret̃ ⁊ iuste. q2
iste cõsumẽs fit domin' tenet̃ tamẽ post
deueniẽs ad pinguiorem fortunam red‐
dere equiualens. quia obligatio ad equi
ualens videtur ortũ habuisse per cõpa‐
rationem ad illam occupationẽ ꝑmam
rei aliene que fuit iniusta ante extremaz
necessitatẽ vt illa obligatio ꝑ extremam
necessitatẽ non est extincta sed sopita. s3
si nunq̃ ante extremã necessitatem occu
passet tunc iuste simpliciter occupasset
rem suam. nec ad aliquam tenetur resti
tutionẽ. Ad aliud d̃ gladio patet. ex q̃n
in 3° articulo. Ad illud de adultera dici
tur multipliciť. vno modo ꝙ ipa debet
reuelare suum crimen filio spurio. ⁊ in‐
ducere eum ad dimittendũ hereditatez
vero heredi per hoc ꝙ iniuste occupat
cum non sit heres. Aliter dicitur et mi‐
nus valet ꝙ debet reuelare culpam suaz
marito vt assignet hereditatez vero he‐
redi. quod licitum est ẜm iura imperia‐
lia. vbi testans ꝑmo in testamento insti‐
tuit heredem. Contra ꝑmam responsio‐
nem. quia aut filius credet matri. aut ñ
si credet non est probabile ꝙ ꝓpter hoc
dimittere velit hereditatem. quia pauci
inueniũtur ita perfecti ut ꝓpter iusticiã
seruandã in foro dei dimittãt magnas
possessiões quas possunt tenere iure ex
teriori. nec hoc potest mater presumere:
nisi multum prius experta fuisset volũ‐
tatem filij sui. non autem debet se expo‐
nere certo periculo diffamatõnis apud
filium suum ꝓpter incertam correctõez
filij. Si vero non crederet tũc eẽnt duo
mala. quia ⁊ ipa eẽt diffamata. ⁊ ipse te
neret hereditatem vt prius. Contra secũ
daz respõsionẽ arguitur. quia ⁊ mulier
se diffamat ⁊ exponit se periculo mortis
⁊ maritum periculo vxoricidij. q2 talis
possit esset zelator vt sunt multi ꝙ illaz
occideret vl' ꝑpetuo haberet odio. ⁊ a se
⁊ ab actu cõiugij expelleret. Ad ista ma‐
la diffamationis mortis vel saltem odij
vel discordie que sunt valde probabilia
⁊ videntur vt in pluribus euentura non
debet se mulier exponere ꝓpter incertũ
bonum hereditatis restituende. Et pre‐
ter hoc in terris vbi ꝑmogenitus est he‐
res pater si crederet vxori ñ posset a spu
rio auferre hereditatem nisi in foro pu‐
blico ꝓbaret cum talem. ⁊ tunc oportet

mulierem diffamari non tantum apud maritum sed apud totam patriam. Dico ergo q̄ mulier debet laborare q̄tum potest ad hoc q̄ hereditas reddat̄ vero heredi q̄tuȝ in se est. Dico autem quantū in se est. quia nō debet se diffamationi exponere. sed ex aliis causis honestis filiū spuriū quantū potest inducē vt dimittat hēditatē. vnus modus honestus est vt intret religionē. alius vt sit cleric⁹ ⁊ recipiat beneficia ecclesiastica. ⁊ his q̄si sufficientibus cōtentus hereditatē dimittat alij fratri layco remanenti. sed si per nullā honestaȝ persuasionē pōt mater flectere cor filij spurij vt dimittat hereditatem non videt̄ q̄ debeat se pdere illi spurio. quia nō est certa q̄ talis impsuasibilis ab ipsa i aliis honestis: ppter hoc flecteretur. imo forte tenacius teneret concipiens diffamationē sui. q2 per illam dimissionē notaret̄ spurius. et talem notam multum cauent male nati. ⁊ tunc debet mulier laborare aliūde restitutionē fieri vero heredi q̄tum pōt ⁊ s̄m correspondentiā iusticie. quia nō dico q̄ teneat̄ ad restituendū equiualēs toti hereditati. nam multū differt iter habere ⁊ ppe eē. iste aūt nunq̄ habuit hereditatē licet fuerit ppe s̄m iusticiā. ⁊ iō minus q̄ equiualēs hereditati sufficit sibi p restitutōne. ⁊ illud minus determinet̄ s̄m arbitriū boni viri. videt̄ tamen ad minus q̄ debeat sibi puidere d victu honesto ⁊ vestitu si fuit hēditas pinguis vt possit sufficere heredi ad duplum vl' ad triplum istius. q̄ si hoc non possit faciat quod dicit̄ in illo. c. Odardus. Ad vltimuȝ simili' q̄ iste tenetur restituere beneficium nō totum. quia multū interest inter habere ⁊ ppe esse. sed aliquam portioneȝ correspondentem alicui parti valoris beneficij. ⁊ hoc si directe abstulit sibi beneficiū intentione damnificādi eum. Si aūt indirecte. s. pcurando sibi ipsi ⁊ cum hoc etiam damnificare aliuȝ intendebat. tenet̄ vt dixi. Sed si tm̄mō ppie vtilitati intendebat puidere. ⁊ sic pcurat sibi ⁊ ex consequēti alius preter intētionē illius damnificat̄. iste ad nihil tenet̄ illi. quia licet vnicuiq3 sibiipsi puidere alio neglecto. Confirmat̄ hoc p illō ff. de noui oper. nunc. l. 2ª. si p̄scindo venas in fundo meo per quas deriuabat̄ aqua ad puteum alterius intentione nocendi sibi teneor ad restitutionē damni sed si hoc facio sine fraude intendēs consulere vtilitati ppie. vt quia mihi ē vtile facere murū qui non potest ɔueniēter fundari sine p̄cisione illaꝝ venarū: non damnifico alium. quia ius habeo faciēdi vtilitatem meaȝ in fundo meo. Et. ff. de regu. iur. Nemo damnum facit nisi qui illud facit quod facere ius nō habet iste autem habet ius procurandi sibi beneficium seruatis circumstātijs iustis et honestis.

Tertio quero

vtrum damnificans aliuȝ i bonis persone. s. corporis vel anime teneatur restituere ad hoc q̄ possit vere peitere. videt̄ q̄ non. nullus tenetur ad impossibile. Sȝ in tali damno quādoq3 est impossibilis restitutio. ḡ ⁊c̄. minor patȝ. quia damnificans nō potest reddere bonum spirituale equiualens ei quem damnificauit in bonis anime. simili' si damnificauit auferendo membrum vel occidendo non p̄t reddē nec illud nec equalēs. quia nullum bonum exterius quod est bonum minimum. quia bonum fortune potest esse equiualens bono nature quod ē bonum medium s̄m Aug⁹. p̄mo retractationum. Item retrahens hominem a religionis ingressu damnificat illum i bonis anime que esset habiturus in religione ⁊ damnificat religionem subtrahēdo illi talē psonam. nec tamen tenet̄ ad restitutionē illoꝝ bonoꝝ illi. quia non potest nec ad restituendū religioni psonam illam vel equiualentē illi persone.

quia tunc teneret ipse intrare religionez p eo si nō posset inducere aliū equiualētem. Cōtra. 6. q. i. ex merito. deteriores sunt qui vitā bonoꝝ prauis moribꝰ corrumpūt q̄ qui substantias alioꝝ predia qꝫ diripiunt. Item Exo. 22. Qui seducit virginem ꝛ dormit cum ea dotabit eam ꝛ habebit eam vxorē. aut reddet ei pecuniā iuxta modū dotis quā virgines solent accipere. ergo ista damnificatio illata virgini contra castitatē requirit restitutionē castitatis coniugalis reddēde p ea. Item de damnificāte in corpe habet extra de iniurijs ꝛ damno dato. c. i. si rixanti. ꝛ sumit ab Exo. 21. c. Si pcusserit alter pximū suū ꝛ ille mortuus nō fuerit sed iacuerit in lecto qui pcusserit operas eius ꝛ ipensas in medicos restituet.

Respondeo. hic pmo videndum est. de damnificante aliū in bonis aie. 2° in bonis corporis. De primo non intelligitur de bonis naturalibus anime. qꝛ nullus potest sic alium damnificare cū illa naturalia bona sunt bona incorruptibilia. sed de bonis morū intelligit vel acqsitis que corrumpunt vel acquirendis. quoꝝ acquisitio impedit. vt. s. de peccatis ꝛ vicijs quibꝰ virtutes acquisite corrumpunt vel tandem vicia generantur ꝛ que deberent generari ex actibus bōis impediunt in istis nō potest quis alium directe damnificare. quia peccatū ꝛ oīs actus vitiosus adeo est peccatū quo voluntariū q̄ si nō est voluntariū non peccatū. sm Augm. de vera religione. ergo sola voluntate ppria potest aliquis sic damnificari. sed aliquis pōt aliū indirecte damnificare inducendo eum ad peccatū ꝛ actus viciosos qbus virtutes corrūpunt ꝛ vicia generant. ꝛ ista inductio potest esse multiplex. s. ↄsulēdo. persuadendo. ꝛ rogando ꝛc. De isto dicendo q̄ tenet modo sibi possibili restituē sibi damnū. s. inducendo eū efficaciter ad penitentiā ꝛ ad actꝰ virtuosos. ꝛ si sola inductio nō sufficiat. quia facilius est peruertere q̄ conuertē. tenet ꝛ per se orādo ꝛ per orōnes alioꝝ procuratas impetrare sibi conuersionē. ꝛ per alios psuasores efficaces. dum tamē illis nō pdat peccatū occultū illius alterius. ꝛ ex hoc patet quantū periculū est aliū solicitare ꝛ iducere ad peccatū. quia vix pt digne restituere cum voluntatē illā allectā ad peccata vix possit psuasionibus ꝛ alijs multis vijs reducere ad virtutē. Responsio hꝰ satis patet. quia cum virtutū bona sint maxima sm Augm. pmo retractationum. plus dānificat qui in istis dānificat q̄ qui in qbuscūq̄ alijs. ꝛ per cōsequens plus sm iusticiam tenet ad restituendum proximo tale bonum quantū sibi possibile est.

De secundo damnificās in corpore aut intulit vltimū damnū. s. mortē. aut aliquod aliud damnū citra mortē. ꝛ hꝰ dupliciter. vel irremediabile vel remediabile. Exemplū de pmo. mutilatio. exm de 2° vulneratio. vel alia lesio curabilis. Et si in mutilatione duplr. quia vel est enormis que impedit ex toto actum humanū aliquē qui competēt homini sm illā ptem amputatā. vt in manꝰ dextre amputatione. vbi aufert oīno actus humanus natus competē sm illā manum. vel nō enormis. i. non impediēs actum humanum. vt amputatio digiti vel alicuius partis digiti. De istis omnibus damnis videndum est primo quid possit omnibus iuste restitui. 2° quid statutum est. De primo dico q̄ si lex talionis in omnibus his statueretur iusta esset. quia non est facile vt pro damno tali illato homini fiat recōpensatio equalis per bona aliqua fortune. quia nō equalent. Si obijcitur. ergo lex mosayca iudicialis remaneret. ꝛ tunc in lege noua liceret iudaizare quantum ad iudicialia.

¶ R°. lex aliqua pōt habere robur vt a legislatore in cōmunitate vbi statuitur ⁊ tūc vndecūqȝ accipiatur ratō statuendi nō habet robur vt statuta ab alio sȝ vt ab isto. ⁊ hoc modo iudicialia multa legis mosayce possent a papa ⁊ ab impatore statui a christianis obseruantia nec obseruarentur vt a Moyse statuta: sed vt a legislatore euangelico. nec hoc esset iudaizare. quia non seruatur lex iudicialis quia mosayca. sed quia eadem statuitur a pricipe qui pōt statuere leges in lege christiana. ¶ Istud probatur pmo de facto. quia multa talia in decretalibus sumūtur ex iudicialibus legis mosayce vt pȝ extra de iniurijs ⁊ damno dato. c. pmo ⁊ sequētibus: que oīa sumūtur ex exodo. 22°. ⁊. 23. ⁊ seruāda sūt hodie: vt iura canonica nō vt ī lege mosayca.

¶ Hoc pȝ etiā p duo exempla. Nam communitas aliqua vidēs aliam bene legibus ordinatam pōt illas leges quas iudicat ratōnales vt vtiles sibi assumere. vt ille qui habet auctoritatē condendi leges in ista ɔmunitate statuat istas hic obseruari. ⁊ tūc obseruabuntur hic nō. quia leges illius cōmunitatis sed qr statute a legislatore in ista cōmunitate.

¶ Patet etiam hoc ī ciuitatibus vbi est regimen p potestatem ⁊ intrinsecum presidē vbi vna accipit leges alterius ⁊ ordinat eas ī ciuitate ista seruādas. ¶ Pȝ etiā in regnis sicut leges Frācie: posset alius rex accipere ⁊ statuere eas in suo regno seruādas. ¶ Patet etiam in religionibus quia ɔstitutiones ⁊ ordinatōes vnius religionis alia vidēs esse honestas ⁊ bn̄ cōuenientes ad obseruationē vite regularis posset statuere vt ille in ista religione obseruarētur: nec obligarēt tūc pdicatores. quia sūt ordinatōes fratrū minorū. sed quia a caplo generali pdicatorū approbate. ¶ Sic in pposito ō iudicijs legis Moy. Nec mirū. quia deus nō fuit fatuus vt daret illa iudicia ɔ̄ rōeȝ. imo legē° leges ipialis codicis multa inueniūtur satis ɔsona multis iudicijs legis Mosayce. Et licet dederit aliqua valde dura q̄ nō oportet in euāgelio seruare. tamē multa dedit ratōalia valde etiā p statu quocūqȝ in hac vita mortali. ¶ Et ideo si ista statuātur a legislatore obseruāda p quocūqȝ tpe iuste statuunt. ¶ Et hoc mō si statuerentur ab aliquo blasphemū adulterum idolatrā debere occidi. multo iustius ordinat q̄ q̄ fur suspendatur vt post patebit. sed patet ad quid aspiciūt plus pricipes. quia ad ɔmodū tempale q̄ ad honorē dei ⁊ p hoc plus puniūt ⁊ reprimere volūt peccata in pximū q̄ in deū. vt patet. ¶ De 2° quid scȝ statutū est. R° p primo dāno ⁊ maximo scȝ vite ablatione regularit in multis cōitatibus statuta ē lex talionis. s. vt homicida moriatur ⁊ ratōabilit quia. s. nō solū hoc cōpetit legi mosayce: sed etiā legi naturali ⁊ approbatū ⁊ ɔformatū ē ī lege euāgelica a xpo. Math. 26°. Omis qui gladio occidit gladio pibit. ⁊ p ɔsequēs vbicūȝ lex talis de vita p vita reddēda statuta ē iuste dȝ hō pacienter soluē illā penam que si alicubi nō sit statuta nullus dȝ eā sibi inferre: quia nullus dȝ eē homicida sui sine spēali pcepto dei. sed expedit ibi q̄ exponat vitā suā in causa iusta. vtpote ɔ̄ inimicos ecclesie p restitutōe facie° illi cuius vitā abstulit. Qui si nec tātaȝ restitutōeȝ velit facē nō pōt omino esse imunis a restitutōe. sic quidā fatui faciunt. absoluāt homicidas nō eis oñdentes restitutōem necessario incūbentē q̄si facilius possit transire hoicida q̄ vt ita dicā canicida vł bouicida. quia si occidisset q̄s bouē pxi sui vł canē nō absolueretur sine restitutōe. tenet ğ ad restitutionē spūalē equiualētē vite quā abstulit. sic pōt esse equalētia ī talib⁹. nec hoc solū sȝ si interfect⁹ sustētabat aliq̄s prēȝ vł matrem vel propinquos tenetur interfector omnibus illis ad tantam restitutionem quantam illis abstulit per interfectionē illius. ¶ Et quia vix possȝ aliq̄s

digne recōpensare ꝑ actōnes illud quod
abstulit homicida expediret simpliciter
aīe talis ꝙ soluēt ꝑ passiōes voluītarias
vel patienter susceptas. vt. s. occideret ꝑ
homicidio. Et iō optime ꝓuisū ē cōita-
ti vbi statuta ē lex talionis ī cā hōicidij.
patet enim quantum deꝰ detestatur ho-
micidiū quando Dauid qui tamē iuste
occiderat voluit edificare sibi domum
quia fuit effusor multi sanguinis humani
ꝓhibitus est a deo. Si ergo iustus occi-
sor non acceptatur ad cultū dei. iniustꝰ
occisor vbi apparebit. Hoc ergo quod
dictum est ibi est dictum de iniuste occi-
dente. Sed quis est iustus occidens. Rū
sio habet. 33ª. q. 5. Si non licet. ꝛ intitu
latur ibi Aug. i. de ciui. dei. His inquit
exceptis quos lex iusta generalit̄ vel deꝰ
specialiter iubet occidi quisq̄s hominē
occidit criminis reus erit. Que autē sit
lex iusta ipe determinat de libero arbi-
liº ꝑmo breuiter. Nulla nisi que vel de-
scendit a lege diuina. sicut conclusiones
practice a principijs practicis. vel q̄ con-
cordat legi diuine ad minus que non di
scordat. Ad propositum lex diuia ab-
solute ꝓhibuit non permittas hominē
occidi ꝛ nulli licet inferiori in lege supe-
rioris dispensare. ergo nulla lex positia
constituens hominem occidendū iusta
est si in illis casibus statuat quos deus
non excepit. Excepit autem multos. vt
patet in Exoḋ. s. blasphemum. homici-
dam. adulterū. ꝛ multos alios. nullus
ergo ꝯm iustam legē occidit. nec lex po-
sitiua infligit homicidium si non excipi
tur ille casus a deo prohibente homici-
dium. Et si obijcias. ergo lex est iniusta
que precipit furem occidi. quia deus nō
excepit ab illo precepto negatiue. nō oc-
cides. peccatum furti. immo manifeste
ostendit se nolle excipere furē: nec velle
eum plecti morte. quia infligit furi aliā
penam. Rº. constat ꝙ deus in lege Mo-
ysi vel euangelica explicite non excepit
peccatum furti ab illo precepto. non oc-
cides. vt. s. propter hoc peccatum liceat
hominem occidere. ꝛ ideo nisi reuoca-
uerit aliqua reuocatione speciali ꝙ non
habetur ex scriptura. nec de bulla super
hoc descendente de celo audiuimus nō
video ꝙ lex aliqua iusta possit statuere
hominē occidi pro furto solo. dico au-
tem solo. quia si est fur ꝛ cum hoc inua
sor presumitur homicida. quia vult oc-
cidere ꝛ ad hoc paratus ē si aliquis sibi
resistat. hoc patet ꝑ illud Exoḋ. 22. de fu
re nocturno ꝛ diurno. Fur nocturnꝰ im
pune occiditur. qui autem intrantem ḋ
die ad furandum occidit homicidij reꝰ
est. causa diuersitatis est hec quia presu
mitur ꝙ qui de nocte furatur occideret
sibi resistentē si posset. non autem qui ḋ
die intrat. Esto etiam ꝙ aliquo modo
licuisset iudeis pro furto occidere: magꝭ
videtur per misericordiam euangelicā
iste rigor reuocatus q̄ rigor cōtra adul-
terium. quia peccatū furti est multo mi-
nus q̄ adulterium. iuxta illud Prouer.
6. Non grandis est culpa cū quis fura-
tus fuerit. furatur enim vt esurientē im
pleat animam. deprehensus quoq̄ red-
det septuplum. Sequitur. Qui autem
adulter est propter inopiam cordis per-
det animam suam. Sed pena de adulte
rio est reuocata in illo. Joh. 8. Nemo te
condemnauit mulier. nec ego te cōdem-
nabo. vade iam amplius noli peccare.
Multo magis ergo reuocatus eēt rigor
contra furtum si fuisset statutus in lege
mosayca. De alia damnificatōne in cor
pore. s. mutilatione enormi vel nō enor-
mi communiter non est statuta in eccle-
sia restitutio nisi pecuniaria. ꝛ illa debꝫ
respondere non solum damno quod in-
currit quis per mutilationem pro toto
tempore futuro quo vsurus esset q̄s mē
bro absciso. sed etiam expensis apositis
in curatione. ꝛ hoc dicit capitulum alle
gatum. extra de iniurijs ꝛ damno dato
ꝛ vltra placationi ipsius lesi que requi
rentur etiam si non esset talis mutilatō

ꝛ consolatõni ipsius afflicti. quia perpetua est sibi desolatio de tali mutilatione Plus etiam est ponderanda mutilatio pauperis q̄ diuitis si magis egebat pte abscisa ad victum necessarium. qꝛ vsus fuisset parte illa ad ꝓcurāda necessaria licet ex alia parte sit quedam conditio p̄ponderans. s. dignitas persone. sed hoc parum est respectu prime conditionis.

Ad argumēta.

Ad primum patz quomodo possibile est restituere bonum anime in primo articlo ꝛ bonum corporis in 2° restituendo bona exteriora correspondentia. vel ꝑ occisione bona spiritualia ipsi occiso. Ad 2ᵐ dico ꝙ si extraxit de religione aliquē iam obligatum ad religionē obligatiōe ꝓfessionis tenetur agere ad restitutionē vt. s. ille redeat ad religionem. Sed si aliquem dispositum ad intrandū retraxit ne intraret. quia interest inter habere et prope esse: non tenetur ad tantam restitutionem religioni ad quantam si fuisset in religione. sed tenetur ad aliqualez restitutionem. puta ad aliqualem inductionem alterius aliqualiter equiualentis ad ingressum illius religionis. ꝛ hoc intelligendum est si illum retraxit intentione damnificandi religionem. si autez intentione consulendi vtilitati ꝓprie sine fraude non tenetur religioni. sed in p̄mo casu ꝛ in secundo tenet̄ persone quā retraxit. vt in persuasionibus ꝛ aliis bonis spiritualibus ad equiualentiam bonis illis in quibus illū retrahendo damnificauit.

Quarto querit̄ur.

Quarto queritur. vtrum damnificās aliquem in bono fame tenetur ad restitutionē. ita ꝙ penitere vere non possit nisi famaz restituat. videtur ꝙ non. extra de calum. c. i. ꝛ. 2. Infamis est denunciator vel accusator falsi criminis. ergo negans verū crimem sibi impositum iniuste infamat accusantem. quia ostendit eum accusatorem falsi criminis. ꝛ tamen iste negās tale crimen sibi impositum non tenetur famam restituere accusanti. quia magis videt̄ accusans debē restituē famā accusato cū non possit ꝓbare crimē sibi impositum. Item tenet̄ q̄libz magis zelare ꝓ fama ꝓpria q̄ ꝓ aliena sicut mag' diligere seipsū q̄ ꝓximū. sz accusatus i publico de crimie occulto nō p̄t famā suā custodire illesā nisi indirecte alteꝝ diffamādo. negādo. s. crimē sibi impositū. et ita denotādo euz delatorē falsi crimis. ergo iste s̄m rectā rōnem tenet̄ eū diffamare licet idirecte. ꝛ p ꝯn̄s nō restituere. qꝛ in p̄mo actu n̄ egit iniuste. Cōtra Aug. ad Macedoᵐ. ep̄la. 2. ꝛ ponit̄. 14. q. 2. c. i. Nō dimittit̄ peccatū nisi restituat̄ ablatū si restitui p̄t. Itē ꝓuer. 2. Melius est nomē bonū q̄ diuitie multe. ergo pl' ledit ꝓximum qui aufert ei nomē bonū q̄ q̄ aufert diuicias. si ergo ibi tenet̄ s̄m iusticiam restituere multo magis hic.

Respondeo.

Respondeo. In genē p̄ōt aliq̄s alium tripliciter diffamare. vno modo falsuz crimen imponendo. 2° modo veruz crimen tamen occultum non seruato ordine iuris in publico ꝓponendo. 3° modo veꝝ crimē sed occultū in publico tn̄ sibi impositū negādo. qꝛ in h° negās nōt imponentē de calūnia. In p̄mo dico ꝙ oz restituere famā retractādo verbū suum vel qd̄ sibi iposuit ꝛ h° ita publice sicut sibi iposuit. qꝛ al's nō s̄uat iusticiā i reddendo ꝓximo qd̄ suū est. Et si obiicit̄ ꝙ magis tenet̄ zelare ꝓ fama sua q̄ aliena nō aūt posset illi reddē famā suā retractādo v̄bū suū nisi seip̄m diffamaret. Ri° sic dixi in p̄ma q̄ōne de restōne r̄n̄sione ad 5ᵐ arᵐ. ꝙ bona corpis vel exteriora nō sūt diligēda nisi in ordine ad bonum aīe. ꝛ ad deū. Hoc aūt nō est nisi vt possint iuste ꝯpetere illi qui diligit. Et iō sicut ibi d̄ dilectōe vite ꝓp̄e corpalis dixi

Ita dico hic de dilectōe fame ꝓprie ꝙ ꝗ‑
libet cui pt̄ iuste ꝯpetē in se fama debet
magis diligē illā ꝙ̄ alteri cui n̄ pōt iuste
cōpetē. Sed si sibi non pōt ꝯpetē nisi in
iuste: alteri aūt iuste magis. dꝫ diligē al‑
teri cui iuste cōuenit ꝙ̄ sibi cui iniuste. ⁊
ita est hic. accusato eni ō falso crimīe iu
ste cōuenit fama. accusanti aūt post talē
accusationē iniuste nō solū q₂ mētitus ē
in accusando. sed q₂ publice mētitus est
in quo sufficient̄ ⁊ iudicabil̄r se diffama
uit. Et iō postea directe oñdens innocē‑
tiā alterius cui tenet̄ in hoc ⁊ indirecte
nocentiā sui nō tūc ꝓprie diffamat se. sꝫ
tūc amouet falsā laudē quā iste post ac‑
cusationē mendacē indignus ē. Exm̄. ꝗs
fornicat̄ trib⁹ videntib⁹ illi postea accu‑
santes nō diffamāt illū. sꝫ ipemet se dif‑
famauit in facto illo publico. q₂ breuit̄
cōmittendo qōcunqꝫ crimē publice in‑
currit lesionē dignitatis. ⁊ sic amittit fa
mā ꝙ̄tuꝫ est in se. nec publicatio illa po‑
stea ꝑ quā notificat̄ illa lesio aufert sibi
famā. sed tm̄modo facit deuenire magis
in publicū illud qō ex natura actus cō‑
missi ꝑus simpl̄r erat publicū. Et si que
ratur. aliquis nō iponit in publico tale
crimē alij. sed murmurat vel indiscrete
loquit̄. vel alicui corā multis narrat. tn̄
nō tanꝙ̄ sibi certū. sed sic se audiuisse.
nunqd tenet̄ restituere. Rō. rara fides iō
est. q₂ multi multa loquunt̄. Et iō dicēs
se tm̄ audiuisse nisi ex mō dicendi osten
dat aliquam maiorē certitudinem ꝙ̄ ex
cōmuni relatione non aufert ex natura
actus in opinione aliorum famā isti. q₂
si illi firmiter cōcipiant illū de quo ē ser
mo criminosū esse leues sūt. q₂ qui cito
credit leuis ē corde. ꝓuer. 6. Uerūtamē
quia a scandalo pusillorum oportet ca‑
uere. iuxta illō Pauli. i. ad Coꝛ. Si ꝓxi
mum scandalizem non māduco carnes
ineternum. ⁊ multi sunt tales pusilli le‑
ues ad credendum mala. ideo est pericu
losuꝫ eis talia audita ex relatu eis refer‑
re. Et si fiat hoc animo malo ledendi. s.
illum de quo est sermo. non est facile ex‑
cusare quin sit contra charitatem. ⁊ per
consequēs mortale peccatum. Si auteꝫ
fiat coram talibus ex inconsideratione
durum est ꝙ exeat genus peccati venia‑
lis. quia lingua in lubrico posita est. ⁊ ꝗ
nō offendit in verbo hic perfect⁹ est vir.
Jacobi. 2°.

De secūndo dico

ꝙ non tenetur retractare verbum suuꝫ
quod proposuit in publico. quia hoc fa
ciendo mentiretur cuꝫ sciat illud quod
proposuit esse verum. ⁊ non tenetur mē
tiri propter quodcunqꝫ bonum redden‑
dum alij. Sed tenetur alio modo licito
reddere sibi famā. vtpote per huiusmōi
verba. non credatis eum esse talem. ma
le eni dixi ⁊ fatue dixi ⁊ hec quidē vera
sunt. male dixi. fatue dixi quia non ser‑
uato ordine iuris ꝓposui etiam in pu‑
blico quod non est verum publicum. et
persuasio ista. non reputetis istum ma‑
lum bona est. quia quilibet presumen‑
dus est bonus donec probet̄ contrariuꝫ
iuxta illud extra de scrutinio in ordine
faciendo. c. vnico. Humana fragilitas il
lum quem indignum esse non nouit dig
num debeat estimare. Sed iste non ē ꝓ‑
batus malus coraꝫ istis. ergo huius est
persuadere eis ꝙ ipsi non reputent eum
indignum nec malum.

In tertio membro.

dico similiter ꝙ non tenetur retractare
negationem suam qua negauit in publi
co verum crimen sibi impositum. quia
non tenetur quicunqꝫ statim in iudicio
confiteri se reum nondum conuictus. te
netur tamen per quedaꝫ verba solennia
vt dictum est in proximo articulo resti‑
tuere famam illi accusati quem indire‑
cte notauit de calumnia. dicendo nō ha
beatis eum pro calūniatore quia credo
ꝙ habuit bonam intentionem propo‑
nendo. vel forte se credidit probare in‑

rentū suū ⁊ deceptus fuit. Sed de illo qui negat tale crimē verū sed priuatū in publico sibi oppo^m nūquid peccat mortaliter. videt̄ q̄ sic. q2 mētitur ⁊ mendatio pnicioso ⁊ reipub. quia respublica ꝓpter eius mēdaciū publicum impedit̄ a punitione eius iusta ⁊ psona accusāti quia p hoc notat̄ de calūnia ¶ R°. iuste qđ iustū ē exequeris. deut°. non ḡ respu. oia mala dz punire. Sz q̄ cū hoc q̄ sunt punienda pōt ista ptās iuste punire. tł'ia aūt sūt q̄ corā iudice seculari sufficiēter pñt ꝓbari. Et ideo nō ledit̄ resp. si diuū iudiciū excedat iudiciū ei⁹ vt aliq̄ reseruentur diuo iudicio sup q̄ nō pōt esse iustum iudiciū reip. quia hō videt ea que patēt. deus aūt intuet̄ cor. i. R°. 12°.

¶ Per hoc pz ad obiectiouē: cū dr̄ q̄ est ꝯ rēpu. ⁊ cū dicit̄ q̄ ē pnitiosū ꝯ accusantē dico q̄ nō ē verū sed ipemet ē sibi pnitōsus qui eo mō ꝓponit quo nō deberz ꝓponere imo nō debēt nō ꝓponere. Et iō imputet sibi si aliq̄ infamia sequit̄. quia ipe est cā. nō aūt ille negās. q2 defendit inocentiā suam in publico vbi nō est nocens nec habēdus ē ꝓ nocente donec fuerit ꝯuictus ¶ Sed remanet difficultas si peccat mentiēdo ꝓ se. durū videret̄ q̄ q̄libet accusatus in publico ab vno stati teneret̄ de necessitate salutis i publico cōfiteri illud. ⁊ sic stati exponere se patibulo i iudicio sanguis. Sed hñdo oculum nō tm̄ ad penā sz ad honestū ⁊ inhonestū nō apparz q̄ iste honeste ⁊ ₰m rectā rōez debeat ꝯfiteri corā tali iudice. quia ipe plusq̄ quicūqz ali⁹ accusās singlaris auferret sibi famā. q2 ꝯfitēti ꝯ se in iudicio creditur ¶ Quid ḡ. cauta ē respōsio iuristaꝝ. nego ꝓposita vt ꝓponuntur. ⁊ hec quidē sine mendacio pñt dici in ꝓposito. q2 ꝓponūt̄ in publico ⁊ vt publica ⁊ publice ꝓbanda. sic aūt negare ea pōt quis si scit ea nō posse ꝓbari i publico ¶ Q. si iudex vrgeat eū vt ꝯfiteat̄ ꝓpositu3 vel vt publice neget respondere posset q̄ ipe rñdit sufficienter ad accusationē. ⁊ sicut ē modus iurisperitis rñdere nec ab illa rñsione vult declinare faciat iudex erga accusantē quod iuris ē ¶ Sz nunquid si neget intēdens tñ negare illō vt ꝓpositū ē. s. vt publicū sicut sacerdos facit de ꝯfesso dicens nihil mali scio istū fecisse. q2 loq̄tur vt in publico. audiuit autem in alio foro nunquid tenet̄ iste q̄ negauit de illa negatione penitere. ¶ R°. bonaꝝ mentiū ē culpam agnoscere vbi culpa nō est. di. 5ª. Ad eius. ⁊ intitulat̄ Greg. ⁊ ideo multo magis vbi dubitat̄ an sit culpa ⁊ q̄lis culpa bone mentis ē culpā agnoscere. ⁊ ideo in tali casu tutū est post talem negationē penitere indistincte de hoc tanq̄ de tali quale est. vtpote sb̄ tali indistinctione si mortale tanq̄ ō mortali. si veniali tanq̄ de veniali.

Ad argumenta.

¶ Ad p̄mum patet ex isto 3° articulo. ¶ Ad 2^m si arguitur de illo qui nō seruato ordine iusticie in publico accusat negauit. ꝯcedo q̄ ille nō tenetur restituere famā accusāti. immo accusās accusato. ⁊ imputet accusans diffamatōem sibiipi. q2 ⁊ impudēter ⁊ iniuste egit in publico accusando p̄uatū. Si aūt illud ar^m fiat de mendacio accusante innocentē qui nō pōt accusato reddere famā nisi seipsū infamet. patet responsio ex p̄mo articulo qōnis. q2 nō ē dignus fama post tale mendaciu3 publicum. alius autem dignus ē fama. Ideo deb3 ₰m iusticiā sibi reddi.

Di. 16.

In perfectione aūt pñie. ꝛc.

¶ Circa istā di. quero. vtꝝ ista tria ꝯtritio ꝯfessio ⁊ satisfactio sint ptes penitētie. ꝓbo q̄ non. peccatū est simplex defectus. ḡ pōt ꝯpetere sibi simplex remediu3. pñia est tale remediū ḡ ꝛc. ¶ Item si essent ptes pñie aut ergo integrales aut subiectiue. ⁊ accipio integrales cōiter ad ptes eēntiales

ꝛ quātitatiuas. nō ītegrales. qꝛ totū nō ꝑdicaꝛ de tali pte ꝯteri aūt ē penitere: ꝛ ꝯfiteri ē penitere: ꝛ satisfacē ē penitere: ergo ꝛc̄. Nec sūt ptes sbiue: qꝛ in qualibet pte sbiua pfecte saluaꝛ rō toti⁹ sine alia pte fo. n. ē pfecte hō dato ꝙ plures nō eēnt in spē humana: ſꝫ in ꝯtritione sine alijs nō saluaꝛ pfecte rō penitētie ergo ꝛc̄. ¶ Item si essēt ptes pn̄ie aut penitētie virtutꝭ aut pn̄ie sacramēti. nō primū quia penitenᵃ virtuꝭ ē simplex forma in aīa quia spūa lis. ꝛ ꝑ ꝯsequēs indiuisibilis. consilr cō fessio ꝛ satisfactio nō sunt spūalia ſꝫ sen sibilia extra mentē. Nec 2m. quia omne sacr̄m ē signum sensibile vel ꝯsistit in sig no sensibili. ꝯtritio non ē aliquid sensibi le: ſꝫ spūale quid in aīa ergo nō ē pars sacrī. ¶ Item nulla ps ē posterior naturali or dine suo toto. sed pn̄iam sacramētū seqꝛ tur nāli ordine satisfactio. ergo ꝛc̄. ¶ Itē fru ctus nō ē pars eius cuius ē fructus. patꝫ exemplo. vt pomū nō ē ps arboris ꝛ rō ne. quia fructus ē vltimū quod expecta tur de eo cuius ē fructus. nulla aūt parſ eius ē tale vltimū sed satisfactio ē fruct⁹ penitētie. ſm glo. sup illud Math. Faci te dignos fructus pn̄ie. ꝛ ſm sn̄iam Au gu. de vera ꝛ falsa penitētia. ꝛ poniꝛ in ista di. c. 2°. ¶ Contra magr̄ in lr̄a qui di cit ꝙ ad pfectionē penitētie ista tria r̄qui runꝛ nō aūt requirunt ad pfectionē ali cuius intrinsece loquēdo plura nisi sint aliquo modo ptes eius.

Hic intelligendum

est. ꝙ ꝑter istū modum quo accipitur peni tentia ꝓ sacramento pn̄ie: penitentia vl̄ magis penitere pōt multipliciꝛ aliꝛ acci pi. sicut. n. habetur ex dictis di. 14. q. 3ᵃ ꝯtigit habere iusticiam quandā vindica tiuam peccati ꝓprij. Et ꝓximum ei ē ac tus ꝓprius eius illicitus qui ē quoddaꝫ velle impatiuum pene vt culpam vindi cantis. in 3° gradu ē effectus proximus istius actus eliciti qui effectus ē act⁹ ali quis vel actus aliqui ad quē vel ad quos sequitur pena vindicatiua. nō. n. pōt vo luntas ꝑ actum volendi impare penaꝫ nisi ꝑus impando cāꝫ pene. quia passio nes nō sunt in ptāte volūtatis nisi medi antibus actibus. ¶ 4° ꝛ vltimo sequitur pena ꝯsequēs istum actū impatū ab ac tu elicito ipsius penitētie v̄tutis. ꝛ ista pe na ē effectus remotus illius actus eliciti. ¶ Patet aūt distinctio istoꝝ oīuꝫ ꝑ pos se separi ab inuicē. pōt. n. virtus illa esse sine actu suo elicito. pꝫ de se ꝛ econuerso quia vt dictū ē ꝑmus actus ꝯformis re cte ratōni natus generare virtutē potest haberi anteq̄ aliquid v̄tutis habeatur. quia ē generatiuus ꝑmi grad⁹ v̄tutis. ¶ Consilr̄ actus ille elicitus qui ē 2m pōt esse sine 3°. i. sine actu imperato. quia n̄ statim ad actū impij in volūtate sequiꝛ actus qui impatur. quia volūtas impe rans nō ē omnipotēs. Et ecōuerso. 3m il lud pōt eē sine 2°. s. actus aliquis causa tiuus pene sine actu volūtatis impante actū istuꝫ. sicut pōt habere quiſ detesta tionem peccati a se cōmissi īmediate ex ꝯtemplatōe dei licet nō impet talē actuꝫ elici vt vindicatiuū culpe. Pōt etiam eē 3m sine 4°. quia nō semꝑ ad actus illos qui eēnt nati generare penā: sequiꝛ pena ꝓpꝛ aliquā indispositōeꝫ forte i ipsa po tētia susceptiua pene. sicut non semꝑ ad volitionem vel odiū peccati odiū com missi sequiꝛ tristicia vt ꝑus dictum ē. ¶ Pōt etiā 4m separi a 3°. qꝛ illa pena pōt eē sine actu illo ordinato quo natus eēt pe nam illā causare. qꝛ ille act⁹ vt ordinat⁹ nō ē causa ꝑcisa gnātionis pene illius. ergo istoꝝ quodlibꝫ sine quolibet eē pōt. ꝛ q̄ libet duo vl̄ tria. sine quelibꝫ vl̄ quibuſ libet alijs. ¶ Ad ꝑpom de hoc vocabulo penitere ꝓprie vt dictū ē prius ē penam tenere. tenere aūt includit ꝛ actioneꝫ te nentis. s. ꝙ voluntarie teneat ꝛ applica tionē pene sibi ꝙ in se teneat. ¶ Pōt ergo ha bitus ille dici penitentia. quia quedā ha bitualis tenētia pene. sicut ꝑncipium ha bitualiter inclināſ ad infligendā sibi penā

volūtarie ⁊ actus eiꝰ pōt dici pñia actua
lis vl' penitē. qꝛ qōdā velle inflictū̄ pene
sibiipsi. Et actus ille ꝓximꝰ iperatuſ ab
actu elicito istiꝰ pōt dici penitē: qꝛ ē vo-
luntarie hr̄e in se penā saltē i cā sua. nec
aliť pōt eque ꝑncipaliť volūtarie hr̄i sic̄
in cā 4m. s. puniri pena sequēte actū illū
nō ē ꝓprie penitē. sꝫ magis vt ita dicaꝫ
peniteri. i. penā teneri vl' vsitatius puni
ri. ¶ Ad ꝓpositū tria ꝑdicta nullo mō
sūt ꝑtes penitētie ṽtutis. vt argutū ē ad
ꝑncipale. quia illud ē quedā forma sim-
plex i volūtate vt caritas vl' q̄cūqꝫ alia
iustia. ¶ Et ꝑ aliud pꝫ. qꝛ illō ē ꝑmanēs
sic̄ ꝑmanētia ꝑtinet ad ṽtutē. ꝯtritio au-
tē cōfessio ⁊ satisfactio sūt q̄dā hn̄tia cē
in fieri. ꝑmanēs aūt nō ꝯstat ex partibꝰ
hn̄tibus cē in fieri. Item ista duo 2a nō
sūt in volūtate vt in sb̃o sed sūt quedaꝫ
exteriora. ¶ Consilr̄ dico ꝙ nō sūt partes
pñie 2o mō dicte. qꝛ ⁊ actus ille ē quidaꝫ
actꝰ simplex sic̄ ē actus ṽtutis simplicis.
pꝫ etiā ex alio quia ille actus ē imediate
volūtatis vt elicitus a volūtate. sꝫ ꝯfes-
sio ⁊ satisfactio nō sūt actus immediate
eliciti a volūtate sꝫ imꝑati: sed loquēdo
de pñia 3o mō. s. ꝓut ē causa ꝓxia ipiuſ
pene infligēde q̄ causa ē actus impatꝰ ab
actu pñie ṽtutis. istiꝰ ꝑtes pn̄t poni ista
tria. ⁊ ꝯsilr̄ istius q̄rti qō est puniri ꝑtes
pn̄t poni tres pene q̄ ꝯcomitāť istos treſ
actus. ⁊ hoc mō iustia ꝯmutatia vlr re-
spicit equalitatē in ꝯmutatōe n̄ rei. sed
magis ſm rectā rōnem. g̊ hoc mō iustia
punitiua q̄ ē queda ꝯmutatia in punitō
ne respic̄ penā equalē siue ꝯmēsuratā il-
li culpe. ⁊ ho ſm rectā rōeꝫ illius legis ſꝫ
quā ipa ē vindicatia. lex aūt illa ſꝫ quā
pñia ṽtus ē vidicatiua dictat culpaꝫ de-
bere ordinari ⁊ per penā intrīsecam tri
sticie ⁊ ꝑ penā extrīsecā duplicē verecū-
die. s. ⁊ afflictionis siue laboris corꝑaliſ
sicut colligiť ex diuersis scp̄turis que cō-
tinent legē illā. g̊ illa pēa siue puniri qō
rn̄det culpe integrāť tribꝰ penis. Et ꝯsili
ter cā ꝓxima istiuſ pene oꝫ ꝙ integretur
ex cāis ꝓprijs istaꝝ penaꝝ. ¶ Cā aūt ꝓpa
tristicie interioris ē detestatō peccati cō-
missi a se siue displicentia d̄ peccato ⁊ h̄
includit duas cās ꝑtiales. s. ꝯsideratōeꝫ
peccati ꝯmissi ⁊ nolitioneꝫ eius. ⁊ inter
istas ꝑncipalior ē causa nolitio: ipa etiā
posita necessario poniť aliā non ecōuer
so: Iste g̊ actus q̄ est ꝓpria cā ꝓxia tristi
cie diciť ꝯtritio. 2ꝰ actus q̄ est cā ꝓxima
erubescētie vl' ṽecūdie dr̄ ꝯfessio vbi pec
cātū occultum ꝓpalatur hoī. 3a cā ꝓxi
ma vl' ꝓpria tertie pene ē opus aliquod
laboriosū vl' penale. Sic̄ g̊ pena ꝑfcā cō
rn̄dens culpe ſm iusticiā vidicatiuā hꝫ
tres penas ꝑtiales que sūt ꝑtes vniꝰ pu-
nitionis ꝑfecte eo mō quo tres restituti
ones eēnt ꝑtes vniꝰ restitutionis ꝑfecte
illi qui fuisset triplr̄ dānificatus. ita treſ
actus ad q̊s sequūť isti tres pene sūt par
tes vniꝰ cāe sufficientꝭ ꝓxime respcū pe-
ne condigne. ¶ De pñia sacrō dico. ꝙ ista
tria nullo mō sūt ꝑtes eius. qꝛ vt dictuꝫ
ē di. 14. Penitētia sacr̄m ē illa absolutō
sacr̄alis facta certis ṽbis ꝛc̄. Huiꝰ aūt na
ꝑs ē ꝯtritio que ē quoddā spūale in aīa
neqꝫ ꝯfessio. qꝛ. nihil ē ipsius sentētie sa-
cerdotis. sed actus rei accusantis se neqꝫ
satisfactio. sed sequitur illā absolutōneꝫ
sacramentalē. ¶ Hec tn̄ tria ad sacramē-
tum pñie ad hoc: vt digne recipiať req̄-
runtur vel ꝑuia vl' sequētia. Simpliciť
eni requiriť ꝯfessio: quia sacerdos n̄ ab-
soluit arbitrarie nisi ꝑus reuſ sibi fuerit
accusatus i foro illo. Nō est ⁊ vtilis illa
absolutio nisi ꝑcedat in ꝯfitēte aliq̄ con
tritio vl' attritio. ꝑtes istius distīctōnis
patēt ex dictis s̈. Sufficit. n. ꝙ aliqua di
splicētia licet informis ꝑcedat. ⁊ tūc ille
capax ē absolutōis sacramētalis. ⁊ per
illā fit contritio satisfactio aūt debet se-
qui sacr̄m penitētie ad hoc vt habeat ef
ficaciam. ⁊ hoc i re vl' i voto nisi iudex
posset ꝑpendere illas penas alias prece-
dentes sufficere ad totalis pene solutōeꝫ
ista. n. sentētia sacerdotis sic absoluit qō
tamē ligat. absoluit quidē a debito pene

eterne. Sz ligat ad solutõz pene tp̄al' ni- si sit sufficienter iam soluta. ip̄a etiã vel nullo mõ absoluit vel saltẽ nõ efficacit̃ nisi ille reus sit in se debito mõ dispositus quia sacr̃m ẽ signũ absolutionis interioris q̃ interior non ꝯcomitat̃ nisi sit debita dispositio in mente interius absoluendi.

Ad argumẽta.

Ad ꝑmũ nõ sequitur si peccatũ sit simplex. ḡ remediũ vindicatiuũ vel vindicta pene debet esse simplex iuste.n. põt legislator statuere multas penas ptiales correspõdere tanq̃ vnã vindictam integram vni peccato ¶ Ad 2m dico ꝙ p̄nia 3° mõ dicta vl' pena ꝓ 4° mõ correspondens alicui peccato põt accipi dupl'r. vno mõ ꝓ totali adequate corr̃ndente. ⁊ sic vnica p̄nia ⁊ vna pena correspõdẽt vni culpe. Et illud si hz ptes se habet ad illas sicut ad ptes integrales ¶ Alio modo põt accipi p̄nia 3° modo dicta: vel pena 4° mõ ꝓ generali rõne eius qd ẽ tenere penã vel puniri ꝓ culpa licet nõ adequate. Et hoc mõ ẽ totũ vl'e ad illam q̃ sunt ptes integrales ꝑmo mõ. hoc patet i ex° Esto ꝙ aliq̃s occidat alium iusta põt eẽ lex ꝙ pena corpali puniatur ⁊ pena pecuniaria amicis [illegible]. ⁊ vtrũq3 istoꝝ ẽ pena. ⁊ pena ꝓ homicidio. ⁊ hoc mõ pena ꝓ homicidio p̄t dici vl'is respectu pene corpalis ⁊ pene pecuniarie q2 vtrũq3 illoꝝ ẽ pena ⁊ ꝓ isto peccato ¶ Alio mõ accipiẽdo penã ꝓ homicidio ꝓ pena totali corr̃ndente illius culpe. Sic nec punitio corpalis tm̃ nec pecuniaria tantuz pena illa. sed quodlibet istoꝝ est pars integralis illius pene. ¶ Et f̃m hoc pz quomodo p̄nia p̄dicatur de quolibet istoꝝ trium diuisim accipiẽdo ꝓ tenentia alicuius pene correspõdentis culpe. sed nõ totalit̃ adequate ¶ Et quomodo ex alia parte nullum istoꝝ sine alio integrat penitentiam vt est adequata culpe. ¶ Ad tertium patet ꝙ neq3 sunt partes sacramenti penitentie neq3 penitentie v̄tutis nec etiam actus illius virtutis. sed actus imperati ab illa virtute qui ẽ actus ꝓximus punitiuus ⁊ pene cõmunicantes ea sunt partes effectus remoti actus penitentie. tamen actus elicitus penitẽtie posset aliquo modo dici habẽ partes istas non formaliter sed quasi causaliter ꝑro quanto ipse ẽ aliquo modo distinctus. vt impat istam ptẽ ⁊ illam. ⁊ h° mõ remotissime possent dici partes ipsius v̄tutis penitentie: vt inclinat ad oẽs istas infligendas ¶ Ad quartũ dico ꝙ penitentie v̄tutis ⁊ actus eius eliciti ⁊ actus eius impati opus exterius laboriosum est fructus. ⁊ hoc modo debz intelligi d̃ opere exteriori operato. Et ꝯcedo ꝙ illud opus exterius nõ est pars penitẽtie aliquo istoꝝ triũ modoꝝ dicte. tñ ẽ ps eius quod est puniri. quod ẽ quartũ inter illa ꝑus numerata. ⁊ nõ ẽ incõueniẽs idẽ eẽ ptẽ ꝑoris ⁊ fructũ posterioris.

Secũdo quero

Sutrũ remissio vl' expulsio culpe ⁊ infuso g̃re sint vna simpliciter mutatõ. vr̃ ꝙ nõ. Aug. de v̉a ⁊ falsa p̄nia. ⁊ ponit̃ in lr̃a h° di. c. 2°. Dolendũ ẽ peccatori nõ solũ ꝙ peccauit. sz q2 se v̄tute ꝑuauit. Ex quo seq̃t ꝙ peccare nõ ẽ se formalit̃ ꝑuare v̄tute. nec peccatum formaliter ꝑuatio virtutis. Sed infusio gratie que ẽ virtus si est formaliter expulsio alicui⁹ ꝑuationis non ẽ nisi priuationis proprie. ergo non ẽ ip̄a expulsio culpe. ergo ẽ alia materia doloris ꝑuatio virtutis ⁊ ipsa culpa. ergo ꝑ oppositum expulsio culpe virtutisq3 restitutio est alia ⁊ alia materia gaudij.

¶ Item in moralib⁹ corruptio vitij ẽ alia mutatio ab inductione virtutis. ergo similiter hic. ꝓbatio antecedentis. vitiuz est quedam qualitas positiua. vt timiditas vel parcitas. non enim omis carens fortitudie ẽ timidus. sz h̄ns hitũ iclinantẽ ad timẽd. nec ois liberalitate ẽ pc⁹: sed

qui acquisiuit habitũ ex frequenter par
ce agere. patet etiam inducendo in vicijs
quia extrema inclinant potentias virtu
aliter ad habitus sibi conformes. sicut me
dia ad actus sibi conformes. et ista incli-
natio nõ est per solã priuationẽ. sed qñ
sunt forme positiue opposite quarum vna
succedit alij sunt alie mutationes. quia
quatuor termini. vt patet in alteratõni-
bus a contrario in contrarium. ¶ Item
generatio et corruptio sũt due mutatões
propter quatuor terminos. s. duas priuatio
nes et duas formas. hoc est corruptio pec
cati quod infuit. et quedam generatio in
esse gratuito quãdo gr̃a infundit̃. ergo due
mutatõnes. ¶ Item dispositio et illud ad
quod disponit nõ sunt idem. expulsio cul-
pe disponit ad infusionẽ gratie. probatio.
quia per expulsionẽ culpe est non inimi-
cus per infusionẽ vero gratie est amicus
sed nõ esse inimicũ disponit ad esse ami
cum. Et posset ex hoc formari ratio prin
cipalis. quia nõ est idem desinere esse ini
micũ. et incipẽ esse amicũ. sed per expulsi
onem culpe desinit esse inimicus. per in-
fusionẽ gratie incipit esse amicus. ergo etc.

¶ Contra. si expulsio culpe sit alia muta-
tio ab infusiõe gratie. aut ergo erit mu-
tatio positiua vel priuatiua. vel vt alij
loquunt̃ de perditiua vel acqsitiua. Nõ
acquisitiua. quia mutatiõis positiue ter
minus ad quẽ est aliquid positiuũ. illius
autẽ expulsionis terminus ad quẽ posi-
tiuus nõ est alius a gr̃a. nec priuatiua. quia
tunc terminus a quo esset positiuus. sed
culpa nõ est aliquid positiuũ. ergo etc. ¶ Item
si sit alia mutatio hec et illa aliquẽ ordi-
nem habebũt iter se prioris et posterioris
quia ordinant̃ ad eundẽ finem. et non ex
equo. quia nõ eque immediate atingũt il-
lum. sed nõ est ibi dare ordinẽ. ergo etc. probo
minoris. quia si expulsio esset prior natura.
ergo in illo priori esset ille amicus. et tñ nõ
amicus. quia nõ habens gr̃am sine qua
nullus est amicus. Si etiã infusio gratie
esset prior in illo priori esset amicus. quia
habens gratiam. et tamen inimicus: quia
habens adhuc culpam.

Respondeo. Hec sit prima conclusio. quod
infusio gr̃e et expulsio culpe seu magis pro-
prie loqndo remissio culpe non sũt sim-
pliciter vna mutatio. hoc probatur qua-
drupliciter. primo sic. idem simpliciter nõ põt plu-
rificari. et hoc accipiendo vniformiter idẽ
ptitatẽ et plurificationẽ. puta si realiter rea
liter. et si rõne rõne. hoc enim includit op-
positũ primi principij. quia idem vt est idem
esset vnũ et nõ vnũ. Sed remissiones cul-
parũ sunt multe qñ nõ est nisi vna infu-
sio gratie. ¶ Eo enim modo quo quis dicit
peccator post actũ peccati transeuntem
dicit̃ peccator a multis culpis postquam mul
tas cõmisit. et illarum qlibet habet propriam
remissionẽ. quia qlibet remissio posset esse
sine alia si tamen illã culpã cõmisisset et
nõ aliam. ¶ Item 2° sic. Idem nõ separat̃
ab eodẽ accipiendo vniformiter idempti-
tatem et separationẽ. puta si realiter realiter.
et si rõne rõne. quia etiã hoc includit op
positũ primi principij. s. quod idem vt est idem
simul sit et non sit. Sed remissio culpe et
infusio gratie pñt ab inuicẽ separari. pro-
batur tam cõparando primũ ad scd̃m quam
ecõuerso. posset enim in statu inocentie in
genere humano. et ita factũ est in angelis
qui nõ peccauerũt gr̃a infũdi absque cul-
pe remissione. quia nulla culpa infuit.
¶ Simpliciter potest culpa remitti absque
hoc quod gratia infundat̃. potest enim deus de
potentia absoluta hominẽ creare in pu
ris naturalibus sine culpa et sine gr̃a. ergo
et post lapsũ talẽ reparare et ita remitte-
re culpã sine infusiõe gr̃e. Euidẽtia istius
rõnis patet supra in qõne de circũcisiõe
di. prima. ¶ 3° sic culpa et gr̃a non sunt for
maliter opposita nec formaliter repugnã-
tia. probo. quia tũc agens effectiue vel de
fectiue potens sup esse vnius posset effecti
ue vel defectiue sup non esse alterius. vt
patet vniuersaliter in incõpossibilibus.
volũtas autẽ causata potest effectiue vel

defectiue sup esse culpe. quia ab ipsa est culpa g ipsa posset effectiue vl defectiue sup nō esse gr̄e. qd est falsū qr gr̄a non d struit nisi adnihiletur sed creatura non pōt aliqd adnihilare. Patet g pa ppō. s. q nō ē formalit repugnātia inter culpā et gr̄am. sz nō ē vnica mutatio ab aliq vt a termino a q ad aliud vt ad terminum ad quē nisi illa sint formalit repugnātia g 7c. ¶ 4° sic. vna mutatio non ē ad formā positiuā nisi a ppria puatione eius culpa vt ab ea post actū dr aliqs peccator nō est ppria puatio gr̄e: qr vnica gr̄a nō hz nisi vnicā puationē. multe autem sūt culpe h° mō vt dictū ē in pa rōe.

¶ Nec vz instantia c maiorē. q aliq mutatio hz vtrunqz terminū positm. qr isti mutatōnis que ē ad gr̄az p se terminus a q est puatio et p ɔsequēs ppria puatō termi ad quē. ¶ 2a ɔclo est h. infusio gr̄e et remissio culpe nō sūt due mutationes reales. hoc pbat. qr infusio gr̄e est mutatio realis. quia inter puatōnez forme realis ad formā illā. remissio aūt culpe nō est mutatio realis g 7c. Maior hui est pbata. et ex hoc pz qr hec ē vna mutatio realis. Minor indigz pbatōe. vbi est intelligēdū q si poneret peccatū actuale eē corruptio vl puatio forme alicui gradus nāe vl rectitudis nālis vl cuiuscūqz positi ppriū tc expulsio clpe eēt restitutio isti positi qd clpa puabat: et tūc posset illa expulsio eē mutatio real et positiua a puatione rectitudis h° ad ipam rectitudinē: sz hoc ē improbatū 2° li. d 35. qr nā intellectual ē icorruptibil p quācūqz actionē sui et sic tota nā ita et qcunqz gradus. qr si vnus grad posset corrūpi ab illa nā p aliquā actionē sui. sequeretur qd p actiones aliquotiēs iteratas possz totalit corrūpi. vn illd Aug. ench peccatū itm ē malū inqtū adimit d bono. dz intelligi nō q adimat de bonitate nāe inesse p°. qr defect effectus ɔtigentl nō repugnat eē: qr nec repugnat effectui ɔtigenti cui magis videret repugnare sz dz intelligi de adimere bonū in actu 2°. non qdem qd inē sed qd debēt inesse.

Si etiā poneret q aliq macula remaneat in aīa ppria peccato actuali: et q illa expelleret i pn̄ia tūc possz poni remissio culpe mutatio realis ab illa culpa ad carentiā eius. sed h° improbatū supra di. 14. q. i. arti. 2°. vbi ōnsum ē q post actū culpe transeūtē interiorē et exteriorē preter iniusticiā hitualē q est carētia gratie et vnica in vna aīa nō remanet aliq iniusticia actualis ppria a q dicat peccator tali peccato. qr nō ē imediate receptiua illi obliqtatis q nata ē esse i peccato actuali. sz tm mediāte actu in q pximo sit illa obliqtas g post actū transeuntez tm remanet aīa obligata ad penā ppriam corrn̄dentē illi culpe ɔmisse. et ista obligatio dr reatus ille q manet in anīa post q trāsit act peccati intrisēci et extrisēci.

¶ Ex hoc pōt pbari minor rōis illi pacepte sic. Obligatio ad penā p culpa cōmissa nō ē aliqd reale i aīa post actū pteritū. sz ē tm relo rōnis i obiecto volito vt volitū ē g remissio q ē ab obligatōne ista ad nō obligationē nō ē mutatio realis. ɔn̄a pz. qr non ē mutatio real nisi sit in terminū realē positm vl puatōnē realem. Ans declarat. qr sicut volitū a me p hoc q ē a me volitū nullā hz formam realē nouā absolutā vl relatiuā sz tm relationē rōis corrn̄dentē reali volitioni i me. ita p h° q aliqs ē volit vl ordiatus ad penā a voluntate diua postq ɔmisit culpā cū culpa nō remaneat nec aliqd reale positm vl puatm. nec alia relatio realis fūdita sup culpā remanebit sz tm rōnis et hoc indifferent accipiē° relonez rōnis p obiecto volito sic p obiecto intellecto. vt dictū est in p° li. di. i. qr non magis ē realis collo obiecti voliti p actum voluntati ad aliud q ɔpatio obiecti intellecti ad aliud p actū intellectus.

¶ Contra h° nō ē transit a ɔdictorio in ɔdictoriū sine aliq mutatione. sz qn̄ isti remittit culpa est transit talis. qr an re-

missionem iste ē ordinatus ad penā ⁊ di
gnus pena: ⁊ post nō ꝫ ⁊c̄. Maior patet.
quia si nulla ē mutatō nō est rō q̄re ma-
gis nūc ps vna ꝯdictionis ē vā ꝙ alia ⁊
ꝑus alia vā magꝭ ꝙ nūc. ⁊ pōt hec ꝓbō
vlterius deduci: quia talis transitus nō
pōt esse sine mutatōne reali. quia muta-
tio rōnis oꝫ ꝙ reducat̄ ad aliquā muta
tionē realem. Minor ꝓbat̄. quia anteꝙ̄
culpa remittat̄ iste ē ordinatus ad penā
⁊ dignus pena. qn̄ remittit̄ nō ordinatur
ad penā nec ē dignꝰ pena. ¶ Et cōfirmat̄
quia añ remissionē intellectus diuinus
scit ipsum eē puniendū ꝫ illud scituꝫ est
verꝝ. post remissionē aūt scit illū non eē
puniendū. ꝫ illud ē verꝝ ꝫ ē transitus. Et
pōt argui ex ꝯcl̄oe ꝓbata vlteriꝰ. q̄r cuꝫ
ista mutatō nō sit in volūtate dina nec
in actu eius. ꝫ erit i ista cui culpa remit-
titur. ⁊ ꝑ ꝯn̄s remissio culpe in isto ſm
ꝓpriam rōnem eius ē aliqua mutatio.
¶ Rꝰ. hic ꝑmo videndū ē aliquid de vo
luntate creata postea ad ꝓpositū appli-
candū. volūtas creata: lꝫ nō possit simł
velle affirmationē ⁊ negationē eidem ꝓ
simul. tn̄ pōt nō simul velle illa eidem ꝓ
simul. s. ꝑ diuersos actus sibi inuicē succe
dentes ⁊ pōt simul velle illa eidē non ꝓ
simul. ⁊ hoc eidem nullo mō i se varia-
to añ terminū volitiōis. pꝫ si sił ꝯsiderꝫ
idem ꝓ diuersis nūc ⁊ ꝓ illis opposita
sibi competere. ¶ Sed nec necesse ē illud
cui vult affirmationē ⁊ negationem: ꝓ
diuersis nūc variari ex illa volitione ni-
si illa sit cā sufficiens illoꝝ oppositoruꝫ
⁊ sit volitio absoluta nō ꝯditōnata. si. n.
n̄ possꝫ eē cā illoꝝ ⁊ sit volitio absoluta
vtpote si ambo nō sint causabilia extra
quia sūt tm̄ entia rationis: vt volo huic
dominiū vel aliquid tale qḋ nō ē causa
bile realiter i illo vel si illud volitū isti
est causabile. nō tamē ab hac voluntate
vt volo isti beatitudinē que ē quoddaꝫ
reale causabile i isto. nō tamē a volūta-
te mea. ¶ Si etiā sit causabile realiť i isto
⁊ a voluntate mera imperāte causabile:

illud velim tn̄ isti conditionaliter ꝓ. a. ⁊
oppositū ꝓ. b. ꝯditionaliter. nec oporꝫ
hoc oppositū ꝓ. a. nec illud ꝓ. b. inesse
isti nisi conditio stet ꝓ vtroqꝫ vł altero.
¶ Ad ꝓpositū quecūqꝫ absoluta obā ex
ceptis peccatꝭ ⁊ generaliť inordiate voli-
tis: volūtas creata pōt velle ꝓ eodē nūc
vł ꝓ alio ⁊ alio. ⁊ hoc siue vno actu siue
diuersis. voluntas diuia pōt vno actu
velle eidem ꝓ eisdē nūc vna volitiōe re
aliter sed diuersis ſm rōnem. q̄r volun-
tatē eē limitatā ad aliqua obiecta scđa-
ria ꝑcise. ita ꝙ in alio nō possit eē impfe
ctionis in volūtate. ⁊ per ꝯsequēs ꝓ di-
uersis instātibus pōt velle affirmatōem
⁊ negationē. isti nulloꝰ m̄ se variato añ
actū volitōis. ⁊ hoc magis pōt ꝙ̄ volū-
tas creata: quia minus depēdet eternaꝫ
a tꝑali ꝙ̄ actus tempalis a tꝑali: imo n̄
depēdet ꝙ si illa affirmatio ⁊ negatio q̄
vult illa voluntas isti non variato in se
vnum ꝓ. a. ⁊ alterꝝ ꝓ. b. sint simpliciter
causabilia. quia sūt realia. sequit̄ q̄r sūt
causabilia a volūtate dina. quia est om-
nipotēs. sed si non sint cābilia vł volun
tas illa velit tm̄ alterum vł ambo cōdi-
tionaliter. seq̄tur ꝙ illa voluntas volet
isti vnū oppositum ꝓ. a. ⁊ aliud pro: b.
⁊ sine omi istius mutatōe sine etiam oi
mutatione sui in se ⁊ in actu suo ⁊ sine
mutatōe obiecti vt obiectū ē. quia ⁊ vo
litio ⁊ obiectum vt voluntati obῐcitur
habet eē in eternitate nec posset obiectū
variari vt obicitur actui sine variatōne
actus. ¶ Ex hoc ꝫ sequit̄ ꝙ volūtas diui
na pōt velle isti affirmationē dicatur. c.
ꝓ instāti. a. ⁊ eidē negationē dicatur. d.
ꝓ instāti. b. absqꝫ omi mutatōe i volun
tate diuina vł in obiecto vt obiectum ē
vł i aliquo extra. ¶ Et hoc si inter illa op
posita nō sit nata eē mutatio. puta qua
affirmatio nō ē nisi tm̄ affirmatio rōis
⁊ ꝑ ꝯsequēs negatio ē tm̄ negatio entis
rōnis. vel si volūtas nō velit illa nisi tm̄
ꝯditionaliter vł ambo vł alterꝝ. Sꝫ q̄r
nullum ens rōnis ē nouū nisi ꝑ nouum

actum voluntatis vel intellectus ista cõditio.s.de ente rõnis nõ saluat transitũ a ↄtradictorio in contradictorium sine mutatiõe.licet nõ inter illa que sũt rõnis tamẽ inter actũ ⁊ non actum. ꝓpter ergo omniõm volũtatis diuie nullo modo põt velle isti.c.ꝑ.a.⁊.d.ꝑ.b.sine mutatione aliqua in isto .⁊ hoc si velit illa volitione efficaci ⁊ absoluta. sed si velit ambo vel alterũ ↄditionalis ⁊ ↄditõ nõ existat.nec tũc requirit mutatio:voluntas autem creata. quia nõ est omnipotens.põt absolute velle eidẽ nõ variato c.ꝑ.a.⁊.d.ꝑ.b.⁊ sine aliqua mutatiõe ꝑcedẽte vel sequente. ¶ Ad formam ꝫ rõnis ↄcedo maiorẽ ꝓprie accipiẽdo transitum.sed minorẽ isto mõ nego .qꝛ volũtas diuia ꝑ instãti pro quo iste peccat ⁊ ꝑ toto tempe habito vsqꝫ ad instans b.vult illũ esse puniẽdum nõ ꝓut puniendum ẽ pticipium futuri tp̃is passiui. sꝫ ꝓut est nomẽ.i.vult illũ eẽ dignuꝫ puniri quod nihil aliud ẽ nisi velle punire istum ꝑ tũc.⁊ hoc volitõe ↄditionata. videlꝫ si fiat in termino vel si i instãti.b peniteat vult istum ꝑ tũc.⁊ ꝑ toto tempore habito vsqꝫ ad instãs noui peccati nõ esse puniendũ.quod ẽ velle istum cõditionaliter nõ punire si fiat in termio. hic ꝫ nõ est transitus aliquis ab vno opposito i aliud oppositum sed hic ẽ circa idem obiectũ velle ↄditionatã affirmationis ꝑ vno instanti ⁊ velle cõditionaliter negationis pro alio instãti. ¶ Et ista duo velle ĩ eternitate simul stant ⁊ circa obiectum in eternitate volitũ.licet ñ ꝑ eternitate sed ꝑ alio ⁊ alio nunc. ¶ Per hoc patet ad illam ꝓbationẽ de intellectu diuino qui scit istum añ remissioneꝫ eẽ dignum pena ⁊ post remissionem nõ eẽ dignum.hoc.n.ñ est aliud ꝙ scire istũ eẽ ordiatum ad penã per actũ volũtatis cõditionatum ꝑ illo instãti pro quo sic est ordiatus.⁊ nõ ordiatũ ꝑ illo instãti ꝑ quo sic nõ est ordinatus. ¶ Si arguas ꝙ oĩmoda simultas ẽ incompossibilis. quia tũc simul vellet opposita ⁊ ꝑ sil'. necessario ergo requiritur ibi vltra aliqua successio.⁊ ꝑ tãto aliqua mutatio ¶ R°.nõ requiritur aliqua successio act⁹ ad actũ.neqꝫ actus vt tẽdit sup obiectũ ad actum vt tẽdit sup aliud obiectũ:qꝛ in eternitate tẽdit sup vtrũqꝫ.sꝫ nec successio vnius obiecti ad alterũ in se extra quia nõ requirit ad istam dei volitionẽ exñtia rei extra.sicut nec tempale ad eternum sed requiritur ibi aliqua successio eorum que sũt obiecta i esse obiectiuo. nec hoc ẽ idem sic habere ordinẽ .⁊ hr̃e ordinem i obiici:quia ꝑus vt prius.⁊ posterius vt posterius possunt simul intelligi ita ꝙ i obiici ipsi itellectui nõ habet ordinem.⁊ tamẽ ordo ẽ ipsorum vt sũt obiecta.s.iesse eorũ obiectiuo.nec ex isto ordine obiectorũ iesse obiectiuo sequtur aliqua mutatio.quia oppositũ nõ succedit opposito neqꝫ icognosci neqꝫ inesse. ¶ Si arguas ↄtra hoc:quia semper stat difficultas rõis qꝛ ꝑmo ẽ vna ↄdictõ vera.s.iste ẽ ordinatus ad penã 2°. altera scꝫ iste nõ ẽ ordiatus ad penam:sed non ẽ transitus a ↄtradictorio in ↄtradictorium sine mutatione ꝫ ⁊c. ¶ R°. in eternitate h est vera iste pro. a.ẽ ordinatus ad penam.⁊ iste pro.b.nõ est ordinatus ad penam.nec ista sũt contradictoria siml' nec succedentia sibi inuicem.sed illa pro quibus affirmatio ⁊ negatio denotantur inesse apprehenduntur vt succedentia sibi realiter vel possibiliter. ¶ Vel alter nihil aliud est iste est nunc ordiatus ad penam nisi iste est volitus ad penam pro.a.si tunc iudicetur. ⁊ iste postea nõ est ordinatus ad penã idest iste nõ est volitus ad penam pro.b.si tunc iudicetur. ⁊ hec non sunt contradictoria.ꝙ autem vtraqꝫ volitio ista pertinens ad retentõnem ⁊ remissionem culpe non sit nisi cõditionata.patet:quia si vellet absolute peccatorẽ statim cum peccat punire statim puniret. ¶ Cõtra totũ istũ ꝓcessũ de diuersis nũc ꝑ quib⁹ ẽ offẽsa ⁊ remissio

Arguit̃. qꝛ deus posset angelo peccãti in euo existenti absq3 omĩ tpe remittẽ offensa. ꝛ tunc nõ esset dare talia diuersa nũc ꝑ q̃bus esset culpa ꝛ remissio. maxime si ponat̃ euũ indiuisibile. Si dicatur ꝙ tũc esset aliud euũ culpe. ꝛ tũc desineret esse aduenĩete remissione. Cõtra. qꝛ alterum istoꝝ duoꝝ vel culpa vel remissio est tm̃ ꝑuatio. ꝛ ita nõ habet ꝓpriũ euũ cõparando etiã ad euũ angeli manentis ꝑmo sƀ culpa postea sƀ remissione. ꝛ in illo euo eodẽ ꝛ ꝓ illo instanti essent illa duo opposita. R° istius querat̃. 2°. li. di. 2ª. q. de sucessione eui. Sed esto ꝙ deus remittat isto mõ culpã post offensã sine omni mutatõne siue in actu siue in obiecto vt obiectũ est. siue ĩ obiecto vt extra nõne huic actui remissionis coꝛespõdet in Petro cui remittit̃ extra aliqua mutatio rõnis. videt̃ ꝙ sic. quia alioqui nõ magis esset. p. absolutus seu recõciliat⁹ post remissionẽ ꝙ̃ ante. ꝙ si coꝛrespõdet de illa erit qõ an sit eadẽ cum illa gratificatione an alia. Potest dici ꝙ vbi act⁹ in quo obiectũ habet esse rõnis põt esse terminus mutationis realis ibi põt obiectum mutari mutatõne rõnis. sic lap̃ potest fieri de nõ intellecto intellectus a me. quia intellectio eius in me potest eẽ noua. S3 vbi actus nullo mõ est terminus mutatõnis realis ibi obiectũ vt in actu nõ potest mutari mutatõne rõnis. h⁹ est velle diuinũ. ꝛ per ꝯñs Petrus ut est obiectũ istius actus. quia vt extra habens esse nouũ nõ habet nouiter rõne3 obiecti. sed vniformiter in eternitate. et ita nulla videtur esse ꝯcedenda mutatio nec rei rõnis in Petro quãdo dicit̃ culpa sibi esse remissa. cõcomitat̃ tamẽ ibi remissionẽ illam actiuã dei ꝛ passiuam ꝯm dici in Petro quedã mutatio realis ꝛ hoc semp de potentia oꝛdinata que ẽ ad gratificandũ Petrũ. quia de potẽtia oꝛdinata nulli remittit deus ꝓ. a. quin illum ꝓ tunc gratificet. sed de potentia absoluta ꝛ in re extra. ꝛ in actu intra ꝓ eternitate possent ista separari. vt. s. remittere Petro in. a. aduenĩete. a. qõ nõ est nisi act⁹ ĩmanens deo. ꝛ tamẽ nõ gratificaret ip̃m in. a. aliquo actu transeunte extra si in eternitate vellet remittere ĩ a. ꝛ tamẽ nõ vellet in eternitate gratificare ꝓ. a. qꝛ ꝑmũ nihil dicit nisi negatõnem actus positiui qui est velle punire. 2m autẽ dicit actũ alium positiuũ. Et si obĳcias ꝙ nõ potest aliter se hr̃e Petr⁹ ad diuinã voluntatẽ vt punitiuã vel nõ punitiuã nisi quia aliter se hab3 ꝯm aliquid aliud. puta. quia acceptus vel non acceptus. quia obiectum nõ variatũ in se ꝯm aliquid ꝑus actu nõ aliter obĳcit̃ volitioni diuine. Hec est falsa. quia voluntas nr̃a potest alio actu aliter se habere ad obiectum vniformiter se habẽs in se ante actum ꝛ posset si semp habẽt eundem actum contingẽter transeunte3 super obiecta secundaria.

Ad argumẽta.

Ad ꝑmũ ꝯcedo ꝙ peccatũ nõ est foꝛmaliter ꝑuatio gr̃e. vt ꝑcesserũt alique rõnes ad ꝑmã ꝯclusionẽ. ꝛ ex hoc p3. ꝙ inductio gr̃e ꝛ cuiuslibet virtutis nõ est foꝛmalit̃ expulsio culpe. Sed si ex illa aucte velis ꝓbare duas esse mutatõnes infusionẽ ꝛ expulsionẽ. p hoc ꝙ peccare ꝛ gr̃am coꝛrumpi sunt due mutatõnes. g̊ a simili in ꝓposito dico ꝙ ꝯñ nõ valet. qꝛ illa culpa ad quã est motus peccati vel peccãdi nõ manet vsq3 ad infusionẽ gr̃e. ꝛ tunc posset esse termin⁹ a quo ꝓpꝛie mutatõnis. Sed illa culpa transeunte manet sola obligatio in isto vt est obiectũ secũdarium voluntatis diuine. ꝛ illa in iustificatõne nõ p̃t esse termin⁹ a quo alicuius mutatõnis ꝓpꝛie. Ad 2m p3. quare sũt ibi due mutatõnes in moꝛalibus. qꝛ sũt ibi quatuoꝛ termi. duo positiui reales. ꝛ duo ꝑuatiui reales. nõ sic hic. Per idẽ patet ad illud de generatõne ꝛ coꝛruptione. Ad vltimũ de dispositõe ad foꝛmã ad quã disponit. dico ꝙ ista remissio p̃

uatiua que est carentia obligationis ad
penã non est aliqua dispositio realis ad
amicitiã seu grãm. ⁊ iõ ipa remissio ac-
cepta quasi termiata ad hanc carentiaȝ
nõ est aliqua mutatio realis. Si ergo ac
cipias ꝙ remissio mutatio ẽ dispositio
ad illam mutationẽ que est infusio grẽ
nego ꝙ remissio nõ est aliqua mutatio
neqȝ actiua neqȝ passiua nec rei nec rõ-
nis. Et per eadẽ posset responderi ad q̃-
tuoꝛ rõnes positas ad ꝑmã ꝯclusionẽ in
solutõe q̃õnis. si tamẽ ille ab aliquo ex-
tenderent̃ ad ꝓbandũ ꝙ sunt due muta
tiones qḋ negatiuũ est in 2ª cõclusione.
maioꝛ eni ꝑme rõnis si sic accipiat̃ quic-
quid multiplicat̃ vel plurificat̃ in sua en
titate tali quali est aliud realr̃ ab illo qḋ
nõ plurificat̃ in sua entitate. falsa est nisi
sit ens reale. ⁊ iõ remissiones que pluri-
ficant̃ taliter qualr̃ sunt entes. qꝛ tantuȝ
rõnis entia sunt ⁊ infusio grẽ est vna nõ
sequit̃ ꝙ ille sint alie mutatõnes ab illa
sed bene sequit̃ ꝙ nõ sunt eadẽ sibi. quia
vniuersaliter plurificatũ in sua entitate
tali quali nõ est idẽ nõ plurificato accipi
endo silem plurificationẽ hincinde. Cõ-
similiter maioꝛ 2ᵉ rõnis q̃cquid separat̃
ab alio in suo est aliud realr̃ ab illo. fal-
sa est. nisi sit in suo esse ens reale. 3ª rõ
⁊ quarta nõ ꝓbant pluralitatẽ istoꝛum
tanꝗ duarum mutationũ. sed tñ quia
illa mutatio que est ad grãm nõ habet
ꝓ perse termino a q̃ culpã. qḋ ꝯcedo.

Ad rõnes in oppo

sitũ. Ad ꝑmã dico ꝙ sicut reatus vl̃ pla
nius obligatio ad penã que sola manet
post transitũ actus interioꝛis ⁊ exterio-
ris in peccato est ens. qꝛ rõnis ⁊ sic ẽ ens
positiuũ ⁊ p ꝯñs nõ reatus vel nõ obli-
gatio vel ñ debitũ est ꝑuatio entis rõnis
⁊ ita si esset alicubi transit⁹ rõnis ab ob
ligatione ad nõ obligationẽ illa esset mu
tatio rõnis ꝑuatiua vel deꝑditiua. sed il
la nunꝗ est nec in actu volũtatis diuine
nec in obiecto vt obiectũ est. nec in obie
cto vt extra. nisi dicat̃ ꝙ ꝓ tanto ẽ in ob
iecto extra ꝓ quãto illud obiectũ est in
illo nũc ꝓ quo actus voluntatis diuine
respicit illḋ obiectũ. ⁊ tũc obiectũ extra
transire a nõ esse in isto nũc ad esse in il
lo nũc est cõcomitanẽ mutari mutatiõe
rõnis ab obligatõe ad nõ obligationeȝ.
Cum ḡ arguis ꝙ nõ sit mutatio deꝑdi-
tiua. qꝛ terminus eius a q̃ nõ est aliquid
positiuũ nego. nec tñ culpa est aliq̃d po-
sitiuũ. nec illa manet. sȝ obligatio seq̃ns
cõmissionẽ culpe est aliq̃d positiuũ. ⁊ il
la remanet. 2ᵐ argᵐ de ꝑoꝛi ⁊ posterio-
ri ponderat̃ ab aliq̃bus in ista mã. quia
ponendo distinctionẽ istoꝝ tanꝗ muta
tionũ querũt oꝛdinẽ inter ea. Breuit̃ di
co ꝙ ꝫm phm. 5. metha. c. de ꝑoꝛi. et. 9.
metha. c. 7. Aliqua sũt ꝑoꝛa generatõe
aliqua ꝑfectõne. ⁊ iste ꝑoꝛitates cõmuni
ter ecõuerso se habent. In via eni gene-
ratõnis impfectioꝛa sunt ꝑoꝛa. hoc mõ
dico ꝙ si expulsio culpe esset aliqḋ ens.
⁊ infusio grẽ via gñationis ꝑoꝛ esset ex-
pulsio culpe. sed ecõuerso via ꝑfectionis
ꝑoꝛ eẽt ĩfusio grẽ. qꝛ imediatioꝛ ipsi fini
qḋ est simplicit̃ ꝑfectũ in isto oꝛdine. Si
militer ḋ ꝑoꝛitate ꝯñe patet ꝙ impfecti⁹
est pꝛius. sicut al̃ est ꝑus ꝫm ꝯñaȝ ꝗ hõ
⁊ vniuersaliter ꝯñs est impfectius ꝗ an-
tecedens. sic eo mõ quo esset ꝯsequentia
inter ista: expulsio sequeret̃ ad infusionẽ
grẽ. nõ ecõuerso. nõ eni sũt opposita im
mediata simplr̃ ex natura extremoꝝ. sȝ
ex institutõne diuina. ⁊ nõ sequit̃ indu-
ctio vnius ad amotionẽ alterius nisi in
oppositis imediatis ꝫm se. sed an grãm
sequat̃ expulsio culpe dubiũ est cum nõ
sint foꝛmaliter opposita. vt ꝓbatũ est i
3ª rõne ⁊ ꝑma ꝯclusione solutõnis. sed
posset dici negãdo illud. quia ꝯtradictõ
est esse amicum deo ⁊ nõ amicũ. p grãȝ
est amicus. per culpã vero inimic⁹. ḡ ⁊c̃.
Sed hoc nõ cogit. qꝛ amicitia p grãm ẽ
oꝛdinari ad vitã eternã. inimicitia p cul
pam est oꝛdinari ad penã condignaȝ. hͦ
possunt simul stare. licet nõ ꝓ eo nunc.

Thos xvii dis q. iiii ar. q[ui]nto in p[ri]n[cipi]o Et Richardus ead. di. artic. iiii q[ue]stione q[ua]rta

saltē q̄uocunq; sint opposita magis videtur formalis ꝯn̄a ad inesse grām non inesse culpā ꝙ ecōuerso. q2 in 2° an̄s nullo mō ponit ꝯn̄s. Sed si queraṯ de ꝑoritate causalitatis inter ista. R° nō est qō. nec eni ista negatio obligatōnis q̄ nō est nisi ne° entis rōnis cā est grē. nec ecōuerso. q2 sola voluntas dina ex sua iusticia determinat illā obligationē. sed ex mia nō obligationē. Si q̄ras quē ordinē habent ista. s. grā ⁊ nō culpa vt sūt obiecta secundaria dine volūtatis. R° sic dictū est li° pª. di. 42. q. de p̄destinatōe eo mō quo est ordo volitōis dine ad obiecta secūdaria. ꝑus eni vult ꝓpinquius fini. ⁊ ita simplr ꝑus vult isti ꝑ. a. postꝙ. s. peccauit grām ꝙ nō vindicare loquēdo de ꝑoritate intentōis. Sed exequēdo vult ecōuerso. sic eni ꝑus vult istū hr̄e merita ꝙ gl'iam ita vult ꝑus ordinē executōnis isti nō inesse culpā ꝙ inesse grām. Vel si dicaṯ ꝙ p inesse vel nō inesse nihil poniṯ in isto extra. sed tm̄ vt est obiectū volūtatis diuine. pōt dici ꝯsequēter ꝙ hec obiecta sm̄ pfectionē habent ordinē quendam vt in ea tendit voluntas diuina. s3 sm̄ causalitatē vel generationē nullū ordinem habent.

Di. 17.

Hic oritur

qō Circa istā di. 17. quero hanc qōnē. vtrū necessariū sit ad salutē peccatori cōfiteri sua peccata oia suo sacerdoti. videṯ ꝙ nō. Ambro. sup illō Luc. 22. vbi habeṯ ꝙ Petr⁹ post negationē xp̄i fleuit amare. dicit sic. Lacrime lauāt delictū qd̄ voce pudor ē cōfiteri. lacrimas Petri lego: satisfactionē nō lego. Ite3 sup illud p̄s. dixi ꝯfitebor. ⁊c̄. dicit cassiodorus. dixi. i. apud me deliberaui ꝙ cōfitebor. ⁊ tu remisisti sequitur magna mia dei ꝙ ad solā ꝓmissionem dimittit peccatū. Itē Aug⁹. ibide3 nondū ꝓnunciat sed ꝓmittit ꝓnunciaturū ⁊ de⁹ remittit. Itē Ezech. 18. Quacunq; hora peccator ingemuerit vita viuet. Ad hoc etiā ponunṯ alie auc̄tes hic in lr̄a de Lazaro. Jo. 12 q2 ꝑus resuscitatus est ꝙ solutus ab institis. ⁊ de leprosis. Luc̄. 17. Item p rōne3 sola precepta decalogi sūt necessaria ad salutē iuxta responsionē xp̄i. M. 5. Si uis ad vita3 ingredi serua mādata. Et alibi mādata nosti. hoc fac ⁊ viues. g̊ si ꝯfessio eēt simpliciter necessaria cōtineret sub aliquo. x. mandatoꝝ decalogi. sed nō contineṯ q2 hmōi p̄cepta sūt de lege nature. ⁊ ad minus ligabāt tp̄e legis mosayce. s3 nec in lege nāe nec in lege mosayca erat obligatio cōfitendi sua peccata homi. Item nullus obligaṯ ad īpossibile. sed mutus nō pōt loqui. Item omnis extrane⁹ iter illos q̄bus est barbarus est mutus. g̊ nō teneṯ cōfiteri. Itē nō habēs sacerdotē p̄sentē nō pōt ei verbotenus ꝯfiteri patet nec teneṯ per scriptū q2 sup hoc nō inuenitur p̄ceptū editū. Ite3 nullus tenetur mentiri imo ex lege diuina nō mentiri: saltē pniciose. sed habēs ꝯscia3 ꝙ per totam suā vitā vixit innocent' ⁊ sine peccato mortali: si confiteret se peccasse salte3 mortaliter mentireṯ. g̊ ⁊c̄. Cōtra Jac. 5. Confitemi alterutrū peccata vr̄a. ⁊ i canone est de peni. di. ꝑma. adducunṯ multe auc̄tes quas etiā magr̄ ponit i littera. vna est Ambro. Nō p̄t quisꝙ iustificari a peccato nisi ante fuerit peccatū ꝯfessus. Itē Aug⁹. Nemo dicat sibi occulte ago pniam nouit deus quia in corde ago. sequiṯ g̊ sine cā dictū est que solueritis sup terrā erūt soluta in celo. ⁊ sine cā claues date sunt verbū xp̄i frustam⁹. Et idē super illud p̄s. nō absorbeat me ꝓfundū. puteus est ꝓfunditas iniq̄tatis in quē si cecideris non claudet sup te os suū si tu nō clauderis os tuum.

In ista questione

tria dicenda sūt. Primo quo p̄cepto teneṯ quis ad confessionē peccati sui faciēdam sacerdoti. 2° quid includit istud p̄-

septū de ꝯfessione. 3° quid circa illud est per p̄ceptū ecclesie explicatū. ¶De p° ad ꝑ positū nō possum⁹ iuenire p̄ceptū quo teneat quis ad confessionē nisi iuris na-turalis vel positiui. ꝛ hoc vel diuini vel ecclesiastici. Illud aūt est veꝝ de iure nāli cuius veritas est nota ex termis ꝛ tale est p̄ncipiū in lege nāe. sicut ꝛ in specula-bilib⁹ p̄n^m notū est ex termis. siue qͦ se-quitur euidēter ex tali vero sic noto. cu-iusmodi est ꝯclusio. practica demonstra-ta ꝛ stricte loquēdo nihil aliud ē de lege nature nisi p̄n^m vel ꝯclusio demōstrata sic tamē extendēdo quādoqꝫ dicit̄ illud esse de lege nature qͦ est verū practicuꝫ consonū p̄ncipijs ꝛ conclusionib⁹ legis nature intantū ꝙ statim notū est oibus illud cōuenire tali legi. ¶Et ex hoc patet ꝙ nō recte loquit̄ Gratian⁹ de iure legis nature volens illa que sunt in scriptura ve. vel no. testamenti de lege nature esse qꝛ nec illa omnia sunt p̄ncipia practica nota ex termis. nec cōclusiones practice demōstrate. nec vera euident̄ cōsona ta-libus p̄ncipijs ꝛ ꝯclusionib⁹. exponēdus ḡ est ꝙ extendit ius nāle ad ius positiuū ab auctore nature vt distinguit̄ ꝯtra ius positū ab aliquo qui nō est auctor natu-re. ¶2^m membrū. s. ō lege posiua diuina patet ex p̄dictis. Quecūqꝫ eni continen-tur in scriptura ꝓ tpe ꝓ quo sunt obser-uanda ꝛ tamē nō sunt nota ex terminis nec demōstrabilia ex talib⁹ notis nec sta-tim ꝯsona talib⁹ vis euidēter sūt mere ō iure positiuo diuino. cuiusmōi sunt oēs cerimonie iudeoꝝ ꝓ tpe illi⁹ legis. ꝛ xp̄i-anorū ꝓ tpe legis nr̄e. nec eni est notū ex terminis nec demonstratū. nec euidēter cōsonū talibus ꝙ de⁹ sit colendus in im-molatōnibus bestiaꝝ veteris legis. ꝛ h° ꝓ quocūqꝫ tpe. nec ꝙ sit colēdus in ceri-monijs nostris puta in oblatōne eucha-ristie vel cantu psalmoꝝ. licꝫ ista sic sint cōsona legi nature ꝙ nō repugnēt. Hoc etiā patet. qꝛ illa que sūt de lege nature siue ꝓprie siue extēsiue semꝑ sūt vnifor-mia. nō sic huiusmodi cerimo^e que erāt alie ꝓ tempore alteri⁹ legis. ¶3^m mēbruꝫ pꝫ. qꝛ vltra ius positiuū diuinū qͦ cōti-netur in scriptura diuina ecclia statuit multa ꝛ ꝓpter obseruantiā honestioreꝫ in moribus. ꝛ ꝓpter reuerentiā maiorē in suscipiēdis ꝛ dispēsandis sacramētis. ¶Ad ꝓpositū dico ꝙ nō tenet̄ quis pre-cepto legis nature ad cōfessionē peccati de qua querit̄. qꝛ tūc hec obligatio fuis-set ꝓ statu vel tempore cuiuscūqꝫ legis. qͦ falsū est. qꝛ nec erat in statu innocen-tie. nec in statu legis mosayce. ¶Sed cō-tra hoc obijcitur per glosā. sup illō Gē. 3°. Adam vbi es. vox est inquit increpā-tis ꝛ confessionē inquirētis ꝛc̄. ḡ fuit cō-fessio in tpe legis nature post lapsū. Si-milit̄ de Aaron ꝛ filijs eius legit̄ in Le-uit̄. ꝙ debuerūt cōfiteri peccata filioꝝ israhel. Et frequēter dicitur in lege ꝙ q̄ peccasset deberet cōfiteri peccatū suum. ꝛ offerre tale vel tale sacrificiū. Hoc etiā confirmat̄. qꝛ in ve. te. multe sūt auctes de confessione facienda. sicut illō iustus p̄or accusator est sui. ꝛ h⁹. Item ꝙ sit cō-clusio sequēs ex p̄ncipijs legis nature ꝓ-batur. quia hec est nota ꝙ q̄libꝫ reus dꝫ iudicari. ꝛ ista ꝙ nullus debet esse iudex in causa ꝓpria. ergo reus debet iudicari ꝑ alium. nō potest iudicari per aliū nisi accusetur illi alij. nec potest accusari nisi a seipo si peccatū suū sit occultū. ḡ debꝫ seip̄m accusare alij a quo iudicet̄. et ma-gis consonum rōni ꝙ in secreto q̄ in pu-blico si peccatū sit occultū. imo forte sa-tis notū rōni naturali si peccatū sit oc-cultum ꝙ accusatio debet esse occulta. ḡ ex ꝓpositionibus notis legis nature vel saltē valde euident̄ cōsonis sequit̄ confes-sionē istam secretam ꝓprij peccati eē fa-ciendam alij. Et tūc nulli ratōnabilius q̄ sacerdoti. ¶R° ad primum argumen-tum ꝙ Adam non debuit peccatū suuꝫ occultasse deo. quia ipse ē iudex cui ma-nifestum est omne peccatum. et coram quo quilibet reus debet recognoscere

peccatū suū. ⁊ hāc ꝯfessionē deus requi
siuit ab eo quā nō solū nō fec̄ ſ3 peccatū
suum excusauit retorquēdo i mulierem
d. mulier quā dedisti mihi ⁊c̄. Vñ illud
nō ꝯcludit ꝙ in illa lege eēt ꝯfessio faciē-
da homi l3 esset faciēda deo increpanti.

In lege mosaica nō fiebat ista ꝯfessio de qua loquimur

¶ Ad 2^m in tota lege mosayca nō fiebat
ista ꝯfessio de qua loqͫmur ſ3 ꝺ peccatis
occultis tm̄ deo fiebat ꝯfessio. ꝺ quibus
dā tñ defectibus publicis ⁊ obseruantia
legaliū fiebat ꝯfessio. ⁊ vniuscuiuſ3 qñ
ſc3 obtulit ꝓ tali delicto sacrificiū. Et ge
neralis ꝯfessio sacerdotū ꝓ pp̄lo erat ista
iniuste egimus peccauimus ⁊ hi⁹. ⁊ isto°
publica ꝯfessio sacerdotis erat quedam
dispō ad petendā miā3 dei pp̄lo. sicut ⁊
mō in eccl̄ia nō ꝯfessiōe ista de q̄ loqui-
mur ꝯfitemur nos peccasse ⁊ petim⁹ mi
sericordiā ⁊ nobis ⁊ toti pp̄lo ¶ Ad 3^m
dico ꝙ omēs auctoritates ꝺ ve. te. ad ꝓ
bandū ꝯfessionem sic̄ hic loquimur sūt
tm̄ vocales nō snīales. De qua ergo con
fessione loquūt ¶ R°. ꝺ illa generali quā
fecerunt sacerdotes ⁊ daniel ⁊ multi alij
viri sancti. vl̄ de illa ꝯfessione delicti sui
publici ꝓpt̄ij in obseruatōe legalium vt
sūt iste irregularitates in ꝯhendo imun
dicias legis. ¶ Ad ratōem illam ꝯcedo.
ꝙ ista est nota lumie naturali vel saltē3
valde consona ꝓpositioni note ꝙ reus
est iudicandus. quia nullū delictū relin
quendū est ipunitū in vniuerso: si ē vn⁹
rector vniuersi iustus ꝙ ē notū natura-
liter valde consonū notis naturalit̄. sed
vltra ꝙ iudicandus sit ab alio iudican-
dus. concedo. Sed quis ē iste alius. non
ē notū ꝑ rationē naturalē: nec ꝑ aliqua
consona rōni naturali nisi de deo qui ē
retributor meritoꝝ ⁊ punitor peccatoꝝ.

Et hec pt iudicandus ab alio qui a deo nō est notum per rationem naturalem

Et tūc vltra cum dicit̄ ille alius non po
test iudicare nisi sibi fiat accusatio. pōt
negari. quia ipe peccata nouit etiā anq̄
fiant sine omi accusatione ¶ Vel esto: ꝙ
detur ibi tanq̄ ꝯsona notis ꝙ isti iudici
debet culpa accusari. ⁊ ab ipo peccante
quia ipse solus scit. ex omnibus istis nō
sequit̄ nisi ꝙ peccator d3 deo confiteri. ⁊
concedo fuisse de le. ꝯfessionē talē idest
consonā vis notis ex lege nature quia ꝓ
omni statu post lapsū iusti qui habuer̄t
fidē de deo ꝙ erat rector vniuersi iustus
postq̄ peccauerūt ꝯ dei legē confiteban
tur deo peccata sua petētes ab eo remis
sionem. scientes eum sine tali remissiōe
tanq̄ iustū iudicem vindicaturꝝ de illo
peccato ¶ Sed si arguas ꝙ alicui alij ho
mini d3 se accusare qui sit iudex ei⁹. istō
nō pōt ꝓbari ꝑ nō legis nature: nec etiā
est eis euidenter consonū. quia null⁹ hō
potest eē iudex peccati homis nisi vt mi
nister sūmi iudicis. hoc aūt modo ſc3 eē
ministrum iudicis in vindicādo vel pu
niendo peccatū ꝯmissum magis ꝯcessū
est vnicuiq3 respectu sui q̄ꝫ vni respectu
alterius. vnicuiq3 eni ꝯmisit deus vt sit
minister dei in vindicādo peccatū ꝓpū
in infligendo sibi disciplinam ⁊ tristiciā
ꝓ illo peccato. non sic autem notū est ꝙ
concesserit alicui respectu alterius ¶ Et
si arguas ꝙ in republica humana vnus
est iudex alterius ¶ R°. verꝝ ē de illis que
possunt sibi innoscere in illo iudicio cu-
iusmodi sunt publica ¶ Si 3^m membrū
teneatur. s. ꝙ confessio non cadit nisi sb
p̄cepto ecclesie nō pōt faciliter improba
ri nisi quia vel eccl̄ia non attemptasset
tam arduum preceptū imponere omni-
bus xp̄ianis nisi esset preceptū diuinu3
vel quia nō inuenitur vbi ab eccl̄ia im-
ponatur istud p̄ceptū. nō aūt sancti re-
putarent hoc p̄ceptū de confessione ob-
ligare. si. n. allegatur illud caplm̄ extra.
de peni. ⁊ remis. Omnis vtriusq3 sexus
patet ꝙ illud est innocentij tertij in con-
silio lateraneñ. ante autem illud temp⁹
per multos annos fuit augus. plusq̄ꝫ ꝑ.
800. annos. qui p̄dicat ꝯfessionem val-
de esse necessariam vt patet in li° suo. ꝺ
vera ⁊ falsa penitentia ⁊ auctoritates q̄
dam illius ponunt̄ hic in lr̄a. q̄dā i cano
ne. ꝺ pñia. di. 9. Nec canonista facile in-
ueniret aliqꝺ cōsiliū vl̄ p̄ceptū ꝓpe vbi

exprimatur preceptū ō ꝯfessione faciē-
da sicut hic loq̄mur. Hanc tñ opinionē
tenet glosator. de peni. di. 5. in pncipio.
vbi p̄us diuersas opiniones recitat ō pe
nitentia. ⁊ post subdit suā dicēs. Meli⁹
dicit eam institutā a quadā vniuersali
eccl'ie traditōne potius q̄ ex no. te. vl' ve
teris auct̄e. Sed salua gr̄a sua irrōnalit̄
loquit̄. turpe eni esset theologo dicē ali-
quid eē in biblia ⁊ nesciret vbi illud in-
ueniret̄. ⁊ ita debet esse canoniste dicēti
aliq̄d esse ex vniuersali traditōne eccl'ie:
⁊ nō inuenire in canone si canō sufficien
ter cōtinet vniuersales traditōnes eccl'ie
nō allegat autē aliq̄ȯ capl'm canonis ad
istā traditionē. sed tñ post subdit q̄ tra
ditio ecclesie est obligatoria. ⁊ ad hoc al-
legat ar. xi. di. in his rebus. Item si hec
opinio vera esset videret̄ q̄ papa non te
neret̄ cōfiteri. quia sicut habet̄ extra de
verbo. signi. Exijt qui seminat. nō habet
imperiū par in parē. Itē non videret̄ q̄
infideles tenerent̄ ad preceptū de ꝯfessio
ne. q̄ȝ s̄m apl'm. i. Cor. 2 Quid mihi est
de his que foris sunt iudicare. Tñ vnuȝ
argu^m inuit glosator ꝓ sua opinione ta
le. confessio nō ē necessaria apud grecos
esset aūt necessaria si p̄ceptum de ea eēt
ex auct̄e sacre scripture. Sed añs nō est
manifestum. necessariū eni est apud eos
baptisma flumis sicut ⁊ nobis tanq̄ p̄^a
tabula. sic etiā pnia videt̄ imo sacr̄m pe
nitentie vt 2ª tabula. Et si ꝓbat̄ añs q̄ȝ
nō est apud eos consuetudo confitendi.
R⁹. multas laudabiles ꝯsuetudies omi-
serunt ex quo ab eccl'ia recesserunt. ⁊ ita
istū nō solū laudabilē sȝ etiā necessariaȝ
potuerūt omittere. Nec ne⁹ istius actus
inducit consuetudinē. Nec est istud q̄ȯ
ipse accipit ꝓ añcedente. s. q̄ greci non te
neantur cōfiteri ita notū inter eos sicut
ipse dicit q̄nimmo nec notū q̄ nō cōfite
ātur. Nec hoc alicubi aliq̄s doctor scri-
bens ꝯtra alias abusiones eoꝝ exp̄mit.
cū tñ fuisset notabilis discordia ab eccle
sia romana si in hoc discordarēt. nota-

bilior. s. q̄ ꝯficere in fermentato. vel vtr̄
hac forma baptizetur seru⁹ xp̄i. de qui-
bus nō tacet̄. Breuiter videt̄ rōnabilius
tenere scd̄m membrū. s. q̄ cōfessio cadat
sub p̄cepto diuino positiuo. Sed tūc oȝ
vidē an explicite in euangelio a xp̄o im
mediate. quia patet q̄ nō in veteri lege.
an ab ipso explicite in aliq̄ doctrina apo
stolica. an nec sic nec sic. sed dato a xp̄o
⁊ vocetenus ab apl'is eccl'ie ꝓmulgato.
Primū istoꝝ esset magis conueniens te
nendū si posset euidēter haberi istud p̄-
ceptū ex euangelio. Nec oportet ad hoc
adducē illud Math. 16. Tibi dabo cla-
ues regni celoꝝ. q̄ȝ nō est nisi ꝓmissio ō
datione futura. Si aliquid in euāgelio.
vȝ. ad hoc videtur illud Jo. 20. Accipi-
te spiritū sanctū quoꝝ remiseritis pecca-
ta ⁊c̄. Ex hoc arguit̄ vno modo sic. Hic
data est potestas apl'is ⁊ in eis omibus
sacerdotibus remittendi peccata. nō p̄n-
cipaliter. q̄ȝ hoc est ꝓpriū dei. ergo mini
straliter ⁊ arbitratiue. sed nō p̄t arbitra
ri in causa ignota. ḡ est eis manifestāda
causa in qua debent arbitrari. hec mani
festatio est ꝯfessio. ḡ ex ista collatōne po
testatis arbitrarie sacerdotib⁹ in cā pec-
cati obligat̄ peccator ad accusandū se eis
tanq̄ arbitris. q̄ȯ est cōfiteri. Si dicat̄
q̄ rō bene ꝯcludit q̄ sacr̄m pnie est insti-
tutū a xp̄o tanq̄ vtile ⁊ efficax. nō tñ se-
quitur ex hoc q̄ sit necessario recipiēdū
ut cadēs sub p̄cepto. q̄ȝ extrema vnctio
est instituta a xp̄o ⁊ ꝯfirmatōnis sacr̄m
vt dictū est supra. ⁊ tñ neutrū est simpl'r
necessariū. nec est p̄ceptū de isto vel illo
recipiendo. Et tūc ad formā argumenti
sunt arbitri in cā peccati. ḡ aliȷ̄ debent se
illis accusare. verū est illi qui volunt se
eoꝝ arbitrio submittē. ⁊ si submittant
ipi h̄nt bene p̄tātem arbitrādi. sed nō se
quit̄. ḡ aliȷ̄ necessitate p̄cepti tenentur se
submittere eoꝝ arbitrio. Ex^m quatuor
sunt sacerdotes quoꝝ q̄libet hȝ auct̄em
absoluendi istū peccatorē. q̄libet est cō-
plete arbiter eius q̄tum ad potestatem.

non tamen tenetur se submittẽ cuilibet. sed vni tm̃ cui voluerit. Et hoc cõfirmatur per hoc q xp̃s subiunxit. ¶ Et quoꝝ retinueritis retenta sũt. illud verbũ non est ꝑcisum. nõ solũ eni illa peccata retenta sunt a deo peccatori ad penã que retẽta sunt a sacerdote. qꝛ sacerdos nõ retinet aliqua nisi aliquo mõ sibi accusata. sed signis indebitis penitẽtie. ¶ Et tñ illa que nullo mõ sunt ostensa sacerdoti de⁹ retinet ad vindictã gehenne. ergo nec istud verbũ. quoꝝ remiseritis remittunt erit ꝑcisũ. Unde neutri affirmatõni adiũxit negatiuã denotantẽ remissionẽ factam ab aplis vel retẽtionẽ esse ꝑcisã respectu retentionis vel remissionis a deo faciende. Licet hec respõsio videat multũ probabilis excludẽdo rõnem ꝑcepti ab isto verbo. Jo. 20. Quoꝝ remiseritis ꝛc. tñ excludendo eã ostendit ꝓpositũ dupl'r.

¶ Primo sic. nulli ꝯmittit ptãs iudiciaria vel arbitraria nisi alicui imponat necessitas submittendi se sibi. sed sacerdoti ꝑte cõmittit h⁹ ptãs in causa peccati. ergo alicui vt reo imponit necessitas submittendi se arbitrio eius. ꝛ hoc ꝑ idez. Maior ꝓbatur. qꝛ nullus est iudex alicu⁹ in cuius. s. iudicandi volũtate est iudicari ab isto iudice vel nõ iudicari. tũc enim iste nullã auctoritatem iudicandi hẽt si iste posset iudicari si voluit ꝛ nõ iudicari si noluerit. ad qd eni est ptãs iudici⁹ apõ aliquẽ nisi vt ius dictet in illũ qui tenetur parere iuri. tm̃modo eni iudicare ꝑ modum punitõnis si tu velis nõ est iudicare. Sed nec istud cogit. cõcedo eni q iste arbiter nõ tm̃ habz vt possit dictare ius in causa ista. sed ex quo ali⁹ submittit se sibi sua dictatio ligat vel soluit istũ. nõ sic autem dictatio alicu⁹ sciẽtis ius et ñ habentis ptãtẽ iudiciariã. ¶ Aliter ergo arguo sic. Quicũqꝫ ꝑmã grãm amisit tenetur de necessitate ꝑcepti ꝛ hoc illi⁹ diliges dñm deũ tuũ ꝛc. agere inquantum in se est ad eius recupatiõnẽ ꝛ etiã virtute illius ꝑcepti. diliges teipm. Sed iste peccator in pcõ mortali amisit ꝑmã grãm ꝛ potest eam recupare suscipiẽdo sacrm penitẽtie ab illo arbitro. qꝛ hoc est institutuz vt remediũ efficax ad recipiendũ ꝑmã grãm ex illo verbo. Jo. 20. Quoꝝ remiseritis pcca ꝛc. ꝛ sic ꝯcludit necessitas precepti confessionis nõ ex isto verbo tantũ. quoꝝ remiseritis ꝛc. sz ex isto ꝛ illo ꝑcepto. diliges dñm deũ tuũ ꝛc. simul iuncto. Si dicas q maior ẽ vera q tenet ad aliquã viã ꝑ quã possit recuperare. sed nõ ad istã determiate si alia sit possibilis. Nũc autẽ licet suscipe sacrm pnie sit via vtilis. tñ ẽ etiã alia vtilis qꝛ nõ ꝓbatur istã esse ꝑcisã ad illã recuperandã. Cõtra h⁹. nulla alia est ita facilis ꝛ ita certa. hoc eni nõ oꝫ nisi nõ ponere obicẽ ad grãm qd multo min⁹ est q̃ habere aliquã attritõnez q ꝑ modũ meriti de cõgruo sufficiat ad iustificationẽ. vt dictum est supra. di. 14. Põt etiaz aliqs esse magis certus q nõ ponat obicẽ q̃ q hẽat attritõnẽ sufficientẽ quasi ꝑ modũ meriti de cõgruo. qꝛ ꝓbabiliter potest scire se tũc nõ peccare actual'r pcõ interiori vel exteriori. ꝛ intendere recipe qd ecclĩa intendit in illo sacro ꝯferre. nõ sic pt scire se hẽre attritionẽ sufficiẽtẽ vt meritũ de ꝯgruo ad institutionẽ. Tũc hãc maiorẽ accipio vbi est via facilior. i. magis in ptãte homis ꝛ certior ad grãm recuperandã. tenet qlibet ad illã viã ita q nõ omissa illa attemptat aliã difficiliorẽ ꝛ interiorẽ. qꝛ tũc exponẽt se periculo salutis sue ꝛ videret esse ꝯtemptor ꝓpe salutis. Sed illa via suscipiẽdi sacramẽtum pnie est magis possibilis homini ꝛ certior ad ꝑmã grãm recuperandã. ergo ex illo. vnde istud hꝫ efficaciã ꝛ ex illo precepto dilectõnis dei ꝛ suĩpius tenet qs ad istã. Ista rõ si ꝯcludat ꝑceptum d cõfessione haberi ex euãgelio ex illo verbo quoꝝ remiseritis pcca ꝛc. Et illo diliges dñm ꝛc. bene qdem. sin autem saltẽ hoc cõcludit q ꝑceptum de ꝯfes. facienda ẽ valde rõnabile ꝓ multitudine. qꝛ ꝛ si ali

qua psona possit hic aliqd remediu spe ciale. tamē de isto remedio qd cōmuni tati est possibilius ꝛ certius rōnabilr da tur pceptum etiā omibus in cōitate. vt dictū est supra de bap°. ꝙ licet aliqs ha beat baptismū flamis sine baptismo flu minis. tn̄ qꝛ baptism⁹ flumis ē remediū facile ꝛ certū pceptū de hoc ꝓ tota cōi tate est valde rōnale. ꝛ ita admunus ha bebo ꝙ rōnaliter fuisset datū pceptū ge neralr de cōfessione facienda. Si oino cōtendas ꝙ p rōnes positas in isto mē bro nō ꝓbat fuisse datū ex verbis euan gelij. nunqd dicemus scōm. s. ꝙ illud p̄ ceptū habet ex verbis alicu⁹ apli. Dicit ꝙ sic de illo verbo Jac. ij. Confitemi al terutrū peccata ꝛc̄. Sed nec p hoc vide tur mihi ꝙ Jacobus pceptū hoc dedit nec pceptū a xp̄o promulgauit. Primū nō. vnde eni sibi auctas obligandi totā ecclīam cum esset epus ecclie Jeroso^c ni si dicas illā ecclīaꝫ in pncipio fuisse pnci palē. ꝛ p ɔn̄s ei⁹ epm pncipalē pr̄iarchā qd nō ɔcederent rōni. Nec ꝙ illa auctas ꝓpie ꝓ tpe illo erat sibi sbtracta. Nec 2^m videt. qꝛ apli publicātes pceptū dn̄i i scripturis suis vtebant mō loquēdi per que potuit inotescē ꝙ erant pcones xp̄i vt patet p illud Pau. i. ad Cor. vij. vt qn̄ vult publicare illd pceptū dn̄i d n̄ di mittēda vxore dicit pcipio n̄ ego sꝫ dn̄s ꝛc̄. Quādo aūt vult facē ꝓpriam psua sionē dicit de cohabitatōne viri cōuersi ad fidem cum sua vxore infideli. vel ecō uerso. quia hoc lꝫ sit sine cōtumelia xp̄i nō tamē est necessariū. dico ego nō dn̄s alioqn non possit ecclie cōstare ꝙ ipe vt preco publicaret pceptū nisi ex pcedenti bus vel sequētibus manifestaret se esse in illa publicatione pconem. Utrūqꝫ ēt membꝛ simul ꝓbatur per illa verba an nexa. dicendo eni confitemini alterutrū nō magis dicit confessionē faciendā esse sacerdoti ꝙ alij. subdit eni. ꝛ orate ꝓ in uicem vt saluemini. vbi nullus deberet ipm instituisse. nec ꝓmulgasse pceptuꝫ

diuinum. sed intellectus eius est sicut in illo verbo. confitemi alterutrū. ꝑsuasio ad humilitatē. vt. s. generalr nos confi teamur apud ꝓximos peccatores. iuxta illd p̄° ca. Jo. p°. Si dixerimus qꝛ pccm nō habemus nosmetipos ꝛc̄. Jta per 2^m persuadet ad charitatem fraternā. vt. s. per charitatem fraternam subueniam⁹ nobis inuicem. Apparet ergo istud non esse de iure diuino ꝓmulgato per scrip turam apostolicam. Uel igitur tenēduꝫ est primum membrum. s. ꝙ sit d iure di uino ꝓmulgato per euangeliuꝫ vt in se cundo vel tertio membro est declaratuꝫ vel si illud non sufficiat dicendum ē ter tium. s. ꝙ est de iure diuino positiuo ꝓ mulgato a christo apostolis. sed ecclesie promulgato per apostolos absqꝫ omni scriptura. sicut multa alia tenet ecclesia oretenus per apostolos sibi ꝓmulgata sine scriptura cuius fundamentū est illd Jo. 6. Multa quidem ꝛ alia signa fecit Jhesus ꝛc̄. ꝛ habetur expresse extra d ce lebra. missa. cum marthe. li. 3°.

De secundo articu

lo dico ꝙ h° pceptum includit quis de bet confiteri. quia adultus. i. habēs vsū rōnis ꝛ cognoscens peccatū qd cōmisit p quē adultū nō intelligo tāte vel tante etatis. sed ꝙ hēat etatē ad cognoscendū iustū vel iniustū ɔtra legē dei. in multis eni ante etateꝫ consuetā malicia supplet etatē. ꝛ nō tm̄ i malis. vt dicūt cōia ver ba. quia forte hꝫ citius prudētiā ad ma lum. vnde dicit doli capax. sed etiā i bo nis. iuxta illud in le. sancte agnetis. fides nō inanis ɔputatur ꝛ istius breuiter re gula est. qn̄ aliquis instruct⁹ ꝛ iterroga tus ordinate percipit distincte qd iustū. ꝛ quod iniustū in le. diuina. quod pt fa ciliter videri si ad ordinatas interroga tiones ordinate respondeat sicut alius adultus perfecte ex similibus premissis similiter responderet. Continet etiam hoc preceptum quid debet confiteri.

q2 peccatum mortale. ⁊ nō ꝯtinet aliud nā ꝑ veniale nullus piclitat̄ extra nauē ecclie. q2 peccatū veniale stat cum ꝑfecta caritate q̄ ē nauis saluās. ⁊ ideo ex ꝑma instōne pn̄ie vt 2ᵉ tabule nō oꝫ aliquem ad eā ꝯfugere ꝓ remedio ꝯ̄ veniale sꝫ tā tum ꝯ̄ mortale. ⁋ Item ꝯtinet dictū pre‑ceptum quod peccatū mortale. quia oē de quo hr̄ memoria ⁊ hoc p̄missa inq̄si tione diligēti fm̄ possibilitatē fragilita‑tis humane. intelligo quantā inq̄sitōem posset aliquis apponere circa aliq̄d mł‑tū arduū qd̄ sibi multū eēt cordi. tātā dn̄t apponē circa oia peccata mortalia reducēda ad memoriā ⁊ illa reducta ad memoriā oꝫ eidē ꝯfiteri nō diuidēdo cō fessionē. quia dicit Aug. de vꝫa ⁊ falsa pe nitētia. ⁊ ponit̄ di. 16. Quidā vni celant quod alij manifestandum ꝯseruant. qd̄ ē se laudare: ⁊ ad ypocrisim tēdere. ⁊ sp venia carere ad quā credūt ꝑ frustra ꝑ‑uenire. ⁋ Si ꝯtra hoc obijciatur. q2 tūc videtur ꝙ quilibet peccator tenetur cui libet req̄renti dicere omia peccata sua. alioqui tacendo ea vel aliquod illorum eēt ypocrita. quia on̄dit se innocētiorē ꝙ̄ sit. ⁋ Rn̄º ꝙ tacēdo cui nō debeo dicere nō on̄do me inocētem in his que taceo. sed illi cui dicere debeo. ⁊ quādo dicere debeo ⁊ quomō sicut i ꝯfessione tacēdo aliq̄d ꝯfitēdo aliud on̄do me inocentē i hoc ꝙ taceo. ⁊ in hoc ē ypocrisis nō in alio casu. ⁋ Nec solū peccata sꝫ circunstā tias peccatorꝫ notabilit̄ aggrauātes iclu dit dictū p̄ceptū. iuxta illud aug. ꝑus cō sideret qualitatē criminis in loco. in tp̄e i ꝑseuerātia in varietate ꝑsone ⁊c̄. Saltē illas dico aggrauantes ⁊ necessario ꝯfi‑tendas q̄ speciali ꝓhibitione ꝓhibētur vbi gr̄a. alienū accipere ē illicitū sꝫ spēa‑li ꝓhibitōne ꝓhibetur accipi de loco sā cto. ⁊ ideo spāli peccatū. s. sacrilegij per hāc circūstantiā ꝯstituit̄. ⁋ Silr̄ ē illicitū nō suā ꝯgnoscere. sꝫ si q̄ ꝓpiqua spāli ꝓ hibitōe ꝓhibet̄. ⁊ iō spāle peccatū. s. ice‑stus ꝑ hāc circūstantiā ꝯstituit̄ frequen‑

etiā nō ē dubiū cum circūstātia simplir̄ ponēs aliud peccatū. q2 q̄libet vice ꝯmit titur nouū peccatū ⁊ de silibus sile hēa‑tur iudiciū. Multe aūt sūt circūstantie ex q̄bus peccatū ē aliq̄ modo grauiꝰ. q2 si minor tēptatio. ⁊ hº vł ex ꝑte obiecti. vł ex ꝑte ꝑsone peccātis ď q̄bus nō ē ita certū ꝙ oporteat illas ꝯfiteri. tn̄ tutū ⁊ vtile ē hoc fieri. De alijs vō q̄ nihil ad. b puta sine q̄ eēt tāta grauitas cū alia cir‑cūstantia iꝑtinente fatuū ē ꝯfiteri. vtpo te si aliq̄s peccat cū aliq̄ q̄ vocat̄ beata ł alicia ⁊ hiꝰ. ⁋ Continet etiā hoc p̄ceptū cui quia sacerdoti. ille. n. in ecclesia ha‑bet solus auctoritatē ligandi ⁊ soluēdi. vt dicetur di. 19. Et sacerdoti habēti iu‑risdictionem. quia sententia a nō suo iu dice data nulla ē. Continet quarto qn̄. quādocunq̄ ē i ꝑiculo mortis. quilibet enim quādo iminet iudiciū damnatōis misericordie debet se p̄parare ad miseri cordiam quātū pōt. Istud tamē nō ē in infirmitate mortali. sed quando aggre‑ditur actus arduos in q̄bus sit verisimi le ꝙ mors immineat. vt in bello mortali in naufragio ⁊ huiusmōi. Et etiā quan do vult exercere actus aliquos q̄bus de betur reuerentia specialis. vt quādo vłt cōmunicare. quia sicut dictū ē supra di. 9. habita oportunitate confessoris nul‑lus debet sine confessione cōmunicare ⁊ in similibus simile ē iudicium. ⁋ Conti‑net etiam qualiter. quia cum displicētia peccati commissi ⁊ cū ꝓposito abstinē di a peccato. ⁊ obediendi ecclesie in satis factionem ꝓ isto peccato. Intelligo non ꝙ oporteat eum velle penam. vł penitē‑tiam suscipere a sacerdote. quia ⁊ si nul lam sibi oblatam a sacerdote vellet reci pere. tn̄ duas idoneitates ł ꝯditōes hēt p̄positas h ⁊ ꝓpoᵐ recipiēdi penā iflígē dam sibi a deo h vł i purgatorio tlis in quā cītiꝰ eēt absoluēdꝰ ꝙ̄ repellēdꝰ. vt di ctū ē s̄ di. 15. q. i: Sꝫ si suscipiat aliquā pn̄iā. vł satisfactōē sibi iposítā ab eccª sēt illā fuare. Et h ꝓpoᵐ oꝫ ꝙ hēat vt

mō ꝯfiteatur. s. vt velit obedire cōfesso ri in seruādo vel soluendo illā satisfacti onem quā volūtarie suscipiet ab ipo in terpositā. ¶ Sed arguit̄ cōtra hoc qḋ di ctum ē in pmo arti. q̄ sunt ꝯfitenda. q̄a om̄ia mortalia p hoc qḋ dictū ē supra di. xv. q. j. ꝙ aliq̄s pōt soluere penā de bitam ꝑ vno pcc̄o nō soluendo penā ꝑ alio: immo pmanendo in aliquo pcc̄o ꝗ a simili pōt soluere ꝯfessionē debitā vni pcc̄o subticendo aliud. ¶ Rn̄deo ibi dictū est ꝙ ille q̄ v̄e est semel absolut᷒ a pcc̄is om̄ib᷒ penā exteriorē sibi imposi tam pōt soluē vl̄ in charitate vel in pec cato mortali. et esto ꝙ in pcc̄o mortali soluat nō teneť eā iterū soluē: nec h̓: nec in purgatorio: nec i inferno. S; si aliq̄s nunq̄ vere absoluať ab isto pcc̄o: q2 q̄n d; absolui pōit obicē; q̄lis ē hypocrita q̄ ponit obicē tūc teneť soluē qualēcūq; penā exteriorē soluat vel satisfaciat. Et rō est: quia p̄us oportet penā eternā cō mutari in tpalem anteq̄ aliq̄ pena tpa lis sit aliq̄ solutio ꝑ ista culpa. Qn̄ aūt ille hypocrita cōfitetur nō est sibi ꝯmu tata: q2 nec absoluit ab ista culpa ꝯmu tata. est aūt q̄n iste semel v̄e penitet licet q̄litercūq; postea recidiuet. iste. n. aliq̄n v̄e fuit iustus ⁊ nō debitor pene eťne ꝑ prius cōmissis. sed ille hypocrita semp manet debitor pene eťne ꝑ prius com missis. ⁊ etiā; de nouo fit debitor noue pene ꝑ nouo pcc̄o qḋ hic cōmittit.

De tertio articulo

dico ꝙ eccl̄ia p̄ceptū istud q̄tum ad ali qua p̄dictoꝝ nō specificauit: ⁊ q̄tū ad aliq̄ specificauit. p̄cipua aūt specificatō huius p̄cepti inuenit̄ in illo ca. extra de peni. ⁊ remi. Om̄is vtriusq; sexus. Quā tum ad quis specificauit q2 pcc̄or adul tus postq̄. s. ad annos discretiōis attige rit ⁊c̄. ⁊ nihil aliud est ꝙ adultus fm̄ in tellectū prius assignatū. Quātu; ad q̄: dicūt quidā ꝙ si hēt mortalia teneť pre cise ad ꝯfessionem illoꝝ ⁊ nō venialiū.

Si aūt h; sola venialia ꝑpter p̄ceptum eccl̄ie teneť in illo casu ad illorū ꝯfessio nem. ¶ Hoc nō intelligo quia in illo ca᷒ dicit̄ om̄ia pcc̄a sua. aut sit ibi distribu tio de pcc̄is venialib᷒ aut nō. si sic ergo hn̄s mortalia p virtutē illius p̄cepti te netur ad ꝯfessionē venialiū. si nō ergo nō hn̄s mortalia sed tm̄ venialia nō te neť ad ꝯfessionē illoꝝ. q2 simplicit̄ non cadūt sub illo qḋ dī ibi om̄ia pcc̄a sua. vn̄ videť ꝯtradictio ponēdo eūdem in tellectum vocabuloꝝ istoꝝ om̄ia pcc̄a sua dicere istū obligari ad ꝯfessionē ve nialiū: ⁊ nō istum. ¶ Itē esto ꝙ aliq̄s vi xit sine pcc̄o mortali vsq; ad mediu; q̄ dragesime si tūc cōfiteret̄ vt impleret p̄ ceptu; eccl̄ie p te teneret̄ ꝯfiteri venialia q2 illa sola h;: peccet illo die mortaliter velit post implere p̄ceptū eccl̄e de ꝯfessi one p te nō teneť ꝯfiteri venialia illa q̄ p̄us habuit. ꝗ p ꝯmissionē mortalis ab solutus ē ab aliq̄ obligatōe. s. a ꝯfessiōe venialiu; qḋ vī irrōnabile. ¶ Dico igit̄ ꝙ q̄tū capio ex statutis eccl̄e generalib᷒ nullus teneť ad ꝯfessionem venialiū in q̄cunq; casu: nec in hoc eccl̄ia specifica uit p̄ceptū de ꝯfessione. ⁊ hoc rōnabilit̄ q2 ipa vtitur sacrō pn̄ie tanq̄ tabula se cūda cōtra naufragiū qḋ nō est in veni alibus. ¶ Nec aliq̄s teneť ad aliquā cōtri tionē de venialib᷒: immo in actuali vo luntate vel actu venialis moriens salua bitur: vapulabit tm̄. Nō vī aūt ꝙ aliq̄s teneať ad scdam ptem pn̄ie q̄ est ꝯfessio de q̄ nō teneať hr̄e ꝯtritōem vel attritio nem. ¶ Hoc etiā p; ex alio: q2 sicut. s. di ctum est venialia delent totalit̄ q̄tū ad culpā ⁊ penā. q̄nq; sine aliq̄ ope specia li sicut p actū feruentē ꝯtemplatiōis in deū queadmodū gutta ꝯsumit a flāma vehemēti. ¶ Si q̄ras quō ergo sacerdos cognoscet ulc᷒ pecoris sui. si ille q̄ dixit se vixisse innocent̄ nō teneť ꝯfiteri veni alia sua. ¶ Rn̄deo: si aliq̄s ꝯfiteret̄ ⁊ solum venialia: ex q̄ cognoscet ipm̄ non fecisse nisi sola venialia: ex nullo nisi ex ꝯfessi

one sua. vñ extra de offi. ordinarij signi
ficanit. ꝯfitenti penitentialiẗ in om̄ibus
credēdū est: quia nō est verisimile ꝙ q̄s
sit immemor sue salutis. ergo sibi eodē
modo credat venienti ⁊ dicenti: Dñe re
gratior deo quia exquo fui vltimo con
fessus nō habeo conscientiā de peccato
mortali date mihi eucharistiā: ⁊ in ista
penitētia tantā habet cognitōem vlcus
pecoris sui: quantā si narrassꝫ venialia
sua ꝑ duos dies. nec aliaꝫ certitudinem
posset habere de ꝓprijs venialib' si cō
fiteretur ꝙ̄ modo hēt de innocētia eius
.s. ꝑ propriū testimoniū eius. Quantū
igiẗ ad que ecclesia circa illud p̄ceptum
nō specificauit. ❧ Quātuꝫ aūt ad cui vī
specificare ꝑ hoc qđ ait ꝓprio sacerdoti
Nā ex p̄ma institutōe ecclesie nō viden
tur fuisse distincti ꝓprij sacerdotes. qñ
eniꝫ apl'i hinc ⁊ inde ibāt p̄dicando ver
bum dei: nec fuit iste sacerdos isti' gētis
nec illius: ⁊ nec iste nec ille: sed post sunt
dioceses distincte ⁊ ꝑrochie: et sacerdo
tes in parrochijs. ꝓtunc tñ pñt et pote-
rant dici ꝓprij sacerdotes quicūq̄ hn̄
tes iurisdictōem ordinariā vel ꝯmissaꝫ
vel soli hn̄tes iurisdictōem ordinariā ꝯ̄
ꝯmissarios: vel strictissime soli habētes
immediatā iurisdictōem ⁊ ꝓximā ordi
nariam. Et ꝺm hos intellect' possunt fi
eri alteratōes hodie inter ordinarios ⁊
cōmissarios de intellectu illi' capl'i. Si
quidē ordinarij ⁊ ꝓximi ⁊ inferiores ñ
altercātur ꝯtra supiores vt ipi soli sint
proprij ⁊ nō alij. nō enim ita faciliẗ au
dent curati resisteꝛ epis sicut paupibus
p̄uilegiatis. Si tñ ponderareẗ virt' vo
cabuli ꝓprio sacerdoti. ꝓprius q̄ solus
⁊ nō alius: vl' ꝓprius isti: quia isti ⁊ nō
alij. neutro mō obligaẗ aliquis ad cōfi
tendum ꝓprio sacerdoti. quia si multi
ex equo pñt alicui parrochiano: vterq̄ꝫ
ex equo absoluit. Ideꝫ etiaꝫ ex equo ab
soluit multos parrochianos. igiẗ intel-
ligitur ꝑ habēte iurisdictōem ad imme
diate absoluendū istum. nec in hoc tūc
specificatur p̄ceptuꝫ: q2 in generali erat
de cui. s. sacerdoti habēti iurisdictōem.
Et si aliquis possit ꝯmittere illā imme
diatam iurisdictōem vni quā alius ha
bet ordinarie qđ ipi nō negant papam
posse. igitur ꝺm istū intellectū cōmissa-
rius pōt fieri proprius. non igiẗ illud ꝓ
prio sacerdoti specificat cui vt includiẗ
in p̄cepto p̄mo: nisi dicaẗ ꝙ in p̄mitiua
ecclesia quilibꝫ sacerdos habuit iurisdi
ctionem supra quēlibꝫ penitentē: ⁊ nūc
singulis sunt determinati singuli peniten
tes vt subditi: ⁊ tūc quilibet erat ꝓpri'
cuilibet hoc mō. s. ꝙ habēs iurisdictōeꝫ
ordinariā sup quemlibꝫ. sed nō ꝓprius
.i. determinatus sibi vel parrochie sue: si
cut modo est ꝓprius. sed ista ꝓprietas
nullaꝫ ptātem specialem tribuit ꝓprio
quā nō habuisset ille: sed tñ limitat ali
quos aliquib'. ❧ Si vo queras vtrū de
vi p̄cepti p̄mi ⁊ de eius explicatōe q̄tū
ad istuꝫ articulū cui liceat ꝯfiteri laico:
Ad qđ magister videẗ respōdere in l'ra
ꝙ sic. ⁊ auctes sunt in canone de peni.
di. vj. c. Placuit. ❧ Rñdeo: talis ꝯfessio
pōt esse materia verecūdie q̄ est vna pe
na debita peccato. ⁊ in hoc cōfitens sol
uit aliquā penam quā solueret si ꝯfite
retur sacerdoti. sed q2 accusatio ad hoc
ex p̄cepto fit ⁊ nō ad aliud vt sequatur
sentētia: ⁊ laicus nullā habet sentētian
di auctoritatē in isto foro: sequiẗ ꝙ nul
lum p̄ceptum est de accusando se laico
⁊ forte vtilius esset nō accusare se illi si
posset equalem verecūdiam hēre apud
se recogitādo eadem peccata: ⁊ sic eque
puniri. ❧ Et diceret aliquis ꝙ necessari
um est nō confiteri laico: quia nulli licꝫ
diffamare se nec ꝓdere peccatū suuꝫ oc
cultum: maxime qñ ille cui ꝓdit nō pre
sumitur celator secreti nec scit meli' ꝯsu
lere peccatori ꝙ̄ ipemet sibi. forte enim
ꝓpter cōsiliū requirendū liceret alicui
reuelare peccatū suū alicui laico discre
tiori. sed nec hoc patet: q2 cōsiliū posset
inquiri posito casu in vniuersali de ali

quo absq3 reuelatõne pcci sui. ¶ Quid igitur de malefactorib9 damnatis cõfitentib9 laicis. ¶ Rñdeo simplicitas excusat eos ne in hoc peccẽt: ⁊ humilitas eorum est meritoria eis ꝓ quanto volunt illud qḋ pertinet ad sacramentuȝ pñie supplere sicut possunt. Sed viro discreto qui bñ sciret ad quid est ↄfessio instituta. nec forte vtile foret nec siñ forte necessariũ talem ↄfessionem facẽ. ¶ Quo ad qñ: ecclesia deiminauit p̄ceptuȝ. s. semel in anno: ⁊ illud semel videt̃ ad minus esse circa pascha quo tempe ꝯm illud caplm debet quilibet christian9 cõicare nisi in casu. ¶ Et si dicas ꝙ hec specificatio ẽ laxatio quia ṗus tenebantur statim cõfiteri habita oportunitate confessoris. nũc aũt nõ tenent̃ vsq3 ad quadragesimam. ¶ Rñdeo: vtrũq3 est dubium aliquib9. quibusdã dicentib9 et tũc ⁊ nũc tenetur statiȝ habita oportunitate cõfessoris ↄfiteri. quibusdã dicentib9 ꝙ nec tũc: sed tñ in voto confiteri pro aliquo tempe añ mortem. nec nũc: sed ꝓ voto confiteri semel in anno. ¶ 2m videtur esse mitius: quia p̄cepta penalia nõ sunt amplianda sed restringẽda. nec inuenit̃ qñ preceptũ istud affirmatiuuȝ liget vl̃ obliget nisi ad aliqñ. ⁊ illud qñ ante specificatõem ecclesie fuit indeiminatũ ad qḋcunq3 qñ añ mortẽ. sed post specificatõem est indeterminatũ ad qḋcunq3 quãdo vnicum in anno. semp tñ oportet habere volũtateȝ cõfitendi tũc pro qñ preceptũ obligat. hoc dico sic ꝙ pro nunq̄ noluntatem.

Ad argumẽta.

Ad ṗmum potest dici ꝙ tempe negatõis petri sacramentũ penitẽtie nõ fuit institutum: sed post resurrectõem quãdo christus dixit discipulis suis: Accipite spm̃ sanctum quorũ remiseritis ⁊c̃. Et ideo nõ tenebatur pro tunc ad confessionem nec post institutõem sacramenti adhuc tenebatur: quia iam ante resurrectõem per aliud remediũ fuit peccatum suum deletum. ¶ Et ↄsimiliter responderi potest de infidelitate omniuȝ discipuloruȝ in passione christi ꝙ nõ tenebãtur post ad confessionem. quia post resurrectionem penituerũt ante institutionẽ sacramenti penitentie. ⁊ hoc bene confirmat ꝙ cõfessio nõ erat de lege nãe nec modica. ¶ Sed ad illa v̓ba ambrosij: Lachrime lauant delictũ quod voce pudor est ↄfiteri. non sunt sic intelligenda ꝙ sine confessione pudorosa in actu vel in habitu lauetur delictũ. sed cõtritio potest esse tanta: ꝙ in ea etiam ante confessionem deletur peccatum: quod tamẽ est ita graue ꝙ cõfessio eius sequens est pudorosa. ¶ Ad auctoritatẽ Augustini et Cassiodori super psalmũ: Dixi confitebor dico ꝙ illa contritio habet propositum seu ꝓmissionem cõfessionis secuture: ⁊ sic nõ deletur peccatũ sine proposito cõfitendi: quod patet ꝑ finem auctoritatis Cassiodori: vbi subdit Uotũ ꝓ opere iudicat̃. quasi diceret votũ vl̃ voluntas cõfitendi iudicatur ꝓ cõfessione futura. nec tamẽ sequitur ex hoc ꝙ sine confessione futura peccatũ deleatur q̄ntum ad penam debitam. quia illa confessio est vna pena: etsi illa nõ soluatur hic si sit tamẽ voluntas soluendi soluetur alibi. Si autẽ mutetur volũtas soluendi illam: iam recidiuat a vera penitentia ⁊ peccat mortaliter: vt dictuȝ est supra de baptiȥato baptismo flaminis cõtemnente postea baptismũ fluminis.

¶ Ad primam ratiõem dico ꝙ om̃es ceremonie tam veteris legis q̄ noue reducende sunt ad aliquod p̄ceptum decalogi: ⁊ possunt ad illud reduci: Audi israel deus tuus vnus est: vel ad illud Memento vt diem sabbati sanctifices. siue enim per ṗmum siue per secundũ preceptum dicamus deuȝ precepisse se honorandum vt deũ: sequitur ꝙ ille ceremonie quibus se vult coli cadant sub illo precepto sicut cõclusio sub premissis.

¶ Si arguit cōtra. qz tūc ille ceremonie essent de le. nāe. ¶ Rn̄deo: ex maiori de le. nāe ⁊ mi. de le. positiua nō sequit cō clusio nisi iuris positiui. maior ista de⁹ ē colendus ē de le. nāe saltē qz valde cō sona le. nāe. sed h̄ minor vult sic coli est mere ꝺ iure positiuo. variat aūt ꝑ alio ⁊ alio tp̄e. ğ ꝯclusio. s. sic colēdus est: est mere de lege positiua: quia semꝑ cōclu sio sequit cōditionem p̄misse imꝑfecti oris. ¶ Ad aliud dicit ꝙ talis debet cōfi teri ꝑ interp̄tem vel ꝑ aliqua alia signa a v̄bis q̄ possunt eē nota sacr̄i. 2m est bn̄ cōcedenduz: si aliqua talia signa sint cō munia cōfitenti muto vl' barbaro ⁊ sa cerdoti. ¶ Sed p̄m nō videt necessariū: qz forus iste ex nā sua est secretissim⁹. ğ nō tenet aliquis ad istū forū vt aliquo mō publicus. sed lz interpres velit celare et teneatur celare sicut sacerdos: tn̄ si velit malignari ip̄e ⁊ sacerdos pn̄t esse testes ꝯtra accusatū: ⁊ ita ex nā huius accusa tionis hec accusatio pōt venire in publi cum: ⁊ ita nō est pn̄ialis. ¶ Ex hoc patz ꝙ plurib⁹ sacerdotib⁹ nō est ꝯfitendum necessario ut meli⁹ iudicāti: qꝺ si fiat nō est sacr̄alis cōfessio. maxime autē videt ꝙ nō sit ꝯfitendū ꝑ interp̄tem: qn̄ timet ip̄m nō esse secretariū idoneuz: ⁊ in tali casu iste hꝫ impossibilitatē ꝯfitendi ho mini idoneo. ¶ Cōfiteatur deo igit cuz ꝓ posito ꝯfitēdi homini oportunitate ob lata. ¶ Ad aliud vī qn̄qꝫ cōfessio facien da ꝑ scriptum: vt legit de cantuarien̄. q̄ misit. ¶ Sed hoc vī esse ꝯ rōnem ꝯfessio nis: qz om̄is scriptura ex sui nā nata est esse publica. ꝙtuncūqꝫ. n. aliquis ꝯfuet secrete apud se scriptuz: tn̄ exq̊ mittit il lud vel ꝓpter nunciū vel ꝓpter illū ad quē mittit pōt publicari: ⁊ semꝑ ex sui nā est patulū cuicūqꝫ legēti loquens qꝺ ibi ꝯtinet. ¶ Quilibꝫ ğ scribēs aliq̄d facit in hoc qꝺ est cōtra nām signi idonei in ꝯfessione: ⁊ in ista scriptura tollitur ve recundia que est pena magna in cōfessi one: et hoc nisi confitens sit pn̄s quādo ꝑ scriptū cōfitet. ⁊ ideo quod dicit. xxx. q. v. ꝙ quis pōt confiteri ꝑ scripturam. Jo. exponit. qn̄ confitens est pn̄s: qz ab sens nō potest licite: igit absens expectet penitentiā cum ꝓposito cōfitendi ei ha bita. ¶ Ad aliud dico ꝙ simpliciter inno cens a mortali et veniali tenetur simpli citer nō cōfiteri. vn̄ si beata v̄go fuisset cōfessa petro post ascensionez: peccasset cōfitendo. sed si est tm̄ innocens a mor tali pōt confiteri venialia ⁊ potest non cōfiteri: vt dictum est. iij. arti. §. de que. nec est incredibile m̄ltos esse tales in ec clesia qui ꝑ annuz viuant sine mortali: immo ꝑ dei gr̄am multi multo maiori temꝑe sine peccato mortali se custodiūt ⁊ multa oꝑa perfectōis exercēt: de quo rum meritis thesaur⁹ eccl'ie ꝯgregatur.

Di. xviij.

Hic queri so let. in hac. xviij. di. magi ster tractat de p̄tāte claui um: ⁊ di. xix. de collatōe earū. ¶ Circa hanc. xviij. di. quero vtrū potestas clauium tantūmodo se exten dat ad penam temꝑalem. arguit ꝙ nō: quia si sic aut ad remittendū illam: aut ad infligendū nō ad remittenduz. quia tūc per frequentes absolutōes posset to ta pena debita pc̄c̄o remitti: ⁊ sic apud quencūqꝫ sacerdotem esset potestas ab soluendi a pena ⁊ culpa ꝑ frequētes ab solutiones qꝺ est incōueniens. Nec ad infligendū: quia tūc quilibet penitēs te neretur adimplere quālibet penam sibi iniunctā a sacerdote: quod est falsum. quia siquis indiscrete impōat immode ratam penā de qua penitēs potest scire ꝙ est improportionata culpe: pōt vtiqꝫ scire ex scriptura que cōtinet correspon dentiam penaruz ad culpas: nō tenetur illam implere: quia nō tenetur obedire inferiori cōtra volūtatem suꝑioris. nec etiā potest quia nō obedit inferiori nisi ꝓpter volūtatem superioris. nō est aūt

volũtas supioris. s. dei q tanta pena in fligatur p tali culpa. ¶ Item Johis. xx. Quoꝝ remiseritis peccata ꝛc. ergo potestas clauiũ ecclesie est ad penã tempalem ¶ Cõtra: illa potestas clauiũ ad aliquid se extendit. sed non ad aliud q̃ ad penam tempalem. ergo ꝛc. maior patz quia alioquin nõ esset aliqua potestas minor pbatur: quia nõ ad remissionẽ culpe nec pene eterne: quia ẜm ma. in litera hec duo cõueniũt soli deo. ergo ꝛc ¶ Item añ vsum clauiũ per solam ꝯtritionem ꝛ propositũ confitendi remittitur peccatũ ẜm Augm̃ ꝛ Cassiodo. sup illud ps. Dixi cõfitebor ꝛ tu ꝛc. ergo si vsus clauiũ cõtra talem aliquid respiciat: hoc nõ est nisi ad penã tempalem.

Di. xix.

Circa distinctionem

Circa distinctionem. xix. quia solutõ istius questionis depẽdet ex solutiõe sequentis que est de collatione clauiũ: siue quomõ claues ecclesia habeat de quo h distin. xix. agitur. ideo quero h hanc qõnem: vtrũ cuilibet sacerdoti in susceptiõe ordinis sacerdotij ꝯferantur claues regni celoꝝ videt q nõ: Apoca. iij. dicit de christo: Claudit ꝛ nemo aperit: aperit ꝛ nemo claudit. ergo solus habet claues istas. Itez Aug. de baptismo cõtra Donatis. v. li. A peccato nõ absoluit nisi colũba .i. christus vl' mẽbra columbe. ergo nullus sacerdos iniustus habet claues quibus possit absoluere a peccato: ꝛ tñ iniust' põt habere claues sacerdotij ¶ Itẽ vna clauis dr̃ cõmuniter esse clauis scientie. sed hoc nõ cõfert cuilibet ordinato in sacerdotem. quia ṗus ignarus nõ inuenit se scientẽ post ordinatiõem. nec ṗus sciens plus scientez q̃ ante. Si aũt cõferret nobis nõ latẽt nobis ẜm phm .ij. posterioꝝ in fine. ¶ Itẽ sentẽtia a nõ suo iudice lata nulla est. g̊ nullus habet claues alicui apiendi celũ nisi suo subdito. sed ex susceptõe sacerdotij nõ datur sibi subditus nec iurisdictio in subditis ergo nec claues. ¶ Itez si in ordine sacerdotij dent claues. g̊ nõ possunt haberi a nõ sacerdote. ꝯsequens est falsum: q2 archidiaconus quez nõ oportet semp esse sacerdotem põt ligare ꝛ solue: quia excõmunicare ꝛ recõciliare. patet extra d̊ sen. excõi. ¶ Cõtra. M. xvj. pmitit petro ꝛ sacerdotib': Tibi dabo claues re. ce. ꝛ Joh. xx. implet illud pmissuz dicẽte christo: Quoꝝ remi. ꝛc. ¶ Itẽ cui datur qd̊ maius est ei regulariter nõ negatur qd̊ est minus. sed maxima potestas possibilis viatori est potestas ꝯficiendi corpus christi: ꝛ h cõfertur in susceptõe ordinis sacerdotij. ergo ꝛ ptãs respectu corpis mystici que minor ẽ puta clauis ligandi ꝛ soluendi eidem in ordine illo cõfertur.

Hec secũda q̃stio

vt p̃dictum ẽ: est ṗmo soluenda vbi sũt q̊nqz videnda. ṗmo q in ecclesia ꝛ hoc apud sacerdotem rite ordinatũ est vna clauis ecclesie que ẽ potestas sentẽtiãdi in foro penitẽtie. scd̊o q apud eũ est clauis q̃ est ptãs cognoscendi in cã rei cõfitentis. t̊tio q hec ꝛ illa clauis nõ sunt eadem sed due. q̃rto qualit habẽs has duas claues possit p eas in actus earũ siue q̃lem potentiã hẽat p eas respectu actuum ipsarũ clauiũ. ꝛ q̊nto si p̃ter istas sit alia clauis in eccl'ia. De ṗmo oẽs trãsferentes ẜm aliquã silitudinẽ transferũt. clauis mãlis est pximũ instrm̃ apiendi ꝛ claudẽdi hostiũ p qd̊ intrat in domũ ac p hoc nec aptio nec apiens est nec cã ppt quam apitur puta dignitas psone ad intrandũ: vel indignitas ppter quã expellit hoc mõ spũalit ꝯuenit ꝯsiderare aptionẽ regni celoꝝ q̃ fit p sniam diffinitiuã qua sentẽtiat celũ isti apiendũ. q2 ista aptio nõ est actualis: sed dictata ꝯdigna dispõ isti' cui aperit ꝯuenit etiã inuenire apientez: ꝛ iste ẽ sentẽtians. cõ

uenit etiā inuenire cām ꝓpter quā huic aperit p sniam introductiuaʒ: et ꝓpter quā huic claudit p sniam exclusiuaʒ.s. demerita isti⁹ ꝛ merita illi⁹. nullū istoꝝ ē clauis. qꝛ pᵐ est aptio: 2ᵐ aperiēs: ꝛtiū cā remota. igit ptās illa q̄ est in sentētiā te q̄ est immediatū pncipiū siue instrm sentētiandi q̄ snia dr̄ aptio illa ꝓprijssi me dr̄ clauis regni celoꝝ. hoc de noīe.

¶ De re sic auctas iudiciaria sentētiādi celum huic apiendū vl apertū esse pōt intelligi tripliciť. vno mō auctas simplr pncipalis. 2° mō nō principalis sed pcellens. ꝛtio mō nō pncipalis nec pcellens: sed pticularis. p° soli deo ꝯuenit ꝓpter duo. pmo qꝛ ipe solus ex se ē iust⁹: immo ipa iusticia. pᵐ aūt iudiciū nō pōt cōpetere nisi pmo iusto qꝛ iudiciū nō est pfectuʒ nisi sit iustū. iuxta illud ps. Feci iudiciū ꝛ iusticiā. si quidē iudicare est ius vel iustū dictare. pᵐ autē iustū opoꝛtet esse pfectissimū: ꝛ ita iustissimū. igitur pmi iusti. 2° qꝛ iudicare est psidentis. iuxta illud apli ad Ro. xiv. Tu q̄s es qui iudicas alienū seruū. pmus aūt psidēs nō pōt eē nisi de⁹ solus. vn̄ sicut nō pōt alij cōicare diuinitatē: sic nec primā potestatē iudicādi. nec p ꝯñs clauē simplr pncipalem apiendi celum ¶ 2ª clauis.s. nō pncipalis tn̄ precellens pōt intelligi q̄tuʒ ad duplicē preeminentiā. vnā quidem in vlitate cārum iudicandaꝝ. aliā in firmitate snie diffinitiue. ꝛ vtraqꝫ p eminentia pōt ꝯuenire illi q̄ oīa merita ꝛ demerita nouit q̄ sunt cause ꝓpter q̄s celū est apienduʒ vel claudendū. Et cū hoc hʒ voluntatē insepabiliť confoꝛmem iusticie diuine. ꝓpter pmū pōt in oībus causis sentētiare: qꝛ oēs nouit. ꝓpter 2ᵐ pōt eius sentētia simpliciť esse firma ꝛ irreuocabilis: qꝛ semp iusta. h clauis cū vtraqꝫ pemīnētia ꝓpꝛie ē xp̄i qui nouit oīa merita ꝛ dmerita iudicandarū: ꝛ semp iusticie diuine ꝯformiter iudicat. nec ista pōt esse in eccl'ia militante saltē ꝯgrue nō pōt: q̄a nullus in eccl'ia nouit oēs causas iudiciarias. nec hʒ voluntatē immutabiliť iustā ¶ Tertia clauis.s. pticularis q̄tū ad causas cognoscendas: ꝛ infirma q̄tū ad sniam ferendā puta q sit aliq̄n reuocabilis pōt ꝯferri alicui in ecclesia militāti qui pōt in illa cā nosse ꝛ in illa s̄m legē diuinaʒ recte iudicare: ꝛ si q̄nqꝫ p̄ter illam: snia ei⁹ nō erit firma: sed s̄m illā erit firma.

¶ Pōt g̃ in eccl'ia esse vna clauis celū aperiendi.s. auctas sentētiandi pticulariter ꝛ nō irreuocabiliť alicui celū eē apertū. Congruit etiā istā esse in eccl'ia ꝛ hoc i sacerdote: vt ierarchia eccl'iastica sit oꝛdinata ꝛ vltima reducanť in pᵐ p mediū. Ierarcha autē est medi⁹ inť deum pcco remqꝫ reducēdū. ꝛ de hoc Ber. de ꝯsi°. li. iij. c. xiij. hoc etiā ꝯgruit pfectioni cārum scdarum in esse moꝛali sic cārum in esse nāli. deus.n. vlr nō negat creaturis causalitatē q̄ pōt eis ꝯpetere: immo ꝛ illā cōicat ꝛ ad ei⁹ actoēm causis scd̄is assistit. Ex q̄ g̃ in esse gratuito possibile est hōiem hr̄e istā causalitatē reductiuā que dr̄ clauis: ꝯgruū est q hoc supremo i eccl'ia.s. sacerdoti det. ¶ Tertio dico q data ē. probať per illud Jo. xx. Quoꝝ remi. ꝛc. ꝛ hec recte dicit clauis ptātis: qꝛ auctoꝛitas iudicādi recte ē potestas cū iudicare sit psidentis.

De scdo

articulo dico q illud qd̄ oꝛdinať ad istā auctem sentētiandi vel cui⁹ vsus oꝛdinať ad vsuʒ isti⁹ ita.s. q sine vsu illi⁹ nō est rect⁹ vsus isti⁹. pōt dici clauis: q̄a instrm quoddā apiendi licʒ nō ꝓximū immo q̄si ꝯcurrit in vnū cum instro ꝓpinquo vel ꝓximo. sine isto.n. nō recte aperit nec claudit. auctas v̄o cognoscēdi in cā pccoꝛis est hmōi: qꝛ sine ista cognitione nō recte q̄s sentētiat celū huic aperiendū vel claudendū. g̃ illa auctas pōt dici clauis regni celoꝝ. ¶ Ista autē pōt distingui tripliciť sicut pcedens. Et de claui tertio mō accepta pōt pbari q ꝯgruū sit eam hr̄i in eccl'ia ꝛ q habeat

ex pcedenti arti. q2 qui hz auctem diffi
nitiue sentētiādi in cā hz auctem cogno
scendi in cā illa: nisi alicui ɔmitteret ꝙ
sine cause cognitiōe sentētiaret in cā ad
suū libitū: q̄ ɔmissio nō vz alicui rōna
biliter faciēda q̄ posset in sentētiādo er
rare: cuiusmōi est omis viator. Deus g̃
recte ɔmittens ecclie auctem primā que
dī clauis ptātis ɔmisit etiā sibi scdam:
que dī clauis sciētie. Et i collatiōe pme
clauis que habet ex Jo. xx. intelligit eti
am collatio isti⁹ scōe tanꝙ puie q̄tū ad
vsum vsui illi⁹ pme. ¶ Nec ē ista clauis
sciētie aliq̄ sciētia actualis vel habitua
lis vl discretio q̄cunqꝫ: sicut magr̄ vide
tur dicē dī. ista. c. j. multi inq̄t indiscreti
q̄ nec añ sacerdotiū nec post sciam hn̄t
discernēdi: ideoqꝫ illā clauē in ɔsecrati
one nō recipiūt. q̄ vero añ sacerdotiuz
scia discernēdi pditi sunt: ꝛ antehabita
discretio auget ꝛ fit in eis clauis vt iam
ea vti valeant ad claudendū vel apien
dum. ista inꝙ scia actualis vel habitua
lis nō est clauis ista. q2 auctas cognoscē
di etsi req̄rat sciam vel discretōem con
comitantē rectū vsum ei⁹ queadmodū
req̄rit clauis ptātis aliquā iusticiā ad re
ctum vsum sui: tn̄ sicut ptās iudicandi
nō est iusti^a: immo pōt esse sine iusticia
ita ptās vel auctas cognoscendi in aliq̄
cā pōt esse sine discretōe cognoscendi: et
ita dz magr̄ exponi q̄ vult eū saluare ꝙ
ad clauez sciētie requirit scia: supple ad
hoc ꝙ aliq̄s recte vtat ea: nō aūt ad h⁹
ꝙ absolute insit. ¶ Si obiicit q̄re g̃ ma
gis dī ista clauis sciētie ꝙ illa iusticie si
ue iusticia: si nō requirit hic sciētia nisi
q̄tum ad rectū vsuz illi⁹. ¶ Rñdeo: sine
iusticia hn̄s auctem ꝛ aliq̄d sentētians:
facit qd̄ est ptātis lz indebite fiat. ꝛ ita
habēs auctem cognoscēdi in cā si atten
tet aliquid facit lz indebite. illud tn̄ qd̄
pmus facit semp est potestatis: ꝛ idō sem
per dicit clauis potestatis. hoc autē qd̄
iste facit semp est scie. i. cognitiōis in cā:
licet nō sciētie habitualis.

De tertio articulo

dicūt quidā ꝙ iste claues sunt idem cuz
charactere sacerdotali: ꝛ tūc esset facile
videre quō cōferuntur cuilibet sacerdo
ti in eius ordinatōe sicut ꝛ characteres.
¶ Sed contra arguit sic. Ille sunt distin
cte ptātis quarū vna potest eē sine alia
sed potestas cōficiendi corpus christi si
ue character sacerdotij vt ad hoc ē pōt
esse sin̄ illa potestate que includit in cla
uibus. ergo ꝛc. minor pbatur: quia sic
fuit in apostolis in cena cū dicebat eis:
Hoc facite in meaz cōmemorationem.
vbi data est eis potestas cōficiendi: sed
nō clauiū vsqꝫ post resurrectōem: Joh.
xx. dicēte christo. Quoꝝ remi. ꝛc. Cōsi
militer videt posse argui de q̄libz sacer
dote nūc ordinato in ecclia. pus. n. dicit
eps ordinando: accipite ptātem ɔficien
di vel celebrādi missam tam p viuis ꝙ
p defunctis. dans ei calicē: ꝛ quibusdā
interpositis ponēs manū sup caput ei⁹
dicit: Accipe spm̄ scm̄ quoꝝ remiseris
ꝛc. vñ videt ꝙ quilibet sacerdos pus tē
pore accipiat ptātem ɔficiendi ꝙ absol
uendi. ergo est alia ꝛ alia. Et istud pbat
ꝙ nō tm̄ distinguit a charactere si cha
racter est aliquid vnū immo ꝙ sunt di
stincte potestates int se. ¶ Item vt dictū
est supra: character nō potest esse nisi re
latio: relatio aūt nō potest esse eadē ad
plures t̃minos. corp⁹ christi verū ꝛ my
sticum vel cōsecratio hui⁹ ꝛ absolutio
illius sunt distincti t̃mini. g̃ illud qd̄ est
relatio ad ɔsecratōem nō est idē cū ptā
te ad absolutōem. ¶ Dico g̃ ꝙ simplicit
sunt due claues: ita ꝙ absolute verū est
illud verbū xpi: Tibi dabo claues ꝛc. ꝛ
possent de po^a dei absoluta separi abin
uicē. sicut. n. aliq̄s nūc psidens pōt com
mittere alteri auctem cognoscēdi in cā
nō ɔmittēdo sibi auctez sentētiādi i ea:
vt si dicēt: ɔmitto t̃ auctem examinādi
cām istā: ꝛ referas mihi vt sniem. possz
ēt ɔferr̄ auctē sniandi sin̄ auctē cog̃scēdi

Due sunt claues.

vt si diceret cõmitto tibi q sine omi cognitõe cause sñies sicut placet. talis aũt ɔmissio nõ esset ordinata alicui cuꝰ volũtas eẽt obliq̃bilis. Jta ẽt posset deꝰ cõmittere auctem cognoscendi sine aucte sñiandi. Et eẽt ista ɔmissio ordĩata simplr si eẽt ẽt in humãis. ¶ Posset etiã deus de potentia absoluta alicui hñti uoluntatẽ obliq̃bilẽ ɔmittere auctem sententiãdi sine cognitõe in cã. ¶ De potentia aũt ordinata siue d facto ɔmittitur vtrunq3 cõmittit vtrũq3 cuilibet sacerdoti eccl'iastico ad minus complete ordinato. qd p tãto dico q2 si pus tpe datur sibi auctas celebrãdi q absoluẽdi ñ est pfecte ordinatus q̃tũ ad vtranq3 auctoritatem. si pmo fcõ obmitteret 2m. Sz an pcise sil' tpe vtraq3 ptãs det non assero. Qz si pus det vna q alia. qñ g ĩpmit caract sacerdotij. et q̃ mõ se hẽbit ista duplex clauis ad caracterem. ¶ Ad pmũ posset dici q sicut sũt due ptãtes ita duo caracteres. ꝛ vtrunq3 impmit i sig̊ pprio sensibili significãte illud inuisibile. utpote pmꝰ in datõe calicis. cũ ill' verbis accipe ptãtem celebrãdi ꝛc̃. 2º in ĩpositõne manuũ cũ illis uerbis accipe spm̃scm̃ ꝛc̃. At fm hoc patẽt q̃d eẽt dicẽdũ ad scõm: q2 vtraq3 ptãs est quidam caract. sed illi duo integrãt totũ ordinẽ sacerdotij. sed fm hoc etiã viderent esse duo caracteres corñdentes duabꝰ clauibus: uel essent due claues. ¶ Si g nõ placet tot caracteres ponere corñdẽtes vni ordini sacerdotali. põt dici q p vnũ caracterẽ sacerdotalẽ h3 q̃s ptãtem cõficiendi corpus xpi vbicũq3 ille impmat et p illũ ascribit iste familie xpi in tali gradu excellẽti utpote in gradu cibãtis populũ xpi in eccl'ia. Sicut aũt in istis curijs magnoꝝ pmotꝰ ad gradũ excellentẽ in familia dñi p hoc disponit ut habeat auctẽ aliquã respcũ alioꝝ seruorũ ita p hoc q iste in familia xpi in gradu excellẽtiori ɔstituit p caracterẽ sacerdotalẽ disponit de cõgruo ad hñdum ptãtem sup corpus christi mysticũ ligãdi ꝛ soluẽdi. ꝛ tunc caracter sacerdotal' ẽ dispositio ad istas claues: saltẽ coll'o vniꝰ nõ sepat a collatõne alterius. q2 sicut dictũ est q xps in eodẽ verbo Jo. 20. cõtulit ambas eccl'ie: ita ꝛ eps in eodẽ signo sensibili ꝛ vbo ɔfert ambas. vna3. q. excellentẽ ꝛ explicite. ꝛ aliã. q. iplicite. cuiꝰ visus est añs ad vsũ istius. ¶ Et ex hº p3 q aliqualit pñt dici vna clauis vnitate ordinis q2 ad actũ vnũ ultimũ. s. aptionis ordinant. ꝛ ad illũ vna subordinat alteri q2 remotior ab illo effectu.

De quarto articu

lo ptãs actiua cui statim corñdet passiua ꝛ nõ est impedibilis ipsa est sp potentia ppinq̃ ad agenduz. s3 si est alia cui ñ corñdet passiuuz in nã statim uel habito passiuo ipsa est impedibil' dum est actu impedita nõ est potẽtia ppinq̃ s3 remota: ut hr a pho. 9. metaph. c. 4. vbi vult q actiuũ ꝛ passiuum hñtia ɔplete potentiã actiuã ꝛ passiuã statim agunt nec o3 addere nullo exteriori phibente q2 hoc includit in rõne potẽtie qd nõ ẽ verũ nisi de potẽtia ut dicit potentiã ppinquã actui. ¶ Ad ppositũ ptãs ɔficiẽdi statim h3 mãm in natura q2 oẽm panẽ triticeũ. ꝛ est ptãs nõ impedibilis: q̃a qñcunq3 aliq̃s attemptat p eã facẽ i mã determinata ꝛ debita facit. Sz si hoc mõ esset de claue utpote q statim corñdẽt sibi p mã peccator penitẽs ꝛ nõ posset p actũ alicuius alterius ĩpediri q̃n intẽdẽs uti ea faceret qd facere intendit. tũc clauis esset ptãs ppinq̃ ad absoluendũ ꝛ tunc sequeret q sacerdos ex hoc q ordinatꝰ posset quẽcunq3 pctõre3 sibi cõfitentẽ absoluere nõ quidẽ q poss3 licite sed peccaret mortalit si hoc attẽptaret ɔ̃ phibitonem supioris. facit tñ sicut sacerdos phibitus quantũcunq3 si attemptat ɔsecrare ɔsecrat. ¶ Sz hec duo supposita cõiter nõ tenent. Non. n. tenetur saltẽ pmũ. s. q ex ordine hẽat materia3

sed oportet aliquē subditū sibi dari in
quē hēat iurisditōnē nō solū ad hͦ ut ri
te absoluat. sed ad hoc ut simplr absol
uat: qꝛ snia a nō suo iudice lata est nlla
Et ita videret etiā dicendum de scdo ꝙ
posset supioꝛ ad tps subtraheꝛ subditū
p suspēsiōem istius. ꝛ tunc ptās istius i
pediret simplr ita ꝙ si attēptaret absol
uere nō absolueret de facto. ¶ Est ḡ ſm
sniam istam ptās ꝯficiendi ptās ꝓpinq̄
sed clauis est potētia remota. ¶ Tū qꝛ ex
hoc ꝙ ē clauis in aliquo nō correspōdꝫ
sibi passiuum aliqd: nisi aliūde fiat sibi
passiuū. ¶ Tū qꝛ si est in aliquo pōt ipedi
ri p aliquē supiorē ꝓhibentē. Et ratio
dissilitudinis forte poneret qꝛ a pncipio
nulli nocuit nec ordinatōi eccle ꝙ q̄cun
q̄ꝫ sacerdos quācunqꝫ mām ꝯsecraret.
nocuisset āt si p collatōem clauiū in or
dine quilibet sacerdos fuisset index cuꝰ
cunqꝫ penitētis ꝛ potuisset q̄tūcunqꝫ ꝓ
hibitus exequi actū clauis. qꝛ in hͦ iste
posset facere piudicium aliꝫ: cuius iste ē
subditus. ¶ Quō ergo ſm istā viā cōeꝫ
saluabit ista ꝓpositio. Omni potentie
actiue corrn̄det passiua. in nā. n. si aliq̄
esset potentia actiua cui nō posset corre
spondē passiuū nisi p aliquā potenciaꝫ
actiuā illa pma nō esset poͣ actiua. ḡ a
sili h cū p clauē nō possit isti corrn̄dere
mā nisi p aliā potentiā actiuā. s. iurisdi
tionē. sequit ꝙ clauis nō sit potētia acti
ua. ¶ Et hͦ posset ꝯfirmari de ista ptāte
iudiciaͣ nullus. n. vꝫ posse hēe potentiā
iudicādi cui nullus subest ut iudicabilis
ab eo. ḡ clauis vn̄ clauis nō est ptās iu
dicādi. ¶ Si dicas ꝙ pō actiua q̄tūcūqꝫ
sit pfecta tn̄ reqrit mām. verꝫ est ꝛ ptās
ꝯficiēdi nō oꝫ reqrere aliā pōm actiuaꝫ
ad hoc ꝙ panis sit ꝯsecrabil. si. n. opor
teret ad hͦ ꝙ esset ꝯsecrabil ꝙ eēt dn̄s il
lius panis iā ptās sacerdotal nō essꝫ po
testas ꝯficiēdi nisi remota. ita in ꝓposi
to bn̄ oꝫ ꝙ aliqs sit penitēs offerēs se isti
ut absoluat. sꝫ si nō pōt eē mā absolubi
lis nisi fiat talis p aliā pōm ꝯcurrenteꝫ.

ista nō vꝫ esse potētia actiua absoluēdi.
¶ Nō silr ista ꝓpō est vlr va in nālibus ꝙ
qn̄ potētie actiue vnius rōnis corrn̄det
pmo pō passiua vnius rōnis cuilibet sb
ista corrn̄det q̄dlibet sub illa si nō sit de
fectus vtutis actiue. sed nō ē sic in ꝓpo
sito. qꝛ vni claui corrn̄det iste ut absolu
bilis ꝛ alteri nō: nisi dicat ꝙ clauis corre
spondet nō pctōꝛ ut penitens: sed pctōꝛ
sbditus penitēs.

De quinto articu

lo dico ꝙ in ecclia est duplex forus. vnꝰ
secretissimꝰ in quo idē est accusatoꝛ ꝛ re
us. ꝛ ad istū ptinēt claues pdicte. Est āt
alius forus publicꝰ: qꝛ ꝛ ecclia hꝫ aucto
ritatē corrigēdi delicta publica. ꝛ ibi re
qrit duplex auctas correspōdēs duplici
pdicte. sicut ad q̄dlibet iudiciū rectū re
quirit cognitio in cā illa ꝛ sniaͦ. Iste au
ctoritates ptinētes ad forꝫ publicū pn̄t
dici claues. De hac ptāte data ecclie hꝫ
M. 18. dicēte xp̄o petro. si peccauerit i
te frater tuus. ꝛ sequit tandē dic eccle. si
eccliam nō audierit sit tibi sicut ethnicꝰ
ꝛ publicanꝰ. et sequit: Amē dico uobis
q̄cūqꝫ alligaueritis sup terrā erūt ligata
ꝛ in cel. ꝛ q̄cunqꝫ sol. sup ter. e. so. ꝛ i cel.
Ex q̄ pꝫ ꝙ deus approbat solōnē ꝛ liga
tiōeꝫ eccle fcām i foro publico quā q̄ cō
tēpnit habēdus est sicut ethnicus ꝛ pu
blicanus. In hoc foro claudit eccla. i. cō
munio fideliū p excōicatōnem ꝛ apit p
absolōnē ab excōicatōe seu recōciliatōꝫ
¶ Ex hoc patet ꝙ iste claues nō sūt eedē
cū pōribus clauibꝰ: qꝛ iste sepant ab illis
utpote i hn̄tibus iurisditōem sine sacer
dotio ut in archidiacono ꝛ quibusdaꝫ
aliꝫs hn̄tibus iurisditionē ſm ordinatō
nē ecclie sine ordie sacerdotali: ꝛ ecōuer
so ut est in q̄busdam. s. cōibus sacerdoti
bus quibus nō est data hec potestas ex
cludēdi ab ecclia vel recōciliandi. ¶ Sꝫ
nunq̄d quilibet hn̄s iurisditōem pōt ex
cōicare ꝛ recōciliare. ¶ Rn̄ͦ excōicatio q̄
simplr est excōicatio q̄ est sola maioꝛ est

exclusio alicuius a cõione fideliũ. ñ q̃dẽ exclusio corpalis que fit in incarnatiõe uel exclusione ab alijs. sed excludẽdo p ꝓhibitõem ne cõicet cũ alijs nec alij cũ eo. Nullus aũt nõ subditus isti tenetur seruare instõnez istius: sicut nec p̃cepta eius. g̃ vĩ ꝙ nõ subdit⁹ nõ tenet vitar̃ excõicatũ ab isto. Si ergo p excõicatõem tenet q̃libet xp̃ianus vitare excõicatuz oz ꝙ hoc sit p p̃ceptum illius cui tenet obedire q̃libz xp̃ian⁹. ⁊ tunc seq̇t ꝙ nll's iferior aucte ꝓpa possit excõicare: lz posset excõicare: ꝙ ad suos sb̃ditos. h⁹ est p̃cipere suis ut caueant suuz. ⁊ tũc sequit ꝙ q̇cunq3 inferior si simplr excõicat. excõicat ex cõmissione illius cui tenentur oẽs alij obedire q̇ tenent istũ excõicatuz vitare. ¶ Et ex hoc sequit ꝙ illud cadit sub illa regula iuris qȯ nõ est ꝯcessũ est ꝓhitum v̇a est de his que nõ ꝯueniunt regularit nisi alicui ex aliqua ꝯcessione spãli. et tunc ex eiusdẽ aucte tenent gnãliter xp̃iani excõicatuz vitare: cuius auctoritate incurrũt penã excõicatiõis minoris si nõ vitãt. illaz .n. incurrũt aucte legislatoris. nõ aucte huius iudicis ptícularis. ¶ Si hoc nõ placeret oporteret q̃rere vñ ṗmo a ṗncipio eccl'e habuit q̇libet talis q̇ mõ cõiter excõicat in eccl'ia auctem sup oẽs xp̃ianos ut tenerent sibi obedire cauẽdo istũ excõicatũ ab eo pp eius p̃ceptũ ut eius. Et tũc quõ fuissent auctes inferiores limitatõres quantum ad numeꝝ sb̃ditoꝝ saltẽ quãtũ ad isti⁹ p̃cepti obseruantiã. ¶ Et q̃re nõ ita istorũ sicut ⁊ alioꝝ querat q̇ vult. ¶ Si ṗª snĩa est uera tũc sacerdotes prochiales ⁊ alij ꝯsiles in nullo casu pñt excõicare nisi in quo inuenit exp̃sse eis ꝯcessuz. et sic excludunt quedã p̃icula q̃ ꝓueniunt ex ꝓnitate quorundaz fatuorum ad excõicandũ. frequẽs si quidẽ est hui⁹ gladij pcussio in ecclesia que tñ raro ab apostolis inuenit extracta. in omnibus enim eplis pauli nõ inuenies ꝙ excõicauerit nisi tribus vicib⁹. ¶ Prima p̃terea ad corin. 5. Oio inquit inter uos audit fornicatio qualis nec inter gentes ita ut vxorem patris q̇s habeat. ⁊ sequit: ego aũt absens corpore. p̃sens autem spiritu iam iudicaui eũ ut p̃sens qui hoc operatus est in nomine domini iesu xp̃i congregati uobis in vnũ: ⁊ in eo spũ cũ virtute dñi iesu tradere huiusmodi hoiem sathane in interituz carnis ut spirit⁹ saluus sit in die dñi. ¶ Idẽ in ṗma ad thy. Quidã circa fidẽ naufragauerunt ex q̇bus mencus ⁊ alexander quos tradidi sathãe ut discãt ñ blasphemare. ¶ Idez ad gal. ṗmo. Si q̇s uobis euãgelizauerit p̃ter illud qȯ accepistis anathẽa sit. ¶ Alicubi tñ alibi legit apl'm bonis prohibuisse cõicare cũ malis. i. corin. 5. Si vis q̇ frater noiatur inter uos est fornicator aut auarus aut idolis seruiẽs aut maledicus aut ebriosus aut rapax. nec cũ hi⁹ cibum sumere. ¶ Itez thessa. 3°. Denũciamus uobis fratres in nomine dñi ut sb̃trahatis uos ab oi fratre inordinate ambulãte. ⁊ post pauca sb̃dit ibidem. siquis nõ obedierit uerbis nostris p epl'am hunc notate ⁊ nõ cõmisceamini cũ illo ut ꝯfundat. Et tñ qualiter liceat cõicare cũ illo subdit nolite. q. inimicuz existimare illũ sed corripite ut fratrem. ¶ Idem. 2. thymo. 3. Erunt hoies sese amãtes. ⁊ post pauca. hos deuita. Ibidẽ alex. erarius multa mala mihi prestitit quẽ ⁊ deuita. ¶ Idẽ ad titũ. 3. Hereticuz hominẽ post vnã ⁊ scd̃am monitionez deuita. ¶ Et Io. in 2ª ca. sua. c. siquis uenit ad uos. ⁊ hanc docrinã nõ affirmat nolite euz recipe in domo nec aue ei dixeritis. Qui .n. dicit cõicat eis opibus malignis. ¶ Tm̃ ergo in ṗmis duab⁹ auctoritatibus videt snĩa excõicatõis simpliciter lata. ⁊ patz ꝙ ibi fuit cã iusta qz peccatuz enorme et publicũ ⁊ forma debita: quia ꝓcessus legitimus ⁊ intentio recta: quia intẽdebat correctio deliquentis. vnde ⁊ ṗmus ille p illã excõicatiõez correctus est: ut patet p epl'am scd̃az ubi

monet eos eum ꝯsolari ne absorbeatur ꝓfundiori tristicia. alij non leguntur peni tẽtes fuisse forte iam erant apostate a fide ⁊ ꝑmãserunt ibi. ¶ In tertia auctoritate est ꝯtra ꝑdicantẽ aliquid repugnãs fidei. In alijs aũt ubi ꝑcipit vitare malos uel simplr̃ uel quantũ ad aliq̃s act' non videtur ita plene esse lata sñia excõmunicatõis: quia nõ vident illi per hoc traditi sathane. dicit. n. ꝙ quos apl's tradidit sathãe statim habuit diabolus potestatẽ vexandi eos. nõ sic aũt ꝓbabile ẽ factum de omnibus malis quos scribit esse vitandos.

Ad argumẽta. Ad

ꝑmum pꝫ ꝙ illa auctas apoc. nõ dꝫ itelligi de claui ministeriali: sed de ꝑminẽti q̃ est auctas sñiandi vniuersalit ⁊ irreuocabiliter. ¶ Ad scdm magister expõit illã auctoritatẽ di. ista. c. 3. ꝙ tm̃ p colũbam uel eius mẽbra fit digne remissio uel redẽptio peccatoꝝ. fit tamẽ p alios sed non digne uel recte. dat enim de' bñdictõem digne poscenti: etiam per ministrũ indignũ quod ꝓbatur per Jeroñ. super illud Ma. 16. Tibi dabo claues regni celorum. Et per Augusti. in li. q. no. ⁊ vete. testa. q. xi. Uolũtas sacerdotis obesse uel prodesse nõ potest: sed meritum benedictionẽ poscentis. ¶ Ad tertium patꝫ ex secundo articulo: quia c' auis scientie non est aliqua scia: sed ẽ auctoritas noscendi. hoc est inquirendi et examinãdi causam rei. ¶ Ad quartum patet ex quarto articulo: quia ẽm vnã opi. clauis est de se tm̃ potestas remota ⁊ ad hoc ꝙ sibi respondeat materia requiritur in eo alia potestas. s. iurisditio vel saltẽ per aliã potestatem actiuã subĳcitur sibi mañia ut fiat materia capax actionis eius. Scdm aũt aliam opi. clauis est potestas ꝓpinqua: ⁊ includit iurisdit onẽꝫ priuatam. quid enim aliud est iurisditio ꝙ̃ auctoritas dictandi ius. Et hoc quid aliud ꝙ̃ auctoritas iudicãdi ⁊ sententiandi. ¶ Ad quintum patet ex quinto articulo. concedo enim ꝙ nõ ordinatus potest habere claues alias ptinentes ad forum extrinsecum: ⁊ ordinatus non habere. tamen ad hoc ꝙ sit hierarchia ecclesie. id est in principatu eminente oportet ꝙ habeat illas claues exteriores: ⁊ cuꝫ hoc presupponitur ꝙ habeat interiores. vnde nullus ordinatur episcopus nisi prius in sacerdotem fuerit ordinatus.

H D questio

nem motam distincti. 18. dicuntur due cõclusiones. prima negatiua scilicet ꝙ vis clauium non se extẽdit ad remotioem culpe uel pene eterne. quod videtur magister sentire di. prima. De' inquit per se tantum dimittit peccatuꝫ quia ⁊ animã mundat ab interiori macula: ⁊ a debito eterne mortis soluit. ¶ Quid ergo faciunt sacerdotes euangelici? Respondet tribuit eis potestateꝫ ligandi ⁊ soluendi. i. ostendendi eos ligatos ⁊ solutos. quod probat per illud de leproso pus sanato ꝙ̃ ad sacerdotẽ missो. Luce. v. Similiter de Lazaro prius suscitato ꝙ̃ discipulis ad soluenduꝫ tradito Jo. xi. Item per Hiero^m. super illud Math. 16. Tibi dabo claues in Leuiti. Inquit se ostendere sacerdotibus iubentur leprosi quos illi non faciũt leprosos ul' mundos. sed discernũt qui mũdi uel immundi sunt. ¶ Ex hoc dicit magister: ꝙ olim sacerdotes legales habebãt iurisditõnem in curandis leprosis. hoc nunc habet sacerdos euangelicus in retinendis uel remittendis culpis. ¶ Additur affirmatiua ꝙ vis clauium se extendit ad penam temporalem. ⁊ in hoc magister exponit aliter quomodo sacerdos euangelicus soluit ⁊ ligat: quia ligat ad penam temporalem quaꝫ imponit confitenti. Soluit autem cum a pena debita aliquid dimittit uel per eam

peccatorem ad sacramentoꝝ cōiōnem admittit. ¶ Addit aūt ꝙ hec ptās respectu pene tpalis talis est ꝙ nō ratificatur actus ei⁹ nisi sit ꝯformis iudicio diuino .s. nisi tantā penā imponat quantū ꝑm iusticiā diuinā peccatis rn̄det. vbi grā: pone iste ꝑ pccīs suis tenet̄ ꝑm strictum rigorē ad penā. x. dierū. sacerdos ṽtute clauiū pōt sibi remittere penaꝫ triū dierūꝫ. ¶ Et esto ꝙ de thesauro ecclīe iste dispensator possit vnū diē vel duos remittere post totū hoc remanet iste obligat⁹ ad. vj. vel. v. dies nō ratificat̄ ista obligatio: qꝛ tūc clauis ptātis errat in ligando ꝛ soluēdo. facit. n. eū magis solutuꝫ a pena tpali q̄ꝫ de⁹ iudicet eū solutū: ꝛ ꝑ ꝯn̄s nisi ille hos. vj. dies hic soluat: residuuꝫ ab eo exiget̄ in purgatorio. ¶ Contra pᵐ: qꝛ tunc sacr̄m pn̄ie nō eēt sacr̄m no. le. nec aliquā cālitatem vel dispōem h̄ēret causalē ad primā grām: qꝛ nunꝙ̄ digne susciperet̄ nisi ab h̄n̄te iaꝫ primā grām. nullus. n. digne oñditur solut⁹ a deo nisi ṗus sit solut⁹. ¶ Item susceptio istius sacr̄i est instr̄m ad gratiaꝫ: hoc est dispō efficax et necessaria ex statuto diuino ad grē susceptōem. Instr̄m aūt vl̄ dispō ṗma nō est signū rememoratiuū siue ostensiuū alicui⁹ vt iam p̄teriti sed futuri. ergo collatio sacr̄i pn̄ie ad h° vt fiat digne nō oportet vt sit signuꝫ absolutiōis diuine p̄cedentis. ¶ Cōcedo ista vt diffuse declaratū est di. xiiij. q. iiij. ꝙ sacr̄m pn̄ie pōt digne recipi ab attrito: ꝛ hoc tāta attritione q̄ nō sufficeret per modū meriti ad iustificatiōeꝫ suscipiendam in t̄mino attritiōis. ꝛ si nō ficte recipiat̄ in t̄mino recipit̄ grā ṗma qꝛ a dō ꝯfertur. ꝛ absolutio sacr̄alis est signum efficax illius absolutiōis seq̄ntis in vltimo instāti ipius: sicut ꝓlatio verboꝝ ē signū ꝯfectionis corpis christi. ¶ Et ꝑm hoc patet quō sacr̄m hoc est instr̄m ad grām primā sicut dispō preuia eo mō q̊ alteratio potest dici instrumentū respectu generatōis substātie: quia dispositō

p̄uia. nō igitur ē simile de sacerdote legali respectu lepre: ꝛ de euāgelico respectu culpe. quia ille tm̄ exercuit aliquid quod erat signū rememoratiuū mūdationis lepre: et nihil qȯ esset signū ꝓnosticum efficax respectu mundationis sequētis. sed iste exercet actū qui est signū ꝓnosticum efficax mundatiōis seq̄ntis in vltimo instāti. nec tm̄ mentit̄ iste q̄a intelligit̄ absolutio eius ꝑ illo instāti ꝑ quo iste a deo ꝛ ab ecclesia ē absolutus ¶ Si dicas ergo sacerdos delet maculā ꝛ penā mortis et̄ne qȯ est propriū deo. ¶ Dico ꝙ vtrunqꝫ facit: si tm̄ duo sunt ibi de quibus dictū est al̄s: sed nō facit nisi instrumentalit̄ nō quidem attingēdo illum effectū nec ṽtute propria nec alterius: sed attingēdo aliquid prius quod ē dispō necessitans ad illū effectuꝫ necessitans ex diuina pactōne: ꝛ tale agēs causans dispōnem necessariā ad t̄minuꝫ dī agens instr̄ale vt est de alterante ꝛ generante. propriū aūt est deo p̄ncipalit̄ mūdare ꝛ remittere illud debitū etiā attingendo illū effectū. hoꝝ aūt neutrū ꝯuenit sacerdoti. ¶ Auc̄tes g̃ quas magr̄ adducit ꝓ se affirmatiue loquunt̄ ꝙ h° facit: ꝛ verū est ꝙ sacerdos euāgelicus oñdit illū mundatū ꝛ solutū ꝑ instāti ꝑ q̊ intelligit̄ sua absolutio. sꝫ nō hoc solū: imo sic oñdit ꝙ illa oñsio ē dispō p̄uia ꝛ necāria ad illud qȯ oñdit̄. hec ē. n. excellentia sacr̄oꝝ no. le. ꝙ eoꝝ susceptio ē dispō sufficiens ad grām. Illoꝝ aūt legaliū nec susceptō erat dispō efficax ad mundatiōem corpalem lepre vel hmōi feditatis. ¶ Esset autē sil̄e si loq̄remur de sacerdote legali purificāte aliquem per aq̄s aspersiōis ab aliq̄ irregularitate cōtracta in le. ex contactu lepre vel hmōi. tūc. n. sacerdos ille exercēt quendā actū q̄ esset signū efficax recōciliatōis h⁹ irregularitatis: ꝛ mūdationis illi⁹ poluti in cui⁹ mundatiōis actu vel t̄mino seq̄ret̄ effect⁹ signat⁹. s. ꝙ iste esset dign⁹ cōicare cum ceteris synagoge. ¶ Cōtra illud qȯ

dcm̄ est di. 2ª ɔclone pōt argui. nulli cō-
mittit ptās arbitrandi in cā alia cui' ar
bitriū nunq̄ erit ratū ꝓpter quācunq̄
diligētiā possibile adhiberi ab ipso sed
tm̄ a casu. uel per miraculū spāle. sed ꝑ
quācūq̄ diligentiā possibilē adhiberi a
sacerdote nō pōt ptingere ad illud indi
uisibile pene quo deus iudicat pctōrē
eē dignū. si ḡ attingat: hoc erit a casu uł
ꝑ miraculū spāle. nec erit ratū ꝑ te nisi
illud attingat. ergo nō h3 auctoritatem
aliā arbitrādi. ¶ Cōfirmat qꝛ nec est ve
risile q̄ deus dederit ptātē eccłe arbitrā
di: sic q̄ ipse uoluerit arbitriū eccłe rati
ficare: ⁊ tn̄ q̄ impossibile sit eā recte ar-
bitrari. sic nihil ratificat nisi a casu uel
ꝑ miraculū spāle. ¶ Itē nullus ɔstituit
arbiter int̄ ptes sub hac ɔditiōe q̄ p̄cise
arbitret ad uolūtatē vnius ptis. ⁊ hoc
maxime qn̄ nō pōt nosse determinate uo
luntatē illius ptis. Sz in iudicio penitē
tie ptes sūt deus ⁊ pctōr int̄ q̊s est sacer
dos arbiter. ḡ non obligat p̄cise ad arbi
trādū illā penā quā sibi deus infligeret
maxime cū nō possit sibi ɔstare d̄ uolū
tate dei q̊ ad hoc p̄cise ut ē mēbrū ecclie
¶ Itē si sacerdos imponat pn̄iam aliq̄n
tulū maiorē quā rn̄deat peccatis: nō est
ꝓbabile q̄n penitēs teneat eā iplere. ḡ si
aliquātulū minus pena ɔdigna illa vi
sufficē. nā si nō sufficeret aliqua citra il-
lā pūctalē quā dictat diuina iusticia. ḡ
nō oporteret explere aliā ultra illud pū
ctale diuine iusticie. ¶ Dico ḡ q̄ sic i aliis
ɔmutatōibus iusticia ɔmutatiua hab3
aliā latitudinē ita q̄ nō respicit in ɔmu
tatōibus indiuisibile. s3 mediū recte rō-
nis. Ita iusticia punitiua q̄ est ɔmutati
ua pene ꝓ culpa nō respicit necessario
gradū indiuisibilē pene corrn̄dentē hu-
ic culpe s3 est ibi alia latitudo infra quā
pena mior n̄ sufficit ultra quā pena ma
ior nō est iponenda. ⁊ extra totā ista3 la
titudinem clauis citra uel ultra ligās er
rat. ⁊ tūc nō imerito que soluit in terris
nō soluit in celis. i. nō ratificat: s3 intra

latitudinē nō errat. ⁊ iō arbitriū ratifi-
cat intm̄ q̄ q̄cq̄d iponit intra illā latitu
dinē hic o3 implere. ⁊ si hic iplet residu
um in purgatorio exiget. Et si min' im
ponat ⁊ expleat nihil maius exigetur in
purgatorio ¶ Istud aūt mediū i ista la-
titudine possibile est eē hōi notū per le.
dei cū adiutorio rōis nālis. ⁊ iō obliga
tio ad hoc mediū latū ē ad possibile ho
mi sine miraculo spāli ⁊ sine casu ⁊ for
tuna ¶ Sed nunq̄d penā a claue nō er-
rāte impositā tenet penitēs adimplere.
Rn̄° q̄ sic si uelit se submittere sacerdo
ti huic. ⁊ q̄tū ad absolutōnem culpe et
q̄tū ad susceptiōe3 pene totalis corrn̄dē
tis. qꝛ tūc obligat p̄cepto ecclie cui se uo
luntarie sb̄misit. Si aūt tm̄mō se uelit
submittē huic q̄tū ad ɔmutatōnem pe
n e eterne in tpalē: ⁊ nō quantū ad taxa
tiōem pene totalis. s3 tm̄ quantū ad illā
⁊ illius taxatōem vult se sb̄dere manui
dei uel h̄ uel in purgatorio. nō expedir3
talē sine absolutiōe repellere. tūc. n. rece
deret despatus. nec vi ꝓpter istā uolun
tatē esse in pctō mortali cū ɔteratur de
pctō ⁊ uelit puniri pena ɔdigna pro eo:
⁊ ab eo cuius est iuste eā infligere. l3 no
lit eā sibi infligi ab isto sacerdote. nec ip
semet uelit eā recipe ut sit minister ipsi'
infligēde ¶ Nec pōt dici hunc iobediētē
eccłe eē: qꝛ potest se submittere arbitrio
ecclie q̄tum ad iudiciu3 illud pn̄iale ad
qd̊ necessario tenet se sb̄mittere. l3 nolit
se submittere illi sequenti. Et p3 q̄ illud
nō includit necessario in p̄mo: qꝛ sacer-
dotes p̄mo exn̄te q̄tumcūq̄ vniformit
ualde uariāt sequēs. vnde ⁊ frequenter
ꝓpter uoluntatē ɔfitentis ad sb̄eundū
penā nō magnā dāt aliquā modicā pre
dicēdo sibi q̄ o3 residuū soluere in pur
gatorio. ⁊ cū illa parua sit manifeste im
ꝓportionata culpe ⁊ oio extra illa3 lati
tudinē nō ꝓpt hoc n̄ recipit talis sacra
mentū pnīe. Eodē mō videt q̄ pōt oio
penā nullā sibi imponē ꝓpter r̄sistentiā
eius ad sustinendū p̄dicendo sibi q̄ totā

illaz penā oz soluere in purgatorio. Et aug⁹. hoc innuit q si vix tali inclinabili imponat pnia aliqua displicēs. timendū est ne inde accipiat occasionē recidiuandi in pctm̄ mortale. quia pꝛoiciendi illaz penitentiā in quo peccabit mortalit p⁹ q uoluit se submittere sacerdoti in eius susceptōe. Sed dato q erret clauis scientie nō tn̄ ptās clauis nunqd arbitriūz ratificat in celo: Rn̄º clauis scie errat qn̄ nec bn̄ reqrit nec examinat illa q pertinēt ad hoc iudiciū: utpote si circūstātie alique fatue que nec aggrauāt nec alleuiāt sed placent aurib⁹ prurientib⁹ ꝯfessoris si etiā nō reqrit de attritōe ꝯfitentis sed tm̄mō ut audiat eum ac si narraret vnā narratōem uel fabulaz. ⁊ in pmo q dē lz aliquid fiat qđ nō esset faciendum si tn̄ nihil cōmittat qđ esset faciendū ut pote circūstatijs nō reqrendis reqsitis requirunt ille que essent reqrēde pōt sed rectū iudiciū. sed in 2º omissa reqsitiōe displicētie ꝯfitentis nō pōt sed rectuz iudicium nisi casualit. Breuiter g dico q si clauis scie erret exequēdo nō necessaria ad illā cām uel illicita peccat cōfessor. lz si nihil omittat de necessarijs ad cognitōem cāe pōt recte iudicare. Si āt errat clauis scie omittēdo aliqd qđ est necessariū ad cāe cognitōem: ⁊ peccat ⁊ non pōt recte iudicar nisi a casu ⁊ potissime de attritōe uel ꝯtritōne ꝯfitentis. Q. si penitēs ōndat se dolentē cū tn̄ nō sit est fictus ⁊ recedit a vā pnia: ⁊ cū nouo peccato nec clauis scie errat. sed penitens in piculū sui errat: ⁊ tūc ratificat iudiciū sacerdotis in celo. hoc est q fecit qđ suū est. qz ut hō nō potuit cor vidē nisi p siª exteriora. sed nō ratificat quantū ad illum suscipientē: qz nō est capax istius sicut ōndit se capacē. Sed esto q aliquo necessario omisso a casu fec iustā sniaz. Rn̄º ratificabit quantū ad suscipientez si nō est fictus ita q si sufficeret illaz penā implere. sed nō ratificabit ex pte confessoris qn peccet errādo. Et isto modo oportet distinguere q aliqn̄ ratificabit arbitriū ex vtraqz pte. s. tam sacerdotis q suscipientis. aliquādo ex parte illius non istius.

Ad argumēta.

Ad pmum ꝯcedo vtrunqz membꝛuz distinctōis. Et cum dr̄ ꝯtra pmū q tūc possz totā penaz remittere. nego. qz aliqđ est mediū determinatū fm rectā rōnem in quo stādo remittit recte: sed nō ultra. Et cū dr̄ q saltē p plēs absolutiōes remitterz. hoc tangit bonā difficultatem an iterata ꝯfessio eorundē peccatorum vi clauiū plus ⁊ plus de pena remittat vr̄ pbabile q sic: quia eiusdē rōis est absolutio 2ª cū pma. ergo pōt eandē virtutē hr̄e respectu alicuius ptis pene remittende. ⁊ p ꝯñs p aliqđ absolutōnes finitas cū culpa illa hēat ptitōem in ptes finitas posset totalit remitti. siquidē omne finitū p ablatiōem ptiū finitaꝝ aliqties sūptaꝝ totalit ꝯsumitur. Quid g melius q sp ꝯfiteri quousqz post centesimā ul milesimā ꝯfessionē esset tota pena remissa debita quibuscūqz peccatis cōmissis. Videt pbabilius q 2ª absolutio vtute clauiū nullā ptē pene remittat. nā h fugere ad ptes eiusdē q̄titatis uel eiusdē pportōis nihil est qre nō ē rō qre 2ª absolo nō pōt auferre ptem eiusdem q̄titatis si quā posset: Nec mirū si nullā pōt. qz illud iudiciū semel latum sine errore deus ratificat in celis. qđ est irreuocabile. g rōnale est q sic ratificet q sit initerabile. nō dico q illicitū uel impossibile sit iterari: sed tn̄ cū fructu isto quē nunc habet nō est iterabile. hoc videmus in sentētijs diffini iuis in foro litigioso quibus absoluunt accusati qn̄ inueniunt innocētes nec postea replicatur inquisitio ut sit pcessus in eadē cā. nec si replicaret p illā scđam sententiaz iste absoluentur sed p pmaz. qui enim solutus est amplius nō absoluit: quia nllus soluit nisi ligatus. Ad scđam ptē disti

ctionis ɔcedo ꝙ penā inflictā a sacerdo
te que nō excedit totā illā latitudinem
iusticie tenet ɔfitens soluere ⁊ sufficit.
¶ Sed dices vnde sciet iste cōfitens si ex
cedat latitudinē an nō ¶ Rñº uel a le. di
uina si peritus est in ea ꝑ se uel si nō pōt
requirere ab aliquo ɔfessore de cuiꝰ pru
dentia magis ɔfidit: vl' si nolit se sūmit
tere ɔfessori aliȷ̄ nec ꝑ industriā suā suf
ficit ad hoc ꝙ iudicet de pena hac si sit
ɔdigna culpe an nō: seruet penā sibi im
positā: maxime si sibi videt excedere pe
nā ɔdignā. Si aūt videat sibi deficē: tu
tius est adire aliū confessorem prudētē
q̄ exponē se purgatorio ¶ Scōm arᵐ cō
cedo ꝙ vsus clauiū extēdit se ad culpaꝫ
remittendā: ⁊ ad debitū pene eterne. sed
instrāliter ⁊ ꝑ hoc pꝫ ad ꝑmū in oppo
sitū ¶ Ad scōm dico ꝙ sicut baptismus
fluminis nō habentis ꝑus grām ɔfert ⁊
hñti auget. ⁊ frequent in adultis ꝑcedit
baptismus flaminis baptismū fluminis
si tñ nō ꝑcederet ut in puulis conferret
ꝑ baptismū ꝑᵃ grā. ita frequent h adul
ti ꝑ attritionē tanq̄ ꝑ meritū de ɔgruo
iustificant anteq̄ confiteantur ꝺm illas
auctoritates Augus. ⁊ Cassiod. ⁊ tunc i
susceptōe sacramenti augetur eis gratia
Sed esto ꝙ non habuerint sufficientē
attritionem ꝑ modum meriti ad iustifi
cationem. ⁊ per consequens in peccato
existentes. ⁊ tamē aliqualiter attriti cō
fitentur in ultimo instanti recipiūt gra
tiam virtute sacramenti. loquūtur er
go ille auctoritates de iustificatis ꝑmo
modo. sed per hoc non excludunt iu
stificatōnem secundo modo: ut satis pa
tet de baptismo secundo modo.

Di. 20.

Sciēdum est

etiam distinct. 20. circa quam quero vtrum pe nitentia in extremis ua leat ad salutem. videtur ꝙ nō Aug'. in quodam sermone. ⁊ ponitur in littera loquens de sic penitente. nō ꝑsumimus ꝙ bñ hinc exit ¶ Idez ⁊ ponit in littera ⁊ de pe. di. vȷ̄. Periclosū est ⁊ interitui vicinū vsqꝫ ad mortem ꝑcrastinare pe nitentie remedium. ex hac auc. sic argu itur. peccat mortaliter q̄ se exponit peri culo mortis sue; sed talis est ꝑtrahens penitentiā vsqꝫ ad ultimum. g̃ ⁊c̄ ¶ Nō firmat per illud aug'. in sermone inno centum hac aiaduersione ꝑcutit pctōr: ut moriens obliuiscat sui qui dū viuēt oblitus est dei. Item ecclesiasti. 27. Ui uus ⁊ sanus ɔfiteberis. adducit illud au gus. age pniam dū sanꝰes si sic egisti. egi sti q̄ tempore peccare potuisti. si vis pe nitere qn̄ iam peccare non potes pctā te dimiserūt nō tu illa. Ex hoc sic arguit Nulla penitentia sufficit ad salutem ni si sit uoluntaria: sed penitens in extre mis non dimittit peccata sua. sed illa eū ꝺm aug'. ergo ⁊c̄ ¶ Itē nihil ordinanđ ē a legislatore quod est occasio transgre diendi le. ⁊ precipue multis. hoc patet: quia tunc legislator aliquid faceret per se: quod estꝫ in destructionem legis sue Sed penitentiam serotinam ualere est occasio continuandi peccatuꝫ pro tota vita ¶ Quis enim non continue pecca ret per totaꝫ vitam si breuis penitentia in fine saluaret. ergo ⁊c̄ ¶ Item nulli di mittitur peccatum mortale nisi per ali quam penaꝫ temporalem correspondē tem peccato. sed talis penitens in extre mis nullam penam soluit. uel salteꝫ nō sufficientem. nec peccato correspondē tem ¶ Si dicatur ꝙ penam temporaleꝫ debitam peccato in purgatorio soluet. ¶ Contra moriens in peccato morta li damnatur statim. ergo moriens in gratia statim saluabitur. et per conse quens nulla pena soluetur post hanc vi tam. ¶ Contra Augusti. de vera ⁊ fal sa penitentia distinctione. 7. ⁊ ponitur in littera. Penitentia si in extremo vi te hyatu aduenerit: saluat ⁊ liberat: quod probat: subdens: multum fuit

fuit sera latronis penitentia sed non fu-
it sera eius indulgentia de quo habetur
Luc. 23. ꝓbatur etiam per illud Eze. 18
⁊. 23. Quacunqꝫ hora ingemuerit pec-
cator ⁊c̃.

In ista q̃uestione

due sunt ꝯclusiones satis certe. Prima
est hec. penitentia vera siue interior so-
la siue exterior cum susceptiōe sacramē-
ti penitentie sufficit ad salutē alicuius
in extremis. ¶ Secūda ꝙ penitētia que
videt̃ haberi in extremis vix ē vera pe-
nitētia sufficiens ad salutē. quia diffici-
le tūc est habere veram penitentiā. Pri-
mū pꝫ ꝑ aug⁹. ⁊ ponit̃ in lr̃a qm̃ deus se-
per potens est etiā in morte p̃miare qui
bus placet. cū ergo opus sit nō hominis
sed dei fructuosa penitētia inspirare. p̃t
eam qñcūqꝫ vult sua misericordia. ⁊ ꝑ
rōnem pꝫ quia siue penitentia interior
sola ꝑ modū meriti de ꝯgruo si ab aliq̊
in extremis habeat̃ hoc disponat ad iu-
stificatōem: siue sacramentū penitentie
ꝑ modū sacr̃i opetur ad eandē si ab ali
quo in extremis habeat̃ hec uel illa ha
bet̃ eadē rō ꝑceptōnis gr̃e que ⁊ in alio
penitēte. ⁊ ꝑ ꝯñs gratia ꝑcipiet̃. ⁊ sic sa-
lus. ¶ Secūda ꝯclusio ꝓbat̃ p̃mo: ꝙ tē
impedit̃ vsus liberi arbitrij: uel vsus li-
ber rōnis ⁊ uolūtati ex dolore ul' timor̃
inherentib⁹. nō enim dico aliquē esse in
extremis q̇ grauat̃ morbo s̄m cōem le.
curabili: ut febre tertiana. uel huiusmo
di nec qui subito moritur cuius mortis
adhuc nulla apparet cā. sed qui ex caus̄
euidentibus iam positis iudicatus ē ꝓ-
ximus morti s̄m cās inferiores opantes
ut in pluribus: utpote in infirmitate q̃ñ
iā attigit ad gradū dispatū iudicio me-
dicoꝝ. uel in alijs ꝑiculis ut submersio
ne ⁊ hi⁹. statim iminet mors: ⁊ in istis i
quā: uel est maximus dolor in ꝑte sensi
tiua: ul' timor maximus. Et vtraqꝫ pas
sio uehemēs nata est impedire liberuꝫ
vsum rōnis ⁊ uolūtatis. quia s̄m aug⁹.
83. q. q. 36. Passiones cāte a tristātibus
uel tristibus. plus mouēt ꝙ passiōes cā-
te a delectabilibus. passio aūt delectatō-
nis vehemēs qñqꝫ impedit totalit̃: vel
fere vsū rōnis: ut dī de ci. dei. actus aūt
displicētie de pctō ad hoc ꝙ sit sufficiēs
ad verā penitentiā siue intrinsecā solaꝫ
siue ad dignā susceptionē sacramēti pe-
nitentie reꝗrit liberū vsū rōnis ⁊ uolū
tatis. ¶ Si dicas ꝙ dolor uel timor qui
inest nō totaliter impedit intellectū uel
uoluntatem cōcedo: sed multū impedit
⁊ ꝑ ꝯñs remissius ⁊ ip̄fectius vsus intel
lectus ⁊ uoluntatis tūc pōt h̄ri q̇ vix suf
ficit ad displicentiā sufficientē ⁊ reꝗsitā
ad verā penitentiā. hanc rōnem tangit
aug⁹. in lr̃a cū sera uenit penitentia tan
tus aliq̃ñ cruciatus ligat membra ⁊ do
lor sensū opprimit ut vix hō aliquid co
gnoscere ualeat. ¶ Scđo ad hoc ꝙ displi
cen͠a ualeat ⁊ sit ordiata oꝫ ꝙ sit debite
circūstātōata ⁊ max͠e circūstā͠a finis ⁊ p̄n
cipij acti p̄ncipal' ut. s. sit voluntaria ꝑꝑ
deū. sꝫ difficile est tūc h̄re actū sic circun
stantiā. tum quia q̇ vsqꝫ tunc fuit impe
nitens nō videtur tunc extorquere a se
ipso displicentiā nouā nisi timore pene
iminentis. p̄sumit̃. n. ꝙ si remotus esset
a pena sicut p̄us nō extorqueret a se ip
so illā displicentiā sicut nec p̄us. tuꝫ q̄a
saltem aliquid simpliciter inuoluntari
um videtur causa istius displicentie. nā
expectatio mortis videtur causa isti⁹ dis
plicentie. illa aūt est inolūtaria. ⁊ ꝙ nō
fit nisi ex suppositiōe cuiusdam inuolū
tarij non est simpliciter voluntariū. sic
nō omnino voluntarie proijcit q̇s mer
ces in mari si nō ꝓijcit nisi ex suppositi
one cuiusdā ꝑiclitatōis quam nollet. sal
tem qđ nō est nisi sit uolūtariū non est
multū acceptū alij. nec multū videtur
ꝓpter amorem eius factum. hanc rōeꝫ
tangit Augus. in littera oportet non so
lū timere iudicem: sed diligere. arbitrij
enim libertatem querit ut delere possit
commissa non necessitatem: charitateꝫ

nõ timorem. nõ igitur timeat penam q̃
penitet: sed anxietur ꝓ gloria. ¶Tertia
ratio: quia habitus malus vsq̃ tũc ↄti
nuatus multũ retrahit ab actu peniten
tie. ⁊ hanc ratiõem tangit Augustin⁹ in
lr̃a: cum filij quos illicite dilexit sint p̄
sentes vxor ⁊ mundus ad se vocet mul
tos solet penitẽtia serotina decipere. in
tellige hic delectabilia esse p̄sentia in se
vel in fantasmatib⁹ vehemẽter impr̃ssis
⁊ siue sic siue sic ex vehemẽtia habitus
cõtinuati multũ inclinant ad se inordi
nate amanda. ⁊ per cõsequens magnã
faciũt difficultatẽ ad habendũ magnã
displicentiam de eis ad hoc vt sit dispo
sitio sufficiens ad deletionem culpe.
¶Quarto. quãto aliquis est minus dñs
sui actus tanto requirit intensior displi
centia ad hoc q̃ sit dispositio sufficiens
ad deletiõem culpe. Iste autẽ minus est
dñs: quia nullo modo est dñs actus ex
terioris ad peccandũ. requireretur igit
ẜm strictam iusticiã intẽsior motus dis
plicentie ad iustificatiõem eius q̃ ad iu
stificationem sani: cum vix possit habe
re eque intensum. Et hanc ratiõem tan
git Augustinus in lr̃a. Age penitentiã
dum sanus es: si sic agis securus es: qa
penitentiã egisti q̃ndo peccare potuisti.
si vis agere penitentiã quando iam pec
care nõ potes: peccata te dimittũt: non
tu illa. ad minus nõ tu ita libere illa di
mittis sicut ille san⁹. ⁊ ideo quãtum de
ficit in te de libertate: tantũ ẜm rigorẽ
requirit in te motus intensior quẽ vix
vel nunq̃ poteris habere. ¶Ideo dicit
Augustin⁹ q̃ magnũ est cui deus tũc in
spirat siquis est veram penitentiã. quia
vix vl' nunq̃ est aliquis qui habeat dis
positionem de cõgruo: vt cui inspiret.
¶Ex istis sequunt duo correlaria. vnũ
q̃ sano psuadendũ est vt sanus penite
at incutiendo sibi timorem q̃ periculo
sum sit expectare serotinam penitentiã
ꝓpter ratiões predictas. ¶Aliud corre
larium q̃ infirmo iam ad articulũ istũ
deducto suadendũ est vt ẜm suã possi
bilitatem laboret ad penitentiã ordina
tam vt. s. nõ obstante dolore vl' timore
vtatur ratione q̃tum potest: ⁊ nitat ha
bere displicentiã voluntariã propter fi
nem debitũ. s. propter deũ et renitatur
male inclinationi habitus ⁊ delectionũ
presentiũ: ⁊ laboret ad displicentiã quã
tum poterit habere licẽ breuem. ⁊ ne in
desperatõẽ mittatur: extollenda ẽ sibi
dei misericordia: proponẽdo sibi exem
pla de latrone illo cuius fuit penitẽtia
sera: sed nõ sera indulgentia.

Ad argumẽta.

Ad primũ dico q̃ p̄sumptio est ẜm ea que
eueniũt vt in plurib⁹: ⁊ magis apparẽt
cõsona rationi recte: vt in pluribus vide
tur difficile: vl' impossibile tali bñ peni
tere propter rões dictas. tñ ista p̄sum
ptio nõ concludit de necessitate: q2 licẽ
vt in paucioribus ⁊ difficiliter possibile ẽ
oppositũ euenire: ⁊ iõ dicit Augustin⁹:
nõ dico q̃ saluabitur sed nec dico q̃ da
mnabitur. q2 de neutro põt homo esse
certus. ¶Ad secundũ cõcedo q̃ si scient
exponit se piculo salutis sue peccat mor
taliter: et ideo iste si aliquo actu elicito
determinat sibi nunq̃ penitere nisi i ex
tremis: illo actu elicito expõit se piculo
tali: ⁊ peccat mortalit. s3 etiã de illo pec
cato si sic peccauit possibile ẽ ip̃m peni
tere in extremis sicut ⁊ de alijs. ¶Ad ter
tium dico q̃ q̃diu aliquis habet vsum
liberi arbitrij põt peccare peccato inte
riori l3 nõ exteriori: saltem cõplacendo
in pctĩs iam p⁹us cõmissis. ⁊ ita põt pec
catum tunc dimittere p displicentiã de
eis: l3 necesse sit nõ peccare pctõ exterio
ri: sed etiã istud intantũ põt esse sibi ꝓ
tunc voluntariũ: vt habeat tũc volũta
tem q̃ si posset tũc peccare pctõ exterio
ri fugeret hoc omino: ⁊ nõ tm̃ displicẽ
tiam: sed aliã pñiam exteriorem habet
de peccatis p⁹us cõmissis saltẽ in voto
si supuiuat. ¶Ad aliud dico q̃ legislatõ

nõ debet ea ꝑtermittere que ſm ſe ſunt cõgrua in le. ordinata. lȝ aliquis ex illis accipiat occaſionem delinquendi: alioquin nunꝗ deus debuiſſet inſtituiſſe penitentiã aliquam in aliqua lege. quia ꝗlibet poteſt ex hoc accipe occaſionẽ delinquendi quã nõ acciperet ſi nõ poſſet poſtea penitere. nunc aũt ad le. ſimpliciter ordinatã pro ſtatu iſto nature lapſe requirit ꝙ penitẽtia poſſit eſſe fructuoſa. ⁊ qua ratiõe in quocunqȝ inſtanti ſanitatis: pari ratõe ⁊ in extremis: immo magis eſt neceſſariuȝ pro multis imperfectis ꝙ tunc poſſit valere. ¶ Dico igit ꝙ iſtud non eſt occaſio data a lege: ſed tñ accepta ab impfectis. ſm ſe aũt eſt occaſio ſeruãdi legem ꝓpter amorẽ legiſlatoris qui tante miſericordie eſt erga miſeros vt nunꝗ eis claudat ſinũ miſicordie ſue. ¶ Poteſt cõfirmari reſpõſio: ꝗa qñ ex aliquo directe prouenit mai⁹ bonum ꝙ indirecte tanꝗ ex occaſione accepta pueniat malum: tũc illud faciendum eſt ⁊ nullo mõ pretermittẽdũ propter talem occaſionẽ. ſed maius bonuȝ eſt quoſdaȝ vſqȝ in finem malos p penitentiam ſaluari ꝙ maluȝ ſit peccatũ ex iſtius occaſione factũ. quia p iſtaȝ penitentiam multi finaliter attingũt ad terminũ predeſtinationis diuine. per illã aũt occaſionem diuinaȝ nulli cadũt ab iſto: ⁊ ſi aliquãdo peccant tamẽ nõ peccato quo finaliter damnentur. ¶ Ad aliud cõcedo ꝙ oportet iſtuȝ alia pena puniri ꝑ peccato. ſed hoc nõ debet ſibi imponi h: quia nõ poteſt illam hic implere. nec põt ſibi imponi ꝙ tãto tempe ſit in purgatorio: quia iſte ſacerdos nõ habet auctoritatem ſibi infligẽdi illam penam: ſed ꝓponenda eſt ſibi pena correſpondens peccatis tali mõ. ſi ſan⁹ eſſes talis penitẽtia eſſet tibi imponẽda: quã ſi ꝯualueris ſtudeas adimplere. ſed nũc es in manu dñi cõfide de miſericordia eius: quia etſi te puniat: tñ miſericordiã vel in caſu vbi nõ poteſt ꝓtrahi mult⁹ ſermo nõ oportet aliquã penaȝ ſibi ſpecificare: ſed tñ eum inſtruerẽ de iuſticia dei miſericõdi. ¶ Ad aliud quod obijcitur contra reſponſionẽ dico ꝙ illud nõ eſt ſimile. moriens eniȝ in peccato mortali nihil habet retardatiuũ a pena ꝯdigna. ſed iſte moriens in charitate: debitor tamẽ pene ꝓ peccatis cõmiſſis quorum penitentiaȝ nõ fecit habet aliquid retardatiuũ a gloria: quia nullus dum eſt debitor alicuius pene põt glorificari quia gloria ſicut nec penã ſecum patit: ſic nec debitũ pene: quia nec ſimul nec poſterius ꝑſoluende.

Di. xxi.

Solet queri

vtrum p hanc vitã ⁊c. Hec ẽ diſtin. xxi. quero primo queſtionẽ hanc: vtrũ poſt hanc vitã poſſit aliqđ peccatum dimitti. videt ꝙ non: quia nullus moriens iuſtus poteſt poſtea peccare. ergo nec moriẽs in peccato poteſt poſtea reſurgere. ꝯſequentia patet: tum a ſimili: qꝛ ſimile videt ꝓ aliquo ſtatu poſſe peccare ⁊ reſurger a peccato. tum a maiori: quia facilius eſt cadere ꝙ reſurger tum qꝛ reſurgere a peccato nõ videt cõpetere niſi ei qui poteſt mereri. ſed ꝗ nõ poteſt in aliquo ſtatu cadere nõ poteſt mereri. ¶ Item nullum peccatũ mortale poſt hãc vitam poteſt remitti. igitur nec veniale. cõſequẽtia patet: quia ſunt eiuſdem ratiõis cum nõ niſi ſm magis ⁊ minus differãt. ¶ Item Dam. xviij. c. Quod ẽ angelis caſus hoc ẽ hominib⁹ mors. ſed angelus poſt caſum eſt omnino inuariabilis ab huiuſmõi in qđ cadit. ergo ⁊ homo ab illo in ꝗ morit eſt inuariabilis poſt mortem. ¶ Item p penam minimã põt dimitti peccatũ veniale: dum tamẽ ſit voluntaria: vt aſperſione aque benedicte ⁊ huiuſmõi. pena mortis eſt maxima. qꝛ vltimũ terribilium eſt. iij. Ethic. ergo p illam ſi ſit acce

pta volūtarie ab isto morituro pōt de
leri omis culpa venialis. ergo post mor
tem nulli remanet dimittenda. ¶ Si di
cas q mors est inflicta p peccato origi
nali: et ideo nō pōt esse pena debita alī
peccato nec deletiua nec remissiua pec
cati venialis. ¶ Contra: originale peccatū
dimissum ē in baptismo. qz cōtra hoc
specialiter ordinat. ergo nō est mors in
isto pena debita p veniali. ergo vt prius.
¶ Cōtra magister in lra: et pbat p illud
M. xij. Lu. xij. et Marci. iij. Qui pec
cauerit in spūmsanctū nō remittetur ei
neqz in hoc seculo neqz in futuro. Addit
magister: ex hº dat intelligi sicut sancti
doctores tradūt q quedam peccata in
futuro dimittentur.

In ista q̄stione una
cōclusio est certa. s. q peccato dimisso in
hac vita pena debita p ipso potest sol
ui post hanc vitā. Quod pbatur rōne
quia nullus cū debito pene beatificat.
aliter enim pene simul soluēde sunt cuz
gloria aut post gloriā. sz neutro modo
quia nec pena pōt stare cum gloria nec
succedere glorie. igitur siquis aliqñ est
debitor pene oportet q prius illā soluat.
Iste aūt qui digne penituit in extremis
quod possibile est vt dictuz est di. prece
denti nō soluit dignā penam p peccato
de quo penituit. ergo illam soluet post
hāc vitam. Hoc etiā dicūt auctoritates
quas magister adducit in lra. vna aug.
.xxj. ci. dei. c. xxv. vbi tractat illud. Pº
rea ad Corinth. iij. de his qui edificant
lignū fenum stipulam: post isti9 inquit
corpis mortem donec veniat ad diē da
mnationis et remuneratiōis si hoc tem
poris interuallo spirit9 defunctorū qui
edificauerūt lignū fenū stipulam ignez
dicant perpeti trāsitorie tribulatōis ve
nialia cōcremantem nō redarguo. et se
quit: Grauior erit ignis ille q quicūqz
homo pati poterit in hac vita. Et idez
de vera et falsa penitētia. et ponit de pe

niten. di. vij. loquens de sero penitēte si
vita viuat dum moriat. intellige de vi
ta gratie: nō promittim9 q euadat oēm
penā. nam prius purgandus est igne pur
gationis qui in aliud seculū distulit fru
ctum cōuersionis. Hic aūt ignis etsi eter
nus nō sit: miro tñ modo grauis est. ex
cellit. n. oēm penam quā vnq passus ē
aliquis in hac vita. Et hāc sententiā di
cit magr di. xx. c. ij. Si inquit añ exple
tionem penitētie decesserint ignem pur
gatorium sentiūt et grauius puniunt q
si h explessent pñiam. Nec mirū: qa pe
na quāto minus volūtaria tāto minus
satisfactoria. et tota ista sentētia de pur
gatorio fundat in verbo apli. j. ad Cor
.iij. vbi dicit ipe saluus erit: sic tñ q̄si p
ignē dicit de imperfecto moriēte cū veni
alibus. ¶ Sed aliud nō est ita certū. s. de
pcco hic non dimisso an pñia debita p
ipo possit solui in futuro: et sic remitti.
et scdo an tale pccm hic non dimissum
possit h dimitti. ¶ De pmo istorū tanq
de certo tenet q nō de pcco mortali: qz
p ipo nō dimisso pena debita est pena
damnatiōis que nō remittet. ¶ De pcco
veniali oportet videre que pena sibi rñ
deat fm dei iusticiā. Et dicit q sibi p se
rñdet pena eterna. p accidens aūt tēpo
ralis. ¶ Primū pbatur: qz siqs damnet
p mortali et cum veniali p illo veniali
semp punietur. alioqn in inferno possz
esse redemptio alicuius peccati. sed nō
puniret a deo eternaliter: nisi iuste sibi
pena eterna deberet. ¶ Secundū pbat:
quia peccatū veniale stat cuz charitate
per quā homo ordinatur ad regnuz: et
per cōsequens ratōe illius peccato veni
ali debet pena tempalis. ¶ Cōtra primū
arguitur pmo sic: quia nō stat cum cha
ritate debitū pene etne. sed cuz charita
te stat veniale non tm nō deletum post
actum: sed etiā actualit cōmissum. patz
fm oms. ergo etc. pbatio ma. quia per
charitatem est aliquis dignus vita eter
na. sed si cuz hoc stat debitū ad eternaz

Alexander de hales prius dis in expone lrali

penā. igitur simul est aliquis dignus vi
ta eťna ⁊ pena eterna. sed hoc ē impossi
bile: q2 nullus pōt esse debitor pene pro
illo instāti ꝓ quo est ordinatus ad glo
riam. quia tūc simul possꝫ stare gloria
⁊ pena aliqua. ¶ Probať etiā maior ali
ter: quia post actuꝫ peccati mortalis ni
hil remanet de peccato nisi debitū pene
vt dictuꝫ est di. xiiij. q. pͥma. igiť si debi
tum pene eterne posset stare cuꝫ gratia:
peccatū mortale nō remissum possꝫ sta
re cuꝫ gratia: eo modo quo manet post
actum: ⁊ tūc idem esset amicus ⁊ inimi
cus. ¶ Item secūdo: essentialis pena da
mnatorū nō est pena sensus sed damni
illa aūt necessario ꝯcomitať quancūqꝫ
penam: quia nulla pena potest stare cū
beatitudine. ergo debituꝫ ad quancūqꝫ
penā eternā includit penaꝫ damni eter
nam: ⁊ per cōsequens penā essentialem
damnatōis. sed illa nō correspondet ve
niali. ¶ Item peccatū veniale ⁊ mortale
sunt improportionabilia in ratōe mali
cie vel offense: quia infinita venialia si
essent nō equarentur vni mortali in ra
tione offense. quia nec oīa illa auerte
rent a fine vltimo sicut vnū mortale. ğ
pena ꝑm iusticiam correspondens mor
tali peccato improportionaliter ⁊ in in
finitum excedit penam debitam venia
li. sꝫ nō improportionaliť et in infinitū
excedit in intensiōe. quia quelibet pena
ꝑm intensiōem finite excedit vel excedi
tur ab alia. igitur hoc erit ꝑm extensio
nem. igiť nō debetur veniali pena eťna.
hāc cōclusionem cōcedo. ¶ Ad ratōem
in oppositū diciť vno modo ꝙ peccato
veniali ꝑ accidens qn̄ coniungiť morta
li debeť pena eterna: nō aūt ratiōe sui.
¶ Sed hoc nō intelligo: quia deus semp
punit citra ꝯdignum. ⁊ esto ꝙ simplici
ter ꝑm rigorē puniret vsqꝫ ad ꝯdignuꝫ
omnino iniustū esset penā eternaꝫ infli
gere ꝓ illo cui ꝑm se debetur pena tem
poralis. ¶ Quantūcunqꝫ enim cōiungať
alteri hoc non facit istud infinitū exire
istud genꝰ culpe. ergo nec iuste correspō
det sibi pena in infinituꝫ excedens. ¶ Di
co ergo ꝙ peccato veniali siue hic puni
endo siue in inferno siue alibi nō debeť
nisi pena tempalis nec per se nec ꝑ acci
dens. quia ꝑm se ē talis offensa que ꝑm
se punitur per tempalem sufficientem.
Nec est inconueniens penam debitā ve
niali haberͤ terminū in inferno. quia et
vere penitens pͥmo ⁊ partem penitētie
imposite explens ⁊ ante totam expletā
recidiuans in mortale ⁊ in illo mortali
decedens ꝓ parte penitentie residua ex
plenda soluet penam in inferno: sed nō
nisi tempalem. quia exquo in remissio
ne peccatorū priori cōmutabatur debi
tum pene eterne in debitū pene tempo
ralis: nunꝙ̄ iste est debitor pro illis nisi
pene tempalis: ⁊ per cōsequens pena to
tali soluta erit liber ab istis: nō tamē in
inferno est redemptio illius. s. peccati ꝓ
quo iste est damnatus. quia ꝓ illo debi
tum pene eterne nunꝙ̄ fuit ꝯmutatum
in debitum pene tempalis. ⁊ ideo semp
manet illud debituꝫ si nunꝙ̄ potest esse
illa pena tota soluta. ¶ De secūda cōclu
sione potest dici dupliciter. vno mō sic
ꝙ nihil aliud ē culpe venialis remissio
ꝙ̄ solutio pene tempalis debite ꝓ ea. ꝓ
batur: quia post actū transeuntē culpa
que manet nihil aliud est nisi reatus ad
penam debitaꝫ. iste aūt reatus venialis
nō est nisi ad penam tempalem ex arti
culo ꝑcedenti: ⁊ per cōsequēs soluta pe
na tempali in purgatorio ꝓ isto veniali
ex hoc ipso ipsa culpa venialis remissa
est. nō sic autē de mortali: quia pena de
bita ei nō potest esse totaliter soluta: ni
si pͥmo sit eťna cōmutata in tempalem.
et ista cōmutatio vocatur remissio cul
pe mortalis. hec aūt remissio nō fit nisi
per volūtariam displicentiā ordinataꝫ
qualis nō habetur post mortem. ¶ Sic
patet vnus modus quomō post mortē
nō potest dimitti mortale: sed tm̄ pena
debita mortali pͥus dimisso. potest aūt

post mortē dimitti veniale prius nō di missum: quia potest solui pena totalis sibi debita: ꝛ in hoc ipm remitteretur.

¶ Si iste modus nō placet: quia viden tur sancti distinguere inter remissionez culpe cuiuscūqꝫ ꝛ pene: ꝛ maxime inter remissionem culpe ꝛ solutōem pene de bite illi culpe. potest dici alio mō ꝙ pec catuꝫ veniale in ista vita remitti potest nō tm̄ per penam interiorem vel exteri orem: quia illa nō est necessaria ad hoc sed ꝑ aliquem actū deo magis acceptū ꝙ peccatū veniale displiceat: ꝛ hoc vel relatū ab ipo operante ad hoc peccatū veniale remittendū: vel nō relatum ab ipso sed a deo acceptāte in ordine ad il lud. ¶ Ad propositū: opera istius ꝗ mo ritur in charitate etsi post mortē nō re ferantur ab ipso ad veniale in quo mo ritur dimittendū. nec etiam ipe habeat aliquem actū nouū meritoriū per queꝫ deleatur veniale: tamē illa opera prius facta possunt eē a deo relata ad remissi onem istius venialis post mortē. ꝛ hoc isto modo causa impedibilis dū est im pedita nō ponit effectum. dum vero est nō impedita ponit. sed merita isti᷒ mo riētis in charitate essent causa sufficiēs deletionis venialiū istius. vel relata ab ipo vel a deo acceptante illa in ordine ad istud. sunt aūt impedita dum iste vi uit si semꝑ actu manet in peccato veni ali. post mortem v̓o nō sunt impedita: quia tunc nō contrahit actū peccati ve nialis. igitur ꝑ illa delebūtur venialia post hanc vitā. ¶ Ex hoc sequūtur duo Primū ꝙ in instanti mortis remittun tur venialia: quia tūc nō manet actus peccati venialis: et per cōsequens tunc cessat impedimentuꝫ. ¶ Aliud ꝙ omne peccatū veniale morientis in charitate remittitur in hac vita nisi ille cōtinuat actum peccati venialis vsqꝫ ad morteꝫ vel ad instās mortis. ¶ Hoc secundū vi detur ꝓbabile nisi dicas deuꝫ hoc ordi nasse ꝙ bona merita istius reseruentur in diuina acceptatione vsqꝫ ad instans mortis: quando. s. desinit viator esse: et per cōsequens tūc retribuat bonū corre spondens istis meritis. nō sic aūt ꝓ ali quo instanti priori pro quo fuit viator.

¶ Istud est ꝓbabile in alijs: qꝛ cū quod cūqꝫ meritū mereatur vt credo augmē tum gratie: quia aliquem determinatū gradum glorie ad quem requiritur vt dispositio ꝑuia aliquis gradus gratie: ꝛ nō semper deus post quencūqꝫ actuꝫ meritoriū augeat gratiaꝫ proportiona tam merito: videt ꝙ augmentū debitū meritis remissis reseruet vsqꝫ ad instās mortis. Et eodem mō de ista deletione venialiū que est quoddā premium nō ꝑncipale istorū meritoꝝ sicut ꝛ augmē tum charitatis in tali vel tali gradu: et hoc est rationale: qꝛ in illo instanti iste ꝑmo fit in statu alio et ꝑmium merito rum reddi eis impediuit stat᷒ viatoris vel aliquid cōcomitans statum hmōi. Nec oportet hic assignare ꝙ hec refua tio ꝓ instāti mortis sit irrationalis: q̄a homo tūc maxime indiget propi maxi mas tentationes tūc imminentes. hoc enim nō est verum: quia in instāti mor tis anima est separata a corpe: ꝛ per cō sequēs nō est in via sed in termino: nec per cōsequens tunc exposita tentationi bus. ¶ Si neuter modorū istorū placet nec ꝑmus scilicet ꝙ idem est veniale re mitti ꝛ penā solui debitā illi. nec secun dus scilicet ꝙ ꝑ merita in vita habita ꝛ reseruata in diuina acceptatiōe delean tur in instāti mortis. queratur ali᷒ quē est difficile inuenire, nā motum aliquē bonum ꝑ quem tanꝙ per dispositōem vel meritū de congruo vel cōdigno de leatur veniale ponē in anima post mor tem nō videtur doctrine theologie cō sonum que ponit statuꝫ illum ab istis immunem.

Ad argumēta.

Ad primū nego consequentiā intelligendo

resurgere ꝑ liberari a peccato. ¶Ad ꝓba
tionem dico ꝙ nõ est simile: quia pecca
re est libere agere ⁊ ꝓ statu vie resurgerẽ
.i. immunem fieri a peccato non reqrit
libere agere etiã in via: quia vel ſm pri
mam opinionẽ nõ est nisi soluere penã
⁊ hoc est pati eam. vel ſm secundã non
est nisi ꝑ merita ꝑus habita in via: ⁊ ꝑ
tunc acceptata culpam nunc dimitti.
¶Ad secundã probatiõem cõsequẽtie cõ
cedo ꝙ facilius est cadere ꝙ̃ resurgere ꝓ
ut resurgere dicit actuȝ ordinatũ in po
testate simplicii resurgentis. sed si nõ ac
cipitur resurgere in ista remissione pec
cati venialis. ¶Ad tertiam ꝓbationem
falsum accipit. s. ꝙ resurgere tũc est per
actum volũtatis meritoriũ qui tunc in
fit. sed per actum meritoriũ qui ꝑus in
fuit in vita. ſm secundã opinionẽ vel ꝑ
nullũ actum meritoriũ: sed tñ per pati
penam ꝯdignam ꝓ illo peccato ſm pri
mam opinionẽ. ¶Ad secundũ nõ valet
cõsequẽtia: ⁊ ratio dicta est in ꝑma opi
nione ⁊ hoc ſm illã opini. ſm secundaȝ
esset dicendũ ꝙ merita facta in vita nõ
possunt acceptari ꝓ instanti mortis vt
per ea deleať mortale: quia deꝰ disposu
it mortale nõ delendũ: nisi per suscepti
onem voluntariã sacramẽti vel per ali
quam dispositõnem tanꝙ̃ meritum de
congruo tũc vel vsqȝ tunc inherentem
quando peccatũ deletur. nõ sic est in eo
qui decedit in mortali. ¶Ad ꝓbatõem
dico ꝙ etsi mõtale ⁊ veniale sint eiusdẽ
rationis in genẽ nature vel forte in ma
licia moris: vt genus ṽtutis distinguiť
ꝯtra gratuitum ⁊ peccatũ. nõ enim idẽ
est esse virtuosum vl' viciosum morali
ter: ⁊ iustuȝ ⁊ peccatoreȝ theologice: im
mo quãdoqȝ viciosus est iustior et ma-
gis virtuosus magis peccator vt als est
dictum. sed tamẽ nõ sunt ista eiusdẽ ge
neris vl' ratiõis in ratiõe offense diuine
⁊ ideo nec vniformiter remittunť. ¶Ad
tertiũ est similitudo quo ad hoc ꝙ an-
gelus cadens est in termino nõ in via:
sic ⁊ homo in morte. sȝ nõ oportȝ simi
litudinem esse q̃ntum ad stabilem ꝑma
nentiam in quocũqȝ: sed in illo quod ẽ
ꝑncipale in illo qui iam attingit tminũ
cuiusmõi est vita spiritualis ꝑ gratiam
vel mors spiritualis per peccatũ morta
le. ⁊ sic qui moritur in vita gratie semꝑ
viuet. qui võ moriť in peccato mortali
semꝑ permanebit. sed de peccato venia
li nõ oportet esse talem subtilitateȝ. qa
illud nõ est aliquid ſm quod ꝑ se atten
datur status bonꝰ vel malus vie vel ter
mini. quia potest stare cũ bono statu et
cum statu malo tam vie ꝙ̃ termini. sed
quãdo est cuȝ bono statu termini opor
tet ꝙ deleatur anteꝙ̃ plene habeat vlti
mus terminus. ¶Et ad aliud potest bñ
cõcedi ꝙ mors volũtarie accepta sit pe
na sufficiens ꝓ pena cuiuscũqȝ peccati
venial'. ⁊ forte ꝓ magna parte pene de-
bite ꝓ mortalibus dimissis. Nec obstat
ꝙ est pena necessaria: quia aliquis põt
necessariũ volũtarie acceptare. ⁊ sic hu
ic consonat qd̃ dictũ est in secunda opi
nione ꝙ peccatũ veniale deleať in instã
ti mortis cũ dicto in ꝑma opi. quia si ꝑ
solam solutiõem pena remittať in mor
te illa pena soluiť: ⁊ sic in morte venia-
le remittitur.

Secundo q̃
ro: vtrũ ꝯfessor in quo
cunqȝ casu teneať celarẽ
peccatũ sibi in cõfessio
ne detectum. videť ꝙ nõ: quia licitũ est
vnicuiqȝ renũciare iuri suo. ergo cõfitẽ
ti cum ius suũ sit peccatuȝ suuȝ celari li
cet huic iuri renũciare licentiando con
fessorem vt nõ teneatur illud celare.
¶Item Ber. de ꝑcepto ⁊ dispensatõe li°.
.iiij. Quod est institutũ propť charita
tem nõ debet cõtra charitatem milita
re. sȝ celatio peccati cõfessi in aliquo ca
su militaret cõtra charitatem. ergo ⁊c̃.
ꝓbatio mi. Quandocũqȝ peccatũ con
fessum esset cõtra bonũ cõmune: vt po

te crimen heresis vel ꝓditio reipublice: ⁊ maxime si ex cōfessione perciperetur istud nō tm̄ esse factum sed faciendū videtur cōtra charitatem esse cōtemnere bonū cōmune propꝫ bonū aliqḋ persone ꝑuate. ¶ Itez aliqui cōdixerunt interficere sacerdotem in tali nemore q̇ sacerdos cū eis est viator: vnus añ ingressuz nemoris penitet ⁊ cōfitetur eidem sacerdoti hoc peccatū. iste sacerdos alijs nō penitentibꝫ nō tenetur se exponere morti sine causa. ergo nec ingredi nemus. sz nō ingrediēdo reuelat facto alijs socijs cōfessionem illius cōfessi. nō eniz diuerteret ab eoꝝ societate: nisi iste fuisset cōfessus. ergo in isto facto et cōsimilibus licet reuelare cōfessionem ¶ Item sacerdos de facto absoluit aliquez episcopū symoniacū quod nō potest de iure: iste sacerdos teneꝫ confiteri ⁊ in speciali de isto peccato ⁊ sic circūstātionato: quia est mortale ⁊ iste circūstantie aggrauāt sed sic cōfitendo reuelat peccatū episcopi illius symoniaci. ergo ⁊c̄. ¶ Item licitum ē reuelare quod nō est peccatū nec circūstantia peccati. sed talis est ꝑsona cum qua cōfitens peccauit: pone quia hec vel illa nō sit circūstātia aggrauās. ¶ Item abbas habēs monachū in loco pertinente ad monasteriū suum scit eū per cōfessionem in illo loco peccasse et habere societatē ibi suspectā per quam semꝑ allicitur ad peccandū. videtur ꝙ possit ꝯsulere saluti anime sue. ergo potest eū amouere ab illa cura vel ab huiusmōi officio vt nō habeat occasionez huiusmodi peccādi. sed amouendo eū facto reuelat cōfessionem: quia facit tale factū quod nō faceret si iste nō fuissꝫ sibi ꝯfessus: per quod etiā alij possunt in noticiam peccati illius venire: saltem in vniuersali ¶ Item extra de senten. excom. cum nō ab homine a cōmunione eius qui ꝓ iniectione manuū in clericū in edictū excōmunicationis incidit. debes abstinerꝫ: nisi forte tibi soli illud pateret: in quo casu ip̄m priuatum tm̄ vitabis. ⁊ sequitur vt saltem rubore verecundie suffusus ꝓ latēti excessu satis facere ꝯpellatur. ex hoc habeꝫ vt videtur ꝙ si in secreto vel ꝑ ꝯfessionez scio istū incidisse in sententiā excōmunicatiōis: debeo eum ꝑuatim vitare vt sit ꝯfusus ergo ꝓpter cōfessionem licet alicui confusionem inferre. ergo pari rōne ⁊ confessionez reuelare. ¶ Cōtra de penitētia di. vj. ⁊ in lr̄a: Sacerdos ante oīa caueat ne de eis que ei cōfitentur peccata eoꝝ aliquid recitet. ⁊ sequiꝫ pena: Naz si hoc fecerit deponaꝫ ⁊ oībus diebus vite sue ignominiosus pergat. ¶ Itē de penitē. ⁊ remissi. extra: Omīs vtriusqꝫ sexus. Caueat oīno ne v̄bo vel signo aut alio quouis modo ꝓdat peccatorē. ⁊ sequitur: Si peccatū sibi detectum ꝓ̄sumpserit reuelare nō solum a sacerdotali officio decreuimus deponendū: verum ad agendū strictissimā penitentiā in artissimū monasteriū detrudenduz.

In ista q̄stione hec

sit prima conclusio: ꝙ celare peccatū in ꝯfessione detectum teneꝫ sacerdos de lege nature. Secunda ꝙ ad hoc etiā tenetur de lege dei positiua. Tertia ꝙ ad illud teneꝫ d̄ lege positiua ecclesie. Quarta quādo ⁊ qualiter tenetur: et de alijs circumstantijs pertinentibus. Quinta de alijs secretis vel sub secreto alicui detectis. ¶ Prima ꝓbatur sic: eadem persona v̄e affirmare potest aliquid in persona alterius loquēs: quod vere negat in persona propria loquens. ꝓbatio: angelus loquens moysi in persona dei v̄e dixit: Ego sum dn̄s deus tuus. exo. xx. quod vere negasset i persona ꝓpria loquens. ergo a simili homo repꝛ̄sentans personam dei in foro confessionis vere potest aliquid affirmare qḋ extra illud forum potest negare uere qñ loquiꝫ in ꝑsona ꝓpria. ergo extra forum dicēs illa se audisse uel scire mentiꝫ: quia ad noti

Richardus prima di. ar. 3 q. 1. Conclusio prima Richardi Celare peccatum in confessione detectum tenetur sacerdos de iure nature

ciā eius nō uenit. nisi inquantū ñ repñ tabat psonam dei. sed vitare mendaciū est de iure nature: ꝛ maxime mēdaciū pniciosū. g ꝛc. ¶ Cōtra rōnem istam pmo sic. eiusdem ꝛ ut eiusdem in persona est cognoscere in cā ꝛ sniare de ea. h est manifesta: quia ad hoc cognoscit iste ꝛ ut iste ut recte sentētiet: sed sacerdos ñ in psona dei sniat absoluēdo ꝯfitentem sed in persona ꝓpria. igitur ꝛ sic audit ꝛ cognoscit. ꝓbatio mi. nō absoluit pncipaliter: sed tm̄ ministerialiter. absoluere autem ministerialiter sibi non ꝯpetit nisi in psona propria. si eniꝫ in persona dei loqueretur absoluendo confitenteꝫ vere posset dicē sine prece preuia: que ē dominus te absoluat. ego te principaliter absoluo ꝛ gratiā infundo. sicut angelus vere dixit in psona dei: Ego te eduxi de egypto. ¶ Iteꝫ non magis audit uł absoluit sacerdos in foro confess. in psona dei ꝙ conficiat eucharistiaꝫ in persona eius: quia eque excellens est actus iste sicut ille. ꝛ actus sacramentalis in q operatur virtus diuina sicut hic. immo videtur ibi plus agere in persona dei uł xpi ꝙ hic. ibi enim ꝓfert uerba christi: corpus meum. ꝛ in persona christi de q premisit. qui pridie ꝙ pateret ꝛc. ita ꝙ totum illud: accipite ꝛc. hoc est ꝛc. dic ipse recitando uerba christi: nō sic in ꝓposito. Unde non pmittit hic christus uolens absoluere peccatorem. dixit sic: ego te absoluo. sed li ego stat h ꝓ psona ministri. ex hoc ergo patet ꝙ magis uel non minus conficit in persona christi ꝙ absoluat uel audiat ꝯfessiones in psona christi: sed conficit in persona propria. Unde non mentit post missā dicēs: ego scio me hodie ꝯsecrasse. igitur ꝛ hic.

¶ Item fm istum modum ꝛ ueritatem ut postea probabitur licet peccata in cōfessione detecta in vli dicere: ꝛ in particulari non relata ad personam confitētem. hoc etiam ꝓbatur per illud: extra de pe. ꝛ re. officij. ubi Innocentius tertius respondet cuidam cardinali legato qui scripsit casum quem audierat in cōfessione ꝛ petijt consilium: papa non redarguit eum de reuelatōne in vniuersali etiam p scripturam. sed respondit qliter sit tali psone confitenti consulendū. ¶ hoc etiam patet ex cōmuni usu confessorum: siue enim in cōmuni sermone siue in predicatōne aliquando dicūt: talis casus cōtingit. aliqua psona sic ꝛ sic peccauit habeƚ igitur illa ꝓpositō: ꝙ cōfessor potest licite extra confessionē dicere peccatum sibi ꝯfessum: ita tamen ꝙ nullo modo relatum ad personā confitentem ut possit deueniri ad noticiam eius. sed si pdicta ratio ualeret hoc non liceret: quia mētiretur. ꝓbatio: quia nesciens pticularē nisi ꝓ determinato singulari si nesciat singulare nescit pticulare. sed iste nescit aliquaꝫ personam tale peccatū fecisse nisi ꝓ hac persōa sibi cōfessa. ꝛ hoc peccato sibi confesso. igitur si mentiretur de hoc ꝛ de hac: quia nesciens ꝯsimiliter ꝛ de alio ꝛ de alia. ¶ Concedo istas rōnes ꝙ reuelatio non est contra le. nature ꝓpt hoc ꝙ reuelās mentiaƚ. ꝛ per ꝯñs illam pmam rōnem non teneo. ¶ Rñdeo igitur ad eaꝫ ꝙ nō est idē loqui in persona alicuius ꝛ loqui auctoritate illius siue ut minister illius cōiter. n. loquens in persona alicuius ptendit simplr personam eius ut est communiter i istis iocose simulantibus aliquos. iste enim simulat istum balbutiētem uel talem in tali actu. ꝛ iste proprie dicendo sicut ille diceret in persona illius loquitur: uel facit tale factum. Et iō ꝙcito deficit a faciendo sicut ille faceret ꝛ addendo sicut diceret: dicitƚ sibi tu mētiris uel tu deficis quāuis tunc faciat uł loquatur more suo proprio. hoc modo est de locutionibus angelorum in persona dei non sic sacerdos audit confessiones uel absoluit in persona dei. sed tantuꝫ est minister dei in illo actu. ꝛ ut minister agit ꝛ si ut minister. ergo in perso

na propria. ¶ Concedo igitur q̄ iste si au
diret in persona dei: ⁊ loqueretur i per
sona dei posset illud veraciter dicere q̄
in persona propria non posset. nam in
persona dei hoc uere diceret: ego suꝫ de
us. Ego creaui mundum ⁊c: sed in per
sona propria sic loquens mentiretur. sꝫ
sacerdos in confessione nec audit nec lo
quitur in persona dei: sed in persona ꝓ
pria: licet auctoritate dei ut eius mister
eodem modo in aliis sacramentis. vnd
ut minister dei baptizat ⁊ consecrat ⁊c.
⁊ tamen ut homo siue in persona ꝓpa
scit se baptizasse: ⁊ sine mēdacio potest
dicere se baptizasse. ¶ Teneo igitur ꝑmā
conclusionem. appono tamen quatuor
ratōnes alias. Quarum ꝑma sumitur
ex ratōne charitatis. Secūda ex ratiōe
fidelitatis. Tertia ex ratione ueritatis ul
veracitatis. Quarta ex ratiōe vnitatis
uel mutue utilitatis. ¶ Prima talis est:
lex nature de charitate fraterna exꝑmi
tur. M. 7. Omnia quecunqꝫ vultis ut
faciant uobis homines hoc facite illis
hoc est enim lex ⁊ ꝓphete. ⁊ Luc. 6. pro
ut vultis ut faciāt homies uobis ⁊ uos
facite illis. Sed sic intelligi debet illa ꝓ
positio le. nāe d̄ charitate fraterna que
vultis vobis. i. que debetis ſm rectam
ratōnem velle. ⁊ hoc intelligitur in illa
ꝓpositōne. M. 22. Diliges ꝓximum tu
um sicut te ipsum. sed quilibet debet di
ligere ſm rectam ratōnem famam pro
priam. ergo ⁊ celatiōem peccati sui con
fessi. ⁊ per consequens confessor dꝫ ideꝫ
diligere ⁊ uelle ipsi confesso: sed reuela°
tollēt confesso famam. ergo ⁊c. Minor
ꝓbatur p scripturam Eccl. xxxxi. curā
habe de bono nomine. ⁊ reddit ratōnē
de hoc. hoc enim magis remanebit tibi
q̄ mille thesauri magni ⁊ ꝑciosi. ꝓbat
etiam per aliud subdens bone vite nūe
rus dicrum. bonū autem nomen pma
nebit in eternum. ⁊ puer. iiij. melius est
nomen bonū q̄ diuitie multe. ¶ Item p
ratōem ꝓbatur: quilibet. n. ſm rectam
rōnem debet sibi uelle vitam ciuileꝫ. h°
aūt tollitur per ablationem fame: quia
in hoc aliquis viuit vita ciuili q̄ idone
us est ad actus aliquos competētes sibi
in illa ciuilitate. sꝫ fama amissa ꝑuatus
est habilitate ad tales actus. quia ami
sit statū dignitatis illese. s. habilitatem
ad actus quibus alias dignus eēt. ¶ Se
cunda ps minoris. s. q̄ reuelatio pecca
ti confessi tollit confesso huiusmodi fa
maꝫ. ꝓbatur: quia qua rōne pōt vni re
uelari ⁊ alteri: ⁊ sic omnibus. sed in tali
reuelatōne est manifestum q̄ status di
gnitatis illese que consistit in fama eius
apud conciues tollit̄ isti. ¶ Secunda rō
Quilibet d̄ le. nature tenet̄ seruare fide
litatē ꝓximo suo quā uellet ⁊ deberet si
bi velle seruare: sed cōmittēs secretum
maximuꝫ alteri uellet sibi seruari debe
ret uelle sibi seruari tanq̄ secretuꝫ. ergo
alter cui cōmittit tenetur illud sibi ſua
re. hec rō tangitur ꝓuer. 10. Qui ambu
lat fraudulent̄ reuelat archana. qui aūt
fidelis est celat amici cōmissū. ¶ Tertia
rō. Quilibet ex le. nature tenetur serua
re ꝓmissū licitum: sed recipiēs secretuꝫ
maxime istud in confessione detectuꝫ ⁊
si non explicite tamen implicite ꝓmittit
se seruaturū: quia sine tali ꝓmisso saltē
subintellecto non cōmitteretur sibi tale
secretum. g̃ ⁊c. hec ratō ꝓbat̄: uel pōt su
mi ex illo uerbo loq̄mini veritatē vnus
q̄sqꝫ cum ꝓximo. ¶ Quarta rō in h° cō
munitas aliq̄ hꝫ vnitatē ꝓportiōatam
vnitati corpis: q2 ibi est ordo supioris ⁊
inferioris. ⁊ tūc supior influere in inferi
orē. ⁊ inferior subministrare supiori: iu
xta illā pabolā Pauli de corpe mystico
⁊ naturali in diuersis locis. sed in ciuili
tate inferior est minus sufficiens ⁊ min9
sciēs. ⁊ in ecclesia peccator inferius. Su
perior aūt est hierarcha q̄ ⁊ potest con
sulere ⁊ recōciliare. g̃ de le. nature est q̄
nullus excludat inferiori recursū ad su
periorē: q2 hec est cōis utilitas mēbrorꝫ
ad inuicem. Sed reuelatio secreti exclu

dit talem recursum inferioris ad superi
orez in consilio anime. ꝛ per consequẽs
influẽtiaz superioris i inferiorẽ: quia nul
lus recurreret si regularit illud d q que
rit consilium uel remedium non essꝫ ser
uandum secretum. ergo eadem le. natu
re qua tenetur quilibet ad seruand vni
tatez corporis christi mystici: ꝛ ad com
munem utilitatem aliis sicut membris
in corpore tenetur celare secretum hoc.

Tenet celare pctã dicta in confessione et hoc lege diva positiva.

¶ Secunda conclusio. s. ꝙ tenetur le. di
uina positiua. pbatur pmo sic. Quili
bet christianus tenetur non dare occasi
onem alteri qua reuocetur a le. christi
sed lex christi est de confessione faciẽda:
ut est ostensuz di. xvii. igitur quilibꝫ le.
christi tenetur non retrahere aliquez a
confessione facienda. sed reuelans cõfes
sionem occasione data retrahit aliquos
a confessione. ergo ꝛc. ¶ Si dicas: etsi il
le sacerdos reuelat tamẽ alius erit cela
tor secreti. hoc nihil est: quia iste quan
tuz est ex genere operis sui dat occasiõez
alteri cauendi eodem modo a singul cõ
fessoribus. ¶ Item tertio sic: christus sta
tuit arbitrium penitẽtie esse ultimuz in
terris quantum ad illud crimen confes
sum: quod patet ex illo uerbo Mathe.
16. Quodcunqꝫ solueris super terram
erit solutum ꝛ in celis. i. finaliter ꝛ vlti
mate approbatum. ꝛ Jo. xx. Quorum
remiseritis peccata ꝛc. supple in iudicio
diuino finaliter remissa approbant. er
go peccat contra legem christi quicũqꝫ
aliquid in isto foro discussuz: ꝛ ibi fina
liter terminatũ deducit ad alium foruz
publicum. sed reuelans quantum in se
est facit qd deduci possit ad alium forũ
ergo ꝛc. ¶ Tertio sic: dans occasionem
peccandi mortaliter exequẽdo preceptũ
christi peccat mortaliter. qꝛ pceptuz qd
esset debite exequendum iste quantum
in se est facit indebite exequi. sed reuelãs
confessionem dat occasionem indebite
exequendi christi preceptum de confitẽ
do: quia mendaciter: dat enim occasio
nez ut aliquis in confessione se ipsũ lau
det ꝛ alium quẽ odit vituperet: ꝛ sic in
digne a confessore pmoueatur: ꝛ alius
puniatur. ergo ꝛc. ¶ Tertia conclusio:
est de iure positiuo ecclesie celatio ꝛc. q
patet ex allegatis ad oppositũ: inter q
scõm fuit melius ꝛ ratõnabilius. nõ. n.
expedit ꝙ pter aliquod crimen fiat ali
quis vagabundus: dum tamen aliquo
modo eius mora cõmunis uel solitaria
possit inter homines tolerari: quia ua
gabundus magis uoluntati sue male di
mitteretur. ꝛ ita tam in se q in aliis plus
peccaret ꝛ noceret q si arte custodie mã
ciparetur. ¶ De quarta conclusione vide
amus: quis: cui: ꝛ quando. De qs dico
ꝙ non solum confessor: sed ꝛ is cui con
fessor reuelat: licet illicite tenetur celare
pbatio: quia transferens aliquid i aliũ
de facto: quod non potest licite de iure
transferri non dat illi alteri ius utendi
uel transferendi istud in alterum: quia
ex quo non habuit ius non potuit ius i
alium transferre. quia nemo dat qd nõ
habet. sed confessor reuelans non habu
it ius transferendi istud in alterum. g si
de facto trãsferat alius nõ habet ibi ius
vlterius transferendi. ¶ Ideo dico d illo
qui audit confessionem confitentis ali
s. a confessore. si enim audit casualiter ñ
peccat. tenetur tamen ad silentiuz. si ue
ro dolose mortaliter peccat: ꝛ adhuc te
netur ad silentium. ¶ De due conclusio
nes de quis pbantur per rationes pus
positas ad pmam ꝛ secundã pclusionez
¶ Sed quãdo: dico ꝙ semper ꝛ ad sem
per: quia est pceptum negatiuum. ꝛ ex
hoc sequitur ꝙ non magis post mortez
pfessi q eo viuo: quia rõnes posite ad p
mam ꝛ secundam conclusionẽ eque cõ
cludunt de hoc sicut de precepto negati
uo pro tunc ꝛ tunc. ¶ Sed de cui: dicit
ꝙ cuilibet tenetur celare: nisi superiori
cui in casu potest reuelari. Sed ratões
premisse concludunt: de superiori sicut
de inferiori. nisi in casu quando scilicet

niferior nō potest absoluere. sed recipit ut referat superiori qui potest absoluer̄ ꝛ tunc censenduȝ est: ꝙ confitens sibi ut inferiori narrat sibi ut interpreti tm̄: et tunc stat totum intra vnicum actuȝ cō fessionis: in quo confitens ꝛ superior q̄ solus tunc est confessor sunt iudicanduſ ꝛ iudex. medius autem qui audit tātū modo est interpres. tenetur tamen ad si lentium quantum ad omnem actuȝ ab illo cui est interpres. ¶ Si dicas ꝙ per hoc respondetur ad quoddam argumē tum prius factuȝ in illo capitulo officij quia ibi inferior narrat superiori pecca tum sibi confessum. ꝛ per consequēs il lud capitulum non probat ꝙ liceat ali cui etiaȝ in vniuersali dicere peccata au dita extra foruȝ confessionis. hoc nihil est: quia ille cardinalis non scripsit pa pe ut papa absolueret: sed scripsit consi lium requirens quid ipsemet faceret: ut patet per responsionem pape qui non immediate absoluit illam mulieręȝ de hoc ꝙ supposuit partum: sed respondȝ sibi qualiter discretus sacerdos debet il li mulieri consulere. ¶ Et consimilit̄ pos set in tali dubio requiri consilium: non tantuȝ a superiore sed a quocunq; alio prudenti tamen: qui. s. sciat consulere. Unde illud quod ibi dictum est contra ratōnem primam generaliter est veruȝ s. ꝙ peccatum confitentis non relatum nec determinatum ad personam confi tentem potest dici a confessore ꝛ utilit̄ immo necessario quando non est ita pe rit⁹ ut sciat ipse consulere. ꝛ tunc potest utiliter ꝛ necessario cuicunq; prudenti qui scit consulere sibi. ¶ Sed nunquid papa potest precipere ut sibi reueletur Respondeo diceret aliquis nūquid pa pa potest supra ius nature. ¶ De quid dico ꝙ non tantum peccatum principa le confitentis ꝛ circūstantias peccati: q2 circūstantie non possunt bene reuelari: sine reuelatōne facti. sed ꝛ persona secū da cum qua peccatur: quod patet p ra tiones positas ad primam ꝛ secundam conclusionē: quia etiam confitens vult famam persone cum qua peccauit sal uare. i. deberet uelle sicut sui. immo eo magis ꝙ persona illa sibi fuit cōiuncta in crimine. tm̄ eniȝ magis tenetur ei ad boni restitutionem quod per illaȝ ami sit. ꝛ ad custodiam illius boni quod po test custodiri non obstante illo malo cō misso. fidelitas etiam ꝛ veracitas ꝛ vni tas seu cōmunitas patet hic ut prius. ¶ Consimiliter tres ratōnes pro secūda conclusione: quia non celatio retrahit a cōfessione. deducit etiam ad foruȝ ali um quod est in hoc foro ventilatum: ꝛ est occasio mentiendi in isto foro ut pri us dictum est. ¶ De quinta conclusione dicit: ꝙ ad omne secretum seruandū te netur quis de le. nature propter ratiōes ad pmā pclōnē adductas. nec solū qñ ex pmit pmittēs se uelle pmittē illud secre tū. s3 qñcunq; ex mō pmittēdi appet ꝙ uelit pmittē ut secretū. Rōes āt ad 2am pclōnē nō eq̄ euidenť pcludūt nisi 3a. q2 daret occasio mētiēdi in cōmittendo a licui aliqua secreta.

Quātum ad tertiuȝ

articulū dico ꝙ pene ecclastice nō sūt ee dē inflicte de q̄libet secreto sicut de isto Sicq; tm̄ publice reuelaret aliqd aliū se cretū sibi iponit alia pena. s. ifamia. Im positor. n. falsi crimis ul̄ cuiuscūq; qd ñ pōt pbare p calūniatore habet extra d calūnia. talis est iste qui reuelat qdcūq; secretum crimē: qd pbare non potest.

Ad argumēta. Ad

pmū dico ꝙ pctm̄ pfessū debē celari nō ē tm̄ ius pfitentis: s3 ius cōitatis. q2 ex op posito. s. reuelatōne seq̄ret ptinua ptur batio in cōitate q2 passim quilibet repu taret aliū abhoiabilē. ꝛ nō licet isti rnū ciare iuri cōitatis licet suo. ¶ Aliter po test dici: esto etiā ꝙ tm̄ esset ius istius id est in fauorem eius indultum. non licet

nō relato pctm̄ confessu non tm̄ ius confitentis sed etiam [illegible]

isti renũciare quo ad hoc ꝙ ꝯfessoꝛ sit
liber ad reuelandũ: quia cõfessoꝛ tunc
multiplici iurꝫ nature. s. ꝛ positiuo quo
rum nulliꝰ reuocatio est in potestate cõ
fitentis. ¶Quid igitur faciet ꝯfessoꝛ cõ
fesso volente peccatũ suum prodi. ¶Di
co ꝙ cõfitens potest postea peccatũ suũ
extra cõfessionem dicere. ꝛ si vt secretũ
adhuc licẽtia sequens nõ absoluit con-
fessoꝛem a lege nature: quin teneat̃ cela
re. sed si dicit vt nõ habeatur secretum
ꝛ maxime apud aliã ꝑsonam vel apud
alias certas quibus forte lꝫ propter ali
quem bonũ finē qui põt sequi ex reue
latione illis facta. vl' illi tũc cõfessoꝛ po
test dicere illud tanꝗ̃ sibi publice dictũ
extra om̃e secretum. ¶Sed nũquid põt
tunc dicere: audiui hoc in cõfessione.
¶Respondeo: dicet̃ ꝙ hec sola verba: au
diui hoc peccatũ ꝛ huius persone in cõ
fessione: includunt peccatũ moꝛtale: q̃a
includunt reuelatiõem huius vt cogni
ti: eo modo quo nõ licet reuelari. vnde
cui post cõfessionem reuelat̃ extra om̃e
secretum: caueat in modo narrandi ne
hoc narret tanꝗ̃ sibi dictū modo quo
nõ licet reuelari. ¶Cõtra hoc: licet hoc
narratũ extra confessionem dicere qui
bus ille vult. ꝛ nõ est narratio specialis
ꝑ hoc ꝙ dicit hoc esse sibi ꝯfessum. hoc
igitur dicere ẽ sibi licitũ. ¶Ad secundũ
dico ꝙ nullus casus potest esse in q̃ con
tra charitatem militet silentiū: immo
cõtra charitatem cõmunem militaret
oppositũ vt est ostensum quattuoꝛ rati
onibus ad primam cõclusionem. ¶Et
quando instas de bono cõmuni: dico il
lud Deuteronõ. xx. Iuste quod iustũ est
exequeris. ergo charitatiue qđ charita
tis est exequeris. sed nõ charitatiue exe
quitur qui ꝯtra legẽ nature modis pre-
dictis manifestat aliquod malũ cõmis
sum vel cõmittendum: quare reprobã
dus est ille versus turis: Est heresis cri-
men quod nec ꝯfessio celat. nõ quin me
trum sit bonũ: sed sententia est falsa.

¶Ad tertium potest dici ꝙ sacerdos iste
multiplicẽ occasionem põt habere non
intrandi nemus: aliã ab ista malicia la
tronum sibi detecta: ꝛ ad minus multi
plicem aliã potest cogitare et dicere co
ram illis: vtpote volo hoc ꝛ illud facer̃
ad illum ꝛ illũ locum declinare anteꝗ̃
procedam vlteriꝰ. Et si ex tali occasio
ne allegata videat̃ diuertere: nec verbo
nec facto reuelat cõfessionem. ¶Si autẽ
nõ possit ex aliqua occasione diuertere
quin appareat illis aliȷs ꝙ ꝑpter ꝯfessi
onem diuerteret: et in hoc facto reuela
ret ꝯfessionem: dicit quidam ꝙ tenetur
intrare: et si exponit se moꝛti hoc ẽ pro
causa iusta: vt. s. seruet le. dei de sigillo
cõfessionis: ꝛ per cõsequens si moꝛitur
martyr est. ¶Sed aliter potest dici ꝙ fa
cta possunt esse equiuoca: quia diuersi
mode a diuersis cõcipi possunt: ad hoc
.s. vel ad illud factū. igitur nõ debet re
putari reuelatiuũ ꝯfessiõis: nisi ex natu
ra sua prodet peccatũ confessum. sed di
uertere a nemoꝛe nõ sic ducit: quia si il
li aliȷ nõ fuissent ꝑiꝰ collocuti de illa in
terfectiõe nunꝗ̃ per hoc ꝙ ille diuertit
cognoscerent illum esse cõfessum de vo
luntate occidendi istuꝫ. si tamẽ diuerte
re ex ratiõe sui est signū ductiuũ in no
ticiam talis peccati ꝯfessi duceret quos
cunqꝫ in hoc: ꝛ istos eque si nõ fuissent
collocuti sicut si fuissent collocuti. ¶Ge
neralit̃ igitur potest dici ꝙ signũ quod
est de se indifferens ad hoc quod ẽ tale
peccatum esse cõfessum vel nõ esse licet
sit aliquibꝰ magis signũ determinatū
ex aliquo supposito nõ est signum reue
latiuum cõfessionis: nec per cõsequens
simpliciter illicitum cõfessoꝛi. ¶Ad ali
ud dico ꝙ cõfessoꝛ indiscrete ministrãs
sacramentũ penitẽtie tenetur nõ statim
cõfiteri de facto suo indiscreto: quãdo
.s. ꝯfessoꝛ suꝰ poterit statim deuenire in
noticiã ꝑsone circa quã indiscrete exer
cuit vsum clauiū: ꝛ hoc ad minꝰ tenet̃
nõ in spẽali exꝑmere culpã circa quam

ꝛ modū quo indiscrete exercuit. sed uel pcise in vl̃a mea culpa indiscrete ꝛ inde bite ministraui sacramentū penitētie ul' si vrget eū ↄsciencia de ↄfessione facien da sup hoc in spāli: ut dicit argumentū qꝛ est peccatū mortale spāle: ꝛ circūstan tie spāliter aggrauātes tenet expectare oportunitatē ↄfitēdi alicui q̄ ex tali cō fessione peccati ꝛ circūstantiaꝝ non pos sit deuenire in noticiā psone huic con fesse: ꝙ si nunꝙ possit haberi talis con fessor q̄n ex explicatōe peccati ꝛ circum stantiaꝝ posset deuenire in culpā ꝛ per sonā isti ↄfessā. iste est in casu impossibi litatis ad ↄfitendū homini: quia plus te netur ad pceptū non pdendi culpā sibi confessam ꝙ ad cōfitendū explicite cul pā suā. quia ad pmū multiplr ex le. nāe ut pbant rationes ad pmā ↄclusionem ꝛ multiplr' ex le. positiua diuina: ut pro bant rōnes ad ↄclonem ❡ Ad scōm vo ad plus de le. positiua diuina: ut dcm̄ ē di. xvij. ergo iste ↄfiteat deo. ❡ Ex hoc seq̄ tur ꝙ quilibet ministrās sacrm̄ peniten tie maxie debet cauere ne indiscrete mi nistret sacrm̄ penitētie pcipue in illo ca su: ubi ex indiscretōe sua nō poterit ex plicite penitere absqꝫ hoc ꝙ pdat ↄfessi onem alterius sibi ↄfessi. ❡ Ad aliō esto ꝙ scōa psona quādoqꝫ non aggrauet si cut fornicatōem nō aggrauat ꝙ scōa p sona sit berta uel alicia ceteris paribus utpote soluta nō ppinqua ꝛ ceteris. et tūc fatuū est scōam psonā ↄfiteri. Et si dubitaret aliq̄s an hoc mō explicite sit pctm̄ mortale. siue tunc siue alias scōa psona expssa eo mō quo fuerit necessa rio exprimenda semper sub sigillo ↄfessi onis cadit: ut dcm̄ est in q̄rto articulo. ꝛ tunc in pmo casu neganda est illa ma ior: q̄cquid non est pctm̄ nec circūstanᵃ ꝛc. ad hoc eni ꝙ esset uera oporteret ad di nec aliquid per quod possit deueniri in notitiā psone confitentis. vel in ma iore oporteret plus addi. s. nec aliquid de le. nature uel diuina pro secreto ha bendo ꝛ minor est manifeste falsa de se cunda persona. ꝛ patet quarto articulo ❡ Ad aliud si in collegio est consuetudo communis: ut sine nota quilibet extra monasterium curam habēs: uel sine cu ra morā trahens reuocetur p libito p sidentis. uel etiam non passim p libito sed quandoqꝫ p alia causa honesta: ut nūc iste quiescat in claustro: nunc labo ret cum martha in exteriori ministerio ꝛ nunc ille put utile visum fuerit psidē ti. dico tunc ꝙ monachū confessum de crimine cōmisso in aliq̄ loco extra mo nasteriū ubi morat potest abbas ad mo nasterium reuocare. quia in hoc nullo modo pctm̄ confessum pdit: lꝫ aliquis dixerit ꝙ confessor nullo mō pōt se ha bere aliter ad confessum rōne confessio nis quantū ad quemcunqꝫ actuꝫ extra forum illum: ꝙ si penitus nihil audisset ❡ Si aūt est consuetudo in collegio ꝙ n̄ transferatur monachus sic de loco fori seco ad claustruꝫ nisi ratione delicti uel insufficientie in cura illius loci: non vi detur tunc licitū abbati confessū ad mo nasteriuꝫ reuocare. ❡ Si dicas non appo nit remedium ad salutem ouis sue. ❡ Rn̄ᵒ ↄsulat sibi in foro penitētie meliori mō quo poterit: ut illum locū sibi periculo sum dimittat. si noluerit nō attēptet eē deus. sed defectus occultos sibi fm iusti ciam incorrigibiles dei correctiōi dimit tat. ❡ Ad ultimū dico ꝙ capitulū illud nō loquitur expsse de illo q̄ nouit p cō fessionem aliquē esse excōicatū. nec etiā p viam secreti sibi cōmissi. sed puati. i. sic iste scit ꝙ cōitas nescit: uel credit cōi tatē nescire. Et sic puati sciens debet pri uati vitare. nec mirum est: quia non est debitor illi alr̄ istius tanꝙ secreti. ❡ Sed si sciret per viam confess. tm̄ quid facēt Respondeo sicut ad tertium articuluꝫ quia si potest per aliam viam vitare eū ꝙ ex vitatōne prodendo excōmunicatō nem eius debet vitare. sinautem non so lū non debet immo non licet vitare: q̄a

henricus Ganden quolibeto viij q xviij

nō hic de excōicato vitando si occulta sit excōicato ↄfessi

talis vitatio est de iure positiuo ecclesiastico tantum non prodere autem tenetur ille de le. nature ꝛ de iure positio diuino ꝛ ecclesiastuico. Quando aũt precepta videnť esse contraria illud quod est supius magis obligat. ꝛ ideo firmiꝰ est seruandũ: nec seruãs illud ꝛ pretmittẽs aliud peccat. quia nullus ex le. diuina ꝛ ecclesiastica est perplexus.

Di. 22ª.

Quamq̃ȝ multis auctoritatibus dist. 22ª. circa quaȝ q̃ro vnicã questionem: vtrum peccata p penitẽtiã dimissa in recidiuãte redeant eadem numero: videť ꝙ sic Augus. ꝯtra donatis. li. iº. c. v. Rediť dimissa peccata ubi fraťna charitas non est aptissime dominus in euangelio i illo seruo docet a quo dominus dimissũ debitum repetiῇt: quia ille conseruo suo debitum nollet dimittere. M. xviij. Et in hac auctoritate christi fundanť omnia dicta doctorum dicentium peccata redire quorum auctoritates ponuntur in littera. ¶Item Jac. 2. Qui offendit i vno factus est omnium reus. ¶Item contritus de peccato si postea contẽpnit cõfiteri. aut redit idẽ peccatum. ꝛ sic habetur ꝓpositum. aut non: ꝛ sic erit dimissũ sine scđa ꝛ tertia pte penitentie: qđ ẽ incõueniens. ¶Item tenebra potest redire eadem numero. quia ꝑuatõ numeratur uel ex numeratõne habitus cui opponiť uel sbiecti. sed tenebra sequens lumen habet idem subiectũ cum tenebra ꝑcedente. ꝛ est ꝑuatio eiusdẽ luminis in numero. quia idem lumen in numero maneret si tenebra non inesset. ergo codeȝ modo peccatũ quod est tenebra spiritualis in mente pôt eadẽ numero redire. ¶Contra: successiuum non redit idẽ numero. peccatum est huiusmodi ergo ꝛc. ꝓbatio ma. quia tunc contradictoria possent simul esse uera. sit. n. in hoc instanti vnum ꝯtradictoriorũ uerum si istud postea redit idem numero in illo recidiuãte aliud ꝯtradictorioꝝ pôt esse ueꝝ. ¶Item pctm̃ non inest alicui nisi p actum aliquem peccantis: sed ille actus non redit idem numero in recidiuante ergo nec peccatum.

In ista questione primo est videndũ. utrnm possibile sit idẽ peccatũ numero de potentia absoluta redire. Secũdo si de potẽtia ordinata dei possit aliquo modo idem redire. 3º quõ de facto potest dici in recidiuãte redire. ¶De ꝑmo dicitur ꝙ nõ: qa nihil potest redire idem numero nisi per potentiã diuinã: sed peccatum quo ad culpam non potest redire idem per dei potentiam. quia ꝭm augus. 83. q. q. 3ª. deo auctore nemo fit deterior. ¶Contra hoc pctm̃ ut dcm̃ est di. xiiij. q. i. Potest ad ꝓpositũ intelligi dupl'r. ꝛ hoc loquẽdo de pctõ actuali. vno modo ipsa inordinatio actualis. alio mõ obligatio ad penam sequẽs illũ actum. ꝑmum diciť culpa in actu. Scđm diť reatus sequens ex illa culpa. Jlla aũt obliquitas que ꝓpe nata est esse in actu ñ ꝓprie manet post actũ. tum quia ꝑuatio que nata est inesse determinato subiecto: non ꝓprie manet sine illo subiecto: tum qꝛ tunc opposita possent simul esse. Si eni aliqua inordinatio ꝓpria culpe odiũ fraterni rẽaneret post actum: ꝛ postea sequereť fruitiõ eiusdem fratris essẽt simul culpe opposite: qꝛ odiũ imoderatũ ꝛ imoderata fruitio eiusdem psone. Ex hoc igiť seqť veꝝ esse illud qđ dcm̃ est ibi post actuȝ peccati transeuntem nihil ꝑter iniusticiam habitualem. i. carentiam gratie manet in anima nisi obligatio ꝓpria ad penã correspõdentẽ culpe actuali. ¶Ex hº sequiť ꝙ ꝑdicta ratio non ꝯcludit ꝓpositũ: qꝛ si loqť de inordinatõe siue obliqtate que ẽ in culpa actuali: dubiũ est an ꝯcludit illã nõ posse redire. sȝ de illa nõ

querit in ꝓposito: sed de obligatõne ad penã. ¶ Probatio vo adducta p august. nihil ualet hic: qꝛ etsi deo auctoꝛe non fit homo deterioꝛ malicia culpe: tñ põt esse malus malicia pene multo mag' obligatus ad penã cũ nullus sit recte obligatus ad penã nisi p actũ uolũtat' diuine ¶ Item de' põt istũ obligare ꝓ. b. ad eã dẽ penã ad quã ꝓ. a. igit' ꝛ iste põt obligari ad eandẽ. ꝛ p ꝯñs hr̃e eundẽ reatũ ꝛ uoca. a. ꝛ. b. instantia inter q̃ succedit tp̃s mediũ in q̃ nõ est obligatus. añs ꝓbat: qꝛ uolũtas mea hoc põt uelle. s. istũ p̃mo oꝛdinare ad penã. ꝛ 2° uelle nõ oꝛdinare ad penã sub ꝯditione. s. si iteruz nõ offendat. ꝛ si iterũ offendat uelle eũ extũc oꝛdinare ad eandẽ penã. ¶ Si dicas ꝙ in hoc uolũtas mea nõ est iusta ꝛ p ꝯñs sir̃e nõ põt ꝯpetere uolũtati diuine. ¶ Cõtra. 12. q. 2. eps. seruus manumissus ꝓpter ingratitudinẽ iteꝝ pene seruitutis iuste subditur. ergo sic in ꝓposito Sed diceretur foꝛte ꝙ ista rõ non ꝓbat ꝙ hec obligatio redeat eadẽ numero ad penã eãdez numero. hec. n. sũt diuersa obligatio ad penã eandẽ. ꝛ eadẽ obligatio ad penam ¶ Et ꝯfirmatur: quia uolitio dei ad penam infligendam isti pꝛo a. ꝛ. pꝛo. b. non est eadem uolitio ꝑm rationem: licet sit eadem ꝑm rem. Est enim alia ꝛ alia uolitio diuina ꝑm rationem ꝑm diuersitatem obiectoꝛuz. ¶ Contra si non pẽiteret tempoꝛe intermedio maneret obligatio non tm̃ ad penam: sꝫ ẽt eadẽ obligatio. sed q̃cquid deus potest circa creaturã manẽte aliqua ꝯtinuatõ neque nihil est illius uoliti põt illo circũscripto: quia illud nõ est aliquid õ essentia illius uoliti. g̃ ꝛc. ¶ Sic igit' potest dici q̃tũ ad istum articulũ ꝙ siue in recidiuãte siue in nõ recidiuãte: quia act' diuinus non depẽdet a pctõ extrinseco istius recidiuãtis põt de' de põ absoluta reducẽ obligatõem istius ad eandem penã que pus. ꝛ etiam eandẽ obligatiõz ꝛ ita eodẽ mõ q̃ pctm̃ remanet post actũ qꝛ nõ nisi obligatio ad penã põt de potẽtia dei absoluta pctm̃ idẽ numero redire non solũ in recidiuante: sed in non recidiuante:

De secundo articulo

dico ꝙ deus disposuit pctã penitentĩ post penitentiã esse tecta. i. ꝑm Aug'. exponentẽ illud ps. Beati quoꝛuz remisse sunt iniquitates ꝛ quoꝝ tec. i. non amplius videri ad vindictam. Et ꝑm illud naũ. non iudicabit dñs bis in idipsum Et ideo de potentia oꝛdinata nõ põt redire obligatio nec ad eandẽ penã: nec eadem postq̃ est extincta. ꝛ hoc est qd̃ hr̃ de pe. di. iiij. f. diuina clementia dimissa peccata in ultionẽ vlterius redire nõ patit'. ¶ Cõtra: bona opa moꝛtificata p peccatũ moꝛtale post in resurgẽte a peccato reuiuiscũt: ut dicit aug'. de pe. dis. 2. ꝛ ponit' in lr̃a di. xv. c. v. Piũ ẽ credẽ ut cũ dei grã in hoĩe destruxerit mala ꝓ oꝛa etiã remunẽt bona. ꝛ cũ destruit qd̃ suũ nõ inuẽit diligit bonũ qd̃ in illo plãtauit. ¶ Itẽ sil'r se hñt mala ad punitõez ꝛ bona ad remuneratõez: sꝫ bona fcã p' us reuiuiscũt ad remuneratõem. g̃ ꝛ mala redeũt ad punitõem. Rñ°. dici posset vno° ꝙ h̃ est supabũdãs bonitas ꝛ misericoꝛdia diuina: qꝛ bona sp viuũt in eo' acceptatõe bona inquã meritoꝛia ꝛ sp esset eis p̃mium retribuenõ nisi esset in dispõ recipiẽtis ꝓpter nouã culpaz: sed mala totalit' extinguunt': ita ꝙ nec in se nec in intellectu vel uolũtate diuĩa ꝑmanẽt in oꝛdine ad vindictã. et iõ aug'. ad quandã instantiã infideliũ ꝓbantiũ ꝙ nõ sp de' vult dimittẽ pctã. dicũt enim dñm mali incitatoꝛẽ: ꝛ ei sp placẽ mala quib' sp ꝑstat gratiã. Rñdet aug'. ꝑstat ei multũ pctã displicer' q̃ semper pꝛesto est eadem destruere. si enim ea amaret nunq̃ destrueret. ꝛ ponit' in Cañ. di. 3ª. ꝙ frequent'. ꝛ h̃ di. xiiij. c. iiij. ¶ Et p istaz viam esset ad ꝓpositũ bonuz exemplũ iuristaꝝ ꝙ alicui remanet aliqd̃ ius cui

De põ dei absoluta ꝑt idem pctm̃ redire

De põ dei oꝛdinata nõ pt redire obligatio nec ad eandẽ penã nec eadẽ pq̃m est extincta.

Ex abundantia bonitatis et mie dei bona hominis opa viuũt in eius acceptatõe et ideo reuiuiscunt mortificata

tñ nõ remanet: uel nõ competit actio ꝓ
pter aliquod impedimẽtuꝫ. ita habenti
bona merita in acceptatiõe diuina mor
tificata tñ ꝑ pctm̃ mortale remanet to
tum ius qȯ correspondet illis meritꝭ ad
vitã eternã: sed nõ remanet actio q̄ꝯdiu
ille est inimicus. ⁊ si ꝑpetuo sit inimicus
ꝑpetuo cessat illa actio. cessante aũt ini
micitia ꝯtracta ꝑ nouuꝫ pctm̃ mortale
nõ redit nouuꝫ ius: sed ꝯpetit actio ſm
ius antiquũ. in alio aũt remisso nec ius
remanet nec actio: quia nec deus hꝫ ius
vindicãdi in istuꝫ. ita. n. ꝑfecte texit pec
catum istius ⁊ remisit. ut nec actio sibi
remaneat ad vindicandũ. ¶ Quãuis hꝰ
sit bene dcm̃ in ꝯmendatõem misericor
die diuine: tñ potest aliquo mõ reduci
ad iusticiã hoc mõ. pctm̃ nõ remittitur
nisi ad minus debitũ pene eterne ꝯmu
tet in debitũ pene tꝑalis: qua ꝯmutatio
ne facta nunq̄ꝯ r̃gularit̃ remittit̃ illa cul
pa nisi illa pena soluat̃ in se: uel in pena
equalenti. ⁊ ꝑ ꝯñs remisso pctõ morta
li in se pᷓ: ⁊ i pena sua soluta pꝰ nihil iu
ris remanet ꝑ quod ab isto sit exigẽda
pena aliqua ꝓ illo pctõ. Sed post meri
tũ aliqȯ vita eterna dignũ nunq̄ꝯ digni
tas ista ad bonũ eternuꝫ ꝯmutat̃ ſm iu
sticiã in bonũ tꝑale. igr̃ nunq̄ꝯ expirat il
lud ius q̊usq̄ꝫ bonũ eternũ sit solutum
sed illud nõ soluit̃ in viatore dũ est via
tor. ergo semꝑ manet illud ius: tñ extin
ctuꝫ ꝑ pctm̃ mortale. qꝛ tũc non compe
tit sibi executio iuris sui. nõ est igit̃ simi
le de remuneratõne meritoꝝ mortifica
toꝝ ⁊ de reditione pctõꝝ remissorum
non solum propter dei misericordiam:
qȯ vtiq̄ꝫ verum est. sed etiam propter
istam iusticiam cõmutantẽ ibi eternum
in temporale non sic aũt hic. ¶ Per ideꝫ
pꝫ ad scdm̃ arᵐ. qꝛ non silr̃ se hñt mala
ad punitõem: ⁊ bona ad remuneratõeꝫ
q̊ ad hoc ꝙ mala pñt puniri tꝑaliter et
sufficient̃ si pena eterna sit ꝯmutata i tẽ
poralẽ. sꝫ bona merita non pñt p̃miari
sufficient̃ ꝑ talẽ tꝑalẽ ꝯmutatõnem. nec

ꝑ ꝯñs nisi ipm p̃miũ eternũ in se sit col
latũ: qȯ nunq̄ꝯ fit viatori ⁊ ideo semper
remanet ius sibi saluũ ad gloriã quã ac
q̊siuit ꝑ illa merita. ¶ Contra hoc quia
tunc omnis resurgens a peccato mor
tali resurgeret in gratia maiori q̄ꝯ fuit il
la a qua cecidit: quia resurgeret in om̃i
bus bonis que ṗus habuit iaꝫ viuifica
tis. ⁊ p̃ter hoc in isto actu penitẽtie per
quẽ resurgit: ⁊ qȯ illis p̃teritis suꝑaddit
⁊ ita in maiori gratia qȯ videt̃ incõueni
ens. tum quia nõ oĩs cadẽs semꝑ graui
us cadit q̄ꝯ prius ceciderit. nec igit̃ resur
gẽs gratior resurgit q̄ꝯ p̃fuit. tum qꝛ pri
ma gratia potest esse maior ⁊ minor. et
ꝑ ꝯñs minima. sed ꝑ penitentiã acquiri
tur p̃ma gratia. g̊ possibile est aliquãdo
p̃mã gratiã recuꝑatam ꝑ penitentiã eẽ
minimã. ¶ Ad hoc dico ꝙ nõ est idẽ ha
bere plura merita in acceptione diuina
reseruata in ordine ad p̃miuꝫ ꝓ eis red
dendũ. ⁊ habere maiorẽ gratiã intẽsiue
vl'iter. n. cuicunq̄ꝫ merito debet̃ non tm̃
aliquod p̃miũ accñtale: sed etiã p̃miuꝫ
essentiale. pꝫ quia siq̊s istud solum hr̃et
sine omni alio merito beatificaret̃ non
p̃cise in illo gradu ꝓpter gratiã solaꝫ si
ne meritꝭ beatificaret̃ sicut ꝑuulus nũc
baptizatus. gloria enim cuiuscũq̄ꝫ hñtꝭ
meritũ ꝓpriũ excedit gloriã talis. g̊ qȯ
cunq̄ꝫ meritũ sequens alia merita iã ha
bita requirit ꝓpriũ gradũ glorie essenti
alis sibi correspondentẽ. nec tñ ꝑ qȯcun
q̄ꝫ meritũ auget̃ statim gratia. nec hñs
pl'a merita est semꝑ in maiori gr̃a. si igi
sufficiat sola gratia ad aliquã gloriã: tñ
meritis corñdet aliq̊s gradus glorie sal
tẽ: lꝫ maiori gratie sine meritis correspõ
deat maior gloria q̄ꝯ minori gratie: tam
in quocunq̄ꝫ gradu codẽ ponat̃ gratia
merito adiuncto: lꝫ ꝑ illud nõ statim in
tendat̃ gratia: tñ correspondet sibi gra
dus glorie ultra illũ gradum qui respõ
deret precise illi gratie. ¶ Per hoc dico
ad arᵐ. ꝙ resurgẽs plura merita habet
in acceptione dei: q̄ꝯ habuit qñ cecidit

etiam per consequens ad maiorem glo riã ex ea parte ordinatur. sed nõ opor tet eum in maiori gratia resurgẽ. quia sm eius dispositõem in detestando pec catum commissum intense vel remisse datur sibi tũc maior vel minor gratia. ¶ Sed contra. quia tunc reportaret co modum de lapsu suo. quia resurgit di gnior premio in dei acceptatione. ¶ Itẽ responsio data videtur includere repu pugnantia. quia si est dignus maiori gloria quando resurgit q̄ fuit quando cecidit ⁊ cecidit a magna gratia p quã fuit dignus magna gloria. ergo non re surgit in parua gratia. quia ad vnicuȝ meritum quod resurgendo superaddit non adderet tñ de gloria quantũ defe ctus scõe gratie siue eius minoritas re spectu prime diminuerit de gloria ꝙ ⁊c ¶ Ad primũ dico q̄ non habet cõmo dum sed magnum incõmodum non so lum quia peccauit. sed ad propositum quia totum tẽpus quo mansit in pecca to est sibi perditum quo tempore meri to potuisset multiplicasse si tũc in gra tia mansisset. ¶ Ad secundum dico pre scindendo illud in gloria quod respon det meritis. ⁊ illud dicat̃. b. ab illo qõ respondet gratie. ⁊ illud dicatur. a. for te. a. excedit. b. ⁊ quando iste resurgit quia omnia priora merita viuũt in dei acceptatõne redit sibi ius ⁊ dignitas ad totum. b. sed ad. a. non redit sibi ius ⁊ dignitas si gratia scõa sit minor prima igitur reuiuiscũt merita. sed non reui uiscit prior gratia. quia prius habita. Et istud est satis ꝯsonum iusticie. quia gratia prior fuit tñ donũ dei. merita autẽ erãt aliquo modo opa hominis. Et ideo illa sunt sibi semper salua i ac ceptatione dei. gratia vero non vt pro pter eam ordinatur ad aliquod premi um. quia habuit eã. sed tantummodo per eam si nunc habet eam. ¶ Hec via tenẽs gradum essentialem glorie corre spõdere merito ꝯsonat scripture que i multis locis istam sententiam diuie iu sticie asserit qõ reddȝ vnicuiqȝ sm ope ra sua i ps. Et ro. nusq̄ ãt hĩ qõ reddet vnicuiqȝ sm habituȝ suũ. Et consonat obseruantie legis diuine. qꝛ sm ipaȝ vti le ẽ continue quãtũ possibile ẽ opa me ritoria exercẽ quãuis remissa a deo. vt p illa nõ statim augeat̃ gratia. qꝛ corre spondet singulis in acceptatõne dei deẽ minatus gradus glorie. nec a deo expe dit saluare grãm quãtũ opus remissuȝ agere p quod non augetur gratia quia ⁊ si iste sic remisse agens nõ habeat ma iorem gratiam per opus suũ q̄ ille dor miens in quo saluatur gratia sine tali opere. non tamen frustra iste egit nec i nullo excedit illum q̃ dormiuit. imo p illud quod egit iam dignus ẽ aliq̃ eter no bono quo non est dignus ille. ¶ Ex isto sequũtur duo correlaria. Unuȝ. q̄ aliquis dignus maiori gloria loquẽdo de eo in gloria quod correspondet me ritis. ⁊ de digno non ꝓpinque sȝ remo te. puta sm ius sed suspẽsũ dãnat̃. ⁊ ali us dign⁹ multo minori gloria isto mõ saluatur. sed hoc iõ est. quia ille ali⁹ dĩ gnus est propinque. qꝛ habens ius nõ suspensum. dignus est etiam ad illud aliud in gloria correspondẽs gratie ad quod non est ille dãnatus dignus. Et nulli datur corñdens meritis sine cor respondente gratia. ¶ Si etiã illud corre spõdens merito ẽ eiusdẽ rõis cũ corñ dente grẽ. ⁊ per quodcũqȝ meritum au getur istud in diuina acceptatõe. igitur meritis finitis correspondebit tñ glo rie quantum est illud correspõdens gra tie. aliquis ergo in gradu determinato habens illam saluaretur. ⁊ habens om nia ista. sed mortificata non. dãnat̃ igi tur dignus. sed remota dignitate ⁊ su spensa. ⁊ sic dignus multo maiori glo ria dãnabitur. ⁊ dignus dignitate pro pinqua multo minori saluabit̃. nec mi rũ inimico dũ ẽ inimicus q̃cũqȝ bona ꝑterita nõ sufficiũt ad pmiũ ꝯsequẽduȝ

nõ habũ ista corre lavia duo.

⁊

¶ 2^m correlariũ est. q̄ illa quibus respõ
det magnus gradus glorie dũ sunt mor
tificata non possunt mereri minimam
gratiam. alioquin qui cecidisset a mul
tis meritis iam meruisset vt resurgeret
ab illo lapsu per primam gratiam sibi
propter ista merita conferendam. nec
tamen credo q̄ merita mortificata om
nino nihil faciant in acceptatione diui
na ad primam gratiam dandam huic
lapso. quia ꝛ si ẜm strictam iusticiã iste
inimicus dei non sit dignus de propin
quo ad aliquam gratiaꝫ ꝛ gloriam. ta
men excellens misericordia dei propter
precedentia merita licet mortificata ci
tius dat gratiam ad resurgendum. vn
de sicut credo q̄ perfectior grauius ca
dit propter maiorem ingratitudinem.
ita credo q̄ ceteris paribus citius resur
git propter dei benignitatem merita p̄
dicta ad hoc aliqualiter acceptantem.
vnde aliquando audiui de viro prius
valde perfecto ꝛ postea profundissime
lapso cum propter facinora sua esset
morti adiudicatus misericordissime vi
sitato perfectissima penitentia sibi subi
to inspirata est. Istud bene debet allice
re quemlibet ad semper meritorie agen
dum ꝓ viribus. quia siue mansurus si
ue lapsurus sit non erunt ista in obliui
one totaliter coram deo.

De tertio articulo

principali dico q̄ peccatum dimissum
redit tanq̄ circunstantia aggrauans h^o
peccatum quo recidiuat. ꝛ hoc duplici
ter. Primo. quia quanto aliquis reci
pit ab alio beneficium sibi magis inde
bitum. tãto sibi magis tenetur lege gra
titudinis. etiam si beneficium receptuꝫ
sit minus. ꝛ per consequens magis si be
neficium est equale. sed existenti in pec
cato mortali nullius est deus debitor ni
si pene. igitur si sibi gratiam confert h^o
erit donum maxime gratuite ꝛ libera
liter datum. ꝛ precipue si est gratia eq̄
lis gratie collate alij innocenti. igit̃ iste
ex lege gratitudinis ẽ deo spẽaliter obli
gatus propter hoc donum liberalit̃ col
latum. ꝛ per ꝯñs offẽdens post. contra
eum grauius peccat propter ingratitu
dinem. ¶ Secundo. qꝛ quãto aliquis te
netur pluribus obligationibus ad ali
quid: tanto si transgreditur grau^s pec
cat. sed penitens quotienscunq̄ȝ digne
penitet. obligat se saltem voto ad non
peccandum ĩposterũ. qꝛ sine tali propo
sito nõ est digna pnĩa. ꝛ pret̃ hoc ẽ astri
ctus ad non peccare eadem lege q̄ inno
cens. igitur si post peccat trãsgredit̃ du
plicem legẽ obligantẽ ad nõ trãsgrediẽ
dum. s. ꝛ illam generalem ꝛ istã specia
lem de ꝓmisso fuando qõ maxime ob
ligat de ꝓmisso facto deo. ꝛ de aliquo
ptinente ad honorẽ dei. ¶ Cõtra. illud
nõ aggrauat quo non existente imo po
sito eius opposito eẽt peccatũ eque gra
ue vel grau^s. sꝫ si iste nõ fuisset pri^s pe
nitens imo sp̄ innocens ꝛ nũc peccaret
grau^s peccaret q̄ mõ. g̃ ꝛc̃. ¶ Probatio
minoris. quia cadens a statu innocẽtie
grau^s peccat q̄ cadẽs a statu pnĩe. tũ qꝛ
maius beneficiũ recipit iste cui deus cõ
seruauit innocentiã q̄ cui ꝯcessit pniaꝫ
post peccatũ. tũ qꝛ innocẽs minorẽ hꝫ
occasionẽ cadendi. ¶ Itẽ nõ oportet ca
dendo a penitẽtia sil' necessario peccare
duob^s peccatis. g̃ possibile ẽ q̄ peccet vni
co peccato tm̃. sed illo vno eque grauit̃
posset peccasse pri^s cadendo ab innocen
tia qõ patet ꝯparando illud ad quãcũ
q̄ȝ intẽtõem malitie ꝯuenientẽ peccato
igit̃ ꝛc̃. ¶ Ad pmum ꝯcedo q̄ simplicit̃
maius beneficiũ diuinũ est cõseruare i
nocẽtiaꝫ q̄ ꝯcedere post peccatũ pniaꝫ
vnde maius beneficiũ cõtulit deus sue
mr̃i q̄ magdalene. vñ singularis gloria
ꝛ ornat^s est in beatis de nunq̄ cecidisse
in peccatum. ꝛ tũc ad argumẽtũ. maio
rẽ nego. qꝛ possibile est aliqõ peccatum
habere: nũc vnã circũstantiaꝫ aggrauã
teꝫ nũc aliã. ꝛ illa q̄ ibi aggrauat põt eẽ

grauioꝛ ꝙ illa q̄ hic aggrauat. ⁊ iste cir cūſtātie due pn̄t eſſe repugnantes. ⁊ ita hic pniam pcedere aggrauat qꝛ tribuit ingratitudinem. Cōſimilit ab innocentia cadere aggrauat ppter ingratitudinē ⁊ innocētia ⁊ pnia mō quodā repugnāt. ſed cadē ab innocētia ſimplr magis aggrauat. ¶ Cōtra hͦ arguit p illud Luc. vbi xp̄s queſiuit a ſymone de duobus debitoꝛibꝰ: quoꝝ alteri creditoꝛ plus dimiſit alteri minꝰ: quis creditoꝛē plꝰ diligēt. reſpōdit. eſtimo ꝙ is cui plꝰ donauit. qđ xp̄s approbans dixit: recte reſpondiſti. ſꝫ inocenti nihil donat deꝰ. ergo peccatoꝛ plus deo tenet. quare magis ingratus ſimplr ꝙ recidiuans. ¶ Reſpondeo donare pōt intelligi abſolute put ē actus volūtatis liberaliter cōicātis. vel donare. i. ꝯdonare ſiue remittē vt accipit cū di: donauit peccata. ¶ Primo modo verū eſt ꝙ cui plꝰ donat ille magis tenet donanti. ⁊ hͦ mō dico ꝙ deus innocēti maius donū dedit ꝙ̄ cui dimittit peccatū. 2ͦ mō penitenti donat plus ꝙ̄ innocēti. qꝛ innocēs non habet qđ ſibi remittat. ⁊ ſi tunc ſumat maioꝛ ꝙ ille plꝰ tenet diligē cui plura donant. i. remittūtur. verū eſt ꝯparādo duos quorum vni paucioꝛa donant. ⁊ alteri plura. ⁊ hoc ſi nō eēt bn̄ficiū aliud datum niſi hoc qđ ē donare vel remittē. Sed nullꝰ ē cui deꝰ pauca donat. qꝛ pauca cōmiſit: quin ſit eidē aliud bn̄ficiū datuꝫ magis ꝙ̄ donare. i. remittē plura. ſ. pſeruare eū ab aliis in que cadere potuiſſꝫ ⁊ cecidiſſet niſi pſeruatꝰ a deo fuiſſet. ⁊ hͦ ꝯſonat glo. augꝰ. ſup illud. Et cōmiſſa ⁊ nō cōmiſſa donant. qꝛ nullꝰ ē q̄ aliqua cōmittat: quin alꝰ poſſet eadeꝫ cōmittē niſi pſeruaret. igit ille cui dimittitur tenetur plus diligere ſupple ex cā remiſſionis. ſed alꝰ tenet diligere ex alia cauſa: qꝛ nō habuit dimittēda qđ ſine pſeruatōne diuina eſſe nō pōt. ⁊ hec cā requirit ſimplr maioꝛem gratitudineꝫ. Exemplum huius. ſi aliquis ex libertate concedit alicui oīa ſua vt eis vtat ad libitum. Alteri vero concedit aliq̄ mutuo ⁊ poſt quādo debet illa reddere remittit ſibi. quis eum plus diliget. Dico ꝙ primꝰ: quia maius beneficium recepit ⁊ tamē plura remittit alteri. ſed ꝙ primꝰ nihil habeat ſibi dimittendū hͦ eſt ex beneficio illiꝰ qui omnia ſua liberaliter ei conceſſit. vn̄ nō eſt vera illa ꝓpoſitio ſimplr cui plus dimittitur plus diligit dimittētem. niſi de illo dimittente per cuius beneficium nō ſtat ꝙ iſte n̄ tenetur ad tot ad quot ille. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ poſſibile eſt recidiuantem peccare pluribus peccatis. vl̄ quaſi pluribus. ſi ex deliberatōe agat cōtra legē cōeꝫ ⁊ cōtra legem gratitudinis ⁊ ꝯtra legē commiſſi. ſed cōmuniter non ſic peccatur. quia peccās cōmuniter non appetit niſi delectatōneꝫ licet inoꝛdinate: ⁊ vellet illi delectatōni nō eſſe annexas tot pꝛohibitōnes. ⁊ iſto modo omni peccato coniungit inobedientia ⁊ contēptus ⁊ odium dei ⁊ ingratitudo. ⁊ hmōi. non ꝙ peccatoꝛ habeat tūc actum elicitum pertinētem ad ſingula iſtoꝛum ſed implicite inquantum vult aliquid ad qđ quodāmodo cōcomitantur hͦ omnia. Cōcedo ğ ꝙ poſſibile ē peccare recidiuā vnico pctō. ¶ Et qn̄ infers ğ poſſꝫ eque graui peccaſſe pmo quando cecidit ab innocētia. ꝯcedo quātū ē ex pte libidinis ⁊ ioꝛdinatōis foꝛmal in peccato. ſed nō quantum eſt ex parte iſtiꝰ circūſtantie ingratitudinis ⁊ multiplitioꝛis obligationis. peccaſſet tamē tūc grauius quātuꝫ ad aliā circunſtantiā: quia magis igratus ē cadendo ab inocentia ꝙ̄ a penitētia. ¶ Cōtra. eſto ꝙ iſte decies penituit ⁊ qualibet vice de. x. peccatis moꝛtalibus poſt decimam penitentiaꝫ recidiuat cū tāta libidine peccās cum quanta i pꝛio peccato. tūc hͦ peccatuꝫ erit centies grauius pmo peccato: quia rōne cuiuſlibꝫ peccati dimiſſi tenet non cadere. ⁊ in rōne cuiuſlibet eſt ſpecialis igratitudo in

cadēdo. ⁊ rōe pnīe cuiuſlꝫ in q̄ ꝓmiſit n̄ peccare tenetur non peccare. ¶ Rn̄deo nulla noua culpa eſt ita grauiſ ex aliq̄ circūſtantia reſpiciente pniam precedē tē ꝙ illa corcūſtantia equipareṫ grauitati peccati in ſe ſiū ipſa malicia. nec forte in centeſſima pte. tamē cōcedo ꝙ iſta circūſtantia ingratitudinis ⁊ promiſſi aggrauat ⁊ illa grauius eſt quanto fuit prius collatū bonū magis indebitū qȯ erat regulariter in eo qui grauiuſ peccauerat. ⁊ quāto pluries promiſit ꝙ regulariter accidit in eo qui pluries penituit ¶ Sed quid eſt ſimpliciter grauius vel cadere reſpiciēdo ad maius beneficium vel magis indebitū preſtitū vel ad plura promiſſa de non cadendo. ¶ Rn̄deo abſolute plus ligat preceptū le. nature pertinens ad gratitudinē q̄ꝙ iſta obligatio noua contracta per propriā promiſſionē. niſi forte iſtud principiū vel preceptum: ſerua promiſſa. magis obliget q̄ꝙ iſtud. eſto gratus benefacienti ſcd̄m gradū eius in benefaciendo. ¶ In iſto articulo reſtat dubiū. Nunquid oportet in ſpeciali cōfiteri peccata precedētia tanq̄ꝙ circūſtantias aggrauantes. ¶ Rn̄deo ꝙ q̄ꝙ hoc ſit licitū ⁊ forte vtile. non tam̄ videtur neceſſariū illa confiteri in ſpeciali. qꝛ inquantū aggrauant poſſunt exprimi ſufficient in confeſſione abſqꝫ expreſſione illoꝝ peccatoꝝ prius dimiſſorum in ſpeciali. ſ. dicendo de multis ⁊ magnis peccatis alias penitui. ⁊ credo ꝙ deus mihi remiſerat. ⁊ ideo nunc fui magis ingratus in peccando.

Ad argumenta ad

primū patet ꝙ illa parabola ad hoc p̄ncipaliter tendit ꝙ eadē pena exigitur a ſeruo illo qui noluit dimittere conſuo ſuo que fuiſſet exacta ab eo propter delictū principale. Qꝫ eni ibi dicitur. mittite eū in carcerē donec reddat vniuerſum debitū. intelligo ad propoſituꝫ. qꝛ non redderet vniuerſuꝫ debitū niſi ſoluendo penam damnatōnis pro eo mittatur in illū carcereꝫ damnatorum. Et ita ad propoſitū recidiuans eideꝫ pene damnatiōis adiudicatur quā habuiſſꝫ propter peccata priora. ⁊ prius dimiſſa ⁊ equalē quantū ad durationē. qꝛ donec reddat ⁊c̄. ſed non ſequitur ꝙ equalē quantū ad intenſionē. ⁊ ita dicenduꝫ eſt ad omnes auctoritates ſanctoꝝ fundatas in illa parabola ſaluatoriſ. ꝙ peccata illa redeunt. i. ꝙ obligatio ad damnationē redit. ⁊ aggrauata propter remiſſionē illorū p̄teritoꝝ. ¶ Ad ⁊m. iſto modo eſt intelligenda auctoritas Ja. q̄ꝙ tum ad damnationeꝫ que eſt generalis pena omniū peccatoꝝ mortaliū. factuſ eſt omniū reus. vel aliter ⁊ in idē redit quātū ad auerſionē a fine vltimo. que eſt cōmunis omni peccato mortali. ſed non eſt intelligendū ꝙ factuſ eſt omniū reus quantū ad grauitates ſpeciales ſinguloꝝ. ⁊ nullo modo quantū ad illas grauitates eaſdē in numero vel in ſpē. ¶ Ad aliud. Uno modo poteſt dici ꝙ ſi contritus prius contēnit poſtea confiteri peccat nouo peccato mortali in illo contēptu. nec tamē redit culpa dimiſſa per contritionē neqꝫ in quā redit quātū ad maliciā nec quantū ad reatū. ſed ſemper ſola pena manet tēporalis debita illi. licet pena damnationiſ debeatur nouo peccato mortali. ¶ Alio mō poſſet dici. ꝙ quādo pro peccato habetur pena completa. intellige completa quātum ad tres partes penitentie. contritionē. confeſſionē. ſatiſfactionē. tunc cōmutata eſt pena dānationis in penam temporalē. non ſic autē de peccato de q̊ habetur contritō ſine alijs duabus partibus penitentie. ¶ Sed preterea reſponſio eſt cōuenientior. qꝛ peccatū in cōtritione ſimpliciter deletur. ita ꝙ non manet niſi obligatio ad penā temporaleꝫ. ⁊ ſi poſt ſequatur contēptus ſatiſfactionis ſeu cōfeſſionis nouū peccatū mortale ē. ⁊ aggrauatū propter culpā p̄orē

in contritione dimissaz. ¶ Ad aliud di co ꝙ nō potest redire eadē tenebra numero saltē per numerū. q2 ita non pōt esse eadē negatio sicut nec eadē affirmatio posita interruptiōe hinc ⁊ inde. ¶ Ad probatiōem dico: ꝙ ad vnitatē priuationis nō sufficit vnitas subiecti ⁊ habit⁹ oppositi. sed requiritur vnitas cōtinuitatis eiusdē in subiecto. eo modo ꝙ potest habere esse in subiecto. patet hoc ꝑ simile: q2 ad vnitatē negatiōis nō sufficit vnitas affirmationis. nā nō soz. qꝺ est negatio vnius numero affirmatiōis potest esse nō soluz plura numero. sed i pluribus specie ⁊ genere. ⁊ tot esse quot sunt entia que nō sūt sortes. ita ⁊ priuatio potest esse eiusdē forme ⁊ tamen nō eadez. potest etiaz esse in eodē subiecto plurificata: si sit interruptio sicut ⁊ habitus eius est plurificatus si cū interruptione inesset illi subiecto. siue nō positiuuz siue priuatiuū vel negatio idē numero reparare hoc sicut dicetur in materia de resurrectione solius est potētie infinite dei. di. 23.

P Reter premissa.

¶ Circa hanc dis. 23. quero hanc. q. includentē totaz materiam di. vtrū extrēa vnctio sit sacr̄z noue le. ꝙ ñ oia sacra noue le. sūt īstituta a xp̄o. s. di. j. sed istud videtur īstitutū fuisse a Ja. in sua canonica. 5. ca. infirmatur quis inter vos inducat presb̄os ⁊ orent sup eum ⁊c̄. ¶ Itez sacramentū vnuz habet vnā materiaz ⁊ vnaz formaz. hoc autē ſm ꝙ ministratur ab ecclesia habz multas materias. quia multas vnctiones ⁊ multas formas. q2 multas oratiōes cō iunctas multis vnctionibus. ¶ Opposi tum magister in littera.

Hic sūt duo viden

da. Primo ꝙ possibile est esse aliquod sacramentū noue legis qꝺ sit signum efficax finalis remissionis venialum. qꝺ congruit. ⁊ ꝙ hoc factū est. Secūdo ꝙ extrema vnctio est tale sacramentū ⁊ ꝺ totali ratione extreme vnctionis. ¶ Primū sic: possibile est deū finaliter remittere venialia. ergo possibile est sibi instituī signuz efficax istius remissionis. cō sequentia patet: q2 possibile est hominē instituere signū efficax practicuz cuiuscunq3 operis sui. ergo multo fortius est deo possibile. ⁊ ita potest quodcunq3 signū sensibile: cuius institutio nō includit cōtradictionē instituere tanꝙ signū practicū efficax istius effectus. ¶ Hoc ēt congruuz est recessuruz. s. ab hac vita finaliter a venialibus absolui. q2 ista nō remissa essent impedimentū glorie consequende. ⁊ non remissa possunt esse vs q3 ad exitū. quia peccator quasi continue peccat talibus peccatis. ¶ Hoc etiā factū est. probatur ex illo verbo Ja. 5. si in peccatis est remittuntur ei. non intelligit de mortalibus: q2 hec nō remittuntur nisi in baptismo vel penitentia. ergo de venialibus. sit ergo prima conclusio ꝙ respectu finalis remissionis venialium couenit esse ⁊ potest esse. ⁊ est sacramentum noue legis.

De secunda cōclu

sione principali dicendū: ꝙ illud sacramentū vocatur extrema vnctio. cuius assignari potest ratio tal. Extrema vnctio est vnctio hominis infirmi penitētis facta in determinatis partibus corporis cū oleo cōsecrato ab episcopo ministrata a sacerdote simul verba certa cū intentione debita proferente ex institutione diuina efficaciter signans curationē finalē venialium. ¶ Ista ratio apparet bona. q2 nō est in se falsa ex. 5. metaphysice. c. 17. quia nulla pars eius repugnat alteri. Exponēdo ergo partes. P̄mo ponitur ꝙ est vnctio cuius cōgruentia est. quia istud signū sensibile congruit effectui. s. interiori vnctioni curatiue subditur hominis infirmi. Ideo ñ

Descriptio extreme vnctionis

debet cōferri sano nec qualitercunqꝫ ex
posito periculo mortis. q2 nō ei cui imi
net mors ex periculo extrinsece violen
tie. vt armoꝝ vel submersionis vel hu
iusmodi. nec qualitercūqꝫ infirmo sed
periculose. ita ꝙ probabiliter imineat
sibi exitus de statu viatoris ad terminū
¶ Q2 additur penitentis. patet q2 nullus
est capax istius sacramenti digne nisi sit
in gratia. Istud eniʒ sacramentuʒ nō est
remediū acquirendi gratiaʒ. q2 ad hoc
sunt tantū baptismus ⁊ penitentia. Et
ex hoc excluduntur non vtentes ratiōe
vt paruuli. ⁊ qui non habent materiaʒ
penitentie saltē qui non habent penitē
tiaʒ de venialibus vt perfecte innocētes
quia etiā non vtentes ratione non pos
sunt esse penitentes excluduntur furio
si ⁊ amentes. ⁊ hoc nisi per voluntateʒ
precedentē expressaʒ presumantur illud
velle. ¶ Q2 ō additur in determinatꝭ par
tibus. Iste partes sunt organa potentia
rum de quarū actus peccatur frequent
venialiter. vtpote organa. 5. sensuum ⁊
potentie motiue. ⁊ hoc aliquādo respe
ctu eiusdē sensus vel potentie generati
ue. vt organa potentie visiue. vt oculi
duo. organa potentie auditiue due au
res. organa potentie olfactiue. nares. or
gana potentie tactiue. manus. Et in istꝭ
predictis sicut geminantur organa ita
geminantur vnctiones. organū gustus
est lingua in qua non fit propter abho
minationē tollendā vnctio. sed exteriꝰ
super os. propter organū potentie gene
ratiue fit vnctio ad lumbos. iuxta illud
Gregorij super illud Luce. lumbi vestri
precincti ⁊c̄. viris inquit luxuria in lū
bis est. propter organū motiue quantū
ad progressiuā que est principalis mo
tiua fit duplex inunctio in duobus pe
dibus tanq̄ organis ad illū motum or
dinatis. Alia motio qua frequēter pec
catur est motio lingue. iuxta illud Ja.
5. Qui non offendit verbo hic perfectꝰ
est vir ⁊ multa alia ibi. Et contra istud
est vnctio oris. ita ꝙ ipsa est remedium
contra duplex peccatū veniale sicut lin
gua cōgruit in duo opera nature. scd̄o
de anima in gustū. s. ⁊ loquelaʒ. Sunt
ergo. xj. vnctiones. s. partiales. sed aliq̄
sunt geminate. q. vna. ita ꝙ sunt. 7. p̄n
cipales. 5. in organis. 7. sensuum. 6. in
organo principali potētie motiue. pro
gressiue. septima i organo principali ge
neratiue. ¶ Sequitur cū oleo. nec opor
tet ibi esse aliquid cōfectū ex oleo ⁊ bal
samo vt in materia ꝯfirmationis. quia
confirmatio est ad confessionē ⁊ confir
mationē fidei. Et ideo in cōfirmato re
quiritur non tantū puritas conscientie
significata per oleū. sʒ odor bone fame
significatus per balsamū. sʒ hic qui ha
bet exire in breui de via ad terminū suf
ficit cōscientia pura. ¶ Consecratio aūt
episcopalis est necessaria ad hoc vt sit
materia apta. quia cōiter in sacramētis
consistentibus in vsu solus baptismus
non requirit materiā specialiter conse
cratā. q2 christus tactu mundissime car
nis sue quando voluit a Jo. baptiçari
totā aquā consecrauit. hoc est in vsum
istuʒ dedicauit. ¶ Q2 sequitur ministra
ta a sacerdote exprimit ministruʒ idone
um. non solū qui licite exerceat. sed qui
solus sacramentū ministret ita ꝙ si ali
us attēptaret nihil facit. sicut si non sa
cerdos attēptet conficere nihil facit. De
terminatio autē huius ministri habet
per illud Jaco. 5. inducant presbyteros
¶ Q2 sequūtur. verba debita ⁊ simul cū
intentione debita proferēte. pertinēt ad
formā huius sacramenti ⁊ simulratem
eius cū materia ⁊ intentione ministri.
Simultas ⁊ intentio exposita sunt satꝭ
supra in materia de baptismo. forma
autē hec septuplex ad. 7. vnctiones pri
cipales est per istā sanctaʒ vnctioneʒ ⁊
suā pijssimaʒ misericordiaʒ parcat tibi
dominꝰ quicquid nariū lingue tactu vł

huiusmodi vicio deliquisti. ¶ Ista ratõ posita cõpleta est. quia continet susceptiuũ. quia hominẽ penitentẽ infirmũ ⁊ hoc in partibus determinatis pri⁹ expressis. ⁊ materiã remotaz. s. oleũ consecratũ ab episcopo. vel proximã ipsam vnctionẽ factã cũ oleo. ⁊ hoc septenariam principalẽ ⁊ vndecimã cõputando omnes partiales. Continet etiã formaz quia certa verba. i. septẽ orationes a sacerdote cũ. 7. vnctionibus principalib⁹ proferendas. Cõtinet etiã ministrũ. q2 sacerdotẽ. Et hoc colligitur vt dictũ est Jaco. 5. vngentes oleo sancto ⁊c̃.

Ad primuz dicitur

hoc sacramentũ fuisse institutũ a christo vt supra patuit di. 7. q. predictis. Jacobus aũt non erat nisi promulgator siue preco huius sacramenti a christo instituti. ¶ Ad scd̃3 dico q̃ est vnuz sacramentũ vnitate integritatis sed non vnitate indiuisibilitatis. sicut effectus eius non est vnus indiuisibiliter. quia nõ remissio vnius venialis. sed vnus vnitate plenarie remissionis omniũ venialium vt omnibus remissis nihil remaneat retardans a perceptione beatitudis. quaz nobis concedat ⁊c̃. di. 24.

Nunc ad conse

crationẽ. ¶ Circa istaz. 24. di. quero vnaz questionez tantũ. vtruz in ecclesia sint septem ordines eo modo quo ordo vel ordinatõ ponitur sacramentũ. q̃ non. quia tunc in eccl̃ia essent. 13. sacramenta. quia preter sacramentũ ordinis sunt alia sex. ¶ Preterea quilibet ordo habet characterez sibi propriũ. ergo illis septẽ correspõderent septẽ caracteres. cõsequens est falsum. q2 aut illi essent eiusdẽ speciei. qd̃ est falsuz quia plura accidentia eiusdẽ speciei nõ possunt esse simul ⁊ semel in eodẽ subiecto. ex. 5. metaphysice. Aut alterius spe. iei. ⁊ hoc videtur inconueniens. q2 in speciebus est essentialis nobilitas maior ⁊ minor. non sic videretur assignari posse essentialis excellentia in istis caracteribus. ¶ Preterea in primitiua ecclesia tantũ videntur fuisse duo ordies. s. sacerdotiũ ⁊ dyaconatus. siquidem in actibus apostoloꝝ non legimus alios fuisse ordines tunc in ecclesia. g̊ nec nunc sunt. q2 ecclesia post tempus apostoloꝝ nullũ ordinẽ superaddit. quia i isto sacramento sicut ⁊ in alijs oportet inuenire institutionem eius a christo. ¶ Preterea dyonisi⁹. 5. ecclesiastice ierarchie ponit tantũ tres ordines. s. episcopatũ. sacerdotiũ ⁊ dyaconatũ. ¶ Preterea ysidorus ethicoꝝ li. 7. c. 12. ponit episcopatũ esse ordinẽ. sed nullus est istoꝝ septem. ergo sunt plures. ¶ Idez de episcopatu habetur in canone di. 21. c. cleros. ¶ Preterea prima tõsura videtur sacramentuz. ⁊ quia signũ sacre rei ⁊ q2 habentes istaz tonsurã gaudent priuilegio clericali: qd̃ videtur propriũ ordinatis. ¶ Oppositum magister in littera.

Circa questionem

hãc sunt quatuor videnda. Primo qd̃ sit ordo scd̃m q̃ loquimur de ordine. Scd̃o quot sunt ordines in ecclesia isto modo loquendi. Tertio si ordo ẽ sacramentũ. Quarto quomodo sunt vnuz. ¶ De primo dicitur q̃ sacramentũ ordinis est potestas spiritualis ad aliquẽ actũ exequẽdũ in ecclesiastica ierarchia ⁊ per consequẽs scd̃m ordinẽ diuersitatis ad tales actus in ecclesia essent ordines distinguendi. ¶ Cõtra ex ista descriptione sequitur q̃ episcopatus sit ordo qd̃ est contra eos. patet eniz q̃ episcopatus est potestas ad aliquẽ actũ in ecclesia. vtpote ad actũ cõfirmandi ⁊ ꝯferẽdi ordines sacros. ⁊ nõ tm̃ potestas congrue exercẽdi sed simpl̃r exercẽdi. q2 nõ episcopus si attẽptet istos actus vt videt̃ nihil facit. ¶ 2⁹ sequit̃ q̃ sb̃ ordie sacerdotali nõ sit aliq̊s ordo i eccl̃ia. qd̃ ẽ ꝯ oẽs

probatio consequentie: nā potestatem
spiritualem loquēdo de potestate spiri
tuali simpliciter non habet dyaconus
vel sbdyaconus: quia ꝛ si aliquid con-
grue possit facē qd non facerꝫ congrue
laycus: tamē si laycus attētaret illud fa
cere: simpliciter faceret. ¶ Tertio sequi-
tur ꝙ sacerdotium sint duo ordines: qꝛ
sacerdoti competit duplex potestas spi
ritualis. s. ꝯficiendi eucharistiam: ꝛ ab-
soluendi penitentem: que non sūt vna
potestas. quia vna videtur prior fuisse
altera. cum in cena contulit deus pmā
secundam autem non nisi post resurre-
ctionem Jo. 20. ¶ Intelligendū ergo ꝙ
vno modo accipitur ordo sicut euꝫ de-
scribit augꝰ. 19. de ciui. dei. c. 13. ꝙ ordo
est rerum parium: dispariumqꝫ vnicui
qꝫ sua loca tribuens congrua dispositō

descriptio ordi nis a b[?] augu stino

¶ Isto modo accipimus cōmuniter ordi
nem cum dicimus entium in vniuersū
esse ordinem. ꝛ ita loquitur aristote. 12
metaphysice. omnia ordinata sunt ali-
qualit: ꝛ declarat quomodo. ¶ Hoc mo
do etiam accipitur ordo in pollicijs be
ne dispositis: vbi personarum parium
ꝛ imparium in illa policia congrua di-
spositio dicitur esse ordo illius pollicie
a quo ipsa dicitur esse ordinata. Sed a
lio modo gradus preeminēs in tali pol
licia dicitur ordo. ꝛ sic persona in gra-
du preeminenti dicitur habere ordineꝫ
sicut dicitur habere gradum quasi an
thonoce. quia qui sunt in gradu inferi
ori non dicuntur sic habere gradum.
hoc modo in ecclesia que est pollicia or
dinata congrue est ordo ſm istaꝫ dupli
cem acceptionem. ¶ Nam ſm primaꝫ to-
ta ecclesia est ordinata illa congrua di
spositōne parium ꝛ impariuꝫ vniuscu
iusqꝫ in suo loco. ¶ 2° modo persona ha
bens gradum eminentem in ecclesia di
citur habere ordineꝫ. ꝛ licet hec duo si
gnata ponant se mutuo: quia vbi est or
do primo modo in pollicia ibi est gra-
dus eminens: ꝛ ita ordo scdo modo. ta
men hoc signum ꝛ illud non sunt ideꝫ:
vt satis patet. Sicut ergo loquimur de
ordine: h accipitur pro secundo signifi-
cato: non pro primo ¶ Ulterius gradꝰ
eminens in ecclesia dicitur in ordine ad
actum ecclesiasticum eminentem. non
sic quideꝫ ꝙ gradus sit potestas exequē
di actum illum: vt dixit prior opinio i-
probata. sed ꝙ gradus sic disponens de
congruo vel simpliciter ad exequenduꝫ
vel debite illum actum: vt sic possit or-
do vt hic loquimur de ordine dici gra-
dus preeminens in ecclesia disponēs ad
actum aliquem ecclesiasticum eminen-
tem. ꝛ quia specialiter actus eminētes
in ecclesia sunt actus respicientes sacra
menta. ¶ Ideo potest specialius dici ꝙ ē
gradus disponens ad aliquem actum
sacramentalem. ¶ Ex hac ratione qua
si generali posset inquiri specialior ra-
tio ordinis vt hic loquimur de ordine.
sed in hoc est quedaꝫ cōtrouersia. Qui
enim ponunt sacerdotiuꝫ esse simplici
ter supremuꝫ ordinem negando episco
patum esse ordinem ex quo sacerdotiū
est gradus disponens ad eucharistiam
consecrandam tanꝙ ad actum excellen
tiorem conuenientē illi gradui. ꝛ ratio
omnium ordinum inferiorum vel gra
duum debet accipi in ordine eorum ad
istud primum esset congrua descriptio
ordinis ꝙ est gradus eminēs in ecclesia
disponens de congruo ad actuꝫ aliquē
ad consecrationem vel dispensationem
eucharistie pertinentem. ¶ Alij dicētes
episcopatum esse ordinem: quia sibi cō
petit aliquis gradus in ecclesia qui non
competit sacerdoti non restringunt ra-
tionem ordinis: quia disponat ad actū
eminentem pertinentem ad eucharisti-
am. sed in genere ꝙ sit gradus eminens
in ecclesia disponens ad actum aliquē
sacramentalem exequendum. ¶ Et isto
modo potestas quam addit episcopa-
tus supra sacerdotium respicit aliqueꝫ
actum sacramentalem. videlicet confir

mare ⁊ ordines conferre: qui actus sūt proprij episcopo.

De secundo articulo

innitentes dictis dionysij ⁊ isidori allegatis ad primam partem. ⁊ canoniste dicunt episcopatum esse proprie ordinem. ad quod videtur esse ratio: cum episcopo conueniat quedā potestas specialis inquantum episcop⁹. aut illa erit ordinis ⁊ tunc propositum. aut iurisdictionis ⁊ tunc posset auferri per superiorez quod videtur inconueniens: quia consecratio alia multo minor consecratione episcopi non potest auferri quin semel consecratum semper maneat cōsecratum. probatur extra de consecratione ecclesie vel altaris. aqua. in glo. ¶ Ista via posset dupliciter teneri: cōparando episcopatum ad sacerdotium. vno modo sic: ꝙ grad⁹ potest dici eminens. vel propter vniuersalitatē actuū quos respicit. vel propter nobilitatem actus quem respicit. ista distinctio patz in alijs pollicijs. vbi alicui competunt plures actus ⁊ alicui pauciores. tamen nobilior potest sibi competē: vt iudex potest sententiare qui est actus nobilior ꝙ̄ multi alij qui conueniūt persone īferiori. sed cui competit vniuersalitas ad actus: ei competit etiam actus nobilior. quia in vniuersalitate actuum cōprehenditur ille actus nobilior. ⁊ ex h⁹ videretur ꝙ gradus ille qui respicit vniuersalitatem actuum sit simpliciter superior ꝙ̄ ille qui respicit precise actum nobilissimum: ⁊ sic diceretur episcopatus simpliciter superior ordo: quia habet ordinem ad omnes actus ecclesiasticos sacerdos non ad omnes. licet ad nobilissimum. ¶ Et tunc argumentum cuiusdam doctoris contra istam conclusionem quod est: vnus ordo non dependet ad alium quantum ad necessitatez sacramenti. sed si nō presbyter ordinaretur in episcopum nihil esset factum: concludit magis oppositum. Nā quāto ordo episcopatus intimius includit sacerdotium ⁊ alios gradus inferiores tanto est simpliciter perfectior: quia essentialius respicit actus istorum inclusorum. ¶ Tenendo tamen istam conclusionem: scilicet ꝙ episcopat⁹ esset prope ordo ⁊ alius a sacerdotio. posset adhuc dici ꝙ non esset nobilior: quia ⁊ si icludendo sacerdotium ⁊ episcopatum sit eminentia gradus: quia ad plures act⁹ ꝙ̄ per alterum solum. tamē illud quod precise addit episcopatus supra sacerdotium non est ita excellens gradus sicut sacerdotium: quia per illud quod sibi superadditur non conueniunt sibi act⁹ ita nobiles sicut conueniunt sacerdoti per sacerdotiuz. ¶ Nec haberent isti pro inconuenienti ꝙ imperfectior ordo presupponat ⁊ h⁹ necessario vt recipiatur ordinem perfectiorem. quādo imperfectior addit aliam vniuersalitatem ad actus ecclesiasticos quam non includit ille qui est perfectior: sed tantuz ordinez ad actum pfectiorem. ¶ Alij contradicūt conclusioni quam tenent ille due vie. quia negant episcopatum esse ordinem proprie dictum. ⁊ ideo nec ordinem superiorez sacerdotio: vt dicit prima via nec eo inferiorem: vt dicit secunda. nec dicit ibi caracterem imprimi. sed an sit delebilis a papa deponente episcopum vel non delebilis propter consecrationem cum qua confertur altercantur inter se. sed vana videtur altercatio: negādo episcopatum esse ordinem. quecunꝙ enim iurisdictio in ecclesia vl' per superiorem suspendi potest. ita ꝙ si tempore suspensionis attētet aliquid facere nihil facit. vel totaliter pro omni tempore tolli. ¶ Saltez quicquid sit de ista controuersia de episcopatu actus nobilissimus in ecclesia simpliciter est consecratio eucharistie ⁊ ita supremus gradus siue nobilissimus propter nobilitatem actus ad quez disponit est sacer-

dotium. ⁊ per consequẽs isto modo ac cipiendo descriptionem ordinis iuxta primam descriptionem positam in primo articulo. ⁊ distinctõnez ordinis in ecclesia tantum sunt septem ordines: quorum primus est gradus disponens ad consecrationem eucharistie: ⁊ est sacerdotium. Secundus gradus est disponens ad dispensationem eucharistie saltem sanguinis: ⁊ est dyaconatus. Tertius est disponens ad oblationem materie eucharistie consecrãde: ⁊ est subdyaconatus. ¶ Et patet ratio quare tres isti sacri dicuntur ordines: quia immediate disponunt ad actum aliquem vel ministerium circa eucharistiam: vel eius materiam exhibendam. ¶ Ulterius aliqui alij gradus disponunt ad actus aliquos remote se habentes ad eucharistiam. vel ergo ad conuenientem dispositionem in populo ad orandum ⁊ suscipiendum vel remouendum impedimẽtum seu dispositionem inconuenientez. Primo modo dispositio conueniens ptinens ad affectũ est deuotio. ⁊ ad hãc deuotionez attendit acolitus illuminãdo cereos. Alia dispositio est pertinens ad intellectũ scilicet cognitio. ⁊ ad hãc agit lector. remouere prohibens est arcere indignos ne approximent. vel ergo indignos homines. ⁊ hoc pertinet ad officium hostiarij: vel demones: ⁊ hoc pertinet ad officium exorciste. ¶ Ex dictis appar3 ꝙ non est proprius actus dyaconi legere euangelium: ⁊ subdyaconi epistola3. sed isti sunt remoti ⁊ minus perfecti actus eorum. perfectissimi autem ⁊ proprij illorum ordinum sunt quos habet vnus immediate circa eucharistiam dispensandam. alius circa materiã eius offerendã.

De tertio articulo

dico ꝙ loquendo proprie de sacramento ordo non est sacramentuz: quia omne sacramentum est signum sensibile: ⁊ ordo vt dictum est quidam gradus est spiritualis. tamen accipiendo sacramẽtuz pro signo inuisibili sicut aliquid dicitur res ⁊ sacramentuz. hoc modo potest dici sacramentũ. quia signuz conuenientis gradus executõi actus debiti illi gradui. ⁊ etiam signũ illius actus cõuenientis tali gradui. ¶ Quid ergo est septimum sacramentum: dico ordinatio: cui⁹ descriptio potest esse ista. Ordinatio est institutio alicuius in gradu ecclesie preeminẽte cui conuenit aliquod ministerium circa eucharistiaz exhibẽdum facta a ministro idoneo certa verba proferente ⁊ simul cũ intentione debita ministerium gradus illius aliquo signo visibili representans ex institutõne diuina efficaciter signans gratiam p eminentem qua ordinatus digne aliqõ ministerium exequatur. Et fm vniuersalem istam rationem ordinationis possunt proportionalr̃ accipi rationes speciales ordinum puta ordinationis in sacerdotẽ. institutio in gradu ecclesie simpliciter preeminentem disponens habẽtem ad conficiendum eucharistie sacramentum facta ab episcopo certa verba cum intentione debita proferente. ¶ Et si circa particulas huiusmodi descriptionis particularis queras quis est minister idoneus: Rñ. dico ꝙ episcopus ⁊ solus in sacris ordinibus. in alijs aũt non sacris aliquando ex cõmissione aliqui priuilegiati vt abbates. ¶ Si queras q̃ verba vl' que forma: Rñ illa quam episcopi habent in suis libris episcopalib⁹. Sed in sacerdotõ videtur probabile ꝙ ibi sint due forme partiales in quaruz altera confertur ptãs cõficiẽdi eucharistiam in reliqua potestas absoluendi i penitentia. Et istis coniungunt due materie hoc est duo signa visibilia propa. forme prime traditio calicis ⁊ patene cũ hostijs accipe ptãtem celebrandi ⁊c. Scõe forme impositio man⁹ episcopi sup caput. accipe spm̃sanctuz: vt sic eps

concorditer agat sūmo epo xpo: qui vt dictū est prius cōtulit ptātem aplis cōficiendi q̄ absoluendi. ¶ Ex hoc etiā patet quomodo sunt septem ordines qui sunt institutōes i ordinibus. ꝛ ille septē dicūtur cōtineri sb̄ sacramēto ordinis vel magis proprie sb̄ sacro ordiatōis in quātū est vnū sacrm.

Jtunc de quarto

qualiter est sacramētum ordinis vnuz Rño vnitate generis ppinqui. sicut virtutes morales dicuntur esse tres fm genus. iusticia. fortitudo. temperātia. ꝛ i prima diuisione virtutis moralis h̄ primo concurrūt: tñ in spēali quelibet istarum vlterius diuidit vt dictū est li°. 3°.

¶ Est etiam alia vnitas inť ordines. congruum est eni prius recipere ordinem inferiorē q̄ supiorem. nec tñ ille ordo est simpliciter necessarius: q̄ si pretermittatur nihil fit: vt appz extra de clerico p saltū pmoto: vbi habetur q̄ non est iterandum qd̄ est factum: sed qd̄ fuit ptermissum caute ē supplendū: ꝛ p p̄ns non nihil fit in collatōne ordinis superioris: ꝛ si nō fuerit ordo superior prius collatus. ista tamē vnitas ordinis nō ē illa propter quam ordo vel ordinatio est vnum sacramentū. sꝫ magis vnitas prior. s. generis.

Ad argumenta ad

primuz dico q̄ in diuisione illa primaria sacramēti in. 7. ordo vel magis ordinatio ē ibi tm̄ vnū membrū: licet possit vlterius diuidi in q̄dam specialia cōtenta sb̄ ipso: q2 illa prima diuisio non est in species specialissimas: sed in q̄daz propinquius contēta sb̄ ipso. Ad 2m cōcedo plures esse caracteres ꝛ pbabilius q̄ alteri⁹ speciei: vt apparet ex actibus ad quos isti gradus disponūt: qui gradus vel sūt caracter: vel habent proprios caracteres necessario correspodētes cum arguitur de illa excellentia specifica pōt pcedi q̄ eo modo q̄ caractēs sūt entia hn̄t talē excellētiam. si etiam ponerētur eiusdē speciei illa iprobatio q̄ tūc nō essent simul non pcludēt. illa eni ppositio nō ē vera de relatōib⁹ etiā realibus: ꝛ sicut dictū est supra di. 3. q. 2. caracterē nō oportet ponere formaz absolutā. ¶ Ad 3m dico: q̄ in primitiua ecclesia erant pauci credētes. ꝛ iō pauci ministri sufficiebāt ad dispensandū eis eucharistiā: ꝛ iō nō oportuit tūc ministros i singulis gradibus institui. p⁹ aūt multiplicata ē fides: ꝛ etiā pcomitabať deuotio ad cōicādū quotidie: ꝛ tūc fuit necessitas habēdi multos ministros ad singula ministeria ad eucharistiā ptinētia: ꝛ iō tunc ecclesia multos ministros in singulis gradib⁹ instituit. Nec tñ tūc de nouo instituti sunt illi ordines. imo magister in littera dicit q̄ christus act⁹ singuloꝝ ordinum in seipso exercuit: ꝛ etiā ātiquit⁹ pfigurabanť in quibusdā gradibus correspondētib⁹ eis i lege mosayca. sꝫ ordines ab antiquo īstituti tūc quādo multiplicat⁹ est numer⁹ fideliuz collati sūt ministris quos pri⁹ nō oportuit pferri alicui: q2 nō fuit pri⁹ necessariū ei⁹ ministeriū. Hec ē etiā ratō quare modo i ecclesia nō sūt in singul' ordinibus determinati ministri: q2 ꝛ si mō est multiplicata multitudo fideliū: tñ est imutata leticia deuotōis. vñ multi vix semel in anno volūt cōicari: ꝛ iō circa eucharistiam dispēsādā nō oportꝫ mō tot ministros assistē. Et ppť hoc q̄tuor ordines nō sacri sil' pferūtur. ita q̄ nullus ē deputat⁹ ad ministrādū in gradu inferiori q̄si ille sit sibi ppri⁹: ꝛ ali⁹ aliū. ¶ Ad aliud dionysiū isidori ꝛ canōis pꝫ ex dictis i. 2. articulo. Qui ei negāt epatū eē ordinē exponūt eos accipe sacrm p sacrali. ¶ Ad vltimū nego primā tōsurā eē ordinē. ꝛ cū dicis est signū sacre rei. Rño ñ signū practicū efficax rei sacralis. i. grē quō itelligēdū est sacrm eē signū rei sacre: vt dictum est di. prima.

¶ Q. ꝺ additur ibi de priuilegio clericali:
ñ valz. qꝛ layci ꝯuersi i religiõ3 gaudẽt
priuilegio clericali. ⁊ potuit legislatoꝛ il
lud priuilegiuz dedisse principi vel ali
cui simpliciter layco. falsa est igitur illa
propositio ꝙ illud priuilegium est; pro
prium ordinato. di. 25.

Solent queri si

heretici. ¶ Circa hanc di. 25.
quero de suscipiente ordines
duas questiones. Prima est: vtrum pe
na canonica ipediat a susceptõne ⁊ col
latione ordinũ: ꝙ nõ excõmunicatꝰ vel
irregularis si attẽptet conficere: conficit
ergo a simili episcopus excõmnnicatus
vel irregularis si attẽptet ordinare: ⁊ fa
cere qꝺ facit ecclesia ordinat. ⁊ iste qui
suscipit si intendit ordinari ordinatur.
cõsequẽtia patet per locũ a simili: quia
simile videtur hincinde. ⁊ etiã per locũ
a minori. quia qꝺ non impedit executi
onẽ actus nobilioris. nõ videtur impe
dire excusationẽ actus minus nobilis.
¶ Preterea irregularis non excluditur
a perceptione aliorũ sacramentorum.
quin si intendat recipere recipit. nec er
go istius cõsequẽtia patet a simili: ante
cedens patet. qꝛ irregularis potest acci
pere sacramentũ penitentie. Alioquin
precluditur sibi salus. ¶ Preterea nulla
pena canonica magꝭ excludit ab aliquo
gradu vel actu ecclesiastico ꝙ̃ heresis. sꝫ
heresis non excludit. vt habetur. j. q. j.
qꝺ quidez. ¶ Oppositu3. j. q. j. decetero
⁊. c. proximo. symoniacos omnino dã
namus. ⁊ post talẽ susceptionẽ vel colla
tionem irritã decreuimus. Et. c. si qui q̃
scienter se a symoniacis consecrari: imo
execrari permiserint: eorũq3 consecrati
onẽ omnino irritã decreuimus. ¶ Pre
terea ecclesia potest dare potestatẽ con
ferendi ordines: vt patet: quia cõsecran
di episcopu3: ergo potest auferre. ergo
alia3 penã canonicã potest infligere epi
scopo propter quã non possit conferre
ordines. ¶ Preterea ecclesia illegitimat
personas ad contrahendũ matrimoni
um: ita ꝙ si attẽptant nihil faciunt: er
go multo magis potest reddere episco
pum illegitimũ ad actu3 spiritualẽ. ita
ꝙ si attẽptet nihil facit. ꝯsequentia pro
batur: quia magis videntur sub esse ec
clesie illa que sunt de iure positiuo ꝙ̃ q̃
sunt de iure naturali ⁊ diuino. sed que
cunq3 ordinatio ecclesie per istas digni
tates episcopatus ⁊ huiusmodi viꝺtur
pertinere ad ius positiuũ ecclesie: saltez
a deo nõ videtur esse de le. nature ⁊ di
uina sicut matrimonium.

In ista questione primo

est videndum de penis canonicis de qui
bus querit questio. Scꝺo qualiter ex
cludant ab ordinis collatione vel susce
ptione. ¶ Circa primu3 pena canonica
vt intelligimus in proposito est pena in
flicta per canones prohibens vel arcẽs
punitum ab aliquo gradu ecclesiastico
qui alias sibi liceret. Hoc vltimu3 addi
tur: quia non est pena. layco ꝙ non pos
sit conficere. quia hoc alias sibi non cõ
petit: sed sacerdoti ordinato pena esset.
dixi autẽ scꝺm canones: quia siue a ca
none infligatur siue a iudine non a ca
none tamen ad hoc vt sit iusta debent
scꝺm canones infligi. Dixi autẽ prohi
bens vel arcens: qꝛ pena de qua loqui
mur vel intelligitur artare tanꝙ̃ prohi
bito tantũ. vel si aliquo modo vlteriꝰ
de quo dicetur in scꝺo articulo iste mo
dus continetꝛ sub arcere vel artare. ¶ In
speciali septe3 sunt huiusmodi pene ca
nonice videlicet depositio: degradatio:
infamia: irregularitas: excõicatio: inter
dictũ: suspensio. ¶ De istis per ordinem ⁊
singulis in se: ⁊ qualiter incurruntur ⁊
quali remedio remittũtur: ⁊ compãdo
eas ad inuicẽ ꝫꝫ grauitatẽ ⁊ ꝑmanentiã
¶ Priꝰ. s. depositõ est maxima: qꝛ totalꝭ
amotio a statu clericali. ⁊ si degradaꝰ sit
amotio ab oi gradu clĩcali. tč iõ ẽ depõ

⁊ degradatio. si autē degradatio sit depositio tantū a determinato gradu. reseruato tam̄ gradu alio sicut a sacerdotij gradu remanet gradus clericalꝭ. tunc degradatio est quedā partialis pena respectu depositionis. ¶ Sed quomodo depositus amouetur a statu ⁊ gradu clericali. ¶ Respōdeo non. quia caracter ordiniū sibi tollatur. nec per consequēs ordines suscepti. sed tollitur licentia exercendi actū cuiuscūq ordinis. ⁊ etiā priuilegiū illud qd̄ competit ordinatis. vnde talis traditur curie seculari. ita quod ⁊ quantū ad actus ecclesiasticos ⁊ tutelā personarū ecclesiasticarū quantū ad forum totaliter excluditur de numero psonarum ecclesiasticarū. ¶ Ista pena qualiter infligitur. ¶ Rn̄deo nunquā a iure. sed precise infligenda est a iudice. Forma aūt fm̄ quā infligenda est habetur extra. de penis. degradatio. est hodie in sexto li. ¶ Cause autē propter quas infligenda est sūt peccata enormia. vtpote heresis. scisma. reuelatio confessionis. De pmo extra de hereticꝭ. ad abolendā. De scd̄o extra de scismaticis. ad scindēdos in. 6. li°. De tertio extra de peniten. ⁊ remis. ois vtriusq sexus. ¶ Qualiter remittitur ista pena. ¶ Rn̄deo non nisi per restitutiōem in integrū ab eo qui potest restituere qui ponitur solus papa. quāuis legitime depositus nō legatur postea restitutus.

¶ Secūda pena est infamia que est statꝰ lese dignitatis. quantū ad vitā ⁊ mores sicut fama est status illese dignitatis quantum ad vitā ⁊ mores. Hec autem lesio diuersimode incurritur. Ubi sciēdum quod non est idē esse infamē ⁊ infamatū. Infamatus est qui de crimine aliquo publice accusatur. Infamis autē non est propter talē impositionē criminis. sed vel per crimen publicū publice cōmissum. vt forte si publice piurauit vel qd̄cūq aliud crimen publice cōmisit propter qd̄ ius determinat aliquē fore infamē. vel quia a iudice corā quo probatur crimen eius iudicatur infamis. ita quod omnis infamis est publice notatus de crimine quod ius punit pena infamie. sed quādoq non est in iudicio de hoc cōuictus. ⁊ tūc est infamis tantū a iure ⁊ nō a iudice. quandoq cōuictus. ⁊ tali pena a iudice punitus. ⁊ tunc est vtroq modo ifamis. ⁊ a iure ⁊ a iudice. ¶ Ex istis patet 2m qualiter infamia ꝯtrahatur. prima enim infamia cōtrahitur ex imp̄ositione criminis infamatorij. Scd̄a incurritur a iure vel iudice puniente tale crimen tali pena. ¶ Sed que est causa propter quā incurritur infamia 2° modo. ¶ Rn̄deo. 6a. q. j. qui sunt. Omnes infames esse dicimꝰ quos leges seculi infames appellant. ergo ille leges seculares punientes crimen infamie sunt canonice ⁊ ille leges habētur. ff. de his qui notātur infamia. p totum. ¶ Qd̄ remediū cōtra istam penā. ¶ Rn̄deo cōtra infamiā primo modo quando aliquis est infamatus est purgatio canonica. vt habetur extra de purgatione canonica. ex tuarū. Illa. n. purgatio totaliter tollit illā infamiā vel infamationē. ¶ Contra infamiā scd̄o vel 3° modo que quasi ē eadē licet a diuersis iure ⁊ iudice nō est remediū nisi restitutio in integrū ab eo qui potest sic restituere. extra de testibus testimonium in glo. arcetur. ¶ Ista pena est simpliciter grauior quātum ad vitā ciuilē quam depositio nisi depositio includat istā. quia hec prohibet ab omni actu legitimo etiam post actā penitētiā. quia talis persona vilis est. extra de regu. iuris infamibꝰ porte dignitatis patere nō debēt. ¶ Tertia pena est irregularitas. ⁊ ista est inhabilitas ad susceptionē ⁊ executionē actuū ordinū. Ista incurritur frequenter a iure quāuis posset aliquādo infligi a iudice scd̄m iura. incurritur autē a iure ex quibusdā criminibus. ⁊ ex quibusdam non crimibꝰ. ⁊ ex quibusdā que quādoq possunt esse crimina. quādoq non crimina. ¶ Ex criminibus quatuor ptinētibꝰ

ad ordines vel actus eoꝝ. quoꝝ vnum est symonia. aliud furtũ in ordine tertium ministeriũ in ordine non suscepto. quartũ cõtumacia in non seruando penas ecclesiasticas. ¶ Symonia vel põt eẽ in ordine vel in bñficio. ꝙ si in ordine ⁊ scienter ita. s. ꝙ ordinatus sciat se symoniace ordinari solus papa dispensat. extra de symonia nobis. ⁊. j. q j. vt argutũ est ad oppositũ. ¶ Ex quo eniz legislator consecrationẽ eoꝝ omnino nõ irritat. sibi soli conuenit relaxare. si ãt est ignorans ignorantia inuincibili. vtpote alius de quo penitus nescit preciũ dedit vt ordinaretur non efficitur irregular. nisi si postꝙ constiterit sibi exeq̃tur actũ ordinis sic suscepti. vnde postꝙ sibi constat de ordine sic suscepto suspẽsus est ab actu illi⁹ ordinis quousqȝ a tali susceptione liberetur. ¶ Symoniacus autẽ in bñficio nõ sic grauiter punitur tamẽ exquo sibi constat ꝙ symoniace illud obtinuit tenetur resignare. ⁊ toto tempore quo tenet iniuste tenet ⁊ tenetur ad restitutionẽ omniũ que percepit hec probantur. de symonia in diuersis capitulis. ¶ De furto in ordine distiguo q2 aut prohibetur per excõmunicatiõz ne quis accedat nisi de illo epatu ad prius legitime examinatus ⁊ receptus. aut non est talis excõicatio vel prohibitio. in vtroqȝ casu furtiue se ingerens est irregularis. sed in primo indispẽsabiliter nisi per papaz. in scdo dispẽsabiliter ꝑ episcopũ. probatur extra. exquo furtiue ordines suscepit. in p°. c. ⁊. 2° in tex. ⁊ in glo. ¶ De tertio crimine ꝙ ad ipsuz sequatur irregularitas: habetur extra de clerico non ordina. ministrante. per totum. ¶ De 4° habetur extra de clerico excõicato vel deposito ministrante. per totũ. Et hoc intellige maiori excõicatõne. q2 vt habetur ibidẽ. c. licet i maiori excõicatione celebrans grauiter peccat. nullius tamẽ irregularitatis notam

incurrit. Intellige etiã postꝙ sciuit se eẽ excõicatum. si eniz haberet ignorantiã inuincibilẽ non tenetur cauere ab actibus ordinũ nec exercẽdo illos incurrit irregularitatẽ. vt habetur ibidez extra aplice. in glo. vtpote si quis excõicauit aliũ per litteras ⁊ a tẽpore sigillationis lr̃e voluit eũ statiz eẽ excõicatũ. ille nõ tenetur se habere pro excõicato quousqȝ littera ad eũ peruenerit. Si autẽ nõ sit ignorantia inuincibilis nec omnimoda incertitudo. vt per famã vel rumorem publicuz deuenerit ad eũ pena de excõicatione irregularis est. licet cum eo mitius agatur. Probatur extra de clerico excõicato inter corporalia. Sic etiã si non seruetur pena interdicti. vt habetur extra de priuil. tanta. Tamen illud caplm bñ posset exponi. ¶ Sequitur etiã non seruantẽ suspensionem. vt habetur extra de sentẽtia ⁊ re iudi. cuz eterni. ⁊ extra de sentẽtia excõicatio cũ medicinalis. ¶ Sequitur etiã irregularitas tria non crimina. vtpote seruitutez di. 54. vt extra de seruis non ordinandis. per totũ. ratõ autẽ: q2 seruus ẽ possessio domini ⁊ ideo nõ debet ab eo auferri ipso inuito. Quando autẽ ordinatur fit inhabilis ad quosdã actus seruiles. q2 si de facto fuit ordinatus domio inscio nec de nouo cõsentiente debet sibi reddi. tamẽ domin⁹ nõ debet eũ actibus dedecẽtibus ordinẽ suũ applicare. sed debet seruire domio suo in actibus decentibus statũ suuz. ¶ Sequitur etiã illegitimatũ. extra de filijs presbytero. nõ ordinandis. caplo. j. ⁊. ij. ⁊ ratõ: q2 presumuntur imitatores paterne incõtinẽtie. tales presumũtur etiã male morigerati: q2 male educati. tamẽ cum eis satis faciliter dispẽsatur. vnde bñdictus vndecimus cũ quodã tali sine dispensatione ordinato ⁊ in ordinibus ministrãte postea faciliter dispensauit sicut ipse vidi bullã dispensationis. ¶ Sequitur

etiã tertiũ non crimẽ. s. turpez vel enor mẽ mutilationẽ vel infirmitatẽ. vt ha betur extra de corpore viciatis nõ ordi dinandis. Expositi ⁊. 55. di. de habẽte oculũ erutũ. ⁊ extra de clerico debilita to. ꝙ si non sit mutilatio deformis. nec ipse fuerit in culpa illius mutilationis nõ excluditur. vt habetur di. 55. si q̃s a medicis. ⁊ duobus. c. sequẽtibus. Si autẽ fuerit in culpa vt si seipsuz mutila uerit vt ibidẽ habetur. si quis abscide rit. cũ tali vix dispensetur. Unde nico laus quartus cũ difficultate magna di spensauit cũ quodã tali quãuis religio so. ¶ Consimiliter est dicendũ de infirmi tate enormi vel non enormi. ¶ Sequũ tur etiã duo que quãdoqꝫ possunt esse cũ culpa: quãdoqꝫ sine culpa. videlicet homicidiũ ⁊ bigamia. sub homicidio cõtinetur mutilatio actiua enormis al terius hominis. ⁊ de ista materia habe tur extra de homicidio volũtario ⁊ nõ uoluntario. ⁊. 55. dis. c. vltimo. ⁊. 50. minor. ⁊ hoc ẽ propter horrorẽ sangui nis effusi. vnde etiã dicendũ non permi sit deus edificare domũ nomi suo mul to sanguine effuso. 2. R. 7. sed ꝺ hoc di stingue de voluntario ⁊ inuoluntario. volũtariũ nunꝙ deletur nisi per baptis mũ. ⁊ tunc est ratõ congrua: q2 deletur ratio: q2 non amplius habetur horrori iã nouus homo factus per baptismuz. ¶ Si autẽ simpliciter est voluntariũ vt pote alius irruit in gladiũ istius in nul lo nocet. di. 58. Si autẽ inuoluntariuz ꝫ quod vtpote nõ potuit euadere mor tẽ nisi occideret. irregularis ẽ. ibidẽ di. 58. de hijs. sed facilis est dispensatio. si autẽ est casuale ⁊ dedit operã rei licite. ⁊ adhibuit debitã diligentiã nullaz pe nam incurrit. altera illarũ cõditionum pretermissa icurrit penã. ¶ De bigamia que simpliciter inducit irregularitatez vt dicetur inferius in materia de matri mõio. habet extra de bigamis. ¶ Quar

ta pena ẽ excõmunicatio de qua quid sit dictuz est di. 19. 5. articulo solutiõis ⁊ hoc de excõmunicatione maiori. que est simpliciter excõmunicatio. minor si quidez non est excõmunicatio nisi ꝫm quid. quia ꝫm quid excludit a cõmuni one fideliuz. puta in sacramentis. ¶ Un de etiaz incurritur patet: q2 quandoqꝫ a iure: quandoqꝫ a iudice. Et quidez a iure quãdoqꝫ erat possibile dicere nũe rũ. imo erat paruus numerus quando fuerunt decretales compilate sub Gre gorio. 9. sed hodie quis numerare suffi ciat. ⁊ cũ crescant in infinituz crescẽtibꝰ moribus capituz. non oportet circa hꝰ mẽbranas implere. hoc tamen dico ꝙ nec a iure nec a iudice debet infligi nisi pro peccato mortali. nec pro quocunqꝫ sed graui cuz quo etiaz cõcomitatur cõ tumacia: quia quãdiu aliquis est para tus satisfacẽ pro culpa ⁊ audit ecclesiã quare habendus est sicut ethnicꝰ ⁊ pu blicanus cum scdm christũ pena ista in fligatur. q. vltima. illi qui non vult au dire ecclesiaz qui est finaliter cõtumax. quis autez sit minister iuris: inferendo hanc penaz. dictũ est supra dis. 19. vbi prius: q2 ad simpliciter excõmunicãdũ nullus est nisi cui subsunt omnes fide les. ergo nec aliquis alius nisi vt cõmis sarius auctoritate illius. ¶ Qualiter re laxatur. ¶ Respõdeo ꝙ per absolutiõez factam ab illo qui excõmunicauit si est excõmunicatio a iudice vel a superio re eius. Si autẽ est a iure per absoluti onez eius qui ius concedit. nec hoc solũ vt dicunt multi. sed per absolutionem cuiuscũqꝫ sacerdotis qñ legislator non reseruauit sibi istã absolutionẽ. ⁊ ꝓbãt ꝑ caplm extra de snia excõicationis nu per. sed illa ꝓbatio parũ cogit. q2 non sequit illε nõ reseruat. g̃ concessit loquẽ do de forma ꝯñtie etiaz ꝫm iura. quia posse absoluere cadit sub illa regula. Quod nõ est cõcessum videt eẽ ꝓhibitũ.

quia non competit alicui absoluere a sētentia commissa a supiore nisi sit sibi ꝯcessum. ¶ Cōparādo aūt istā penā ad ꝑcedentē hec simpliciť est grauior quā- tum ad intētionē qꝛ excludit ab oī cōio ne alias licita. illa tantum ab his que ꝑ tinent ad ordines. sed ista reputatur le- uior. quia facilius remittitur. sed hͦ est ad oppositum. Ista enim ideo facilius remittitur. quia grauissima ē ⁊ a pluri- bus excludit. Ille autem due pene. s. ir regularitatis ⁊ excōmunicationis pos- sunt esse ⁊ publice ⁊ priuate. ⁊ quo ad hoc ꝙ possunt esse priuate sunt minus graues ꝙ̄ alterutra precedentium: que due semper sunt publice. Quinta pena est interdictum que est artatō a quibus dam actibꝰ ecclesiasticis exercendis. vel ab assistendo quibusdam talibus. Et li cet ista pena aliquando possit infligi lo co ⁊ non persone. quandoqꝫ persone ⁊ non loco. quandoqꝫ vtriqꝫ. ⁊ sicut infli gitur ita est seruanda. tamen vt est di- stincta pena a ceteris frequentius infli gitur loco ⁊ non personis: nisi dum in loco sunt vt s. in tali loco nō liceat cele- brare solēniter diuina nec alios inter- esse. Et ista pena interdicti quādoqꝫ cō trahitur a iure. quādoqꝫ a iudice. a iu re occurrit exempluꝫ de receptantibus vsurarios extraneos. extra. de vsurarijs vsurarum voraginez. ⁊ est hodie in eo li. a iudice propter causas innumeras. cōmunius propter inobedientiaꝫ com munem populi terre: relaxatur per illū qui posuit interdictum. quādoqꝫ etiaꝫ relaxatur in certis casibus a iure. vt pꝫ extra de sen. ex. alma mater ecclesia. ⁊ ē hodie in. vi. li. ¶ Sexta pena est suspen- sio que est prohibitio ab aliq̄ alias ꝯue niente. ⁊ hoc ad tempus. in hoc distin- guitur ista pena spēaliter contra alias. hec aūt est multiplex. quia quedam est suspensio ab officio. quedam a benefi- cio. quedam ab ingressu ecclesie ⁊ vltra quādoqꝫ incurriť ipso iure. vt hī extra de sen. ⁊ re iudi. cū eterni. ⁊ extra de sē. excōi. cuꝫ medicinalis. ⁊ etiam in susci piendo ordines ab epō qui renūciat lo co ⁊ dignitati tali. quia qui executōem non habet executionez nō ꝯfert. ⁊ ita si ordinem cōfert suscipiēs tamen executi onem non habet. iō est suspensus de hͦ i. q. 7. daybertū. ⁊ extra de ordina. ab epi. qui renun. c. i. in glo. similiter de or dinato scienter symoniace: vt dcm̄ ē su pra. frequenť aūt infligitur a iudice nūc illa nunc ista. Tolliť autem per relaxa tionem factaꝫ taľ suspensionis ab eo q̄ eam tulit. vel a supiori eius.

De secundo articu

lo principali certum ē de quinqꝫ penis vltimis ꝙ non prohibent a collatōe vľ susceptione ordinum de facto. vt ꝓbať ꝑ augꝰ. i. q. i. ꝙ quidaꝫ. ⁊ est ratio. quia cū illis penis pōt stare ⁊ ro ministri ⁊ suscipiētꝭ ⁊ itentio ⁊ alia necessaria hic inde. de iure aūt ꝓhibent ita ꝙ illicite attēptetur ꝯtrariū. tamē si attētatur hͦ fit quod intendit. rō autem istius nega tōnis est: quia ecclesie collata ē ptās or dinandi sibi ministros vt colligi pōt ex illo v̄bo Pauli ad thym̄. vbi describiť quales dēnt dyaconi ordinari. ¶ De pri ma aūt pena. s. degradatōne maxime si fiat circa epm dubiū est vtrū excludat conferre ordines de facto. sed ꝓ ⁊ ꝯtra hī. q. precedēte articulo secūdo.

Ad argumenta ad

primum concedi potest quantū ad qui qꝫ penas primas. sed si teneatur quātū ad sextam penam ꝙ episcopus deposi- tus simpliciter non est episcopus. tunc quo ad illum casum neganda est simili tudo in consequentia. quia caracter sa cerdotij tolli non potest. nec per conse quens sacerdotium sicut episcopatus. ¶ Ad aliud non sufficit intentio nisi sit minister idoneus qualis non est deposi tus ſm illam opinionem. ¶ Ad tertiuꝫ

nõ est simile. quia penitẽtia est sacramẽtum generale. ⁊ ideo ab illo nullus excluditur. nec de facto. nec de iure. alia sacramenta que includunt aliquid excellentie bene possunt alicui negari propter delictũ hoc exigens. ¶ Ad illud de heresi verũ est ꝙ non excludit de facto. sed de iure excludit si talis etiã non sit cõdemnatus. Si vero sit precisus ⁊ condemnatus ab ecclesia nõ confert ordies si episcopatus non sit ordo ⁊ possit simpliciter auferri. sicut haberent respondere illi qui tenent episcopatũ esse non ordinem. sed quandam dignitatem additam super ordines que ad iurisdictionem magis spectat.

Ad argumenta in

oppositũ. Ad primũ concedo ꝙ symoniaci ordinatio est irrita quãtum ad executionẽ. tamen ordinẽ recipit. ⁊ ideo ñ indiget nisi vt eius suspensio relaxetur ¶ Ad scõm consequẽtia nõ tenet. qꝛ ministro ecclesie datũ est vt sit minister in conferendo non in auferendo. ¶ Ad tertiũ tangetur inferius quomõ ecclesia potest personas illegitimare: ⁊ sic inhabilitare ne sint idonee ad contrahendũ matrimoniũ sed hic ex quo collatus est caracter nõ est simul potestas ad auferẽdũ illis. Et cũ arguitur ꝙ est illud magis ꝑm legẽ nature ꝙ̃ istud. veruꝫ est vt matrimoniũ contractũ sit ratũ. sed nõ vt quecunqꝫ persone nullo obstante impedimento possint illud matrimonium cõtrahere. magis eni est de lege nature: ꝙ deus illud qd̓ imprimit nature qd̓ ñ repugnat peccato nec formaliter nec tãꝙ̃ cause demeritorie perpetuo remaneat in anima ꝙ̃ ꝙ quicunqꝫ ⁊ quecunqꝫ sint habiles ad contrahendũ matrimoniũ. Et ideo inhabilitatio illarum personarum ad istuꝫ actum non est ita cõtra legem nature. sicut caracterem alicui impressum deleri.

Secũdo quero

an sexus muliebris aut etas puerilis impediat susceptionẽ ordinum. ꝙ nõ: Gal. 5. In christo iesu nõ est seruus neqꝫ liber: non est femina nec est masculus. ergo nulla differẽtia est inter feminaꝫ ⁊ masculũ in le. christi. sicut nec circa seruũ ⁊ liberũ: ergo illud sacramẽtũ le. euangelice qd̓ potest masculus recipere ⁊ femina. sicut seruus ⁊ liber. ¶ Preterea. 33. q. presbyter. fit mẽtio de ꝑsbytera. ⁊ 27. q. j. dyaconissaꝫ non debere ordinari ante. 40. annos. ¶ De etate ẽt puerili arguitur: quia nõ prohibet aliorũ sacramentoꝝ susceptionẽ vt baptismi ⁊ cõfirmatiõis. ⁊ videtur potissime ad propositũ eẽ de cõfirmatione. qꝛ illud sacramentũ datur ad digne cõfitendũ fidẽ christi. iste actus nõ potest cõpetere nisi adulto. sicut nec actus ordinationis. ergo ⁊c̃. ¶ Oppositum. 23. di. sacratas deo femias vel monachas sacra vasa vel sacratas puellas cõtingere incẽsum circa altare ferre perlatuꝫ est ad apostolicã sedẽ que omia reprehensiõe ⁊ vituperatione plena esse nulli ratõne sapienti dubiũ est omne ministeriũ mulieris vituperio ꝑenũ est. ¶ Preterea. j. coꝛ. j. turpe est mulieri tondi. ergo ⁊ ordinẽ recipere. qꝛ tonsura cõcomitat ordineꝫ aliquẽ vt signũ signatũ. ¶ Preterea de vita ⁊ hone. cle. siquis. ⁊ di. 13. ibi habetur ꝙ clerici non nutriant comaꝫ: sed tondeãtur. ¶ Preterea de etate puerili habetur in cañ. di. 77. subdyaconꝰ non minus. 20. annorum ordinetur.

Hic breuiter dico

ꝙ excludi ab ordine vł ordinũ susceptione vel nõ posse suscipere ordines põt intelligi tripliciter. videlicet. vel nõ posse debite ⁊ honeste. vel nõ posse licite. quia est cõtra preceptũ. vel nullo modo posse etiã de facto. ita ꝙ si attẽptetur fie

ri nihil fiat. ¶ Primo modo puer ⁊ nõ habens discretionẽ nõ potest recipere ordines. q² nõ põt cũ debita reuerẽtia recipere talẽ gradũ qui cõfert in ordine. ¶ Scdo mõ puer nõ potest recipere ordinẽ sacrũ lꝫ possit illo mõ recipere ordines inferiores. ¶ Primũ pbatur: q² susceptiõi ordinis sacri annexũ est votũ cõtinẽtie: vt habet extra. sed puer ⁊ nõ habẽs discretionẽ nõ potest in istud votũ tacite vel expresse. ¶ Scdm pbat: q² nõ inuenitur phibitio arcẽs pueros a susceptiõe ordinũ nõ sacrorum. ¶ De 3° mõ nõ posse: dico ꝙ istud nõ inuenitur in puero ⁊ hoc respectu cuiuscũqꝫ ordinis etiã sacri. q² potestas exequendi aliquẽ actũ vel gradus quo quis põt istũ actũ exercere. potest duratiõe precedere actũ illũ vel potentiã propinquã ad actũ illũ: ordo nõ est nisi gradus disponẽs ad ministrandũ in determinato gradu ecclesiastico: vt dictũ est di. precedenti. ergo ille potest cõpetere anteꝙ̃ solutis impedimentis sit in potẽtia ppinqua ad exercendũ illũ actũ. nec ibi requirit ꝯsensus ad impressionẽ caracteris. sicut nec in minoribus ordinibus. ¶ Istud tñ nõ posse 3° modo est in muliere. qd nõ est tenendũ tanꝙ̃ precise per ecclesiaꝫ determinatũ. sed habet hoc a xpo. nõ eni ecclesia presũpsisset totũ sexũ muliebrẽ priuasse sine culpa sua actu qui posset sibi licite cõpetere qui eẽt ordinatus ad salutem mulieris ⁊ aliorum in ecclesia per eã. q² hoc eẽ videt maxime iniustitie nõ solũ in solo sexu sed etiã in paucis personis. ¶ Nec aũt si de lege diuina licite posset cõpetere mulieri ordo ecclesiasticus posset eẽ ad salutẽ ⁊ earũ ⁊ aliorum per eas. ¶ Et qd dic apostolus ad thym. 2°. docere mulierẽ nõ permitto. intelligẽs de doctrina publica in ecclesia nõ est dictũ apostoli tãꝙ̃ statuẽtis. sed nõ permitto. q² nec xps permisit. cuius argumentũ euidẽs accipitur: q² nec matrẽ suã posuit i aliquo gradu ordinis in ecclesia: cui nulla alia potuit vel nõ poterit in sanctitate equiparari. ¶ Ratio autẽ naturalis huic dicto cõsonat quã apostolus innuit pria ad cor. Naꝫ natura nõ permittit mulierẽ saltẽ post lapsum tenere gradũ eminentẽ i specie humana siquidẽ est dcm sibi i penã peccati sui: gen. iij. sub viri potestate eris. ¶ Contra hoc vbi idẽ agens ⁊ passuꝫ eiusdẽ speciei ibi est idẽ effectus sed episcopus est idem agens: ⁊ pono ꝙ eodẽ modo intẽdat hic ⁊ ibi vir ⁊ mulier ⁊ anima viri ⁊ mulieris passa eiusdem speciei. ergo si episcopo aliquid agente anima viri recipiet caracterẽ: sequitur ꝙ ipso idẽ agente circa mulierẽ ipsa idẽ recipiet. ¶ Rñ°: maior est vera de agente inducente formã ⁊ agente naturali. sed si voluntarie agat ⁊ cõtingenter nõ est verũ ꝙ idẽ agat. sed poterit non agere. Si autẽ non inducat sed tantũ facit quendã actũ ad quẽ alius inducat qui voluntarie inducit in illud passuꝫ in quo proponit inducere. maior est vera. ⁊ ita est in proposito. ¶ Et istud argumentũ ẽ bonũ ad probandũ ꝙ minister nullum actũ necessariũ facit ad quẽ necessario sequitur effectus sacramenti: sed tantũ ꝯtingẽter: vt in pluribus ex pactõe diuia.

Ad argumenta ad

primũ dico ꝙ quantũ ad gloriã cõsequendaꝫ ⁊ ad gratiaꝫ habendã nõ est distinctio in le. christi inter feminaꝫ ⁊ masculuꝫ q² tantã gratiã habere ⁊ tãtã gloriam attingere potest illa sicut iste. sꝫ quantum ad gradũ excellentẽ habendũ in ecclesia bene decet eẽ distinctionẽ inter virum ⁊ mlierẽ in le. christi: q² hoc cõsonat le. nature. ¶ Ad scdm forte in grecia vxor presbyteri potest dici presbyterissa: vbi sacerdotes vtuntur licite matrimonio prius contracto. sed apud nos latinos vbi castitas non coniugalis sed simpliciter est ordini annexa presbyterissa põt dici aliqua bona matrona vidua vel pfecta inter alias mulieres: vel forte i col

legio illa que preest omnibus alijs: vt abbatissa inter moniales. sed ista nō habet per hoc gradū altiorē ordinis. imo nec preeminētiā respectu alicuius viri. ¶ Consimiliter potest dici ad illud d' dyaconissa. q illa cui competit ex ordinatione abbatisse vel collegij legere omeliam in matutino potest dici dyaconissa sed ille nō est actus alicuius ordinis. ¶ Ad aliud potest dici vt dicit gracian' di. 4. in istis moribus vtentiuz in ꝯtrarium nōnulle leges abrogate sūt. vt postea ꝓbat ibi per multa exempla ꝛ maxime quando mores contrarij imituntur rationi noue. Ita hic in primitiua ecclesia pueri nō erant statim instructi in his que pertinēt ad cultum vel officium diuinum. ꝛ imo bene adulti erāt in talibus satis rudes. nūc autē pueri statim in talibus erudiūtur ꝛ exercētur. ꝛ ideo sufficientius instructus est aliquis modo. 13. annoꝝ in talibus actibus ꝙ tunc forte erat rusticus. 25. ānorum. Et ideo nō mirum q decreta illa de etate seruanda abrogata sunt. Et esto q d' iure ad omnino debite sustinēdum deberent seruari: qd nō credo. tamē nec simpliciter necessariū est necessitate precepti illa obseruare nec simpliciter necessariū necessitate facti. quin si hoc ꝑtermisso ordo conferatur vere suscipitur ꝛ gradus determinatus ministrandi in ecclesia ꝯfertur illi qui pro tempore isto ex ore infantiū ꝛ lactātiū ꝑfic laudē cui sit laus i secula seculoꝝ. amē

Q Uz alia sacra

mēta. Circa istā. 26. di. quero vtrū matrimoniū fuerit immediate institutū a deo. q ñ Ge. 2. ait Adā nūc os ex ossibus meis. ꝛ sequit: ꝙ ob hoc re. homo pa. ꝛ. m. ꝛ adherebit vx. sue. vbi dicit glo. q tūc institutū fuit sacrm matrimonij. ꝛ Sal. allegat h' in euangelio. g adā instituit illud. ꝛ p ꝯns ñ immediate fuit a deo institutū. ¶ Preterea: circa institutū a deo nullus inferior d' ꝑt aliquid imutare. sed ecclesia imutat aliquid circa mrimoniū. qꝛ aliquas ꝑsonas que al' essēt legiptime ad ꝯhēduz i. legitimat. g ¶ Contra Math. 19. ait xp̄s phariseis. nō' legist'. qꝛ qui fecit ab initio masculū ꝛ fe. fecit eos. ꝛ sequitur qd deus coniunxit homo non separet.

Ad solutionem. q.

tractādaꝝ de mrimonio sit hec quedaz necia premittēda. ꝛ sit hec p.ª ꝯ.° ꝑncipal' ad ꝓcreandū ꝓlē debite educādā marē ꝛ feminā vinculo indissolubili sibi mutuo copulari ꝛ obligari honestū ē. ¶ 2ª ꝯ.° ē marēz ꝛ feminā ꝑtātem suoꝝ corpoꝝ sibi mutuo tradē ꝓ vsu ꝑpetuo ad procreandū ꝓlē debite educandā honestum ē. ¶ 3ª ꝯ.° istam datione mutuaz a deo institui ꝛ approbari congruum ē ¶ 4ª ꝯclusio. isti cōtractui donatōis mutue aliquod sacramentū annecti ꝯgruum est. ꝛ ita factum ē. ¶ 5ª. in matrimonio necessariū ē plura distincta concurrere ꝛ que. ¶ Ad probationez prime cōclusionis. hec prima ꝯclusio preuia. hominē velle procreare ꝓlē in specie humana est actus recte circūstantionabil'. hoc probatur. q nō ē actus de se malus vt non possit recte circūstantionari sicut ē dare alienum. ꝛ probatur. quia ñ magis ē cōtra rectam ratiōem vel inclinationē naturalez hominē saluare speciē suaz ꝙ alia animalia suā. imo tāto magis scdm inclinationē quāto ista species ē perfectior. nō autē pōt saluari regalariter in isto statu mortalitatis. nisi per ꝓpagationē. simil'r si esset imortalis adhuc scdm rectam rationez nec cōpeteret sibi cōmunicare perfectionē suam eo modo quo eēt sibi possibile. hec autē ē propagādo. tū 3° ex creditis: qꝛ de illicito nō datur preceptuz. sed gen. 2. ꝛ. 9. datur preceptum de propagatōe Crescite ꝛ multiplicami. tū 4°. qꝛ honestū ē agē ad repatōem ruine angelice: ꝛ

restauratõem illi⁹ sup̄ne ciuitat̾ hierl̾z
ſm p̄destinatõez diuinā: ſ3 electi p̄desti-
nati ad repandū ruinā illā nõ p̱ducun
tur cõit̾ i eſſe niſi p̱ p̱pogatõez. g. ⁊ ſic p3
ꝙ iſte act⁹ nõ eſt de ſe mal⁹ ¶ Sed nec de
ſe ē ſufficiēter bon⁹ bonitate morali: q2
null⁹ actus ē ſufficient̄ bon⁹ moralit̄ ex
rõne agētis vel obiecti niſi amare deū.
qḋ nõ pōt eē ꝯtra rectā rõnē: imo neceſ
ſario ē ſm rectā rõem ꝙ talis act⁹ tēdat
in tale obiectū. h° aūt ē: q2 obiectū eſt fi
nis vltim⁹ ſm ſe volēd⁹ ⁊ a q̄libet ordi
nato ad fi. illo° q̄ pōt finē amare: ſ3 pro
creare p̱lē. p3. q2 nõ ē finis vltim⁹ ſ3 ali
quid ordinatū vel ordinabile ad finē. ⁊
p̱ ꝯn̄s pōt hõ recte ⁊ nõ recte ordinare
illud ī finē: g̊ ē act⁹ circūſtantionabil̾ re
ctis circūſtantijs. ¶ Preterea p̱bat̄ vtrū
q3 ſil̾. q2 ille act⁹ ē de ſe mal⁹ cui⁹ obiecto
repugnat eē bonū: ſiue cui⁹ obiectu3 re
pugnat actui ⁊ act⁹ agēti. ⁊ p̱ oppoſitū
ille ē de ſe bon⁹ cui⁹ obiectū ē ſimpl̾r bo
nū neceſſariū ⁊ p̱fectiſſime ꝯueniēs agē
ti: ſ3 neutrū iſtoꝝ ꝯuenit huic actui: q2
ei⁹ obiectū nõ ē bonū vltimū: nec repu
gnat ſibi eſſe bonū: g̊ de ſe nec mal⁹ nec
p̱fecte bon⁹ moraliter: quia null⁹ actus
ē perfecte bonuſ ex genere tm̄ ſiue ex ſo-
lo obiecto niſi amare deū. nec mal⁹ ex
gnē ſiue ex ſolo obiecto niſi odire deū.
⁊ neutrū actū oportet ſpecificare: nec ē
circūſtantionabil̾: q2 ex gnē h3 iſte act⁹
qui eſt amare deum ꝙ ſit bonus. ⁊ odi
re ꝙ ſit mal⁹: vn̄ loquēdo d̾ amore ami
cicie de⁹ nõ pōt nimis amari: nec aliq̄s
pōt deū bn̄ odire. hec ē ergo p̄ma cõclu
ſio ip̱robando p̄mā concluſionem p̄nci
palē ꝙ vellet p̱creare p̱lē eſt act⁹ circū-
ſtātionabil̾ rectiſ circūſtātijs. ¶ Scḋa cõ
cluſio ſit hec: p̄ª circūſtātia req̄ſita ad
bonitatē moris iſti⁹ actus ē circūſtātia
finis ſicut vniuerſalit̄ ē in moralib⁹: ⁊ ē
iſta velle p̱creare p̱lem religioſe educā
dā ad ampliādū cultū diuinum: h° p̱-
batur p̱ rõnē: q2 perfecta operatio hu
mana ē finis hoīs: p̄mo ethi. ad finem

aūt debēt alia ordinari: g̊ ad hunc finē
debet quilibet velle p̱lem: iſta probat̄
ex creditis: q2 quilibet d3 ſic diligē p̱ri-
mū ex charitate ſic ſeip̄m. i. ad idem. ſ3
quilibet d3 diligē ſe ad honeſtā ꝯuerſa
tionem ⁊ diuinū cultū: g̊ ⁊ p̱ximū ſuū.
⁊ maxime p̱lē cui ſpēaliter tenetur. Cõ
firmat̄ p̱ aug. 9. ſup̱ Gene. d. bonū pro
lis d̾ī non ipſa p̱les: ſ3 ſpes ⁊ deſideriū
quo p̱les queritur vt religioſe educat̄
vel informet̄. ¶ Sequitur ſcḋa circūſtā
tia q̄ ē ꝙ iſte act⁹ d3 eē detm̄iātarū perſo
narum maris. ſ. ⁊ femine nõ ꝙ eſſe ma
riſ ⁊ femine ſit circūſtantia: ſ3 icluditur
neceſſario in actu q̄ ē p̱creare p̱lem: ſ3
determinatarū dico eē circūſtantia3 ex
p̱te cauſaꝝ agentium: nā vaga coniun-
ctio eſt contra bonum p̱lis: quod eſt fi
nis hic intentus contra bonu3 familie
⁊ contra bonum ciuitatis. ¶ Primum
probatur: q2 proleſ non religioſe educa
retur: tum ex parte parentum: quia nõ
haberent determinatam noticiam ſue
prolis: ſaltem pater. ⁊ ita non eſſet ſoli
citus ſue p̱li debitam ipendere diſcipli
nam. nec ecõuerſo proles patri debuā
reuerentiam ⁊ timorem filialem: propt̄
quem timorem filius magis obedit p̄ri
⁊ magis ab eo diſciplinam recipit q̄ ab
alio. ¶ Secundum probatur: quia bo-
num familie conſiſtit in aliqua firma
adheſione principalium perſonaru3 fa
milie. alias eſſet bonum vagum: ⁊ pro
pter hoc dicit phus. 3. eth. ꝙ homo na
turaliter eſt animal coniugale ⁊ dome
ſticum. nec etiam alique perſone diligē
tiam adherent circa neceſſaria ſibi mu
tuo ⁊ proli ergo ¶ Tertiū probatur. q2
amicicia ciuium vt plurimum ē ex det̄
minata propinquitate in certo gradu:
ſed ibi nulla eſſet propinq̄tas noua cer
ta que eſſ3 cauſa amicicie. ideo propter
iſta recte reprehendit Arl. politiā So-
crati. 3. pol. quia pro ſtatu nature lapſe
multo melior ē illa q̄ ipſe ordinat. ⁊ p̱
oī ſtatu fuiſſet ꝯ rectā rõem vagā ꝯiūc°

maris cũ feia. Ista ẽt circũstantia satis pz ex creditis p scripturã sacrã. nã geñ. 2. dr̃. Erunt duo in carne vna. ⁊ xp̃s idẽ dicit Math. 19. ⁊ apl's pᵒ cor̃. Unusqsqz suã vxorẽ hẽat pp fornicationẽ. ⁊ esto q̃ ista determinaᵒ nõ pbaref p rõez naturalẽ eẽ simplr necīazꝫ: ita q̃ eiᵒ oppoᵐ repugnat manifeste rõni nãli: saltẽ hec affirmatiua satis pz ƀz rõz nãlẽ. s. q̃ honestũ ẽ psonas sibi inuicẽ eẽ deteriatas ad actũ istũ. ¶ Sequit alia circũstantia. s. q̃ psonas istas sibi inuicẽ ad istũ finẽ vinculo indissolubili obligari honestũ ẽ. hoc pbaf ex p̃cedenti. qꝛ si deẽminatõ ad ꝯmorandũ ⁊ mutuo seruiendũ valz ad debitã plis educationẽ ⁊ ad bonũ familie ⁊ ciuitatis multo magis ad hᵒ valet ppetua adhesio deẽmiatarũ psonaꝝ ad inuicẽ. nõ ãt ppetuo adhererent sibi pp multas occasiões ⁊ displicentias occurrẽtes nisi ad talẽ adhesionẽ eẽnt sibi inuicẽ vinculo indissolubili obligate.

¶ At esto q̃ nõ posset pbari ista cõclusio que principalis est i isto articulo eẽ simpliciter necīa ex rõe nãli euidẽter. pbatur tñ sicut pposita ẽ. pᵒ q̃ marẽ ⁊ feiaz sic obligari ad talẽ finẽ est honestũ ⁊ rationi nãli ꝯsonũ. ¶ Et ex hoc pz solutio cuiusdaz. q. an talis obligatio sit de le. nature. qꝛ sicut dictũ est. s. di. 17. ppꝛiissime de le. nature est priñᵐ practicũ per se notũ ⁊ pᵒ demõstratiue descendẽs ex tali priñᵒ. scd̃ario aut de le. nature ẽ verũ euidẽter ꝯsonũ talibꝰ p̃ncipijs ⁊ conclusionibꝰ lz nõ necīo sequẽs. ⁊ hoc mõ marẽ ⁊ feminã obligari ad finẽ p̄dictuz est de le. nature. vt pz ex dictis. ¶ Ad pbationẽ scd̃e ꝯclusiõis p̃icipalis sit hec pᵒ ꝯclusio. obligationẽ illã indissolubilẽ expedit ex actu voluntatis psonaruz obligataꝝ innasci. hoc pbaf. qꝛ vel sic nascef vel ex ipositione legislatoris sine actu voluntatis eoꝝ. sed pᵐ est vtilius ⁊ magis ꝯsonũ rõi nãli. qꝛ exquo obligaᵒ dz eẽ indissolubilis expedit q̃ modus q̃ fit sit ꝯueniens indissolubilitatĩ eius. sz si cogerenf a legislatore sibi inuicẽ ꝯiungi minus placerent sibi mutuo. ⁊ ita esset maior occasio dissensionis future. qꝛ sicut dr̃. 20. q. 3. qd̃ quis nõ eligit profecto nõ diligit. qd̃ ãt nõ diligit facile contẽnit. ¶ 2ᵃ ꝯclusio est hec: marẽ ⁊ feminã transferre in se inuicẽ ptãtem corporuz suoꝝ pro iisu perpetuo ad istũ finẽ: honestũ est. ⁊ hoc ꝯctu mutue donationis hoc pz ex precedẽti visa rõne ꝯctus mutue donatõnis. dr̃. n. ꝯctus. q. simul tractus duarũ voluntatũ. ⁊ per ꝯsequens necessario requirit actus voluntatũ cõcordes in translatione mutua corporꝝ. sicut in permutationibꝰ ⁊ venditionibꝰ cõiter accidit. nec hoc sufficit sz oportet istos actus per aliqua certa signa mutuo exprimi. alioquin neutri ꝯstaret de actu voluntatis alterius. ⁊ neuter vult transferre nisi pro quãto cõcipit alium velle in ipsuz transferre. Si g̃ ex p̃cedenti conclusione expedit illos obligari p proprias voluntates: ⁊ nõ sine signis expressis. g̃ expedit ibi esse contractum ex quo nascitur illa obligatio. sed contractus ille nõ potest eẽ nisi mutue donationis vel permutationis q̃ idẽ est potestatis corporꝝ pro iisu perpetuo ad istũ finẽ. naz ptãtem sui corporis que sua est nullus transfert in aliũ nisi per actũ voluntatis sue. qꝛ per illũ fit dominꝰ ⁊ desinit eẽ dominꝰ ⁊ facit aliũ dominũ. ⁊ p consequẽs illud qd̃ alius acquirit in corpore alterius transfertur in ipsuz per actuz voluntatis libere transferentis. ⁊ hᵒ cũ signo extrinseco euidenti in quo habetur ratio contractus predicti. forma istius cõtractus. do si des. vel do vt des

¶ Tertia conclusio principalis probatur sic: nulli obligarent se cõmuni obligatione saltẽ difficili nisi ad hoc eẽt aliquid astringens. vel sicut lex nature vel sicut lex positiua diuina vel humana. lex eniz nature ⁊si obliget ad indissolubilitatẽ vinculi predicti p̄misso tali cõtractu. tamen nõ lex nature nec euiden-

Aliud e p̄cipe contractū aliud p̄cipe adhesionem perpetuam

tiſſima.ſed ſcdo modo dicta.illud aūt qd nō eſt de lege nature niſi ſcdo mō nō eſt oībus manifeſtū.ergo expedit neceſſitatē illius precepti a lege potiſſima determinari. Eſto etiā ꝙ ad hoc obligarꝫ preceptuꝫ legis nature p̄mo modo dc̄e puta principiū practicū manifeſtuꝫ vel cōcluſio.adhuc expediret ponere ad hᵒ preceptū diuinū.quia minus obediunt homīes ſoli legi nature ꝙ̄ deo precipiē ti.quia minus timent ⁊ reuerentur cō ſcientas proprias ꝙ̄ auctoritatē diuinā nec expedit determinationē iſtaꝫ primo modo fieri a lege poſitiua humana. qꝛ leges poſitiue humane varie ſunt apud diuerſos.iſta autē indiſſolubilitas d̄bꝫ eſſe vniformis apud omnes. ¶ Hoc factū eſt:vt patet geñ.2ᵒ.⁊ math.19ᵒ.vbi chriſtus allegat deū dixiſſe qd adā protulit geñ.2.quia dixit per os ade vt preconis.⁊ ideo dixit deuꝫ coniunxiſſe ſuple marē ⁊ feminā coniunctione matrimoniali.qꝛ precepto qd protulit per os ade.d.adherebit ⁊c̄. ¶ Sed intelligendū ꝙ aliud eſt precipere contractuꝫ illuꝫ ⁊ aliud precipere adheſionē perpetuā premiſſo primo contractu.primuꝫ bene expedit precipi pro tēpore illo pro quo eſſet neceſſitas propagationis.⁊ maxime ſi homines eſſent difficiles ad hoc ſine precepto.ſed pro alio tēpore pro quo ñ eſt neceſſitas non oportet precipi.⁊ hic eſt ꝙ deus poſt lapſum bis dedit preceptū de contrahendo.geñ.2.⁊ iteruꝫ deletis omnibuſ poſt diluuiuꝫ preter octo animas. Sed preceptum ſcdm expedit dari pro ſemper.quia illā indiſſolubilitatē oſtenſuꝫ eſt eſſe conſonā legi naturali in prima cōcluſione:⁊ minuſ ſeruaretur niſi ſuper eſſet preceptū.ſicut dc̄ꝫ eſt iu ſcdo articulo ¶ Ad hanc concluſionē tertiaꝫ ponitur ratio talis.nullꝰ poteſt rē alterius domini alteri obligare: niſi de conſenſu vel approbatione illiꝰ cuiꝰ eſt.ſed corpus cuiuſcūqꝫ eſt dei iure creatōnis.ergo nullus poteſt transferre

illud in dominiū alterius niſi inquātū deus approbat.ergo ſi tranſlatio ē honeſta ad iſtum finē:vt patet ex prima ⁊ ſcda concluſione principali.ſequitur ꝙ congruuꝫ eſt deū iſtaꝫ tranſlationeꝫ corpoꝝ approbare ¶ Sed diceretur hic ꝙ licet homo ex creatione tenetur deo in omnibus que poteſt. deus tamen non tantum exigit ab homine.ſed dimittit eū libertati ſue.ſolūmodo exigit vt ſeruet precepta decalogi.vnde poteſt quis ſe vendere in ſeruuꝫ licet de hoc non inueniatur ſpecialis approbatio diuina in ſcriptura.in qua venditione ita trāſfert poteſtatē ſui corporis in aliū ſicut ī cōtractione matrimonij.cōſimilr̄ patet de trāſlatione dominij omniū ſuarum rerū.⁊ tota ratio eſt qꝛ in quibus deus nō obligat ſibi hoīem vel ſua relinqui ea voluntati hominis ¶ De 4ᵃ concluſione ſit hec p̄ma concluſio ſpecialis cōtractui predicto congru ū eſt ānecti collationē gratie.quia cōtractus p̄dictuſ eſt difficilis cū ex eo naſcatur obligatio valde difficilis cuius difficultas cōiuncta eſt honeſtati vt probatuꝫ eſt prius. ad honeſtū autē ⁊ difficile congruū eſt gratiaꝫ conferri. ¶ Scda cōcluſio ē hec congruū eſt in aliquo ſigno ſenſibili ad hoc a deo inſtituto regulariter conferri quia dictū eſt ſupra in generali de ſacramētis di.pᵃ expedit talia ſigna eſſe inſtituta pro ſtatu iſto ¶ Tertia cōcluſio.expedit ſacramentū proprie dictū coniungi contractui predicto.patet ex duabus precedentibus.quia ſignuꝫ efficax gr̄e tē collate. ¶ Sed intelligendū ꝙ circunſcripta cōſideratione de rōne ſacramenti ī ꝓpoſito poſſunt cōiter veritates d̄ matrimonio oſtendi per rationē cōtractuſ ⁊ obligationis.hec autē ratio ſacramēti ānexa difficultates nouas videtur adducere.puta a quo ⁊ vbi fuit inſtitutū que forma qualiter vna. quis miniſter ⁊ qualiter vnus.⁊ quis effectꝰ ſit ſacramenti. ¶ De pᵒ non poteſt dici ꝙ ſacr̄m

mrimonij sit institutũ in statu innocen
tie:geñ.2.qz oĩa sacramenta habent effi
caciã a passiõe xpi exhibita vel preuisa
si aũt status inocẽtie stetisset.passio xpi
nec fuisset exhibita nec preuisa. nec ap
paret q sit sacramentũ legis mosayce.
nec inuenitur vbi in lege euãgelica insti
tutũ sit.xps eniz math.19. approbauit
qd institutũ fuit:geñ.2.7 paulus pª ad
cor.sic docuit vsum vel actũ sequentez
cõtractũ matrimonij.Diceret ergo ali
quis q illud ad eph.sacramẽtũ hoc ma
gnũ est:dico tamen in xpo 7 in ecclesia.
intelligitur de sacramento extense acce
pto pro signo sacre rei.cuius tamen nõ
est causa nec signũ aliqd efficax.nõ eniz
est matrimoniũ signuz efficax respectu
cõiunctionis ecclesie ad xpm.sed si aliq
mõ est signũ efficax ita potest esse votũ
virginitatis signũ cõiunctionis ecclesie
virginis adchristũ.Sed q cõiter tenz
ecclesia sacramẽtũ matrimonij eẽ septi
mũ inter ecclesiastica sacramenta 7 de
sacramentis ecclesie nõ est aliter sentien
dũ q sentit ecclesia romana:extra de he
reticis ad abolendã.ideo dici potest q
cõtractui matrimoniali ãnexit deus sa
cramentũ proprie dictũ.saltez pro lege
euangelica.alioquin nõ esset sacramen
tũ no.le.7 tunc oportet dicere q institu
tũ fuit a xpo sicut vĩr dictuz est supra de
sacramentis ecclesiasticis.vbi autẽ non
inuenitur planius q math.19.7 licz ibi
tantũ approbauerit cõtractũ institutũ
geñ.2.7 per ɔsequens illud nõ instituit.
instituit tamen sacramentuz qd potest
accipi ex illo verbo qd addidit.qd deus
coniunxit homo non separet.vt nõ in
telligatur ibi coniunxisse pro instituisse
precise contractũ matrimonij.sed coiũ
xisse extunc gratiose per institutionem
sacramenti cõcomitantis illũ contractũ
coniungentẽ.Forma autẽ est aliquod
signũ sensibile institutũ a deo ad signã
dum efficaciter gratiã tunc collatam.
Sed hic est dubiũ.vel eniz deus insti
tuit ita indeterminatũ signuz: vt sit si
gnuz efficax gratie sicut indeterminatũ
signũ requisitũ ad contractũ.vel magis
determinauit illud qd debz esse efficax
gratie q ex impositione humana deter
minetur signũ sufficiens ad cotractũ.7
si sic vel determinauit aliq verba preci
se puta accipio te in meã vel in meũ: vl
determinauit indifferẽter quecũq ver
ba exprimentia talẽ consensuz.7 inĩ ista
multũ interest.qz si determiauit strictis
sime illud.s.q forma huius sacramenti
consistit in verbis precisis. sequitur q
multotiens est contractus matrimonij
sine sacramento etiã in lege euangelica
qz multotiens cõtrahitur per alia vba
q per ista.Si etiã determinauit verba
sed indifferenter cõsensum istũ exprimẽ
tia quecunq sint ista.adhuc tamen cuz
cõtrahantur quandoq inter mutos si
ne verbis:sequitur q alicubi est cõtra
ctus iste sine sacro.nec istud est absurdũ
qz possibile est q vsq ad legez euangeli
cã frequenter contrahebatur vbi tamẽ
nunq fuit sacramẽtũ vt hic loquimur
.s.proprie.Si autẽ nõ determinauit q
sit sacramentũ gratie magis q ex impo
sitione humana determinetur signum
sufficiens ad contractũ.tunc potest dici
q in quocunq contractu in lege euãge
lica cõcomitatur sacramentũ. qz illud
signũ qd requiritur ad contractũ est ex
institutione diuina sacramentũ.Ex
hoc patet scdm qualiter sit vna forma
qz vna vnitate integritatis non vnitate
indiuisibilitatis. verba enim hincinde
expressiua consensus sunt vnum signũ
integrum 7 respectu contractus 7 respe
ctu gratie.nec est incõueniẽs plures for
mas particulares eẽ vnius sacri sicut
dictũ est supra de euchª de forma sup
panẽ 7 vinũ.De ministro ẽ aliud du
biũ.qz vt plurimũ ipse met contrahẽs
ministrãt sibiipsis hoc sacramentũ vel
mutuo vel vterq sibi.Sed nec hoc re
quiritur necessario si in omni cõtractu

Quod matrimonij est vna forma

ē sacr̄m: qꝛ aliq̄n p̄res ꝯhūt ꝓ filijs vel filiabus p̄ntib' eis non exp̄mētib' signa ꝓpria: si ḡ ibi ē sacr̄m opꝫ dicē q̄ mini ster hui' sacri p̄t eē indifferēter q̄cunqꝫ p̄t minister i ꝯctu m̄rionij. ¶ Sꝫ q̄liter vn' minister sic̄ pri' de vna forma. ¶ Sꝫ q̄s effect': dico q̄ due gr̄e i aiab' ꝯhenti um: ꝛ h° nisi sit obex pc̄ti mōꝛl' hinc ꝛ i de. nō eni sufficit ad gr̄am p̄cipiendā q̄ ꝯhēs nō sit fict' respectu sacri: sꝫ opꝫ q̄ pri' penituerit: qꝛ istud sacr̄m nō dat p̄ mā gr̄az. ¶ Scd̄s effect' ē vnio aiaꝝ ꝯhē tiū: sꝫ p̄m' eff̄c) tōl ē vn'. s. gr̄osa ꝯiūctō aiaꝝ. Si aūt strīgēdo formā ad certuꝫ signū ꝛ ad mistros dēminatos oporte at ꝯn̄t dicē q̄ nō oēs ꝯhētes i lege xp̄ia na recipiūt sacr̄m. pōt tn̄ dici q̄ p̄cipiūt gr̄am si alias nō sit obex: qꝛ de' assistit ibi ꝓpt difficultatē illi' ꝯct' honesti: nō tn̄ tātā gr̄am quātam p̄ciperēt cū sacr̄o maxie si ipossibilitas non excuset. ¶ De tertia ꝯclōne q̄ applicat significata ad voces dico q̄ aliud ē m̄rioniū: ꝛ aliud ꝯct' m̄rionij. m̄rioniū est illa obligatio mutua vl' viculū illud de q̄ dcm̄ ē i pri ma ꝯclōne p̄ncipali. ꝯct' aūt ē ille actus mutu' volūtatū de q̄ dcm̄ ē i 2ª ꝯclōne p̄ncipali. sacr̄m ē signuꝫ efficax gr̄e ꝯco mitās actū illū. de q̄ sacr̄o dictū ē in ter tia ꝯclusione p̄ncipali: ꝛ pꝫ distictō isto rū p se. p̄mū eni nō ē p̄manēs i aialibus ꝯiugū: ꝛ ē relatio i fieri real' extrīsec' ad ueniens: vel q̄ veri' vī relatio rōnis: qꝛ nihil ē ibi nisi dn̄iū nouū: ꝛ noua fuit' p noua ꝯmutatōeꝫ: sꝫ dn̄iū tale vl' fuit' nihil reale pōit i dn̄o vel fuo. scd̄ꝫ etiā tm̄ ē in fieri ꝛ ē actio vel passio iterioꝛ vel exterioꝛ vel magl ꝯstās ex actib' in terioꝛib' ꝛ exterioꝛibus duaꝝ p̄sonarū ꝛ hꝫ se istud ad m̄rioniū p̄° mō dcm̄ sic cā in fieri: queādmodū gn̄atio ad p̄ni tatē vel magis sic̄ baptisari vl' oꝛdinari ad caracterē sic pꝫ. s. ¶ Tertiū aūt sil'r ē i fieri: ꝛ sil' ē ꝛ nō ē cū p̄°: ꝛ iō nō sp̄ ma net cū scd̄o: nec oꝫ dicē q̄ h̄ nullū m̄rio niū sit equocū ad ista tria: imo q̄ tm̄ si gnificet p̄ᵐ ꝛ ꝓ alijs oīb' accipiat' tm̄ i obliq̄ specificās illa: vt ꝓ scd̄o dicat' cō tract' m̄rionij: ꝛ ꝓ tertio sacr̄m m̄rionij vbi nō ē ꝯstructio itrāsitiua sꝫ trāsitiua Si aūt oīo ꝯcedas q̄ h̄ nullū m̄rioniuꝫ significet illa tria nisi ꝯcedo de noie: ita h° erit equoce. ¶ Pn̄t aūt hec tria sic de scribi. m̄rioniū ē viculū idissolubile in ter marē ꝛ feiaꝫ ex mutua trāslatōe po testat̄ coꝛpū suoꝝ i se iuicē facta ad ꝓ creādā p̄lē debite educādā. ¶ Scd̄m sic: ꝯct' m̄rionij ē maris ꝛ feie mutua trās latō coꝛpū suoꝝ ꝓ usu ꝓpetuo ad ꝓcre andā p̄lē debite educādā. ¶ Sacr̄m m̄rio nij ē exp̄ssio certoꝝ v̄boꝝ maris ꝛ feie ad se iuicē signātiū traditōꝫ mutue ꝑtā tis coꝛpoꝝ ad p̄lē debite ꝓcreādā ex in stitutōe diuia efficacit' significās gr̄am ꝯferēdā mutuo ꝯhētib' ad ꝯiūctōꝫ mu tuā aioꝝ gr̄osā. vel si v̄ba certa nō sint p̄cise forma hui' sacri: nec etiā ꝯhētes sint p̄recise ministri: ponat' i p̄ricipio lo co illi' exp̄ssio v̄boꝝ exhibitio certorū signoꝝ maris ꝛ feie: vel aliq̄d gn̄ali' si gnificās traditōeꝫ mutuā ꝑtātis coꝛpū maris ꝛ feie ad p̄lē debite ꝓcreādā.

Per hoc patet ad

q. istā applicādo: ꝯct' siq̄dem m̄rionij istitut' ē a deo an̄ lapsū: Gen̄. 2°. H° nūc os ex ossib' meis: ꝛ crescite ꝛ multiplica mini. ꝛ post lapsū Gen̄. 3°. Multiplica bo ꝯcept' tuos ꝛ erūnas: dixit dn̄s eue. ꝛ Gen̄. 9°. Crescite ꝛ multi. ꝛ ē institutō p modū p̄cepti affirmatiui. ita q̄ obli gat semp: sꝫ nō ad sp: sꝫ tp̄e nc̄itat̄: non tm̄ in p̄nci°: sꝫ adhuc vī eodē mō obli gare si paucitas i filijs ex aliq̄ causa ac cideret. puta ex bello peste vel clade ꝛ hmōi ꝛ hoc ꝓbat quō iste ꝯct' ē a deo p legē positiuā diuinā institut': ꝛ etiaꝫ alit' ē ab ip̄o. s. vt ip̄rimēte legeꝫ nature coꝛdib' hoim: de q̄ lege nature ē iste cō tract': licꝫ nō p̄mo: nec vt necessariū no tū: tn̄ vt scd̄ario ꝯsonū. ¶ Scd̄m. s. obli gatōem indissolubilē instituit deus ex

lege sua positiua: Gen. 2. Adhebit vxori sue. adherebit inquã. i. nõ momenta nec accipiet. instituit etiã ip̃rimẽdo legẽ nature ñ solũ quãtũ ad euidẽter nccia ex lege illa: sȝ quãtũ ad euidẽter ꝯsona illi legi: ⁊ q̃ sic instituerit ꝓbat̃ i pn̄° p̃ri me ꝯclõis ⁊ istud p̃ceptuȝ scõm hȝ vi positiui: q: obligat sp ⁊ ad sẽp nisi p le gislatorẽ fiat sp̃alis dispẽsatio: vt dicet di. 34. Tertiũ. s. sacramẽtũ m̃rionĳ i stituit de⁹ sicut dictũ ẽ in q̃rta ꝯcl̃oe pn cipĳ. Sȝ h ẽ dubiũ q: ex oib⁹ ꝯcl̃oib⁹ istis ⁊ ex ista solutõe nõ h̃ nec rõ ꝯctus m̃rionĳ nec obligatõis nec institutõ di uina respectu ei⁹ nisi ꝑpt̃ hũc finẽ. s. ꝓ creare ꝓlẽ debite educãdã. hec autẽ isti tutio dr̃ fuisse i officiũ: sȝ p̃ter hoc m̃ri moniũ fuit institutũ in remediũ. s. vitã de icõtinẽtie post lapsũ. vñ ḡ p̃mo ẽ ho nestas ꝯct⁹ hui⁹ vel obligatõis isto mõ vel institutio vel approbatio diuia re spectu ei⁹ ad istũ finẽ. Nõ. nõ appet facile q̃ ꝓm rectã rõem debeat ds i illo actu p̃cise ad delectatõnem aspicẽ: imo magis oppositũ vr̃ ꝯsonũ rõni: ḡ magl tolledo q: nõ vr̃ inueniri ibi finis lau dabilis nisi ꝓcreatio prol. rõ etiã nãlis nõ vr̃ ꝯcludẽ aliquã honestatẽ i actu il lo nec p ꝯñs in obligatõe vel cõtractu obligatorio mutuo ad illuȝ actũ: nec p ꝯñs q̃ legislator recte debeat talẽ ꝯctũ vel obligationem approbare vel insti tuere. Quid ḡ si dicat̃ q̃ quicunq; vo lens vti corpe suo ad delectationeȝ pcti ne vtat̃ iniuste cũ nõ sua: põt ꝯmutare corpus suum ꝓ corpore alterius q̃ iuste vtat̃ tanq̃ suo: ⁊ tũc ista datio honesta erit ꝓpt̃ illã iusticiã. p̃supposito tamen tali fine licito: nec oportebit tunc q̃ de licentia diuina vtatur se vel corpe suo ad talem actum ad hoc vt licite vtat̃: quia vt dictũ ẽ excludendo scḋam rati onẽ ad tertiam conclusionẽ. de⁹ eni vni cuiq; cõmisit se ⁊ sua in quib⁹ nõ obli gauit eũ sibi. si hoc non sufficiat nec iu sticia ad illũ actũ erit magis laudabilis

q̃ iusta ꝯiunctio vl̃ ꝯmutatio ad vnũ aliũ actum q̃ nõ esset laudabilis: puta commutatio ad vtendum alio ad locũ alium ꝓ simili vsu. Saltem põt hic re curri ad institutõem dei q̃ non ex lau dabilitate act⁹ ꝓpt̃ aliũ fineȝ q̃ ꝓpaga tionem: sed ex infirmitate post lapsum ⁊ ꝓnitate ad istum actũ indulsit nõ ap probauit actũ istum: ⁊ hoc ad vitãdũ maius malũ: ⁊ ista indulgentia posita cõtractum ordinatũ ad actum istuȝ in stituit: ⁊ si non lege nature ip̃ressa saltẽ lege positiua: ⁊ h° tam quãtũ ad cõtra ctum q̃ quantum ad obligationem: sȝ difficile ẽ inuenire quo ad cõtractum: quia nunq̃ in ve. testa. inuenitur cõtra ctus p̃ceptus vel laudatus nisi ad pro creatõem ꝓlis. semp eni mandatum di uinuȝ est ad h°: crescite ⁊c̃. qḋ non ẽ ni si ꝓpagando saltẽ in noui test. certifica ti sumus de hoc ꝓpter aliũ finem. s. ꝓ pter vitandum fornicatõeȝ. i. corinth. 7. hoc autem ꝓm indulgentiaȝ dico ⁊c̃ ⁊ verisimile est q̃ ista indulgentia non fuerit p°fc̃a in no. le. sȝ a p̃ricipio huãni lapsus. Sic ergo ex primis conclusio nibus hr̃ de institutõne m̃rionĳ ⁊ obli gatõis i ordine ad finẽ ꝓpagandi ꝓlem ⁊ institutio sacr̃i cõcomitantis illũ con tractũ: sȝ institutio ꝯtract⁹ ad vitandã fornicationem nõ hr̃ ita p rõnem natu ralem: imo vix tanq̃ licitũ ex institutõ ne diuina nisi vt indulgente ⁊ sacramẽ tum cõcomitans cõtractũ illum eodeȝ modo concomitat̃ vt prius de matri monio instituto ꝓpter primũ finem.

Ad argumenta

ad primũ pȝ ex prima conclusione: q: adam sicut p̃ co protulit ibi verba h° nunc os ex ossi bus ⁊c̃. sicut manifeste exprimit christ⁹ Math. 19°. d. de eo qui fecit masculuȝ ⁊ feminam: ⁊ dixit quãobrem adhere bit homo ⁊c̃. Ad secundũ. ecclesia cir ca materiam habilem vel inhabilẽ ali quid immutat: sed non circa illud qḋ ẽ

eẽntiale ꝯctui mr̃ionĳ p̃suppoſita ma-
teria idonea.

Di.27.

Poſt hoc ad uer-
tẽdũ Circa iſtaʒ.27.di. q̃ro duas
q. Pria de diffinitõe mr̃io
nĳ quã ponit mgr̃ in lr̃a. vtrũ ſit ꝯueni
ens cũ dicit ꝙ mr̃ioniʒ ẽ viri mulieriſq;
ꝯiũctio marital' int̃ legitimas pſonas vi
taʒ indiſſolubilẽ retinẽs: videt ꝙ nõ: q2
aut ꝯiũctio accipit ibi ꝓ ꝯiũctõe paſſia
aut ꝓ relatõe. non p̃mo mõ: q2 illa trã
ſit trãſeũte: ⁊ ceſſante actu contrahẽti
um. ⁊ etiã oĩs paſſio ẽ ad aliqueʒ termi
nũ: ⁊ tũc oportet dare terminuʒ aliquẽ
inductum per iſtam ꝯiũctionem: quod
nõ eſt verum: q2 nihil ẽ ibi nouũ niſi re
ſpectu rõnis: nec ſcdo mõ: quia cuʒ ſint
due relationes: vna viri ad mulierez: ⁊
alia ecõuerſo. 3. ph. eadẽ ẽ via ⁊c̃. g̊ ſeq
tur ꝙ eẽnt duo mr̃ioᵃ vel ꝙ mr̃ioᵐ non
ſit eẽntialit̃ vnũ. ¶ Cõtra magiſter i lr̃a.

¶ Ad iſtã. q. pʒ ex dc̃is ad quitã ꝯcl'oneʒ
p̃cedẽtis. q. q2 iſta diffinitio mr̃ionĳ dʒ
intelligi ſic̃ explicata ẽ per diffinitõem
vel deſcriptõem poſitã ibi: ꝙ ſi mr̃imo
niũ accipiat ibi ꝓ ꝯctu proprie tũc ꝯiũ
ctio põt accipi ꝓ actu ꝯiugẽdi vel paſſi
one q̃ includit vtrũq; actũ. ſ. intriſecuʒ
⁊ extinſecũ pſonarũ in actu ſuo ꝯiũcta
rũ. ¶ Ad argumẽtũ dico ꝙ itelligendo
mr̃ioniũ ꝓprie cõiunctio itelligitur ꝓ
relatione: ⁊ cũ dicis ꝙ illa eſſet termin⁹
mot⁹: nõ ſequit̃ q2 illa motio q̃ erat ibi
erat p actũ volũtatis nõ derelinquẽteʒ
aliquid inductũ: ⁊ ſm actũ cãndi ſignũ
exteriorem a quo etiã nihil derelinq̃ba
tur: cũ dicis de dualitate rñſuʒ ẽ prius
q2 mr̃ioniuʒ ẽ vnum vnitate integrita-
tis nõ indiuiſibilitatis: ⁊ ita eſt vniuer
ſaliter in omni contractu: quia contra
ctus includit duas partes: ſcilicet aſſen
ſum huius ⁊ illius: ⁊ in vtroq; etiam
duos actus: ſcilicet interiorem ⁊ exteri
orem ſignificantem illum interiorem.

Secundo quero
an cõſenſus p verba ſit° cã ſuffi-
ciẽs matrimonĳ: ꝙ nõ: q2 tũc null⁹ poſ
ſet eẽ certus de matrimonio: ſicut nec d̃
ꝯſenſu alteri⁹. nõ eni videt q̃s volunta
tem alterius. ꝯſequẽs ẽ incõueniens: q2
null⁹ poſſʒ tũc vti certitudinaliter actu
matrimonĳ ſine periculo. ¶ Preterea. 20.
q. 2. honorant̃. in textu ⁊ in gloſa. ⁊ ex-
tra de ſpõſalib⁹ tue. ſufficit exp̃ſſio pa-
rentũ ꝓ filĳs. ¶ Contra mgr̃ in lr̃a. ⁊ ex
tra de ſpõſalib⁹. tua nos. ſine conſenſu
⁊c̃. nequeũt mr̃ioniũ facẽ. cõſenſus aũt
tacitus nõ ſufficit ad ſacr̃m: q2 nõ ẽ ibi
ſignũ ſenſibile.

Solutõ iſtius queſti
onis pʒ ex ſcd̃a ꝯcluſione p̃me. q. q2 ibi
habet̃ q̃liter ꝯctus mutue donatõis po
teſtatis corpoꝝ ẽ honeſt⁹: ⁊ q̃lit̃ ſe hʒ ad
vinculũ derelictũ int̃ ꝯiuges: ⁊ tunc ad
formã. q. nõ eſt dicẽdũ ꝙ ſit ꝓprie cau
ſa ſufficiẽs illi⁹ viculi: ſʒ ẽ diſpoſitio pre
uia ſicut baptiſari ⁊ ordiari ẽ preuia di
ſpoſitio ad caracterẽ. ꝯſenſus aũt exp̃ſ-
ſus verbis ſufficientib⁹ icludendo iſta
duo nihil aliud ẽ q̃ꝫ ꝯctus mr̃ionĳ: ⁊ idõ
ſe hʒ ad mr̃imoniũ ſic̃ iſte ꝯctus. ¶ Ad
p̃mũ argumẽtũ dico ꝙ põt ibi eẽ certi
tudo talis q̃lis requirit̃ in actib⁹ huma
nis. in alĳs eni ꝯctib⁹ puta vẽditõis vel
ꝯmutatõis reruʒ nõ requiritur certitu
do demõſtratiua: ſʒ ſufficit ꝓbabilis ⁊
vt i plurib⁹: ⁊ talis ẽ in ꝓpoſito ex ſup
poſitõe iſti⁹ ꝓpoſitõis quilibet hñdus
ẽ verax de q̊ nõ habet̃ euidẽs ſignũ op
poſiti: ⁊ iſta ẽ de lege nature. i. ꝯſona le
gi naturali ꝙ ꝓ fideli ⁊ veraci quilibet
habeat̃ quouſq; p experiẽtiã vl' p teſtio
niũ alioꝝ fuerit certitudinalit̃ ꝯriũ exti
matũ. Si aũt aliquis dicat ſe fũdaſſe p
ſonam ſecũ ꝯhentẽ de h°. i. di. ¶ Ad 2ᵐ
ꝯcedo ꝙ ad ꝯctum ſufficit parẽtes ꝯhe
re ꝓ filĳs ⁊ ſufficẽt ſine q̃buſcũq; vbis
ꝯctus p lr̃as. ſiquidẽ in alĳs ꝯctib⁹ cm-

circa deſcriptio[nem] matrimonij a magiſtro est intelligenda.

tōis ⁊ vēditōis firmior ꝯtract⁹ hꝫ in lit
teris ꝙ in v̄bis nudis. Sed an in istis si
gnis alijs a verbis vel exhibitis ab alijs
vel cōtrahentibus saluet̃ rō sacr̃i: tactū
ē in ꝯclusione quarta solutionis p̄cce
dentis. Di. 28.

Hic queri solet

circa istā. 28. di. quero vtruꝫ sol⁹ assensus de p̄nti expressus v̄bis causet mr̃imoniū: ꝙ nō. Omne vi
culum vl̃ contractus ad qꝺ licite pōt se
qui carnalis copula ē mr̃ioniū vel mr̃i
monij ꝯtract⁹. sed post cōsensuꝫ expres
suꝫ v̄bis de futuro licite sequitur copu
la carnalis: qꝛ tales nō dicūtur fornica
ri: qꝛ sb̄sequēte copula carnali ecclesia
simplicit̃ dicit eē mr̃ioniū int̃ illos. g̊.
Hec ꝯfirmatio extra ꝺ spōsalib⁹. his q̊.
¶ Preterea. ipletio ꝓmissi sicut ⁊ fide
litas ē de lege nature. nō aūt ē per illuꝫ
actū: qꝛ ille act⁹ nō est forma ꝯhēdi nec
forma sacramēti: g̊ pri⁹ fuit mr̃imoniuꝫ
g̊ promissio ē vinculuꝫ indissolubile: ⁊
maxime si ꝯfirmat̃ iuramēto: qꝛ serua
re iuramētū ē de lege nature. ¶ Pretea
non ē mediū quātū ad ꝯctū istū int̃ spō
salia ⁊ mr̃imoniuꝫ: sꝫ qn̄ apponit̃ iura
mētū excedit ꝯctus firmitatē sponsaliū
qꝛ spōsalia habēt firmitatē suā sine iu
ramēto: g̊ qn̄ apponit̃ iuramētum ē cō
tractus mr̃imonij. ex ꝓmisso g̊ cū iura
mento surgit vinculuꝫ indissolubile: g̊
mr̃ioniū. ¶ Contra mgr̃ in lr̃a.

Respōdeo sicut pa

tet ex scꝺa ꝯclusione p̄me solutōis ꝯtra
ctus mr̃ionij: q̇. s. inducit obligatōnem
vel vinculū qꝺ dicit̃ vinculū matrimo
niale ē datio ⁊ si nō liberalis ē tn̄ datō
ꝓ alio recipiēdo q̄ est ꝑmutatio: tradi
tio saltē mutua ꝑtātis corpoꝝ: sꝫ null⁹
ꝓmittēdo tradit illud qꝺ ꝓmittit imo
ē ꝯdictio: qꝛ ꝓmissio ē de tradēdo i fu
tuꝝ. ꝯsensus aūt de futuro expressus si
gnis ꝯueniētibus tali ꝯsēsui nō ē nisi ꝓ
missio: g̊ ipossibile ē ibi eē traditōꝫ nec
ꝑ ꝯñs ꝯtract⁹ mr̃ionij. ¶ Si qs aūt vel
let facē vim de sacro ꝯcomitāte cōtra
ctū: posset dicē ꝙ ꝓpria forma h⁹ sacr̃i
siue ꝯsistat in verbis tm̄ siue i signis a
lijs nō tn̄ ꝯsistit nisi i signo rep̄sētatiuo
nō aūt ꝓnostico: nec intēdere ꝓ futuro
ē sufficiens intētio in ministro ad mini
strādū sacr̃m: sꝫ oportet ꝙ intēdat pro
p̄nti sicut signuꝫ significat. in sacr̃is enī
veritatis minister nō ministrat idonee
si mētitur. g̊ nō ē sacr̃m si ē cōsensus de
futuro tm̄ ꝓpter defectū intētionis mi
nistri. ⁊ mēdaciū ē si vtitur signo repre
sentatiuo si aūt vtit̃ signo ꝓnostico ⁊ si
nō mētiatur tn̄ deficit intentio req̄sita
⁊ signū requisitū.

Ad p̄mū argumē

tum dico ꝙ maior nō est vera nisi itel
ligatur de viculo indissolubili an̄ actū
copule carnalis. istud aūt ⁊ si fiat indis
solubile ꝑ actū illū nō tamē erat prius
indissolubile. ¶ Etsi queras isto suppo
sito ſm p̄sumptōem ecclesie q̄d ſm ve
ritateꝫ ē vinculū indissolubile: nūquid
actus sequens causat vinculū indissolu
bile. ¶ Rn̄deo veritas p̄ualet p̄sumptō
ni simpliciter in quocūq̧ iudicio si eq̄
liter possit eē veritas nota sic illud vn̄
oritur presumptio. In veritate g̊ si iste
in actu sequēti sponsalia nō mutat cō
sensum sponsaliū in cōsensum mr̃imo
nialem nō efficitur mr̃imoniū per istū
actum: qꝛ iste act⁹ nec ex natura rei nec
ex lege diuina ē forma sacr̃alis: nec ma
trimonij in proposito. ecclesia tn̄ cui n̄
potest innotescere animus exercentis a
ctum illum presumit ꝙ iste noluit pec
care mortaliter: ⁊ ideo ꝙ talis procedat
a consensu sponsalium ad nouum con
sensum matrimonialem: ⁊ illo affectu
cognoscat istaꝫ: ⁊ ꝑ hoc ad illud quod
adducit̃ extra. ꝯcedo enī ꝙ si nō mutet̃
ꝯsēsus p̄or i mr̃ionialē ſm v̄itateꝫ non
est matrimoniū. licꝫ ecclesia sic p̄sumat

¶ Ad 2m dico q̄ pmissio ⁊ si sit de le. nature fuāda tñ nō attigit ad ꝯctū datōis ⁊ iō q̄tūcūq̧ teneat soluē pmissū res tñ manet sua. si āt det alteri data ē: nec p̄t postea ab illo cui dedit auferre vt reddat pmissū. nec tenet ad restitutionē: qꝛ nihil sibi abstulit sed dꝫ de ipossibilitate reddēdi pmissuꝫ penitē siue de defectiōe pmissionis. ita est h̄ ḡ illa ppō maioꝛ q̄ vinculū indissolubile pueniēs ad istā obligationē est mr̄imoniū v̄a est de indissolubili de iure ⁊ de facto. sicut est qñ datio facta est ppetuo. pmissio āt ⁊ si sit indissolubilis de iure tñ dissolubil' est de facto p dationē sequentē. ¶ Ad 3m dico: q̄ in spōsalib' est gradus in firmitate ⁊ firmitas iuramēti addita spōsalib' p ꝯsensuꝫ de futuro licet magis certificet nō tam̄ exit certitudinē ⁊ firmitatem sponsaliuꝫ.

di. 29.

Oportet auteꝫ

ꝯsensuꝫ ꝯiugalē. ¶ Circa istaꝫ 29. di. q̄ro vtrū ꝯsensus coact' sufficiat ad ꝯctū verū mr̄imōiuꝫ. q̄ sic: qꝛ baptiçat' timoꝛe penaꝝ sufficient ꝯsentit. ita q̄ v̄e recipit baptismū. vñ ⁊ cogendus ē ad obseruātiaꝫ fidei iā suscepte extra de baptismo ⁊ ei' ef. maioꝛes. ḡ a sili i ppo sito cū ibi sit mr̄imoniū sp̄ūale sicut h̄ carnale. imo ꝯñ̄a videt tenē a minoꝛe. qꝛ min' vī requiri libertas ad carnale q̄ ad sp̄ūale mr̄imoniuꝫ. ¶ Preterea: nullus met' ipedit nisi qui pōt cadē in constanteꝫ virū. sed vir cōstans est foꝛtis. ⁊ foꝛtis est ipauidus. 3. eth. ¶ Preterea extra: de his q̄ vi metusq̧ cā fiunt: ad aures. electio facta p metū si sit iuramēto firmata ē obligatoꝛia. ḡ a sili in ppo°. ¶ Preterea coactio facta p metū nō ē nisi quedā inductio efficax ad illud sed blāditie ita efficaciter inducē pñt sicut terrores vel mine. ḡ ꝯsentiēs pp aliquas blāditias vel delicias allicientes nō ꝯheret mr̄imoniū. ꝯñs est fl̄m ḡ. ¶ Preterea. extra de despō. ipubeꝝ. tua. pꝫ filiū nōdū adultū cui' volūtas nō pōt discerni cui vult pōt mr̄imonio tradē. ⁊ postq̄ fili' ad pfectā etatē puenerit dꝫ hoc adiplē: ⁊ hoc hꝫ. ff. de spōsalib'. l. sed que pr̄is. dꝫ de filia q̄ tūc solū discētiendi a pr̄e licentia ꝯcedit sibi si indignū moꝛib' vel turpē sponsū pꝫ ei eligat. ⁊ pbat hoc a sili. qꝛ papa pōt suos filios cogē ad contrahendū mr̄imoniū sp̄ūale puta ad recipiendū ep̄atū. ḡ. ¶ Cōtra magr̄ in lr̄a. ¶ Preterea: fauoꝛabilius ē mr̄imoniū spirituale q̄ carnale sed ꝯsensus coact' ipedit pfessionē religiōis: vt hꝫ. 20. q. 3. p̄ñs ḡ ⁊ h̄. ¶ Preterea q̄ fili' ñ possit cogi a pr̄e ad ꝯhēdū mr̄imoniū: hꝫ extra ō despō. ipu. c. j. ¶ Preterea extra de his q̄ vi metusq̧ cā. fi. c. j. ⁊ i glo. mr̄im ꝯct' p metuꝫ nō tenet nec obligat' ē q̄ h° fac̄ ⁊ si iuret.

Hic dicitur

q̄ simpl'r nō pōt aliq̄s cogi ad ꝯsensuꝫ. sed tm̄ ſꝫ q̄d. s. p metū penaꝝ q̄s vult euadē. tunc arguit: sed penas q̄s timet sufficient euadit ꝯsentiendo tantū verbo extrinseco. ḡ si vltra h° ꝯsentit aīo interius isto cōsensu ꝯsentit non ex metu. ⁊ per ꝯsequens ille cōsensus est liber: ⁊ non coactus: ⁊ ita obligat ¶ Contra hoc: quicunq̧ cogitur ad aliquid q̄ð non potest esse sine alio absq̧ peccato moꝛtali cogitur ad illud aliud ⁊ hoc accipiendo coactiōeꝫ. simpliciter hincinde. sed iste per te cogitur ad dicēdū verba exterioꝛa ad exprimendū consensuꝫ per metuꝫ. illa autē verba nō possunt eē sine consensu illo interioꝛi sine peccato moꝛtali. q̄ pꝛoferens illa sine illo pernitiose mētitur. ergo sic per te potest cogi ad pꝛoferenduꝫ verba sic ⁊ ad consensuꝫ interioꝛē. maioꝛ pꝛobat mul tipliciter. tū qꝛ iste metus qui excusat ē ille qui pōt cadē in cōstantē virū: ſꝫ iura. sed in virū ꝯstantē nō pōt cadē met' maioꝛis incōmodi q̄ peccati moꝛtal'. tū ēt: qꝛ nullus met' pōt cadere recte in aliquē nisi ad subeundū min' malū vt fugiat mai' malū. ſꝫ pati q̄cūq̧ penam est

min⁹ malū q̄ peccare mōꝛlr̄. ¶ Idē etiā posset ꝓbari de licito ⁊ illicito: q2 met⁹ nō pt inducē aliquē ad aliqd nisi vt est licitū: q2 magis necessariū ē vitare illicitū q̄ fugē penā. sicq̄dē plus a cā supiori determinat aliqs ad fugiēdū illicitū q̄ ad penā cauēdā: q2 de⁹ p affectōez iustitie retrahit hoiem ab illicito. affectio aūt ꝯmodi iclinat ad penā vitādā. ¶ Hec rō tota ꝯfirmat duplici exēplo. ꝓmo si alicui n̄ licēt ꝯsentire inti⁹ null⁹ met⁹ debēt eū inducē ad ꝓferēdū vba exterius sic esset de religioso q̄ nullo⁹ induci dēt ad dicēdū hec vba: q2 aut ꝯsētiēs aio: ⁊ sic peccat mōꝛlr̄ ꝯ votū. aut nō ꝯsētiēs ⁊ sic peccat mōꝛlr̄ mēdacio pnicioso: g̃ null⁹ ali⁹ inducit sufficiēter p metuȝ ad dicēda ista verba nisi vt distiguit a religioso: q2 licet sibi ꝯsētire inti⁹. ¶ Aliud ex^m. si q̄s violētiā inferēs isti vt accipiat illā: ⁊ etiā p violētiā exigēt ab eo tale iuramētū iuro ad sācta dei euāgelia q̄ sine metu ꝯsentio in istā: nullo mō dȝ ex aliq̄ metu ad istud iuramētū induci: q2 est peccatū moꝛtale iurando mēdaciter g̃ a sili nullo metu pōt iste induci ad accipiēdum istā vbo exterius nisi vt sic accipere ē licitū. nō ē aūt licitū nisi vt ꝯiūgitur ꝯsensui iteriori. ¶ Si dicas p istas rōes ꝓbari pōt q̄ nō dȝ dicē vba ꝓpt̄ quēcūq3 metū nisi ꝯsētiat aio. tn̄ si ꝯsentit tenet̄: q2 ad illū ꝯsensum nō inducit eum sufficiens metus. ¶ Contra: nec ad vba exterioꝛa cogit̄ simplr̄ sic q̄ ali⁹ moueat linguā suā: s3 q2 iminet sibi aliud magis vitandū. s. moꝛs id dr̄ cogi ad sic loquendū: g̃ a sili cū immineat sibi maius malū q̄ ꝯsētire in istā: vtpote moꝛs vel peccatū moꝛtale metu cogit̄ ad ꝯsētiendū in istā. ¶ Cōfirmatur istud: q2 oppositū daret occasionē multis mentiendi pnitiose. ¶ Cōfirmat̄ etiā p exēplū si quis i magno piculo ꝓiciat merces in mari ne sōmergat̄ ex metu ꝓicit: ⁊ si eēt act⁹ ali⁹ sine q̄ nō possȝ eē ꝓiectio vl̄ absolute vl̄ sine pctō mōꝛli ad illuȝ silr̄ cogētur. ¶ 2⁹ peccat̄ oppio i h⁹ q̄ dic ecclāȝ ꝓsumē nō eē ꝯsēsū q2 ꝓsumit ip3 ex metu tm̄ ꝯsēsisse extri⁹: nō inti⁹ i aio. h⁹ fl̄m ē: q2 ecclia sp ꝓsūit ꝓ melioꝛi pte: sic h̄r extra de re. iur. estote misicoꝛdes. ⁊ extra d̄ scrutinio i oꝛdinib⁹ faciēdo. c. vnico. q̄s ꝓsūit idone⁹ qñ n̄ ꝓbat̄ inidone⁹ ⁊ apparet manifeste: q2 ecclesia copulā carnalē sequētē spōsalia ꝓsumit eē ex affectu m̄rimoniali: q2 ꝓsūit spōsū ⁊ spōsā n̄ peccare mōꝛlr̄ i illo actu. g̃ a sili h.

Ad questionē

igit̄ duo sūt vidēda p⁹ q̄lr̄ possit eē ꝯsēsus coact⁹. 2⁹ si ille sufficiat ad ꝯtractū m̄rimonij. ¶ De p⁹ ꝯdictio ē volūtatē simplr̄ cogi ad actū volēdi: q2 cū violētū sit ex 3⁹ eth̄. cui⁹ pncipiū ē extra nō ꝯferēte vi passo: itellige passo vim. i. violētiā nō ꝯferēte: nō negatiue s3 ꝯrie. i. ꝯferēte. qd̄ ē dcū violētū ē qd̄ ē fōꝛlr̄ a pn⁹ extrīseco qd̄ ē ꝯ inclinatōēz passi: ⁊ velle nō pōt sic inesse volūtati. q2 tūc nolēs vellet. seqtur ꝓpositū. pōt g̃ h̄ns volūtatē cogi ad aliqueȝ passionē vtpote ligat⁹ h remanē: vl̄ ad aliquā actōem istralez q̄ tn̄ nō est actio sua. vtputa si aliqs māu pcutiat ita posset facē manu erea. s3 ad actōez volūtatis illicitā vel ipatā q̄ ꝓpe ē actio hūana nō pt cogi nisi s̄m qd metu. s. maioris mali q̄ sit ille act⁹: ⁊ est ista coactio possibil' i hoie vtuoso qñ nō leui estiatione s3 certitudinalr̄ saltē certitudie sufficiēte i actib⁹ hūanis scit malū sibi iferēdū qd̄ ma⁹ ē icōueniēs sibi q̄ actuȝ istū displicētem elicē: ⁊ pōt bn̄ eē s̄m q̄ rectā rōem sit sibi ma⁹ icōueniēs: vtpote moꝛs vel sustinē carcereȝ vel captiuitatē mutilatōēz enoꝛmeȝ: stupꝛū ⁊ silia mala. cū g̃ iste sit dn̄s volūtatis sue pōt ⁊ velle aliqd̄ qd̄ al' nollet ⁊ ipare actuȝ al' nolitū añq̄ incurrat ista mala: ⁊ h⁹ s̄m rectā rōeȝ: vn̄ tal' met⁹ dr̄ posse cadē i ꝯstātē viꝝ s3 null⁹ met⁹ pt inducē aliqueȝ ad pctm̄ mōꝛle s̄m rectā rōeȝ q2 nō pt eē ma⁹ malū qd̄ iminet q̄ sit istd̄ pctm̄:

Quod possit ee consensus coactus

q₂ nll'a pena solū peior ē q̄ culpa mōr'l.

De scdo dico q̄ ꝯsensus isto° coact⁹ i istā nō suffic̄ ad ꝯctū mr̄imonij: vt exp̄sse hr̄ extra d̄ spō. veniēs. 2. ⁊. c. ꝯsulta. Sed q̄ rō isti⁹ Rn̄o ⁊ a cā formali isti⁹ ꝯct⁹. ⁊ a cā effi ciēte a q̄ ē q̄ ꝯct⁹ hz talē form. ⁊ a cā fina li ꝑpt̄ quā efficiēs dedit isti ꝯctui talez formā. p̄mū pz. q₂ iste ꝯct⁹ ē datio: ⁊ lz nō liberal'r: q₂ dat vt det̄ sibi eq̄le. ē tn̄ li bera datio: q₂ ꝯtra datōis rōez ē q̄ nō sit libera. ❡ 2° a cā efficiēte: q₂ de⁹ talē in stituit istā translatōem sūme liberā. vn̄ nō ē istud ab eccl'ia detm̄inatū sz tm̄ ex pressū. pz ei q̄ etiā i lege nature erat istō reqsitū in ꝯctu mr̄imonij Gene. 2°. ad herebit vxori: sed nō adhēt qs illi qō i uite tenet: ⁊ Gene. 24. dr̄ de abraā q̄ di xit illi suo suo si noluerit mulier tecuz venire tūc liber eris a iuramēto: ⁊ cū pe tēt illā rebeccā dixert̄: vocem⁹ puellā ⁊ q̄ram⁹ volūtatē ei⁹: ⁊ stati q̄sierūt parē tes vis ire cū hoīe isto. rn̄dit ibo. ❡ 3° ex ꝑte finis q̄ ē ꝓles ꝓcreāda ex q̄ nascitur idissolubilitas viculi: ad istū actū ꝯpe tit istā datōez eē simpl'r liberā: q₂ vt di ctū ē. 28. q. 3. ꝑn̄s. qō qs nō diligit: faci le ꝯtēnit. ❡ Dicit etiā qdā q̄ posset dici eccl'iaz itelligē ꝑsonā aptā etiā ꝑ tꝑe illo ꝑ q̄ ē coactō: q₂ sic̄ ꝑt itelligē simpl'r ita etiā i casu vel ad tꝑs. sz h° nō credo imo statutū eccl'ie h° reqrit ad nām isti⁹ ꝯct⁹ ab efficiēte detm̄inatā ꝑpt̄ finē ad quē ē. ❡ Cōtra h°: si iste coact⁹ metu simpl'r cō sētit i istā vt dcm̄ ē pri⁹ v̄e ꝯsētit: q₂ ex q̄ v̄tuosus ē vt vitet pctm̄ maiōe ꝯsētit i teri⁹ ꝯcordit̄ v̄bis extiorib⁹. g̊ ē ꝑ actum volūtatis trāsferat̄ dn̄iū: iste trāsfert ꝑtā tē sui corꝑis i illā. ❡ Preterea si qs ex me tu pc̄ti mōr'l ꝯheret mr̄i^m puta si ex p̄ce pto diuino vl' hoīs suꝑioris si possz p̄ci pere simpl'r ꝯhēt: ⁊ tn̄ met⁹ pc̄ti mōr'l ē ita met⁹ ⁊ ita cadēs i ꝯstātē viꝝ sic̄ aliqs met⁹ pene: imo multo magis. ❡ Preterea nō tm̄ sibi pōt qs timē malū: sz etiā ꝓxi mo: g̊ si malū imineat h mulieri vl' pc̄ti vt si dicat ꝑ firmo q̄ se ꝓstituet stati ni si dicat̄ vel pene vt si dicat q̄ ali⁹ vl' ipa occidet se nisi ducat̄: iste vt vitet ista ma la accipit eā: vr̄ q̄ sit ꝯct⁹ mr̄imonij ⁊ tn̄ ē met⁹. g̊. ❡ Ad solutōez istoꝝ possz acci pi rō ex sacro: q₂ reqritur libera itētio i mistrādo h° sacr̄m. sz istud nō ē ita no tū sicut de liberalitate reqsita ad ꝯctū. ❡ Ad p̄mū ꝯcedo q̄ iste cui iminet met⁹ pc̄ti mortis vel carceris f̄m rectā rōem dz dicē v̄ba mr̄imonialia q̄ exigūtur ab eo: ⁊ ex ꝯn̄ti dz ꝯsētire interi⁹ ꝯcorditer v̄bis: nec tn̄ ꝑ istū ꝯsēsū trāsfert ꝑtātem sui corꝑis i illā: q₂ null⁹ ꝯsēsus ē trāslati uus nisi mere liber. Et si dicas saltē iste libere hz actū volūtatis: g̊ quātū ē in se trāsfert. ❡ Rn̄o: nō libere hz: q₂ non nisi ex metu hz: lz met⁹ nō sit cā effectiua: sz cā vehemēter iductiua: sic̄ n̄ libere loqt̄ v̄ba exteriora sz ex metu. ❡ Vel possz di ci q̄ de⁹ qui ē suꝑior dn̄s i ista trāslatō ne nō ratificat eā nisi sit mere libera.

Et ꝑ h° posset rn̄deri ad istud argumen tū: iste nō scit se nō trāsferre corp⁹ suū: q₂ nō libere ꝯsētit: ⁊ signo exteriori ostē dit se trāsferre: g̊ mētit̄. ❡ Rn̄o: ondit se transferre quantum in se est sz scit se nō trāsferre: q₂ scit h n̄ ratificari a suꝑiori. Si dicas g̊ ad h° q̄ nō mētiat̄. oꝑz dicē accipio te i meā si dn̄s ꝑmiserit. ❡ Rn̄o ista ꝯditio sꝑ itelligit̄ quātūcūq₃ sit ab soluta locutio: ⁊ isto° dz itelligi absolu te v̄bū ei⁹: accipio te i meā supple quā tū i me ē p̄supposita violētia ista: ⁊ si de us ratificaret ꝑ talē ꝯsensū q̄lē nūc hēo traditōez corꝑis fieri traderē tibi meū: ⁊ intātū trado quātū tradi pōt ꝑ talez ꝯsēsū. ❡ Ad 2^m dico. q̄ ꝯhēs ex obedien tia ꝑpt̄ metū pc̄ti mōr'l ꝯhit at fuet iu sticiā: ⁊ iō ex mera electōe: ⁊ tunt vr̄ ces sare rō ꝯ p̄mā opinionē: q₂ ita dicēt ille q̄ coact⁹ ad v̄ba ex mera electōne ꝯsētit ad v̄ba ex iusticia: q₂ ꝯsēsuz illū hz zelo iusticie: ne. s. peccet. ❡ Sz si tm̄ timeat pe na i ꝓxio: dico q̄ nō possz ex tali metu eē ꝯsēsus sufficiēs ad mri^m. sz si timeat pctm̄ i ꝓxio: ⁊ h° valde certitudialit̄ op⁹ ꝑfectū eēt si qs illā accipet ne peccarz: ⁊

si accipet tenet mrīm: q2 eēt ɔsēsus liber ex charitate. Sʒ nūqd tenef ex ncitate salutis: Rño qre.

Ad primū argūm pncipale ñ ē sīle .ppt tria. pº q2 ɔditio baptisati efficit melioz nō sic mrīmoº astricti. 2º q2 volūtas sup̄ioris ratificat p talē ɔsēsū coactū aliquē fieri filiū ecclīe: nō sic aūt i mrīoº. 3º q2 i baptismo nō ē ipropē mrīom sic adoptatō pt aūt bñ sufficē minº de volūtario in adoptato q̄ in ɔhēte mrīmom: vñ non hñs vsū rōis pt adoptari: sʒ nō desponsari. Ad 2m: fortl non ē oīo ipauidº q2 hº ē audacis i nullo pauē: sʒ ē ipauidº ꝛ pauet vt recta rō dictat. dictat autē rō recta plº debē timē mortē q̄ carcerez. ꝛ pctm̄ mōrle q̄ actū istū alias displicibilē. Ad 3m. i inductōe p t'rores multū ē de iuolūtario ꝛ pax de volūtario. ecōuerso aūt i inductōe p blādicias ꝛ delicias. ibi eni multū ē volūtaº ꝛ parū de iuolūtario: q2 i pmo si volūtas dimittatur sibi stati resilit. in 2º aūt si iā allecta dimittētur sibi forsitā ,ɔseqret illud ad qō allecta ē: ꝛ iō nō sic ē iuolūtaria coactio p blandicias sic illa q̄ ē p minas ꝛ t'rores: ꝛ rō ē q2 freqūter volūtas ɔcoz dat appetitu' sēsitiuo: q̄ ab aliq̄ magis ɔuenietī patiēs magis. ꝛ magis iclinaf. ꝛ ɔcōuerso patiēs ab aliq̄ discōueniēte magis ꝛ magis fugit. Ad vltimū illō c. pt exponi de debē: de ɔgruo nō aūt ō necessitate pcepti: ꝛ ad illud qō adducitur. de. ff. dico q̄ ita loqtur ius ciuile. sʒ ius canonicū ē ɔriū: vñ illud Pauli filij obedite parētibº: ñ itelligif q̄ ad istō: q2 in isto nō tenef filiº obedire pr̄i. qō āt adducif de mrīoº spūali nō ē sīle: q2 nō tātā auctoritatē hʒ pr̄ corpal' sup filiuz ad mrīom carnale quātū hʒ pr̄ spūal' sup filiū respectu mrīonij spūal': ꝛ rō congrua ē q2 h efficif ɔhēs melioris ɔditionis: nō sic aūt ibi. Di. 30.

Nec solū coactio ipedit. Circa istā. 30. distictōʒ qro duas. q. p ma vtx ad ɔctū mrīonij reqraf ɔsēsus seqūēs rōeʒ nō erroneā siue apphēsiōeʒ q̄ nō Gen. 29. de iacob ꝛ Lia i quā nō ɔsēsit nisi ex erroze credēs eā eē rachelē ꝛ tm̄ vz eē mrīom. alioqui copula carnalis fuisset fornicatō. Q si excuses eū per igrātiā lʒ nō forte sufficiētē: q2 nō iuicibilē. Con. saltē i crastio potuissʒ eā repellē tāq̄ ñ suā. Pretea Gen. 27. isaac ex erroze bñdixit iacob credēs ipm esse esau: ꝛ tm̄ postea dixit: bñdixi ei eritqʒ bñdicº: g a sili i ɔposito. Pretea sacerdos credēs baptisare vnaʒ psonā si baptizaret aliā eēt baptisata: g error ñ ibi ipedit ꝛ pari ē rōe nec h. Pretea: plº ob ē ɔiugi moral' maliª i ɔiuge ɔ legē dināa q̄ pena fuitutl. sʒ apphēº erronea q̄ ad istā maliciā si seq̄t ɔsēsus i istā psonā ñ ipedit ɔctū mrīonij: g nec error i ɔditōe seruitutis. Cōtra mgr̄ in lr̄a.

Ad istā q. dico ex 2º ɔclōe pº. q. di. 26. q̄ iste ɔctº ē donatōis libē ꝛ volūº sic dcʒ ē di. pcedēti igrātia āt ꝛ maxie illiº ɔditōis q̄ reqrif ad actū volūtatl cāt iuolūtariū fʒ phm. 3. eth. ꝛ fʒ aug. 4. de tri. c. 4. nihil ē amatū vl' volitū nisi pº ɔgnitū. Ex hº seq̄t breue correm q̄ error siue apphēsio erronia quātū ad oēm ɔditōnem requisitā per se ad ɔctum fac ɔtractū nullum eē. sūt aūt i gnē tres tales ɔditōes: due ex pte psonax: vna q̄ hec psona putef eē illa. alia q̄ pª serua credaf libera. 3ª ɔditio ē error sibi corrñdēs ex pte ɔctº: puta si credaf aliā psonā sibi ɔctu ɔhē cū tm̄ i rei vitate nō ɔhat: q2 nō itēdit dare sic alia itēdit accipe. De pº erroze pʒ: q2 ipedit oēm vēditōeʒ ꝛ traditōem rex: puta si em af aux ꝛ vēditor vēdit auricalcū ita h itelligif: q. b. det ptāteʒ sui corpis si alia det al's nihil fit. 2ª cōditio ē h spālis: q2 h ē pmutaº ptatl corpis .p ptāte corpis. fuº āt ñ pt dare ptātē sui corpis libē sic iª ecōuerso. ꝛ illa nesciēs fuitutē eiº p ɔñs ñ ɔsētit sciēt i fuū nec vult ɔmutāe ptātē sui corpis .p ptāte corpis quā fuº ñ pt facē q2 ñ hʒ illam

2 ind est ... tractu in matrimonio

¶ Et ex hᵒ seqͭ aliud correlariū ꝙ error ꝯditiōis melioris nō īpedit nec fuitᵘ si n̄ sit igta. ¶ 3ᵃ ꝯditio gnālis oī ꝯctui est q: si vnus ꝯhit aīo simplici ⁊ alter dolose vtēs signis ꝯctᵘ sine aīo ꝯhēdi nō ē ꝯctᵘ q: deficit ibi ṗncipalior cā. s. actᵘ volūtatis sine q̄ cā minᵘ ṗncipalis. s. signū exterīᵘ nō sufficit. ¶ Sed hec sꝫ dubia: ṗᵐ esto ꝙ aliqͥs ad exeqndū libidinē dicat v̄ba aīo tn̄ nō intēdens ꝯhē alia psona simplici aīo ꝯhens nūqͩ obligat: videt ꝙ sic: q: ex pte sua sūt tā ꝯsensus q̄ꝫ v̄ba: ⁊ ita tota cā obligatiōis. ¶ Preterea: esto ꝙ dolose ꝯhens exprimat altī dolū suū ista psona simplici aīo ꝯhens nō pōt recedē a ꝯctu. q: exponēt se piculo fornicatōis. nec pōt stare q: nō pōt reddē debitū certitudinalr ex pte sua ⁊ pbabilr ex pte altius. de q̄ psumendū est melius q: exponēt se piculo fornicatiōis. g̊ vꝫ ī tali casu psona ista simplex eē pplexa.

¶ Ad ṗᵐ dico ꝙ ꝯctᵘ matrimonij n̄ claudicat. ⁊ iō si 2ᵃ psona nō dat nihil fit. ē eni vt dcꝫ ē in pᵃ. q. ꝯclōne 2ᵃ. doᵘ vt des vel do si des. lꝫ ex pte sua n̄ sit īpedimētū facti nisi ex ꝯn̄ti. ¶ Sed de 2ᵒ est magl altatio qͩbusdā dicētibᵘ ꝙ ista psona n̄ pōt reddē debitū stante ꝯscia de dolo alteriᵘ. nec recedē q: exponit se piculo fornicatiōis: vt dcꝫ est. Dico tn̄ breuiter ꝙ nullᵘ ē pplexᵘ in lege diuia ēt qͩcūqꝫ actu ꝓpo posito dū tn̄ nō maneat aliqͦ peccatū mortale p qͦ fiat pplexᵘ. ista simplici aīo ꝯhens cū doloso nec tunc nec multo magis pᵘ hꝫ aliquē actū p quem sit pplexa. g̊ simplr patꝫ sibi via salutͥ.

¶ Dico g̊ ꝙ via tutior ē nō facē sibi ꝯsciaꝫ ꝙ āt dolose ꝯsenserit. imo ꝙ tūc veraciter ꝯsensit ⁊ tūc mētit: ⁊ in hoc casu faciat sic v̄o ꝯiugi. Si āt n̄ pt tollē ꝯsciaꝫ quā hꝫ in v̄bo ṗuatiuo alteriᵘ ꝯiugͥ stante iᵃ ꝯscia peccat mortalr reddēdo debitū q: fornicat n̄ reddēᵒ āt ⁊ multo magis recedēdo exponit se piculo peccati mortalis. q: forte iste mētit ⁊ pbabilᵘ ē ꝙ nūc mētiat q̄ꝫ ꝙ mētitᵘ fuerit in ṗncipali ꝯctu. ⁊ tc̄ ista vel negat sibi qͦ suū ē vel si recedit mechat sꝫ euāgeliuꝫ. In magnā g̊ brigā ponit ꝯhēs cū dolose ꝯhēte. ¶ Sꝫ nūqͩ iste dolosus erit īmunis. ¶ R. ᵒstāte iᵒ dolo in foro ꝯsciē dcꝫ ē sibi ꝙ nulloᵒ reddat nec petat q: fornicaret. Sed cū hᵒ dcꝫ eē sibi: ꝙ de nec̄itate salutͥ tenet satisfacē psōe lese vt sibi reddat de suo q̄ꝫᵐ sibi abstulit. erat āt istius de iure corpᵘ dolosi q: cōmutauit corpᵘ suū p corpe illiᵘ sic q̄ vacit ꝯhit cū alia qͦ ē fuandū. ⁊ iō tenet iste dolosus cōmutare dolū in verꝫ ꝯctū. ¶ Sꝫ esto tpe intmedio ꝯhat cū alia. Rn̄ᵒ idē ē fuandū cū satisfactiōe extiori possibili puta cū pcuratiōe matrimonij ꝯueniētis: sic hꝫ exod. 22. ⁊ de īpossibilitate reddēdi huic qͦ sibi debet ē penitēduꝫ. ¶ Quid de dormiēte cū v̄gine: tenet sibi ad certā restitutionē sꝫ morē dotis quā solēt accipe v̄gines in patria iᵃ. ¶ Si argumētat ꝯ solutionē istā de errore q̄ ꝯsistit in hᵒ ꝙ ꝯmutatio nō est nisi sꝫ appᵽhensionē valoris ꝯmutati ad illō p q̄ ꝯmutat

¶ Cōtra hᵒ: aliqͥs pt aliqͩ dare vel ꝯmutare expectās magnū sibi dari. cui tam̄ nihil redderet nec tn̄ pp hec datio pᵃ ē nulla. ¶ Rn̄ᵒ qͩdā est datio nō liberalis expectās redditionē futurā. qͩdā est exigens datiōꝫ pn̄tē cōcomitantē q̄ ꝓpe cōmutatio est. pᵃ bn̄ tenet ēt si postea n̄ sequat redditio expectata. q: in pn̄ti sit trāslatio solū sub spe redditiōis future 2ᵃ nūq̄ꝫ ē nisi sit stati reddiᵒ ꝯcomitās. q: ꝯctᵘ ꝯmutatiuᵘ ē ꝯditōal ⁊ si n̄ expssa cōditōe tn̄ vlr ex nā ꝯctᵘ sbītellecta. ⁊ ꝯctᵘ ꝯditiōatus nō ē nō stante ꝯditione.

Ad primū argᵐ siue Jacob possit excusari a pctō si coguit Lyā pᵃ nocte siue n̄. nō est magᵃ vis q: n̄ fuit ꝯfirmatᵘ sꝫ postq̄ꝫ deᵽhēdit illā eē lyā ꝯsensit nouo ꝯsēsu pp iᵃ v̄ba labā. n̄ ē ꝯsuetudis ī loco isto vt miores pᵘ tradāt ad nuptias. ⁊ ex tc̄ fuit vxor eᵘ alᵎs bn̄ ꝯcedo ꝙ potuissꝫ repudiasse eā sic n̄ suā. Ad 2ᵐ sbdi ꝙ pᵘ egressū

iacob ⁊ ingressū esau isaac stupore ve‑
hemēti ⁊ ultra q̄ꝫ dici possit āmirās. en
q̄s ḡ ⁊c̄. ⁊ tunc subiūxit bn̄dixi ei eritq̄ꝫ
bn̄dict⁹ vbi ex textu dat̄ itelligi ꝙ fuerit
rapt⁹ i illa admiratōe uehemēti ⁊ in ea
vidit iacob eē iuste bn̄dicēdū. ⁊ ita lꝫ il
laꝫ bn̄dictōnē p̄° ab hoīe ⁊ huāna caute
la extortā dedissꝫ tn̄ p⁹ea i extasia. s. ap
probatā ꝓnūtiauit taq̄ꝫ firmā subiūgēs
eritq̄ꝫ bn̄dict⁹. ¶ Ad aliud dico ꝙ n̄ ē sil'e
de baptismo ignorāt̄ collato. q̄ꝛ ibi n̄ ē
cōtract⁹ mutu⁹. ¶ Si tn̄ aliq̄s ad solutōeꝫ
h⁹ q. accipet rōnē ex rōe sacr̄i ꝙ nō pos
set cōferri ab errāte vr̄ ꝓbabl'e ꝙ errās
in baptizādo circa ꝑsonā nō baptizarꝫ
sic nec i mr̄ionio. ¶ Sꝫ ista rō nō ē poita
ad solutionē. q. nec tal' error ꝙ sit. a. uel
b. dū tn̄ intēdat ꝯferre sacr̄ꝫ illi p⁹ q̄ pn̄s
est vr̄ impedire collatōnē alioꝝ sacroꝝ
sic h̄ ipedit nō qȯ impediat sacr̄m p̄°sed
q̄ꝛ impedit ꝯtractū donatōis faciēd illi
cui non vult donare illud qȯ h̄ datur.
Ad ultimū dico ꝙ malicia moral' n̄ est
aliq̄d ꝑ se req̄situ nec ei⁹ oppositum ad
istū cōtractum ⁊ iō nō impedit ipꝫ sec⁹
ē ȯ fuitute ꝓpt̄ rōnē dictā in solutōe. q.

Secundo

Secundo quero vtꝝ i‑
ter Mariaꝫ ⁊ ioseph fuēit mr̄io^m^. vꝫ ꝙ n̄
.17. q. i. sunt q̄dā. vouētib⁹ non solū nu
bere sꝫ velle nubere dānabile est. ¶ Pret̄
ea numerorum ul. hēt ꝙ mulieres debe
bant nubere viris suc tribns. ḡ. Maria
scōm legem nō potuit nubere nisi viro
de tribu sua. sed Joseph erat de tribu
Juda sic hēt Luc. 2. eo ꝙ eēt de t̄bu ⁊ ȯ
domo Dȯ. ma^a^ aūt erat de tribu leui.
q̄ꝛ cognata elisabeth. Luc. i. ¶ Preterea
cōtrahēs mr̄ioniū in aliquid aliud cō
sentit quam in cohabitationem q̄ꝛ sic
frater ⁊ soror pn̄t consentire. ergo i car
nalem copulam q̄ꝛ nihil aliud vr̄ addē
mr̄ioniū sup cohitatōeꝫ. sꝫ in illā n̄ po‑
terat cōsētire. q̄ꝛ uouerat v̄gitatē. Cōtra
mgr̄ in lr̄a. ⁊ accipit ex euāgelio math.
i. cū eēt de ponsata ⁊c̄.

Hic sunt duo videnda p̄° q̄a ita
est. 2° q̄uo p̄mū pꝫ ex auctoritatib⁹ mgr̄i
q̄s pōit i lr̄a. ⁊ rō ꝯgrua ad h°. q̄a l' eāt
p̄ceptū vl'e oībus q̄ erāt in lege illa de ꝯ
hēdo mr̄ioniū ꝙ vr̄ q̄ꝛ ꝑ bn̄dictōne eāt
fecūditas. ⁊ ꝑ maledictōe sterilitas. pꝫ
ex mltis locis scripture. l' si n̄ fuit p̄cep^m^
generale qȯ pꝫ ex h° ꝙ Jeremias Jere.
2. ⁊ Johes baptista. remāserunt v̄gines
tūc btē v̄gini fuit datū spāle mādatū ȯ
ꝯhēdo cū Joseph. ⁊ ad h° pn̄t eē rōnes
ꝯgrue que accipiūt ab Amb. sup Luc.
ut. s. eēt testis v̄gitat. Ma^e^. 2. ēt ipa nō
hrēt occasionē mētiēdi ȯ v̄gi^e^ sua q̄ꝛ p̄m
occasionē mētiēdi idespō^a^ hūit. despō
sata n̄ habuit. ut sic tā testiōnio q̄ꝫ ex p̄
sūptōe magl' crederet̄ sibi ȯ v̄gitate ⁊ ȯ
mr̄ioniali acceptōe filij sui. ¶ Alia rō ut
eēt in obseq̄ū v̄gini ⁊ puero siue in egip
tū eūti siue redeūti. ꝙ rōeꝫ tāgit orig. sr̄
illȯ math. i. cū eēt de. alia rō assigāt ab
Am. ut dya⁹ fallēt. ¶ Sꝫ hec rō uidet̄ per
ui valoris q̄uo. n. n̄ posset dyabolus vi
dē v̄gitatē mr̄is si habuisset virū sicut
si non habuisset debet ergo intelligi ꝙ
non potuit hoc videre quia non fuit ꝑ
missus lꝫ nāli pō^a^ intellect⁹ sui potuerit
h° videre. nec tūc ista rō vr̄ magni mo‑
mēti q̄ꝛ eq̄ fuissꝫ ꝓhibit⁹ si nō habuissꝫ
viꝝ. ¶ Alie rōes ꝙ xp̄us noluit incipe ab
iniuria legis ne daret occasionē iudeis
⁊ herodi prosequēdi ipm. cū pt⁹ inupte
lege dānetur. ne ēt v̄gib⁹ sinistra op. vi‑
uētib⁹ daret̄ velamē excusatōis. ꝙ ipa
q̄ꝫ mr̄ ē dn̄i ifamata videt̄. iste videtur
bone cōgruētie ad ꝓpositū.

De secundo

De secundo articulo di‑
citur ꝙ btā v̄go vouerat v̄gitatē sb̄ ꝯditōe. s. nisi ȯ⁹
alit̄ disponēt ⁊ iō licuit sibi mrio^m^ ꝯhē.
Cōtra in oī voto q̄ꝫtūcūq̄ꝫ absoluto vr̄
icludi hec ꝯditō. si deo placet q̄ꝛ nullus
dꝫ offerre aliq̄d deo velit deus ul' nolit.
nꝫ ordiate itēdit sic offerre. ḡ cū cōditōe
ista sic intellecta stat absolute votum:

ꝝ.

Int' mariā et Ioseph fuit verum matrimonium.

Dico ꝙ absolute vouit v̓gĩtatez qḋ sci cõniciũt ex illo v̓bo sue iterrogationis ad Gabrielē. quõ fiet istud qm̃ vi. non co. si eni solũ non coguisset sine ꝓposito nũq̃ cogſcendi nulla eēt qõ. quia in po sterꝝ cogſcenda si non esset steril' cõcepis set. ⁊ iõ fuit qõ ⁊ sup mirabili q₂ firmis si^c disposuerat uel vouerat nũq̃ se cogſ cendam a uiro. ⁊ ad hunc intellectũ ex posuit angelus rñdendo .s.s. supueniet ⁊c̃. ¶ Quõ ꝙ potuit ꝯhere mrio^m. ¶ Rñ deo i cõtractu mrioniali est mutua da tio corpum ad copulã carnalē non nisi sub cõditõe inplicita. s. si petat. Unõ cõ trahentes cũ ꝓposito stati uouẽdi casti tatē uere ꝯhunt. h aũt cõditio de uoto castitatis nõ p̃iudicat ꝯctui mrionij. s₃ h fuit talis certificatio. ex q̊ enim hē Mat. i. ꝙ angel' instruxit Joseph noli timē ac. Mariã cõ. tuã. mlto magl imo in dubitanter concludit ꝙ ipa p ãgeluz uel imediate a deo anteq̃ desponsaret Joseph fuit certitudinalit edocta noli timere accipe Joseph uirũ iustũ i cõiugē ecce eni. s.s. dabit eũ tibi custodez ⁊ testē v̓gĩtatis q̇ tecũ pi voto cõtineat ⁊ i mlt̄ tibi ad virginitatis custodiã ꝯgruẽtib' coseq̄tur. nec est mirũ de ista ꝓbabilita te q₂ quicq̇d factũ ē circa Jose. p uisiõz angelicã totũ factũ ē rõe Marie q̄ fuit ĩmediata in illa ineffabili ⁊ mirabili ꝯ ceptione. s. vnigeniti filij dei. exẽplũ isti' põt habẽi extra de v̓boꝝ sign^e. exijt ⁊ est hodie in. 6. li. ubi dicit snialiter ꝙ re tẽto dñio cõcedere aliis usũ nõ est inuti le. q₂ usus ille necessarius est vtentib'. ⁊ a sili in ꝓposito cõcedere ptãtez sui cor pis ad talē actũ si petat retẽto tñ usu q₂ ab illo non p̄tet nõ est inutile. h° tamē exẽplũ patit calũniã. q₂ nõ ita uidet ꝙ vsus possit resuari dñio tradito sicut ecõuerso q₂ posteri' magl tradit sñ pori q̃ ꝯuer°. s₃ q̊ ad h v₃. s. ꝙ alicui pi ꝯpe tē unũ sñ a° i ꝓposito ãt nc̄ usũ r̃tinuit sibi auctori^e sua. s₃ certifi. fuit. ꝙ. s.s. usũ n^m r̃tinẽt. ita ꝙ nũq̃ i^e ali' cui talis usu) debebat exigẽt. ¶ Aliud exẽplũ. si q̇s cõ traxisset spõsa^a cũ iura° ⁊ postea vouis set v̓gĩtatē vidẽt cõsulendũ illi ꝙ ꝯsum maret spõsalia cõtrahẽdo de fcõ ut ser uaret fidē iuramẽti. ⁊ tñ ut seruaret vo tũ stati añ ꝯsũmatõz debẽt anhelare ad religiõez ꝙ isti l₃ dare ptãtē sui corpis ꝯ iugi vero ꝯhẽdo mri^m ratũ ⁊ tñ cũ intē tõe nũq̃ dãdi q̃^m ē ex pte sui etiã sine h ꝙ sciat illũ nũq̃ petituꝝ talē usũ. ꝙ mul to magis licet sic ꝯtrahere si sciret nũq̃ p̃dictũ ꝯiugē petituꝝ. ¶ Preterea: adultea hab₃ ptãtē alteri' cõiugis q₂ p mrioniũ fuit sibi data ⁊ indeffectibilit. tñ ñ h₃ nc̄ hr̃e põt vsũ corpis illi' ꝓpt pecc̄₃ suum ꝙ pcc̄₃ põt ppet° ꝓhibē usu₃ stãte ptãte data in mrio°: ꝙ multo magis. s.s. ꝓpter aliquã cãm honestam hoc põt.

Ad primum argumẽtũ pn cipale dico ꝙ auc̄tas d₃ itelligi de uolentibus nubere s₃ cõe₃ legē. nõ aũt de ill' q̇b' cõstat certi tudinalit ꝙ nũq̃ usus seqñs ad talē actũ petet. ¶ Ad secũdũ põt dici ꝙ illa lex fuit data ꝓpt filias Saphat ⁊ h° ne trãsfert possessio de tribu in tribũ. ut p₃ ibidē. nu. ultio ꝙ nõ obligauit nisi mulieres il las ad q̄s deuoluebat hẽditas paťna sic ad illas deuoluta fuit pr̃e mortuo. ma ria ãt ñ fuit sic hẽs. iõ licuit sibi nubē alt alteri' tb'. ¶ Aliũ pt dici ꝙ Maria fuit ḋ utraq₃ tb. s. Juda ⁊ Leui. ḋ tbu iuda ex pte pr̃is. ⁊ de tribu Leui ex pte mr̃is. si q̇ dē Joachi descendit ex nathã filio Dḋ sic p₃ p dom̃. c. 90. ubi põit genealogiã scē dei genitricis. illa ãt Anna p̃sumit fuisse de tribu Leui que. s. fuit mater Marie ⁊ per ipsam esset Elizabeth cog nata Marie. ¶ Istud etiam primum de cognatione Jude probari potest p hoc quod euangelium deducit christum fu isse de tribu Juda: deducendo Joseph ex illa tribu. quod non esset verum nisi Maria esset de illa tribu ⁊ hanc rõnez tangit Jero. sup Mat. in pn°. Ad ul timũ pt₃ ex 2° articulo. q. q₂ cõsẽsus iste

est in traditionē mutue pctātis corpum ad plem procreandā ꝛ ꝑ ꝯñs in usum si petat. sed hic fuit certitudo ꝙ nunꝙ̄ vsus iste a cōiuge peteret. D. 31.

Post hoc de bonis

piugij. ¶ Circa istam. 31. dis. q̄ro vtrum sint tria bona matrimonij q̄ magister ponit in littera .s. fides. proles ꝛ sacramentuȝ. ꝙ non quia sacramētū est foꝛliter i se bonū. ḡ nō est alijs bonis bonū. ¶ Preterea. inter adulterā ꝛ adulteriū potest esse matrimoniū. ubi tamē non est bonum fidei. Preterea cuȝ sterilis potest esse mrio^m. ubi ñ ē bo^m. pl' ꝑ tea cū mr̄iōiū sit sacmē^m ñ ē bonū ptia le mr̄ionij q2 idē ñ ē ps sui .ꝫ.ma .i lr̄a

Hic dicendum

ꝙ ꝯtrahens mr̄ioniū obligat se ad copulā carnaleȝ saltē ſb ꝯditōe si petat. ꝛ certitu° ō ñ pete° i paucissimis hr̄. i i° āt actu ꝑuat hō magno bo°. s. usu rōis ſ3 ph̄. 7. eth. tal'i q̄t act° furat itellectū sepissie sapiētl. vñ Aug'. i. de tri. voluptas q̄ maioꝛ in corpis voluptatibus nll'a est ipso momēto tpis q̄ ad eius ꝑuenit extremū pene ōis acies ꝛ q̄i vigi^a cogitatiōis obruit. null' aūt ſm rcām rationem debet se obligat ad aliq̄d in q̄ tātū malū patit nisi sit ibi aliquid bonum recōpensans. ḡ nullus debet contrahere matrimoniuȝ nisi sit aliq̄ bona recōpensantia istā iacturā ul' rōnis. ꝛ h̄ dicūtur a scīs excusantia illū actum carnalem. ista autem sunt bonū fidei: prolis: ꝛ sacramentum ¶ Contra hoc: quia in statu inocentie fuisset matmoniū h̄ns ista bo^a nec tñ fuisset posita ut excusantia illum actum ¶ Pretere a in matrimonio Joseph ꝛ Marie nō opoꝛtuit ponere excusantia ista nec vniuersaliter in spirituali matrimonio viȝ pari voto castitatis coniugum ¶ Preterea: multo magis priuatur homo usu rationis per summuȝ quam per actum illum. ꝛ hoc tam intensiue. Unde scōm

ph̄m. i. eth. felix non differt a misero nisi ſm medietatem vite. s. in vigi^a. ꝙ etiā extensiue quia sōnus diu priuat: iste āt actus q̄i momentanee. ḡ nullus ſm rcāȝ rationem debet se exponere sōno nisi essent bona excusantia ꝛ maioꝛa istis. qd̄ tñ ñ cōcedit. ¶ Dicit ꝙ sūt h̄ bōa excusā^a .s. nccītas na^e ꝛ ꝯfoꝛta° oꝛganoꝝ. q2 sine sōno esset nia fatigatio viriū sensitiuaꝝ ꝛ perconsequens impe^m in intellectu. quia intellectus impeditur fantasia impedita ¶ Aliter dicitur ꝙ non patitur quis ꝓpꝛie dānum in sōno sicut in isto actu quia post sōnuȝ vigoꝛat intellect°: post actum istum ebetat ita ꝙ ꝑ istum actum non tm̄ ꝑuat quis illo bono sed reddit min° apt° ul' h̄ilis ad illud ꝛ alia post actū illū. oppositū autē est ō sōno

Ad. q.

ergo dico ꝙ secunduȝ ph̄ilosophum. 5. meth. c. de pfecto. bonum ꝛ perfectum ideȝ. duplex autem est perfectio rei. s. intrinseca ut foꝛma. ꝛ extrinseca ut finis. alicuius et potest esse duplex finis. s. remotus ꝛ ꝓpinquus. ꝛ remotioꝛ est regulariter pncipalioꝛ. quia ad illum oꝛdiatur ꝓpinquioꝛ. accipiendo ḡ matrimonium pro illo vinculo delicto ex ꝑ° contractū foꝛ eius est indissolubilitas. sicut tactū est in pma. q. conclusione pma ꝛ ista indissolubiltas dicit sacramētum pro eo ꝙ signat indissolubilitatem cōiunctionis xp̄i ꝛ ecclesie ḡ sacramentum ut hic accipitur est bonum intrinsecum matrimonij. quia eius pꝛima perfectio ꝛ foꝛmal' h̄ ōdiat ad actū carnalē mutuo reddēdū si petat. q̄ reddi° iusta ē ex ista obligatōe mutua ꝑcedēte. ḡ hui° mr̄ionij fides. i. fidlitas siue iusti^a ad actū ad quē ꝯiuges mutuo obligāt ē ei° bo^m extrīsecū sic finis ꝓpiqu°. Ulti° iste act° oꝛdiat ad ꝓcreā^m plē debi^e l' rligiose educādā: ḡ ꝓles reli^e educāda si seq̄t est bonum extri^m mr̄ionij tāq̄ fis pncipal'. sic ḡ ptȝ quō scꝫ ut h̄ accipit ē bo^m mr̄ionij ꝑ^m ꝛ itrīsecū ꝛ foꝛ. fides. i. fidelitas in iuste

reddēdo actū debitū est bonū eius vt fi nis ꝓxim⁹ ſ3 min⁹ ꝑncipal. bonū prolis est ei⁹ bonū extriſecū vt finis vltim⁹ ſed ꝑncipal. ¶ Sȝ pp argumīta vidēdū est quō hec tria ſūt in q̊libȝ mr̄imo°. nō eiȝ videt eē bonuȝ ſacr̄i in mr̄imo° rato nō ꝯſūmato: q2 illud ē diſſolubile p religio nis ingreſſū: ſic pȝ extra. ð reglarib⁹. ad apostolicā. nec bonū prolis vr̄ eē vbi est ipoſſibilitas ad ſuſceptiōeȝ ꝓlis. nec bo nū fidei vbi non fuat fides: vt in adulte rijs. ¶ R° ſacr̄m vt ē bonū mr̄imonij ſic dc̄m est nō accipit ꝓ ſacr̄o no. le. q2 illð est ſēſibile: iſta aūt idiſſolubilitas est q̄d ſpūale in mētib⁹ ꝯhētiū. ſacr̄m etiā mr̄i monij statim trāſit q2 ꝯſiſtit in fieri. iſta autē indiſſolubilitas manet ⁊ est in eſſe quieto: nō in fieri. ſacr̄m etiā est diſpoſi tio ad grãȝ idigne ſuſcipiētib⁹: nō autē iste indiſſolubilitas. hoc eiȝ est intriſecū bonuȝ oīs mr̄imonij no. le. ita q̄ ipoſſi bile est eſſe mr̄imo^m formalr̄ ſine illo q̄ est forma eius. ſed alia duo bona nō ſūt intriſeca mr̄imo° nec neceſſaria ſibi for malr̄ ſed ſūt ibi neceſſaria in obligatōe ⁊ virtualr̄. bonū quidē fidei ſeruādi in actu reddēdo cōiugi qð ſuū est: ⁊ nō dā do alteri alienū. est eiȝ neceſſario in ob ligatiōe: ⁊ q̄tuȝ ad negatiuā saltē est ibi obligatio ſemp ⁊ ad ſemp. q̄tum auteȝ ad affirmatiuā dicetur in ſequēti diſtin ctiōe. ⁊ ideo non ſeruans fidem peccat mortaliter. ¶ Tertiū bonuȝ. ſ. prolis est ibi in obligatione ſub cōditiōe ſi eueniat vt ſuſcipiat gratāter ⁊ religioſe educet. ideo est ibi ſub obligatōe pro ſemp ⁊ ad ſemp nō impedire illud bonū studioſe. ¶ Ex his ad instātias ad ꝑmuȝ dicitur vno modo q̄ idiſſolubilitas manȝ vſq3 ad morteȝ. Quod autē dicit apostolus pri^a cor. 7. Mortuus est vir ſoluta est mulier a lege matrimonij. dicūt eſſe ve rum de morte ciuili. non auteȝ de mor te carnali. quia iste actus non cōpetit ni ſi viuenti vita ciuili. ꝓfitens aūt vitam religioſam morit ciuilitati. ¶ Contra hoc ſi mr̄imo^m eēt ꝯſūmatū eēt indiſſo lubile oīno vſq3 ad mortē: ita q̄ ſi cōiu ges etiā pari voto cōtinerēt nō diſſolue ret vinculū inter eos etiaȝ per ingreſſuȝ religiōis. ergo ſm̄ iſtā viā indiſſolubili tas iſta cōpeteret mr̄imo°: non ex ꝯtra ctu mr̄imonij ſimplr̄ qui est datio mu tua: ſȝ ex actu carnali ſupaddito. qð nō videt ꝓbabile: q2 iste actus nō est aliq̄d noui ꝯtract⁹: nec per ꝯn̄s aliq̄ nouā in diſſolubilitatē obligatōis iducit. ¶ Aliū dicit q̄ per ꝓfeſſionē religiōis nō diſſol uit vinculū ꝯiugale. Sȝ ſi arguit q̄ ſpō ſa manens in ſeculo pōt alteri nubere ⁊ eſſe vxor ei⁹: ⁊ ita erit ſimr̄ vxor duoꝝ. ¶ Rn̄det q̄ hoc non est incōueniens ita tm̄ q̄ vnius tm̄ ſpūalr̄. ſ. vinculo ſpirituali alterius ſpūalr̄ ⁊ carnalr̄. eſſet aūt incō ueniens q̄ eſſet duoꝝ ſimul carnaliter. ⁊ ſm̄ hoc haberet ꝯn̄ter concedere q̄ vna poſſet eſſe vxor centum ſimul iſto vinculo ſpirituali ⁊ tunc mr̄imo^m. vn de mr̄imo^m non determiaret q̄ vna eſſet vnius: nec illa iuſticia cōmutatiua que ibi requirit. nec videt q̄ illa copula car nalis ſequens aliquā nouam iuſticiā cō mutatiuam tribuat. ¶ Tertio modo di ci potest q̄ in mr̄imo° rato etiam ſi con trahēs intēdat non ꝯſentire in carnaleȝ copulā ſed statim ad religionē auolare āte ꝯſūmatōeȝ nō est accōmōdatio ſed ꝑmutatio ꝑtātis nō ad tp̄s ſed vſu ꝑpe tuo alioq̄n n̄ eēt vē mr̄imo^m no. le. ⁊ ex datōe iſta orit viculū indiſſolubile niſi per mortē nālē alr̄ius ꝯiugū: vel p reuo catōeȝ ſeu r̄laxatōeȝ illi⁹ qui statuit hoc eſſe ſic indiſſolubile. xp̄s aūt qui iſtā in diſſolubilitatē induxit Math. 19. r̄pro bās ꝓ lege ſua repudiū moſaicū ipe r̄la xauit iſtā idiſſolubilitatē qn̄ alt ꝯiugū ꝯuertit ad religiōeȝ. vnde eccl̄ia nūquā attētaſſet post mr̄imo^a rata nō ꝯſūma ta licentiare alteꝝ ad religionē alio ma nēte in ſeculo niſi xp̄s hoc instituiſſet. hr̄ aūt hoc ex facto xp̄i vocātis Johēm apl̄m ⁊ euāgelistā ad apl̄atuȝ a nuptijs

Jo.2.cuiꝰ exemplū. imitati sūt sci pres. Alexꝰ. Theonas ⁊ aliū. nec tñ iª nubēs alij erit silꝰ vxor duoꝝ sꝫ tm̄ secundi. qꝛ viculū ipsius ad pmum dissolutū est p relaxationē xpi. nō autē pcise p talē uel talē mortē eiꝰ. qꝛ dissolutio q̄ ē per mortem ē p defectū aliꝰ extremi. nec reqrit spālē relaxtionē legislatoris. hec aūt relaxatio xpi rōnabil fuit qꝛ rōbile est obligationē ad minꝰ bonū cōmutari i obligationē ad maiꝰ bonū ab eo q̄ habet auctoritatē cōmutādi. pfessio aūt in religiōe ē obligatio ad maiꝰ bonū. qꝛ ad spūale. vñ ⁊ xps statū v̄gitatis itelligit ñ tm̄ per carentiā actꝰ sꝫ cū pposito cōtinendi ppetuo ⁊ istum ptulit statui ꝯiugali. Math. 19. sūt eunuchi q̄ se ca. pp .i.c. q̄ pōt capere capiat. vñ hec castitas disa cōtra ꝯiugalez dicit hr̄e fructū centenarium. illa vo tricentenariū. sꝫ Jeronymuz ꝯtra Jouiñ. Si queras an ista indissolubilitas ꝯueniat mr̄ionio euāgelico ppt rōnē sacramēti. Dico q in lege nāe fuisset indissolubile ⁊ tñ tūc non fuisset pprie sacrm̄ ānexum contractui matrionij ⁊ xps potuisset istā idissolubilitatē pcepisse in mr̄ionia sue legis lꝫ nullū sacrm̄ adiunxisset illi contractui. potuisset etiā sacramētū adiungere cōtractui ex q̄ tñ cōtractu non vellꝫ nasci vinculū indissolubile si voluisset rēpudium mosaycum approbare. est ergo ista indissolubilitas a domino superiore determinate contractum debere fieri pro semper ⁊ obligationem debere sequi pro semper. nisi ipse met in aliquo casu dispenset. ad hoc etiam consonat ratio naturalis recta. Ex ista solutione sequitur correlarium notabile q contrahentes sub aliqua conditione repugnante alicui istorum trium bonoꝝ nihil faciunt. puta contra primum. accipio te in meam donec occurrat magis placens. Contra secundum accipio te in meam ita ut non teneaꝛ tibi seruare fidem nec affirmatiue ad reddenduꝫ nisi quando voluero nec negatiue qui possim pro libito meo alteri coniungi. Contra tertium. accipio te in meam si procuraueris veneria ... sterilitatis uel consentias mecum in procreatione tallium veneriorū. ⁊ ratio quare isti contractus non sunt matrimoniales est qꝛ non tenent nisi sub illa conditione cum sint conditionales sꝫ impossibile est q sint matrimoniales sub illa conditione quia repugnat contractui matrimoniali immo nullus contractus est quia iste non potest dare se contra preceptuꝫ superioris. prohibitio autem superioris est de translatione sub istis conditionibus. quia precepit translationem que debet fieri sub conditionibus oppositis fieri. vnde quicunque attēptauerit non solum peccant mortalitet sed obligantur ad recedenduꝫ ab omni usu mutuo virtute talis contractus.

Ad argumenta

ad primū pꝫ quod ista non sunt tria bona sacramenti matrimonij. illud eniꝫ est quoddam signum concomitans contractum. sed sunt tria bona matrimonij vinculi indissolubilis manentis post contractuꝫ. ⁊ non est inconueniens illud esse bonuꝫ aliis bonis. ⁊ esse bonum vno istorum tanquam bonitate intrinseca alijs tanquam finibus propinquiori ⁊ remotiori seu principaliori. Ad secundum patet ex solutione. q. quia bonum fidei est sēper in obligatiōe. sed non in executōe. Ad tertium patet per idem quia obligatio non est absolute ad bonum prolꝭ sed sub conditione si eueniat ad gratāē suscipiendum ⁊ religiose educandum ⁊ ad non procurandum studiose oppositum. s. ne eueniat. tamē sm̄ veritatem ubi est certa impossibilitas ad bonum prolis. non uidetur actus ille coniugalis multum excusari per istud bonum nisi forte dicas miraculose deus daret fecūditatē sterili. sed si nec illud est pbabile

nec intētū ab istis vtētib' tali actu alia duo bona excusāt. ꝛ tūc mrīmoniuꝫ est ibi tm̄ vt in remediū: non autē vt in officium. de quo dictum est di. 26. in solutione qōis. ¶ Ad vltimū pꝫ qūo equocatur de sacro: qꝛ vt est vnuꝫ bonū mrīmonij non est formalr nisi indissolubilitas illius vinculi vel obligatōis. vt aūt est sacrm̄ mrīmonij est signuꝫ sensibile gratie collate digne ꝯtrahētibus matrimoniū ad ꝯiūctioneꝫ gratiosam aiorꝫ.

Di. 32.

Quod uero sine ꝯsensu. ¶ Circa istā .32. di. qrō vtrū sit simpliciē peccatū in matrimonio reddere debitū petenti. Qꝫ non. Nullus obligat simplr ad peccatū mortale. sed rddere illud debitū est peccatū mortale. tū quia priuat se maxio bono scilicꝫ vsu rōis: qō est maius bonum ꝙ actu vtutis. sed priuare se actu vtutis est peccatuꝫ mortale. ergo ꝛ priuare se vsu ratiōis: qō cōuenit in actu illo. tū quia si nō esset ꝯtract' mrīmonij talis actus esset peccatū mortale. sed nullus potest seipm̄ licentiare. ꝛ per ꝯn̄s ex actu suo ꝓprio non licet sibi qō prius non licuit ꝯtract' mrīmonij est act' istorꝫ. ¶ Preterea ꝯtrahēs mrīmo^m anteꝙ cōsumet si intret religionē non tenet reddere debitum: ꝛ tamē tunc est cōiunx. ¶ At si dicas mortu' est ciuilit. ¶ Cōtra ante ꝓfessionē non est sic mortu': ꝛ tamē illo tpe non tenet reddere. ¶ Pretea tpe obseruatōis ꝛ orōis sacre ꝛ ieiunij non tenet quis reddere debitū quia tunc esset indispositus ad comedēdum carnes agni sicut habetur in littera. sed nullus fit idoneus ad eucharistiā ꝓpter actum illuꝫ ad quem necessario obligat. ¶ Preterea in loco sacro nō tenetur quis reddere: quia maius malum sequitur ꝙ vitetur. scilicꝫ interdictum loci: qō est malū cōmune quo ad multitudinē: ꝛ maluꝫ quodāmodo reducibile in deum cuius cultus impedit in loco illo. ¶ Cōtra. i. cor. 7. Nolite fraudare inuicem nisi ex ꝯsensu ad tēpus: ꝛ vir vxori debitū reddat: ꝛ vxor viro. ꝛ ꝓbat ibi: qꝛ vir non hēt ptāteꝫ corpis sui sed vxor: ꝛ ecōuerso silr. ¶ Ad. q. dico ꝙ reddere debitū cōiugale pōt intelligi duplr. vel ꝓpt duplicē finem sicut mrīmo^m duplici de cā est institutū: vt dictum est. d. q. i. de mrīmonio ꝛ ꝓpt primū finem scilicꝫ bonū prolis reddere est duplr laudabile. vno modo qꝛ ad finem laudabileꝫ scilicꝫ ad bonū prolis. alio° quia in se actus iusticie reddētis illi qō suum est: qꝛ ad fineꝫ ad quem debet esse ꝓpt 2^m finem scꝫ cāvitāde fornicatiōis est laudabile tm̄. 2° modo scꝫ qꝛ actus iusticie. istud tū iuste redditū nō esset iustum nec illi deberet reddi nisi deus dispēsasset ꝓpt ꝓnitatē hoīs post lapsum. ¶ Prescindēdo ergo primū bonum laudabile scꝫ bonū prolis si querat de redditiōe debiti vniuersaliter ex obligatiōe coniugum ¶ Dico ꝙ est actus precepti affirmatiui explicātis iusticiā cōmutatiuā. preceptū auteꝫ affirmatiuū obligat semp: sꝫ nō ad semper: sed pro qn̄ act' pōt eē debite circūstātionat'. ꝛ ita hic in genere pōt alīqs iuste non reddere debitū cōiugi duplr. vno° si coniunx amisit ius petendi: vel non habet ius petendi ꝓnūc. alio° qn̄ obligatur ad non reddendum vinculo fortiori. primū cōtingit in fornicatione cōiugis. maxie si alter tm̄ fuerit fornicatus. tunc enim innocens potest lapsum si sibi publice constiterit repellere ꝛ amisit lapsus ius petendi pro eo ꝙ non seruauit fidem. ꝛ ideo non est necessario sibi fides seruanda saltem affirmatiue. Si autem vterqꝫ lapsus sit tunc paria crimina pari vindicta sunt delenda. sic

non habet ius petendi statim post mri-
monium ratum licȝ adhuc non amise
rit. quia nondũ peccauit eo ꝙ post ma-
trimoniũ ratum licet intrare religionẽ.
nec oportet statim sed ad tẽpus põt sta-
re in seculo ⁊ deliberare. ⁊ si teneret sta
tim reddere teneret facere se inhabilem
ad religionẽ. ¶ Sed esto post ingressũ
religionis mulier remanẽs in seculo nõ
continet vel timetur ne continere velit.
nũquid vir ꝓfessus extrahẽdus est de
religione ⁊ sibi reddẽdus. 33. q. 5. habet
expresse. Qui vxorem suam velare
permiserit aliam non accipiat sed simi-
liter conuertatur. ¶ Sed ꝯtrium videtur
expresse haberi extra de cõuersione con
iugatoꝝ. c. i. laicus vxoratus quidẽ licẽ
tia ⁊ ꝑmissione vxoris religionẽ ingres
sus ꝓfessionem fecerit vxore in seculari
habitu vel in seculo ꝑmanẽte nec tran
seũte ad religionẽ aut ꝑpetuã continen
tiam non vouente. dicimus ꝙ nisi vxor
ad religionẽ transierit aut castitatẽ ꝑpe
tuo seruare ꝑmiserit vir potest ⁊ debet
de monasterio reuocari. Si dicat ꝙ dȝ
intelligi quando mulier non renũciat
iuri suo sed tm̃ ad tẽpus vt vir vacaret
orõni. i. hoc est cõtra planum sensũ lit
tere. quia habet ibi ꝙ de licẽtia ⁊ ꝑmis-
sione vxoris monasteriũ ingressus ꝓfes
sionẽ fecerit. quid de stricto rigore esset
faciẽdum an illa cõpellenda ad ꝯtinen-
tiã an iste extrahẽdus in casu isto. quia
scilicȝ ignorãte epõ factum est. sed p̃sen-
tibus p̃sbyteris ⁊ monachis dubiũ est
quia ista videt renunciasse iuri suo ꝑpe
tuo q̃tum ad debituȝ petẽdum licẽtiãs
eum publice ad ꝓfitendũ in religione.
non eniȝ talis renũciatio requirit neces-
sario ꝙ sit de consciẽtia episcopi. si ergo
renũciauit sufficiẽter nihil iuris habet
illa ad repetẽdum eum. similit coactio
eius ad continentiam est aliquid licitũ
⁊ licȝ penale tamen debituȝ ex ista licen
tia data viro. coactio aut viri ad stan-
dum cum vxore videtur ad illicituȝ in
ducere. quia ad peccatuȝ mortale cum
ille vouerit castitateȝ ⁊ potuit vouere.
quia licẽtiat⁹. Saltem de hoc cautũ est
in regula fratrũ minoꝝ vbi de his qui
volunt vitam istam accipere dicitur. si
vxores non habent. vel si habẽt ⁊ iam
monasteriũ intrauerint ⁊ vxores licen-
tiam eis dederint aucte diocesani epi ⁊
illius etatis sint vxores ꝙ non possit ex
eis oriri suspicio dicant illis verbũ san
cti euãgelij ⁊c̃. Unde p̃missis istis condi
tionibus. scilicȝ voto cõtinentie emisso
vel saltem licentia data aucte dioce. epi
videtur ꝙ hodie fieret ſm illud. c. scilicȝ
ꝙ vir extraheret ⁊ redderet vxori. ¶ Et
tunc ꝙ ipsa dicitur renũciare iuri. Rñ-
deo non sufficiẽter ⁊ perfecte q̃tum ad
formam ecclesie que determinauit mo-
dum debitum istius renũtiatiõis. ¶ Et
quod tãgitur de peccato mortali ipsius
reuocati posset dici ꝙ tenetur non pete
re quia renũciauit iuri suo quãtum in
se fuit. sed potest reddere quia non po-
tuit renunciare iuri alieno. Et quia pu
tauit se absolutum a iure illius ideo ꝓ
tunc non peccauit. Tamen quãdo con
stat sibi per ecclesiam ꝙ non fuit abso
lutus a iure vxoris tenetur sibi reddere
illud eniȝ non potuit renũciare. ¶ Se
cundus casus est quando obligatur for
tiori vinculo ad non reddendum puta
si vergat in detrimentum proprie inco
lumitatis vel sit causa occisionis fetus
in vtero pregnantis. vel sit causa abor
sus. ¶ Ad hec enim cauenda tenetur for
tiori vinculo q̃ꝙ ad reddẽdum debitum
isti. Ubi ergo est probabile periculum
de extinctione fetus vel ꝙ nascatur ab
orsus non tenetur reddere. ¶ Consimi
liter maiori precepto tenetur non age
re. Unde proles nascatur leprosa que
posset alias procreari sana q̃ꝙ pronũc
satisfacere volũtati mulieris pro quan
do vt in pluribus puer nascit leprosus

vñ nõ sine cã in lege mosayca accedens ad mulierem menstruatam debuit mori nec mors infligebatur ibi nisi ꝓ peccato mortali ⁊ graui. nec est ꝓbabile ꝙ in lege euãgelica q̃ ẽ lex castitatis sit minus ꝓhibitus ad menstruatã accedere.

¶ Si obicit̃ g̊ leprose nõ dꝫ sanus reddere debitũ q꞉ ⁊ ẽ cõtra bonũ pl' q̃ nascit̃ leprosa ⁊ cõtra incolumitatẽ ꝓpriam. q꞉ possꝫ ex tali actu incurrere in leprã. c᷒ tñ oppositũ hẽt̃ extra de ꝯiugio leprosoꝝ. c. i. ubi hr̃ mãdamus ut uxores viros. ⁊ viri vxores q̃ lepre morbũ incurrunt sequat̃ ⁊ eius coniugalez affetionem ministrent ⁊ ad hoc eos sollicitis exhortationibus inducere nõ postponas. Si vero ad hoc induci nõ poterunt iniungas eis vt vterqꝫ ꝯtinẽtiam seruet. ꝙ si mandatũ tuum seruare ꝯtẽnant vinculo excõicatiõis astringas. ⁊. c. seq̃nti Si virꝝ uel vxorem leprosũ fieri ꝯtigerit ⁊ infirm᷒ a sano carnale debitũ exigat generali precepto apl'i qd̕ exigit̃ ẽ soluẽdũ c᷒ p̄cepti in h° cañ nulla exceptõ inuenit̃.

¶ Ꝗ° lꝫ ꝯiũge leprose cõiũx san᷒ uel leprosus dẽat reddẽ debitũ fꝫ ista. c. tñ nõ se q̃t ꝙ tp̄e mẽstruoꝝ. q꞉ ibi ñ ẽ ꝯ bo^m pl' ꝙ ꝓcreet̃ leprosa imo magl ẽ ꝯ bonũ pl' ꝙ nũq̃ ꝓcreet̃ de ista mr̃e si ꝓpt' lepram vitet̃. h ãt ⁊ si ñ ꝓcreabit̃ tp̄e mẽstruoꝝ: procreabitur tamẽ postea tempore competẽti. ⁊ tũc sana nũc ãt leprosa. ¶ Si ãt obijcias de p̄iculo lepre in sano reddẽte possꝫ dici ꝙ in illa cõiunctõne nõ ẽ ꝓbabile leprã incurri. sed diuturna cohabitatõ nõ p̄cipit̃. q꞉ ex illa põt sanus infici ab infirmo. esto etiã ꝙ timeret̃ ex tali ꝯiũctõe infectõ lepre in sano reddẽte saltẽ ex frequẽti quotiẽs leprosa peteret.

¶ Dico ꝙ ad talẽ penã se obligauit in cõtractu matrimonij. vñ ⁊ alicubi sacẽdotes exp̄sse ad hostiũ ecc'ie exp̄mũt illud

Ad argumenta

Ad primũ nego minorẽ. Ad primam probationem dico quod perpetuus vsus rationis est maius bonum ꝙ actus virtutis. ¶ Et ideo qui per aliquem actum priuaret se sic vsu rationis peccaret mortaliter. immo mortalissime. sed carentia usus rationis pro momento non est tm̃ malum sicut actus oppositus actui virtuti nec quodcũqꝫ priuans vsu rationis ad tempus est peccatum nã nimia. tormenta ita impediunt vsuꝫ rõnis sicut voluptates. ⁊ tamen martyres scienter se exponentes talibns tormentis non peccauerunt sed meruerunt. ¶ Ad secundam ꝓbationem cõcedo ꝙ istis ante contractũ liceret talis act᷒: licet tñ post ꝯtractũ non ꝙ ipsi seipsos licentiare possint: sed faciũt quendã actũ quo facto deus licẽtiat eos ad quẽdam actum sequẽtẽ ad quem non licẽtiaret sine illo preuio ⁊ ista rñsio uidetur bene persuadere ꝙ iste vsus non est licitus ex sola iusticia qua volũtate ꝓpria dant se mutuo sed adueniente approbatione sup̄ioris. ad secundum pꝫ ex solutione qd̕ ꝯiũx non habet pro tunc ius petendi. ¶ Ad tertiũ apostolus non dicit abstinendum tempore sacro. sed consulit ad temp᷒ ut uacent orationi ⁊ iteꝝ reducantur in seipsis ne temptet eos sathanas. ⁊ quod adducit̃ de Hiero. ⁊ ponitur. 33. q. 4. quicunqꝫ vxori debituꝫ reddit non potest carnes agni edere cum reuerentia debita. Et cum dicis non excluditur aliquis propter actum precepti a cõmunicãdo nego quia aliquis actus preceptus est propter quem iste est minus dispositus ad reuerenter percipiendum eucharistiam. Si tamen loquaris de excludi ex necessitate precepti. concedo. quia non video quomodo propter hoc soluꝫ peccaret mortaliter si perciperet corpus domini. ¶ Ad vltimuꝫ dico ꝙ in loco sacro regulariter abstinẽduꝫ est: quia non statim imminet periculum fornicatõis quin statim cõmitti possit in loco non sacro. si tamen diu oporteret eos cõmanere in loco sacro negarꝫ aliquis istum

quod adducitur de interdicto loci. ¶ Diceretur forte q propter actum occultuz non est locus interdictus saltem publice vt oporteat cultum diuinuz in publice pretermitti.

Di. 33.

Queritur hic de antiquis. Circa istaz. tricesimā tertiā distictiōez in qua magister ait de matrimonio antiquoꝝ patrum. Quero de bigamia primo. ꝛ secūdo de repudiatione vxoris. Circa primum quero duo. primo q̄tum ad legem nature vel mosaicam vtrum fuerit aliquādo licita bigamia. secūdo q̄tum ad legem euāgelicam vtrum bigamus ante baptismuz posset post baptismū ad sacros ordines promoueri. ¶ Ad primuz arguitur q non: quia bigamia est contra legem nature. quod probatur. tum ex illo verbo Geñ. secūdo. Erunt duo in carne vna. vbi expressit legem nature de matrimonio. non ergo plures q̄ duo. tum ex glosa quadam interlineali de lamech. Accepit vxores ꝛc. vbi habet q iste primus induxit bigamiam que est contra legez nature. ¶ Preterea vt ita loquar biuiria nunquā licuit ita q mulier duos viros haberet. ergo nec ecōuerso. ꝯsequentia ꝓbat. quia ad actus cōiugales equales iudicātur. pri.a corinth. 7. ¶ Cōtra Geñ. 16. Abraham hūit Saram Agar ꝛ Cethuraz. ꝛ de Jacob. Geñ. 29. ꝛ. 30. qui habuit quattuor vxores. ꝛ de Dauid. 2. reg. 5. Non est autem ꝓbabile q isti sancti patres in tali copula fecerunt aliquid illicituz. ergo. ¶ Preterea Augusti. de bono coniugali versus finem. Antiquis iustis non fuit illicituz q pluribus feminis vtebātur. neq3 contra naturaz hoc faciebant: cuz causa gignendi hoc facerēt. neq3 contra legem neq3 contra morem. quia eo tempore nulla lege erat prohibitum.

Hic primo videndum est quid requiritur ad strictam iusticiam cōmutatiuā in contractu matrimoniali: ꝛ hoc ex parte contrahentiuz. ꝛ quid vltra hoc additur ad completaz iusticiam in tali cōtractu. ꝛ hoc ex parte superioris. Secundo quid in casu sufficit ad istam iusticiam. ꝛ qualiter illud sufficiens fiat complete iustum. ¶ De primo dico q in omni cōmutatiōe quātum est ex parte cōmutantiū ꝛ cōmutatoruz stricta iusticia requirit equalitatē cōmutatoꝝ q̄tuz possibile est. ꝛ hoc ad illum finem ꝓpter quem cōmutat. Ista autem cōmutatio in cōtractu matrimoniali fit ꝓpter duas causas. scilicz ꝓp ꝓcreatiōez prolis: ꝛ in remediuz vitādi fornicationis. Quantum ad primū corpus viri est maioris valoris q̄ corpus mulieris: quia pro eodem tempore idez vir potest plures fecūdare quam eadez mulier possit a viris concipere. Quātū ergo ad istum finem de stricta iusticia videt bigamia licita: vt vir cum tot corporibus mulieꝝ corpus suum cōmutet quot potest fecundare eo modo quo est eis possibile fecundari. nec tamen in statu innocentie quando matrimoniū fuit precise in officium fuissz bigamia: quia non fuissz tunc necessitas q vir cōmutaret corpus suuz pro pluribus ad plures procreandos. quia per simplicem cōmutationem vnius pro vna fuisset sufficiēs ꝓcreatio. ꝛ nec vir nec mulier fuissz tūc sterilis. ¶ Quantum ad secūdum finez qui tantuz est pro statu nature lapse scilicz pro fornicatiōe vitanda equalis valoris sunt corpus viri ꝛ mulieris: ideo de stricta iusticia pro statu nature lapse considerando contractum istum vt est ad vtrūq3 finem requiritur cōmutatio vnius corporis pro vnico. Et addo q cōpletio iusticie in ista cōmutatiōe non est nisi ex auctoritate superioris instituētis vel approbantis talem cōmutationem.

quia etsi res alique sunt inferiorꝝ donorꝝ tamē cōmutatio eorꝝ licita ⁊ iusta talis vel talis determinatꝫ a legislatore: ⁊ multo magis in proposito de corporibus in comparatione ad deum. ipse autem instituit ⁊ pro statu innocētie ⁊ pro statu nature lapse regulariter istam cōmutationem debere fieri vnius pro vno. In hoc ergo est completa iusticia.

De secūdo articulo

dico ꝙ dispēsatio est iuris declaratio vel iuris reuocatio. ¶ Potuit ergo deus legem suam de cōmutatiōe ista vel declarare vel in aliquo casu reuocare: ⁊ hoc rationabiliter. ¶ In casu illo quādo maius bonum prouēit ex reuocatiōe ꝙ ex obligatione: nunc autēꝫ quādo erat necessitas multiplicādi genus humanū ad cultum diuinuꝫ: puta qꝛ pauci erāt cultores dei necessitas fuit vt multiplicarentꝫ cultores dei ꝙtum possent. quia in sola successiōe eorꝝ māsit fides ⁊ cultus diuinus. ergo pro tunc rationabile fuit dispēsare vt vnus cōmutaret corpꝰ suuꝫ pro pluribus corporibus mulierꝝ ad maiorē multiplicationeꝫ cultorꝝ dei que sine hoc non fieret. Sic autem fuit dispēsatū vt presumitꝫ de abrahā ⁊ quibusdam aliīs patribus. ¶ Qualiterꝫ aūt ibi saluabatꝫ iusticia considerādo cōtractum ex parte cōtrahētium: declaratur sic. Quādo aliquid ordinatꝫ ad duos fines: pncipalem scilicꝫ: ⁊ minus pncipalem. rationabile est vti illo eo mō quo magis valet ad finem principalem: licꝫ per hoc aliquid detrahatur fini minus principali. Exemplū. cibus valet ad delectatiōeꝫ que est minus pncipalis: ⁊ ad nutritiōeꝫ que est magis pncipalis: ⁊ cōueniens est vt aliqͥs vtatur cibo eo modo quo magis expedit nutritiōi: licꝫ in hoc detrahatꝫ delectatiōi. ita cōtractus iste: ⁊ est ad bonum prolis vt ad finem principaleꝫ: ⁊ ad vitādum fornicatiōeꝫ vt ad fineꝫ minus principalē. Ergo fm rectam rationē debent ꝯtrahētes sic cōmutare vt cōmutatio plus valeat ad procreationeꝫ prolis licꝫ minus valeat ad illam redditionē. ¶ Sed hoc fit in cōmutatione vnius corporis viri pro pluribus corporibus mulierꝝ. ergo hoc absolute factū est in casu necessitatis. quia quando est valde necessarius finis pncipalis: negligēdus est finis minus principalis. Et ex hoc patꝫ quomodo ex parte partium est iusticia: quia fm rectam rationē quelibet pars debet velle aliqͥd de iure suo dimittere in cōmutādo recipiēdo cōpositiōeꝫ ad finem minus principalē vt recipiat equalēs in cōparatiōe ad finem magis pncipalem quem plus debꝫ eligere: licꝫ debeat cōmutari aliqͥd de aliquo qͦd esset sibi deimiatuꝫ remittere. ⁊ qñqꝫ est necesse in aliqͦ casu qñ scilicꝫ ad talem rmissiōeꝫ tenetꝫ ⁊ cōplere licet ⁊ debet quādo a supiori est hoc ordinatum. Hoc patet geñ. 16. ꝙ coegit Sara Abraham vt intraret ad Agar ancillam suam: vt vel sic haberet filiuꝫ de ancilla quem de seipa habere nō poterat. ¶ Si obiīcitꝫ ꝙ pro tēpore moderno esset bigamia illicita. Rñdeo etsi illicita sit eo ꝙ ꝑnunc non est a legislatore dispensatuꝫ: imo reductum est ad illud legis nature. Erunt duo in carne vna per christuꝫ. Matth. 19. tamen loquendo de iusticia ex parte ꝯtrahētiuꝫ ⁊ contractus etiā modo non est illicita. Sed pro tanto est illicita: quia nunc non est necessariꝰ ille finis pncipalis eo ꝙ multi vacant generationi fidelium: quia fides multiplicata est. Cessante igitur necessitate detrahēdi aliquid secūdo fini: per necessitatē primi finis: seruādus est cōtractus ita vt seruetur ibi iusticia respectu vtriusqꝫ finis: scilicet ꝙ vnus habeat tm̄ vnam: ⁊ ecōuerso. ¶ Si tamen ꝯtingeret casus per bellum: vel cladeꝫ: vel pestem ꝙ multitudo virorꝝ caderet ⁊ mulierꝝ remaneret: posset nunc bigamia esse licita ꝯsiderādo precise iusticiā

ex parte commutantium: et deberent ex parte sua velle sic cõmutare mulieres cum viris plus pro minori q̃tum ad secundum finem. licet pro equali q̃tum ad primum. nec deficeret ibi nisi cõpletio iusticie que est ex approbatiõe diuina: que forte tunc fieret et ecclesie specialiter reuelaretur.

Ad argumenta

Ad primũ dico sicut dictum est. s. dist. 17. q̃ aliquid est de lege nature dupliciter. scilicet primo quod est verum practicũ simpl. notum lumine ratiõis naturalis. et ita potissimũ gradum tenet principiũ practicũ notum ex terminis. secũdum gradum tenet conclusio demõstrata ex talibus principijs secũdario de lege nature quod regulariter consonũ est legi nature primo dicte. Circa primum nulla cadit dispẽsatio: et ideo eius oppositum semper videtur esse peccatum. Circa secũdum in casu cadit dispensatio in quo cõiter oppositum videt consonũ legi nature. et precise isto secundo modo est monogamia de lege nature: et bigamia contra illam. et sic cõcedo probationes illas. Geñ. 2. et glo. Geñ. 4. Nec sequitur tamẽ ex hoc q̃ in casu oppositum non possit esse licitum: imo in casu est necessariũ precipue cõsiderãdo iusticiam ex parte cõmutatõis et cõmutantium quando propter necessitatẽ recta ratio dictat illo modo debere cõmutationem fieri: et quãdo preceptũ diuinum adest. Uerũtamen de lamech absolute cõcedi potest q̃ peccauit mortalit' quia cõtra legem nature: licet secũdo modo et nõ in casu in quo recta ratio dictaret illam legem rẽuocãdam. nec superior dispensauit: imo fuit oppositum vtriusq. ¶ Ad secũdum dico q̃ nunq̃ fuit iusticia ex parte cõmutãtium vel cõmutationis vt minus eueniret finis pncipalior: et magis finis minus pncipalis. quia finis principalis est magis intẽdẽdus: sed biuiria magis esset ad finem minus principalem: et multo min' ad finem principaliorem. quia eadẽ mulier infra idem tẽpus a pluribus viris impregnari non posset. ¶ Ad argumẽtum in oppositum licet de aliquibus sanctis pribus psumatur q̃ in cõtrahendo bigamiã non peccauerint: quia vtraq3 ratio cõtrahendi ibi pcurrit. scilicet necessitas ppi quam erat sic ptrahendũ: et auctoritas diuina approbãs. Tamen si aliq̃ sine istis causis vel altera eaꝝ ptraxerint non est mihi incõueniẽs q̃ mortaliter peccauerint qz non reputo eos fuisse tũc pfirmatos

Ad secundum

arguit q̃ sic: quia s3 hiero^m in epl'a ad Occeanũ. et ponitur di. 26. c. i. Si ante baptismũ coniugẽ habuit que habuit virum nõ imputat ei cui prius nouo nec stupra nec alia que añ fuerãt obsũt. ¶ Preterea di. 50. Si q̃s viduã. et hoc in gl. q̃ si añ baptismũ occidit post baptismũ põt pmoueri. g a fi. de bigamia ante bap^m. ¶ Non Aug. sup epl'am ad Titũ. et põit di. 26. c. ij. acuti' intelligũt nec eũ qui cathecumi' qui nec paganus hũit vnã et post baptismũ aliã ordinãdũ cẽsuerũt. ¶ Preterea ibidẽ. c. vna tm. et est Amb°. li. de offi. añ baptisma iterata coniugia prorogatione ordinatiõis impedimenta generant.

Hic sunt duo

vidẽda. pmo q̃d tenẽdũ. 2° pp quã cãm. De pri° pcordãt oẽs q̃ bigamus siue añ baptismum siue post ẽ irreglaris: sic hẽ expsse p. c. allegata ad oppo^m. hõicida tñ añ baptismum post baptismum ñ est irreglaris: sic habet expsse in glo. di. 50. Si q̃s viduam. vbi glo. sup illud verbũ Post baptismũ. arguit a pario sensu. g si añ baptismũ cõsci' est hõicidij ñ obest. Q. aũt di ab aliqb' nullũ posse phere irreglaritatẽ ante baptismũ cui' rõem assignãt: qz tũc põt aliq̃d hẽe puatõem q̃n nõ est natũ hẽe hitũ sic catul' añ nonã diẽ nõ põt esse cecus

peccare si redderet debitum ibi petitum sed ante baptismũ non est homo capax ordinis. ꝓbatur extra de presbỹro nõ baptizato. c. si non fuerit baptizatus baptizetur ⁊ postea ordinetur. ¶ Ex quo patet ꝙ nihil recepit prius quãdo videbatur ordinari sacerdos. nam si recepisset ordinem non esset postea reordinãdus: sicut habet extra de clerico per saltum ꝓmoto. vbi dicitur ꝙ recipiens ordinem posteriorem sine priori recipiat postea ordinem pretermissum non iterando posteriorem prius receptum. ¶ Sed hec ratio nõ valet quia etsi priuatio nõ possit inesse alicui nisi quãdo natum est habere habitum tamẽ impedimẽtum habendi habitum pro tẽpore debito potest precedere tempus habendi habitum: sicut patet in exẽplo adducto: quia catulus ãn nonã diem potest habere aliqđ impedimentum ne habeat visum tẽpore quo sibi cõpeteret. ¶ Irregularitas autem non est priuatio ꝓprie eius quod est habendum: sed magis est impedimẽtum ne quis sit capax ordinis pro tẽpore quo sibi cõpeteret. ergo potest esse ante baptismum. Estimo etiam ꝙ priuatio non possit inesse tamen causa priuatõis potest inesse quando habitus non est natus inesse. ⁊ ita hic irreglaritas que est causa priuandi vel carendi ordine pro tẽpore ꝯgruo

De secundo aliud

est loqui de causa cõgruitatis: ⁊ de causa necessitatis. nam causa quare ꝯgruit bigamũ arceri ab ordinibus sacris vna cõiter ponit defectus sacramẽti. quã tangit Aug. di. 26. acutius. ⁊ Ambro. ibidem. c. vna. Et arguit sic. Sacerdos tanꝙ christi vicarius in ecclesia repsentãs personã christi non debet habere aliqđ repugnãs christo in cõparatione christi ad ecclesiã ⁊ ecõuerso. nunc autẽ xp̃s est vnicus spõsus vni⁹ ecclesie: ⁊ ecclesia est vnica spõsa vnici spõsi xp̃i. ergo habẽs oppositũ huius non recte significat vel repsentat xp̃m in ecclesia. sed bigamus qui habuit duas vl' vnã que fuit duorum hẽt aliqđ repugnãs isti ꝯiũctiõi xp̃i ⁊ ecclesie. ergo. ¶ Sed querẽdo cãm necessitatis ꝓpt quã iste necessario excludit ab ordinibus. Est duplex opinio. vna quia per baptismũ delet pecca tũ ⁊ seqla peccati ꝓprie. bigamia aũt nec est peccatum nec ꝓprie sequela peccati. Et per hoc respõdet ad illud de hõicidio cõmisso ante baptismũ. q2 nõ est simile. illud eĩ est sequela peccati vel peccatũ maxie si peccet in occidẽdo. ¶ Sed quid si occidat iuste sicut iudex. ergo illud hõicidiũ nõ delet quãtum ad irregularitatem. Hoc cõcedit vnus glosator ⁊ irrationabilit' qa tũc esset melior ꝯditio peccãtis in simili actu. Alij dicũt ꝙ istud hõicidiũ est peccatũ hoc modo: q2 eẽt peccatũ nisi esset per circũstãtias aliquas excusatum. ideo ex se nõ exit genus actus peccati. ¶ Si querit. quare ergo baptism⁹ nõ tollit penas istius mortalitatis que sequit peccatum originale. Rñdet q2 nõ sũt sequela peccati ꝓprij. Stat igit tota ratio i hoc ꝙ baptismus delet om̃e peccatũ ꝓprium ⁊ qđ natum est esse peccatũ ex genẽ actus nisi circũstãtie impedirẽt: ⁊ sequelas ad ista. non autẽ tollit qđ neutro modo est peccatum vel sequela. ¶ Cõtra hoc est quo ꝙ bigam⁹ peccet in bigamia: puta in cõtrahẽdo illicite sequeret cũ ille ꝯtractus sit peccatũ vel annexũ peccati ꝙ deleret. ¶ Preterea Aug. in p̃mo ca. acutius. Femina si cathecu⁹ viciata est non põt post baptismũ inter dei vgines ꝯsecrari ⁊ tñ possibile est illã corruptõem ante baptismũ fuisse pccm. g nõ delet p baptismũ q̃tũ ad penas ꝓpas cõrespõdẽtes sibi. ¶ Pretera si ex ista cã esset necio irregularitas in bigamia. q2. s. ñ est pccm nec seqla ecclia ñ posset istã irregularitatẽ tollẽ q2 ñ põt tribuẽ bigamie ꝙ sit ex se pccm vel seqla pcci. ¶ Alia opinio dicit ꝙ aliq est infamia ꝯsequẽs actũ ex nã act⁹. aliq ꝯsequẽs actũ pcise ex statuto ecclie. ⁊ primam ñ pt ecclesia nec sac^m ecclesie tollere

¶ Secunda potest ita et de irregularitate nunc autem bigamia non ex statuto ecclesie sed ex defectu significationis inducit irregularitatem. quia bigamus non representat christum vt est sponsus ecclesie quomodo sacerdos debz represen tare. vel saltem non habere aliquid repugnans illi representatiōi. homicidiū autem non inducit irregularitatem nisi ex statuto ecclesie: ideo per sacramentum ecclesie scilicet baptismuz tollitur et aliud non. ¶ Contra si irregularitas bigamie esset ex aliquo priori q̄ ex statuto ecclesie ecclesia nō posset ibi dispē sare. Cuius oppositū habet distinctiōe .34. Lector. vbi martinus concedit lectorem qui duxit viduam posse in subdiaconum promoueri sed non vltra. Sed glosa dicit ibi q̄ papa dispensat. ¶ Contra apostolum pri^a thimo. Unius vxoris virum etc. Et dicit Inno. tenere contrariū. quia non licet dispēsare cum bigamo: vt hic: extra de bigamis. Nuper. Et idem martinus hic dicit di. 50. Si quis viduam. Lucius tamē dispensauit cuz panormitano episcopo qui fuit bigamus. Sed quedam glo. ista concordat. s. q̄ in primitiua ecclesia sbdiaconat⁹ non erat ordo sacer: et ideo martinus concedit bigamū fieri sbdiaconū sed non vltra ascendere. Disputationez cōtra glosam istam cuiusdā qui dicebatur nicolaus furiosus. habent aliqui libri dist. 50. Quicquid sit hoc saltem tenet ecclesia. s. nec ad diaconatuz nec ad sacerdotiū cum bigamo dispēsari. Nec factum Lucij q̄tum ad episcopum panormitanum reprobatur in hoc quasi fecerit aliquid quod facere non potuerit: sed q̄ hoc non decuit nisi ex magna causa ¶ Dico ergo q̄ causa non est nisi institutuz ecclesie. Sed quare regulariter illa pena de homicidio perpetrato remittitur in baptismo et hec que ex statuto ecclesie sequitur bigamiam non remittitur: causa non est nisi statutum ecclesie volētis istam penam remitti et nō illam. Ista autem ordinatio ecclesie rationabilis est ex hoc q̄ iste non est inhabilis ad ordines nisi propter horrorez sanguinis propter quem horrorem dauid fuit prohibitus edificare templum domino. secūdo reguz. Iste autem horror tollitur in baptismo quia p̄supponitur q̄ de lupo factus sit agnus. Sicut et paulus ante baptismū persecutor post baptismū factus est ouis et pastor. Cuz igitur in baptismo cesset causa illius inhabilitatis debet cessare etiam effectus sed causa inhabilitatis in bigamo ad ordines non cessat quia semp remanet defectus sacramenti idest significationis que requiritur in sacerdote representāte personam christi in comparatiōe ad ecclesiam. ideo nec ibi tollitur effectus nisi postea per specialem dispensatiōez. ¶ Ad argumenta ad primum vel Hieronimus negatur sicut cōmuniter canoniste negant eum tenentes Augustinuz vel potest exponi Crimina non obsunt q̄tuz ad gratiam recipiendam. obsunt tamen q̄tum ad gradum dignitatis in ecclesia habendum. hec autez distinctio accipit ex illo. c. ambro. vna ¶ Ad 2^m nō est simile de irregularitate ista et illa. cuius causa dicta est in solutiōe q̄ōis.

De repudio Quero vtruz in lege mosaica fuerit licitum repudiare vxorem. q̄ sic deutero. 24. Si acciperet homo vxorem et non inuenerit gratiam ante oculos eius propter aliquam feditatem scribet ei libellum repudij et dabit in manu eius et dimittet eam de domo sua. Preterea Malach. secundo ¶ Cum hodie habueris vxorem dimitte eam dicit dominus deus israhel. Preterea extra de regu. iur. per quas causas aliquid nascitur per easdem dissoluitur. sed matrimonium nascitur per consensum mutuum. ergo

dissolui potest per dissensum mutuum Preterea .di.34.si quis.si in clericatu marito constituto vxor adulterauit dato repudio causa dimittere debet ergo repudium est licitum i lege euangelica ¶Contra quia uidetur esse contra legem nature quam promulgauit adam geñ. 2°. adherebit hõ vxori sue. ex qua xp̃s ꝯcludit qd ergo deus coniunxit hõ nõ sepet. ¶Preterea contractus mr̃imonij ẽ eẽntialiter datio ptãtis ꝓpij corporis alteri irreuocabiliter ꝑ ptãte corpis illi⁹ alterius ğ nulla accõmodatio uel datio ad tempus potest eẽ matrimoniũ sed si repudium licet talis cõtractus non est nisi ad tempus quia si perpetuo fuisset ğ repudiata maneret uxor ⁊ tunc illicite dimitteretur. sequitur ergo ꝙ si repudiũ fuit licitum in lege mosayca quod ibi nullũ fuit mr̃io^m. ¶Preterea nũꝙ licuit mulieri repudiare vir̃ ğ nec ecõuer° cuz ꝗtũ ad ea q̃ sᷓt cõiugij: ad pia iducent.

Hic dicitur ꝙ repudiatio vxoris etiã in lege mosaica fuit illicita. ꝙ ꝓbat̃ p° auctoritate xp̃i reprobãtis illã. Mathei. 19. dico vobis ꝙ quicũqꝫ dimiserit uxorẽ suã cã excepta^a fornicatõis mechat̃. ⁊ q̃ duxerit dimissam mechat̃. ¶Probat̃ h° etiã ꝑ ratõez quã xp̃s ꝓ se adducit q̃ est talis. a ṗncipio ꝯiunxit deus masculũ ⁊ feiaꝫ contractu matrimonij. ut pꝫ ex uerbo Ade. ⁊ infert xp̃us ergo qd deus ꝯiũxit hõ nõ sepet. ¶Probat̃ tertiõ ex rñsiõe xp̃i ad. q. phiseorꝫ. cũ. n. obicẽnt cur ğmãdauit moyses dar̃ libel^m r̃pudij ⁊ dimittere ait illis qm̃ moyses ad duriciam cordis ur̃i ꝑmisit dimittere vxores vr̃as h° aũt ab initio non fuit. ⁊ gl. interl. sup illud ꝑmissit moy. non de⁹ ⁊ dicit glo. ꝙ fuit cõsiliũ hominis non dei. ⁊ mgr̃. 2. c. huius di. h° fuit a moyse ꝑmissum nõ ut concederetur dissidiuꝫ sꝫ ut tolleretur homicidiũ. ⁊ Aug. de sermo. dñi in monte non p̃cepit dari libellũ repudij h̃ p̃cepit ut vxor dimittatur. sed qui dimiserit inq̃t det libellũ repudij. ut iracũdiã temerariã eijciendi vxorem libelli cogitatiõ tpasset. ꝙ intelligi põt eo° ꝙ ãb°. p̃cepit theodosio. nãqꝫ ꝓpter q̃dã crudelitatẽ ex p̃cep° ei⁹ ipetuoso ꝑpetratã voluit Amb°. ut ipe legem conderet ne quis minister p̃cepta eius crudelia infra. 30 . dies exeq̃ret si forte infra tẽpus illud ira ei⁹ q̃esceret ⁊ sniaꝫ tpaẽt. ⁊ sb̃dit Aug⁹. vbi p⁹ q̃ p⁹ dimittẽdi q̃siuit morã sigñauit q̃tũ potuit duri hoib⁹ se nolle dissidiũ. ¶Preterea extra de diuor. repudiũ vxoris vitas euãgelio reprobauit: Alia opinio dicit ꝙ datio libelli ⁊ repudiatio vxoris licita fuit ꝑ tpe legis moysi. qꝛ moyses pñitrauit legẽ dei. ⁊ iõ q̊s ipe ꝯiũxit. ut legislator ⁊ pñitiauit ⁊ deus ꝯiũxit. ⁊ q̊s sepauit de⁹ sepauit. de⁹ ãt p̃t separ̃ mr̃ioñi alit ꝯiũctos. ¶Preterea sꝫ Au. i epl̃a ṗma ad Jero. ⁊ ponit in cañ. di. 9. si ad sacras scripturas admissa fuerit officiosa mẽdacia quid in eis remanebit auctoritatis. q. dicat. nihil. ⁊ ratio est quia quecũqꝫ auctoritas adducatur ad repellendũ heresim Rñdebitur illud eẽ dictum mẽdaciter iocose: sicut ⁊ illud alibi: ergo a simili in scriptura nulla auctoritas preceptiua auctoritatem habebit. ⁊ consimiliter de consilijs si aliqd ꝯsiliũ datuꝫ in scriptura non esset salubre uel utilius ad seruandum nulla eẽt auctoritas obseruatõnis in scriptura ğ a simili si aliqua cõcessio sit i scriptura de aliquo illicito sicut ista sequitur qd nulla concessio simpl̃r auctoritateꝫ habeat ꝙ ꝯcessum sit licitum. ¶Pretera lex iusta non debet directe dare occasioneꝫ peccandi mortaliter. sed ista cõcessio videbatur directe eẽ occasio iudeis dimittendi vxores si enim hoc non fuissꝫ scp̃tum non magis dimisissent quã patres ante legem moysi. ergo hoc nõ erat peccatũ mortale l̃ lex non erat iusta. Modus conueniens quo ista opinio teneri posset est iste. completa iusticia non est

in ista commutatione vl' contractu ma trimoniali nisi ex ratificatione diuina. licet ante eaȝ inueniatur illud quod suf ficit ad iusticiam ex parte commutatō nis ⁊ commutantium ⁊ quandocunqȝ talis iusticia inueniri potest in commu tatione rationabile est deum ratificare eam. sed sicut commutatio corporis vi ri pro pluribus corporibus mulierum est iusta quando talis commutatio est necessaria ad procurationem prolis. ⁊ ideo tunc iuste deꝰ dispēsauit ⁊ appro bauit bigamiam propter maius bonū proueniens quam eēt ex alia parte com mutando vnicuȝ pro vnico. ⁊ commu tantes deberent sic uelle commutare se cundum rectam rationem: ita in ꝓpo sito ꝓpter maius malum vitanduȝ ꝙ sit bonum indissolubilitatꝭ ꝯiugij pōt dici dispensare ut fiat contractus ad tempus donec mulier displiceat viro. et i hꝰ saluatur iusticia aliqualiter. quia nō tantum propter maius bonum con sequendum. sed etiam propter maius malū vitādū ōbent ꝑtes velle sic ꝯmu tare. maiꝰ autem malum est vxorici dium quam dissolubilitas. quia illud esset magnum malum pene vxoris int fecte. ⁊ graue malum culpe interficiētis ⁊ eēt malum toti rei publice. quia occa sio continue discordie ⁊ pugne ꝓpt irā parentum vxoris ad interfectorem. ⁊ i hoc continua familie dissipatō quia vi ro interfecto ab aduersarijs vel a lege ō strueretur familia eius ⁊ educatio. Sic ergo posset dici ꝙ sicut deus dispensa uit in bigamia propter maius bonum ita cū ista gēte i r̄pudio propt̄ maiꝰ ma lum vitandum. ⁊ tūc ad illa que addu cuntur ꝓ alia opinione pōt dici ꝙ xp̄s ꝓmulgauit illud pro tempore legꝭ sue s. euangelice ita ꝙ sicut ip̄e reduxit ma trimonium eo modo quo institutuȝ fu it in le. nature. ut. s. esset vnius cū vna cum tamen in lege mosayca esset licita

bigamia. ita etiam reduxit m̄rimoniū simpl'r ꝑfectū. i. indissolubile ꝓ lege sua sicut institutū fuerat i lege nature. ⁊ ita irritat ꝓ lege sua contractū illū q̄ licuit ꝓ lege mosayca qui erat accōmodatio corꝑum ad tempus ad ꝓcurationem ꝓ lis quousqȝ. s. mulier esset non grōsa i oculis viri. sicut ⁊ multas alias in ꝑfec tiones licitas sub moy. euacuauit xp̄s reducendo ea q̄ erant permansura ad ꝑfectiones in lege sua. ¶ Ad probatio nem ergo xp̄i patet ꝙ loquitur pro le. nature. ⁊ in hoc sufficienter refellit phi seos qō isti non obseruabant matrimo nium sicut erat in lege nature ⁊ ostēde bat se rōnabiliter statuere in separabi litatem ꝓ le. sua. qꝛ hoc consonum est primi institutioni in lege nature. ¶ Ad aliō de responsione xp̄i ad phiseos. ad duritiam cor. v. ꝑmisit quod multi pō derant ꝙ fuerit tm̄ ꝑmissio non conces sio. Dico qō xp̄s ꝑmisit. i. intelligit qō moyses hꝰ nō precepit nec cōsuluit nec approbauit. sȝ tāꝙ ex quadā necessitate licitū n̄ ꝓhibuit. nec h est solū ꝑmissio cꝰdā illicite. hꝰ. n. nihil aliud ē dicere ꝙ ꝙ moyses ꝑmitteret ire ad dānationeȝ ⁊ n̄ nūtiaret eis qō ista eēt via dāpnati onis. immo magis insinuaret eis oppo situ̅. ꝙ nllꝰ iuste legislator p̄t ēt facē i le gibꝰ hūais q̄ mlta mala dimittūt iulta ꝭȝ au. i. ō li. ar ⁊. si. n. legislatō n̄ puniat oē malū ⁊ ita ꝑmittit qꝛ n̄ punit tm̄ nl' loꝰ i lege sua illō ꝯcedit. Vn̄ iniusta esset lex hūana l' eiꝰ lator q̄ l' q̄ scribēt aliq̄d ꝙ eēt ꝯ illā legē. ¶ Q̄ āt addit ibi ad du riciā cō. vr̄i n̄ ꝯcludit hꝰ eē illicituȝ. qꝛ freq̄nt̄ duricia subditoruȝ ē cā ut aliq̄d relaxet eis ꝙ al' eēt eis utile n̄ r̄laxāi si es sēt tractabiles. sic p̄latꝰ vidēs collegiuȝ ꝓnū ad aliq̄d cuiꝰ oppositᵐ eēt honestꝰ ⁊ utilꝰ seruar̄ ⁊ si posset illō oppositū statuē utilit̄ si sb̄diti cēnt facilit̄ iclinabi les. p̄t tm̄ n̄ statuē ul' si statutū ē relaxar̄ ⁊ h iuste ne stāte iꝰ ip̄i mltiplicꝰ peccent

Ad illas glo. pma videtur neganda qa moyses ut legislator nō erat nisi preco dei. Sed qui vult exponere illā pōt dicere nō deus. s. immediate precipiendo moysi inter alia pcepta ¶ Vñ nūquā in qtuor primis libris legꝭ inuenitur deū h precepisse moysi nec aliꝗ. iō istō magis precise moysi sicut omnia que sūt in dutro. ꝛ non alibi quam illa q̄ alibi locutꝰ est deus ad moysen. ꝛ est hec rō ꝯgrua. qꝛ laxationes ptinentes ad industriam humanam deꝰ nō ita voluit ponē i scptura tāq̄ a se platas sꝫ sicut a seruis suis vñ ꝛ subleuatōnē laboris moysi q̄ tota die sedebat ad iudicandum pplm deus non p se immediate expressit. sꝫ Jethro cognatus moysi tāq̄ ad humanā industriā ptinens expressit. ¶ Ad aliam glo. facile est respondere quia nihil dicit cōtra opinionem istaꝫ: uerum est enim ꝙ n̄ fuit dei preceptum dimitterē: sed si dimitteret ꝙ daret libellū fuit consilium hominis non sicut hoīs sed sicut preconis legis dine ¶ Ad illō au. concedo ꝙ ex mora illa quā iniunxit in scribendo libellum insinuauit ꝙ absolute displicebat sibi dimissio illa. non solum ergo tunc faciebat melius qui nō dimittebat q̄ꝫ qui dimittebat. sed qui dimittebat faciebat male. sꝫ nō ita male ꝙ peccaēt mortaliter contra matrimonium sicut fecisset si non fuisset licentiatus per legē ¶ Ad istud de diuortiꝭs patet i primo verum est enim quod xp̄s reprobauit p tpe legis sue.

Ad argumenta principalia.

Ad pmā ptem ad primū patet ex solutōe. ad 2m ꝯceº ꝙ mrioniū simplr ē obligatio ppetua. sed matrimonium ꝫ q̄d pōt eē obligatio ad aliquod tempus lꝫ non perpetua ꝛ sic concedo ꝙ i lege moysayca non fuit aliquod matrimonium simpliciter nisi aliqui forte ultra perfectionem legis uoluissent se obligare ppetuo qō non oportebat inquantum contrahebant coniugium in illa lege. Ul' posset dici ꝙ si tunc fuit matrimonium simplr ꝛ ita obligatō indissolubilis verum est nisi legislator reuocaret uel dispensaret: dispensauit autem qn̄ mulier nimis displicebat viro ut timeretur vxoricidiū. sic dictū ē. s. de mrionio rato n̄ ꝯsumaº. qō dissoluit p religiōis igressuꝫ ꝛ tn̄ fuit simplr mrioᵐ. non tantuꝫ accōmodatō ad tps. sed legislator dispēsat i tali casu ,ppter maius bonū ꝯn̄dū h aūt ,ppter maiꝰ malū vitādū. Ad illō non ē sile qꝛ nō ē sil's ratio dispensandi nō. n. tm̄ timeret si mulier odiret viruꝫ sic ecōuerso qꝛ ipe sexus cohibet a vindicta exteriori magis q̄ꝫ vir. ¶ Qui vult tenere primam opinionem ad argumēta i oppositū pōt facilr respondere ad illas auctes deutro. ꝛ malach. pōt dici ꝙ sunt pmissiones minoris mali. sꝫ tn̄ pcci mortal'. ne. s. grauius peccatū mortale eueniat ad secūdū illa regula preci se uera est de dissolubilibus cuiusmodi non est obligatio ista. posset etiaꝫ dici ad minorem quod obligatio ista innascitur ex voluntatibus contrahentiū tanq̄ ex cā instrumentali principaliter autem ex ordinatione diuina. ꝛ illa regula nō dꝫ intelligi tantum de causis instrumentalibus vnde ex cā pricipali cōcludit xp̄us Mathei. decimonono. in sepabilitatem dicens. quos deus ꝯiūxit hō non sepat.

Di. 34.

Nunc super

est ostendere. Circa istā 34. di. q̄ro utrꝫ impotentia ad actum carnaleꝫ impediat matrimoniuꝫ simpliciter ꝙ non quia hoc non esset nisi quia contrahendo obligat se ad actum illum. sed hoc est falsū quia potest contraherē cū volūtate itrādi statim religionem. ¶ Preterea sequeretur ꝙ senex eēt ineptus ad contrahendum matrimonium cuius oppositū ꝫ

ecclesia que patit talia coniugia. Prete rea maleficiū non est impedimentū perpetuū pōt eniz p destructionē maleficij maleficus curari. sed impotētia tpal nō impedit. ḡ saltē impotētia p maleficiuz nō impedit matrimoniū. ¶ Cōtra. 33. q i. si per sortiarias. Item extra ō frigidis ⁊ maleficiatis. c. ulti. ⁊. c. ꝙ sedē. qui impotentes sunt ad cōtrahendū matrimonium apti minime reputant.

Hic primo de conclusione videndū est i generali. 2º de duplici impotētia in spāli. ¶ In gnāli omis impotētia simplicit ⁊ ꝑpetua cui. s. subueniri nō pōt p naturā uel artē si precedat matrimoniū simplicit impedit contrahendū ⁊ dirimit iam cōtractū. ⁊ ad hoc est triplex rō ex natura istiꝰ ꝯtractꝰ pma quia iste ꝯtractus est datio ptātis corporis ad talē actū si petat. sed iste nō habet ptātem ad talē actuz. ḡ nihil tale pt dare: ⁊ ita nec ꝯhere. ¶ Preterea in cōtractu isto obligat se ad actū istū si petatur. sed huiꝰ actus ē sibi impossibil etiā si petat. ḡ obligat se ad impossibile. obligatio aūt ad impossibile ē nulla ex lege diuina. ḡ lex diuina nō approbat talē obligationē. ḡ nulla ē. ¶ Preterea alia psona intēdit cōmutare ptātem sui corporis ꝓ ptāte corporis alterius. ḡ credit aliū ecōuerso posse cōmutare. sed nō pt ḡ h est error ptinens ad aliqd qd est p se requisitū ad contractū. talis autē error facit ꝯtractū nullū. sicut dictū est supra di. 5. ¶ Si aūt talis impotētia seqt mrīmoniū cōsūmatū nō dirimit: qꝛ iā ptās est tradita ṽe. ⁊ ille cui fuit tradita missus fuit in possessionē. ḡ nō pt reuocari p aliqd impedimentū supueniēs. si aūt tale impedimentū ueniat inter mrīmonium ratū ⁊ ꝯsūmatuz. dubiū est an dirimat. 33. q. i. primū. c. videt dicere ptez negatiuā. coniugiū ꝯfirmat officio ⁊ sequit post anteꝙ ꝯfirmet impossibilitas officij soluit vinculū. ¶ Cōtrariuz vr. qꝛ iā data est ptās: ⁊ si impedimentū usus accidat nō ꝑpter hoc rescindi pōt datū ꝑꝛ: licet difficile esset iudicare siue ꝑcederet ratū an ꝑcederet ꝯsūmatū nisi forte esset ablatio alicuꝰ ptis necessarie ad actū illū tpe illo interueniēs. ¶ De secūdo: duplex ē impotētia in genere. naturalis ⁊ casualis. naturalis in viro est frigiditas uel mutilatio ptis necessarie. in muliere artatio. casualis est p maleficiū impossibilitas pma satis pꝫ. secunda fit p malignos spūs qui habētes pactiōes cū hominibꝰ seruāt ꝑmissa. nō qꝛ ueraces. sed ut aliq eis adhereāt: ⁊ ut illi qbꝰ seruāt ꝑmissa eos colāt. naz ex supbia sua ꝑcipue appetunt honores diuinos. deus etiā pmittit eos exercere ptātē suā ad impediendū aliqs ab aliqbus actibꝰ in qs possent si nō eēnt impediti: ⁊ h uel ꝑpter peccata eoꝝ uel ꝑpt aliquā aliā cām occultā. ⁊ h mō magus hñs pactū cū demone ꝓcurat ab eo ut istū īpediat a tali actu cū tali muliere ꝙdiu tale maleficiū pseuerat. puta acus curuata uel aliqua hmōi. ¶ Qd igit est remediū cōtra istud impedimentū p demonē. ¶ R. si p orōnes sanctoꝝ impediat virtus demonis bene fit. si tñ deus illas nō exaudiat: tunc si sciret maleficiuz destrueret demon non fatigaret eū amplius. qꝛ ex pctō nō adest nisi dū durat aliud signū Et ex h pꝫ ꝙ trufatica est illa qō an liceat tollere maleficiū intentione curandi maleficiatū. nō enim solū licet sed ē meritoriū destruere opa dyaboli. nec i hoc est aliqua infidelitas. quia destruēs nō acquiescit operibus malignis. sed credit demonē posse ⁊ velle fatigare dū tale signum durat ⁊ destructio talis signi imponet finē tali vexationi. ¶ De istis duobus impedimentis dico ꝙ in aliquo sūt similia ⁊ i aliquo dissimilia. similia qꝛ impediunt contrahendum ⁊ dirimunt iam contractū respectu illius psone cuius sunt ista impedimenta. qd pro tāto addit quia non tantū casuale sed etiam

naturale impedimẽtũ põt esse respectu
vnius psone ⁊ nõ respectu alterius ma
xime de naturali in muliere. Sed post
diuortiũ ẽ duplex differẽtia. vna ꝙ ha-
benti impedimentũ casuale licet contra
here. ⁊ si post cõtractũ carnaliter copu-
letur secũde nõ debet reddi priori. quia
maleficiatus respectu vnius nõ ꝓpter h
est maleficiatus respectu omniũ. sic eni
est maleficiatus sicut mistri dyaboli ꝓ-
curant eum p maleficiũ dyaboli sic ali-
qua maga vult istũ ppetuo impediri re
spectu istius. nõ tñ respectu alterius: pu
ta si nollet ꝙ istã duceret sed se uel aliaz
alter aũt. s. hñs impedimentũ naturale
ppetuũ. ⁊ hoc respectu cuiuslibet debet
manere sine spe cõiugij. ⁊ tutũ esset sibi
intrare religionez. quia si post ꝯhat de
facto ⁊ carnalr̃ copulet̃: coget̃ redire ad
priorẽ quia apparet sniam diuortij ꝓ-
cessisse ex errore: ⁊ ita nullũ fuisse coraz
deo. ⁊ matrimoniũ primũ uerũ fuisse.
q2 impedimentũ qđ putabat̃ non erat.
¶ Sed quõ inotescit ppetuitas istius im
pedimẽti. habet̃ extra de frigidis. lauda
bilẽ. debẽt eni p triẽniũ cõmorari ⁊ da-
re operam illi actui. si autẽ postea recla
mant debẽt iurare cũ septima manu. i.
vir ⁊ uxor ⁊ ð scia ⁊ septẽ vicini ꝓximi
de fidelitate: si vir reclamat accusationi
uxoris credit̃ viro qui caput est mulieri
. c. i. Si vir accusat incũbit sibi ꝓbatio
mõ p̃dicto. ¶ Sz q̃lr̃ cognoscet̃ dria isti⁹
⁊ illius ipedimẽti. ¶ R°. difficile ẽ uidere
nisi p inspectionẽ corporis si deficiat ali
q̃ dispõ necia reqsita in pte illa ad istuz
actũ uel p iudiciũ medicoꝝ quãtuz ad
frigiditatẽ si aliq̃ signa manifeste oñdãt
ipm eẽ talis cõplexiõis. Si uero nec sic
nec sic: ⁊ tñ simplicit̃ impedit̃ p̃sumenđ
est ꝙ sit maleficium.

Ad argumenta

Ad p̃-
mũ cõ
cedo ꝙ obligat se ad actũ si petat̃ saltez
ꝓ aliq̃ tpe determinato. sed infra aliqđ
tps nõ oportet reddere illũ actũ si uelit
intrare religionẽ. iste aũt nõ põt obliga
re se ad actũ ꝓ q̊cunqꝫ tpe si ẽ ppetuuz
impedimentũ. q2 ut dictuz est in p̃n° so-
lutionis sola impedimẽta ppetua impe
diunt. ⁊ habet̃ in titulo isto. c. fratnitati
¶ Ad 2m si senex esset oio impotẽs: dice
rem ꝙ nõ cõtraheret matrimoniũ. licet
aliq̃ posset cõsentire in eũ ad cohabitã-
dum sicut frater ⁊ soror. ⁊ ita forte mul
te magis desponsant diuitias q̃ꝫ psonas
¶ Ad tertiũ pꝫ ex dictis. quia si malefi
cium est tp̃ale non impedit nisi tẽpora-
liter. p̃sumit̃ aũt ppetuũ si p triennium
perseuerat.

Hic etiam no-

tandũ est. ¶ Circa istaz. 35.
di. quero utrũ adulteriũ cũ
aliqua viuẽte viro impediat matrimo-
niũ cũ eadẽ post mortẽ illius viri. ꝙ nõ
2°. R°. Dauid adulteratus est cũ Bersa
bee ⁊ post interfecto Uria cõtraxit cum
ea matrimoniũ. p̃. Augu. de nup. ⁊ cõ
cu. ⁊ ponit̃ in lr̃a. põt fieri coniugiũ cuz
qua p̃cessit adulteriũ. ¶ Contra. xi. q. i.
illud uero. ⁊. c. relatum.

Respondeo

tria sunt que
cõiuncta uel
separata uident̃ facere difficultatẽ circa
matrimoniũ cõtrahendũ. sũt aũt crimi
na illa cõtractus cũ psona cõiugata. ad
ulterium: machinatio in mortẽ cõiugis
legitimi. fidei datio ipsi adultẽ uel ꝯtra
ctus de facto cũ ea uel ꝓmissio cũ iura
mento. quia hec tria ultima ad ꝓposi-
tum ꝓ eodẽ reputant̃. ¶ De duobus pri
mis pꝫ. extra qui duxit in matrimoniũ
quã polluit p adulteriũ. c. ulti. ¶ De 3°. s.
ꝓmissione cũ iuramento an ualeat. ha
betur extra de his que metu uel vi fiũt.
ad aures. ¶ De his trib⁹ dico ꝙ ultimũ
p se nõ impedit matrimoniũ cõtrahen
dum post mortẽ viri. sicut habet̃ extra
de eo. c. ulti. Si qs uxore viuẽte fide da
ta ꝓmiserat se illã ducturũ uel cũ ipsa
de facto cõtraxerit si nihil aliud fuerit:

nõ est matrimoniũ qd cũ ea contraxit
post uxoris obitũ dirimendũ. 3m cum
pmo simpliciter impedit & dirimit. ibi
dem in eodẽ. c. sequit enim ibi. tollerari
nõ debet si prius uel postea dũ vixit ux
or illius illã adulterio polluisset. & refer
tur prius & post ad fidei dationẽ. h aũt
intelligendũ est qñ ambo sunt cõscij q
actus ille ẽ adulteriũ. si enim vir tantũ
sit cõscius & mulier inscia. puta qr nescit
eũ hre aliam. tũc si vir postea cõtrahat
cũ illa ad petitionẽ viri nõ est diuortiũ
celebrandũ. sicut habet ti. e. c. i. ¶ Sz qd
si psona prius nescia postq scit impedi
mentũ petat diuortiũ. videt celebrand
ex eodẽ. c. & hoc argumẽto a contrario
sensu. habet enim ibi in textu q si muli
er diuortiũ nõ petat nõ sũt sepandi. ex
quo innuit q si ipsa petat sunt sepandi.
¶ Sz h est dubiũ qr talis cõtractus cũ
muliere inscia. vel est matrimoniũ uel
nõ. si sic nõ debet dirimi ad petitionem
mulieris. si nõ: debet fieri diuortiũ ad
petitionẽ viri. qr nõ pñt simul stare cuz
nõ sint vir & vxor. ¶ Rº nõ est matrimo
nium. quia mulier cõsentit in euz tanq i
potentẽ cõtrahere. ipse aũt ex parte sui
nõ est talis qualẽ eũ credidit. & tũc cum
dicit q non possunt simul stare. conce
do q ille non potest eam matrimoniali
ter tractare. quia ex parte eius fornica
tio est. sed illa potest sibi matrimoniali
ter copulari. quia ignorãtia inuincibil
excusat eã. ¶ Sed esto mulier intelligẽs
impedimentũ nõ petit diuortiũ. nõ est
diuortiũ celebrandum. scdm illud. c. igi
tur debent simul stare & nõ in coniugio
quia per te cõtractus nõ fuit contract9
matrimonij. igitur aliqui debent simul
stare fornicarie scdm istã sententiã. ¶ Rº
si mulier sciens impedimentũ cõsentiat
in matrimoniũ: vir cogendus est ut cõ
sentiat in penaz peccati sui. quia sciẽter
decepit insciam: & ita erit matrimoniuz
nonũ ex nouo consensu. & ista sententia
est valde iusta ut decipiens insciam in h

qd ẽ dare potestatẽ corporis sui qui tã
men non intendit dare uel nõ põt. coga
tur postea violenter implere qd prius fe
cit dolose. ¶ Sed dices nunqd virtute p
mi cõsensus nõ poterant simul stare. &
esto q inscia cõsentiat in quolibet actu
coniugat & iste sciens q illa vult esse ux
or eius consentit de nouo in eã nõ expri
mendo sibi impedimentũ. quia forte ex
hoc generaret odium nunqd pñt stare.
¶ Rº. pmus cõsensus nõ fuit matrimõial
& ideo nullus actus põt esse licitus i vir
tute illius cõsensus. & ideo ad hoc q sint
coniuges requiritur nouus consensus.
¶ Et tũc ad secundũ dico q si impedi
mentum non exprimat psone inscie ipa
in copula carnali sequẽte nõ cõsentit no
uo cõsensu. sed solũ reddit in virtute pri
mi cõsensus qui nullus fuit. & iõ licet p
sona sciẽs d nouo cõsentiat nõ tñ sufficit
h expsse dicit glo. sup. illud. c. in primo
cõsensu qui nullus fuit intelligit pdurar
sicut pbat de seruo qui credit liber cuz
q cõtrahit si post manumittit vxore ig
norante nõ cõtrahit matrimoniũ. quia
post manumissionẽ factã manẽdo cum
eo semp intelligit approbare cõsensuz p
mũ qui fuit erroneꝰ & nõ matrimoniũ.
¶ Aliter posset dici q si illa inscia fuit
ducta viuẽte vxore ducentis legitima.
vera est sentẽtia ista. & in isto casu loqui
tur glo. quia iste est casus textus. q vir
quidã vxorẽ hñs sibi aliã huius rei in
sciam copulauit. sed pma mortua nitit
recedere a secunda. & sic accepit secundã
viuente pma. & tũc quidẽ uerũ est q nul
lus erat cõtractus. qr ipse fuit ligatus al
teri. licet ista crederet eũ liberũ a matri
monio. ¶ Sed si sola duo. s. fidei datio
& adulterium cum inscia coniugata fie
rent & post mortez viri eius & etiaz uxo
ris alterius adulteri ille duceret istam.
quid iuris. videt ex isto. c. q simpliciter
est matrimoniũ etiaz si nunq exprimat
psone inscie defectꝰ ille. nec ipe post exp
sionẽ defectus de nouo cõsentiat. & rõ est

quia ex isto.c.colligit ꝙ ecclesia nō sim-
pliciter illegitimauit ꝑsonas illas ꝓpter
illa duo cōcurrentia.sed ẜm qd.s.si per
sona decepta reclamet.sed ṗma sentētia
uidet certior:qꝛ si post sciat impedimen
tum ⁊ reclamet fiet diuortiuꝫ ex isto.c.
igit prius nō fuit matrimoniū.tertio di
co ꝙ siue ṗmū cōcurrat cū secundo siue
tertio ⁊ impedit ⁊ dirimit.sicut patꝫ ex
tra de conuer.infideliū.laudabilē.imo
sol.2m videt impedire ex illo.c.⁊ loquit
ibi de sarracenis qui dū essent i captiui
tate quorundā xp̄ianorū viros suis in-
sidijs ⁊ machiationib⁹ occiderūt.⁊ sen-
tētiat ecclesia ꝙ si post ꝑ ipsas ad fidem
xp̄ianā accesserint cū eis adheserūt sup
ple in matrimonio.nō sunt tollerādi cū
tale damnū tali lucro ecclesia cōpensar
nō uelit.hoc nō tangit de adulterio sar
raceni cū xp̄iana.nec de fidei datione sꝫ
tm̄ de machinatōe in morte legitimi vi
ri.⁊ adhuc conscia uxore.nec glo.addit
ibi ad casū istū fidei dationē uel adulte
rium.sed ista machinatio debet intelli-
gi cum effectu ut simul sit affectus ⁊ effe
ctus.sicut dicit glo.super illo uerbo pro
curauerūt. ¶ Sed qd si nō cōscia uxore
iste solus occidit maritū:nunqd pōt du
cere istā. ¶ R°.c.i.si fiat sine intētōne du
cendi causa.puta si i bello iusto occidit
eū nō ad hoc ut ducat illā.nō habetur
exp̄sse quin possit eā postea ducere.duꝫ
tamē mulier nō sit conscia.quia in casu
iusti belli dicit.c.illud ꝙ cū tales supple
mulieres nō ꝓcurauerint virorū interi
tum defunctorū matrimoniuꝫ int hui⁹
ꝑsonas.s.interfectorē ⁊ uxorē interfecti
licite pōt cōtrahi.⁊ ꝓbat ꝑ locū a simi-
li uel a minori.quia si vir nō cōsentit in
mortē legitimi viri:sed uxor eū occidit
pōt post ab alio hui⁹ criminis iscio du
ci.33.q.2.hoc etiā confirmatur ꝑ illud
extra de sponsalibus cum apud.cum ꝓ
hibitorium sit edictuꝫ de matrimonio
contrahendo:quicunqꝫ nō prohibet ꝑ
consequēs admittit. ¶ Sed esto mulier

primo ignara post audita interfectōe vi
ri ratū habet:nunquid ipedit? videt ꝙ
sic.quia in maleficijs ratihabitio retro
trahit ⁊ mandato cōꝑatur. ¶ Oppositū
tamē tenet glo.c.p̄dicto.Laudabileꝫ in
fine.propter illud.c.nūc adductū.cum
apud.potest concludi ꝙ simplex ꝓmis-
sio non equiualet alicui illorū triū enu-
meratorū in tertio membro.nec igitur
nuda sponsalia.sic igitur patet ꝙ istorū
triū tertiū soluꝫ nunꝙ ipedit.ita ꝙ diri
mat.primū etiā solū nunꝙ ipedit.sicut
patet per auctoritatē augu.adductā.in
arguēdo.secundū qn̄qꝫ ipedit ⁊ qn̄qꝫ n̄
sed semꝑ quando est cū tertio impedit.
¶ Sed nūquid semꝑ qn̄ est cū ṗmo. ¶ R°.
supra ti.isto.c.significasti tertiuꝫ cū pri
mo semꝑ ipedit.⁊ ratio tota est ordina
tio ecclesie.quia iste ē primus casus ad
hoc tactus ubi impedit ꝯtractus ex sta
tuto ecclesie precise illegitimātis ꝑsonas
ad cōtrahendū.Sed ratio inducens ec
clesiā ad sic ordinandū est repressio ad-
ulterij ⁊ homicidij que frequenter acci-
derent si tales persone possent legitime
contrahere.

Ad argumenta

Ad ṗmū pꝫ ꝙ lex ista non fuit statuta pro tempore
illo.iustius tamē fecisset si eam lapidas
set. ¶ At si dicas non.quia seipsum lapi-
dasset.quia fuit socius in crimine. ¶ Cō
tra.quia uel non excusas eū per hoc.ul
oportet te dicere ꝙ socius in crimie nō
tenetur ad eandē penam publicam infe
rendam ad quā teneretur si non esset so
cius.Si autē excusas eū de non punien
do illam per hoc ꝙ remisit sibi illaꝫ pe-
nam legis.hoc nō habemus ex scriptu-
ra:sed quia fuit peccatū priuatū.⁊ ideo
non debuit illud punire pena publica.
⁊ hec videtur rationabilior. ¶ Respon-
deo ⁊ tunc ꝙ accepit eam in uxorē post
illa grauia peccata adulterij ⁊ homici-
dij illud ultimum non fuit impedimen
tum.

Di.36.

Nunc de con ditione videamus. ¶ Circa istā .36. quero utrū seruitꝰ impediat matrimoniū. ꝙ sic. nullus pt dare alienū. sed corpus serui est dñi. ſm phm .3. poli. ¶ Preterea fauorabilior ē pfessio religionis ꝙ mrimoniū carnale sed seruus nō pōt pfiteri religionē sine uoluntate dñi. igit nec matrimoniū cō trahere. ¶ Cōtra extra d' cōiu. seruo. c. i.

Hic sunt duo videnda. pmo vnd inducta sit seruitus ⁊ si iuste inducta. 2° ad ppositū. ¶ De primo dicit ꝙ de lege nature omnes nascunt liberi. tū seruitꝰ uel magis pprie subiectio filialis ad pa trem est de le. nāe. puta obedientia filial' ptinens ad disciplinationē. qr ſm phm 8. ethi. filius habet a pre esse ⁊ discipli nam. ista aūt seruitus d' qua loquimur ſm quā dñs pōt uendere seruū sicut pe cudē de qua loquit phs. i. pol. ꝙ seruus non pōt exercere actus virtutis p eo ꝙ oportet eū ad pceptū dñi exercere actus seruiles. ista nō est inducta nisi aliqua le ge positiua. ¶ Sed an iusta. Rº sicut di ctū est. di. 15. quō inceperūt pmo dñia esse iusta ita dico ꝙ ista vilis seruitꝰ nō pōt esse iuste inducta nisi dupliciter. vno mō: quia aliqs volūtarie se subiecit tali seruituti. licet talis subiectio esset fatua imo forte cōtra le. nāe ꝙ homo liberta tem suā a se abdicet. postꝗ tñ facta ē ne cesse est seruare: quia hoc est iustū. Alio mō si aliquis iuste dominās cōmunita ti uidēs aliquos ita vitiosos ꝙ libertas eorū nocet eis ⁊ rei publice pōt iuste pu nire eos pena seruitutis. sicut ⁊ iuste pos set eos occidere in certis casibus propt bonū rei publice. ¶ Si dicas ꝙ est tertia cā seruitut utpote si captus in bello ser uet: ⁊ sic seruatus a morte fiat seruus de putatus ad seruiendū. nō apparet ma nifeste iustitia h. qr forte ⁊ si captor po tuerit occidere captiuū si habuit bellū iustū defendendo se: nō aūt inuadendo. ⁊ hoc stante ptinacia ipsius contra bel lantē. tamē ex quo desinit esse ptinax qr est in voluntate ipsius iam captus inhu manū videt infligere sibi penā ꝯ le. nāe nō eni est h rō. quia in hoc casu non re maneret iste rebellis nec abuteret sua li bertate sed forte fieret obediēs ⁊ liberta te sibi donata bene uteret. ¶ Si arguat cōtra primū mēbrū. s. ꝙ seruitus nō est contra le. nāe. quia ſm phm pmo poli. pollens mente debet psidere. pollens vi ribus debet seruire. aliqui sunt natura liter pollētes mēte. g° naturaliter ad do miniū apti. aliqui minus prudentes mē te ⁊ magis robusti corpore. ergo nāliter debent esse serui. ¶ Rº. hoc nō est intelli gentiū de ista seruitute extrema de qua loquimur. sed tm̄ de seruitute pollitica qua inferior disponit a supiore. nō tam sicut inaiatū: sed sicut minus vigēs mē te ordinat p illū qui magis pollet mēte. ¶ Si arguas ꝯ 2m ꝙ illud qd est ꝯ le. nē nō pōt fieri iustū nec antiquitas tpis ra tificat crimina sed magis condēnat. oīs autē seruitus alia ab illis duobꝰ casibus est iniusta ⁊ ꝯ le. nāe. igit p nullā longin quitatē tpis uidet iustū ꝙ dñs dñet tali bus seruis. ¶ Rº. tactū ē di. 15. quō p pscri ptionē pōt ius acquiri si cōcurrāt condi tiones ille quas iura determināt. s. ꝙ iu sto titulo acqrat. ⁊ sic bonefidei possor ⁊ ꝙ possederit sine interruptōe tpis a le ge determinati: s; illud extēdit se ad pos sessiones: nō aūt ad seruitutē. quia nō ē eadē rō in possidēdo aurū ⁊ seruū quā tū ad le. nāe. ⁊ ideo esset difficile saluare p pscriptionē iustitiā esse detinere tales seruos. nisi psumat ꝙ altero duorū mo dorū fuerint facti serui a pncipio. ¶ Si obijcit quare igit apłus pcipit tales ser uos obedire dñis suis. ¶ Rº. multe obli gationes sunt iniuste ex parte illorū qui bus fiūt. ⁊ tñ postꝗ facte fuerint seruan de sunt. Unde apostolus ostendēs serui tutē ſm se nō esse laudabilē. nec multo

magis detentionẽ alicuiꝰ in ſuitute ait. ſeruus uocatus es ſit tibi cure. ſed ſi potes liber fieri magis utere.

De ſecundo dicũt aliqui ꝙ ſeruus põt contrahere matrimoniũ inuito dño. ⁊ hoc ex iſto articulo pͣmo. quia mĩrimonium eſt de le. nãe. ſeruitus aũt nõ ẽ de le. nãe. ſed magis cõtra. qḋ aũt eſt de le. nãe nõ tollit̃ ꝑ aliud qḋ eſt tantũ de le. poſitiua. ¶ Alia rõ ponit̃ quia ſeruꝰ nõ eſt ita ſui dñi quin ſit ſui iuris quantũ ad actus nãles ptinẽtes ad ꝯſeruationẽ indiuidui. ⁊ ꝑ ꝯñs ſpẽi. ꝯña ꝓbat̃. quia cõſeruatio ſpẽi cũ ſit maius bonũ naturale ꝙ cõſeruatio indiuidui magis eſt de le. nãe. ¶ Rationes iſte poſſent ſolui. prima quia obligatio que nõ eſt de le. nãe: bene põt impedire aliquã libertatẽ que competit alicui ex le. nature. naꝫ ex lege nature nihil tibi debeo. tñ ſi uoueo tibi obedientiã teneoꝛ tibi obedire. mĩrimonium etiã nõ eſt de le. nature. niſi ſecundario ut dictũ eſt ſupra. ⁊ eque uidet̃ de le. nãe reddere vnicuiqꝫ qḋ ſuũ eſt. imo primario. igit̃ ex quo ꝑ obligationẽ fecit ſe dñi tenet̃ ei reddere ſuũ ⁊ abſtinere ab illo qḋ impedit tali redditionẽ. licet illḋ aliud impediens cõpeteret ſibi nõ obligato ſecũdario ſꝫm le. nãe. 2ª rõ nõ cõcludit. quia certũ eſt ꝙ nõ oĩs qui tenet̃ cõſeruare indiuiduũ tenet̃ multiplicare ſpẽm. ¶ Si dicas ꝙ ſaltẽ ita licet ſibi ꝙ illud licere nõ põt ſibi tolli ꝑ hominem ¶ Verũ eſt in caſu neceſſitatis in quo cõſeruatio ſpeciei dependeret ab actu eius ſed quia multi nõ ſerui intendũt generationi etiã in lege xpiana. ideo non eſt neceſſarius ad cõſeruationẽ ſpẽi actus iſtius ptinens ad hoc. ⁊ ideo ꝑ aliquã obligationẽ põt hoc ſibi ꝓcludi. ¶ Et confirmat̃. quia ante matrimoniũ tenet̃ dño ad certos actus. puta ad. a. b. c. ſi cõtrahat matrimoniũ obligatio illa erit ad aliquid incõpoſſibile ipſi. b. uł. c. igitur illa obligatio nõ põt iuſte fieri. quia in illa tollitur alienũ qḋ nõ põt reddi poſt illam obligationẽ factam.

Dico ergo quantũ ad iſtũ articuluꝫ ꝙ ſeruus de uoluntate domini põt contrahere matrimoniũ. ⁊ ſi onus matrimonĳ ſit in aliquo repugnãs ſeruicĳs cõſuetis dñs cõcedens ſibi cõtrahere relaxat ſibi implicite illa ſeruicia cõſueta. Et ſi dñs poſtea reuocaret iſtã conceſſionẽ. ut pote ipſũ totalit̃ impediendo a copula carnali. uel mittẽdo eũ in ptes longinquas uel detinẽdo eũ in laboꝛibꝰ ita ꝙ nõ poſſet aliqñ viſitare uxoꝛẽ peccaret moꝛtaliter ⁊ in manifeſtis eſſet per eccleſiã coꝛrigẽdus. ¶ Põt etiã cõtrahere dño inuito pꝛo quanto habet aliqḋ iuris in coꝛpoꝛe ſuo. non enĩ pꝛiuauit ſe quacũqꝫ libertate ad quoſcunqꝫ actus. ⁊ ꝑ quãto coꝛpus eius eſt ſuuꝫ põt cõmutare cum alio. quia ſi alius ſiue ſeruus ſiue liber uelit eſſe contẽtus illa modica poteſtate ſiue ad modicũ uſum quẽ ſcit eũ poſſe dare bene põt ſibiipſi ꝑiudicare. ⁊ tenet commutatio. ¶ Ex hoc ſequit̃ ꝙ ſeruus põt contrahere cũ libera. dũ tamẽ ipſa ſciat conditionẽ eius ⁊ cõſentiat in eum non obſtante tali cõditione. quia tunc cõmutat poteſtatẽ ſui coꝛpoꝛis pꝛo illo modico qḋ hꝫ ſeruus poteſtatis in ſuo coꝛpoꝛe: ⁊ põt cõtrahere cum ancilla. ⁊ tunc uidet̃ utriqꝫ ꝯcedere id qḋ põt. ⁊ ſicut contrahunt ita tenent̃ poſtea ſꝫm iuſtitiam reddere debituꝫ pꝛo quãto. ſ. illi actus nõ impediũt a ſeruicĳs cõſuetis. ¶ Sed eſto in caſu iſto cõtrahũt ſine uoluntate domini: ⁊ vnus dñs mittit ſeruum in Affricã: ⁊ alius dñs mittit ancillam in Franciã: nunqḋ licet hoc facere Reſpondeo cum cauſa matrimonĳ ſit fauoꝛabilis inducendi eſſent domini ne hoc facerent. ſed ſi facerent nõ apparet qualiter ſuppoſita ſeruitute facerent cõtra iuſtitiam. quia iſte pꝛius fuit in poteſtate domini ut mitteret cum illuc imo ut uenderet eũ ⁊ ſimiliter illa: ⁊ ꝑ actus

proprios sine uolūtate dominoꝝ nō potuerunt se facere liberiores. nec se a iure dominorū suorū magis eximere ꝙ prius igitur adhuc licet. Sed si ancilla credit contrahere cum libero qui tamē est seruus: nunquid contrahitur. ¶ Posset dici ꝙ error conditionis peioris impedit contractum. quia impedit cōmutantē recipere tantū pro quanto intendit cōmutare. sed ignorantia melioris cōditionis uel equalis nō impedit propter contrariam rationem.

Ad argumenta

Ad primū patet fm istam viam ultimam ꝙ seruus non est domini fm omnia: sed scdm aliqua est sui iuris: ut ad comedendū bibendū dormiendū. & breuiter ad quecunq3 actus exercendū propter quos non subtrahūtur debita seruitia. igit cū pro tunc posset uti actu carnali potest ad illū se obligare quantum sui iuris est. Qd phs dicit de seruitute illa maledicta qua seruus est sicut pecus pōt intelligi ꝙ est domini sui sicut possessio uel pecunia. nō tamē ꝙ in actibus suis ducat tantū & non ducat. quia quantūcunq3 sit seruus est tñ homo & ita liberi arbitrij exquo patet magna crudelitas fuisse in prima inductione seruitutis. quia hominē arbitrio liberum & dominum suorum actuum ad virtuose agendum. facit quasi brutū & li. arº. non utentem nec potentē agere virtuose. ¶ Ad secundū nō est simile ꝙ profitens in religione totaliter se sūmittit obedientie prelati illius religionis. & in hoc ex toto subtrahit se a ɔsuetis seruicijs domini sui non sic cōtrahens matrimoniū sed solū in aliquibus actibus qui possunt stare cum hoc ꝙ reddat seruicia consueta.

Secundo

Secundo queꝛo utrum etas puerilis possit impedire matrimoniuz. ꝙ non. quia aliquis potest accipere potestatem anteꝗ possit in usum. igitur in ɔtractu matrimonij ubi est datio usus & acceptio potestatis potest aliquis anteꝗ possit in usum: & ita puer. ¶ Confirmatur. quia etas puerilis non impedit susceptionē ordinis. de hoc supra dictū est di. 25. & tamē ibi recipit potestatē exequendi actum ordinis quē pro tunc nō potest exequi ¶ Contra. extra de frigi. & male. ꝙ sedē. puer qui nō potest reddere debitum non est aptus coniugio.

Respondeo

Sicut dictū est supra di. 34. impotentia simpliciter prohibet cōtrahere. quia datio potestatis est in isto contractu: & qui non habet potestatem nihil dat. ¶ Ratio ista concludit de pueris pro tempore pro quo sunt pueri. sed quia illa impotentia non est perpetua: sed expectatur futura potentia. ideo potest nunc promittere potentiā pro tempore futuro pro quo habebit: & hoc fit in sponsalibus. quia puer pōt cōtraherē sponsalia non matrimonium. ratio autem que ponitur ibi de defectu intentionis ꝙ adducat hoc ad contractum siue ad matrimonium nihil est ad.b. quia ante potest habere discretionem sufficientem ad intentionem debitam ꝙ habeat potentiam que debet commutari in isto contractu. ¶ Si queras tempus pueritie regulariter ponitur in masculo tēpus quatuordecim annoꝝ. femine duodecim. sed tamē aliquando malicia supplet etatem & complexio preuenit tempus regulare: & tunc exquo habet potestatem istam & discretionem sufficientē ad debitum consensum potest contrahere. quia habet quod det & consensuz sufficientem & signa ¶ Ad argumenta concedo ꝙ aliquis potest suscipere potestatem anteꝗ possit uti illa. Sed non potest dare potestatem antequā habeat illam. In isto autem cōtractu est datio potestatis.

[Marginal note: Impotentia impedit ... contrahendo et dirimit contractum.]

di. xxxvij.

Sunt igitur quidã ordines. Circa istaz xxxvij. di. quero utrũ sacramentũ ordinis impediat matrimoniuz ꝙ nõ. pma thi. 3. vnius vxoris vir dicit̃ de epõ ¶ Itez di. 30. aliq̃ sacerdotes grecorũ copulant̃ matrimonio: ꝛ tñ habẽt eundem ordinẽ sacrũ quẽ habẽt latini. ¶ Preterea non magis opponit̃ ordo ꝛ matrimoniũ ꝙ ecõuerso. sed ꝯiugatus põt recipere ordinẽ sacrũ. igit̃ ꝛ ecõuerso minor apparet si cõiugatus i minoribus ordinib' recipiat postea ordines sacros vere recipit si sit intẽtio cõferentis ꝛ suscipiẽtis ¶ Cõtra di. xxxij. placuit episcopos pñbros dyacones ſm priora ĩstituta abstinere ab vxorib'. i. nõ cõtrahere ut dicit ibi glo ¶ Itẽ di. 28. nullũ facere dyaconem epĩ pñumãt nisi qui se castuz promiserit.

Hec est conclusio certa. dicit̃. n. ꝙ nõ licet cõtrahere. q2 persona suscipiẽs sacrũ ordinẽ efficit̃ illegitima simpliciter ad ꝯtrahẽduz mr̃imonium. ꝛ hoc uel p ecclesiaz uel imediate a xp̃o. licet h nõ legat̃ in scriptura ¶ Sz 2m nõ uidet̃ pbabile. q2 in pmitiua eccl̃ia ñ tenebat̃ nisi fõte dicas ꝙ nũꝙ licuit p' susceptionẽ sacri ordinis ꝯhere mr̃imoniuz: licet liceret aliqñ vti matrimonio iam cõtracto sicut nũc apud grecos. ¶ Sz que rõ hu' illegitimatõis videt̃ ꝙ ppẽ uotum annexũ sacro ordini. qualit̃ aut illud uotuz illegitimet. dicet̃ di. se. ¶ Sz cõtra. aut uotũ illud ẽ sic ãnexũ ꝙ suscipiens vouet. aut ẽ tm̃ ex pcepto ecclesie quasi ãnexũ: quia tenet̃ ita seruare ac si uoueret. pmo mõ nõ. quia nullus nolẽs vouet nolitũ. sed iste suscipiẽs ordinẽ sacrũ explicite hẽt in volũtate nõ ꝯtinere igit̃ possibile ẽ ꝙ ipse nõ vouet ꝯtinẽtiã ¶ Si dicas ꝙ vouet i facto qõ facit in suscipiendo ordinẽ sacrũ. q2 antiqui p̃res latini uouerũt ꝛ iste suscipit simile signũ ¶ Cõtra nullus tenet̃ ex voto ad votum factũ ab alio maxime si habet votũ cõtrarium ¶ Preterea oriẽtales suscipiũt idẽ signũ ꝛ tamẽ sine volũtate castitati s ¶ Si 2° mõ igit̃ ꝯtrahens simplicit̃ cõtrahit: probat̃ extra de matri. cõtrac. cõtra interdic. eccle. c. ex l̃ris. licet cõtra iterdictũ ecclesie trãsire ad 2a uota nõ debuerit. nõ ẽ tamẽ ꝯueniẽs ut ob hoc sacr̃m cõiugij dissoluat̃. aliqua tñ penitẽtia dz eis imponi nõ quia cõtra phibitionẽ ecclesie hoc fecerũt. igit̃ si uotũ cõtinentie est annexũ ordini sacro soluz ex pcepto ecclesie sequit̃ ꝙ nõ simplicit̃ illegitimat ad ꝯtrahendũ. vniuersalit̃ enim in iure statutũ prohibens hoc fieri non illegitimat sed oportet ꝙ ꝯtineat talẽ sentẽtiaz ꝙ si cõtractũ fuerit dirimat̃: uel si copulati fuerint nõ sũt aliqualit̃ tolerandi.

Dico igitur ꝙ nec pp̃ter votum continẽtie proprie dictũ ãnexũ ordini sacro nec annexũ ex pcepto ecclesie pcipientis tali nõ cõtrahere ẽ ꝙ iste nõ pt cõtrahẽ sed ex hoc ꝙ ecclesia fecit talẽ psonã simpliciter illegitimã qõ statutũ fuit rõnale siue habitũ fuerit a xp̃o siue nõ. quia talis deputat̃ misterio sacro qõ requirit mundiciã mentis ꝛ carnis. perspicacitatem intellectus ꝛ feruorez affectus ad q̃ omnia disponit cõtinẽtia ꝛ ad eorũ opposita frequẽtia carnalis actus. nec in h debet aliquis dicere ecclesiam sibi preiudicare in suo iure. quia ecclesia cõmunit̃ non cogit aliquem ad susceptionem ordinis sacri. ꝛ satis publicauit. q2 post talem ordinem susceptum suscipiens ẽ inhabilis ad contrahendũ. igitur uolũtarie incurrit talẽ inhabilitatẽ.

Ad argumẽta Illõ apostoli vni' vxoris vir intelligitur i. non plurium. nec tunc tantum de presenti sed de preterito. i. ꝙ non habuit plures. quia tunc esset bigamus ꝛ irregularis. ¶ Si tamẽ

dicas q etiam tunc licuit habere vnam verum est scdm consuetudinem ecclesie primitiue utendo matrimonio prius cõtracto. sed non licuit tunc contrahere si nullam prius habuerat. et per hoc patz ad auctoritatem sequentem. cum enim dicit textus: matrimonio copulantur. exponit glo. i. copulato utuntur. ¶ Ad aliud nego similitudinẽ. quia susceptio sacri ordinis nõ requirit nisi sexum debitum et ministrum debituz et intentionem debitam in suscipiẽte et ministrante. et ideo confertur cõiugato: licet suscipiendo peccet. sed matrimonium requirit habilitatem in personis ad cõtrahẽdum. et sic per ordinez sacrum susceptuz est omnino inhabilis ad illud matrimonium contrahendum. vnde econuerso non est impedimentum matrimonij ad ordinẽ quale ẽ ordinis ad matrimoniũ.

Di. 38.

Nunc de voto

Circa istam. 38. di. quero utrum uotum cõtinentie impediat matrimoniũ. q nõ. extra qui clerici uel uouentes possunt cõtraherẽ matrimonium. ¶ Preterea non minus obligat apud deum uotum simplex q solenne sed simplex nõ impedit matrimonium. idem. c. meminimus. et. c. ij. ¶ Sz dices hoc ideo esse. quia uotuz simplex probari non potest solenne potest. ¶ Contra si uotum non solenne fieret coram multis posset tunc probari. et tamẽ tũc nõ impediret contrahere. igitur illa nõ est causa. ¶ Contra. ibidem insinuante. dicitur de quadam nobili que fecit uotum continentie et seruauit per bienniũ postea contraxit et coacta fuit redire ad statum pristinuz. igitur dirimit iam cõtractum.

Dico q uotum continentie põt esse publicum uel priuatuz simplex uel solẽne. nec iste due distinctiones sunt eedem. quia tam publicũ q priuatum potest esse simplex uel solenne. votum enim non solennizatur nisi aliq̃ istorum modorũ qui ponuntur extra de vo. et vo. re. et est hodie in. 6. li°. extra de eo. ti. c. rursus. tãgunt in glo. tres etiam modi ubi habet sic. votũ solenne est qd fit interueniẽte aliqua istarũ solẽnitatũ videlicet per susceptionem sacri ordinis 28 di. dyaconi. Item per susceptionem sacre vestis que tamẽ profitentibus dari debet presentib9 testibus per quos probari possit si hoc negaret extra de regularibus. statuimus. tertio modo cum per professionez deuouet se alicui religioni abbati uel abbatisse. et ne h negari possint fiat inde publica scriptura. 26. q. i. omẽs femine. in qua scriptura profiteat velle religiose viuere. alis aũt uotũ continentie factũ q̃uis corã multis dicitur simplex quasi non uestitum uel institutum aliqua solẽnitate. h in glo. Isti tres modi qui hic ponunt: et illi qui ponunt in alio. c. in. 6. li. nõ sunt iuris nisi duo. s. per susceptionẽ sacri ordinis et per uotuz religionis uerũ uel presumptũ. presumptum quidez est qñ recipit habitũ professorum ubi est distinctio inter habitum professorũ et nouiciorũ. et etiã qñ ultra annum morat in monasterio absq protestatione de nõ profitendo. dicit ḡ solenne nõ quia publicũ sed quia in se habz aliquid annexũ ut in publicũ debet uenire et per qd vouẽs ponit sub alterius hois potestate. et sic est precise in susceptiõe sacri ordinis per quẽ suscipiens constituit minister ecclesie. et aliter q prius sb episcopi potestate. quia episcop9 potest eũ cogere ad statum clericalem seruandũ. et ad uitanduz ea que repugnant statui clericali. Unde si predictum ordinez susciperet in secreto adhuc esset solẽne propter rationẽ iam dictã. sicut etiam professio religionis facta in manu eius qui potest recipere habz in se aliqd annexũ vnde debeat in publicũ venire. q2 oportet talem uitã secularẽ dimittere: et cum

aliȷ̈s in clauſtro ſui ordinis cōuerſare. ⁊ ideo eſt ſolenne etiaꝫ ſi fieret in occulto. ¶ Ex dicta di. uoti. R° ad qōnem ꝙ q̄c quid dicāt opiniones quas recitat glo. extra qui clerici. rurſus. hec tn̄ opinio ē cōmunis ꝙ uotū ſimplex non impedit ſimpliciter. ſicut habet̃ ibi in tex. licꝫ. n. impediat matrimoniū contrahendum nō tn̄ dirimit iam contractū. ⁊ ſoluꝫ h̄ dicimus ſimpliciter impedire. votū autem ſolenne ſimplicit̃ impedit. ſicut habetur ibidem. c. inſinuante. Ratio duplex aſſignat̃. vna quia ſolenne probari poteſt: nō aūt ſimplex. ¶ Sed hoc nihil eſt. quia ut dictū eſt ſimplex. ⁊ ſi ſit publicum ⁊ ꝓbet̃ nō tn̄ dirimit. ¶ Alia rō ē quia per uotū ſolēne dat aliquis illi cui uouet ius in ſe ad actū ſequentem illud uotū. ⁊ p ꝯn̄s vouens ſolennit̃ continētiam dat illi in cuius manu uouet ius in ſe. ad faciendum illud obſeruari. igit̃ non poteſt dare ius in ſe ad actū oppoſitum. quia iam nō habet illud. Hec ratio probabilis eſt. inſtaret̃ tamen. qꝛ vouens uoto priuato dat corpus ſuū deo quantū ad actum uoti. igit̃ non poſſet poſtea dare corpus ſuū coniugi ad actū contrarium non enim minus transfert aliquis a ſe qd̓ imediate dat deo q̄ꝙ qd̓ dat ſibi mediāte homine vicario. Si dicat ꝙ deus noluit poteſtatē corporis immediate ſibi dari ſic ꝙ datio ſequēs ad coniugiū ſimpliciter nulla eſſet. ſed ſic uoluit de datione facta ſibi mediāte homine. Sed vnde hec ſcriptura nō uidet̃ continere iſtam uoluntatē dei. ¶ Alia rō eſt ꝙ vouens ſolēniter mittit in poſſeſſionem illum cui vouet ſolēniter. vouēs aūt priuate nō. ſed quaſi promittit. Sꝫ h̄ vꝫ minus q̄ꝙ ſecūda. quia omnia intrinſeca uoto ut reſpicit actuꝫ uoluntatis p quē obligat ſe uouēdo ⁊ transfert dominium ſuū in alterū. quia per ſolā volūtatem eſt dominus ⁊ transfert dominiū omia inquā iſta ſunt equalia hincinde. igit̃ nō magis datio h̄ q̄ꝙ ibi nec ꝓmiſſio ibi q̄ꝙ hic. Si ponat̃ quarta ratio ꝙ trāſgreſſio uoti ſolennis eſt ſcandaloſa. ⁊ iō ad eius obſeruantiā tenet̃ nō tantū deo ⁊ ſibi. ſed etiaꝫ toti eccleſie tranſgreſſio uoti priuati nō eſt ſcādaloſa. hoc nihil arguit niſi grauius peccet hic q̄ꝙ ibi.. ſed de hoc non querit̃: non enim ſemp ē peccatum grauius tollit poteſtatē ad cōtrahendū. cōſimilit̃ ſi de peccato ageret̃. videretur illicitum cōtrahere poſt votum priuatū. quia ſimplicit̃ peccat mortalit̃ in cōtrahendo cū intentione cōſentiēdi ⁊ ꝯſūmandi actū carnalē. ⁊ ideo nō poteſt licite cōtrahere niſi cum intentione nō conſentiendi. ⁊ per ꝯn̄s intrandi religionem quādo etiā cōſumat videt̃ peccare mortaliter. quia cōtra uotū ſuum licet ſm aliquos poſt primuꝫ actū non peccet mortaliter in reddendo. quia ad illud eſt obligatus vinculo fortiori. peccat tamē mortalit̃ petēdo. quia nihil hꝫ iuris in hoc cū renūciauerit tali iuri in uoto. ¶ Hec etiā ratio de ſcandalo nō cogit. quia uotū publicū ⁊ ſi nō ſolēne inducit ſcandalū ſi vouēs tranſgrediat̃ finaliter. Ratio igit̃ adhuc poni pōt. h̄. ſ. ꝙ eccleſia illegitimauit ſic vouentē ⁊ h̄ fuit rōnabile. quia ipſe poſuit ſe in poteſtate eccleſie quantū ad oppoſitum eius ad quod eſt cōtractus matrimonȷ̈. vouentem aūt priuate nō illegitimauit. qꝛ non ſic ſe poſuit in eius poteſtate. Sed quia ſe poſuit i manu dei ad oppoſituꝫ ſeruandū ⁊ cōſuluit anime ſue apud deum ne tranſgrediat̃ eccleſia reliquit euꝫ iudicio diuino. ¶ Et ſi queras quare nō illegitimauit cum cum peccet mortalit̃ contrahēdo niſi cum propoſito nō conſumandi. R°. non omnia mala punit eccleſia nec ſic ea ꝓhibet ut propterea penas eccleſiaſticas iniungat. ⁊ forte maiꝰ malū ſequeret̃ ex illegitimatione vouētium voto ſimplici q̄ꝙ ex non illegitimatione. quia ibi ſequeret̃ frequentior culpa in actu carnali ſi nollent continere. ſicut valde probabile eſt de multis. nec

habeerent suas quibus contenti essent ꝛ si non petendo: tamen reddendo licite uterentur. ¶Ad argumenta patet. quia obligatio apud deum ꝛ si facit peccatū non tamen facit hunc illegitimū ad contrahendum.

Di.39.

Post hoc de

dispari cultu. ¶Circa istam 39. di. quero utrum dispar cultus impediat matrimonium. ꝙ non Genes. 41. Joseph accepit filiam phutifarum cum tamen ipse esset fidelis. ¶Preterea exo. 2°. Moyses accepit filiaȝ Jetro. qḋ probatur ex hoc. quia cum uellent redire in egyptum moyses circuncidit filiuȝ suum. vnde ipsa ait. Sponsus sanguinis tu mihi es. ¶Preterea Hester. 2°. habetur quomodo hester nupsit assuero qui non fuit iudeus. ¶Preterea. 3°. Re. Salomon accepit filiā pharaonis. moabicidas. ydumeas. sydomas. ꝛ etheas. ¶Preterea 2°. ad corinth. 7. Si quis frater habet vxorem infidelem: ꝛ hec consentit habitare cum eo non dirimat eā. igitur dispar cultus non dirimit matrimonium iam contractum. nec per se repugnat matrimonio. quia tunc consilium apostoli ꝙ frater stet cum infideli esset consilium de fornicatione. ¶Contra. esdre. 9. ꝛ. 10. ubi sepatio fiebat coniugum alienigenaruȝ. ¶Preterea 2° ad corinth. 6. Nolite iugum ducere cū infidelibus. que enim participatio lucis ad tenebras. aut que pars fidelis cum infideli. ¶Preterea. 22 q. i. sic enim non nisi eiusdem religionis ꝛ fidei maneant copula coniugia. idem. c. caue. non nisi baptiçata summatur in coniugium quia baptismus est primum sacramentum.

Hic sunt duo uidēda.

¶Primum quomodo infideles possunt contrahere uel habere coniugium ꝛ quomodo fidelis cum infideli. ¶De primo dicitur ꝙ non. quia ibi non potest esse bonum fidei ex parte eius. quia non est fidelis deo. igitur nec proximo. ¶Secundo quia ex parte eius non est bonum prolis. quia quantuȝ in ipso est educaret proleȝ in ritu suo ꝛ ita non religiose. ¶Tertio quia ibi non est bonuȝ sacramenti. quia exquo non habet primum sacramentū non est capax alioꝝ. ut probatur extra de presbytero nō baptiçato. c. i. ¶Hec non mouent. primuȝ non. quia fides. i. fidelitas seruari potest sine fide qua creditur in deum. ꝛ hanc seruant infideles fidelibus in contractibus ꝛ econuerso. ꝛ habetur per Augu. in epistola ad publicolam. non enim sequitur non vult seruare fidem istaȝ ad deum a qua dicuntur xp̄iani fideles. ergo non vult seruare fidem. i. fidelitatem proximo. tum quia non sequitur non vult seruare perfectius. igitur nec minus perfectum. tum etiaȝ quia non potest attingere per rationem naturalē ad obseruātiam huius fidei sicut illius. secunda ratio nō mouet. quia vult educare proleȝ quantum potest per rationem naturalē nosse ipsam esse educendam. igitur non potes plus habere nisi ꝙ non est ibi perfectum bonum prolis. i. ꝙ educetur ad cultum dei. nec mirum. quia educator non nouit ipsum sic esse educendum. ¶Tertia etiam ratio nō mouet. quia omnibus contractibus matrimonij precedentibus legem euangelicā non fuit annexum sacramentū proprie dictum. nec fuisset annexum contractui in statu innocētie si semper in illo mansisset. sicut dictū est supra di. 26. nec tunc defecisset aliquid de perfectione pertinente ad cōtractum matrimonij. ¶Sed duo alia sunt que faciunt difficultateȝ. vnū quomodo infidelis potest dare corpus suuȝ alteri cū nō faciat hec innitens approbatōi legis diuine. q2 illā ignorat ꝛ sine illa nō pōt simpliciter dare uel saltē licite dare sicut in vtute approbatōis dn̄i supioris

Richardus in hac dis. articulo primo questione tertia

Improbat doctor

¶ 2ᵐ est quia cū matrimoniū essentialit̄ includat indissolubilitatē quō infidelis cōtrahit matrimonium cū illud sit dissolubile si postea alter cōiuguz cōuertat̄ ad fidem sine altero. potest enim tūc discedere. ⁊ istam rationē ponit magister in littera. d. matrimoniū illud non esse ratum sed legitimū. ¶ Sed ad primum istorum potest dici ꝙ deus post lapsuz generaliter licentiauit omnes ad talē cōmutationē nō tantū propter ꝑmuz finē .s. ꝓpter officiū sed etiā ꝓpter secundū .s. in remediū: ⁊ tunc vtētes cōmutatiōe ista: licet nesciāt se licētiatos. quia ignorant legem dei: nō tamē peccāt sicut in aliïs licētiïs. licet quis nesciat se licentiatum dū tamē nō sciat illud qđ agit esse illicitū nō peccat. Probabile etiaz ē ꝙ a principio ex virtute illius licētie diuine uel precepti inoleuit usus ꝯtrahēdi matrimoniū etiā apud infideles. quia a patribus suis ſm quandā cōsuetudinē deriuatam hoc acceperūt: ⁊ licet primi infideles nollent sequi patres in fide q̄ est ad deū. tamē in isto imitati sūt eos. nec miruz ꝙ hoc est de le. nature secūdario ut dictū est supra. ⁊ ideo ualde cōsonuz mentibus singulorū. esto etiam ꝙ nullo modo licite transferrēt. tamē exquo dominus superior omnibus cōcessit transferre nō tantū fidelibus: sed etiā infidelibus. igit̄ ex parte domini superioris erat forte translatio illa licita ⁊ adminus aliqua ⁊ ex parte ꝯtrahentiū firma ⁊ iusta licet nō cōpleta tamē nō iniusta si seruabāt cōditiones quas seruādas dictabat ratio naturalis. ¶ Ad secundū rata erāt nisi supueniret aliquid fortius vinculū cū quo nō posset stare istud cuiusmodi est obligatio noua ad deuz ꝑ fidei susceptionem qn̄ alter coniunx nollet cōmorari absq3 impedimento illius fidei ad quā magis tenet̄ ꝙ ad vinculū cōiugale est igitur ratum stantibus eisdē cōditionibus extremorū. sed nō ratum pro tūc pro quādo fortius vinculuz supueniret cui obseruātia isti⁹ vinculi repugnaret.

De secundo articulo.

Aliud est esse inter aliq̄s matrimoniū uel contrahi simpliciter ⁊ absolute: ⁊ aliud licite ⁊ honeste. posse aūt esse matrimoniū int̄ fidelē ⁊ infidelē primo mō ⁊ etiā secūdo ꝓbatur utrūq3 ꝑ illud ap. vir fidelis non dimittat uxorē infidelē que cōsentit habitare cū eo. si enim nō esset matrimoniū suaderet fornicationē. si aūt non esset h̄ licitū ⁊ honestū apostolus non ꝯsuleret sic igit̄ patet qualiter pōt esse matrimonium inter fidelē ⁊ infidelez. ⁊ rōnes adducte ad primū articulū possent adduci cōtra istud: sed patet prius earū solutio. ¶ Nunquid igitur potest contrahi. ¶ Respondeo ꝙ sic quantū est ex iure diuino. quia ex illo nō magis habet̄ ꝙ cōtractus sit nullus q̄ꝫ ꝙ obligatio ex ꝯtractu ꝑori sit nulla. q2 nō posito nouo impedimēto q̄ pōt eē alteri⁹ pōt se dare alteri. s3 de iure positiuo ecclesie simplicit̄ nō pōt. q2 eccl̄ia illegitimauit fidelez nō simplicit̄ sed respectu infidelis sicut p3 in auct̄e adducta ad oppositū. 28. q. i. hoc aūt ecclesia rōnabilit̄ ordinauit. q2 h̄ nō pōt ꝯgrue ⁊ honeste fieri: ⁊ ad h̄ ualent aliq̄ rōnes adducte ad primū articuluz. nō enim est honestū fidelē cōtrahere cū aliquo ubi deficiat bonū prolis cōpletū qđ est educatio ad cultum veri dei. nec cōtrahere cui cōtractui nō sit annexum sacramentū fidei xp̄iane. ⁊ etiā ubi non sit bonū sacramēti. i. idissolubilitas. q2 cōiugiū xp̄ianorū natū est habere h̄ bona. ¶ Si queris quare apostolus suadet matrimoniū inter infideles cōtractum esse seruandū post cōuersionē alterius. si eni ꝓpter aliquē bonū finē seruat̄. igitur propter eundez posset honeste ꝯhi. R° causa apostoli patet ibi. saluabit̄ inquit vir infidelis ꝑ mulierē fidelē igit̄ seruare matrimonium prius contractū est occasio ꝯuertendi ꝯiugē infidelē. cessante aūt euidenter causa illa nō debet̄ eni

insimul cōmanere. puta si non cōsentit habitare cū cōuerso. uel nō sine iniuria creatoris blasphemādo. s. vel sollicitando cōuersuz ad infidelitatē. vitanda est enim tā singularis familiaritas cū quocūq3 cōtrarie secte nisi ꝓpter maius bonum. ad ꝓpositū aūt cōtrahere de nouo cū infideli non est occasio ꝓbabilis ad expectandū tm̄ bonuz. s. cōuersionez eius. quia multū amans cōiugiū multa ꝛ magna faceret ut ad illud attingeret que nō esset facturus ipso adepto. ꝛ iō si iste nō vult conuerti in pri°. ut possit habere cōiugiū cū xpiana nō est ꝓbabile ꝙ ista postea lucret̄ eū. sed magis ecōuerso: quia ille videt̄ abducere istā. ꝛ iō cessat ratio tante familiaritatis ad infidelem ꝛ manet ratio fugiendi illaz. ꝛ iō idem apostolus qui cōsuluit manere cōuersum cū nō cōuersa dissuasit cōtrahere fidelē cū infideli. sicut argutuz est ad oppositum.

Ad argumēta

Ad primas duas auctoritates dico ꝙ nō fuit tunc ista lex positiua illegitimans fidelē respectu infidelis. ¶ Si arguas saltē illa ratio nālis tūc fuit que nūc est rō illegittimādi. ¶ R°. in illis casibus de quibus nunc arguit̄ forte erat ꝓbabile ꝙ fidelis lucraretur infidelē vl' erat necessitas fugiēdi maius incōueniēs cū certa ꝯfidentia de adiutorio diuino ꝙ fidelis nō subuerteret̄ p infidelē. ꝛ ita liceret hodie nisi eēt illegitimatio ecclesie supaddita. Unde non oportet ordinationē ecclesie fūdari sup naturalē rationē necessariā: sed sufficit ꝙ super probabilē. ¶ Ad aliud non fuit prohibitū tēpore legis mosayce cōiugium cū alienigenis nisi cū illis cananeis. illos enim voluit deus ex toto extirpari. ideo Hester nō illicite nupsit assuero. ¶ Ad illud de Salomone concedo ꝙ ipse sicut pessimus ꝛ ingratissim' homo deo suo nō solū in hoc peccauit. q2 alienigenas duxit cōtra legē etiā de gentib' specialiter ꝓhibitis. sicut in multitudine mulierū siquidē habuit ſm vnā lraz 700. vxores quasi reginas. ꝛ. 300. cōcubinas. cū tamē diceret lex specialit̄ de rege Dauid. deutro. non habebit vxores plurimas que alliciant animū eius. qd forte specialiter dixit Moyses propter maliciā istius puisam ut si nō cōpesceretur saltē confunderet̄. ne alij eū imitarētur: ꝛ qd peius ē copulatus est eis amore ardentissimo in tantuz ut faceret eis ydola ꝛ tēpla ad colendū deos suos. vn̄ non sine causa subiunxit Moyses que alliciāt animū eius. ꝛ hec om̄ia aggrauat singularis ingratitudo sapiētie eminentis sibi subito a deo concesse: ita ꝙ ista auctoritas nō requirit responsionē sed solā detestationē. ¶ Ad ultimū patz ex secūdo articulo qlit̄ licet seruare mr̄imoniū cōtractū cū infideli. nec tn̄ ꝯhez q2 nō est eadē rō utrobiq3.

Di. xl.

Nunc superest

de cognatione. ¶ Circa istā. xl. di. quero utrum cognatio carnalis impediat mr̄imoniū: ꝙ non. quia matrimoniū videt̄ strictissime seruatuz ꝛ seruandū fuisse in le. nāe. sed Cayn cōtraxit cū sorore sua: ꝛ cōtraxit etiā i statu innocētie. quia cū aliqua cōtraxisset ex precepto illo. Crescite ꝛc. non aūt cū matre ex illo verbo: Relinquet hō patrem ꝛ matrē. ne. s. iungat̄ eis matrimonialiter ꝛ nulla fuisset alia nisi soror: q2 filia ade ē. Preterea amicicia firmat domū. igit̄ cōfert ad cōiugiū. sed cōsanguinei specialiori amore afficiūtur ad se ꝙ ad alias. Itē non est cōtra aliqd bonuz matrimonij. patet discurrēdo. ergo ꝛc. ¶ Oppositū. leuit̄. 18. excludunt̄ multe persone propter consanguinitatem. ¶ Item magister in littera. ꝛ extra de cōsanguinitate non debet.

Hic ꝓmittende sūt

quedã descriptiones quarundã nominũ et quedã regule. et secundo est soluenda questio. ¶ De primo sit hec prima descriptio cõsanguinitas est vinculũ personarũ ab eadem persona carnali propagatione descẽdentiũ. ¶ Secũda. persona a qua plures carnali propagatõne descendũt stipes vocatur. ¶ 3a linea consanguinitatis ẽ ordo personarũ consanguinitate iunctarũ. hec linea diuiditur in ascendentẽ descendentẽ et trãsuersalẽ. linea descẽdens ẽ a persona propagãte ad propagatas et ascẽdens a propagato ad illas a quibus descẽdit. trãsuersalis est quã ambe persone descendũt ab eadem sed neutra ab altera. ¶ Grad' ẽ determinata propinquitas persone ad personã secundum consãguinitatẽ gradus proprie inuenitur in linea ascendẽte. improprie aũt in linea trãsuersali.

¶ Prima regula est hec. in linea recta tot sunt gradus quot sũt persone vna minus. hec probatur. quia tot gradus quot propagatões. cũ gradus sit habitudo uel propinquitas inter personã et personã. sunt aũt persone vna plures quam propagatões. quia presupponitur toti collectioni aliqua ibi nõ propagata. 2a regula in trãsuersali cõputantur grad' secundum magis remotũ a stipite. extra de consan. ubi quod a stipite secundum regulã approbatã quoto gradu remotior distat a stipite. et a quolibet per aliã lineã descendentẽ et rõ hui' ẽ. quia persone que sũt in linea trãsuersali nõ hñt inter se propinquitatẽ nisi rõne stipitis. et ideo nõ pñt inter se propinqui' cõiungi quam remotior eorũ cõiungatur stipiti. ¶ Ad propositũ etiã est vna regula quod efficacior gradus ẽ in linea descendẽte quam in transuersali: et rõ naturalis ẽ. quia plus cõiungitur proles parẽti quam proles proli. et ideo magis ẽ contra le. nãe cõiungi in primo gradu in linea recta quam in trãsuersali. semper enim fuit contra matrimoniũ illa cõiunctio. et magis filij ad matrẽ quam patris ad filiã. quia maior irreuerẽtia est vñ. s. de aialib' dicit Ar. de equo qui uelat' cognouerat matrẽ suã: quod postea discoopertus oculis vidẽs hoc se precipitauit. et alibi legitur de elephante qui ingeniatus ut matrẽ suã cognosceret: post hoc ingeniatorẽ occidit. ex quo patet quod hoc est contra le. nãe. etiã ut cõpetit brutis. et ideo primus grad' descendẽs et potissime matris ad filiũ maxime impedit matrimonium.

De secundo dico quod in of le. aliquã propinquitas impediuit in le. nãe illa sola ut dictum est in primo gradu in linea descẽdẽte ex illo vbo ade. relinquet hõ patrẽm et matrẽm quantũ ad copulã cõiugalẽ et nõ intelligitur tm̃ de parẽte proximo. sed de quocũque in linea recta. ita quod si adã hodie viueret nõ posset ducẽ aliquã vxorẽ. forte etiã post multiplicatõẽ hũani generis si stetissent in innocẽtia fuisset prohibitio in quibusdã gradib' ultra primũ. sed in principio nõ potuit fieri. quia nõ erãt alie femine quam sorores. In lege mosayca erat prohibitio quantũ ad quosdã grad' ulteriores. ut patet leuit. 18. In lege ãt euãgelica fuit aliquã prohibitõ usque ad 7m grad. patet per magistrum in littera. sed sub Innocẽtio 3o restricta ẽ usque ad 4m gradũ inclusiue. extra de consan. nõ debet. prohibitio copule cõiugal. 4m consanguinitatis gradũ decetero nõ excedat. et assignat rõnẽ. quoniam in ulterioribus gradib' iã nõ põt absque graui dispẽdio obseruari et post approbat et ratificat pro futuro. cũ igitur inquiẽs iã usque ad 4m gradũ prohibitio cõiugal' copule sit restricta. s. per nos hoc in cõsilio: et infra. ita eã uolum' esse perpetuã nõ obstantib' cõstitutõibus super hoc dudũ editis uel ab alijs uel a nobis. et in codẽ .c. reuocat oẽs prohibitões de cõiugio cõtrahẽdo in tertio et quarto gradu consanguinitatis. et de sobole suscepta ex secũdis nuptijs cognatõi viri prioris de nõ copulãdo. quod prohibitões multas difficultates inducebãt. et ut dicit aliquã periculũ aiarũ. ¶ Sed vñ est quod propinquitas talis uel tal' simpliciter impedit. ¶ Primo. in le. euãgelica nõ inuenitur a xpo alia prohibitio ultra prohibitionem le. nãe. nec etiã explicite cõfirmauit prohibitionẽ super hoc factã in le. mosayca. sed ecclesia illegitimauit personas aliquã gradu remotiori. postea in quarto gradu.

⁊ rō illegitimationis fit propter pacē ⁊ amiciciā seruandā in ecclesia usq₃ enim ad quartū gradū manet amicicia rōne consanguinitatis. ⁊ extunc incipiūt esse quasi extranei ⁊ amore ꝯtepescere. ⁊ iō congrnū est. tūc p vinculū ꝯiugale tepescentem amiciciā reuocare.

Ad argumenta Ad primū pꝫ ꝙ illud fuit necessariū ꝓ prinᵒ humani generis. s. ꝙ cōtractus fieret in pmo gradu. in linea tamē trāsuersali non recta. ¶ Ad secundū dico ꝙ alia est amicicia cōsanguineoꝝ ⁊ alia cōiugum. illa ꝯsanguineorūꝫ maxime in linea recta ē reuerentie quantū ad descendētes respectu superiorū. ⁊ cuiusdā regiminis seu assidētie. ecōuerso amicicia cōiugū est sine tali reuerentia. imo reuerentia in tantū ut sincerius diligēs cōsanguineā magis odiat in ea illā irreuerentiā nō solū a se sed a quocunq₃ alio exhiberi. ⁊ iō cōcedo ꝙ amicicia disponit ad cōiugiū. sed alterius rationis omnino ab illa que ē inter consanguineos. Di. 41.

Nunc de affinitate. ¶ Circa istā. 41. di. q̄ro utrū affinitas impediat matrimoniū. ꝙ nō. effectᵒ nō repugnat sue cause. sed affinitas est effectus matrimonij. g̊ nō re. ¶ Preterea. tunc incestᵒ cū sorore vxoris impediret copulā coniugalem cū ea simpliciter. quia per illū incestum fit affinis vxori sue. ꝯñs est falsum. ut habet̄ extra eo. ti. cōtra. 35. q. 3 de propinquis.

Hic breuiter Ratio affinitatis potest poni talis. Affinitas est vinculū qȯdaꝫ ad ꝑsonā aliquā ex carnali copula cum ꝑsona alteri ꝯsanguinea contractū. semper enim: quia ꝑsona carnalit̄ copulata est consanguinea alicui. ideo illa cui copulat̄ fit affinis illius ⁊ ecōuerso. ⁊ est q̄si expositio nois affinis. i. accessio ad affines. coniūctus enim carnalit̄ alicui de consanguinitate aliqua: accedit p h̄ ad affines illius ꝯsanguinitatis. ⁊ iō hꝫ vinculū ad oēs de illa ꝯsanguinitate. in isto vinculo pñt assignari gradus ⁊ linee sic̄ ꝑus in ꝯsanguinitate. ⁊ ꝑ his oībus est vna breuis illa. q̇to gradu ꝯsanguinitatis aliqs distat ab alio: toto gradu affinitat̄ distat ab codeꝫ illa q̄ ē ab isto carnaliter cognita nō dico uxor: q₂ h̄ non requirit̄. nō solū eni cū uxore sed cū concubina uel meretrice cōtrahit̄ affinitas cōsanguineoꝝ ipsius viri. imo nō sufficit ad affinitatē proprie dictā ꝙ sit uxor sed requiritur carnalis cōiunctio. ut habetur. 35. q. ulti. fraternitatis. dicitur de coniugibus ꝙ si vna caro fuerint nō potest esse ꝙ aliquis sit propinquus vni eorum quin pertineat alteri in quo datur intelligi affinitatem non contrahi nisi mediante cōmixtione carnali. extendendo tamē affinitatē dicit̄ contrahi nō solum cum vxore carnaliter cognita. sed etiaꝫ cum non cognita ⁊ qȯ plus est cū illa cum qua precise contrahunt̄ sponsalia. ¶ Ubi est aduertendum ꝙ istud vinculum contractuꝫ ad aliquem propter coniunctionem eius cum aliquo cōsanguineo. ⁊ hoc siue coniunctionem matrimonialem siue non. dicit̄ cōmuniter publice honestatis iustitia.

Ad questionem dico ꝙ affinitas simplicit̄ impedit matrimoniuꝫ ⁊ ratio non est nisi statutū ecclesie illegitimantis affines. ⁊ in eodem gradu impedit in quo consanguinitas. ⁊ hoc quidem de affinitate proprie dicta. patet in c. iᵒ. de consanguinitate ⁊ affinitate. consimiliter de affinitate cōmuniter ⁊ extē siue dicta: que uocatur publice honestatis iustitia. habetur extra de cōsangui. ⁊ affini. c. i. eque ut canones dicūt abstinendū est a ꝯsanguineis vxoris ⁊ ꝓpriꝫ. ¶ De ista etiaꝫ publice honestatis iustitia multa habet̄ extra d̄ ꝯsan. ⁊ af. i. 6. li. ꝙ

ex sponsalibus ipso iure sunt nulla. vel
qualitercūqz. dum tñ nō sunt nulla ex
defectu consensus orit̄ istud impedimē
tum matrimonij impediēs cōtrahendū
⁊ dirimens iam contractū.

Ad primum argumentuz
dico ꝙ affini
tas que ē effectus matrimonij cuiusdā
precedentis illud nō impedit. sed impe
dit aliud inter illos inter quos ꝑ matri
monium est cōtracta affinitas. ¶ Ad 2^m
dico ꝙ affinitas cōtracta ꝑ copulā cuz
sorore uxoris ante matrimoniū simpli
citer impediret matrimoniū ꝓ futuro.
sed post matrimoniū cōtractū affinitas
supueniens nō dirimit. ⁊ rō est: qz mul
ta impediūt nō dum factū que non de
struunt iam factū. priuat̄ tñ iure petēdi
ꝓpter illud crimē: ⁊ post mortē uxoris
sine coniugio ꝑmaneat. ut habet̄ ibidē.

Di. 42.

De parētaliuz
graduū. ¶ Circa istā. 42. di.
quero utrū cognatio spūal'
impediat matrimoniuz: ꝙ
non. extra de cogna. spirituali si vir uel
mulier ignorant̄ de sacro fonte suscepe
rint. ⁊ sequit̄ nobis vĩ ꝙ siue ex ignorā
tia siue ex malicia fecerint nō sūt ab in
uicē sepandi: nec alter alteri debet debi
tuz subtrahere. ¶ Cōtra. ibidē. c. veniēs
mandamus si cōstiterit mulierē p̄dicti
viri filiaz de sacro fonte leuasse anteꝙ̄
eā desponsauerit uxorē vos inter ipsos
diuortiū celebretis.

Respondeo cognatio spi
ritualis ē qō
dam vinculū ꝯtractū ex dispēsatōne sa
cramentoꝝ specialit̄ baptismi ⁊ ꝯfirma
tionis de qua ⁊ eius gradibus. habet̄ ex
tra de cogna. spirituali. in. 6. li. ¶ Quā
tum aūt ad illud qō querit̄ dico ꝙ si p̄
cedat matrimoniū simpliciter impedit
sicut pz in. c. p̄allegato. veniēs. si sequat̄
nō dirimit. sicut pz ex ꝑmo argumēto.

⁊ rō ꝑmi nō ē nisi statutū ecclesie illegi
timantis ꝑsonas in casu illo. ¶ Juxta qō
notandū ꝙ cognatio legalis īpedit etiā
matrimoniū. de qua habet̄ extra de co
gnatione le. vnico. si qua ꝑ adoptionez
soror mihi eē ceperit quādiu durat ad
optio inter me ⁊ ipsam nuptie cōsistere
non pñt. ⁊ glo. super illo. c. dicit ꝙ illud
uerū est siue cognatio legalis sit ꝑ arro
gantiā siue ꝑ adoptionē. dicimus autez
illū arrogare illū qui sui iuris est: ⁊ per
arrogantiā transit in nostra ptāte ⁊ fit
arrogatio aucte principis. adoptio fit ꝑ
quēlibet magnificū. nec adoptatus trā
sit in ptātem adoptantis: sed remanet ī
ptāte sui patris. ⁊ tam adoptati ꝙ̄ arro
gati dicunt̄ filij adoptiui. ⁊ inter fratres
adoptiuos ⁊ naturales impedit̄ matri
moniū ꝙ̄diu durat adoptio: ut auctori
tates iste ꝓbant. ⁊ auctoritates pro ⁊ cō
tra solute sunt. quia vna loquit̄ de con
ditione p̄cedente matrimonium alia de
sequente.

Ex dictis breuit̄ colligo im
pedimenta matri
monij que impediūt simplicit̄. dico aūt
impedimentū simpliciter post qō si fue
rit attēptatium nihil fit. Nō simpliciter
aūt dico ꝓhibitionē quācūqz ꝓpt̄ quā
illegitime fit. si tamē fit nō est irritū im
pedimēta aūt simpliciter aut accipiunt̄
ex natura talis ꝯtractus. aut ex statuto
ecclesie supaddito. si ꝑmo mō igit̄ ul' ex
cōditionibus necessarijs ad ꝯtractū. uel
ex necessarijs ex parte contrahentiū. ex
parte cōtractus. quia ex natura eius est
ꝙ sit datio volūtaria ptātis corporis ꝓ
ptāte corporis ⁊ ꝑpetuo cōmutantiū. iō
qō impedit voluntariā dationē talē im
pedit naturā ꝯtractus hui⁹. tale aūt est
ex parte volūtatis inuoluntariū ex me
tu qui pōt cadere in constantē virū. qui
metus est ex certitudine sufficiente mali
eminentis. qō magis debet quis vitare
s̄m rectā rationē ꝙ̄ cū ista nō cōtrahē.
⁊ hui⁹ mala sūt malū mortl: mutilatōis

enormis carceris: ꝓprie seruitutis: stupri ⁊ huiusmodi. ⁊ de isto īpedimēto dcm̄ est di. xxix. Inuoluntariū aūt ex dfectu noticie ꝑcedentis siquidē ad uoluntariū requiritur noticia uoliti. 3. ethic. aut est ex carentia totali noticie intellectualis aut est cum aliquali licet defectiua quia erronea. si ꝑmo mō sic furia īpedit matrimoniū dū durat. ⁊ ita ꝯtractū istum si tn̄ furiosus hꝫ lucida interualla ꝓ tpe interualli pōt ꝯtrahere. ⁊ eodē mō post ꝯtractum tunc petere: ⁊ est sibi debitū tc̄ reddendū. nō aūt ꝑ tpe furie: qꝛ tūc nescit ex iure suo petē: sꝫ sicut brutū. tūc etiaꝫ reddē esset alteri periculū in ꝑsona. Si aūt sit aliqua cognitio sꝫ cū errore ul' deceptōe. triplex deceptio simplr̄ impedit qꝛ q̄libet est circa illud: qđ necessario requirit ad ꝯtractū. quarū ꝑma est error ꝑsone. 2ª error ꝯditōis peioris puta seruitutis. 3ª error datōnis mutue. puta ista dat credēs istū posse redonare siue secū posse ꝑmutare. ille aūt nō redonat: licet ꝓferat uerba doloso animo tm̄. s. ut extorqueat libidinē. ⁊ de isto triplici errore dcm̄ est supra di. 30. pena aūt isti' ultimi. s. qui decipit in ꝯtractu est ut ueraciter illud impleat: qđ fallacit' simulabat qꝛ tenet' reddere isti illud ꝓ q̊ reddēdo ista ꝯmutauit ⁊ iō in foro ꝯscie cogēdus est ut veraciter cū illa ꝯtrahat. Si autē iam veraciter ꝯtraxit cū alia. ⁊ ꝑ ꝯn̄s n̄ possit cū ista peniteat de peccato illo: et ꝓcuret illi restōneꝫ equalentē corpi suo q̄tum ad ꝯtractū istū. uel saltē satisfaciat ei in alijs ſm arbitriuꝫ boni viri. In foro aūt ꝯtētioso si ꝓbaret' ꝯtractus exterior dolose factus ab isto coget' seruare illū tanꝙ vxꝫ. Sed si cū scđa ꝯtraxit tpe intermedio adhuc eccl'ia ꝑcipiet ut adhereat ꝑme. sed in foro ꝯscientie dicetur oppositū: qꝛ scđa est v̊a vxor eius. ꝑma nō. ⁊ iste debet seruare sn̄iam eccl'ie seruādo ueritatē legis diuine: ⁊ imputꝫ sibi ꝙ tanta pena manet sup ipsum ꝑꝑ talē fraudē quā fecit: quia etiā iste ꝯtractus est obligatorius ad aliqua bōa puta ad fidē seruandā ⁊ indissolubilitatē ⁊ ꝓlem educandaꝫ si euenit: que tria bona sūt matrimonij: ⁊ generalit' in oi cōtractu ꝯtrahens sub ꝯditione opposita illi ꝯtractui nihil facit: ⁊ iō ꝯtra rōnem istius ꝯtract' est ꝯditio opposita repugnās alicui bono matrimonij. ⁊ ita sūt tria īpedimēta ex triplici ꝯditōe opposita cōtractui ꝯtra tria bona mr̄ionij. ⁊ đ istis dcm̄ est di. 31. Ex pte autem personaꝝ ꝯtrahentiū requiritur ut possint dare illaꝫ potestatē. simplr̄ aūt impotēs ad copulā carnalem nō potest dare hanc potestatē. nec alligatus alteri matrimonialiter: quia iam corpus suū nō est suum: sꝫ ꝯiugis. sic igit' impoª simplr̄ ⁊ alligatō mr̄ionialis alteri īpediūt ex pte ꝯtrahētiū. de ista aūt impoª dcm̄ ē di. xxxiij. qualiter est quedā natural': ⁊ q̄dā casualis. ⁊ utraqꝫ nisi sit ꝑpetua non impedit simplr̄. natural' aūt in viro est uel ꝑ frigiditatē uel ꝑ carentiā ꝑtis necessarie. ī muliere ꝑ artationē simplr̄. qđ dico cōtra artationē alicui. casualis aūt est per maleficiū. ⁊ hoc siue respectu cuiuslibet siue respectu determiate ꝑsone. Ad istā aūt impotentiā reducit' īpedimentū etatis puerilis. qꝛ etsi ibi nō sit īpotentia ꝑpetua. tamen ꝓ tali etate nulla est potētia: ⁊ ideo nulla potest dari. ⁊ de isto impedimēto etatis dcm̄ est di. 36. Sic igitur habemus ex pte ꝯtractus tria impedimenta in genere. s. per metū: per defectum notitie: ⁊ per appositōem ꝯditōis repugnantis. ⁊ ex pte ꝯtrahentiū duo ī genere. s. impotentiā simplr̄: ⁊ impōm ſm iusticiam quia alligatus est alteri.

In speciali autem primū impedimētuꝫ potest esse ita multiplex quotuplex est malum quod iuste timetur. Secundum impedimentum est triplex ſm triplicem errorē: ⁊ quartum per defectum vsus ratōnis. Tertiū impedimentum continet sub se tria repugnātia trib' bonis matrimonij. Quartū impedimētū

continet duplicem impotentiam natu-
ralem viri. s. frigiditatem ⁊ mutilatiõe
⁊ vnicam impotentiam mulieris. s. ar-
tatiõem simpliciter. frigiditas enim in
muliere non impedit simpliciter sic̃ nec
sterilitas. ⁊ vnum generale vtriqꝫ sexui
s. etatem puerilem. ⁊ continet sub se im
potentiã casualẽ in vtroqꝫ sexu dum ta
men perpetuã. Ultimũ impedimentu
manet indiuisum. ⁊ ratõ illius impedi-
menti patet ex di. 33. vbi dcm̃ est ꝙ p le.
euangelica. nõ habet locũ bigamia. nec
licet dimittere uxorem. ergo nullo mõ
ipa viuente siue dimissa de facto: siue ñ
dimissa licet cũ alia contrahere. ¶ Ex
statuto ecclesie sunt tantũmodo impe-
dimenta personarũ: quia ecclesia nihil
determinauit circa formã uel materia
istius contractus. sed solũ personas ali-
quas illegitimauit faciendo eas non ca
paces huius contractus: ⁊ h̃ uel ꝓpter
alicuius horrendi criminis enormitatẽ
uel ꝓpter ad diña applicatõem. vel pro
pter consanguinitatẽ. vel ꝓpter affinita
tẽ. ⁊ h̃ uel ꝓprie quorũ. s. vinculũ ɔtra-
ctum est ex ɔiunctõne carnali uel exten
siue. quorum. s. vinculum contractum
est nõ ex commixtiõe carnali: sed tantũ
p matrimoniũ uel sponsalia que uoca-
tis publice honestatis iusticia. ⁊ de istis
tribus impedimentis dictum est de pri
mo de. 40. de 2°. ⁊ 3°. di. 41. ⁊ de isto eti
am impedimento habetur extra de spõ
salibus. ⁊ est in. 6. li. Ex sponsalibus pu
ris ⁊ certis dũmodo nõ sint nulla ex de
fectu consensus oritur efficax ad impe-
diendum ⁊ dirimendũ sequentia spon-
salia uel matrimonia. non aute ad pre
cedentia dissoluendum impedimentu
iusticie publice honestatis. ¶ Iuxta h°
etiam est queda ꝓpinquitas quasi mi
xta carnalis ⁊ spiritualis. cuiusmodi ẽ
cognatõ spiritualis ⁊ legalis: de quibus
dictum est dis. xli. ⁊. xlij. ⁊ de ista habet
extra. e. ti. ne dum inter baptizatum et
eum qui illum suscipit de baptismo: ac

inter eundem baptizatũ ⁊ suscipient fi-
lios ⁊ vxorem ante susceptõnem carna
liter cognitã ab eodem: immo inter su-
scipientẽ patrem baptizati ⁊ matre co-
gnatõem spiritualẽ in baptismo iure cõ
trahi constat. que cognatio impedit ad
contrahendũ matrimoniũ ⁊ dirimit iã
contractum. ⁊ eadẽ que sunt de suscipiẽ
te dicta sunt etiã de baptizante cẽsenda
¶ Ex confirmatõe quoqꝫ spiritualis co
gnatõ eisdem modis cõtrahitur matri-
moniũ simpliciter impediẽs contrahen
dũ ⁊ dirimens iã contractũ. alias uero
psonas a supradictis ex baptismo ul' cõ
firmatõe non impediri ad matrimoni-
um contrahendũ. aut dirimi possũt p°
contractũ decreuimus ibidem. c. ij. per
cathecismũ qui precedit baptismu co-
gnatio spiritualis contrahitur p quam
contrahendũ matrimoniu impedit. p
istam tamẽ cognatõem matrimonium
post ɔtractũ minime separatur. ⁊ ibidẽ
c. ij. si plures accesserint ad suscipiendũ
de baptismo infantẽ spiritualis cogna°
contrahit motrimonia post ɔtracta im
pediens ⁊ dissoluẽs. ⁊ de confirmatõne
insup quantũ ad hoc idẽ iudiciũ est ha
bendũ. ¶ Ex datõne uero aliorũ sacra
mentorũ spiritualis cognatio nequaꝙ
oritur que matrimoniũ ipediat uel dis
soluat. ¶ Et est ordo istarum ꝓpinquita
tum. quia consanguinitas est mere car-
nalis ꝓpinquitas. affinitas ꝓprie surgit
ex copula carnali mere publice honesta
tis iusticia ex ꝓpinquitate cõtractu ma
trimoniali ⁊ sponsaliũ. Spiritualis ex
ꝓpinquitate carnali ⁊ susceptiõe ul' da
tione sacramẽti baptismi uel ɔfirmatõ
nis. legalis ex carnali ⁊ alio vinculo fm
legem p adoptiõem. s. per applicatõem
aut ad cultũ diuinũ ecclesia illegitiauit
eum qui solenniter uouit continentia
⁊ eum qui suscepit ordinem sacrum. de
primo dictum est di. xxxvi. de secundo
di. xxxvij. illud autem de uoto solenni
si tamen ibi fiat traditio potestatis co-

poris ad castitatem seruandã ipsi ecclie uel plato in cuius manu vouet. et per hoc non habet potestatẽ sui corpis ad actũ cõiugalez. tunc potest reduci istud impedimentũ ad naturã contractus: sicut illud de alligato ad matrimoniũ. Si autem tale uotũ nõ tollit isti quin habeat potestatẽ sui corpis: tunc ex potestate ecclesie est illegitimatio et irritatio. nõ tñ quia se tradit ecclesie ad talẽ actũ. sz qa christus uocando ioannẽ: a nuptijs pretulit uotum ptinentie vinculo coniugali: et ideo ecclesia illũ qui est in gradu superiori iuste illegitimauit ad accipiendũ gradũ inferiorẽ siue ad apostatandum.

Tandem pter enormitatẽ criminis illegitimauit fidelẽ non simplr: sed respectu infidelis et econuerso ad matrimonium ptrahendũ. et de hoc dcm̃ est di. xxix. Aliud crimen enorme est adulteriũ cũ machinatõe in mortẽ legitimi coniugis. et de isto impedimẽto dictũ est di. xxxv. uel etiam cũ fidei datiõe de contrahendo post mortẽ legitimi cõiugis. Sic ergo in genere ex statuto ecclesie sũt persone illegitime ex duplici crimie ex duplici applicatõe ad cultũ dei: et ex ppinquitate consanguinitatis ex vinculo affinitatis et publice honestatis: et ex cognatione spirituali et legali. et hec impedimẽta tangunt in his versibus. Error: cõditio: votum: cognatio: crimen. Cultus: disparitas: ius ordo: ligamen: honestas. Si sis affinis si forte coire neqbis. Sz i istis versibus ptinent impedimẽta absqz oi ordine nãli. pñt igit ordine debito et magis in pticulari istis versibus explicari.

Vis fraus psone serui datõis et amens
Addita pditio tria piugij bona tollũt.
Frigidus arta puer trũcat' pstigiat'. Alterius piunx obstat mutue datõni. Ordo sacer votũ duo cultus spõsio mechi
Carnalis legis: cognatio spiritualis. hec
vi pcepti sit huic affinis honestas. Hi quatuor pmi vsus ptinẽt ipedimẽta q repugnãt nãe ptract' mrionij. pmus quinqz in spãli. scds tria. tertius qnqz. qrt' vnũ et sic sunt qtuordecim impedimenta p' que subdit in fine qrti vsus. obstant mutue donatõi: intellige que est in ptractu matrimonij obstant. s. hec oia predicta tres alij versus ptinẽt impedimenta ex statuto ecclesie. pmus quatuor. secũdus tria. tertius duo. et sic sunt nouẽ. et hoc est quod dr in pncipio tertij versus. hec vi pcepti. s. ecclesie impediunt matrimonium. et sic in spãli sunt. xxiij. impedimẽta simplr. illi aũt uersus cõmunes non ptinent nisi duodecim sed sub errore debet intelligi quadruplex impedimentũ in spãli. et sub cõditione triplex impedimentũ de pditionib' appositis contra tria bona mrionij. vnde qui refert errõ ad errorẽ psone: et pditio ad errorẽ pditõis satis oñdit se ignorantẽ in iure cãonico. votũ sic stat. cognatio intelligitur p carnali spũali et legali. crimen p illo adulterio cũ fidei datione etc. et illõ posset qñqz distingui sz q dcm̃ est di. xxxv q istorũ triũ aliqñ piungunt duo. et aliqñ vnũ illorũ impedit. sed istud impedimentũ nõ est distinctũ in istis versibus distinctius exp̃mentibus cetera impedimenta spãlia fm alios uersus nõ distinguit nisi illud ultimũ d impotentia: qd ptinet qnqz impedimẽta spãlia fm alios uersus. nõ est admirandũ si solicitudinẽ tantã ponit ecclesia in ordinando matrimonia. qr cõitas christianorũ vtitur mrionio p cuius vsũ multiplicatur ppls xpian': et iõ sic ordinari dz ut in eius pctu et vsu vitent ea q obuiãt charitati siue in deũ siue in pximũ. et seruãda sũt que pgruũt honestati. ut sic honestum mrioniũ xpianũ pgrue significet illã bñdcãz piũctõem xpi et eccle. de q dic apls sacrm̃ aũt hoc magnũ est. dico autez in xpo et eccľa. q piunctio nunc ẽ p fidez et aliqualẽ dilectõez. sz in pria erit p visionẽ et pfectã fruitõez spõse nõ hñtis macu lã neqz rugã ad sponsũ speciosũ p filijs hominũ: cui sit ho. et gl. in. se. s. Amen.

Di. 43ª.

P Ostremo de conditione resur- rectõis ꝛc̃. Circa istã xxxxiij. di. q̄ro tria. ꝑmo vtrum resurrectio general' hominuʒ sit futura. ꝙ non eccl. iij. Un⁹ est interit⁹ hominũ ꝛ iumẽtoꝝ: sed iumẽta nõ resurgũt. ḡ ꝙ. Job xviij. Hõ cum dormierit ñ resurget: do nec atteraꝛ celũ nõ euigilabit: sed celum nunꝙ attereꝛ cũ sit incorruptibile. ergo ꝙ. Phs. ij. de generatõe q̄ corrũpũtur ꝑm s̄bam nõ redeũt eadẽ numero ʒ spẽ Idẽ vult. v. phisi. ꝙ. ꝑ rõnem totũ req̄rit vnionẽ ptium. ḡ ꝛ idẽ totũ eand̃ vnionẽ: ʒ nõ redibit eadẽ vnio: q2 interrupta est. sed interruptũ nõ redit idẽ: q̄a si redit idem iterato erit. ʒ iteratio repugnat idemptitati: q2 iteratio ponit nũerum: idẽptitas ꝑuat. ergo ꝙ. Oppositum Job. xix. Scio ꝙ in nouissimo die d̃ terra surrectur⁹ sum ꝛc̃. Preterea. i. ad corin. xv. Omnes resurgemus.

Hic duo sunt uidẽda.

ꝑmo de possibilitate. scd̃o de facto. ¶ De ꝑmo di sicut ꝙ si in homine aīa sẽsibilis esset diuersa ab' aīa rõnali. ꝛ ꝑ cõsequẽs corruptibilis sicut in alijs aīalib⁹ optime concludereꝛ ꝙ in resurrectõne nõ erit eadem aīa sensibilis. ꝛ ꝑ ꝯñs nec idẽ aīal. Si aũt ponaꝛ ꝙ eadem aīa ꝑm s̄bam sit in' aīa rõnalis ꝛ sensibilis nll'as in hoc angustias patiemur. qd̃ declarat alibi ostendẽs diſam hoīs ad alia corruptibilia. Ad ꝑpositũ: q2 alioꝝ aīalium forma nõ est ꝑ se subsistens ut post ꝯpositi corruptionẽ manere ualeat: sicut est de aīa rõnali q̄ eẽ qd̃ sibi in corpe acq̄riꝛ etiã p⁹ sepatõem a corpe retinet. ꝛ in pticipatõem illius esse corpus ꝑ resurrectionẽ adduciꝛ: ita ꝙ non sit aliud esse corpis ꝛ aliud aīe in hoīe: alias coniunctio anime ꝛ corpis esset accidentalis. ꝛ sic nulla inꝛruptio facta ẽ iesse s̄bali hominis ut nõ possit idẽ numero redire ꝑpter inꝛruptõem essendi sicut accidit in alijs rebus corruptis: quaꝝ eẽ oīo corrũpit. stat ḡ istud dc̃m in hoc: ꝙ etsi inꝛruptũ nõ possit redire idẽ numero: tuʒ q̄a esse aīe intellectiue est idẽ qd̃ eẽ totius. ꝛ mã manet eadẽ. ꝛ sic in nullo ptinẽte ad s̄bam hoīs facta est interruptio essentie ideo possibile est hoīem redire eundem non sic in alijs corruptis. ¶ Contra h⁹ ꝑmo aucte aug⁹. 22. de ci. dei. c. 20. loquẽs de carne reddenda hoī in resurrectõe. et si inquit oībus pũsset modis. nec ulla eius mã in ullis nature latebris mansisset. Uñ vellet eã repararet oīpotens. ḡ totaliꝛ destructũ ꝛ corruptuʒ in totali esse põt idẽ reparari. ¶ Preterea ꝑ rõem si destructũ esset adnihilatũ illud nihil sequens adnihilatõem eius esset eiusdẽ rõnis cũ nihilo qd̃ erat termin⁹ a quo creatõnis pʒ quia ille mutatões opposite hñt ideʒ ꝑ termino. vna ꝑ termino a quo. alia ꝑ ꞇmino ad quẽ. Sed nihil p̄cedẽs creatõem nõ repugnabat q̄n illud cui opponiꝛ poꝛat creari. ḡ ꝛ post adnihilatõem poterit idem creari. ¶ Confirmatur ratio: quia planum est ꝙ ex pte cause rẽanet eadem potestas. ex pte auteʒ lapidis esto ꝙ lapis sit adnihilatus tanta ẽ possibilitas simpliciꝛ adesse post adnihilationẽ quanta ante creatõem: quia nõ magis includit ꝯtradictionẽ. neqʒ illud nihil in quod cessit lapis magis priuat possibilitatẽ: quia non ꝑuaret nisi tãꝙ oppositũ sed eidem ꝛ equaliter opponebaꝛ añ creatõem. ¶ Preterea in hoīe est aliqua entitas positiua que neqʒ est ꝑsmãlis nec formalis nec ptes sic̃ ꝓbatuʒ est tertio libro di. ij. ꝛ ad ꝑpositũ suffic̃ repetere vnã rõnem. q2 aliq̄d ẽ ibi cãtũ a cãis intrisec: ʒ nec cã mãl' nec formal' ẽ cãta a cãis intrinsec. nec ãbo sil'. ḡ aliq̄ alia entitas a causis diuisim acceptis. ꝛ illa destruiꝛ alioq̄n hõ non esset ve mortuus: quia non esset corruptio total' en

Quātū₃ igitur. Ad istū articulū dico ꝙ possibilitas est ex ꝑte dei ex oīpotētia eius. Q̄ si sit possibile alȳ cāe de hoc nō tracto h̄. sed. q. 3. dicetur. Et ex pte obiecti est possibilitas simplr. quia nō includit ɔtradictōem. ꝛ hoc ꝓbatū est ꝛ auctē ꝛ rōne. cōtra primā opi. ꝛ h̄ siue reducat᷑ sine mutatōne siue per mutationem: quia vtrunq₃ est possibile sicut argutum est contra secūdam opinionem.

De secundo articulo si resurrectōem fore possit ōndi rōne nāli de hoc statim in ꝓxima. q. Sed ꝓ nunc maxima est ɔclō ex ueritate fidei. hanc. n. ueritatē tanꝙ̄ articulū fidei exꝑmit tam symbol' aploꝝ carnis resurrectōem: ꝙ̄ symbolū nicenū ꝛ expecto resurrectōem mortuoꝝ: ꝙ̄ symbolū anathasȳ. oēs homines resurgere habēt cū corpibus suis ꝛc̄. istud aūt ualde exꝓsse hr̄ in multis locis scripture utpote. Jo. v ꝛ Ma. xxv. ꝛ apo. i. cori. xv. ꝛ i. thes. 4 ꝛ. ȳ. Mach. xȳ. nisi eos qui ꝛc̄.

Ad argumēta. Ad ꝑmū salomō fuit ibi contōnatoꝛ nunc allegans ꝓ pte stultoꝝ nunc respondēs ꝫm sniam sapientum. ꝛ illud dictu₃ est ɔcionando ꝓ stultis. Sed contradicit᷑ illi postea. c. ulti. ibit homo in domum eternitatis sue. ꝛ finē loquēdi oēs pͥter audiamus deū time ꝛ mādata eius obſua hoc est ois homo. ¶ Ad 2^m^ ꝛ si celu₃ nunꝙ̄ attereret᷑ quantū ad ſb̄am: tamē atteretur quantū ad efficaciā uel influētiam in ista inferioꝛa generando ꝛ coꝛrūpendo: quia post iudicium cessabit ista influentia: ꝛ quo ad hoc intelligi potest illud Coꝛ. vȳ. pͥterit figura huius mundi. vel posset dici ꝙ loquit᷑ de illo celo de quo loquitur pe. in canonica sua: celi caloꝛe soluent᷑: quod non intelligit᷑ nisi de celo elemētari. ¶ Ad aliud ph̄s ibi distinguit circulationem in coꝛpoꝛibus celestibus a circulatōe in coꝛruptibilib' q₂ ibi supra nō coꝛrūpitur ꝑ motū: ꝛ iō redit eadē nō sicut accipiēs esse per istu₃ motū. sed sit pn̄s eidem pti ꝑ motu₃ reducentē. sed circulatio i istis inferioꝛib' est ꝫm coꝛruptōem foꝛme ſb̄alis ꝛ reductōem eius. ꝛ ideo nō sic redit idem. an vlr negat idē numero posse redire. de h̄ q. 3. ¶ Ad ultimū posset dici ꝙ ɔpositu₃ pōt idem redire l₃ nō redeat vnio eade₃ ptium. quia illa vnio nō est de essentia totius. nec illa vnio est illa entitas total' que est ex ptibus. nec foꝛme ill' entitati s₃ q₂ vnio est simplr necīo reqsita ad entitatē totalē: ꝛ nō vi₌ aliquid esse idē numero nisi illud sit idē numero qō necīo reqrit᷑ ad ipm. ¶ Ideo verius vi₌ ꝙ vnio redibit eadē. ꝛ hoc si accipiat᷑ ꝓ illa relatōne ptiū vnitaꝝ ad inuicē. nō aūt pro ipsa passione que nō manet nisi i instanti resuscitatōis. illa. n. pōt poni alia. sic ꝛ illa mutatio est alia a generatōe: ꝛ cū arguit᷑ ꝙ illa vnio fuit interrupta. dico ꝙ interruptum potest redire idem nūero: ꝛ non tm̄ absolutum: sed respectus si extrema eius redeant eadem numero Credo enim beatam Mariam habuisse eandē relatōem ad filium post passionem quā habuit ante christi passione₃ ꝛ tn̄ fuit interrupta. ꝛ in moꝛte christi ꝓpter destructōnem termini. ꝛ in moꝛte marie ꝑpter destructōem fundamenti. ¶ Et si dicas ꝙ ɔtradicere videt᷑ illa Rn̄sio sibi ipi. quia negat vnionē passionē redire eandē: ꝛ tamen illa est necīa ad fieri totius. ꝛ ꝫm istud dcm̄ nō potest aliquid redire idē nisi illud redeat idē: qō est necessariū ad eē ei'. ¶ Rn̄° esto ꝙ vnio ut est passio sit necīa ad fieri totius. seqtur ꝙ nō est idē fieri ipsi' totius: nisi sit eadem vnio. ꝛ ɔcedo. ꝛ tunc uel neutrū erit idē qō est ꝓbabile. q₂ illa vnio ut dictū est nō erit eadē cu₃ gn̄atōe hominis uel vtrunq₃ poterit esse idem: quia non est ibi contradictio.

karty przestawione

Secundo quērō vtrū posset esse notuꝫ p rōnem naturalē resurrectionē generalē hominū esse futurā. ꝙ sic. desideriuꝫ nāle nō pōt esse frustra. ꝯmē. ij. me. sed hō nāle desideriū hēt ad semp esse: ⁊ istud desideriū pōt esse notū p rōnem nālem ⁊ ꝙ illō nō sit impossibile. g̊ ⁊c̄. ꝓbatio minoris: qꝛ non fugit aliqͩ nāliter nisi ꝟtute nālis desiderij vl' amoris ad aliud sed nāliter fugit hō mortē: hoc patꝫ per expientiā. pꝫ etiā per illud aplī ad Coꝛ. ij. Nolum' expoliari sed supuestiri. ¶ Pꝰ nāliter notū est ꝙ beatitudo nāliter appetitur. hoc pꝫ ⁊ ex. j. Ethic. de beatitudine in gnāli ⁊ ex. x. de beatitudine i speciali. sed notū est p rōnem beatitudineꝫ nō posse esse nisi sempiternā. g̊ notū est p rōnem nālem hōiem esse ordinatum ad aliquā pfectōem sempiternā. ꝓbatō mi. Aug. li. xiij. ō tri. c. viij. ꝓbat illud p rōnem sic: morientē vita ipa deserit: si beata: aut g̊ nolentē deserit aut volentem aut neutrū. si nolentē: quō est btā vita q̄ ita est in volūtate ꝙ nō sit in ptāte. si āt volentē: quō vita btā erat quaꝫ noluit q̄ habebat. si dicas neutruꝫ: nec nolle: nec velle. sed nec illa btā est vita q̄ talis ē vt quē btm̄ faciat amore ei' indigna sit. ¶ Preterea: nāliter notū ē qꝛ tota spēs nō caret fine suo quin illū in aliquo indiuiduo ꝯsequat̄. sꝫ nāliter notū est beatitudinē esse finē speciei humane g̊ ⁊ hōiem posse ꝯsequi illā saltē in aliq̊ indiuiduo. sed nō pōt eam ꝯsequi in vita ista ꝓpter multas miserias ꝯcomitātes eā: puta varietas fortune ⁊ infirmitas corpis: impfectio scie ⁊ ꝟtutis: et instabilitas ⁊ fatigatio in exercēdo actus pfectos intm̄ vt nulla opatio quantuncūqꝫ in ṗnci° est delectabilis possit cōtinue esse delectabilis: immo p eā fatigato delectabil' erit cessare ab ipa. ⁊ notū est p rōnem nālem opatiōem beatificā nō eē fastidiosam nec pōt hꝛi a sola anima sepata: qꝛ in hoc hō nō ꝯsequit̄ finē suū. g̊ habebit̄ in alia vita a toto cōiuncto: et p ꝯn̄s ad min' vī p rōnem nāleꝫ ꝯcludi in quib' hō ad finē suū ptinget. ¶ Preterea: p ratōem nālem notū est ꝙ omīs spēs q̄ est de integritate vniuersi ē perpetua: qꝛ totū integrū ē perpetuū. sed hō est spēs pfectissima saltē int̄ ista inferiora. sum'. n. nos q̊dāmodo finis omniū. ij. physic. g̊ ⁊c̄. ¶ Oppo^m Aug. xiij. tri. c. ix. loquēs de vita immortali vel sempiṫna. Hac inq̄t vtrū careat humana nā nec pua qō est. humāis q̄ppe argumētatōibus hāc inuenire conātes vix pauci magno p̄diti ingenio vacantes ocio doctrinisqꝫ subtilissimis eruditi ad indagandaꝫ soli' aīe immortalitatem puenire potuerūt. ¶ Iteꝫ Act. xvij. dī de quibusdā atheniensib' audientib' paulū ꝙ dicebat nouoꝝ demonioꝝ videbat̄ denūciator esse: qꝛ iesuꝫ ⁊ resurrectionem annūciabat eis: ⁊ tm̄ illi athenienses erāt phi multū vigentes rōe nāli. patet de dionisio ꝯuerso q̄ fuit vn' eoꝝ g̊ istud qō videbat̄ eis ita remotū a vitate nō videt̄ bn̄ esse notū p ratōem naturalem. vn̄ ⁊ omīa q̄ adducit ibi paulus nō sunt nisi quedā psuasiones pꝫ ibi. ¶ Preterea act. xxvj. cū dicēt paulus: Si passibilis xp̄us si ṗmus ex resurrectōe ⁊c̄. Festus magna voce dixit: Insanis paule.

Respondeo hoc manifestum ē: ꝙ si rō aliq̄ resurrectōeꝫ ondīt oportet ꝙ accipiatur ex aliq̊ qō est ꝓprium hōis: ita ꝙ nō cōueniat aliīs corruptibilib'. hoc aūt nō est mā etiā incorruptibil'. nec forma aliq̄ destructibilis: qꝛ etsi talis sit in hōine ⁊ excellētior omī forma bruti: tn̄ ex illa nō pōt sumi rō sufficiēs ad ꝓbandum resurrectiōem totius. g̊ oportet ꝙ accipiat̄ a forma specifica hōinis vl' ab opatione ꝯueniēte homini s̄m illaꝫ formam. ¶ Primo mō ꝓcedendo ex trib'

titat̃ hoīs: ꝛ tñ illa entitas reparabitur eadē numero alioq̄n nō esset idē homo numero. ¶ Preterea si deus in h instāti a. ꝛ illo tp̄e medio vsq3 ad. b. ꝛ in instā ti. b. ꝯseruaret istud esse ꝯcederet ꝙ͛ ess3 oīo idē numero. g̊ si in a. ꝯseruat ꝛ iterꝫ in instāti. b. ꝛ in tp̄e intmedio esse nō cō seruat. adhuc erit idē: ꝛ tñ erit intruptū in tp̄e intmedio. Probatio ꝯn̄tie: quia idemptitas illius eē ut est in. b. ad se ip sū ut est in a. nō dependet essentialit̃ ex ꝯseruatōe ꝑ tp̄e illo medio. q2 neq3 ut a causa formali. neq3 ut a q̄cunq3 cā essen tiali. ¶ Hoc etiā ꝓbat̃ aliter: q2 alioqui nō posset deus idē esse creare in alio in stanti posteriori qḋ in instāti priori cre at. q2 si in instanti p̄ori creat: ꝛ in tp̄e se quenti ꝯseruat esse idez: ut ꝯseruatu3 in tp̄e illo essentialit̃ reqreret̃ ad idempti tatē illius esse in instāti. b. ꝛ tūc si nō es set ꝯseruatū in illo tp̄e sed p̄mo creatu3 in. b. nō posset creari idē. ¶ Preterea di uersitas posterioris nō arguit diuersita tē p̄oris essentialr̃: s3 illa instātia ad ip̄m esse pmanēs sunt posteriora essentialit̃ ¶ Unde ꝛ illud esse mãet idē in q̄buscūq3 instātibus succedentib᷒. g̊ siue fiat cōica tio inter illa instātia siue nō n̄ min᷒ ip̄m esse poterit eē idē. Uel sic si esse eēt in. a ꝛ in tp̄e sequēti. ꝛ in. b. eēt idē in. a. ꝛ in b. g̊ si destruat̃ posterius eo qḋ est dura re in tp̄e intmedio adhuc nō necessario ex hoc sequetur diuersitas eius in. a. et in. b. ¶ Preterea. ex illa radice ꝙ͛ eē sim pliciter interruptū uel destructū nō po test redire idem sequunt̃ inconueniētia p̄mo ꝙ͛ deus nō posset brutū resuscitare idē numero. cuius oppositum non nun q̄ꝙ͛ legitur miraculose factū a sanctis: ut patet de tauro que3 suscitauit Syluester in legenda eius. ꝛ hoc deo negare eē pos sibile videtur magne infidelitatis: ꝛ ta men sensitiue eius est destructio ꝛ inter ruptio. ¶ Sequeret̃ etiā ꝙ͛ oīa acciden͡ᵃ que corrūpunt̃ in corruptōe hoīs vlit̃er ante resurrectōem nō possunt eade3 nu mero redire. ꝛ tunc nō haberet hō resu scitatus eandē ꝓpriā passionē numero q̄ꝙ͛ p̄us: quia illa ꝓpria passio nō mãsit post mortē: quia erat totius ut totius: ꝛ nō aīe tm̄. ꝯn̄s autem est impossibile ꝙ͛ sit idē sub sp̄ē: ꝛ tñ non habeat eandem passionē. ¶ Sequeret̃ etiā de alĳs accn̄ti bus ꝙ͛ potentie aīe q̄ ſm istū sunt accn̄a cū nō sint accn̄a solius aīe: sed totius cō positi ſm ph̄m in p̄ncipio de sensu. ꝛ p̄ᵒ de somno ꝛ vigilia: ꝙ͛ non possent redi re eadē. ꝛ ita nō habent eandē potentiā auditiuā uel visiuā ꝛ sic ḋ singul̃. ¶ Se queret̃ etiā ꝙ͛ nō haberet eandem quan titatē: quia illa non manet. nec in mate ria sola manēte. nec in anima intellecti ua. ¶ In alio videt̃ peccare p̄mo q2 pōit totū esse hoīs manere nō interruptum p̄mo quia ut ꝓbatū est p̄us entitas tota lis interrumpit̃. ¶ Secūdo: quia eē aīe intellectiue nō est esse totale hominis ut ipse accipit: quia omne ens habet aliqḋ esse ꝓpriū. hō ut hō est aliqḋ ens nō tm̄ aīa. g̊ h3 aliqḋ eē ꝓprium ꝛ non tm̄ esse aīe. ¶ Preterea. iste in hoc ꝯtradicit sibi ipsi q2 alibi dicit ꝙ͛ status aīe in corpoī est ꝑfectior q̄ꝙ͛ status eius extra corp᷒: q2 est ꝑs compositi. ꝛ oīs ꝑs materialis re spectu totius. Et tunc arguit̃ sic. qḋ hēt totaliter idē eē ꝓpriū nō est imꝑfectius ex hoc solo ꝙ͛ nō cōicat alĳ illud eē sed ꝑ te aīa totalit̃ h3 idē esse sepata qḋ ꝯiū cta. immo esse qḋ ē totale esse hoīs quā doq3 cōicat̃ corpi. g̊ ipa in nullo ē iperfe ctior ꝓ eo ꝙ͛ non cōicat idē esse corpori Ma. apparet q2 ꝑfectōr nāliter p̄suppo nit̃ ei qḋ est cōicare ꝑfectionē. g̊ nō ē ma ior uel minor ꝑ hoc ꝙ͛ cōicat uel nō cōi cat. ꝛ hoc maxime sequit̃ si ꝑ talē cōica tionē nullū aliud esse ē tot᷒ q̄ꝙ͛ istud idē ¶ Pretera. ꝓbatum est supra in mate ria de eucharistia: ꝙ͛ in hoīe est alia for ma substantialis ab anima intellectiua ꝛ per ꝯsequens cum cuiuslibet forme sit dare esse in aīa intellectiua nō est totale esse cōpositi. Et istud etiā pōt adduci ꝯ

p̃mū quia illa forma interrūpit̃ ſm eſſe
ꝛ tamē reducitur eadē. ¶ Ad ꝓbatiōem
quā innuit in ꝯtrariū ꝙ tūc vnio aie et
corpis eſſet accidentaliſ. ꝯña eſt negāda
quia ſicut vnio nō eſt nihil ad aliquid:
ꝑ ꝯñs eſt entis ad ens. ita eſt hñtis eſſe
ad hñſ eſſe. quia nō capio ꝙ aliquid ſit
ens extra cām ſuā: qn̄ habeat eē ꝓpriuz
ḡ ens eſt ꝑ ſe ꝯponibile cū ente ſicut ꝑ ſe
receptiuū cū ꝑ ſe recepto. ꝛ hñs eſſe ꝓp
um cū habēte eſſe ꝓpriū. nec eſt vnio ac
cidentalis: qꝛ iſtud eſt ꝑ ſe ꝑfectibile. ꝛ il
lud ꝑ ſe ꝑfectō. qꝛ ſi habere eē tolleret ꝑ
ſe rōnē ꝑfectibilis. ḡ non poſſet aliquid
eē ꝑ ſe ꝑfectibile niſi nō ens. ¶ Aliť poni
tur ꝙ qꝛ natura nō agit niſi ꝑ motuz ꝛ
mutatōem: iō nō pōt reducere idez nūe
ro: quia motuſ uel mutatio nō pōt redi
re idem numero. deus aūt pōt ageř nō
ꝑ motū nec ꝑ mutatōnem. ¶ Et iō ꝑ op
poſitū redit idem numero. ¶ Et ad hoc
pōt adduci aliud qd̄ tāgit iſte: ꝙ qꝛ deꝰ
reſpicit ipam mām ut q̄d pōt in ipſam
ut in nullo mō diſtinctā formā quācūz
impmere. nā ut eſt q̄d eſt oīo indiſticta.
ꝛ ita pōt formā eandē ſemper imprimē
dū mā manet eadē. mā āt ut ſic māet ſē
per eadē. ſ; agens nāle nō reſpicit mām
ut q̄d iō non pōt indifferenť quācunq;
formā inducere in ipſā quācūq; manen
tē eandē: ꝛ ita nō eandē formā inducere
¶ Contra iſtud p̃mo ad ꝓpoſitū falſuz
ſupponiť. ſ. deus nō agit ꝑmutatiōez re
ſuſcitando. qd̄ ꝓbať: qꝛ mā p̃fuit ſub p̃
uatōe forme ꝛ fit ſub forma. ḡ ꝑ actiōez
agentis tranſit a p̃uatōne ad formā. ſed
tranſitus talis ꝓprie eſt mutatio: qꝛ to
ta ratio mutatōis ibi ſaluať. ¶ Qd̄ dic
ex alia parte de agente nāli. ꝯclo dubia
eſt. ꝛ tangeť. q. 3. ſ; rō nō ꝯcludit. qꝛ non
oportet ſi poſterius nō poſſit redire idē
ḡ nec p̃us ſed mutatio eſt poſterior ipſa
forma. ¶ Et ꝯfirmatur iſtud: quia de fa
cto deus reſuſcitanſ nō reducit eandem
mutatōem numero. quia reſuſcitatio n̄
erit eadē mutatio cū gn̄atōe: tn̄ eadē for
ma reduceť. vn̄ fallā ꝯñtis eſt ex diſtincti
one mutationū inferre diſtinctiōem ter
minoꝝ. ecōuerſo. n. bn̄ ſequiť: ꝙ ſi alia
forma acquiritur ꝙ ſit alia mutatio. ſ;
eadē poteſt bn̄ acquiri diuerſis mutatō
nibus: ſicut ꝛ idem ubi ſpē pōt acq̄ri di
uerſis motibꝰ localibꝰ ſpē: utpote motu
circulari ꝛ motu recto q̄ adeo ſunt alte
rius rōnis ut nō ſint ꝯꝑabiles. vij. phi.
¶ Augꝰ. etiā de. 3. trini. c. ix. vult ꝙ idem
ſpē poſſit gn̄ari equoce ꝛ vniuoce: ꝛ tn̄
mutatōes ſunt alterius rōnis. ¶ Probō
etiā ad hoc añs. ſ. ꝙ mutatio nō pōt re
duci eadē numero n̄ valet: quia etſi vni
tas totius ex partibus ſit ꝯtinuitas ꝑtiſ
cum parte: tamen vnitas ſiue idēptitas
ꝑtis ad ſe ipſā non eſt ꝯtinuitas eius ad
aliam ꝑtem. ſi ḡ interruptio ponat non
ꝯtinuitatem poſterioris ad p̃us nō ſeq̄ť
ꝙ tollat idēptitatē illius ad ſe ipſam.
¶ Et ꝙ illa opi. tangit de reſpicere mate
riam ut q̄d eſt. tactuz eſt ſupra in maťia
de eucharistia di. 10. q. ij. ſi eni aliquem
intellectum bonuz haberet ꝓpoſitō for
ſan eſſet ille ꝙ deus nō reſpicit materiā
ut ordine quodā trāſeuntem a forma i
formā quomodo agens naturale necio
reſpicit: quia nō pōt immediate trāſire
de quocūq; in qd̄libet ſed hec differenᵃ
nihil facit ad poſſe reducere idez nume
ro uel nō. quia ille ordo reſpicit formaſ
ſm ratiōes ſpecificas. nō autem ſm idē
ꝑtitatem uel diſtinctiōem earum. qꝛ nō
poteſt ſtatim ſuccedere forme vini niſi
aceti forma: ꝛ nō econuerſo immediate
ſed ꝙ huic forme vini ſuccedat uel illi
indifferens eſt. ſicut indifferenter ex hᵒ
igne uel illo generatur aqua. ergo agēs
reſpiciēſ ordinem formarum in trāſmu
tatōe. ita poteſt habere aliquid p̃cedēs
formam inducendā ab ipſo ſicut ſi ime
diate ageret ſine tali ordine: ꝛ per conſe
quēs ſi abſolute ſit ſibi poſſibile reduce
re idem numero nō impedietur per hᵒ
ꝙ determinatur ad talem ordinem for
marum in agendo.

Egidius theore prima

noſcit aliqd ſub ratōe indifferēti ad co lorem ꝛ ad ſonū. ergo cognitio illa que ē alicui᷒ ſub rōne ꝯmunioꝛi quocunqꝫ ꝑmo obiecto etiā ſuꝑmi ſenſus nō pōt eſſe aliq̄ ſenſatio. ¶ Tertiū ꝓbat idē: qꝛ nulla ſenſatio pōt eſſe diſtinctiua ꝑmi obiecti ſenſibilis. i. cōmiſſum ab eo qd nō eſt tale: qꝛ nō pōt eſſe vtriuſqꝫ extre mi. ¶ De relatōibus ꝯſequentib᷒ alia nō ſenſibilia int̄ ſe vel inſenſibilia ad ſenſi bilia: patꝫ ꝑ idem ꝙ ſenſus nō pōt in il los: multomagis patet de relōnib᷒ iſtis que dicunt̄ ratōis. qꝛ ſenſus nō pōt mo ueri ad cognoſcendū aliquid niſi qd in cludit̄ i obiecto ſenſibili vt ſenſibili. ha bitudo ratōis nō includit̄ in aliq̄ vt exi ſtens ē. ſenſus aūt exiſtētis ē vt exiſtens eſt: ꝛ ꝑ hoc poſſet ꝓbari ꝑmum etiā de actu vli: qꝛ vli in actu repugnat eſſe ex iſtens vt ē exn̄s. ¶ Aliud de reflexiōe ſu per actū ꝛ potentiā ꝓbat̄ ꝑ hoc: qꝛ q̄tū nō eſt reflexiuū ſuꝑ ſe. ¶ Alia duo de cō poſitōe ꝛ aſſentire ꝯpōi ꝛ de diſcurrere ꝛ aſſentire cui᷒ diſcurſus ꝓbant̄ ex rela tione rōnis: qꝛ illa nō ſunt ſine relatiōe rōnis. ¶ Cōſequētia ꝑ entitatis ꝓbatur ſic: ſi talis act᷒ eſt in nobis formalit̄ cuꝫ nō ſit ſub^a nr̄a. qꝛ qn̄qꝫ ineſt: qn̄qꝫ non ineſt. g̊ opoꝛtet dare ſibi aliqd receptm̄ ꝓpꝛiū: nō aūt aliqd extēſum: ſiue ſit ꝑs oꝛganica: ſiue totū cōpoſitū: qꝛ tūc iſta eſſet extēſa: nec poſſet eſſe talis q̄lis dc̄a eſt circa obiecta q̄lia dicta ſunt. g̊ opoꝛ tet ꝙ inſit ſm̄ aliquid inextēſum. ꝛ ꝙ il lud ſit formalit̄ in nobis: illud non pōt eſſe niſi anima intellectiua: qꝛ quecūqꝫ alia forma ē extenſa. ¶ Uel alit̄ pōt pro bari iſta ꝯn̄tia eūdo ad ꝯditōes obiecti illi᷒ actus: qꝛ quelibet forma inferioꝛ in tellectiua ſi hēt opationem: hꝫ ꝑciſe re ſpectu obiecti ſub rōnib᷒ oppoſitis iſtis rōnibus dictis. g̊ ſi habem᷒ opationem circa obiectū ſub iſtis rōnibus: illud nō inerit nobis ſm̄ aliquā formā aliam ab intellectiua. ergo ineſt nobis ſm̄ intelle ctiuā. ergo intellectiua formaliter ineſt nobis. alioq̄n alit̄ nō eſſemus formalit̄ opantes ſm̄ illā opatōem. ¶ Ex 2^a opa tione humana. ſ. volūtate pōt probari idēꝫ: qꝛ hō eſt dn̄s ſuoꝝ actuū: ita ꝙ in ptāte ei᷒ eſt determinare ſe ad hoc vel op poſitū: ſicut dictū ē di. xxiij. ſcdi. q. xij. Et etiā nō tm̄ ex fide: ſed etiā ꝑ ratōem nālem. illa aūt indeterminatio nō pōt po ni in aliq̄ appetitu oꝛganico vel extēſo: qꝛ quilibet appetit᷒ oꝛganicus vl' mate rialis determinat̄ ad certū genus appe tibiliū ſibi ꝯueniēs: ita ꝙ illud appꝛehē ſum nō pōt nō ꝯuenire nec appetit᷒ nō appꝛobare. g̊ voluntas qua ſic indetermi nate uolumus eſt appetit᷒ nō alicui᷒ ta lis forme. ſ. materialis: ꝛ ꝑ ꝯn̄s eſt alicu ius excedentis oēm talem. hī᷒ ponimus intellectiuā. ꝛ tūc ſi appetitus ille ſit for maliter in nobis qꝛ ꝛ appetere ſequit̄ ꝙ forma illa ſit forma noſtra.

De ſcd̄a ꝓpoſitione ꝑncipali que eſt ꝙ anima intellectiua ē immoꝛtalis ꝓcedit̄ ſicut d ꝑ^a. ꝑmo adducēdo auctes phoꝝ q̄ hoc ſenſerūt. Ariſ. 2. de aia dicit ꝙ intellect᷒ ſepat̄ a ceteris ſic̄ perpetuū a cōꝛuptibi li. Si dicat̄ ſepatur q̄tum ad opatōem. ¶ Cōtra: ex hoc ſequit̄ ꝓpoſitū: qꝛ ſi pōt ſepari ſm̄ opatiōem ꝛ ſm̄ eſſe: ſm̄ ipm .j. de aia. ¶ Ph̄. 3. de aia ponit̄ dr̄ia inter ſenſum ꝛ intellcm: qꝛ excellēs ſenſibile coꝛrūpit ſenſuꝫ: ꝛ ꝓpt̄ hoc poſtea min᷒ ſentit min᷒ ſenſibile. nō ſic ē de intellcu immo poſtq̄ intellexerit ſumma intel ligibilia magis intelligit inferioꝛa. g̊ in tellect᷒ nō debilitat̄ in opando: ꝛ tūc vl tra ſequit̄ ꝙ ſit incoꝛruptibil' in eēndo. ¶ Ph̄. xij. meta. c. j. mouētes cāe velut ꝑus exn̄tes. q̄ aūt vt rō. i. foꝛ^a ſil' ſupple cuꝫ cāto vt toto. qn̄. n. ſanat̄ hō tunc ꝛ ſani tas ē: ſi aūt poſteri᷒ aliqd manet ꝑſcru tandū eſt. in quibuſdā. n. nihil ꝓhibet vt ſi anima eſt tale nō omis: ſed intelle ctus. g̊ vult dicē ꝙ intellectus ē foꝛ^a ma nens poſt ꝯpo^m ſꝫ nō aīn. ¶ Ph̄. 6. de aiali bus reliquit̄ ſol' intellectū deforis adue

De īmoꝛl[ita]te aīe

uire. ğ nõ accipit esse p gnãtõem: sȝ a cã extrinseca. nec p ɔñs põt accipe nõ esse p corruptõem. nec p aliquaȝ cãm corruptiuã: qꝛ eius eẽ nõ subest alicui tali cãe cũ sit a cã supiori immediate. ¶ Preterea. ex dictis phi formant̃ alique rões. est. n. vnũ pncipiũ apud eũ ꝙ nãle desideriuȝ nõ est frustra. nũc aũt in aia est nãle desideriũ ad semp eẽ. ¶ Preterea. vij. metha. vult ꝙ mã est q̃ res põt esse ⁊ nõ eẽ ğ illud qd nõ hȝ mãm nõ hȝ talẽ potentiã nõ essendi. intellectiua nõ hȝ materiam fm eũ qꝛ est forma simplex. ¶ P. 3°. ethico. vult ꝙ fortis dȝ se exponẽ morti p re publica. ⁊ .9. ethi. vult idẽ. ⁊ fm iudicium rõnis nãlis. ğ fm rõeȝ naturalẽ põt cognosci immortalitas aie. Probatio illius ɔñtie. qꝛ nullus pp̃ter qdcũqȝ bonũ v̇tutis uel in se uel in alio uel cõitatis. dȝ uel põt appetere oio nõ esse suũ qꝛ fm Aug°. 3. de li°. ar. nõ esse non põt appeti. nũc aũt si aia nõ esset imortalis moriẽs accipet non esse totalit̃. ¶ P. argu it vnus doctor ex v̇bis phi sic: ꝙ corrũpitur. corrũpit̃ p ɔtrariũ aut p defectuȝ alicuius necẽio reqsiti ad esse eius. sȝ aia intellectiua nõ hȝ ɔtrariũ nec eẽ corpis est simplr necessariũ ad eius eẽ. qꝛ habȝ ppriũ esse p se. ⁊ idẽ in corpe ⁊ extra corpus. nec est dĩa nisi ꝙ in corpe cõicat illud corpi extra corp⁹ nõ cõicat. ¶ P. simplex nõ põt separari a se ipso: aia ẽ simplex. ğ nõ põt separi a se ipsa. nec p ɔñs separi a suo esse: quia nõ per aliam formã a se hȝ esse. Secus est de ɔposito qd hȝ esse p formã: que forma põt separari a mã. ⁊ ita esse ɔpositi destrui. ¶ Sed oppositũ videt̃ phos sensisse. qꝛ in fine. 7. metaph. ex intentõne vult ꝙ oẽs ptes q̃ possunt manere sepate a toto sunt elemẽta. i. ptes mãles. sicut ipse accipit elemẽta. ⁊ p̃ter tales necesse est ponẽ in toto aliquã formã que totũ est illud quod est que nõ posset manere separata a parte mãli toto non manẽte. ergo si concessit aiam intellectiuã esse formã hois: sic pȝ

ex pbatõe p̃cedente: nõ ponit eã maner̃ sepatã a materia toto nõ manente. P. pncipiũ videt̃ apud eũ qd incipit esse ⁊ finit esse. vñ pmo de celo ɔ platonẽ vid̃tur hr̃e p incõpossibili: ꝙ aliqd incepit ⁊ sit ppetuũ ⁊ incorruptibile. ⁊ .3. phis. c. de infinito. Cuius est pncipiũ ei⁹ finis est. ¶ Potest dici ꝙ licet ad illã secundã ppõem pbandã sint rões pbabiles: nõ tñ demõstratiue. immo nec necessarie. ¶ Et ꝙ adducit̃ p ea fm pmã viã de auctõibus phoꝝ duplr̃ põt solui. vno° qꝛ dubiũ est qd phs circa hoc sensit. varie. n. loquitur in diuersis loci: ⁊ habuit diuersa pncipia ex q̃rũ aliqbus vi͛ seq̇ vnũ oppo͛m ex alijs aliud. vnde pbabile est ꝙ in illa ɔclusione semp fuerit dubius: ⁊ nũc magis accedere ad vnã ptẽ nunc ad aliã iuxta qd tractabat mãm ɔsonã vni parti magis q̃ꝫ alteri. ¶ Est ⁊ alia rñsio realior qꝛ nõ oia dcã a phis assertiue erant ab eis pbata p necẽiam rõnem nãlem: sȝ frequenter nõ habebãt nisi quasdã pbabiles psuasiones uel vulgarẽ opi. p̃cedentium phoꝝ. vnde dicit phs. ij. de celo et mundo in. c. de duabus q̃stionib⁹ difficilibus loquit̃ temptando dicẽ qd vi͛ dig͛m reputãtes pmptitudinẽ magis iputari v̇ecũdie q̃ꝫ audacie. siqs pp̃ter phiaȝ stare ⁊ puas sufficiẽtias diligit: de q̃b⁹ maximas habemus dubitatões. vnde pue semp sufficientie suffecerũt phis: ubi nõ poterant ad mãm peruenire ne ɔtradicerent pncipijs phie. Et in eodem ca° de alijs astris dicunt egyptij ⁊ babilonij a quibus multas credulitates habem⁹ de vnoquoqȝ astroruȝ. vnde quãdoqȝ philosophi acquiescunt pp̃ter suas persuasiones pbabiles. quãdoqȝ pp̃ter assertões suorum principiorũ p̃ter rationẽ necessariam. ⁊ illa responsio sufficẽt ad oẽs auctes lȝ essent exp̃sse ꝙ ñ cõcludũt ppo͛m ¶ Tñ rñderi pot p ordinẽ. p° ꝙ intelligit illã sepatõem nisi p̃cise in h°. s. ꝙ intellect⁹ nõ vtit̃ corpe in opando. ⁊ p h̃ ẽ incorruptibilis in opando loq̃ndo de

propõnibus ɔcludit ꝓpositum. ⁊ si ille oẽs rõe nãli essent note haberem⁹ ꝓpositum. Sũt aũt ille. pᵃ: anima intellectiua est forma hõis specifica. 2ᵃ: anima ẽ incorruptibil. ex quib⁹ sequit ꝙ forma specifica hõis sit incorruptibilis. addit 3ᵃ ꝙ forma specifica hõis nõ remanebit perpetuo extra totũ. Sequit ẽ ꝙ aliqñ redibit idem. Ista reditio iterata resurrectio vocat̃ ẽm dam. li. iiij. c. ix. Resurrectio ẽ scda eius qd dissolutuz ẽ surrectio. De istis ẽ tribus ꝓpõnibus qualiter note sunt p ordinez videam⁹. De pᵃ dĩ ꝙ est rõne nãli nota: qd ondit dupliciter. Uno mõ per auctes phoꝝ qui hoc asserebãt ⁊ nõ nisi rõne nãli notũ. Alio mõ adducendo ibi rõnes nãles ex quib⁹ istud ɔcluditur. De pᵃ arist. diffinit animã. 2. de anima ꝙ est act⁹ corpis phisici ⁊c. et in pnci° tertij. de pte autez anime q̃ cognoscit ⁊ sapit. vbi videt̃ ponere animã intellectiuã ptem saltẽ sbiectiuã anime ꝑus diffinite in cõi. Itẽ oẽs phi cõiter in diffinitõe hõis posuert rõnale tanq̃ eius dĩam ꝓpriam: p rõnale intelligẽtes animã intellectiuã esse ptez essentialẽ eius. nec breuit̃ inuenit̃ aliqs phs notabilis q̃ hoc neget lz ille maledictus Auerrois in fictiõe sua. 3. de aĩa: q̃ tñ nõ ẽ intelligibilis nec sibi nec alij ponat intellectũ: esse quandã sbam sepatã mediantib⁹ fantasmatib⁹ nobis cõiũgibilem: quã ɔiunctõem nec ipe nec aliqs sequax ei⁹ adhuc potuit explicare: nec p illã ɔiunctiõem saluare hõiem intelligere. nã ẽm ipm hõ formalit̃ nõ esset nisi quoddã animal irrõnale excellẽs per quandã tñ animã irrõnalez ⁊ sensitiuã excellẽtiorẽ alijs animab⁹. De scdo ad ꝓpoᵐ nõ inuenit̃ facilit̃ rõ a priori neq3 a posteriori ꝓpria: nisi ex ꝓpria opatiõe hõis: si quidez forma innotescit ex opatione sicut mã ex trãsmutatõe. Ex opatione ẽ intelligẽdi arguit̃ propositũ sic: Intelligẽ est ꝓpria opatio hõis. ẽ est a ꝓpria forma. ẽ intellectiua ẽ ꝓpria forma hõis. Sed ista rõ patit̃ instantia3: qa intellect⁹ ⁊ intelligẽ ẽm eos se habet passiue ⁊ nõ actiue. ergo illa ꝓpõ ꝓpria opatio est a ꝓpria forma. nõ ꝓbat intellectiuã esse ꝓpriã formã. siquidẽ ab ipa nõ est ista opatio ẽm eos: s3 ab obiecto intelligibili vel a fantasmate. Idõ ex illa opinione formo rõem alit̃ sic: Hõ intelligit formalit̃ ⁊ ꝓprie. ẽ anima intellectiua est ꝓpria forma hõis. añs videt̃ satis esse manifestũ ẽm auctem phi. 3. de aĩa ⁊. j. Ethic. q2 intelligẽ est ꝓpria opatio hõis. opatio aũt vt distinguit̃ ɔtra actionez seu factionẽ formalit̃ inest ipi operanti ⁊ nõ ab ipo in altero. ɔsilr. x. eth. in intelligẽ ponit felicitatẽ hõis. ⁊ manifestũ est ꝙ illa felicitas inest formalr homini. ẽ ⁊ illa opatio in q̃ ɔsistit. S3 tentandũ est ꝓbare añs p rõnem ɔtra proteruũ si neget: ⁊ hoc intelligẽdo in añcedente intelligẽ ꝓprie acceptum: p qd intelligo actũ cognoscendi transcendentẽ totũ genus cognitõis sensitiue. ꝓbatur ẽ illud añs vno° sic: hõ cognoscit actu cognoscendi nõ organico. ẽ intelligit ꝓprie. ɔñia patet ex rõe iã posita: q2 intellectio ꝓprie est cognitio trãscendens oẽ gen⁹ sensatõis. omis aũt sensatio est cognitio organica ex. 2. de anima. añs huius entimatis ꝓbat̃: q2 omẽ organuz det̃minat̃ ad certũ genus sensibiliũ ex. 2. de anima. ⁊ hoc idõ q2 ɔsistit ĩ media ꝓportione extremoꝝ illi⁹ generis. sed aliquã cognitiõem expimur in nobis q̃ nõ ɔpetit nobis ẽm tale organũ: qa tũc detminaret̃ ꝑcise ad sensiᵃ determinati generis cui⁹ oppositũ expimur: q2 cognoscim⁹ p talem actũ differentiã cuiuscũq3 generis sensibiliũ ad aliquid qd nõ ẽ aliqd illi⁹ generis. ẽ cognoscim⁹ vtrũq3 extremum. patet illa ɔñia ẽm phm sic arguentem. 2. de anima. c. de sensu ɔmuni.

Sed huic instat̃ pmo: q2 cognitio organica est q̃ inest ẽm determinatã partem corpis. illa aũt de q̃ arguit̃ ꝙ per ipam distinguim⁹ sensibilia a nõ sensibilibus

ineſt toti pmo: ⁊ iō nō p aliqđ organuʒ
ꝓprie loquendo tñ nō trāſcendit oē ge
nus cognitōis ſenſitiue ſm pfectiōeʒ: q꞉
ineſt pmo toti: ⁊ per ꝯñs ita eſt mãle ſic
illud qđ ineſt toti p ptem. ita.n. paſſio
totius eſt mãlis ſicut aliqd qđ ineſt toti
p partem. ¶ 2° negatur aſſumptū. ſ. q꞉ il
le actus nō ineſt ſm aliqđ organū: q꞉ in
eſt ſm organū fanᵉ: cuius ꝓbatio ē: q꞉ il
lo leſo impedit cognitio. Nec ꝓbatio il
la de deꝛminatiōe organi ad certū gen⁹
cogit: q꞉ fanᵃ extendit ſe ad oīa ſenſi
bilia. ¶ Sed 2ᵃ inſtantia excluſa eſt per
quoddã ibi tactum p illū actū diſcerni
mus totuʒ gen⁹ ſenſibiliū ab aliq̄ extra
totū illud gen⁹. nec illa ꝓbatio ꝙ impe
ditur ille act⁹ leſo organo fanᵉ ꝯcludit.
hoc.n. eſt ꝓpᵗ ordinē potentiarū illarū
in opando. nō autē q꞉ intellectio exerce
atur mediãte illo organo. ¶ Aliť ꝓbatur
añs pncipale: q꞉ aliq̄ cognitio immaťia
lis ineſt nobis. nulla aūt ſentētia pōt eē
immaterialis. g° ⁊c̄. ¶ Iſtud vocabulum
immãle eſt frequēs in vſu phi in ꝓpoſi
to: ſed videť ambiguū. pōt.n. ad ꝓpoᵐ
tripliciť intelligi. vel immãlis: q꞉ incor
porea. hoc mō: q꞉ nō opatur p partem
corporeã ⁊ organū: ⁊ tūc iſtud ē idē cuʒ
ꝓpōne iam poſita de nō organica. vel
alio mō immãlis: q꞉ nullo mō extenſa
⁊ tūc plus dicit ꝙ nō organica. etſi eniʒ
oīs organica ſit extēſa q꞉ recipiť in ex
tenſo: nō tñ ſoluʒ: q꞉ ſi reciperet in toto
ꝯpoſito pmo cū illud ſit extēſuʒ adhuc
eſſet operatio extēſa. ¶ Tertio mō pōt in
telligi immãlitas ei⁹ in ꝯpatione ad ob
iectū vt. ſ. reſpiciat obm̄ ſub rōibus im
mãlibus: vtpote inquãtuʒ abſtrahit ad
huc ⁊ nūc ⁊ hmōi q̄ dicunť ꝯditōes mã
les. ¶ Si g° ꝓbareť immãlitas 2° mō ve
rius habereť ꝓpoſitū ꝙ ex ꝓbatōe eius
pmo mō. ſed nō vi ſic poſſe ꝓbari niſi
ex ꝯditionib⁹ obiecti qđ reſpicit ille act⁹
niſi forte ex reflectiōe: q꞉ expimur nos
reflecti ſup actū talis cognitōis. q̄ntum
autē nō eſt ſup ſe reflexiuū. Et iō ab ob

iecto hui⁹ actus ſit finaliť ꝓbatio añte
dentis. ¶ Pꝰ: habem⁹ in nobis aliquã co
gnitionē obiecti ſub aliq̄ rōne ſub q̄ nō
pōt eſſe act⁹ eius aliq̄ cognitio ſenſitiua
g° ⁊c̄. añs ꝓbatur: q꞉ expimur in nobis
ꝙ cognoſcim⁹ actū vleʒ. expimur ꝙ co
gnoſcim⁹ ens vel q̄litatē ſub rōe aliqua
cōiori ꝙ ſit rō primi obiecti ſenſibilis ēt
reſpc̄u ſup̄me ſenſitiue. expimur ꝙ cog
noſcimus relatōes ꝯñtes nãs rerū etiaʒ
nō ſenſibiliū. expimur ꝙ diſtinguimus
oē genus ſenſibiliū ab aliq̄ qđ nō eſt illi
us generis. expimur ꝙ cognoſcim⁹ rela
tiones rōnis q̄ ſunt 2ᵉ intentiōis. ſ. rela
tioneʒ vlis generis ⁊ ſpēi ⁊c̄. ⁊ oppōnis
⁊ aliarū intentionū logicaliū. expimur
ꝙ cognoſcim⁹ actū illū q̄ cognoſcimus
iſta. ⁊ illud ſm ꝙ ineſt nobis ille act⁹ qđ
eſt p actū reflexū ſup actū rectū ⁊ ſuſce
ptiuū eius. ¶ Expimur ꝙ aſſentim⁹ ꝯple
xionibus ſine poſſibilitate ꝯdicendi vť
errãdi: vtpote pmis pncipijs. expimur
ꝙ cognoſcim⁹ ignotuʒ ex noto p diſcur
ſum: ita ꝙ nō poſſum⁹ diſſentire euidēᵉ
diſcurſus nec cognitōis illate. qđcunq̧
iſtoꝝ cognoſcē ē impoſſibile alicui ſen
ſitiue poᵉ attribuere. g° ⁊c̄. ¶ Siqs aūt ꝓ
terue neget illos act⁹ ineſſe homini: nō
eſt cū eo vlteri⁹ diſputandū: ſed dicendū
ſibi ꝙ eſt brutū: ſicut nec cū dicente: nō
video colorē ibi nō eſt diſputandū: ſed
dicendū ſibi: tu indiges ſenſu q꞉ cec⁹ es.
ita quodã ſenſu. i. pceptiōe interiori ex
perimur iſtos act⁹ in nobis: ⁊ iō ſiquis
iſtos neget dicendū eſt eū nō eſſe hoīeʒ:
q꞉ nō hēt illã viſionē interiorē quã aliȷ̄
expiūtur ſe hēe. ¶ Aſſumptū. ſ. ꝙ nullū
iſtoꝝ actuū pōt eſſe ſm aliquã potētiã
ſenſitiuã ꝓbať: q꞉ actu vle cognoſcitur
ſub tãta indifferentia ſub q̄nta ipm ſic
cognitū eſt ſimul dicibile. eſt aūt ſimul
dicibile de oībus ſingularib⁹ in quib⁹
ſaluať. ſic nō cognoſcit ſenſus. ¶ Sed de
2ᵃ eſt euidenti⁹: q꞉ nulla potētia pōt cog
noſcere aliqd ſub rōe vniuerſaliori ra
tione ſui ꝓprij obiecti: ſic viſus nō cog

illa corruptōe qua ṽtus organica corrū
pitur ꝓpter corruptōenm organi: ⁊ illa
sola corruptio cōpetit potētie organice
ẜm phm. ij. de anima. si senex acciperet
oculū iuuenis videret vtiq; sic̄ iuuenis
ğ ipsa poᵃ visiua non est debilitata vel
corrupta q̄tum ad opationem: sed q̄tū
ad organū tm̄. nec tñ ex illa ĩcorruptōe
intellectus: q2. s. nō habz organū p cuiꝰ
corruptiōem possit corrūpi in opando
sequit̄ ꝙ sit simplicit̄ incorruptibilis in
opando: q2 tūc sequeret̄ ꝙ in essendo si
cut tūc argutū est. sed tm̄ sequit̄ ꝙ non
ē corruptibilis in opando illo mō quo
poᵃ organica: tñ poneret̄ simplicit̄ cor
ruptibilis: iuxta illud. iij. de anima. In
tellectꝰ corrumpit̄ in nobis quodā inte
riori corrupto. ⁊ hoc p tāto: q2 ponere
tur pncipium ipsi toti ꝯposito opandi
opationem ꝓpriā eius. sed ꝯpositũ est
corruptibile. ğ ⁊ princiᵐ opatiuū eius.
Q2 aūt sit pncipiū opandi toti ⁊ opera
tio eius sit opatio totius: videt̄ Arist.
dicere. j. ō anima. ¶ Ad aliud dico ꝙ ex
cellens sensibile corrūpit sensum p acci
dens: q2 corrūpit organū: q2 soluit illaz
mediā ꝓpositōnem in q̄ consistit bona
dispositio organi. ⁊ p oppositũ intelle
ctus: q2 nō habet organū nō corrumpi
tur ab excellenti obiecto. sed ex hoc nō
sequit̄ ꝙ sit incorruptibilis nisi ꝓbetur
ꝙ nō depēdeat in essendo a toto qō est
corruptibile. ¶ Ad illud de. xij. metaph
dicit ꝙ Aristo. ponit illud sub dubio.
⁊ dic̄ forsan sed nō dicit forsan ad istud
ꝙ intellectꝰ manet posteriꝰ. i. post totuz
sed nō oīs anima sed intellectꝰ. ⁊ seq
tur: omnē nāq; impossibile forsan. vbi
dubitat an possibile sit oēm animā ma
nere post ꝯpositū. si ergo expsse asserat
pōt dici ꝙ tñ nō fuit p rōnem necessari
am demonstratuz: sed p ratiōes ꝓbabi
les psuasum. ¶ Ad illud valde dubiuz
est quid ipe senserit de inceptiōe anime
intellectiue. si. n. nō pōit deuz aliq̄d ime
diate de nouo agē sed tm̄mō motu sem
piterno mouere celū: ⁊ hoc vt agens re
motū. a quo agente sepato poneret ipe
intellectiuā de nouo pduci. si eniz dicas
ꝙ ab aliq̄ intelligentia: duplex ē incōue
niens. vnū quia illa non pōt creare sub
stātiā. j. di. huius q̄rti. Aliud: quia illa
nō pōt magis aliquid nouuz pducere
immediate q̄ꝫ deus ẜm pncipia phi de
immutabilitate agētis ⁊ de sempiterni
tate in agendo. nec pōt ipe vt videt̄ ẜm
pncipia sua ponē intellectiuā esse termi
num agentis nālis: q2 vt videtur ex. xij.
metaph. ponit eā incorruptibilez. ⁊ nul
la forma q̄ est terminꝰ agentis nālis est
simplicit̄ incorruptibilis. ¶ Pōt dici ꝙ
ponit eā immediate accipe esse ⁊ nouū
esse a deo: q2 ꝙ accipiat esse satis sequit̄
ex pncipijs eius cū nō ponat eam perpe
tuo pcessisse sine corpe: nec pus in alio
corpe. ⁊ nō est ꝓbabile ẜm rōem a quo
possit recipe totale esse nullo psupposi
to nisi a deo. ğ cōcederet creatiōem. nō
sequitur: q2 nō dixit esse aliam pductio
nem cōpositi ⁊ anime intellectiue. sicut
nec i igne ⁊ forma ignis. sed illā anima
tionem corpis organici ponit esse pdu
ctionem p accidens ipius anime. ¶ Nos
aūt ponimus duas pductiōes. vnā de
nō esse anime ad esse eiꝰ: ⁊ illa ē creatō.
aliam a nō animatōe corpis ad anima
tionem eiꝰ. ⁊ illa est pductio corpis ani
mati: ⁊ pmutatiōem ꝓprie dictā. ¶ Qui
igitur poneret tm̄ secundā. s. animatio
nem: nullā creatōem poneret: ⁊ ita aris.
¶ Sed si vites creatōem ẜm eū quō po
test agens immutabile aliquid nouū p
ducere. Rn̄deo nullo mō nisi ꝓpter no
uitatem passi receptiui. ꝙ enim effectus
totalit̄ ⁊ pcise dependens a cā actiua eēt
nouus reduceret̄ ẜm Aristo. in aliquaz
variatiōem ipius cause efficiētis. sed ꝙ
effectus dependēs ab agente ⁊ passo re
ceptiuo sit nouꝰ pōt reduci in nouitatē
ipius passi sine nouitate agētis: ⁊ ita di
ceretur h ꝙ deus nēcitate nāli transmu
tat corpus organicū ad animatiōem q̄ꝫ

cito corpus ē susceptiuū istius animati onis: ⁊ a causis nālibus sit aliqñ de no uo istud susceptiuū: ⁊ tūc noua ē muta tio ad animatōez ab ipo deo. ¶ Sȝ q̄re reducēda est illa nouitas immediate in deū sicut in cām agentem. ¶ Rñdeo: sic qꝛ est p̄mū agens iō fm aristo. est semp agens aliq̄ actiōe in passum semp eodē mō se hn̄s. ita si aliq̄d passum pōt esse nouū ⁊ susceptiuū alicuꝰ forme q̄ non pōt subesse causalitati alicuꝰ cause secū de. deus ē immediata causa illiꝰ: et tñ ō nouo quia om̄i potētie passiue in ente oportet ponere aliā actiuam correspon dētem: ⁊ ita si passiue noue nō correspō det alia actiua creata: correspondebit si bi immediate diuina. ¶ Ad aliud de de siderio naturali rñdebitur rñdendo ad rōes p̄ncipales: quia p̄ma ratio p̄ncipa lis: scd̄a et tertia ꝑcedunt ex hoc. ¶ Ad aliud de. 7. metaph. vera est illa descri ptio materie: nō tñ intelligenda ita ꝙ ma teria est qua res tm̄ cuꝰ ipa est pars po test esse ⁊ nō esse: sed res siue cuius ipsa est ps siue que recipit̄ in ipsa. alioquin forma ignis nō posset nō esse qꝛ matia nō est ps forme ignis. ¶ Ad aliud de for ti fit magna altercatio an fm rectaȝ rō nem debet se sic exponere morti. tñ pōt dici sicut phs respōdet in. 9. ꝙ maxime bonū tribuit sibi in exercendo illuȝ ma gnum actū virtutis. ⁊ hoc bono p̄uaret se immo viciose viuēt si illo actu tūc p̄ termisso saluaret suū esse per quantum cunqȝ esse. melius est autē simplicit̄ ma ximū bonum ⁊ momentaneū q̄ remis sum bonū virtutis vel vita viciosa per magnuȝ tempus. vñ ex illo ꝓbatur eui denter ꝙ bonū ꝯmune fm rectam ratō nem est magis diligēdum q̄ bonū pro prium: qꝛ totū bonū propriū debet ho mo exponere etiā destructioni simplici ter si nesciat animā immortaleȝ ꝑpt̄ sal uationem boni cōis. ⁊ illud magis dili gitur simplicit̄ ꝑpter cuꝰ saluteȝ esse al terius cōtemnit̄ vel negligit̄. ¶ Ad ratio nes illas doctoꝝ. ¶ Ad p̄mā: si intelligat animā hr̄e p se esse ideȝ in toto ⁊ extra totū ꝑut p se esse distinguit̄ ꝯtra inesse accn̄tis. hoc mō forma ignis si esset sīn mā haberet p se esse: ⁊ tūc posset cōclu di ꝙ forma ignis esset incorruptibilis. Si aūt intelligit̄ de esse p se q̄d cōuenit ꝯposito in gn̄e sb̄e: sic ē falsuȝ ꝙ anima sine corpe habet p se esse: qꝛ tūc esse eiꝰ nō esset cōicabile alteri: qꝛ in diuinis ē p se esse illo mō acceptū est incōicabile. vñ isto mō deficit ꝯn̄a: anima hēt esse sine corpe g̊ nō indiget corpe. qꝛ in scd̄o intellectu an̄s falsum ē: in p̄mo ꝯn̄a nō valet: nisi addat̄ ibi q̄d nāliter siue sine miraculo hēt p se esse p̄mo mō. sed hec ꝓpō credita est ⁊ nō p rōem nālem no ta. ¶ Ad aliud nō om̄is corruptio est p sepationem alteriꝰ ab altero. accipiēdo eniȝ esse angeli si illud ponat̄ fm aliq̄s aliud ab eēntia illud nō est sepabile a se ipo: ⁊ tñ est destructibile p successioneȝ oppositi ad ip̄m esse.

De tertia

propōne dicit̄ eā ꝓbari posse per hoc ꝙ ps extra totū ē impfecta. forma aūt taȝ nobilis nō remanebit perpetuo impfecta. g̊ nec sepata a toto. ¶ Preterea: nullū violentū est perpetuū fm phm. j. de ce. ⁊ mū. sepatio āt corpis ab anima est violenta: qꝛ ꝯtra inclinatōem nālem anime fm phum: qꝛ nāliter inclinat̄ ad pficiendū corpus. ¶ De ista ꝓpōne vr̄ ꝙ phs si posuisset animā immortaleȝ ma gis posuisset perpetuo eā manē sine cor pore q̄ in corpe: qꝛ oē ꝯpositū ex ꝯ̄rijs ē corruptibile. nec ratōes iste ꝓbant. p̄ᵒ nō. nā illa maior: ps extra totū est imp fecta nō est vera nisi de pte q̄ recipit ali quā pfectōem in toto. aīa nō recipit sed cōicat. ⁊ sic pōt formari rō ad oppᵐ. qꝛ nō repugnat alicui eque pfecto i se ma nere lȝ alteri nō cōicet suā pfectōeȝ. hoc apparet de cā efficiēte cui nō repugnat q̄ntuncūqȝ manere sine effectu suo. sed aīa manet eque pfecta in esse suo ꝓprio

siue ꝯiuncta siue sepata tñ in hoc hñs dñiam: qꝛ sepata nõ cõicat suũ esse alteri. Per hoc ad aliud: qꝛ inclinatio naturalis duplex ē. vna ad actũ pmũ: ⁊ ē imꝑfecti ad ꝑfectũ: ⁊ ꝯcomitat potentiam essentialē. alia ad actũ 2m ⁊ est ꝑfecti ad ꝑfectõem cõicandã: ⁊ ꝯcomitat potẽtiã accñtalem. De pª verũ est ꝙ oppom eiꝰ est violentũ ⁊ nõ perpetuũ: qꝛ ponit imperfectionẽ perpetuã quã pñus habuit ꝑ incõueniẽti: qꝛ ponit in vniuerso cãs ablatiuas cuiuscũqꝫ imꝑfectõis. Sꝫ 2ª inclinatio etsi perpetuo suspẽdat nullũ violentũ ꝓprie dĩ qꝛ nec imꝑfectio. nũc aũt inclinatio aĩe ad corpus tñ est scdo mõ. Uel põt dici fm Auic. ꝙ appetitꝰ aĩe satiatꝰ est ꝑ hoc ꝙ semel ꝑfecit corpꝰ qꝛ illa ꝯiũctio est ad hoc vt aĩa mediãte corpe acqrat suas ꝑfectões ꝑ sensus qs nõ posset acqrere sine sensibꝰ: ⁊ ꝑ ꝯsequens sine corpe. semel autẽ ꝯiuncta acquisiuit qntum ipa simpliciter appetit acquirere illo modo.

Dico ergo ꝙ illaruꝫ triuꝫ ꝓpositionum ex quibꝰ formatr rõ ad resurrectõeꝫ quo dãmodo a pori: qꝛ sumpte sũt a forma hõis resuscitãdi. pma ẽ nãliter nota: et error ei oppositꝰ qui ꝓprius est ⁊ solius auerrois pessimꝰ est nõ tñ ꝯtra vitateꝫ theologie sed etiã ꝯtra veritatẽ phie. destruit. n. scientiã: qꝛ omĩs actꝰ intelligendi vt distinctos ab actibꝰ sentiẽdi: ⁊ oẽs actus electõis vt distinctps ab actibꝰ appetitus sensitiui: ⁊ ita oẽs vtutes q̃ non generant sine electõibus factis fm rõeꝫ rectã: ⁊ ꝑ ꝯñs talis errãs esset a cõitate hominũ ⁊ nãli rõne vtentiũ eximinandus. Sed alie due nõ sunt sufficient nota rõne nãli: lꝫ ad eas sint quedã ꝑsuasiones ꝓbabiles. Ad scðam quidẽ plures ꝓbabiliores. vñ ⁊ illam videt magis expresse sensisse phs. Ad tertiã autẽ pauciores: ⁊ ꝑ ꝯñs ꝯclusio sequens ex istis nõ est ꝑ illam viã sufficient nota rõe nãli.

Scða via ad eã est a posterioribꝰ: qꝛuꝫ alique ꝓbabiles tacte sunt in ratõibus pncipalibus: vtpote de beatitudine hominis. Ad hoc etiam adducit de iusticia dei retribuẽtis: nũc autẽ in vita ista virtuosi maiores patiunt penas ꝙ vici osi. Et istud argumentũ videtur aplus tãgere. j. Corin. xv. Si i hac vita tñ sperantes essemꝰ miserabiliores sumꝰ omĩbus hõibus ⁊c. Sed iste rões a posteriori minus ꝯcludunt ꝙ ille a pori accepte a ꝓpria forma hõis. nõ. n. apparet ꝑ rõnem nãlem ꝙ est vnꝰ rector hoium fm leges iusticie retributiue ⁊ punitiue etiã esto ꝙ sic diceret ꝙ vnicuiqꝫ in bono actu suo sit retributio sufficiẽs: sicut dicit Aug. li. ꝯfessi. c. xij. Jussisti dñe et ita est vt sibi sit pena omĩs pccõr. ita ꝙ ipm pccm ẽ pena pma peccati. vñ apparet ꝙ sancti a posteriori arguentes ad ꝓpositũ nõ intendũt facere nisi quasdaꝫ ꝑsuasiões ꝓbabiles: sicut Greg. li. xiiij. positis ad hoc quibusdã ꝑsuasionibus dicit: Qui ꝓpt istas rões noluerit credere ꝓpter fidem credat. simili doctina pauli act. xvij. ⁊ xxvj. ⁊ etiã. j. cor. xvij. ꝑ exemplũ de grano cadẽte ⁊ ꝑ resurrectionem xpi. Si xpus resurrexit ⁊ mortui resurgent. ⁊ ꝑ iustã retributõem vel nõ sunt nisi ꝑsuasiones ꝓbabiles: vl tñ ex pmissis creditis patet discurrendo ꝑ singula. Breuiter g̃ a pori nec ꝑ rõneꝫ pncipij intrinseci in hõie. nec a posteriori puta ꝑ rõnem alicuꝰ opationis vel ꝑfectionis cõgruentis homini põt ꝓbari necessario resurrectio innitẽdo lumini naturali. ergo hoc tanꝗ omnino certũ nõ tenetur nisi ꝑ fidem: immo nec scða ꝓpositio in pma via sicut dic aug. xiij. tri. c. ix. tenet per rõnem: sed tñ ꝑ euangelium dicente xpo. Nolite timere eos qui occidũt corpus: animã autẽ nõ pñt occidere. timete aũt ⁊c.

Ad argumenta ad pm: aut arguitur pcise de desiderio nãli ꝓprie dicto: ⁊ illud nõ est aliquis actus

appetitus nalis quid est

elicitus. sed sola inclinatõ nãe ad aliqd ⁊ tũc planuz est q̃ nõ põt ꝓbari deside rium nãle ad aliquid nisi ꝑmo ꝓbetur possibilitas in nã ad illud: et p ꝯñs ecõ uerso arguẽdo est petitio ꝑncipij. aut ar guendo de desiderio nãli minus ꝓprie dicto: qd̃. s. est actus elicitus sed ꝯcordit̃ inclinatõi nãli: ⁊ tũc iteruz nõ põt ꝓba ri q̃ aliqd̃ desideriũ elicituz sit nãle illo mõ nisi ꝑus ꝓbetur q̃ ad idẽ sit deside rium nãle ꝑmo mõ. ¶ Si aũt arguas il lud nãliter desiderat̃ qd̃ apphensuz sta tim actu elitito desiderat̃: q2 ista ꝑnitas nõ videt̃ esse nisi ex inclinatõe nãli. hoc vno mõ negaret̃ primo: q2 viciosus sta tim inclinat̃ ad desiderãdũ ẜm habituz suũ id qd̃ sibi offert̃. Sed q2 nã non sta tim est ex se viciosa nec in omibus: et q̃ libet statiz appetit istud apphensum: se quit̃ q̃ illud desideriũ nõ est viciosum. ḡ ista rñsio nõ est generalis. Ideo põt di ci q̃ oportet apphensionẽ esse ẜm ratio nem rectã nõ erroneã: alioqn si ad app hensionem erroneã statim oẽs appetãt actu elicito: nõ sequit̃ illud esse ꝯsonuz inclinatõi nãe: immo magis oppositũ. Nõ est aũt manifestũ p ratõem nãlem q̃ rõ oñdens homini semp esse tanq̃m appetibile sit rõ nõ erronea: quia prius oportere oñdere q̃ istud posset ꝯpeter̃ homini. ¶ Breuit̃ ergo oẽ mediũ ex desi derio nãli videt̃ esse inefficax. q2 ad effi caciã eius oportet oñdere vel potentiã nãlem in nã ad istud: vel q̃ apphensio quã statim sequit̃ istud desideriuz si est act⁹ elicitus sit apphensio recta ⁊ nõ er ronea: ⁊ hoꝝ ꝑmũ est idem cũ ꝯclusiõe que ꝯcluditur ex desiderio nãli. 2^m aũt difficilius vel min⁹ notũ illa ꝯclusione. ¶ Sed ad ꝓbatõem hui⁹ q̃ desiderium hominis nãle est ad immortalitatẽ: q̃a nãliter fugit mortẽ. posset dici q̃ illa ꝓ batio ꝯcluderet eque de q̃cunq3 bruto. ¶ Et si adducat̃ phs. ij. de generatiõe in fine: Meli⁹ aũt in omibus semp esse q̃ nõ esse. istud est ad oppo^m: tuz q2 eque

ꝯcluderet̃ in bruto sicut in hõie: tuz q̃a subdit: Hoc aũt in omibus impossibile existere ꝯtinue ꝓpter lõge a ꝑncipio di stare: et iõ reliq̃ mõ deus cõpleuit nãm cõtinuã facere generatõem. q. d. cũ desi derium nãle sit ad semp esse in quib⁹ est hoc impossibile in seipo est ad illud: sic est impossibile. s. in ꝯtinuatõe speciei in diuersis indiuiduis. et ita ꝓcedit̃ de ho mine sicut in alio gnãbili non in vnico sed in tali successione ¶ Sed semp vide tur stare vis q̃ fugiens vnuz oppo^m nõ fugit nisi ꝓpter amorẽ alteri⁹ oppositi. ¶ Cõcedi põt q̃ ex hoc sequit̃ cũ fugiat mortez ꝓnũc. ḡ amat vitã ꝓnunc: ⁊ sic de q̃libet nũc signato. sed nõ sequit̃: ḡ ꝓ infinito ¶ Ad illud aũt apl'i nolim⁹ ex poliari ¶ Rñdeo: nolimus. s. nos inspi rati siue certificati p fidez. ⁊ vtiq3 noli mus nãliter sic q̃ istud nolle est ẜm nã lem inclinatõem: sed nõ est notũ ratiõe nãli q̃ istud nolle sit ẜm inclinatiõez nã lem. ¶ Ad 2^m ꝯceditur q̃ verũ est beati tudinem nõ solũ in vl'i sed etiã in speci ali appeti nãliter ab hõie sicut inferius patebit dis. xlix. sed nõ est notũ nãli rõe q̃ ipa in ꝑticulari que. s. cõsistit in illo in q̃ nos credimus illaz ꝯsistere appetit̃ nãliter ab hõie: oporteret. n. esse notuz p rõnem nãlem: q2 ille act⁹ nobis ẽ cõue niens tanq̃ finis. cum ḡ ꝓbas per phm q̃ beatitudo nõ tm̃ in generali. j. Ethi. sed in speciali ex. x. appetit̃ nãliter ¶ Rñ deo etiã illa rõ beatitudinis quam phs reputauit specialẽ que. s. ꝯsistit in specu latiõe altissimarũ causarũ ꝑfectissima possibili homini ẽ valde rõ vl'is. in spe ciali aũt descendendo ipe nõ videtur ꝓ cessisse vltra speculatiõem ꝑfectissimã in vita illa. vñ inquisita ista beatitudie hominis subdit. Oportet ⁊ corp⁹ sanũ esse ⁊ cibum ⁊ famulatũ esse: nõ tñ esti mandũ multis ⁊ magnis indigẽ felicẽ. ḡ felicitas illa specialis quam nos poni mus: q2 ponim⁹ speculatõnem homini possibilem: longe ꝑfectior est quacũq3

possibili sibi in vita ista non est natura-
liter nota esse finis noster. nec naturalit
notum eam naturaliter appeti a nobis
tanq̃ finem. ¶ Cum pbas p rõnem Au
gus. beatitudinem non posse esse nisi sẽ
piternã dabitur illud medium ab illo q̃
tenet beatitudinem humanaz posse ha
beri in vita ista q̃ uolẽs amittit eam: q̃z
debet sm rectam ratõnem uelle ppriaz
conditõem nature sue. recta autez ratio
ostendit isti non habẽti fidem: ut videt
sibi q̃ cõditio nature sue est mortalitas
tam anime q̃ corporis. Et ideo dz uelle
sicut vitã amittere ita vitam veraz. Et
cuz dicis non est vita beata que nõ erat
amata ab habẽte. verũ est si non esset a
mata p quando est possibil' 7 pueniens
illi amanti. sed sic esse puenientẽ p sem
per non est notuz per ratõem naturalẽ
¶ Ad aliud conceditur q̃ notum est ho-
minem posse consequi finem suũ in ali
quo indiuiduo. 7 per consequẽs beatitu
dinem in illo gradu in quo notum ẽ be
atitudinẽ esse finem homis. 7 cuz dicis
hoc esse impossibile in vita. dicit q̃ illa
impossibilitas non est nota per ratõem
naturalẽ. Cum adducis infortunia ifir-
mitatem corporis: imperfectionẽ virtu
tis 7 scientie: respondetur q̃ hec omnia
repugnãt pfecte felicitati qualem notuz
est competere intelligentie: sed non q̃lez
notũ ẽ posse competere homini. ¶ Ad
quartũ diceretur q̃ illa species perpetu
abitur in vniuerso per ptinuã successio
nẽ indiuiduoz quã poneret phs per ge
neratõem continuam. nõ aũt ptinuabit
p vitã alicuius uel aliquorũ in specie.
¶ Ex his apparet quante sint gratie re-
ferende misericordie creatori q̃ nos per
fidem certissimos reddidit. in his que p
tinent ad finem uestrum 7 ad ppetuita
tem sempiternã ad que ingeniosissimi 7
eruditissimi. q. nihil poterant attinger
iuxta illud quod adductũ est de Aug.
xiij. tri. 9. in fine q̃ vix pauci magno p̃
diti ingenio vacantes ocio 7c̃. Ad inda
gandam solius anime immortalitatez
potuerunt peruenire. sed si fides adsit q̃
est in eis quibus dedit iesus filios dei fi
eri nulla questio est. quia ipe suos credẽ
tes in hoc certissimos reddidit.

Tertio quero

Utrum natura possit eẽ cã
actiua resurrectiõis q̃ sic:
quia in natura est potẽtia
passiua ad resurrectiõem 7 naturalis. a
nima enim naturaliter inclinat ad ma-
teriaz perficiendã 7 econuerso. materia
naturaliter ad animã ut ad perfectionẽ
sed omni potentie passiue naturali cor-
respondet potentia actiua naturalis ali
oquin talis potẽtia passiua esset frustra
ergo est aliqua potentia actiua natural'
respectu resurrectiõis. ¶ Preterea. in nã
est duplex pcessus. vnus componendo
alius resoluẽdo. 7 a quo vnus incipit ĩ
illud alius terminat 7 econuerso. g̊ vtq̃z
videtur eque subesse actioni nature: q̃a
vterq̃z terminus vtriusq̃z. sed nã potest
resoluere compositum istud in compo-
nẽtia. g̊ econuerso ex componẽtib' põt
pducere istud compositum. ¶ Preterea
corrumpat aer in ignem postea ignis in
aerem. deinde econuerso aer in ignem.
ille secundus ignis videtur idem cum p̃
mo: quia eadem materia. 7 potest eẽ q̃
habeat idez efficiens cũ pmo igne. Nũc
aũt sm phm. viij metaph. iij. c. Si ma-
teria eadem 7 efficiens idem: 7 effectus
idem. si ergo natura potest eundez ignẽ
reducere pari ratõne 7 eundez hominẽ.
¶ Oppositum Dyonis. de di. no. c. vi. d̃
resurrectõne dicit: Rem vetustati visaz
contra naturam. mihi autem 7 verita-
ti supra naturam. ¶ Preterea. animal p
fectum non potest pduci equiuoce sicut
cõmentator arguit contra Auic. 8. phy
sicoz. c. xlvi. cuius textus incipit: Utrũ
vnumquodq̃z mouetur. homo ergo cũ
sit animal pfectissimum non potest pro
duci a natura nisi productõne vniuoca

ſed reſurrectio nō eſt ꝓductio vniuoca quia non generatio ergo ⁊c̃.

Hic ſciendū eſt ſecundū Dam̄.c.xix.ꝙ reſurrectio ē eius quod cecidit ⁊ diſſolutū eſt ſecunda ſurrectio. ⁊ homo totus cecidit in morte. ⁊ etiam ponēdo formā mixti ibi aliaꝫ ab anima intellectiua ut credo eſſe uerum illud mixtuꝫ diſſolutū eſt uel in morte: uel poſt morteꝫ neceſſe eſt ad reſurrectionem. ꝑmo quidem ordine nature illō mixtum reperiri idem. Et ſecundo illi mixto animā intellectiuā eandē reuniri ut ſic reſurgat idem homo. ¶ Primo ergo videndū eſt ſi natura poſſit r̄ducere formam mixti eandem numero. Secundo ſi poſſit illi mixto diſſoluto reunire animam intellectiuā ut ſit ideꝫ homo. ¶ Et primum duo continet ꝑmū ſi vniuerſaliter poteſt aliquod corruptibile redire idem numero. 2° ſi iſtud mixtum :ut ſic in ſpeciali ſint tres articuli ¶ De ꝑmo Auguſ.xij.ci.c.xiij.recitat opinionem philoſophorū aliquoꝝ dicētium ꝑ circuitus temporꝝ eadem redire quibus imponitur ꝙ poſt magnum annum.i.poſt.xxxvi.milia annorum omnia redirent eadem.ratio eorum: q̃a redeunte cauſa eadem redibit effect⁹ tunc autem omnia corpora celeſtia redibunt ad cundem ſitum.quia ſupponēdo illō ptolomei in almageſti:ꝙ celū ſtellatum moueatur in centum annis vno gradu cōtra motum diurnum ſequitur ꝙ cōplebitur motus ille eiuſ ab occidente in orientem in.xxxvi.milibus annorum. ¶ Sed illā opi.improbat ibi Aug⁹.per auctoritatem ſcripture Ro.6.Chriſtus reſurgens ex mortuis ⁊c̃.2° per illud .i. theſ.iiij.Semper cū domino erimus. Item per illud pſalmiſte. Tu anteꝫ domine ſeruabis nos ⁊ cuſtodies nos a generatōe hac in eternum. vnde de ſic opinantibus bene ſubdit pſalmiſta: In circuitu impij ambulāt.i.dicunt reditiōes circulares. Et per ratiōem de beatitudine:quia ſm iſtum circulū nulla eſſet uera beatitudo ꝑ eo ꝙ aīa beata reditura eſſet ad miſerias quaſ ꝑus habuit. ⁊ ita duꝫ beata eſt:aut credit ſe nunꝙ rediturā. ⁊ ſic falſa opiniōe beata ē. aut credit ſe reditură ⁊ tunc timet. ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō eſt beata. ¶ Et reſpondet ibi ad illud eccle. i. Nihil ſub ſole nouū.d.abſit ut his ſalomonis verbis illos circuitus ſignificatos eſſe credam⁹.ſꝫ uel generalit̄ accipiēdo eadem p̄ceſſiſſe que erunt nō autem eadem ſm numerū.vel aliqui ſic intellexerūt tanꝙ in p̄deſtinatōe dei iaꝫ facta fuiſſe oīa ſapiens uoluiſſet intelligi: ⁊ iō nihil recens ſub ſole. ¶ Poteſt etiaꝫ illa opi.improbari quantuꝫ ad rōnem eius quia ſi ꝓbetur aliquē motū celeſteꝫ alicui incōmēſurabilē:qō ꝓbari pōt ſi ponatur magnitudo ſuꝑ quā ſit eſſe incōmenſurabil̄ magnitudini ſuppoſita hinc inde equali uelocitate. tunc nūꝙ ſequit̄ ꝙ nunꝙ omnes motus redibunt ad idē nec iſtud de incōmenſurabilitate motuum eſt ꝯtra continuitatē motuſ cōtinui quia ſi duo mobilia mouerentur vnuꝫ ſuꝑ coſtam quadrati aliud ſuꝑ dyametrū.motus illi eſſent incōmenſurabiles nec imperpetuum ſi durarent redirent ad vniformitatē.ſed iſtud requirēt magnam diſcuſſionē ſinguloꝝ motuū congruentium epiciclis ⁊ deferentib⁹ ſi aliquis poſſit alicui inueniri incōmenſurabilis in toto celo. ¶ Pꝫ.illud fundamētū acceptū a ptolomeo improbat̄ ꝑ thebit qui ꝓbat celū ſtellatū nō ſic moueri ab occidēte in orienteꝫ.qꝛ tunc aliq̄n foret in ꝑncipio cancri noni celi ſtella illa que al's fuit in principio capricorni.9.celi ⁊ iō ponit motū octaui celi uel ſtellati eē in quibuſdā puis circulis deſcriptis ſuper ꝑncipiū arietiſ ⁊ libre noui celi. ⁊ ꝙ ille eſt quidā motus acceſſus ⁊ receſſus ſm ꝙ ꝑncipiū arietis mobiliſ in ſuo circulo aſcendit. ⁊ ꝑ oppoſituꝫ caput libre mobiliſ in ſuo circulo deſcendit. ⁊ aliaſ

econuerso capite arietis descendente caput libre ascendit. et sic mouent stelle in viij. celo secundum longitudinem et latitudinem simul. si ergo ille motus probaretur in aliquo tempore compleri in quo tempore non possent omnes orbes inferiores redire ad eundem situm quem habuerunt in principio illius motus sequeretur propositum. ¶ Secunda ratio est diminuta: quia non tantum a causa efficiente dependet idemptitas effectus. sed etiam a materia. Materia autem potest esse omnino alia uel alium situm habens in comparatione ad celum: quia per actionem liberi arbitrij possunt corpora impediri ne sint in illo situ ubi prius erant. potest etiam per actionem talem aliquod corpus esse diuisum: et ita materia dispersa. ¶ Tertio manifesta inconuenientia sequuntur ad hanc positionem in specie humana. sequitur enim primo quod addiscere non sit nisi reminisci. de quo tangit philosophus .i. posteriorum. quod inconueniens est ut probat in fine secundi posteriorum nobilissimos habitus esse in nobis et latere nos. ¶ Aliud est quia actus liberi arbitrij non subsunt necessario causalitati celi. et per consequens illi non necessario redibunt idem. nec per consequens aliqui actus necessario dependentes ex eis: et tamen illud exemplum ponit Aug. de dicto philosophorum ubi prius sic inquit. in hoc seculo plato et in schola que achademica dicta est discipulos docuit ita per innumerabilia retro secula et idem plato et eadem ciuitas. et eadem schola idemque discipuli repetiti. sed subdit. absit ut ista credamus inducens improbationes ex scriptura prius adductas

Alia est opinio totaliter contraria dicens quod impossibile est redire aliquid idem numero per agens naturale quod adducitur auctoritas phi. ij. de generatione in fine. quorum substantia perit non reuertitur eadem numero. et auctoritas eius. v. phi. de sanitate quod non redit eadem numero. et auctoritas eius in predicamentis a priuatione ad habitum impossibilis est regressio. quod intelligendum est de priuatione subsequente formam: et forma precedente: cum qua concordat illud quod allegant aliqui de. 8 metaphi. de vino et aceto. ¶ Sed illud negat reditum immediatum etiam secundum speciem quia oportet prius fieri resolutionem ad materiam communem. ¶ Adducitur etiam auctoritas 6. ethi. approbantis dictum agathonis recte inquit ait: hoc solo priuatur deus ingenita facere que facta sunt. ergo non potest preterita reducere: quia tunc faceret ea esse non tantum non preterita sed etiam presentia. ¶ Item rationes quatuor ponuntur ad hoc. prima est hoc in omni corruptione materia geniti diuiditur: ita quod non ex tota materia eadem generatur genitum que prefuit in corrupto. et sic ulterius semper fit maior et maior diuisio materie. ergo post quamcunque circulationem si reditus fiat ad aliquid eiusdem speciei cum primo corrupto non erit ex eadem materia totali. et per consequens non erit idem: quia ad idemptitatem numeralem requiritur eadem materia sicut eadem forma secundum philosophum. xij. metaphisice c. ij. et per rationem: quia est principium essentiale totius. ¶ Preterea. 2° agens naturale non potest agere nisi per motum uel mutationem. motus autem et mutatio non potest redire idem: quia eius unitas est continuitas et interruptio uel iteratio repugnat continuitati ergo et vnitati motus: et mutationis. Non ergo terminus eius potest redire idem. ¶ Et ista ratio confirmatur sic: sicut hoc productum ad productum. ita hec productio ad productionem. ergo permutatim: sicut productum ad productionem. sic hoc productum ad hanc productionem. ¶ Sed non potest esse productum sine productione ergo et hoc productum sine hac productione. sed hec non potest redire eadem: quia mutatio. ergo nec hoc productum. ¶ Preterea. non posset redire idem nisi ipsum posset esse eadem potentia. sed hoc falsum est. quia aut eadem potentia semper manens aut de nouo reducta. non primo modo. quia potentia corrumpitur in aduentu forme. et per consequens post primam reductionem

ad actum non manet eadem potentia. Nec secundo modo. quia sicut forme succedit alia priuatio ꝙ que p̄cessit eaȝ ita forma resoluitur in aliam potentiā si in aliquam resoluitur. ¶ Probatur etiam simul ꝙ neutro modo: quia ad p̄teritū non est potentia: hec forma est p̄terita. ¶ Quare etiam non statim reducitur a natura idem si potentia ē ad idem in susceptiuo: ⁊ natura potest esse causa actiua. in hoc enim non est ratio cum natura agat ex impetu: quare non ita statim reducat idem sicut non statiȝ adminus habito tali ordine formarum ƀm quē potest reducere idem specie. Sȝ manifeste videmus ꝙ nō statim in p̄ma reductōe eiusdem ƀm speciē reducit idē numero: quod apparet ex actibus uł accidentibus omnino alijs ꝯsequentibus saltem ut inseparabilibus ipsum suppositū: ⁊ ista questio posita sub quare posset esse quarta p̄ncipalis ratio.

Tertia opinio est

media que ponit ꝙ etsi non omnia possunt redire eadem numero per actiōem nature: tamen aliquid potest redire idē numero. pro hac opinione arguitur primo per illud phi. vij. metaphysice. iij. c. Si agens idem ⁊ materia eadem effectus erit idem. quia non assignat diuersitatem effectus possibileȝ nisi ꝑpter diuersitatem efficientis uel materie. sȝ possibile est idem efficiens esse ⁊ eandē materiam respectu secundo ꝑducti q̄ erāt respectu p̄mo producti. ergo possibile ē secundo productuȝ esse idem cum p̄mo producto. Minor probatur: quia si frequenter in corruptōne fiat dispersio uł diuisio materie. tamen possibile ē oppositum in multis casibus: puta si includatur ignis intra vrinale: ⁊ ibi corrumpat̄ in aerem. deinde ex illo aere generetur ignis per reflexionem radiorū solariuȝ uel aliter. materia inclusa erit eadem. ¶ Consimiliter si ex solido generat̄ solidū ubi precise forma geniti potest sequi formam corrupti. sequitur ꝙ qua ratione tota materia prefuit sub fōma corrupti pari ratōne eadem tota suberit sub forma generandi. ¶ Respondetur ꝙ illud phylosophi debet intelligi cum hac adiectōne simul. quia ƀm philosophuȝ. 5. physicoꝝ. Non tm̄ est numeratio propter alietatem speciei ⁊ subiecti: sed etiā temporis. ¶ Alia responsio ⁊ melior: ꝙ philosophus asserit: ꝙ si agens aliud: ⁊ materia alia ꝙ effectus est alius. ¶ Sed non ex opposito antecedentis. si agens idem ⁊ materia eadem infert ꝙ effectus sit idem. vnde in fine concludendo ait: Si ergo contingit idem ex materia facere palam: quia principium quod est ut mouens idem. nam etsi materia altera: ⁊ mouens: ⁊ quod factuȝ est supple erit aliud. ¶ Contra primā responsionem si agens agat nunc in. a. instanti. causabit aliquid. istud sit. b. si non agat nunc sed cesset vsqȝ ad instans. b. causabit idē ergo si causet in. a. ⁊ tempore intermedio inter. a. ⁊. b. destruatur illud causatum ⁊ iterum agat in instanti. b. causabit illud ideȝ. consequētia patet ex hoc ꝙ cōtinuitas temporis intermedij nihil facit ad idemptitateȝ permanentie: quia habet esse idem in illo tempore ⁊ in terminis illius temporis. si neges assumptuȝ: quia in. b. instanti non potest idem causatum habere eandem influentiaȝ quā habuit in instanti. a. et ideo non poterit tunc idem causare. ¶ Contra hoc dupliciter. primo quia similis influētia sufficit ad idemptitatem effectus. si eniȝ in instanti. a. esset aliud agens approximatum passo produceret ideȝ numero qd̓ istud agens producit: ⁊ tamen illa influentia non esset eadem numero cum influentia istius sed tantum similis. nunc autem in alio instanti: puta. b. est influentia similis que fuit in instanti. a. ¶ Pꝫ. influentia illa non est aliquid absolutū receptum in causa secunda: quia tūc cā

secunda p illud receptuȝ possset agere si ne causa pma: cuius influentiaȝ recipit. quia iam habet in se totū illud propter quod indiget actōe cause pme: quod inconueniens est. ergo influentia cause supi oris respectu inferioris nō est aliquid receptū in causa superiori. vnde est tantū mō ordo eius in causando ad cām superiorem cōtinue quantū est de se coagentem. non ergo erit alia influentia sic nec alius ordo cause supioris ad inferioreȝ. ¶ Preterea. aut simplr impossibile ē idē numero alias pduci. ꝛ tunc sequitur ꝙ deus in hoc tunc nō poterit. aut nō simplr impossibile. ꝛ tunc sequitur ꝙ i causalitate corꝫ i quibus pus fuit istud possibile ꝛ nunc erit. sed pus fuit in causalitate causarum naturalium. ergo ꝛ nūc erit.

Quantum ad istuȝ articuluȝ respondeo ꝙ opinio tertia videtur pbabilior. pma enim de reditu omniū est oio improbabilis. saltē quia est ꝯtra fidem. nec ꝓ ea est ratio efficax: qꝛ illa ꝺ reditu celi ꝛ dubiuȝ aňs supponit ꝛ dubia est illatio. ¶ Scōa opi. non pbat sufficienter impossibilitatē redit⁹ cuiuscūȝ p naturam. Et ideo potest teneri tertia: quia nō apparet quare nō possit nā aliqd idē numero reducere. si. n. ubi est cōtinua actō agentis natural' respectu producti: sicut est in sole respcū radij si pōatur in pmo instanti ꝓducere radiū: ꝛ in tpe habito ꝯseruare in ultimo instanti: puta. b. erit ibi idē radius: cum non dependeat illa idemptitas radij in scōo instanti ad se ipm in pmo instāti uel ab existētia eius in tēpe intermedio: qꝛ sine illa exn̄tia posset idē numero fuisse ꝓductuȝ in eodem instāti. sequit ergo ꝙ illo esse intermedio destructo posset ideȝ eē in vtroqꝫ extremo. ꝛ licet in alijs agentibus ubi diceret agens nihil agere post pmum instans esset enasio quantum ad illud respectu ꝓximi agentis. tamen argumentū mãet idē respcu remoti agētis a quo continue depēdet effectus. ꝛ i isto effectu dependente a ꝓximo agente immediate ꝯcludit ꝓpositū. ¶ Ad illa ergo que sunt ꝓ opinione scōa ꝛ ꝯtra illam tertiam p ꝯñs ad primum respōsum est in prima questione. ¶ Ad secunduȝ magis posset ex illa dubitatōne. v. phis. trahi oppositū. quia si sanitas ꝯtinuata p diem manet eadeȝ quare nō eodem modo illa que fuit in mane ꝛ interrupta in meridie ꝛ reddita in vespere erit eadem vnde nō habet ibi expsse negatiua q̄ al legat. ¶ Ad illud de pdicamentis: si puatio que est terminus a quo non pōt redire eadem: nec terminus ad quē. ꝛ hoc loquendo de pmo termino a quo ꝛ respectu agentis naturalis. nunc autē non est causa quare illa nō redit eadem nisi q̄a positiuū cum quo ꝯiungitur non redit idem. si eni forma fm ordinē generationis immediate pcedens aliaȝ in mã pōt redire non apparet quare non possit etiam redire puatio concōitans. illa ergo ꝓpositio de pdicamentis intelligitur in ordine naturalis generationis fm descēsum: quia post priuatōnem ibi nō redit habitus: quia non redit forma immediate pcedens illum habitum fm ordineȝ generatōis. ¶ Potest breuiter dici ꝙ illō intelligit de idemptitate fm spēm nō numerali. ꝛ tunc de immediata reditione ꝛ p ꝯsequens neutrum de reditione mediata. ¶ Ad illud. vi. ethi. intelligit phs. ingenita facere que facta sunt idest non potest facere quin facta fuerunt sed non sequitur ergo non potest facere ea psentia. non enim repugnat ea facta fuisse et nunc esse psentia alia factiōe. etiaȝ si destructa fuerunt inter pmam factiōem ꝛ secundã. ¶ Ad rōnes ad pmam patet ꝙ illa ratio nō deberet mouere. tum quia aliqua ps materie eadem non obstante diuisione materie manet. ergo in illa pte reduceretur eadem forma que prius. si non propter aliud impeditur reditio

eiusdem forme nisi ꝓpter alietatē mãe. ⁊ tunc generatū nouū esset ꝑtim numeraliter idē ei quod p̄fuit ꝑtim diuersuȝ. :qꝛ ꝑ illa parte materie que manet eadē esset genitū idem ꝑ̇us corrupto. ꝑ aliȷ̈s aūt ꝑtibus materie que successerunt ill' qui fuerant in corrupto ⁊ disperse sūt esset generatū aliud a corrupto: tum quia deus uel angelus posset colligere om̄es partes materie ipsiu) corrupti ⁊ applicare eas agenti naturali in debita ꝓportōne. ⁊ sic rediret idem numero totum qȯ ꝑ̇us ꝭm illam ratōnem. Similiter naturaliter potest eadem materia saluari tota sine diuisione: utpote ignis in vrinali cōuertatur in aerem. ⁊ econuerso totus ille aer conuertatur in ignem. hec nō est dispersio materie. Est ergo responsio ꝙ non oportet necessario materiam ꝑ̇orez corrumpi ⁊ diuidi: ⁊ licet maneret eadē illa non esset tota ratio reditionis eiusdem. ¶ Ad aliud de motu ⁊ mutatione responsuȝ est in prima questione. ¶ Ad confirmationem de permutata ꝓportione: Respondeo. ꝑmutata ꝓportio accipitur ab euclyde. li. v ꝯclusione. xv. si alique quantitates sunt ꝓportionales ꝓportionate quoqȝ quantitates erunt ⁊ transfertur illud ad argumenta patet per ph̄m. ij. priorum. si a. ⁊. b. conuertūtur ⁊. c. ⁊. d. conuertuntur. si a. ⁊. d. ꝯtradicunt. ⁊. b. ⁊. c. ꝯtradicūt. ⁊ hoc modo vl'iter ualet argumentum a permutata ꝓportione. si permutatio fiat quantuȝ ad contradicere ⁊ conuerti. Si auteȝ fiat quantum ad sequi uel antecedere nō valet: sed facit fallaciam cōsequentl . nō enim ualet h̄ sicut homo ad non hoieȝ sic aial ad non aial. ergo permutādo sic homo ad animal ꝭm ꝯsequentiaȝ se habet. sic non homo ad nō animal ꝭm cōsequentiam ¶ Ad ꝓpositum quia arguitur quo ad hoc quod non est posse esse sine hoc. consequentia non ualet. quando cōmune determinat sibi aliud commune: ⁊ inferius sub communi non determinat sibi aliquod inferius sub alio cōmuni. istud autem est bene possibile: quia ex eo qȯ commune determinat sibi aliud ꝯmune non sequitur nisi quod inferius determinat sibi idem cōmune. ¶ Exemplum. sicut superficies ad hāc superficiem. sic color ad hunc colorem: et econuerso. ergo permutādo sicut superficies non potest esse sine colore. sic nec hec superficie) sine hoc colore. Non sequitur: quia etsi cōmune vnuȝ determinat sibi aliud ꝯmune non tamen singulare. Consimiliter sicut corpus ad hoc corp' ita locu) ad hunc locum. ergo permutatim. sicut hoc ad locum sic hoc corpus ad hunc locum: sed corpus non potest esse sine loco. ergo nec hoc corp' sine h° loco. non ualet ꝯsequentia. quia non eodem modo determinat sibi hoc corpus hunc locum sicut corpus locuȝ. sȝ bene sequitur si illȯ quod necessario requiritur ad aliud non potest esse sine aliquo nec illud ad quod requiritur potest esse sine illo. ⁊ ita cum ꝓductio necessario īcludatur in ratōne huius ꝓductōnis si ꝓductio non potest esse sine producto. sequitur ꝙ hec ꝓductio non potest esse sine hoc ꝓducto. sed nec ꝓductio in cōmuni nec ꝓductū in cōmuni necessario requirit hanc ꝓductōnem. ¶ Breuit' permutatio non tenet nisi ꝭm idem ꝭm qȯ ꝑ̇us prefuit ꝓportio uel ꝭm aliquid in quo ꝓportōnem esse includitur in ꝑ̇ma ꝓportōne. sicut in hoc quod est ꝓportionale esse ꝭm cōuertibilitatem includit' ꝓportionalia esse ꝭm repugnantiā. Sȝ in ꝓposito non est ita: quia in hoc qȯ ē ꝓportionale esse ꝭm supiu) ⁊ inferius n̄ includitur vniuersaliter ꝓportionalia esse ꝭm insepabilitatem talem in inferioribus qualis est in supioribus. ¶ Ad aliud dico ꝙ ꝑ̇ncipiuȝ potentiale semper manet idē. ⁊ illud sufficit ad hoc ut forma recipiatur. quia si ultra istud principium queras aliam potentiam que est respectus illa nihil facit ad receptōnem

forme. si tamē illa requiratur potest di ci ꝙ vere nunc est eadem. ⁊ cum queris aut semper manet aut redit eād. vtrūq; potest dari. primum quidē quia abso lute loquendo de potentia que dicit or dinem receptiui ad receptū ille. s. ordo manet idē siue anteꝗ receptū insit siue quando receptū inest: quia ille ꝯsequit natura receptiui que nata est pfici a ta li forma. Et pbat illā maner: quia si de us reduceret eandē formā quod non ne gat sibi possibile illa faceret p se vnum cum mā sicut pus. ergo in mā esset potētia respectu eius eadem que pus. Et tūc cū arguitur potentiam destrui in aduētu forme oportet dicere ꝙ hoc nō intelligi tur ꝓprie de ipsa ratōne potentie: sed ꝺ quodā respectu ꝯcomitāte potentiā q̄m habet p hoc quod est ante actū: que ē q̄ dam ꝓoritas durationis ad actum non aūt includitur p se in ratōe potentie: q2 simul ipsa potest esse cum illa prioritate ⁊ cū simultate ad actū. Posset etiā di ci ꝙ potentia ante actum manet eadem semp ⁊ cum actu. nec tñ sunt opposita simul quia potentia ante actum non est ad formā ꝓ illo eodē nūc: ꝓ quo inest a ctus sed ꝓ alio: q2 ꝓ nunc h3 actū. Po aūt ante actū nō inest ad eandē formā s3 ꝓ futuro. ⁊ ꝙ altera illarū responsiom sit uera: pbatur p h ꝙ si aliquid pōt ha bere potentiā ad formā iā habet poten tiā. q2 impossibile nō pōt fieri possibile ⁊ p ꝯñs nō pōt aliqñ hrī pō ad aliquā formā qn nunc habeat si susceptiuum possibile nunc est. Aliter diceret ꝙ ea dem potentia rediret: sicut ⁊ possibile ē eundē actum redire. ⁊ tunc diceret ꝙ ꝓ instanti ꝓ quo actus inest nō manet po tentia que est opposita actui. redit aūt cessante illo actu. Ultimo modo dice retur ꝙ a pncipio creatōnis in pncipio potentiali sunt distincte potentie tot q̄t sunt forme receptibiles non tm̄ distīcte specie: sed numero. non pcise tot sed ad eandem formā sunt tot quotiens illa fo ma potest induci. ⁊ vnaqueq; illarū po tentiarū desinit esse adueniēte suo ꝓprio actu. nec illa redit: ⁊ tñ eadem forma pōt redire: q2 ad illam nō tm̄ erat vnica pō sed alia ⁊ alia fm qō erat alias ⁊ alias i ducibilis in idem pncipium potentiale.

Cum arguit contra scōm membrū ꝙ nō possit eadem potentia redire: q2 nec ꝓuatio dcm̄ est supra ꝙ ꝓuatio pōt redi re si positm̄ cui adiungit ꝓuatio potest ⁊ eodem modo di potentia si potest re dire illa forma prior ordine generatiōis quā comitatur illa potentia ad illam se cundam. Cum arguit contra vtrunq; membrū ꝙ potentia nō est ad pteritū verū est ut pteritum. vnde non est pro prie potentia ut illud quod fuit non fu erit. sed potentia est ad illud quod fuit preteritum: inquantum tamen ipsū po test esse futurum. Istud autem argumē tum de potentia non tantum concludit contra agens naturale: sed etiam contra reditionem eiusdem forme materialis per actōnem diuinā: quia illa requirit potentiam in materia quā perficit: qui diceret istas potentias nihil esse loquē do de quacunq; potentia preter illam: q̄ dicit respectum recipiētis ad formam receptam expediret se breuiter ꝺ tota il la briga. quia quot ponantur nihila nō est cura. Illa autem que est realis relatō ex parte materie ad formam: sicut econ uerso iformatio est realis relatio forme ad materiam. illa inquam redit eadem si forma redit. uel si nō rediret añ ꝓposi tū posset idē redire dcm̄ est in pma que stione. Ad ultimum quare statim i p ma reditione eiusdem fm speciē non re diret idē numero. potest dici ꝙ aliqua sunt impedimēta ex parte passi uel agē tis ꝓpter que accidētia insepabilia pmi nō sūt stati reducibilia: ⁊ sine ill ñ redu ceret eād sba. nō sic o3 sp esse talia ipedi entia.

De secundo articu

lo ꝑncipali absolute possibile est nãe re
ducere corpus mixtũ idẽ supposita tertia
opinione in ꝑcedenti articulo. ſ; nõ est
possibile reducere idẽ eodez modo quo
reducet̃. ¶ Prima ꝯclõ ꝓbat̃: q2 si tertia
opi. in ꝑcedenti articulo sit v̾a qñcunq;
materia tota eadẽ approximat̃ agẽti ei
dem sine impedimentis põt idez reduci
nec tñ eidem agẽti numero: ſ; eidez ſm
spẽm. q2 idẽptitas ſm spẽm in agẽte eq̃
ualet idemptitati numerali. ꝓbatio. s. i
illo instanti h ignis ex illo ligno generat
ignẽ huc. si in eodẽ instanti ille ignis eẽt
approximatus eidẽ ligno gnãret eundẽ
ignẽ. ſ; possibile est totã materiam ex q̃
formabat̃ corpꝰ istud al's in gnatõe nãli
eẽ iterũ sub forma semis ⁊ mẽstrui in a
lia matrice sicut ꝓbat̃ p dcm̃ Greg. mo
ral. iiij. ⁊ ponit̃ di. ix. q. i. g̊ tũc i alia ma
trice formaret̃ idẽ corpus mixtũ. ¶ Se
cũda ꝯclõ est mihi certior: q2 ista depen
det ex q̃busdã si opi. 3ª dcã sit v̾a. illã se
cũdã ꝓbo: q2 tota nã actiua est alligata
cuidam ordini formarũ in transmutati
one. ita ꝙ tota nã nõ posset imediate pꝰ
acetũ inducere vinũ. solus deꝰ in agẽdo
nõ limitat̃ ad illũ ordinẽ ⁊ maxime est
ille ordo necessarius respectu agent' nã
lis qñ ꝓcedit̃ ad ꝑfectũ. quia illud non
põt pl'ibus sed paucioribꝰ modis ꝓduci
Nunc aũt mixtũ istud est ꝑfectũ int̃ illa
corruptibilia: ⁊ iõ ad ipm determinatur
magnus ordo informis ꝑuijs ſm ordi
nẽ nãlem: utpote semis sanguinis ⁊ car
nis ⁊c̃. Nunc ãt tales for̃ nõ ꝑcedẽt illaz
formatõez corpis eo mõ q̊ tunc repabit̃
q2 subito repabitur de cineribꝰ uel pul
ueribus: uel alijs in quibꝰ fuerat ꝑus re
solutũ. g̊ tota nã creata nõ poterit repa
re illud corpus eo mõ q̊ tunc repabitur

De tertio articulo

repato illo corpe a q̊cunq; vĩ ꝙ a natu
ra possit aĩa reuniri illi corpi: q2 illa for
ma est dispõ q̃ est necessitas aie rõnalis.
in nã g̊ est dispõ necessitãs ad aiatõnem
ſ; ad totalẽ dispõnem sequitur necͦ il
lud ad qd̾ disponit. ¶ Sz ꝯ pz ꝙ illa anĩa
nõ põt ab aliq̃ creatura alia a se reuniri
corpi. ſ; nec a se ipsa tanq̃ a ꝑnͦ effectio
illius vnitõis. ꝓbatio vtriusq;. cã equo
ca ẽ simpl'r nobilior effectu. et ꝓbat̃ au
ctoritate Aug. 83. q. q. ij. Omne qd̾ fit
ei a q̊ fit par esse nõ põt. Alioq̇n iusticia
que sua vnicuiq; tribuere dz de rebꝰ auf
feratur necesse ẽ. intelligit aũt de cã equi
uoca. quia iusticia in cã vniuoca req̃rit
eq̃litatẽ ſ; in equoca eminẽtiã. Idẽ vult
auic. vi. metaphi. c. iij. ¶ Idẽ vult augꝰ.
super genes. xij. ꝙ agens est prestantius
passo. q̃ ꝓpõ ut alias dictũ ẽ depẽdet ex
illa: agẽs est simpl'r ꝑfectius suo effectu
formali: ſ; hõ est simpl'r ꝑfectior aĩa sua
sicut totũ pte ⁊ q̃cunq; alia sb̃a corpea
pz g̊ nec anĩa nec aliq̃ sb̃a corporea alia
ab hoie põt esse cã effectiua hoĩs. ¶ Ph. 2
phi. Forª ⁊ efficiẽs nõ coincidũt in idez
numero. g̊ aĩa q̃ est cã formal' hoĩs nõ ẽ
cã effectiua eiusdẽ. ¶ Ꝓ. nõ minꝰ nãlis fu
it pª vnio fcã in gnãtõne q̃ illa fcã in re
surrectõe. ſ; aĩa nõ potuit eẽ cã effectiua
illiꝰ vniõis: ſ; solus deꝰ creãs ⁊ infũdẽs
g̊ ⁊c̃. ¶ Ꝯcedo ꝯclõnẽ ꝙ si soli v̾tuti acti
ue diuie sb̃e pª ꝓductio hoĩs soli eidez
suberit ꝓductio 2ª. ista aũt ꝓductio est
in aiatõe corpis organici. ¶ Ad illud in
oppoᵐ dico ꝙ in tota nã nihil ẽ in susce
ptiuo qd̾ sit dispõ necitãs ad formã: q̇a
cũ q̃libet tali stat põ ꝯdictõis: cũ ista ne
cessario ꝯcõitet̃ susceptm̃ qd̾ est ꝑcise su
sceptm̃. tal'. n. repugnat necitati. ¶ Sz illõ
v̾bũ vsitatũ de dispõne q̃ ẽ necitas õbet
sic itelligi: ꝙ dispõ nõ sit rõ necitat' sed
ꝙ ipsa posita agẽs necͦ iducat forᵃᵐ ad
quã ẽ dispõ uel necitate simpl'r sic qñ est
mere nãle uel necitate ſm q̇d ut quãdo
agens est uoluntaᵐ ⁊ disposuit sic agere
⁊ hͦ ultimo mõ forma corporeitat' est
dispõ necitans ad aiam. nõ ꝙ ex ista ul'
v̾tute eius sequat̃ aiatio. ſ; q2 ipsa posi
ta agens necessitate ꝯditiõata sue dispõ
nis inducit formã ad quã est.

Ad argumēta p̄n cipalia. ¶Ad p^m dico q̄ nō est aliqua potentia passiua creata cui nō r̄ndeat po^a actiua in nā ne ponat̄ passiua frustra: sȝ diuersimode ponit̄ illa actiua in nā s̄m phos ꝛ theologos. stricte. n. accipiendo nām actiuā ꝑ nā creata: qꝛ Aristo. ponit intellectuȝ immediate induci a deo: vt tactū est. q. j. isti⁹ di. nō cuilibet potētie passiue corr̄ndet ꝓpria actiua in nā sed accipiendo nām ꝑ agēte nāli necitate: sic phs diceret eā potentiā actiuaȝ in nā. qꝛ p̄mā cām agenteȝ nāli necitate in istud passum. Sed theologi negāt etiā in nā esse potētiā actiuā isto mō: qꝛ p^m dicūt agere in istud nō nāli necitate sed libere: ꝛ tūc s̄m eos cum dr̄ correspōdet aliq̄ actiua in nā. natura debȝ ibi accipi cōiter ad totū ens. nec etiam ipi ponūt magis frustra aliquid in ente q̄ phs: qꝛ eque pōt po^a passiua reduci ad actum si reducat̄ nō ab agente creato sed increato nec nāliter actiuo sed libere sicut si ab agēte alio mō poneret̄ reduci. ¶Ad aliud ꝯ̄nia nō valet: pōt in ꝓcessum resolutiuū. ergo ꝛ in illū ꝯpositiuum qui fuit in ꝯponendo. pꝫ instantia. possum. n. diuidere soliduȝ: nec tn̄ ptes diuisas possuȝ iterū ꝯtinuare. ¶Ad tertiū: vno mō negat̄ eandeȝ māam totalit̄ in se et in ptibus posse approximari iteruȝ alicui agenti ꝓpter diuisionē partiū māe que fit in corruptōe. Alio mō negat̄ materiam eandē posse manere vel redire: tam istud argumentū tāgit illud gn̄ale de q̄ tractat̄ in p̄mo arti° solutōis: ꝛ est ꝑ tertia opi. que nō est ibi simpl'r reprobata

Quarto quero

vtruȝ resurrectio sit nālis. q̄ sic. s̄m Dam. li. iiij. c. xiiij. Quod cōe est omibus in eadē specie nāle est. resurrectio est hmōi. g̃ ꝛc. ¶Pꝫ: mot⁹ est nālis qui terminat̄ ad quietē nālem: qꝛ nāliter mouet̄ moble ad illud in q̄ nāliter quiescit: ꝛ pari ratōe mutatio ē nālis q̄ t̄minat̄ nāliter ad formā nāliter pficientem mutabile. sed resurrectio ē hmōi: qꝛ pfectibile nāliter pficiet̄ illa forma reunita. g̃ ꝛc. ¶Oppo^m Dyo. de di. no. c. xvj. dicit de resurrectiōe ipam visaȝ eē supra nām. g̃ non est nālis. ¶Preterea: ad cognoscendū effect⁹ nāles pōt ptingi p rōnem nālem. nō sic ad resurrectōeȝ ex ij̄. q. hui⁹ di. g̃ ꝛc. ¶Preterea: qd̄ nāle ē euenit in pluribꝰ nō tm̄ suppositis: sed etiā tpibus: qꝛ euenit q̄tiens cā eius q̄ nālis ē nō est impedita. est aūt ipedita in paucioribus. sed resurrectō tm̄ semel euenit ergo ꝛc.

Intelligendū est h̄ q̄ nāle equiuoce accipit̄. qd̄ apparet ex hoc: qꝛ diuers̄ opponit̄: et illa ē vna doctna cognoscēdi multiplex. i. theologorū. opponit̄. n. nāle vno mō supnāli. alio mō libero vl̄ voluntario. t'tio mō violēto. nālitas. n. aliq̄n ptinet ad p̄nci^m actm̄: ꝛ tūc opponunt sibi liberū vno mō: ꝛ alio mō supnāle. nā agens nāle vel nāliter dr̄ qd̄ opponit̄ libero: qꝛ agit necitate nāli. Sed voluntariū vel liberū qd̄ seipm̄ determinat ad agendū: ꝛ illo mō loquit̄ phs. ij̄. physic. diuidens nām ꝯ̄ agens a ꝓposito. ꝛ. ix. metaph. c. ij̄. ꝛ. iiij̄. de potentijs actiuis irrōnalibꝰ ꝛ actiuis rōnalibꝰ siū liberis. Alio° ex pte p̄ncipij̄ actiui nāle dr̄ qd̄ hȝ nālem ordinē actiui ad passū ꝛ supnāle: qꝛ excedit oēm talē ordinem nālem: ꝛ illo mō quodcūqꝫ agēs causatum dr̄ nāle ꝛ solū agēs increatū dr̄ supnāle. ¶Ex pte passi opponitur naturale vno mō violento: put nāliter dr̄ moueri vel pati qd̄ patit̄ s̄m ꝓpriā inclinatōnem passi. violenter vō qd̄ patit̄ ꝯtra inclinationē passi: ꝛ ex hoc sequit̄ nāle et violentū nō sunt opposita ꝯtraria immediata: immo ē inter ea mediū q̄n. s. passum neutro mō se hȝ neqꝫ inclinat̄ ad illud qd̄ recipit neqꝫ ad oppositū sicut superficies ad albedinē vel nigredineȝ vel

ad mediū. Sequit̄ etiā q2 nō pōt eē violentia in pmo passo. s. mā prima: q2 nō inclinat̄ ɔtra aliqd cui' est absolute receptiuū: ⁊ hec distinctio illoꝝ oppositoꝝ ⁊ mediū accipit̄ in passo vt cōpatur ad formā ad quā trāsit. vt aūt passuȝ ɔpatur ad agēs a q̄ recipit formā dr̄ nāliter moueri qñ mouet̄ ab agēte nāliter sibi corrñdenteȝ. supnāliter aūt moueri qñ ab agēte supra totū ordinē agentis nāliter ꝓportionato isti. sic g̾ habem' nāle duplr̄ vt ptinet ad actm̄: quia vt distinguitur ɔ liberū, ⁊ supnāle: ⁊ nāle vel nāliter duplr̄ vt ptinet ad passuȝ. q2 vt distinguitur ɔ supnāliter ⁊ ɔ violentū.

Sed ɔ distinctōem duoꝝ vltimoꝝ mēbroꝝ arguit̄: q2 fm phm. iij. Ethic. violentū est cuius pnci^m^ est extra nō ɔferente vim passo. g̾ in diffinitōe violenti ponitur pnci^m^ motiuū: ⁊ p ɔñs violentuȝ essentialit̄ nō tm̄ accipit̄ ex ɔpatione ad passuȝ sed ad agēs. Rñdeo: ⁊ ad quotcunqȝ tales instātias p hanc ꝓpositōeȝ illud est p se cā quo posito circūscripto alio vel variato sequit̄ effect'. nūc autē lȝ forma cōtra quā inclinat̄ receptiuū nō inducat̄ nisi p agens p se violentans passum: tm̄ per se rō violenti est ex habitudine passi ad formā. quia passo ⁊ forma manentib' in sua ratōe: puta ꝙ forma sit receptibilis tm̄ ɔtra inclinatiōem passi quōcunqȝ variat̄ agens passuȝ violenter recipit. hoc etiā apparet: q2 non tm̄ in induci sed etiā in pmanet̄ dicit̄ ꝙ aliq̄ forma violēter pmanet in passo et diu. aliq̄ aūt naturalit̄ ita ꝙ circūscribēdo agens: q2. s. nō habet' actōem post inductionē forme ibi ē naturalitas vl' violentia pcise ɔpando formā ad receptm̄.

Cōcedo g̾ ꝙ in descriptōe ponit̄ agens tanꝙ extrinsecū. sed non tanꝙ p se complens nec tanꝙ per se cōstituens rōnem violenti. sed tm̄modo cōpletur p illud passo vim nō ɔferente, ⁊ maneret violētum post oēm actōem agētis: sic si lapis posset descere sursum sine ɔtinua actione detinētis. Addit̄ tm̄ pnci^m^ in descriptione violēti tanꝙ cā extrinseca. Cō similit̄ lȝ passuȝ recipiat aliquā formaȝ aliquo mō supernālem: ⁊ in hoc posset supernālitas dicere modū habitudinis passi ad formam: tm̄ nunꝙ dr̄ supernāle nisi q2 recipit eā a tali agente. cui' ꝓbō est: q2 si formā nāliter sui pfectiuaȝ reciperet a tali agēte: adhuc recipet eaȝ supnaturalit̄. nō quidē ꝓpter habitudineȝ ad formaȝ: q2 sic nāliter recipit: sed ꝓpt̄ habitudinē ad agēs a q̄ recipit. Ad ꝓpositū: resurrectio significat passioneȝ cui corrñdet ꝓ actōne resuscitatio. g̾ in qōne an resurrectio sit nālis: nō accipit̄ nālitas nisi ꝓut ptinet ad passionē. Sȝ in qōne an resuscitatio actiua sit nālis: accipiet̄ nāle vt ptinet ad actiōem ⁊ ad cām actiuam. Primo g̾ mō dico ꝙ erit nālis vt nāle opponit̄ violēto: sȝ nō naturalis vt nāle opponit̄ supnāli: sed erit supernālis. Et rō vtriusqȝ mēbri pȝ ex dictis in. j. arti. Rō primi: q2 passum inclinatur nāliter ad formā quaȝ recipit. Rō scdi: q2 nō recipit ab agēte nāleȝ ordinē hñte ad istud agendū: sed supra totum istud. Si vo querat̄ de resuscitatione actiua an erit nālis. Rñdendū est ꝙ vtroqȝ mō q̄ nālis ptinet ad actiōem illa erit nō nālis: q2 ⁊ ab agente libē nō nāli necītate ⁊ ab agēte supra totū ordinem causarū creatarū que dicunt̄ hēre ordinē nālem agendi in passo.

Ad argumēta.

Ad pmū: auctas Dam. intelligenda ē de eo qd̄ est cōe oībus in specie a pnci^o^ intrinseco vel a cā nālī. nō sic hic. ⁊ pȝ ꝙ sic intelligit: q2 ꝓpōnem sic intellectaȝ applicat ad opatiōeȝ duplicē. de xp̄o q̄ est in oībus in specie humana a cā intrinseca vl' saltē nāli. Ad 2^m^ ꝓbat tm̄modo ꝙ resurrectio sit nālis vt opponit̄ violēto: tm̄ quod tangit̄ ibi de mutatione habet dubiū an resurrectio sit mutatio: et dicet̄ in sequenti qōne.

Quinto quero

vtrũ resurrectio sit in instãti. q nõ .j. ad Thi. iiij. Mortui qui in xp̃o sunt resurgẽt p̃mi: deiñ nos qui viuim⁹ ₇c̃. ğ illi qui inuenient mortui in aduẽtu christi p̃mo resurgẽt: ₇ deinde illi rapti in obuiã morientur ₇ postea resurgẽt. ergo nõ simul erit resurrectio istoꝝ ₇ illoꝝ. nõ ergo in instanti. ¶ Preterea: aug. xx. de ci. dei. c. xx. tam ineffabili velocitate reduceret antiq̇ssimoꝝ cadauerũ puluerem in mẽbra siñ fine victura. Ipe apl̃us aptissime dicit: Velox aũt ₇ tardus ẽm p̃hum. iiij. physic. tpe determinant. ₇ eodem. c. xxj. ad immortalitatẽ p mortẽ mira celeritate transibũt. ¶ Preterea in resurrectõe aliquid qd̓ prefuit corrumpet: q₂ materia illa que recipiet formã nouã prefuit sb̓ alia forma corrũpenda. illud corrũpendum habebit esse finitũ. oẽ aũt vndiq₃ finitũ positiuũ habet admin⁹ duos terminos positiuos. ğ id esse illi p̃cedenti hẽbit duos ẗminos positiuos: ₇ per cõsequens ẽ dare vltimũ instãs illius p̃cedẽtis. ğ si resurrectio erit imediate post esse illi⁹ ₇ in instãti erit instãs immediatum instãti: qd̓ est cõtra p̃hum. v. ₇. vj. physi. ¶ Preterea: corp⁹ tũc corrumpendum hẽbit esse pmanens. pmanẽs autẽ nõ h₃ esse in tpe nisi q₂ in instãti. ğ si immediate p̃cedat esse corpis resuscitãdi: sequit q p̃cedat in instãti immediato illi esse: ₇ tũc vt p̃us corpus resuscitandũ nõ poterit hr̃e esse immediatũ in instanti. ¶ Oppositũ. j. cor. xv. In momẽto in ictu oculi i nouissima tuba. quã auctez Aug. dicit de ci. vbi p̃us p pbatõne resurrectiõis subito fiẽde. ¶ Preterea gnãtio ẽ in instãti. ğ ₇ resurrectio. ℞ mgr̃ in lr̃a dicit q in instãti erit resurrectio.

Respõdeo cum re

surrectio ẽm Dam̃. vt dictũ est sit iterata surrectio ei⁹ qd̓ cecidit. cecidit aũt p̃° totus hõ per sepationem intellectiue a corpe: ₇ scd̓ario cecidit illud corpus mixtum p corruptõem in aliud vel alia: ₇ ꝯuersus sit ordo gnãtionis ₇ corruptionis: ac p hoc oporteat p̃us ordine nature corpus repari q animã reuniri. illaz aũt repationem corpis p̃cedit collectio partiũ mãe que disperse erãt p resolutionem corpis in diuersa statim vel cum mora. p̃mo ğ oportet vidẽ de isto p̃ambulo resurrectõi qd̓ est collectio ptium corpis. 2° de inductõe forᵉ corpis in materiã illã. 3° de vniõe aĩe ad corp⁹ illud. ¶ De p̃° dico q fiet ministerio agẽdoꝝ: et iõ in tpe. añs p₃ ex illo dicto saluatoris Mat. xxiiij. Mittet fili⁹ hõis angelos suos cũ tuba ₇ voce magna: ₇ cõgregabũt electos ei⁹ a q̃ttuor vẽtis a summis celoꝝ vsq₃ ad ẗminos eoꝝ. qd̓ ẽ dictu₃: q̊cũq₃ dispse fuerint ptes mãe corpis in elem̃ta siue in ignẽ siue in ẗrã a summis celoꝝ usq₃ ad ẗminos eoꝝ siue in q̊dcũq₃ corp⁹ mediũ aqueũ aereũ vel impfecte mixtũ a q̃ttuor vẽtis: oẽs mãe ptes recolligent ₇ reuniẽtur. ꝯñia apparet p hoc qd̓ dictu₃ ẽ in. ij. li. di. ij. q. ix. q angelus nõ põt mouere corp⁹ in instanti.

De secundo

dico q illa forma° corporis erit in instãti: q₂ fiet imediate virtute diuina. nã angelus nõ poterit illaz formã sb̓alem inducere in mãm. virtus aũt diuina etsi possit successiue agere ₇ successiue inducẽ formã sicut v̓tus creata: ₇ forma sb̓alis posset successiue induci qd̓ aliqui negãt: tñ magis ꝯgruit q illa v̓tus formam inducibilem in instãti inducat in instanti: quia nunq̃m est successio necessaria nisi ꝓpter aliquez defectu₃ agẽtis. Nã oẽs ille cause tacte a cõmen. iiij. physi. c. de vacuo: mobilis ad motorẽ: ₇ mobilis ad mediu₃: et mediũ ad motorem reducũtur finaliter: sicut al̓s tetigi ad impfectõem virtutis agentis: propẗ quam impfectionem põt sibi mobile resisteṙ nõ absolute: sed vt respi

eit ꝑminos ⁊ mediũ per qḋ transferẽdũ
est a termino in ꝑminũ. nũc aũt illa vir
tus nullã pōt hr̃e impfectiõez. h aũt for
ma inducibilis ē in instãti. pꝫ qꝛ pōt p/
ficere in instãti. ❡ Sed h est dubiũ: quia
tũc sequit̃ ꝙ mot⁹ localis erit in instãti
pbõ: qꝛ corpus illud formatuꝫ erit den
sius vel rari⁹ pulerib⁹ vel ex quib⁹ for
matur: ⁊ siue sic siue sic vl̃ maiorē locũ
occupabit ꝙ̃ illud ex q̊ gnãtur vl̃ mino
rem: ⁊ sic ē motus localis nõ tm̃ ipius:
sed aeris circũstantis. ❡ 2° qꝛ illud corp⁹
erit alteri⁹ figure ꝙ̃ illud ex quo forma
tur. g̊ occupabit locũ sue figure ꝑporti
onaliter corrñdentez: ⁊ ita vt p̔us. ❡ Cõ
cedo ↄ̨clõnem istoꝝ argumẽtoꝝ ꝙ acci
piendo gnãliter motũ localē ꝑut qñ ge
neratuꝫ succedit corrupto occupãs ma
iorem vl̃ minorē locum ꝙ̃ corruptũ dĩ
aliq̃ loci mutatio qꝛ maioris vel mino
ris loci occupatio: lꝫ nõ ab eodeꝫ corpe
in actu: sic in instãti ē loci mutatio nec
solũ sic. ❡ Sed aer circũstans statim pelli
tur si corp⁹ ei⁹ maius. vl̃ sequit̃: si corp⁹
est min⁹ ⁊ quidē in p̔mo instãti qñ. s. pel
litur ↄ̨cedo ꝙ in instanti pellit̃: ⁊ hoc a
v̓tute diuina imediate: qꝛ illa immedi/
ate ponit corpus mai⁹ vbi fuit minus.
❡ Nũc ãt qḋ effectiue mouet localr̃ vnuꝫ
corp⁹ effectiue expellit aliud corp⁹: ⁊ nõ
ipm corp⁹ motũ effectiue expellit aliud
sicut nec calor in ligno expellit effectiue
frig⁹ a ligno. sed ipm calidũ qḋ effectiue
causat calorē in ligno effectiue expellit
frig⁹ ab eo. possibile tñ est v̓tuti diuine
ponere istud corp⁹ maius in vbi et ↄ̨ser
uare ibi corp⁹ qḋ prius: ⁊ tunc duo cor
pora simul. ❡ Sꝫ tũc esset nouuꝫ miracu
lum vltra subitã potentiã corpis maio
ris h. ❡ Si aũt simul cũ hac positiõe cor
poris h expellat: aliud nõ est nisi vnum
miraculũ. qñ aũt corp⁹ genitũ est min⁹
corpe corrupto aliud ē. tũc. n. vel de⁹ im
mediate mouebit oẽm aerē circũstantē
vt ↄ̨tingat minoris corpis supficieꝫ: vel
pōt nõ mouere qꝛ hoc non est necẽ sim
pliciter ad hoc ꝙ corp⁹ min⁹ sit h: qꝛ po
test de⁹ dimittere nãm sibi: ⁊ cũ natura
nõ possit mouere aerē in instanti vt ap
plicet̃ lateribus illi⁹ corpis minoris. erit
ibi vacuũ ad tp̄us quousqꝫ. s. nã possit
aerē circũstantē cõtiguare corpi illi. ❡ Ex
quo pꝫ ponẽdo ꝙ de⁹ subito faciat cor/
pus min⁹ qḋ nõ includit ↄ̨tradictiõem
⁊ diminuit aerē circũstantē sibi ad acti
onem nãe vacuũ erit p tp̄s. nõ g̊ vacuũ
esse in vniuerso includit ↄ̨̃dictioneꝫ: im
mo si nã faceret in instãti min⁹ ex maio
re videret̃ posse cõcludi vacuũ esse per
tempus sine diuino miraculo.

De tertio dico ꝙ aĩatio est tm̃ in instãti pro
pter rõem dictã in. ij. ar°. qꝛ. s. est a solo
deo imediate cui⁹ v̓tuti actiue nihil resi
stit: sed necesse est eã esse in instãti: qꝛ nõ
posset eē successio in receptõe forme ni
si vel ꝑpter ptes forme inducẽde: vel ꝑ
pter ptes corpis quaꝝ vna p̔us recipit
formã ꝙ̃ alia. sꝫ neutrũ pōt poni in aĩa
tione: qꝛ illa aĩa in vnico gradu in quo
creat̃ reuniet̃: ita ꝙ lꝫ ps aliq̃ corpis pos
set esse pfectior alia: tñ h° nihil ad ꝑpo
sitũ ad successiuã vnionē ipius aĩe. nec
2m. pōt dare saltē de p̔° aĩabili. aliqd. n.
est ꝑportionatũ aĩabilis p̔° ita ꝙ nihil
ei⁹ pōt aĩari nisi totũ sil̃ animet̃: lꝫ forte
de multis ptib⁹ corpis q̃ nõ sunt simplr̃
nec̃aria ad aĩationē: vt si man⁹ pes ⁊ ce
tere ptes vna possit p̔us aĩari ꝙ̃ alia. sꝫ
loq̊mur de p̔ᵃ aĩatiõe. ❡ Dico etiã 2° ꝙ
in eod̊ instãti in q̊ corp⁹ format̃ aĩatur:
qꝛ ex q̊ forma ista ē dispõ necessitãs ad
animã nõ absolute sed ex nec̃itate agen
tis: nõ simplicit̃ sed ex dispõe sua: statiꝫ
forma inducta inducit̃ ab ipo forma q̄
ē anima: ⁊ nõ ex nec̃itate nãe. ❡ Et si q̄
ras: nũquid eadē mutatõe inducit̃ forᵃ
corpis ⁊ aĩa. Dico ꝙ nõ: immo iductio
forme corpis est p mutatõem: inductio
aũt aĩe nõ est cuꝫ aliq̃ mutatiõe q̃ sit ad
aĩam vel aĩationē vt ad ꝑminũ. Primũ
apparet: qꝛ susceptiñ forme corpeitatis

transit a puatione ad formã. τ 2m appa
ret p idem: qꝛ susceptiuũ anime vel aia
tionis nõ est mã pa sed corp᷒. ¶ Illud ãt
nõ habebit puatõem ipius aie a q̃ tran
seat ad formã: qꝛ nec simul hẽbit eã cuȝ
aia: qꝛ tũc puatio τ forma essent simul
nec pus hẽbit eam q̃ formaȝ. qꝛ nõ pus
tpe erat corp᷒ q̃ ania. nunq̃ aũt est mu
tatio nisi qñ susceptiuũ t̃mini ad quem
alicui᷒ inductõis pcedit duratione ipm
t̃minũ ad quẽ τ tũc est sub puatiõe t̃mi
ni. ¶ Si arguas g̊ nõ est ibi aiatio actio
nec animatio passio. qꝛ actio nõ est sine
passione nec passio sine mutatõe: τ mu
tatio negat̃ ibi. g̊ tam actio q̃ passio: qȯ
vĩ inconueniens. ¶ R° sicut dictũ est. s̈.
di. viij. passio dicit respectũ passi ad a
gens extrinsec᷒ aduenientẽ: hoc ẽ nõ ne
cessario ꝯsequentẽ extrema posita. talis
autẽ põt esse etsi passum nunq̃ pcedat
duratiõe formã quã recipit: qꝛ quãtun
cũq̃ simul secũ hẽat formaȝ: põt tñ eaȝ
recipe ab alio: τ tũc breuit̃ in inductiõe
forᵉ coeue ipi passo bñ est passio siñ mu
tatione. Ex̃m hui᷒ fm Aug. iij. ꝯfes. q̊dã
modo poritati creat̃ mã priusq̃ forma.
in illo pori mã nõ hȝ respectũ ad deum
nisi pducti ad pducẽs: τ ille respectus
ẽ intrinsec᷒ aduenieẽs: imo necãrio ꝯñs
nãm fundamti ex. j. di. scdi in 2° instãti
nãe recipit formã a deo: τ ille respectus
nõ est ei᷒ vt pducti vt ad deũ pducẽtẽ:
sed est ei᷒ vt informati ad deuȝ vt infor
mantẽ siue vt imprimentẽ formã: τ ille
scd̃s respect᷒ extrinsec᷒ aduenit mãe: q̊a
posset perpetuo mã manẽ deo ꝯseruan
te sine illo respectu receptõis a deo. forᵃ
g̊ illa simul duratõe ꝯcreata est mã: sed
posteri᷒ nã inducit̃ vel impmit̃ in mãm
passione de genẽ passionis. sed sine omĩ
mutatõe: qꝛ nunq̃ mã a puatiõe forme
illi᷒ trãsit ad formã. nec breuit̃ aliter se
hẽt fm eã qꝛ alit̃ τ alit̃ presupponũt en
titateȝ. ¶ Ex hoc sequit̃ correlm q̃ dicen
do actõem τ passionẽ abstrahi a motu
τ mutatõe nõ oportet dicẽ q̃ remaneat

in eis sola rõ relatiõis: imo v̉e remanet
rõ actõis τ passionis absq̃ q̃cunq̃ rõe
mot᷒ vel mutatõis. ¶ Restant duo pua
dubia: vnũ an in eoḋ instanti erit oĩuȝ
resurrectio: de q̊ tangit pm arm. τ aliud
in q̊ instãti: etsi nõ de̾minato vel signa
to tñ quo in ꝯpatione ad ptes vl̃ horas
diei nãlis: vtpote si in instãti medie no
ctis vel aliquo alio de̾minatũ respectũ
hñte ad ptes diei nãlis. ¶ Ad pm: Aug.
sup totũ illud caplm allegatũ. xx. τ. xix
vĩ ex intentõe de̾minare q̃ resurrectio
eoꝝ q̊ inueniunt̃ mortui in aduentu iu
dicis pcedet duratõe resurrectõem illo
rum q̊ inueniunt̃ viui: sicut illi viui fm
v̉ba aplĩca pus rapient̃ obuiaȝ: τ ibi vt
pbabile est fm Aug. morient̃: τ subito
postea resurgẽt: τ sic postea resurrectio
coꝝ sequet̃ resurrectõem illoꝝ q̊ erunt
mortui. vñ dicit Aug. Si scõs q̊ repien
tur xp̃o veniẽte viuentes eiq̃ obuiã ra
pient̃ crediderim᷒ in eodẽ raptu ȯ mor
talib᷒ corpibus exituros: τ ad eaḋ mox
immortalia redituros: nullas in v̉bis
aplĩ patiemur angustias. hoc expſſe eti
am vident̃ v̉ba aplĩ dicẽ: Mortui q̊ in
xp̃o sunt resurgẽt pmĩ deiñ nos τc̃. vbi
fm Aug. aplus in se ac etiã illos q̊ secũ
viuebãt transfigurabat psonas illoꝝ q̊
inueniũtur viui. ¶ De 2° dubio vĩ pa fa
cie certũ esse q̃ quodcũq̃ instãs est oẽȝ
habitudineȝ hñs ad ptes diei nãlis. qȯ
.n. in vna pte t̃re ẽ instãs medie noctis
in oriçonte vno: in opposito oriçonte ẽ
meridies. τ sic ȯ singulis instãtib᷒ possi
bilibus assignari in die nãli. g̊ resurgẽt
mortui in q̃cũq̃ hora diei nãlis sic par
tes ꝯparãdo. Sed qꝛ nõ sine cã querit̃
de hora resurrectõis: intelligendũ est q̃
rentes q̃rere de hora in ꝯpatiõe ad illã
regionẽ vbi erit iudiciũ resurgẽtiũ siue
resurrecturi transferent̃ vt iudicentur.
transferent̃ in quã vel post resurrectõeȝ
cõpletã vel añ p translatiõem puluerũ
collectoꝝ. vtrũq̃. n. ẽ possibile deo: vel
vt resuscitent̃ in diuersis locĩ: forte vbi

ſepelient̄: vel vt plures de ſingulis locis colligant̄ ad locū vnū vbi dent poſt reſurrectōez oēs ad iudiciū ꝯuenire: ⁊ in illo loco fiat reſurrectio oim. voco aūt pulueres corpa ꝗcunqꝫ in quib⁹ eſt vltimate facta reſolō: puta ſi in tantaꝫ ꝑteꝫ ignis: ⁊ in tantā ꝑtem aque: ⁊ in tantaꝫ ꝑtem t̄re: et iſta ps ignis ſit imediate iuxta globū lunarē ſuper pūctū quecūqꝫ t̄re: ⁊ alia ps ſit directe i extremitate opposita diametralit̄ in ſpera ignis: ⁊ t̄tia ps ſit in infimo vl̄ medio vel ſupremo aque ⁊ hmōi. hec oīa et ſi hmōi ſint mille milia intelligunt̄ cū dicunt̄ pulueres vel cinēs. Lū. n. dixit xp̄s: A ſūmis celoꝝ ⁊ a q̄ttuor vētis. nō intellexit ipe puluēs q̄s vſitate accipim⁹ in ſepulcris vſqꝫ ad tantā diſtantiaꝫ eſſe diſperſos: ſed intellexit gnāliter in q̄cunqꝫ tota vl̄ ꝑtes facta ſit reſolutio illa colligent̄: et ex illis collectis. i. ex mā in eis q̄ fuit prius mā corpis corrupti repabitur iteruꝫ idē corpus. Ille aūt loc⁹ iudicij gnālis ꝓbabilit̄ eſtimat̄ t̄ra ꝓmiſſionis ſiue vallis vel ps ioſaphat dētminata ibi: vel tāta ps q̄ta ſufficiet ꝓ reprobis. ſiquidē electi nō erūt in t̄ra ſed rapient̄ xp̄o obuiam in aere: ⁊ p ꝯn̄s reſpcū ipius ꝑtis t̄re intelligēda eſt hora. Sed qđ tunc diꝫ eſſe media nocte: accipit̄ a Mat. xxv. ⁊ ab aplō. j. Theſ. v. Dies aūt dn̄i ſic fur ita in nocte veniet. qđ nō vꝫ intelligendum ad lr̄am: qꝛ ⁊ ſi dn̄s poſſet ſe manifeſtare ſingulis: tn̄ magis ꝓbabile ē ad ꝯfuſionē reprobor q̄ videbunt̄ ⁊ ab inuiceꝫ ⁊ a bonis vt ſint in loco illuminato: ⁊ p ꝯn̄s tūc in loco reſurrectōis ⁊ iudicij nō ſunt tenebre medie noctis. ea g̊ hora forte qua xp̄us reſurrexit: ea in cōparatiōe ad illā regionē reſuſcitabūtur mortui: vel ea hora q̄ adiudicat⁹ eſt a pilato: vel ea q̄ expirauit in cruce. ſiquidē de hoc certū nō habem⁹ ex ſcriptura: et quodcūqꝫ illoꝝ ponat̄ exponenduꝫ: eſt illud media nocte ꝓ incertitudine.

Ad argumēta. Ad

ꝑmū de aplō ꝯcedo ꝙ nō erit idē inſtās reſurrectiōis omniū: qꝛ in inſtāti reſurrectionis ꝑus mortuorū adhuc aliq̄ viuent ⁊ viuēt vita mortali. ⁊ ꝓbabile eſt ꝙ ſoluent mortē ſicut xp̄s ⁊ mr̄ ei⁹. ⁊ reſurgent. g̊ poſteri⁹ q̄ꝫ alij qui iā ſūt reſuſcitati. ¶ Ad aliud qđ dicit aug. de velocitate pōt referri ad collectōem pulueꝝ nō ad alia duo ſeq̄ntia. ⁊ cōceſſum ē ꝙ illa collatio fiet in tpe: ſed alia duo i inſtanti ⁊ in eodē inſtāti. ¶ Tertiū ⁊ q̄rtū tangūt difficultatē magnā apud phantes de vltimo inſtāti eſſe rei ꝑmanētis. ſed ſi dicat̄ ſicut dictū eſt li. ij. di. ij. q. ij. qđcunqꝫ ꝑmanens in eſſe ſuo mēſurat̄ euo. nulla ē difficultas: qꝛ euū idē menſurat corpus ꝑcedens: ⁊ dū manet: ⁊ deficiēte illo corpe deſinit euū eius: ⁊ tūc ē dare vltimū ineſſe illi⁹ ꝑmanentis verū eſt: ⁊ idē eſt illud vltimū ⁊ ꝑm̄: ⁊ idē mēſurat totū eſſe ſuſtinēdo indiuiſibilitatē eui. Lū g̊ arguit̄ de eſſe finito ꝙ hēbit t̄minos notādū eſt ꝙ nō eſt ꝯtinuuꝫ ſꝫ indiuiſibile. ¶ Et ſi dicas ſaltē immediate an̄ eſſe illi⁹ reſuſcitādi eſt eſſe illi⁹ corrūpendi: q̄ro in q̄ vel cū quo ipſius tpis. nō cū tpe: qꝛ tūc illud tp̄s nō eēt finitum ꝓprijs t̄minis. g̊ cū inſtāti tpis. g̊ nō ſuccedet imediate inſtās tpis. ¶ Rn̄ᵒ eſſe immediate ꝑcedens reſurrectōnem ipam ē eſſe in inſtāti eui. qđ quidē euū pōt coexiſtē tpi ſicut ⁊ nūc. ⁊ cū queris de coexiſtēte ſibi in tpe vt immediate ꝑcedit reſurrectiōem. dico ꝙ coexn̄s ſibi ē tp̄s ⁊ nō inſtās: ⁊ ita illi q̄ loquunt̄ de ꝑmanentib⁹: vt ſi hn̄t eſſe in tpe deberent dicē ꝙ nunq̄ꝫ vltimo hn̄t eē: ſed habent eē in toto tpe: ⁊ in vltimo illi⁹ hn̄t nō eſſe: qꝛ gnāndū hꝫ eſſe: tn̄ tp̄us illud finitū hꝫ ꝓprios t̄minos: qꝛ inſtās menſurans eſſe gnāndi eſt t̄minus tpis menſurantis eſſe ipius corrūpēdi. ¶ Et ſi dicas illud eſſe ē quoddā finitū. g̊ illud eē hēbit ꝓprios t̄minos. nō ſequit̄ ꝓprios in quibus ipm ſaluet̄: nec correſn̄det ſibi hr̄e ꝓprios t̄minos niſi rōne tpis mēſu

rātis. ꝛ illiꝰ ꝓpꝛiꝗ̄ ꝑmini sunt duo instā tia siue mensurent illud eē siue aliud.
¶ Per hoc ad aliud cū dī ꝙ ꝑmanens nō hēt esse in tpe. i. cū tpe nisi qꝛ in instāti. hec falsa ē tenēdo ꝑmā viā de mēsurari euo. Tenēdo aūt aliā oportet dicere ꝙ cū toto tpe est vt illud ē immediatū ad instās sic ꝯtinuū ad suū ꝑminū: ꝛ hanc immediatōem nō hꝫ vt ē in alio instanti: ꝛ tūc oportet negare istā: ꝑmanēs nō hꝫ esse in tpe nisi qꝛ in instāti. verū quidem ē ꝙ pōt eē in instāti: sed tn̄ pōt hēre esse in tpe: videlicet esse duratiuū: ꝛ ſm istud eē ꝛ nō illud instātaneū est immediatū ad eē instantaneū sequēs. Sed pͣ rn̄sio videret̄ facilioꝛ ꝛ rōnabilioꝛ: qꝛ ꝑmanens etsi maneat cū tpe vī hēre esse in se eque indiuisibile.

Di. xliiij.

Solent autē

nōnulli. ¶ Circa istā di. xliiij. q̄ro ꝑmo: vtrū in q̊libet hōie resurget totū qͦd fuit de v̇itate humane nāe in eo. ꝙ nō Gen̄. ij. Tulit deꝰ vnā de costis ade ꝛ edificauit eā in mulierez. g̊ vel eua nō resurget: qꝛ nō illud qͦd fuit i ea de v̇itate humane nāe ex costa: vel adam nō resurget cū toto eo qͦd fuit in ip̄o de v̇itate nāe: qꝛ nō cū costa.
¶ P̄: idē nō resurget in diuersis: sꝫ qͦd fuit de v̇itate carnis in vno pōt esse nutrimentū alteri: ꝛ ꝑ ꝯn̄s ꝯuerti in v̇itatem nāe alterius. ꝛ ita successiue eē de v̇itate nāe in duobꝰ. g̊ in altero nō resurget q̇cquid in ip̄o fuit de v̇itate nāe humane.
¶ P̄: ex eadͦ maioꝛe sumēdo sub ip̄a istā minorē: illud qͦd fuit semē in vno ꝑ mlt̄as trāsmutatōes pōt fieri semē in alio ꝛ ꝑ ꝯn̄s in genito ab illo genito ab isto idē erit de v̇itate nāe in vtrisq̃ꝫ. ¶ P̄: nō oportet ꝙ in q̊libet resurgat q̇cquid fuit de v̇itate nāe humane in eo: nisi vt redeat simplicit̄ idē numero qͦd cecidit. sꝫ pari rōne oporteret idē dicē de singulis mēbꝛis vel ꝑtibus oꝛganicis: ꝛ tūc in q̊libet ꝑte oporteret resurgere illud qͦd fuit de v̇itate cuiuslibet ꝑtis: qͦd est cōtra Augu. in ench. ꝛ ponit̄ in lr̄a. nō ita reparabit̄ vt ad easdē coꝛꝑis ꝑtes vbi fuerint redire necesse sit. alioq̇n si capillus redit quez tam crebꝛa tonsura detraxit ꝛc̄. ꝛ subdit: Quēadmodū si statua metalli liquesceret ꝛ eā vellet artifex rursū ex materia reꝑare: nihil interesset ad eius integritatē que ꝑticula mãe cui mēbꝛo statue redderet̄: duꝫ tn̄ tota restituta resurgēt. ita deꝰ mirabilit̄ de toto q̄ caro nr̄a extiterat: eā mirabili celeritate restituet. nec aliq̇d attinebit ad eiꝰ integrationem vtrū capilli ad capillos redeant: aut in ꝑtes alͣs reuocent̄ curāte artificis ꝓuidentia ne q̇d indecēs fiat. ¶ Oppoᵐ vult Aug. ibidez ench. ꝙ caro restaurabit̄ de toto quo caro nr̄a extiterat. Idez etiā dicit. xx. ciui. dei. c. ꝛ Lu. xxj. Capillus de capite vestro nō peribit.

Circa istā questionem:

exq̊ hō ꝯponit̄ ex coꝛꝑe ꝛ aīa semper manet eadē: oportet vidē de coꝛpoꝛe oꝛganico quō redit idē: qꝛ v̇o coꝛpus illud ꝯponit̄ ex multis ꝑtibus oꝛganicis q̄ distinctio ꝑtium requirit̄ ꝓpter multitudinē oꝑationū quarū aīa est ꝑnciᵐ ꝓpͤ sui ꝑfectōem oportet videre de idētitate ꝑtiuꝫ oꝛganicarū. ꝛ qꝛ ꝑtes ille et hōgenee ꝯponunt̄ ex ꝑtibus hōgeneis: oportet videre identitatē in hōgeneis.
¶ Primo g̊ qualit̄ ꝑs hōgenea puta caro in ꝯtinua nutritōe maneat eadͦ ꝛ nō eadem. scd̄o quō redeat eadeꝫ q̄ fuit ꝑmo in coꝛꝑe moꝛtali. ¶ De mō nutritōis est vna opinio q̄ dic̄ ꝙ nihil de nutrimēto trāsit in v̇itatē humane nāe. sꝫ tm̄ illud est de v̇itate humane nāe qͦd ꝯtrahitur a ꝑntibus. illud aūt in se multiplicat̄ vt fiat augm̄tatio. exemplū de multiplicatione panū euāgelicoꝛū. qͦd aūt gn̄atur ex nutrimēto q̄si fomentū adhēt caloꝛi nāli ne extinguat̄ sic oleū adhēt lichnoꝛ

⁊ ita requirit nutrimētū ꝙuis nō ↄuertitur in vitatē humane nāe. ¶ Cōtra hꝰ pmo: qꝛ nō minꝰ pfecta ē vegetatiua in hōie ꝙ in bꝛuto. ergo nō minꝰ pōt in hanc opatōez vegetatiue q̄ est nutrire eo mō q̊ nutrire ē ↄuertē sbam alimēti in sbaz alēdi: qꝛ sic ē in bꝛuto. ergo p vegetatiuā in hōie pōt fieri talꝭ ↄuersio. ¶ Et ↄfirmat̄ ita. n. gnātur hō impfecte ꝙtitatis sicut bꝛuta: ⁊ ita fit in eo deꝑditio ↄtīª ꝑtiuz sic ibi. ergo ita opoꝛtet esse agumentatōem ⁊ restauratōez deꝑditi h sicut ibi. ibi āt est p hoc ꝙ ꝭminus actōis ē aliqd de eē ipsius sbe nutriēdi ⁊ augmētandi. ¶ Pꝫ: ꝭm istā viā nō possemꝰ ponē augmētationē possibilē in hōie nisi p miraculū sicut pꝫ de illa multitudine panū: q̄re ergo magis deficēt nā illa ꝙ nā bouis q̊ ad hoc qᷦ est acquirē q̄ntitatē pfectā post impfectā. ¶ Pꝫ: ꝭm illā viā sequeret̄ ꝙ in hōie esset aliq̄ caro simplr incoꝛruptibilis p totā vitaz suā: vel si coꝛrūperetur nunꝙ posset restaurari: qꝛ nō nisi p nutrimentū: qᷦ negat̄ vtrūqꝫ ē incōueniēs pᵐ: qꝛ illa ps incoꝛruptibilis esset alterius spēi a ceteris ꝑtibꝰ carnis coꝛruptibilibus. 2ᵐ: qꝛ semp minꝰ esset in hōie de vitate carnis humāe. ¶ Pꝛeterea: ꝑtes carnis q̄ gnāntur de nutrimto sunt ve animate etiā aīa intellectiua. ergo sunt vere de sba viuētis tali vita. Añs lꝫ videat̄ manifestū tñ ꝓbari pōt: qꝛ q̄libet est aīata aīa sensitiua: qꝛ in q̄libet pōt exerceri aliqua opatio sensitiue vt tactꝰ. q̄libet ēt est aīata aīa vegetatiua. qꝛ q̄libꝫ debite ꝙtitatis pōt aliquā actōem vegetatiue hēe. sensitiua aūt ⁊ vegetatiua in hōine eadē aīa est cū intellectiua ex. 2. li. di. 7. ¶ Aliꝭ dī ꝙ caro pmo foꝛmata inducta a ꝑntibus ē de vitate humane nāe. nutrimentū vō postea trāsit in istud qᷦ ē de vitate. sed hoc mō qꝛ cōuertit̄ in pexn̄s nō recipiēdo nouā foꝛmā neqꝫ ꝭm totū neqꝫ ꝭm ꝑtem: sed tm̄modo p hoc ꝙ deficiente ibi foꝛma nutrimēti succedit in illa mā foꝛma carnis pexn̄s. ¶ Istud declarat̄ p exᵐ: qꝛ sic ē de anima intellectiua ꝙ de nouo pficit mām que fuit sub foꝛma alimēti: nec tñ ipa in se est noua ꝭm totū nec ꝭm ꝑtem. ¶ Declarat̄ etiaz p auctēm: qꝛ. j. de ge. c. de augmēto: Caro ꝭm speciē auget̄: nō caro ꝭm mām. ⁊ caro ꝭm spēm manet: caro aūt ꝭꝫ mām fluit ⁊ refluit. sed si induceret̄ noua foꝛª carnis in nutritōe: ⁊ pari rōne desineret in deperditōe ps foꝛme carnis q̄ pꝛefuit nō solum mā carnis flueret ⁊ reflueret: sed etiā foꝛma: qᷦ vꝫ esse ↄ eū. ¶ Tertio p rōnem: qꝛ si in nutritōe mā nutrimti recipet aliā foꝛmā carnis q̄ non pfuit. ergo cū reliq̄ carne pꝛeexn̄te nō facēt vnū: nisi quoddā ↄtiguū vel cōtinuū cū illa. et tūc nutritio esset quedā iuxtapositō carnis noue ad carnē pꝛeexn̄tem. qᷦ negat phus vbi pus. Sequit̄ etiā ꝙ nō q̄libet ps nutriti esset nutrita vel aucti aucta. qꝛ nō illa ps cui iuxtaponit̄ caro noua. ¶ Cōtra istā opi. foꝛma q̄ nullo mō ē extensa ex ꝑte sui nec aliꝭ ꝙ pus pficit materiā alio ⁊ alio mō extēsam respicit eā indiuisibiliꝭ: hoc ē ꝙ ipa nō ꝭm ꝑtes pficit ꝑtes māe. foꝛma āt carnis nō respicit hoc mō mām indiuisibiliꝭ: qꝛ tūc eēt simplex sicut aīa intellectiua: qᷦ nō ↄceditur. ergo cū mām alio mō extēsam: quia multo maioꝛez ꙗ an̄ pficiat: opoꝛtet ꝙ illa sit aliꝭ extēsa. Et tūc cū ꝑtes eiꝰ pꝛiores maneāt: opoꝛtet ꝙ alia ps foꝛme sit noua: alioquin nō esset extēsioꝛ nūc ꝙ pus. maioꝛ ꝓbat̄: qꝛ foꝛma q̄ vt extēsa p accn̄s respicit mām extēsam: ipa alio mō extēsa respicit mām alio mō extensam: qꝛ ꝭm Aristo. in pdicamtis: Quāta ē supficies tāta ē albedo. Et apparet per ratōem: quia ps eiꝰ est in ꝑte: ⁊ ita maioꝛ in maioꝛi. ¶ Pꝛeterea: cōceditur ꝙ post nutritiōez plures sunt ꝑtes māe in toto ꝙ pꝛius: aut ergo pars noua maťie est in toto sine foꝛma qᷦ est incōueniēs aut ē ibi sub foꝛma noua ⁊ est ꝓpositū aut sub foꝛª pꝛeexn̄ti: ⁊ tūc vel illa desinet pficere ꝑtem māe quā pus pfecit. et

tũc migrabit eadẽ pars formalis a parte materie ad aliã partẽ qḋ est inconueniens. aut illa pars forme prior eadez pficiet. simul partẽ materie nouã. ⁊ tunc sequitur ꝙ simł perficiet duo perfectibilia quoꝝ vtrunqꝫ est sibi adequatum. ¶ Preterea caro ista nata est fluere. qꝛ ñ est incorruptibilis. sed ñ tantũ fluit materia sed forma. qꝛ forma illa nõ potest manere eadẽ nisi maneat informãs materiã quã prius loquẽdo de eadez parte forme. qꝛ dependet naturaliter a perfectibili qḋ perficit. ergo oꝫ cõpositũ fluere. ⁊ p ꝯñs cõpo[m] redire per nutritioꝫ.

Quantuz ergo ad

istũ articulũ sit hec p[a] ꝯclusio ꝙ i nutritione est aliqua generatio. extendẽdo generatioꝫ ad oẽm inductionẽ forme sƀal' in mãꝫ pᵒ puatioꝫ qꝛ sic argutũ ẽ mã ailmẽti nõ manet sƀ for[a] alimẽti nec sƀ eliq̃ ꝗ ꝙ sƀ for[a] nutriti ⁊ illã recipit pᵒ nutritionẽ. ꝑ ⁊c. ¶ Expositio illi' cõclusionis nõ eniꝫ dicitur generatio simpliciter. qꝛ nõ est generatio per se entis prout illud dicit̃ per se eẽ qḋ nõ est pars alicuius. sꝫ potest dici adgeneratio. qꝛ genera° alicuius qḋ per generatioꝫ fit idẽ alicui pexñti cui adgenaratur: vel potest dici ingeneratio. qꝛ genera° partis in toto cui' nõ fuit pars. ¶ 2[a] cõclusio ꝙ in illa generatione tali quali forma carnis que inducitur in materiã nutrimẽti noua est. qꝛ vt est argutũ cõtra precedẽtem opi. preexñs nõ posset de nouo perficere illã materiã. qꝛ nõ cõpetit nisi forme oio inextense. sicut exemplificatur ibi de intellectiua. quelꝫ eni extẽsa per accidens habet partẽ aliã in alia ⁊ alia parte materie. ⁊ ita si noua materia perficitur ñ perficitur per aliã partẽ que prius perfecit aliã materiã. ¶ Declaratio istius est per fluxũ partis genite in nutritõne. qꝛ qñ illa fluit sicut materia partis illi' desinit eẽ aliquid totius carnis ita ⁊ for[a] que perficit illã materiã ꝺsinit eẽ. quia nõ potest manere sine illa materia nec migrare. ¶ 3[a] cõclusio pars adueniẽs p nutritionẽ est aliquo modo similis parti pexistenti que infuit per generationẽ ⁊ aliquo modo dissimilis. similis in forma specifica nõ tãtum intellectiua. sed corporeitatis que presupponitur: dissimilis in hoc. qꝛ quãto agẽs mere naturale magis cõtinuat actioꝫ in ꝯriũ tanto magis debilitatur eius virtus que ꝓbatur. quia oẽ tale agens repatitur in agendo. ⁊ ita qꝛ agit in cõtrariuꝫ patit̃ ab ipo. quã actionẽ vocat pħs corruptiuã. ergo caro pᵒ habita ex generatiõe ꝙ̃to magis agit in nutrimentũ vt ꝯrium tanto magis debilitatur virtus eius. ⁊ ex hoc dicitur impurior caro. ergo illa post aliqḋ tẽpus in quo cõtinue sic agit in cõtrariũ est impurior ꝙ̃ in pricipio: ⁊ per ꝯñs cũ genitũ nõ possit esse perfectius generante sequitur ꝙ caro genita ab illa carne posteriori ꝙ̃to posteri' generatur tãto regulariter erit impurior. qꝛ ab impuriore genita. ¶ Ista cõclusio cõfirmatur per exe[m] pħi pᵒ de generatione. quãto vinũ magis egit in aquã mixtam sibi: tanto est impurius in tãtuꝫ vt tãdem propter impuritatẽ. q. totum fiat aqua. ¶ Hec cõclusio includit aliam ꝙ nõ tãtum posterior genita est ipurior priore: sed eadẽ manẽs in toto posteri' ẽ impurior seipsa prius. ⁊ hec est rõ impuritatis in carne posteri' genita. ¶ Hec cõclusio nõ asserit formã carnis recipe magis ⁊ minus. si tamẽ illḋ poneretur ista impuritas esset propter remissionẽ forme substantialis. potest tamẽ eẽ precisse propter imperfectionẽ qualitatum naturaliuꝫ cõsequentiuꝫ formaꝫ q̃ sunt principiũ alterandi nutrimẽtũ. ꝙ ꝙ̃to imperfectius alteratur tanto ex eo caro impurior generabitur. ¶ 4[a] cõclusio ꝺ distictione carnis scḋm speciẽ ⁊ carnis ꝑm materiã apparet ex tertia. qꝛ vnaqueqꝫ pars carnis habet certũ perẏodũ in toto. ⁊ tanto maiorẽ quanto purior

Conclusio tertia

Conclusio quarta

tanto minorē quāto impurior. tādiu ei
potest eē suū cōseruare in toto quādiu
potest per qualitates suas resistere cor-
rūpenti. Hec āt peryodus maior est in
parte prius genita q̄ꝫ posteri⁹. ⁊ in priori
parte peryodi quecūqꝫ eadē pars est ef-
ficatior ad agēdum q̄ꝫ in posteriori. Et
intelligēda est illa dīa ceteris paribus.
hoc est si pars carnis genita fuerit ex ta
li nutrimēto qḋ fuit natū cōuerti in car
nē eque purā sicut ex quo genita est illa
caro. si quiḋ alteratione proportionata
posita ex vno alimento nata ē caro pu
rior generari q̄ꝫ ex alio. ¶ Ex istis ad q̄r-
tā cōclusiōꝫ forma dat eē ⁊ agere. ergo
pars ſꝫ formā potest dici quādiu habꝫ
eē ſm formā. vel quādiu habet agere ſꝫ
formā. ⁊ 2^{m} infert primū. lꝫ n̄ ecōtrario
citius enīꝫ deficit alicui actio propter i-
perfectionē quā esse ⁊ siue sic siue sic ps
ſm formā nō est tantū pars forme. sed
includit materiā ⁊ formā. Primo autē
modo quecūqꝫ pars dū manet in toto
dī pars ſm formā a pricipio. s. peryodi
sui vsqꝫ ad finē. q2. s. tandiu habet esse.
¶ Scḋo modo non dicitur pro oī parte
peryodi pars ſm formā. sed pro illa ꝑ
qua habet virtutē ita efficacē q̄ꝫ potest
sibi cōpetere actio ſm formā. nō dico si
bi tantūmodo vt cōcurrenti ad actōēꝫ
totius: nec sibi simpliciter sepate a toto
sed si in toto virtus inest ad propriā ac
tionē: quā vt ibi exn̄s posset habere. lꝫ
nō ꝯsideretur precise vt ꝯcurrens ad ac
tionē totius. ⁊ illa efficacia virtutis re-
quirit determinatā virtutē intensiuam
⁊ extensiuā. q2 nō quecūqꝫ modica ps
in toto posset illo mō hr̄e actionē ꝓpaꝫ
sed tm̄modo ꝯcurrere ad actionē toti⁹.
vt dicit phs in descensu de actione cen-
tesime mille partis milij in sensum. Re
quiritur ergo alia determinata quanti
tas extensiua ad illā efficaciā agendi in
toto. requiritur etiā quātitas intēsiua
virtutis. q2 vt dictū est post remissiōēꝫ
virtutū actiuarū in tantū vt magis ce-

a mō est ps ſm formā vel ſm ſpēm

dant cōtrarijs q̄ꝫ vincant. nō potest illḋ
agere propria actiōe. ergo hoc 2° modo
pars ſm speciē est tante quātitatis na-
turalis ⁊ tante virtut' actiue q̄ꝫ sibi pos
sit cōpetere propria actio. nō quidē vt
supposito extra totū. sed sic propria q̄ꝫ
nō tantū ꝯcurrat ad actionē totius.
¶ Primo mō parti ſm speciē nō oppo-
nitur proprie pars ſm materiā nisi sic
homini viuo opponitur homo mortu
us. ⁊ sic eadē pars dicitur pars ſm spe-
ciē dū manet in toto ⁊ pars ſm materi-
am quando fluit. sicut idē dicitur ꝑmo
homo viuus ⁊ postea mortuus. 2° mo-
do alia est pars ſm speciē alia ſm mate
riā etiā partibus manentibus in toto.
q2 aliqua modica pars cui nō potest cō
petere propria actio etiā si sit in princi-
pio sui peryodi est pars ſm materiā. pars
autē quantitatis sufficientis. ad agendū
est pars ſm speciē. ⁊ hoc si habeat vir-
tutē efficacem ad agendū que requirit
quantitatē virtualē. Et per oppositum
pars ſm māꝫ que non habet talē effica-
ciā v̄tut' q̄ꝫtūcūqꝫ q̄ꝫtitatē extēsiuā hēat

Per hoc ad fundamen
ta precedē-
tis opi. extē^{m} de intellectiua est ad oppo-
sitū. q2 illa modo inextensibili ⁊ inextē-
sibiliter recipit materiaꝫ. ⁊ ideo nullam
partē nouā habet per hoc q̄ꝫ perfic̄ no-
uaꝫ partē materie. sed oppositū sequit̄
de illa forma extensibili in materia.
¶ Auctoritas phi de carne ſꝫ speciēꝫ ⁊
ſꝫ materiā soluta est in 4^{a} cōclusione.
quia nō intelligit q̄ꝫ pars ſꝫ materiā flu
at ⁊ refluat. i. materia tantū. ⁊ pars ſm
formaꝫ maneat. i. forma ſꝫ se totaꝫ. sed
taꝫ pars scḋꝫ materiaꝫ q̄ꝫ pars ſꝫ formā
est pars integralis totius. ⁊ est vere cō-
positū ex materia ⁊ forma. vnde vocat
carnē ſꝫ materiā ⁊ carnē ſꝫ speciē ꝯpo
situꝫ ex materia ⁊ for^{a} n̄ āt māꝫ canis ⁊
spēꝫ canis q̄ āt ps ꝯpo^{a} ex mā ⁊ for^{a} car
nis sit caro ſꝫ spēꝫ ⁊ q̄ ſꝫ māꝫ dcꝫ ē i 4^{a}
cōclusione. ⁊ quomō caro ſꝫ materiaꝫ

fluit.p3 ƀ3 primū modū distinguendo carnē in carnē ƀ3 speciē ⁊ carnē ƀ3 materiā fluit.i.est in proxima dispositiōe ad fluendū.⁊ hoc loquēdo de parte ƀ3 materiā propter defectū quātitatis virtutis.loquendo aūt de parte ƀ3 materiā3 propter defectu3 quātitatis mobilis.nō est intelligenda illa differentia de fluxu ⁊ nō fluxu.sed illa pars ƀ3 speciē augetur. pars ƀ3 materiā nō augetur. q2 vt stati dicetur minia vel aliqua nō notabiliter magna in toto nō augetur .sed aliqua determinate quātitatis que sufficit ad partē ƀ3 speciē augetur. Pars ergo ƀm speciē nō fluit ƀ3 primū intellectū.quia manet in toto ƀ3 2m intellectū. q2 habet virtutē ꝯseruandi se in toto ƀ3 3m intellectū.q2 habet quātitatē sufficientē3 vt aliqua pars ad sui ꝯseruatiōnē sibi adgeneretur.⁊ per oppositū pars ƀ3 materiā tripliciter intellecta tripliciter fluit. ¶Ad 3m dico ꝙ ⁊ in nutritione ⁊ in augmētatione ē quedā iuxtapositio. tamē ipsi nutrito vel aucto.⁊ hoc siue toti siue parti nō fit tantū iuxtapositio:vbi intelligendū:pone aliquā parte3 tante quātitatis ⁊ virtutis vt nō tantū coagat toti.sed possit in toto existens habere ꝓpriā actionē.dicatur.a.habet ista modicas partes.esto.10.quarū quelibet q2 forte requiruntur plures in vno ꝙ in alio.vtpote in planta sufficit vna.i bruto due.in hoie tres vel plures nō curo. habet equalē virtutē intensiue dicātur b.c.⁊c. Si nutrimentū fuerit per quotcūq3 sequestrationes vel depurationes ad hoc deductū vt iā sit sub forma proxima forme nutriendi. siue hoc fuerit anteꝙ localiter mittatur ad partes nutriendas.siue postꝙ missu3 fuerit p virtutē regitiuā totius.⁊ hoc per quasda3 vias subtiles deseruientes tali missioni cuiusmodi sunt vene in corporibus animaliū ⁊ alia hn̄ correspondētia in plantis iā istud sub forma cābij vel glutini vel roris approximati parti nutriende ⁊ receptū in poris quibusdā dimissis ex fluxu quarūda3 partiū ƀ3 materiā que prefuerūt ibi ⁊ nunc ex fluxu suo reliquerunt poros repletos aliquo humore subtiliori ⁊ ita totū carens densitate in partibus requisita ad bene esse eius ibi existēs cōuertitur in ipsu3 nutriendū. ⁊ sicut ante conuersionē iuxtaponebatur cōtigue partibus nutriendi.ita post cōuersionē iuxtaponitur ꝯtinētie aliquibus partibus manentibus esto.ergo.a.est tanta pars cui cōueniat nutriri ⁊ augeri ī poris intra ipsa3 recipiuntur passi3 partes nutrimenti.⁊ ibi existentes adgenerantur partibus.b.c.ceteris preexistētibus illis iuxtaponuntur.sed nō toti:q2 sunt aliqui intra ipsu3 totū.l3 vna pars de nouo genita sit aliquid intra aliā ꝑtē illius partis nutrite.esto ꝙ illa sit minima cui ꝯueniat proprie nutriri vl augeri.sic ꝙ quel3 pars eius sit nutrita vel aucta. Et istud est necessariū ponere. s. aliquā partē notabilis ꝙtitatis minia3 sic auctā.q2 si quel3 pars in toto quantūcūq3 modica augeretur ꝓprie necesse esset ꝙ auctū semper augeretur in duplo vel saltē in notabili quātitate ꝙ ꝑ quō est manifeste falsu3. Sic ergo appet ad rationē illā quō in nutritione est iuxtapositio alicuius quia partibus minimis que proprie nō nutriuntur.sed nō est iuxtapositio illi quō ꝓpe nutritur cuius.s.alia pars fluxit ⁊ postea alia pars noua restauratur:sed illi fit quedam in generatio.i.intrinseca generatio partis noue loco ptis antique que fluxit. ¶Sed ex istis adhuc nō hr̄ de mō augmentationis.quia illa generatio que fit in nutritione est momentanea.augmentatio autē nō est in instanti cū sit motus. Illa etiā potest fieri sine augmentatione vt manifestū est ƀ3 phm primo de generatione.nec o3 hic addere modū augmentationis.q2 nō ꝙrimus hic de nutritione nisi vt hēamus quō in nutritione manēt ptes homogenee eedē vel non eedem.

De secundo pricipali sup
posito ꝙ ad
veritatē nature hui⁹ hois ptineāt non
tm̄ partes eēntiales.ſ.materia ⁊ forma:
ſed etiā ptes itegrales:nō tm̄ ethogenee
ſꝫ hōgenee:ex qb⁹ ꝯponūtur ethogenee
⁊ breuit̄ ḋcq̇d fuit vere aliqn̄ aīatū aia
itellectiua vel p ſe aliq̇d huiuſmodi aia
ti.dico pmo ꝯclōez hāc.nō quidq̇d fuit
in petro ꝑ tota vita ei⁹ de veritate na-
ture eius reſurget in eo:pbat̄ breuiter:
qꝛ exquo tales ptes multe fluxerunt in
vita ei⁹ ⁊ alie multe redierūt ex p̄cedēte
articulo.ſi oēs ille redirēt in eo vel eſſet
corp⁹ eius imoderate denſitatis vl̄ imo
derate quātitatis.¶2ª cōcluſio ē videre
q̄ partes reſurgēt vt ſit debite dēſitatis
debite magnitudinis:⁊.h° tante quante
futur⁹ eēt in fine.30. annoꝝ ſi vixiſſet:
qꝛ tante quātitatis ponit̄ quodlibet re-
formādū in reſurrectōe: qḋ intelligo ſi
nō fuiſſꝫ orbatio i iſto ipedieſ eū ptingē
ad debitā quātitatē infra .30. annos q̄
ꝯtingēt i iſto natura non orbata.¶Hec
duplex ē via. h° eni veꝝ eſt ꝙ regularit̄
ps prior in corpore hois viuētis purior
ē ex p̄cedenti articulo.regularit̄ dico qꝛ
ex ipedimēto accidētali vel ex pte ꝯtinē
tis vel ex pte ꝯueniētis vel nociui adhi
biti pōt aliud accidere. h° aūt ē ꝓbabi-
le ꝙ corp⁹ illud repabit̄ ex ptib⁹ puriori
bus q̄ aliqn̄ fuerūt ptes huius corpis:ġ
habebit totū illud qḋ ꝯtractū eſt ex pa
rētib⁹ qꝛ h° ſit puriſſimū ⁊ de alijſ geni
tiſ ex nutrimēto purioꝛib⁹ ad quātitatē
ſufficiētē toti corpori.¶Alia via.nutri-
tio nō ē p ſe neceſſaria niſi ad reſtaura
tōem dépditi.augmētatio aūt ē p ſe ne
ceſſaria vt genitū attingat ad debitam
quātitatē nature ſue. In quacūqꝫ ġ nu
tritōne vſqꝫ ad ṫminū augmētatōis ali
quid p̄ciſe ꝯuertit̄ ꝓpt̄ nutritōem.ſ. vt
reſtauret̄ illud qḋ fluxit. aliq̇d aūt ꝓpt̄
augmētatōem.ſ. vt acq̇ratur quātitas
debita etiā ſi nihil fluxiſſet:⁊ pmū q̇dē
nō eſt de pꝛicipali itētōe nature.ſimpli-
cit̄ eni natura magis ꝯſeruaret ad eē to
tius ptē q̄ fluxit ſi poſſet ꝯſeruare q̄ꝫ lo
co ei⁹ aliquā impfectioꝛē reſtauret. ſed
2m eſt de pꝛicipali intētōne nature volē
tis attingē quātitatē pfectam:ita ꝙ 2m i
tentū eſt ꝓpt̄ pfectōem acq̇rēdā.pꝛimū
aūt occaſionatū ꝓpt̄ vitandā impfecti
onē.¶Huic addit̄ iſta ꝓbabilis:ꝙ vſqꝫ
ad quātitatē debitā ille erūt ptes in coꝛ
pore reſuſcitando q̄s natura magis ex i
tētione fecit eē ptes illi⁹ corporis: ſꝫ hu
iuſmodi ſūt ille q̄ adueniūt vt augeāt:
nō aūt ille q̄ adueniūt vt reſtaurēt: ġ re
ſurget corp⁹ ex illo qḋ pmo tractū eſt a
parētibuſ ⁊ ex alijs ptibus gnātis ex nu
trimēto ꝓpt̄ augmentatōem debitā coꝛ
poriſ vſqꝫ ad quātitatē ſufficiētē illi coꝛ
pori.¶Ille due vie in hoc ꝯſonāt ꝙ q̇c-
quid tractū ē a parentibus reſurget:qꝛ
ẜm pmā viam illud ē puriſſimū int̄ oēſ
ptes corporis.ẜm aliā viā illud ē maxi
me de intētōe nāe i iſto ſuppoſito:ſꝫ diſ
cordāt quātū ad ptes genitas ex nutri-
mēto:qꝛ pma ponit huic adiūgi pteſ q̄
fuerūt puriores i illo corpore ẜm totuꝫ
fluxuꝫ vite eiuſ.alia ponit huic adiūgi
ptes que magis ex intentōe nature fue-
rūt de veritate hui⁹ corpis.nō aūt eedē
ſūt puriores in toto fluxu tpis:⁊ magiſ
de intētōe nature ptes hui⁹: qꝛ ſēp pus
genite regularit̄ erant purioreſ:ſiue ma
gis ſiue min⁹ intēte.ſp aūt ſiue prius ſi-
ue poſterius ille q̄ vltra reſtauratōem
neceſſariā dépditi fuerūt genite:fuerūt
magis de intentione nature.¶Si obici
as contra vtrāqꝫ viam: quomodo er
go reſuſcitatus habebit eandem carnē
quam habuit hic viuus.¶Dico ꝙ non
habebit preciſe eandem quam habuit
in aliquo inſtanti:vel in aliquo tempo
re vite ſue.ſed nec habebit totam illaꝫ
quam habuit in aliquo tempore preter
illam quam contraxit a parentibus. il
lam quidem totam habebit: ⁊ alias p-
tes quas ſucceſſiue habuit: nunc iſtam
nunc illam : ⁊ ſic ē magis idem corpus

resuscitatū corpori habito in hac vita ꝙ si esset idē qd̄ iste habuit in aliq̄no istāti determinato vel parte vite sue. qꝛ si esset idē illi pro tali instanti esset magis aliud a corpe suo ꝑ alio instanti.

Ad argumēta.

Ad pmū dico ꝙ illa costa non fuit de veritate nature in adā. qꝛ preter illā habuit costas sufficientes ſʒ ꝙ cōpetunt homini cōiter. illa autē fuit sibi data tanꝙ superflua quo ad suppositū. sed necessaria quo ad itētionē nature. sicut in masculo est semen nō tanꝙ aliquid nature illius suppositi sed propter generationē alterius suppositi est in illo tanꝙ in uase. vnde non est aiatum anima isti᷑. ita fuit de illa costa ¶ Uel si oio fingatur ꝙ illa fuit costa simpliciter sibi necessaria sicut pars integralis. Rn̄deo: sequitur repleuit carnē pro ea. i. pro loco eius aliā costā formauit. Primū verius credo. sed dato scd̄o nō resurget in adā costa translata: sed alia ¶ Ad aliud credo ꝙ nunꝙ fuit nec erit vsqꝫ ad finē mundi aliquid eque de veritate humane nature i duobus suppositis. Et ideo resurget precise in vno i q̄ magis fuit de veritate: magis inꝙ vel qꝛ in ipso purius vel qꝛ magis de intētione nature pars eius. Si aūt oio contēdatur ꝙ simpliciter ⁊ equaliter fuit de veritate nature vtriusqꝫ. Dico ꝙ resurget in illo in quo prius fuit animata: ⁊ hoc dicit Aug. ⁊ ponitur in littera. redditur illi anime que illā primitus vt homo fieret animauit. ⁊ istud est rationabile. qꝛ post primā animatiōē facta est illa caro illius homis. ⁊ per ꝯsequens. ⁊ si postea. q. vsurpetur ab alio n̄ amittitur illa prima habitudo eius ad hanc materiā. si aūt illi in quo fuit 2° de veritate nature: sufficiant ad q̄titatē debitam partes alie que fuerūt corporis sui in successione vite sue per nutritiōē ex illis reparabitur corpus debite q̄titatꝭ quia iste fuerunt aiate ista aia. ⁊ eētialiorē ordinē habuerunt ad illam aiam preter illud qd̄ in alio resurget. quia ad aliā aiam habuerunt eēntialiorē habitudinē ꝙ ad illā. Si vero potest illud qd̄ in alio resurget partes nutrimentales quas ille successiue habuit: nō sufficiant ad debitā q̄titatē corporis illius. supplebit vnde voluerit oipotens. ¶ Ad aliud si possibile esset ꝙ precise idē esset semē in duobus. ⁊ per ꝯsequens idē essꝫ p° de veritate nature in duobus suppositis. qd̄ tamē nunꝙ credo fuisse nec fore. illud resurget in pmo. ¶ Ad aliud dico ꝙ nō est silis ratio de toto ⁊ de pte. qꝛ p° intēditur restauratio eiusdē toti᷑ in resurrectione: nō ergo partis: maxie de illa pte que nō est pncipalis sine cui᷑ idēptitate totū pōt esse idē. ¶ Sed si arguas de pte pncipali cuius vnitas req̄ritur ad vnitatē totius. dico simplicit de illa sic dixi de toto. qꝛ ptes homoge sufficientes ad q̄titatē eius debitā resurgent in illa pte organica: ⁊ hec ille que pus fuerunt de veritate nature illius ptis pus inquā duratione si fuerunt eq̄liter de veritate alterius: ⁊ q̄tum ad puritatē. ⁊ q̄tum ad intentionē nature. si autē in aliquo alio pncipalius altero illorū modorū in illo resurgent.

Si uero queritur.

Circa istā scd̄am ptē h° di. Quero p°. vtrū ignis infernalis cruciet malignos spūs. Qꝛ nō: aug. 12. sup geñ. arguit ex intētione sic. Agens est p̄stantius patiente. corpus aūt nō est prestanti᷑ spū. sed ex°. g̃ nullū corpus agit i spm̄. ¶ Preterea fm ipm ibidē nō sunt corporalia. sed corpalibus similia quib᷑ aie exute afficiunt. g̃ nō afficiunt pena a corpe. ¶ Preterea p° de gene. corp᷑ non agit nisi p᷑ ꝯtactū. nō aūt pt tangē spm̄. qꝛ illa tangunt se. quorū vltima sī simł spūs nō hꝫ vltimū. Et ꝯfirmatur istud p phm. 7. phi. vbi vult ꝙ agēs ⁊ patiēs oꝫ eē sil. ⁊ nihil horū mediū. spūs aūt n̄

pōt eē sil' cū corpe. q2 respectu corpis. q. nō est in loco. ¶ Preterea p° de ge. Agēs intēdit sibi assimilare passuz. sed corp' nō pt sibi assimilare spm̄. quia tūc spiritus esset capax alicuius forme in qua assimilaret corpi. ¶ Oppo^m Math. 25. Ite maledicti in ignē eternū. q̄ paratus est diabolo ⁊ angelis eius. ¶ Preterea Gregori. 4. dial. c. 5. si diabolus eiusq3 angeli cū sint incorporei corporeo sunt igne cruciādi. q̄d mirū si aie anq̄ recipiant corpa possint corpea sentire tormēta. ¶ Preterea aug. 21. de ciui. dei. c. 10. cur nō dicam' q̄uis miris veris tn̄ modis spūs incorpeos posse pena corpalis ignis affligi. ⁊ istud pbat ibi per hoc q̄ spūs hoium incorpei possint vel poterīt corporum suorum vinculis insolubiliter alligari.

Hic dicitur

q̄ spūs cruciat igne inq̄^m eū apphendit sb rōe discōuenientis. Et cōfirmat per grego^m dial. 4. c. eo patit q̄ videt. ⁊ q2 cremari se respicit cruciat. ¶ Ad possibilitatē h' est Auic. 9. meta. vbi exēplificat de sōnio. q̄ aliq̄s magis cruciat ex sōnio ex tali apphensiōe fantastica alicui' discōuenient' q̄ affligeret qn̄q3 in vigilia ex p̄ntia eiusdē. ¶ Cōtra hoc: aut vera apprehensiōe apprehendit ignē vt discōuenientē sibi aut falsa. ¶ Si vera oporteret ponere modū illius discōuenientie qui nō apparet possibil' quia tāq̄ contrariū realiter corruptm̄ nullo mō pt esse discōueniens nec a ratōne nec a volūtate. quia obm̄ vt obm̄ ē cōueniens potētie. Si falsa sequitur p° q̄ nō ab igne. sed a sua falsa extimatione cruciatur. ¶ 2° si illa falsa extimatio est a deo. deus erit imediata causa deceptionis. Si aūt ab ipso angelo nō videtur probabile. q2 fm dyo^m de di. no. naturalia sunt in eis splēdidissima. g̊ p̄nt naturaliter apprehendere q̄ ignis nō ē eis discōueniens. ¶ Preterea Greg. vbi supra aia nō solū videndo. sed ēt expiēdo incendiū patitur.

Aliter dicitur

q̄ spiritui datur quidā habitus supernaturalis propter demeritū peccati ⁊ per illū habitū subijcitur corporali agenti vt possit ab eo pati. ¶ Cōtra hoc aut ille habitus est for^a corporalis aut spiritual'. si corporal'. ita potest deus dare illū habitū angelo vt inhereat sicut q̄ angelus sit albus: vel lapis sapiēs. q2 equalis est repugnātia vtrobiq3 suscipiētis ad susceptū. si spiritualis. ergo nō per illū magis est passuz proportionatū corpori vt agenti q̄ pri'. ¶ Preterea habitus nō est quo simpliciter possum': sed quo aliqualiter possumus. ergo in quo nō est potētia simpl'r ad agere vel pati in eo nō est potētia ad sic agere vel pati. sed in natura illa nō ē sufficienter potētia ad pati. nec ille habitus potest dare posse: q2 n̄ est potētia. ¶ Preterea illa pena reciperetur imediate in illo habitu tāq̄ in proximo receptiuo. imo nec mediate in ipsa natura angeli si repugnat illi nature. ⁊ si detur primū sequitur q̄ ille habitus sepatus ab angelo posset puniri eadē pena. Si 2^m sequitur q̄ nullo modo āgelus punit sed tātum ille habitus.

Ad questionem di

co q̄ fm aug. de ci. dei. 14. c. 25. dolor carnis tm̄modo est offensio aie ex cāne ⁊ quedā ab ei' passione dissensio. sicut aie dolor. qui nūcupatur tristitia est ab his reb' q̄ nobis nolētib' accidūt. Ex h° appet q̄ dolor est passio. p̄ns apphēsionē sensitiuā ⁊ in appetitu sensitiuo. Tristitia āt est pp̄e in appetitu intellectiuo: aut in volūtate. ⁊ p̄ns apprehēsionem alicuius obiecti noliti. ¶ Primū .s. dolorē pp̄e dcm̄ nō o3 querere in spiritibus siue angelis siue aiabus sepatis nisi fingatur q̄ in spiritu sepato sit ap-

petitus sensitiuus ꝛ pari rõne sensus. ꝛ tũc etiã possit inesse sibi passio. tã scòm appetitũ illũ q̃ ꝑm sensum ꝗ trufaticũ est, ꝑm aris. p° de aia. nihil aliud est dicere aiam tristari vel gaudere q̃ texere vl' edificare. ꝗ vtiqꝫ verum est prout sunt passiones appetitus sensitiui. qꝛ ille sũt passiones totius cõiuncti sicut ꝛ sentire ad qò cõsequitur passio. Est ergo toti' cõiuncti ex desensu ꝛ de sõno. nec tamẽ nego in aia sensitiua eẽ illã perfectionez que est cõpletiua in ratione potẽtie sensitiue. nã illa nõ est aliud ab ipsa eẽntia aie intellectiue tenẽdo ꝗ tenui. 2. li°. di. 16. ꝗ pricipia operãdi ex parte aie non sunt accidẽtia anime. Sꝫ illa perfectio que est in ania. imo est regulariter ipsa natura anime nõ est potentia visiua vl' auditiua nisi partialiter. sed propria potẽtia visiua est quiddã eẽntialiter includẽs illã perfectionem anime ꝛ aliã perfectionẽ corporis mixti corrñdentez isti ad operationez cõmunẽ. ꝛ eodẽ modo ipsa sensatio est p° toti' cõiuncti ex istis duobus. ita ꝗ proximũ susceptiuuz. ꝛ ratio suscipiẽdi nõ est anima. vel aliq̃d qò precise est in anima. nec forma mixtionis in organo. sed forma totius compositi ex corpore mixto ꝛ anima ꝛ talis perfectio est proxima ratõ recipiendi sẽsationẽ. ꝛ ideo illa forma totalis est potẽtia sensitiua. nec vna pars eius. s. forma mixti. nec alia. s. forma anime intellectiue. ergo de dolore vt distinguitur a tristitia nõ oportet querere causã nec in spiritu sepato. nec ĩ anima sepata. quia nõ potest esse ibi. ¶ De tristitia videamus: dico ꝗ cũ sit ĩ voluntate ex apprehensione existentie obiecti discõueniẽs ꝑm rationẽ. vel oportet querere obm̃: qò statiꝫ ostẽdatur vt discõueniẽs per ratiõem: ꝛ tamen positum. vel si nõ potest ostendi vt discõueniens nisi a ratione errante. quia nõ esset disconueniens michaeli ꝛ nõ videtur rationale ꝗ illa afflictio sequatur apprehensiõem erronea. oportet inuenire ibi obiectum disconueniens scòm ratiõem ꝛ nolitum ꝛ tamen positum. dico autez ꝗ ignis ille est obiectum sic discõueniens. ꝛ hoc dupliciter ꝑmo vt detinẽs spirituz diffinitiue. scòo vt imutans obiectiue. ¶ De ꝑmo nullũ corpus vt locans est locato discõueniens. nisi qꝛ aliud corpus est sibi cõueniens. spiritus autẽ sicut cũ nullo corpore habet naturalẽ cõuenientiã quia tũc illud eẽt naturale saluatm̃ ei' ita ad nullum corpus habet naturalez discõuenientiꝫ propter quã detineri ibi sit nature sue discõueniens. vnde si michael cuicũqꝫ corpori esset ex precepto diuino coniunctus localiter diffinitiue etiã perpetuo ꝛ hoc apprehenderet. nullo modo apprehenderet vt disconueniens. nec vt materiã tristitie. ergo ad habendum tristitiã de igne detinẽte oportet vt inueniatur primo ratio noliti. sic angelus malus habet nolle detineri perpetuo ab igne. ꝛ specialiter ab illa ratione ex sententia diuina vel volũtate diuina illuc effectiue detinente. ꝛ ab illo nolle declinat affectio cõmodi scòꝫ quã appetit liberum vsum potẽtie vt sicut natura sua est indifferens ad quodcũqꝫ corpus sic posset se facere presentẽ cuicũqꝫ corpori. promouet aũt superbia propter quã appetit vti propria potestate. ¶ Consumat inuidia propter quã nunq̃ vellet determinate esse propter sententiam vel actionem diuinã. Istud nolle precedit detentio ꝛ apprehensio detentionis. Isto autem nolle licet inordinate posito in volũtate eius sequitur apprehensio certa d̃ euentu istius noliti. ꝛ ex hoc tertio vel quito computando ista duo que precedunt nolle sequitur tristitia. Si queras nunquid illam tristitiaꝫ effectiue causat ignis detinens. ¶ Rñ° ignis nõ detinet spm̃ effectiue. qꝛ qò nõ locat aliquid effectiue nec ĩpedit ipsum amoueri ab h° loco. nõ detinet ipsuꝫ ꝫ dom' q̃dẽ nõ detinet me effectiue q̃tuꝫ

¶ ad ꝑmũ: qꝛ non locat me effectiue: tñ iꝰ pedit me moueri ad aliũ locum: ꝛ ideo potest dici quodammodo effectiue me detinere sicut prohibens aliam detenti onẽ formalẽ: ſ neutro mõ põt aliqs lo cus corpalis detinere angelũ: ꝗ tm̃mõ il le ignis formalit̃ detinet: ita ꝙ nulla est detentio ignis ptinens ad genꝰ actionis ſ tm̃modo respectus extrinsecꝰ adueni ens reducibil̃ ad genus vbi detinẽs aũt actiue siue ꝑmo modo: qꝛ detminãs a ctiue ad locũ illũ: siue scd̃o modo: quia ꝓhibens ab illo loco ad aliũ locũ. deus ẽ imediate: qꝛ ꝯtra volũtatez angeli nõ habẽtis saltẽ angelũ supiorẽ non possz fieri sic detẽtio nisi a deo imediate ¶ Sz vlteriꝰ algelꝰ nõ tm̃ odit detẽtionẽ acti uam dei: ꝛ suã passiuaz a deo: sed odit detẽtionem formalẽ perpetuam ab illo igne: nec tm̃ apphendit illam detẽtõem actiuam vel passiuam vt positã vel cõ tinuandam: ſ illã detentõem formalẽ ꝛ ꝑ ꝯñs de illa detẽtione formali trista tur. obiectuz aũt tristabile proprie cau sa ẽ ipsius tristicie: qꝛ nõ volũtas imedi ate. tũc eni eẽt in potestate eius imedia te tristari vel nõ tristari: qd̃ non ẽ verũ posita nolitõe ꝛ apphensione noliti: ita ꝙ detentio illa formal̃ vel ignis ille deti nẽs formalit̃ effectiue contristat: ꝛ sic vl tra cũ tristari sit fõrliter cruciari eo mõ ꝗ possibile ẽ spirituz cruciari: seqtur ꝙ ignis vt formalit̃ detinẽs spm̃ effectiue cruciat: ꝛ ꝑm illũ modũ põt saluari di ctũ illud ꝗ modo ignis ẽ instrumẽtũ dei cruciando: qꝛ ꝑncipaliꝰ odit detẽtõnem actiuam dei: ꝛ suã passionẽ a deo: ꝙ de tentionem illã formalẽ ignis: qꝛ scd̃am non odit nisi i ordine ad primã: ꝛ ita ꝙ affligit obiectiue; i 2° affligit i ṽtute pri mi ꝛ ita instr̃aliter. nec sequitur ignis ñ detinet effectiue ſ tm̃ formalit̃: ꝗ nõ af fligit effectiue: qꝛ ipm̃ vt detinẽs forma liter est obiectũ nolitũ ꝛ apprehensũ vt positũ. Et ideo affectiue infert tristiciã ¶ Si dicas hoc ẽ non tm̃: qꝛ nolitũ: ſ qd̃a obiectũ est ꝑm se discõueniẽs: qꝛ spiri tui ꝯuenit libertas ac indr̃a ad quecun ꝗ locũ corpalem. Añs ẽ falsuz: vt dcm̃ est supra de michaele si apphendẽt se ꝑ petuo determinari ad certũ locũ vnuz a sẽtẽtia diuina nõ tristaretur: qꝛ ꝛsi eo sit libertas vel indr̃a ad loca: nõ tñ ad illa vt in actu tanꝙ̃ ꝑfectio naturalis: qꝛ sic nec vnꝰ locꝰ ita nec indr̃a ad q̃cun ꝗ loca naturalit̃ perficit angelum: ꝛ id̃ determinatio ad vnũ non ẽ ꝯtra nãlez inclinationẽ angeli. ¶ Exẽplũ illiꝰ modi tristandi põt esse in hõibꝰ desiderãtibꝰ mori quibꝰ tristis est vita: h° mõ odiũt aiam in corpore suo eẽ vsqꝫ ad instans mortis naturalis ꝓpt̃ aliqd̃ odibile cõ comitãs vitã mortalem. ꝛ 2° apprehen dit istd̃ nolitũ fore. ꝛ id̃. 3°. sequit̃ tristi cia de detẽtatõe aie i corpore seu de cor pore vt detinẽte aiam non ꝙ corpꝰ deti neat effectiue aiam: ſ qñocũqꝫ vt susce ptiuũ formaz: ꝛ vt sic detinet ẽ obiectũ nolitũ ꝛ vt sic apphensum effectiue cõ tristat: ꝛ istud hr̃i põt a Greg. dya. 4. si viuẽtis hoĩs spũs incorporeus tenet̃ in corpore. cur nõ post mortez incorporeꝰ spũs corporeo igne teneat̃: ꝛ aug. 21. de ci. dei. c. 10. si spũs hoĩ ꝑfecto incorpo rei ꝛ tũc potuerũt includi corpalibꝰ mẽ bris ꝛ tũc poterũt corpoꝝ suoꝝ vincu lis insolubilit̃ alligari.

De secundo

mõ. s. q̃liter vt obiectuz imutans ꝯtristat ꝯsimil̃r quo ad aliqd̃ dicendũ ẽ eẽ. intellectꝰ eni angeli detmi natur ꝑpetuo ad intẽse ꝯsiderãdũ ignez in rõne obiecti. 2° apprehendit istaz det minatõez ad talẽ ꝯsideratõem. 3°. odit ꝛ sic priꝰ istud odium orit̃ ex affectõne ꝯmodi ex q̃ vult quodcũqꝫ obiectũ ꝑ ut sibi delectabile fuerit ꝯsiderare nunc h° ꝛ nũc illud: ꝛ ꝓmouet̃ ex supbia ex qua vult vti itellectiua sua ꝑm impiũ volũtatis ꝓprie. ꝛ ꝯsũmat̃ ex inuidia ꝓ pter quã odit detmĩari a dõ ad aliquã ꝯsideratõem vnicã. 4. sequit̃ apphẽsio

nō tm̄ nuda isti⁹ ꝯsideratōis sic̄ in. 2°. sꝫ apꝑhēsio certa de euētu isti⁹ ꝯsideratōnis intēse ꝛ ꝑpetue. 5°. ex hoc sequit̄ tristicia. ¶ Quo ad aliq̄d aūt ē dissimile h̄ ꝛ in p̄cedēti quo ad p̄imū: q꞉ ignis h̄ hꝫ rōnem agētis effectiue detinētis intellectum angeli in intēsa ꝯsideratōne sui. ꝛ non ex volūtatis angeli. ¶ Etsi queras quō illa possit ꝯpetē igni cū nullꝫ corpus possit intelligētiaꝫ spūs ita efficacit̄ mouē vt nō magis s̄b̄sit intelligētia volūtati ipsius spūs quātū ad determinatōem actus ꝯsiderādi. s. hoc vel illud sicut aug. dicit. ꝙ volūtas auertit ꝛ ꝯuertit intelligētiam nūc ad hoc nūc ad aliud. ¶ Oportet g̊ dicere ꝙ istud nō ꝯuēit igni v̇tute propria: q꞉ tota v̇tute actiua ignis posita angel⁹ sibi dimissus posset ignē vł aliō corp⁹ idr̄nt ꝯsiderare ꝓ iperio volūtatis sue. Jō oportet dicē ꝙ illa detētio in ꝯsideratōe ignis intēsa ꝛ perpetua: ꝛ ꝯtra volūtatē angeli sit effectiue a deo p̄ncipalit̄: ꝛ ab igne vt actiue sed min⁹ principalit̄. ¶ Et pōt poni exēplum sicut itellect⁹ agēs ꝛ fantasma se hn̄t ad mouēdū intellectuꝫ possibilem i nobis sic in ꝓposito deus hꝫ similē modū intellectui agenti: ꝛ ignis fātasmati ꝛ eēt oīo simile si i nobis intellectus agens esset formalit̄ volens ꝛ possibilis similit̄ ꝛ agēs ꝑ volūtatem suam detminaret aliq̄ȯ certum fātasma ad moduꝫ effi^me intellectum possibilē contra volūtateꝫ eius. nec obstat ꝙ principale agens ꝛ instrumētum nō sūt in eodem supposito h̄: sicut ibi intellect⁹ agens ꝛ fātasma: q꞉ ordo agentinm illoꝝ nō requirit idētitateꝫ suppositi. ¶ In tertio etiā ē dr̄a h̄ ꝛ prius: quia multo magis odit angel⁹ ꝑpetuam intētōem intelligētie sue in intensa ꝯsideratione ignis q̄ꝫ detentōnem formalē sui localiter diffinitiue ab igne q꞉ in opposito primi. s. libēo vsu intelligentie sue ꝓ iperio volūtatis circa qōcūq̄ꝫ obiectū multo ꝯsistit mag ꝑfectō ei⁹: ꝛ multo magis ꝯsiderat q̄ꝫ in libero vsu ptātis sue motiue quātū ad vbi diffinitiue. Jlla aūt detētio in ꝯsideratōne intēsissima ignis ipedit p̄mā libertateꝫ quia ꝑ hoc impedit̄ intellectus ei⁹ ꝑfcē ꝯsiderare alia ꝯsiderabilia: sed detētio diffinitiua ab igne nō impedit nisi 2^m.

¶ Ex h° sequit̄ dr̄a in. 5°. ꝙ multo maior erit tristicia ex illa scd̄a causa q̄ꝫ ex p̄cedente: q꞉ vbi ē maior nolitio ꝛ eque certa apprehēsio de euētu sequit̄ maior tristicia. ¶ Est etiā dr̄a in illo ꝛ p̄cedenti q̊ ad hoc aliq̄lit̄ ꝙ magis pōt dici ignis effectiue affligē spm̄ isto modo q̄ꝫ modo p̄cedenti: q꞉ ibi tm̄mō affligit effi^e q꞉ vt obiectꝫ nolitū apprehensū causat tristiciam h̄ aūt effectiue causat p̄mā apꝑhēsionē ad quā detminat̄ intellect⁹ q̄ ē nolita: ꝛ ita h̄ hꝫ. q. duplicē actionē: i priori nō nisi simplicē. sed sic̄ in p̄ori nō ponebat̄ discōueniētia ignis ex natura rei sꝫ tm̄modo nolitio detinē: ita ꝛ h̄ discōueniētia nō est ignis vt obiecti ꝯsiderati: sed finalr̄: q꞉ nolitū est illud obiectuꝫ sic considerari: sꝫ ē maior inclinatio ad nolle sic: q̄ꝫ in mō p̄ori. ¶ Cōtra vtrūq̄ꝫ modū sunt instantie ꝯtra primū: q꞉ oēs detinet eq̄liter: g̊ oēs cruciabūtur eq̄lit̄. ꝯn̄s ē cōtra aug. 21. de ci. c. 16. Nequaq̄ꝫ negādum ē ip̄m etnū ignē alījs leuioreꝫ alījs futuꝝ esse grauiorē: siue ipi⁹ ardor ꝓ pena digna cuiuscūq̄ꝫ variet̄: siue q̄liter ipse ardeat sꝫ nō equali molestia sentiat̄. Ex q̄ etiam auctoritate vr̄ hr̄i ꝙ ardor cruciabit eos ꝛ nō tm̄ detētio. ¶ Cōtra 2^m. q꞉ si nō nisi intelligibilit̄ imprimit talē imp̄ssionem sequit̄ delectatio q꞉ illa ē cōueniens potētie itellectiue: ꝓbat̄ etiam q꞉ delectaret michaelē. ¶ Cōtra vtꝝq̄ꝫ sil̄. q꞉ si nō nolit v̄l nō odiat sic detineri vel ab obiecto sic īmutari. nō tristabitur: ac ꝑ hoc cū in ptāte eius sit nō nolle in ptāte ei⁹ erit nō cruciari ¶ Preterea. eq̄ possꝫ affligi in lapide vł sole vel celo empyreo si detinet̄ diffinitiue ab ill̄ ꝛ mutaret̄ ab ill̄ obiectiue ¶ Ad p̄^m detētio for̄l q̄ ē ƀm diffinitōeꝫ for̄lē

eq̄lis ē:ſʒ nolle nō ē eq̄le:imo intēſiu⁹ in his q̄ magis peccauerūt:⁊ iō maioꝛ triſticia. ¶Ad 2ᵐ nō eſt in ptāte eoꝝ illud nolle vel nō nolle ſic̄ tangeť de ꝯtinuatōne mali act⁹ in ei⁹ cui⁹ cā forte ē actio ꝯtinua cauſe ſuperioꝛis agētis ad aliq̄d vniſoꝛ in eis ꝓpť demeritū precedēs ad qȯ vniſoꝛ ſequať vniſoꝛmiť afflictō eorum:⁊ ꝓpť hᵒ nō pōt aliq̄s remiſſi⁹ nolle q̄ꝫ mō nolit: q2 ſic̄ nō eſt in ptāte eius act⁹:ita nec mod⁹ act⁹ ⁊ ſic̄ cauſa ſupioꝛ vniſoꝛmiť agit ad nolle ꝓpť qȯ cā inferioꝛ nō pōt diſſoꝛmiť agē ab ip̄a ita vniſoꝛmiť agit ad itēſionē hui⁹ nolle. ¶Ad aliud p̄ma ipꝛeſſio q̄ eſt ad intellectōeʒ ignis delectabil' eēt ex ſeip̄a intellectui: ſʒ in. 5. iſtāti pᵒ nolitōem .i. app̄hēſionē euēt⁹ noliti. ex illa app̄henſione nolita ⁊ app̄henſa cāť triſticia. ¶Etſi dicas ſaltē appꝛehenſio vt in p̄mo inſtāti poſita cābit delectatōem. ¶R̄ᵒ. non pōt q2 appetit⁹ ille in eodē inſtāti hʒ triſticiam vehemētē: ⁊ illa excludit oē gaudiū nō tm̄ ꝯriū ſʒ iptinēs ex. 7. eth. ¶Si dicas cā delectatōis ē poꝛ nāliť q̄ꝫ cā triſticie. ¶R̄ñō i hn̄tib⁹ tātū oꝛdinē nālē: q2 ſiltatē realē efficaci⁹ excludit min⁹ efficax. lʒ efficaci⁹ ſit poſteri⁹ nā:nec miꝝ q2 ipediens ſiue ꝓhibēs q̄nq̄ʒ eſt poſteri⁹ nāliť: agens tn̄ p̄ᵐ ipediť p ꝯ actōeʒ ei⁹. exᵐ in gnātiuo vni⁹:⁊ alteratiuo ad ꝯriū.

Ad argumēta

ad p̄mū illa ꝓpoſitio aug. pēdet ex iſta q̄ꝫ agēs ē pꝛeſtāti⁹ tmino fōꝛli actōis:⁊ tmin⁹ fōꝛlis actōis ē pꝛeſtātioꝛ ſuo receptiuo. ¶2ᵃ autē iſtarū nō eſt v̄a niſi inquātū hᵒ ē act⁹. ⁊ illȯ potētia:⁊ ſic ꝯcedēdū ē agēs inquātuʒ i actu foꝛmali vel v̄tuali eē p̄ſtāti⁹ paſſo inquātū ē in potētia ad illud. ſʒ ex hᵒ n̄ ſequiť q̄ꝫ ſit p̄ſtanti⁹ abſoluta nā illi⁹ qȯ ē ſuſceptiuū:ſic̄ nec de tmino fōꝛli reſpectu eiuſdē. ſʒ q2 aug. itēdit ꝯcludē p illȯ argu⁹ᵐ q̄ꝫ coꝛp⁹ nō agit in ſpm̄:p̄t dici q̄ꝫ maioꝛ ſua ē vera ȯ agēte equoco ⁊ tōli ſeu pꝛincipali. aliť nō. ⁊ſi ꝯclō ē vera. et ꝯceſſū ē q̄ꝫ ignis n̄ ē agēs p̄ncipale i ſpm̄ ſiue i illa detētōe:q2 i illa nō agit:ſʒ fōꝛliť diffinitiue ꝯtinet:ſiue i imutatōne:q2 ibi nō agit niſi vt iſtr̄m dei:ſic̄ fātaſma ſe hʒ ad itellectū agētē. In cauſādo aūt triſticiā hoc mō vel illo non ē pꝛicipale agēs:ſʒ ip̄a volūtas nolēs illud obiectū magis eni ex hᵒ q̄ꝫ obiectū ē nolitū ſeqť triſticia q̄ꝫ ex rōne obiecti i ſe vel ip̄a appꝛehēſio euēt⁹ obiecti noliti:q2 obiectū nō tm̄ nolitū ſʒ vt nolitū app̄henſū eē vel foꝛe ꝯtriſtat. ¶Ad aliud aug. pōt exponi ibi de his q̄bus ſpūs afficiūť imediate:q2 illa ſūt ſilia coꝛpib⁹ :q2 paſſiones aliq̄ mō cātera coꝛpoꝛib⁹:nō aūt de illis quib⁹ afficiuntur ſpūs mediate:q2 iſta ſūt coꝛpalia:vel qȯ idē eſt exponať de afficiēte foꝛmaliť nō effectiue. ¶Ad aliud hᵒ vniuerſaliť ē veꝝ q̄ꝫ opʒ agens eē pn̄s paciēti. ſaltē ſᵐ v̄tutē actiuam. ⁊ ex hᵒ ſequiť vbi pn̄tia ꝓpoꝛtionata n̄ pōt hñi niſi p ꝯtactū req̄riť ꝯtact⁹. vbi aūt v̄ioꝛ pōt hñi illa multo magis ſufficit ad actōem : ſed multo verioꝛ pōt eē ſpūs ad coꝛp⁹ p coexn̄tiā q̄ꝫ ſit illa p cōtactū. Aliť pōt dici q̄ꝫ req̄riť ꝯtact⁹ v̄tualis nō mathematic⁹. cōtact⁹ aūt v̄tual' ē q̄ꝫ aliq̄d i iſto poſſit eē tmin⁹ v̄tutis in illo:qȯ nihil ē aliud q̄ꝫ illud hñe v̄tutē cātiuā alicui⁹ i illo ⁊ iſto mō de⁹ ſi nō eſſʒ citra oꝛbē lūe pn̄s eēt cētro ťre ſic̄ dcm̄ ē in li p̄ᵒ. ¶Ad aliud pōt dici q̄ꝫ cā equoca equoce aſſiľat ſᵐ aliq̄d qȯ hʒ i ſe nō fōꝛliť ſʒ v̄tualiť. ⁊ hᵒ mō obiectū qȯ eſt nolibile hʒ in ſe triſticiaʒ:⁊ ſᵐ illā aſſimilat. ¶Alio mō p̄t dici q̄ꝫ illa ꝓpō eſt v̄a de agēte pꝛicipali nō inſtr̄ali. de⁹ aūt ē h̄ agens p̄ncipale ⁊ ſibi aſſiľat paſſuʒ: q2 intelligit ⁊ vult afflictōem illi⁹:⁊ ſᵐ hᵒ intellectū ⁊ nolitū aſſiľat ſibi paſſū.

Secūdo quero

vtrum hoīes dānati poſt iudiciū cruciabūtur illo igne infernali. q̄ꝫ non. 6. topi. Ōis paſſio facta magis abicit a ſb̄a:ḡ ſi ꝯtinue cruciarētur ab illo

igne magis ac magis deperdētur corūz
sba: ꝛ p ꝯn̄s tādē oīo ꝯsumarent: qd̄ ē
ꝯtra illud iob. 20. luet oīa q̄cūq̄ ipe fe
cit: nec tñ ꝯsumet. ꝛ ꝯtra illud apoc. de
siderabūt mori ꝛ fugiet mors ab eis.
¶ Preterea. aut patient ab illo igne realit
immutāte: aut tm̄ intētōnalit. nō realit
ꝑpt duo. pmo qꝛ cessāte pmo motu re
ali nō vꝫ aliq̄s mot⁹ realis possibilis cū
posterior depēdeat a priori. 2° qꝛ tūc rea
liter corrūperet corp⁹ illud. qꝛ vnū ꝯri
um ē realit corruptiuū alteri⁹. Sꝫ si tm̄
erit itētōnal nō erit afflictiu⁹: qꝛ illa pas
sione pateret sensus beati ibi p̄sētis ab
igne: g° nulla passione patient. ¶ Opposi
tū Math. 25. iudex dicit hoīb⁹ dānan
dis: Ite maledicti i ignē etnū.

Ad questionem pa

tet ꝙ ignis pn̄s corruptibili aīato aīa sē
sitiua pōt hr̄e in illud duplicē actōez. s.
realē q̄ est vniuoca: ꝛ intētōnalē q̄ respe
ctu illi⁹ ē equiuoca: qꝛ species sēsibil nō
simplr ē eiusdē speciei cū ipo obiecto.
¶ Ad ꝑpositū g° dico ꝙ post iudiciū cū
corp⁹ hoīs sit p se corruptibile ignis pn̄s
poterit hr̄e in illo vtrāq̄ actōem: qꝛ nō
repugnāt ꝛ ē ibi tā susceptiuū ꝙ cā acti
ua vtriusq̄: nisi dicas realē tūc impedi
ri ꝑpt defectū mot⁹ celi: sꝫ de h° di. 48.
pōt etiā tūc vna eē sine alia loquēdo de
possibili absolute: qꝛ neutra dependet
essentialit ab altera. vñ ꝛ modo sunt se
pabiles si aliquid sit susceptiuuꝫ forme
realit ꝛ nō intētōnalit: ꝛ aliud ecōuerso
sꝫ tūc nō poterit vna nō inesse nisi ꝑpt
aliqd̄ impedimētū: ꝛ h° vl qꝛ de⁹ nō co
agit igni ad illā actōem: vel quia aliqd̄
agens creatū ipedit vnā actionē ꝛ non
aliā. ¶ 2° dico ꝙ sola intentional sufficit
ad causandū dolorēz sola aūt realis sine
itētionali nō sufficēt ad h°. ¶ 2ª ps ē ma
nifesta: qꝛ licet lignū calefiat quātūcun
q̄ excessiue: tñ non dolet. ¶ Prima pro
bat qꝛ excellēs sēsibile vt excellēs sensibi
bile natū est inferre dolorē: qꝛ ē discōue
niēs inquātū tale: ꝛ tñ inquātū excellēs
sēsibile nō imutat nisi itētionalit. lꝫ eni
alia imutatio real ꝯcomitet q̄ dissoluit
organū a media ꝑportōe in q̄ ꝯsistit. tñ
si sine illa actōe eēt obiectū discōueniēs
sēsatū sequeret dolor. ¶ Hoc etiā ꝓbat.
qꝛ aliqñ vbi ē modica vel nulla imuta
tio real est magn⁹ dolor ꝑpt imutatōez
itētōnalē: sicut si man⁹ fuerit excessiue
frigesca ex ꝯtactu niuis vel glaciei: si sta
tim approxiet igni. ē ibi vehemēs dolor
ab illo obiecto imutāte ꝛ tñ modica vl
nulla actio real a calido i manu ꝑpt ex
cellētiā ꝯrij. s. frigoris i ipso passo. ¶ Mo
dus aūt ē iste dolor sic̄ ꝛ delectatio sēsi
tiua ē passio cāta i appetitu sēsitiuo ab
obiecto apphenso p sēsū. sic̄ g° aliqd̄ ob
iectū inquātū obiectū h̄ ē intētōnaliter
motiuū ē ꝯueniēs: ita causat posita sen
satione delectatōez i appetitu sensitiuo
vñ nō ē facile i omni delectatōe saltem
visus ꝛ audit⁹ fingē imutatōem aliquā
realē ad salutē ipsi⁹ suppositi. ¶ Eodē mō
licet imutatōez itētionalē obiecti discō
ueniētis ꝯcomitet alia imutatō real dis
ꝯueniēs nāe: qꝛ forte nō ē verū in visu ꝛ
auditu: seq̄tur dolor cātus ab illo obie
cto sēsato vt sēsato i appetitu sēsitio. 3°
dico ꝙ ꝓbabili⁹ videtur post iudicium
ponere solam imutatōnem intētionalē
quia ꝛsi possit vtraq̄ tunc poni ex pri
mo articulo tamen realis non faceret
aliquem dolorem sine intentionali: nec
etiam cum intētionali: sed sola immu
tatio intētionalis faceret dolorem: g° cū
pluralitas non sit ponenda sine necessi
tate: ꝛ non ponitur ibi passio ignis ni
si propter afflictionem illorūꝫ ab igne
sufficit ponere solam intentionaleꝫ ita
ꝙ alia posita videt superfluere: qꝛ nihil
faceret ad hunc finem. ¶ Preterea. con
gruum ē ponere circa dānatos ita pau
ca miracula sicut possibile est. cūꝫ nō sit
verisile ꝙ de⁹ velit circa eos tūc mltipli
care miracla vltra illd̄ qd̄ req̄rit ad pu
nitōez corꝫ iustā. sꝫ ponēdo actōez realē

Sola imutatio in
tentionalis cau
sabit in dānatis
dolorem

τ cū hoc vt nece ē intētionalē. vꝫ ꝙ oꝫ
ponē circa eos pl'a miracula ꝙ ponēdo
solā intētionalē. ḡ τc. ¶ Probo minorē:
lꝫ quecūqꝫ via hēat ponē ꝙ tūc nō cor-
rūpunt a cā intrīseca. τ h° vel p ꝯserua-
tionē diuinā miraculosā vel nō miracu
losaꝫ: sed iustā. qꝛ corrñdentia statui fi-
nali in q̊ iā illi sṫ. tñ si ponat actio realis
ibi est aliq̄ cā corruptiua extrīseca. τ mi
raculū vꝫ si illud nō corrūpit cū cā que
pōt inducē aliquid incōpossibile alicui
possit ipm corrūpere. ille aūt ignis pōt
inducē calorē oīo incōpossibilē q̄litati
mixti requisite ad vitā. si ḡ illū nō idu-
cat in sūmo τ tñ agat realiter miraculū
est. sicut fuit in camino vbi ignis nō ha
buit oēm actionē quā ex nā sua hēe po
tuisset. si iteꝝ inducat calorē in illo gra
du miraculū est ꝙ ille gradus stat cum
vita. ¶ Si dicas eodē° ex alia pte oꝫ po-
nere miraculū ne corrūpat ab extrīseco
nā nāliter imuta° illa intētionalis exces
siua cāt dolorē excessiuū. vñ τ dolor ex
cessiu° occidit. sic appet de anthi^co pmo
macha. q̄nimo ēt timor excellēs de quo
min° videt q̄nqꝫ est cā mortis. ¶ Rñ° nul
lus dolor simplr repugnat q̄litati mixti
simplr requisite ad vitā. qd pꝫ satis. qꝛ
intētio cātiua doloris magis videret re
pugnare. sed illa nō repugnat sicut nec
vnū ꝯriū in eē reali. τ aliud in eē intēti
onali. ¶ Appet ēt p aug. 21. ci. c. 3. nō iō
mori poterunt illa corpa. qꝛ dolebunt
τ sbdit: cūr *eis* dolorēꝫ // mortē vo i
ferre nō pñt / nisi qꝛ nō est ꝯñs vt mortē
faciat qd dolorē facit / nō est ḡ neciuꝫ fu-
ture mortis argm dolor. τ rō sua paulo-
añ posita stat in h° aīe est dolē nō corpis
ēt qñ ei dolēdi cā est a corpe. si ḡ a dolē
arm sumeret ad mortē magis. ad aīaꝫ p-
tinet mori ad quā magis ptinet dolere
¶ Adhuc añ illud inuit roꝫ aliā. q. talē.
c° rōnis est dolorē facē mori arm cū vite
potius sit indiciū. certū est. n. viuē oīe
qd dolet. q. arguit. si dolē necio infert
viuē nō necio infert mori. ¶ Dico tñ ꝙ

Capitulo vi

dicit corpora pñt que a tali bus dolorē pñt inferre mortem vero inferre non pñt

q̄nqꝫ imo hic vt in plib° ad dolorēꝫ ex-
cessiuū seq̄tur mors. qꝛ seq̄t iproportio
illi° q̄litatis nālis req̄site ad vitā τ mo-
dū ponē req̄reret declarare q̄uo vt° fan-
tastica τ appetitus pñt hēe actionē in q̄
litates nāles. sed q̄uocūqꝫ hoc sit nō est
ibi formal' repugnātia cuiuscūqꝫ sensati
onis vel doloris ad quēcūqꝫ gradū q̄li-
tatis nālis req̄site ad vitā. ḡ nō erit tm
miraculū dolorē quēcūqꝫ eē sine morte
sic q̄litatē realē simplr ꝯriā q̄litati mix-
ti eē cū vita. ibi. n. eēt. q. repugnātia for
malis int q̄litatē inductā a ꝯrio τ q̄lita-
tē req̄sitā ad vitā. vel si 2a nō opponet
eēt miraculū vitā eē sine illa q̄litate mi
xta. sed h nō req̄rit aliqd miraculū nisi
ꝙ dolor suspēdat ab effectu suo vt i plu
rib°. s. ne ad ipsā sequat distēpatō mixti
onis repugnās vite. ipm āt q̊ ad talem
effectū suspēdi nō oꝫ ponē nouū mira-
culū. sed reduci ad idē ad qd reducit su-
spēsio actiōis ꝯrioꝝ ad intra ne corrum
pāt. vꝫ vt ppter statū finalē ad quē re-
ducti sunt deus suspendat causas ab ef
fectibus vt in pluribus qui si sequeret
destrueretur illud compositū. ¶ Ad 3°
scriptura videtur dicere eundē dānatū
pati a contrarijs: iuxta illud Job. ab
aquis niuiū transibūt ad calorē nimiū
Et licet saluaretur iuxta illā superficieꝫ
lr̄e alternatio in istis afflictionibus. tñ
nō posset probabiliter saluari ꝙ simul
pateretur in sūmo τ realiter a cōtrarijs
potest autē saluari ꝙ simul patiatur τ i
sūmo intentionaliter ab eis. quia speci-
es contrarioꝝ etiā in sūmo nō sunt cō-
trarie. ergo illa via de intentionali sine
reali imutatione potest plura saluare p
tinentia ad coꝝ afflictionē ꝙ alia. ¶ 4°
dico ꝙ nec est omnino certa ratō ad ne
gandum ibi imutationem realem. quia
ex quo potest poni: vt habetur in pmo
articulo. τ licet nō sit necessaria ad do-
lorē. sicut habetur in 2° articulo. tñ que-
cūqꝫ arguunt in 2° articulo si ascribāt
miraculo nō pñt iprobari. Posset eniꝫ

deus vel coagẽ igni ad īducẽdũ calorez realẽ in corp⁹: nõ tñ q̃ eẽt formalit̃ repugnãs quãtitati illi⁹ mutatõis vel ꝯplexionis. ⁊ tunc posset poni miraculum in hoc ꝙ nõ coagit ī totũ effectuz ī quem agit ignis: Posset etiã de⁹ coagere igni ad illũ sũmuz calorẽ incõpossibilem ⁊ tunc destruer̃ illa mixtio ꝓportionata. nec tñ destruerer̃ vita dõ miraculose cõseruãte eam. ❡ Q. si ponat̃ calorẽ induci in sũmo ⁊ ī qualitatẽ illã mixti stare in eodẽ: vĩ ꝙ formalit̃ repugnãtia sit sic̃ si mediũ ⁊ extremũ sĩlr fierent in eodem. ❡ Et an h⁹ sit possibile deo nõ hic sz alibi tñ nõ est ita notũ sic̃ alterũ duoꝝ predictorum. ❡ Sic g̃ dico ꝙ patient̃ passiõe afflictiua ab igne: ⁊ ideo nc̃caio passiõe intẽtõnali. nõ necessario aũt ad afflictionem passione reali: sz si illa ꝯcomitet̃ q₂ causa naturalis approximata susceptiuo oportet incorruptõem illi⁹ corporis ab extrĩseco saluari aliquo p̃dictoꝝ modoꝝ. ❡ Cõtra scõm articuluz instat̃ p hoc ꝙ sensus beati sentirẽt oẽm differentiaz sẽsibilẽ: g̃ si eẽt beat⁹ in illo igne intẽtionalit̃ imutarer̃ ab illo sicut dãnatus. ⁊ tñ nõ pater̃ passione afflictiua: g̃ illa nõ est p solã passionẽ intẽtionalez ❡ Preterea. oĩs opatio ẽ delectabil' potẽtie opanti q₂ perfecto ei⁹: g̃ sẽsatio q̃cũq₃ q̃ ꝯcomitat̃ actõem intẽtõnalem erit delectabilis: nõ g̃ dolorosa. ❡ Preterea appetitus sensitiu⁹ nõ ẽ nisi ꝓp̃ naturã: g̃ nihil ẽ sibi discõueniẽs nisi q₂ discõueniens nature. ❡ Ad primũ vel sensui beati nullũ sensibile eẽt excellẽs: q₂ sensus ille ita erit pfect⁹ ꝙ nõ poterit aliq̃d sensibile ꝓp̃ excessum eẽ illi ĩproportionatũ: ⁊ tũc sequerer̃ ꝙ etiã si imutarer̃ intẽtõnalit̃ ab illo igne: nõ tñ dolorose: q̃a nõ a discõueniẽte. Uel alit̃ cũ dolor nõ causer̃ vt dcm̃ ẽ in ipso sensu: sz ī appetitu sensitiuo: ⁊ appetit⁹ sensitiu⁹ bti ẽ totalit̃ quietat⁹ vel ꝯplete saciatus delectatione sẽsibili: ⁊ delectatio excellẽs excludit tristitiã quãcũq₃. 7. eth. in illo appetitu bti null⁹ dolor cãri⁹ posset: eẽt g̃ ꝯcedendum si illud sẽsibile eẽt excellẽs sensui eius ꝙ dolor causarer̃ in appetitu ei⁹ nisi q₂ a causa efficatiori inest illi appetitui q̃d excludit omnẽ dolorẽ. ❡ Ad 2ᵐ operatio nõ ꝓportionata nõ ẽ delectabilis: tal' est sensatio obiecti excellentis. nec miꝝ q₂ operatio non ẽ delectabilis nisi q₂ circa obiectum delectabile. istud aũt obiectũ ẽ discõueniẽs: iõ ꝯtristans vel dolorificãs. ❡ Ad tertium. veꝝ ẽ ꝙ natura facit aliq̃d eẽ discoueniẽs appetitui sensitiuo: q₂ illud vel ꝯcomitãs illud cõiter ẽ corruptiuuz nature: tñ esto ꝙ tale aliq̃n nõ ꝯcomiter̃ sp manet discõueniẽtia p̃ma: ita ī ꝓposito licet non sit h imoderata calefactõ ꝯcomitãs speciem excellẽtis calidi: tñ manet discõueniẽtia calidi: vt spẽm ĩprimẽtis ad appetitũ sensitiuũ.

Ad argumenta principalia:

ad p̃mũ illa auctas. s. tho. vider̃ improbare actõm realẽ ignis: nõ aũt intẽtõnalem: q₂ de illa nõ intelligit̃ dcm̃ phi. sed si realis ponat̃ oportet dicẽ ꝙ ꝓpositõ ẽ vera quãtũ ẽ ex pte cause nãlis dimisse sibi ī agẽdo: q₂ tũc p ꝯtinuatõem fit mag' ⁊ magis obiectio ꝯueniẽtis a s̃ba cui illud ẽ ꝯueniẽs. sz in ꝓposito nõ dimittit̃ cã nãlis sibi. ❡ Uel alit̃ magis abicit a s̃bstantia dispositiue q̃n sequit̃ illud ad q̃d est dispositio: sz h non sic magis abicit de s̃ba hoc modo: q₂ nõ põt ī effectũ illi⁹ dispositõis q̃. s. s̃m se esset dispositio causis nãlibus sibi dimissis. ❡ Ad aliud patet q̃ actio ĩtẽtionalis: scz vel realis sit ibi ponẽda necessario: ⁊ q̃ poss₃ ibi poni ⁊ ad obiectiones ꝯtra ex articulo scõo ⁊ tertio.

Di. 45.

Reterea sciẽdũ circa di. istã. 45. q̃ro q̃tuor. p⁹ vtꝝ aĩa sepata possit itelligẽ q̃ditates sibi añ separatõez habitu

aliīr notas: ꝙ nō. 3°. de aīa. fātasmata se habent ad itellectū sicut sēsibilia ad sensum: sed sēsus nō pōt aliquā sēsatōnem hēre nisi moueat a sēsibili: ģ nec itellēs aliquā intellectōem nisi moueať a fātasmate: sed tūc nō mouebiť a fantasmate ¶ Preťea. pmo de aīa intellectus corrūpiť quodā interiori corrupto: illud interius nō potest esse nisi organicum fanᵉ illud ģ aut corrūpitur in morte: ģ ꝛ intellectus ¶ Preťea. null' itellect' intelligit nisi itellect' possibil: qꝛ agens nō intelligit: sꝫ possibil nō manet post mōtē quia. 3°. de aīa: intellect' passiuus corrūpitur: possibilis ē passiu'. ģ ꝛc. ¶ Oppositū. 3°. de aīa. aīa ē locus spērū nō tota sꝫ itellect' loci ē saluare locatū. ģ intellectus saluat spēs. ģ ꝛc. ¶ Preťea. boeci'. 5 ꝯsolatōnū. receptū est i recipiēte p modū recipiētis. aīa recipiens spēs intelligibiles ē incorruptibil: ģ recipit eas incorruptibiliter ¶ Preťea auicē. 6. nāliū pte pma. c. 6. aīa sepata clari' videbit veritatē ꝙ ꝯiūcta. ꝛ ꝯcordat cū illo. sapiē. 9 corp' qd corrūpiť aggrauat aīam.

Hic est una opinio de intellectōe aīe sepate p spēs sibi influxas a deo: sꝫ ei' ptractatio magis ē propria i sequēti questione. ¶ De spē ģ nō influxa siue p modū nālē acqsita vi ē esse opinio auic. 6. nāliū p. 6 c. 5. ꝙ ipa nō manet sine actu itelligendi. ¶ Ad h° adducit etiā aug. xi. tri. 3. ꝙ cessante actu cogitādi nihil manet i intelligētia postꝙ ꝯuersa ad memoriā recipit ab ea. hic sonāt ꝙ nulla spēs itelligibil remaneat in itellectu habitualiter cessante actu. ¶ Alia opi. ē ꝙ i intellectu nulla ē spēs itelligibilis: sꝫ tm̄ fātasma in v̄tute fātastica. ¶ Circa h° diffuse habit' ē tractatus di. 3. pmi. ꝛ di. 3. scdi. q. x. vñ ex pbatꝭ supponat. pmo ꝙ spēs itelligibilis sit ponenda. 2° ꝙ ipsa remaneat i intellectu cessāte oī actu intelligendi nec tm̄ remaneat vt raptim trāsiēs sꝫ vt habitus quo ad rōem pmanētie: an aūt sit habitus tractū est ibi. loquendo eni de habitu vsitate put est aliq̄ qualitas iclinās ad facilē ꝯsiderādum. spēs nō est habitus: sed precedit eū: imo pcedit actū a q̄ generatur ille habit' ppꝛie dict'. ¶ Qualiter aug. ꝛ auic. exponēdi sūt pꝫ ibi: qꝛ aug. nō loqtur nisi de acie sēsitiua quā vocat aciem cogitatōis q̄ non manebit in aīa sepata. Auic. autē vi' ponē duplicē modū itelligēdi ab inferiori ꝛ superiori: vt tactū ē ibi: ꝛ ab iferiori quidē noticiā pmāsiuaꝫ. a supiori non. ¶ Ex his suppositis habem' istā ꝯclusionē ꝙ i intellectu pꝫ se manet spēs itelligibil post actū itelligēdi ¶ Ex h° arguo sic. i intellectu vt ē scdm spēi intelligibilis nō est p se reqsitū nec ncēio ꝯiūctio ei' ad corp' ģ p nō ꝯiūgi ad corp' non se hꝫ aliť in recipiēdo spēm itelligibilē. ꝯsequētia pꝫ. qꝛ scdm non aliter se habet i recipiēdo accidēs ppť variatōem eius qd nō ē rō recipiēdi illud: nec aliq̄ modo necessarium i recipiēdo. aūs pbo: qꝛ spēs ista ē forma simplex imaterialis vel spūalis ad minus in hoc qd ē inextensa ꝛ inextēsibilis: vñ dicit ꝯmentator ꝙ trāsferť obiectū de ordine in ordinē quādo de fantasmate trāsfertur p intellectuꝫ agētem ad ordinem intellect' possibilis qd non intelligo nisi de ordine materialis ꝛ extēsibilis ad ordinē imalem ꝛ iextensibilem. sꝫ nihil simpliciť imaterialiter recipitur i intellectu inquātū ꝯiūctus ē simpliciter corpi: qꝛ si inquātū sic. vel ģ in toto pmo: vł illa ꝯiūctio erit aliq̄ rō recipiēdi: siue sic siue sic rceptū n̄ ēit oīo imateriale isto modo. ¶ Ex hoc habeo ꝙ species itelligibil eodem mō pōt informare intellectū sepatū sicut ꝯiūctum: ꝛ tūc vltra cū spēs intelligibilis ꝯiūcta intellectui. agēti ꝛ possibili eodē modo cōstituat rōem memorie pfecte: eo mō q̄ alias dictū est de memoria itellectiua: qd ptinet obiectū intelligibile ꝛ intellectiuū gignitiuuꝫ. sequtur ꝙ in intellectu

Beatus thomas pa[…] parte summe que[…] prīe qq. articu[…] pmo. et 2. dist. q. […] in questione prima

henricus quodli[…] beto quarta q. prīe quinta septima et octaua Et Gotfridus quolibeto 9 questione pria

co. […] cp

sepato poterit eē memoria eiusdē ratio nis q̄ fuit i ꝯiūcto ⁊ vltra cū memoria eque pfecta sit eque parēs pfecti actus i intelligētia sequitur ꝙ in intellectu se parato poterit eē eq̄ talis gignitio sicut intellectu i ꝯiūcto: ğ aīa sepata p speciē intelligibilē retētam cuiuscūqꝫ cui⁹ pri⁹ poterit hēe actualē intellectionē. ¶ Huic ꝯsonat itentio phi q̄ vult pmo de aīa ꝙ si nō pōt hēe opatōem sepatā nec esse. Ponit etiā sciam proprie in intellectu 3°. de aīa. d. ꝙ sicut aīa p sensus ē sensi bilia: ita p sciam est sibilia. Scia autem ex pte sua nata ē incorruptibilit̄ manē: ⁊ p ꝯñs ex lege sbiecti: cū sbm sit incor ruptibile. hñs autem ipam ē in potētia accñtali ad ꝯsiderādum ex eodem. 3°. ⁊ 8°. phy. igitur aīa sepata ē in potentia accñtali ad intelligēdum obiecta prius habitualit̄ sibi nota: ğ pōt ex se exire in actum. ¶ Huic etiaꝫ ꝯsonat illud hiero nimi i ꝓlogo biblie. discamus in terris quoꝝ nobis sciētia remanebit in celis. valde eni indignum eēt tantum labora re circa sciētiam ⁊ virtutes si desinerēt esse in morte: ⁊ valde irratōnale est ꝙ maneant qui eoꝝ actus possint habēi ¶ Cōtra h° videntur alique dubitatōes primo q: si multe species intelligibiles sint ꝯseruate in itellectu aut q̄libet mo uebit ad intellectōem vel ad cōsideran dum obiectū represētatum per ipaꝫ: vl̄ nulla. pmū ē inconueniēs: quia non cō uenit intelligē multa distincta: ğ relinq̄ tur 2ᵐ ꝙ nihil ꝯtiget itelligē. ¶ Preterea intellcō sine fantasmate pfectior ē q̄ꝫ cū fātasmate. cui⁹ ꝓbatio ē: q: ꝯuenit cū i tellectōne dei ⁊ angeloꝝ que est simplr̄ perfectior in genere itellectionū: ğ si itel lect⁹ sepatus possit intelligē sine fantas mate haberet intellectōnem simplr̄ pfe ctiorem q̄ꝫ ꝯiūctus: qd̄ est icōueniens. ¶ Preterea in intellectu ꝯiūcto nō sufficit species intelligibil̄ ad itellectōem sine fā tasmate: quia oportet ꝯuerti ad fantas mata. 3°. de aīa. sꝫ ista spēs intelligibilis

est eque perfecta in intellectu ꝯiūcto sic̄ in separato non sufficiet ad intellectōeꝫ nec fantasma poterit tūc hēi: ğ ⁊c. ¶ Pre terea. opatio ꝓpria totius nō pōt eē ꝓ pria opatio ptis: q: nec eē totale totius poterit eē ptis: sꝫ intelligē est ꝓpria ope ratio hoīs ex pmo eth. ⁊ ꝓbat̄ p ratio nem: q: est aliqua ꝓpria opatio istius speciei: ⁊ non alia q̄ꝫ ista: ğ illa nō potest esse operatō anime: que est tm̄ pars spe ciei. ¶ Ad primū difficultas ista de itel lectōe multoꝝ vel vnius obiecti primo cōmunis est. tamen in proposito habet difficultatem specialem: quia hic nō po test recurri ad sensus percipiētes sensibi lia: nec ad fantasmata efficaci⁹ vel min⁹ efficaciter mouentia: sicut de intellectu coniuncto. ¶ Dico ergo breuiter ad istō hic ⁊ per consequens vbiqꝫ de ista non simulate: ꝙ obiecta presentia habitua liter: vel sunt eque motiua intellectus: vel aliquod est efficacius motiuum ei⁹ q̄ꝫ alia. Si primo modo ⁊ cum hoc po neretur equalis inclinatio intellect⁹ ad quodlibet illoꝝ. nullum illoꝝ prius i telligeret q̄ꝫ aliud: sed ipotesis ē impossi bilis. Si autē aliquod sit efficatius mo tiuuꝫ ablata inclinatōe maiori ad vnū obiectū q̄ꝫ ad aliud quod est efficacius motiuum prius mouebit ⁊ prius intel ligetur. ¶ Pensatis ergo hinc ⁊ inde vtu te motiua ⁊ inclinatōne: apparet quod prius intelligetur. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ aliq̄d potest dici perfectius positiue vel per missiue. Exemplum animal est perfectius musca permissiue: quia ratio animalis pmittit ꝙ animal saluetur i hoīe. mus ca aūt ē pfecti⁹ positiue q: q̄lꝫ spēs aliq̄ꝫ pfectōꝫ ponit vltra gen⁹. ¶ Ad ꝓpositū itelligē sine fātasmate ē pfecti⁹ q̄ꝫ itelligē cū fātasmate vnꝫ ꝑmissie sꝫ n̄ positie. i nō pōit pl⁹ pfectōis: qd̄ ꝓbat̄: q: agens potēs vti instrō nō positiue pfecti⁹ agit si n̄ vtat̄ instrō: tm̄ actō sine istrō possibi le ē ꝙ sit pfectior actōe q̄ ē cū istrō: ita h ō fātasmate qd̄ ē vt istīm ꝑcedo ꝙ aliq̄ꝫ

ꝯditiōꝫ perfectiōiſ hꝫ intellectō ſine fantaſmate quā nō hꝫ intellectō cū fantaſmate. qꝛ ſilitudinē quādā cuꝫ intētione ſimplr̄ ꝑfecta ſbe ſeꝑate. ſed ñ ſequitur ex hoc ꝙ quecūqꝫ talis ſit poſitiue ꝑfectioꝛ quacūqꝫ tali. ¶ Ad 3m dico ꝙ ſi ſpecies intelligibilis in cōiūcto nō ſuffic ſine fantaſmate. hō nō eſt ꝙ fantaſma requirat ibi tāꝙ ꝑnm aliqd actꝰ intelligēdi ſed ꝑciſe requirat vt prinm oꝑatiōiſ vtutis fantaſtice. ⁊ illa oꝑatio requirit ad intellectionē ꝑꝑ ꝯnexionē potētiaꝝ ſuꝑioꝝ ⁊ inferioꝝ i agēdo. ſiqd ſuꝑioꝛ ⁊ nō ꝑfecte operat circa aliqd obm̄ niſi inferiores que pn̄t oꝑari operēt circa ideꝫ ⁊ hec eſt rō q̄re diſtractio potētiaꝝ aie circa diuerſa obā ipediūt oꝑatiōes eaꝝ. Aſt tñ aliq̄ ꝑfectō quā fantaſma tribuit intellectiōi ꝑ hō ꝙ intēdit ſpēm intelligibilē regularit in q̄libꝫ intellectiōe. ſic declaratū eſt Li. j. d. 3. Sed illa ꝑfectō hn̄i nō ꝑt ſine fantaſmate. ⁊ iō q̄ ad hoc cōcedēdū eēt ꝙ intellectio ſeꝑata eēt minꝰ ꝑfecta ꝙ̄ ꝯiūcta niſi eēt aliud reformās qd ſufficeret ꝑ eq̄li ꝑfectiōe reſtaurāda. At ex hoc pꝫ qūo necīa eſt cōuerſio ad fantaſmata. nō ſic ad ꝑnm intelligēdi. ſꝫ ſicut ad illud q̄ oꝫ potētiā inferiorē vti ad hō ꝙ ſuꝑioꝛ hēat oꝑatiōꝫ ſuā. ⁊ hoc ꝑꝑ ordinē pōꝝ in agēdo q̄s ad perfecte agēduꝫ oꝫ ꝯcurrere in agēdo circa ideꝫ obm̄. ¶ Ad 4m: cuiuſcūqꝫ totiꝰ forā nō eſt nata eē ꝑ ſe. eiꝰ ꝑt eē aliq̄ oꝑatio ꝓꝑa q̄ nō ꝑt eē forme ſue. Sed ꝑ oppom cuiꝰ forma ſpecifica nata eſt ꝑ ſe eē illiꝰ totiꝰ nō ꝑt eē aliq̄ oꝑatio ꝑfecta q̄ nō poſſit eē forme vt operātiſ. qꝛ oꝑatio ꝑfectiſſima nō ꝑt ineſſe niſi iſit ſm formaꝫ perfectiſſimā ⁊ non poteſt eē ſꝫ formā poſſibilē ꝑ ſe eē niſi poſſit illi ꝑ ſe ieſſe. qꝛ illud erit ꝑ ſe imediatū rceptm̄. ⁊ ita ſi ꝑ ſe eſt. ꝑ ſe ꝑt recipe. Cōcedo ḡ ꝙ intellectō eſt ꝓꝑa oꝑaº totiꝰ hoīs. ſed ſꝫ formā ꝑfectiſſimā in eo tāꝙ ſm ꝓpriā rōnem operādi. nec hō ſolū ſꝫ qꝛ forma eſt ſeꝑabilis ſic ieſt ſm eā ꝙ pōt eē eiꝰ. ⁊ iō ſic ē ꝓꝑa toti ꝙ pōt eē partiſ. nego ḡ maiorē in ꝓpoſito. ¶ Ad ꝓbatiōꝫ de eē. lꝫ aliq̄ dicāt ꝙ eē totiꝰ eſt eē aie. tñ hō iprobatū eſt. s. di. 10. vñ ꝯcedo ꝙ eē totiꝰ nō ꝑt eē eē aie nec eꝯº loquēdo de eē totali ⁊ ꝑciſo ⁊ tñ oꝑaº ꝑfectiſſima totiꝰ iſtiꝰ. qꝛ nō pōt ineē niſi ſm aiaꝫ ⁊ nō pōt ieſſe niſi ſm eā vt ſm ꝓximū receptm̄ niſi poſſit eē eiꝰ qñ ipſa ꝑ ſe eſt. ſequit ꝙ oꝑatio totius pōt eē oꝑaº illius. vñ nego ꝯñiam. eē hꝰ nō ꝑt eē. eē illiꝰ ḡ nec oꝑaº eiꝰ oꝑatō iſtius. ¶ Ad probatiōꝫ: oꝑari ꝑſuppōit eē veꝝ ē. ſed ñ vi ꝑciſaꝫ rōꝫ recipiēdi.

Ad argumēta ꝑncipalia.

Ad ꝑm illa auctoritas 3º de aia dꝫ intelligi q̄ ad acq̄ſitiōꝫ intellectiōis. ⁊ hoc ꝑmā ⁊ prime. ſed q̄ ad vſuꝫ nō eſt intelligēdum. ⁊ rō eſt. qꝛ intellectꝰ ꝑt vti forma prius acq̄ſita. lꝫ illa nō hēant q̄ priꝰ ñ necīa erāt ad acq̄rendā illā formā. nō ſic ſenſuſ loquēdo de ſenſu exteriori pōt vti aliqua forma ꝑꝰ acquiſita. qꝛ nō eſt ꝯſeruatiuꝰ ſpēi priꝰ recepte ad poſteriꝰ operādum. ¶ Alit poſſet dici ꝙ hec ꝓpō itelligit pro ſtatu iſto. qꝛ intellectiōꝫ iſtā nobis ꝯuenientē ꝑ expientiā nō nouit phus niſi ꝓ ſtatu iſto. qꝛ nullā aliā expiebat. ¶ Ad ſm intellectus corrūpit. i. ipedit ꝙm ad oꝑationē. ⁊ ſic. q. corruptꝰ hn̄ q̄dā iteriori corrupto. quia ſine oꝑatiōe fantaſie nō ꝑt in oꝑatiōꝫ ſuā. ſed ex hō nō ſequit ꝙ ſit in ſe corruptꝰ vel corruptibilis. nec ꝙ illud aliud necīo requirat ad actuꝫ eꝰ ſed tm̄mō ꝙ requirat ſm ordinē pōrū q̄ nūc inuenit in nā humaª in operādo circa ideꝫ obiectū. ¶ Ad 3m dici ꝙ intellectus paſſiuus nō intelligitur ibi intellectus poſſibilis. ſed aliqua virtus ſenſitiua quā aliqui vocant cogitatiuam. ⁊ verum eſt ꝙ omnis ſenſitiua corrumpitur. ⁊ ideo intellectus paſſiuus illo modo acceptus. nō tamen intellectus paſſiuus eo modo quo dicimus intellectuꝫ poſſibilem eſſe paſſiuum.

SEcūdo quero.

Utrum anima ſeꝑata poſſit acquirere

cognitionē alicui⁹ pus ĩgti. ꝙ nō. q₂ tūc ĩtellectus frustra vniretur corpi. ꝓba° ꝯñtie. nō vnitur pp perfectiōez corpis. q₂ forma nō est pp materiam. sed ex° 2° phi. ġ vnitur pp pfectiōem sui acquirē/dā. vt. s. per vsum sensuum in corpe ac/quirat sciētiam. sed istud esset frustra si separata sine vsu sensuum posset eā ac/quirere. ¶ Preterea transitus ab extrēo in extremuz nō potest eē nisi per me^m. res extra est oīo materialiter. in intelle/ctu oīo ĩmaterialiter. ġ oportet ꝙ trāse/at per me^m in quo sit aliquo modo ma/terialiter ⁊ aliquo modo ĩmaterialiter sic autē est in sensu. materialiter q₂ ꝟm cōditiōes indiuiduales. ⁊ ĩmaterialiter q₂ ꝟm phm. 2. de aīa. sensus est recepti/uus spērum sine mā. matia inquā tali qualē requirit forma realiter existēs ex/tra. ¶ Preterea si posset acquirē cogniti onē vnius ignoti. pari ratione ⁊ cuiuslz ⁊ ista distātia localis quātacūqz nō im/pediret eius cognitionē. qd̄ videtur esse cōtra aug. in li. d̄ cura pro mortuis agē da vbi vult ꝙ aīe sepate nō nouerunt ea que hic agūtur nisi eis exprimātur ab angelis vel ab aīabus ad eas venien tibus que illa hic nouerūt. ¶ Oppositū natura nō est sine ꝑpria operatione spe cifica. ⁊ accipit ex. 2. ce. ⁊ mū. ⁊ a dam. c. 64. aīa aūt humana est perfectissima for^a ⁊ eius ꝑpria operatio ꝟm intellectū possibilē est ĩtelligere. ꝟm agentē abstra here. ⁊ ꝟm volūtatem velle. ergo null⁹ modus eēndi potest cōuenire aīe ꝟm na turā suā in quo nō possit in istas opati ones. ꝟm autē naturaz suā talis est ꝙ po test habere eē separatū. ⁊ hoc est ex per fectione nature sue. vnde hoc nō conue nit alijs formis imperfectis. ġ in illo eē potest in illas opationes. sed possibile ē eā nō acquisisse prius spēs obiectorum sicut patet de anima paruuli defuncti. ergo poterit tunc acquirere.

Hic tenetur negatiua pro pter rationē scd̄am in v̓tute. arguit. n. ꝙ oz eē q̄dam ꝯuenientiā int̄ recipiēs ⁊ receptuz. spēs aūt in sensibus exñtes hñt ꝯueniētiam cum intellectu inquātum st sine matia ⁊ cū reb⁹ mālibus inq̄^m st cum ꝯditioni b⁹ mālibus. ⁊ iō ꝯueniēter sensus recipit a reb⁹ mālib⁹ ⁊ intellectus a sensu. nō āt intellectus imediate a reb⁹ mālib⁹. q₂ ñ est ibi talis ꝯueniētia. ⁊ iō ad hoc ꝙ p⁹ sepatiōz a corpe intelligat nō reqrūtur alique forme ā reb⁹ accepte vel tunc vel prius. ¶ Quō ergo intelliget. ¶ Rñdeo per influentiam a sbijs superiorib⁹. deo vz vel angelis. ⁊ hic loquēdo de natura li influētia ⁊ nāli cognitiōe ei⁹: qd̄ osten dit sic. Intellect⁹ noster est medius inter sbas intellectuales ⁊ res corpales. vñ dī aīa eē creata in oriçōte eternitatis li. de causis. Et hoc iō q₂ p intellectū attigit ad sbas intellectuales. Inquātū vero est actus corpis ꝯtingit res corpales. oīe aūt mediū inq̄^m appropinq̄t vni extre/mo tanto magis recedit ab alio: ⁊ eꝯ. vñ cū aīa nr̄a in statu vie maxie ad cor/pus accedat vtpote ei⁹ actus exñs nō hz respc̄m ad res intellectuales. ⁊ iō nō re/cipit influētiam a supioribus sbijs vt cognoscat. sed cogṡcit per spēs a sensib⁹ acceptas. ⁊ iō ēt in hac vita q̄to aīa ma gis abstrahit a corpe tanto mag a sbijs spūalib⁹ influxū cognitionis recipit ⁊ i/de est ꝙ quedā occulta cognoscit in dor miendo ⁊ in excessu mētis. vñ qñ actu erit a corpe sepata erit patissima ad re/cipiēdum influētiam ab intelligētijs su/perioribus. s. deo ⁊ angelis. ⁊ sic per hu⁹ influētiam hēbit cognitionē maiorē vl minorē ꝟm modū capacitatis sue. ⁊ sic ꝯmētator loquit. 3°. de aīa. q₂ ponit in/tellectū possibilē eē sbam sepataz q̄uis in hoc erret tñ q̄^m ad hoc recte dicit ꝙ ex h° ꝙ ponitur sba sepata hz respectuz ad sbas intellectuales supiores eas vt ĩ/telligat. Sed hz aliū respectū q̊ ꝯpatur ad intellectū nostrū recipiēdo species a fantasmatib⁹ nō ꝯiungit sbijs altiorib⁹

E

¶ Contra istā pōem: ⁊ si nō eēt alia ratō nisi ex istis duobus pricipijs: quoꝝ pᵐ est ꝙ plura nō sīt ponēda sine necītē. ⁊ accipit̄ a pho pᵒ phi. ⁊ 2ᵐ ꝙ de nulla natura ponēdum est ꝙ derogat eius dignitati nisi sit euidēs ex aliquo cōueniēti tali nature. ꝙ pōt accipi a pho. 2. de generatione semp inquimus naturā desiderare id qđ melius est ⁊ sicut i toto vniuerso. ita in qualibꝫ parte magis ponēduꝫ est id qđ melius est sibi si ñ euidēter appareat sibi illud nō ꝯuenire. nūc āt hec ponitur pluralitas. qꝛ spēs tales influxe a deo vel angelis ⁊ sine necītate. qꝛ natura sufficiēter illa hꝫ in se vñ possit attingere ad pfectionē ꝑpam sine talibus datis infusis a deo vel angelis. vnde hoc ñ videtur nisi quidā recursus ad deuꝫ vel angelos. pp hoc ꝙ nō capitur perfectio illius nature in se. ¶ Hec ēt opi. vilificat naturā aīe intellectiue. sicut. n. simplicit̄ vilioꝛ est nā que in nullā opationeꝫ vel nō nisi viliorē potest. ita proportionaliter est illa vilioꝛ que in operationeꝫ sibi conuenientē nō potest q̄ͣ que potest. aīa autē sepata per te ex intrinsecis sibi etiā cū obiectis intrinsecis cōcurrētibus nō pōt in illam opationē sibi cōueniētem. nisi deus vel angeli dēt sibi tales species lapis autē ex intrīsecis sibi sine influxu tali mēdicato potest in operationē sibi proportionatā quia descendē in cētruꝫ ⁊ ibi quiescē. ergo magis vilificatur aīa ꝭm proportionē ad suā nobilitatē ex iᵃ positione q̄ͣ natura lapis. ¶ Preterea sic oppinās tenet alibi ꝙ duo accidenᵃ eius dē spēi nō possunt simul eē. illa aūt species lapidis vt obiecti influxa est eiusdē spēi cum spē intelligibili acquisita ab aīa. hic in corpore. ergo vel illa influxa nō poterit eē vel opoꝛtet istā hic acquisitā nō manere: sed 2ᵐ est falsum. qꝛ cuꝫ propriuꝫ subiectū speciei illius sit incorruptibile. ⁊ ipsa species ex se possit icorruptibiliter manere sequitur ꝙ ipsa manebit. ergo nō dabitur ipsi a deo aliq̄ species lapidis. ⁊ per ꝯsequens vel nūq̄ poterit intelligere lapidē vel poterit intelligere per speciē priorē acceptā a rebꝰ qđ negant. ¶ Si dicas nō dari speciē priꝰ habēti nō videtur rationabile ꝙ iᵃ specie perfecta qualis datur alteri nō habenti careat ista aīa. ⁊ saltem hoc habetur contra opinionē. ꝙ aliqua intellecᵒ erit tunc per speciē prius a re acceptam. ¶ Si dicas speciē infusam ⁊ acquisitam differre specie sicut virtutē acquisitaꝫ ⁊ infusam que simul sūt illud ē anxioma de quo in tertō li. di. io. q. 2ᵃ. sed esto ꝙ concedatur eis de virtutibus: nō sequitur propositū hic. qꝛ virtus infusa habebit aliam regulaꝫ propriaꝫ quā acq̄sita. ⁊ ex alietate regule poterit poni alia virtus specie. quia virtus in ratione essentiali virtuſ dependet a regula cui cōformatur. hec auteꝫ nō poterit fingi differentia specifica speciei infuse ⁊ prius acquisite. quia nō est hec differentia nisi tantūmodo principij effectiui vel modi efficiendi. talis autē nō distinguit effectus specie scđm ꝙ innuit Augus. 3. de tri. c. io. ¶ Rationes opi. nō cōcludūt prima ad partē negatiuam. vel erit ex quatuor terminis vel concludet oppositum vel vna propositio erit falsa. ¶ Si enim accipias pro manere opoꝛtet esse conuenientiā inter recipiens ⁊ receptuꝫ ⁊ pro minore res materialis extra non habet conuenientiaꝫ cum intellectu. qđ sequitur. ergo intellectus non recipit rē materialē extra: nec econuerso. ¶ Si autē concludas ꝙ nō recipit a re materiali: extra. sunt quatuor termini. qꝛ istō ꝑdicatum non fuit in maiore. si autē accipias maioreꝫ istaꝫ quā tu non ponis i scripto sed ꝑrimaꝫ. opoꝛtet esse conuenientia inter recipiens ⁊ illud a quo recipit. dico ꝙ magis proprie diceretur propoꝛ

tionem q̃ conuenientiã. q̄ recipiens ha
bet rationē passi ⁊ illud a quo recipit
rationē agentis. agens autē ⁊ passum
sunt proportionalia. non autē proprie
conuenientia: nisi extendendo conueni
entiã ad proportionē. imo proportio
eorum requirit disconuenientiã. q̄ requi
rit q̄ vnum sit in actu tale: ⁊ aliud i po
tētia tale. Sic ergo maior ista noua vel
erit falsa si intelligatur de couenientia
proprie dicta. vel si extendat conueniē
tiam ad proportionē concedatur. ⁊ tūc
minor res extra nō habet couenientiā
isto modo cum intellectu falsa est. est ei
actu saltē virtuali tale quale formalit
intellectus est i potentia. ¶ Hoc confir
matur pmo. quia tu cōcedis fantasma
habere talem conuenientiā ad intelle
ctum. ⁊ tamē fantasma est opposite cō
ditiōis ad illud quod recipitur in intel
lectu: in hoc q̄ non representat nisi obi
ectum: vt hic ⁊ nunc. q̄ intelligitur sub
ratione vniuersali abstractū ab istis cō
ditionibus: nec illa alia conuenientia
.s. q̄ fantasma est sine materia extrinse
ca facit q̄ fantasma est actm̄. est enī ve
re in materia: hoc est in organo extenso
⁊ tātum impediret actionem in intelle
ctum in materialē existere in hac mate
ria extensa: quātum existere in illa ma
teria extensa. sed tantūmodo per hoc
agit fantasma in intellectum. q̄ est rep
sentatiuū obiecti. ergo hoc eque potest
ipsa res in se que eque est representatia
sui. ⁊ hoc credo esse verum. quia licet
intellectus possit abstrahere a fantas
mate manente sine re. tamen potest im
mediate accipere cognitionem a re ex
tra. ⁊ habetur in quodam cōmento ter
tij de anima. ¶ Confirmatur secundo
quia sequeretur q̄ angelus non posset
accipere cognitionem a re. qd̄ improba
tum est in libro secūdo di. tertia. Secū
da ratio que est ad conclusionem affir
matiuam de illo influxu vel peccat secū
dum diuersum intellectum medij. vel
habet alteram premissam falsam. ¶ Cū
enim accipis in maiore medium quāto
magis recedit ab vno extremo tāto ma
gis accedit ad aliud. Si intelligas vni
formiter medium accedere ⁊ recedere:
concedo. Si difformiter falsa est vt pote
si est medium in essendo ⁊ recedit ab h°
extremo in essendo. accedit ad aliud in
essendo. ¶ Similiter si est mediū in ope
rando ⁊ recedit ab hoc in operando: ac
cedit ad illud in operando. Sed si est
medium in essendo vel operando ⁊ re
cedit in essendo ab vno extremo. non
propter hoc accedet ad aliud in operā
do. modo minor potest intelligi vel de
medio in essendo ⁊ verū est. quia quo
dāmodo anima coniuncta habet esse
medium inter substātiam sepatam ⁊ es
se corporeum. ⁊ tunc conclude. ergo se
parata quando recedit a corpore in es
sendo: magis accedit ad substantiā se
paratam in modo essendi: concedo. sed
ex hoc nihil. ad. b. q̄ magis accedat in
recipiendo influxum eius pertinentem
ad oparationem ⁊ si ad hoc deducere
tur ratio: manifestum est q̄ non conclu
dit. tunc enim anima sepata magis essē
capax talis influentie: q̄ ipsa coniuncta
corpori glorioso. quia coniuncta corpo
ri glorioso: magis accedit ad corpus se
cūdum esse q̄ ipsa separata. imo magis
hoc est perfectius q̄ ipsa coniuncta cor
pori corruptibili. Si autem accipias in
minore q̄ anima separata magis rece
dit a corpore in operando q̄ coniuncta
falsum est: vt ab obiecto: circa qd̄ ope
retur. ita enī potest separata cognosce
re corpus sicut coniuncta potuit. ⁊ ideo
nō sequitur q̄ magis accedat ab sbām
sepatam vt ad obiectum cogn̄scibile. vel
vt a quo recipiat obiectum cogn̄scibile.
¶ Que adducūtur pro cōfirmatione
illius positionis vnum de sōno ⁊ extasi
aliud de dicto cōmentatoris: 3° de aia

videntur figmenta: nō enim ideo in sō no vident vera: q2 aīa recedit a corpe i operādo: vt ab obiecto. tūc ei quāto sō nus pfundior: tāto magis talia vident hoc aūt falsū est: q2 sōnia non accedūt in sōno pfundissimo: s3 in sōno tenui. tunc eni epilentici regulariter viderent vera a spiritibus ill'. vñ istud fundamē tū videt esse acceptum ex fictōibus ma chameti q̄ dicit fuisse epilenticus: et ad cooperiendum mēdaciter miseriā3 suā dixit se oportere cadere quādo angelus loquebatur sibi: ꝛ fm illam fictōem ei' auicē. reuerenter loquēs de lege sua fin git in .9. metha. tales abstractōnes a sē su vt fiat reuelatio ab angelis ¶ Nos aūt christiani non dicim' aliquē3 in sō no l' extasi aliq̄ vidē nisi sit ibi aliq̄ cau sa positiua vtpote q' de' tūc itellcā imu tet. de congruo autē magis tunc dispo nitur per amotionem impedimēti: q2 .s. non ē distractus circa alia obiecta: ꝛ vehemens occupatio circa aliud obie ctum impedit intēse opari circa istud: imo magis videt miraculū: quia in sō no reueletur vitas q̄ in vigilia in itelle ctu: nō nimis intēto circa sēsibilia quia naturale est q' in vigilia homo habeat vsum rationis. in sōno aūt non. ¶ Illō 2m de auerdi planū ē q' totū est figmē tū ꝛ ad ppositum: q' ista sba sepata re cipiat a superiorib': ꝛ tamen vt coniun gitur nobis nō recipiat ꝯdictio ē: quia nulla substantia separata posset nobis coniungi nisi in rōne cause efficientis vl' mouentis. Actiū autem aliquod si in es sendo recipit aliquid a superiori: ꝛ in quantum est actiuum est recipiens ab eodem.

Ad questionem er go dico q' anima separata potest acqui rere cognitōne obiecti prius ignoti ꝛ h° tam de cognitione abstractiua q̄ intui tiua rationes istorum terminorum ali as dicte sūt pmum probo: quia actiuo sufficienti ꝛ passiuo sufficiēti sufficiēter approximatis pōt sequi effectus: ꝛ si a gens sit naturaliter agens sequitur effe ctus: nunc aūt in aīa separata habente lapidem vel aliud obiectū3 pportiona liter sibi presens. cōcurrunt hec omnia agens sufficiens ꝛ passum sufficiens re spectu cognitionis abstractiue siue spēi intelligibilis talis obiecti: per quam ha betur cognitio abstractiua. g̊ ꝛc. ¶ Mi nor pbatur: q2 intellectus agens cū ob iecto est sufficiens causa actiua speciei i telligibilis: nec min' cū obiecto extra q̄ cum fantasmate de quo isti concedunt quia vt dictum est cōtra opinionem ar guendo: nihil est i fantasmate propter quod sufficiat ad causandum speciem intelligibilem quin eminentius sit in re cuius est fantasma. Intellectus autem possibilis est sufficienter receptiuus.

¶ Per istam rationem probatur 2m .s. de cognitōne intuitiua: nam cause illi' sufficientes sunt obiectum in actuali ex istentia presens ꝛ intellectus agēs ꝛ pos sibilis hec omnia possunt concurrere: ꝛ ita vt videtur probat q' necesse est rē ipsam immediate sufficere ad cognitio nem intellectualem habendam de ipsa quia solum fantasma non sufficit ad cognitionem intuitiuam obiecti: quia fantasma representat re3 existentem vel non existentem: presentem vel non pre sentem: ꝛ per consequens per ipsum nō potest haberi cognitio de re vt existen te: ꝛ in propria existentia presente: talis autem cognitio que dicitur intuitiua potest esse intellectiua: alioquin intelle ctus non esset certus de alia existentia alicuius obiecti: sed nec ista intuitio in tellectiua vel intellectio intuitiua habe ri potest per speciem presentem: quia il la representat rem indifferenter existen tem vel non existentem: presentem ꝛ nō presentem ¶ Et per hoc sequitur q' per solas species influxas a deo vel angelis non est possibilis intellectui separato

vtraq3 intellectō. q2 nō 2^m. si ğ illa ē pos
sibilis. q2 ⁊ nunc est possibilis. sequitur
φ erit de re in se. nō per talē influxū3 di
stātia ēt īmoderata obiecti impedit illā
intellectionē obiecti intuitiuā φ ʒ aug.
de cura pro mortuis agenda aīe ille ne-
sciunt que hic aguntur nisi ab angel' di
scant. vel ab alijs aīab' de nouo ad eas
venientibus. q2 ille que hic nouert pñt
illis dicere: sicut Jo. bap. predixit aīab'
sanctis in limbo xp̄m esse descensurum
sicut exponit Gre. illā questiōē3 eius in
Mat. tu es qui venturus es. nunc autē
si per spēs influxas cognosceret illas cō
ditiones exñtie rerum nō oporteret ta-
lia nunciari eis a sanctis ea scientib'. s.
angelis vel animabus sicut dicunt isti.

Ad argumēta principa-lia. Ad p
mū dico φ nō sequitur frustra animā3
vniri corpori. esto. n. φ pp perfectione3
fieret ista vnio vt. s. acquireret perfecti
onē suā ex tali vnione n̄ sequitur φ fru
stra vniatur si per aliā viā3 possit eam
acquirere. Si. n. aliquid ordinatur ad
finē nō frustra fit. si alio modo possit fi
nis acquiri sicut sanitas possit acquiri
perfectionē ⁊ potōē3 nō frustra fit sec°
etsi per potōem possit sanitas haberi:
ita ⁊ si cognitio possit acquiri per vsum
sensuū ⁊ per aliū modū ab aīa separata
nō frustra fit vnio ex quo ipsa est cōue-
niens vno modo acquirendi cognitōe3
¶ Aliter ⁊ magis ad rem: φ vnio aīe ad
corpus nō est finaliter propter perfecti-
onē corporis nec sola3 perfectionē aīe.
Sed propter perfectionē totius ɔsisten
tis ex istis partibus. ⁊ iō l3 nulla perfe-
ctio possit accrescere huic parti vel illi
que nō posset haberi sine tali vniōe. tñ
nō fit frustra vnio. q2 perfectio totius q̄
principaliter intenditur a natura n̄ pos
set haberi nisi illo modo. ¶ Ad 2^m dico
φ aliquid est me^m vni virtuti. qđ nō est
me^m alteri loquēdo de me° necio. sicut
in transferendo corp° de loco ad locum
vbi aliqđ est me^m necium virtuti nāli
motiue. ita φ vtus nālis nō pōt transfer
re de vbi remoto ad aliud vbi per vbi
me^m. ⁊ tamē illud nō est mediū virtuti
diuine que pōt subito transferre ō quo-
cūq3 vbi ad qđcūq3 vbi. sic in proposi-
to iperfecte virtuti abstractiue necium
mediū est inter sensibile extra ⁊ pure in-
telligibile. s. esse imaginabile. sed vtuti
perfectiori abstractiue nō est istud me^m
necium. vñ arg^m posset duci ad oppo^m
φ si vtus intellectus sepati eēt perfecti-
or φ ɔiuncti poss3 siue tali me° transfer
re obm̄ ab extremo in extremū. ¶ Alio
modo posset dici φ sub altero extremo
cadit esse imaginabile. q2 illud est sim-
pliciter eē sensibile. illud autē extremū3
habet sb se diuersa: ⁊ in diuersis gradi-
bus. q2 aliquo modo in gradu sensibili
remotiori ab intelligibili est sensibile ex
tra: φ sensibile vt est imaginabili. nunc
aūt in gradu aliquo in extremo. potest
alia virtus agere. ⁊ alia minor non pōt
agere. sed ab alio gradu propinquiori.
Jta h̄ l3 virtus abstractiua intellect' no
stri cōiuncti non possit agere a sensibili
abstrahendo intelligibile nisi ab h° gra-
du infimo sensibili. s. ab imaginabili cū
illa virtus superior vel efficatior p̄t ab-
strahere a gradu magis distante puta a
sensibili extra. ¶ Ad 3^m conceditur φ
cuil3 ceteris paribus pōt acquiri noti°.
Et cū dicis de distantia locali φ nō ipe
diat. Rñ° nō sequitur: q2 requiritur de-
terminata pñtia obiecti ad potentiam.
Jstā aūt determinatā pñtiam impedit
iproportionata distantia: nec mirū3. q2
ad minus obm̄ qđ est aliquo modo h̄
actm̄ nō potest agere in passiū3 quātūcū
q3 distans. ⁊ per ɔñs concedo φ nō pōt
respectu obiecti quātūcūq3 localiter di
stant' notitia causari in intellectu sepa-
to. sicut nec in cōiuncto ¶ Si cōtra hoc
obijciatur: q2 fm boetiū de ebdomadi-
bus per se notū3 est incorporalia in lo-
co nō eē. ergo nec in opera' sua distātiā

localē requirē. ¶ Rñ°: phs videt̄ ponē distantiā determinatā requiri ad actionē ēt sbē sepate. vñ in. 8. phi. vž ponē ꝙ in tellectus mouēs orbē sit in aliq̄ pte illi' orbis a q̄ incipit mot'. q. ad actionē mo uendi nō nihil facēt pñª localis saltem diffinitiua mouētis. Silr in. 7. phi. vl't ex intētione ꝙ agens ⁊ patiēs sit siml'. qō vel intelligit̄ de siltate p cōtactū vbi nō pōt eē maior. sicut est in corpib' fm eū. vel vbi ista eē nō pōt: sed alia maior pu ta pñtia mutua. de illa intelligat̄. spirit' āt ad corp' pōt hīe pñtiā maiorē quā p ꝯtactū. ǧ ex intētiōe sua siltas p cōtactū mutuū erit ex pñª mutua. ⁊ per ꝯñs ni mia distātia impedit actiōem.

Tertio quero

vtrū aia sepata possit recorda ri pzeitoꝝ q̄ ipsa nouit cōiuncta: ꝙ nō phs in li. de memoria ⁊ remiª ponit ꝙ memoria est vis sensitiua. dam̄. ēt li. 2°. c. de memoratiuo ponit idē. nulla autē sensitiua manet in aia sepata q̄ᵐ ad pos sibilitatē hñdi actum. ǧ ⁊c. ¶ Preterea obm̄ intellect' est vl'e: vt habetur a pho p° phi. ⁊ 2° de aia. sed vl'e abstrahit ab h ⁊ nunc fuisse ⁊ fore ⁊ huiusmodi cōditi onibus respicientib' exñtiā. memoria aūt respicit cōditionē determinatā per tinentē ad exñtiam. vtpote preteritionē ǧ memoria repugnat parti intellectiue. ergo nō manet in aia sepata. ¶ Pzetera tunc sequeretur ꝙ pari rōe aie beate ha berent recordationē oiuz p̄teritoꝝ. ⁊ p ꝯñs aia beata hīet recordationē pecca ti cōmissi. ꝯñs est falsum. tū qz esa. 65. ecce ego creo celū nouū. ⁊ sequitur obli uioni tradentur angustie priores. ⁊ gre. exponens illud dicit eandē sñiam. tū qz beatus nullā patietur miseriā. Recordaº aūt ista esset causa magne miseric: quia magne displicentie. nō eni posset beat' cōplacere in malo cōmisso. nec neutro modo se hīe. i. nec cōplacēdo donec di splicendo. qz nō staret hoc cū perfecta charitate. ǧ haberet displicentiā ⁊ ō ali quo irreuocabili. ǧ tristitiā. ¶ Oppoᵐ Luc. 16. ait: abzaā ad diuitē illū. filj re cordare qz recepisti bona in vita tua. la zarus similiter mala ⁊c. Idem vult au gus. sup illud psal. fiant filij ei' orphani ⁊ idē. 9. confes. ꝙ mortui hñt memoriā nostri. ¶ Preterea si nō haberēt memo riā peccatoꝝ ꝯmissoꝝ in vita mortali nō haberēt māꝫ gratias referendi deo ō eius misericordia. ⁊ est argᵐ grego. fun dantis se super illud psal. mificordias dñi in eternuꝫ cantabo. Quomodo in eternuꝫ misericordia canit que miserie non meminerit.

Circa istam

qōnem. p° in quirenduꝫ est an memoria ꝓpe dicta cuius. s. est recor dari p̄teriti sit in pte sensitiua. 2° an sit in pte intellectiua. Istis autēꝫ duobus supponit̄ qōdam certū vtriqꝫ parti cōe . s. ꝙ aliquis actus cognoscēdi p̄terituꝫ vt preteritū est in nobis. hoc pꝫ ꝙ al' de sineret nobis pª pars prudentie qō est fm tuliū recordatio p̄teriti. sequeret̄ ēt 2° ꝙ virtuosi nō possēt iuste cognoscere se iuste p̄miandos. nec vitiosi se iuste pu niendos. que premiatio ⁊ punitio fit ꝓ pter malū vel bonū p̄teritū. nec isti nec illi ex ypothesi cognoscunt illō p̄teritū in seipsis. ergo nec iustitiā in p̄miatiōe vel punitione. hec positio destruit oēm policiā ⁊ oēꝫ cōcordiam in p̄miationē vel punitionē iuste fm legē inferendam ¶ Preterea p̄teritum plus habet de ve ritate ꝙ futurū cuius probatio est. quia veritas futuroꝝ est contingens. p̄terito rum necessaria iuxta illud phi. 6. ethi. hoc solo priuatur deus ingenita facere que facta sunt. sed possumus habē ali quā cognitionē futuroꝝ vt futura sūt vt experimur. Alioquin nō possemus nobis prouidere ad ꝓcurandum nobis cōmoda vel ad vitanduꝫ incōmoda. ǧ

multo magis possumus habere aliquā cognitionē de preteritis vt preterita sūt ꝛ ita recordatioꝫ. ¶ Hoc supposito tāq̄ certo ꝙ possit nobis inesse actus cognoscendi preteritū inq̄ᵐ preteritū vt obm̄. adꝰ do ꝙ ille actus qui dicitur recordari nō est cuiuscūqꝫ preteriti imediate. sed tantū alicuius actꝰ preteriti qui infuit ipi supposito recordāti. ꝛ q̄ fuit in ipso actus humanus. ad excludendū actus vegetatiue ꝛ casuales siue generaliter imperceptibiles. nō eniꝫ recordor eius qđ est te sedisse nisi q: recordor me vidisse vel nosse te sedisse. vnde licet cognoscā me natū sub rōne preteriti vel mundū creatū: nō tamē recordor istius vel illiꝰ. q: nō noui aliquē actū meuꝫ in preterito transeūtē super hoc vel illud. ¶ Ex hac ergo rōne nomis: recordatio est cognitio seu cogitatio actus alicuius p̄teriti ipsius recordantis: ꝛ hoc inq̄ᵐ preteriti sequunt̄ quedaꝫ ex h̄ qđ dicitur preteriti quedā aūt ex hoc ꝙ talis obiecti. Ex hᵒ eni ꝙ preteriti sequuntur priᵒ. 4. certa. quoꝝ pᵐᵐ est istud ꝙ potentia recordatiua habet actꝰ post tēpus alioqui nō esset preteriti vt preteriti. Et istud dictū phi in illo liᵒ ꝙ memoria habet actum post tempus debet intelligi per se. ita ꝙ actus recordandi per se succedit recordato. Sunt autē hec verba sua: post tēpus memoria oīs fit. ¶ 2ᵐ: ꝙ percipit fluxum tēporis inter illud instans vel tempus in quo fuit illud qđ est obiectuꝫ recordationis ꝛ instans presentis percepti onis. ¶ 3ᵐ: ꝙ obm̄ recordationis quando obijcitur recordationi nō est in se p̄sens. q: tunc nō esset recordatio eius vt preteriti. ¶ 4ᵐ cū oporteat obiectū aliquo modo esse presens ad actū ꝛ n̄ potest esse in se presens. oportet ꝙ sit presēs per speciē. Et tunc potentia recordatia erit conseruatiua speciei. ꝛ hoc loquendo de totali potētia requisita ad recordationē. siue eniꝫ sint due quarum vna conseruet speciē alia recordetur. siue sit vna habens vtrūqꝫ actum nō curo: saltē ad recordationeꝫ requiritur cōseruatio speciei obiecti recordabilis. ¶ Ex recordatione autē illius obiecti specialis. s. actus preteriti ipsius recordant̄ sequūtur quatuor certa. ¶ Primᵐ quidem est ꝙ recordatio erit duplicis obiecti vniꝰ remoti vel vltimi. s. alicuius circa qđ recordans quandoqꝫ habuit actum humanum. ꝛ alterius vt proximi. s. actus humani ꝛ preteriti tendentis in obiecᵐ illud. ¶ 2ᵐ: ꝙ cum oporteat potentiam recordatiuaꝫ habere speciē ꝛ hoc loquēdo de tota integra requisita ad recordationē. ꝛ non possit ista imprimi ab obiecto quando nō est. vel quando non est in se presens. necesse est eaꝫ imprimi ab obiecto quando est actu presens. illud autem obiectum proximū est actus humanus preteritus. ergo dum ille fuit imprimebatur species necessaria. ¶ Tertiū quia nullus potest habere recordatiōeꝫ nisi de actu proprio ꝛ hoc humano. q: per solum illum cognitum vt obiectuꝫ proximū cognoscitur obiectum eius vt obiectum remotum. ꝛ per consequens non potest recordari actus eiusdeꝫ rationis in alio cuius in seipso recordatur. ¶ Quartuꝫ: cum non possit imprimi actus humani preteriti species in aliam potentiam nisi cuius ille actus est obiectum. sequitur ꝙ oportet actum cognoscendi preteritum esse obiectum potentie recordatiue. ¶ Iuxta hoc potest dubium inferri an recordatiua cognoscat actum illum dum est cuius vt preteriti est recordatio tanquā obiecti immediati. videtur enim ꝙ si illum tunc non cognoscat nec postea recordabitur. ¶ Sed non est probatio necessaria: quia sensus non videtur esse reflexiuus super actum alterius sensus. ꝛ esto ꝙ non percipiat actum alterius sensus dum presens est. non apparet demonstratiue q̄re non poterit percipere illum vt preteritum: postquam preterijt. saltem illis

tertis suppositis inquirat̃ ꝯclusio illius articuli: videt̃ ꝙ recordatio non possit poni actus ꝑtis sẽsitiue. ꝑmo ex illa ꝯdi tione q̃ est ꝑcipẽ tẽpus. tẽpus aũt est nu merus mot⁹ ſm pri⁹ ꝛ posteri⁹. 4. phy. h° aũt percipi nõ põt sine collatõne po sterioris ad pri⁹. collatõem aũt null⁹ sen suũ habere potest: qꝛ hoc ẽ propriũ in tellectiue. ❡ Preterea. dcm̃ ẽ in ꝟillato ꝙ oportet recordãtẽ ꝑcipẽ actũ dũ est pre sens: sꝫ sẽsitiua nõ põt ꝑcipere actũ sen tiendi dũ pñs est: saltẽ non vniuersalit̃ qꝛ actus supreme sensitiue nõ põt ꝑcipi ab aliq̃ sensu: nec ab inferiori nec a supe riori. pꝫ. nec a seipsa: qꝛ nõ est potẽtia il la super se nec sup actũ suũ cõuersiua: ꝛ tñ cuiuslibet sensatõis in nobis potest esse recordatio vt expimur: ḡ non est il la recordatio generalit̃ alicui⁹ sẽsitiue. ❡ Sꝫ qꝛ h̃ arguit̃ ex quodã qȯ prius di ctũ fuit eẽ dubium: iõ arguitur ex. 6. tã ꝙ certo sic. sensitiua nõ percipit primo nisi qualitatem aliquam sẽsibilẽ: vñ 2° de aĩa phs vt ꝯcedat visionem aliq̃ mo do eẽ ꝑceptã a visu dic̃ illã esse aliq̃ mõ coloratã: sꝫ nec recipit spẽꝫ propriã nisi alicuius talis qualitatis: sed sẽsatio illa cui⁹ ẽ recordatio nõ põt aliq̃ modo po ni q̃litas sẽsibilis: qꝛ q̃cunqꝫ sensatio vt coloris vel soni vel saporis eque potest eẽ recordata: ḡ illa species req̃sita ad re cordatõem nõ est sẽsus alicuius vt potẽ tie receptiue. ❡ Preterea. nõ oportꝫ ponẽ i ꝑte sẽsitiua aliquã opatõem sensitiuã q̃ non põt ꝯcludi eẽ in bruto: h° ꝓbatur qꝛ in aliquo bruto põt eẽ excellẽs sensi tiua quãtũ ad oẽs act⁹ sensitiue q̃s expe rimur i nobis: sed ista recordatio nõ po test ꝯcludi eẽ in bruto ex eius actib⁹. ꝓ batio mi. videm⁹ actus oẽs brutorũ ex quib⁹ mag̃ posset ꝯcludi vtpote qui vi dent̃ act⁹ prudentie vel ꝓuidẽtie: vt pꝫ de formica recolligẽte grana ad eũdeꝫ locũ ꝛ tpe determinato. s. in estate. ❡ Si militer act⁹ vindicandi vel. q. iusticie retri butiue, puta obsequẽdi bñficialibus: ꝛ puniẽdi offendẽtes: videnť in brutis cõ petere eis inquãtũ cognoscũt preteritũ vt tale. ❡ Similit̃ 3° de actibus pertinẽ tib⁹ ad ꝯseruatõem spẽi: vtpote de nidi ficatõe auiũ: ꝛ nutritõne pullorũ ꝛ hu iusmodi: q̃ non vident̃ posse ꝯpetẽ eis naliter absqꝫ cognitõe ꝑteriti vt ꝑteriti ❡ Et 4°. aliq̃ sunt disciplinabilia: vt vult phs de memoria ꝛ re. ꝛ de sensu ꝛ sẽsa to: qȯ nõ est sine memoria ꝑteriti vt ꝑ teritũ est. h̃ aũt omnia possũt sustineri sine recordatõne ꝑteriti vt ꝑteriti: ḡ nul lus actus bruti ꝯcludit illũ actũ inesse bruto. Minor isti⁹ ꝓbat̃ discurrẽdo ꝑ illos actus: de vniformitate inquãtum ad locũ ꝛ tẽpus vt pꝫ in formica potest saluari ꝑ solã apphensionem ꝛ retẽtio nẽm spẽi ei⁹ quod ẽ delectabilis sine ap prehensione ꝑteriti vt ꝑteritũ. si eni de lectabilis fuit huic formice h̃ reponere granum: ꝛ illa species delectabil' que re manet in fan^a mouebit appetitũ sensiti uum ad querẽdũ illud tanq̃ delectabi le: ꝛ ita de nouo ad veniendum ad illũ locum. q̃re aũt in vno tpe recolligit ꝛ i alio nõ. opꝫ dare rõeꝫ ex ꝑte sue ꝯplexi onis q̃re ẽ sibi delectabilis sic recolligẽ grana ꝛ sic nõ: siue h° imponat̃ nali idu strie siue aliȷ̃ cause. saltẽ illud de tẽpore non ꝯcludit recordatõeꝫ: qꝛ formica h° anno genita q̃ nunq̃ pri⁹ est expta penu riã yemalẽ: ita recolligꝫ i estate ista gra na sicut alia. x. annoꝝ si tm̃ posset viue re: ḡ ex recordatõne ꝑteritoꝝ nõ hꝫ illũ actum ꝓ tali tẽpore. ❡ Si aũt frequenta tio eiusdẽ loci arguat̃ ex ꝑterito. Rñsuꝫ est ꝙ illa ẽ ex delectabili pri⁹ apprehen so absqꝫ apphensione ꝑteriti vt preteri ti. ❡ Consimilit̃. ad 2^m de vindicta vel bñ ficiatõe ab aliȷ̃ leso vel placato. breuiter dico ꝙ fantasma delectabil' placẽtis vel tristabil' offendentis iprimitur: ꝛ sp im pulsat appetitũ sensitiuũ ad motũ con formẽ illi obiecto vindicandi vl' bñfici endi: qñ cessat saltẽ aliud delectabile vl' tristabile pñs forti⁹ mouẽs. ❡ Et iõ si tpe

in medio suspẽdatur ista actio p aliud
pñs in fine tpis stati illud fãtasma mo
uet ꝛ sequitur in appetitu sẽsatiuo mo
tio ꝓportionata isti obiecto q̃ pri⁹ ñ se
quebatur: qꝛ erat impeditũ ab alio ob
iecto forti⁹ mouẽte. nõ est g̊ h̃ apph̃ẽsio
p̃teriti vt p̃teritũ: sꝫ tm̃ ei⁹ qḋ ẽ p̃teritũ
cuius spẽs manẽs mouet ad vindictam
vel g̃ram cessãte fortius alio mouente.
¶ Ꝯsimilit̃ dí. 3. qꝛ delectabile inest bru
tis his vndecunqꝫ saltẽ cãm oportet cõ
nicẽ intrisecã ex ꝯplexione nũc talit̃ dis
posita vel alterata ad cõgregãduꝫ talia
ꝛ talia ligna ad faciendũ nidum vel ad
sic ꝯponẽdũ ꝛ illud nõ est alias delecta
bile ꝯplexiõe tũc alit̃ se habẽte: ꝛ ex ista
delectatõe: nõ aũt apph̃ensione p̃teriti
vt preteritũ operãtur. ¶ Cui⁹ ꝓbatio est
qꝛ si eẽt aliqḋ brutũ ꝓpagatiuũ in prio
anno: eque ꝓuideret sibi necessaria ad
nidificatõem sic͂ si eẽt q̊tcũqꝫ annorum
g̊ ex cognitõe preteriti vt preteritũ non
est ista nidificatio: ꝛ cõcurrit cũ primo
¶ Quãtũ aũt de disciplinatõe facili⁹ sol
uitur ꝛ cõcurrit cũ 2ᵒ. soluit̃ aũt per h̃ᵒ
ꝙ ex frequenti sensatõe delectabil' ꝛ tri
stabil' ꝯiunctoꝝ imp̃ssum ẽ isti aiali fã
tasma delectabilit̃: ꝛ hoc mõ ꝙ qñcũqꝫ
mouet vnũ statim ex ꝯiũctione mouet
aliud: g̊ qñ cibus pñs mouet appetituꝫ
ad sumẽdum statim fãtasma v̇ge percu
tiẽtis simul mouet: ꝛ p ꝯñs vt tristabi
le ad fugiẽdum: ꝛ si ex magna frequẽtia
imṗmatur fãtasma hui⁹ vt valde trista
bilis: magis retrahit a delectabili q̃ꝫ de
lectabile alliciat ad seip̃m. ¶ Sustinẽdo
tñ intẽtionem aristo. i illo libello ꝙ me
moria sit in pte sensitiua. ¶ Põt rñderi
ad ista: ꝛ. q. dicẽdo ea ad oppositũꝫ. pri
mũ enim de perceptione tpis ꝯcedit ibi
aristo. dicens ꝙ p̊mo sensitiuo q̊ perci
pimus magnitudinem: pcipimus ꝛ tẽ
pus: nec obstat ꝙ est successiuum: quia
motus ẽ successiuus: ꝛ tñ motus est per
se sensibilis ex 2ᵒ de aia: nec obstat ꝙ dĩ
numerus: qꝛ numerus ẽ per se senbilis
ibidem: ꝛ in. 4. phy. c. de tpe ꝯmento
p̆mo vult cõmẽtator ꝙ si pcipiat̃ solus
motus fantasmatum percipitur temp⁹
sed istud posset exponi ꝙ talis mot⁹ p
cipitur ab intellectu non a virtute fan
tastica. ¶ Ad aliud poterit dici ꝙ aliq̇s
sensus poterit recipere spẽm actus senti
endi: ꝛ spẽm illam retinẽ trãseũte actu
ꝛ p ꝯñs p illam põt h̃re actũ post tẽpus
ꝛ ita recordari. ¶ Et cũ obicitur de actu
supreme potẽtie sensitiue. põt cõcedi ꝙ
recordatio actus eius non ꝯpetit alicui
sensui sicut nec sensui aliĳ cõpetit recor
dari ꝓpriĳ actus vt accipit̃ ab aug. 2ᵒ d̊
libero arbitrio. ¶ Sꝫ tm̃ hoc ꝯpetit su
periori respectu actus inferioris sensiti
ue. ¶ Alit̃ posset dici ꝑm ꝙ ph̃s videt̃ sen
tire 2ᵒ de aia: ꝙ visus aliquo modo sen
tit se vidẽ: qꝛ visio est aliquo modo co
lorata: ꝛ ita posset ꝯcedi ꝙ sensatio su
preme sensitiue cõtinet̃ quodãmodo sꝯ
obiecto supreme memoratiue. ¶ Etsi ar
guas reflexionem illi⁹ sensitiue supra se
nõ magis cõcludit h̃ q̃ꝫ ꝯcludat contra
aristo. de visu pcipiẽte visionem. ¶ Ad
vltimuꝫ licet ꝓbabiliter possent actus
brutoꝝ saluari nõ ponẽdo memoratõꝫ
ꝓprie in eis: sed solum imaginatiuã co
gnitiuã obiecti quod est p̃terituꝫ: tñ ea
que videmus in actibus eoꝝ facili⁹ sol
uãtur ponẽdo i eis memoriã:

De secundo

articulo p̃n cipali videt̃ aristo. quedam dicere in illo libro: ex q̃
bus concluditur memoria in pte intel
lectiua. dicit enim quorũdã intelligibi
lium memoramur: vt ꝙ triangulus ha
bet tres equales duobus rectis ꝛc̃. hic
quidem quia didicit ꝛ fuit speculatus.
¶ Respondetur ꝑm eum ibidem ꝙ me
moria intelligibilium nõ est sine fantas
mate. ¶ Cõtra. non propter hoc negan
dum memoriam esse in intellectu: sicut
non negatur intelligere in intellectu: ꝛ
tamẽ ꝑm ipsum ibi non intelligimus si
ne fantasmate. ¶ Aliter respondetur ꝙ

intelligibiliũ memoramur per accidẽs vnde dicit ibi loquens de illis q intelle ctio ꝑm accñs erit. ⁊ damaſ. vbi prius i telligibilium ſicut didicimus memora mur. ſbdit aũt: ipoꝝ memoriã non ha bemus. Cõtra. quecũqꝫ virtus cogno ſcit actũ vt ẽ obiecti aliquo mõ cogno ſcit obiectũ: ſed hͦ obiectũ triãgulũ hñe 3. vt eſt verũ demonſtratũ vel ſcitũ põt intellectꝰ ſolus cognoſcẽ: ita q nullꝰ ſen ſus põt cognoſcere illũ actũ me ſpecula tũ fuiſſe triãgulũ hñe. Preterea. ariſto. ꝯcedit ibi q reminiſcẽtia ſoli hoi ineſt: ⁊ hoc vult auic. vbi prius. c. 3. quia ibi ẽ ſola ſillogiſatio: ex hͦ arguitur dupli citer: ꝑmo qꝛ cõgnitio ꝓpria ipſi hoi vi detur eẽ ipſiꝰ intellectꝰ. 2ͦ efficacꝰ: qa cognitio ꝑ diſcurſũ ſillogiſticuꝫ ꝑtinet ad ſolũ intellectuꝫ hmõi eſt cognitio re miniſcentie: nã reminiſcens diſcurrit a quibuſdã notis ad illud qͦ aliqͣliter de cidit cuꝰ vult recupare recordatõnem ⁊ licet nõ ſit ibi ſilogiſmꝰ: qꝛ ſemp eſt ex ꝑmiſſis ad ꝯcluſionẽ. cedit̃ eni ibi a cõ trarijs vel a ſimilibꝰ vel a qbuſcũqꝫ ha bentibꝰ ordinẽ aliquẽ in ſentiri ad illud qͦ querimꝰ: nec talis collatio põt ꝯpe tere vꝛtuti ſenſitiue vt videt̃. eidem autẽ vꝛtuti ꝯpetit diſcurſus ⁊ cognitio termi nans diſcurſũ. recordari aũt terminat illũ diſcurſũ. ğ ⁊c. Cõtra illã rõeꝫ obi cit̃ ꝑmo qꝛ ariſto. dicit qſdã bñ reminiſ citiuos qſdã male ꝓpter diuerſitatem organi: ğ reminiſcitiua attribuit̃ pti ſen ſitiue. Preterea. q reminiſcẽtia ſit im poſſibilis adducit̃ argumẽtũ qͦ recitat theꝰ. ꝑmo poſteri. de ſeruo fugitiuo per qͦ ꝓbat̃ q ipoſſibile ſit aliqd addiſcẽ: qꝛ aut illud fuit prꝰ ſcitũ ⁊ ita nõ addi ſcitur: aut nõ: ⁊ ita ſi occurrit itellectui neſcit illud eẽ qͦ reqꝛit. hoc quidem ar gumẽtũ ibi nõ habet euidẽtiã: qꝛ quic quid neceſſario infertur ex ꝑmiſſis ne ceſſarijs ex hͦ ipſo ſcit̃: nec optet q ſciã illud qͦ queſiui ſcire niſi in gnãli: quia qſiui ſcire qcquid potui inferre ex illis

notis: ſꝫ in ꝓpoſito hꝫ difficultatem. ar guit̃ eni ſic: aut ille pfecte oblitꝰ eſt eius qͦ eſt a. aut non. ſi ſic ſi ꝑ reminiſcenti am poſſit redire ad memoriã eiꝰ neſcit illud eſſe cuius recordatõem queſiuit ⁊ ꝑ ꝯñs non reminiſcitur: qꝛ reminiſcenſ recordatur alicuius de nouo vt prꝰ me morati: ⁊ poſt tpe intermedio obliti: ſi nõ eſt perfecte oblitus: ğ non põt remi niſci a. Cõfirmat̃ primũ membꝝ per auic. vbi prꝰ. c. 3ͦ. deſideriũ recordãdi i particulari nulli bruto ineſt. ſi eni non memorat memorari nõ deſiderat. Si milit̃ ariſto. in li. i. videt̃ ponere memo riam ptinẽ ad virtutẽ fantaſticaꝫ cuius inquit ariſto. cuꝰ ſupple fantaſie habi tũ dicimꝰ eſſe memoriaꝫ: ⁊ damaſ. vbi ꝑus. memoria eſt ymaginatio derelicta a ſenſu ꝑm actum. Ad intellectũ illaruꝫ auctũ dico ſicut prius dictum ẽ. actꝰ re cordãdi hꝫ duplex obm̃. ſ. primũ ⁊ re motũ. ꝑteritõ aũt qñqꝫ reqꝛit̃ i vtroqꝫ obõ vt obm̃ ẽ. qñqꝫ in altero tm̃. ſenſuſ aũt qꝛ nõ ꝯgnoſcit obm̃ ſuũ niſi ſꝫ aliq̃ diſpõeꝫ quã hꝫ dũ ſentit̃. iuxta illõ. 7. metha. abeũtibꝰ ſenſibilibꝰ nõ ẽ palam vtꝝ ſint an nõ. iõ nõ põt hñe recordati onẽ actꝰ ſui ut ꝑteriti. qn ẽt hẽat obi ſẽ ſati vt ꝑteriti. qꝛ ut tm̃mõ ſic ſe habẽtiſ ſicut ſentiebat̃ dũ mãſit actꝰ ſentiẽdi. in tellcũs ãt nõ requirit ꝑteritõem in vtro qꝫ obiecto: ſed tm̃ in proximo: quia eni actus eiꝰ põt eẽ alicuꝰ vt ẽ neceſſarium ſicut ſpeculãdi triãgulũ hñe. 3. iõ actus recordãdi illũ actũ ſpeculãdi põt habẽ obiectũ remotũ non vt ꝑteritum: ſꝫ vt ſemper vniformiter ſe habẽs: quãtuꝫ ğ ad iſtam conditõem reſpicẽ obiectũ pre teritũ vt ꝑteritum tã. ſ. remotum q̃ ꝓ pinquũ ita q vtrũqꝫ cognoſcatur preci ſe ⁊ neceſſario vt ꝑteritum memoria ẽ neceſſario ſenſitiue: nõ aũt neceſſario i tellectiue. licet ſic poſſet eſſe eius vt ſta tim dicetur in ſolutione. Ad aliud di co q memoria in parte ſenſitiua eſt ſuf ficienſ ad operandum ſine intellectu vt

pȝ in brutis: sȝ ecōuerso memoria intellectiua non sufficit ad operandum sine memoria sensitiua: sicut nec possumus sine fantasmate itelligē: iō nō dicēt ari. hominem bene ꝛ male memoratiuum q2 intellect⁹ eius bene vel male ꝯseruet spēm alicuius preitellecti: sed q2 memoria ei⁹ sensitiua q̄ concurrit cū intellectiua etiā ad recordatōem intellectiuam ē bene vel male retētiua. forte enim memoria intellectiua quecūqȝ sp cōseruat spēm: sed non pōt in suū actū: quia species deleta ē a memoria sensitiua: sine q̄ illa nō sufficit ad operandū. ¶ Hoc probatur p̄mo: q2 receptū videtur eē in recipiēte per modū recipientis: ꝛ per consequēs cū intellect⁹ sit imālis ꝛ immutabilis ab his passionib⁹ corporalibus: videtur ꝙ species eius maneat indelebilit̄ ꝑpter hoc enim aristo. tātum assignat labilitatem spēi in memoria sensitiua: quia organum sic vel sic patit̄ vł mouetur. ¶ Preterea. iō 2°: q2 quando aliq̄s reminiscit̄ oȝ ꝙ habeat aliquid apud se manēs p qō illud eē sciat cuius pri⁹ meminit ꝛ post oblit⁹ est: vt argumētuȝ ꝑcedit de seruo fugitiuo. Istud autē manens nō pōt poni ī parte sensitiua quia illud ē deletū saltem nō remanet pfecte nec sufficiēter ad actū recordandi: ergo ꝓbabile est ꝙ illud sit spēs in intellectu manēs pfecte: ꝛ sic recupata specie ī memoria sensitiua q̄ aliq̄liter decidit p collectionem ad spēm itelligibilē manēteȝ cognoscitur illud obiectū recordatū eē illud qō fuit pri⁹ memoralit̄ notum: sic igit̄ quātū ad p̄mitatē vł radicē seu sufficientiā ex se ad actū nō est memoria ī pte intellectiua: sȝ ī sēsitiua etiā ī nobis.

Dico ergo quātū ad istū articuluȝ ꝙ in intellectiua ē memoria ꝛ act⁹ recordandi ꝑprie dictus. supposito enim ꝙ intellectus nō tm̄ cognoscat vniuersalia qō quidem verꝫ est de intellectione abstratiua de qua loq̈tur phus. q2 sola illa est sciētifica: sed etiā intuitiue cognoscat illa q̄ sensus cognoscit: q2 perfectior ꝛ superior cognoscitiua in eodē cognoscit illud qō inferior: ꝛ etiā ꝙ cognoscit sēsationes: ꝛ vtrūqȝ ꝓbatur p h° ꝙ cognoscit ꝑpositōnes ꝯtingent̄ veras: ꝛ ex eis silogisat. formare aūt ꝑpositōnes: ꝛ silogisare ꝓpriū est intellectui. Illarum autē veritas ē de obiectis vt ītuitiue cognitis s̄b rōne. s. existentie sub q̄ cognoscūtur a sēsu. sequit̄ ꝙ ī itellectu possint inueniri oēs ꝯditōes pri⁹ dicte ptinētes ad recordari. pcipere eni pōt tempus ꝛ hīe actū post tempus: ꝛ sic de ceteris: ꝛ pōt breuiter recordari cuiuscunqȝ obiecti: cui⁹ pōt memoria sēsitiua recordari q2 pōt illum actū qui est proximū obiectum intuitiue cognoscē q̄n est: q2 ꝛ ita recordari postq̄ fuit. pōt etiā recordari multoꝝ obiectoꝝ proximoꝝ quorum non pōt sensitiua recordari vtpote oīs intellectōis ꝛ volitōis preterite. Q enī taliū recordetur hō ꝓbatur: q2 alias nō posset penitere de malis volitōnib⁹: nec preteritam itellectōem vt p̄teritā cōferre ad futurā: nec p ꝯn̄s ex eo ꝙ ista speculatus ē ordinare se ad speculādum alia sequētia ex ist̄: ꝛ breuit̄ destruimur si intellectōnū ꝛ volitōnum preteritaꝝ non recordantur. Istarum autē nō pōt aliquis sensus recordari: quia nō cadūt sub obiecto alicuius sensus: ergo illa recordatio est ꝓpria intellectui: ꝛ hoc ratōne obiecti proximi. est etiam alia propria non solū ratione obiecti proximi sed remoti: vt recordatio que tendit in necessarium vt necessarium vt in obiectum remotum: cuiusmodi est recordatio habēs pro obiecto remoto triangulū hīe. 3. Nā obm̄ ꝓximū recordatoīs s. actus tēdens in tale obiectū nō potest eē nisi act⁹ ptis itellectiue. ¶ Sic g̊ pȝ ꝙ aliq̄ recordatio est ꝓpria itellectui ex rōne vtriusqȝ obi act⁹. s. tā ꝓximi q̄ remoti: aliq̄ etiā rōe obi ꝓximi ē ita ꝓpria ꝙ nō posset ꝯpetere sensui aliq̄ ex ratione

obiecti proximi ꝯpetit intellectui tñ pōt cōpetē sensui. vtpote si intellectus intuitiue intellexit me vidē albū. postea itellectus recordatur me vidisse albuz. hic quidē obm̄ proximū ⁊ remotū possꝫ eē obm̄ recordationis sensitiue. sed ēt pōt eē obm̄ recordationis intellectiue. ⁊ est q̄n̄cūq̧ sit collatio ex tali recordatione per discursum ad aliud silo^{ce} cōcludendū. alicuius tamē sensitiue vtpote sup̄me sensatio preterita nō pōt eē obiectū proximū nisi tm̄ recordationis intellectiue. vt tactū est in articulo precedenti. nulla tamē recordatio pertinet ad intellectū inq̄^{m} precise abstractiue intelligēs ¶ Nulla ēt ex hoc ꝙ pertinet ad intellcm̄ requirit duplicē preteritionē. s. in vtroq̧ obiecto. nulla ēt pertinet ad intellcm̄ tanq̄ primarie ⁊ radicaliter sufficientē ad recordandū. ⁊ pp has tres cōditiōes vel aliquā eaꝝ intelligende sunt vel exponēde oēs auctoritates Ari. ⁊ aliorūz negantiū in parte intellectiua memoriā ¶ Q̄ñ. n. obijcitur cōtra scd̄am rōnem in illo articulo q̄ precedit ex actu remiscēdi per hoc ꝙ phs ponit remiscitiuos ⁊ nō remiscitiuos ex dispōe organi pꝫ ex dictis. ⁊ spāliter ex 3ª cōditione ⁊ explicatū est satis. s. ¶ Ad illud de seruo fugitiuo est solutū si verū est ꝙ spēs intelligibilis sp manet ⁊ sensitiua aliqualit̄ perdita per collationē quādaz vel vsuz aliarū sperum silium recupatur pfecte tūc. n. scit̄ istō nūc recordatuz eē illō qō prius vel post fuit recordatū ⁊ pus oblitū p spēz quiescentē in intellectu. sic si spēs petri nisi quiescat in v̄tute fantastica. lꝫ nunq̄ vtar illa postea tamē occurrente petro visui statim cognosco ipsuz eē petrū per collatiōꝫ ad hanc notitiaz intrinsecā: ꝭm ꝙ docet aug. 8. de tri. c. ¶ Si aūt nihil ponerer̄ remanere in tali obliuione p collationē ad qō posset sciri illud eē qō remiscendo querebatur ñ videt̄ ꝙ in fine posset sciri illud eē magis q̄ de suo fugitiuo ignoto. ¶ Ad aliud ꝙ ponit̄ habit᷒ fantasie saltē ñ hꝫ ex hoc nisi de memoria sensitiua. ꝙ. n. prec̄ illā sit alia q̄ est firmitas intellect᷒ in p^{o} li. pꝫ vbi dicit sciam aut sensum. c᷒ habitū dicim᷒ eē memoriā. sciam ꝑ intellcū. sensum ꝑ fanta^{a} c᷒ pri᷒ dixit memoriam eē habitū. Ista tñ auctoritas quer̄et expositionē si poner̄et memoria sensitiua distincta po^{a}. sed nō est ad ꝓposi^{m} h̄ de hoc discutere. ¶ Q̄ō adducit̄ de dam̄. s̄be ipsoꝝ memoriā nō hēm᷒ verū ē vt obiectoꝝ p̄teritoꝝ. ⁊ sic nō est recorda^{o} eoꝝ q̄ requirit duplicē preteritionē.

Ad questionem

ergo pꝫ ꝙ cū in aīa ꝯiuncta sit aliq̄ memoria intellectiue illa remanet in separata. ⁊ p ꝯn̄s notitia habitualis oīum illoꝛuz q̄ vsq̧ ad sepationē in ea manserūt. ⁊ per ꝯn̄s pōt vti illis remanētibus ad actum memorandi sicut posset vti cōiuncta. qꝛ sicut dcm̄ est in precedenti. q. oēs forme intellectuales ⁊ operatiōes ꝯn̄tes q̄ poterant haberi a ꝯiuncta poterūt hēri a sepata. memoria āt sensitiua loquendo de totali potētia nō manet in sepata. sic nec aliq̄ pō sensitiua. dixi aūt totali. qꝛ ⁊ si aīa sit illud qō est formale in pō sensitiua. tñ potētia sensitiua formalr̄ icludit formā q̄dam totius ꝯpositi ex corpore sic mixto. ⁊ aīa perficiente ꝓportionaliter ad actū corr̄n̄dentē tali toti. per ꝯn̄s cū recordatm̄ sensitiue sit toti᷒ illō nō pōt competē aīe sepate. ¶ Breuiter ḡ oīum eoꝝ q̄ꝝ recordat̄ ꝯiūcta pt recordari sepata. qꝛ q̄rūcūq̧ fuit memoria sēsitiua eoꝝ fuit itellectiua pp cognitōꝫ intuitiuā ꝯcomitātē dcm̄ sēsitiuā percepta. sꝫ nō oī recordatione pōt recordari sepata q̄ potuit ꝯiuncta. ¶ Si obijcitur sola spēs in memoria intellectiua ñ sufficiebat in aīa cōiuncta ad recordanduz sine alia in memoria sensitiua. vt ē dcm̄ in 2° articulo. ergo nec mō sufficit. qꝛ ñ ē mō pfecti᷒ q̄ pri᷒. ¶ R̄n̄sum est in p̄cedēti. q. in simili. qꝛ nec mō possumus vti

specie intelligibili sine fan^e: tũc aũt po terim^9 nõ ꝓpter nouam ꝑfectionem: sꝫ quia nõ est ibi ille ordo illarũ potentiarum in oꝑando ꝗ nunc est.

Ad argumenta principalia.

Ad ꝑmũ cõcedo in hoĩe memoriaꝫ sensitiuam: sed ex hoc non sequitur ꝙ nulla sit in eo intellectiua: nõ eñi debet negari superiori cognitiue qḋ est ꝑfectionis in inferiori: vñ si de^9 posset hẽre actũ post tẽpus nec habẽt vnũ actũ stantem in eternitate posset recordari: ⁊ sic scͥptura cõcedit eũ recordari. in trinis. recordare domine ꝗd accidit nobis inquãtũ s. ille actus ꝗ in se nõ est post tẽpus cõsideratur vt coexistens priori tpi: ⁊ nunc isti: ⁊ sic quasi post tẽpus. angeli aũt qꝛ nõ oẽs intellectões hñt ꝑpetuas pñt absolute recordari. fatuũꝫ est eñi dicere ꝙ lucifer nõ recordatur se peccasse. nec boni angeli recordantur tales actus intelligibiles habuisse: vel etiam aliq̃s exteriores circa corpus. ¶ Ad 2^m illa auctoritas loquit̃ de intellectu vt hꝫ intellectionem sciẽtificã. q̃lis ẽ sola scĩa abstractiua ⁊ tñ sic nõ ẽ precisa ex natura intellectus: qꝛ in illa itellectõne abstractiua ꝑt intelligi singulare: licet nõ modo a nobis de hoc alibi. ¶ Si obicias. potentia nõ cognoscẽs singulare vt singulare nõ recordatur: quia recordãs cognoscit aliquid vt h̄ ⁊ nũc. qḋ est ꝓprium singulari. ¶ R̃ño. exñtia actualis ꝑmo ꝯuenit nature: vñ hec nã nõ ẽ exñs formalit̃ qꝛ hẽt: sꝫ p nãm: illã aũt nãm vt exñtẽ intuitiue cognoscit itellect^9: ⁊ ista cognitõ exñtis vt exñtis sufficit ad hoc ꝙ ei^9 possit eẽ recordatio. ¶ Cũ ğ dicis po^a recordatiua cognoscit h̄ vt hoc. nego. tu probas. cognoscit aliq̃d vt h̄ ⁊ nunc: si itelligas ꝑ nũc exñs: ⁊ per h̄ in se pñs. cõcedo ꝙ cognoscit aliq̃d vt in se pñtialiter exñs: ⁊ sic vltra h̄ ⁊ nũc sũt ꝓpria singularis ita ꝙ nõ pñt eẽ nec nõ vt singul'r: lꝫ eñi nõ sint alicui^9 nisi qḋ ẽ i singulare singularitate itrĩseca vel adiũcta tñ nõ icludũt formalit̃ nec ꝑ se ꝑsuppositiue singularitatẽ tãꝙ precisã rõem ẜm quã illa insũt. ¶ Ad 3^m. dĩ vno mõ ꝙ btĩ recordãtur pctã ꝯmissa nec tñ ẽ eis ad penã: sꝫ gaudet de mĩẜicõdia diuia remittente: ⁊ de liberatõe a pena: ⁊ ꝓbat̃ hoc ꝑ illḋ ꝑs. Mias dñi. vbi greg. quõ in eternũ mias dñi canũt ꝗ miserie nõ meminerũt. ¶ Cõtra. lꝫ h^o qḋ ẽ deũ remisisse pctm̃ petro icludat petꝝ peccasse: tamẽ ista sũt simpl'r disticta itelligibilia: nec 2^m includit ꝑmũ in esse: pꝫ qñ petr^9 peccauit: nec ꝑ ꝯñs in itelligi. ğ possibile ẽ i tellectũ petri sistẽ i sic peccasse: absq; h^o ꝙ ꝯsideret deũ remisisse illa peccata: et q̃ꝙ ꝯtẽdas ꝙ nunq̃ sit vn^9 act^9 sine alio in petro: tñ saltẽ sũt duo obiecta ⁊ distincte itellectões: ⁊ etiaꝫ intellectio ei^9 qḋ ẽ petꝝ peccasse ẽ ꝑor nã: q̄ro ğ hãc recordatõem ꝗ se peccasse recordat̃ q̃s actus volũtatis seq̃tur. aut velle siue ꝯplacẽ. aut nolle siue displicẽ: aut null^9 nec placet nec displicet. si ꝑmũ: petrus mal^9 est qꝛ ꝯplacet i pctõ qḋ ꝯmisit. si 2^m miser ẽ qꝛ nolituꝫ euenisse qḋ scit̃ euenisse causat tristiciã p. aug^9 de ci. 2. c. 3. Tristicia ẽ ex illis reb^9 ꝗ nobis nolẽtib^9 acciderunt si neq; sic neq; sic. iteꝝ malus. si eñi viator nõ põt ꝯpleta deliberatiõe recordari pctm̃ suũ ꝯmissũ: quin detestet̃ vl' displiceat. alioqui peccat ad min^9 obmittẽdo: quãto magis ad h^o tenet̃ btũs. rõ eñi cõis magis ligat btũm q̃ꝙ viatoreꝫ q̄ ẽ perfecta di dilectio: q̄ sꝑ ipellit ad odiendũ illud qḋ ẽ ꝯ deũ qñ actu cognoscitur vel cogitat̃. ¶ Qḋ ãt adducit̃ de ꝑs. ⁊ ex h^o arguit̃: miaꝫ nõ canit ꝗ miserie nõ meminit. R̃ño in vlĩ: meminit miserie: qꝛ scit iã se eẽ btũꝫ. ¶ Dico tñ ꝙ possibile ẽ tõlit̃ deleri a memoria btĩ peccatũ qḋ ipe ꝯmisit nec i hoc derogat̃ btõ imo vĩ ad btĩtudinem accidẽtalem eius si enim innocens gaudebit de innocẽtia speãli gaudio vt tactum est supra. di. ꝑma: licꝫ ille nõ possit gaudẽ de inocẽtia

qꝛ tūc eēt eiꝰ ſm̄ gaudiū: tñ pōt nocētia de eiꝰ memoria deleri vt de illa non habeat aliquā māꝫ tristicie. pōt etiā deus stāte memoria habituabili pcti ꝯmissi pseruare btm̄ ne vnq̄ exeat in actum considerādi se illud ꝯmisisse. ⁊ hᵒ iterū sufficēt ad excludēdū occasionē ꝓximā tristicie: lꝫ nō remotā: nec ꝓuatio tal' noticie habitualis vel actual' facēt eū in aliq̄ impfectū: qꝛ ſm pħm q̄rūdā obliuisci vt turpiū meliꝰ ē q̄ reminisci: qḋ maxime verꝫ ē loquēdo de illo q̄ turpe cōmisit cui penale ē reminisci: ⁊ scriptura dicit dēꝫ obliuisci pctōꝝ ⁊ ea eē tecta q̄ lꝫ opteat exponē ꝓpt̄ infinitateꝫ intellectōis diuie quā nullū cognoscibile positiuū vel ꝓuatiuū pōt sbterfugē: tñ q̄ re aliꝰ sint abscōdita vel oblita ill' q̄ ꝯmiserūt nullū incōueniēs eēt. ¶ Si hᵒ non placet: lꝫ q̄ sp remanebit i eis memoria habitual' pctōꝝ: ⁊ q̄nq̄ exibūt i actualē recordatōem: tūc ad vitandū tristiciam dicēdū ē: vel q̄ deꝰ suspēdat cālitatē illā quā recordatō nata eēt hīe respectu tristicie: ⁊ hᵒ q̄dem possibile ē sic suspēdit nālem actōem ignis respectu puerorū in camino: lꝫ tūc erit miraculū q̄tiēs recordant̄ q̄ non tristent̄: vel si fugit̄ miraculū oꝫ dicē q̄ cā nālis pōt ipediri p ꝯriū excellēs ne cāet effectū ⁊ maxie q̄n ꝯriū totalit̄ replet capacitatē passi: ita i ꝓposito: gaudiuꝫ de obiecto btifito replet totalit̄ capacitatē bti: ⁊ iō nō est capax tristicie q̄ nata eēt ꝯsequi illā recordatōeꝫ. ¶ Uincit eni illud obiectū in causando gaudiū vtutē illiꝰ recordatōnis i causādo tristiciā: qꝛ ſm arist. 7. etħ. delectatio vehemēs excludit quācūq̄ tristiciā nō solū ꝯriā: sed etiā ꝯtingētem.

¶ Cōtra. hꝫ nolle respectu istiꝰ recordati ḡ nō hꝫ q̄cquid vult: igit̄ nō est btūs. ex 13ᵒ. de tri. c. i. ¶ Rñō. btūs hꝫ quicquid vult de pñti vl' de futuro. de pterito āt q̄cquid vult hᵒ ē velle nō fuisse nō hēt: nec hᵒ arguit miseriā: qꝛ ipossibile ē preteritū nō fuisse.

Quod btūs nō tristatur de recordatiōe pcti ꝯmissi

Deum

Ultimo quero

vtrꝫ bti cognoscāt orōnes q̄s offerimꝰ. q̄ nō esa. 63. abrahaꝫ nesciuit nos ⁊ isrl' ignouit nos: ⁊ hꝫ ibi quē i originali. ¶ Preterea. deus solꝰ nouit secreta: orō mētalis q̄ maxie ē deo accepta ē hmōi. ḡ ⁊c. ¶ Preterea. nō oportꝫ eas nosse nisi ad hoc vt orēt ꝓ nobis: lꝫ ꝯñs est incōueniēs: qꝛ non sūt in statu meriti: ḡ nō pñt orare: qꝛ i orōne p se ꝯsistit meritū. ¶ Cōtra. hᵒ ē vnus error: quē tangit hiero. in epła ad vigilātiū.

Hec tria sunt uidē

da: pmo si btūs nāli cognitōe nouit orōnes nr̄as. ¶ 2ᵒ si cognitōe supnāli. ¶ 3ᵒ si cognoscēs ꝓ nobis orēt. ¶ De pmo ē tactū in solutōe 2ᵉ. q. huiꝰ di. q̄lit̄ aīa sepata pōt acq̄rere noticiā nō solū abstractiuam: lꝫ etiā intuitiuā: nō solū sēsibiliuꝫ sicut pōt ꝯiūcta: lꝫ etiā quorūcūq̄ intelligibiliū ꝓportionatoꝝ ⁊ ꝓportionaliter pñtium. ꝓportionatū ē sibi qḋcunq̄ intelligibile creatū: ḡ orōeꝫ siue vocalem quā ⁊ ꝯiūcta posset nosse p sensus corpis siue mētalē q̄ tunc erit sibi ꝓportionata pōt tūc intuitiue nosse: si tñ immoderata distātia nō impediat: de q̄ tactū ē. q. illa 2ᵃ. ¶ Nec valet q̄ intellectus actū suū ꝓpriū hēt occultū cuicūq̄ creature ⁊ actū volūtatis pari rōne occultū: qꝛ hᵒ sunt intima creature: ⁊ per ꝯñs nihil pōt ista nosse nisi qḋ est intimum creature: tale ē solus deus q̄ illabitur.

¶ Hoc nō ꝯcludit qꝛ manifestū est q̄ oēꝫ actū voluntatis mee pōt intellectꝰ meus nosse: lꝫ itellectꝰ aliꝰ pfectior creatꝰ pōt in illud obiectū in qḋ potest intellectus meus si non ipediat determinatꝰ ordo ad alia intelligibilia: nec defectus ꝓportionate pñtie. itellectꝰ aūt sepatus eque pfectus ē sicut itellectus ꝯiūctꝰ: vel pfēctior: ⁊ non determinatur ex aliquo ordine ad nō cognoscēdum operatōnes alterius intellectus vel volūtatis nec pñtia

requisita necessario deficit: qr pôt eẽ si ne illapsu. alioquin ei angel' nullaz posset hr̃e p̃ntiam debitã respectu alterius a se. cũ nulli illabatur: qr hoc repugnat creature. ¶ Cõ g dicis talẽ opationem eẽ intimã. ℞ño. intimior ẽ sibi essentia q̃ opatio: 7 tñ intellectus alius separat' pôt eẽntiã intelligẽ: nec valet h' est intimũ in heredo: vel qd plus ẽ idem i essẽdo: g nihil cognoscit illud intimũ nisi p illapsum: imo rõ videt̃ pcedere. q. extrinseca rei magis possint cognosci ab intellectu sepato q̃ sp̃ualia extrinseca: quod nõ est verũ imo magis pportionatum ẽ obiectũ intellectui sepato eẽntia rei intelligibil': vel operatio intrinseca q̃ aliqd sensibile: qr intellectui puro purũ itelligibile ẽ magis pportionatũ intelligibile: dũ tñ finitũ. ¶ Si obicias. intellectus sepat' 7 intellect' piũct' habẽt idez obiectum primũ. sb obiecto aũt primo intellectus piuncti nõ ptinet opatio: ergo nec sb obiecto intellect' sepati. ¶ R. dictũ ẽ alibi q̃ generalr' est obiectum primum itellectus vt ẽ tal' potẽtia q̃ obiectum p̃mum motiuũ eius p statu isto. 7 sb obiecto primo modo accepto cõtinetur quodcũq3 ens creatum. non autẽ sb obiecto 2° modo: 7 ratõ est quia nũc deminate mouet̃ a sensibus vel ab his que abstrahũtur ab his ppt ordinẽ immediatum ad fãtasticã vtutẽ que tunc non erit: p̃mo g modo accipiẽdo obiectum p̃mum: maior est vera: 7 minor falsa. 2° minor vera: 7 maior falsa.

De secundo articulo

dico q̃ non ẽ necesse ex rõne btitudinis q̃ beatus videat orationes nostras neq3 regulariter siue vniuersaliter i verbo: quia nõ ẽ aliquid q̃si necessario sequela beatitudinis: neq3 q̃ reuelentur quia neq3 talis reuelatio necessario seqtur beatitudinem: beatitudo enim itellectus in obiectis creatis non transcendit quidditates seu illa quorum essẽtia visa ẽ necessaria ratio videndi: tamẽ qr congruum est beatum eẽ coadiutorem dei in pcurando salutem electi eo mõ quo hoc sibi pôt pptẽ: 7 ad istud reqrĩtur sibi reuelari orõnes nostras specialiter que sibi offerũtur: quia ille specialiter innituntur meritis ei' tanq̃ mediatoris pducentis ad salutem que petitur ideo probabile est q̃ deus beatis reuelat de orationibus sibi vel deo i nomine ei' oblatis.

De tertio articulo

videtur dubiũ: qr si reuelatur eis tale petere p eos salutem: aut aliquid pertinens ad salutem: aut vident deum tale velle saluari aut nolle: aut non velle: si velle g sciunt q̃ saluabit̃. frustra g orãt si nolle nõ orabũt p aliquo nolito ipsi deo. si non velle sciunt qd non eueniet ergo frustra orarent. ¶ Rñdeo. beatum orare pro aliquo potest intelligi vl' oratione habituali vel actuali: 7 loquor h̃ tantum de oratione mentali que est desiderium oblatum deo ea intentõne vt ab ipso habeatur optatum. si de habituali illa est perpetua 7 generalis p omnibus electis sed de ista non est difficultas. ¶ Si de actuali. istam habet aliquis sanctus specialiter quando sibi reuelat̃ aliquem ipsum actu inuocare: quia rationale est vt velit merita sua illi valere ad salutem: qui deum specialiter inuocat sibi per illa merita sbuenire. illa autem oratio non repugnat beatitudini: quia bene potest aliquis perfectionẽ summam adeptus velle vt per sua merita per que ad illam perfectionem attigit alius per suam orationem attingat ita vt sua merita non sibi soli sint propria: sed aliũ de beneficio dei acceptãtis valeant: sicut posset aliquis summum gradum adeptus in curia regis per aliqua obsequia velle orare pro aliũs non vt per orationez huiusmodi ad maiorẽ gradũ amici attigat: s3 vt merita p que

attigit ad talẽ gradũ alijs ad hĩ merita recurrentib' succurrant. ⁊ hoc supposita liberalitate regis acceptãtis illa ñ tm̃ ꝓ illo. sed ꝓ alijs ex liberalitate sua q̃ ꝓ minori bono retribuit nõ tm̃ mai' bonũ sed ẽt pl'a bona dũ tñ ꝑ nouũ actũ voluntatis pl'es illud bonũ applicent ⁊ faciant. q. suũ. ¶ Cũ arguis btũs aut videt deũ velle aut nolle. Rñ° nullũ mẽbrum oz dare. ne dũ ð salute finali illi' q̃ orat. sed nec de exauditiõe illi' orõnis quã nũc offert. ñ. n. sequit̃: de' reuelat petro Jo. nũc petẽ. a. ꝑ merita petri. g̊ reuelat̃ petro Jo. saluandũ vel nõ saluandũ. nec ẽt sequit̃ g̊ sibi reuelat Johem exaudiẽdũ vel nõ exaudiẽdũ in ista petitiõe. tñ esto ꝙ reuelaret̃ sibi istũ exaudiẽdũ vel nõ exaudiẽdũ in ista petitiõe. nõ sequit̃ g̊ frustra orat. qꝛ sic de' vult illũ saluare ⁊ exaudire. ita vult ꝑ determiata me^a vt pote ꝑ orõem talis bti ipm ꝯseq̃. si aũt reueletur petro determiate ꝙ de' nollet illã orõem exaudire. petrus nõ eẽt ibi mediator in orãdo. Si võ nõ reuelat̃ sibi ꝙ velit nec ꝙ nolit. petr' orat expectãs vt orõem suã ꝯsequit̃ determiata reuela° exauditiõis vel saltẽ determiatus effectus exauditiois q̃tum ad ipm petẽtem.

Ad argumẽta

ꝑncipali a. ad p^m dico ꝙ abrahã ꝑ tpe ꝑ q̊ intelligit̃ illud esa. fuit in libo. ⁊ ꝑ ꝯñs nõ beat'. ¶ Et iõ nesciuit filios suos iudeos hitãtes i t'ra isrl' qꝛ nec notitia nãli intuitiua que impedit̃ ꝑ imoderatã distãtiaꝫ: sicut ẽ dcꝫ in p^a. q. nec notitia reuelatiõis spãlis. qꝛ nõ hũit illã visionẽ in v'bo quã ꝯcomitatur regularit' talis reuelatio. nõ g̊ ꝯcludit de btis quib' in v'bo regularit' reuelãtur que a deo spectãt. vel tãꝗ beatitudinẽ eoꝝ augẽs vel tanꝗ pertinẽs ad causalitatẽ eoꝝ respectu btitudinis alioꝝ. ¶ Ad 2^m dico ꝙ nihil est in mẽte opera°. s. quecũqꝫ intellect' vel voluntatis vel quecũqꝫ ꝓpetas vel ꝯditio realis h' vel isti' q̃n totũ ita pateat angelo proportionaliter pñti nõ ĩpedito vel aĩe nõ ĩpedite ꝓportionalr pñti. sicut aĩe cõiũcte apparet albedo pñs per sensus. illõ g̊ dictũ ꝙ solus deus nouit abscondita cordiũ. verũ est vl'r ⁊ ex ꝓpa perfectiõe ita ꝙ ĩpossibile ẽ ꝙ per aliquid ĩpediẽs sibi lateat. nouit ẽt vt iudex vl'is oĩum taliũ occultoꝝ i° mõ nec ãgeli boni nec mali nec aĩe sepate nouerũt. imo defcõ beati multos tales motus nõ nouerũt ꝓpter defectũ pñ^e debite. mali aũt multa talia ẽt pñtia ꝓportionalr nõ nouerũt deo ĩpediẽte. ꝓpter cui' ĩpedimẽtum ñ pñt multa que tñ nõ ĩpediti naturalit' possent. ¶ Ad 3^m dico ꝙ oratio nostra nũc duplicẽ habet effectũ. vnũ qꝛ meritoria oranti imo opus valde meritoriũ aliũ qꝛ ex hoc ꝙ specialr dirigitur pro alio meritoria est illi ꝓ q̊ offertur. ⁊ p^{oo} beati nõ hñt oratiõꝫ. sed 2^{oo}. nec est incõueniẽs aliquẽ qui iã est in termio q̊ ad se. per orationẽ mereri alteri. sicut videmus in policijs vbi rex illud qõ vult dare vult tñ ꝑ intercessionẽ alicuius dare alicui qui nõ eẽt dignus statim exaudiri maxime vult si aliquis apud euꝫ maxime acceptuꝫ intercedat. qui tamẽ acceptus nullũ gradũ vlteriorẽ amicitie sibi merẽtur. ¶ Aliter posset dici bĩ ⁊. q. redit in idẽ ꝙ sicut impetrat beatus alijs nõ sibi. ita causat meritũ alijs ⁊ nõ sibi oratio. n. sua est dispositio de congruo vt propter eam deus cõcedat illud qõ impetrat illi cui petit. ⁊ ita est meritum nõ istius pro se. sed pro illo cui redditur qõ huic merito. q. ꝓ premio proximo correspondet. di. 46.

Sequitur

hic de valde malis. qꝛ in hac di. agitur de iustitia di ⁊ misericordia cõcurrentibus in punitione maloꝝ. Ideo queruntur quatuor. ꝑmo vtrum in deo sit iusticia. secundo vtruꝫ in deo sit misericordia. tertio an in deo distinguat̃ iusticia ⁊ mĩficordia. 4° an in punitõe maloꝝ ꝯcurrat ex ꝑte

dei punientis iusticia cũ misericordia.

AD primum ar guitur q̄ nõ: ex. 5. eth. c. 2. domini ad seruũ nulla est iusticia. q2 nulla equalitas. ergo multo fortius nec di ad creaturã vel ecõ. cũ potissime ille dominus posset dicere suo illud. 1. ad cor. 3. Quid habes qd nõ accepisti a me. ¶ Preterea. 4. eth. incõueniens est laudare sbas sepatas ex operatione virtutũ: sicut deducit de iusticia specialiter. ¶ Et cõfirmatur per simile. q2 non est in deo tpantia. ergo nec pari rõe iusticia. ¶ Preterea iusticia inclinat ad reddẽdũ debitũ. de9 nulli est debitor. g. ¶ Oppo in psal. iusticia plena est dextera tua.

HIc primo uidendũ est de iusticie diffinitione rõem generalissimã iusticie ponit ansel. de vitate c. 12. q̄ iusticia est rectitudo voluntatis pp se suata. hec rõ specificatur per iusticiam sm q̄ de ea tractat aris. 5. eth. qui addit vltra hanc rõnem hoc qd est esse ad alterũ. et vtroq3 modo accipiendo p3 q̄ iusticia cõpetit deo. p° habet eni3 rectitudinẽ voluntatis imo voluntate3 inobliquabilẽ. q2 pa regula est: et suata pp se. nõ prout seruata dicit aliq̃ susceptionẽ vel passionẽ respectu alicuius suantis. sed seruata pp se. i. pp se semper habita. 2° et modo p3. q2 potest hre rectitudinẽ ad alterũ. et iõ in oi actione ad alterũ est rectitudo. ¶ Ista 2a sbditur. q2 vel est. q. vlis ad alterũ puta ad legslatorẽ et ad legẽ inq̃m est rela quedã determinata a legislatore. et hic dicitur a q̃busdã iusticia legalis. ¶ Uel est particularis puta in aliquo determinato pertinẽte ad legẽ rectitudo ad alterũ. Et hec 2a subditur. q2 vel põt eẽ simplr ad alterũ vel ad se quasi ad alterũ. Et 2m membrũ p3 ex eo q̄ dcm est in mã de pnia q̄ ipsa est iusticia punitiua nõ tm̃ respectu alterius simplr sed sui. q. alterius q2 sibi vt iudicis ministro cõcessa est puni sui vt rei. ¶ Prima istarũ. s. legalis posset poni in deo si eẽt alia lex prior dterminatione voluntatis sue cui legi et in hoc legislatori. q. alteri voluntas sua recte cõcordaret: et est quidẽ ista lex. de9 est diligendus. si tam̃ debet dici lex siue principiũ practicũ legis. saltẽ est veritas practica precedens oẽm determinatiõ3 voluntatis diuine. ¶ Iusticia et illa particularis. ad se. q. ad alterũ est in ipso: q2 voluntas sua determinat per rectitudinẽ ad volendũ illud qd decet suã bonitatẽ. et h est. q. reditio debiti sibiipsi. i. sue bonitati tanq̃ alteri. si tñ posset dici particularis. q2 aliquo mõ est vlis. s. vtualiter. ¶ Et illa duo mẽbra. s. iusticia legalis et particularis. ad se. q. ad alte3 in deo. q. idẽ sr. q2 rectitudo voluntatis diuine respectu sue bonitatis. ¶ Si loquamur de reliqua iusticia que simplr est ad alterũ. illa diuidit in cõmutatiuã et distributiuã. et ita distinguit iusticia i nobis: vt p3 per phm in. 5. eth. in distributiua requiritur equalitas pportiõis nõ q̃titatis. in cõmutatiua sm aliquos equalitas q̃titatis nõ tm̃ proportionis ista exponuntur ibi. ¶ Ad propom cõmutatiua proprie respicit punitionẽ et premiationẽ: vt. s. pro meritis. q. cõmutando reddãtur premia: et pro peccatis supplicia. ¶ Distributiua respicit. q. nãs et perfectiones superadditas. vt. s. nature distribuatur perfectio sibi proportiõata. sicut in nostra in re publica distributiua personis sm gradus suos proportionaliter distribuunt bona pertinẽtia ad gradus eo3. sic in ierarchia vniuersi nature nobiliori a ierarchia. i. pricipe deo distribuuntur perfectiones nobiliores seu cõuenientes tali nẽ. et nẽ inferiori distribuuntur perfectiones sibi cõuenientes. ¶ Prima illarũ nõ potest simplicit esse in deo respectu creature. q2 nõ põt esse simpliciter equalitas: s3 põt eẽ aliqlr sm proportionẽ sicut inter dominũ et

fuū.dn̄m.n.liberalē decet retribuēre ma
ius bonū q̄ seru⁹ possit mereri.dū tam̄
sit talis pportio q̄ sicut fuus facit qd̓ su
um est.ita dn̄s retribuat qd̓ suū est. ⁊
eod̓ puniēdo citra ɔdignū. Sed 2ª iu
sticia pōt hic eē simplr̄.q2 simplr̄ pt da
re naturis perfectiones debitas vel ɔue
niētes eis ſʒ gradus pficiētes. Sic ḡ in
genē tota iª diffini⁹ iusticie eo mō q̄ pōt
ad deum ptinere potest reduci ad duo
mēbra. ⁊ p⁹ dicaf iustiª rectitudo volun
tatis in ordine ad ɔdecētiam voluntatꝪ
diuie. alio⁹ rectitudo voluntatꝪ in ordie
ad exigētiaʒ eius qd̓ est in creatura. ⁊ iª
distic⁹ pōt hr̄i ab ansel. p sol.io. vbi lo
quens ad deum dicit. cum punis ma
los iustū est.q2 illorum meritis ɔgruit
q̄ᵐ ad 2ᵐ mēbꝫ subdit stati.cū pcis ma
lis iustū est.nō q2 illoꝝ meritis ſʒ quia
tue voluntati vel bonitati ɔdecēs est. ⁊
tāta ē illoꝝ mēbroꝝ distic⁹ q̄ de⁹ ɔ̄ pᵃᵐ
iusticiam operari nō pōt necꝫ preter eaʒ:
sed pp iusticiā scd̓am pōt operari.ſʒ nō
vlr̄.q2 nō pōt dānare iustū vel beatuʒ.
Si obijcif.q̄ nō pōt in deo eē alia iu
stiª h̓ ⁊ iª.q2 tunc vna eēt reꝉa vt pnª ⁊
alia regꝉata:vt 2ª. In volūtate āt diuia
nō pōt eē rectitudo regꝉata.⁊.pbaf h⁹ in
nobis nā idē inclinat in finē ppꝫ ⁊ ad
ea que sr̄ ad finē vt sr̄ ad finē.ḡ si illud i
clinas ad finē eēt simplr̄ pfectū.simplr̄
pfecte incliaret ad ea que sr̄ ad finē. sic
pꝫ de charitate beatoꝝ.iusticia aūt dei
pōt eē simplr̄ pfecta. ḡ preť illā nulla aª
reqrif i voluntate diuina. Qd̓ ēt dr̄ q̄
qnqꝫ nō pōt agē pter scd̓am:nō videf p
babile.q2 qcq̄d nō icludit ɔdictionē pt
simplr̄ agē. ⁊ ita velle:sed nō pōt aliq̄d
velle qd̓ nō possit recte velle.q2 volun
tas sua est pᵃ regꝉa.ḡ qcq̄d nō icludit cō
tradictōʒ pōt itelligi velle. ⁊ ita cū iª iu
stiª 2ª determinet ad aliq̄d c⁹ oppoᵐ nō in
cludit ɔdictōʒ pōt de⁹ velle ⁊ recte velle
agē preť illā iusticiā 2ᵃᵐ. Prīᵐ istoꝝ
forte concederēt aliq̄ q̄ nō est i deo du
plex iustiª sed tm̄ vnica hn̄s tn̄ alium ⁊
aliū effectū:vtpote velle ɔcordit ɔdecē

bonitatꝪ sue. ⁊ velle ɔcordit exigen⁹ crea
ture. Sed 2ª rō vr̄ euidenť ɔcludē q̄
ad qcq̄d pᵃ iustiª iclinat iustiª 2ª iclinare
pōt voluntatē diuinā cū determiate incli
net q2 p modū nature. nō tn̄ sic incliat
qn̄ preter eā ⁊ cōtra eā possit voluntas
diuina velle. ⁊ ita non erit distictio ista
rum in hoc qd̓ est posse agere preť eam
⁊ non posse agere preter eam. Non im
probando distictiones.

Dico tam̄ breuius
ad qd̓ʒ q̄ i deo nō est nisi vnica iustiª re
⁊ rōe.tn̄ preť illā extēdendo iusticiā pōt
pōt aliq̄ iustiª vel magis aliq̄d iustum i
creaturis. Prīᵐ declaraf:q2 cū iustiª
ppe sit rectitudo voluntatꝪ habituate.
⁊ p ɔn̄s.q.nāliter inclinās ad alteꝝ vel
ad se.q.ad alteꝝ. ⁊ volūtas diuia non
hēat rectitudiem iclinantē determiate ad
aliq̄d nisi ad suā bonitatē.q.ad alterū.
nā ad qd̓cūqꝫ aliud obīm mere ɔtigenť
se hꝫ.ita q̄ eq̄ pōt in h⁹ ⁊ in e⁹ oppoᵐ. se
quif ḡ q̄ nullā iusticiā hꝫ nisi ad reddē
dū sue bonitati vel volūtati qd̓ eā ɔde
cet. Sic āt hꝫ vnū actū rei ⁊ rōnis ad
quē determiate incliat iª iustiª q̄ ē respcu
sue bonitatꝪ.ſʒ ille actus ex ɔn̄ti respicit
mlta obā scd̓aria ⁊ eo mō q̄ dcm̄ est in
p⁹ li⁹ q̄ itellect⁹ diuin⁹ preť h⁹ q̄ hꝫ vnum
obm̄ pᵐ ⁊ vnū actū respicit mlta obā se
cūdaria.sed i hoc est dr̄ia h̓ ⁊ ibi.q̄ itel
lect⁹ obā scd̓aria necio respicit. h̓ āt vo
lūtas obā scd̓aria tm̄ ɔtief. Et iō n̄ solū
nō depēdet ab eis act⁹ h̓ sic nec ibi. sed
nec necio determiatur ad iᵃ h̓ sic determiaf
ibi. Si āt velim⁹ distiguē vnū actuʒ re
i multos rōnis sicut ibi distiguif vna i
tellec⁹ rei i multas rōe vt trāsit sup mul
ta obā scd̓aria dico q̄ respectu illaꝝ nō
sr̄.q.distincte iusti⁹ rōe.sed nec vna qli
cūqꝫ disticta vel idisticta.q2 hitus icliat
p modū n⁹ ⁊ ita determiate ad vnū vt p
hoc repugnet po⁹ hituate per hitū illuʒ
tendē in oppoᵐ.sed ad nullū obiectum
scd̓ariū ita determiate iclinaf. vo.diuia p
aliq̄d in ipa q̄ sibi repugnet iuste icliari

ad oppo^m illi^9. q2 sicut sine ꝯdictiōe pōt oppo^m velle. ita pōt iuste velle, alioq̄n posset absolute velle ꝛ nō iuste: qd̄ est icōueniens. ꝛ h^o est qd̄ dicit ansel. pf. xj. illud solū est iustuз qd̄ vis. nō iustū qd̄ nō vis. vt sic si poneret̄ in intellectu diuino aliq̄s act^9 intellectiu^9 respectu sui ꝛ alioꝝ magis posset distigui in mltos hitus rōe vt incliat in obā scōaria q̄ꝫ in ꝓposito. q2 ibi ad qd̄lз scōariū detmiate inclinat̄ intellect^9. nō sic hec volūtas. vñ posset dici ꝙ i^a vnica iusti^a q̄ nō iclinat detmiate nisi ad p̄^m actū modificat act^9 scōarios. lз nullū eoꝝ nec̄io q̄n posset modificare oppo^m. nec. q. ꝑuenit voluntatē inclinādo eā p modū nāe ad aliquē actū ꝑariū. sed volūtas p^o detmiat seipsā ad qd̄cūqз obm̄ scōariū. ꝛ ex hoc ille act^9 est modificat^9 ab i^a p^a iusti^a. q2 ꝯson^9 voluntati cui adequat̄ q̄si ꝓ rectitudine inclināte iusti^a p^a. ¶ 2^oo iustū dī eē in creatura ex corr̄nden^a vnius creati ad aliud sicut iustū est ex p̄te creature ignē eē calidū aquā frigidā. ignē sursuз ꝛ t̄rā deorsum. q2 nā ista creata hoc exigit tanq̄ꝫ sibi correspōdēs sicut possem^9 dicē in policijs. ꝙ esto ꝙ in solo principe eēt iusticia. tamē in rebus ordinatis eēt quodāmodo iustū. vt. s. tales res sic disponerent̄ ꝛ tales sic. q2 hec res ip̄e vt nate cedē in vsum ciuiū exigunt. sed ad istud iustū nō detminat iusticia diuina intrinseca. p^a vt est respectu primi actus i^oo. q2 ille actus nō respicit illud obiec^m neqз respectu actus scōarij qd̄ respicit istud obiectū est illa iusticia detminate inclinans vt dictū est. ¶ Contra ista. p^o q2 iusti^a nō potest eē in aliqua volūtate nisi inclinet cōcorditer dictamini prudētie. ꝛ per ꝯsequens cōclusioni sillogismi practici. intellect^9 aūt diuinus nō sillogiꝫat cū nō discurrat ¶ Preterea intellc̄s diuin^9 p̄us apprehendit agibile q̄ꝫ volūtas illud velit. ꝛ voluntas nō potest discordare ab intellectu apprehendēte. intellect^9 āt detminate apprehendit h^o agibile. ita ꝙ nō indifferent̄ hoc ꝛ illud. q2 tūc erraret. g̊ voluntas determiate vlt̄ hoc agibile. ita ꝙ nō pōt velle oppositū si recte velit. ¶ Preterea si iustū est petꝝ saluari ꝛ deus h^o iuste vult. g̊ iniustū est petrū dānari. ꝛ ita si deus pōt h^o velle pōt aliq̄d iniustū velle. ¶ Ad p̄^m dico ꝙ si in nobis pōt eē a^a v̄tus moralis vl̄ habitus iclinans ꝯcorditer cōclusioni practici silli: multo magis est in nobis hit^9 rect^9 appetitiu^9 qui incliat cōcordit̄ p̄n^o p^o practico. q2 illud p̄n^m practicū est v̄i^9 ꝛ per ꝯñs rectius. iusticia āt q̄ est in deo vnica re ꝛ rōe vt dc̄m est cōcorditer inclinat p^o p̄n^o practico. puta deus ē diligēdus. sed si stricte accipias q2 nō incliat cōcorditer cōclusioni silli practici. Ideo nō est v̄tus alia spālis. cōcedo ꝙ illa iusticia que est in deo nō est nisi q̄si vl̄is ꝛ radical̄ virtus. a cuius actus rectitudīe nate sunt oēs iusticie particulares procedere lз nō necessario. ¶ Ad 2^m dico ꝙ intellectus apprehendit agibile anteq̄ꝫ voluntas illud velit. sed nō apprehendit detminate hoc eē agendū qd̄ apprehendē dī dictare. imo vt neutrū offert volūtati diuie. q̄ detmiante per volitiōem suā illud eē agēdū intellect^9 apprehēdit tanq̄ꝫ verū illud agendū. vt dc̄m est in mā de futuris cōtingentib^9 li. j. di. 49. ¶ Esto tamen: ꝙ intellectus de aliquo ante apprehenderet illud eē agendū q̄ꝫ voluntas illud vellet. sicut apprehēdit de hoc deus est diligendus. nō sequitur naturali necessitate illud apprehēdit ꝛ voluntas nō pōt discordare. g̊ vo. naturali necessitate hoc vult. quia non pōt discordare in obiecto. vt. s. velit aut nolit illud qd̄ oñdit uolendū sed in modo tendendi in illud obiectū discordat. ¶ Vel magis proprie distinguitur. q2 intellectus suo modo tendit in illud. s. naturaliter ꝛ vo. suo modo. s. libere. ꝛ ille potentie cōcordant que semper in ideз obiectū tendunt suis proprijs modis tēdēdi. sic fantasma ꝛ itellc̄s n̄ discordāt.

ſicet hic tendat in obiectū vt ſingulare illa in obiectū vt vl'e. ¶ Ad 3m dico ꝙ ſic in iſtis policijs legiſlator reſpicit in ſe ſimpliciť iuſtū qꝺ eſt iuſtū boni publici ſ₃ quid aūt reſpicit alia iuſta partialia ſp q̇dem i ꝓportione ad hoc iuſtū. ⁊ iō in q̇buſdam caſibus iuſtu₃ eſt nō ſeruare leges iuſtas reſpiciētes aliq̄ iuſta partialia: qn̄. ſ. obſeruatio eaꝝ vergeret in detrimētu₃ iuſti publici. ſ. bn̄ eē reipublice: ita deus ſimpliciť determinať ad iuſtū publicū vt cōitate aggregatōnis ſic in ciuitate. ſ₃ cōitate eminētis ꝯtinentie qꝺ eſt iuſtū ꝯcedēs bonitatē ſuam. omne aūt aliud iuſtū eſt ꝑticulare: ⁊ nunc hoc iuſtū nūc illud iuſtū ſꝫm ꝙ ordinatur vel cōuenit huic iuſto: dico ḡ ꝙ pōt velle petꝝ dānari ⁊ iuſte velle: qꝛ illud ꝑticulare iuſtū petꝝ ſaluari nō neceſſario req̄ritur ad iuſtū publicu₃ quin oppoſitū eius poſſit ordinari ad illud idē ſ. ad ꝯdecētiam diuine bonitatis. Eſt ei illud finis qꝺ nullū ens ad finem determinate neceſſario requirēs.

Ad argumenta principalia:

¶ Ad ꝑmū dico ꝙ nō ē ibi equalitas ſimpliciter niſi ad ſeipſū: iō nec iuſticia ſimpliciter niſi ad ſe q̄ſi ad alteꝝ: ſ₃ equalitas aliq̄lis pōt ſibi poni qual' pōt eē domini excedētis valde ad ſeruū exceſſu₃ ¶ Ad aliud dicēdū ꝙ nō ſunt ibi virtutes ſꝫm illud iperfectōis qꝺ eſt in eis: ſ₃ ablato eo qꝺ eſt impfectōis: ſicut p₃ in exēplo adducto de tēporātia. illud eni₃ requirit in natura tēpata poſſe eē aliq̄ꝙ delectatōem īmoderatam: ⁊ hº eſt imperfectōis: ⁊ ꝓpter hº magis ꝓprie ponim⁹ ibi iuſticiā q̄ꝙ tꝑantia₃: qꝛ illa nō ita requirit aliquē exceſſum i paſſionem vel aliquam talē iperfectōem ſicut requirit tꝑantia. vtꝝ tn̄ iuſticia vt ibi ē ſit virt⁹ quantū ad illā rōne₃ ꝙ ſit diſtincta formaliter a volūtate: ⁊. q. regula ei⁹ vl' tātūmodo ſit volūtas ſꝺ rōe ꝑme regule ſeipam detminātis dubium eſt: qꝛ ſi 2m ponatur magis ſoluiť ratio: qꝛ tūc non eſt ibi ſꝺ ratione v̓tutis moralis. ¶ Ad 3m dico ꝙ non ſimpliciter ē debitor niſi volūtati ſue vt diligat eam: creaturis aūt ē debitor ex liberalitate ſua vt cōicet eis qꝺ natura ſua exigit: q̄ exigentia in eis ponitur quoddā iuſtū. q. ſcꝺariū obiectū iſtius iuſticie: tn̄ ſꝫm veritatem nihil ē detminate iuſtū ⁊ extra deū niſi ſꝫm quid. ſ. cū hac modificatiōe quātu₃ eſt ex ꝑte creature ſ₃ ſimpl'r iuſtu₃ tātūmodo ē relatū ad ꝑmā iuſticia₃. q. ſ. actualiť politū a diuina volūtate.

AD ſecundum

Aſic ꝓcediť ⁊ arguitur ꝙ nō qꝛ ſꝫm damaſ. libº. 2º. c. 13. miſericordia ē ꝯpaſſio de malo alieno: i ꝺo nulla ē ꝯpaſſio: qꝛ nulla paſſio ḡ. ¶ Preterea. miſericors ē ꝓmptus ad tollēdu₃ miſeriam alienam ⁊ ꝯpaciēdum: ſ₃ de⁹ non ē ꝓmptus ad tollēdū miſeriam qꝛ cū poſſet oēm tollere oēm tollēt. ¶ Oppoſitū in pſ. patiēs ⁊ multū miſericors

Reſpondeo

mia i nobis ē habit⁹ vel q̄litercūq₃ dicať forma q̄ nolum⁹ miſeriam alteri⁹: ita ꝙ ꝑmo inclinat ad actu₃ nolēdi miſeriā in alio: ⁊ ħ vel futurā: ⁊ tūc ꝓ̄ſeruat ab illa ſi pōt vel pn̄tē ⁊ tūc releuat a miſeria ſi pōt: ⁊ ex ꝯn̄ti p⁹ operatōem diſponit ad paſſionē. ſ. diſplicētiā de miſeria imīnēte vel pn̄te. ¶ Quātū ad 2m ꝓut. ſ. miſericordia incliat ad paſſione₃ illā nō eſt in deo: ⁊ ab illo videtur iponi ꝑncipaliť nomen mie exponēdo miſicors ethi͛ i. miſeꝝ cor hn̄s: qꝛ ꝯpatiēs miſerie aliene in hoc h₃ cor miſeꝝ hoc ē cōicās i miſeria. ¶ Sꝫ quantum ad iſtam opatōem nolēdi miſeria₃ ſiue imminētē ſiue pn̄tē mia ꝓprie i deo eſt. qꝺ ꝓbať de iminēte qꝛ ſicut nullum bonū euenit niſi volēte deo: ita nihil ꝓhibeť ne eueniat niſi deo nolēte. multe aūt miſerie poſſibiles euenire alicui ꝓhibentur ne eueniāt: ḡ de⁹ h₃ nolle reſpe

ctu illaꝝ. ¶ Consilr de miseria pñte: qꝛ nulla miseria tollit̃ nisi deo nolēte illaȝ inesse. multe ãt frequent̃ tollunt̃. ꝗ ꝛc.

¶ De hac misericordia posset distingui sicut de nolle misiaȝ ineē. qꝛ sic distiguit aug. in deo velle añs ꝛ ꝯñs ita posset distingui in eo duplex nolle respectu misie. ꝛ sicut sp h̃ȝ velle añs respectu boni creature. ita sp h̃ȝ nolle añs respc̄u mali creature ꝓhibēdi vel tollēdi: iuxta illud apl̄i ad thymo. vult oēs hoies saluos fieri. sed sicut nō h̃ȝ sp velle ꝯñs respectu boni. ita nec nolle ꝯñs respc̄u mali āmouēdi. pᵐ ãt nolle ñ est misicordis sed 2ᵐ. ꝛ illō pt distigui i hᵒ ꝙ vel h̃ȝ nolle respectu mali iminētis totalr vel partialr. si pᵒ dr̄ misicordia liberãs q. s. excludit oē malū vel iminēs vel iã pñs. 2ᵒ dr̄ misicordia parcēs vel mitigans q. s. nō totū malū excludit. sed aliquã pteȝ mali debiti isti fȝ merita sua. ¶ Utroqꝫ ãt mō misericordia est in deo qꝛ ꝛ subuenit quibusdã oēm miseriã iminentē ꝓhibendo vel pñtem releuando. alijs ãt partē miserie debitã dimittendo.

Ad argumenta. ad

pᵐ pȝ ꝙ illa descripᵒ misicordie est ꝙ̃tuȝ ad effectū eiᵒ remotū vel vltiᵐ. s. passionē ordinatã ꝯpatiēdi sequentē ex actiōe ordinata nolēdi malū ꝓximo. sȝ ꝙ̃ᵐ ad illū effectū remotū cōcessū est misicordiã nō eē in deo. sed tm̄ ꝙ̃ᵐ ad ꝓximuȝ q̄ est nolle misiã ineē. ¶ Ad 2ᵐ misicors nō infligit misiã nisi fm rectã rōȝ. nunc ãt recta rō aliqñ dictat misiã aliquibus infligendã vt fm aliqs appareat iustiᵃ. vt in dãnatione reproboꝝ. ꝛ iō nō infligit ille penam nec pmittit nisi eo modo quo eam infligi statuit cum misericordia. vel cum dictamine recte rationis.

Ad tertium

arguit̃ ꝙ sic: cassy. sup psal. 50. he sūt due res sī sp adiūcte. ꝛ loqt̃ de misicordia ꝛ iustiᵃ. ¶ Preterea si ñ distiguerent̃ sȝ eēnt idē. ꝗ vtriusqꝫ eēt idē effectᵒ. ꝯnia pȝ. qꝛ idē pnᵐ formale nō h̃ȝ nisi eundē effecᵐ sed ꝯñs est fl̄m. qꝛ effectᵒ misicordie ē liberare sine meritis. effectᵒ iustiᵉ ē ꝯdēnare vbi nō sī merita vel saluare ꝓ meritis. ¶ Oppoᵐ vult Aug. 4i. de ci. c. io. Eo simplex ē deᵒ ꝙ est q̄cq̄ h̃ȝ. ꝛ hᵒ de eo ꝙ dr̄ ad se hiᵒ est misicordia ꝛ iustiᵃ. ꝗ deᵒ ē misicordia deᵒ iustiᵃ. ꝗ hᵒ est illud.

Ad qōnē

sustinendo pmam opi. positã i pᵃ. q. dr̄ ꝙ mia ē q̄dã ps iustiᵉ. pᵒ dicte que. s. ē ꝯdecēᵃ sue bonitati. qꝛ sue bonitati cōdecet miserii. Sustinēdo tm̄ scōaȝ viã pȝ ꝙ iustiᵃ ꝛ mia nō sī formalr idē. qꝛ iusticia respicit ꝓ pᵒobō bōitatē diuinã. misicordia ãt respicit aliq̄d in creatura ꝑtermisso et iusto qō pt eē in creatura. s. exigenᵃ. qꝛ nō est mia in deo vbi sic ē iustū in creatura. istud ãt obm̄ ꝛ illud nō respiciūt̃ pᵒ ab hᵒ ꝛ iᵒ nisi in hᵒ ꝛ in iᵒ sit aliq̄ nō ydēptitas formal. cū tm̄ nō ydēptitaᵉ formalr stat ydēptitas simplr sic dc̄m ē di. 2. ꝛ di. 8. pmi. ¶ Si ãt q̄rit̃ ordo iustiᵉ iᵒᵒ accepte in hoc ꝛ in iᵒ. iustiᵃ ē simplr poꝛ mia ꝯpãdo ad obã sic obm̄ ē pᵒ simplr obō. ex pte ãt ipsoꝝ int̃ se vt sī itrinseca deo nō h̃nt ordinē nisi eoᵒ q̄ aᵉ pfectiōes nō ecō formalr ponunt̃ h̃e ordinē p hᵒ ꝙ vna pᵒ dicet̃ iesse realr si eēnt ibi distincᵒ realis. ꝛ p ꝯñs fȝ illã distinctiōȝ quã h̃nt vna ē poꝛ nūc alia. ꝛ iᵃ poꝛitate possibilis iustiᵃ ē poꝛ mia: fm illud ansel. ꝓ sol. 2ᵒ. ex iustiᵃ nascit̃ mia

Ad argumēta.

ad pmū extendit duas res ad dualitatē fȝ q̄d. de q̄ dc̄ȝ ē. q. ꝓdc̄a pmi. di. 8. nec oȝ exponē res per realitates ꝛ formalitates. qꝛ silis ē distinctio rei sic realitatis. ꝛ realitatis: vl formalitatis: ꝛ formalitatis. Ad 2ᵐ dr̄: ꝙ misicordia cōnotat aliō ꝙ̃ iustiᵃ. lȝ ista duo sint int̃ se simplr eadē. ¶ Sed ꝯ hoc connotaᵒ iᵃ nō req̄rit aliq̄ distictiōeȝ hᵒ ab iᵒ vt ē in se. sed tm̄mō vt ꝯcipit̃ ꝛ signat̃. qꝛ ad hᵒ req̄rit̃ ꝯnotaᵒ. argᵐ ãt req̄rit ꝙ

illoꝝ iter ſe vt ſi eē diſtictoꝝ effcuū ſit aliq̄ diſtic°:nec ſufficit vt vī ad h° dīa rōis. qꝛ res rōis nō ē illud q̄ aliq̄s effect⁹ realr efficit. imo gnālit nulla diſtinc° realis in effectu depēdet a relone rōis i cā. vt ꝓbatū ē di. iꝫ. ꝑmi. Iſta ãt diſtic° effectuū eēntialr depēdet ex diſtictiōe i cā. g̊ nō ē ſoli⁹ rōis. ¶ Cōcedo g̊ iſtā rōeꝫ ꝙ ſicut in deo itellect⁹ nō ē formalr voluntas nec ecō°. lꝫ vnū vīſſima ydēptitate ſit idē alri ita iuſti^a nō ē formalr. vel q̄dditatiue idē miſicordie. ⁊ pp hãc ñ ydēptitatē formalē p̄t iſtud eē p̄n^m ꝓximuꝫ alicui⁹ effect⁹: extra c⁹ reliquū nō ē p̄n^m formale. eoð° ſic ſi h° ⁊ illud eſſēt due res. qꝛ eē p̄n^m formale ꝯpetit alicui vt ē tale formalr. ¶ Cōtra h° eē diuinū ē actualiſſi^m. g̊ icludit oēꝫ ꝑfectionē diuinā nō includēt ãt ſi eēt diſtic^a ꝑfec° a ꝑfectione ⁊ ab eſſē^a. qꝛ qðcūqꝫ diſtictū ab eo formalr ē ibi actualr. ⁊ ꝑ ꝯñs vt diſtinctū ē ibi actu. ⁊ ita eſſē^a vt diſtic^a nō icludit oēꝫ actū. ¶ Preterea ſi ſint ibi diſticte formalitates reales. g̊ diſticte ſi ibi realitates. ⁊ ita diſticte res. ꝓba° p̄^c ꝯñtie. qꝛ q̄lꝫ formalitas ꝓp̄a realitate ē diſticta.

¶ Ad p̄^m eſſē^a vnitatiue ꝯtiet oēꝫ actualitatē diue eſſētie vnitiue ãt ñ ꝯtinēt q̄ ſine oi diſtictiōe ꝯtinēt. qꝛ vnio nō ē abſꝫ oi diſtinctiōe. Nec vnitiue ꝯtinēt q̄ ſimplicit realr diſticta ꝯtinēt. qꝛ i^a multiplr ſeu diſpſim ꝯtinēt. g̊ h° vocabulū vnitiue includit aliq̄lē diſtictionē ꝯtētoꝛuꝫ q̄ ſufficit ad vnionē. ⁊ tñ talē vnionē que repugnet oi ꝯpōni ⁊ aggregatiōi diſtinctoꝝ. h° nō p̄t eē niſi ponat ñ ydēptitas formal cū ydēptitate reali. ¶ Ad arg^m g̊ ꝯcedo ꝙ eſſē^a ꝯtinet oēꝫ actualitatē. ⁊ ꝑ ꝯñs oēꝫ formalitatē. ſed nō vt formalr eað. qꝛ tūc nō ꝯtinēt vnitiue. Et ſi dicaſ ꝯtiet ꝙ̄^m p̄t ꝯtineri. veꝝ ē ꝙ̄^m vnū vniuſ rōis. nihil ãt vni⁹ rōis p̄t ꝯtinē pl'a ñ formalr eað ꝑfecti⁹ ꝙ vnitiue. ¶ Ad 2^m p̄ōt dici: ꝙ q̊t ſi ibi formalitates tot ſūt ibi realitates ⁊ res. ſed q̄uīlꝫ plalitas ē tm̄ ſm q̄d ſicut dñſum ē ibi. ¶ Vel poſſꝫ negari ꝯñ^a pl'es formalitates reales. g̊ pl'es realitates. ſicut negat pl'es ꝑ^e diuine. g̊ pl'es diuitates. ſed pꝛi^a rñſio ē realioꝛ.

¶ Ad auctoꝛitatē i oppo^m ꝓbat veram ydēptitatē in deo cuiuſcūqꝫ ad qðcūqꝫ loquēdo de intriſecis ipſi deo. ſed ex h° nō ſeq̄t g̊ qðlꝫ ē formalr idē cuilꝫ. quia v̊a ydēptitas imo v̊iſſi^a q̄ ſuffic ad oio ſimplr p̄t ſtare cū nō ydēptitate formali. vt dcm ē pꝛedicta. q. 9. di. 8. ꝑ.

AD quartum ſic ꝓcedit arguit ꝙ non: Aug. 83. q. q. 3. nullo ſapiēte auctoꝛe fit hō deterioꝛ. g̊ multo magis deo auctoꝛe cū deus ſit maioꝛ oi ſapiēte ñ fit hō deterioꝛ. ſꝫ q̄ addit malū malo facit totū deti⁹ ſic addēſ bonū bono facit totū meli⁹. 3. top. g̊ ⁊c̄.

¶ Preterea deut°. 23. ſm modū delicti erit ⁊ plagaꝝ modus. ſed delictū cuiuſcūqꝫ peccātis ē tp̄ale ⁊ finitū. g̊ ſꝫ iuſticiā punitio cuiuſcūqꝫ erit tal. g̊ i punitōe etna ꝓ tp̄ali culpa vel tranſito^a nō ē iuſticia.

¶ Preterea punitio iuſta ē ad coꝛꝛeptionē puniti. ſed null⁹ dānat⁹ ꝑ punitionē ſui coꝛꝛipit. p^a ꝓbat ꝑ ariſ. j. rhetoꝛice.

¶ Preterea Ja. 2. iudi^m ſine mīa fiet ei q̄ ñ fecerit miam. ⁊ auguſ. ſ. illud pſal. ꝓpe es tu dñe. vbi nō miſet. ſ. de⁹ vīdicta dat. g̊ in dānatl eſt iuſti^a ſine mīa. ¶ Preterea apoc. 18. ꝙ̄^m glīficauit ſe ⁊ i dlicijs fuit tm̄ date ⁊c̄. g̊ ibi eſt ſtricta coꝛꝛñdē^a pene ad culpā ſine aliq̄ remiſſiōe. g̊ ſine mīa. ¶ Oppo^m in pſal. vniuerſe vie dñi miſicoꝛdie ⁊ v̊itas vbi caſſy. ſup pſal. 50. he due res in vijs dñi ſp adiūcte ſi. Et in ſcriptura hī ſatis de vtroqꝫ. vt iuſtus dñs ⁊ iuſticias dilexit. ⁊ alibi non obliuiſcet miſereri deus: nec cōtinebit i ira ſua miſericoꝛdias ſuas.

Ad iſtā q. ꝓbabilit tenet ꝙ i oi ope diuio ꝯcurrūt mīa ⁊ iuſti^a: iuxta illð pſal. vniuerſe vie dñi mīa ⁊ v̊itas. ad h° et ē rō. qꝛ artifex voluta^e ꝓducēs ꝯformit rele ſue iuſt⁹ ē. qꝛ iuſti^a reddit vnicuiqꝫ qð ſibi debetur.

artificiato maxie debet q concordet rele sue. deus aut est talis artifex respectu omis creature. Siliter mia est i subueniendo in digetie pniti vt nō insit vel future q imi net ne insit. Deus producedo quācūqz creaturā sic vel sic subuenit idigenti. g rc. ¶ Pro istis rōnibus sil est congruentia talis. qto plures vtutes inclinat ad aliqd idē op tanto illud est perfectius. vt p op pom tanto op ē vituperabilius qto est cōtra inclinationē vel rectitudinē pluriū vtutū Sed opus dei vt eius est pfectissimum. g ē ex oi vtute quā possibile est concurrē in eod opere. possibile est aūt in eod opere concurrere miam & iusticiā. pz ex solone pme q. & 3e istius di. g ¶ Sed pro rō que procedit ex rōe iusticie & mie accipit ista valde gnāliter. si. n. ppe iustitia est in reddendo debitū. & artificiato nihil est debitū nisi fm volūtatē artificis. sequitur q i pductione eius nō ē iustitia stricte loquēdo. sz talis artifex est deus respectu creature. qd g accipit artificiato debitū ē conformari sue regule. negandū est accipiendo stricte debitū. qz deus hoc n dz artificiato Si aūt accipiat q hoc requirit in artifice ad hoc vt sit debite artificiatū. ex hoc nō sequit iustitia in producente si tantuz delibē artificiato q sic cōformet absqz oi exigentia preuia ex parte artificiati: sicut est hic. ¶ Ratō autē de mificordia valde extendit misericordiā ad subleuationē vel exclusionē cuiuscūqz defectus cū tamē mificordia nō sit proprie nisi ad subleuandū vel supplendū defectuz pertinentē ad miseriā. nō autē omne defectiuū potest eē miserū. ¶ Etiaz cōgruētia illa de cōcursu vtutum includit dubium. qz nō est certū q in voluntate diuina possit esse ratō alicuius virtutis. nō tantū nō distincte re certū est. sz nec formaliter distincte. qz volūtas ex hoc q infinita magis: sufficit ad oēm rectitudinē actus q aliqua virtus qualitercūqz re vel ratōe distincta superaddita. si tamē cōcedatur ibi virtus disticta formaliter a volūtate. sicut sapia vel alia virtus itellectualis in itellectu nō pz q cōcursus pluriū taliū ad idē op requiratur ad sūmaz perfectionem operis. ¶ Esto ēt: q ille rōnes cōcluderent generaliter de operibus dei positiuis. qz ibi est manifesta rectitudo & ēt exclusio idigentie. tn qz in punitione maloz infligitur aliqd malū ita q magis sit idigēs per pnnitionē q ante. nō videtur q eq concludant in proposito.

Ad questionem

primo videndū est que sit punitio malorum. 2o si est a deo. 3o si cōcurrit iustitia. 4o si misericordia. ¶ De po punitio est perceptibilis carentia boni cōuenientis in nā intellectuali. vel perceptibilis presentia mali disconuenientis in eadē. bonū autē intellectuale in genere duplex est bonū. s. cōmodi & bonuz honesti. bonū quidē vtile quod ponitur tertiuz ad alterutruz illoruz reducitur: scōm q ad ipsum ordinatur. & licet in eodē cōcurrant rōes boni cōmodi & honesti. vt in fruitiōe dei in pña. imo gnālit oē bonestū sit cōmodū lz nō econuerso. tamen sūmuz cōmodū est beatitudo. & eēt cōmodū lz per ipossibile nō eēt honestuz. sūmuz ēt honestū est charitas & eēt honestū lz per ipossibile nō eēt cōmodum g in nā intellectuali est duplex punitō p priuationē duplicis boni. pa vocat malū iniusticie siue culpe & pōt dici obstinatio in peccato. 2a vocatur pena dāni vel dānum vel dānatio. maluz disconueniens in natura mere intellectuali nō potest esse aliqua operatio illius nature scōm se accepta qz quelibet est conueniens. omne quidē intelligere fm se acceptuz cōuenit intellectui cōiter. & ome velle voluntati. & similiter omne nolle fm se acceptū. qz ita libere habet nolle sicut velle. & etiā compando hanc potētiam illi operatio vnius non est disconueniens alij nihil ergo inuenitur ibi qd

sit positiuũ discõueniẽs tali nãe nisi passio distincta ↄtra opatõem vel opatio discõueniẽs nõ quidẽ ẜm se ſʒ q̄ꝛ nolita imo gnãlit̃ omne nolitũ positũ: tñ in effectu causat tristiciã. ¶ Hmõi opatio nolita ẽ immediata ↄsideratio ignis: sicut dictũ est pri⁹. di. 45. q. i. q̄ est ↄtra ipiũ volũtati volẽti libẽ vti itelligẽtia sua ad applicandum nũc ad istud obiectũ nũc ad illud. deťminať aũt intelligẽtia ↄtra istud velle ex sp intẽsa ↄsideratõe ignis p qđ impediť a pfecta ↄsideratõe alioꝝ obiectoꝝ vt dictũ est ibi. ¶ Tristicia autem i genere ẽ ibi q̄druplex: duplex de priuatione boni duplicis: vna quidem de puatõe boni hõesti siue gr̃e p culpã. tristať eni de obstinatõe sua in peccato q̄ est pma priuatio vel saltẽ tristatur de peccato qđ ↄmisit in vita: in q̊ nũc sine remissione derelict⁹ ẽ. nõ quideʒ tristať de hoc vel illo ẜm se: q̄ꝛ talis puatio: ſʒ q̄ꝛ demeritũ respectu pene damni: hoc ẽ tristať nõ q̄ꝛ deuʒ offendit: ſʒ q̄ꝛ ↄmodo qđ immoderate appetit se peccãdo puat: ꝛ illa tristicia ꝓprie põt dici pena ďmis. vel tristicia ex remorsu đ peccato ↄmisso: nõ q̄ꝛ peccatũ: sed q̄ꝛ cã demeritoria respectu pene dãni. ¶ Tristicia de carẽtia boni ↄmodi. s. btitudinis vł nõ est noiata: ſʒ põt dici tristicia absorptiua q̄ꝛ eius desideriũ maxime inest nature: ꝛ specialiť sibi sine freno iusticie derelicte eius ppetua carẽtia pcepta cõtristat totaliť absorbẽdo: vel noiatur pena dãni vt sit ↄstructio transitiua. i. pena de dãno. ¶ Nã vocando solam carẽtiã cõmodi penam dãni ↄstructio est intrãsitiua. ¶ Duplex ẽ aũt tristicia de positio discõueniẽte: vna de detentõe ignis perpetua: tanq̄ diffinitiue locãtis. alia de detentione itelligẽtie in ↄsideratõne itẽsa ignis vt obiecti: q̄ duo positia. s. due detẽtiones sũt nolita ꝛ iđ discõueniẽtia nõ sic q̄ destruãt naturã potẽtie cui insunt. ¶ Sʒ sicut ẽ discõueniẽs graui eẽ sursum: ꝛ eẽt sibi triste si eẽt ab eo pceptũ ꝛ ille due tristicie de duplici detensione pñt sic nominari pena icarceratõis prima. pena execatõis 2ª vt sit constructõ trãsitiua accipiendo penã ꝓ tristicia: ꝛ illud additũ in genitiuo ꝓ obiecto contristante. sic g̊ habemus in genere duas punitões: p priuacionẽ duplicis obiecti boni. ꝛ. 4. p positõem quadruplicis tristicie: respectu quaꝝ sũt cause đuo positiua. s. due detẽtões nolite ꝛ due puatõnes ille nolite ꝛ pcepte.

De secundo articulo

prima pena. s. culpa ↄtinuata sine remissione q̄ ↄtinuatio põt dici obstinatio ipa: nõ hʒ deuʒ ꝓ causa positiua: sic eni culpa qñ ↄmittiť inquãtũ culpa nõ hʒ cãm positiuaʒ aliquã: sic nec inquantũ ↄtinuať vt culpa: ꝛ vt culpa ẽ prima pena: iuxta illud aug. ↄfes. Jussisti dñe: ꝛ ita ẽ vt pena sit sibi oĩs peccator. de quo dictũ est 2° li°. di. 3. q. 2ª. Hec aũt culpa vt ↄtinuata ẽ a deo vt causa negatiua: ſʒ ipa volũtas volũtarie ↄtinuãs ẽ causa demeritoria ei⁹ qđ est deũ nõ remittẽ: vel saltẽ ipsa volũtas qñ ↄmisit hec demeruit: lʒ non sp post actũ illi⁹ peccati ↄtinuet. ¶ 2ª pena similiter cũ sit puatõ non hʒ cãʒ positiuã: sed hʒ deum tanq̄ causaʒ negatiuam: q̄ꝛ nõ ↄferẽtem btitudinẽ. Sʒ ad istud nõ cãre ei⁹ hʒ aliaʒ cãm demeritoriam i sbo. s. culpã ꝓpter quam dignus est istud ↄmodũ sibi nõ cõferri. ¶ Duo aũt alia nolita. s. ille due detẽtões sunt a deo: q̄ꝛ sũt entia positiua ꝛ p ↄñs bona. Et quidẽ prima detẽtõ est a deo immediate saltẽ vt perpetua: q̄ꝛ licet ignis detineat spm̃. q. formaliť nõ tñ effectiue locat eũ: nec. s. effectiue deťminãdo ipʒ ad istud vbi: nec ꝓhibẽdo ab alio vbi: nec ipe spũs se locat saltẽ ppetuo. deus igitur imediate ẽ causa illi⁹ detẽtõis diffinitiue perpeᵉ. 2ᵉ detẽtionis. s. intelligẽtie in consideratõne intẽsa ignis causa ꝓxima. s. partiał est ignis. de⁹ aũt reliq̄ causa immediata: q̄ꝛ ẜm cõem ordineʒ

causarum obiectū debet in agēdo in in
telligentiā alicui⁹ hr̄e causalitatē sbordi
natā respectu volūtatis ei⁹. h aūt nō sb
ordinatur volūtati ipsius spūs: imo cō
tra eius volūtatem mouet tanq̄ imme
diate sbordinatū volūtati diuie. ¶ Qua
tuor g̊ iste tristicie cū sint effectus positi
ui sūt a deo sȝ oēs mediate. s. mediante
apphensione obiecti noliti.

De tertio arti°. dico q̄ cum iusticia dupl'r acci
pitur i deo sic dictū est. di. ista. q. pma. i
ista punitōe non tm̄ ē iusticia pma: q̄. s
cdecet diuinā bonitatē sic punire: sȝ ēt
2ª: quia h est q̄dam exigentia vel iusta
corrn̄dentia pene ad culpaȝ: ⁊ hoc patē
pōt discurrēdo p singulas punitōes p̄'
dictas. pma quidē pena non est inflicta
nec posset iuste infligi cum sit fōrliꝛ cul
pa: sed ē pena derelicta: sic dicit aug. su
per ps. q2 verissime cū punit deus ma
lum suū non ifert: sȝ suis malis: vel ma
los relinquit qd̄ intelligo de illa prima
pena q̄ est culpa derelicta siue nō remis
sa vl' desertio pctōris in tali culpa: ⁊ h°
sicut dictū est eē a deo in articulo p̄cedē
te sic ē iuste ab ipo. iuste eni derelinquit
vel non remittit siue q2 volūtas volū
tarie ꝯtinue male vult: siue q2 vsq3 ad
terminū vie pmansit i pctō sine penitē
tia: qd̄ tn̄ temp⁹ erat sibi p̄cise taxatum
ad penitendū: siue 2° q2 peccauit in via
vbi demeruit sic derelinq̄: iustuȝ est qd̄
illū qui ꝯtinuat maliciā a malicia p ali
um nō liberari: nec h° solum: sȝ qui po
tuit maliciaȝ derelinquē ⁊ adhuc hūit
tempus p̄cisū sibi taxatū nec in tpe illo
corrigit: sed pseuerat i malo. iustum est
vt tpe illo elapso deserat illi malo. ¶ 3°
etiam de quo min⁹ vī. si q̄s p culpā suā
se p̄cipitat i impotētiā euadendi nō so
lum a se sed etiam a quocūq3 nisi ab il
lo quem tūc offendit iuste pōt deseri in
ista impo°: sicut si quis se volūtarie ꝓi
ceret i foueā de qua nō possȝ p se euadē
nec aliq̄ mō nisi p adiutoriū alteri⁹ quē
ꝯtēnit ⁊ offēdit i ꝓiciēdo se iuste p̄t i il
la fouea derelinq̄. ¶ Hec tria ad ꝓposi
tum satis patēt: q2 ⁊ dānat⁹ ꝯtinue est i
aliq̄ malo velle: vt vī ꝓbabilit. ⁊ vsq3
ad terminū vie pmāsit ipenitēs ⁊ in via
offēdit labēdo i pctm̄ de q̄ nō p̄t euadē
per se nisi tm̄mō disponendo se merito
rie de ꝯgruo: ⁊ h° ꝓ statu vie quē totū
sine tali merito ifructuose ptrāsit. 2ª eti
am pena sic est a deo. s. negatiue q2 non
ꝯferente btitudiuē. ita iuste ē a deo: q2 si
cut bonū honestū iuste req̄rit vt ꝓ ipo
reddat bonū ꝯmodū: ita pctm̄ priuans
honestateȝ iuste req̄rit vt ꝓ ipo reddat
p̄uatio boni ꝯmodi: ⁊ ista corrn̄dentia
iusta p̄uatōis ꝯmodi ad p̄uatōem hone
sti ordinat illā culpā sicut pōt ordinari
malū. absolute eni est ꝯtra ordineȝ: ⁊ iō
nō pōt manē in toto cū ordine illo q̄ p̄t
eē in toto stāte illo nisi aliq̄d adiungat
qd̄ ordo toti⁹ requirit adiūgi. ¶ Ex° pu
tredo i mēbro simpl'r est ꝯtra bonū or
dinē corporis q̄ si nō tollat nō p̄t stare
melior ordo corporis q̄ pōt hrī illo stan
te nisi apponat aliq̄d aliud qd̄ fm vl'eȝ
ordinem corpis corrn̄det mēbro putri
do: videlȝ aliquid qd̄ ꝓhibeat cōicatio
nem illi⁹ mēbri ad alia mēbra talē q̄lis
esset si nō essȝ putredo ꝓ isto boeti⁹. 4.
de consolatōe. ifeliciores sūt iprobi i iu
sta ipunitate donati q̄ iusta punitione
puniti: nec mirȝ q2 in pmo nullū est bo
nū nisi nature qd̄ tn̄ viciat p malū cul
pe. In 2° vltra bonū nature ē aliqd̄ bo
num reformans culpā. s. iusta corrrespō
dentia pene ad illaȝ. ¶ In 3ª pena satis
apparet iusticia exigentie quia sicut bo
nis cōgruit vbi in corpore nobilissimo
circūscriptiue. s. corporibus beatorum
⁊ diffinitiue angelis bonis. tamen cum
libertate ad aliud vbi ꝓ libito: quia glo
rie est posse vti potētia sua motiua ad
quodcūq3 vbi: quia non repugnat glo
rie: sic iustuȝ est reprobos locari in cor
pore vilissimo quod est terra: ⁊ ad illō
limitari vt priuentur potentia motiua

q̄ si possent male vterent̄ ꝓpᷓ maliciaꝫ volūtatis. ¶ In quarta etiā est iusticia: qꝛ sicut intellect⁹ bti determinat̄ ad videndum nobilissimū obiectū essentiā .s. diuinam: ꝛ ꝯcomitat̄ volūtas ad fruēduꝫ illo obiecto stāte tñ libertate ꝯsiderādi alia obiecta ꝛ amādi quoꝝ ꝯsideratio ꝛ dilectio nō impedit istud bonū: sic intellect⁹ mali determinat̄ ad intēse ꝯsiderādum aliqđ obiectū discōueniēs: qꝛ nolitū ꝛ imꝑfectū qꝛ corꝑale ꝛ volūtas ad nolēdum aliqđ positū inesse: qđ est contristatiuū ꝛ aufert̄ libertas ꝯsiderādi ꝛ volēdi alia p̄ q̄ cōsiderata ꝛ volita possent illa punitio diminui: ꝛ rō tā in btō q̄ȝ in istis ē: qꝛ p̄ intellectū ꝛ volūtatem precise meruerūt: ꝛ ille sūt nobilissime potētie nature itellectual' in q̄rū p̄ ꝯñs ꝑfectione vl' imꝑfectōe ꝑcise ꝯsistit ꝑfectio vl' iꝑfectio tal' nature. ¶ In q̄tuor alijs penis .s. tristitijs satis appareꝫ iusticia: qꝛ ꝯsūmatio pene req̄rit tristiciam si aūt de hoībus dānatis post iudiciuꝫ loco 2ᵉ detētōis ponat̄ ardere in igne ꝛ in loco q̄rte tristicie ponat̄ dolor i appetitu sēsitiuo: tūc ē ibi iusticia ex corr̄ñdētia ill⁹ acerbitatis ad delectatōem inordinatā quā hūit in peccato.

De quarto articu

lo sic dcꝫ ē di ista mia liberās totā miseriam excludit pcens: sꝫ nō liberās ptem eius q̄ debet̄ excludit: ꝑma non ē hic sꝫ 2ᵃ. Ad qđ punit̄ tal' rō agēs ꝛ patiēs sp̄ sibi ꝓportionabiliter r̄ndent: ita q̄ȝ sic se habet agens ad actōem sic patiēs ad passionem: q̄ aūt sūt int̄ se ineq̄lia non habent sil'em ꝓportōem ad alia nisi inter se ineq̄lia: sicut senar⁹ ꝛ q̄ternarius quia sunt ineq̄les hñt ꝓportōeꝫ duplaꝫ ad ternariū binarium ꝯsil'r vel eq̄les: ḡ qñ agens excedit patiēs oꝫ q̄ȝ actio excedat passionē. Et hec 2ᵒ ꝯfirmat̄: qꝛ videmus in oībus agētibus equocis q̄ȝ patiens non recipit totū effectū. ¶ Ex hac ꝯclusione ad ꝓpositū sic dans se hēt p̄ modū agentis: ꝛ recipiēs p̄ modū patiētis: ḡ quanto dans supexcedit recipientem ꝯueniēs est vt datio excedat illam exceptionē q̄ est ꝓportionata recipienti p̄ eodē aūt ꝯputat̄ min⁹ malū ꝛ maius bonū: vt dī in .5. eth. ḡ deus sic sp̄ dat vltra ꝯdignū ita sp̄ infligit maluꝫ citra ꝯdignū. ¶ Cōtra illā rōnem ꝑmo sic: si duo habeāt eandē ꝓportōnem ad alia duo quātū vnū illoꝝ excedit reliquuꝫ illorum tm̄ vnum istoꝝ exceditur a reliquo: ꝛ h⁹ loquēdo de tm̄ ꝛ quantum ꝭm ꝓportōem nō ꝭm quātitatem. ¶ Apparet in ex⁹ suo: sic se hꝫ senarius in sex q̄ altera ꝓportione ad quaternariū: sic ternari⁹ ad binariū: sꝫ non quātū excedit agens patiēs tm̄ excedit actō passionem: qꝛ in ꝓposito agēs vel dās in infinitū excedit passum vel recipiēs: nec tñ illa datio ē vltra ꝯdignū in infinitum. ¶ Si dicas q̄ȝ imo actio diuina ē infinita ꝛ datio quātū ē ex parte sui: qꝛ ē velle suum: tūc rō nō est ad ꝓpositū: nam ex hoc nō sequit̄ q̄ȝ istud agens habeat aliqđ mai⁹ creare extra q̄ȝ ꝯueniat passo recipe: neqꝫ q̄ȝ det extra aliqđ maius q̄ȝ ꝯueniat recipiēti recipe. sed tm̄modo q̄ȝ actio ei⁹ manēs in se ē quoddā ꝑfecti⁹ receptōe ill⁹: ita eēt si i effectu non daretur isti nisi minimū ꝓportionatuꝫ sibi. ¶ Preterea exēplū suum ē ad oppositūꝫ: si eni agētis equoci nō totum effectum recipiat ip̄m passum: ḡ vel ip̄m passum vel aliud passū: ꝛ tunc sp̄ agens equoce req̄rit simul plura passa: vel nullū passum: ꝛ tūc cū effectu i passo hēbit aliuꝫ effectum p̄ se stantē: quoꝝ vtrūqꝫ ē mihi icōueniēs: vñ licet possit colorari rō loquēdo de actōe faciēdo b'igā in h⁹ q̄ȝ actio accipiat̄ manēs in ip̄o deo agente tñ loquēdo de effectu sic h̄ dicit passuꝫ nō recipit totū effectū agētis equiuoci ē manifeste falsum: ꝛ ita etiā loquēdo de actōe vt est in passo: sic loq̄tur ph̄us .3. phy. ¶ Ad rōem ḡ vel maior est falsa vl' minor: vel equocat ꝓportōem: ꝛ h⁹ lo-

quẽdo de actõe ꝓut ẽ aliquid i passo. si enim accipiat ꝓportõem ꝓprie ⁊ sic similẽ esse ꝓportõem agẽtis ad actõnem ⁊ patiẽtis ad passionẽ falsa ẽ hec ꝓportio: sic ⁊ ista: quãtum agens excedit formã ab agẽte tm̃ patiẽs excedit formam in ipo receptã: nec ille intellect⁹ simil' ꝓportõis int' h q̃tuor. sequtur ex illo añcedente agẽs est ꝓportionatũ patienti. illa eni sũt ꝓportionata in h° ꝙ istud est actũ tale q̃le illud ẽ in potentia: vbi illa duo sũt extrema vni⁹ ꝓportõis: qũo ex hoc põt iferri ꝙ illa duo hñt similez ꝓportionẽ ad alia duo. s. actõem ⁊ passionem nisi supponendo ꝙ actio sit actu tale q̃le passio ẽ in potẽa: qȯ ẽ falsum: si aũt aliq̃ modo accipiat improprie proportõem i maiore nõ. s. ſm excedentiaz ⁊ excessum sȝ aliq̃ modo alio ſm quem forte posset maior hře apparẽtiã sȝ non ẽ illa 2a vera ꝙ inequalia nõ hñt silẽm ꝓportõem nisi ad ineq̃lia. ¶ Dico g° ꝙ hui⁹ ꝯclusionis. s. ꝙ in pũitõe est mia ꝑcens meli⁹ fũdamẽtũ habet Ja. 2°. mia superexaltat iudiciũ: q2 sic dictũ est i principio solutõnis qñ ad aliqȯ opus ꝯcurrũt plures v̓tutes tanto illud ẽ ꝑfectius. Si g° iudiciũ sit a iusticia ⁊ cũ h° a mia tãto ꝑfecti⁹ ẽ. sic aũt ẽ si infligẽdo aliqȯ qȯ iusticia dictat infligendũ remittitur aliquid ad quod mia inclinat remittendũ: ⁊ sic iudiciũ diuinũ superexaltat mia ꝓ quãto ꝑfecti⁹ ẽ ex mia q̃ꝫ esset ex sola iusticia. ¶ Cõtra hoc. imo magis mia vr̃ destruere iudiciũ iustũ: q2 sicut ex iusticia vindicãdum ẽ ita vindicãdum ẽ ꝓportionalit' delicto: g° sicut eẽt ꝯtra iusticiam nõ vindicare: ita nõ totalit' vindicare. ¶ Rño. dare bonũ indebitũ non ẽ ꝯtra iusticiã: q2 ẽ liberalitatis: ⁊ act⁹ vnius v̓tutis nõ repugnat alteri: sȝ sb̓trahẽ bonũ debitũ ẽ ꝯtra iusticiã. nũc autem pari passu currũt quãtũ ad iusticiã dare bonum: ⁊ non inferre malũ: g° inferre malũ vltra debitum ẽ ꝯtra iusticiam: q2 sb̓trahere bonũ debitum: sed inferre malum citra debitum non est ꝯtra iusticiam sic nec dare bonũ indebitũ. ¶ Cõtra hoc adhuc stat ratio: tũc nõ esset cõtra iusticiam nullũ malum iferre: sicut nec maximũ bonũ indebite dare. ¶ Cõfirmatur: q2 huic culpe intense in trib⁹ gradibus ſm strictam iusticiã corrñdet pena hñs tres partes. a. b. c. cũ iusticia stat ꝙ. c. non infligatur ex datis: ex hoc sequitur ꝑmo ꝙ pari ratõne cũ iusticia staret ꝙ. b. non infligeret': q2 non magis necessario dictat'. b. ifligendũ q̃ꝫ. c. ⁊ ita de. a. 2° sequit' ꝙ iusticia ꝑmittit vnum gradum in pctõ esse impunitũ punitõe ꝓpria: g° pari rõne põt ꝑmittẽ aliũ gradum ipunitũ: ⁊ ita totũ. Rñ° q̃r.

Ad argumenta principalia

Ad ꝑmũ aug⁹ loquitur de malo culpe non pene: q2 de⁹ est bñ iudex malorum deut°. 32. Mihi vindictã ⁊c̃. ¶ Contra saltẽ ꝓba° aug. stat: quia nullo sapiẽte auctore fit homo deterior: nec g° multo magis deo auctore fit hõ deterior: sicut ipe arguit: sed ꝑ punitõem fit homo deterior: quia additur malo malũ. ¶ Rñdeo stante ꝑmo malo 2m malũ badditũ licet sit deterius isti nõ tamẽ simpliciter quia non i cõperatõne ad vniuersũ cuius ordo req̃rit malũ istud manẽs per malum aliud ordinari. Ex'm. meli⁹ fuisset ceco nato de q° Jo. loq̃tur a ꝑncipio vidisse: nõ tamẽ melius i ordine ad manifestatõem diuine sapiẽtie ⁊ voluntatis cum g° accipitur nullo sapiente auctore fit homo deťior vel exponẽdũ ẽ de malo culpe. vel si simplicit' de malo dicere tur ꝙ ille ꝑ penã additam nõ fit simpliciter deterior licet multiplicius habeat malũ: q2 ꝓportio mali scdi ad maluz ꝑmũ i eo iusta est. ¶ Ad 2m dr̃ ꝙ si ma⁹ ꝑpetuo vixissȝ ꝑpetuo peccassȝ: ⁊ iõ ꝑpetuo punit': q2 ꝑpetuo peccauit i volũtate ⁊ ẽ rõ Gre. mor. ¶ Cõtra aliq̃s peccat cuȝ proposito penitẽdi: ergo nec explicite nec iplicite i voto ꝑpetuo peccat

¶ Rñº: exponit se ꝑpetuitati pcti: sic dcꝫ est in solutione de proijciēte se ī foueaꝫ. Et h maxime ꝑmanēdo toto tpe vite siñ pnia. ¶ Alius ē modus dicendi qui videt esse: Aug. 21. de ci. c. 2. vbi videtur dicere ꝙ nō requirit iustiª penā infligi ꝑpetuā ad hoc vt sit sufficiens culpe: sed iō est perpetua. qꝛ pª ꝑpetua ꝛ ꝑpetuo manet in culpa. ait. n. ꝙ est de iª cilitate mortali hoies suppliº ꝑme mortl. hº ē ō iª citate imortali hoies suppliº 2ᵉ mortl auferre. ¶ Et pauloante de penis qbus-dā in ista cilitate inflictis. nōne inquit ꝑ hº vite mō silia videnẗ penis eternis. iō qppe eīna eē nō pñt. qꝛ nec ipsa vita que his plectiẗ porrigiẗ in eīnū. ¶ Uult dicere: ꝙ aliqua culpa talis est que non meretur totalē exclusionē a ciuilitate. ꝛ h est tpalis. respectu āt vite ciuilis aliq̄ tāta ē q̄ mereẗ totalē exclusionē ab iª vita ciuili. ꝛ illius intensio corrñdet clpe. extenº aūt accidit. s. ꝙ sit finita. qꝛ vita finita. sic in ꝓposito culpa mortalis mereẗ totalē exclusionē ab iª ciuitate supna. sed iō precise perpetua est. qꝛ vita cū culpa est perpeª. ¶ Pro hoc videẗ rō: qꝛ possibile eēt deo ꝭm ēt strictū rigorem iusticie taxare penā intensam ꝭm ꝙ sufficienter rñderet culpe ꝛ si natura esset statiꝫ adnihilāda. ğ ꝙ pena eterna sic infligitur nō est. qꝛ eternitas sit per se de rōe pene inq̄ᵐ equaliter punitiua. sꝫ accidit propter eternitatē persone punite ꝛ culpe remanentis. ꝛ istud magl saluat qūo ꝭm modū delicti erit ꝛ plagarum modus. loquēdo de intensione que per se requiritur in pena. extensio infinita sibi accidit ex causis predictis. ¶ Ad aliō dico: ꝙ sicut medicina est duplex curatiua ꝛ preseruatiua. sic pena duplr est medicina corrigibili infligiẗ vt curet. incorrigibili vt ꝓseruet nō ipm sed alios qꝛ ad bonū cōitatis est ꝙ determinētur ꝑ legislatorē alique pene: ꝛ ꝙ iste infligantur delinquētibus. ꝛ nō tantū in determinatione sed ēt in inflictione sunt medicine preseruatiue illis qui sūt in statu preseruationis. ꝙ aūt punitio neuº modo sit medicine nō repugnat iusticie: pꝫ in penis ciuilibus determinatis ꝓ magnis culpis. ¶ Ad aliud dico ꝙ Ja. intelligit de misericordia liberante ꝛ similr aug. ¶ Ad aliud tm̄ ꝛ q̄ᵐ non negant equalitatē quātitatis. sed proportionis hoc est ꝙ qui plus se inordinate glorificauit q̄ alius ille ꝭm proportoēm siliꝫ plus alio puniatur sicut lꝫ premiuꝫ excedat meritum qui plus alio meruerit plus proportionaliter premiaẗ: quod nobis concedat. di. 47.

Solet etiaꝫ queri qualiter dabitur iudicij sententia.

Circa di. istam quero ꝑmo: vtꝝ vniuersale iudiciū sit futurū. ꝙ nō. Jo. 15. nunc indicium est mundi. ¶ Preterea Naū. ꝑmo. Non puniet dominus bis in idipsum. Itē Augus. ad elicitū: i quo queꝫ inuenerit vltimus eius dies. ꝛ eo inueniet eū vltimus seculi dies. ¶ Ex his oibus cum hac addita iudiciū vniuscuiusqꝫ est quādo moritur sequitur ꝙ nullum aliud iudicium expectetur. ¶ Hoc etiam probatur ratione: qꝛ sententia ñ demandatur executioni nisi post iudicium. qꝛ frustra sequeretur iudiciuꝫ post executionē sententie. sed damnati erūt damnati ante diem iudicij. ꝛ beati beati. ergo executio fieret ante iudicium illius sententie que tunc esset ferenda. ğ tunc fieret frustra iudicium. ¶ Preterea in psal. non resurgunt impij in iudicio. ¶ Preterea Mat. 19. dicit christus apostolis. sedebitl. Super sedes duodecim iudicantes duodecim tribus israhel. ergo apostoli non iudicabuntur. Et pro hoc est Gregori. morali. 26. ꝛ ponitur in littera distinc. 48. ꝙ in iudicio erūt quatuor ordines. vnus illorum qui iudicabunt ꝛ non iudicabuntur. Oppositum Augus. 20. de ciuita. dei. c. 21. loquens de fine libri Esaie: permittis

inquit ipe pp̄ha fines ecclesie ad q̄s per vltimū iudiciū facta btoꝝ maloꝝq̈ di scretōne veniet: vbi ptractat diffuse illa v̄ba esa. vlti. veniet oīs caro in ꝯspectu meo adorare in hierl'm ⁊ egredient ⁊ vi debūt mēbra hoim q̄ p̄uaricati sunt in me. vtēs trāslatōe. 70. qua ⁊ cōiter vti tur. ⁊ in fine s̄bdit: in bonis caro. i ma lis mēbra vel cadauera nominant᷑. pfe cto post resurrectōem carnis cu' fides his reꝝ vocabulis oīno firmat᷑ illud q̄ boni ⁊ mali suis finib' dirimētur futuꝝ eē iudiciū declarat᷑.

Respondeo iudiciuz ge neralit᷑ acci pitur p q̄cunq̄ʒ certa noticia ⁊ illo mo do sensus etiā distincte apprehēdēs ob iectū vel distinguēs obiectū ab obiecto vbi requiritur forte magis distincta ap p̄hensio dr̄ iudiciū. Vn̄ 2°. de aia dr̄ sen sus cōis iudicare de sēsibus diuersoꝝ sensuū. ¶ Alio modo iudiciuz dr̄ certa app̄hensio intellectualis etiā q̄cunq̄ʒ: ⁊ hoc modo diffinitiua cognitio de aliq̄ pōt dici iudiciū de veritate illi' iuxta il lud. Adhuc magis pprie dicit᷑ de vero aliquo ꝯplexo: q2 f̄m aug. 3°. de li° ar°. nullus iudicat de rl'is eternis: s3 f̄m eas de aliȷ̄s: ḡ iudiciū est certa app̄hēsio de aliquo p aliud. omne veꝝ ꝯplexū app̄ hendit᷑ eē veꝝ p aliud q2 si est imediatū adhuc iudicat᷑ veꝝ per ratōes termino rum: f̄m p̄mum posterioꝝ: p̄ncipia co gnoscim' inquātū termios cognoscim' ¶ Adhuc magis pprie dr̄ de v̄bo cōple xo qd̄ est cōclusio: q2 de ꝯclusione iudi catur nedum per terminos sed per prin cipia. ¶ Adhuc magis spēaliter dicitur de ꝯclusione p̄ctica q̄ speculatiua q2 iu diciū ē dictamē intellect' practici ꝯsonū iusticie. iusticia aūt non respicit specula bilia s3 opabilia. ¶ Adhuc speciali' cuz lex non tm̄ determinet agēda ⁊ fugien da: s3 deȓminat reddēda p̄mia bn̄ meri tis: ⁊ supplicia male meritis: vt ex amo re p̄mioꝝ alliciātur ad bn̄ agendū: ⁊ ex

timore penaꝝ vel supplicioꝝ retrahā tur a male agēdo: magis pprie iudiciū accipit᷑ deȓminatio certa de p̄miȷ̄s vel supplicȷ̄s reddēdis q̄ de aliȷ̄s v̄tutibus petitis. illas aūt v̄itates l3 quilibet pos sit ex p̄ncipiȷ̄s practicis elicere: ⁊ sic. q. rō cinando iudicare: tamē adhuc strictius iudiciū accipit᷑ put ptinet ad habente3 auctem deȓminādi iuxta illud: extra de sniȷ̄s. s̄nia a nō suo iudice lata nulla est: ḡ ꝯpletissima ratio iudicȷ̄ stat in h° q̄ est ꝯpleta. deȓminatō ⁊ auctētica reddē di alicui f̄m merita sua: ꝯpleta inq̄ q̄a includit ꝺterminatōe3 firmā intellect': ⁊ deȓminatōem volūtatis efficacē: h° ē volūtatis potētis ⁊ intēdentis f̄m deter minatōem intellectus retribuere: ⁊ h° ē q̄ specificat᷑ p illud autētica: q2 per hoc intelligit᷑ q̄ sit illius q̄ f̄m volūtatem su am efficacē pōt deȓminatōe3 intellectus ⁊ deȓminatōem volūtatis pducē ad ef fectū. ¶ Ex h° apparet diuisio iudicȷ̄ in approbati^m^ ⁊ ꝯdēnati^m^. na3 iudici p̄nt eē manifesta aliq̄ ex quib' sequit᷑ in pti culari illū eē p̄miandū. puta quia bene meruit. vel puniēdum q2 male meruit ⁊ p̄ma s̄nia ē approbatiua: 2ª ꝯdēnatia iuxta ista q̄n̄q̈ i nobis ferūtur due alie s̄nie: puta si p aliq̄ pponant᷑ digna me rito ⁊ iudex iueniat pposita nō esse ve ra: sequit᷑ s̄nia repulsiua a p̄mio Silr̄ si ꝯtra aliquē pponant᷑ aliq̄ digna suppli cio ⁊ inueniat᷑ non eē vera seq̄tur s̄nia absolutiua seu absoluēs: puta talem co ram nobis accusatum pronunciamus innocentem.

De secundo dico q̄ ppe accipiendo iudicium ⁊ f̄m vtrūq̄ʒ membꝝ diuisio nis erit iudiciū generale: ad qd̄ non pōt h̄ri demōstratio: q2 min' notū est q̄ re surrectio: ⁊ tn̄ dictū ē supra: resurrectio demōstrari nō pt. ¶ S3 ponūt᷑ ad istud ꝯgruētie: p̄ma talis: q2 ꝯgruū ē finalit᷑ separi oēs malos ab oībus bonis. nō eī mal' cōicat cū bono nisi vel ad hoc vt

malus corrigatur: vel vt bon⁹ p eũ exerceat: ẜm illud aug. sup ps̄. nũc aũt veniet final' determinatio vbi nec vltra boni exerceant nec mali corrigantur: ergo congruũ non est ferri finaliter gnālem sniam: ḡ ⁊ gnāle iudiciuꝫ vt sepatõ illa gnālis appareat iusta. ¶ 2ª cõgruentia: qꝛ in secretis iudicijs q̄ fiunt circa singulas psonas lꝫ sit iusticia: nõ tñ oib⁹ manifesta. Rõnabile ē ḡ ꝙ deus habeat aliqd̄ iudiciũ gnāle in q̄ manifestet̄ snia vl' iusticia quã exercuit in iudicijs pticularib⁹. ¶ 3ª cõgruẽtia: sicut res sunt a primo efficiente ita reducũtur in pmũ vt in finem: sed pter spēales exitus rerũ a deo illã opatõnem de q̄ dicit saluator. ioh. pr̄ me⁹ vsqꝫ mõ opatur ⁊ ego opor. fuit vn⁹ exitus vlis in p° rerꝝ creatõne: ḡ a simili preter singulares reductões ꝯgruit eē vnã finalē reductõem in finē suũ: ⁊ per ꝯñs ad hoc vnaꝫ finalē sententiam discretiuam: qꝛ mali nõ reducunt̄. ¶ 4ª ⁊ ē melior: qꝛ preter hoc ꝙ vnusqsqꝫ ascribatur regno vel carceri tota multitudo pmissa ad regnũ dꝫ aliqñ determinari ad possidẽdũ illud: ⁊ tota alia multitudo reliqui carceri: vt sic sit sequestratio duarũ familiaꝝ seu duaꝝ ciuitatuꝫ: sicut tractat aug. p totũ de ciui. dei. licꝫ ḡ singulariẽ nũc iste nũc ille ascribat̄ regno. nũc iste nũc ille carceri: tñ ꝯgruum est eē aliqd̄ iudiciũ gnāle p qd̄ tota multitudo puisa ad regnũ mittat̄ in possessioneꝫ regni: ⁊ tota alia relinq̄t̄ carceri.

De tertio

in illo iudicio aliquid erit puium videlꝫ innotescẽtia meritoꝝ vl' demeritoꝝ pp̄ter q̄ feret̄ snia talis vel tal': ⁊ aliud ꝯpletiuũ. s. latio snie ⁊ executio illi⁹ lꝫ possint distingui latio ⁊ executio.

¶ Primũ dubiũ est an fiat in tp̄e vel in stanti: ⁊ si in tp̄e breui vel nõ breui: possibile quidem ē ꝙ merita singuloꝝ oĩa singulis inotescãt ita ꝙ sit miraculũ ex parte oñsionis: tñ dimittat̄ vnusqsqꝫ intellectus suo mõ intelligẽdi nāli: ⁊ tũc in tali oñsione reqreret̄ magnũ temp⁹ ad intelligẽdum merita successiue pmo isti⁹ 2° illi⁹ ⁊ sic de singulis. ¶ 2° possibile est ꝙ vnicuiqꝫ manifestet̄ merita vel demerita ꝓpria in spēali. ⁊ merita vel demerita alioꝝ in generali: ⁊ hoc dupliciẽ vl' sic ꝙ singulas psonas ꝯsideret: tñ hanc vt iustã ⁊ premiandã ꝑpẽ merita in generali cõcepta: ⁊ illã vt iniustã ⁊ puniẽdam ꝑpẽ demerita ei⁹ ꝯcepta in gnāli: vel alio modo nõ singulas psonas ꝯcipiẽdo i speciali ⁊ merita eoꝝ in gnāli: sed tã psonas ꝙ merita in gnāli vtpote ꝯcipiẽdo oẽs relictos in terra esse reprobos ⁊ iuste ꝯdẽnãdos. Oẽs aũt raptos xp̄o obuiã in nubib⁹ eē iustos ⁊ premiandos: ⁊ illoꝝ pmũ reqreret magnam successionẽ: qꝛ ꝯsideãtio singillati singulaꝝ personarũ: lꝫ sine ꝯsideratõe singuloꝝ meritoꝝ non posset fieri sbiecto a cõi itellectu creato sine miraculo. ¶ 3°° i gnāli: vel 4° i speciali possibile eēt p potentiã diuinã nõ tm̄ manifestãtē: sꝫ creantem actũ vel act⁹ cognoscendi ⁊ intellectões distictas oim meritoꝝ: ⁊ h° omniũ personaꝝ siẽ in quocũqꝫ itellectu: quia quecũqꝫ nõ repugnãt formaliter ⁊ pñt successiue recipi in aliquo absoluta potẽtia diuina pñt siml' recipi i eodē.

¶ Etsi istud vltimũ ponat̄ tũc illud preãbulũ nõ oportet eē nisi i instãti. sequens s. ipa snia lata si pferatur vocaliter erit i tempore. si tñ mentaliẽ poterit eē in istanti: nõ tantũ quãtũ ad xᵐ pferẽteꝫ sed etiã quãtũ ad illos p quib⁹ vl' ꝯtra q̄s snia pferet̄: qꝛ posset facē eos in istãti ꝯcipē sniam talē vel talem. ¶ De 4° si erit ibi disceptatio vocalis vl' platio sẽtentie vocal' erit in tẽpore. si aũt erit in instanti opꝫ ꝙ vtrunqꝫ sit tm̄ mentale ⁊ eius possibilitas iã dicta ē: vel magis videtur ꝯsonare euãgelio ꝙ disceptatio erit vocal' prolatõ snie siue illa disceptatio manifestetur singul' sbito vel i puo tẽpore vel in magno. ¶ De loco autē dicũt aliqui ꝙ erit in valle iosaphat: ẜm

illud ioel. 3. adducam omnes gētes i valē iosaphat: Sed plane vult apl'us p'a thessa. 4°. Q2 boni rapient obuiā xpo i aera: mali relinquētur i terra: 7 boni nō erūt in valle iosaphat mali forte erūt ibi vel in circuitu in tāto loco quāt' poterit eos capē. forte etiā cōnicit ab aliq̄ q̄ iudex descēdet inferi' in aere in q̄ fuit in trāsfiguratōe vel in q̄ trāsfiguratus est corā apostolis. in q̄ trāsfiguratōe ondit signū glorie future.

Ad primum ar^m sequit ibi: nūc pri ceps mūdi huius eÿcieť foras. p̃riceps. s. diabolus q̄ vsq3 ad aduētum xpi p̃rici pabaƚ mūdo licz tirānice: ǵ iudiciū mūdi qō nūc est ait xp̄s erat ad illā eiectionem q2 sentētiabat ipsū expellēdu3 per passionē christi. ⁋ Ad 2^m de naum: 7 similit ad aug. Et ad rōem sequētez dico q̄ vnusq3q3 inquātū p̄sona priuata iudicaƚ 7 finaliter qñ est in termino vie sibi prefixe: sed inquātū est ps familie deputate. p aula vel familie deputate pro carcere iudicabitur cū alÿs iudicio finali. 7 p idem apparet ad dictū Grego. de 4. ordinibus in iudicio. p̃fecti q̄dē quātū ad disceptatōem p̄cedentē sniam nō iudicabuntur s3 nec ipsi nec alÿ iudicio ptinēte ad eos vt priuatas p̄sonas: sed i eo q̄ dr̄ venite be. p̃ris mei pci. regnu3. Simili' infideles quātū ad disceptationem p̃uiam non iudicabūtur iudicio generali; s3 in illo: Jte maledicti 7c. Et ipsi alÿ quib' p̃lata ē discep° iudicabūtur i cōi vt mēbra carceris 7 tūc accrescet aliqō gaudiu3 vnicuiq3 electo vltra illud qō h̄nt in iudicio particulari: q̄a quilibet gaudebit de integritate sue ciuitatis: 7 accrescet aliqō suppliciū cuilibet dānato vltra suppliciū partiale sibi taxatū: q2 integritas vel repletio carceris: vnūquēq3 incarceratū angustat. ad illud p̄s. Nō resurgēt. ve⁊ ē ad vitā. iuxta illud machabe. dcm̄ de antiocho sibi aūt resurrectio ad vitā non erit: Et hoc appar3 ex eo q̄ s̄bditur: neq3 peccatores in p̃silio iusto⁊. i. de istis consiliū siue accipiatur ibi iusto⁊. i. de iustis cōsiliū q̄ perpetue btificenƚ est dei. siue cōsiliū iusto⁊ quo. s. cōsulūt p̃siliū iustorum eo⁊ in omnib' volūtati diuine cōcordare: 7 i illā concordiam impÿ non resurgunt.

Secūdo quero vt⁊ mūdus sit purgādus p ignem: q̄ non: q2 tūc idem purgaret se quod ē inconueniens. Oppositū in p̄s. Ignis añ ip̄m p̄cedet: 7 adduciƚ in lr̄a.

Respondeo illa p̃flagratio vel purgatio p p̃flagratōem q̄ predicit i multis auctoritatib': 7 p̄cipue 2ª petri. 3. celi ardentes soluenƚ. elemēta vo 7c. multipliciter est possibile deo: q2 omni modo qui non includit p̃tradictōem: sed quis modus sit magis p̃sonus nature ptiu3 vniuersi inquiram'. ⁋ Pōt eē q̄ aliquis ignis sit de nouo creatus. 7 magne vel parue quantitatis. 7 potest esse q̄ sit simul in aliqua tota latitudine 7 spissitudine circa terram: 7 potest esse vtrūq3 illo⁊ primum q̄ ignis sit creatus. 2^m q̄ sit in aliqua determinata parte sup terram: 7 non vbiq3 nisi p motū circa terram. ⁋ De his ǵ duobus. s. p̃ductōne illius ignis: 7 loco productionis vel conseruatōis siue continuatōis inquiraƚ. ⁋ De primo si ponatur creatus oportet ponere q̄ tantundem de alio corpore corruptibili adnihileƚ vel q̄ in tota s̄bstantia corporea corruptibili fiat condensatio correspondens quātitati illi' ignis creati vl' oportet ponē q̄ ille ignis creatus sit simul cū alio corpe. Si etiam ponaƚ generat' 7 p p̃ns ex alio corpore grossiore: quia ignis est subtilissimum corpus inter corpora corruptibilia oportet dicē q̄ aliud corp' corruptibile tātū p̃dēseƚ quātū istō ē rari' corpore ex quo generatur: vl' q̄ p̃portionaƚ

q̄titati eꝝ corpus rarius cōuertatur in dē sius. Si ḡ generaretur ex aere oporterz vl' ꝙ aer in aquā cōuerteretur vel aqua in terrā in tanta proportione que corrñdz loco cōi illius ignis geniti. pz in ex°. Esto enī ꝙ tota spera aeris diuidatur in. io. ꝑtes. ex vna illarū gnātur ignis. ⁊ hz. io. ꝑtes. quaꝝ quelz est eq̄lis illi ex q̄ generetur totus ignis. 9. partes vbi hēbūt locum vel oz duo corpa eē sil'. vel oz illas ꝯdēsari vel alia corpa circūstantia vsqz ad nō repletionē loci. 9. ꝑtiū. Si āt h° fiat per cōuersionē illaꝝ. 9. partiū in aquaz hēbit loca° ignis geniti: ⁊ si nō fiat cōdēsatio alicui° alteri°. qꝛ ille. 9. non gnānt vnā partē aque sed fere. que cū. 9. ꝑtib° ignis prius genitis quarū vna locatur in loco aeris corrupti in ignē iplet totum locū. io. partiū aeris. ⁊ tunc eēt cū incēdio ignis diluuiū aque. lz nō in tāta q̄titate in quāta est incēdiū ignis. aq̄ q̄ppe excederet aquaz preexñtem in. io. parte ad illū ignē nouum genitum.

De secundo

cū ignis nō maneat extra sperā suā nisi in cōtinua gnātiōe ꝫ illud ꝑhi de iuuētute ⁊ senectute sp est i fieri. quō ꝑmaneret in aliqua spera cōpleta circa terrā. quō ēt depuraret cuz depura° nō sit nisi per ꝯsumptionē alicuius ipuritatis. vtpote vapoꝝ vel alioꝝ taliū corpoꝝ mixtoꝝ ex q̄bus est ipuritas aeris. Breuiter ḡ q̄tū ad vtrūqz articulū videtur ꝓbabilius dicē ꝙ sicut ignis pōt extra suā sperā eē in mā aliēa vtpote in corpore ignito vt carbone vel flāma nō ꝙ ibi sit in partib° solidis vere for° ignis nisi ponatur formas specificas distinctas sil' perficere eanđ māz. qđ vī incōueniens. sic vapores exñtes in aere ꝑ iuxtapositionē pñt igniri ⁊ ista igni° successiua nunc illoꝝ vapoꝝ nunc istorum saltē pro toto aere supra posito regioni hītabili hoīum pōt dici illa ꝯflagratio. Et per istud bene depuratur aer. qꝛ illa corpora ignita cōuertuntur stati in verū ⁊ purū aerē in sua regione predominante. ⁊ illo corpe ignito propter qualitates mutuas cōtrarias i ipo .s. ignis ⁊ vaporis modicū resistēte aeri qꝛ quodāmodo agit ad destructionem sui. vapor autē nō ignit° nō sic esset stati cōuertibilis ab igne in purū aerē apparet quō flāma potest ad depurationem aeris grossi. qꝛ per actionē illā preuiam corporis igniti habentis qualitatē igneam in seipsum aqueum ⁊ subtiliter habētis qualitatē aque disponitur a cōtinuitate vt statim cōuertatur in ipsum continēs. ⁊ sic generatur aer purus qui nō sic poterat in seipsum cōuertē illum vaporem manentem grossum.

Ad argumentum

dico ꝙ ignis semper manet in se purus puritate naturali. tuz qꝛ sūme actiuus: ita ꝙ statim cōuerteret ignis in se si q̄d extranee n° ascēderet ad regionē illam. tum qꝛ nihil per actionē corpoꝝ celestium eleuat ad illam regionē ignis vt sic fiat ignis impurus. spāliter autē i° impuritas de fumo sacrificioꝝ oblatorūz idolis. ⁊ de infectione ex peccatis hoīs nō ascēdit ad sperā ignis. qꝛ nec fumus ille nec aliqua infectio quecūqz ex actibus imundis vsqz ad ignē potest ascendere. i° autē depuratio ponitur propter impuritatē aeris cōtractam ex actibus peccati humani. ideo nō sequitur ignez purgare seipsum.

Solet. circa

distantiā istaz quero. ꝑmo vtrum christus i forma humana iudicabit. Qꝛ nō. Judicare nō est nisi potestatē habētis ⁊ dominiū super iudicatum. christ° ꝫm naturā humanam est frater noster ergo nō dominus. Preterea August. libro. 3. ⁊ ponitur in littera super illud Joh. i3. filius quos vult viuificat suscitat corpora nō pater sed filius secundū dispensationē humanitatis in qua est

mior patre. ⁊ post subdit fm autē ꝙ de us est viuificat aias. iudicare autē ma gis pertinet ad aiam ꝙ̄ ad corpus. ĝ il lud nō cōpetit xpo nisi fm ꝙ deus est. ¶ Preterea si in forma humana iudica bit. aut ĝ gliosa: aut nō: si gliosa. sequit duplex incōueniens. p° ꝙ corpus gliosū possit videri oculo corporali. ⁊ hoc nō glioso. q₂ dānati videbūt eū: iuxta illō: Jo. 19. videbunt in quē ꝯpunxerūt. ¶ Ali ud ē icōueniēs. q₂ tūc dānati delectarē tur in visione illius forme gliose. dele ctabile. n. pn̄s ⁊ perceptū a sensu dele ctat. nullā āt ꝺlectationē hēbunt i aspe ctu iudicis. sed dolorē ⁊ tremorē. Sed 2^m videtur eē ꝯ̄ illud Luce. 21. veniet cuꝫ potestate magna ⁊ maiestate. ¶ Oppo^m Jo. 5. ptātē dedit ei iudiciū facē. q₂ fili⁹ hois est. ĝ fm nām humanā data est si bi potestas sic iudicandi. ¶ Pretea iob 36. cā tua. q. ipij iudicata est. Jō iudiciū cāmq₃ suscipias dī xpo. ⁊ p^m nō est verū nisi fm naturā humanam. ĝ.

Hic dicitur ꝙ in for° serui ad hoc rō tal' est. q₂ iudiciū requirit dn̄iuꝫ in iudican te: iuxta illud Ro. 14. tu quis es qui iu dicas seruū alienū. fm hoc ĝ xpo cōpe tit iudicare fm qō h₃ dn̄iuꝫ sup hoies. Est āt dn̄s hoium nō solū rōe creatōis sed ēt rōe redēptionis. vn̄ ro. 14. in hoc .n. xps mortuus est. ⁊ resurrexit vt ⁊ vi uoꝝ ⁊ mortuoꝝ dominet. ergo sibi i i^a natura in qua est redēptor cōgruit au ctoritas iudicandi. ¶ Preterea iudiciuꝫ illud ad hoc ordinat vt aliqui admitta tur ad regnū: aliqui excludant. hec aūt adeptio regni nō cōuenit homini ex sol' bonis creatiōis. q₂ superuenit ipedimē tū ex peccato pmi parentis. qō nisi per meritū redēptionis tolleret nullus ad mitteretur ad regnū illud. ergo incōue niens est vt xps inquantū redēptor illi iudicio fm naturaꝫ humanaꝫ presidat. sicut redēptionis beneficiū fm illā nām fecit. ¶ Hoc ꝯfirmatur per illud act. 10. Cōstitutus est a deo iudex viuorum ⁊ mortuoꝝ. ¶ Et ex hoc deducitur vlteri us. cū per redēptionē generis humani vlr tota natura melioretur: vt habetur coll. p° pacificans per sanguinē crucis eī siue que in celis. siue que in terris sunt. ideo nō solū sup hoies sed super omnē creaturā xps per suā passionē dn̄ium ꝑ meruit. ⁊ ita iudiciariā potestatē. vnde Mat. vlti. data est mihi ois potestas i celo ⁊ in terra. ¶ Additur ꝙ fm diuinita tē nō apparebit oibus in iudicio. q₂ nō posset apparere sine gaudio. nullū autē gaudiū impij tunc habebūt. ¶ Primuꝫ probat: q₂ in delectabili est cōsiderare ꝑ mū illud qō est delectabile ⁊ ratiōꝫ de lectabilitatis. ⁊ sic fm boetiū in lib° de ebdomadibus. id qō est ꝑt aliquid hie preter ipm esse. ipsuꝫ nō esse nihil prei se h₃ admixtū. ita illud qō est delectabi le pōt habē aliquid admixtū pp quod nō apparet delectabile. sed illud qō est rō delectabilitatis nihil habē potest ꝑ pter qō sit indelectabile. vel sit nō dele ctabile. res ĝ que sunt delectabiles per participationē bonitatis que est rō de lectabilitatis pn̄t apprehēse nō delecta re. sed illud qō per eēntiā suā est bōitas impossibile est ꝙ eius essentia apprehē sa nō delectet. ¶ Cōfirmari potest istud per illud: Jo. 12. hec ē vita eterna vt co gnoscant te. ergo in illa visione cōsistit vita eterna. Uita autē eterna sine gau dio haberi nō potest. nullo modo etiā cōcedetur reprobis illud in quo cōsistit vita eterna. ¶ Contra primā cōclōem illius opinionis aliud est dicere christ⁹ i forma humana iudicabit. aliud xpus fm humanitatem iudicabit. vera eniꝫ est ista ꝙ christus in forma humana cre at aias. sed nō ista fm humanitatem creat. imo quicquid fecit verbū exquo naturā humanā nō deposuit hoc fecit in natura humana stringas hoc qō est in natura. ad intellectū eius qō dicitur fm naturam. vbi notatur non tantum

cōcomitantia nature humane ad actū sed causalitas nature humane respectu actus. si pmo modo intelligas qd in natura humana iudicabit nō est questio nisi eadē isti. vtrū quādo iudicabit deponat naturā humanā. g ad hoc vt sit questio oportet q habeat alius intellcs qui magis proprie exprimitur sic: sz naturā humanā iudicabit. sed hoc est fīm loquēdo de iudicante principaliter probatio iudiciū principale sic haberi pōt ex dictis de precedenti questione prima est perfecta ꝛ pma detminatio eius qd est reddendū alicui sm merita. illa perfecta detmina° includit cōpletuz dictamē intellectus q hoc sit reddendū. ꝛ cōpletaz detminationē voluntatis p velle efficax sufficiens ex se ad executionē illius determinati. sed xp̄s sm naturaz humanā nō potest habere tale velle respectu premij reddendi ipsi iudicato. qz nō potest habere imperiū pncipalis efficax coniungendi aliquaz aiam obiecto beatifico. qz sm Aug. de videndo deo in eius potestate est videri si vult vi ꝛc̃.

¶ Ad rationes ad hanc cōclusionē non cōcludunt de principaliter iudicare. qz per actū redēptionis nō meruit pricipale dn̄ium respectu homis. ¶ Probatio. naz inquantū redēptor habuit rationē cause meritorie pro nobis. causa autē q̄ tantū est meritoria nō potest esse principalis. nō eniz causat nisi ab aliqua causa principaliori acceptatur. que propter istud acceptū principaliter causat. ergo esto q trinitati propter redēptionē teneremur tanq̄ do° supremo quodā nouo iure vltra ius dn̄ij qd habet ex creatiōe qd verū essz si tantū bonū essz nobis redēptio vt accepta a trinitate q̄tum creatio. adhuc nō sequitur q xp̄o sz naturaz humanā ratiōe redēptionis obligamur vt supremo do°. ¶ Similr ad scd̄az qz nō introducet inquantū redēptor vt pricipalis introducens. sed tantūmodo vt causa meritoria. ¶ Contra scd̄az conclusionē: absolutū prius naturaliter a°° pōt eē sine ɔtradictione sine eo. visio essentie diuine est absolutū aliquid saltez ab oi respectu ad gaudiū. ꝛ est prius naturaliter illo. nō eni obiectū delectat nisi prius apprehensuz. g sine ɔdictōe posset visio eius eēntie eē in aliquo sine delectatione: nec istud negaret ph̄s nisi qz poneret coniunctionē causaruz in vniuerso simplr necessariaz. ita q sz eū simpliciter nec̄ium est cause pme coagere secūdis sm q pōt eis coagē. coagendo āt nature intellectuali iaz vidēti eēntiam suā q̄tum potest coagē sequitur dlectatio. qz cause proxime illius delectatiōis quantū est ex se nec̄itantur ad illū effectum. sed th̄ologi negant illā ppositiōz q ad qdcūq3 nec̄itatur cā 2ª q̄m est ex se nec̄itatur ꝛ pª. qz negant primaz nec̄io coagē scd̄e q̄tum potest. ¶ Ratio illa n̄ valet. nō. n. probat nisi qz illa ratō delectabilitatis que est bonitas nō possit eē nō delectabilis. sed nō sequit. g nō pōt nō delectare. qz delectabile dicit aliq̄d i se. vel si respectū nō nisi aptitudinalē q̄ nec̄io cōsequit fundamētuz. sed delectare dicit effectū posteriorē ɔtingenti causabilē. maxie ex cōtingenti detminatiōe voluntatis diuine ad coagēdum ipsi delectabili. ¶ Ad illā ɔfirmationē de Jo. 17. rn̄deo sine glosa auctoritatis sz ph̄z 12. metaᶜ. actus intellectus est vita. g actus intelletus eternus est vita eterna. si actu actu si aptitudine aptitudine. nūc aūt visus eēntie diuine si cōcedētur dānatis lz nō eēt eterna actu. tamē aptitudine quantū eēt ex parte actus vel potētie apta eēt vt eēt eterna. ergo vita eterna. sed si ex hoc inferas g beatitudo nō sequit. Immo si tu dicis xp̄m dicē q in hoc est beatitudo vt cognoscant te ꝛc̃. tamē nō accipis textū euangelij. sz quādam glosaz specialiorē intellectus lr̄e. si g vis precise ponderare verbū sine omi glosa: soluo tibi q est vita eterna. si aūt per alias glosas vis arguere q loquat

de beatitudine. ergo licz mihi sic addē glosam non distraherem. vt cognoscāt te amando ⁊ seruiendo.

Ad questionem suppo nēdo ex prima q. de prima ꝙ iudiciū est cōpleta determinaᵒ eius qḋ reddendū est alicui pro meritis. ⁊ illa cōpleta determinatio includit perfectū dictamē intellectus de hoc ⁊ pfectū velle voluntatis ñ qualecūqꝫ sed efficax. sequit̄ ꝙ principaliter iudicare includit principal'r dictāe ⁊ principaliter hēre velle efficax. nihil āt dī principaliter agē aliquid qḋ i agēdo est causa subordinata alicui alt̄i principali. g̊ principal'r iudicare nō cōpetit nisi nature intellectuali. cᵘ intellectus ñ subordinatur alicui alteri in iudicādo: nec eius voluntas subordinatur alicui i volendo. ⁊ hoc efficaciter qḋ potest dici in iperādo ipm volitū. sic ꝙ ad illud iperiū sequat̄ effectus. nūc autē intellēs aīe xpi subordinatur diuine v̄itati in dictando. ⁊ maxime de illis de quibus ñ pōt esse certa dictatio nisi ex regulis determinatis a voluntate diuina contigēter se habente ad eas. cuiusmodi sī oīa que spectant ad beatitudinē ⁊ miseriaz iudicatorū. voluntas etiaz anime ipsiᵘ est subordinata voluntati diuine recte volendo. ⁊ quātūcunqꝫ efficaciter velit aliquid impando illud efficaciter sic ꝙ per suū imperiuz illud eueniat subordinatur necessario voluntati diuine. q̄ȝ illa voluntas anime nō est oipotens. ergo impossibile est christū f̄m naturam humanā principaliter iudicare. ¶ Breuiter enī tota natura creata sil' nō habꝫ efficax imperiū respectu huiᵘ qḋ ē hāc aīam videre deū. Dico efficax ad qḋ imperiū ex suo iperio in se nō ab alia cā sequatur effectus nec illa voluntas christi presumet principal'r impare petrū fore beatū. sed tm̄modo subauctentice ipare tanꝙ illud imperiū fiat efficax ab alio superiore in v̄tute cuius iperat. ¶ Alio modo potest accipi iudicare nō sic oīo principaliter. sed ꝯmissarie vel subautētice excellēter excellentia singulari. q. s. nō posset esse alia auctoritas ꝯmissa superior. ⁊ hoc modo cōcedo ꝙ xp̄us f̄m aīam iudicat q̄ȝ ⁊ si posset pure creature cōmitti ꝙ intellectus eius recte dictaret de retributione ⁊ volūtas recte vellet ⁊ ad rectū velle eius sēp sequeretur euētus ipsius voliti licet nō a se causatᵘ sed a voluntate diuina assistente semp isti volitioni efficaci. tamē nō posset cōmitti pure creature ꝙ omne eius velle impleretur ab eadē persona. q̄ȝ tunc pura creatura esset omnipotēs. ergo sup̄ma cōmissio possibilis est ꝙ nō solū omne determinatū a voluntate infallibiliter eueniat. sed ꝙ ab eadē persona cuius ē illa voluntas eueniat. vt sic persona iᵃ habeat imperiū efficax cuius voluntas creata determinat euentū alicuiᵘ in suo ordine quantū potest. hoc modo volūtas aīe christi determinat subautentice siue cōmissaᵉ tali cōmissione ꝙ licet iᵃ voluntas nō impet p̄ricipal'r sic̄ nec p̄ricipal'r dn̄atur. tn̄ bn̄ impat sicut habēs dn̄ium respectu impati. sed cōmissarie impat. q̄ȝ vt hn̄s dn̄ium s̄bordinatum dn̄io supremo dei. ⁊ adhuc sic iperat ꝙ iperiū eius efficaciā cōpletā hꝫ ab eadē persona. ⁊ si aliā auctoritatē iudicandi tribuat aliq̇s aīe xpi vī blasphemia attribuendo nᵉ create. qḋ ē ppuz creatori Ista āt via sicut nō concedit illi aīe xp̄i oipotentia. ita nō negat ab ea sūmā excellētiā que pōt ꝯpetē creature. Nec auctoritates ille adducte pro pᵃ opi. Ro. 14. vt viuoꝝ ⁊ mōtuoꝝ dn̄et. ⁊ act. 10. iudex viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ ⁊ Mat. vlti. data est mihi oīs p̄tās intelligende sunt de dn̄io vl' auctoritate iudiciaria vl' potestate principali. sed subordinata tam̄ eminētissima que pōt eē sub principali

Ad argumenta ad pᵐ dico ꝙ xp̄s vt homo hꝫ p̄tātē commissariam.

sed non principalē: ꝛ ita ꝯpetit sibi non p̄ncipalit̃ iudicare vt homo. ¶ Ad 2m illud aug. ē dictū p appropriatōem: sicut magister exponit in l̃ra: vel p̄t dici ꝙ viuificatio aīaꝝ soli deo ꝯpetit ꝛ h̄ siue ḋ vita p̄ma q̄ est iustificatio siue de vita pfecta q̄ est btitudo. ¶ Resuscitatio autē corpoꝝ ꝛ iudiciū p̄nt ꝯpetē xp̄o hōi vt imperāti licꝫ iperio sb̄autētico: qꝛ respectu illoꝝ pōt hr̄e dn̄ium min⁹ p̄ncipale saltē accipiēdo resurrectōem ꝓ ill' preābulis q̄ fiunt ministerio angeloꝝ: quia xp̄s hꝫ imperiū efficax respectu ptātis angeloꝝ sil̃r habebit imperiū efficax illius sn̄ie ferēde etiā ip̄e ſm naturaꝫ humanā. ¶ Ad aliud dico ꝙ apparebit in forma gloriosa: qꝛ postq̄ semel glorificatus ē nūq̄ est nō gloriosus: sic postq̄ resurrexit īmortalis. ad ro. Mors illi vltra nō dn̄abitur: ꝛ ita de alijs ptinentibus ad gl'iam corpis: sꝫ si accipias apparē non ꝓ hoc q̄le corp⁹ habebit in se sed q̄le videbit̃ a iudicādis. pōt dici ꝙ a beatis videbit̃ in illa forma gl'osa: iā eni in iudicio bti erūt q̄cunqꝫ electi etiaꝫ in corpe: sed de malis ē difficultas: pōt dici ꝙ vel nō videbūt illā formā gl'osam: imo nullā: ꝛ tūc opōtebit exponē illud videbūt in quē ꝯpunxerūt: vl' videbūt xp̄m in corpe gl'oso: nec ex hoc sequit̃ aliqua delectatio: qꝛ bn̄ possibile ē visionem obiecti ꝯueniētis separi a delectatione: sic tactū ē ꝯtra aliā opinionē: nec ē incōueniēs oculū nō gloriosū vidē corpus gloriosum: de h° in mā de dotibus corpis di. sequēti. ¶ Si cōtra hoc adducas illud esa. 26. Tollas impiū ne videas gloriam dei. ibi est quidā dyalogus int̃ deum ꝛ ꝓpham ꝓpha allegāte contra impiū ꝛ deo r̄ndente ꝓ impio ꝛ istud ē verbū ꝓphe ſm legētes l̃ram sb̄ eodē ab illo loco in terra iustoꝝ videāt. ¶ Alio mō meli⁹ legit̃ vt sit allegatio ꝓphete contra impiū in terra iustoruꝫ iniqua gessit: ꝛ sequtur sb̄ interrogatōe verbum domini ꝛ non videbit gloriaꝫ domini. q. d. non videāt. Rn̄det ꝓpha dn̄e exaltet̃ manus tua vt non videant rn̄det deus: videāt vt ꝯfundantur zelātes ppl'i: ꝛ sicut istud vltimū videant refertur ad visionē eternam: nō tm̄ ad visionē in iudicio: ꝛ tunc illud videāt vt ꝯfundantur nō ptinet ad idem: sꝫ videant supple impij ꝯuersi p miam: ꝛ ex h° ꝯfundant̃ zelātes populi: quia zelo quodam nolūt impijs fieri miam. Si autē accipiatur tm̄modo de visione in iudicio: tūc pōt intelligi ꝙ impij ꝛ tūc nō iustificati videāt gloriā. i. formā corporis xp̄i gl'osaꝫ: ꝛ ꝯfundant̃ qꝛ illa visio magis erit eis ꝯ[illegible]nsibilis ꝛ tristabilis q̄ delectabilis: mēs tamē l̃re magis ē de visione i fōr deitatis q̄ hūanitatis.

Secūdo quero

vtꝝ in iudicio vl' p⁹ cessabat mot⁹ corpoꝝ celestiū: ꝙ nō Gene. p̄mo dr̄ de luminarib⁹. fiant luminaria ꝛc̄. ꝛ sint i tp̄a ꝛ signa ꝛ dies ꝛ āños ꝛ q̄ ad hunc finem vident̃ facta: sꝫ istud hr̄i nō pōt sine motu eoꝝ. ¶ Preterea Gene. 8. cūctis diebus terre estas ꝛ yemps nox ꝛ dies non requiescēt. ¶ Preterea. 9. metaphy. c. 7. sp agit sol ꝛ astra ꝛ totū celum. nō aūt est timēdum ne qn̄ stet: qd̄ timēt q̄ de nā. ꝛ sb̄dit. q. ꝓbatōnem duplicē: neqꝫ laborāt h̄ agentia: ꝛ hāc rōeꝫ magis ptractat. 2° . de ce°. q̄. q. in h° stat nullum agēs cessat mouere nisi in hoc fatigetur. Aliā ꝓbatōem tangit ibi i. 9. non eni ſm potētiam ꝯditiōis inesse ipsis vt corruptibilib⁹ mot⁹ vt sit laboriosa ꝯtinuatio motus. q. minor ē ista. hic mouentia non fatigant̃ ex h° ꝙ sit in eis potētia cōtradictōis: ꝛ adhuc illud suppositum ꝓbat ibi in. 9. Nam materia sb̄stantia ꝛ potentia non actu cā h⁹ sūt s. contradictōnis. ¶ Preterea vniuersuꝫ non erit imperfectius post iudicium q̄ nūc: ergo corpora principalia nō amittent tunc propriam perfectionē aliquā: sed motus est propria perfectio celestiū

corpum. vel requirit ad eorum perfectionem qz si nõ frustra moueret. ¶ Preterea aut motus celi est nãlis: aut violẽtus. nõ violẽtus qz p° de ce. nullũ violentũ ppetuum. sed talis mot⁹ põt eẽ ppetuus si nãl ergo quies opposita est violeta. ꝛ per ꝯns illa nõ erit perpetua. ¶ Opposi^m in lr̃a tunc nõ erit vicissitudo diei ꝛ noctis ꝛ pbat per illud zacha. 14. Erit dies vna que nota est domino: nõ dies neqz nox. ¶ Preterea ysidorus de ordine cãrum li° 4. c. 5. ꝛ ponit in lr̃a p⁹ iudiciũ sui laboris sol mercedẽ suscipiet: ꝛ nõ veniet ad occasum nec sol nec luna sed in ordine q̃ creati sũt stabũt. ne ipij i tormẽtis sbe ira positi fruant luce eorum. vñ abbacuc sol ꝛ luna steterũt i ordie suo h ysidor⁹.

In ista qõne. p° vidẽdũ est qd senserit phs. 2° qd theologi. ¶ De p° satis pz apparet ex intẽtione sua in diuersis locis qz sensit motũ celi perpetuo duraturuz. ¶ Ad hoc ponit vnã rõz. 12 meta^c. talẽ. oẽm sbam ipassibilẽ optimũ sortitã eẽ finẽ oz extimare. nulla erit altera sba ipassibilis prer has q̃ sũt cause actiue latõnũ. Ex hoc arguitur si optim⁹ finis sbe sepate est in cãndo lationẽ alicui⁹ corpis celestis ꝛ nõ põt aliq̃ talis sba carere fine suo. ergo nõ põt nõ mouẽ. ¶ Hãc rõz aliqui nõ intelligentes eã sicut phs q̃ eam facit deridẽt illã. qz ẽt fm ipm. 10. eth. pfectio ipsarũ cõsistit in speculatiõe vitatis. nõ est ergo finis earũ ẽt fm eũ mouere corpus. sicut h videt accipere. ¶ Sed ista instãtia pcedit ex equiuocatione finis. vno. n. mõ est finis perficiẽs. ꝛ sic beatitudo in intellectu vel voluntate intelligẽtie ponit eius finis intra. ꝛ obm̃ illius ponitur finis extra. ꝛ hoc intellexit ipse 10. eth. ꝛ ille finis simplr ẽ finis. ¶ Alio mõ finis dicitur vltimũ ꝯns ex pfectõe rei licz nõ perficiens rẽ. ꝛ hoc modo diceret phs qz nõ solũ ille sbe sunt pfecte in se. sed ex plenitudine perfectionis necesse est qz cõicent illã perfectionẽ alijs. ꝛ ita nõ tantuz primũ finẽ sortientur: sz 2^m. ille scõs haberi nõ potest sine motione alicuius corporis celestis. ꝛ illa ratõ sic intellecta potest sic formari. Substãtia perfectissima nõ caret aliquo qd cõpetit sbe ex perfectione sbe. siue illud sic perfectio eius intrinseca siue cõicatio pfectionis eius extra. sed sbe ex perfectõe sbe cõpetit qz nõ tm̃ in se perficiatur. sz perfectionẽ suã cõicet alij producendo. ergo istud maxime cõpetit sbijs ipassibilibus. sed nõ possunt aliquã sbaz producere nisi mouẽdo celũ hoc presupponit ipse tanqz declaratũ in. 7. ꝯ ydeas plonis ꝛ qz ille sit intellect⁹ Ari. ꝛ phorum accipitur ab Auic. p° meta^c. vbi ipse vlt qz vno modo meta^ca est vtilis alijs sciẽtijs. qz dirigit eas ꝛ regulat quomõ potest ẽt concedi qz dñs sit vtilis seruo. sz eundẽ ibi ecõuerso aũt proprie accipiẽdo vtilitatẽ nõ cõuenit nisi alij ad finẽ: ꝛ sic alie sunt vtiles meta^c. seruus vtilis dño. ergo eodem modo cuz vtilitas sit equiuoca potuit etiã finis equiuocari vt vtilitati pmo modo dicte correspondeat finis terminans nõ cõsũmans vtilitati 2° dicte correspondeat finis perfectionis. vnde nullus phus ponit necessitatẽ agendi extra cõpetere sbijs sepatis qz illa producta perficerent aliquo modo ipsas sbas producẽtes. sed qz ex plenitudine perfectionis illarum sbarum est qz necessario se diffundant ad alias. ¶ 2^a ratio phi talis est qdcunqz permanens ꝛ sempiternũ ad qdcũqz aliud permanens ꝛ sempiternũ semper ꝛ necessario habet eandẽ habitudinẽ. Hoc probatur qz habitudo nõ potest inter aliqua variari nisi ex variatione alterius extremi. extrema sicut extrema sũt sempiterna ꝛ inuariabilia. sed intellia mouens est quedã substantia permanens sempiterna. ꝛ celum similiter. ergo sempiternũ hoc habet eandẽ habitudinem ad illud sicut mouens ad motũ. ¶ Si instes: vbi ergo incipiet difformis habi

tudo sempiterni ad aliquid. ¶ Respon' fm eū prima difformitas est in partib' alicuius sempiterni vniformis fm totū quia eniz mot' ille est vniformis ex vni formi habitudine mobilis ad mouens ideo habz partes nouas difformes ⁊ ex hac difformitate partiū potest vlterius sequi alia difformitas vel varietas i sb'stantijs genitis illo modo. ⁊ sic a causis vniformibus puta intelligentia ⁊ celo ⁊ se. vniformiter adinuicē habētibus cau satur primo aliquid vnifor' constans ex partibus difformibus vt motus ⁊ me' diante illo alia difformitas simplicit.

¶ 3ª ratio: quicquid est in entibus vel ē simplr necessariū in essēdo vel vt i plu ribus vel vt in paucioribus vel ad vtrū libet in celo nihil est ad vtrūlibet nec vt in paucioxib'. qz vtrūqz essz iperfectōis repugnātis tali corpori. nec aliquid est ibi in pluribus. qz tunc quādoqz oppo sitū cōtingeret. licz vt in paucioxib' qd nūquā visum est. nūqz enim euenit op' positum alicuius pertinētis ad motus illos regulares. ergo quicquid est ibi est simplicit necessarium. Theologi cōiter tenēt oppo. pro quo adducunt auctori tates ⁊ ratiōes. auctoritas vna esa. 60. ⁊ ponit in lra. Non erit ibi amplius sol ad lucēdum per diē. ¶ Sed ista auctori tas sicut respōdet magister adducēs hie ro. li. 17. super esa. nō negat solē ⁊ lunā tūc lucere. licz hoc vident verba sonare sed significatur his qui erūt in eterna be atitudine nullum vsum lucis pstare. vn de hiero. solis ac lune n̄ cessabit officiū ⁊ erit ipse dns lumē suis imperpetuuz similiter intelligit illa auctoritas apoc. Ciuitas nō eget sole. ¶ Alia auctoritas adducit apoc. 10. iurauit angelus ⁊c. qz post hoc tēpus amplius nō erit. sed ex' poni posset illud qd nō erit amplius tē pus vt impleat prophia. ¶ Adducit rō talis. motus celorū est tāqz pp finē ppt generationē ⁊ corruptionē. ergo cessāte illa generatiōe frustra erit talis motus

theologi tenet opposm pho

⁊ istud cōfirmat 2° de generatiōe. qz pre ter latiōez diurnā necessaria est latō sol in obliquo circulo vt sit cōtiua genera' tio ⁊ corruptio istorū inferiorū. Et idem phs. 2. phi. sumus ei quodāmodo finis oium. ¶ Sed ad illā ratiōem derideret phus. Nūqz ei aliquid ignobilius ē no' bilioris finis loquēdo de fine perficiēte sed tm̄modo de fine pueniēte seu quali' tercūqz terminātē. ⁊ tūc ex defectu talis finis quē tamē defectū ipse negaret. qa ponit generationē perpetuā sicut ⁊ mo tum celi. ex illo tn̄ defectu si poneret nō sequeret motū celi deficere. sicut nec ex defectu effectus sequit cām deficere ma xime si effectus deficit nō propt defectū huius cause. sed alicuius alterius: sicut oportz thologū dicere qz generatio non deficit propt defectū cause in sua causa' litate sed propt voluntatē diuinā. ¶ Et cū dicit de frustra nullā apparētiā hz. qz nō est aliquid frustra si habz finē pfi ciētē licz nō proueniat vlterius aliquis finis extrinsecus qui nō est perficiēs si cut nec deus fuit frustra ab eterno licz nō creauit illas res extra que sunt finis quodāmodo. illa auctoritas scdi phi. potest exponi finis oium supple genera biliū ⁊ corruptibiliū. qz homo est nobi lissimuz inter illa. ⁊ in hoc quodāmo' do finis perficiens.

Ad qōnem pōt dici qz nec phs probat ne cessario cōclusionē suam nec thologi su am neduz per ratiōz necessariā sed nec per auctoritatē scripture euidentē. ⁊ pz ex dictis quō soluūtur illa que adducū tur pro 2ª via. Ratiōes āt pro via phi soluent postea. ¶ Quid g° pri° pars pba bilius videt probare rōem qz 2ª. ¶ 2ª lz nō expresse hēatur in scriptura mag vi det cōcordare cuz dictis sanctorū ⁊ scri' pture. g° possibilitas vtriusqz partis p' bari pōt. pme facilit ⁊ hoc tn̄ cōiter fm thologos qz fm phos. qz cause ille mo'

uẽtes sic sĩ sufficiẽtes admoduz per tm̃ tps a pn̄ mũdi vsq3 ad iudiciũ ita sĩ potẽtes mouẽ in infinitũ. ṽtus. n. illa infinita primi motoris: sufficit ad mouẽdũ ex se in ordie prime cause. ꝛ alie ṽtutes sufficiũt p istud sempitnũ mouẽ in ṽtute illius. ¶ Possibilitas 2ᵉ partis pbat̃ sz nõ ex cõcessis a phis: sed thologis tm̃. q2 volũtas dei cõtingent̃ se hz ad mouẽ celũ ꝛ nõ mouẽ. Prima cã cõtingent̃ se habẽte ad effectũ effectus est simplr̃ cõtingens ꝛ põt simplr̃ nõ eẽ ex hoc ꝙ iᵃ cã põt in suo ordine simplr̃ nõ causare ꝛ illa nõ cãnte nulla aᵃ causabit. ¶ Preterea arguit̃ ex parte ipsius mobilis. q2 mot᷒ celi nõ est nãlis. nec motus vt probat Auic. 9. metaᶜᵉ. Tũ q2 tũc cũ peruẽniret ad aliud ad qȯ nãliter moueretur nãliter quiescẽt. q2 mot᷒ naturalis ẽ ad quietẽ nãlẽ in illo ad qȯ est mot᷒. ꝛ p cõsequẽs ab illo essz motus violẽt᷒. ꝛ tũc vltra cũ sp est dũ est accessus alicui᷒ ptis ad aliqȯ vbi est recessus altius parti ab eoȯ vbi. imo quelz pars postq̄ trãsiuit illud vbi dũ accedit ad aliud vbi recedit ab iᵒ ẽm diuersas ptes circuli in q̊ mouet̃. seqt̃ ꝙ idẽ moueret̃ nãlr̃ ꝛ violẽter. Nec est violẽt᷒ q2 tũc recessus ab iᵒ essz nãlis. ꝛ tũc vt pᵒ sil̃ nãlis ꝛ violẽtus g̊ ex pte ipsi᷒ mobilis nulla est repugnãtia nec ꝙ mot᷒ cõtinet̃ nec ꝙ finiat̃. ¶ Cõtra scðam viã que ẽ thologoꝝ obijcit̃ sic. Post iudiciũ erit successus in cogitationib᷒ beatoꝝ vel saltez dãnatoꝝ ꝛ ẽt in actib᷒ ymaginatiue. talis successus nõ pt eẽ sine tpe. q2 ẽz Auerro. 4. phi. c. de tpe cõmẽto. 6. siq̄s nõ pcipẽt aliq̄z fluxũ nisi tm̃ in actu ymaginãdi adhuc percipẽt tps. si g̊ tũc tps erit. ꝛ tps ñ poterit eẽ sine motu celi. q2 ẽ passio primi mot᷒. 4. phi. c. de tpe in fine. g̊ ꝛc̃. ¶ Preterea si starẽt corpa celestia hñt imoderatã actionẽ i corpa supposita. q2 accedẽte sole nũc plus gñatur de elĩs superiorib᷒. ꝛ ẽt corrũpit̃ de inferioribus ecõuerso ipso recedẽte: g̊ sole ppetuo stãte sup aliquã partz emispij in illa parte imoderate gñaret̃ plus de igne ꝛ corrũperet̃ de aqua ꝛ tra ꝛ ita in illa regione supposita nõ staret distinct᷒ ordo sperarũ elariũ consilr̃ nec in pte opposita. q2 ibi eẽt opposit᷒ modus gñatiõis ꝛ corruptiõis vel alias eẽnt duo corpa sil̃ vel imoderata: cõdẽsaᵒ idẽ sequeret̃ de mixtis si tñ aliq̃ multa ponerent̃ tũc manẽ. nã corpa celestia stãtia directe sup illaz regionẽ corrũperent illa mixta ꝛ tanȯ oĩa in aliq̃ cõueniẽtia ṽtuti eoꝝ istoꝝ supposita ṽtuti illoꝝ. ¶ Pretea in quolz ordine eẽntiali destructo pᵒ destruit̃ om̃e posteri᷒. 2. metaᶜ. mot᷒ celestis est simplr̃ pm᷒ mot᷒ ex. 8. phi. g̊ illo destructo impossibile est aliquẽ aliũ eẽ. sed tũc possibile est aliquẽ eẽ vtpote motũ localẽ hoium beatoꝝ ꝛ ẽt aliquẽ aliũ motũ in istis inferiorib᷒. si. n. actiuũ approximet̃ passo vtpote ignis alicui cõbustibili nõ est ratio quare nõ posset agere in illud. ꝛ ad hoc est articulus stante celo si applicet̃ ignis stupe nõ poterit cõburere error ẽ. ¶ Preterea. 4. si sol semper staret in opposita parte terre semper esset tenebra. quia cum terra sit corpus opacũ necesse est ꝙ obiecta luminari faciat vltra se pyramidẽ vmbrosam. ¶ Ad primũ dicitur sic ꝙ tẽpus nõ est in motu celi sicͭ vna quantitas in alia quantitate. q2 nõ oportet ponere duas tales quantitates in eodez subiecto permanente. quarum vna sit. q. subiectũ ꝛ alia. q. passio. ergo tempus vltra motũ vt motus includit propriaz successionẽ nõ addit nisi rationem mẽsure formaliter. ꝛ fundamẽtaliter ratõẽs illas que requiruntur ad mẽsurandum que sunt vniformitas siue regularitas ꝛ velocitas quia mensura est quid certissimuz quantuz ad primuz. s. regularitatem vel vniformitatem ꝛ minimuz quantuz ad secũdum. s. velocitatem. tunc autem non manebit aliquis motus velocissimus: vel saltem non vniformis vel regularis. ꝛ ideo tunc in

nullo motu fundabit rō mēsure ad oēz alium motū ⁊ iō tps non erit eo modo quo nūc ponitur passio pmi motus. Si arguat mēsuratū nō potest esse sine mēsura. ¶ Rñō. hoc verum ē de mensura rei inesse quidditatiuo: ⁊ rō est: quia mensuratum tale dependet a mensura tali ex. 5. metaphy. c. de ad aliquid: qa refertur ad ipsum ⁊ nō ecōuerso sic scibile est mēsura scie: quia scia dependet ad ipm. nō est aūt verum de mēsura accidentali q̄ per applicatōem vel coextē sionem mēsurat: sicut vlna mēsurat pānum. pz enim ꝙ quātitas panni nō dependet a quātitate vlne ⁊ hoc solo mō motus pmus acceptus sm suam extensionem successiuā cum relatione mēsuratōnis ad alios motus ē mensura eorum p applicatōem vel coextensionem nō aūt per terminationem dependētie essentialis eoꝝ. ¶ Pro ista rñsione adducitur illud Josue ꝙ ipe pugnauit stāte sole ⁊ luna: ⁊ per consequens toto celo ne illis stantibus ⁊ alijs oibus corpibus motis eēt nimia irregularitas i motu istoꝝ corpoꝝ celestium. ⁊ aug. xi. cōfess. stante celo mouetur rotula figuli. ¶ Cōtra hoc quero. ¶ Ad 2m ista rō nō debet mouere vt ppter talem actionez imoderatam vitādam in elementis ponatur celū non stare: qꝛ tūc erit eadem ratio agendi q̄ ⁊ nūc licet non eque vniformit: ⁊ nūc est eadem rō non i mouēte agendi in iferiora que ⁊ tūc: pmuz pbatur: qꝛ tunc non est ratio agendi ex pte cause particularis nisi quia habet formam sufficiēter actiuam ⁊ passum approximatū: vel si dicas cum hoc aliud agens vniuersale. s. celū volo: nō inquātum motū localit: qꝛ mot' localis non est sibi ratio agendi i suo ordine. nihil eni facit motus localis sm phm. 2°. de generatōne nisi ꝙ adducit generās. hoc ē per ipm sit approximatio agentis habentis vtutem ppriam ad ipm passuz. Sed hec oia. s. pticulare agens hñs virtutem actiuā ppriā: ⁊ approximatō ad passum: ⁊ habitudo siue aspect' ad corpus celeste hñs detminatā vtutem cause supioris pñt tunc poni: qꝛ corpus celeste quiescens eādem vtutem cause superioris hz respettu cause iferioris supposite quā haberet si nō quiescēt: g oia sunt requisita actōez tūc ⁊ nunc ¶ 2m pbatur nā ꝙ modo non sit immoderata actio hoc est vl ex pte causaꝝ pximaꝝ resistentiū sibi mutuo i actōnibus suis etiā p tunc quando vtrūqꝫ ē sufficiēter approximatum passo puta sol hinc: ⁊ saturnus inde ad vnum pugillū terre: ⁊ ista resistentia posset inueniri in vtrisqꝫ quiescentibus sicut motis: vl ista nō destructio ē ex pte totius celi: qꝛ armonia ē in omnib' corporib' celestibus cōparatis ad aliquā ptem actiuoꝝ ⁊ passiuoꝝ ita ꝙ non pmittūt imoderatā cōsumptōez repugnātē perfecto eē elemētoꝝ in suis speris: ⁊ ista cā erit tunc vt nunc: vel si non posset inueniri cā in ipso celo vel in ipis elemētis huius phibitōnis posset poni i volūtate diuina cōseruante ¶ Ad 3m pmitas motus celestis ad alios motus nō est pmitas cause vel alicui' a q̄ depēdēt eēntialit: sed tm̄mō cuiusdā pfectōnis in quibusdā ꝯditōnibus motus q̄ sūt irregularitas ⁊ velocitas. patet enim ꝙ eēntialiter nō dependet actio corporis celestis in aliqd inferius ex motu illi' corporis: qꝛ sm phm 2°. de gnātōne nihil facit latio ad gnātionem nisi qꝛ adducit gnāns: g si sine illo motu generās esset eque approximatum eque ageret ¶ Ad 4m non habetur p incōueniēti de illa piramidi vmbrosa ⁊ ex hoc deridetur ista auctoritas isidori adducta ꝙ sol ⁊ luna stabūt ne dānati sb terra habeant aliqd lumē. non enim sic sūt sb terra sicut aliqui imaginant antipodes. q. in supficie opposita terre nostre habitabili: sed sunt sb terra. i. in centro terre: vel ꝯcauo terre ⁊ sic nō magis haberent lumen si sol circūferret ꝙ

si sol sp staret in vna parte: silr alia ps illius auctoritatis q sol ⁊ luna in ordi ne in q̊ creati non stabūt. vi aūt satis ir ratōabile: tū q₂ ex q̊ recesserūt semel ab illo situ nō redeūt iterꝝ ad eūdem infra spaciuȝ. 36. miliū annoꝝ g̊ oporterȝ iu dicium vsqȝ ad hūc terminum differri post creatōem mūdi qđ non ē pbabile Siliter creata erāt in situ maxime ꝯue nienti noue pductōi reꝝ. stabūt auteȝ i situ maxime ꝯueniēti ꝯseruatōi reꝝ si ne noua productione: ergo non potest iste situs esse ille.

Ad argumēta principalia.

Ad pmum nō est finis pncipalis q sint lu minaria in dies ⁊ annos ⁊c. sed ē sbʼ fine p tpe vite mōrlis hoīm indigentiū tali distinctōe tēpoꝝ. ¶ Per idem 2m cūctis ⁊c. hoc ē cunctis diebus quibus vtil' est semētis ⁊ messibus qđ non ē nisi pro vita mōrli: vel alir cūctis diebus terre. i. cū ctis dieb' vite terrene hōis. ¶ Ad aliud pȝ q illa ꝯclo fuit de intētōe phi sȝ ma le pbat: q₂ agēs non fatigat. agēs enim volūtarie pōt cessare ab agēdo sȝ nō fa tiget in agēdo: vn̄ hic eēt ꝯcedēda q oē agēs qđ in agēdo fatigat qn̄qȝ deficiet: sȝ si nō fatigant nō oȝ q nō deficiat: qa est alia cā deficiendi vel cessandi q fati gatio. illas alias ppositōes de. 9. meta phy. q nō est ibi potētia ꝯdictōis: ⁊ hº quia nulla ē ibi mā si adducātur ad p bandū infatigabilitatē ꝯcedo: sȝ ex infa tigabilitate nō seqtur ppositū. si auteȝ adducant ad pbandum ꝯclusioneȝ pn cipalē nō valēt: q₂ siue sit materia q est ps sbstantie: siue nō saltē mā in poª ad vbi. s. sbm mobile ē ibi ⁊ oportēt pba re q illud non sit de se in poª ꝯdictōis ad motum ⁊ non motū. oppositū eniȝ videtur pbari cū nō habeat i se nisi po tētiā receptiuā mobil' ad motum: ⁊ oīs poª pcisa receptia vi eē ꝯdictōis. ¶ Ad aliud dico q mot' nō ē nisi pfectio ipi' celi fm qd ⁊ talē deficē nō ē incōueniēs maxie cū qes ppetua sit ibi maior pfcio ¶ Et si arguas tūc frustra moueret mō. ¶ Et ptēa mot' se hȝ ad quietē sic poª ad puatōem. ¶ Ad pm celū nō mouet ppt aliquā pfectōem itrisecā ꝯpletiaȝ sui q ꝯsistat i motu vel acqrat p motū: sȝ sta te nō impfectōe celi: q₂ ē impoª ne neu tra ē admouēi ⁊ acqescē pfectio: tn̄ vni uersi p statu isto magis reqrit celū mo ueri ppt statū corpaliū. ¶ Ad 2m accipi endo qetem put pcise dicit carentiam mot' sic ē impfectior: q₂ quātūcūqȝ po sitm̄ illud qđ dicit mot' sit impfectū: tn̄ carētia ei' vt carētia nō ē sic pfecta: sȝ in quiete ē aliqd sbstratū idētitas siue vni tas eēntie: ⁊ istud ē simplr pfecti' q sit il lud positiuū in motu. s. alir ⁊ alir se hr̄e ¶ Ad aliud rn̄det auic q nec ē nālis nec volūtari': sȝ ex pte agētis. volūtari' lȝ tali volūtate q fm ipm ⁊ arist. nccario determinat ad agēdū. ex pte aūt passi po nend' ē neut sic dictū est al's q supficies est i poª neutra ad albedinem: ⁊ vlr qn̄ sbm ad neutrū ꝯriū determinate inclina tur neutꝝ recipit nāliter vel violēter. ē tn̄ in celo qdā habilitas ad motuȝ cir cularē ppt hoc q ipm est figure spice. Sȝ ista habilitas nō sufficit ad natura litatē: sed tm̄modo ad nō violētiam.

¶ Ad rōnes adductas p opinione phi.

¶ Ad pmā theolog' forte hrēt negare ab intelligētia oēm potētiā pductiuaȝ sbe: ⁊ tūc videt difficultas quō istō n̄ ꝯpetēt sibi: ⁊ tn̄ sbe iperfectiori ꝯpetit: ⁊ lȝ i hº nō pficiat sba in se: tn̄ ꝯpetit sbe ppter pfectōem sic argutuȝ est. Si iteꝝ daret pho q ista sba est cōicatiua sui pducen do sbaȝ: nō seqtur g̊ nccario vl' sēpe ine q₂ pductio actual' alti' sbe non est ppt bonū ill' i se sȝ vniuersi: ⁊ bonū vniuer si n̄ reqrit i ifinitū talē pductōȝ: ⁊ h eēt pes figend' theologis: si vellēt arguere p pte sua ex creditis. vl' ex pbabilib' a liqlit fm rōem nāleȝ on̄dēdo q pfectio vniuersi magl reqrat vl' eq ꝯpatiat gnā tōem cessare q ipm ꝯtinuari vltra. ex

hoc nõ habet ꝓpositũ de motu sic rñ
sum fuit ad rõem ꝑ opi. theologoꝝ sꝫ
oportuit oñdere ꝙ pfectio vniuersi ma
gis requirꝫ quietẽ istoꝝ corpoꝝ vel eq̃
pmittit. ¶ Ad 2m oportet negare istaꝫ ꝓ
positõem maiorẽ in agẽte volũtarie: qꝛ
volũtate antiqua ꝛ imutabili pt difform
mit agẽ in passũ antiquum ꝛ eẽ imuta
bile in se: ꝛ tũc ad ꝓbatõem maioris ex
trema isti⁹ noue habitudinis ñ erũt ab
soluta natura agẽtis ꝛ absoluta nã pas
si q̃ sunt vniformia: sꝫ agẽs ꝛ passuꝫ vt
hñs fõrm nouã creatã ab agẽte ꝛ illud
fundamentũ ẽ nouũ ꝛ iõ fũdat nouam
habitudinẽ ad agẽs. ¶ Si q̃ras an istud
nouũ cãtũ aliquã habitudinẽ nouam
passi ad agẽs habeat. ¶ Dico ꝙ nulla ẽ
qꝛ sicut pma nouitas i passo ẽ in habẽ
do hãc formã: ita pma habitudo noua
ei⁹ ad agẽs est ꝑm istã fõrm nouã. ¶ Ad
3m dico ꝙ aliq̃d põt ꝯtigẽ ad vtrũlꝫ ita
ꝙ ex pte ipi⁹ celi nõ ẽ repugnãtia ad h°
qꝛ ẽ de se in potentia ꝯdictõnis: sꝫ cõple
tiue ꝯtingẽtia ad vtrũlibet ẽ ex ꝯtigẽtia
ex pte ipi⁹ cẽ volũtarie mouentis: sic ꝙ
eius voluntas nec necessario determinat
ad mouendum nec ad non mouendũ.

Di. 49.

Post resurre

ctõem vero ꝛc. Primo
q̃ritur vtꝝ btitudo cõsi
stat ꝑ se in operatõne vĩ ꝙ non aug. 13.
de tri. c. 58. post alias diffinitiões repro
batas istã infert. btũs ẽ non est nisi qui
habet oĩa que vult ꝛ nihil male vult: ẽ
btitudo ꝯsistit in habẽdo oĩa bñ volita
multa aũt sũt bñ volita alia ab opatio
ne ẽ ꝛc. ¶ Cõfirmat ꝑ illud boetij. 3°. de
ꝯsolatõne. btitudo est status oim bono
rum aggregatõe perfect⁹: tũc vt pꝫ istõ
nõ ꝯsistit in sola opatõne ẽ ꝛc. ¶ Prete
rea btitudo cõsistit in ꝯiũctõne ad obie
ctũ btificũ: illa ꝯiũctio ẽ relatio opatio
ẽ aliq̃d absolutũ ẽ ꝛc. ¶ Cõfirmat. abso
lutũ sine ꝯdictõe põt manẽ absq̃ respe
ctu fũdato in eo: qꝛ pꝛi⁹ nãlit tali respe
ctu respect⁹ ad obiectuꝫ fũdatur in opa
tõne: ẽ opatio põt manẽ sine tali respe
ctu ad obiectũ: sꝫ sine eo nõ est btitudo
alioquin eẽt btitudo ꝛ nõ in obiecto bti
fico. ¶ Preterea ꝑm phm pmo eth. ad ra
tõem btitudinis: oꝫ ꝙ insit ꝑm vitã pfe
ctam. alioquin felix posset fieri miser.
alioquin etiã btũs nõ hẽt fineꝫ oim de
sideriorꝫ: qꝛ nõ tm̃ recte desideratur ab
aliquo bñ esse: sꝫ in illo bono pmanere
opatõ aũt est trãsiens ꝛ in fieri: ꝛ ita de
ratõe sui non hꝫ ꝙ insit ꝑm vitã pfectã
ẽ ꝛc. ¶ Preterea nullum agens est pfectius
ex hoc ꝙ ꝑ actionem suã aliquid ꝓdu
cit. operãs aũt est aliq̃ modo cã ꝓducẽs
sue opatõis: ẽ nõ est simplr pfectior per
operatõem: est aũt btũs simplr pfectus
ꝑ btitudinẽ: ẽ ꝛc. ¶ Prima ꝓbat: qꝛ effe
ctus nõ est simplr pfectio ipius agentis
cũ agẽs vel sit eque pfectũ puta si ẽ vni
uocũ: vel pfectius illo si ẽ equocũ. ¶ Cõ
firmatur: qꝛ si simplr fit de iperfectiori
pfectius: ẽ simpliciter mutatur: iconue
niẽs ẽ aũt agẽs in eo ꝙ agẽs mutari ex
3°. phi. quia tũc in eo ꝙ in actu eẽt i po
tentia. ¶ Cõfirmat etiã qꝛ btũs nõ est cã
effectiua sue btitudinis: qꝛ tũc btificaret
se. ẽ aũt cã effectiua sue opatõis: ẽ ꝛc.
¶ Preterea habitus ẽ pfectio simplr no
bilior actu. btitudo est pfectio nobilissi
ma: ẽ magis ꝯsistit in habitu q̃ in actu
ꝓbatio pme: tũ qꝛ ꝑm phm. 3°. thopic.
bonũ diuturni⁹ est melius: habit⁹ est bo
nũ diuturni⁹ seu pmanẽtius q̃ act⁹: q̃ꝫ
habitus ẽ de difficili mobil. act⁹ statim
trãsit: tũ qꝛ habitus ẽ aliq̃ causa act⁹ ali
oquin nõ facilius nec pfecti⁹ agẽt habẽs
habitum q̃ nõ hñs: non ẽ aũt cã nisi ef
fectiua pꝫ discurrendo ꝑ causas: ꝛ non
effectiua vniuoca pꝫ: ẽ equoca: ẽ nobi
lior. ¶ Oppositũ pmo eth. felicitas est
operatio optima ꝛc. Jdẽ. 10. eth. specifi
cat hec in q̃ operatõe ꝯsistat deducẽdo
ꝙ dij quos arbitramur felicissimos ex
quo eos oẽs viuere suspicati sunt ꝛ non

dormire: ꝙ operari: q̄re dei opatio bea titudine differēs speculatiua vtiqȝ erit ⁊c. ¶Idem .12. metaphy.c.6. loquēs de intelligere diuino si nō intelligat inquit Quid vtiqȝ insigne erit ei ⁊ venerabile sȝ si habet queadmodū vt sit dormiēs ibidem.c.4.⁊ speculatio delectabilium ⁊ optimū. ⁊ paulo post. vita vtiqȝ existit: eteniȝ intellectus actus vita. intellectus accipit genitiue: ⁊ sbdit. illud autē diuinum .s. actus. actus aūt vita optia ¶Idem .9. metaphi.c.7. actus est simpliciter potentia prior: nō solū tempore ⁊ diffinitōe: sed etiā sba h° est pfectione: q2 3^m membꝝ ꝓbat p hoc ꝙ omnis potentia ē actus gratia sicut inducit ⁊ i naturalib' ⁊ in artificialib': act' aūt est vltimū: nō ergo vlteri'. maxie aūt quādo est operatio ⁊ non factio: vn̄ concludit quare ⁊ felicitas supple ꝯsistit in operatōe. ꝓbat aūt vita nāqȝ qualis quedaȝ est. ¶Preterea. idem 2° de celo ⁊ mūdo ois sbstantia cuius ē operatio: ē ꝓpter operatōem suam. ¶Preterea. aug. primo de doctrina christiana.c.6. sūma merces est vt ipso perfruamur deo .s. sūma aūt merces est beatitudo ꝭm ipm. ipso aūt perfrui ē operatio.

IUxta hoc q̄ritur: vtꝝ btitudo imediatius pficiat essentiam vl' potentiā ipsius beati. ꝙ essentiam ꝓbatio nobiliori pfectiori corrn̄det nobilius pfectibile tanꝙ ꝓprium. btitudo ē nobilissima pfectio. essentia aūt est nobilior ꝙ potentia si differant re: vel saltem ratione: si differant ratione: quia qual' est ordo aliquorum distinctorum realiter talis est ordo eorundem ꝭm ratōem qn̄ distinguunt ratione. prima ꝓpositio licet habeat instantiā de perfectōibus alterius rōnis ꝭm genus: puta de sbstantiali ⁊ accidentali. siquidē pfectio sbstātialis q2 dat esse simplicit. habet ꝓ perfectibile ens in potētia simpliciter. perfectio aūt accidental': q2 dat eē ꝭm quid requirit pfectibile simpl'r ens in actu: tamen de perfectibilibus accidentalibus compatis inter se videtur esse vera cōparando ad perfectibilia receptiua accidentium: quia si imperfectius est capax alicuius accidentis quod maxime perficiat eum accidentaliter superius nō potest summe perfici accidentaliter illa pfectione: nec aliqua nisi excellentiori. ¶Preterea. ꝗcquid ē immediatū susceptiuum alicuius accidentis si posset per se esse: posset p se recipere illud accn̄s: nullū aūt aliud posset recipe nisi mediante illo: ꝗ si potētia anime posset eē separa ab essentia posset recipere btitudinem: ⁊ p ꝯsequēs eēt beata. eētia aūt non sine illa: ⁊ ita natura non itellectual' posset esse beata: quia accidēs: ⁊ natura nō intellectualis licet manēs in se nō possȝ esse beata: q2 carens imediato susceptiuo beatitudinis. saltem istud argumentum vi habē difficultatem ponēdo potētiā aliō re ab essentia. pōt tamē ꝓportionaliter argui de distinctōne rōnis si ponatur ibi talis distinctio. ¶Preterea 3°. natura intellectualis non erit beata nisi per accidens sicut lignum calefacit q2 calidū consequens est inconueniens quia talis perfectio per accidens nō est essentialiter perfectio illius cuius est per accidens: cōsequentia probatur: q̄a ita inesset nature beatificabili beatitudo p accidens per medium aliquod ꝭm vnā opinionem de potentia sicut calere inest ligno calido mediante colore: vel saltem quasi accidentaliter ꝭm aliam opinionem: quia per illud ratōne distictū qō si eēt re aliud eēt vere p accn̄s. ¶Oppositū. beatitudo p se ꝯsistit in operatōne ex auctoritatibus adductis ad oppositum pme questionis. operatio autem immediatius perficit potentiam ꝙ eēntiam: quia non competit operatio eēntie nisi mediāte potētia ex 2°. de anima: ⁊ .9. metaphysice.

Ad istam scđam questionez dicitur ꝙ beatitu-
do principalius perficit eēntiā ꝗ̃ potēti
am: modus ponit iste. beatitudo princi
palius cōsistit in obiecto qđ est beatitu-
do increata inquātum est bonū volun
tatis create. ipsa āt aia vel nā angelica
mediāte volūtate transformat vt ꝯuer
tatur in illud prout possibile est. ⁊ hoc
vi amoris ſm ꝙ vult dyo⁹. q: amor est
virtus transformatiua ⁊ ꝯuersiua amā
tis in amatū. ⁊ hug. super illud calidū
acutū ⁊ sēper feruidū amor vnū te fa-
cere vult cum ipso. s. amato. ⁊ post. di-
lectio ingerit se vt si fieri possit hoc ipz
sic qđ ipse. s. quē amat. ⁊ fit vnio q̊dā°
per viz amoris. vt expelli incipiat ⁊ exi
re a se ⁊ incipiat esse qđ amat. ¶ Ex his
sic vt natura amans exeat a se ⁊ incipi-
at esse qđ amat non potest fieri nisi per
circūincessionē. nō autē anime vel natu
re create illabentis diuinitati. sed poti⁹
econuerso. vt in natura tali nihil appa
reat nisi diuine dispositiones. imo nec
appareat esse aliud ꝗ̃ deus. sicut ferruz
cādens in igne lucet ⁊ ardet vt ignis q̃-
si nō sit nec appareat esse aliud ꝗ̃ ignis
ex hoc modo intelligendi arguitur pro
conclusione cum beatitudo sit per illa-
psum vel circūincessionē obiecti beati-
fici respectu beatificabilis. ⁊ iste illapsus
vel circūincessio potius sit in eēntia ꝗ̃ i
potentijs. nam ex illapsu in eēntiam re-
dundat vel deriuatur in potentias non
autē ecōuerso q: a priori fit deriuatio
vel redundantia in posterius nō ecōuer
so. siue sit ordo rei vel ratiōis. illud aūt
est principalius tale a quo aliud est tale
nō econuerso. ergo ⁊c̄. sequitur ergo ꝓ-
positū. ¶ Preterea ⁊ est quasi idē. in es
sentia principalius habetur deus qui ē
beatitudo per essentiā ꝗ̃ in potentijs. es
sentiā eni perfecit quodāmodo per suā
essentiā. s. per illapsum modo predicto.
potētias autē nō nisi per operatiōes ter
minatas ad ipsā essentiā sub ratione ve
ri ⁊ boni. perficit autē illud pricipalius
qđ per se perficit sub propria rōne ꝗ̃ il
lud qđ terminatiue tm̄ perficit sub rati
one attributali. ¶ Preterea gloria ē gra
tia cōsūmata. gratia autē principaliter
est in essentia aie ⁊ redundat in potētijs
sub ratione habitus virtutis. ergo ⁊c̄.
¶ Preterea iusticia distributiua respicit
dignitatē recipientis ſm proportionez
geometricā vt. s. magis dig̊ plus de bo-
no tribuatur. sed natura intellectualis
est nobilior ⁊ dignior sua potētia re vel
ratione. ergo ⁊c̄. ¶ Et istud coincidit cū
prima ratione ad istā questionē. ¶ Ad-
ditur autē ꝙ perceptio huius perfectio
nis nō cōuenit essentie nisi per potenti-
as. per intellectū quidē ipsā cognoscen
do. per voluntatē tanꝗ̃ ipsā degustādo
dicente hugo. super iā dictum calidum
acutum duo sunt cognitio ⁊ amor. co-
gnitio illuminat. amor tanꝗ̃ refectō sa
tiat. in his beatitudo cōsistit in cog̊scē ⁊
amare bo^{m}. ¶ Pro auctoritatib⁹ phoꝝ
ad oppo^{m} dr̄: ꝙ ſz intētionē ipsoꝝ beati
tudo hois vel angeli nō respicit ipsorū
essentiā. sed tm̄modo potentiā mediāte
operatione. sed hoc dixerūt q: nō vide-
rūt verā beatitudinez. q: v̊a beatitudo
ꝯsistit nō solū in actu voluntatis ⁊ itel-
lect⁹ sed principalius in ipso obō ⁊ h° ꝑ
illapsū vel circūincessionē mō predc̄o.
¶ Cōtra istā p°sic: deus nō aliter se hz i
se nūc ꝗ̃ prius nec aliter illabit̄ huic aie
vel angelo nunc ꝗ̃ prius cōsidrādo ꝑci
se eēntiam hincinde. q: ſz illū illapsum
essētie diuine in essētiā creature est sem-
per vniformitas manēte essē^{a} creature. g̊
si est aliq̃ nouitas in aia beata oz ꝙ hoc
sit per aliquē effectū nouū causatū a đo
in illa essētia. ille effectus dr̄ beatitudo
ei⁹ formalr̄ siue essētialiter ⁊ non potest
eē pricipaliter in essētiam vt distinguit̄
a potētia. q: tūc essz actus primus. per
nullū autē primū actū distinctum a se-
cūdo pōt creatura imediate attingē essē
tiā diuinā. ¶ Cōfirmatur nihil mutat̄

ꝓprie nisi nouum sibi inhereat forma-
liter. beatus alit se habet nunc ꝙ prius
non beatus: ita ꝙ mutatur de miseria i be
atitudinem. essentia aũt diuina p quē-
cunqȝ illapsuȝ non est forma eius: ergo
oportet aliquid aliud sibi ineē ꝙ forma
liter sit btũs. ¶ Preterea. ille illapsus ē p-
or nã quacũqȝ opatõne cum sit ꝑm ali-
quem actum ꝑmum vt argutũ est: ergo
absqȝ ꝯdictõe posset esse sine operatõne
τ per consequēs non operans ſ ſe hñs
vt dormiēs posset eē principaliter bea
tus: qȝ hȝ arist. ꝓ incõuenienti. 12. meta
phy. ¶ Preterea. creatura est beata pro
portionaliter aliquo modo illi modo
ꝙ deus est beatus: sed deꝰ nõ est beatus
precise p hoc ꝙ ē idem sibi: sed p hoc ꝙ
est intelligēs τ volēs se tanꝙ obiectum
alioquin ex hoc ꝙ est beatus nõ posset
inferri ꝙ est intelligēs: qȝ si nõ haberet i
tellectum adhuc esset idem sibi ¶ hoc
breuit sic arguit: si btitudo diuina non
consistit cõpletiue in ydẽtitate beatifica
bili ad obiectũ btificum: ḡ nec btitudo
creature ꝯsistit in aliq̃ idẽtitate vel itra
neitate obiecti beatifici per illapsuȝ: qȝ
si ibi vltra idẽtitatem requiritur opera
tio: multo magis ħ vltra illapsũ. quic-
quid eni hic poneretur ꝑncipaliter bea
titudo τ aliq̃d ibi eminent corñdēs eēt
ꝑncipalit btitudo. isti aũt illapsui ꝙ aĩa
dicitur quasi deifica lõge eminēter cor-
respondet ibi idẽtitas dei. ¶ Que addu
cuntur ꝓ opinione quedã sunt ꝯtra eã
ꝓ ea aũt nulla cogũt: nã ꝑmo modꝰ po
nendi videtur concedē ꝙ iste illapsus sit
ꝑmo in potẽtia τ ita beatitudo ꝑncipa
liter ibi: ꝓbatio antecedentis. dicit eniȝ
ꝙ p amorē ꝙ est vis trãsformatia amãs
incipit exire a se τ eē illud qȝ amat. qȝ
nõ põt fieri nisi p circũincessionem vel
illapsum ex hꝰ sequitur ꝙ p amorē fiat
illa circũincessio vel illapsus amati i a-
manti i amãtē: ꝯstat aũt ꝙ amor vel di
lectio de quibꝰ loquit hugo sũt p se po
tẽtie volũtatis. Istud etiã dictũ exire a
se est metaphoricũ: sic apparet p phm i
politic. li. 2º. c. 3. τ l. 7. c. 5. Nihil enim
minꝰ aliq̃d est id qȝ fuit: qȝ amat aliud
res aũt huꝰ metaphorice τ oim taliuȝ
hec est: acceptãdo vel appreciãdo verꝰ
est amãs amatũ ꝙ ipmmet τ quiescẽdo
in illo: τ hũc itellectũ plane dicit hugo
vbi prius. Qui solũ inqt appetit aut a
mat seipm despicit in ꝯpatõe illiꝰ quod
amat: τ hoc est qȝ dicit aug. 14. de ci.
dei. c. vltimo. ciuitatē dei fecit amor di
vsqȝ ad ꝯtẽptũ sui. s. amantis: ꝓ tãto ḡ
amans exit extra se: qȝ qȝ suũ est puipē
dit in ꝯparatõne amati ita ꝙ magis ap
petit destrui esse suũ ꝙ amati: sed ex hº
non sequitur aliqua circũincessio vel il
lapsus sicut ille arguit ¶ Prima rõ non
cogit: pȝ ex dictis: qȝ ꝓcedit ex ratõne il
lapsus istius. Esto etiã ꝙ i btitudine sit
quidã spẽalis illapsus: iste nõ est eẽntie
diuine in hanc essẽtiam vt eẽntia: ſ est
essentie diuine vt obiecti btifici in hãc
vt attingẽtē ipm vt obiectũ. attingit ãt
ꝑncipalius τ imediatius p potentiã. Qȝ
arguit ibi de redundãtia: ꝙ fit a priori i
posterius non econuerso nõ cogit: quia
nihil ꝓhibet aliquid respectu eiusdem
esse ꝑus τ posterius alio τ alio modo τ
eo modo ꝙ aliq̃d prius ē põt illud qȝ ē
sibi proprium redũdare ab ipso i aliud
quod tali modo ē posteriꝰ: sicut licet eē
redundet in calorem a ſbstantia tñ cale
re ecõuerso conuenit ſbstantie a calore.
¶ Si ergo esset prioritas eẽntie respectu
potẽtie τ hec redũdantia actus ꝑmi pfi
cientis cẽntiam si quis esset fieret in po
tentia: tamen actus secundus qui prio
conuenit potentie redundabit ab ipsa i
essentiam. ¶ Põt ḡ ex hoc argui opposi
tum sic: illud ē ꝑncipalius a quo aliq̃d
redundat in aliud: ſ btitudo redũdat
in essentiam vt essentia ab ipamet vt ē
potẽtia: sicut τ attingē obiectum beati-
ficum tali ordine ꝯpetit eẽntie τ poten
tie. ¶ 2ª ratio non cogit: loquẽdo eni de
perficere formalit hec est falsa eẽntia diuia

p̄ncipalius pficit eēntiā q̄ potētiam: qꝛ deus vt illabens eēntie nō pficit eā fōꝛli ter: ſ; tm̄ ſicut aliq̄ cā extrinſeca. illabēs aūt potētie pficit eā tanq̄ cauſa extrin ſeca vt obiectuȝ: ⁊ pficit eam fōꝛliter p formā cauſatam que ē operatio attigēs ipam vt obiectuȝ. ſi aūt loq̄ris de pficē q̄litercūq; informādo vel aliť vt accipi as q̄ per illapſum veriuſ pficit aīam q̄ potētiam. ſi ꝯcedereť nō ſequiť ꝑpoſitū nam iſtud pficē pertinet ad actū p̄mu; nō eſt g̊ perficere btificum. ¶ Et ſi dicas ſufficit mihi q̄ ſit veri⁹ pficē q̄ aliqđ p ficeret actuſ ſcđi: ex hoc eni; ſequitur q̄ eēntia erit pꝛicipalius pfecta nobilioꝛi pfectōe q̄ potētia: g̊ ⁊ btitudine. vel ali q̄ erit nobilioꝛ pfectō q̄ btitudo. ¶ Rn̄o ſb̄a eſt magis ens q̄cūq; accidēte. 7. me taphy. g̊ eēntia angeli vel aīe eſt ſimpli citer pfectius ſua btitudine inherente q̄ accn̄s eſt: g̊ non ē incōueniēs q̄ aliq̄ pfe ctio q̄ eſt actus p̄mus aīe vel angeli ī eē ſb̄ſtantiali ſit verioꝛ eiuſ pfectio: qꝛ inti mioꝛ ſit etiam i ſe nobilioꝛ pfectio q̄ be atitudo vel aliq̄ ptinēs ad actū ſcđum. btitudo tn̄ eſt nobiliſſima pfectio ſcđa: ſicut dcm̄ eſt in p̄cedēti ſolutōne: ſed q̄ cunq; ſcđa eſt aliq̄ pꝛima ſimpliciter no bilioꝛ in creaturis vbi ſcđa ⁊ p̄ma ſunt re diſticta. ¶ Pōt etiā; negari illa ꝑpoſi tio q̄ deitas p illapſum veri⁹ perficit eſ ſentiam q̄ potētiam: qꝛ illapſus i eſſen tiam vt eſſētia ē quodāmodo gnālis to ti creature l; vnicuiq; ꝑpoꝛtionaliť ſm̄ ſuum gradum entitatiſ: ſ; ille q̄ ē eēntie vt obiecti i potētia ē ſpecial' nature no biliſſime. ē ergo aliq̄s illapſus i potētiā nobilioꝛ illo illapſu q̄ eſt in eēntia; licet ille q̄ eſt in eēntiā ad eē ſit pꝛincipalius eēntie q̄ potentie ſicut ⁊ eſſe. ¶ S; ꝯtra hoc arguiť: qꝛ illapſus eēntie vt obiecti p̄ſupponit illapſum eēntie vt intiman tis ſe eēntie. illud aūt eſt pfecti⁹ a q̄ aliđ dependet non ecōuerſo. ¶ Rn̄o. nō om ne pꝛius gnātōe eſt pri⁹ pfectione, 9. me taphy. iſta aūt p̄ceſſio illapſus p itima tōem ad illapſum in rōne obiecti nō ꝓ batur pꝛioꝛ niſi generatōe: nō eni; ē ne ceſſaria cauſa actiua illi⁹ poſterioꝛis: qꝛ ille ē qn̄ ſcđus hr̄e non pōt ſicut in via. Iſtaꝝ duaꝝ rn̄ſionum ad ſcđam ratio nē p̄ma videtur verioꝛ ⁊ ſatis ſoluit q̄ aliq̄s illapſuſ ſimpliciter pfectioꝛ non ē beatificus. ali⁹ ſimpliciť min⁹ pfectus eſt btificus. exēplū. pfectiſſim⁹ illapſus eſt in naturā humanā vt pſonaliť vnita; v̄bo: nec tamē ille ē foꝛmaliť btificuſ: vt apparet tertio libꝛo diſtin. ſcđa. quam uis iſte doctoꝛ dicat contrarium vt ibi dictum eſt. illapſus autem dei tantum in michaelem: qui eſt ſimpliciter mi nus perfectus eſt ſimpliciter beatifi cus. ¶ Tertia ratio ducitur ad oppoſi tum quia gratia immediate pficit potē tiam: nō eſſentiā ſicut dcm̄ eſt li°. 2°. di. 26. qꝛ foꝛma pficiēs actū vt illimitatu; vel indifferēs ad plura indifferenter pfi cit ip̄m in oꝛdine ad alia plura. ſic ſi ali qua foꝛma pficēt ſolē inquātū eſt illimi tate actiuus reſpectu oīm inferioꝝ idif ferenť ip̄m pficeret in oꝛdine ad vnam actōem ⁊ aliam. gr̄a aūt non pficiť ani mam indifferenť in oꝛdine ad intellecti onem ⁊ volitionē. ſ; ſolūmodo in oꝛdi ne ad volitōem p̄mo: ipſa eni eſt pꝛimo grata ⁊ nulla alia niſi ab ip̄a. Si inſteť maioꝛi ꝑpter illud indifferenter. ſalte; iſta ē vera q̄ foꝛma pficiens actū vt illi mitatū ad plures actōes nō pficit ip̄m pꝛeciſe in oꝛdine ad vnam actionem qꝛ ſtatim ſequiť oppoſitū ſb̄i. ſ. q̄ pfecit il lud vt limitatū ⁊ detminatū ad vnam actionē. gr̄a aūt pꝛeciſe pficit aīam ad i tellectionē ⁊ volitōem ita q̄ intellectio pꝛecedens volitōnem non eſt grata nec meritoꝛia: ſequēs aūt non eſt grata niſi quia eſt imꝑata a volitione grata. ¶ Si inſteť minoꝛi pꝛime ratōnis: qꝛ eēntia n̄ eſt actiua ſ; paſſiua mediantib⁹ iſtis po tentijs. hoc licet ſit falſum ſaltem de vo

nō illapsus dei in essentiam est quodammodo gratia [illegible] totius nature

luntate: vt dcm̄ ē in 2°. li°. di. 25. tñ pōt accipi simil' maior de potentia passiua nulla forma pficit susceptiuū inquātū indifferens ad plura q̄ precise pficit ipm in ordine ad vnū illorū: grā ē hmōi vt prius: imo nullus habitus videt' pficere essentiam nisi vt hz ratōez potentie: tādem stet' in ista ¶ Nulla forma pficit aliquid inquātū illimitatū vel indifferēs ad plura q̄ pcise pficeret ipm si eēt determinatū ad alterū illorū: sed si aia essz tā tū intellectus nō posset pfici grā: q2 nec hēe actum gratum: z si habēt actum. si aūt p impossibile eēt tm̄ voluntas posset perfici grā: q2 si impossibile haberet actum: habēt illū gratum ¶ 4ª rō dicit ad oppositū: q2 cui debetur maius bonum ei reddēdum ē eo modo quo magis pōt sibi eē bonum: sz anime magis pōt eē bonum btitudo si sit in potentia q̄ si esset in essentia imediate: sicut maius bonū est aīe videre deū p intellectū q̄ per eēntiam vt eēntia: q2 videre non est natū esse bonum eius nisi p intellectū sicut nō est natū esse eius bonū hēe obiectum btificum vt btificū nisi p potētiaz attingētem ipm p opationem. q̄ addit ibi q̄ pceptio btitudinis pncipaliter cōpetit potentie videt' ɔcludere oppositū ɔpositi: q2 pceptio obiecti btifici videndo z degustando nō est accidētalis vel adueniēs btitudini: sic dicit hug. in auctoritate quā adducit. in his inquit btitudo ɔsistit in cognoscē z amare bonū ¶ Probat' etiam rōne: q2 miseria eēntialiter includit pceptōem obiecti discōuenientis: loquēdo de miseria cōpleta q̄ ē cū pena. pncipalis eni pena q̄ cōsistit in tristicia vt supra dcm̄ est di. 41. q. i. p se ɔsequitur pceptōem obiecti disconuenientis: g̃ pceptio obiecti ɔuenientis nō sequitur btitudinē: quia tūc beatitudo n̄ eque necessario delectaret sicut miseria cruciet ¶ Quod additur de phis nō videtur probabile contradicere eis in illo primo noto de beatitudine q̄ consistat in operatōne vel non. licet enim errauerint vel potius non attingerint in q̄ obiecto vel magis sb̄ qua rōne sit btitudo tamen istud pmum notū in quo sit perfectio finalis creature rationalis. an: scilicet in potentia vel essentia quorum distinctionem habemus ab eis: an etiam in operatione vel habitu que similiter habemus ab eis non est verisimile eos latuisse.

Ad questionem ergo dico q̄ duplex potest esse intellectus questionis vnus supponendo q̄ alia sit pfectio essentie z alia potētie que illarū sit pncipaliter btitudo: z sic videt' predcā opinio dicē q̄ ille illapsus qui ē in essentia vt essentia qui est quodammodo prior operatione que est pfectio potētie sit pncipaliter beatitudo. scdm̄ hunc intellectum dico: q̄ beatitudo non consistit principaliter in essentia: quia nihil qd̄ perficit essentiam vt essentia est distincta qualitercunqz a potentia potest esse nisi actus primus: z forte nullus habitus. nihil autem tale potest esse principaliter beatitudo: immo contradictionem includit beatitudinē esse sine operatione: non sic actum primum esse sine quocunque actu secundo. ¶ Alius intellectus questionis potest esse talis: ponendo q̄ eadem sit perfectio z vnica essentie z potentie in qua vnica consistit beatitudo: an illa vnica principalius perficiat essentiam vel potentiam: z in primo intellectu fuit comparatō duarum perfectionum perficientium essētiam z potentiam que illarum sit principalior. ¶ In secundo fit comparatio eiusdem perfectionis ad duo susceptiua quod illorum principalius perficiatur illa perfectione. ¶ In illo secundo intellectu videret' diuersimode rn̄dēdū

ꝺm diuersas opiones de potẽtijs. qꝛ si ponant̃ accñtia ipse potẽtie cũ pꝛicipali us sit id per qḋ aliud ⁊ nõ econuerso. ⁊ per qḋ possit accipi equoce ꝓ cã ꝓoꝛe ⁊ remotioꝛe. vel ꝓ cã posterioꝛe ⁊ imedia tioꝛe. pᵒᵒ pꝛicipalius eẽntia perficitur ꝙ queccũqꝫ potẽtia perficiatur. 2ᵒᵒ nõ: qꝛ eẽntia est remotioꝛ cã respectu cuiuscũ qꝫ cuius potentia est cã. sed potẽtia pꝛo pinquioꝛ. qꝛ tñ illaꝫ opinionẽ nõ credo esse veraꝫ sicut dictũ est dis. 16. scdi. nec ẽt clarũ est ꝙ idẽ est pꝛicipaliuſ respectu esse ⁊ cuiuscũqꝫ perfectionis ꝯñtis esse. siquidẽ aliquid potest esse cã alicuius i essendo ⁊ tamẽ illud aliud per nullã ali am cãm recipit. imo si essꝫ incausatum reciperet sicut deus est cã trianguli in es sendo. tamẽ si triangulus essꝫ incausatꝰ seipso habere tres ⁊c̃. ⁊ hoc maxime ve rum est vbi nõ est pꝛocessus in eodẽ oꝛ dine. puta si vnũ sit pꝛius in oꝛdine acti ui ⁊ postea scdm est pꝛius tertio in oꝛdi ne passiui. in eodẽ etiã oꝛdine nõ tenet nisi sit pꝛioꝛitas essentialis. sic intelligẽ do ꝙ incõpossibile sit ꝙ scdm sit pꝛius ad tertiũ nisi pꝛimũ sit pꝛius ad scdm ⁊ ad tertiuꝫ sicut in causis efficientibꝰ. pꝫ vbi posterioꝛ potest efficere sine pꝛioꝛe qꝛ pꝛioꝛ nõ essꝫ essentialiter vel necio ꝓ oꝛ. in pꝛoposito autẽ in ratõe receptiui nõ fit talis pꝛioꝛitas eẽntialis in recipiẽ do eẽntie ad potentiã. qꝛ si imediatũ re ceptiuuꝫ posset per se esse sine mediato posset per se recipere illo nõ recipiente. nec mediate nec imediate. ypothesis ãt est necessaria supponẽdo illã ypothesiꝫ necessariã multis ꝙ distinctoꝛũ in enti tate absoluta alterutrũ potest eẽ absqꝫ cõtradictione sine altero. videtur ergo ꝙ si illa opio essꝫ pꝛobabilis nullo tam̃ modo essꝫ concedendũ ꝙ essentia pꝛin cipalius recipit operationẽ ꝙ̃ potentia

¶ His g̊ ⁊ alijs opionibus de potentijs pꝛetermissis ⁊ equiuocationibus eiꝰ qḋ est pꝛicipaliꝰ. dico ꝙ illud simplr̃ est pꝛi cipaliꝰ respectu. a. qḋ quocũqꝫ alio. per possibile vel ipossibile circũscripto eoḋ mõ se hz̃et ad. a. nihil autẽ aliḋ ipso cir cũscripto sic se hz̃et ad. a. Ista rõ ꝓbat̃ ex rõe ꝓmitatis. qꝛ ꝓᵐ ad aliq̃d est q̊ cir cũscripto nihil est tale ad aliud. quolꝫ ãt alio circũscripto ipm eoḋ ᵒ se hꝫ ad il lud. ⁊ ꝓᵐ simplr̃ ẽ pꝛincipaliuſ simpliciṫ hac pꝛo maioꝛe declarata. nunc ãt siue potẽtia sit perfectio vnitiue contẽta i es sentia. siue sit pars cẽntialis ipsiꝰ eẽntie siue aliter sic vel sic se hẽat ꝺm diuersaſ opiones. eẽntia nõ reciperet beatitudieꝫ circũscripta potẽtia per possibile vel im possibile. eẽntia autẽ circũscripta ꝑ pos sibile vel ipossibile potẽtia reciperet eã g̊ eo mõ quo est ibi possibilis ꝓncipali tas re vel rõe potẽtia pꝛincipalius reci pit. ⁊ per ꝯñs beatitudo eã pꝛius ꝑficit. mioꝛ pꝛobatur ex pꝛecedenti solutione qꝛ beatitudo consistit in operatiõe ꝺm illã opionem. operatio autẽ perficeret potẽtiam si sola eẽt sine essentia. essenti am autẽ nullo modo si sola essꝫ sine po tentia. ¶ Si isti pꝛobationi minoꝛis in stetur per hoc ꝙ nullũ accidens perficit aliud accidẽs. sed solum substantiam. lꝫ vnuꝫ accidens pꝛius ꝙ̃ aliud. iuxta illḋ Aristo. 4. metaphysice. nõ eni accidẽs accidenti accidit. nisi qꝛ ambo eideꝫ ac cidunt ⁊ post. nihil eniꝫ hoc magis illi ꝙ̃ illud accidat huic. Si ergo potenᵃ est accidens essentie qũocunqꝫ per possibi le vel impossibile essꝫ sine essentia non posset recipere accidens. essentia autem posset recipere accidens mediatum siue posterius licet nõ reciperet pꝛius. quia ipsa est receptiua vtriusqꝫ etiam imedi ate in ratione subiecti. ¶ Huius instan tie vt dixi minoꝛem. s. ꝙ potentia sit ac cidens non reputo veram. esto tamẽ sꝫ maioꝛ est falsa. sicut dictum est libꝛo. 3. distin. 9. q. 2. ⁊ patet per Auic. 2. meta physice ꝙ velox ⁊ tardum sunt passio nes motus. ⁊ curuũ ⁊ rectum passiões lince. ⁊ per rationẽ. qꝛ quicquid ꝑ se 2ᵒ mõ cõuenit alicui ẽ accidens eiꝰ. naꝫ in

illo modo subiectũ ponit̃ in diffinitõne predicati tanq̃ additũ qd nõ cõpetit respectu accidẽtis nisi de sbiecto suo. multa aũt sunt accidẽtia que per se secundo mõ insunt accidẽtibus ⁊ nulli substãtie. sicut patet de omnibus passionib⁹ scientiarũ mathematicarũ. quarũ nulla ẽ de substãtia aliq ut de pmo subiecto. ¶ Qz aũt adducũt textũ Aristotelis necesse ẽ exponi. quia si precise intelligat. qz duo accidẽtia accidunt eidem subiecto. ideo vnum accidit alteri. sequit̃ q ita superficies accidet albedini sicut albedo superficiei Idem sequit̃ ex secũda auctẽ nihil mai⁹ hoc illi accidit q̃ illud huic. ¶ Est g̃ intellectus eius nõ de accidẽtibus ordinatis quorũ alterũ est ratio recipiendi alterũ sed de accidẽtibus dispatis de q̃bus exẽplificat: ut albũ ⁊ musicũ. Istud aũt sufficit ad ꝓpositũ suũ ibi uolentis q non põt esse ꝓcessus in infinitũ in pdicationibus p accidens. sicut exposui alibi intentionem eius.

Ad argumẽta ¶ Ad pmũz maior posset concedi de pfectibilibus ⁊ pfectõib⁹ eiusdẽ ordinis. nõ aũt compando pfectibile a pfectõe vni⁹ ordinis ad pfectibile pfectione alterius ordinis. ⁊ intelligo h pfectiones alterius ordinis actũ primuz ⁊ actũ secundũ. ⁊ sic inferẽdo nõ sequit̃ nisi q essentia si habeat aliquaz pfectionem que sit actus primus illa erit pfectior quacũq pfectione que est actus secũdus. beatitudo aũt nõ est simplicit̃ nobilissima pfectio sed nobilissima int̃ actus secundos. ¶ Aliter ⁊ quasi redit in idem q simplicit̃ nobiliori pfectibili corrñdet nobilior pfectio. verũ est in illo ordine pfectionũ que respiciũt illud pfectibile. beatitudo aũt nõ respicit eẽntiã ut essentia est p primo pfectibili. si aũt cõpares ordinẽ pfectionũ ad ordinẽ pfectibiliũ. Cõcedo q pfectibili simplicit̃ nobiliori correspondet pfectio simplicit̃ nobilior intrinseca uel extrinseca. sed determinate de extrinseca nõ oportet concedere si istud sub ea rõne sub q̃ est nobilissimuz pfectibile nõ est capax pfectiõis accñtal sicut est in ꝓposito etiaz de pfectione accidentali que est habitus que nõ pficit essentiã ut essentia est. ⁊ multo magis d̃ pfectione accidentali q̃ est opatio. ¶ Ad 2m concedo q si potẽtia posset p se esse posset pfici ab opatione ⁊ eẽntia nõ posset pfici sine potẽtia. ⁊ ideo argumentũ bene cõcludit cõtra eos qui dicũt potentiam esse aliud realiter ab eẽntia. ad nos aũt nihil qui dicimus q idẽ re sub vna ratione est essentia ⁊ habet pfectõnes q̃ sũt actus pmi. sub alia ratione est potẽtia ⁊ hz pfectiones que sũt actus secũdi nec dico illas rõnes alias esse causatas. tñ per actũ intellectus: sed ex natura rei sicut dictũ est in qõne de potentijs anie. ¶ Ad 3m dico q nõ est incõueniens cõcedere naturã intellectualẽ beatificari per accidẽs. hoc ẽ nõ primo siue nõ imediate. ⁊ hoc loquẽdo de primitate siue imediatione p rõnem. licet sit incõueniens dicere q beatificet̃ p accidẽs loquẽdo d̃ accidente reali aliq̃ mediante. ¶ Contra istas rñsiones. non minus nobilis est rõ ẽm quã deus est beatus. q̃ ista ẽm quã beatificat. beatificat aũt sub rõne eẽntie g̃ sub nulla rõne min⁹ nobili beatificat rõ potẽtie est min⁹ nobilis. ¶ R°. loquẽdo de rõne fundamẽtali ẽm quã beatificat. verũ est q illa nõ est minus nobilis rõne fũdamẽtali ⁊ formali ẽm quã beatificat. loquẽdo aũt de rõne formali ꝓxima ẽm quã beatificat̃ ⁊ formali scdm quã beatificat que ẽm aliq̃s est rõ veri ⁊ boni adh nõ est maior nobilitas hinc q̃ inde. sed ponẽdo tertio mõ q ẽm rõnem essentie beatificet obiectiue. nõ tñ fundamẽtaliter sed formalit̃. beatificet̃ aũt imediate ẽm rõnez intellectus ⁊ volũtatis. cõsequẽs est dicere q ẽm rõnez nobiliorez imediate beatificet quã imediate sit beatus. nec hoc est incõueniens q aliquid scdm rõnem minus nobilem

nõ q si põ posset p se eẽ posset pfici ab opatõe et eẽntia nõ posset pfici sine potẽtia

recipiat perfectionem secundam quam sit perfectum perfectione prima.

Ad primã questio

nem. primo de re. secundo de nomine. de re sit hec prima cõclusio. inter omia nature itellectuali appetibilia aliquod essentialiter ⁊ simpliciter est supremum ¶ Hoc probat᷑. quia si in appetibilibus est ordo essentialis ⁊ in tali ordine non est ire in infinitũ. ut probatũ est li. ṗmo di. 2. q. i. g̊ propositũ habet᷑ si nõ est ibi ordo essentialis iterũ habet᷑ propositũ. quia quodcũqꝫ datũ est essentialiter supremũ: sic ꝙ nihil est eo essentialiter superius. sed ista ypothesis est falsa. quia ut ostensum est ibi nullus ꝓcessus in ordinatis accidentalit᷑ põt ꝓcedere in infinitum uel ꝑ cõtinuã diuersitatẽ nisi in uirtute alicuius essentialiter supioris tota illa diuersitate. ¶ Et sequit᷑ correlariũ ꝙ illud est infinitum. quia cuicunqꝫ nõ repugnat infinitas illud nõ est simplicit᷑ supremũ nisi sit formaliter infinitũ. appetibili uel volibili nõ repugnat infinitas cũ illud uel sit ꝑfectio simpliciter ul᷑ cõcomitet᷑ conuertibiliter aliquã perfectionem simpliciter. quia competit toti enti. ⁊ quodcunqꝫ tale est ꝑfectio simpliciter. perfectioni autẽ simpliciter nõ repugnat infinitas. quia tũc in aliquo puta simpliciter infinito esset simpliciter melius nõ ipm ꝙ ipm. qđ est contra rationem ꝑfectionis simplicit᷑. pꝫ. mono. 14. ⁊ 15. ¶ Ex isto aũt correlario põt ecõuerso inferri cõclusio prima. quia si aliquod appetibile uel uolibile potest esse infinitum: ⁊ infinitũ non potest excedi. ergo aliquod potest esse volibile simpliciter supremũ. ⁊ si potest esse ergo est. qꝛ si nõ esset ⁊ posset eẽ. nõ posset esse nisi ab alio in essentia. ⁊ ita nõ esset simpliciter supremũ in aliqua ꝑfectione simpliciter. secunda cõclusio supremũ appetibile uel uolibile ⁊ solũ illud cuilibet nature intellectuali simpliciter propter se est volendũ. ¶ Expono q̄d est simplicit᷑ ꝓpter se volendũ. s. cui repugnat ex natura eius ꝙ sit ꝓpter aliud volendũ. vnđ si appetitus sensitiuus aliq̄d appetit ꝓpter se ita ut nõ ꝓpter aliud hoc est ſm q̄d. qꝛ ex impꝑfectone potẽtie nõ potent᷑ illud appetere ꝓpt᷑ aliud. nõ aũt ex ꝑfectione obiecti cui repugnet appeti ꝓpt᷑ aliud. ¶ Aliud expono. cuicũqꝫ nature intellectuali eẽ volendũ ⁊ cuicũqꝫ volũtati ad ꝓpositũ ꝯuertunt᷑. qꝛ hñe volũtatẽ ⁊ eẽ naturã intellectualẽ ꝯuertunt᷑. ¶ Ad ꝓbationẽ g̊ hui᷒ 2ᵉ cõclusionis arguo sic. cuicũqꝫ supmũ uolibile est obm̃ volibile ei illud solũ est simplicit᷑ ꝓpt᷑ se volendũ. sꝫ cuicũqꝫ volũtati supmũ uolibile ⁊ obm̃ volibile. g̊ ⁊c̃. maior ꝓbat᷑ qꝛ int᷑ volibilia aliq̄d ẽ ꝓpt᷑ se volendũ qꝛ si q̄libet ꝓpter aliud erit ꝓcessus in infinitũ: nullũ etiã erit supmuꝫ. qꝛ ꝓpt᷑ aliud volendũ min᷒ ẽ volendũ ꝙ illud ꝓpter qđ volendũ. ex ṗmo posteriorũ. g̊ si aliq̄d ẽ simplicit᷑ supmũ volendũ ex ṗma illud est simpl᷑r ꝓpt᷑ se volendũ. loquẽdo ex ꝑte obiectoꝝ. ⁊ ex h̄ sequit᷑ ꝙ cuilibet sit ꝓpt᷑ se volendũ cui illud est obm̃ volibile. qꝛ uel nulli uel oi uel alicui. nõ ṗmũ ex ꝓbato nec 3ᵐ. qꝛ nõ est maior rõ q̄re alicui magis ꝙ aliĳ. ¶ Probat᷑ etiã idẽ a posteriori. qꝛ ⁊si in ꝑtãte volentis sit velle h̄ uel illud. nõ tñ est in ꝑtãte ei᷒ q̄d sit volenduꝫ: ⁊ maxie q̄d sit sũme volendũ. h̄ eni p̄cedit omnẽ determinationẽ cuiuscũqꝫ volũtatꝭ. g̊ ad qđcũqꝫ cõpet᷑ semꝑ remanet illud ꝓpter se volendũ ⁊ hinc ẽ ꝙ ẽ huic volendũ. qꝛ huic volibile. ¶ Breuit᷑ etiã ꝓbat᷑ istud applicãdo ad voluntatẽ sicut ⁊ de volẽdo in se. qꝛ cuilibet volũtati ẽ aliq̄d volendũ cũ q̄libet volũtas possit aliq̄d recte velle ⁊ nõ nisi sibi uolenduꝫ. ⁊ nulla põt aliq̄d sibi volẽdũ uelle ꝓpter aliud ⁊ aliud. ⁊ sic in infinitũ. ¶ Probat᷑ etiaꝫ illud de p̄cisione. s. ꝙ solũ illud sit respecu voluntatis ꝓpter se volenduꝫ. quia nulli alteri repugnat ꝙ propt᷑ aliud ap-

petat cū non sit simpliciū supmū appeti
bile. ⁊ minus bonuz possit recte appeti
ꝓpter maius bonuz. minor ꝓbat. q2 q̄
cunqȝ volūtas respicit ꝓ obiecto volibi
le sʒ rōne cōissima. q2 ē potētia imālis.
⁊ p ꝯñs respiciēs totū ens uel aliqd eq
lis ambitus cū ente. ¶ 3ª cōclusio nulla
nā intellectualis ultimate ⁊ cōplete pfi
citur nisi hñdo supmuz appetibile. ⁊ h
pfecte ſm modū possibilē sibi hñdi illō
hoc ꝓbat ex secunda. q2 nā intellectual
nata ē ultimate ⁊ maxime pfici ⁊ in eo
solo qō est sibi propter se volendū. g̃ nō
pōt ultimate pfici nisi illo habito sicut
est possibile ab ea haberi. ꝓbat etiā con
clusio tertia. quia eo nō habito manet
natura volitiua impfecta. ¶ 3ª ꝓbat cō
clusio ex medio vniuersaliori. quia i hñ
tibus quecunqȝ appetitū siue aialē siue
etiā naturalē nō habet ultimata pfectio
nisi habito eo qō tali appetitu propter
se appetit. vnde impfectionez aliquā hʒ
graue extra centrū: ⁊ appetitus sensitiu'
carens sūmo cōueniēte. ¶ Intelligendu
tñ circa istā conclusionē q in entibus est
aliqua pfectio prima. aliqua secūda uel
quasi secūda. prima est quādo nihil de
ficit pertinens ad primū esse rei. s. essen
tiale. secunda quādo nihil deficit perti
nens ad esse secundū. hec etiā pfectio se
cunda quedā est intrinseca nec cōiungit
cū pfectiuo extrinseco. quedā aūt sic est
intrinseca q in hoc pficit q2 cōiungit p
fectiuo extrinseco: nec mirū q aliqd pfi
ciatur in extrinseco. q2 attingēdo extrin
secū ⁊ maxiē si est pfectius se hʒ ulterio
rem pfectionē q posset hr̄e in se ⁊ ad se
isto enim mō ignobiliora pficiunt in no
bilioribus. nō essendo illa realit nec ha
benda illa formalit inherētia sed attin
gendo illa. ⁊ sic hñdo mō sibi possibili
hñdi. vñ cui' appetit' est respectu igno
bilioris q sit natura ipsa illud nō pficit
in extriseco nisi ſm qd. in nobiliori etiā
licet sit aliqua pfectio appetētis ignobi
lioris. nō tamē supma extrinseca. si aūt
in aliqua natura pficiat in nobiliori se
nō supma necesse ē dare aliquā naturā
que imediate pficiat non nisi in supmo
pfectiuo extrinseco. quia nō est ꝓcessus
in infinitū in pfectibilib' ⁊ pfectionibus
supma g̃ saltē pfectibilis natura nō pfi
cit nisi in supmo pfectiuo extrinseco. to
ta aūt natura intellectualis est ſm illaz
rōnem suprema: sicut pȝ ex secūda ꝯclu
sione. nec oportȝ ſm ordinē naturaꝝ eē
pfectiua extrinseca cōpletiue pficientia.
sed sufficit q pfectiones intrinsece secun
de coniungentes cū pfectiuo extrinseco
correspondeant gradib' pfectionū pma
rum. licet aūt in substantijs pfectio pri
ma sit simpliciter nobilior quacunqȝ p
fectione secunda intrinseca. tamē nō est
ultimata pfectio. q2 ipsa habita adhuc
expectat ⁊ appetitur ulterior perfectio.
secunda etiā ⁊ si non in se formaliter: ta
men ut imediatius coniungit pfectiori
est quodāmodo appetibilior pfectio p
fectione prima inquantum est immedia
tum aliquid appetibile extrinsecuz qō
magis appetit q esse propriū intrinsecū
specialiter tamē istud est uerū de uolun
tate. quia quicunqȝ alius appetitus ap
petit extrinsecū ꝓpter naturā cuius est
appetit'. ideo nō coniūgit alicui simplr
appetibiliori q sit esse nature cuius est.
voluntas aūt amat aliquid nobilius se
⁊ plus q naturā cuius est. ⁊ ideo cōiun
git appetibiliori ⁊ in se ⁊ sibi q sit natu
ra cuius est. ¶ Ista ergo cōclusio saltē de
voluntate non tantum uera est quan
tum ad hoc quod dicit ultimate perfici
sed etiam perfectione maxime appetibi
li perfici ⁊ perfectione etiaz maxime lo
quendo de extrinseco perfectiuo ⁊ par
ticipatiue de intrinseco inquantum con
iungit illi extrinseco. ¶ Sicut perfectuz
distinguit ita ⁊ bonū. vnō licet qōcūqȝ
ens sua entitate sit bonū bonitate pma.
nō tñ bonitate secunda. ⁊ de ista pcipue
videt boeti' tangē in libello suo ō ebdo
madibus ubi vult q bonitas sit accidēs

⁊ ꝙ res non in eo ꝙ sunt: bone sūt. Istā aūt secundā bonitatē sic signans exprimimus huic rei bene est. vnde iuxta tertiam ꝯclusionē ptȝ ista ꝙ nulli uolūtati ultimate ⁊ cōplete bñ ē nisi habito illo qḋ est sibi ꝑpter se volenḋ ⁊ ħ ꝑfectōne eo mō quo possibile est haberi.

De secundo scilicet de nomine beatitudinis ħ supponit notū apḋ phos loquētes de ea ꝙ beatitudo est bonū sufficiēs excludens. s. defectū uel indigentiā ē bonum ꝑfectū uel cōpletū excludens imꝑfectionē seu diminutionē est bonū ultimatū excludens tendentiā ⁊ ordinabilitatem ad aliud cōpleti⁹ bonū. est bonuȝ q̄ habito cōplete bñ est hñti. ħ mō miseria cōpleta est indigētia firmata. est etiā carētia ꝑfectōis secūde. ⁊ in hoc diminutio boni secūdi. ⁊ etiā exclusio illius qḋ propter se amaret̄ si haberet̄ tandē misero cōplete male est. licet aūt sufficientia ꝑfectio cōpletio ⁊ bonitas possint pertinere ad entitatē primā rei uel secundaȝ. possint etiā includere tam illa que pertinent ad entitatē primā uel secundā. tam̄ quia sufficiēs ē alicui sufficiēs ac ꝑpter hoc ꝓsupponit illud cui sufficiat: cōpletio etiā cōplet illud qḋ iam ꝓcessit qḋ sine eo esset q̄si uacuū seu nō plenū. perfectuȝ etiā excludit defectū qui est carētia eius qḋ natū est inesse. bene est etiaȝ nō cōuenit alicui nisi iam existēti ꝑ aliquid quasi supadditū. ideo hec omnia magi ꝑtinent ad ꝑfectionē secundā q̄ primā. quia etiā ultimate ⁊ cōplete nō ꝑficitur aliquid nisi extrinseco ꝑfectiuo qḋ natū est sic ꝑfici. ideo hec magis ꝑtinēt ad ꝑfectionē secundā inquantū cōiungit cuȝ perfectiuo extrinseco. ¶ Ex his posset distingui beatitudo ī simpliciter ⁊ ꝓm q̄d. ut illa sit simplicit̄ beatitudo que est ꝑfectio secūda imediate cōiungens obiecto siue extrīseco ꝑfectiuo nobilissimo. ꝓm quid aūt cōiungēs obiecto minus nobili ꝑfectiuo. ⁊ siquidē nobiliori ipsa nā q̄ cōiungit̄ magis accedit ad rationē beatitudinis simplicit̄. si aūt min⁹ nobili magis recedit ab ea. ¶ Posset etiā distingui aliter hoc nomē beatitudo. quia potest accipi ꝑ cōiunctōe ad ꝑfectiuū extrinsecum. uel pro fundamēto proximo illius cōiunctionis. siquidē a relationib⁹ possent fieri plurime denomiatiōes ordine quodam. ⁊ abstractiones ab illis denominatis.

Ad questionem ergo dico ꝙ beatitudo cōsistit in operatōe uel eēntialiter si beatitudo accipiat̄ ꝑ ꝑfectiōe que est rō cōiunctionis ad obiectū beatificū uel proxime fundamētalit̄ si beatitudo accipiat̄ ꝑ ipsa cōiunctiōe. ita ꝙ excepta relatione ad obiectū beatificuȝ ultimata ꝑfectio intrinseca beati ⁊ prima obiecto beatifico est opatio. ¶ Hoc ꝓbat̄ quia nulla ꝑfectio intrinseca beati est beatitudo nisi ꝑ quanto imediate cōiungit ꝑfectiuo extrinseco qḋ est obiectum beatificū. sed excepta relatōe imediatissimū cōiungens est operatio. ergo ⁊c. maior patet ex ꝑmo articulo. quia non pōt alicui esse cōplete ⁊ ultimate bñ nisi habendo illud qḋ est sūme volendum. illud est ꝑfectiuū extrinsecū uel quasi extrinsecū. quasi dico ꝑ deo ubi obiectuȝ beatificū est idem cū ipso beato. nō aūt habet̄ ꝑfectissime illud sūme uolenduȝ nisi imediate cōiungat̄ illi. beatū esse est sūme sibi bene esse. ex secūdo articulo. ergo nullius beatitudo consistit in aliq̄ nisi quo perfectius ⁊ imediatius ꝯiūgit̄ illi sūme uolendo. minor probat̄. quia nec essentia nec potentia cōiungit̄ illi extrinseco ꝑfectiuo nisi per operationem que talis perfectio intrinseca est ꝙ tamē non sistit in se ⁊ ad se. sed per se tēdit in obiectum imediate excludēdo quācūq̄ formam absolutā mediam.

Ad argumenta Ad primuȝ dico ꝙ illa nō ē diffinitio btī. ȝ descriptō

⁊ verior ceteris improbatis. quia est per
necessaria cõcomitãtia beatũ. nõ sic alie
descriptiones improbate ab Aug. nõ ğ
põt inferri abstractũ de abstracto. quia
talis ɔñtia nõ tenet nisi qñ in anteceden
te est pdicatio cõcreti de cõcreto p se pri
mo mõ. ¶ Potest dici aliť ꝙ quicqd vult
nõ accipiť ibi diuisiue ꝓ volitis formali
ter sed pro aliquo vno in quo sũt vni
tiue oĩa recte volita: ut sit sensus. beatus
est qui habet pfecte 2m modũ sibi possi
bilem aliqđ obiectũ propter se volendũ
in quo habet vnitiue ⁊ eminent quicqd
põt recte velle ⁊ ex illo intellectu conclu
ditur ꝓpositũ. quia p opationẽ habꝫ h
mõ qcqd vult. ¶ Ad auctez boetij opor
tet exponere. uł ꝙ hoc nomẽ beatitudo
est equiuocũ uel ad pfectionẽ finalẽ seu
cõpletiuã extensiue siue intẽsiue acceptã
⁊ ista est descriptio beatitudinis accepte
fm totalitatẽ extẽsiuã. uel oportet dice
re si accipiať pro totalitate intensiua ꝙ ẽ
status pfectus aggregatõe omniũ bono
rum in vno bono eminenter ⁊ vnitiue
cõtinente. uel si in illo nõ est aggregatio
ꝑpter simplicitatẽ: tunc 3o aggregatiue
debet intelligi tanꝙ pcedens uel cõcomi
tans illũ statũ perfectũ. non aũt de eius
essentia. ¶ Ad 2m patet ex distinctõe po
sita in secũdo articulo ꝙ nomẽ beatitu
dinis põt accipi pro relatione ɔiunctõis
uel pro fundamẽto ꝓximo illius ɔiun
ctionis. ¶ Et cõfirmationẽ concedo ꝙ q̃
cũqꝫ forma siue pfectio secũda in creaᵃ
que tamẽ est pfectio absoluta absqꝫ con
tradictione põt esse sine relatione cõiun
ctionis ad obiectũ beatificuꝫ. si tñ h po
nať talis rõ beatitudinis intrinsece ꝙ nõ
posset esse sine ɔiũctione ad obm̃. sequi
tur ꝙ beatitudo uel sit relatio uel inclu
dat absolutũ ⁊ relationẽ. Si enim bea
tum esse qđditatiue est sic habere obie
ctum beatificũ. ergo beatitudo est talis
habitio. talis aũt habitio illius obiecti
uel includit simul absolutũ ⁊ respectũ.
uel essentialiter dicit respectũ ⁊ necessa
rio connotat absolutũ. quia si essentiali
ter diceret absolutũ nõ necessario cõno
taret respectuꝫ qui est posterior absolu
to. ¶ Ad tertiũ diceť inferius in qõne de
securitate. ¶ Ad quartũ cõcedo ꝙ beati
tudo nõ cõsistit in actõe de genere actio
nis. quia illa non est simpliciter pfectio
agentis: ut ꝓbatur. operatio aũt nõ est
actio talis. sed actio equiuoce accepta.
ut dictũ est li. i. di. 3. q. i. ¶ Ad confirma
tionem primã patet per idẽ. quia muta
tio illa de nõ beato ad beatũ. non est de
nõ agente ad agentẽ. sed de nõ operante
ad operantẽ. ¶ Ad secundã cõfirmatio
nem dicit quidaꝫ ꝙ in actu duo sunt. s.
substãtia actus ⁊ forma a qua habet p
fectionem ipsius fm substantiã. princi
pium est natura uel potẽtia. sed fm for
mam principiũ eius est habitus. si ergo
ille sit acquisitus totaliter nostri actus
causa erimus. si aũt infusus pfectio erit
a causa exteriori que causat habitũ. actᵘ
aũt noster non poniť beatitudo nisi rõ
ne sue pfectõis. iõ nos nõ sumᵘ nr̃e btitu
dinis cã. sed deᵘ. ¶ Cõtra h. prius eẽntia
liter nõ põt dependere ab aliq cã a qua
nõ depẽdeat posteriᵘ eẽntialiť. Actus ẽ
prior eẽntialiter sua forma. Alioqn illa
forma nõ ꝑexigeret actũ ad sui esse. ğ si
sumus cã substantie dependebit illa for
ma a nobis ⁊ nõ nisi in aliq genere cãe.
quia nihil videť dependere essentialiter
ab eo qđ nõ est aliqua causa eius loquẽ
do de actu primo quocũqꝫ. ¶ Preterea
illa forma non est nisi aliq cõditio ipiᵘ
actus. potentia aũt que elicit actũ non
dicit ipsum nudũ. sed cũ tali uel tali cõ
ditione seu circũstantia. ğ est causa non
tantũ substantie actus. sed etiã illius for
me actus. ¶ Preterea ꝙ habitus sit cau
sa distincta a potẽtia ⁊ alicuᵘ distincti
a potentia nõ videť ꝓbabile. tum quia
non est nisi causa secunda respectu potẽ
tie. causa aũt secũda ⁊ prima nõ habẽt
distinctos effectus sibi proprios. qr tũc
respectu neutrius esset hec prima ⁊ illa

secunda. tum quia iste effectus proprius
habitui esset necessario forma absoluta
si re° nō est p se termin° agētis uel actio
nis. nō est aūt pbabile actionē formatā
hoc modo. quia attingentē obiectū bea
tificū icludere duo absoluta. ¶ Est ergo
alia responsio ꝙ beatus est causa actiua
respectu btitudinis sue quantū ad illud
absolutū qđ est in beatitudine. ⁊ hoc si
uolūtas sit causa actiua sue volitionis
beatifice. de q̄ inferius. di. 49. q. 3. ¶ Ad
quartū cōcedo ꝙ actus ille est simplicit
pfectior habitu etiā in ratione pfectiōis
finalis. qꝛ imediatius attingens obiectū
⁊ in ratione etiā pfectionis formalis. qꝛ
tāta pfectio nō posset cōpetere habitui
tali in sūmo quanto actui tali in sūmo.
¶ Ad phm ergo. 3. thopi. dico vno mō
ꝙ intelligenda est illa cōsideratio ceteris
parib°. vnde ipse vult in principio libri
ꝙ nō cōsiderat in multū distantib°. i. in
habentibus multas differentias. sed in
his que solam illā differentiā habēt ad
que cōsiderat. vniuersaliter cōsideratio
nes sue tenēt. ⁊ tūc minor est falsa. habi
tus ⁊ actus in hoc solo distinguunt̄. s. p
manentius uel diuturnius ⁊ minus diu
turnū. ¶ Est ⁊ alia rn̄sio in proposito ꝙ
actus ille est eque diuturnus cū habitu
⁊ ex parte potentie ⁊ ex parte obiecti ⁊
ex parte nature hui° ⁊ illius. ¶ Ad secū
dam pbationē pꝫ alibi libro pmo. di.
17. de causalitate ꝙ habitus nō ē causa
actus nisi partialis. nō est aūt incōueni
ens cām partialē equiuocā esse minus
nobilē suo effectu ⁊ maxime de partiali
secundaria. licet causa totalis equiuoca
uel partialis principalis sit nobilior suo
effectu. ¶ Breuiter sic beato est simplicit
pfecte bene. nulli ē sic bene nisi in simpli
citer pfecto bono pfecte habito ut ē sibi
possibile. nulli aliū ab illo pōt sic esse bn̄
in illo nisi immediate attingendo illud.
illud nō pōt attingere nisi per operatio
nem. ergo in ista attingētia imediata illi
us boni seu in cōiunctione imediata ad
illud bonū cōsistit beatitudo cōpletiue.
in ipsa aūt opatione tanq̄ in pximo fū
damēto. prima ppositio pꝫ. quia beati
tudo est perfectio rei secūda. nō prima.
qꝛ res perfectior fm pfectionē primā ⁊
sola illa pōt esse miserior. perfectō autē
secunda pprie exprimit̄ p hoc qđ est bn̄
esse. Nā bene esse psupponit bonitatē p
mam alicuius cui bene sit. vltra in pfe
ctionib° secūdis ē ordo sicut ⁊ in pmis.
qꝛ corrn̄dentia illarū ad illas. ⁊ iterū in
pfectionibus secūdis cuiuscūqꝫ eiusdē ē
ordo. ita ꝙ aliqua est ultima citra quā
ipsum est impfectum puatiue. quia na
tū recipe ulteriorē. sed ultima sui habi
ta si nō est simpliciter ultima: remanet
impfectū negatiue. quia carēs pfectōne
licet nō nata recipi in ipso ad excluden
dum pfectionē secundā eiusdē addit̄ per
fecte ad bene. ad excludēdū aūt ulterio
rem pfectionē secundā simpliciter saltē
in genere addit̄ ad pfecte bene simplicit
ita ꝙ beatitudo dicit perfectionem secū
dam excludentē impfectionē ⁊ priuati
uam ⁊ negatiuam tanq̄ perfectio secun
da suprema saltem in genere. ¶ Secūda
ppositio patet. quia illud qđ potest ha
bere illud bonū si nō habet non est sibi
perfecte bene. sed imperfecte priuatiue.
si autē non potest habere. ergo non est
sibi perfecte bene: sed impfecte negatiue
¶ Tertia probatur ex tribus cōclusioni
bus primi articuli. quia tota natura in
tellectualis nata est sic habere illud bo
num. ⁊ imperfecta est nisi sic habeat. na
tura autē non intellectualis tanq̄ inferi
or si non est nata sic habere illud. ergo
remanet imperfecta nō priuatiue sed ne
gatiue. hoc est ex impfectione nature.
¶ Quarta propositio probat̄. quia nul
la perfectio secunda est in natura intelle
ctuali per quā imediatius attingat̄ bo
num perfectū q̄ per operationē que fm
se uidet̄ esse nō sui gratia. sed gratia ob
iecti. perfectio aūt pma nō attingit nisi
media nte perfectione secūda.

Utrum beatitudo per se ɔstat in pluribꝰ operationibus simul. ꝙ sic. Aug. i3. de trini. c. 5. beatus ē qui habet quicquid vult ꝛc. sed non tm̄ recte vult homo opationē vnā sed plures. quia si recte vult fruitionē recte vult visionem sine qua nō est fruitio. si etiaȝ recte vult visioneȝ recte vult fruitionē. quia scōm Ansel. Cur deꝰ homo. c. i. natura intellectualis ad hoc accepit intellectum ad discernendū bonum a malo ut per voluntatem bonū diligat ꝛ malum odiat ¶ Preterea ex eadem auctoritate sic. si per vnā operationē potest habere quicquid vult. aut ergo per operationē voluntatis. ꝛ tunc sequit̄ ꝙ descriptio Augusti. equiualet isti. Beatus est qui vult quicquid vult. quia habere est velle. cū omnis operatio voluntatis sit velle. sed viator vult quicquid vult. ergo habet quicquid vult. ergo est beatus. hoc ē inconueniens. si aūt habere sit per actum intellectus. tunc sequitur ut prius ꝙ viator erit beatus. quia intelligit quicquid vult. oportet ḡ dicere ꝙ habere istud nō ɔsistat i vno actu solo hoc uel illo. nec per ɔsequēs in aliqua vna operatione. ¶ Preterea beatitudo ɔsistit in q̄cunqȝ p qd̄ distinguit̄ per se beatus a nō beato sed distinguit̄ p se p actū intellectus. qꝛ beatus uidet. nō beatus non uidet obiectum. s. beatificū. distinguitur etiaȝ per actum voluntatis. quia si cause sunt distincte ꝛ effectus. actus intellectus uidet̄ esse causa actus volūtatis. quia ea posita ponitur ille actus. ꝛ ea remota remouetur. ¶ Oppositum in quolibet ordine essentiali est status ad aliqd̄ vnum. ḡ in ordine finium non tantū erit status ad aliquē vnum finem extrinsecū. sed etiā inter fines extrinsecos erit aliqs vnus supremus. non ergo sunt due opatōnes de ratione finis intrinseci. Respondeo vni simpliciter primo i vno ordine possunt duo esse imediata. ꝛ per ɔsequens utrunqȝ est eque primū. licet nō simpliciter primū sed secūdo primū. exemplū de causis efficientibus ꝛ effectibus. ¶ Contra. 2° de generatione idem inquantum idem natū est facere idem. ergo ideȝ efficienti non est natum esse proximuȝ nisi vnicum effectum. ḡ a simili in finibus. ¶ Respondeo nisi ordo essentialis specierum ɔcludat duas nō posse esse propinquas prime essentie. ꝛ ita impossibilitas pluralitatis ɔcludat̄ ex ipsis pductis. nō apparet quō ex vnitate pducentis possit hic ɔcludi. qꝛ non semp oportet duoꝛuȝ affectuuȝ assignare duas cās si oīs multitudo reducenda est ad vnuȝ sicut ad cām illius multitudinis. ¶ Arguit̄ aliter ad oppositū. quia in prioribꝰ essentialiter in aliquo ordine nō est minoꝛ vnitas ꝙ̄ in posterioribus essentialiter sed potius maioꝛ. nūc aūt aliqs finis sub fine extrinsecus simpliciter per vnū intrinsecū sibi corrñdentem attingitur.

Hic dicitur ꝙ btitudo ɔsistit simul in actu intellectus ꝛ voluntatis. rō ad h̄. quia btitudo ɔsistit i pfecta vnione btificabil' cū deo h̄ aūt includit vnionē fm omnē potentiā fm quā nā illa ē imediate vnibil' deo. hiuꝰ ē tā intellectꝰ ꝙ̄ volūtas. qꝛ sicut deꝰ sub rōne q̄ sūmū verū est imediatū obiectū intellectus. ita sub rōne q̄ sūmū bonū est imediatū obm̄ volūtatis. ¶ Preterea p quā virtutē aliqd mouet̄ ad terminū p eandē quiescit in termio sed tā p intellectū ꝙ̄ p voluntatē nā intellectualis mouet̄ in deuȝ. ḡ p utranqȝ potentiā quiescit in ipso. sed beatitudo est pfecta quies nāe intellectual' in deo. ḡ ꝛc. ¶ Addo tertiā rōnē. qñ ad pfectōeȝ alicuꝰ in actu pmo reqrunt̄ pla ad pfectionē eiusdē in actu 2° requirent̄ etiam pla illis pmis pportionabilia. sȝ ad pfectionē nāe itellectual' i actu pmo reqrūt̄ intellectus ꝛ volūtas. qꝛ sine altutra eēt impfecta in actu pmo. ḡ ad pfectōeȝ eius

Richardus ponit [illegible] articulis [illegible] questione [illegible]

Ad argumenta principalia.

¶Ad primū dico q̄ quicq̄d nō accipitur ibi p quolibet appetibili diuisiue. ſ3 p vno in quo continent̄ omnia vnitiue. ⁊ ſic hn̄do obm̄ beatificū p quēcūq3 actū dicat̄ haberi habet quicq̄d recte vult. quia eſt eminēter in illo ꝓpter qō ſolū eſt recte volendū ⁊ in hoc habet omnez actū recte volendū cū ergo ſumis ſub. q̄ h ⁊ illa opatio ſunt recta uolēda i ſe. patz q̄ nō recte ſumit̄ ſub maiore. ¶Ad aliud dico ſicut dicet̄ in ſequenti qōne q̄ habere ſumit̄ ibi pro actu volēdi nō quocunq3 ſed pfecte ſequente viſionem nudā ⁊ qui tali actu habet quicq̄d vult hoc eſt vnū qō eſt eminent̄ oīe volibile ille eſt beatus ſed nō ſequit̄ ḡ quicūq3 vult quicq̄d vult eſt beatus. q2 p inferius pōt dari diffinitio uel deſcriptio ꝓpria alicuius nō ſic p ſupius. quia pluribus cōuenit. vnde in forma eſt ꝯns ab inferiori ad ſuperius cū diſtributōne. ¶Ad tertiū nego maiorē. quia multa poſſūt eſſe diſtinctiua in aliquo ab alio. nec tn̄ quodlibet eorū eſt de eſſentia eius iquātum diſtinctū eſt. ſed ſolū illud qō pmo ⁊ eēntialiter diſtinguit ⁊ ſi h intelligas p hoc qō dicit̄ p ſe in maiore. ſ. eēntialit̄ ⁊ p ſe pmo mō. cōcedo maiorē ⁊ minor eſt falſa. quia per ſolū actum uolūtatis hoc modo per ſe diſtinguit̄ beatus a nō beato. de quo amplius dicet̄ in qōne ſequēte de fruitione. ¶Argumentū in oppoſitū pōt cōcedi intelligēdo de beatitudine ſimpliciter ipſius nature ⁊ de opatione quacunq3 ſimpliciter beatifica. ſ. utroq3 modo immediationis attingēte īmediate obiectū. ⁊ hoc apparet probabile cū ponentes beatitudinē eē in utraq3 opatione uel ambabus dicūt alteraz earū per ſe ad alteram ordinari. ⁊ p cōſequens nec utraq3 nec ambe ſunt vna perfectio ultima ſimpliciter ipſius natu re quāuis vnica earuz ſit ſimpliciter ultima perfectio potentie.

Utrum beati

tudo p ſe cōſiſtat in actu intellectus uel volūtatis q̄ intellectus ꝓbo Jo. 70. h eſt vita eterna ut cognoſcant tē. ¶Preterea Aug. pmo de tri. c. penulti. viſio eſt tota merces. ¶Preterea. x. ethi. ex intentōne ꝓbat q̄ felicitas ſubſtantiarū ſepatarū cōſiſtat in ſpeculatōe ⁊ ex hoc cōcludit q̄ nr̄a felicitas eſt in ſpeculatōe. q2 magiſ ſimileſ illis p h efficiamur. ¶Preterea. i. ethi. btitudo eſt bonū ſufficieſ. ſed huiꝰ eſt viſio ſm illud philippi. Jo. 14. dn̄e oſtēde nobis patrē ⁊ ſufficit nobis. ¶Oppoſitū p mo de tri. c. 13. uel. 27. ſolo illo illuſtrari pfruiq3 ſufficiet. ¶Preterea ibidē. c. 5 beatus eſt qui h3 quicq̄d vult. ḡ in opatiōe maxie volita maxie ꝯſiſtit btitudo volūtas magꝭ vult opationē ſuā q̄ opationē intellectus. quia ē pfectio ꝓpria ⁊ vnū qōq3 magis appetit pfectionē propriam q̄ illā que ē p ſe alterius licet aliq̄ modo ſit ſua. ¶Preterea Aug. pmo de doctrina xpiana ſūma merces ē ut ipo pfruamur. frui eſt actus volūtatis. q2 ē amore inherere. ſūma merces nr̄a ē beatitudo ergo.

In iſta queſtione omneſ tenēteſ beatitudinē cōſiſtere in opatione cōcorditer tenēt q̄ nō cōſiſtit niſi in opatione aliqua partis intellectiue ut diſtinguit̄ cōtra partē ſenſitiuā. q2 ſola potētia imaterialis pōt p opationē ſuā attingere pfectuz bonū in quo ſolo ut in obiecto eſt beatitudo. ſed in cuius illarū potentiarū opatōne ſola cōſiſtat ſi cōſiſtit in vnica uel in qua principaliꝰ ſi cōſiſtit in ambabus: opiniones ſunt. ¶Una ponit q̄ in actu intellectus principaliter ⁊ eſſentialiter ⁊ in actu volūtatis ſicut in quadaz pfectōe extrinſeca ſuperueniente viſioni in qua eſt ſubſtātia beatitudinis. ¶Ratio ad h eſt talis beatitudo uel eſt finis ultimus extra. quem res p opationē ſuā ptingit. aut finis ul

Richardus har. dist. art. pr. q. 1 in fine

¶In quo sistit bti. nudo

Thomas pars I. art. ... I. 1. sol. de ... q...

timus intra. ⁊ illa est opatio illa sola q̄
fini exteriori primo cōiungit. actus vo-
luntatis neutro mō est finis ultimus. ḡ
nec beatitudo sic uel sic cōsistit in volun
tate ut actus eius. licet sit in ipa ut obie
ctum. quia rō boni est obiectū volunta
tis. ⁊ beatitudo ut est finis ultimus ma
xime habet rōnem boni. minor probat̄
quo ad primā eius partē. tum quia ob
iectū voluntatis est finis. ḡ omne velle
est quoddā ordinari ad finez. tum quia
velle nō pōt esse primū volitū. p̄suppo-
nit eni aliud a velle prius esse volitū. qꝛ
actus reflexus p̄supponit actū rectū ter
minatū ad aliud ab actu illius potētie.
alioquin eēt ꝓcessus in infinituz. simile
hui⁹ apparet in intellectu. qꝛ intelligere
nō est p̄mū intellectuz. sed aliq̄d aliud ē
prius qd̄ est obiectuz actus intelligendi
recti. ¶ Secūda pars minoris ꝓbat̄. qꝛ
opatio per se cōiungens fini exteriori est
per quā fit primo assecutio finis exterio
ris. actus voluntatis non est talis. quia
voluntas est vnus actus ante assecutio-
nem finis scilicet desideriū. qd̄ est ut qui
dam motus ad non habituz. alius eius
actus est quedam quietatio in fine. patz
ꝙ per primū actuz non assequit̄ primo
finem. quia caret illo quādo habet illū
actuz. nec per secundū probat̄. quia ille
sequit̄ assecutionē. voluntas enim non
quietat̄ modo aliter in re in quaz prius
tendebat nisi quia ipsa alio modo se ha
bet ad illam rem nunc ꝙ̄ prius uel econ
uerso. quod ergo facit voluntatez sic se
habere ad finem ut quietetur in ipso in
quē prius tendebat in illo uel per illud
est ultima assecutio finis. talis est actus
visionis. quia per illam fit quidam con
tactus dei ad intellectū. cū cognitum sit
in cognoscēte per quā contactum sic se
habet obiectū ad voluntatē ut ipsa pos
sit nunc quietari in eo qd̄ prius non po
tuit. ¶ Istud confirmat̄ per exempluz in
appetitu sensitiuo. quia si sensibile est fi
nis extra. sensatio est finis intra. quia p

illā p̄mo habet̄ sensibile. sic ut in eo pos
sit appetitus sensitiu⁹ quietari. apparet
etiā in alio exemplo. quia si pecunia est
finis extra. possessio pecunie est finis in
tra. quā sequitur quietatio voluntatis
in pecunia dilecta. ¶ Contra istud. finis
extra est simpliciter optimū ⁊ sūme vo-
lendum. ergo inter ea que sunt ad ipsuz
qd̄ est sibi imediatius. quia imediate tē
dit in ipsuz ut in finē ultimū. cū finis ul
timus ut huiusmodi sit ꝓprium obm̄
ipsius velle. probo maiorē. illud est ma
gis volendū voluntate libera qd̄ appe-
titui naturali naturaliter est magis ap-
petendū. huiusmodi est quod propinq̄
us est ultimo qd̄ simplicit̄ maxime ap-
petitur naturaliter. ¶ Preterea volūtas
potest uelle suum actum sicut intellect⁹
intelligit suū actum. aut ergo vult suuz
velle propter intelligere. aut econuerso.
aut neutrum propter alteruz. ⁊ loquor
de velle ordinato. non p̄mū quia scōm
Ansel. libro secundo. Cur deus homo
c. i. ordo peruersus esset velle amare ut
intelligeret. nec tertiū. quia in ordinatis
per se ad eundem finē est etiam aliquis
ordo inter se tanꝙ̄ ad finē sub fine. ergo
⁊ hoc vult ansel. ubi prius. ¶ Preterea
si beatitudo extra sit simplicit̄ summe
volenda. ergo illud maxime est beatitu
do intra quod inter intrinseca est sum-
me volendum. huiusmodi est aliquod
uelle. plus enim appetit voluntas perfe
ctionem sui in fine ultimo ꝙ̄ perfectio-
nem intellectus ⁊ hoc recte loquēdo de
appetere libero. sicut naturalit̄ plus ap
petit appetitu naturali. ¶ Ad rationem
ergo cōcedo primā partē minoris. ⁊ pri
mā partē ꝯclusionis ꝙ. s. actus volūta-
tis non est finis oio ultimus. sed nec sit
actus intellectus scōm eos. tamē magis
appropinquat ad simplicit̄ ultimū act⁹
volūtatis. sicut deducit p̄ma rō de attin
gentia finis ⁊ ꝓprīū obī p illū actuz ⁊ 3ª
d maiori nobilitate isti⁹ act⁹. ⁊ 2ª de rō
ne finis i isto actu respectu act⁹ intellect⁹.

persone diuine nõ hñt differentiã nobilitatis. Si aũt cõparent ad posteriora puta actus quorũ sunt obiecta iam est circulus in arguendo. Si aũt ponantur differre rõne reali sicut dictũ est de attributis in primo libro. tũc bene põt saluari aliqua nobilitas in vno fm propriaʒ rõnem eius respectu alterius. ⁊ hoc añ actũ intellectus. quia sicut est distinctio inter aliqua alterius rõnis sic est etiam inequalitas. maxime si sit distinctio qdditatiua nõ ypostatica ⁊ inter absoluta sed forte nec verũ nec bonũ ultra ens dicunt rões absolutas. minor etiã utriusqꝫ rationis est dubia quantũ ad illaʒ ptem ꝙ bonũ est obiectũ voluntatis. falsa aũt quantũ ad illũ ꝙ veꝝ est obiectũ intellectus sicut dictũ est in primo libro tam ꝙ maior ꝙ minor requirũt ꝓlixiorem discutionẽ ꝙ ad pñtem qõnem spectet. pro neutra ꝙ parte ponenda ualet hoc medium. ¶ Ad rões ex illo medio sumptas. ad pmã infert oppositũ. qꝛ sicut ens est põle respectu cuiuscunqꝫ rõnis specialis. ita ꝓpinquius sibi erit põlius ¶ Sed cõtra h. rõ entis pcise accepta est nobilior quacunqꝫ rõne supaddita pcise accepta sicut rõ subiecti ẽ nobilior rõne passionis. ꝙ qd sibi tanꝙ pfectissimo est ꝓpinquius illud est pfectius. vñ falsum est ꝙ ens se hꝫ ad alia sicut mã ad formã. sed magis i potẽtia quasi actiua sicut subiectũ ad passionẽ. ¶ Aliꝰ dicit ꝙ pfectissimo põt aliqd esse propinquius in vno ordine ⁊ aliud in alio ordine sic substantie imediatior est quãtitas i vno ordine ꝙ qualitas. tñ qualitas est pfectius. ⁊ per consequens ꝓpinquius in alio ordine. illud autem est simpliciter perfectius quod in ordine nobiliori uel scdm conditionem nobiliorem est propinquius perfectissimo. sicut bonum est ꝓpinquius enti in ordine cõmunicandi pfectiones siue finaliꝰ terminãdi ⁊ cõplendi pfectionẽ alteriꝰ. iuxta qd bonũ vno mõ dicitꝰ cõicatiuũ fm Aug. pmo d doctrina xpiana. alio mõ finis. 2°. phi. ⁊ 5. metha. ⁊ pmo ethi licet verũ sit propinquius enti in ordine ad potẽtias operatiuas circa totuʒ ens. ¶ Ad rõnem in cõtrariũ pmo instatꝰ. quia similiꝰ posset argui de vero. nã verũ est verũ p essentiam. bonũ aũt est verũ p participationem. ꝙ verũ verius. ꝙ ⁊ maius. ⁊ sic arguit Aug. negatiue. 8. de tri. c. 2°. si non verius nec maiꝰ. ubi nõ ẽ locus nisi a cõuertibili. ¶ Ideo rñdeo ꝙ oĩa ista transcendẽtia denominãt se mutuo. ⁊ iõ eqliꝰ pfectionis est eẽ essentialiꝰ verũ sicut eẽ est essentialiꝰ bonũ. nisi ꝓbetꝰ ꝙ rõ veri ẽ nobilior rõne boni ⁊ econuerso. ¶ Alia rñsio realior ꝙ magis põt referri ad inherentiã uel ad pdicatũ. inherentia sequitur idẽtitatẽ extremorũ. ꝙ qd essentialiꝰ inest magis inest ꝓut determinat inherentiã uel idẽtitatẽ. nõ aũt ꝓut determinat extremũ inherens. exemplũ: album non est albius ꝙ homo qui est albus.

¶ 2o arguitꝰ ex habitu. quia actus est nobilior ad quẽ disponit nobilior habitus aliquis habitus intellectus est nobilior quocunqꝫ habitu volũtatis. quia scdm phm pmo metha. sapiẽtia est nobilissimus habitꝰ. ⁊ idẽ. 6. ethi. ⁊ expresse. io° nullus aũt habitus voluntatis est nobilior apud phm iustitia uel salteʒ amicicia de quibus patet ꝙ longe sunt infra sapientiaʒ fm ipm. ¶ Cõtra. pma ad corinthi. iz. maior horuʒ est caritas. ⁊ Augu. 15. de tri. c. 19. in donis dei nullũ est maius donũ caritate nec equale. patꝫ d dono alterius rationis. ¶ Respondetꝰ ad apostolũ ⁊ Aug. ꝙ intelligũt pro statu vie. sed pro statu patrie lumen glorie est nobilius. hoc probatur. quia illud est pfectius cui propter perfectionẽ suã repugnat competere imperfectio ꝙ illud cui non repugnat. lumẽ glorie propter perfectionem suã repugnat inesse viatori. non autẽ caritati. ¶ Cõfirmatꝰ. perfectius est qd distinguit perfectum ab imperfecto illo qd est cõmune utriqꝫ. lumẽ glo

rie distinguit cōprehensorē a viatore. caritas est cōmunis. ¶ Contra illā rn̄sionē arguit̄. primo per auctoritatē hugonis. super angelica ierarchia. c. 7. super illō dionysij super acutū super feruidū ⁊ dilectio supeminet sciētie. vnde ⁊ suprēmus ordo denominat̄ ab ardore proximus a scientia. ¶ Preterea per rationē pfectissimus habitus voluntatis in via perficit eam scd̄m capacitatē quā habet ꝓ tunc ergo si ille est nobilior quocunq̧ habitu intellectus. capacitas voluntatis pro via est maior uel aliquid maius ꝙ capacitas intellectus. ergo ⁊ pro patria. quia uel eadem capacitas hic ⁊ ibi loquēdo de capacitate remota que est ſm gradū nature capacis. uel illa ibi correspondebit proportionaliter isti h̄ loquendo de capacitate propinqua quia capacitas p̄ma nō potest totaliter saciari nisi p aliquid proportionaliter perficiens eam. ergo non nisi per nobilius si illa est aliquid nobilius. ¶ hoc mediuꝫ videt̄ magis cōcludere pro volūtate. maxime loquendo de habitibus infusis qui disponunt ad beatitudinē illam uerā de qua loquunt̄ theologi. ¶ Ad auctoritatē philosophi posset dici ꝙ licet sapiētia esset nobilior habitus acquisitus non sequit̄ ꝙ disponat ad nobiliorē actum loquendo de actu supernaturali cuiusmodi est beatitudo. ¶ Sed cōtra uoluntas est potentia habitualis per habitū acquisituꝫ sicut intellectus. ergo habitus volūtatis supremus acquisitus potest excedere sapientiam sicut suprēmus infusus excedit supremuꝫ infusum intellectui. ¶ Posset aliť dici ꝙ philosophus cōmuniter nō distinxit intellectum a voluntate in ratione principij operatiui sine operatōne ad extra. vnde pro eodem habet principium distinctum contra naturam. nūc artem uel intellectum nunc propositū. Similiter neq̧ in operatione ad intra. respectu finis. vnde ⁊ illaꝫ speculationē sapientie nō distinguit a dilectione. sed magis speculatio illa includit dilectōnē uel saltem non asserit intellectioneꝫ nō posse sufficere sine volitione. quia utrū distinguuntur de altero actu qui est minus manifestus nec affirmat nec negat. ¶ Tertium medium est ex cōparatione actus ad actuꝫ. primo sic. causa equiuoca efficiens est nobilior effectu. actus intellectus respectu finis ē causa actus voluntatis. quia hoc posito ponitur ille. ⁊ amoto amouetur. ⁊ equiuoca patet. ¶ Contra. ex eodem medio. volūtas imparat intellectui. ergo actus voluntatis est causa efficiens equiuoca respectu intellectionis. ¶ Confirmatur per Ansel. de cōceptu virgi. c. 4. ¶ Preterea. 9. metha. posterius generatione est prius perfectione. volitio est posterior generatione. nec hoc solum sed habet rationeꝫ finis respectu intellectionis ſm Ansel. libro secundo. Cur deus homo. c. primo ⁊ Augu. 19. de ciuitate. c. 12. homini rationalis anima inest ut mente aliquid contempletur ⁊ scd̄m hoc aliquid agat ⁊ post ut aliquid utile cognoscat ⁊ ſm eā cognitōnē uitā moresq̧ cōponat. R̄ nec actus intellectus est totalis cā actus voluntatis. sed partialis causa si est aliqua. nec econuerso voluntas est totalis causa intellectionis. maior autem illa vera est de totali causa effectiua equiuoca. ⁊ si de partiali hoc erit de causa superioris ordinis. ⁊ hoc modo voluntas imperans intellectui est causa superior respectu actus eius. Intellectus autem si est causa volitionis est causa subseruiens voluntati tanquam habens actionem primam in ordine generationis ⁊ ideo istud medium concludit probabiliter pro voluntate. pro intellectu nihil. ¶ Quod autem intellectio non sit totalis causa volitionis. patet. quia cum prima intellectio causetur a causa mere naturali ⁊ intellectio sit non libera simili necessitate causaret quicquid causaret. ⁊ sic quomodocunq̧ circuli fieret

ꝓoꝛ tpe. pꝫ ğ ⁊c̃. ¶ Cõfirmat̃ nunꝙ̃ ē maioꝛ necessitas tertij ad pmuꝫ ꝙ̃ tertij ad 2m. ħ aũt tertij ad 2m est tm̃ hitudo cõtigens pꝫ ex rõne extremoꝛũ ğ ⁊c̃. ¶ Cõcedo ğ ꝙ nihil aliud a deo hēt eē formaliter necessam sed simplr ꝯtigēs. tñ aliqḋ creatum dr̃ hr̃e eē incoꝛruptibile ꝓ ꝙ̃to non hēt ꝯ̃riuṁ vel nõ põt destrui ab aliq̇ creato sed tm̃mõ põt annihilari a deo non ꝯseruãte. ⁊ hoc mõ põt cõcedi beatitudinē eē incoꝛruptibilem. sed sic coꝛruptibile non ē ex se ꝑpetuũ nisi posiblr. q2 sicut suum hēt ꝯtingēter a deo ꝯseruante. sic ⁊ ꝑpetuitatē. ¶ Ad rões ꝓ ṗma opinione pꝫ ex dictis ꝙ nec celũ nec aliqḋ accñs eius est incoꝛruptibile nisi mõ ṗdicto. ¶ Ad 2m dico ꝙ nlla foꝛma põt auferre ṗuationem a susceptio qḋ. s. natuꝫ ē recipe aliã foꝛmã nisi eminenter ꝯtinuat foꝛmam ipsã. q2 manente i aliquo aptitudine ad recipiendũ nõ põt tolli carentia nisi põat̃ illud. nec aliter tollit̃ nisi sicut illḋ tollit̃. foꝛma ğ celicum ñ includat i se foꝛmas iferioꝛum simplr. sed nec eminenter eo mõ quo ēs infinitũ includit oia alia. sequit̃ ꝙ non tollet a sua mã ṗuationes illarũ foꝛmarũ. si tñ sua mã est capax illarum. vnde illa via ponendi celum icoꝛruptibile videt̃ irrõnabilis q2 ꝑ illiam viã non tollit̃ coꝛruptibilitas ꝙ̃tum ē ex ṗncipijs itrisecis. lꝫ saluet̃ ꝙ nõ possit coꝛrumpi ab agente nãli. q2 illa foꝛma ita ꝯtiet alias ꝙ non põt ꝑ aliqḋ agēs nãle expelli. exēplum hꝰ pꝫ i itellectiua q̃ est foꝛma ꝑfectioꝛ ꝙ̃ foꝛma celi. ⁊ tñ nõ tollit aliquã ṗuatõem aliarũ foꝛmarũ imo nec cõstituit incoꝛruptibile respectu agentis nãl ꝓ ꝙ̃to aliquam foꝛmã cõcomitantē requirit ad quam põt agens nãle attingē coꝛrumpendo. sola ğ foꝛma infinita si posset mãm ꝑficere posset ꝑ illã viã auferendo. s. ṗuatõem cõpositum icoꝛruptibile ꝯstituere. tñ adhuc eēt dubiuꝫ an susceptiuũ eēt i potentia ad illas foꝛmas sꝺ ꝓpis rõnibus quas hēt eminenter in illa vna foꝛma infinita. pꝫ ğ ꝙ añs ē falsum loquēdo de incoꝛruptibili hoc est indestructibili. si aũt sit sermo de incoꝛruptibili ab agente nãli aut a ꝯtrario ꝯcedo añs. ⁊ sic conclusionem. ¶ Ad aliḋ dico ꝙ non sequit̃ ḋ fine intriseco ꝙ tollat oēm ṗuatõem foꝛmaliter a sꝺo sic finis extrinsecus tollit oēm defectum finis extrinseci. q2 finis extrinsecꝰ est foꝛaliter finitus. ⁊ iḋ non põt sic ille includere intriseca sicut ille extrinseca. ¶ Cõtra non põt finis intrinsecus aliꝰ succedere isti nisi ꝯiungat alij fini extriseco. ğ si ille ꝯiungit extrinseco q̇ excludit oēm defectum ⁊ ille intrisecꝰ excludit intrinsece oēm defectũ finis ꝯiungentis. ¶ Rꝰ ille dũ manet excludit defectum. sicut albedo dũ inest excludit defectũ nigredinis sed ille non simplr necessario inest. q2 ñ est in se necessariꝰ. ille aũt extrinsecꝰ ē in se necessariꝰ. Et cũ dicis aliꝰ finis extrinsecus põt ꝯiungere alij fini extrinseco ꝯcedo. sed tunc finis extrisecꝰ non ē ħ finis nec supplēs oēm defectũ cuiuscũꝗ finis extrinseci. ¶ Per hoc pꝫ ad ꝯfirmatõeꝫ q2 tũc non ē ꝯiunctꝰ huic. ¶ Ad 3m dico ꝙ si nã ista maneat eadem nã sꝑ ē capax beatitudis ⁊ miserie ⁊ ꝑ ꝯñs nõ est ꝯ̃dictio ꝙ cessante beatitudie q̃ est sibi accñs ꝑ accñs insit miseria. ⁊ cum dicis tunc nõ hũit ṗus quicquid voluit. ¶ Rꝰ habuit q̇cquid voluit vnitiue nõ distributiue accipiendo sic dictũ est supra. hoc ē deum i quo eminēter hũit oē recte volibile. ¶ Contra scḋam põem arguit̃ liꝰ ṗꝰ di. i. ⁊ ꝯcedo ꝙ lꝫ intellectꝰ nãli necessitate videat̃ obm̃ pñs ꝓpoꝛtiõatum. tñ voluntas ñ nãli necessitate fruitur illo obḋ viso sicut ibi dictũ est. neqꝫ ēt illa necessitas vidēdi ē simplr necitas sed tmꝰ necessitas si obm̃ pñs moueat. ⁊ istud ē mere ꝯtigēs. q2 obm̃ istud voluntarie ⁊ cõtigenter mouet quēcũꝗ intellectũ creatũ. sed ēt volũtas cõtingenē fruit̃ illo viso cõtigenter ⁊ copulat itelligentiã cũ memoꝛia si tñ ibi hēt actum

¶ Ad argumentum quod in obiecto non ostenditur aliquid mali nec defe-ctus boni responsum ē vbi ꝑus. ¶ Con tra tertiam pōem argui pōt ꝙ hitus nō pōt eē ꝑoꝛ cā opationis ꝙ̄ poª sed sp 2ª q: illud ē poª quo simplr̄ possum᷒. vn̄ hit᷒ non vtit̄ poª sed poª hitu sicut cā 2ª ⁊ instrō. cā aūt ꝑoꝛ non deťiat̄ ad agē dū. nec p ꝯn̄s nečitat̄ p cām scdaʒ ſʒ eꝯ° ¶ Preterea btā virgo hūit in via maio rē charitatē charitate alic᷒ bti inferiori grad᷒. ⁊ tn̄ illa charitas n̄ nečitauit eaʒ ad fruendū ēt qn̄ ꝯtēplabat̄ deū. ¶ Pre terea esto ꝙ lumē glīe nečitet illū ad vi dendū obm̄ ꝯn̄s tn̄ si voluntas sit cā im pans illā visionē pōt non ipare. ꝯtigent .n. ꝯiūgit intelligētiā memorie illi᷒ obi qō cōtingēt amat. vr̄ aūt ꝙ ibi hēat sic ꝯiungē. q: ſm Aug. de tri. i multis loci i gignitōe vbi pfecti ꝯcurrit volūtas sic copulans. illa aūt visio ē vbū ſm ipsuʒ 15. de tri. ¶ Concedo g̊ ꝙ non ē nečitas siue ppetuitas nečia ex hitibus deterian tib᷒ potētias ad act᷒. sed tm̄° ex hitu glīe ē nečitas ſm q̇d. q: hitus ē nāl̄r iclinati u᷒ nec ex charitate tal' necessitas ī volū tate. quia libere potest vti charitate vel non vti.

Dico ergo ꝙ cā h᷒ perpe-tuitatis nec est forma beatitudīs q̄si p ipsā btitudo foꝛ malr̄ sit nečia. nec nā potētiaꝝ illaꝝ q̄i circa obm̄ nečio ppetuo opent̄. nec hit᷒ i potentijs q̄i nečio deťians potētias ad p petuo opandū. sed ē ex sola volūtate di uina q̄ sicut pficit nām itēsione ita ꝯser uat eā i tali pfectōne ppeᵒ. ¶ Et tn̄ occur rit dubiū quō michael bt̄s erit ipeccabi lis. Nā per nihil itrīseᵐ sibi hēt q̄n ꝯtin gent opat̄ ⁊ p ꝯn̄s pōt n̄ frui ⁊ ita pecca re. ꝯn̄s ē fl̄m. cū dicat Aug. 3. ꝯ Maxi-mū. c. 13. Cuicūqꝫ nāe ꝑstat̄ vt peccare non possit. nō ē hoc nāe ꝓpe sed dei gr̄e ¶ Idem i enchi. 86. vel. 73. Aia mea sic non hʒ nolle infelicitatē ita nolle iniq̇ta tem sp hitura ē. nunc āt sic hēt nolle in felicitatē ꝙ non pōt eā velle. vn̄ dič ibi dem. Miseri eē nō solū nolum᷒ sed ne-q̄q̄ velle possum᷒. ¶ Rᵒ pʒ ꝙ beat᷒ ē ipec cabil' in sensu ꝯpōis hoc ē non pōt sil' eē beat᷒ ⁊ peccare. ſʒ i sensu disionis ꝙ ma nens bt̄s non hēat pōʒ ⁊ possibilitateʒ ad peccandū pōt itelligi dupl̄r. vel p ali quid sibi itrinsecū qō excludit poᵐ talē vel per cām extrinsecā qō excludit potē tiā ꝓpinquā ab illo. vbi grā. ⁊ si hn̄s vi sum hēat pōm intrīsecā vidēdi qōcun-qꝫ coꝛp᷒. tn̄ pōt per aliquā cām extrīseᵐ fieri ppetuo ipossibilis ad vidēdū a po tētia ꝓpinq̄. vtpote si illa pª faciat ppe-tuā distātiā visus ab illo coꝛpoꝛe. sicut si eēt obstaclm̄ ppetuū iter celū empire um ⁊ celū dānati ille ocl's non posset vi dere celū empireū loquēdo de poª ꝓpi qua. ⁊ hoc p cām extrinsecā ꝓhibētē po tentiam ppet°. posset tn̄ videre poª rēo ta ⁊ intrīseca ita ꝙ nll'a eēt cā intrīseca. ipoᵉ. Sic dico ꝙ nulla ē cā intrinseca in volūtate michael' nūc beati per quā ex cludat̄ poª ad peccandū. ſʒ per cāʒ extri secā ē impossibil' potētia illa ad peccan-dū. vʒ p voluntatē dei ꝑueniētē illā vo lūtatē vt semp ꝯtiuet actū fruēdi. ⁊ ita nunq̄ possit potentiā suā remotā n̄ fru endi vel peccādi reducere ad actū. si q̇ō nunq̄ cā 2ª ꝑuenta a cā supioꝛe agente ad vnū oppᵐ potest potētia pꝛopinqua exire in aliud oppositum. Concedo er-go quod infert ꝙ Michael beat᷒ ⁊ sit peccabilis in sensu diuisionis loquendo de potentia remota. ¶ Ad auctoꝛita-tes Augustini. ad pꝛimam dico ꝙ intel ligit ꝙ peccare non posse potentia pꝛo-pinqua non est hoc nature sed gratie dī hoc est gratuite pꝛeuenientis ⁊ conser-uantis illam naturam in recto actu.

¶ Ad aliam non dicit Augustinus ꝙ sicut nunc habet necessario nolle infeli-tatem ita necessario nolle iniquitatem. neutrum est enim verum. loquendo

de nolle vt est actꝰ elicitꝰ sꝫ sicut nūc hēt
ꝑpetuo nolle hitualr̄ infelicitatem. ita
tūc hēbit nolle iniq̄tatē. ⁊ cū arguis sic
hēt nunc nolle ꝙ non pōt velle. ¶ Dico
ꝙ non iō n̄ pōt velle ifelicitatē. q2 nec̄io
hēt nolle eā. sꝫ q2 ifelicitas n̄ pōt eē obm
actꝰ volendi. ex alia pte nō seq̄t ꝙ sic nū
ꝙ̄ possit velle iniq̄tatē. q2 iniq̄tas loq̄n-
do de illo qd̄ sbsternit̄ in pctō pōt eē ob
iectū volūtatis create. ¶ Vl' pōt dici bre
uiter ꝙ sicut nec nūꝙ̄ vult ifelicitatē sed
semp hēt nolle hitualr. ita tunc nūꝙ̄ vo
let ⁊ sic ē sile hinc in̄ de facto. ¶ Et si ar-
guas nūc non pōt velle ifelicitatē. ḡ tūc
non poterit velle iniq̄tatē. ꝯ° non vꝫ q2
bn̄ pōt eē silitudo ꝙ̄tum ad nō esse hic
in̄ lꝫ non ꝙ̄tum ad posse. ¶ Contra hoc
non minꝰ tollit indr̄iam volūtatis det-
miatio eiꝰ a cā supiore ꝙ̄ a cā inferiore.
ḡ si ex rōe cālitatis sue ē idetiata ad ope
ratōem ita repugnat nāe sue ꝙ illa idif-
ferentia tollat̄ p cām exteriorē sic p iri̇o
rem sic ḡ ē ꝯ nām volūtatis ꝙ hitus de
termiet cā nec̄io ita ē ꝙ deus detmiet.
¶ Confirmat̄. q2 magis deteriat cā su-
perior iferiorē ꝙ̄ eꝯ° ḡ supior deterians
magis tollit indr̄iam inferioris i agēdo
ꝙ̄ si inferior deteriaret. ¶ Preťea n̄ erit
i ptāte voluntatis sic agere vel n̄ sic age
re. q2 ad qd̄ deteriat̄ aliq̄d a cā supiore
n̄ pōt eē in ptāte deteriati. agit. n. sic mo
tū a deteriante. ḡ ille actus n̄ erit lauda
bilis nec ꝓpe volūtariꝰ. ¶ R° ꝙ volun-
tas i suo ordine cāꝝ hoc cāet: hoc ē ꝓp
um hꝰ cāe. ꝙ vlteriꝰ ē ꝯtingētia ex parte
eiꝰ sic oimode ꝯtigētia ex pte effectꝰ: hoc
req̄rit ꝯtigentiā oium alioꝝ ꝯcurrenti-
um ad effectū. repugnat aūt creature li-
bertati eiꝰ ꝙ ꝯtigētia q̄ nec̄io est ex par
te ipsiꝰ n̄ ponat ꝯtigentiā simplr̄ ꝙ̄m est
ex pte oim inferioꝝ: q2 tollit ipsā cām
i ordie supiori sed n̄ repugnat sibi ꝙ cō
tigentia eius n̄ ponat ꝯtingētiā ex parte
effectꝰ simplr̄ ꝙ̄m est ex pte cāe supioris
q2 cā supior non deteriat̄ ab ipsa. non ē
ḡ simplr̄ ꝯ nām eiꝰ ꝙ deteriet̄ a cā supio
ri hoc ē ꝙ nō pt ꝯ nām eius oppm agere
sicut eēt ꝯ nām eiꝰ deteriari ab hitu siū
a nā inferiori. ¶ Ad formam ꝯ nām eiꝰ
ē deteriari in suo ordie. ⁊ nihil aliud p°
repugnat sibi. sed ex ꝯn̄ti ē ꝯtra nām eiꝰ
deteriari a cā inferiori. q2 tūc ipsa non
eēt supior. nō ē āt ꝯ nām eiꝰ deteriari a
cā supiori. q2 tn̄ hoc stat ꝙ sit cā in suo
ordie. ¶ Contra si cā supior deteriat ḡ
voluntas i suo ordine cāndi deteriatur
ḡ in suo ordie cāndi non ē ꝯtigēs. ¶ R°
ꝑp deteriatōem eiꝰ in suo ordie ē equal'
ꝯtigentia. sꝫ ꝙ effectꝰ q̄ ꝓuenit ab ipa ⁊
aliis n̄ oio ꝯtingēter ꝓuenit ex ꝯtigētia
eiꝰ hoc ē q2 alia cā ṗor est deteriata ad
illum effectū. ¶ Ad scd̄am laudabilis ē
ꝓ ꝙ̄to ipsa volūtas in suo ordie. ¶ Alr
pōt dici ꝙ ꝯtingētia volūtatis i suo or-
dine ꝯcludit ꝯtingētiā simplr̄ effectꝰ. q̄a
cuiuscūqꝫ ē ꝯtigentia ꝯcludit ꝯtingentē
effectū ⁊ p ꝯn̄s simplr̄ ꝯtingēs ē ꝙ n̄ pec
cet tn̄ nunꝙ̄ euēiet q2 cā supior sp ꝑser-
uat. ¶ Sed dices saltē i ptāte voluntati
ē vt eueniat. ¶ Posset dici ꝙ n̄ iō ē mi
nꝰ beata si i ptāte eius sit ꝙ eueniat: tn̄
nunꝙ̄ eueniet. iō nunꝙ̄ eueniet. q2 volū
tas dina sp ꝑueniet.

De secundo dubio. s. q̄l sit illa ꝑpe-
tuitas pꝫ ꝙ nō ē ꝑpetuitas tpalis. quia
nec alicꝰ successiui. dr̄ ꝙ nec ē ꝑpetuitas
eui. di. 49. q. 2. q2 euū 2m ꝙ ab eternita
te distiguit ptiet ad creaturas immuta-
biles: beatitudo āt excedit nālem poten
tiā creature cū ad eā nulla creatura ex
suis nālibus possit vn̄ ṗma mensura eꝰ
ē eternitas. iō beatitudo est vita eterna
¶ Contra hoc p° ex dictis istiꝰ in. q. ꝓ
xima dicit ꝙ ṗncipiuꝫ actus scd̄m sb̄aꝫ
ē potentia. sꝫ fm formā suū ṗncipium
est hitus ⁊ si hitus sit ifusus ꝑfectio actꝰ
ē a cā exteriore q̄ cāt hitum. ¶ Ex hoc ar
guit̄ ipossibile est actū inq̄tum forma-
tus fm quā rōem dr̄ iste actū beatificū
eē magis vel imutabiliꝰ ꝑmanentē ꝙ̄ fꝫ
sb̄am. q2 ipossibile ē illud qd̄ inest ali-

Si tandē accipiat̄ ista ꝓpō ille act⁹ est i purior qui reddit̄ impur⁹ ex ipuritate obiecti. ℞ act⁹ intellect⁹ ē talis ꝙ ne cessario ē falsus ex eo ꝙ ē falsi obi: act⁹ aūt voluntatis non ē impur⁹.i.mal⁹ qꝛ est obi mali nisi ꝯcōitanter. Q̄ si dicas actū voluntatis eē impuꝝ ex obō ipu ritate malicie:non sic actū inte⁹. hoc nō ꝯcludit qꝛ tunc act⁹ sensus eēt nobilior actu voluntatis: qꝛ min⁹ impurus sic. ¶ 2ª rō.s. de tendentia in rē in se ꝯcludit oppᵐ p⁹ ex dictis eoꝝ. qꝛ ꝯcedūt ꝙ act⁹ voluntatis respectu supioꝝ ipsa volun tate ē nobilior actu intellect⁹. ex hoc se quit̄.ḡ ille in gnē ē nobilior isto in gnē. qꝛ si optimū est nobili⁹ optimo. ⁊ gen⁹ gnē. vel spēs spē. tota.n.spēs vna est su perior q̄cūqꝫ alia spē tota. 2º actus nō est perfectio nisi qꝛ ꝯiūgit obō perfecto actus aūt voluntatis ꝯiūgit rei in se vt in se est. actus autē intellect⁹ non nisi rei vt ē obm̄ in cog̃scēte obm̄ aūt bt̄ificum simpl'r ē nobili⁹ i se q̄ vt est i cognoscen te. ḡ act⁹ voluntatis ꝯiungit obō bt̄ifico simpl'r sub nobiliori rōe. ¶ Ad auctem ¶ Ari.6.ethi. dico ꝙ tā cognitio intuitia q̄ dilectio sequens tendit in obm̄ vt est exn̄s i se. cognitio aūt abstractiua ⁊ di lectio sequens tendūt in obm̄ hn̄s eē co gnitū.iō in hoc non ē dn̄a iter itellectuꝫ ⁊ voluntatē. qꝛ vtraqꝫ potentia pōt ten dere in obm̄ suum vt in se ⁊ in obiectū ut hēt eē diminutuꝫ i intellectu. tñ p̄hs cōiter loquebat̄ de intellectōe abstracti ua ⁊ de uoluntate vt est desideratiua. quō tendit i rem nō iam exn̄tem sed fu turam. ⁊ hoc vt intermiᵐ actus deside rij seu effectū: in eandē aūt rem vt obie ctum non tendit nisi vt hꝫ esse i intelle ctu: qꝛ qn̄ desideratur nll'm aliud eē hꝫ f̄m ꝙ possit obijci.

Ad rationes prīci

pales. ad p̄mam dico f̄m ꝙ dictū est in q̄stione p̄cedenti. 12. metha. actus itellec tus est vita. ⁊ vita eterna si ē act⁹ eīnus si accipias ꝙ est vita eterna beata hoc ñ est in euāgello. ſꝫ addit̄ ita addo vt cog̃ scant te ⁊ ament nec magis ē 2ª additio ꝯ textū q̄ p̄ma. ¶ Ad aliud ꝙ ē Aug. ꝯcedo ꝙ visio est tota merces hoīs itel ligentie. ſꝫ nō sūma merces toti⁹ hoīs: ⁊ sic possint glosari multe auctes sonātes p itellectu ꝙ itelligūtur de supma potē tia vel de nā f̄m potenᵐ. non aūt d̄ sim plicit̄ supma pfectōe nāe. ¶ Ad illud d̄ hitu pꝫ in 2ª via q̄ ꝓcedit ex medio sū pto ex hitu. ¶ Ad aliud dico ꝙ dilectio est bonum magis sufficiens q̄ itellectio qꝛ eo hito hn̄s minus eget. ¶ Ad ꝓba tōem minoris dico ꝙ dictū philippi in telligendū ē q̄tuꝫ ad istructōem fidei d̄ tritate. hāc.n. tc̄ non cōplete itellexerat frequenter.n. audierat f̄monē de pīe ⁊ iō ꝯcepit ꝙ patre sibi offenso sufficiēter capet ⁊ alij cū eo v̄itatem fidei de trita te: non aūt loq̄bat̄ de visione btā. q. illa p se sufficeret sine dilectōe. sicut appet p r̄nsionem xp̄i. tāto tpe vobiscū suꝫ ⁊c. philippe q̄ videt me. q.d. si iam me f̄m deitatē vidistis ēt pfecta visione fidei. ⁊ pīem meū sili visione vidistis: ñ aūt in tellexit ꝙ apl̄i vidissent eū visione bea tifica. iaꝫ.n. supponeret eos fuisse btōs.

Utruz beatitu

do simpl'r consistat in actu q̄ ē fruitio. ꝙ non ille non distiguit beatuꝫ a non beato. qꝛ cōpetit ēt viatori ex dif finitōe frui. ℞ viator tm̄ hēt desideri um qō est respectu non hiti ⁊ iō nō frui tur. ¶ Contra.ñ min⁹ vult viator deo bonū qō sibi inest q̄ cōphensor: ḡ nō min⁹ hꝫ actum amoris amicitie respec tu boni non hiti ab amato q̄ cōphen sor: frui aūt est act⁹ amicitie non ꝯcupis centie. ¶ Preterea non hn̄s charitateꝫ si nude videret eēntiā dinam ꝙ non in cludit ꝯdictōeꝫ pōt ea frui. ⁊ tñ siñ cha ritate non pōt eē beat⁹. 15. de tri. c.19. so la est que diuidit iter filios regni ⁊ per ditionis. ¶ Preterea oia inferiora nā

itellectuali suo mō hoc ē fm quid beatificat in cōpletiōe actus ɔcupiscendi. ğ ꝛ volūtas in sili actu lȝ pfectiore. sed fruitio non ē aliqs actus ɔcupiscendi. ¶ Preterea tētio succedit spēi ğ est act⁹ volūtatis. ğ in illo ē beatitudo qꝛ voluntas fȝ se ē potentia fm quā beatificat̄ nō intellectualis sed tentio non ē fruitio. ¶ Oppositum p⁹ de doctrina xp̄iana. c. p̄mo summa merces ē vt eo pfruamur.

Ad questionem

si due ɔclusiones. p̄ma q̄ in solo actu q̄ est fruitio ɔsistit beatitudo simplr nāe intellectual' 2ª in qua fruitōe qꝛ nō in oī. ¶ Prima oñdit̄ diuisiue sic in gnē ñ ē nisi duplex actus voluntatis velle nolle. velle ēt duplex in gnē aut ,ppter volitū siue propter bonum voliti. aut pp volenteȝ vel pp bonum volētis. p̄mum velle dī esse amoris amicitie. 2ᵐ amoris concupie. ꝛ solum p̄mum velle est frui. qð est amore inherere ,ppter se. s. amatū. ¶ Con^a illam scðam obijcitur p illud 9. de tri. vlti. appetitus inhiantis fit amor fruentis appetit⁹ inhiantis ptinet ad amoreȝ concupie ğ. ¶ R⁹ viator velle concupie vult sibi bonuȝ. ꝛ velle amicitie vult ðo bñ eē. p̄mus appetitus respectu bōi habendi fit amor cōplacentie boni habiti sibi. ꝛ ita amor fruentis nō tm̄ quo fruitur formalr: sȝ eius q̄ fruitur alio amore illo eodem obō in se qð amat sibi i° amore. scðs appetitus. i. ipfectus amor fit amor perfectus fruentis. i. quo fruit̄. ¶ Premissa diuisione pbo p̄ncipalem conclusionē non icludendo nec excludēdo passiones de quibus postea queret̄. sed tm̄ de istis actibus volūtatis hic loquendo pȝ q̄ beatitudo non pōt consistere in aliquo nolle. tum qꝛ nolle hȝ p p se obō malum. qð non pōt eē obm̄ beatificū. tum qꝛ act⁹ beatific⁹ est p̄m⁹ ꝛ imediatus respectu vltimi finis. ꝛ ita nō hētur virtute alic⁹ actus voluntatis p̄oris. nolle aūt pȝ q̄ non hētur vel cōiter non nisi vtute alic⁹ velle fm Ansel. 3. c. de casu diaboli. nlls deserit iusticiam nisi volendo aliquid qð non stat cum iusticia. sicut exemplificat de auaro ꝛ nūmo ꝛ pane. ¶ 2° non consistit beatitudo in actu cōcupie. tum qꝛ lȝ ille posset esse bon⁹ si sit debite circūstātiatus tū non ē bon⁹ ex rōne sui vel obō ēt deo. qꝛ pt eē immoderatus qð apparet. 83. q. 3. puersitas ē in vtendo fruendis sic ēt dictū in 2° li⁹ angeluȝ peccasse p⁹ imoderate ɔcupiscendo sibi obm̄ beatificū sicut vult Ansel. de casu diaboli. 6. c. vbi vlt q̄ aliqd appetebant qð hūissent si stetissent nihil āt p̄us vel magis appetebant q̄ beatitudinē qꝛ ad illā p̄mo ēt summe inclinat affectio cōmodi. actus āt amicitie respectu dei ex rōe sui ꝛ obiecti ē bonus. saltem non pōt eē imoderat⁹ excedendo sed forte deficiendo. tum qꝛ act⁹ concupie non ē nec eē potest p̄mus act⁹ voluntatis respectu finis. qꝛ oē concupiscere ē in virtute alicu⁹ actus amicitie. iō. n. concupisco huic bonum: qꝛ amo hunc cui ɔcupisco. tum qꝛ actus amicitie inest voluntati fm q̄ hēt affectioneȝ iusticie. qꝛ si solā affectōeȝ commodi haberet non posset nisi sibi sūme cōmoda velle fm Ansel. 4° de casu diaboli. act⁹ āt ɔcupie inest voluntati fm q̄ hēt affectōem cōmodi. qꝛ necio inest scðm illaȝ etiam si sola illa eēt. nobilior āt scðȝ rōnem est affectio iusticie affectione cōmodi. qꝛ regulatrix eius ꝛ moderatrix fm Ansel. ꝛ p̄pa voluntati inq̄ᵐ libera est cū affectio cōmodi eēt ei⁹ ēt si voluntas libera non eēt. ¶ Tū 4°. qꝛ actus amicitie tendit in obm̄ vt est i se bonū. act⁹ āt concupie tendit i illud vt est boᵐ mihi. nobilius ē aūt obm̄ in se q̄ vt ab aliquo hitum. saltem illa hitudo obi ad hñtem q̄ est formalis rō in obō vt cōcupito diminuit ab illa pfectione obiectiua quā hēt istud bonum vt in se. 2ª cōclusio p̄ncipalis pȝ q̄ viator pōt frui ðo qꝛ amore inherere sibi pp se. ¶ Si dicas

non amore sed desiderio. hoc flm ē. q̄a
ꝛ si deus sit non hitus ab amante. ꝛ iō
possit desiderari vt hn̄dus. tn̄ non desi
dero aliq̄d bonum hn̄dum a deo quod
hz n̄ sed tm̄ complacet mihi infinita bo
nitas ei⁹ cui volo acceptando ꝛ cōplacē
do omne bonū q̄d sibi inest. ¶ Patet eti
am ꝓpo^m p illud. 83. q. q. 20. ꝙ virt⁹ cō
sistit in fruēdo fruēdis. ¶ Sed est hic dif
ficultas quō distinguant̄ fruitio btīfica
ꝛ non beatifica. videt̄ ꝙ non spē. q꞉ qn̄
p se cāe sufficientes sunt eiusdē speciei ꝛ
effectus sic ē in ꝓposito. q꞉ eadem volū
tas eadem charitas idē obm̄ fruibile et
sb eadem rōne ex pte obiecti. fm hoc ḡ
poneret̄ ꝙ non differunt nisi sicut mag
ꝛ minus in eadē spē. ¶ Si ꝯ hoc obij
citur ꝙ tunc viator eē beat⁹ lz minus be
atus q̄ compꝑhensor. ¶ R̄o ꝯa non valet
q꞉ beatitudo non iponit̄ ad significādū
illam naturam fm spēm sicut iponitur
hoc nomen fruitio. vn̄ bn̄ cōcedit̄ ꝙ vt
ꝗ fruit̄ sed alter magis alter minus im
mo iponit̄ hoc nomen beatitudo ad si
gnificandū fruitōem in determiato gra
du. ita ꝙ non infra ꝛ illum nunq̄ habz
viator nec fm magis nec fm minus sed
sic hn̄t illum diuersi compꝑhensores. iō
vnus eoꝝ est beatior altero. ¶ Q. oñ
dit̄ sic q꞉ si tm̄ sint grad⁹ eiusdez spei ac
cipiat̄ infimus beati ꝛ suꝑmus viatoꝛ
si equant̄ ḡ viator est beat⁹. si ille act⁹ de
ficit ab illo non in infinitū pz pone ḡ ꝙ
per quatuor grad⁹ possibile est fruitio
nem viatoris crescere per quatuor gra
dus quia ꝛ cognitionem. cum etiam
cognitio eiusdem spēi tot gradus habe
at quot ꝛ fruitio. posita aūt itentiōe co
gnitionis. possibile ē fruitōem cognoscē
tis ꝓportionalr̄ itendi. ḡ adhuc possibi
le est viatorem ptingere ad illuz gradū
ꝛ eē beatū. vn̄ hic pōt argui de aliq̄ gra
du dato fruitōnis beatifice a quo distat
suꝑmus gradus viatoꝛ puta beate ma
rie p aliquot grad⁹ tn̄ si est eiudē spei in
fra spem fruitōis beatifice descendatur
ad minus ꝛ min⁹. tandē erit aliq̄ beatifi
ca equalis isti non beatifice vel mior ea
¶ Aliter pōt dici ꝛ ꝓbabilius ꝙ frui
tio beata ꝛ non beata differunt spē seip
sis quidē formalr̄ sed a cāis vel habitu
dinem cārum cāliter. si. n. ponat̄ ꝙ intel
lectio ē cā licet pticularis ipsius volitio
nis ꝛ itellectio viatoris ꝛ visio beati dif
ferunt spe. ḡ ꝛ effectus qui nec̄io req̄rūt
istas cās diuersas. nunq̄ eniz indiuidu
uz eiusdē spēi necessario requirit cāz al
terius speciei ab illa quā requirit aliud
iudiuiduum. ¶ Si aūt intellectio dicatur
cā sine qua non saltē essentialr̄ requirit̄
ꝛ tunc sicut ṗus diuersa eiusdē spēi nō
necessario req̄rūt in cāis aliqua alteri⁹
speciei. ita in hac opi. hēt concedere vo
litiones penes obā distingui spē ꝛ tamē
obm̄ fm eos est cā sine qua non. tūc āt
potest saluari distinctio fruitionum ex
distinctione vnionum. sicut ex diuersa
approximatione agentꝭ ad passum va
riatur effect⁹. aliter. n. agit agens q̄d p
lineam rectam opponit̄ ꝛ approximat̄
passo q̄ q̄d p reflexā vel fractā. cognitō
aūt hec est q̄si approximatō obiecti ad
voluntatē. ¶ Tenendo istam scōaz vi
am non oportet concedere ꝙ de poten
tia absoluta diuia possit cāri in anima
viatoris saltem non videntis nude deū
aliqua fruitio equalis infime fruitioni
possibili cuicūqꝫ beato: q꞉ supremum i
fime speciei non pōt equari infimo supe
rioris spēi. q꞉ tota hec est infra totam il
lam. Difficile est aūt fm viam ṗorez ꝓ
hibere quin in anima viatoris stāte co
gnitione enigmatica tantum vel tantuz
intensa possit inesse aliqua fruitio equa
lis alicui fruitioni beatifice date.

Ad argumenta ad

primum patet ex secundo articulo.
¶ Ad secundum dicitur ꝙ sine chari
tate si videret aliquis deum. non habe
ret fruitionem supernālem q꞉ nec actū
aliquē primū supernālē sine q̄ nec pati

pōt nec agere nec ꝑ ꝯñs hr̄e frui beatifi cū. ¶ Ulr dictū est di. p°. ꝑmi ꝙ hitus ñ ē quo hñs simplr pōt elicere actū: ⁊ iō posita q̄si pñtia obi voluntas pōt in ali quē actum circa illud obm̄. ⁊ ille actus supnālis ē ex obō ⁊ pñtia obi: sed ñ ē ex aliquo i potentia eliciēte nec tñ illa frui tio ē beatifica: qꝛ non ē tāta q̄ta nata ē hr̄i a tali voluntate circa obm̄ sic exten sū. maioꝛ. n. hētur ⁊ si caritas ineēt per quā aliquo⁹ intenderet actꝰ: sicut dictuꝫ est di. 17. ꝑmi. bītudo aūt voluntatis ñ ē in aliquo actu nisi sūpmo quem pōt hr̄e circa obm̄ talr sibi pñtatum. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ sola voluntas iter oēs appeti tus pōt velle alicui bonū ꝓpter ip̄ꝫ vo litū: ⁊ iō non est sīle de aliīs appetitibꝰ ⁊ illoꝝ: sicut nec gnālr qñ illud de quo ar guit ē solum tale. imo est argᵐ ad oppᵐ qñ arguit de aliquo ptinente ad pfectio nem istꝰ solitarij ꝯueniens ē cū imperfe ctioꝛibꝰ se in aliquo ⁊ diēns ab eis i alio sibi ꝓpo perfectiꝰ est ḟm illud ꝓpriū ꝙ ḟm illud cōe: qꝛ cōe non pōt eē pfectiꝰ quocūq; impfecto icludente ip̄m: ⁊ iō si pfectio excellens vtpote bītudo ꝯueni at illi solitario magis: ꝯcludit ꝙ cōueni at sibi non ḟm illud i quo assilat inferi oꝛibꝰ ꝙ ꝯcludat oppᵐ. ¶ Ad 4ᵐ non oē qō succedit v̄tutibꝰ theologicis i via vl actibꝰ eaꝝ est de eēntia beatitudis sꝫ tm̄ vnicꝰ actus pfectissim⁹. iō esto ꝙ tentio sit actus volūtatis succedēs actui spei ñ sequit ꝙ in ipsa ꝯsistat bītudo: sed suf ficit ꝙ ipsa cōcomitet beatitudinē.

Utrum ad essē

tiā beatitudinis ptieat securi tas. ꝙ sic. i3. de tri. c. 8°. post alia ptinen tia ad beatitudinē enumerata subdit: ⁊ qō est oio beatissimū ita sp foꝛe certissi mū erit. ¶ Preterea de eēntia beatitudi nis ē ꝙ sit vltimata ꝑfectio. ḡ ex rōe sui excludit a sbo oēm ꝑuatiōem oppositā ḡ ex rōne sui ꝯstituit sbm incoꝛruptibi le ⁊ intrāsmutabile ḟm eam. ¶ Preter ea p° et h. felicitas est opatio optima ſꝫ vitā perfectā: hoc ḟm ip̄m includit ppe tuitatem q̄dam. alioq̄n felix posset mi ser fieri. qō hꝫ ꝑ icōueniēti. ¶ Preterea ad pfectōem viatoꝛis ꝑmam ꝯcurrūt es sentialr fides spes ⁊ charitas. ⁊ ad scdaꝫ actus illoꝝ. ḡ ad pfectōem apphensori ꝯcurrunt eēntialr actꝰ pfecti coꝛrñdētes istis: ꝯᵃ ꝓbatur. qꝛ non minoꝛē itegrita tem req̄rit pfectio scda beati in suo gra du ꝙ viatoꝛis i suo: alioq̄n beatꝰ vñ be atus non hr̄et oēm perfectōem p se cuiꝰ eēt capax. nunc aūt actui spei non succe dit nisi tentio: tētio nō vr̄ nisi securitas ḡ ⁊c. ¶ Oppᵐ p° ⁊ h. nihil ē pfectius ex hoc ꝙ diuturniꝰ exēplificat de albo vni us diei ⁊ vniꝰ anni. qō oino verū ē ō p fectione ꝑmanēte. qꝛ tali accidit tp̄s vel q̄cūq; duratio maioꝛ vel minoꝛ. ḡ cum securitas icludit ppetuitatē duratōis: ñ ptinet p se ad beatitudinē q̄ est perfectō sil tota. ¶ Preterea ista securitas si ē ac tus aut itellectꝰ aut volūtatis. Si itelle ctꝰ non ptinet ad beatitudinē nisi vt pre uium ex. q. 3. huiꝰ di. Si volūtatis non ē fruitio: imo hꝫ fruitōem ꝑ obō i sola āt fruitōe ē bītudo ex. q. pcedente. ḡ ⁊c.

Hic duo sunt vidē

da. p° de ppetuitate bītudis. 2° de secu ritate beati. ¶ De p° pꝫ: qꝛ ita est ex scrip tura. Mat 25. ibūt iusti in vitā eternā ⁊ Mat. i8 erunt sicut angeli dei. ⁊ i ps in scl'a scl'oꝛum laudabunt te. ⁊ alibi se pe. ¶ Silr ad hoc sunt dicta sctōꝛum multa. sufficiat adducere illud Aug. i3. de tri c. 8. beata vita eē non pōt nisi sit imoꝛtalis: qō ꝓbat: qꝛ si amitti pōt aut ḡ beatus amittet eā volens ⁊ tunc nō ē beatus: qꝛ non hꝫ q̄cq̄d vult: aut nolēs aut neq; nolens neq; volens: ⁊ ad vtrū q; illoꝛum duoꝝ membroꝝ seq̄tur ꝙ non ē beatus: qꝛ non amat beatitudieꝫ imo si volens amittit odit eā. si neuter ñ appreciat eā nec ḡ ē vita beata. ¶ Non silr pōt argui si amittat beatitudo per

Dico ergo q stricte accipiendo beatitudinē delectatio nō est de eēntia eius: qz ē passio. beatitudo autē ɔsistit i opatione. voluntas aūt duplr ɔsiderari vᵒ mō vt poᵃ opatiua alioᵒ vt receptiā. pᵒ mō pficit simplr opatōe ɔiugēte simplr ⁊ vltiate optimo simplr ⁊ i hoc ɔsistit eēntialr beatitudo. Alioᵒ ɔsiderari pt vt receptia sic ē perfectibil' ñ opatōe. sʒ passionibꝰ supnālibꝰ qz taliū ē vltimate receptia. ⁊ sic pficit delectatōe ⁊ gaudio: ex q pʒ q magis est de eēntia btitudinis gaudiū q securitas. Ad pmū dō q illud ē vū calr ē qdam vita ⁊ bta qz ē in volūtate vt ē passionū receptia. Ad aliud dō q quietatio nunq est i se sʒ i alio: vt terra non qetat nisi in centro sed delectatio est forma i voluntate et seqtur opatōnem per quā quietat in alio cui ɔiungit. Ad aliud dō q nō oē vltiᵐ sed optiᵐ ē finis vt dī 2ᵒ. physi. tale āt vt finis intrinꝰ est operatio. tñ delectatio est ordine nāe posteriꝰ que tñ ñ est talis q opatio ordinet ad ipam sic ad finē nec ē perfectiꝰ operatōe. Conᵃ dixisti pus q gnātione posterior ē volūtas intellectu ⁊ iō voluntas est nobilior mō dicis ɔrium. Rᵒ q simplr in eodem gnē sunt pfectiora posteriora prioribus ⁊ hoc posteriora gnātōne. vt si plures forme sbales sunt in eodē supposito vltima ē perfectissima. Sʒ si accipiat in alio gnē pus ⁊ posteriꝰ frequēter sunt pfectiora ⁊ posteriora. non tñ sp vt post vltimam formā sbalem sequunt accñtia q tñ sunt iperfectiora sic dico in proposito in opatōibꝰ q tendunt i obm̄ posterior pfectior ē. ⁊ sic operatō voluntatis opatione intellectꝰ. sed variat genus i passionibus. qz ille non tendūt i obm̄ sed sunt ab obō. Ad aliud dō q nō vnitur vltimate passione. Ad rōes in oppoᵐ q minus concludūt dō est q sunt passiones qdam q insint cū mutatione ⁊ alteratione ptis sensitiue ⁊ non fiunt sine imutatōe orgāi ⁊ ille sunt totius ɔiuncti alie sunt passiones tm̄ spūales ⁊ ille pñt sine oi mutatione q est in organo fieri ⁊ tales sunt aie. Ad arᵃ pme opionis. Ad pmum dō q sicut tu arguis q non pōt visio eē sine delectatione ⁊ gaudio. g est de eēntia beatitudis gaudium. sic arguo q ñ pōt eē sine fruitione. g est de eēntia fruitōis. ⁊ simlr arguam q fruitio non pōt eē sine visione Dico q absolute pōt visio separi a gaudio sine ɔdictione: ⁊ tu dicis q tunc videret ⁊ non gauderet. dico q hoc vūm ē sed hoc non eēt ptāte sua sed diuina q conseruat visionem ⁊ nō gaudiū. Ad aliud dō q verum est q beatitudo essʒ pfectior si gaudium eēt de eēntia eiꝰ. sed hoc non pōt eē vt si sapia esset de natura hoīs eēt perfectior q mō. sed passio non pōt eē de natura beatitudis. qz de eēntia eius est q ɔiungat obō beatifico sed hoc non pōt facere passio. Ad 3ᵐ de pena ⁊ tristicia. si arguitur de pēa q sit eēntialr tristicia. ɔcedo in natura intellectuali. nec alia pena pōt ineē sibi. sʒ tunc non vʒ ɔᵃ: qz nihil pōt eē pena nisi in voluntarium. Sed pmū pōt esse voluntariuʒ. imo magis pmiatur si sit voluntarium cū quo pmiat. ⁊ qz actus est nobilior passione. g magis pmiatur in actu. ⁊ hoc ē ɔgruum. Et si dicas q miseria est eēntialiter pena. ergo beatitudo est eēntialiter gaudium. Dico q miseria non ē eēntialiter pena. immo pena dirimit miseriam inqtum ordiat culpam: que culpa est miseria eēntialr. Et si dicatur q pena sequat miseriā dico q verum ē. vnde maxima pena ɔprie ē miseria que ē culpa.

Queritur utrū natura humana sit natura infima capax beatitudinis videt q ñ. anima humana est capax beatitudinis sed ipsa est inferior homine g ⁊c. Preterea in quibus ē ordo eēntialis sic se hñt

Utrum omnes homines velint de necessitate ⁊ sūme beatitudinē. Videt᷑ ꝙ non: q꞉ ƀm Aug⁹. .io. de tri. c. i. Incognitū non pōt appeti. sed vltim⁹ finis nō est notus: q꞉ non oēs sciūt btitudinez. ergo nō omes appetūt eam. Minoꝛ pꝫ pꝛi° ethi. ex diuersa opi. circa eam. ¶ Preterea dānati nō appetūt eam. ergo nō oēs hoies. ꝯña pꝫ. añs ꝓbat᷑ pꝛi° sic. de quo despat aliqs nō appetit illud: vt dic̄ Aug⁹. .io. de tri. sed dānati despāt de btitudine: quia sunt obstinati. ergo ⁊c̄. ¶ Secūdo sic. Appetitus volūtari⁹ nō est ad īpossibile sꝫ apphēdit᷑ btitudo i dānat̄ ut īpossibile ab eis. ergo ⁊c̄. ¶ Ad p̄ncipale. Si oēs de necessitate appetāt btitudinē nō meret᷑ appetēdo eam. ꝯñs est falsū. ergo ⁊ añs. ꝯña ꝓbat᷑ peꝛ Aug⁹. de lib. arbi. vbi dicit ꝙ nullus meret᷑ in eo qd̄ vitare nō pōt. falsitas ꝯñt̄ ꝓbat᷑. meremur volēdo ea q̄ sunt ad finē. sꝫ volitō finis ē cā volitōis eoꝝ q̄ sūt ad finē. g° magis volēdo finē. q꞉ ꝓpt̄ qd̄ vnūquodqꝫ tale ⁊ illud magis. pꝛi° posterioꝝ: ⁊ 2° metaphy. ¶ Preterea ꝙ non sūme. Illa potētia non vult sūme obiectū aliqd̄ que cōpatit᷑ secuꝫ actuꝫ aliquē circa aliud obiectuꝫ. quia distractio ad diuersa facit remissionē in actu. sed beatitudo in volūtate cōpatit᷑ secuꝫ actuꝫ qui est vti. ergo non sūme vult btitudinē. ¶ Con Aug. .iꝫ. de tri. c. 8. Beati omēs esse volūt vt veritas clamat. sed si aliqs vel oēs vellent ꝯtingēteꝛ eam hoc nō est veꝝ. quia tunc aliq̄ possent nō velle. ergo de necessitate volūt eam oēs hoies. ¶ Preterea ꝙ sūme. videt᷑ dicere Aug⁹. ibidēꝫ. c. 5. vbi dicit ꝙ ardētissime btitudinē oms volūt. ¶ Preterea 2° phisicoꝝ ⁊. 7. ethi. dicit phs. Sicut p̄ncipiū in speculabilibus: sic finis in practic̄. sed intellect⁹ necessario assentit p̄ncipiis. ergo volūtas fini. ¶ Preterea Ansel. de ꝯcoꝛdia p̄desti. fꝛ. gratia dicit ꝙ volūtas nō pōt nō velle sūme cōmoduꝫ. sed btitudo est sūme cōmodū. ergo vult nc̄cio eam. ¶ P̄. ꝙ sūme. Phs p° ethi. dic̄ ꝙ bñ dixerūt bonū eē qd̄ oia appetūt. h° ē btitudo. g° ⁊c̄.

Iuxta hoc querit᷑ vtrū oia que appetunt᷑ appetant᷑ ꝓpt̄ btitudinez. videt᷑ ꝙ sic. Aug⁹. .iꝫ. de tri. c. 5. ¶ Propt̄ hanc quecūqꝫ cetera appetunt᷑. ¶ Preterea. In omi genē est vnū pꝛimū qd̄ est cā oiuꝫ illius generis. sed btitudo est p̄mū appetibile. ergo est causa ⁊ ratio oium que appetūtur. ¶ Preterea. si aliqd̄ appeteret᷑ nō ꝓpter beatitudinē appeteret᷑ sicut beatitudo.

Contra Non oēs appetētes cognoscūt btitudinez. ergo non appetit᷑ ome ꝓpter btitudinez. ¶ Preterea. tc̄ duo act⁹ eēnt sil̄ i volūtate. qd̄ est icōueiens. ñ eiꝫ pōt appetē pp btitudinē nisi hēat actū illū q̄ ē btitudis.

Respōdeo Ad pꝛimā. q. dico ꝙ duplex est appetitus in volūtate. scꝫ natural̄: ⁊ liber. naturalē solū dico potētiā voluntatis absolute: sed nō aliqd̄ supadditūꝫ volūtati. Sicut eniꝫ q̄libꝫ natura habꝫ inclinatioēꝫ naturalē ad suā pfectionēꝫ sic etiā natura intellectual̄ scilicꝫ voluntas habet nālēꝫ inclinatiōēꝫ ad suaꝫ pfectiōēꝫ. Alius est appetitus liber qui est velle libeꝝ. de p̄mo appetitu dico ꝙ nō est actus aliqs elicitus a volūtate: sꝫ tm̄ inclinatio quedā. ꝓbo. sicut se hꝫ appetitus nālis intellect⁹ ad actū suuꝫ: sic appetitus volūtat̄ ad actū suū. sed appetitus nālis intellect⁹ nō est actus elicitus ab eo. ergo sic erit de volūtate. ¶ Preterea. nō expimur talem actū esse in nobis cum tñ incōueiens sit nobilissimos habitus nāliter esse in nobis: ⁊ latere nos. qd̄ etiā veꝝ ē de opatōib⁹. ¶ Preterea. tūc q̄nqꝫ actus oppositi siml̄ eēnt in eodē. pōt eiꝫ aliqs appetitu naturali refugere moꝛteꝫ: quia nolim⁹ expoliari ƀm aplm ⁊c̄. ⁊ actu libere elicito eligere

cui p̄ accñs eẽ imutabilius illo cui inest
ḡ si actus ſm ſbam mensurat̃ euo. q2 eẽ
eius ſm eū mensurat̃ euo. sequit̃ q̄ act᷒
inq̄tm formať siue inq̄tū beatific᷒ hr̃et
maiorẽ imutabilitatem q̄ cui. ¶ Preter
ea ad rẽ vr̃ manifeste falsū q̄ aliqȯ crea
tū vt distinguit̃ ꝯ eternū nõ mẽsuretur
euo. q2 siue euū icludit successionẽ siue
possibilitatẽ ad deficiendū vr̃ cõpetẽ cu
icūq3 creato qȯ non ẽ ꝓp̄e tpale. eternū
eni sicut ẽ totū siľ actu ita caret potẽtia
non essẽdi. ¶ R° ei᷒ non ꝯcludit. Nõ eni
seq̄t̃ creatura intellectualis non pȯt ex
suis nālib᷒ in beatitudinẽ. ḡ beatitudo i
nā sua est aliq̄d eminẽtioris p̄manentie
q̄ creatura itellectualis. q2 ẽ accñs ⁊ l3
tale accñs qȯ non seq̄t̃ p̄n° nec subest cã
litati h᷒ ſbi est tñ in se: qȯdã min᷒ no
bile ⁊ min᷒ p̄manens. ¶ Qȯ addit̃ beati
tudo ẽ vita eterna. eternū nõ accipit̃ ibi
stricte sicut distiguit̃ ꝯ euiternū. sed pro
euiterno ꝑpetuo p̄manẽte. sic q̄ppe fre
quẽter accipit̃ eternū i scriptura. vt ibi
dẽ Math 25. Ite maledicti in ignẽ etm
⁊ statim p᷒. Ibunt hi i suppliciū eternū
cū tñ non sit eternū eternitate distincta
ab euo vel a tp̄e ꝑpetuo. ¶ Dico ḡ q̄ illa
ꝑpetuitas nõ eternitatis nec necẽ eẽ. sed
ẽ cui possibilis eẽ ⁊ ñ eẽ tñ ꝑpetuo ꝯfua
ti. ¶ Et si q̄ras q̄d addat illa ꝑpetuitas
vltra ip̄m euū. ¶ Hoc ꝑ̃exigit aliaz. q. si
euū includat successionẽ. q2 si sic ꝑpetui
tas dicit q̄dã maximitatẽ q̄titatis i ip
so euo. imo q̄si infinitã magnitudinem
accipiendo sp̄ alterū p᷒ alteꝝ. si aūt euū
sit iduisibile. tūc ꝑpetuitas ei᷒ non viȯ
tur dicere aliq̄d positim nouū p̄ ip̄m s3
tm̄ negatõem defect᷒ siue desitõis. ⁊ tūc
oporteret dicere q̄ nihil plus positiue ľ
mai᷒ maioritate intrĩseca dat deus Mi
chaeli quẽ in eternū b̃tz ꝯseruat q̄ si eū
statim annihilaret de hoc in 2°. di. 2ª.

De tertio dubio

.s. q̄lit se hẽat illa ꝑpetuitas ad beatitudinem
vr̃ dȯ q̄ icludat̃ i rõne beatitudis. tū q2
beatitudo icludit q̄ sit finis oĩuz deside
riorū: ⁊ p̄ ꝯñs adepto eo cessat oĩs appe
tit᷒. ḡ o3 q̄ includat sic oĩa appetibilia.
q̄ nihil vlteri᷒ desiderandū restat q̄l3 ãt
nāľr desiderat p̄māere i bono ⁊ ꝑpetuo
sicut sua nã ẽ ꝑpetua. ḡ beatitudo illam
p̄manẽtiã icludit. tū q2 de rõe pene dã
natõis ẽ eternitas. q2 o3 q̄ sit ifinita ad
hoc q̄ corrñdeat culpe q̄ est ifinita i ma
licia q2 auertit ab ifinito bono nõ pȯt
aūt eẽ infinita itensiue. ḡ i rõe ei᷒ inq̄tū
pena cõdigna ẽ culpe icludit̃ ifinitas ex
tensiua siue eternitas. ḡ multo magis i
rõe beatitudis inq̄tum p̃mium icludit̃
eternitas. ¶ De hoc certū ẽ q̄ si beatitu
do accipiat̃ p̄ aliq̄ perfectõe p̄manente
vt p̄manẽs q̄tūcūq3 intẽsa ꝑpetuitas ñ
icludit̃ in rõe eius. q2 q̄cunq3 ꝑfectõ per
manẽs ⁊ q̄tacūq3 eadẽ ⁊ equaľ pȯt esse
p̄ istans vel cū aliq̄ breui tp̄e. q̄ ⁊ quãta
pȯt eẽ cum toto tp̄e. eque. n. ꝑfecta ẽ al
bedo vnius diei sic̃ vnius anni. i. ethic.
¶ Alio° pȯt accipi beatitudo ꝓ aliq̄ per
fectõe p̄manẽte ⁊ itensa ñ tñ ꝑ̃cise sisten
do i ꝑfectõe intẽsionis sed icludẽdo ẽt p̄
fectõem extẽsiõis. ⁊ hoc vel ꝓp̄e ponen
do euū eẽ successiuū vel eminẽter. s. ne
gãdo oẽm desitõem ponendo euū eẽ in
diuisibile. ⁊ illo 2° mõ nihil ẽ extẽsiuū p̄
fectū extensiue nisi qȯ durat q̄tum pȯt
durare. siue illa duratio sit extẽsa realr
vel v̄tualr vel imaginabiľr. beatitudo
ãt p3 q̄ nata est ꝑpetuo manẽ. ḡ ipsa sic
accepta ꝓ ꝑfectõe sūma itẽsiue ⁊ extẽsie
icludit ꝑpetuitatẽ. s3 hoc mõ beatitudo
nihil vm p̄ se est. sicut nec op̄atio ꝑfecta
⁊ totū euum si ẽ successiuū. vel op̄atio
⁊ negatio defect᷒ vel desinitõis extẽsiue
illo. tñ 2° mõ vident̃ loq̄ multi de beati
tudine. q2 non tm̄ est desideriū in nã ad
ꝑfectõem itensaz. sed ẽt sic extensiue hñ
dum. sicut ẽt desideriū non tm̄ ẽ ad bo
nū eẽntiale sed ad sp̄ eẽ sicut ẽ possibile
cõpetere nãe. ¶ Per hoc ad p̄mū beati
tudo p̄° mõ accepta est finis oĩum desiõ
rioꝝ sic q̄ vnitiue ex p̄te obi icludit oẽ

deſiderabile. ſic̃ ſepe dictum ē ꝙ in diffi
nitōe Aug. q̃cquid vult ⁊c̃. q̃cquid non
accipit̃ ibi diſtributiue ſ; ꝓ vno vnitiue
ꝯtinēte oē recte volibile. btitudo 2° mō
icludit finē deſiderioꝝ. ñ tm̃ ſic vnitiue
intēſiue. ſed ēt extēſiue quantū̃ ad dura
tōem intelligēdo extēſionē vel realē uel
v̓tualem. hoc ē indeficiētiā in eēndo. bre
uit̃ tñ arm̃ illō lʒ cuiuſdā doctoris peccat
in forma. ē finis oium deſiderioꝝ. ğ in
cludit ꝑ ſe oia deſiderata non ſeq̃t̃. ſʒ ſe
q̃tur. ğ includit vel ꝑexigit qȯcunq; re
q̃ſitū̃ necio in ordine deſiderioꝝ. ¶ Ad
aliud de p̃mio ē dubium vtrū̃ illa ꝑfec
tio extenſiua. ſ. ꝑpetuitas uel indeficien
tia in eēndo icludat̃ in btitudie ꝑ ſe inq̃
tū̃ ē p̃miū̃ meritoꝝ. an. ſ. cadat ꝑ ſe ſub
merito uel tm̃ ſit qȯdā annexū̃ illi qȯ ꝑ
ſe cadit ſb̓ merito. ⁊ dico ꝙ loquendo ȯ
ſtricta iuſticia de' nulli nr̃m ꝑꝑ q̃cunq;
merita ē debitor ꝑfectionis reddēde taʒ
intēſe ꝑꝑ imoderatū̃ exceſſum illi' ꝑfec
tōis vltra illa merita. ſed eſto ꝙ ex libe
ralitate ſua deteriaſſet meritis ꝯferre ac
tū̃ tā ꝑfetum tanq̃ p̃miū̃ tali q̃deʒ iuſti
cia q̃lis decet eū̃. ſ. ſuperogātis in p̃miȷ̃s
tñ non ſeq̃t̃ ex hoc necio ꝑ illā iuſticiaʒ
ſit reddenda ꝑfectio ꝑhēnis tāq̃ p̃miuʒ
īmo abundans fuit retributio i btitudi
ne vni' mōmēti. Si ğ ꝑhennitas ꝑtinet
ad p̃miū̃ tanq̃ cadēs ſb̓ merito oʒ ꝙ iᵃ
corrñdentia teriet̃ a iuſticia ⁊ liberalita
te ſupaffluēte. nec icōueniēs ē dicē. magl
ꝙ deus diſpoſuerit hoiem ꝑpetuo p̃mi
are q̃ ꝓ ſuo merito ꝑpetuo finē merue
rit. ⁊ hoc ex tali iuſticia liberali. q̃ dicer̃
ꝙ diſpoſuerit ex iuſticia reddere talē ꝑ
fectōem intēſā ꝓ meritis ⁊ vltra hoc q̃i
non ex iuſticia ſʒ ex mera liberalitate a
dȷ̃ciat ꝑpetuitatē. ¶ Ad arm̃ cū̃ adducit̃
de ꝑpetuitate dānationis ñ cogit. q; nō
ita ꝯgruit ꝑpetuitatem ibi ita cadē ſub
merito ſicut h̓. bñ. n. diue bonitati ꝯgru
it ꝙ ꝓ lege deīauit ꝑfectōem non tm̃ i
tenſā ſʒ ꝑhenne reddē ꝓ meritis. nec ſic
ꝙ penā non tm̃ grauē ſʒ ꝑhennē reddet

ꝓ demeritis. ȯ hoc dictū̃ ē ſupra di. 46
. q. 4.

De ſecundo prin

cipali. ſecuritati vr̃ opponi timor. timō
āt vel ē de mal. infligēdo vel de iflicto
ꝯtinuato ꝑcedēte tñ apꝑhenſiōe tal' ma
li. nec oʒ ꝙ illa apꝑhenſio ſit dubitatio
vñ longe diſtat dubitatio ⁊ timor. non
ſolū̃ q; dubitatio ꝑtinet ad itellectuʒ ti
mor ad appetitum. ſʒ ēt q; timor in ap
petitu non necio ꝑexigit apꝑhenſioneʒ
dubiā mali. q̃cq̃d aūt ſit ȯ hoc hec ſecu
ritas ponit̃ in volū̃tate aliq̃d oppoſitū̃
timoris ⁊ ea ꝑcedit certitudo in intelle
ctu de bono ꝯferendo uel bono collato
ꝯtinuato. talē certitudinē hñt beati. nō
q; vidēt beatitudinē ex ſe eſſe perpetuā
ſicut ꝓbatum ē in arguēdo ꝯ p̃mam po
ſitōem de cā ꝑpetuitatis articulo ꝑcedē
te: nec ēt tm̃ per rōem nāleʒ. q; nulli cre
ature pōt eē notum ꝑ rōem nālē illud
qȯ contingent̃ dependet a ſola volū̃ta
te diua. hi' eſt cōtinuatio beatitudis iā
collate. ⁊ hoc pʒ ex illo articulo. ğ tm̃°
eſt illa certitudo in intellectu beati ex re
uelatione ſibi facta a deo. an aūt ſic fiat
certitudo dānantis de ſua dānatione ꝯ
tinuanda non ē eq̃ certum. ¶ Ex dictis
patet ſolutio q̃onis ꝙ ſecuritas non eſt
de eēntia beatitudinis. tum q; ſecuritas
ꝑſupponit certitudinem de ꝯtinuatiōe
beritudinis. illa aūt apꝑhenſio certa ſe
quit̃ ordine nature totam beatitudineʒ
cum ſit act' non tendēs in obm̃ beatifi
cū̃ ſed reflexus ſuper actū̃ ⁊ ꝑ ꝯñs bea
titudo tota eēntial'r poterit eē ſine certi
tudine. ğ ⁊ multo magis ſine ſecuritate
tum q; perpetuitas de qua eſt illa certi
tudo ad quam conſeq̃t ſecuritas non ē
de eſſentia beatitudinis eo mō quo dic
tum eſt in ꝑcedenti articulo in ſolutiōe
tertie dubitationis. illa tamen ratio nō
concludit accipiendo beatitudinem ſe
cundo modo dicto ibi. quia ſic inclu
dit perfectionem non tantum intenſi

siuam sed et extensiuam siue indeficienti
am. ¶ Primo et mo accipiendo pperpetui
tas non e aliqua res addita tanq accns
prima g ro valet et illa 3a q securitas illa
est in irascibili sicut et timor sibi opposi
tus si qdem opposita sunt in eodem beati
tudo i concupiscibili cu sit amor amici
tie. ¶ Propter argumeta qdam et verba
q dnr de tentione. intelligendu est q te
tio qdruplr accipi pot. Uno qdem mo
pprie, put memoria tz obiectuz: et hoc vl
p formam impssaz si e ibi obiectu i spe
vel per hitum ipsum vel salte p illapsu
vel in exntiam saltez eo tz quo obiectu
ocurrit ad roem parentis. Alio pot in
telligentia dici tenere obiectum i actua
li consideratione: et ad hoc pot pertiner
q voluntas dr tenere aciem intelligetie
conuersam ad memoriam ¶ Tertio mo
tentio pertinet ad voluntatem vt est co
cupiscibilis. et dicitur succedere spei. eo
quo per spem volutas desiderat sibi bo
num habendum. et p tentioem amat il
lud bonum hitum. et illa tentio e amor
ocupie boni pntis. ¶ 4o mo tentio dr ee
qdam actus assecutionis vel passio pns
spe passionem. et illo mo e in irascibili.
nullo illorum moz est tentio de essen
tia beatitudinis. primo pcedit beatitudi
nem. immo oem actum 2m. 2o mo est ac
tus 2s ptinens ad intellectum et puium
beatitudini q e in voluntate vel actus vo
lutatis respectu actu puij. 3o mo e amor
boni commodi pntis: et appet ex qone
pcedente q ille amor non ptinet ad bea
titndine sed amor boni honesti vel boi
in se. 4o modo est in irascibili et illo mo
do magis appropinquat ad securitatez
que succedit spei passioni non spei vir
tuti.

Ad argumenta

ad pm pot di
ci q Aug. p illud intelligit q beatissimu
.i. maxima pfectio beatitudis est q cer
tissimum est semper ita fore maxime in
quaz extensiue. et quod sequitur accipi
tur non pro actu certitudinis sed pro
obiecto quasi dicerz ipsa perpetua con
tinuatio de qua hetur certitudo est ma
ximu quidem in beatitudine. q quanti
tas extensionis superaddita qtitati inte
sionis. et illud dicit maximu qd icludit
aliquid et adhuc aliquid supaddit: et sic
ista extensio includit pfectoem intensio
nis. ¶ Ad aliud pz ex primo articulo so
lutionis. q nulla forma finita potest ex
cludere omnem puationez a susceptiuo
tn beatitudo pro quato e perfectissima
maxime excludit perfectois priuatione
a suo subiecto. et hoc sufficit ad hoc vt
sit finis intrinsecus qui necessario est fi
nitus sed non sufficit ad incorruptibili
tatem. ¶ Ad aliud de philosopho dice
do q nunq per ingenium ad veram fe
licitatem humane nature potuit pertin
gere nec affirmatiue nec negatiue. non
negatiue q falsum demonstrari no po
test non affirmatiue. quia sensibilia ad
hoc sufficienter non producut. vnde ta
q dubius nuc videbatur sentire q non
esset vera felicitas cui posset succedere
miseria. nunc q non posset esse alia feli
citas hominis. quia nesciuit de felicita
te alterius vite ab illa: et illa non est feli
citas inamissibilis ideo non oportet in
hoc eius auctoritati initi. ¶ Ad aliud
concedo q tribus virtutibus theologi
cis in via succedunt tres perfectiones in
beato. siue virtutes siue actus non curo
sed non oportet illa succedentia esse de
essetia beatitudinis sicut accipimus be
atitudinem pro summa perfectione be
atificabilis nature p ipsaz sume suo ob
iecto perfectissimo coniungente.

Utrum gau

dium de obiecto beatifi
co sit de essentia vel perti
neat ad essentiam beatitudinis videtur
q sic Aug. io. de confess. dic beatitudo

est gaudiū de vita beata. ¶ Preterea beatitudo ē pfecte q̄etatiua ipsi' beati. sed pfecta q̄es est gaudium siue delectatō g̊ ⁊c̄. ¶ Preterea beatitudo ē vltimū bo^m ipsius beati. Sed delectatio ē vltimum ꝯn̄s opatōnem g̊ ⁊c̄. ¶ Preterea beatitudo vnit eēntial'r vltimo bono pfectissime opando quiescēdo ⁊ delectando. sȝ opatio est de eēntia beatitudis. g̊ ⁊ q̄etatio ⁊ delectatio. ¶ Contra nihil ptiet ad beatitudinē qd̄ non ptinet ad aiam siue imaginē. sed delectatio n̄ ptinet ad aiam nec ēt ad imaginē. q2 ē toti'. q̄ enī ſm phm p° de aīa dicit aiaȝ gaudere vl' tristari dicit eā texere vel edificare g̊ ⁊c̄. ¶ Preterea. io. ethi. delectatio ē aduenięns opationi. g̊ ē sicut accn̄s eius. sed beatitudo eēntial'r ꝯsistit ī opatōe g̊ ⁊c̄.

Respondeo hoc est supponendum sicut oñsum ē in p° li° q̄ delectatio realiter differt ab opatōe ⁊ tunc ad q̄ōnem est. n. vna opinio q̄ delectatio ē de eēntia beatitudis. rō ad hoc est. q2 deus de potentia absoluta pōt oē illud separ̄ ab alio qd̄ non ē de eēntia eius. si g̊. gaudiū non eēt de eēntia beatitudis posset de' separe visionē beatā a delectatōne siue gaudio. sed hoc ē ꝯdictio q̄ q̄s clare videat deū ⁊ non delectet̄ in ipso ⁊ gaudeat. ¶ Preterea beatitudo ē maxima pfectio ipsius beati sed ipsa erit maior pfectio si gaudiū fuerit de eēntia ei' q̄ si solum cōcomitet̄ ipam. g̊ meli' est positiē q̄ sit de eēntia eius q̄ non. q2 sic melius saluat̄ pfectio ei'. ¶ Preterea sicut se hȝ pena ad gaudium sic tristicia ad p̄miuȝ ꝯ̄ permutando sicut se pena ad tristiciaȝ sic premium ad gaudiū. sed pena ē essētial'r tristicia. g̊ premium ē eēntial'r gaudium. g̊ erit eēntial'r beatitudo. ¶ Assūptum. s. q̄ pena ē eēntial'r tristicia pbo. q2 non pōt eē actus aliquis ipi' voluntatis. q2 oīs actus voluntatis ē volūtarius. nā ita voluntarie nolo aliq̄d sicut volo sed tristicia n̄ est voluntaria ūno ē de eis q̄ nobis nolentib' accidunt. g̊ nō ē actus volūtatis. est g̊ eēntial'r ipsa pēa ¶ Et confirmat̄ q2 sicut se hēt malum inhonestū ad malum incōmodū. sic bo^m honestum ad bonū cōmodū. sed malū inhonestum ē per se pctm̄. ⁊ malū incōmodum pena. g̊ bonuȝ honestū est per se meritum ⁊ bonum cōmodū p se premium. sed nihil ē delectatio nisi bonuȝ cōmodum g̊ ⁊c̄. ¶ Preterea. io. eth. delectatio vr̄ vltimum bonū. ⁊ ibidem dl'ectatōem oīa appetunt. sed qd̄ oīa appetunt est per se bonū. i. ethico. g̊ ⁊c̄. ¶ Contra nulla passio est beatitudo eēntialit̄. sed gaudiū seu dilectio ē eēntial'r passio Probatio ma. q2 beatitudo est vltima pfectio ex eo q̄ simpl'r optimo ꝯiungit. hoc pbo q2 si aliq̄d ex se eēt beatitudo hoc eēt nobilissi^m maxi^e. sed nā beati ē nobili' in se q̄ qd̄cūq3 accn̄s suū g̊ maxime eēt beatitudo. sed oēs pfectiōes ei' sunt accn̄tia. g̊ min' entia q̄ nā. sed nulla passio ꝯiūgit obō btīfico sed tm̄ opatiōes. q2 passio recipit̄ ab obō in potētiam minor p3 g̊ ⁊c̄. ¶ Preterea qd̄ est ð eēntia beatitudis oȝ respicere obm̄ beatificū non solū ī rōne cāe efficiētis sȝ ēt obi sed passio respicit obm̄ beatificū vt cām efficientē sed gaudiū est passio g̊ ⁊c̄ ¶ Preterea aliq̄s viator p aliquid ei'dem rōnis mouet̄ ꝯiungit̄ ⁊ quiescit in obō beatifico iperfecte. g̊ sil'r in patria p aliq̄d eiusdē rōis vltimate ꝯiungit̄ obō beatifico ⁊ pfecte. sȝ in via nll's coniūgitur illi obiecto p passioneȝ. sed per opationem g̊ nec in patria. sed beatitudo ē vltimate ꝯiūgēs. g̊ beatitudo non ē passio. cum ergo gaudiuȝ sit passio nō erit de eēntia beatitudinis. ¶ Preterea. io. ethi. dicit philosophus multa appetere mus si delectationem non haberemus vt scire recordari ⁊ virtutes. ⁊ ideo nō est operatio propter delectationem. sed magis ecō' vt ipse dicit ibidē. non. n. laboramus vt quiescamus sed quiescim' vt laborem'.

mortem sicut martyres. vñ dicit aplus: Cupio dissolui rc. ḡ sequit̃ q̄ appetitus naturalis nō sit nisi inclinatio quedam ad pfectōem suam. nec est magis actus elicitus in uolūtate q̄ in lapide. Quid ergo dico q̄ est inclinatio ad ppriam p fectōem suaꝫ. s. uoluntatis. sicut in aliis nō habentibus appetitū liberꝝ. r de illo appetitu loquit̃ phs. i. phisi. q̄ mā appe tit formā r vl'r impfecto suā pfectōnem De illo appetitu naturali patet q̄ uo luntas necio r ppetuo r sūme appetit beatitudinē. r hoc in pticulari q̄ de ne cessitate pꝫ: quia natura nō potest fma nere nā quin inclinet ad suam pfectōem quia si tollas illā inclinatōem toll' nām sed appetitus naturalis nō est nisi incli natio talis. ergo ut sic necessario appetit beatitudinē: quia illa est maxima perfe ctio. Qꝫ sūme appetat pbo: quia sum ma inclinatio nature est ad sūmā perfe ctiōm. sic. n. arguit phs. i. metaphy. Si oēs hoīes nā scire desiderant. ḡ maximā sciaꝫ maxime desiderāt: sed sūma perfe ctio voluntatis est beatitudo. ḡ rc. Itē. in cuius potestate nō est tendre uel non tēdē in eius ptāte nō est remisse tendere ergo si uolūtas ut nā determinat̃ neces sario ad appetēdum beatitudinē. ḡ sum me. Et in pticulari patꝫ. quia ille ap petitus est ad pfectōem intrinsecā realē qua uolūtas pficit̃. sed pfectio realis nō est aliquid vl'e q̄ uoluntas pficit̃: sed pti culare. ḡ rc. Itē. illud appetere non ē a ctus sequens cognitōem: quia tunc esset liber. vl'e aūt non est nisi obiectū intelle ctus: uel ꝯsequens actum intellectus. er go ille appetitus nō erit nisi beatitudis in particulari.

Quantum ad secū

dum articulum de appetitu libero an omnes illo appetitu necio r sūme appe tant beatitudinē est vna opi. que dic̄ q̄ sic in vl'i. rō ad hoc est: uolūtas non pōt nō uelle aliquid nisi i eo sit aliqua ratio mali uel defectus boni: sed in beatitudi ne in vl'i est rō oīs boni r puatio uel ne gatio omnis mali. ergo rc. Ex hoc se quit̃ q̄ sūme appetatur: quia in cui' po testate nō est actus siue agere: in eius po testate non est remisse uel intense agere. Adducit tñ q̄ in pticulari nō neco ap petit̃: quia tunc nō posset quis peccare. Contra hanc opi. fuit diffuse argutuꝫ in li. i. in. q. illa: vtruꝫ apprehenso ultio fine necesse uoluntatē sit frui eo. quātuꝫ ad pñs tamē videt̃ mihi q̄ ꝯtradictōeꝫ implicat. s. q̄ oēs necio appetant in vl'i r nō in particulari. qꝛ si beatitudo i vl'i apprehensa necessario appetit̃ pꝓter h̄ qō est in ea omnis rō boni. r nulla ratō mali nec defectus boni. cum hoc in bea titudine pticulari plenius inueniat̃ q̄ in beatitudine vl'i. sequitur ḡ q̄ tunc beati tudinē siue finē apprehensū in pticulari oēs appeterēt necessario qō falsum est. Preterea: nullū vl'e includit maiorem pfectōem q̄ aliqō pticulare suū. immo minorē: quia oē pticulare addit pfectio nē sup vl'e. ḡ beatitudo in vl'i nō est per fectior q̄ in pticulari. Si ergo est ipossi bile nō appetere beatitudinē in vl'i app hensam. quia nō apparet rō mali nec ō fectus boni multo magis erit h̄ ō ea ut in pticlari. Preterea si talis necessitas uolēdi in libera uolūtate poneretur: h̄ ē pꝓter inclinatiōem naturalē appetitus cui ꝯformat̃. sed appetitus nālis ē ad be atitudinē ut in pticulari ut ostensuꝫ est. ergo necessario appetit btitudinē in pti culari apphensā. Itē. si intellect' ñ plus dubitat de fine in pticulari q̄ in vl'i: q̄re nō appetet nō vi rō. sꝫ q̄ idē appetat ne cessario r nō appetat neco. Rñ°. r dico q̄tū ad istū articulū: q̄ etsi uolūtas libe ra uelit ut in plib' beatitudinē apphen sam in vl'i uel pticulari. qñ intellect' nō dubitat in illo pticulari eē beatitudineꝫ nō tñ neco vult nec in vl'i nec in pticla ri. rō ē qꝛ necitas in cā supiori nō pōt eē a necitate cāe inferioris: qꝛ cā inferior ñ

pōt determinare modū agēdi cāe supio ris: q2 nō pōt ipsā deīminare ad agēduz ğ cā supio2 si necio agit hoc hȝ p aliqd intrinsecū forme sue. si ergo uolūtas hȝ necitatē ad uolenduz aliqd illa necitas ɔueniet sibi ex nā sui ⁊ nō a cā inferiori
¶ Nunc ğ arguo ulterius: cā supio2 si necessario agit eadē necessitate mouet cās inferiores ad agendū actōes sue actioni necessarias. cum ergo ad actū uoluntatis reqrat̄ apphensio intellectus: sequit̄ ꝙ si uoluntas necessario uelit beatitudinem ꝙ deīminabit intellectū ad semper ɔsiderandū de beatitudine: qđ est falsū. dico ergo ꝙ ɔtingent̄ vult tam in vli ꝙ in pticulari. ꝗuis ut in plibus uelit vtꝫ ꝙ qñ nō dubitat intellectus in quo sit i pticulari. sicut de qlibet fideli q credens in fruitōe trinitatis esse beatitudinē appetit illū finē lȝ nō uelit media ad illum finē. q2 nō efficacit̄ vult: iō nō vult vtuose viuere. ꝙ aūt ut in plibus uoluntas velit beatitudinē. hoc est q2 ut cōius appetitus liber sequit̄ inclinatiōem appetitus nālis. impossibile eni est p aliquem habitū uoluntatē magis habilitari uel inclinari ad aliqd uolendū ꝙ p appetitum nālem. cum ergo uolūtas possit tātū habilitari p habitū aliquē ꝙ ut i plibus sequat̄ inclinatōem illius. imo delectabilit̄ opetur ɓm eius inclinatōnem. ğ multo magis ut in plibus vult istud ad qđ inclinat̄ nāliter: ⁊ ideo iustus habito etiā ɋcunqȝ habitu cū difficultate eligit mortē ⁊ est sibi mā patientie: q2 ɔtra appetitū nālem. cū ğ oēs appetitu nāli appetant beatitudinē ut dcm̄ est. sequit̄ ꝙ volūtas ut in plibus uelit beatitudinē
¶ Sed est ne actus ille q vult beatitudieȝ nālis. ¶ Dico ꝙ nō ꝓprie q2 nō est inclinatio nālis ad beatitudineȝ q dicitur uelle nāle uoluntatis ut nā est. pōt tñ dici nālis q2 ɔformis est inclinationi nāli: ꝓpt quod dicit aug⁹. in enchiridion. c. xviij. neqȝ uolūtas nō est aut nō libera dicta est q sic beati eē uolum⁹ ut miseros nos esse uelle nō possum⁹. vñ sicut dr̄ aliqd uelle vtuosū nō quia a vtute ꝓcedit elicitiue: quia nullus habitus est ṗncipiuȝ totale elicitiuū actus. sed dr̄ vtuosus actus: q2 ɔformis inclinatōi vtutis ul̄ q2 elicit̄ ɓm vtutem. sic est in ꝓposito de beatitudinis volitiōe. pōt. n. dici nālis. q2 ɔformis inclinatōi nāli: tñ est act⁹ liber non tñ est velle deliberatm̄: quia deliberatio est eoꝝ quoꝝ est electō que sūt ad finē. ⁊ est de ɔclone que ɔcludit̄ per sylogismū practicū. ¶ Sed hic est vnum dubiū: q2 si ɓm aug⁹. in ṗdicta auc̄te ñ possumus uelle miseriā. ğ simpl'r ⁊ necessario nolo miseriā sed sequitur necessario nolo miseriā. ğ necessario uolo btitudinē. hec ɔña pȝ dupl'r. pmo quia non est mino2 ꝓportio beatitudinis ad uelle ꝙ miserie ad nolle. ¶ 2° sic. quia act⁹ nolendi nunꝙ est nisi in virtute alicuius uolitōis: iō. n. nolo aliquid quia uolo aliud ut dcm̄ est supra p ansel. sed cā est perfectio2 suo effectu. ğ magis necessario uolo beatitudinē ꝙ nolo miseriā. Rñ⁰. nec sequit̄ non uolo beatitudinē ğ nolo eaȝ siue nō uolo esse miserū. ğ de necessitate nolo esse miserum. quia nolle est actus positiuus nolētis sicut ⁊ uelle. ⁊ ita liberū vnum sicut aliud. quia neutrū elicio necessario circa ɋdcunqȝ obiectuȝ: ⁊ iō possum nō elicere nolle circa maluȝ. sic circa bonum. tñ circa malū ostensuȝ nō possum elicere actū uoluntatis nisi nolle. ⁊ ideo dȝ sic argui nō possuȝ uelle miserū. ğ non possū odire beatitudinē. sed ex hoc nō sequit̄ ğ necessario uolo beatitudinē. quia nullū uelle necessario elicit̄ a uolun͏ͤ. ¶ Sȝ adhuc obijcit̄ nl'lus act⁹ necessario aufert̄ a po͏ͣ aliq nisi ꝓpter determinatōnem ei⁹ ad oppo͏ᵐ. sic ab igne necio aufert̄ frigiditas. q2 necio deīminatur ad calo2ē. nec ab aliq̄ supficie colo2 aliquis nisi ꝓpter deīminatōnem ei⁹ ad aliū colo2ē oppo͏ᵐ. ğ in voluntate nō est impossibilitas ad nolendū beatitudinē nisi q2 deīminat̄ ad oppo͏ᵐ actū s. ad uo

lendũ beatitudinẽ. Rñ° ꝙ a uolũtate ex cludit actus uolitõis respectu miserie et actus nolitõis respectu beatitudinis: q̃a miseria nõ est nata eẽ obiectũ actus uo litõis nec beatitudo obiectũ actus noli tõis. sicut actus vidẽdi disgregãdo exclu dit a visu respectu nigredinis: quia non est nata esse obiectũ talis act⁹. sic in ꝓpo sito uolũtas nõ est capax talis actus re spectu talis obiecti. ¶ Dico g̃ ꝙ uolũtas sic determinat ad uolendũ beatitudinez ⁊ ad nolẽdũ miseriã ꝙ si elicitat aliquem actũ circa ista obiecta necio ⁊ determina tũ elicit actũ uolendi respectu beatitudi nis ⁊ nolẽdi respectu miserie. ñ tñ abso lute determinat ad vnũ actũ eliciendũ uel aliũ. ¶ Ad rõem qñ accipiat ꝙ in q̃ nõ est defect⁹ boni uel rõ mali est necio uolitũ. ¶ Dico ꝙ falsa ẽ ꝓpõ. q: uolũtas respectu cuiuscũqz act⁹ ẽ libera: ⁊ a nllo obiecto necitat. nõ tñ p̃t uolũtas nolle aut odire btitudinẽ. nec uelle miseriam vnde deberet arguere sic. ꝙ uolũtas nõ põt resilire ab illo obiecto in q̃ n° est mi seria nec defect⁹ boni. g̃ nõ p̃t uoluntas odire uel detestari btitudinẽ: qđ est verz sz ex h nõ sequit ꝙ necio uelit btitudiez ¶ Et si dicas ꝙ si nõ necio uelit btitudi nẽ nec necio odit beatitudinẽ qualez er go actũ habebit circa beatitudinẽ quã do sibi ab intellecto ostenditur. ¶ Dico ꝙ in pluribus habet actum uolendi: sed non necessario aliquem actũ. sed potest se suspendere ab omni actu ostensa bea titudine. aliter. n. simplices qñ apprehẽ dunt aliquid quod ꝑtinet ad finez vlti muz de quo nesciunt an sit de rõe finis vltimi tenerent ad uolenduz. vnde vnũ q̃dqz obiectũ põt uoluntas uelle ⁊ nolle ⁊ a quolibet actu in ꝑticulari potest se suspẽdere hoc uel illo. ⁊ hoc potest qui libet experiri in se ipso cuz quis offert si bi aliquod bonũ et etiam ostendit bo^m ut bonũ ꝯsideranđ ⁊ uolenđ põt se ab h auertẽ ⁊ nulluz actum uolũtat cir^a hoc elicere.

Ad primũ argumẽtum ꝓncipale quando arguit ꝙ nõ om nes cognoscunt beatitudinem. ergo nõ omnes appetunt. dicendũ ꝙ ꝯcludit de actu uoluntatis elicito. ¶ Isto enim actu non omnes appetunt beatitudinẽ quã do non actu cogitãt de illa. sed appetit⁹ nãlis non est talis actus. ¶ Ad aliđ quã do arguit de damnatis si appetant bea titudinez. circa hoc. n. duplex videt du bitatio. vna de appetitu eorũ naturali: quia si appetunt nãliter beatitudinẽ vi ꝙ appetitus ille in eis sit frustra cum sit ad impossibile. ¶ Aliud dubiũ ẽ si actu elicito appetant beatitudinẽ: quia cum apphendent eam possunt habere actuz uoluntatis circa ipsaz. quia circa quod cunqz apphensum possunt habere ali quẽ actum uoluntatis. sed nõ possũt ha bere actum nolendi circa beatitudinem ergo uolendi. sed tũc est dubium q̃mo do possunt uelle hoc habere cum sciant eis beatitudinẽ esse impossibilẽ. ¶ Quo ad ꝓmum respondeo ꝙ in eis est appeti tus naturalis respectu beatitudinis: q̃a sicut supra dcm̃ est appetit⁹ nãlis nõ ad dit aliquam perfectõnem super naturã absolutam: sed solum inclinatõnem ip sius nature ad suam perfectõnem: ⁊ iđ manente natura manet ille appetitus ⁊ si dicas ꝙ tũc ille appetitus erit frustra. ita dicas ꝙ damnati frustra sunt homi nes uel angeli cum appetitus naturalis non addat absolutum aliquid super na turam eorum. vnde dico ꝙ licet illud sit frustra quod caret perfectõne sua ⁊ fru stra est ea ꝓm totã spẽm: ñ tñ si caret illa ĩ aliq̃ indiuiduo: ut patet in orbatis ⁊ mõ struosis. sic aũt non est in ꝓposito: quia aliq̃ sunt beati q̃ ꝑficiunt ꝓm appetituz eorum naturalem. aliq̃ autem nõ. ⁊ ideo nõ frustrat ꝓm totã spẽm. ¶ Illi autem q̃ ponunt omnes angelos differre spẽ hñt ponẽ appetitũ ꝓm spẽm esse frustra. q̃a ĩpossibile est eis ꝯseq̃ perfectiõem suam

¶ 2° quantū ad uelle elicitū dico q cum habent cognitōem de beatitudine ꝛ eaꝫ ꝯsiderant possunt habere volitōnem se quentem appetitū nālem ei ꝯformem. ꝛ possunt actu elicito appetere beatitudinē: sicut ꝛ mali in via. affectione tamen cōmodi imoderata. quia nō moderata affectōe iusticie quomodo iusti appetūt ut cōmod eis: ꝛ ideo imoderatius appetunt eaꝫ q̄ iusti. ꝛ iō ꝯcedo q dānati uelle elicito appetūt beatitudinē. nō. n. credo q aliquis habitus possit dari qui magis inclinaret uoluntatē ad non appetendū ꝛ detestandū beatitudinē q̄ eorū appetitus naturalis inclinat ad uolēdum eam: ꝛ ideo in eis nullus est habitus obstinatōis ut magis actu elicito delectabilit inclinent ad oppositū beatitudinis q̄ ꝯm appetitū nālem uelint actu elicito btitudinē. ¶ Quādo ergo dr̄ q beatitudo ostēdit ut impossibilis eis ꝛ sb rōne impossibilis: ꝛ ubi nō est spes de cōsequēdo aliquo uel odio non appetit uel tenuit. ¶ Dico q duplex est volitio vna est efficax que est respectu finis p media ordinat ad illū finē ꝯsequendū. ¶ Alia ē simplex seu ꝯditōnalis que est respectu alicuius finis non exequendo media ad illū finem ꝯsequendū: sed simplr appetitur finis ꝛ uellet tendere in ipm si possꝫ ꝛ obiectum esse ꝯm se p̄sens. pmo mō n̄ est uolitio alicuius apphensi sb rōe impossibilis. sed tm̄ sb rōne possibilis. exēplū de sanitate ostensa diuersis infirmis 2° mō potest esse respectu impossibilis ꝛ maxime intēsa. ꝛ in tali uolitōe pōt esse meritū l' ōmeritū ut si aliqs appetat fornicari qn̄ ipm impossibile est hīe oportunitatē. ꝛ sic dānati maxime uolunt beatitudinē ut bonū cōmodū. ꝛ forte iⁿtensius q̄ nos in via. licet eam apphendant ut impossibile eis. ꝛ maxīe delectarent in ꝯsideratōe illius obiecti si dimitterent. ꝛ in h forte hn̄t maximā penam qꝛ sic detinent ab igne in ꝯsideratōe sua q non pmittunt ꝯsiderare deū ut ē obiectū nālis beatitudinis. ꝛ et se ipsos in quibus maxime delectarent. ¶ Ad aliud qn̄ arguit q nō necio quia tunc ds non meret appetendo finem: ꝯcedunt aliqui q nō est meritū in uolitōe finis in vli: sꝫ tm̄ in pticulari ubi ꝯtingit errare. ꝛ si h est verꝫ tunc ad hoc q actus esset meritorius requireret q cōtingent cōpeteret voleti actus meritorius apphenso obiecto qd esset difficile ꝯtra aliquos si act' meritorius est necessarius tūc act' elicit' respcū finis est magis meritori' q̄ respectu eoꝝ q̄ sunt ad finē. sꝫ dixi q nec finē nec ea q̄ sunt ad finē vult necio: iō nō video qn̄ actus: q est finis in vli possit esse meritorius: sicut ille q est entis ad fineꝫ oēs. n. sunt ꝯtingētes. ¶ Aliᵗ pōt dici: q finis duplr potest appeti: uel sb rōne boni honesti. ꝛ sic ē actus meritorius. Si sub rōne cōmodi appetat nō est meritorius. Alia sunt soluta in corpe. q.

Ad argumentuꝫ in

oppositū intelligit ꝯcludere ꝓ appetitu nāli verꝫ est. si aūt ꝓ appetitu libero actu. s. elicito nō est uerū: sed in plibus ut est ostensū. eodē mō est dicend ad scdaꝫ ¶ Ad 3ᵐ qn̄ dr: q sicut se hn̄t pnᵃ i speculabilibus ꝛc. dicend q est sile q ad h q sicut vitas ꝯclonis ordinat ad vitatē pncipij ꝛ pmissaꝝ. sic bonitas eoꝝ que sunt ad finē ordinat ad finē: ꝛ iō ꝯpanᵒ pncīᵃ ad obiecta ꝛ fines uera est ppō. sꝫ ꝯpando ad pōm va nō est. ¶ Ad aliud dicendū q sine uolūtate est affectio cōmodi sine libertate ꝛ affectōe iusti que moderat appetitū ꝯmodi: tunc necessario uellet cōmodū. sed vbi vtrunqꝫ est ꝛ affectio cōmodi ꝛ iusti non opōtet: qa ex libertate ibi potest aliud uelle q̄ cōmodum sicut dicit Ansel. de casu diaboli qui fingit vnum angelum in quo tantū est affectio commodi ille uellet semper commodum. ¶ Ad aliud dico q bene concludit de appetitu naturali: non tamen de actu elicito appetitus liberi.

Ex his sequitur so

lutio q̄onis secūde. appetitus. n. natura lis ad quecūq̄ est in ordine ad pfectōez ipsius appetentis. p hoc. n. est dat⁹ appe titus animalib⁹ ⁊ rebus vt ad pfectōez suā inclinent. sed deliberatiuus appeti tus nō est talis q̄ om̄e qd vult velit ppt̄ beatitudinez. pōt. n. velle aliquid nō tñ ppter beatitudinē negatiue. s. nō volen do ipm ppter beatitudinem. pōt etiaz ipm ꝯtrarie velle. pmuz patet q̄ pōt nō velle negatiue: q2 intellect⁹ aliud pōt in telligere vel cogitare q̄ beatitudinē qñ voluntas illud vult. ergo tūc nō vult ip sum ppter beatitudinē. ¶ Pretea: intel lectus pōt cognoscere rōnem illaz boni non vt ad finem ordinat̄: sed vt in se est quoddā bonū: ⁊ sic voluntas pōt ipsuz velle nō in ordine ad beatitudinē. ¶ Cō trarie etiā pōt aliquis sic velle: q2 aliq̄s fidelis apphendens finē apphendit cer titudinaliter esse beatitudinē in deo tri no ⁊ vno. similit̄ autē apphendit forni cationem vt impossibile ordinari ad fi nem illū. sed dictante intellectu q̄ forni catio nō est ordinabilis ad illū finem q̄ est beatitudo: immo ē ꝯtraria fini: ⁊ tñ voluntas eligit fornicatiōem. g̃ ⁊c̄. ¶ Et tūc ad argumentū primū de Aug. dicē dum q̄ veꝝ est de appetitu recto. ¶ Ad aliud q̄ pmū in aliquo genere ⁊c̄. dicen dum q̄ pmū appetibile in se est cā oim appetibiliū: nō tñ in ordine ad potētiaz nisi sit potentia talis que nō pōt nisi or dinate velle vel tēdere in obiectuz. talis aūt nō est volūtas vt est libera: et iō nō valet. ¶ Ad aliud q̄ si nō appetit̄ ppter aliud qd tūc appetit̄ vt beatitudo: dico q̄ volūtas pōt velle aliquid ppter se ne gatiue: q2. s. vult ipsum nō vt referibile sed nō pōt ipm velle ꝯtrarie: vt q̄ velit ipm vt nō referibile. ⁊ sic velle ppter se ꝯtrarie ptinet ad rōnem finis: nō tñ tūc vult ita ppter se vt excluderet illud qd vult rōne finis alteri⁹. ⁊ tūc ad argumē tum vult ppter se negatiue: q2 nō ordi nat ipm: nō tñ ꝯtrarie q̄ sit nō referibi le. ¶ Ad pmū in oppositū verū est q̄ nō om̄is actu elicito vult beatitudinem: q2 nō cognoscit: sed de appetitu nāli q̄ nō sequitur cognitōem nō oportet: immo necessario ⁊ semp ē ad finē. ¶ Ad aliud dicendū est q̄ si vnus act⁹ est ꝯpandi et qui circa extrema ꝯpata: tūc plana ē so lutio. si nō: sed ali⁹ ⁊ ali⁹: tūc est dubiuz sicut in intellectu discurrēte de pmissis ad ꝯclusiones. discursus. n. ali⁹ actus ē q̄ qui est circa pncipia ⁊ ꝯclusiones vel idez. ¶ Ad ppositū tñ si act⁹ collatiuus est vnus extremoꝝ qd est possibile: q̄a obiecta plura hñtia ordinē inter se pñt esse obm̄ vni⁹ actus vel vnius potētie. tūc solutio plana ē. si aūt actus circa ex trema manēt cum illo actu: tūc necessa rio stāt simul duo act⁹ in eadem poten tia: nec illi act⁹ circa extrema impediūt ꝯpationē: sed nec̄ario req̄runt̄ ad ipm.

Queritur utruz

hō ex puris nālibus possit ꝯse qui beatitudinē. vī q̄ sic. phus. ij. celi et mū. Si nā dedisset celis motuz pgressi uum: dedisset eis instrum vel instra ad motū. nā. n. non ordinat ad aliquā pfe ctionez aliq̄d nisi puideat illi de his cū quib⁹ pōt agere ⁊ attingē illā. sed hō nā liter ordinat̄ ad beatitudinē. g̃ ⁊c̄. ¶ Con firmat̄: nā magis dedit hōi ad acq̄rendā pfectōem intellectus q̄ sensus: q2 pfecti or ē intellectus q̄ sensus. sed sensus pōt hr̄e oēm pfectōez ad quā ordinat̄ ex pu ris nālibus. g̃ magis intellect⁹. ¶ 2° cōfir matur sic: sensus nō est capax illi⁹ qd ex cedit ei⁹ nālem facultatē. g̃ nec intellect⁹. Si g̃ obm̄ beatificū excedit facultatem nālem ei⁹: sequit̄ q̄ nō est capax eius qd ē falsum. g̃ ⁊c̄. ¶ Item ad pncipale 2° sic: nō est dare in nā potentiā passiuam cui nō corrñdeat actiua in nā. sed in hōie ē po^a passiua ad beatitudinē. g̃ ⁊ actiua. sed q̄ rōne in alio: eadē rōne in ipo. g̃ ⁊c̄.

¶ Preterea si nõ hꝫ nãlem põm ad beatitudinẽ nõ põt attingere aliquem habitum ad eã. habitus. n. est ṗnᵐ sic agẽdi nõ aũt agendi. sed poᵃ est pnciᵐ simpliciter agendi. Sed homo nãliter hꝫ põm ꝙ simplr põt in opatõem btificã. licet ñ sic: si nõ deꝛ habitus sibi. ¶ p̄. ꝑfectio inferioꝛ põt ꝯtineri in spẽ supioꝛi. Sed habitus mediãte ꝙ põt põ in actũ beatificuꝫ cum sit accidẽs dat quandã ꝑfectõeꝫ potentie. Fiat ergo aliquis intellectus qui ꝯtinet ꝑfectõem intellectꝰ inferioꝛ ⁊ illiꝰ hitꝰ mediãte ꝙ p̄t i opatõeꝫ ꝙ iᶜ p̄t opatõnẽ btificã sine hitu. ⁊ sic talis ex puris nãlibus saltẽ attinget btitudinẽ. Sꝫ eadeꝫ rõne ꝙ ille ⁊ alius. ⁊ sic est standũ in primis. ¶ Contra ad ro. vi. Grã dei vita eterna ¶ p̄. hec est maioꝛ heresis ꝙ heresis. Pelagij qui posuit ꝙ homo sine gratia posset iustificari.

Respõdeo dicitur

cõiter ab om̃ibꝰ ꝙ nõ. sed quidã doctoꝛ sic assignat ad hoc talẽ rõem. Nihil cognosciꝛ nisi ꝑ hoc ꝙ cognitũ est i cognoscente. sed cognitũ est in cognoscẽte per modũ nature sue. ꝙ cognitio est i cognoscẽte ꝑ modũ cognoscẽtis. ¶ Ex hoc seqtur sic: si modus essendi nature cognite excedit modũ essendi ipsius cogscentis necio est ipsam cognitõem eẽ extra nãꝫ cogscẽtis. nunc aũt modus eẽndi ipsius dei excedit oẽm creaturã. qꝛ ille nõ põt eẽ modus eẽndi alicuius creature. si ꝙ alicui creature ꝯueniat cognitio dei hoc erit supra modũ nãlem cogscẽdi creature. ¶ p̄. alius doctoꝛ adhuc arguit sic: illud obiectũ nõ põt cogsci a cognoscente qḋ nõ est in eo ꝑ modũ ꝙ ꝯpetit illi cogscẽti. Sed deus nõ est in creatura ꝑ modum ꝙ ꝯpetit nature cognoscentis. ꝙ nõ põt cognosci a creatura. minoꝛ ꝓbatur Nihil intelligiꝛ nisi qḋ se hꝫ ad intellcm̃ ꝑ modũ infoꝛmantis. sed deus nõ sic se hꝫ ad intellcm̃. ꝙ ⁊c̃. ¶ p̄. obiectũ cognoscibile reqrit ad põm cognoscentẽ quãcũqꝫ ꝙtitatẽ determinatã ⁊ simpliceꝫ. Sꝫ essentia diuia nõ hꝫ ꝙtitatẽ determinataꝫ ad intellcm̃: qꝛ intellcũs est finitus. eẽnᵃ vͦo infinita. nec hꝫ eẽntia simplicitatem ꝓpoꝛtionatã intellectui hũano. Probõ milesima ꝑs grani milij ẽ obiectũ magꝭ ꝓpoꝛtõatũ visui ꝙ simplicitas diuia intellectui nr̃o. sed illa ꝑs ꝓpter sui ꝑuitatẽ fallit visũ. ꝙ ⁊c̃. maioꝛ pꝫ: qꝛ visus potest crescere in v̓tute: ⁊ non in infinitũ ꝙ usqꝫ posset videre. qꝛ istud ꝑuũ milij est finitũ ⁊ in se ꝗddã visibile. sꝫ ex alia ꝑte ꝙtũcunqꝫ intellectꝰ crescit in v̓tute: tñ ẽ finitus ⁊ obiectũ infinitũ. ꝙ nunꝙ attingit illud qḋ est simplicitatis infinite. Rñdeo ad ṗmã rõem qñ dꝛ ꝙ nihil cogsciꝛ nisi ꝑ hoc ꝙ cognitũ est i cognoscẽte ꝯcedaꝛ suo mõ eẽndi in. s. ꝑ spẽm obiecti ulꝛ ꝑ habitũ ꝑm alios uel ꝑ actũ non curo qñ addiꝛ ꝙ cognitũ ẽ in cognoscẽte per modũ nature sue. ex h habemꝰ tm̃ ꝙ cognitũ est ꝑfectõ ꝓpoꝛtionata nãe cogscẽtis: ⁊ ꝙ ꝑ cognitõem obiectũ est ꝓpoꝛtõnatũ nãe cognoscẽtis. ⁊ qñ dꝛ ꝙ si modꝰ nature cognite ⁊c̃. illud arᵐ si dꝫ ualẽ ualet in v̓tute istius ꝓpõnis: ꝙ sic se hꝫ modus eẽndi cogscibilis ad modũ essẽdi ipsius cogscẽtis: sic se hꝫ intelligibilitas cognoscibilis ad cognoscentẽ. sꝫ hoc ẽ falsũ. quia cognitio põt eẽ obiecti alicuius hñtis in se moḋ eẽndi supioꝛẽ ꝙ sit modus eẽndi ipsius cogscẽtis. imo si est uerũ dꝫ ꝑm hoc ꝯcedẽ: ꝙ angelus inferioꝛ nõ posset cognoscẽ supioꝛẽ: qꝛ modꝰ eẽndi suus excedit modũ eẽndi ipsiꝰ. ¶ p̄. si hoc est ueꝝ tunc nec cũ lumie glie uel ꝗcũqꝫ habitu eẽt possibile creature vider deũ. qꝛ eẽ dei excedit modũ eẽndi ipsius imo totũ istũ itellectũ ⁊ habitũ ⁊ lumẽ ¶ Et iõ dico ꝙ int̓ obiectũ ⁊ põm nõ oꝫ esse eq̃litatẽ: sꝫ quandã ꝓpoꝛtõem. talia aũt inter ꝙ reqriꝛ sola ꝓpoꝛtionalitas pñt esse maxᵉ dissilia: ut pꝫ de mã ⁊ foꝛma. silr̃ de actiuo ⁊ passiuo: sic ẽ h. non n. reqriꝛ int̓ obiectũ ⁊ intellcm̃ nisi ꝓpõtio motiui ad motũ. obiectũ. n. se hẽt ꝑ

modũ mouẽtis põm. ⁊ inˀ talia magis
reqrĩˀ dissĩlitudo. ¶ po^a .n. capax ẽ opa
tõis tm̃ respectu hˀ obiecti: ⁊ iõ pporti
onatˀ si põ est ex se elicitiua sicut tminus
opatõis ⁊ opatio nõ sicut pportõe q̃ti
tatiua eq̃lia. hoc silˀr pȝ in aliȷ̃s. ens ordi
natũ ad finẽ suũ pxi^m hȝ pportionem
imediatũ ad illũ. ⁊ tñ distat in infinituȝ
a fine. nec tñ impedit hoc pportõem eiˀ
qõ est ad finẽ ad ipm finẽ. sic de pportõ
ne obiecti ⁊ actus. ¶ Scõm hoc g̊ dicen
dũ ad rõem q̄ arguit ex ppõnibus non
sylogisticis. vñ nõ video q̄ ꝯñtia tenet
nisi illo mõ arguẽdo: q̄ si modus cogni
tiõis est ƀm modũ nature cognoscentis
ergo nulla cognitio nãlis excedit modũ
nature cognoscẽtis. cũ ergo modus co-
gnitõis sit ƀm modũ cognoscibilˀ. si mo
dus eẽndi rei cognite excedit modũ eẽn
di cognoscẽtˀ illa cognitio erit supra na
turã cognoscẽtis. sic arguẽdo tenet ar^m.
sed tunc vna ppõ est falsa: hec. s. q̄ mo-
dus cognitõis est ƀm moduȝ nãe cogno
scibilis. ⁊ silˀr hec: q̄ nulla cognitio nãlis
est de obiecto cuius nã excedit modum
nature cognoscẽtis: qꝛ licet cognitio sit
ƀm modũ cognoscẽtis: est tñ obiecti hñ
tis modũ cognoscibilis ⁊ modũ nãe vl
tra modũ nature cognoscentis. aliter. n.
nunq̃ pfectiˀ cognosceretˀ ab ipfectiori
nãliter: ut pȝ ex dictˀ. ¶ Sed si arguitˀ sic:
Obiectũ qõ est essentia diuina excedit i
pportionalitˀ in entitate põm cognosci-
tiuã intellectus creati. g̊ iproportionalˀr
excedit intelligibilitatẽ. ergo nõ est obie
ctũ intelligibile pportionatũ ei. ¶ Rñ°si
loq̃mur de pportõne geometrica: tunc
nulla est pportio finiti ad infinituȝ. q̃a
finitũ quotiensc̃ũqȝ sumptũ nunq̃ red-
dit infinitum. ⁊ illo modo sicut entitas
creata est improportõata entitati incre
ate in entitate ita in intelligibilitate. ita
q̄ intelligibilitas vnius multotiẽs sum
pta nũq̃ reddit intelligibilitatẽ alterius
sȝ ex h̃ nõ sequitˀ q̄ nõ sit intelligibile ab
illo. si. n. sint iproportionata pportõne
geometrica nõ ppter hoc sunt iproporz
tionata pportõe alterius generis: puta
pportõe opatõnis ad suum terminũ. si
ue cognitõis ad obiectũ q̃ requiritur in
pposito siue potentie ad obiectũ. ¶ Ad
pmam rõnem alterius doctoris dico q̄
destruit seipsam. oȝ enim ƀm omnẽ opi
nionem negare maiorem uel minorem
si eni ad cognitõem illius obiecti nõ re-
q̃ritur spẽs impressa. tunc maior ẽ falsa
s. q̄ obiectũ non põt naturalitˀ cognosci
ab intellectu in quo nõ potest esse scõm
modum sui. s. p informatõem. tunc enĩ
obiectum presens sufficit ad imprimen
dum actum suum cognoscendi. Si aũt
ponatur obiectum presens per speciem
⁊ speciem requiri ad cognitõnem. tunc
minor est falsa. nec ratõnes per quas ali
bi ostendit: q̄ species nõ requiritur i in
tellectu beati ad videndum deum con-
cludunt: ut patebit alibi q̃cq̃d sit de cõ
clusiõe. ¶ Ad aliud qñ arguitˀ q̄ obiectũ
requirit determinatã distãtiã ad poten
tiã ƀm quãtitatẽ ⁊c̃. dico q̄ illa v̓ba sũt
metapho^a. Nã actiuũ ⁊ passiuũ corpa-
lia req̃runt determinatã distãtiã ulˀ q̃n-
titatẽ ad hoc ut agant. quia corpalis a-
ctio requiritur in quanto. sic nõ reqritˀ
in intellecto qui intelligit omne ens. cõ
cedo tñ q̄ q̃titas obiecti cognoscibilˀ. s.
essentie diuine ⁊ eius simplicitas est pro
portionalis quãtitati v̓tuali potẽtie in-
tellectiue cognoscẽtis. ¶ Ad pbationeȝ
qñ dĩ q̄ simplicitas diuina est magˀ im
pportionata intellectui q̃ minima ps
miliȷ̃ visui. diceretˀ q̄ tu petis quia essen
tia diuina in rõne obiecti cognoscibilis
nõ distat in vno gradu a virtute cogni
tiua intellectus. licet plus distet a natu-
ra. Similiter ꝯcluderet q̄ nõ possemus
vidẽ deũ q̃buscũqȝ additis: qꝛ totũ fini
tũ est. ⁊ p ꝯñs distat plus ab essentia di
uina q̃ sit distantia potẽtie visiue a mi
lesima pte grani miliȷ̃. Similiter intelle
ctus per nullã informatõem habere po
terit pportiõem quantitatis virtutˀ ad

essentiam diuinaz. ergo nunq̄ p quācunq3 informatōem poterit videre deū.

Respondeo ergo

ad. q. duas ɔclones declarando. pma ē q natura humana ex puris nālibus est immediatū susceptiuū beatitudinis. 2a est q nā hnmana nō est sufficient actiua ex puris nālibus ad videndū deum visione beata. Ex quibus sequit ppositum s. q homo nō potest ex puris naturalib' ɔsequi beatitudinē. ¶ Prima ɔclo pbat sic. Nature humane ad hoc q sit capax beatitudinis nō addit aliqua alia natura. quia tunc natura humana manens eadem natura non beatificaret nec p aliquid accidētale supadditū nec p habitū est immediatū susceptiuū beatitudis quia ratio recipiendi beatitudinē nō pt esse habitus. quia nec mō p habituz recipitur actus: quia cuz habitus generet ex actibus sequit actus ipsos. ergo habitus in via nō est rō recipiendi actū. ergo multo minus in patria. ¶ Itē. susceptiuū quod ordinat ad mltas formas ordinatas maxime ordinat ad pfectissimā. Sed uolūtas ordinat ad multas uolitōes: et intellectus ad multas intellectōes. ergo maxime ad beatitudinē cū sit pfectissima. Si ergo est imediatum susceptiuū alicuius illarū. ergo istius. quia ista maxime pficitur ¶ Dices q habitus requirit ut pfectius pficiat beatitudine. vnde habitus reqritur ppter pfectionē beatitudinis. ¶ Contra. Tunc sequit q anima humana fm quid pficitur beatitudine. Sed habit' simpliciter. et tunc habitus videt deum et charitas diligit deū: et nō anima humana nisi per accidens et fm quid. Ideo dico pmo q anima humana in puris naturalibus est immediatū susceptiuū beatitudinis. ¶ Secundo dico q ania humana non est sufficienter actiua ex puris naturalibus ad ɔsequendum actum visionis. quia impossibile est intellectū esse cāz visionis nisi intellectus hēat i se obiectum cognitū uel aliud in quo eminentius continetur. Sed nā humana nō habet deū in se ex se pñtem sibi sub rōe obiecti. nec in alio in quo eminenti' continet. quia in nullo alio pōt eminentius ɔtineri. ergo ex se nō sufficit ad habendum cognitionē diuine nature visiuā. ¶ Praeterea. visio est cognitio intuitiua rei i se Sed natura humana non potest habē ex se pñtem deum in rōne obiecti licz sit sibi pñs per illapsum. ergo non potest ex se habere visionē nature diuine. non ergo sufficit ex puris naturalibus ad cogscendum vtute ppria obiectum beatificum. ¶ Ex hoc sequitur correlarium q in beato nihil erit supernaturale pus operatōnibus. si tñ aliquid supernaturale ponitur in beato prius operatiōibus hoc non erit ppter receptōem: sed ppt actionē ut eliciatur operatio in beato q̄ attingit deum. Nō enim potest poni aliqua forma in beato solum ad decorem et pulchritudinē: et que nō ordinetur ad actionem. et per cōsequens cum nihil requiratur ppter receptionē beatitudinis ut ostensum est sequitur: q si sic aliqua forma supernaturalis et spiritualis i aīa beati pōr operatōnibus q illa requirit ppter operatōem eliciendā. et tunc ulterius aut requiritur ppter obiectū aut ppter potentiā. et cū duplex potentia concurrat in operatione in beato. s. intellectus et uolūtas ppter vtranq3 potest talis forma poni. si autē ponat ppter hec tria formas supnāles pcedentes operationem ponerentur tres forme supernaturales pcedentes. vna correspondens obiecto. s. species intelligibilis in memoria. 2a ex parte intellectus que dicit lumen glorie. Tertia ex parte uoluntatis que dicitur charitas. si autem obiectuz in se pñs sufficit ad actōnem visionis causandū quantum ad illud quod recipitur ex parte obiecti: tunc non requiritur spēs. si aūt intellectus sit mere passiuus habēs se solum in rōe susceptiui ad

actum visionis cum nõ requirat ꝓpter receptõem solam aliqua forma ex parte intellectus ut supra ostensũ est tũc nõ reqritur lumen glorie. si etiam uolũtas sit mere potentia passiua respectu fruitionis. tunc ex parte uoluntatis non reqritur charitas. vnde ponentes uoluntatem mere passiuã respectu fruitõnis tollunt charitatem. quia ex parte uoluntatis non requiritur aliqua forma ad recipiendum fruitõem. quia ipsa ẽm se ẽ sũme disposita ad recipiendum eam: ſʒ qꝛ ẽm scripturam ⁊ fidem habemus ponere charitatem. saltem necesse est eaʒ ponere in beato propter operatiõem eliciẽdam. lumen autem glorie ad visionem non videtur mihi necesse poni. quia qđ dicitur de lumine naturali corporali ꝙ requirit non solum ꝓpter obiectum: ſʒ ꝓpter oculum videt mihi esse quedam metaphora. quanto enim obiectum est magis in se lux tanto minus ꝓpter ipm requiritur de lumine. nec requiritur ꝓpter receptõem ut dcm̃ est. vnde minus videtur mihi necesse ponere lumen q̃m spẽm. quia si species ponitur hoc est ut memoria sit perfecta ex parte intellect᷒. sed an sit ponere talẽ speciem ꝓpter formalem operatõem ⁊ perfectõem potentie dicetur alſ. ¶ Teneo ergo ꝙ saltem necesse ponere charitatem ꝓpter operatõem eliciendam. ⁊ per consequens aliquam operatõnem potest uoluntas cũ charitate elicere quam non potest ita intense sine charitate elicere. ⁊ sic patet ad formã questionis ꝙ aliquam operationem beatitudinis põt homo habẽ quã non potest habere ex puris naturalib᷒.

Ad argumenta

Ad pͥmum dicenduʒ ꝙ natura dedit homini organa ad cõsequendũ beatitudinẽ. ſ. ut potentias passiuas receptiuas eius ⁊ actiuas. nõ tñ ut statim ꝯsequeretur. sed habitis dispositiõib᷒ reqſitis. ⁊ iõ ẽm vnã viã nõ dedit dispões ꝓximas ad habitudinẽ: ſʒ dederit potẽtias. ¶ Ad 2ᵐ dicẽdũ ꝙ nõ est ſile: qꝛ sensus nõ põt eẽ poᵃ nõ organica. uel nõ põt nõ esse poᵃ organica. ⁊ iõ nõ põt eleuari ad imãle apprehendendũ. nec etiã visus beati. bñ tam infra genus mãliũ põt eleuari ad vidẽdũ solem. ¶ Sed itellectus habet obiectũ totũ ens. ⁊ ideo potest eleuari ad aliqd imãle. imo potest eleuari ad quodlibet cognoscendum. vnde nõ est ſilẽ de istis potentijs. ſ. intellectiua ⁊ sensitiua quãtum ad obiecta qꝛ nõ est ꝯtra rõnem intellectus. immo sũme cõpetit ei eleuari ad videndũ obiectum supernaturale. ẽ tñ quo ad modũ simile vtrobiqꝫ ¶ Ad confirmatõem dicenđ ꝙ sensus non est capax alicuius nisi sensibilis: nõ tñ oĩs. intellectus aũt est capax oĩs intelligibiĺ ¶ Ad aliud dicendũ ꝙ cuilibet potentie passiue corrñdet actiua. uerũ est. nõ tñ i nã creata etiã ẽm pħm ut pꝫ. qꝛ põ receptiua est in corpe ad aiam intellectiuaʒ ⁊ tñ tota nã creata nõ posset eã inducẽ ponit tñ pħs aliẽ ꝙ nos q̃ ad hoc ꝙ posuit potentiã in nã deũ. ſ. nãli necessitate agentẽ. ſʒ nos bñ ponim᷒ in toto ente cuilibet potentie passiue bene correspõdẽ põm actiuã: nõ tñ actiua illa ẽ nãlis sicut passiua. imo nunq̃ est nãlis i pmo ad extra sed semper uoluntaria. ¶ Ad aliud ẽm illã opĩ. que ponit intellectum esse causam actiuã. dico ꝙ modo habet potentiã remotã tunc autẽ ꝓpinquam vnde sicut intellectus est hic ⁊ ibi eadeʒ natura ita posse videre est hic ⁊ ibi eađ poᵃ. sed mõ est remota tunc erit ꝓpinq̃ si autẽ est potentia passiua ⁊ receptiua: tunc nõ requiritur lumẽ glorie. ¶ Ad aliud dico ꝙ aliqua pfectio inferiorĺ põt ꝯtineri in supiori. aliqua uero nõ. quia si fieret sũma uoluntas codeʒ mõ se habet ad beatitudinẽ sicut infima. qꝛ utraqꝫ eodẽ modo se habet ad suaʒ beatitudinẽ licet illa sit maioris beatitudĩs capax: et tunc ut sic considerando utraqꝫ preter habitum illũ tunc sũma ẽ simplr

magis imperfecta: qr quāto aliqd ē aptū
ad maiorē pfectionem si ea careat: tāto
ē imperfectius: nec illa pfectio p quā hoc
debet inferiori est q sit in summa vniti
ue: qr hoc ē impossibile: qr illa volūtas
infima nō esset eius capax.

Utrū homo in

vita mortali possit ɔsequi bea
titudinem. non. n. idē est querere hoc ⁊
vtrū ex puris nālibus possit ɔsequi be
atitudinē. Et arguit q sic: xps hūit bea
titudinem in vita ista: ⁊ tñ vere erat hō
mortalis. g̃ ⁊c. ¶ Item aug. lxxxiij. q. q.
āñpenultima dicit de raptu pauli: q vi
dit deū eo mō quo beati vident in pria
⁊ tñ erat in corpe mōtali. ⁊ lꝫ visio illa
fuerit quasi hōria potuisset deꝰ illaꝫ cō
seruasse ⁊ cōtinuasse p totā vitā eius. g̃
posset hō ɔseq beatitudinē in vita mor
tali. ¶ Pꝫ: illud qd nō est susceptiuuꝫ bea
titudinis nō impedit ad beatitudinē. sꝫ
corpꝰ nō est beatificabile: qr nō est ɔiun
gibile vltimo bono simpliciter. g̃ siue mō
tale siue nō mortale nō impedit animā
beatificari. g̃ in vita ista pōt. ¶ Pꝫ hō nā
liter si appetit beatitudinē ⁊ nō pōt eaꝫ
ɔsequi nisi moriat dꝫ hō appetere nālit
mori: qr eodē appetitu appetit aliqd et
fugit impediens. g̃ hō nāliter fugeret vi
tam mortalē: qd est ɔ aplm ad Phil.
Nolumꝰ expoliari sed supuestiri. ¶ Ul
timo arguit sic: Illud qd immediate in
vita ista pōt ɔgnosci: pōt immediate di
ligi: ⁊ sic pōt diligens ipo frui ⁊ esse bea
tus. sed in vita mortali pōt deꝰ immedi
ate cognosci per actū fidei. g̃ ⁊c. ¶ Cōtra
aug. xiij. de tri. c. viij. quia tūc posset be
atitudo amitti p morte ⁊ hoc sciret hō
q moreret. tūc arguit: aut volēs amitte
ret aut nolēs aut nec sic nec sic. si volēs:
iā nō eēt illud summe volibile. si nolēs
g̃ timere t: ⁊ sic tristaret. si nec sic nec sic
g̃ nō curaret de maximo bono suo: qd
ē incōueniens. g̃ in vita mortali nō pōt
hō esse beatus. ¶ Itē Exo. xxxiij. di. Nō
videbit me hō ⁊ viuet. ibi glo. est p hoc

nō de raptu bti pauli apli

Respōdeo et dico

q ad illā qōnem pōt esse duplex intelle
ctus: vl vtrū hō in actibus qs modo ex
perimur in nobis possit in vita illa bea
tificari. ⁊ dixisset phs q sic: ⁊ q alia no
ticia ⁊ dilectio clara et imediata nō fu
isset possibilis hōi p rōem nālem inue
stigādo. sed hoc fuit supius reprobatū:
tum qr totū ens est obm suum: ⁊ p ɔñs
nō quietat nisi in cognitōe summi intel
ligibilis in se: tum qr cognitio intuitiua
ɔpetit sensui circa obm suuꝫ. g̃ ⁊ intelle
ctui circa suū: ⁊ sic rō nālis docet q deꝰ
immediate ⁊ nude poterit cognosci: ⁊ p
ɔñs diligi ab hōie. ¶ Alius intellectus
posset eē: vtrū in vita mortali aliꝫs acti
bus q̃ modo experimur posset hō fieri
btūs. ¶ Ad qd dico q impossibilitas a
liquid recipiēdi in sbo preexñte pōt esse
ex duobꝰ vel ex pte agentis vel ex parte
passi. Ex pte passi duplr: vel qr simplr
repugnat passo: sic lapidi sapientē esse:
vel sm qd sicut sbo exñti sub vno ɔtra
rio repugnat ptūc esse sub opposito.
¶ De istis g̃ tribꝰ est videndū. pmo ex pte
agētis. si. n. dispō preuia nō requirit ad
esse btm: sic lumen glorie tūc agenti vt
agens ē nō repugnat plusꝰ mō dare bea
titudinē q in alia vita. si dispō requirit
pōt illā dispōneꝫ pmo dare: ⁊ illa data
beatitudineꝫ ɔferre sicut post mortem.
nulla. n. est impossibilitas simplr: sꝫ so
luꝫ qr caret illa dispōne modo. sic g̃ nō
ē impossibilitas ex pte agētis. ¶ De pos
sibilitate ex pte passi pꝫ q nō est impos
sibilitas simplr ex nā sua. tūc. n. nunq̃
possꝫ recipe beatitudinē. g̃ si ē repugnā
tia modo hoc ē rōne alicuꝰ quod est in
passo cū quo nō pōt esse beatitudo: ⁊ si
est aliqd tale impediēs hoc erit morta
litas. talis aūt repugnātia mortalitatis
ad beatitudinē nō ē formalis repugnā
tia. tūc. n. in xpo nō potuissent fuisse si
mul: qd nō est verū: qualis g̃ ē ista repu

gnantia inṫ illa duo. dicendū q̄ nō oīs oppositio ē formalis sed quedā v̇tualis vt si aliq̄ forma nata ē facer̄ aliquē effectum: effect⁹ opposit⁹ illi effectui opponiṫ cause effect⁹ virtualiṫ. Cā. n. v̇tualiṫ ꝯtinet effectū oppositū illi effectui: ⁊ naturaliter sequereṫ nisi esset impediēs. repugnat ġ vt in plurib⁹ mortalitas beatitudini nō formaliṫ: sed q꞉ effect⁹ vni⁹ repugnat effectui alteri⁹: ⁊ p ꝯn̄s cā illi⁹ effect⁹. Cuȝ ġ nāliter appetit⁹ sensitiuus in hōie mortali incline̅t ad delectabile: ⁊ appetit⁹ sensitiuus natus ē appetituȝ intellectiuū inclinar̄: beatitudo aūt nō ꝯpatitur ī appetitu intellectiuo aliquaȝ deordinationē nec in sensitiuo: q̄a summa delectatio amouet oēm tristiciā nō solū oppositā sed ꝯtingentē: ⁊ p ꝯn̄s nō siniṫ appetit⁹ sensitiuus hr̄e tristiciā circa passionē: ⁊ sic mortalitas impeditur ab effectu qui nāliter nat⁹ est cōsequi: ⁊ p ꝯn̄s repugnat mortalitati beatitudo rōne repugnātie effectuū nāliter ꝯseq̄ntium. ¶ Alio mō pōt aliṫ signari repugnantia: quia lȝ corpus nō sit beatificabile beatitudine ꝓprie dicta: sicut loq̄tur Aug. ad Dyoscor: que. s. est in actu intellect⁹ ⁊ volūtatis: tn̄ est ꝺm q̄d beatificabile: ⁊ siue illa beatitudo corpis sit īmediate a deo siue ex redūdantia beatitudinis anime: tn̄ ordo ē ibi q̄ beatitudo anime nō est oīno ꝑfecta sine illa corpis. Cū ġ beatitudo corpis nō possit stare cū vita mortali: repugnat effectui ꝑfecte beatitudinis esse in vita mortali Patet ġ q̄ sine miraculo nō pōt esse beatitudo in vita mortali: ⁊ nō solum in hoc q̄ daṫ beatitudo est miraculuȝ: sed q꞉ res nālis impediṫ ab effectu suo nāliter ꝯn̄te: nō tn̄ per agens naturale ꝯtrarium. ¶ Sed nō videṫ q̄ sufficiat repugnantia que dicta ē repugnātia alicuius ad oppositū sui effectus. Si ġ obiectuȝ beatificū esset modo pn̄s sub illa ratōe anime immutaret animā ⁊ videreṫ clare sicut post vitā illaȝ: ⁊ sicut modo impediretur effect⁹ naturalis appetit⁹ sensitiui ⁊ intellectiui: ita in alia vita impedirenṫ. ergo eadē rōne siue maiori repugnantia posset modo aliq̄s esse beatus si de⁹ daret beatitudinē sicut tunc. ¶ Et cōfirmatur: q꞉ circa idem obiectū eadē natura semp habet eundem actū specie ergo sicut tūc ⁊ modo. ¶ Dicendū q̄ nō est simile: quia in vita mortali cā naturalis semp agit effectū suum nisi p contrariū impediatur: ⁊ si suspendaṫ actio ista aliter q̄ per oppositū miraculū est ⁊ tale diciṫ deus nō posse de lege cōmuni. In vita autē immortali nō talis erit necessitas respectu effect⁹ naturalis: q̄a deus ꝓ statu isto disposuit reb⁹ coagere ⁊ actiones ꝓprias eis sinere habere ꝺm Aug. vij. de tri. c. xxx. In statu aūt illo nō coaget eis ad corruptiōem mutuā ⁊ ad multos alios effect⁹. ⁊ ideo nō est miraculum si tūc nō habent effectus suos maxime imꝑfectos. ¶ Ad 2m dicenduȝ: q̄ lȝ idem sit obiectū potentie ⁊ nature eiusdeȝ in se ⁊ absolute cōsiderando: tn̄ obiectuȝ illud sic materialiṫ idem hn̄ distinguitur ꝺm diuersos stat⁹ ⁊ dispōnes potentie. vn̄ obiectū propriū vnius status et alterius differūt plus q̄ specie.

Alia diuersitas pōt ibi assignari: quia actus abstractiuus ⁊ intuitiuus differṫ specie: q꞉ aliud ⁊ aliud est ibi mouēs. H enim mouet species similis rei: ibi autē mouet res pn̄s in se. ¶ Ex dictis pn̄t solui ⁊ intelligi oīes auctoritates sanctorum. repugnat enim nō solum q꞉ miraculum esset si de⁹ daret beatitudinem. sed aliud miraculū requireret. s. suspensio miraculosa potētie natural' ab effectu suo naturali: et ideo diciṫ q̄ de lege cōmuni nō posset esse.

Ad argumēta

Ad pmū ō xpo dicenduȝ q̄ semp fuit miram vsq꞉ ad mortē q̄ simul fuerṫ beatitudo ⁊ mōtalitas ꝓpṫ repugnātiā effectuū: ⁊ sic h doloꝛ ꝑtis sensitiue redūdabat vsq꞉ ad supio

rem ptem aie: illud fuit miraculū ɔtra effectū beatitudinis. ¶Ad aliud de paulo ɔcedo ꝙ nō simpliciter est nec fuit repugnātia: ⁊ sic deꝰ miraculose potuisset ɔtinuasse: sed hᵒ nō est de lege cōi. ¶Ad aliud cū dr̄: corpus nō est susceptm̄ beatitudinis: cōcedo talis q̄lis aīa: est tm̄ susceptiuū ⁊ ꝓductiuū alicuius effectꝰ cui repugnat effectꝰ beatitudis et ecōuerso. ¶Ad aliud de vita fugiēda ɔcedo ꝙ vita ista inq̄tuȝ vita nō repugnat beatitudini: sed hoc ē solū inq̄tum ē mortalis ⁊ sic nullus appetit supuestiri: sed magi appetit ꝙ semp possit eē immortalis vita sua. ¶Ad illud de cognitōe ⁊ dilectōne dei immediata dico ꝙ pōt cognosci et diligi h̄ immediate: tm̄ in cōi et ɔfuse. talis āt dilectio ⁊ noticia nō est vltima beatitudo possibilis homini sic priꝰ dictum ē: sed ɔsistit in cognitōe intuitiua clara ⁊ dilectōe corr̄ndente. ¶Ex hoc sequitur correlariū ꝙ cū aīa nō pōt esse pfecte btā ɔiuncta corpi mortali: appetit tm̄ esse ɔiuncta corpi sed immortali: q᷑ tūc pfecte erit btā: nō tm̄ corpꝰ erit beatum simplicit̄: sed fruens ⁊ intelligens sic loquit̄ Aug. ad dyoscor̄ de beatitudine nāe ⁊ beatitudine ꝼm q̇d: q̄ ɔsistit in actu scd̄o: q᷑ vt est distinctū ɔtra animam nullū h̄ȝ actū 2ᵐ. ɔsistet ḡ beatitudo corpis in esse pᵒ vt est perfectibile ab aīa btā: ⁊ hoc ꝓpter duo: vel ꝓpt̄ maiorē pfectōeȝ aie in opando: vl̄ ꝓpt̄ maiorem pfectiōem corpis ab aīa: q᷑ mā est ꝓpt̄ formā ⁊ nō ecōuerso. ¶Et q᷑ ista pfectio corpis ponit̄ esse in quatuor dotibus: ideo querit̄.

Utrum corpus

hōis post resurrectōem erit impassibile. ꝙ nō. Greg. sup illud Job. Infer digitū tuū huc ⁊c̄. Corrūpi necesse ē qd̄ palpat̄. corpꝰ gl̄iosuȝ erit ꝓpalpabile sicut ⁊ corpus xp̄i fuit: sic apparet Lu. xxiiij. Palpate ⁊ videte ⁊c̄. ¶Preterea: si illud corpꝰ sit impassibile. ḡ btūs nō potest sentire aliqd̄ sensibile. ɔn̄s est falsuȝ q᷑ sensatio cū sit opatio pfecta animal̄ nō deerit homini btō. ɔn̄tia ꝓbatur: q᷑ oīe sensitiuū pōt corrumpi ab excellēti sensibili. qd̄ corrumpit̄ ab excellēti patitur ab inferiori: sicut qd̄ corrumpit̄ a calidissimo patit̄ a minus calido ¶Preterea nullū violentū est perpetuū. sȝ corpus illud cū sit mixtū habet in se q̄ttuor elemēta quor̄ qd̄libet p̄ter vnū ē extra regionē suā ꝓpriam. ḡ violent̄: et p ɔn̄s aliqn̄ redibit ad locū ꝓpriuȝ: ⁊ ita totū corrumpet̄. ¶Preterea. j. de celo et mū. arguit ph̄s ɔ̄ platonē: Celū nō pōt eē corruptibile: ⁊ tm̄ ab alio perpetuari q᷑ nō pōt aliq̄d esse ex se possibile ⁊ corruptibile: ⁊ tm̄ ab alio perpetuari. a sili pōt argui de illo corpe. hoc etiā vult cōmen. xj. met. vbi vult ꝙ solus motꝰ pōt esse possibilis: ⁊ tm̄ ab alio perpetuari. ¶Oppoᵐ. j. ad Cor̄. xv. Mortale hᵒ induet immortalitatē. hoc ē incorruptibilitatē. ¶Et iterū ibidem: Seminat̄ ⁊c̄.

Responsio patet ꝙ

ita est ex p̄cedenti. q. q᷑ hō nō pōt eē beatus in vita mortali. totus autē hō erit btūs q᷑ totꝰ meruit. ḡ totū erit beatū in corpe immortali. ꝓbatur: hoc etiaȝ est q᷑ hō beatus habebit pfectiōem q̄ ɔpetit sue nature. talis ē immortalitas: q̇a anime immortl̄i nō repugnat perpetuo pficere suuȝ perfectibile. vn̄ sicut ex immortalitate anime ɔcludit̄ resurrectio: ita ꝓbabilit̄ cōcluditur ex eodē immortalitas hominis: ⁊ p cōsequens corpis: ⁊ ita impassibilitas loquēdo de passione reali vt distinguit̄ ɔtra passionē intētionalem de qua tanget̄ r̄ndendo ad 2ᵐ argumentū. ¶Sed de cā impassibilitatis dubiuȝ est. nō. n. est p hoc ꝙ qualitates ɔsequentes mixtū nō maneāt in corpore illo tūc: q̇a tunc nō maneret illud corpꝰ mixtū: nec etiā esset ꝓportionatū aie: sicut nec modo aīa posset animare elementū: nec per hoc ꝙ ille q̄litates nō

manebunt ꝯtrarie: qꝛ cū forma ſit ꝯ̄ria forme in ſpecie ſua ſi tūc remanebūt in corꝑe eedem q̄litates in ſpecie que ⁊ nūc ſequit̄ ꝙ erūt ꝯtrarie ſicut ⁊ nūc. ¶ Nec valet illa rō ad ꝓbandū ꝙ nō ſunt contrarie: qꝛ ꝯ̄ria nata ſunt fieri circa ideꝫ: ⁊ ꝑ ꝯ̄ns ſibi ſuccedere in eodē. ibi auteꝫ nō ſuccedit vna q̄litas alteri: ⁊ iō tollet̄ rō ꝯtrarietatis. ꝑmo quidē nō valet: qꝛ circulus eſt ꝓbando ꝑmiſſam ꝑ ꝯcluſionem. ¶ 2° male intelligit̄ illa deſcriptō ꝯtrarioꝝ: qꝛ illud nō dꝫ intelligi de quibuſcūqꝫ ꝯtrariꝭ acceptis ſm numerū: nec de quocūqꝫ eodē ſm numerū: ſed ꝺ ꝯtrariꝭ ſm ſpeciē acceptis: ⁊ de eodem ſm ſpeciē: ⁊ ſi de eodē ſm numerū non om̄i ſed aliq̄. hec patēt: qꝛ albedo illa q̄ nūc ē in illo ⁊ nigredo q̄ eſt in illo nūꝙ̄ ſuccedūt ſibi. ergo nec hic. alioq̄n alterū illoꝝ migraret. ſꝫ circa iſtud aliq̄ albedo ⁊ aliq̄ nigredo pn̄t ſibi ſuccedere: nō tn̄ circa om̄e ſubiectū: qꝛ tūc nullū ſbiectū deīminaret ſibi alterū ꝯtrarioꝝ. ¶ Nec pōt tertio poni ꝙ nō ſit hoc ſuſceptiuū natū tūc recipe ꝯtrariū poſt ꝯtrarium: qꝛ ſuſceptm̄ manet idē qꝺ nūc: ⁊ ꝑ ꝯ̄ns ſuſceptiuū eiuſdē ſm ſpecieꝫ. ¶ Si dicat̄ ꝙ tūc manet ſine ꝑuatione nūc cuꝫ ꝑuatione. ¶ Contra hoc: ꝯtradictōnem includit ꝑuationē forme tolli a ſbō niſi ipſa forma inſit: qꝛ aptitudo ſuſcipiendi nō pōt tolli manente nā ſuſceptiui. carētia aūt quā addit ꝑuatio vltra aptitudinē nō pōt tolli niſi manēte illo cuꝰ eſt carētia. ¶ Si dicas: forma ſupioꝛ tollit ꝑuationē formarū inferioꝝ: ſicut forma celi formarū corruptibiliū. ¶ Contra: non tollit̄ carentia niſi ſicut ponit̄ habitꝰ. ſuperioꝛ aūt nō includit inferiorē in ſe ſbō ꝓpria ratōe ſed tm̄ virtualit̄. ergo nō tollit carentiā eius ſub ꝓpria rōne. ergo nec ꝑuationem eiꝰ ſi ſit nata in eſſe. ¶ Hoc etiaꝫ ſpecialit̄ pꝫ in ꝓpoſito: q̄a nobiliſſima forma q̄ tunc erit in toto erit anima intellectiua. ipa aūt tunc erit eadeꝫ que ⁊ nūc ⁊ eque ꝑfecta ſubſtantialiter. ergo tūc nō tollet ꝑuationem ſicut nec nūc. vn̄ ergo erit illa impaſſibilitas. ¶ Rn̄deo ex ꝑte ſuſceptiui nō pōt inueniri aliq̄ cauſa intrinſeca huius impotētie. vel ergo inueniet̄ ex defectu agētis: vel ex impedimēto agentis abſolute. ſ. tā intrinſeci ꝙ̄ extrīſeci. Ex ꝑte agentis nō pōt poni defectus qꝛ om̄i potētie paſſiue corrn̄det aliqua actiua vel intrinſeca vel extrinſeca. agētis tn̄ intrinſeci forte poſſet poni impotentia: ponēdo q̄litates illas in corꝑe eē reductas ad tantā equalitatem vt vna nō poſſet eſſe ꝑnciᵐ agendi in alterū. hꝰ ꝑſuadetur: qꝛ nō obſtāte ꝯtrarietate elementoꝝ ſi eſſent accepta in tāta quantitate molis ⁊ v̓tutis ꝙ nulluꝫ eoꝝ poſſet aliqꝺ aliud vel aliq̄ alia vincere: vel ab alio vl̓ ab aliꝭ vinci: ⁊ ſic ꝓportionata includerent̄ perpetuo ī quocūqꝫ corꝑe: nunꝙ̄ eſſet ibi corruptio alicuius illoꝝ qꝛ etſi ꝯtrarietas: tn̄ ꝓportionata equalitas. ꝯſimilit̄ videt̄ nūc eſſe in elem̄tis. q̄re enim ignis nō ꝯburit om̄ia elementa cū ſit maioris actiuitatis. nō vꝫ ratō niſi ex ꝓportione vel adequatōe alioꝝ in reſiſtendo v̓tuti ſue in agendo ſaltem ꝯcurrente celo cooꝑante aliꝭ in reſiſtēdo. ¶ Sed qꝛ illa cā forte ſupponit fl̄m. nō eni erūt tunc q̄litates ita reducte ad equalitatē: intm̄ vt nll'a poſſit eſſe ꝑncipium agendi in aliā. qꝛ neceſſe eſt in mixto aliq̄s qualitates dn̄ari etiaꝫ in v̓tute. qꝺ apparet: qꝛ corpus humanuꝫ magis eſt fluxibile ſm ꝑtes mat̄iales ꝙ̄ corpus alicuiꝰ animati vl̓ inanimati inferioris. qꝺ nō eſt niſi ex dn̄io alicuiꝰ qualitatis qꝺ exigit animal. ¶ Siliter iſta cā nō poſſet ponere impaſſibilitatē reſpectu extrīſeci corruptiui. ⁊ iō ſi corruptionem ab intrinſeco excludēt: adhuc eſſet diminuta. ⁊ iō oportet ponere impaſſibilitatem ꝑ aliqꝺ impediens paſſioneꝫ corruptiuā. tale aūt impediens pōt poni vel poſitiuū vel ꝑuatiuū. poſitiuum duplex: anima vel dos in corꝑe. ꝑuatm̄ duplex: ceſſatio motus celeſtis: ⁊ nō co

vnde erit impassibilitas in corpe

opatio dei cum causa scda corruptiua.

Thomas xliiij dis. q. in arbitrio q. prima

¶ Pro pmo arguit: qr aia cõstituta ẽ in medio inter deũ r creaturã corpalem: sicut g tunc ipa erit pfecte subiecta deo tanq̃ suo supiori: ita pfecte tunc dñabitur suo corpi inferiori. ¶ Cõtra hoc: aia nõ repugnat istis qlitatibus etiã inquantum cõtrarie r nõ reducte ad mediũ in quo sunt actiue. patet: qr supponit eas sic in suo susceptiuo. nec etiaz repugnat effectib9 illarũ: qr si ille agãt mutuo nõ agũt nisi actiõe vniuoca: saltẽ effect9 illi nõ repugnãt anime vsq3 ad magnaz intensionez: qr stãt cũ anima nũc: l3 intendant vsq3 ad magnũ gradũ. g nec tunc repugnabũt anime vt ẽ for a informãs. ¶ Si g dicat q anima phibet tũc actionem illarũ qualitatũ nõ ppi repugnantiam sui ad actõem illã: sed ppter imperium sui ad actũ volũtatis: qr ex dñio pleno sup corpus. ¶ Hoc nõ videt pbabile: qr supmus angelus p solũ impiuz volũtatis sue nõ põt impedire actiõem alicui9 cause nãlis. cause. n. corpales nõ obediũt angelis ad nutũ q̃tum ad actionem r alterationez earũ. ¶ Pro 2a via .s. p dote arguit p illud ad Dyoscorũ: tã potentẽ fecit animã de9 vt ex ei9 plena felicitate redundet in corpus sanitas perpetua r vigor incorruptibil. ¶ Modus ponẽdi est talis: sicut duricies est q̃dam impassibilitas. s. phibens quãdaz passionẽ puta facilit scindi: sic possibile ẽ aliquã esse qualitatẽ phibentẽ omnẽ passionẽ corruptiuaz. ¶ Cõtra hoc: Illa qlitas nõ est qlitas celestis: tum qr nec pspicuitas nec lux nec lumẽ: tu3 qr corp9 humanũ cũ sit mixtũ nõ est capax qualitatis celestis. vel g erit qlitas elemẽtaris: vel ppria mixta. sed siue sic siue sic: nõ impediet oẽm actõem vel passionẽ. patet in exẽplo: qr duricies l3 phibeat incisionem: nõ tñ cobustionem vel aliaz passionẽ destructiuã. ¶ Hoc etia3 pbat p rõnem qr oẽs forme eiusdẽ susceptiui primi sunt eiusdẽ generis phici: ex. v. r .x. meta. sed oẽs tales sunt cõrie vel medie: vt hz in eodem. x. oẽs aũt hmõi nõ phibent actõem mutuã: immo sũt actiue mutue. g illa qlitas elemẽtaris vl mixti et p cõs eiusdẽ susceptiui nõ phibebit oẽm passionẽ corruptiuã. sed magis erit pnci m agendi vel patiẽdi. ¶ P: illa q̃litas aut repugnat alijs qualitatibus: r tũc nõ phibet oẽm actionẽ qr est eiusdem generis: aut nõ repugnat: r tũc nõ phibet actõem alicui9 illarũ in aliã: qr ille alie sunt int se repugnãtes: r ita pncipia mutuo agẽdi: r ita nulli earũ actionum repugnat. ¶ Pro 3ia opi. arguit ablato pmo aufert quodlibet posteri9. mot9 celestis ẽ prim9 motuũ. viij. phisi. g illo cessante nullus erit ali9 mot9. ¶ Cõtra hoc est articulus: stãte celo approximato igne stupe q ignis nõ corrumpit stupã ẽ error. ¶ P: p rõnem phi. ij. de genera. Motus p tanto est gnãtionis cã qr adducit generãs. g tm̃modo facit ad pñtiam vel approximationẽ generãtis respectu mãe. g si sine motu haberet eadem pñtia vel approximatõ eque foret gnãtio. ¶ Ex m hui9: si subito p potentiaz diuinã sol fieret in medio sicut fit nunc p motũ: eod mõ illuminaret r calefaceret supposita sicut nũc calefacit: immo forti9 tũc: qr nõ cessaret agẽ quousq3 totalit corrupisset sibi suppositũ si posset corrũpere. nunc aũt qr nõ morat super passum suppositũ min9 agit efficaciter in ipsum.

Henricus quodlibeto 9. questione xvi

Opinio phorum

Dico ergo q cã impassibilitatis ẽ voluntas diuina nõ coagens cause scde corruptiue: r p hoc ẽ istud impassibile nõ potentia remota sed ppinq̃: nõ a cã intrinseca impediẽte sicut dictuz est de impeccabilitate. s. de ista. q. de securitate. ex m hui9 de igne i camino qui nõ egit ad cõsumptionem triũ puerorũ. nõ quidez p aliquã impassibilitatẽ intrĩsecã pueris: nec ex carentia po c passiue: nec ex cõrio intrinseco impediẽte. sed qr de9 ex volũ

Resolutionis

tate sua nō coopabitur ad illā actōem. ¶Cōtra hoc tūc impassibilitas nō esset dos corpis beati: q2 dos est aliq̄d intrī- secum ei cui⁹ est. istud aūt deū velle ꝓhi bere cās scōas ne corrūpant nō ē aliq̄d intrinsecū isti. ꝯn̄s est falsuz: q2 vr̄ ꝯtra auctēm Aug. ad Dyoscoꝝ. s̄. adductā. ¶ꝑ. ſm illā positōem eque erit dos im passibilitatis in elemētis sic in corpe Pe tri: eque etiaz in corpibus damnatorū: q2 tā elemēta q̄ꝫ corpa damnatoꝝ p̄ser uabunt tūc a corruptōe. ¶ꝑ. tertio tūc vr̄ esse miraculū in illa p̄seruatōe sicut fu- it in custodiendo tres pueros a lesione. nō vr̄ aūt q̄ opa perpetua diuina sit mi raculosa iuxta illud aug⁹. de ci. Sic de⁹ res q̄s ꝯdidit administrat: vt eas agere ꝓprios mot⁹ sinat. ¶Ad p̄ᵐ illoꝝ: bene pōt dos nō inesse realit̄ p̄sone dotate si cut sponse nō inest illud qd̄ sibi datū est a spōso qd̄ ꝯsueuit aliq̄n dici dos: sicut hr̄ Geñ. xxxiiij. vbi ait sichen iacob ⁊ fi lijs ei⁹: Augete dotē ⁊ munera postula te. etiā si dos dicat̄ illud qd̄ dat̄ a patre sponse sponso q̄ꝫtum ad vsum sic rema net penes spōsaz ꝓprietas sicut nūc vsi- tate dr̄ dos. pꝫ q̄ illud nō inest realiter nec sponse nec spōso: sed tm̄modo aliq̊ mō habitū rōne nuptiarū: ⁊ ita rōe nu ptiarū spūalium cōsummandarū in re surrectione dabit̄ cuicūqꝫ beato ꝓ dote ista assistētia diuina p̄seruans ipm ab omi corruptiuo: lꝫ illa custodia nō insit realit̄ ipi custodito. ¶Alit̄ pōt dici q̄ si cut dotat⁹ hēt ius in illo qd̄ assignat̄ si- bi ꝓ dote: ita h̄ btūs ex meritis hēt ius in ista diuina custodia sibi impēdenda ⁊ istud ius p̄seruatōis corpis ab omni cōruptiuo p diuinā custodiā est dos in beato ⁊ ſm corp⁹: q2 ē ad tutelā corpis. ¶Ad aliud: pꝫ ex hoc q2 nec elemēta hn̄t ius vt p̄seruent̄ a corruptōne nec corpa damnatoꝝ: imo illa p̄seruāt̄ur ad affli ctionem ꝓpter demerita p̄cedentia. ista aūt ꝓpt̄ merita p̄terita hn̄t ius istud: ⁊ hoc ad ꝯmodū illoꝝ corpoꝝ: ⁊ ſꝫ hoc pōt dici ad illaz auctēm Aug. allegataz q̄ illa sanitas ⁊ vigor deriuat̄ ab aīa in corpus: q2 ē quedā ordinabilitas vt cō seruet̄ ⁊ vigor ⁊ sanitas a deo. ⁊ ille or- do est corpis vt p̄seruet̄ ex hoc q̄ ē ani matū tali aīa: q̄ aīa fuit p̄nciᵐ merendi talē sanitatez ꝯseruari a deo suo corpi: ita q̄ nihil aliud ē dicē illā incorruptio nem deriuari ab aīa in corp⁹ q̄ꝫ q̄ istud p̄miū. i. sanitas ꝯseruata est p̄miū incō ruptibilis corpis mediāte aīa: q̄ sic erat p̄ncipalior in merēdo: ita p̄ncipalius in nā premiat̄. ¶Ad t̄tiū dico q̄ magis nā le ē coagere corpi beati ad ꝯseruatōem ei⁹ ꝯtra ꝯ̄rium corrūpens q̄ꝫ coagere cō trario in corrumpēdo: q2 cā supior p̄fe- ctius agit cū scōa p̄fectiori: ⁊ lꝫ hoc nūc esset miraculū de corpe alicui⁹ iusti: q̄a nūc est tp̄s mutatōis ⁊ actōis mutue in corpibus: tam̄ tūc erit stat⁹ quietis ⁊ im mutatōis in corpib⁹: ⁊ ꝓ tūc erit nāle si ue ꝯsuetū siue cōem cursum q̄ agat ad quietē sic nūc ad motū. ¶Ad rōes ꝓ tri bus positōib⁹ illis. Ad p̄ma de dn̄io aīe sup corp⁹ rn̄deo: de⁹ tūc nō faciet volū tatem aīe omīpotentē: ⁊ iō nec potentē facē quicq̄d volet fieri. sꝫ sufficit sibi q̄ q̄cq̄d voler fieri fiet: et sic corp⁹ suū p̄fe cte subdet̄ volūtati sue. hoc ē erit sicut volet: sic ipa subdit̄ deo. sed ipa sb̄ditio corpis sui erit effectiue a volūtate dīna ¶Ad rōem ꝓ 2ᵃ dc̄m ē quō intelligit̄ de illa dote q̄ ē ius quoddā in corpe inq̄n tam ē animatū tali aīa ad talez p̄serua tionē passiuā ab oī corruptōe. ¶Ad 3ᵐ mot⁹ celi hꝫ aliquā p̄mitatē ad alios vt pote vniformitatꝭ ⁊ velocitatis: sed nō p̄mitatē cālitatis nisi inq̄ntum adducit gnāns qd̄ est p accn̄s sicut motus ignis ad lignū hēt primitatē ad ꝯbustionez li gni. sine tali aūt p̄mo bn̄ pōt esse poste rius: si aliq̄s suppleat vicē talis primi.

Ad rōes p̄ncipales. Ad p̄mā si ꝯcedat̄ auctas gre gorij que tn̄ nō vr̄ necessaria. q̄re. n. nō posset palpari celū a digito ibi existe. h⁹

mō intelligendo palpationē ꝙ illud cor
pus subtilit' resisteret tactui: lꝫ nō in mu
tando ꝑ aliquā qualitatē sensibilē. nec
vt calidū nec vt frigidū ⁊c. qd autē pal
patur ꝺm aliquā qualitatē sensibilē im
mutando tactuꝫ bñ est corruptibile sibi
derelictū. ⁊ ita non plus sequit' nisi ꝙ il
lud corp' si nō preseruaret' a deo eēt cor
ruptibile passione corruptiua. ¶ Ad 2m
cum dī ꝙ oēs sensus beati sunt in actu
suo: Rñdeo: adhuc q̄libet sensatio est ꝓ
pria pfectio sensitiui: tñ nō video neces/
sitatem ꝙ sensus ptinentes ad nutritio
nem tūc sint in actib' suis cuꝫ tūc nutri
tio nō sit necessaria: q2 nō erit corp' ani
male. i. indigens alimētis. aliqui tñ bñ
pñt poni in actib' suis quoꝝ act' nō re
quirunt imꝑfectōem ꝯcomitantē: sicut
visus ⁊ audit' qui sunt magis spūales.
De visu nullus dubitat nec de auditu:
si ē ibi sonus ⁊ possibilis multiplicari ⁊
īmutare auditū. ¶ Cū arguit' ꝙ talis im
mutatio nō est sine immutatōe reali cō
ruptiua. nego. ¶ Ad ꝓbatiōem excellēs
sensibile ⁊c. ꝯcedo ꝙ nūc concurrūt ille
due immutatiōes simul: q2 actiuū ē po
tens agē vtraqꝫ actōe ⁊ passiuū vl' ideꝫ
vel ꝯiunctim ē receptiuū vtriusqꝫ actio
nis. et iō nūc vtraqꝫ actio simul ē in eo
dem passo: lꝫ qñqꝫ vna maiō ⁊ alia mi
nor ꝺm dispōnem passi ad hāc vel illā.
tūc aūt nō preseruabit de' organa sensu
um ab vna passione eoꝝ. q2 non est ad
pfectionem eoꝝ sic pseruari. pseruabit
aūt totū corpus ab alia actiōe: q2 hoc ē
ad bñ esse qd corp' meruit mediāte aia
vel aia ipi corpi: vel totū ipi corpi ꝑnci
palius ꝑ animā. ¶ Ad tertiū si negat' ele
menta esse realit' in mixto patꝫ rñsio. si
autē nō negat': dico ꝙ illud est simplicit'
violētū qd opponit' pfectiori nāli: ⁊ mi
nus ꝙ̄ minus nāli. Exm: aquaꝫ esse sur/
sum vt saluet' plenuꝫ in vniuerso nō est
simplicit' violentū: immo si tūc descēde
ret relicto vacuo supius esset violentū:
⁊ ꝺm qd nāle: q2 nā toti' vniuersi magi

Thomas in quto di. xliiij circa 2a q. prima

est ꝑncim nālitatis ꝙ̄ nā ista pticularis.
⁊ magis nāle est qd tali toti conuenit ꝙ̄
qd ꝓprie huic pti. corp' aūt mixtum ⁊
maxime humanū pfecti' quoddam est
nāle quocūqꝫ elemētoꝝ. ⁊ iō qd nāle est
illi corpi hoc ē simplicit' magis nāle ꝙ̄
qd esset nāle vnicuiqꝫ elementoꝝ ꝺm se
magis ꝙ̄ nāle est ꝙ ꝯseruet' corp' hōis et
elemēta in eo ꝙ̄ ꝙ violent' dissoluatur
corp' hōis: ⁊ vnūquodqꝫ elementū sua
nālitate tendat in suū ꝓpriuꝫ locū. ista
aūt ꝓpō nullū violentū perpetuuꝫ: nō
est necaria theologis loquēdo de violē
to ꝯtra nām pticularem h'. q2 deus po
test ꝯseruare aliqd pticulare perpetuo
sub opposito ei' ad qd nāliter inclinat'.
sed apud Arist. erat vā: q2 oīni potētie
passiue ponit in tota coordinatiōe cau
saruꝫ actiuarū corrñdere aliquā cām q̄
aliqñ necessario reduceret eā ad actū. ꝙ̄
illa poa nālis aliqñ reducet' ad actuꝫ: et
ita violentū sibi oppositū corrumpet'.
¶ Ad aliud de. j. celi ⁊ mundi rñdeo qñ
act' repugnat actui lꝫ possibilitas ad il
lum actū stet cū illo ⁊ magis cū possibi
litate ad illū: tñ possibilitas ad istuꝫ nō
stat cū necitate illi': q2 si ille ē necessari'
iste ē impossibilis: q2 repugnās necario
ē impossibile. iō si plato dixit celū ꝯtin
genter se hīe ad corrūpi vel deficē: ⁊ eti
am ꝯtingent' ad perpetuo seruari a deo
nihil valet rō ꝯtra ipm: ꝙ posito possi
bili sequit' impossibilitas: q2 in talibus
vbi vterqꝫ act' est ꝯtingēs diuisiꝫ ex po
sitione possibilis in esse nō surgit noua
impossibilitas. Exm: currā cras: possuꝫ
nō currere cras. ponat' in esse nulla incō
possibilitas orit'. si aūt posuit alterū di
ctoꝝ necessariū eē. vel ꝓbet' ꝙ ex possi
bilitate quā cōcedit sequat' grā mãe ne
cessitas. tūc ponendo aliud possibile in
esse nō hꝫ noua incōpossibilitas: sed q̄
nūc est manifesta int' esse necessariū ⁊ n
esse oppositū: ꝑus fuit int' nō eē necessa
riū ⁊ possibile. ⁊ hoc mō oꝫ exponi rō
Aris. vel si accipiēdo a platone si dedit

q̷ celū necessario ꝑpetuabit̄ a deo ⁊ tūc ponere in esse illā. possibile est celuꝫ corrūpi uł desinere sequit̄ impossibile non ꝓpter positōem possibilis: quia ꝯparāº ad oppositū necessariū ñ est noua incō possibilitas simul. si nō dedit ꝓbandū est: sequit̄ ex dato: q̷ quidē ueruꝫ est ſm phm qꝛ ſm eū. ix. meta. Qōcunqꝫ sempiternū est necessariū. ⁊ ita si pōt eē sempiternū necessario est sempiternū. ⁊ ita ꝯmētatoꝛ ꝑtractare vī rōeꝫ illā ď celo ⁊ mūdo. qꝛ natura mutaret̄ si de possibili fieret sempiternū. uel due nāe opposite sił essent in eodē: qď expositū est di. 8 ꝑmi. q. 2. ¶ Aliter ꝓbat̄ sequi ex dato: qꝛ deus q̄cq̄d immediate agit necessario agit ſm phm. ex hoc ꝓcedit in ꝑnº. viij. phyſ. ⁊ hec scōa ꝓbatio ꝯcludit aliam necessitatē. qꝛ ineuitabilitatis q̷ ꝑma q̄ ꝯcludit aliquā necessitatē intrinsecam. ¶ 2º mō motus celi est necessarius in. xi. meta. vtroqꝫ mō deducēdo necitateꝫ ex actu uł possibili dato a platone: positō alterius possibilis in esse manifestat positōem eē incōuenientē. qꝛ includentem ꝯtradictōem: qꝛ sicut nūc est ꝯtradictio actus ad necessitatē: ita ꝑus fuit possibilis ad eandem: lꝫ minus manifesta.

Uerum corpo

ra btōꝝ erunt agilia: vī q̷ nō quia nihil erit ibi frustra. sed agilitas poneret̄ ibi frustra: qꝛ nō ponē tur nisi ꝓpter motū localē q̄ nō erit ibi tū qꝛ oīs motus ut sic est act⁹ entis imꝑfecti. sed beati non erunt imꝑfecti. ğ ⁊c̄. tū qꝛ ꝑmus motus nō erit qui ē cā aliorū motuū: tū quia tꝑs nō erit. oīs autē motus est in tēpe. ¶ P̄s. si haberēt corpora resurgentiū agilitatē nō indigerēt alio motore uel adiutore ad mouenduꝫ sed hoc nō est uerū: quiá ſm apłm: Rapient̄ ab angelis in nubibus obuiā xp̄o ⁊c̄. ¶ Preterea. beati ſm merita sua erūt in determinata approximatōe ad xp̄m Sed illi qui erunt ꝓpinquiores nollent mouerí ad locū remotiorem: qꝛ amitterēt eoꝝ ꝑmiū in ꝑte ad tꝑs. nec ecōuerso qꝛ eoꝝ meritis nō ꝯgruit. ¶ Preterea ij. de celo. Quanta aliqua sunt ꝑfectiora rāto paucioribus oꝑatōibus attigūt ꝑfectōem suā. Sed tunc erūt beati. ⁊ cōpa eoꝝ ꝑfectissima. ergo nō indigēt motu locali ut sic operent̄ diuersimode ad suā ꝑfectā beatitudinē ꝯsequendā. ¶ Cōtra li. sapie dī: q̷ tanq̄ sintille in arūdineto discurrent. Et esaie xl. Qui sperāt in dn̄o mutabunt fortitudinē assumāt pēnas ut aquile uolabūt ⁊ nō deficient current ⁊ nō laborabūt.

Respondeo

hic sunt breuiter quatuor uel q̄nqꝫ videnda ꝑ ordinē. ꝑmuꝫ est q̷ in hoīe ⁊ in quolibet ꝯposito est duplex motus. vnus ſm exigentiā elementi ꝑdominantis ſm q̄titatē sicut motus deorsū ꝓpter ꝑdominantiā terre in corꝑe humano ſm q̄titatē. alius est motus nō rōne talis elemēti ꝑdominātis: sꝫ rōne q̄ aiatū est. ⁊ est motus ꝓgressiuus. ¶ Differūt aūt isti motus ſm tria. vnoº ex ꝑte ꝑncipioꝝ. qꝛ ꝑnciᵐ vnius motus est mixtū ꝑ nām elemēti ꝑdominātis: ⁊ ideo post mortē qñ maxime illud elemētū ꝑdominat̄ reddit̄ corpus grauius. ꝑncipiū aūt alterius mot⁹ ē in aīa. ¶ 2º differūt qꝛ mot⁹ q̄ ꝯsequit̄ aīatū rōe corpis nō sequit̄ cognitōem sꝫ appetitū nālem illius corpis: ⁊ iō est ad vnū. sicut appetitus nālis ad vnū determinat̄. Ali⁹ aūt motus qui est rōne aīe sequit̄ appꝑhēsionē que nō est semꝑ respectu vnius loci ⁊ situs: sed nunc respectu vnius nunc r̄spectu alterius: iō appetitus aīalis sequens cognitōem non ē respectu vnius situs ꝓpter quod ille motus nō est sꝑ ſm eūdē situm: nec semꝑ ad eundē locū. ¶ 3º differunt. qꝛ aīalia in illo motu cuius aīa est ꝑnciᵐ pn̄t se sistere ꝑ intrinsecū. brutuꝫ .n. q̄uis nō moueat̄ libere. pōt tñ cuꝫ alio occurrē appꝑhenso se sistē. sꝫ in aº motu ñ pōt se sistere. sicut nec elementuꝫ ꝑ

dominās in ipso potest se sistere i motu suo. ¶ 2° videnda est rō nois agilitatis: ⁊ dico ꝙ rō eius in cōi est ꝙ agilitas ē habilitas in aliquo ad ꝓmpte mouenduz se eo motu cuius ṗnci^m est aīa. ¶ Corpus eni agile mouet se ꝛm locū nō motu nāli cuius ṗncipiū est elementū ṗdn̄ans sꝫ aliquoꝝ motuū differētia: pꝫ ex articlo ṗcedēte. ⁊ qꝛ habilitas nō ṗt esse in aliq̄ ad faciliter mouenduz se nisi ꝯcurrente v̇tute motiua ⁊ mobili: iō ad rōnez agilitatis in spāli req̄rit̄ ꝑfectio v̇tutis motiue in anima ⁊ ꝯgrua dispositō corpis

¶ Tertio videndum est de illa v̇tute anime motiua de qua certum est ⁊ manifestuz ꝙ est ad vnum modum mouēdi corpus. sed quod habet alium modū mouēdi corpus nō est ita manifestum. ē eni v̇tus in anima ad mouendum corp᷑ organice per modum aliarū partiuz organicarū. sed ꝙ habet alium modū mouendi. aut ꝙ in aīa sit virtus alia ad mouendum alio modo ꝙ̄ organice ipm cō pus nō est ita manifestū nec in hoīe nec in aliꝭs animalibus in quibus māifestū est ꝙ in anima est virtus ad mouenduz organice corpus: ut mota vna parte descat alia. secundum qḋ determinatur a phylosopho in libro de motu animalium. sed ꝙ in anima hominis sit virtus motiua alio modo mouēdi non est manifestū: sed tamen inquiritur per rationem. s. ex conditōne anime. ṗmo q̄a videtur incōueniēs ꝙ anima in aliquo loco existens non posset se mouere de illo quia sic quantuz ad hoc esset imperfectioꝛ ꝙ̄ corpus quod pōt moueri de loco: ꝙ̄uis nō libere nec ꝓgressiue. ⁊ ṗcipue secundo est inconueniēs hoc ꝓpter hanc rōnem. illud agens potest i aliquē terminū quod potest habere in virtute sua actiua terminum illum. Sed terminus motus localis non est nisi ubi. ⁊ ille terminus est imperfectioꝛ termino cuiuscunqꝫ alterius motus: ⁊ ideo nulluz ē corpus ita imperfectum quod non habet in v̇tute istum terminū. ⁊ simili͛ ad mouendū aliud ad istuz terminū: qꝛ lapis trahit secū ad locū suuz aliud si sibi ꝯiungat̄. cum ergo anima sit susceptiua istius t̄mini: quia est in loco diffinitiue. ⁊ per ꝯn̄s sibi competit ubi diffinitiue. oporteat ꝙ habeat in virtute sua actiua istū terminū. ergo anima separata ṗt se ⁊ aliud corpus mouere de loco ad locū nō tamen organice: quia anima non habet organa de se. g̊ ⁊c̄. ¶ Et ꝯfirmatur si repugnat anime sepāte mouere se ⁊ aliud corpus. aut hoc esset ex intellectualitate sua. aut ꝓpter imperfectiōem suaꝫ non primo modo: quia mouere se ⁊ aliud corpus conuenit nature intellectuali ut angelo: qui pōt mouere se ⁊ celū. nec secundo modo: quia conuenit corpori quod est ens imperfectū. ¶ Similiter anima habet in virtute sua formam perfectioꝛē. s. intelligere ⁊ uelle. Nō ergo sibi repugnat ratōne imꝑfectōis. ¶ Pꝫ. corpa glorificata post resurrectōem mouebūtur ab anima ⁊ nō organice. sed totum corpus simul mouebit̄: nō vna ꝑte mota ⁊ alia descente: qꝛ uolabunt ⁊ nō deficient. hec aūt motio simul totius corpis nō est ꝑ organuꝫ. g̊ in anima est virtus alia ꝙ̄ illa qua potest mouere organice.

¶ Sed est ne vna ⁊ eadem virtus cū alia si esset eadem tunc posset dici ꝙ anima posset modo mouere corpus non organice nisi esset impedita. videtur autēz ꝙ sit alia virtus. quia videt̄ ꝙ virtus organica ⁊ non organica sit alia ⁊ alia v̇tus: ut patet in intellectu ⁊ sensu: ⁊ de appetitu intellectiuo ⁊ sensitiuo. ergo simili͛ in ꝓposito virtus organica ⁊ nō organica est alia ⁊ alia virtus. ¶ Uerūtamen non videt̄ mihi ponendū eaꝫ aliam virtutē a motiua organice: quia nunꝙ̄ est ponēda pl̄alitas sine necessitate. sꝫ nō est nec̄e ponere duplicē virtutem motiuā in anima respectu corpis sui mouēdi. pōt eni vterqꝫ motus saluari ponēdo eandem virtutē motiuā in aīa. g̊ ⁊c̄. ¶ Assumptū

declaro sic. ¶ Aliq̄ pfectio potest ꝯpetere
aie ßm se ßm quā est ꝑnci^m alicuius effe
ctus: non tñ pōt ipm exeq̄ in remotiori
nisi exequat̄ effectū illū in ꝑpinquiori:
sicut anima non pōt animare ptem rẽo
tiorem a corde nec dare sibi vitam non
organice nisi det cordi vitā quo mediā
te influat vitam in ceteras ptes mag̃ di
stantes: sicut patet p phm in li. de aiali
bus. ⁊ hoc est quia cor est magis dispo
sitū ad susceptōem vite q̄ alia pars. a si
mili ergo lȝ aliq̄ pō in aia sit ad causan
dū motum in corpe. tñ possibile ē q̄ nō
causet in pte remotōri minus disposita
nisi causet illū in pte ꝑpinquiori magis
disposita: ⁊ ideo p aliquo statu in quo
pars ꝑpinqua est magis disposita q̄ re
motior nō potest aia cāre motum in re
motiori pte nisi ꝑus in ꝑpinquiori cau
set motum. si aūt ista eadem virtus pos
sit hr̄e ptem remotā ita dispositaȝ sicut
ꝑpinquā pōt p illo statu imediate cāre
motū in quālibet ptem: sed exequi mo
tum in parte remotiori mediāte ꝑpinq̄
ori est mouere organice. eque autem im
mediate causare non organice. g̃ eadem
virtus anime que mouet orgāice potest
mouere totū corpus non organice, p sta
tu illo in quo oēs ptes erunt eque dispo
site ad recipiendū motū. ⁊ ßm hoc ē di
cendū q̄ est eadē virtus que mō mouet
corpus organice ⁊ post resurrectionem
mouebit nō organice. Incōueniens eniȝ
est q̄ homo careat nunc aliq̄ pfectione
ßm totā suā spēm que sibi naturalit̄ cō
gruit. ⁊ cuȝ illa vtus qua anima post re
surrectōem mouebit corpus sit sibi na
turalis: quia nulla potentia aie tunc da
bitur noua. sequit̄ q̄ nunc habet illā po
tentiā. ⁊ q̄ illa vtus siue po^a nunc ī vita
mortali nō impedit̄ a suo effectu sed tm̄
in mō causandi effectū suū. ex^m si ex fal
sa hypostasi ponat̄ q̄ oēs ptes corporis
eēnt eq̄ disposite ad recipienđ motuȝ si
ue vitā: aia eq̄ daret eē vitale cuilibet p
ti. ⁊ hoc eq̄ imediate: sȝ. q̄ nō sunt eque
disposite nō pt cāre vitam in pte remo
tiori nisi ꝑus causet in pte ꝑpinquiori. sic
in ꝑposito de mouere organice ⁊ nō or
ganice. ¶ Sed tūc restat rn̄dere ad instā
tiā ꝑus factā quō possibile sit q̄ eadem
potētia motiua sit organica ⁊ nō orga
nica. cū hoc nō ꝯueniat aliȷs potentijs:
nec apphensiue nec appetitiue. ¶ Ꝓ. ßm
rn̄sionē dcām pō motiua in hoie ßm se
nō est orgāica sed p accñs. ut q̄ ps vna
est mō magis disposita q̄ alia: iō magis
mouet ⁊ ꝑus parteȝ ꝑpinquorē q̄ remo
tiorē minus dispositā. ¶ Ad pmū rn̄^o
q̄ potentia opatiua nō pōt eadem exñs
eē organica ⁊ nō organica: q̄ po^a opati
ua ⁊ organica est illa cuius opatio p se
⁊ pmo recipit̄ in toto ꝯposito ex orgāo
⁊ illa potentia: ⁊ opatio q̄ sic pmo reci
pitur in toto ꝯtradictio est q̄ recipiatur
in pte pmo: ut q̄ visio recipiat̄ ī anima
sepata: ⁊ q̄ aia sepata dicat̄ vidēs. vnde
qñ totū est immediatū susceptiuū alicu
ius forme nō vna ps mediante alia tūc
impossibile est q̄ illa forma recipiatur ī
altera parte nō autē sic est quando totū
recipit mediante vna parte ut corp^s re
cipit albedinem mediāte superficie. nūc
aūt pō opatiua recipit suā operationeȝ
Si aūt posset esse nō organica tunc reci
pet opatōem que pmo nata est recipi ī
toto. quod includit ꝯtradictiōeȝ: ⁊ ideo
eadem potētia opatiua nō potest esse or
ganica ⁊ nō organica. Sed de potentia
actiua siue factiua non est incōueniens
q̄ eadē existens sit organica ⁊ non orga
nica: q̄ illa potētia nō cāt actū informā
tē se. sȝ effectū in alio: ideo nō sequit̄ cō
tradictio q̄ sit organica mediāte aliq̄ or
gano: ⁊ nō organica agendo imediate p
ꝑpriā virtutē sine aliquo organo. nunc
aūt moueri nō est operatio nec cāt ī illo
necīo in q̄ est potentia motiua: ⁊ iō pōt
motiua. Ulterius nō est poten^a opatiua
sȝ est pō factiua que cāt motū in alio. et
talis pōt esse cātiua motus in pluribus
ptib^s imediate si oēs sint eq̄ disposite

ad receptōem mot᷒. ꝛ tunc mouet ñ or᷒ganice. si aūt nō sint oēs eque disposite tunc ꝑt mouere vnā ꝑtem corpis medi ante alia. ꝛ sic mouet organice. ꝛ sic aīa sepata potest mouē corpus suuꝫ imedia te utpute cadauer: qꝛ nō excedit ꝟtuteꝫ suā motiuā. ꝛ silr qñ est in corpe ꝑt mo uere organice: iō ex pte sui hꝫ ꝟtutē mo uendi organice ꝛ non organice. ¶ Pa᷒tet ergo quare est impossibile de poten tia apphensiua ꝛ appetitiua: ꝙ eadē pō sit organica ꝛ nō organica. quia sūt po᷒ opatiue. nō aūt est ipossibile de poten᷒ motiua q̄ nō est opatiua sed factiua.

¶ Ad scōm dicendū ꝙ actio nō ꝑt eē eq̄ ꝑmo totius ꝛ ptis: ꝛ iō cum aīa ꝑt mo uere p se ꝛ ꝑmo totum corpus ꝛ parteꝫ eius: ut qñ pficiet corp᷒ post resurrectio nē necesse est dicere ꝙ totū ꝯpositūꝫ ex organo ꝛ potentia motiua aīe nō ꝑmo mouet sed p se nō ꝑmo. ipsa aūt anima ꝑmo. sicut ignis dr̄ calefacere p calorem p se. tñ calor ꝑmo calefacit. qꝛ calefacerꝫ si esset sepatus. sic totū ꝯpositū ex aīa ꝛ organo dicit̄ mouere ꝛ p se ꝛ denomiat̄ ab actione q̄ ꝑmo ꝯuenit aīe que moue ret eque ꝑmo oēs ptes si essent eque di᷒sposite ad motū. ꝛ silr cum nō sit maior rō q̄re in vna pte cordis moueat aliam ptē q̄ in alia pte cum totū cor sit vnifor me ſm ptes. videt̄ ꝙ aīa ꝑmo moueat ñ organice aliquaꝫ ptem. ꝯcedo ꝙ accidit aīe ꝙ p vnā ptē descentē moueat aliaꝫ. ꝛ ideo dico: ꝙ ꝑmo ꝛ p se nō est organi ca. potest tñ denominari quecunq; ps᷒a lia composita: ut cor ex aīa ꝛ pte illa cō dis dr̄ p se mouere aliam pteꝫ. ¶ Quar to est videnduꝫ de illa dispōne ex parte corpis q̄ requirit̄ ad agilitatē. et est hō᷒ pinio q̄ ponit ꝙ illa dispō ex pte corpis est aliqua qualitas p quā corpus reddit̄ habile ut moueat̄ ab aīa ſm eius virtu tē motiuā. ꝛ p illā q̄litatē ut dicūt aufe runt̄ illa que mō impediūt ne corpus fa ciliter moueat̄ ab aīa sine labore. vñ au fert̄ grauitas q̄ impedit. ꝛ ꝓbat̄ p aug᷒.

xxi. de ci. dei. c. xi. ubi dicit ꝙ pond᷒ gra ue corpis aufert̄: Istā opi. nō intelligo: qꝛ ꝙ maneat corpus hoīs ꝛ dñet̄ in eo terra: ꝛ tñ nō maneat grauitas est oīo i cōueniens. sicut dicere ꝙ fiat sol uel ali᷒ ud corpus celeste ꝛ dñet̄ in ipso t̄ra. ꝛ ꝙ nō maneat grauitas manēte t̄ra eēt ideꝫ dicere sicut ꝙ remaneret lapis ꝛ nō essꝫ durus. Non video ḡ ꝙ p illā qualitatē tollat̄ grauitas. Aīa eni humana nō pfi cit corpus quocūq; mō dispositum. Si eni esset corpus hoīs ita densū sicut au rū nō esset pfectibile ab aīa. ¶ Preterea. corpus hoīs nō est capax leuitatis. quia qñ aliqd determinat sibi vnū oppositoꝝ alteꝝ oppositoꝝ nō ꝑt sibi inesse nec p se nec p accñs. ergo si corpus humanuꝫ est receptiuum q̄litatis q̄ repugnat gra uitati nō esse determiatū nāliter ad gra uitatē: qō apparet falsū. ḡ p talē formā non erit corpus hoīs agile. ¶ Preterea. illa qualitas si ponat̄ nō erit q̄litas aliq̄ celestis. ḡ uel est q̄litas mixti uel elemen taris. sed nulla talis q̄litas pōt dare agi litatē corpi ut moueat̄ ad oēm dr̄iaꝫ po sitionis ꝛ ad oēm locū: qō tñ bñ bti pñt facē. ¶ Preterea. si aliq̄ q̄litas ponat̄ po᷒ neret̄ ꝑpter agilitatē ad motū respectu ubi. ḡ determinat ad ubi. Sed oīs for᷒ determinās ad ubi determinat determinatuꝫ ubi ut ad qō determinat elemētū p̄dñans in mixto. ḡ illa q̄litas sic determinans ad ubi magis addet fatigationē ꝙ agilitatē vñ ñ video quō vna q̄litas possit dar̄ a gilitatē ad oē ubi sursū ꝛ deorsū. ḡ cum q̄litas nobilior q̄ est charitas inclinans ad actionē inclinet ad determinatā actio nē siue opationē. ꝛ nāliter oīs forma q̄ i clinat ad motū inclinat ad determinatuꝫ motū: ꝛ ideo non vr̄ ꝙ p talē q̄litatē hꝫ corpus beati agilitatē ad motū: qꝛ non est determinatū ad aliqō ubi. ¶ Rñ᷒. ḡ qñ tum ad istū articulū: ꝛ dico ꝙ ꝑportio nata agilitas q̄ reqrit̄ ad motuꝫ bti pōt esse sine supnāli quocūq; addito corpo ri uel anime. Non enim oꝫ ex parte aīe

nisi ꝙ virtus motiua fiat pfectioꝛ: et ꝙ resistētia accn̄talis ex pte coꝛpis tollat̄. ꝛ vtrūqꝫ pōt fieri sine supernāli addito qꝛ ꝙ modo in aīa v̓tus nō est sufficiens hoc ē vel qꝛ est impedita a coꝛpe: vl̓ qꝛ in se ē diminuta: ꝛ cū est sepata aut vnita coꝛpi glorioso intendit̄ sicut v̓tus beati visiua intendit̄ resumpto coꝛpe glorioso: qꝛ ut vī tūc poterit sine difficultate visibile quodcūqꝫ videre inspiciēdo. pōt ğ poᵃ motiua in aīa intendi ad gradum pfectū ꝙ sufficiat ad mouendū cōpus illud sine fatigatōne: nec tn̄ erit noua poᵃ sicut nec virtus visiua intēsa in btō est alia potētia visiua. ¶ Ex pte aūt passi. s. coꝛpis mobilis amouebitur duplex impedimētū. vnū ex pte oꝛganoꝝ v̓tutis motiue q̄ est in iūcturis ꝛ neruis q̊ impedimento remoto fit trahibilitas ꝛ applicabilitas maioꝛ in eis: ꝛ amotio istius impedimēti maxime requirit̄ ad agilitatē in motu ꝓgressiuo ad quem mouet poteᵃ motiua oꝛganice. ¶ Aliud impedimentū est in toto coꝛpe qđ est repletū humoꝛib⁹ grossis ꝛ spiritib⁹ ꝛ caput fumositatib⁹ et multis talib⁹ q̄ reddunt hōiem pigrū ꝛ q̄ nō ptinent ad vitatē humane nāe. hec aūt admouebuntur ꝛ spūs boni ꝛ subtiles dabūtur coꝛpoꝛib⁹ gloriosis p que reddet̄ coꝛp⁹ multum agile ad motū: sicut pꝫ p oppositū de coꝛpe moꝛtuo qđ efficit̄ graui⁹ nō qꝛ plus de q̄titate aut mā apponat̄. sed qꝛ spirit⁹ vitales coꝛrumpunt̄ ꝛ humoꝛes grossi inducunt̄. ¶ Quinto ex dictis pꝫ rn̄sio ad qōnem: ꝙ btūs hn̄s suū coꝛp⁹ gloriosum habebit agilitatē ꝑmptitudinem ad mouendū que agilitas nō est p aliquā qualitatē supnālem coꝛpi superadditā defluentē ab aīa. sed est ꝓpter intensionem v̓tutis motiue ex pte anime: ꝛ ꝓpter amotōem duplicis impedimēti ex pte coꝛpis: ꝛ collocatiōem bonoꝝ spirituū subtiliū in coꝛpe.

Ad illud quod ob

ĳcitur de Aug. ꝙ graue pondus auferet̄. Dico ꝙ coꝛpis pondus aggrauās auferetur. coꝛpus. n. quod coꝛrūpit̄ aggrauat animā: ꝛ iō hoc pōdus aggrauās auferetur. nō tn̄ oīno grauitas coꝛpis auferet̄. reqritur. n. grauitas ad hoc ꝙ sit coꝛp⁹ pfectibile ab aīa ꝛ nō leuitas. vn̄ sic phs dicit de celo: ꝙ si esset vna stella addita aut amota nō moueret̄ ab intelligentia ita si coꝛp⁹ fieret leue nō esset pfectibile ab aīa: nec aīa ꝯparetur ad ipm vt motrix. vn̄ videm⁹ ꝙ leuitas in aliquibus impedit motū. ¶ Qn̄ etiā arguunt ꝙ si coꝛp⁹ gl̓iosum esset graue descēderet in cētro ꝛ violent̄ esset alibi vt sursum in celo. ¶ Itē: si esset graue tūc aīa ꝯtinue mouendo ipm fatigaret̄. ¶ Ad pᵐ dico ꝙ si aliquę poᵉ oꝛdinate nālitas poᵉ supioꝛis ē maioꝛ q̄ poᵉ inferioꝛis: vt pꝫ de sensu tact⁹ qui nālit̓ fm ꝓpriā inclinatōeꝫ delectaret̄ in sensibili vel tāgibili: ꝛ silr gustus q̊ tn̄ in beatis nō hn̄t hmōi act⁹ vt gustādi ꝛ comedēdi: nec tn̄ sunt ibi violēter sine actib⁹ suis: qꝛ sequunt̄ inclinationē appetit⁹ supioꝛis vt volūtatis: sic etiā est cū graue ascēdit ne fiat vacuuꝫ. ꝛ sicut ē in maioꝛi mūdo ita in minoꝛi vn̄ nālius ē coꝛpi pfici ab aīa ꝛ ꝙ fiat pfectibile ei⁹ ꝛ ꝙ moueat̄ motu ꝯpetenti aīe q̄ ꝙ moueat̄ motu ꝓprio ad cētruꝫ ꝛ iō fm inclinatōem nāe supioꝛis descēret nāliter: sed fm quid innāliter. ¶ Qn̄ etiā dī ꝙ aīa fatigaret̄: dico ꝙ nō: qꝛ nō vincit̄ nec est ꝯria actio a coꝛpe q̄ eēt cū fatigatōe. ¶ Ex hoc sequit̄ vnū coꝛrel̓m ꝙ sancti in pāia nō habebūt sitū in celo nisi erectū: nō autē sessionis. nā inclinatio ptiū vī repugnare agilitati. sed erectio siue statio vī esse sit⁹ ꝯueniēs coꝛpi inq̄tum ē instrm̄ aīe. qꝛ tūc magis aptū est ꝛ ꝑmptū ad opatōem. vn̄ ꝛ iacē magis vī esse sit⁹ nālis coꝛpi humano q̄ sedere qđ includit curuitatē ptiū. ¶ Et cōfirmat̄ p Aug. in li. de symbolo vbi exponēs illū articulū: Sedēs ad dexterā pāis. vult ꝙ nō dꝫ intelligi de sessiōe coꝛ

porali: Stephan⁹. n. vidit illū stantē.

Ad primam rōem

pncipalē dicend̄ q aliqd ē ita pfectū q ppt sui pfectōem nō recipit vlteriorē pfectōem: sicut de⁹. ⁊ aliq̄ sunt ita impfecta q ppt sui impfectionē nō pnt recipe pfectionez: sicut respect⁹. Alia sūt entia media que cū pfectōe sua sunt in pō ad pfectionē aliā: ⁊ talia sunt oīa entia ab soluta citra deuz. Cōcedo ḡ q illud qd mouet est in po⁹ ad vlteriorē pfectiōez vt ad īminū mot⁹: ⁊ q̄ten⁹ caret illo est impfectū: ⁊ sic corp⁹ gliosum cuz nō sit ens infinitū aliquā impfectionem hȝ et mouet ad īminū: ⁊ p quem īminū acq̄ritur sibi aliq̄ perfectio quaten⁹ per motum ɔiūgitur ad aliqd corpus circa qd opatur: nūc circa vnū: nūc circa aliud: laudādo beatitudinē ⁊ sapiētiā in deo. vñ cōcedo q ille motus sit alicuius qd est ſm q̄d impfectuȝ. ¶ Ad aliā ,pbōem dicendū q cessatio motus celi nō est cā cessatiōis in oīb⁹ alijs motib⁹. sed dī esse pmus ſm aliquā preeminētiā: ⁊ nō ſm essentialē depēdentiā ad ipm. ¶ Ad aliud dicendū q nō erit tūc tpus: qꝛ nō erit aliquis vn⁹ mot⁹ pmus vniformis: nec beati tūc vniformit mouebunt: sed velocit et agiliter ſm merita sua. ¶ Ad aliud dicend̄ q in instanti resurrectōis sicut corpa gloriosa habebūt dotē agilitatis: sic p dotē illā rapient obuiā xpo. Et si portant ab angelis vel rapiunt in nubib⁹ nō sequit aliq̄ impfectio vel violentia in corpib⁹. hoc. n. fiet ad reuerētiā nō ad supplendā indigentiaȝ vel impfectionē vtutis motiue in eis. ¶ Ad aliud dd̄ q lȝ beati erūt in determinata approximatione ad xpm: tñ nō minuet eorū beatitudo accñtalis cū aliquātulū recedūt: qꝛ recedūt ſm libitū suū: sic modo aliqui hñt ,ppinquitatē ad regem in camera vel extra in aula. ¶ Ad aliud dicēdum q beati nō habebūt oēm pfectionem accñtalem: ⁊ iō p opatōem suā possunt eā acquirere ſm libertatē volūtatis sue.

> Motus celi nō est cā ... motuū inferiorum

Utrum corpus

gliosum erit clarū. vī q nō. Lucidum occultat illud qd est intra se. sed corpa gloriosa nō sic. qꝛ ſm Greg. xviij moꝛ. sup illud Job: Nō equabit ei auꝝ ⁊c. dicit q patebit oculis corpalib⁹ beatoꝝ armonia interioꝝ. ¶ Et ɔfirmatur rōne: Ista armonia corpis ē delectabil nā pulchritudo nāe incipit ab itra. ecōuerso pulchritudo artis ē tm̄ extra. sed beati pnt pcipere q̄dlibet sensibile delectabile. ḡ ⁊c. ¶ P̄: lux ⁊ color requirit determinatā dispōnem ɔ̄riam in sbiecto. sed corpa gliosa erūt colorata: p Aug. xxj. d̄ ci. dei. c. xix. Pulchritudo corpis est partiū ɔgruētia cum quadā coloris suauitate. sed pulchritudo cōueniet corporib⁹ gloriosis. ḡ ⁊c. ¶ P̄ si ibi esset claritas. ḡ immutaret visuȝ oculi nō gloriosi. sed visibile ab aliq̄ oculo si opponitur sibi necario videt. ḡ claritas corpis gloriosi necessario videt. qd apparet eē falsum: sicut patet de xpo qñ apparuit discipulis euntibus in emaus. ¶ Cōtra: Sapień. iij. dicitur: Fulgebūt iusti sicut sol ⁊c.

Respondeo

⁊ dico q cōpora beata erūt clara. Claritas. n. est q̄dam refulgētia: ⁊ addit sup lucē ⁊ colorē manifestationē sui ,p q̄nto dicit pfectā manifestationē sui. si ḡ loq̄mur d̄ claritate corpis dico q corpa beatoꝝ erūt clara: qꝛ habebūt pfectā manifestationē sui corpis habebūt. n. coloreȝ pfecte manifestatiū sui: qꝛ q̄libet hēbit colorem pulchrum ſm gradū ɔplexionis sue: qꝛ nō oēs habebunt eundē colorē nec ſm eundē gradum q̄ hñt silem colorē: qꝛ cōmensurationes coloꝝ sequunt ɔmixtionē ,ppriarum q̄litatū. ⁊ iō ſm diuersas cōplexiones habebūt diuersos colores. vñ ⁊ modo magis delectat vn⁹ in vno colore q̄

> 2 mo ... claritate

sm alio: qꝛ ē ꝯueniēs ꝯplexioni sue: ⁊ sic nō oēs erūt eque clari: etiā hn̄tes sibi similez ꝯplexionē sed sm merita sua. vn̄ sm aplum: Alia ē claritas solis ⁊c̄. ⁊ illa claritas vi sufficē: qꝛ magis delectatᷣ sensus visus hōis in pulchro colore corporis hūani ꝙ̄ in corpe luminoso. vn̄ plus delectatᷣ nālit in videndo faciē humanā bn̄ coloratā ꝙ̄ solē. Jlle ḡ modus claritatis ē mihi plan⁹ ꝙ erit in beatis: qꝛ in eis erit color sm vltimā pfectiōez ꝯueniētez ꝯplexionib⁹ suis. Si āt corp⁹ bt̄i sit capax lucis ⁊ nō tm̄ coloris: placet mihi ꝙ ponatᷣ talez esse dotē claritatis.

Ad primum sm auctem Greg. videtᷣ ꝙ illa corpa erunt peruia et pspicua sic vitrū coloratuz: ⁊ cū hoc lucida. qd̓ vī mirabile. nā sm auic. vj. nālium: lumē lux ⁊ color hn̄t diuersa receptiua: ⁊ minus aliq̄d pōt esse receptiuū luminis ⁊ lucis ꝙ̄ lucis ⁊ coloris: qꝛ susceptiuū lucis est opacū ⁊ densum: susceptiuū autē luminis ē peruiuz. vn̄ densior ps orbis est lucida vt stella: nec pōt p eaz videri qd̓ post eā est: imo eclipsat illud vel aliam stellā. alie aūt ptes orbis sunt luminose ⁊ pspicue: ⁊ iō si corpa btōꝝ sint lucida: nō videtᷣ ꝙ sint peruia nec p illa possit videri aliqd̓ corpus. susceptiuuz aūt coloris ē densum: qꝛ color nō est nisi in pspicuo ṫminato. iō magis vī possibile ꝙ corp⁹ beati sit lucidū ⁊ coloratū ꝙ̄ ꝙ sit lucidū ⁊ luminosum. ⁊ tūc pōt dici ꝙ color ⁊ lux sz se nō repugnāt nec ex pte sensitiui: sed ex pte agētis. ⁊ iō simul ab agēte creato nō pn̄t induci: sed ptes pspicue nō sunt receptiue lucis sed tm̄ luminis. ⁊ iō colorata ⁊ q̄ hn̄t lucez possent esse pspicua: ⁊ si sint pspicua et cū hoc hn̄t lucem: nō sunt nisi sicut noctiluca. ¶ Quō ḡ saluabitᷣ auctas greg. nō video ꝙ corp⁹ gl̓iosum possit dici puium nisi ꝑpter poros: nō ꝑpt̄ aliquā pspicuitatē: ita ꝙ caro solida beati fiat tanꝙ̄ christalluz: tn̄ in corpe ei⁹ erūt pori ⁊ minores ꝙ̄ modo sint. ⁊ tūc oculus beati p suā limpiditatez poterit videre p illos poros sicut si esset transparēs: sicut dicitᷣ ꝙ linx pōt videre p parietez. si aūt nō sic videat tūc saltez videbit oculo mētis ea q̄ sunt intra in corpe glorioso. ¶ Ad aliud patet rn̄sio p dicta ꝙ corpora beatoꝝ erūt colorata: ⁊ si lux i eis possit recipi: placet mihi ꝙ dicantᷣ lucida: ⁊ tūc oportet dicē ꝙ lux ⁊ color absolute nō repugnāt nisi ꝙ p ꝯpatōnem ad actiōez agētis causati. ¶ Ad aliud dī ꝙ claritas corpis christi nō potuit videri ab oculo nō glorificato ꝑpt̄ infirmitatem visus ⁊ excellentiā claritatis ei⁹. sed hoc nihil est: qꝛ oculus debilis vtutis pōt pcipere quodcūq̄ visibile: lz nō apphendat illud: sicut pōt videre solez licz nō videat sicut aquila actu pmanēte: pōt tn̄ pcipere oculo carnis lz reuerberetur. ¶ Aliq̄ dicūt ꝙ beat⁹ pōt occultare claritatē corpis ex impio voluntatis anime a q̄ redūdat ⁊ fluit in corpus sed nō video ꝙ aliqua actō nālis subsit volūtati create. nulla. n. voluntas creata pōt impedire actōnem ignis ne agat in aquaz sibi approximataz. pōt tn̄ hec amouere abinuicē. sed hoc nō est impedire p actum voluntatis. ¶ Et iō vī mihi sine assertione ꝙ nulla qualitas actiua que est p̄cise corpis subsit ipi anime sine ei⁹ impio. Et iō quicūq̄ btūs qui hz claritatē qn̄ est approximatus passo ꝑportionato sibi simplr̄ vt oculo glorificato vel passo aliqualit ꝑportionato vt oculo nō glorificato: necesse ꝙ̄tum ē ex pte sui ꝙ immutet. ¶ Quid ḡ dicem⁹ nunꝙ̄ claritas xp̄i post resurrectōez nō immutauit oculos discipuloꝝ. ¶ Dico hoc fuit p potentiaz diuinā: quia deus est primū agens coagens cuilibz creature: ⁊ quando ipse nō agit creatura desinit agere. poterit aūt fieri vt ad voluntatem cuiuslibet sancti deus nō coagat illi claritati: quando vult beatus ꝙ sua claritas non videatur: et sic potest dici

beatus occultare claritatē suā: nō ꝙ hꝰ fiat imediate a volūtate sua. sꝫ ad impe riū uoluntatis deꝰ occultat nō coagenꝰ claritati. Sed quō tunc xp̄s ostendit se in forma pegrini nunq̄d in alio colore q̄m ipse habuit: Rn̄o ꝙ deus pōt causarē visionē in oculo nō beato p q̄litatē que nō est illius obiecti. ⁊ sic potuit cāre visionē in oculis discipuloꝝ de peregrino ipso ex̄nte in claritate ⁊ colore ꝑpo non h̄nte in se illā formā aut colorē. nec tam decipiebat: quia deceptio non est in via moꝝ. nec tn̄ etiā fuit illusio: quia nō certi erant ꝙ ipse fuerit talis in p̄sona. ostē dit ḡ se eis ut crederēt ꝙ talis erit in p̄so na et melius hoc fuit ꝙ̄ si vidissent euꝫ in claritate xp̄i. solum eni eis intēdebat ostendere p̄sonā suam.

Sed quō xp̄us ostendit se in forma peregrini

Queritur utrū

corpus beati p dotem subtilitatis possit simul esse cum alio corpe: vr̄ ꝙ non. p̄mo ꝙ non est ibi subtilitas: quia corpus subtile est quod habet pauciores ptes materie sub eadē uel maiori quantitate. Sed corpus glo riosū hꝫ equalē materiā sub equali q̄ntitate sicut p̄us. ḡ ⁊c. Et nō possit eē cū alio in eodē loco p dotē subtilitatis arguit sic: Per dotē nō pōt vnū corpꝰ esse in duobus locis. ḡ nec duo in vno. an̄ce dens est manifestū. ꝯn̄tia etiā pꝫ. Pre terea q̄ vni ⁊ eidē sunt eadeꝫ inter se sūt eadē. sꝫ si vnū corpus erit cū alio corpo re in eodē loco: erunt ambo eidē eadem ḡ tunc nō erunt duo. minor ꝓbat: dimē siones illius corpis nō p̄nt eē diuerse a dimēsionibus loci. pꝫ. iiij. phi. imo sūt eedē simplr. ⁊ dimēsiones alterius corporis erūt eedē eodē mō dimēsionibus loci. ḡ inter se sunt idē. Preterea que magis ꝯueniūt magis videnť posse eē simul. Sed duo corpa gloriosa magis cō ueniūt ꝙ̄ gloriosū cū nō glorioso ⁊ tn̄ n̄ ponit ꝙ simul sunt p dotē subtiliatis. ḡ nec ista. Contra. Dam. li. iiij. c. ultimo ⁊ fundat sup illud Jo. ꝙ ianuis clausis intrauit iesus. ḡ duo corpa fuerūt simul. Preterea. celū est corpus indiuisibile. sed beatoꝝ corpa transeūt p ip̄m: ⁊ pꝰ resurrectōem poterunt moueri ad oēm sitū inferius ⁊ supius. neqꝫ hic oꝫ ꝑpter hoc ponere sp miraculū. ḡ ⁊c.

Dicunt quidam

ꝙ p nullaꝫ vtutē nec creatā nec increatā possūt duo corpa eē sil̄. qd̄ ꝓbāt p Boeciuꝫ. i. de tri. q̄ dicit: Differentiā in nūero accn̄tiū varietas facit. ⁊ sequit. Tn̄ locus est sp diuersus. qm̄ vnū duobus nullo mō fingē possumꝰ. Ex hoc arguit sic. Si va rietas loci diiam in numero facit: ꝯtra dictio est ꝙ duo corpa sint in vno loco. Preterea dimensio est formal' rō repu gnandi duo corpa esse sil̄: q2 f̄m p̄hum 4. phy̆si. Dimēsiones solū faciūt distarē p se nō per passionē. nec p aliquid aliō tunc sic si forma uel rō repugnādi duo corpa eē sil̄ est dimensio disiuncta: tunc manēte dimēsione que est rō formal' hꝰ repugnātie ip̄ossibile est duo corpa esse sil̄. Et cōfirmať: Sic se videnť hēe due dimēsiones ad eēndū in loco: sic duo ac cidētia ꝯ̄ria ad s̄bm. sed duo accn̄a ꝯ̄ria nō p̄nt eē sil̄ in eodē s̄bo. ḡ nec duo corpa h̄ntia disiūctas dimēsiones p̄nt esse in eodē loco. Preterea. qōcunqꝫ induc vnū ꝯtrarioꝝ expellit reliquū. ḡ q̄ mo uet vnū corpus ad locū expellit reliquū Sed hoc nō fieret si possent eē simul in eodē loco. ḡ ⁊c. Q: aūt duo accn̄a ꝯ̄ria nō p̄nt eē simul in eodē s̄bo p nullā pōꝫ pꝫ p p̄hm. iiij. meta. q̄ dicit: ꝙ eadem rō ne ꝯtradictoria sicut ꝯtraria essent i eo dē. Preterea hoc ꝓbať p rōnem diuisi uā in corpore naturali nō sunt nisi ista s. mā ⁊ forma quātitates ⁊ qualitates. Sed formalis rō repugnādi duo corpa esse sil̄ nō ē mā nec forma s̄balis. nec q̄li tates: q2 corpꝰ aliqō pōt rarefieri uel cō dēsari manēte eadē mā ⁊ forma ⁊ q̄lita tibus mutata sola q̄titate. Sed corpus

Opinio phor.

condensatū ꝛ rarefactū occupat alium
ꝛ alium locū.ꝫ ꝛc. ¶Preterea duo indi
uisibilia nō pñt esse immediata: qꝛ tunc
nō essent duo ut pꝫ.vi.physic.ꝫ a simili
pōt argui.si duo corpora essent simul i
mediata nō remanerēt duo.eadē enī rō
que est de vno erit de alio. ¶Preterea.a
pūcto ad punctum vnū nō potest trahi
nisi linea vna recta. Sed si duo cōpora
essent simul possent trahi due recte: qꝛ i
duobus corpibus.ꝫ ꝛc. ¶Iste rōnes cō
cluderēt phis.sed quō saluabūt theolo
gi ꝙ duo corpa pñt esse simul ꝙ̄ hoc ha
bent necessario ponere. ¶Est vna fictio
talis: ꝙ anima beata habet potestatem
plenā sui corporis: ꝛ ideo pōt corpus su
um ad quācunqꝫ figurā ꝛ ꝙ̄titatē redu
cere.ꝛ sic p corpora porosa potest corp⁹
tale trāsire ꝛ in eis esse. ¶Sed isti si uo
lunt dicere ꝙ nō possunt esse simul cum
corpore alio nisi subintrādo poros ma
gis debent dicere ꝯsequenť ꝙ nō pōt esse
cum alio nisi qꝛ aliud cedit sibi: sicut aer
cedit sagitte. Sūt ergo ꝓ tāto corpa pe
netrabilia: qꝛ v̄tus diuina diuidit quod
cūqꝫ corpus cum quo uolūt esse.ꝛ tunc
ꝺm hoc oꝫ consequenter dicere ꝙ quoti
enscunqꝫ mouerenť localiter totiens di
uidatur eis celum per potentiaꝫ diuinā
¶Cōtra: Fide tenemus: ꝙ christus na
tus est ꝺ Maria virgine.ꝛ remanserūt
integra claustra virginis.oportuit ergo
corpus christi esse simul cum partibus
illius corporis.ergo tunc fuerunt duo
corpora simť. ¶Preterea.christus resur
rexit clauso sepulchro: quod patꝫ p mu
lieres uenientes ad sepulchrū ꝛ dicētes
Quis reuoluet nobis lapidem ꝛc. ¶It̄.
christus intrauit ad discipulos suos ia
nuis clausis.ꝫ tūc corpus christi fuit cū
alio corpe. ¶Preterea.corpa btōꝝ sunt
simul cū empirreo. Nec valꝫ illa fictio
de puitate: quia nulluꝫ corpus impassi
bile recipit passionē sibi discōuenienteꝫ
sed corpa gloriosa sunt īpassibilia.ꝫ nō
recipiunt tales passiones.rarefactio au
tē ꝛ ꝯdēsatio sunt passiones discōueniē
tes corpi īpassibili. qꝛ cāntur a passione
ꝛc. ¶It̄.aīa humana reqrit corpus qd̄ ꝑ
ficit eē organicū. Sed si fieret corpus ita
strictū sicut poneret ista fictio: iā nō esseꝫ
organicū. vnde si nō remaneret ꝙ̄titas
ꝛ figura corpis hūani qn̄ est in alio cor
pore nō eēt informatū ab aīa. quia hec
sunt necessaria dispō ad animatōnem.
¶Phis.n.bene nō posset efficaciter con
cludi oppositū ad rōnes tn̄ corum pt̄ re
spondeři.ꝛ hoc sufficit. ¶Ad pmū ar
gumentuꝫ de boecio de accn̄tibus. dico
ꝙ nulla accidentia faciunt indiuiduum
intrinsece.ꝫ multo minus locus.corpus
enī quantū est ex se posset esse si locus ñ
esset.ꝛ tn̄ esset indiuiduū.sed nūc nō est
corpus sine loco .rō est qꝛ est cū alio cō
pore .ꝛ in alio in quo ꝯtineť.sicut etiaꝫ
pꝫ de ultima spera. vnde auctas boeciȷ̄ ē
sic intelligenda ꝙ facit diuersitatē in nu
mero.i.ostendit nobis diuersitateꝫ nūe
ralē: quia faciūt nobis innotescē.ꝛ quo
ad hoc melius facit locus ad innotescen
tiā ꝙ alia. qꝛ cognitōe nāli nō possemus
illa duo corpa cognoscē si ipsa essent in
vno loco. ¶Ad scōm dico ꝙ aliq̄ pñt
esse repugnātia dupľr. uel formaliť uel
virtualř. v̄tualř repugnat cā nālis ꝛ op
positū sui effect⁹. vbi grā. si celū de hac
mā ꝓduceret vermē.ꝛ si agens forti⁹ su
pueniret ꝛ induceret in eandē mām for
mā aliquā oppositā forme vermis: ista
v̄tualř opponiť celo uel soli. Formalť re
pugnātia est illoꝝ ꝙ̄ ꝺm se ꝛ suos effcūs
opponunť ut albū ꝛ nigrū. sed in ꝓposi
to inter dimēsionē ꝛ dimensionē nō est
repugnātia formalis: qꝛ talis nō est nisi
quo ad idē sbm. nō aūt sunt in eodē sb
iecto. nec formaliť etiā: qꝛ ꝙ̄ta non repu
gnāt formalř. si ergo sunt repugnātia h̄
nō est nisi respectu loci. ex eo. s. ꝙ loc⁹ est
spaciū capax corpis. sed vnū corpus re
plet locū vnū quantū nat⁹ est repleri.ꝫ
aliud corp⁹ ꝙ̄ ad h̄ opponiť sibi: qꝛ non
pōt hře essem illuꝫ in illoloco . qꝛ ut ē ꝓ

batū est repletiuū eius q̄tū natus est re pleri. pꝫ ergo ꝙ non ē oppositio uł repu gnātia formalis: qꝛ non in eodē sbo. Ni hil eni vnū informat ab eis. est ergo tm̄ oppositio v̓tualis inquātū effectus vni us cāe q̄ est repletio loci eo mō quo q̄ti tas hꝫ efficaciā uel efficientiā respectu ef fectus q̄ est eē in loco repletiue opponit̄ alteri cāe nāli. ḡ nō r̄pugnat corpi eē cū alio corpe nisi qꝛ est repletiuū loci nālit̄ quantū aptus nat᷒ ē impleri. sꝫ qꝛ iaꝫ re pletū est nō potest ibi esse. qꝛ nō esset cū effectu suo q̄ nāliter sequit̄ eē corpis i lo co. hoc aūt nō impedit q̄n p pōm diui nā possit ibi esse: qꝛ deus potest facē cāꝫ naturalē sine suo effectu. sicut colorē p̄t facere sine calefactōe: ut pꝫ in ill' trib᷒ pu eris ꝛ daniele. Silr pōt facere effectū si ne tali cā q̄ nāliter nō sequit̄ nisi ex tali uel tali cā: ut v̓ginē parere siue ꝯcipe. pa rere. n. est effectus ꝯcipe. lꝫ ergo sint r̄pu gnātes dimensiones quo ad hoc ꝙ duo corpa n̄ p̄nt eē sil' i eodeꝫ loco quo ad ta lē v̓tutē naturalē. tm̄ nō est repugnātia q̄ ad v̓tutē q̄ pōt facere cām sine suo effcū nāli. ꝛ econuerso effcm̄ sine sua cā nāli.

¶ Ad arm ergo dicendū ꝙ dimēsio bene est rō repugnādi duo corpa eē sil' v̓tute nāli que nō pōt facere cām sine suo effe ctu nāli. nō tm̄ diuine q̄ hoc pōt. nec ē h̄ repugnātia formalis: talis. n. est inter ꝯ̄ ria. Jlle aūt dimēsiōes nō sūt ꝯ̄rie nec sc̄ in eodē formalit̄. et iō nō sequit̄ ꝙ addit̄ ibi in ꝯfirmatōe: qꝛ si ꝯ̄ria nō p̄nt simul eē in eodē sbo ꝙ etiā nō p̄nt esse cōpora duo in eodē loco. ¶ Ad aliud dico ꝙ ue rū est ꝙ nō inuenit̄ aliud qd̄ sit cā illius repugnātie nisi dimēsio. qualis autē sit ista repugnātia dictū est. ¶ Ad aliud ꝙ si duo puncta manenᵃ duo nō p̄nt eē sil' nisi fiant vnū. ḡ ꝛ diuisibilia. s. corpa. ¶ Dicendū ꝙ ꝯ̄ntia nō valet: qꝛ indiuisi bilia nullā habent magnitudinē: ꝛ ideo fiunt vnum simul posita. diuisibile aūt lꝫ sit cum alio diuisibili. manet tam̄ ma gnū: ꝛ ideo nō valet. ¶ Aliȷ̄ dicūt alit̄: qꝛ possumus loqui de quanto mathemati co uel nāli. Si loquamur de mathema tico dicunt ꝙ nec quātitas talis nec t̄mi nus eius p̄nt esse disiūcta ab alio quāto mathematico ꝛ termio eius nisi situ: ꝛ ideo si nō distinguunt̄ situ nō distiguun tur. ꝛ per consequens efficiunt̄ vna quā titas. Si loq̄mur de quāto naturali h᷒ non oportet: quia licet tales quātitates sint in eodē loco nec distinguunt̄ situ. di stinguunt̄ tm̄ subiecto que sunt disticta qualitatibus naturalibus. ¶ Hāc soluti onē nō intelligo. arguo sic: linea mathe matica nō est aliud realiter a linea natu rali: lꝫ mathematicus nō tradat sciētiā ut hi᷒ ex̄ntis sed de linea ꝭm se. Sic etiā nālis nō tradit sciam de hac rosa ex̄nte sed de rosa ꝭm se. nec etiā est necessariū ad ꝯsideratōeꝫ mathematici ꝙ linea sit in materia: sed solū facit ꝙ sit de ꝯsidēa tiōe eius ꝙ possibilis sit in nā esse: ꝓut tm̄ ꝯsistit realit̄ nō est nisi illa q̄ ꝑficit reꝫ nālem. sic. n. vere sunt in naturalibus. ꝛ ꝓ tanto dicit phs ꝙ abstrahentiū non est mendaciū. nō dicit diuidentiū. ¶ Con siderat eni mathematicus qd̄ est in sba nō ꝯsiderādo sbm. Sequit̄ ergo si linea naturalis pōt distingui a nāli sine distin cto situ: ꝙ silr linea mathematica a ma thematica: cum sint realit̄ idē. ¶ Per h᷒ ad argumenta dico: ꝙ sicut sunt due linee nāles: sic silr sunt due mathemati ce quo ad rē: nō tm̄ q̄ ad ꝯsiderationem mathematicā. mathematicus aūt ꝯside rat oēs lineas: ut sūt ꝑtes alic᷒ fiᶜ. oēs āt linee sil' ex̄ntes sꝫ ꝑtes vni᷒ fiᶜ utputa bas vni᷒ triāgli uł tale q̄d. ꝛ sic est istud v̓bū ꝯmētatoris glosandō: ꝙ q̄cūqꝫ i mathēati cis sunt sil' sunt vnum: quod est verum quo ad constitutōnem alicuius figure. tamē in se nō sunt vnum. non tamen cō stituunt maius aliquid due linee simul q̄ vna: ideo nō accipitur nisi ut vna cō stituendo figuram eodem modo de pū cto qui est cum alio puncto ꝙ non sunt duo puncta ꝓ tāto quia nō ꝯstituūt ali

quid maius. indiuisibile. n. additū indi uisibili nō facit maius: non tñ sequit ꝙ sit vnū. ⁊ hoc sufficit pħo quo ad inten tōem suā in. 6. tm̄ enim vult ibi ꝓbare ꝙ nō sit ex eis ꝯtinuum: ⁊ hoc est ueruz Silr̄ in ꝓposito dico de istis duob' cor poribus ꝙ nō faciunt maius ut sunt in loco vno: nō tñ sequit ꝙ sunt vnum.

¶ Ex hoc patet ad aliud de lineis tractis inter duo puncta ⁊c. quia ille rōnes nō ꝯcludunt ut vī. ¶ Et qꝛ ꝫm theologiam oportet ponere duo corpora posse eē siľ Ideo dicunt aliqui ꝙ sic. ¶ Sed quidam dicunt hoc mō ꝙ corpus subtile gľiosū ṽtute forme create alicuius. s. subtilitatis pōt esse cū alio corpe non glorioso uľ ñ subtili. hoc ꝓbat cuiuscūq3 dotis corpis gľiosi est aliq̄s effectus ꝓprius. Sed do tis subtilitatis nō vī eē alius effectus ni si penetrare aliud corpus ⁊ facer̄ se simľ cū eo. sed hec est forma creata ⁊ dat cor poribus gľiosis. ergo pn̄t se facere cum alio corpe non subtili penetrando ipm

¶ Preterea. ꝙ possit esse ꝑ virtutem cre atam probatur. Christus inquantuz de us posset facere ꝙ corpus gloriosuz pos set esse cum glorioso. nec tamen cōcedit ꝙ corpus gľiosum possz se facere cū glo rioso. sed bene ꝯcedit ꝙ posset se facē cū nō glorioso. g̊ nō est tm̄ per pōm diuiaz sed ꝑ aliquid qđ est in eo. hoc nō videt esse nisi dos subtilitatis g̊ ⁊c. ¶ Preterea si subtilitas non esset rō corporis essēdi cū alio corpe. tunc corpus post resurre ctōnem esset in onus anime. anima au tem quantum est ex se potest esse cum q̊ cunq3 corpore. ⁊ si corpus non posset eē siliter iam esset sibi in onus. quia ñ pos set cuz ipso quod posset sine ipso: quod est contra Augus. xxi. de ci. dei. ¶ Prete rea sicut deus potest facere illud corpus pro nunc cum alio corpore: ita potest ip sum conseruare per aliquod tempus et ꝑpetuo. ergo a simili potit sibi dare ali quam formā per quam fit cuz illo alio corpore ⁊ per quam perpetuo conueni at sibi esse cum alio pro libito volunta tis sue. ¶ Preterea magis videt de cor poribus gloriosis ꝙ per subtilitatē suaz possent se facere cum alio corpore ꝙ̄ de aliis nō gloriosis. sed aliqua corpa inue niunt que possunt se facere cum alio cō pore ut ignis cū ferro. ⁊ vinū simiľr cū pane. ¶ Ignis eni in ferro oportet ꝙ uere sit. quia ferrum ignitum habet ꝓpriam actionē ignis ⁊ ferri. vnde si est acutum comburit ⁊ scindit. ¶ Nec potest dici ꝙ sit ibi in aliena materia. quia due fōme substantiales specifice nō possunt simul ꝑficere materiam eandē. ¶ Q etiā vinū sit vere cum pane patet: quia vera ē hu miditas in pane. sed humiditas non po test separari a proprio subiecto: ut patz per phylosophum. ij. de anima. De hu mido aque ⁊ aeris. licet minus sit sensi bile in aere. vnde semper quando com primuntur digiti in aere uel in aqua se cundum eum intercipitur aqua uel aer inter digitos: quod patet: quia manet humiditas que non separatur ab eis: er go multo magis hoc possunt corpa glo riosa. ¶ Modus ponendi est iste: subti le est assumptum a penetrare. vnde i de generatōne dicitur ꝙ subtile est quod ē repletiuū partium. aliquid enim potest dici penetratiuum tripliciter. uel quia habet figuram acutam aptam ad pene trandum. Alio modo propter materie paruitatem: ut sunt corpora rara. Ter tio modo per virtutem actiuam aliquā in eis. ⁊ illo tertio modo est subtilitas ī proposito in corporibus gloriosis.

¶ Alij dicunt: ꝙ repugnantia quare duo corpora non possunt simul esse in eodem loco est propter grossitatez quā habent corpora non gloriosa: ⁊ ideo il lis corporibus cum datur qualitas op posita: scilicet dos subtilitatis tunc tol litur illa grossicies. ¶ Contra. Glori osum corpus est sensibile corpus. sed fa tuū est dicē ꝙ locus in quo est corp' sen sibile sit vacuus. Uacuū enim ut pz. iiij

phyſ. eſt locus ꝑuatus corꝑe. ergo vbi ē corp⁹ glioſum eſt corp⁹ ſenſibile: ⁊ per ꝯñs eſt loc⁹ plenus. nec hoc tollit ab eo gloriaȝ nec gloria tollit ab eo qn̄ reple at locuȝ. ſed corp⁹ replens locū expellit aliud corp⁹ nālíter. ğ gloria nō tollit qn̄ expellat aliud corpus. ğ ⁊c̄. ¶ Sꝫ: ſi dimē ſiones eſſent ſepate a corꝑibus nō eēnt ſimul cū alio corꝑe: vt ꝓbat phūs. iiij. phiſic. ſed ille dimēſiones nō eſſent ſen ſibiles: ⁊ tñ expellerēt aliud corp⁹. ergo multo magis facit corp⁹ ſenſibile hoc. ⁊ hoc eſt ꝯtra modū ponendi ſui: quia q̄tuncūqꝫ tollat̄ grauitas nihilomin⁹ remanet corpus nāle ſenſibile: vt pꝫ de celo qd̄ nec ē graue nec leue vel etiā ſtel la. ¶ Preterea ad diffinitiōem q̄titatis ꝑtinet ſitus: q2 q̄titas ꝑmanens ꝑ hoc diſtinguit̄ a ſucceſſiua: ꝙ habet ꝑtes in toto ad vnū terminū cōem copulatas. ſed diffinitio nō pōt ſepari a diffinito. ğ ꝑ dotem nō pōt ſepari ſitus a q̄titate ğ ⁊c̄. ¶ Preterea ad hoc eſt auctas Boe cij allegata. ¶ Preterea: linea addita linee ſm̄ ꝙ nata ē facere extenſionē facit ma ius. ğ corpus additū corꝑi ſm̄ omnē ex tenſionē facit maius. ſed hoc nō vr̄ per dotem tolli: dotē dico ſubtilitatis. ğ ⁊c̄ ¶ Preterea: nihil impedit vnitatē ſitus niſi qd̄ eſt ratio diſtincti ſit⁹. ſꝫ nihil po teſt eſſe ratio diſtincti ſitus niſi q̄ntitas diſtincta. ſed hoc nō tollit̄ per dotem. ğ ⁊c̄. ¶ Dicūt ergo iſti ꝙ ad h° ꝙ duo cor pora ſint ſim̄l requirit̄ neceſſario ꝙ ha beant diſtinctū eſſe: ⁊ ꝙ illud eſſe diſtin ctum ſeruet̄ vel ꝯſeruetur eiſ qn̄ ſunt in eodeȝ loco. eſſe aūt illud depēdet ex cau ſis ſuis ⁊ ꝑncipalius ab eſſentialib⁹ cau ſis ⁊ ꝓximis. ſed a deo depēdent oīa ſicut a cauſa ꝑma: ita ꝙ a cauſa ſecūda eſt diſtinctio ſitus quā requirit diuerſi tas materie que eſt ꝑncipiuȝ indiuidua tionis. ⁊ q2 deus pōt ꝯſeruare rē in eſſe ceſſantib⁹ cauſis ſecūdis: vt patet ꝑ pri mam ꝓpoſitōem de cauſis: id̄ de⁹ ⁊ tm̄ ſolus deus pōt facere ꝙ eſſe corꝑis ma neat diſtinctū ab eē alteri⁹ corꝑis q̄uis ei⁹ materia nō ſit diſtincta in ſitu a ma teria alterius corꝑis. ⁊ ponūt exemplū de ſacramēto altaris: vbi deus ſepat ac cidens a ſubiecto. ¶ Cōtra: hec opinio ꝑ ma facie nō eſt ꝓbabiliſ quo ad hoc qd̄ dicit ꝙ ſolus deus pōt facer̄ duo corꝑa eſſe ſimul. q2 vl̄ manent ꝑncipia eēntia lia illoꝝ corꝑoꝝ vt ſunt in vno loco di ſtincta: vel nō. ſi ſic: ergo ſolus de⁹ non ꝯſeruat. q2 cū cauſis ſecūdis manentib⁹ ⁊ ꝯcurrentibus cōſeruat. cuius ꝯtrariū dicit̄ in poſitiōe. ſi nō: ſequit̄ ꝙ deus cō ſeruat ⁊ nō ꝯſeruat. cōſeruat ſm̄ te illō eſſe diſtinctū eis. nō ꝯſeruat: q2 nō ꝯſer uat niſi qd̄ eſt. ſed mā illius ē iſtius ſm̄ te: ⁊ forma illi⁹ eſt forma iſti⁹. ğ nō ſunt diſtincta. ğ nec cōſeruat vt diſtincta: et ſic ponis cōtradictoria. ¶ Et ſi dicas ꝙ deus pōt cōſeruare corꝑa illa diſtincta ſine diſtinctiōe ꝑncipioꝝ intrinſecoꝝ il lorum. ¶ Hoc nō valet: q2 de⁹ nunq̄ cō ſeruat nec pōt conſeruare rem ſine ſuis ꝑncipijs eſſentialib⁹: vt hōiem ſine ani ma ⁊ corꝑe hūano. ğ nec diſtinctas res poteſt ꝯſeruare ſine diſtinctis ꝑncipijs eſſentialibus. talia aūt ſunt materia et forma. ğ ⁊c̄. ¶ Preterea: aut ſitus eſt for male ⁊ eſſentiale diſtinctum quātitatis vel accidētale. ſi formale ⁊ eſſentiale. er go deus de potētia abſoluta nō pōt cō ſeruare q̄titatem diſtinctā ab alia ſine ſitu alio. deus eniȝ nunq̄ poteſt effectū cauſe formalis facere ſine ip̄a: vt homi nem ſine anima humana. albuȝ ſine al bedine: quia eſt cōtradictio. ſi eſt accidē talis vel cauſalis ratio diſtinctōis quā titatis ip̄e ſitus. ergo ante illud habuit cauſam eſſentialē formalem ꝓpriaȝ di ſtinctionis. ⁊ tūc deus conſeruat illa di ſtincta ſm̄ cauſas ſuas priores ſine illo quod ē accidētalis ratio. vel ſi eſt cauſa lis: tunc cōſeruat cauſam ſine effectu: et hoc ē impoſſibile. ¶ Preterea in cauſis eiuſdē ordinis nō eſt circulus ſed diſtin cta quātitas eſt cā effectiua diſtinctiōis

ſitus vt ipſe accipit in vna rōne ꝯtra ali
am opinionem. ergo ecōuerſo ſitus nō pōt
eſſe cā effectiua diſtinctiōis q̄ntitatis.
¶ Alius ē intellect⁹ ꝙ in ordinatis ſm pri
us ⁊ poſterius deus pōt ꝯſeruare ꝑus ſi
ne poſteriori vt ſb̄m ſine accn̄te. nā tn̄
nō pōt hoc ſemꝑ lȝ poſſet aliqn̄: vt qn̄
accn̄tia ſunt neceſſaria reſpcu talis ſub
iecti: vt ſupficiem non pōt nā ꝯſeruare
ſine aliquo colore. de⁹ tn̄ pōt ſine omi
colore: q2 totū genus colorꝝ ſupficiei in
eſt ꝯtingenter ſicut qdlibet indiuiduū.
vn̄ ſicut pōt ab vno idiuiduo ſepari: ſic
a toto gnē coloris. ſic ē in ꝓpoſito. quā
titas eſt rō ſit⁹ ⁊ diſtincta diſtincti ſit⁹.
lȝ ergo tota nā nō poſſet ſepare a diſtincta
quātitnte diſtinctū ſitū: tn̄ deus poteſt
⁊ tūc hoc mō debent ꝓcedere: ꝙ licȝ di
ſtinctio ſit⁹ ſit accn̄s cōſequens necario
diſtinctā quantitatē: tn̄ deus pōt vnuȝ
ſepare ab alio ⁊ ꝯſeruare prius ſine po
ſteriori quātitatē. ſ. diſtinctā ſine diſtin
cto ſitu. nā tn̄ hoc nō poſſet. ¶ Et tūc re
ſpondendū eſt ad rōnes p̄me opiniōis:
qn̄ dicit ꝙ q̄libet dos habȝ actū aliquē
Dico ꝙ nō eſt verū: immo impaſſibili
tas ē dos ⁊ nō habet aliquē actū: q2 nō
poſſe pati nō eſt niſi negatio ipi⁹ poſſe
pati. ¶ Et ſi dicas ꝙ prohibet ne agens
poſſit cāre actōem. dico ꝙ ſi hoc ē verū
tn̄ hoc nō eſt aliq̄ actio ſed ſola reſiſten
tia. ¶ Ad 2m dico ꝙ deus de poª abſolu
ta poſſit facere corp⁹ glorioſum cū glo
rioſo ſicut cū nō glorioſo: non tn̄ diſpo
ſuit ⁊ ꝑ tanto dī ꝙ pōt facere glorioſū
cū nō glorioſo: nō aūt cū glorioſo ¶ Ad
tertiū dicendū ꝙ ꝓpter hoc corp⁹ nō eſt
onus nō q2 nō hȝ hoc ꝓpter q̄litatē ali
quam in ipo ꝑ quā poſſet ſe v̓tute pro
pria facere cū alio corpe. ſed q2 ita cito
v̓tute diuina pōt facere ſe cū alio corpe
ſicut ſi eēt ſine corpe: poſſet eſſe cū alio
corpe v̓tute ſua. ¶ Ad aliud qn̄ dī ꝙ de⁹
pōt facē corp⁹ cū alio corpe ⁊ cōſeruare
ipm ꝑ aliquod tp̄us cū eo ⁊ perpetuo:
ꝯcedatur. ⁊ qn̄ dicit vltra: ſi pōt ipſum
perpetuo ꝯſeruare: pōt ſibi dare formā
ꝑ quam ſit cū alio corpe. ¶ Rn̄deo: ſi in
telligas ꝑ illam formā reſpectū quēdaȝ
extrinſecū ad aliud corp⁹ qui reſpectus
ē ſimultas: ꝯcedo. ſi aūt intelligas ꝙ det
ſibi formaȝ priorem q̄ ſit cā ſimultatis:
nego. ¶ Ad aliud d̄ igne ⁊ ferro dico ꝙ
ferrū eſt corpus alterabile ab igne: non
tn̄ ferrum ignitū eſt ignis: tū q2 corpus
durū ⁊ difficulter recipiens ex quo recipit
formaliter alteratōem in illis q̄litatib⁹.
⁊ ꝑ ꝯn̄s ſm eas fortiter agit: nō tū ibi ē
ignis ſed qualitas ignis: niſi forte in po
ris ferri vbi eſt ignis: q2 corpus ſubtile
⁊ penetratiuū eſt. ¶ Ex hoc. n. aliq̄d dī
penetratiuū: nō ꝙ penetret ſolida: ſed ꝑ
tes minimas vbi nō eſt ſoliditas. ſic eti
am ſpūs animales dicunt ſb̄tiles: quia
diffundūt ſe ꝑ totum corpus ꝑ poros il
los vbi nō eſt caro ſolida: non ꝙ ſimul
ſint cū carne ſolida. ¶ Ad ꝓbatōem: cū
dicis habet v̓tutem alterādi: dico ꝙ ve
rum eſt nō tn̄ in mā ꝓpria. ¶ Ad aliud
de pane ⁊ vino: dicendū ꝙ ſi tot⁹ panis
eſſet pori: nihil eſſet ibi de pane. oportȝ
ergo aliquā ꝑtem eē poroſam: ⁊ in illis po
ris recipit vinū vere: in alijs v̓o ꝑtibus
nō eſt vinū ſed humiditas quedā extra
circūſtans: nō tn̄ in pane ſed in vino: vt
patet in exemplo ph̄i de digito ⁊ aqua
quia humiditas circūſtans digito nō ē
tm̄ humiditas: ſed eſt d̄ aqua cū humi
ditate que nō eſt in digito ſicut in ſb̄o:
ſed in aqua a qua nō ſepatur. nec tm̄ ē
ibi illa humiditas que ab aqua ſepari
nō pōt que tm̄ eſt ꝯtigua digito: ſed ali
qua humiditas alia quā pōt digitus re
cipere que ſubiectiue ē in digito: ſic aliq̄
qualitas cauſat a vino que ē ſubiectiue
in pane. ⁊ ſic patet ꝙ argumentū nō cō
cludit ꝑ illud ſimile. ¶ Alij dicūt ꝙ cor
pus glorioſum eſt cū nō glorioſo: ⁊ pōt
eſſe ꝑ miraculū. modus. n. q̄ntitatiuus
eſt rō quare aliquid eſt localit in loco.
ſed modus quātitatiuus pōt tolli a cor
pore: ⁊ ſic nō erit localit in loco. eſſe āt

cū alio corpe nō tñ localiter nō est incō
ueniēs. ¶ Cōtra: hoc nō valet: qr qd̄ est
in loco sibi equali est localit̄ in loco. sed
tale corpus qñ est cū alio corpe ē in lo
co sibi eq̄li: nec vnq̄ tollitur ab eo quin
sit in loco sibi equali. ḡ nec modus quā
titatiuus lz bene cōcedam q̄ deus bene
pōt hoc facere: nō tñ facit illud.

Respondeo ergo

ad questionē: vbi p̄mo ostendo q̄ possi
bile ē duo corpa esse simul. scd̄o q̄ hec
possibilitas dabit̄ corpi vt informatur
ab hac anima. tertio vtruz sit qualitas
absoluta illa possibilitas. ¶ Ad p̄mū di
co q̄ in corpe glīoso est possibilitas eēn
di cuz alio corpe. ꝓbo: ad simplicit̄ im
possibile nō est aliq̄d in potētia actiua.
sed ad hoc est potētia vt fide tenem⁹ de
corpe christi in natiuitate ꝛ in aliīs exē
plis. ḡ ꝛc̄. ¶ Sed quomō inest. ¶ Dico q̄
inter q̄titatez ꝛ quantitatez nō est repu
gnantia formalis: nec inter sitū ꝛ situz:
nec int̄ vbi ꝛ vbi. ꝓbatio. quecunq̄ for
me quantūcunq̄ sint ꝯtrarie si sunt in
diuersis sibi nō repugnāt. sed illa duo
vbi sunt in diuersis. ḡ nō repugnant. vñ
dato q̄ in hoc corpe sit h⁹ vbi ꝛ in alio
aliud vbi: ista duo nō repugnāt forma
liter: qr eiusdē spēi sunt. nec repugnant
respectu corpis. s. subiecti: qr hoc vbi ē
in vno corpore: aliud in alio. si ḡ est im
possibilitas q̄ illa duo vbi sint in diuer
sis: hoc nō est ꝓpter repugnantiā quaz
hñt inter se absolute. nec etiā cōparata
ad subiecta. ḡ oportet q̄ sit ꝓpter ꝯpa
tionem eoꝝ ad eundē terminū respectu
cuius accipiunt̄. sed nec sic ē impossibi
litas: qr duos respect⁹ extrinsecos eē in
diuersis nō ad diuersos t̄minos nō est
impossibile: qr nec est impossibile de re
spectib⁹ intrinsec⁹ aduenientibus: vt du
os respect⁹ similitudinis in diuersis ad
vnū simile. ¶ Preterea hoc pz ex hoc q̄
impossibilitas quāti ad quantū existen
di in eodē loco nō est nisi sicut impossi
bilitas cause essendi sine suo effectu nā
li. sed cū causa p̄or sit suo effectu ꝛ omē
p̄us nāliter deus posset ꝯseruare siñ po
steriori: nō est impossibile q̄ntum eē cū
quanto ꝛ q̄ntū sine effectu suo: ꝛ ꝑ ꝯñs
pōt esse q̄titas siue dimēsio distincta si
ne distincto situ: sed erunt due respectu
eiusdez situs: ꝛ ꝑ ꝯñs duo corpa simul
pñt esse. ¶ De scd̄o dico q̄ possibilitas
essendi cū alio corpe ꝯuenit huic corpi
ꝛ debet̄ vt ab hac aīa informat̄: ꝛ hec
possibilitas ē dos subtilitatis. vñ sicut
ꝑfectio hui⁹ anime ē debit⁹ ordo ad glo
riam: sic est ꝑfectio corpis q̄ sit cū alio
corpe ꝓ libito voluntatis anime beate
ad coagendū illi alteri. ¶ Sed q̄d ē ista
possibilitas. non est aliud in hoc corpe
nisi vt nō repugnet ad coexistendū alte
ri corpi. talis. n. nō repugnātia nō est q̄
litas absoluta. ḡ ꝛc̄. ¶ Pꝫ nō vi͂ q̄ aliqua
q̄litas creature habeat respectu vbi ma
iorem v̄tutem q̄ angelus. sed angelus n̄
pōt causare duo vbi respectu eiusdē ter
mini. ḡ nec illa q̄litas. si ḡ ponat̄ erit fru
stra. ¶ Pꝫ: si erit qualitas aliq̄ absoluta:
vel erit qualitas actiua vel passiua. nō
passiua: qr tūc per illā corpus glīosum
fieret passibile. nec actiua: qr nec simul
tas corpoꝝ esset actio eius nec t̄minus.
nō actio: qr suū oppositū magis impor
tat actōem que ē expellere. nec termin⁹
actōis eius: qr simultas aliquoꝝ ē eoꝝ
nō mutua expulsio: vñ dicit carentiam
actiōis. ḡ ꝓpter illā nō oportet ponere
qualitatē actiuā. si ḡ inesset qualitas ta
lis nō ageret: immo maḡ impediret: qr
si haberet aliquem actum ille eēt expel
lere aliud corpus. q̄ aūt sit aliqua qua
litas ꝛ nō habeat aliquā actōem incon
ueniēs est. ¶ Dico ḡ q̄ subtilitas vel illa
possibilitas nō hz susceptm̄ intrinsecuz
in corpe glorioso: sed hz cām extrinsecā
voluntatē ꝛ potentiaz diuinā: ꝛ sic ille
ordo intrinsece ē in illo corpe ꝛ debet̄ si
bi q̄si de iure: vt dictū est de dote ip̄assi
bilitatis: ꝛ fm̄ hoc di͂ dos.

Ad argumēta Ad p̄mū dico q̄ n̄ erit corpus gl'iosum subtile p̄ carentiā alicui⁹ p̄tis materie: sed p̄ possibilitatē existēdi cū alio corpe s̄m libitū volūtatis anime sue. nō tn̄ ex se effectiue sed p̄ aliā cām. s. voluntatē diuinā. ¶ Ad 2m dr̄ cōiter q̄ nō est sile. maior. n. v̄tus requirit̄ ad hoc q̄ vnū corpus sit in duobus locis q̄ q̄ duo in vno loco: ⁊ ideo ꝯnīa nō valet. ¶ Ista solutio nō valet: vtrūq3. n. nō est nisi potētie increate. ergo equalis v̄tutis. neutrū. n. est potētie create. sicut ḡ vnū posset esse p̄ dote: ita ⁊ reliquū. ¶ Sz posset dici q̄ nā nō pōt dare nec causare mutatōem positiuam sine mutatione p̄uatiua in quib⁹ nata sunt ꝯcurrere. vn̄ nō pōt dare albedinē nisi priuet subiectū nigredine. in quib⁹ tn̄ nō sunt nata ꝯcurrere in illis pōt: vt in illuminatōe: ibi. n. ē mutatio positia sine p̄uatiua. ¶ Ad ꝓpositū: oīs motus ad diuersa vbi est talis: q2 ad ꝯria. ⁊ ita absolute loquēdo nā nō pōt facē q̄ corpus aliq̄d accipiat vnū vbi ⁊ nō priuet̄ alio vbi: q2 nate sunt ꝯcurrere mutatōnes positiue ⁊ p̄uatiue in talibus. sic nō est q̄n facit duo corpa simul: q2 priuat corp⁹ vno situ ⁊ ponit ip̄m in alio situ: nō tn̄ facit illā mutatōem priuatiuā circa aliud corp⁹ sed in se. ¶ Preterea si faceret vnū corpus in duob⁹ locis faceret mutatōem q̄ nata ē terminare motū sine motu. q̄d patet: q2 si manet in illo loco ⁊ ē in alio nō mouet̄ ad illud: q2 iam dimitteret p̄mū: q2 motus ad illud vbi est recessus ab alio vbi. sed impossibile ē facere mutatiōem sine motu: q̄ mutatio nata ē terminare motū localē: vt p3 ḡ ⁊c̄. hic āt nō sequit̄ si ponant̄ duo corpora in vno loco. ¶ Pōt etiā dici q̄ ad hoc q̄ vnū corpus sit in diuersis locis requiritur aliq̄ actio positia: ⁊ sic aliqua v̄tus actiua: nō aūt ad hoc q̄ duo in vno sint: ⁊ iō nō est sile. ¶ Ad 3m dicenō q̄ ꝓcedit ex falsa imaginatōe: q2 dimensiones illas esse eedē dimensionib⁹ loci pōt intelligi positiue vel negatiue. si positiue falsum ē: q2 nō sunt eedē alicui dimensioni: q2 loc⁹ nō h3 dimēsiones: vt p3. iiij. phis. p̄ter dimēsiones locati. Si aūt intelligat̄ negatiue. i. nō alie verū ē ⁊ tūc glosandū est dimēsiones illi⁹ corporis ⁊ alteri⁹ corpis q̄ sunt in eod̄ loco sunt idē dimensionib⁹ loci. i. nō alie: q2 nō sūt dimēsiones loci alie a dimēsionibus locati vel ꝯtenti in loco. sed ꝓpt̄ h⁹ dimēsiones corpis illi⁹ nō o3 q̄ sint idē dimēsionib⁹ alteri⁹: q2 nō sunt alicui alteri idē: ⁊ iō manēt distincte dimēsiōes ¶ Ad vltim dico q̄ nō est data ptās corpori gl'ioso coexistendi corpi alteri gl'ioso: l3 sibi possit dari: q2 dos subtilitatis est q̄d ad imperiū voluntatis sue sit cū alio ꝓpter p̄fectōe3 aliquā. q̄ aūt sit cū gl'ioso nō requirit̄ mot⁹ subtilitatis nec p̄fectio aliq̄. ¶ Ad illud q̄d dicis q̄ magis ꝯuenit gl'iosum cū gl'ioso q̄ cum nō gl'ioso. dico q̄ verū est. ⁊ cū dicis. ḡ deberent eē magis simul: dico q̄ nō o3: nisi essent cetera paria. nō. n. oīs silitudo est rō simultatis. si. n. rō valeret: cōcluderet q̄ cū due dimēsiones plus ꝯueniant int̄ se q̄ quātitas cū q̄litate. ḡ magis possent eē simul q̄d falsum ē. ¶ Pōt etiā ibi dici q̄ nō: ꝓpt̄ impium volūtatis alteri⁹ beati. nō. n. h3 aīa impiū super corp⁹ gl'iosum: sic sup nō gl'iosum.

Di. L.

Circa distinctionē q̄nquagesimam p⁹ querit̄ vtrū aliquis s̄m rectā rōem ad fugiendū miseriā possit appetere nō esse. v̄ q̄ sic p̄ illud Mat. xxj. d̄ iuda ⁊c̄. Melius fuisset ⁊c̄. ḡ hoc ē min⁹ malū. ḡ magis appetēdū. ¶ P̄ phs. j. rheto. c. ij. Carētia mali ē delectabile. s3 delectabile ē desiderabile. ḡ carentia mali ē desiderabilis. sed nō eē nō includit aliq̄d malū. ḡ est delectabile: ⁊ per ꝯn̄s desiderabile.

¶ Preterea: Ans. Cur de⁹ hō li. j. c. xxj. Faciā me necesse ē q2 p tota creatura nihil deberet facere ɔtra volūtatem dei. ¶ Cōtra Aug. iij. de li. ar. dicit: Nō esse nō est recte eligibile: q2 nihil ē. ¶ Preterea: in quo nulla est rō boni in ipo non est rō melioris. ḡ nō est peligendū. ¶ Cōfir. rō Aug. ibidē: Qui recte eligit necesse ē vt cū peruenerit ad illud q̄ melior sit sed nullus fit melior p nō esse. ergo ꝛc. ꝛ has ratōes ponit Aug. ex intentōe in libro predicto.

Iuxta hoc queritur: vtrū damnati appetant nō esse ꝑpter fugiendā miseriam. videt q̄ nō. obiectū volūtatis est bonū: vl' verum vel apparēs. ḡ nihil est appetibile nisi aliquod illoꝝ. sed in nō ente nullū illoꝝ est. ḡ ꝛc. ¶ Preterea: q̄ vult esse in quiete vult esse. nō enim pōt velle eē in quiete nisi velit seipm. sed damnati nō pñt nō appetere beatitudinē. ḡ nec pñt nō velle esse in quiete. ḡ nō possunt velle nō esse. ¶ Cōtra aplus: Desiderabunt mortem ꝛc.

Respondeo ad pmā .q. q̄ pōt dupliciter intelligi fm q̄ ē duplex miseria. s. pene ꝛ culpe. Si querat questio vtrum possit qs fm rectam ratōem ad fugiendum miseriā pene appetere nō esse. ¶ Dicunt quidā q̄ nō. rō est ad hoc: malum ideo est malū q2 adimit aliquod bonū. sed nō esse adimit totū bonum: q2 totā nām. ḡ maius malū est non esse q̄ miseria pene. sed fm rectam ratōem maius malū nunq̄ debet appeti ꝑpter fugam minoris mali. ḡ nunq̄ non esse est appetendū fm rectam rōnem ꝑpter fugam pene. ¶ Preterea: fuga maioris pfectionis nō est appetenda ꝑpter adeptiōem minoris pfectionis. sed esse est maior pfectio q̄ gaudium. q2 fm Dyo^m. de di. no. Inter oēs diuinas pticipatiōes eē est nobilior. ḡ oppositū ipius nō potest appeti ꝑpter fugā oppositi qd̄ est pena ¶ Si aūt querat de malo culpe: dicunt quidam q̄ nō sicut ꝛ pus dictum est in vlti: ꝛ ad hoc ɔcludunt due pdicte rōes. ¶ Prima: q2 culpa nō adimit totū bonum: q2 relinquit naturā. sed nō esse nihil relinquit. ¶ 2ª q2 esse est nobilior pticipatio diuina q̄ esse sine culpa: vel participatio iusti^c opposite culpe. ¶ Ad h⁹ etiā assignant alie rōnes. Prima ē talis Si ꝑpter fugam culpe esset appetendū nō esse ꝛ nō ꝑpter pene fugā: hoc esset ꝑpter aliquam rōnem mali repertā in culpa que nō repitur in pena. triplex āt malum inuenitur in culpa qd̄ nō in pena. vnū: q2 p culpa infligit pena. 2^m: q2 deus pōt penam efficere nō culpā. 3^m: q2 culpa facit hñtem formalit malum. Propt primū nō pōt appeti nō esse: q2 nihil est appetendū qd̄ est maius malū ꝑpter fugā minoris mali. sed appetēdo nō esse ꝑpter fugam culpe nō vitat maius malū q̄ sit malū pene que infligit p illo. ¶ Preterea: pene infligentia nunq̄ pōt esse ita mala sicut nō esse. ḡ nō ē appetendū nō esse ꝑpter fugam pene infligende p culpa. ¶ Preterea: nec ꝑpter 2^m malū repertū in culpa: quale est qd̄ de⁹ nō pōt facere: q2 sicut nō pōt facere culpam: sic etiā nō pōt facere non esse. neutrius. n. est cā positiua vt patet p Aug. lxxxiij. q. q. xxxj. vbi dicit q̄ deus nō est cā alicui creature tendendi in nō eē. sed tm̄ est causa nō esse nō ɔseruando esse. sic est etiā cā pcci nō infundendo grām p quam tollitur pccm̄. ¶ Nec ꝑpt tertiū q2 per culpā nō deordinat tota natura nec efficit mala nisi volūtas. ḡ ꝑpter illam maliciā etiā nō est appetendū nō esse. ¶ Alij dicūt oppositū. s. q̄ ꝑpt culpam fugiendā ē appetendū nō esse fm rectā rōnem. qd̄ primo ꝓbatur sic: quilibet tenet magis fugere illud qd̄ est contra deū q̄ illud qd̄ est ɔtra seipm. s3 culpa est ɔtra deū: nō esse vo ɔtra seipm. ḡ ꝛc. ¶ Et cōfirmatur: q2 hō plus tenet

Richardus ubi supra

Triplex malum reperit' culpa

Richardus ubi supra

dilígere deum ꝙ se. Preterea mai⁹ ma
lum ē magis fugiendū. tale est malū cul
pe respectu nō esse. ergo ⁊c. minor ꝓbatur:
carentia boni debiti ē maius malū: q2
formalit̄ malicia est ꝙ carentia boni in
debiti. sed peccatū vel culpa est carētia
boni debiti: nō esse autē nō est carentia
boni debiti: alʼs añ creatōnem mūdi fu
isset boni debiti carētia: ⁊ sic malū. pei⁹
ergo est peccatū ꝙ nō esse. ¶ Preterea: qd ē
malū simplicit̄ magis est vitandū ꝙ qd
est tm̄ malū huic. ꝓpter qd etiā ɔcedit̄
ꝙ deus pōt esse cā pene: s3 nō culpe: q2
culpa est simpliciter malū: nō pena: sed
solū huic. et ꝙ culpa sit malū simplicit̄
ꝓbatio: q2 opponit̄ bono simplicit̄. tol
lit. n. deo honorem debitū: sicut p3 per
Ansel. de li. ar. c. xv. pccōr. n. ꝙtū in se
est deū inhonorat. quia ergo peccatū est ɔ
deū ⁊ ɔtra ordinem vniuersi est malū
simplicit̄: nō esse aūt nō est malum sim
pliciter: sed huic tm̄. ¶ Cōtra pmā opi
nionem q dicit ꝙ malū pene est magis
eligendū. videt̄ ꝙ ille rōnes sint ɔ eos.
q2 ita ɔcludunt de malo culpe sicut de
malo pene: ⁊ tm̄ nō dicūt ipi vniformit̄
de vtroq3 malo. nec est etiā ista ꝓposi
tio vera ꝙ illud qd adimit mai⁹ bonū
vel plus de bono sit magis malū. ¶ R:
ille rōnes de malo culpe hn̄t instantiā:
q2 qñ dicit̄ in pma rōne ꝙ quilibet tene
tur magis fugere qd est ɔtra deū ꝙ cō
tra seipsum. dicendū ꝙ verū est si eodē
mō est ɔtra deū ⁊ ɔtra seipm: aliter nō
oportet. p3 in alijs: plus ego diligo pedē
meū ꝙ aliquem aliū hōiem. tm̄ magis
volo aliquā lesionē pedis mei ꝙ mortē
alicuius alterius: sic plus diligo deū: tm̄
poti⁹ volo sibi aliquā offensam ꝙ me
nō esse. sed qui peccat nō ita facit cōtra
deū ꝙ velit deū nō esse: sed tm̄ facit cō
tra pceptum dei: ⁊ sic nō facit ɔtra esse
dei. ¶ Ad tertiū dicendū ꝙ verū est cete
ris parib⁹ ꝙ carētia boni debiti ē mai⁹
malū ꝙ indebiti. si aūt bonū debitum
supponit bonū indebitū nec sine ipso
pōt hri: tūc carētia boni indebiti ē ma
ius malū. q2 sic est carētia boni indebi
ti causalis occasio carētie boni debiti.
sic ē in ꝓposito. bonū. n. fm ꝙ ē bonū
debitū non pōt hri sine bono indebito
qd est pm. ⁊ sic maior in ꝓposito ē falsa
q2 cetera nō sunt paria. ¶ Ad tertiū co
de3 mō dō sicut ad pm. si. n. deo vel vni
uerso posset esse pei⁹ in se verū esset. s3
turbatio vniuersi nō est in toto vniuer
so sed tm̄ in hac pte: sicut damnatio nō
est nisi in hac pte. si ergo intelligis p malū
simplr huic: est verū. si aūt intelligis ꝙ
est simplr malū ⁊ huic falsum est: q2 sic
nō esse est ibi simplr malū. nō culpa: q2
nō esse tollit totale esse ei⁹: ⁊ sic ē sibi to
tale malū. nō aūt sic culpa: q2 nō tollit
tota3 nām. ¶ Cū dicis ꝙ pccōr inhono
rat deū ⁊ iō est malū simplr. dico ꝙ si
pccm tolleret aliqd de his q sunt i deo
a deo: tūc verū esset. sed q2 nō tollit ali
quid honoris nisi qd d3 esse in honorā
te iō nō valet. ¶ R: fm hoc de⁹ maxime
d3 nolle pccm: q2 est ɔ ipm: ⁊ fm h⁹ po
tius debēt āhilare pccm ꝙ nolle ipm
nō esse. ¶ Pretea: quodcūq3 pccm mor
tale cuilibet psone equale exñs eque in
honorat deū: ⁊ tūc fm hoc quilib3 po
tius tenet̄ velle nō esse ꝙ in quencūq3
mortalit̄ peccare: qd nō credo tm̄.

Respondeo ergo

ad. q. ꝙ ppt̄ fugā mali pene nullus fm
recta rōnem pōt vel d3 appetere nō eē.
ꝓbo: nullus recta rōne pōt appetet̄ nō
esse ad fugiendū iustū ⁊ bonū. s3 malū
pene est iustū ⁊ bonū. ergo ꝓpter fugā ipi⁹
nullus d3 appetere nō esse. maior p3: q2
nihil pōt appeti simplicit̄ nisi esse. iustū
aūt ⁊ bonū magis h3 rōnem esse ꝙ nō
esse: q2 nō esse opponit̄ ipi esse. minorē
ꝓbo: q2 pena est quid iustū ⁊ bonū: q2
posituū ⁊ punitiuū pcci ⁊ culpe. ¶ Pre
terea nullus fm rectā rōnem pōt aliqd
appetere ɔtra inclinatōem nālem qñ il
la ɔsonat volūtati diuine. sed ad esse ē

appetitus nālis: vt pȝ. 2. de gene. ⁊. 2. de aīa: ⁊ est volūtati diuine ꝯsonus. qꝺ pȝ ex hoc ꝙ ipm causat immediate in creatura rōnali ⁊ in perpetuuȝ ꝯseruat. pena aūt nō est dissona voluntati diuine qꝛ infligit eā. ẜ ꝓpter ipam nō est appetendū nō esse. ¶ Utoꝛ aūt in istis rōnibꝰ bonitate ⁊ iusticia inclinatione nāli ad esse ⁊ volūtate diuia q̄ est regula recta appetitꝰ humani q̄ nō ꝯcludunt de malo culpe. ¶ De scḋo dico ꝙ ad fugiendū malū culpe pōt aliq̊ mō appeti nō esse ⁊ alio mō nō. Uñ sciendū ꝙ dupl'r pōt compari volūtas: ad nō esse: ⁊ ad miseriam culpe. s. vniformit' et difformiter. vniformit' vt sit cā ipsius nō esse sicut ē causa ipsius culpe: et hoc mō qō nulla esset: qꝛ nullo mō pōt esse cā ipsius nō esse. nec etiā si posset deberet velle se facere nō esse ꝓpter fugiendā culpā: qꝛ in hoc peccaret mortalit'. ꝓbo sic post esse diuinū maxime teneoꝛ diligere eē meū sic post odiū esse diuini maxime teneoꝛ vitare ⁊ fugere odiū esse ꝓpriū. ẜ odiendo esse ꝓpriū ⁊ volendo ipm facē non esse pecco mortalit'. ẜ oportet vt intelligatur qō ẜm ꝙ ad ea ꝯparat' voluntas difformit': videlȝ ẜm ꝙ volūtas pōt appetere nō esse nō vt sit cā sicut est causa pcc̄i: sed vt volūtarie sustineret ipm nō esse si infligeret' sibi: ⁊ sic nō est q̄si velle simplicit': sed q̄si nō nolle. ⁊ talis voluntas est semp qñ duo mala ponunt' maius ⁊ minꝰ malū: qꝛ hȝ vnā ratōem boni respectu alterius: vt pȝ. v. Ethic. c. v. sic ẜ intelligendo qōnem: dico ꝙ voluntas creata tenet' nō vitare nō esse a deo annihilāte: aliter. n. mortalit' peccaret. ¶ Nō ad hoc: qꝛ quilibȝ tenet' seruare p̄ceptum diuinuȝ q̄diu nō est reuocatū: sed q̊dcunqȝ pcc̄m est pcc̄m qꝛ est cōtra p̄ceptū diuinuȝ. ẜ in q̊cunqȝ pcc̄o quis transgredit' preceptū diuinū. sed nō nolendo se a deo annihilari nō trāsgredit' quis p̄ceptum diuinū sed inclinatiōem nālem. ẜ tenet' ad istud vt fugiat ⁊ vitet illud. ¶ Preterea qñ aliq̄ duo ꝯcurrunt ẜm diuersas regulas: semp illud qꝺ est ẜm regulā supioꝛem ē eligendū ⁊ faciēdum. sic ē in ꝓposito: qꝛ p̄ceptū diuinū est ẜm regulā supioꝛem qꝛ ẜm voluntatem diuinā qꝺ est de nō ꝯmittendo culpam. sed nolle nō esse ē ẜm inclinatiōeȝ nālem q̄ est inferioꝛ. ẜ potiꝰ dȝ nō nolle se ānihilari a deo q̄ꝫ culpā suā vl' pcc̄m esse. ¶ Et dico nisi reuocet' preceptū: q̊a non dr̄ ꝙ circa creaturā fit aliqꝺ pcc̄m mortale ex genere: sȝ tm̄ ex p̄cepto diuino: vt cognoscere alienā: occidē hōiem. qꝛ illa ex se si deꝰ reuocaret p̄ceptū non essent pcc̄a. ¶ Preterea: velle illo mō nō esse ne. s. peccet q̊s mortalit' est velle nō esse ne inhonoꝛet deū. sȝ hoc ꝓcedit ex maxima charitate ⁊ dilectōe dei: qꝛ in tm̄ vult seruare p̄ceptū dei ꝙ potiꝰ vult nō esse q̄ꝫ transgredi. sed actꝰ ꝓcedēs ex maxima dilectōe dei est actꝰ ꝯsonus rōni recte. ẜ ⁊c̄. ¶ P̄ ẜm phm̄. 9. Ethi. ꝓpt' bonū actū virtutis dȝ se v'tuosus exponere morti: non ꝙ occidat seipm: sed ꝙ se offerat alteri vt occidat' priusquā cōmittat aliq̊d turpe. ẜ magis qui seq̄tur legem diuinā dȝ se exponē morti: etiaȝ ipi nō esse anteq̄ꝫ faciat cōtra legē diuinam. ¶ Et si dicas ꝙ phus nō diceret ꝙ dȝ se exponere morti si sciuisset ꝙ hr̄et vitā immortalē: qꝛ vita immortalis p̄ponderat illi actui v'tutis ꝓpter quem mortuus ē. sed qꝛ nō diu durasset vita illius ẜm eū: iō preponderauit ille actꝰ v'tutis omibus aliȷ̄ q̊s postea habuisset ⁊ si tūc ẜm rectam rōnem nō fuisset eligendū apud Arist. nō esse potius q̄ꝫ cōmitteretur turpe. ẜ nō nūc. ¶ Rñdeo: si hō ẜm rectā rōnem dȝ se ꝯiungere fini: tūc ẜm rectā rōnem dȝ se ꝯiungē omni q̊ ꝯiungit' illi fini: sic si tenet' ad finē moralem ẜm rectā rōnem tūc quicq̊d ꝯcomitat' illū actū nihilominꝰ hēt eque necessariū oꝛdinē ad illū fineȝ. siue ẜ cōcomitet' immortalitas siue nō ꝓ illo nūc ne pdat finē moralē ẜȝ rectā rōeȝ tenet'

//et ꝑ ꝯñs nō fiat pccm in quocūqꝫ casu

ad illum actum virtutis ꝑ quez sibi ↄiũgitur. ¶Et tunc si arguat̃. in omni natura ita est ꝙ melior est sb̃a ꝗ ope̾atio uel beatitudo eius: q̃r beatitudo eius est accidens. nullũ aũt accñs perfectius ẽ substãtia. ergo nunꝗ beatitudo est finis: q̃a finis nobilior est eo qḋ est ad finẽ. ¶R̃o. ꝓ tanto ope̾atio uel beatitudo nõ dr̃ bonũ nisi quia ↄiungit fini: qḋ est simpliciter bonũ. ⁊ q̃r in mediuz ei. sic intelligit Aris. ꝙ quecunq̃z ope̾atio se hꝫ ad finez humanũ illa est simplr̃ eligenda: q̃r ƒm hanc sb̃a ꝑficitur ⁊ ↄseruatur. ⁊ sic aliḋ nõ est accipiendũ qḋ auertit.

Ad argumẽta. Ad

p̄mum dicendũ ꝙ põt ↄcedi ꝙ ṗus ȯbuisset eligere se nõ fuisse creatum a deo ꝗ ꝙ fecisset illud malũ. si aũt intelligat̃ ꝙ melius fuisset ibi nõ fuisse natũ ꝗ habẽ penã illã: tunc exponit̃ de natiuitate extra vterũ ꝙ melius sibi fuisset ꝙ fuisset mortuus in vtero. ¶Ad scḋm dicendũ: ꝙ carẽtia mali supposito aliquo bono est delectabilis. sed nullo bono supposito nõ est delectabilis: quia nihil est. Si aũt arguas de malo culpe: tũc argumẽtũ est ꝓ me. ¶Ad aliud dicendũ ꝙ arguit de miseria culpe. ¶Et hoc ↄcedo. põt etiã ↄcedi ꝙ est verbũ discipuli. tñ Anselmus approbauit. ¶Ad illa in oppoᵐ dicendũ ꝙ absolute loquẽdo non dꝫ appetere nõ esse. ita ꝙ voluntas sit cã ipsius nõ esse quantũ est in se. põt tñ appetẽ s. ꝑmissiue. s. ꝙ si infligeret̃ sibi uoluntarie acciperet. ⁊ ƒm hoc procedunt rationes Aug⁹.

Ad secundam que

stionem iam patet quid sit dicendũ: q̃a licet debent magis uelle nõ esse ꝗ i pctõ ꝑmanere. credo tñ ꝙ appetũt nõ esse nõ ꝓpter culpã fugiendã. sunt. n. obstinati sed ꝓpter penã quã sustinẽt. rõ est: non eẽ nõ est maximũ malũ nec ꝑ se odibile sꝫ miseria est ꝑ se maluz ⁊ ꝑ se odibile. g̊ q̃libet ipsã nãlit̃ refugit. nec ab hac fuga retrahit̃. tale aũt nõ est nõ esse. ergo ⁊c̃. ¶Contra. esse est maxime diligibile affectiõe cõmodi. ꝓbo: Oĩs appetitus affectione cõmodi ẽ ↄcupiscẽs. ↄcupiscẽs alicui ↄcupiscit ⁊ hoc hꝫ ꝓ fine. Sꝫ oĩs appetit⁹ affectõe ↄmodi sibi ↄcupiscit ergo maxime ↄcupiscit sibi suũ eẽ. ¶P̃. Aug. xiiij. ḋ ci. dei. dicit ꝙ amor sui vsq̃z ad cõtemptũ dei facit ciuitatẽ dyaboli. h⁹ maxime viget in dãnatis sicut ex opposito maxime amor dei in beatis. ¶P̃. affectõ ↄmodi sequit̃ appetitũ nãlẽ. sed nã maxime appetit eẽ. g̊ ⁊ affectio ↄmodi maxime est ad esse. tunc sic. cuius oppositũ q̃s maxime odit ipm affectõne cõmodi maxime diligit. Sed oppositũ ipsius eẽ maxime q̃s odit affectiõe cõmodi. ergo eẽ maxime diligit. R̃n̄o de minori possꝫ eẽ dubiũ ꝓpter beatitudinẽ que magis vr̃ diligi affectõe cõmodi: q̃r opponitur ipsi miserie. sꝫ tñ certũ est ꝙ lꝫ ↄcupia q̊ ad ↄcupitũ sit magis ad beatitudinem nõ tamen cõcupita est beatitudo nisi ꝓpter me sicut ꝓpter finez concedo ergo minorem. sed ad maiorem dico ꝙ ẽ falsa nisi sit in eodem genere oppositionis tunc ad minorem dico ꝙ non esse est oppositum esse contradictorie. Sed miseria ⁊ beatitudo contrarie. contrarium enim est maioris odij ꝗ ↄtradictorium ꝓbo: ex affectõne beatitudinis est odibilitas. nõ enim appeto non esse nisi quia vellem beatus esse. sed huic opponit̃ miseria. ergo ⁊c̃. ¶Preterea. illud est malum formaliter. sed non esse non est malum formaliter. ⁊ sic patet ꝙ illa propositio est falsa que dicit: quod opponitur magis bono est magꝭ fugienḋ: nisi opponant̃ ↄrie. credo tñ ꝙ ꝓpter fugaz pene uellẽt nõ esse: q̃r dicit hoc scriptura ƒm illud apoc. Desiderabũt hoĩes mori ⁊ fugiet mors ab eis.

Ad argumñta

Ad ṗᵐ dico ꝙ insũt duo nolle tamen fortius nolle teneret. ⁊ sic

dicunt̃ nolle nõ esse: quia in non esse nihil mali imaginat̃. ¶ Ad scðm dicẽdũ ꝙ ꝯñtia bona est de volitõe efficaci: nõ tñ ð absoluta uel simplici uolitõne: ⁊ iõ arguis ex opposito ꝯñtis ad oppositũ añtis nõ destruendo totum ꝯñs.

Utrum beati

videãt penas damnatorũ vl̃ ꝙ nõ: q2 si viderẽt aliqd essz eis rõ vidẽdi. sed nihil potest esse ratio videndi eas: quia nõ essentia diuina: quia ipsa non repr̃esẽtat omnia ut distincta: quia ipsa est indeterminata ad omnes creaturas. nec ꝓprietas personalis: quia illa nõ est cõmunis tribus. nec aliꝰ respectus ad extra: q2 ille nõ potest esse cognitus nisi prius sint cognita extrema. ergo cum nihil aliud sit in diuinis nisi aliquod illoꝝ: ⁊ ꝑ illa nõ cognoscunt. ergo non possũt cognoscere. ¶ Preterea. nihil cognoscitur nisi quod habet ideam in deo. pena autem est quoddaz malũ. ergo nõ habet i deo ideam. g̃ ⁊c̃. ¶ Preterea. si vidẽt penas damnatorũ uel uolunt ea vel nolunt. si volunt ergo videnť crudeles. si nolũt et non possunt subleuare. ergo cadit in eis tristicia quod est incõueniẽs. g̃ ⁊c̃. ¶ Cõtra. Greg. in dyalogo. ⁊ ponit magister in littera.

Respondeo. Dic

p̃mo est videndũ vtrum videant uel cognoscãt illas penas in genere ꝓprio. secundo vtrũ in uerbo. ¶ Patet ꝙ non videant visione sensibili: quia nõ est distãtia debita. si req̃raẽ distantia debita inẽ intellectũ ⁊ obiectũ etiã nõ cognoscunt quia nõ est distantia ꝓportionata inter p̃õm exñtez in celo empirreo ⁊ obiectuz in inferno. Sic g̃ patet ꝙ nõ in genere ꝓprio. ¶ Remanet ergo questio si in v̉bo cognoscãt eas. ubi p̃ma difficultas ẽ q̃d est rõ cognoscẽdi eis illas penas in deo. Et dico ꝙ essenᵃ diuina nõ respectus nec personale aliqð. ꝓbatio: q̃ñ cã est illimitata ad plures effectꝰ in se ex se ẽ determinatissima determinatõe excludẽte ꝯdictõem uel indr̃iam ad ꝯdictoria ad q̃õcunq3 illoꝝ pluriũ. ꝓbo q2 si esset tm̃ illius eẽt determinata ad illud. sed ꝙ extendit se etiã ad aliud cãndũ nihil diminuit de v̉tute sua respectu illius. nec ipedit determinatõem sui respcũ illius. tunc arguit̃: Si aliq̃ eẽntia eẽt determinata ad repñtandũ tm̃ hanc essentiã: illa esset determinata duplici determinatõe ad ꝯdictoᵃ ⁊ determinatõe ad alia. Sed eẽntia diuia est illimitata ad oĩa entia ad q̃dlibet illoꝝ determiata determinatiõe excludẽte indr̃iam ad ꝯdictoria: ut ostensũ ẽ in. i. li. g̃ ꝑ hoc ꝙ extendit se: ⁊ est illimitata ad pl̃a nihil tollit̃ sibi de ꝑfectiõe respcũ illiꝰ uel cuiuslibet illoꝝ in se: ⁊ iõ sine oĩ determinatõe ⁊ oĩ determinãte re uel rõne cognoscibile est ex se ⁊ rõ cognoscẽdi oĩum ad que est. ¶ 2ᵒ est videndũ quõ hoc est. Dico ꝭm Augꝰ. ix. de tri. c. io. ꝙ aliq̃d est cognoscibile ꝭm sp̃ẽm: ⁊ aliquid ꝭm ꝑuatõem. cognitio ꝭm sp̃ẽm est eius rei que cognoscit̃ in se. ꝭm ꝑuatõem cog̃scit̃ qð cognoscit̃ ꝑ aliud ⁊ idẽ dicit phs tiũ. vy̆. ⁊. ix. meta. ꝙ ꝑuatio cognoscit̃ ꝑ habitũ. ¶ Tũc dĩ ad ꝓpoᵐ ꝙ pena dãnatoꝝ est multiplex. quedaz pena damni carentia. s. visionis diuine. Alia ẽ tristicia de ipsa pena. 3ᵃ tristicia de culpa. nõ ut est ostensiua dei. sed ut est cã pene 4ᵃ est tristicia de igne ꝯtinente ꝑpetuo. 5ᵃ de igne imutãte ⁊ retinẽte intellectũ damnatoꝝ in ꝑpetua ꝯsideratõe sua. 3ᵃ tristicia. s. de culpa inquantũ est pctm̃ ẽ vermis ꝯscie. ¶ Si ergo est questio ð pena damni q̃ est carentia visionis diuine siue de culpa que est cã pene. sic dico ꝙ nõ vident in eẽntia diuina. nec h̃ñt ideã in deo: nec imitant̃ ideã: q2 nec in se nec in aliquo gradu entis sunt. nec per ꝯñs imitant̃ illã in aliquo gradu. ⁊ ita non est rõ cognoscẽdi essentia diuia ꝭm speciem: q2 ñ h̃ñt ꝓpriã ideã in deo: sed ꝭm

filitudinē p aliud. ¶ Si aūt est questio de tristicijs aliq̄s. tunc dico q̄ ille cognoscunt̄ sm spēm: quia sunt vere entia positiua: que habent vere ppriam ideā in deo. ¶ Sed quid facit idea si ponatur ad cognitōem ⁊ visionē illam. dico q̄ si idea ponitur respectus essentie diuīe ad extra cognitio illorum ad que est respectus ille necio p̄supponit̄. eēntia. n. nunq̄ est ɔpata nisi pus intelligat̄ illō ad qō fit ɔpatio. nō enī fit ɔpatio ad ignotum ¶ Per quid ḡ cognoscunt̄ illa ad q̄ cōparat̄: nō p cognitōem illius respect⁹. oʒ ḡ q̄ p illā essentiā que perfectissime omnia repn̄tat: que ut sic rep̄sentans illa ut obiecta cognita hʒ rōeʒ idee. ¶ Et si arguat̄ q̄ hoc nō pōt esse: quia illud quod sic se hʒ in rōe cogniti ē deductuʒ uel abstrattū ab alio. ḡ hʒ necio exemplar a q̄ uel vnde pductū est sub rōne ppria ⁊ determinata. ⁊ hoc hʒ rōem idee. ¶ Dico q̄ falsū est: immo ipsa essentia est exemplar illimitatū ut dcm̄ est in p̄mo li. ⁊ h̄ magis deīminate repn̄tat q̄ aliq̄d limitatū nōdū extra existens. imo q̄ aliquid intra. Illo mō loquebat̄ aug⁹. q2 ipse loq̄bat̄ de ideis sicut plato. plato aūt pōebat eas in mēte diuina sicut p se entia.

¶ Sed quō se habet voluntas beatoꝝ ad ipsas penas damnatoꝝ. nō credo q̄ ɔsolent̄ absolute de penis eoꝝ: q2 nec deus q̄ est iudex inferens penā ɔsolat̄ absolute: ut pʒ per esaiam: Heu me ɔsolabor sup inimicos meos. Obiectum. n. circa quod ordinat̄ est nā nuda. ⁊ illā nō ordinat ad penā nisi ppter rōem mali. nō ḡ gaudēt de eis nisi ppter iusticiam iudicij si est. immo quia est nolita ab eis. aliud aūt ut culpa est nolitū ab eis. ¶ Aliť tn̄ est in eis velle q̄ in deo: quia deus est iudex voluntarie inferens. sed in eis nō est nisi velle ɔplacentie inquantū est deīminatū a iusticia volūtate diuina. ⁊ si placeret deo: vellent liberatōem eoꝝ. uľ salte nō displiceret eis si placeret deo. ⁊ sic patet q̄ nō acceptant penā ut p̄muʒ obiectū. sed ut est a iusticia diuina inflicta eis. ¶ Sed erit ne tristicia in eis ppter illud nolle. ¶ Dico q̄ nō. volūt. n. vnū obiectū volens ⁊ intelligens qō est deus ⁊ quia vident deū hoc velle. uolūt ⁊ ipi hoc. tn̄ si placeret deo absolute nollent. nec tn̄ ppter hoc est tristicia in eis: quia volūtas eoꝝ nō est capax tristicie pp delectatōem pfectā q̄ impedit oēm tristiciam nō solū oppositā: sʒ quācunq; ɔtingentē. nec est etiā ista nolitio nisi ɔditionalis. sed si deus vellet: ⁊ iō non seq̄t̄ tristicia: q2 talis nolitio nō est sufficiens cā tristicie.

Ad argumenta ad

p̄mū. Nego maiorē: q̄ dicis q̄ eēntia nō pōt esse rō cognoscēdi. Ad pbatiōeʒ qn̄ dicis q̄ est indeīminata. dico q̄ verū est nō tn̄ indeīminatōe que est cum potentialitate quadā ad ɔtradictoria que ē impfectōnis. ⁊ isto mō mā est indeīminata ad formas: ⁊ genus ad spēs. ⁊ de ista verū est q̄ nō sufficit ad determiatā cognitōem. Sed est indeīminata ppter illimitatōem sue pfectōis. illud aūt indeīminatū qō ppter suam illimitatōem est perfectius q̄ deīminatū deīminatiōe opposita bene pōt eē rō deīminate cognitōnis: sic esset vnius tm̄. sic aūt eēntia diuina sic se hʒ ad oīa cognoscibilia. ¶ Ad aliō dico q̄ nō hʒ ideā. cognoscit̄ tn̄ p hitum sicut p̄uatio hʒ cognosci. ¶ Ad tertiuʒ dico q̄ uolūt eas: sed nō p̄mo: q2 uolūt q̄cquid deus vult. ⁊ si etiā illas pēas nolunt: nō tn̄ ppter hoc sunt crudeles: q̄a nolunt p̄ma uolitōe. nec tn̄ ppter h⁹ tristant̄: q2 appetit⁹ eoꝝ nō est capax tristicie ut dcm̄ est.

Ultimo quo ad

totū q̄rtū istū querit̄: vtrū pena omniū damnatoruʒ sit equaľ. vʒ q̄ sic. Pena essentialis damnatoꝝ ē pēa damni que consistit in carentia diuīe visionis. carentia vero est p̄uatio. sʒ p̄uatō

nõ recipit magis ⁊ minus.ĝ ⁊c̃. ¶ Itez ignis qui facit penã sensus omniuz erit idẽ. Sed agens naturale agit ẜz vltimũ potentie sue in omne in quod agit.ĝ eq̃liter patiẽt: quia in omnibus pena eq̃l̃ erit ⁊c̃. ¶ Item si pena vnius eẽt mioꝛ q̃ pena alterius. tunc pena peioꝛis esset maioꝛ q̃ minus mali: sed hoc est falsuz ĝ ⁊c̃. ꝯñtia pz: falsitas ꝯñtis apparet. ꝓbaẗ: quia maioꝛ pena est maius bonum quia pena est aliquod positiuũ: ⁊ p ꝯñs bonũ: quia a deo. ⁊ sic si dareẗ pena maioꝛ peioꝛi plus dareẗ sibi de bono. ¶ Pꝫ si illa pena esset sic diuersa in diuersis secundũ magis ⁊ minus: tũc dꝫ plus attẽdi maioꝛitas vel minoꝛitas ẜm extensionẽ q̃ ẜm intensionẽ. ꝓbo: ex hoc dꝫ attẽdi grauitas pene ex quo grauitas culpe. grauitas aũt culpe attendiẗ penes infinitatem.ĝ ⁊ pene. sed hoc nõ põt esse ẜm intensionẽ.ĝ quo ad extensionẽ. ergo in penis nõ est diuersitas inequalitatis: quia quelꝫ infinita. ⁊ p ꝯñs omniũ hominuz erit eq̃lis. ¶ Contra apoc. 3. diciẗ: Quãtum gloꝛificauit se ⁊ in delicijs ⁊c̃. et in psal. dicitur: Reddet vnicuiq꜄ ẜm opera sua.

Ulterius queritur

IUxta hoc queritur vtrũ beatitudo omniũ beatoꝝ sit equal̃. vĩ q̃ sic. quia dĩ in mat. Singuli receperũt singulos denarios. equale eni donũ erit in ecclesia militante quantũ ad numerũ.ĝ nõ põt intelligi secundũ extensionẽ.ĝ ẜm intensionẽ. ¶ Pꝫ: fruitio sequiẗ visionẽ. sed nõ vidẽt deuz inequaliẗ.ĝ nec fruunẗ eo inequaliẗ. q̃ ñ videant deũ inequal̃r pꝫ p aug. 83. q. q. xxxij. vbi dicit q̃ vnus nõ intelligit melius rem q̃ alius: quia qui al̃r intelligit rem q̃ est falliẗ.ĝ nõ põt inequal̃r videri ¶ Pre^a: aug. sup Jo. omel̃. 66. diċ: Omniuz erit par gaudiũ.ĝ par beatitudo. gaudiũ eni uel est idẽ qd̃ opatio: vel ꝯsequitur opatõem. ¶ Cõtra Jo. 9. dicit Saluatoꝛ: In domo patris mei mansiones multe sunt. ⁊ loquitur de beatis secundum Augus. ¶ Preterea. apostolus ad Coꝛin. Sicut differt stella a stella in claritate ⁊c̃.

IUxta hoc queritur vtruz beatitudo coꝛpoꝛuz erit equalis. vĩ q̃ sic. p̃mo de impassibilitate. impassibilitas est p̃uatio: sed p̃uatio nõ recipit magis ⁊ minus.ĝ nec ipassibilitas. ¶ Pre^a q̃ nõ subtilitate: qꝛ subtilitas est possibilitas coexistẽdi vnum coꝛpus cũ alio ꝓ libito anime informãtis ip̃m. Sed equaliter omne coꝛpus beatũ hꝫ possibilitatem talẽ.ĝ ⁊c̃. ¶ Cõtra ad Coꝛ. Stella differt a stella. sic erit resurrectio moꝛtuoꝝ.

Respondeo. Et primo

ad scd̃am questionẽ circa quã sex sũt vidẽda. Primo quõ põt stare inequalitas in eadẽ spẽ. Scd̃o vnde est ista ineq̃litas. Tertiõ q̃ nõ põt absolute eẽ ex pte potentie passiue. Quarto q̃ est ex actio ⁊ qual̃r. Quinto vtrũ ex natura voluntatis vel habitus. Sexto ex his q̃ ineq̃liter fruunẗ deo. ¶ De p̃mo vtrũ ineq̃litas possit esse in eadẽ spẽ in beatitudie vĩ esse ꝯtradictio: quia beatitudo includit quietatõem appetit⁹ nãlis in q̃lꝫ beato. Sed appetitus nãlis in quolꝫ indiuiduo est ad pfectõem summã possibilem in illa spẽ.ĝ si appetitus talis q̃etaẗ non nisi p summũ possibile in spẽ.ĝ hoc erit equale in omnibus: quia appetitus nãl̃ est equal̃ in omnib⁹.ĝ ⁊c̃. ¶ Pre^a: appetitus liber ꝯsonus appetitui nãli rect⁹ est ꝓbo: Cõsonãs recto rectũ est. appetitus nãlis est rectus: quia deus est cã illius i nã qui nõ põt esse cã nisi recta ⁊ recti. sꝫ appetit⁹ nãlis est ad summã pfectõnem possibilẽ in spẽ.ĝ ⁊ volũtas libera si est recta erit ad summã pfectiõez in spẽ. sed nullus est beatus nisi q̃ hꝫ quicquid vl̃t recte.ĝ nullus erit beat⁹ nisi hẽat sũmã pfectõem q̃ est possibil̃ in spẽ. Rñ° q̃ ine

inequali ... (margin note)

qualitas pōt stare cū beatitudine in eadē spē. pbo: Nō oꝫ ꝙ appetitus naturaľ hēat omnē pfectōem cuius est sūme capax patet de graui qđ est capax esse summe deorsū s. in centro. nō tñ oē graue pōt esse in cētro. ꝛ si tolleret̄ impedimentū eēt summe deorsuꝫ: ꝛ tñ nō pōt eē. sed facit se deorsum quantū pōt: ꝛ ibi quiescit. et ideo sufficit ꝙ graue quietet̄ eo modo q̄ grauitas est pncipiū intrinsecū ad quietatōem. est aūt sic pncipiū ꝙ stante eadē pfectōe nature ad quā est maioꝛ intēsio nature maioꝛē hꝫ pfectiōem. ꝛ hoc siue sit ab intrinseco pfectiuo eoꝝ siue ab extrinseco: qđ est nā vlīs. hoc aūt est ut illa que sunt magis grauia q̄etent̄ magis deoꝛsum. vnde sufficit minus graui ꝙ quietet̄ in supficie terre. ¶ Sic est etiā in ꝓposito: ꝙ licet appetitus naturalis nāľr inclinet ad sūmā pfectōem: iusticia tamē distributiua in deo que oꝛdinat omnia ꝓpter se ipsā: oꝛdinat sic hoīes ad beatitudinē ut hec pfectio det̄ ꝓpter meritūꝫ nō ꝓpter appetitū naturalē. ꝛ quia inequalia pn̄t esse merita in eadē spē hoīum. ꝑ ꝯn̄s ꝛ pfectio pōt esse inequalis. ¶ Ad pmū argumentū dico ꝙ totalis appetitus q̄etatur ut est ꝯsonus volūtati siue regule supioꝛi. nō ꝙ tm̄ accipiat quātuꝫ cape posset. nihilominꝰ tñ q̄etat̄: qꝛ attigit quantū natꝰ est attingē ꝑ disponēꝫ illā mediā sine q̄ nō erit ꝯiunctio ad illaꝫ cām. huius aūt dispositio est ꝑ merita. ¶ Ad scōm dico ꝙ appetitus liber tūc est rectus qn̄ est ꝯsonus regule diuine ꝛ huic appetitui nāli hꝰ suppositi. mō ita est ꝙ qn̄ aliquid hꝫ duas regľas si ut cōpatur ad supioꝛē regulā est ꝯfoꝛme ei tc̄ simplr̄ est rectū. si ut ꝯpatur ad inferioꝛeꝫ regulā est ei ꝯfoꝛme: est ƀm q̄d rectū sed beatus non vult hr̄e maioꝛē beatitudinem q̄ deus vult eum hr̄e. ꝛ hoc dico actu elicito. ğ tunc simplr̄ appetitus ē rectus. nō aūt quantū inclinat naturaľ appetitꝰ. ꝛ si ꝯfoꝛmaret̄ sibi in hoc nō diuine regule iā esset simplr̄ malus. s. ƀm q̄d rectꝰ. ¶ Et ꝙ dicis ꝙ tunc appetitus nāľ esset malus. dico ꝙ nō. appetitus. n. nāľ est ad hoc ad quod datus est. nec ꝓpter hoc malus est. appetitus eni naturaľ tactiuus non est ꝓpter hoc malus ꝙ non pōt nō delectari in tangibili cōuenienti: quia hoc non est in potestate sua. sꝫ hoc in appetitu libero esset malū: quia est in potestate sua nō delectari: ꝛ ideo appetitus nālis in hoc nō est rectus: quia appetit illud qđ deus vult ipm appetere. nō eni pōt absolute appetere qđ deus vult sicut liber. nec tñ appetit ꝯtra deū: qꝛ deus oꝛdinat eū sic appetere. ¶ Scđo ē videndū vnde sit illa inequalitas. opoꝛtet eni ꝙ sit uel a potētia passiua uel actiua uel ab obiecto beatitudinis. si potentia sit neutra: sed nō pōt esse ab obiecto. ꝓbatō. obiectū beatitudinis nō pōt eē obiectū beati nisi ut infinitū in pfectione. Infinitū ꝛ infinitū in pfectōe nō pōt eē inequale. ergo ex pte obiecti nō pōt esse inequalitas. maioꝛ ꝓbata est in pmo libꝛo. ꝛ mō etiā ꝓbat̄. Impossibile est potentiam quietari pfecte nisi in optimo i quo saluatur ratio obiecti sui. sed totū ens est obiectū voluntatis sub rōne boni. ꝛ intellectus sub rōne veri. ergo intellectus ꝛ voluntas nō quietant̄ nisi ubi ē obiectū suum in summa sua perfectōne sꝫ in nllo finito pōt eē in sūma sua pfcōe ğ nō nisi i īfinito. mioꝛ ꝓbat̄: enti ut ens nō repugnat eē infinitū ut ꝓbatū est li. i. ğ ꝛc̄. pꝫ ğ ꝙ ex pte obiecti nō pōt eē ista iēqlitas: qꝛ ƀm totū ƀm rē ꝛ rōem obiicit̄ obm̄. ¶ 3ª ꝯclo est ꝙ nō pōt eē ista ineqlitas ex pte poᶜ passiue absolute. cuiꝰ rō ē quecūqꝫ pō passiua in spē est ad pfectionē totā eandē in spē absolute in q̄cunqꝫ indiuiduo ꝓpter dispōnem tñ utputa ꝓpter merita ut disposita sic pōt eē ineqľ respcū pfectōis in diuersꝭ indiuiduis in eadē spē: sꝫ ista nō suffic: qꝛ nō māet cuꝫ effcū. s. btitudine. nec ē cā pncipaľ sꝫ ē tm̄ puiū ad effcm̄ nō aūt māet qn̄ inest. 4ª ꝯclo est ꝙ ē ex pte actiui. actm̄ āt pt pōi

vnde sit talis inequalitas (margin note)

uel intrinsecũ vel extrinsecũ. si ponaꝛ ex trinsicũ impossibile est ꝙ ponaꝛ inequale in se. sed qꝛ tm̃ inequalr̃ agit. nõ autez põt inequalit̃ agere uel saltez nõ agit inequalr̃ nisi quia dispõ ꝑuia est inequalis nisi forte diceres ꝙ agit inequalr̃ sine dispõne: quia agit sicut vult: ⁊ nõ ꝟm iusticiam distributiuã. tũc. n. nõ est cã quare vnus min⁹ uel plus hẽat ꝙ̃ alius nisi q̃a vult vni dare plus ꝙ̃ alteri. ⁊ si eẽt agẽs necñium ut ponẽt phus ꝙ ageret necitate nature seq̃reꝛ ꝙ caret in q̃lz quantũ posset nã illa. ¶ Si aũt ponaꝛ ꝑncipiũ actiuũ intrinsecũ aliqualr̃ vĩ ꝓbabile ꝙ sit charitas. nõ eni vĩ poni ꝓpter aliud nisi ꝓpter ꝑncipium actiuũ. nõ eni videꝛ facere ad passionẽ. nec frustra poniꝛ. ergo habet rõem ꝑncipij actiui. sed nõ potest habere rõem ꝑncipij actiui nisi potentia sit actiua quam habilitat ad agendum que potentia est voluntas. si sic: tunc facile est videre quomodo est inequalitas nõ solum in actõe sed etiam in ipso ꝑncipio actiuo est inequalitas: ut patet. volũtas. n. ⁊ charitas ĩ diuersis ꝟm ꝑfectiõez possunt esse inequales. ¶ 3ª ꝯclusio videtur ex illa q̃rta: quia si volũtas est cã inequalitatis: quia est ꝑncipiũ actiuũ inequale. tunc ineq̃litas in beatitudine erit ex ineq̃litate in naturalib⁹. si aũt inequalitas sit ꝑ habitũ charitatis: tũc videꝛ ꝙ nobilioꝛ volũtas si nõ hꝫ equalẽ habitũ charitatis: nõ põt equalr̃ agere sic ig̃bilioꝛ: q̃ vĩ incõueniẽs. ¶ Rñ° ad hoc ꝙ siue sit volũtas equalis. charitas vͦo ineq̃lis. siue charitas equalis ⁊ volũtas ineq̃lis: põt tamẽ inequalẽ actũ. ꝓbo: In effectu põt esse ꝑfectio aliqua nõ solum a ꝑma cã sed etiã a scõa. ¶ Sed dic si sit eq̃lis charitas ita ꝙ habẽs volũtatez ig̃biliorẽ hꝫ tantã q̃ntitatẽ q̃ntã hñs nobiliorẽ voluntatẽ ⁊ habens nobiliorẽ habet simplicẽ charitatem: ⁊ est cã equal' actus tunc quantum est ex pte actus charitatis. tñ quantuz est ex pte actus volũtatis q̃ hꝫ nobiliorẽ hꝫ ꝑfectiorẽ actum ⁊ tũc cum charitas sit rõ merendi sequitur ꝙ inequalr̃ meriti erũt eq̃liter beati Rñ° ⁊ dico ꝙ est equalitas q̃ntitatis illis in spẽ actus. tñ est inequalitas ꝓportõis inferioꝛ. n. volũtas agit ꝟm totũ suuz conatum: sed volũtas nobilioꝛ nõ. ⁊ sic ꝟz hoc nõ dabiꝛ tãta charitas vni sic alteri ꝓportionalit̃. ¶ Sed argues: Ille q̃ habet nobiliorem uoluntatez ⁊ minorem charitatẽ nõ hꝫ equalem beatitudinem equali actu. ¶ Dico ꝙ ꝑmo sunt equales in merẽdo equalitate q̃ntitatis. nõ equalitate ꝓportõis: que attendiꝛ ꝟm maiorẽ conatũ uel minorẽ. ideo charitas ineq̃lr̃ inequalitate ꝓportõis tribuiꝛ eis. beatitudo tñ equalr̃ equalitate quantitatis.

¶ Ex hoc pꝫ. 6. ꝙ. s. inequalr̃ fruuntur deo. ¶ Sed quid. volũt ne equalit̃ bonũ suũ ⁊ alteri bono bonũ suuz maius uel inequalit̃. videꝛ ꝙ nõ: quia mai⁹ boᵐ est magis diligendũ. Sed bonũ beatissime virginis ẽ magis ꝙ̃ bonũ Lini ergo beat⁹. Linus magis diligit bonuz beate virgis ꝙ̃ suũ sibi. ⁊ si sic cũ dilectõem sequaꝛ gaudiũ tũc tm̃ gaudebit. imo plus de bono alterius q̃ habet maius gaudium ꝙ̃ de bono suo quod ẽ minus. Rñ° vnusquisq꜒ citra deũ plus diligit se ꝙ̃ alium. ⁊ ad hoc teneñꝛ: quia post deũ minus tenentur odire se ꝙ̃ aliquẽ alium et magis diligere se ꝙ̃ aliquẽ alium: quia si nõ tunc nõ teneret magis vitare pctm̃ in se ꝙ̃ in quacunq꜒ creatura: q̃ est falsum. ¶ In nullo. n. tm̃ debet fugere pctm̃ sicut in se. ⁊ ꝑ tãto magis teneꝛ sibi diligere deuz amore commodi ꝙ̃ beate virgini. ¶ Ad rõem qñ dĩ maius bonum ⁊c̃. dico ꝙ verũ est ceteris parib⁹. h autẽ nõ sunt cetera paria. excluso igĩ simpliciter optimo falsũ est ꝙ om̃e meli⁹ sit magis diligendũ nisi sit equalis vnitas vtriusq꜒ boni ad diligentẽ: qꝛ dilectio fũdaꝛ in vnitate. ¶ Aliter põt dici ꝙ verũ est extẽsiue nõ intensiue. vult. n. btẽ virgini bonũ q̃ est maius ⁊ sibi suũ. tñ vult bonũ suũ intẽsiori actu ꝙ̃ beate ꝟgini suũ

bonū. licet plura bona velit beate virgini. ¶ Sed quid erit ne adhuc ꝑpter hᵒ equale gaudiū. quia vult illi bonū suū qd̄ est maius ⁊ sibiipsi bonuȝ suū quod est minus. vī ꝙ sic: quia vult illi maiꝰ bonū ꝙ̄ sibi: quod bonū etiam euenit sibi. sed ȯ hoc generat̄ gaudiū. ergo habebit gaudiū tm̄ uel plus de bono alterius sicut de suo. ¶ Rn̄ᵒ gaudiū magis nō semper ꝑuenit ex volito magis bono: sȝ ex intensiori actu volendi bonū volitum: sed bonum suum est magis uolitum intense ꝙ̄ alterius. ergo ex hoc magis gaudium est.

Ad argumenta illius q.

Ad ꝓmū: ꝙ singuli recipiūt singulos denarios ⁊c̄. dī ꝙ uerum est: ⁊ exponitur de vita eterna quam quilȝ accipit ¶ Aliter expono ꝙ ille denarius ē eēntia diuina que est idem obiectū omniuȝ beatoꝝ ⁊ dat̄ omnibus sub equali rōne quia infinita ex ꝑte obiecti. ¶ Ad secūdū dico ꝙ oēs ille ꝑpōnes sunt truncate aduerbiū eni nisi hēat ꝑticipiū uel vbuȝ semꝑ est truncata locutio siue incōgrua sic est ꝑpō hec in ꝑposito: qui intelligit rem aliter ꝙ̄ est fallit̄. hec. n. alienitas ꝑt poni circa actū intelligendi. ⁊ sic est ꝑpō falsa: quia omnis intellectus creatus intelligit rem aliter ꝙ̄ est: quia intellectio ē accidens. intellectū autē pōt esse aliqua substantia. ⁊ sic nō est ꝑpositio aug. alia ab illa phi. ab eo ꝙ res est uel nō est oratio dī vera uel falsa. potest etiā poni circa reȝ que intelligit̄. ⁊ sic intellectus si rē aliter intelligit ꝙ̄ sit falsū intelligit. ⁊ ₛꝫ hoc illud aliter dicit modū circa obm̄. ⁊ sic qui intelligit rem alr̄ ꝙ̄ est fallit̄: qꝛ nō intelligit eam. nihilominꝰ tn̄ vnꝰ pōt hr̄e clarioꝛē modū intelligendi alio. ¶ Ad aliud dico ꝙ nō est par fruitio. nec par gaudiū. nec etiā par amoꝛ cōcupiscētie. nec etiam par delectatio sequēs lȝ eni sit de paribus: nō tn̄ pari affectu. Intelligit ergo augus. extensiue nō intē-

siue: qꝛ quilȝ gaudebit de q̄lȝ ⁊ de oībus de quibꝰ alius gaudebit.

Ad tertiam questionem

dicendū: ꝙ si ille beatitudines corpori ponunt̄ qtuoꝛ q̄litates absolute positiue. tunc erunt inequales: qꝛ siue ꝑficiant corpus suum ex redundātia aīe ad corpus. siue a deo imediate differūt: tn̄ ₛm merita: quia merita sunt inequalia etiā cū beatitudo aīaꝝ sit ineq̄lis ille q̄litates erūt inequales. Si aūt impassibilitas est solū possibilitas nō patiēdi corpus passiōe abȳciēte a sbā deo ꝑseruante: ut visū est ꝑius. ⁊ si sbtilitas est possibilitas eēndi corpus cū alio corpe ꝑ libito volūtatis aīe sue. tunc vī de his ꝙ n̄ recipiūt ineq̄litatem: qꝛ oīa corpa equaliter ꝑseruant̄ a passione: ⁊ equalit̄ pn̄t esse cū alio corpe. agilitas vᵒ si est in corpibus q̄litas ꝑpoꝛtōis posset esse equal̄ si vᵒ est ₛm ꝙ ꝑpoꝛtionant̄ vtuti aīe. et illa pōt esse inequal̄: sic ⁊ agilitas. de claritate si est tm̄ ꝑfectus coloꝛ in gradu ꝑfecto nō est dubiū q̄n sit inequal̄. ¶ Ad argumenta duo ꝓma ꝑcedūt de ipassibilitate ⁊ subtilitate: patet in corpe questionis q̄d sit dicendū. ¶ Ad illud in oppositū de claritate ꝯcedo.

Ad primaȝ questionem

ꝯcedo ꝙ dānati erunt miseri mīsia: scȝ aīe ⁊ corpis. ⁊ ita est duplex miseria sicut ⁊ beati sunt ⁊ bt̄i in aīa ⁊ corpe. miseria aūt aīe est in duplici pena. s. dāni ⁊ vmis. de pena dāni dico ꝙ nō est solum carētia: qꝛ sic nō esset pena sȝ carentia ē boni apti nati inesse ⁊ ꝯuenient̄ qd̄ dēt inesse. nō boni remoti sed ꝑpinqui. nec cū h̄ toto eēt illa carentia pena nisi esset nolita. ⁊ iō oȝ ꝙ sit carentia inuoluntaria. sic aūt pōt duplr̄ intelligi inequalis ꝓmo qꝛ essȝ carenᵃ inequal̄: qꝛ ineq̄lr ordinati ad btitudinē: qꝛ ad alios ⁊ alios gradus btitudinis. silr̄ pōt eē ineq̄litas inuolūtaria: qꝛ magis uellet minꝰ bonum

Duplex mi[seria] pena t dānatis.

ſuum ꝙ̃ alterius. ¶ Sed q̃lr̃ erit illa in eq̃litas in illis. ¶ Dico ꝙ erit ſm inequalitatẽ culpe: qꝛ q̃ hꝫ grauiorẽ hẽbit carẽtiam maioris boni ad q̊ fuit ordinat⁹ ꝓbo: Quãto accñs elicitr̃ cũ maiori cõatu tanto dꝫ hr̃e maiorẽ rectitudinẽ. ⁊ ꝑ ꝯñs tanto magis dꝫ ordinare ad maius ꝑmium. qui ergo grauius peccat: ꝑuat ſe maiori bono. ⁊ ſic pꝫ ſm ꝑmum modũ quõ põt pena damni eſſe inequalis. ¶ Ex alia pte: Quanto aliq̃s grauius peccat tãto magis dimittitr̃ affectõi ꝯmodi ⁊ ꝑuatur affectõe iuſticie. ⁊ ꝑ ꝯñs erit magis nolens peccatũ ſuũ inquantũ eſt cauſa pene. g̊ magis habebit de nolitõe ꝙ̃ alius: quanto magis hꝫ de affectõe cõmodi. ¶ Cõtra. ſi ille q̃ fuit maior peccator magis diligit ſe. ⁊ ſic magis triſtatr̃ de damno ſuo. tñ quantũ diligit ſe magis delectabitr̃. ꝓbo ſi talis magis diligit ſe ⁊ uolũtarie opatr̃ circa ſe ut obiectum dilectõis ſue: utputa circa obiectũ beatiſſimũ. ⁊ ſic tũc aliq̃ delectatio erit ĩ eis q̊ eſt incõueniẽs. ¶ Rñ°: ſi qlꝫ damnat⁹ ⁊ ꝑciſe demones poſſẽt ſtare in q̃eta cognitõe ſua ⁊ dilectõe ſua ꝑpetua: ⁊ non detminarentr̃ ab hoc uel ab alio reputarent ſe btõs btitudine nãli. ⁊ iõ in cognitõe ſua maxime q̃ſcerent ⁊ credo: ꝙ qꝛ ab hoc impediuntr̃ ꝙ eſt eis maxima pena. ¶ Et tũc ad rõeꝫ dicendũ ꝙ nullus põt ſtare abſolute in cognitõe ⁊ ꝯſideratõe ſua: ſꝫ tm̃ ut ẽ ĩmin⁹ cuiuſdã alteri⁹: ſcꝫ inferni uel carẽtie uel ꝑuatõis tãti boni ꝯmodi: ſic̃ infirm⁹ ꝯſiderat ſe: nõ tñ d̊lectatr̃: qꝛ nõ ꝯſiderat ſe niſi ut eſt ĩminus ꝯcupite ſanitatis q̃ caret: quã ſi obtinerẽ nõ põt amplius triſtaī ⁊ punitr̃. ⁊ tũc dico ꝙ diligẽs ſe ad habendũ aliquid: q̊ nunq̃ꝫ poterit hr̃e illa dilectio eſt cã meroris ⁊ triſticie. ¶ De pena v̊mis dico ſicut de ꝑma. Illa. n. pena v̊mis erit quedã triſticia ⁊ ꝯtinuus remorſus ꝯſcie. et iſta pena erit eis ineq̃lis ſicut triſticia q̃ nollẽt iſti mala pati eſt eis ineq̃lis: ut dictũ eſt ſupra inquantũ tollit ab eis bo^m ꝯmodi. ſic. n. habebũt remorſũ maiorẽ uel minorem ſm ꝓportõem culpe. ſic̃ d̊ pctõ grauiori infligitr̃ eis grauior pena. ¶ Si q̃ras uel dicas ꝙ iſti ſũt eq̃leſ i nãlibus. ineq̃les tñ in conatu uolũtatiſ ad peccandũ. g̊ debetr̃ eis pena eq̃lis ꝓpter eq̃litatem in nãlibus. uel ineq̃lis ꝓpter maiorẽ uel minorẽ conatũ. Rñ°. ſicut ſupra de beatitudine. nõ. n. eſt equal' btitudo ꝑꝑ eq̃litatẽ in nãlibus. nec ꝓpter eq̃litatẽ boni actus eliciti. ſꝫ ſm ꝙ eſt maior conatus in h̃ ꝙ̃ in illo. ſm h̃ eſt mai⁹ meritũ ⁊ mai⁹ ꝑmiũ ſic i ꝓpoito. lꝫ volũtates peccãtiũ ⁊ actus fuerunt equaleſ. ñ tñ eque fuit in eis culpa: quia nõ fuit in quolꝫ equalis conat⁹ in pctõ. quare nec eq̃lis pena in puniendo. ¶ De pẽa igniſ dico ꝙ ignis ĩmutat ſenſũ. ⁊ mediãte ſẽſu ĩmutat appetitũ ſenſitm̃. ⁊ mediante illo voluntatẽ. ⁊ ineq̃lr obiectũ põt eſſe ¶ Sed erit ne iſta ineq̃lis ĩmutatio uel qꝛ ignis in ſe eſt ineq̃lis. vel qꝛ corpa ineq̃lr̃ ĩmutantr̃ ab eis. ¶ Dico ꝙ ſi illa cõꝑa dãnata erunt ſine motu locali ita ꝙ nõ mouebuntr̃ d̊ loco ad locũ: tunc afflictiua erũt ineq̃lia ⁊ h̃ eſt rõnabili⁹ ꝙ̃ ſint ineq̃lia: qꝛ ſic ſũt pauciora miracula in damnatõe eoꝝ. ſi. n. eſt afflictiuuꝫ equale. ⁊ tñ vn⁹ minus ⁊ alius magis punitr̃: erit ibi ꝑpetuũ miraculũ. ſi aũt ſũt mobiles ⁊ transferantr̃ de loco ad locũ: tũc pñt transferri de vno afflictiuo in v°gradu ad aliud afflictiuũ in alio gradu ſm illud Job. Tranſibunt ab aquis niuiuꝫ ad calorem nimium. ¶ Uel ſi erit equale poteſt dici ꝙ eſt eis intrinſecum afflictiuum eorum uel ꝑpetuo contiguatm̃ ſicut ꝯcederetr̃ modo de demonibus. et ad hoc vr̃ eſſe aug. 21. de ci. dei. c. 16. in q̃dam auctoritate que ſic incipit. Non eſt negandum.

Ad argumentũ primum

dico ꝙ ratõe habit⁹ quem negat priuatio nõ ẽ maior vna ꝙ̃ alia: ſed rõe malicie ⁊ maioris boni quod ꝑuat põt

esse maior: q2 priuatio maioris boni. ¶ Uel pôt dici q̄ est inequalis inquantu3 inuolūtaria. ¶ Ad 2m patet rn̄sio. ¶ Ad tertiū dico q̄ fm iusticiā distributiua3 nō pôt dari peiori plus de bono si ē simpliciter magis bonū 7 huic. si vō nō est bonū huic: est tn̄ bonū simplr maiꝰ bn̄ pôt dari: 7 sic est de pena in ꝓposito.

¶ Ad vltimū nego q̄ excessus in pena debeat attendi fm quantitatē extēsionis: q2 per se culpe corrn̄det pena fm intēsionem fm iusticiā distributiuā. vn̄ sicut dixi supra deus posset infligere penā aliquam que si tm̄ per momentū duraret sufficienf: tn̄ puniret pcc̄m. nec forte duratio pene cadit sub demerito sicut nec duratio beatitudinis sub merito sed ratione liberalitatis. ¶ Et qn̄ dicis q̄ grauitas accipit extensionē in pcc̄o q2 fm infinitatem: 7 fm hoc corrn̄det pena. ¶ Dico q̄ pcc̄m non dr̄ infinitū nisi q2 sepat ab infinito: nō q̄ formalit malicia sit infinita: q2 talis 7 tanta est quanta ē bonitas que nata fuisset inesse illi actui si fz debitas circūstantias fuisset elicitus. sed h̄ nō fuisset infinita nec possibile fuisset esse infinitā nisi ꝓ tanto q2 ꝯiungit infinito. hꝰ patet de fide ad Petrū circa medium: 7 iō pena durat: q2 pcc̄m i eis durat: vn̄ dicit: Permanente in eis iniuste affectōis malo pmanet in eis iuste retributiōis damnatio. A qua nos custodire dignet qui est benedictus in secula seculorum Amen.

Explicit scriptū sup 4m sententiarū editum a fratre Joanne duns: ordinis fratrum minoru3 doctore subtilissimo: ac omniū theologoꝝ pncipe: Per excellētissimum sacre theologie doctorē magistrum Thomā penketh Anglicū ordinis hēmitarū sancti Augꝰ. in famosissimo studio Patauino ordinarie legentē maxima cu3 diligentia emendatū. Impressum Uenetijs ope ac impēsa Joannis de Colonia: Nicolai Jenson: sociorumq3. Curā ac diligentiā adhibuit i his summꝰ in hac arte vir: magr̄ Joannes de Selgenstat non mediocris obseruādus. Anno salutis. 1481. 13. nouēbris.

Tabula Scoti in 4^m sentētiarū librꝝ. Et ad faciliorem qōnum inuentionem nota ꝙ per primū numerū assignat charta ꝛ per secunduz charte columna.

Di. pma.

Samaritan⁹ ille pꝺssim⁹. car. 2. col. pª.
Utrū creatura possit hēre aliquā actionem respcu tmini creatiōis. car. 2 c. 2.
Utruz hec sit rō diffinitiua sacri quam ponit magr: Sacrm est inuisibilis grē visibilis forma. car. 8. c. 4.
Utrum ꝑ tempe cuiuslibet legis a deo date debuit institui aliquod sacrum. car. 10. c. 4.
Utrū sit possibile aliquod sacrm quantuncunqꝫ pfectū hēe causalitatē actiuam respcu grē ꝯferende. car. 12. c. 3.
Utrū possibile sit in aliquo sacramēto esse aliquam virtutem supnaturalem car. 12. c. 4.
Utrū in circūcisione ex vi circūcisionis ꝯferebatur gratia. car. 16. c. 3.
Utruz in tempe legis nature fuit aliqd sacramentū correspondens circūcisioni. car. 18. c. 4.
Jam ad sacramēta no. le. Di. 2. car. 19. c. 1.
Utrū sacra noue legis habeāt efficaciā a passione christi. car. 19. c. 2.
Utrū baptizat⁹ baptismo Johannis tenebatur necario baptizari baptismo christi. car. 21. c. 1.
Post hoc videndū est. Di. 3. car. 21. c. 4.
Utrū illa sit diffinitio baptismi quam ponit magr. Baptism⁹ est tinctio. i. ablutio corpis exterior facta sub forma verboꝝ prescripta. car. 21. c. 4.
Utruz hec sit forª pcisa baptismi. Ego baptizo te in nomine prīs ꝛ filij ꝛ spiritussancti. car. 21. c. 4.
Utrū sola aqua nālis pura sit mā cōueniens baptismo. car. 25. c. 1.
Utruz institutio baptismi euacuauerit circūcisionem. car. 26. c. 2.
Hic aūt dicendū est. Di. 4. c. 29. c. 4.
Utrū puuli sint baptizādi. car. 30. c. 1.
Utrū paruuli baptizati recipiūt effectū baptismi. car. 30. c. 3.
Utrū paruulus existens in vtero mrīs possit baptizari. car. 31. c. 1.
Utrū adultus non ꝯsentiens possit recipere effectū baptismi. car. 31. c. 4.
Utrū adultus fictus recipiat effectū baptismi. car. 33. c. 1.
Utrū iam iustificati teneantur ad susceptionem sacri baptismi. car. 34. c. 3.
Utrū oēs baptizati recipiant equaliter effectū baptismi. car. 35. c. 2.
Quid sit faciendū de paruulo exposito car. 36. c. 1.
Utrū puuli iudeoꝝ ꝛ infideliū sint inuitis pntibus baptizandi. car. 36. c. 2.
Post hoc sciendū est. Di. 5. car. 36. c. 4.
Utruz malicia ministri impediat collationem baptismi. car. 36. c. 4.
Utrū recipiens baptismū a malo ministro scient peccet. car. 38. c. 1.
Utrū quilibꝫ debeat ministrare sacrm baptismi qn presumit baptizationem vergere in periculū vite corpalis eius qui baptizat. car. 39. c. 1.
Nūc quib⁹ liceat. Di. 6. car. 39. c. 3.
Utrū solus sacerdos possit baptizare. car. 39. c. 4.
Utrum vnitas baptismi necario requirat ꝙ ab vnico ministro conferatur. car. 40. c. 2.
Utrum requirat simul esse ablutionez ꝛ plationem verboꝝ. car. 41. c. 4.
Utrum oporteat baptizantem esse personaliter distinctum a baptizato. car. 42. c. 2.
Utrū in baptismate requiratur intēcio baptizandi. car. 42. c. 2.
Utrum requiratur actualis intentio. car. 43. c. 4.
Utrū baptism⁹ possit iterari. c. 44. c. 3
Utrum sit aliqua pena reiterantiuz baptismum. car. 44. c. 4.

Utrũ in baptiſmo imprimat̃ character car. 45. c.?.
Utruꝫ character ſit aliqua foꝛma abſoluta. car. 49. c.i.
Utrũ character ſit in eſſentia aie uel in aliqua poª ⁊ in qua. car. 52. c.3.
Nunc de ſacr̃o ꝯfirmationis. Di. 7. car. 53. c.3.
Quid ſit ſacramentũ confirmationis. car. 53. c.3.
Utrũ ſacr̃m cõfirmationis ſit neceſſarium ad ſalutem. car. 54. c.4.
Utrũ ſit digniꝰ ſacramentũ baptiſmo. car. 55. c.i.
Utrũ ſit aliq̃ pena iterãtiũ. car. 55. c.2.
Poſt ſacramentũ baptiſmi ⁊ confirmationis. Di. 8. car. 55. c.2.
Utrũ euchariſtia ſit ſacramentuꝫ noue legis. car. 55. c.3.
Utrũ illa ſit foꝛma euchariſtie q̃ ponit̃ in canone miſſe. car. 56. c.4.
Utrum hoc ſacramentũ poſſit recipi a nõ ieiunis. car. 6i. c.i.
Et ſicut ſunt due res. Di. 6. car. 62. c.3.
Utruꝫ exiſtẽs in peccato moꝛtali peccet moꝛtaliter ꝑcipiendo illud ſacramẽtũ car. 62. c.3.
Sunt quidã aliȷ̃. Di. io. car. 63. c.2.
Utrum ſit poſſibile coꝛpus chꝛiſti ſub ſpeciebus panis ⁊ vini realiter ꝯtineri car. 63. c.3.
Utrũ idem coꝛpus poſſit eſſe localit̃ in diuerſis locis. car. 66. c.2.
Utrũ coꝛpus xp̃i poſſit ſimul eſſe in celo ⁊ in euchariſtia. car. 7i. c.3.
Utrũ coꝛpi chꝛiſti nãliter exiſtenti ⁊ eidem exiſtẽti ſacramentalit̃ inſint eedẽ ꝑtes ⁊ ꝓpꝛietates. car. 72. c.2.
Utrũ quecũqꝫ actio immanẽs que ẽ in chꝛiſto nãliter exiſtenti inſit ſibi in euchariſtia ſacr̃aliter exñti. car. 74. c.4
Utrũ coꝛpi chꝛiſti ut in euchariſtia exiſtẽti poſſit ineẽ aliq̃s motꝰ. c. 76. c.i.
Utrũ xp̃us in euchariſtia exñs poſſit ꝑ aliquã virtutẽ nãlem tranſmutare aliquid aliud a ſe. car. 68. c.i.
Utrũ aliquis intellectꝰ creatꝰ poſſit nãliter videre exñtiam coꝛpis xp̃i in euchariſtia. car. 79. c.i.
Utrũ coꝛpus xp̃i ut eſt ſub ſacr̃o poſſit videri oculo coꝛpali. car. 8i. c.i.
Si aũt querit̃. Di. xj. c. 82. c.i.
Utrum trãſubſtantiatio ſit poſſibilis. car. 82. c.i.
Utrũ poſſibile ſit quodcũqꝫ ens ꝯuerti in quodcunqꝫ. car. 83. c.4.
Utrũ panis conuertat̃ in coꝛpus xp̃i in euchariſtia. car. 85. c.i.
Utrũ panis in iſta cõuerſione annihiletur. car. 87. c.i.
Utrũ hec cõuerſio poſſit ṽe expꝛimi: et quibꝰ pꝛopõnibus. car. 98. c.i.
Utrũ ſolus panis triticeus aqua elemẽtari coagulatus ſit mã cõueniens conuerſioni in coꝛpuſ xp̃i. car. 98. c.3.
Utrũ ſolum vinũ expꝛeſſum de vua ſit materia cõueniens cõuerſioni in ſanguinem chꝛiſti. car. 99. c.4.
Si aũt querit̃ de accñtibus. Di. i2. car. ioo. c.i.
Utrũ in euchariſtia ſit aliq̃d accñs ſine ſubiecto. car. ioo. c.i.
Utrũ quodcũqꝫ accñs remanens in euchariſtia ſit ſine ſb̃iecto. car. io4. c.4
Utrũ accñtia in euchariſtia pñt haber̃ omnẽ actiõem quã poterãt in ſb̃iecto car. io7. c.4.
Utrũ om̃is trãſmutatio poſſibilis cauſari ab agẽte creato circa accñtia in euchariſtia manẽte requirat nec̃io eãdeꝫ quantitatẽ manere. car. ii4. c.3.
Utrũ poſſibile ſit circa euchariſtiã fieri aliquã tranſmutationẽ coꝛꝛuptiuã illoꝝ accidentiũ car. ii9. c.i.
Utrũ in aliq̃ trãſmutatione facta circa euchariſtiã nec̃e ſit aliquã ſb̃am actione diuina redire. car. ii9. c.4.
Solet etiã queri. Di. i3. car. i22. c.i.
Utrum ſola actiõe diuina poſſit cõfici coꝛpus chꝛiſti. car. i22. c.2.
Utrũ quicũqꝫ ſacerdos ꝓferens verba

cõsecratiõis cũ intentione debita ⁊ circa mãm ꝯuenientem possit ꝯficere eucharistiam.car.128. c.4.
Post hoc de penitentia. Di.14.
car.132. c.1.
Utrũ pñia necessario requirat ad deletionẽ peccati mortalis ꝯmissi post baptismum.car.132. c.1.
Utrũ actus penitendi requisit⁹ ad deletionem pcc̃i mortalis sit act⁹ alicuius virtutis.car.135. c.3.
Utrũ penitentia virtus sit tm̃ vnius pene inflictiua.car.139. c.2.
Utrũ per sacramentũ penitentie deleat culpa.car.140. c.3.
Et sicut p̄dictis auctoritatib⁹. Di.15
car.142. c.1.
Utruꝫ cuilibet peccato actuali mortali corr̄ndeat ꝓpria satisfactio.c.142.c.1.
Utrũ qui iniuste abstulerit uel detinet rem alienã teneatur illaꝫ restituere: ita ꝙ nõ possit v̄e penitere nisi illam restituat.car.145. c.1.
Utrũ damnificans aliquẽ in bonis per sone teneatur ad restitutionẽ ad h⁹ ꝙ possit v̄e penitere.car.151. c.4.
Utrũ damnificans aliuꝫ in bono fame teneat ad restitutioneꝫ ita ꝙ nõ possit vere penitere nisi famam restituat.
car.153. c.3.
In ꝑfectione aũt penitentie. Di.16.
car.154. c.4.
Utrum illa tria ꝯtritio ꝯfessio ⁊ satisfactio sint ptes pñie.car.154. c.4.
Utruꝫ expulsio culpe ⁊ infusio gr̃e sint vna mutatio.car.156. c.2.
Hic orit qõ. Di.17.car.159. c.3.
Utrũ necessariũ sit ad salutem peccatori ꝯfiteri om̃ia peccata sua sacerdoti.
car.159. c.3.
Hic queri solet. Di.18.
car.164. c.4.
Utrũ potestas clauiũ ecclesie tm̃modo se extendat ad penam temporalem.
car.164. c.4.
Di.19.car.165. c.1.
Utrum cuilibet sacerdoti in susceptiõe ordinis sacerdotij conferant claues regni celestis.car.165. c.1.
Sciendum est. Di.20.
car.170. c.1.
Utrũ penitentia in extremis valeat ad salutem.car.170. c.1.
Solet queri. Di.21.
car.171. c.4.
Utrũ post hanc vitam possit aliqõ peccatum dimitti.car.171. c.4.
Utrũ cõfessor necessario teneat in quocunqꝫ casu celare peccatũ sibi in ꝯfessione detectũ.car.173. c.4.
Cunqꝫ multis auctoritatib⁹. Di.22.
car.177. c.3.
Utrũ peccata per penitentiam dimissa redeant in recidiuãte eadem numero.
car.177. c.3.
Pretermissa. Di.23.car.181. c.1.
Utrum extrema vnctio sit sacramentũ noue legis.car.181. c.1.
Nunc ad considerationẽ. Di 24.
car.182. c.1.
Utrum in ecclesia sint septẽ ordines eo modo quo ponit ordo sacramentum
car.182. c.1.
Solet queri si heretici. Di.25.
car.184. c.3.
Utruꝫ pena canonica impediat a susceptione ⁊ collatõe ordinũ.car.184 c.3
Utrum sexus muliebris aut etas puerilis impediat susceptionem ordinis.
car.187. c.2.
Cum alia sacramẽta. Di.26.
car.188. c.1.
Utruꝫ matrimoniũ fuerit a deo immediate institutũ.car.188. c.1.
Post hoc aduertendũ. Di.27.
car.191. c.3.
Utrũ diffinitio matrimonij quã ponit magr̃ in lr̃a sit cõueniens.car.191.c.3.
Utrum ꝯsensus exp̄ssus p verba sit precisa causa mr̃imonij car.191. c.4.
Hic q̃ri solet. Di.28.car.192. c.1.
Utrũ solus ꝯsensus exp̄ssus p verba de

pñti causet matrimoniũ.car.192. c.i.
Oportet aũt. Di.29.car.192. c.3.
Utrũ ꝯsensus coactus sufficiat ad ꝯtrahendũ verũ mr̃imoniũ.car.192. c.3.
Nec sola coactio impedit. Di.30. car.194. c.i.
Utrũ ad contractũ mr̃imonij requirat consensus sequens apprehensionẽ nõ erroneam.car.194. c.2.
Utrũ int̃ beatã virginẽ ꝛ Joseph fuerit verum matrimoniũ.car.195. c.i.
Post hoc de bonis cõiugij. Di.31. car.196. c.i.
Utrũ sint tria bona mr̃imonij que magister ponit in lr̃a.s. fides:proles:ꝛ sacramentum.car.196. c.i.
Quod vero sine consensu. Di.32. car.97. c.3.
Utrum in matrimonio sit simpliciť necessarium reddere debitum petenti. car.197. c.3.
Querit hic de antiquis. Di.33. car.199. c.i.
Utrum aliquãdo fuerit licita bigamia car.199. c.i.
Utrum bigamus ante baptismũ possit post baptismũ ad sacros ordines promoueri.car.199. c.i.
Utrũ in lege mosaica fuerit licitũ repudiare vxorem.car.201. c.2.
Nunc supest descendere. Di.34. car.202. c.4
Utrũ impotẽtia ad actũ carnalem simpliciť impediat mr̃imo^m.car.22. c.4.
Hic etiam notandũ est. Di.35. car.203. c.4
Utrũ adulteriũ cũ aliqua viuente viro impediat matrimoniũ cum eadẽ post mortem viri.car.203. c.4.
Nũc de cõditione videam⁹. Di.36. car.205. c.i.
Utrum seruitus impediat matrimo^m. car.205. c.i.
Utrũ etas puerilis impedire possit matrimoniũ.car.206. c.i.
Sunt ergo quidã ordines. Di.37. car.206. c.3.
Utrũ sacramẽtũ ordinis impediat mr̃imonium.car.206. c.3.
Nũc de voto. Di.38.car.207. c.i.
Utrũ votum continentie impediat matrimoniũ.car.207. c.i.
Post hoc de dispari cultu. Di.39. car.208. c.i.
Utrũ dispar cultus impediat matrimonium.car.208. c.i.
Nũc superest de cognatiõe. Di.40. car.209. c.2.
Utrũ cognatio carnalis impediat mr̃imonium.car.209. c.2.
Nũc de affinitate. Di.41. car.210. c.i.
Utrum affinitas impediat matrimo^m. car.210. c.i.
De parentalium graduũ. Di.42. car.210. c.3.
Utrum cognatio spiritualis impediat matrimoniũ.car.210. c.3.
Postremo de cõditione resurrectionis. Di.43.car.212. c.3.
Utrum generalis resurrectio hominũ sit futura.car.212. c.3.
Utrum possit esse notũ per rõem naturalem gnãlem resurrectõem hominũ esse futuram.car.214. c.3.
Utrũ natura possit esse causa actiua resurrectionis.car.219. c.2.
Utrum resurrectio erit nãlis c.223.c.i.
Utrũ resrrectio sit in instãti.c.224. c.i.
Solẽt ãt nõnulli. Di.44.c.226.c.i.
Utrum in quolibꝫ homine resurget totum quod fuit õ veritate humane nature car.226. c.i.
Utrũ ignis infernalis cruciet malignos spiritus.car.229. c.2.
Utrũ hõies damnati post iudiciũ cruciabunť illo igne infernali. c.231.c.4.
Preterea sciendũ. Di.45. car.233. c.2.
Utruꝫ anima separata possit intelligeř quidditates sibi ante sepatiõem habitualiter notas.car.234. c.4.

Utrū anima sepata possit acquirere cognitionē alicui᷒ pri᷒ ignti.car.236.c.3.
Utrū anima sepata possit recordari p̄teritoꝝ que nouit.car.237. c.3.
Utruȝ beati cognoscant oratiōes q̄s eis offerimus.car.241. c.4.
Sȝ querit hic de valde mal. Di.46. car.242. c.4.
Utrū in deo sit iusticia.car.242. c.4.
Utrū in dō sit mīsicōdia car.242.c.4.
Utrū in deo distinguant iusticia ⁊ misericordia.c.242. c.4.
Utrum in punitione maloꝝ cōcurrat ex pte dei puniētis iusticia cū misericōdia.c.242. c.4.
Solet āt q̄ri. Di.47.car.248.c.4.
Utrū iudiciū vl̄e sit futuꝝ.c.248.c.4.
Utrum mūdus purgandus sit p igneȝ. car.250. c.2.
Solet etiā queri in q̄ forma. Di.48 car.250. c.4
Utruȝ christus in humana forma iudicabit.car.250. c.4.
Utrū in iuditio uel post cessabit motus corpoꝝ celestium.car.252. c.4.
Post resurrectionem vo. Di.49. car.255. c.3.
Utrū beatitudo per se consistat in opatione.car.255. c.3.
Utrum beatitudo immediatius perficiat essentiā uel potentiam ipius beati. car.256. c.1.
Utrū beatitudo p se ↄsistat in pluribus opationibus simul.car.262. c.1.
Utrū beatitudo per se ↄsistat in actu intellectus uel volūtatis.car.263. c.4.
Utrū beatitudo cōsistat in actu qui est fruitio.car.267. c.2.
Utrū ad essentiaȝ beatitudinis ptineat securitas.car.268. c.3.
Utrū gaudiuȝ de bono beatifico ptineat ad eēntiā beatitudinis.car.272.c.2.
Utrū natura humana sit nā infima capax beatitudinis.car.273. c.2.
Utrū oēs homines uelint de necessitate ⁊ summe beatitudinē.car.274. c.3.
Utrū oīa que appetunt appetant ꝓpter beatitudinē.car.274. c.4.
Utrū hō ex puris nālibus possit consequi beatitudinem.car.277. c.2.
Utrum hō in vita mortali possit cōsequi beatitudinem.car.279. c.3.
Utrū corpus hominis beati post resurrectionē erit impassibile.car.280.c.3.
Utrum corpora sanctoꝝ erunt agilia. car.283. c.1.
Utrum corpus gloriosum erit clarum. car.285. c.4.
Utrum corpus beati p dotem subtilitatis poterit simul esse cum alio corpe. car.286. c.3.
Hic orit q̄ō. Di.50.car.290. c.2.
Utrum aliquis ꝑm rectam ratiōem ad fugiendū miseriam possit appetē non esse.car.290. c.2.
Utrum damnati appetāt nō esse ꝓpter fugiendam miseriā.car.290. c.3.
Utrum beati videant penas damnatorum.car.292. c.3.
Utrū pena omniū damnatoꝝ sit equalis car.293. c.4.
Utrum beatitudo omniuȝ beatoruȝ sit equalis.car.294. c.5.
Utrū beatitudo corpoꝝ omniū boiuȝ sit equalis.car.294. c.6.

Finis.

Registrũ sup 4° sententiaꝝ.

a
Prima vacat
Samaritanus
de securi
ad effectum
b
et pticipat
sunt ibi
saluté
semper
c
Quãtum
ad illam
nisi aliquoꝝ
de singulis
d
propetatem
ista tamẽ
prelati
let:licuit
e
Ad primum
pedimẽti
magnã
magis
f
ponatur
et sbtilitates
istum vbi
qꝫ ad finem
g
Ad rõnes
et si arguas
esset simpliciẽ
cum habitu
h
casuali
diuisionis
aũt dixi
cõsignatum
i
ptradictorium
tia etiã est
termini
vnum vero
k

dit animam
seco ꝓpetates
simpliciẽ
tanter alicuiꝰ
h
Ad tertium
Si aũt queriẽ
sb forma
pus conuerti
i
detur eẽ rõ
mõ habetur
priũ pfectibile
vnus non
k
est: qꝛ si esset
per se: ⁊ sic
tam ẽm
Si aũt q̃ritur
intelligendo
o
Ad argumẽta
possit
esse p se
putrefactis
p
Ista aũt
est possibile
neꝫ.p̃m
via non põt
q
et ex hoc
deo ꝓducẽte
libet sũme
modũ ipoꝝ
r
de conse.
difficilior
peniteat
et extensiue
s
Ad primũ
propria
id est sacer
te. Ad vltimũ
t

rei trãsmu.
et ideo
de censibus
de vsuris
u
et quantita.
eterne. Sed
defectiue
actum
x
mõ ꝯfiteaẽ
quo absqꝫ
voluntas
ex ꝓcedenti
y
non timorem
pta volunta
post mortem
te crimen
⁊
etiam p
grauior
in contritio
huiusmodi
ꝯ
non est siẽe
legio illa
maris cũ feia
mr̃imonij
ꝝ
iacob
est in traditõe
Jo.2.cuiꝰ
non habet
A
ecclesia
non ẽ mr̃io
Nunc de condi.
proprios
B
enormis
poris ad
titatis hoīs
Quantum
C
possibili
ecõuerso.

secũda
forme
D
tunc migrabit
fluit. pꝫ 2m
resuscitatũ
petitus sensi
E
cognitõem
tionẽ q̃ ꝯueni
vtraqꝫ intel
multo
F
dei puniẽtis
ad oppositũ
ctu illaꝝ
artificiato
G
minor pẽe
de beatitudine
corporꝝ
uẽtes sicut
H
illo modo
petatur cũ
et verior
vtꝝ beati
I
Si tandẽ
non amore
amissionẽ
Ad argumẽtũ
K
mortẽ sicut
lendũ btitu
Ex his seqtur
modũ
L
q̃ celum
declaro sic
nisi q̃ virtus
in alio
M. diligere
ad illum
similitudinez
qualitas
bonũ

et similia. et hec est species draconis. de quo Judic. xi. Misit deus
spiritum pessimum inter abymelech .i. prelatum et habitatores sychem
.i. subditos qui ceperunt eum detestari per detractionem et c.
loco mendax est species bestie .i. vastantis vitam de qua
Re. xxii. Egrediar et ero spiritus in ore omnium prophetarum et dixit deus
decipies et prevalebis. locutio ociosa est species pseudo prophete .i. filii
religiosi. de quo luc. xiii. Ecce mulier que habebat spiritum infirmitatis
annis xviii et erat inclinata nec omnino poterat respicere. po. valde
eum effeminat et infirmus est religiosus ...

quam timeat beatitudinem quam appetat. Re. xi. In hac fe. no.
fed[us] ut e. om. o. d. Judic. xvi. cum apprehendissent eum philistiim
e. o. e. iii. in pecunia deierat. hic ibi. quod cum ap. m. in car. Judic. xvi. que cum app. et z. et clausum in car. mole fecerunt
peccati carcer est quia fetidum est inmundum et tenebrosum.
Tre. iii. In tenebris col. m. q. m. s. Iste carcer duas
habet cathenas. videlicet impotentiam resistendi viciis et
impotentiam faciendi bonum ...

τ seqrentе in ɔsiliis. iij. In tribulatoe custod. ps. an
glis suis. man τ c. h i. τ uis. p. τ se. cui' ne. ad por.
f. τ c. Angls duc nos de pma τ sua custodia. i. de oibs
insidiis demonu nos liberat. τ ducat nos p por. f. i. tri
bulatoes hui' mundi, que ducit i ciuitate. q p mal
tai. τ c. act. xiiii. iiij. mouentib; assistit. ysa. xviii.
d. Ite an. ne. lu. xxii. appa. au ei. an. de ce ce. ɔfor.
e. h i. τ exeuntes p. ue yuu. Ite un' ue qui oms
ɔuerter collig mors e. lcc. ix. ɔmunione mortis
sem n cuie ut dicit Selum. p anglin. anglico ministe

puriam. Quanta sit delectatio lucis h' p; ex desidio
uidendi. Sap. iiii. O quam pul. τ c. Hac luce beatus
dominic. ii τ deleat oclos memarie. lcc. xlix. Me
moria iosie i ɔpo. oduis. ii. q lux fugat tenebras
τ iste inuenit helei rigrauita ppullauit. Vn tei
ɔuenit illd. ec. xxiii. doctrina q. an lu. illumino
o. τ i. poe iti. p. r. q sunt tres cloaca auaricie. q i
se ɔgregat omne lutu. infri' iudice q omi toruito
uicina e. Centru siue mediu terr. q maxie distat a celo
fugeat supbiam. ysa. xiiii. detracta e. τ c. pina peue